MINANGKABAUSCH-MALEISCH-NEDERLANDSCH WOORDENBOEK.

MINANGKABAUSCH-MALEISCH-NEDERLANDSCH

WOORDENBOEK

BEWERKT DOOR

J. L. VAN DER TOORN.

UITGEGEVEN DOOR HET KONINKLIJK INSTITUUT VOOR DE TAAL-, LAND- EN VOLKENKUNDE
VAN NEDERLANDSCH-INDIË TE 'S-GRAVENHAGE.

'S GRAVENHAGE
MARTINUS NIJHOFF
1891.

BOEKDRUKKERIJ VAN E. J. BRILL, TE LEIDEN.

VOORWOORD.

Waar er reeds zulke goede Maleisch-Nederlandsche woordenboeken bestaan, zal het verschijnen van dit werk volgens het oordeel van velen, vooral van hen, die het denkbeeld zijn toegedaan, dat men zich in het land der Minangkabauers ook wel met het gewone Maleisch behelpen kan, als overbodig beschouwd worden. Kennismaking met den inhoud ervan zal echter, ik twijfel er niet aan, tot de overtuiging brengen, dat het Minangkabausch, hoevele punten van overeenkomst het ook met het Riausch hebben moge, toch nog heel wat anders is dan dit laatste en eene afzonderlijke studie ervan wel der moeite waard, zoo niet noodzakelijk genoemd kan worden, vooral voor hen, wier bestemming het is onder die bevolking een deel huns levens door te brengen.

Wie o. a. in de Padangsche Bovenlanden korter of langer tijd heeft vertoefd, zal met mij, die er ruim vijftien jaren werkzaam was, de leer, die het Minangkabausch als een patois van het Riausch beschouwt, een weinig geloofwaardig sprookje noemen, door gemakzucht of ten gevolge van gebrek aan ernstig onderzoek de wereld ingezonden, en met mij zal hij het onverklaarbaar vinden, hoe een taal, die het eigendom is van eene talrijke bevolking en gesproken wordt in een der voornaamste gedeelten van onze Oost-Indische bezittingen, waarin niet weinig belangrijke geschriften van allerlei aard zijn opgesteld en die nog altijd dienst doet, wanneer de Minangkabauer zijne gedachten op papier uitdrukt, in vergelijking van sommige andere archipeltalen, tot op heden zoo stiefmoederlijk behandeld is geworden.

De samenstelling van dit woordenboek is dan ook eene poging, om van dienst te zijn aan hen, die in zich de overtuiging hebben, dat de vruchten van den arbeid onder een vreemd volk alleen dan bevredigend kunnen zijn, wanneer men dat volk heeft leeren kennen; doch dat men tot die kennis niet komt, vóórdat men de taal van dat volk begrijpt en zich zelven zoo goed mogelijk daarin weet uit te drukken.

Alleen nu met de kennis van het gewone Maleisch toegerust, komt men bij de Minangkabauers, voor wie dat taaleigen in menig opzicht geheel vreemd is, niet terecht zonder de hulp van anderen in te roepen. Dezen zijn dan doorgaans òf lieden van elders, die van het Maleisch heel weinig, van het Minangkabausch gewoonlijk nog minder verstaan; òf wel Minangkabauers, die op de lagere scholen het eerstgenoemde dialect aanleerden, doch dit in hunne eigene omgeving zelden of nooit meer gebruikten en het alzoo voor een groot deel weer vergaten.

Het weinigje Maleisch, hier voorradig, onder Europeeschen en anderen vreemden invloed nog vervormd tot een geheel eigenaardig taalmoes — de Maleier is in deze om-

standigheid meer dienaar dan terechtwijzer, vooral als hij begrijpt, dat hij zijnen meester daarmede gelieft — moet dan aangewend worden, waar het noodig is inlichtingen te vragen en te geven omtrent de belangrijkste zaken van de inlandsche huishouding, te oordeelen en te beslissen in de moeielijkste aangelegenheden.

Ziedaar in hoeverre men van een »zich behelpen" spreken mag.

In een voorwoord langer bij dit punt stil te staan, komt mij overtollig voor, te meer omdat men mijne meening over de belangrijkheid van de kennis der Minangkabausche taal, eene meening, die gegrond is op ondervinding, reeds vindt uitgedrukt in enkele nummers van de Indische Gids [1]).

Vergund zij het mij echter hier nog aan te halen, wat de heer Van Hasselt zegt in het bekende werk Midden-Soematra, Volksbeschrijving en Taal, 2de deel blz. 1 en v.v.

»*Voor de Nederlandsche ambtenaren, die met het bestuur over dat volk belast zijn of zullen worden, is de kennis dier taal van het hoogste belang; niet alleen de kennis van een goed aantal woorden, om daarmede Hollandsch gedachte zinnen te vertalen, maar een grondig begrijpen van de wijze, waarop het »Manangkabosche" volk zijne gedachten uitdrukt, om zóó tot die gedachten zelve te kunnen doordringen en het volk te leeren kennen. Want alleen dan is het mogelijk een goed bestuurder te zijn, wanneer men het volk begrijpt en verstaat in zijn denken en behoeften. Dan mag men met zekerheid verwachten, dat er vertrouwen op de bestuurders leeft in de harten der bewoners, - een vertrouwen, dat langzamerhand kan en zal overgaan in die liefde en achting, die de onmisbare voorwaarden zijn voor een duurzaam gezag, dat leidt tot vooruitgang en ontwikkeling van de bestuurden.*"

Voor sommigen vooral spijt het mij, dat een samenloop van omstandigheden de uitgave van dit werk heeft vertraagd en wel voor hen, die tot onderwijzers van het Minangkabausche volk werden gevormd aan de kweekschool te Fort-de-Kock in een tijd, toen de kennis van het Nederlandsch - m. i. - te recht - een der hoofdvereischten was van het programma, voor het eindexamen aan die inrichting en voor een groot gedeelte gebezigd werd als voermiddel bij de verschillende vakken van onderwijs.

Die onderwijzers toch, hadden, na het verlaten der school, over het algemeen weinig of geen gelegenheid het Nederlandsch te onderhouden, veel minder zich daaraan verder toe te wijden; een woordenboek had hen, — voor zoo ver ik mij herinner reeds een honderdtal — hoogstwaarschijnlijk van nut kunnen wezen.

Men zal zeggen, dat die onderwijzers Riausch-Maleische woordenboeken hadden kunnen raadplegen, doch men bedenke, het aanmerkelijke verschil tusschen beide dialecten nog daar gelaten, dat zij dan toch niet te doen hadden met hunne moedertaal, den tongval, waarin zij al de hunnen zich hooren uiten en die, volgens mijne overtuiging, dan ook reeds lang de plaats had moeten innemen, zoo langen tijd op de scholen geschonken aan eene vreemdelinge — het zoogenaamde klassieke Maleisch — alleen omdat eene verouderde en op weinig goede gronden berustende opinie de eigen taal eener bevolking, van niet minder dan een half millioen zielen, ongeschikt verklaarde, om bij de opvoeding en ontwikkeling van die bevolking dienst te doen.

---

1) Men zie o. a. Ind. Gids Maart en Augustus 1881; id. November 1882.

Wat nu meer het woordenboek zelf betreft, bij de bewerking ervan rees de vraag bij mij op welke woorden zouden opgenomen worden: alleen Minangkabausche of ook in het Riausch-Maleisch voorkomende.

Nagaande toch wat in de meest bekende lexicons is aangegeven en wat in hoofdzaak de Minangkabausche spreektaal leert, bestaan er woorden, die:

a. in beide dialecten dezelfde beteekenis hebben;
b. wel in het Riausch, maar niet in het Minangkabausch gebruikt worden;
c. omgekeerd, wel in het tweede, maar niet in het eerste dialect voorkomen;
d. in beide dialecten bestaan, doch met uitgebreider beteekenis in één ervan;
e. in beteekenis geheel verschillen.

Zooals van zelf spreekt, bleven de onder *b* genoemde buiten beschouwing; die onder *a* echter, moesten m. i. wel opgenomen worden, daar de gebruiker anders allicht tot de gedachte zou komen, dat zij in het Minangkabausch niet gangbaar zijn.

Wat aangaat de onder *d* bedoelde, is de beteekenis in het Riausch uitgebreider, dan vindt men alleen de met het Minangkabausche overeenkomende aangegeven; in het tegenovergestelde geval is naast die, welke alleen aan het laatste dialect eigen is, ook de met het eerste overeenkomstige opgeteekend.

Voor zoover mogelijk is er aangeduid, wanneer een woord meer in de schrijf- dan in de spreektaal en evenzoo, wanneer het slechts plaatselijk gebruikt wordt. In het laatste geval vindt men bij de woorden een *.

Woorden aan het Arabisch, Perzisch en andere vreemde talen ontleend, zijn doorgaans alleen dan aangegeven, wanneer de spreektaal er zich van bedient of als zij met eene gewijzigde beteekenis voorkomen.

Voor de uitspraak en het gebruik der woorden heb ik mij gehouden aan die van Kòtŏ Gadang, een kampoeng in de onmiddellijke nabijheid van Fort-de-Kock gelegen en welker bevolking overal in de Padangsche Boven- en Benedenlanden wordt aangetroffen.

De regels voor de uitspraak volgens dit zoogenaamde Agamsche onderdialect zijn vrij algemeen de volgende.

a. de verschillende voorvoegsels worden met een *a* klank uitgesproken, met weglating van de *r* bij die, welke er op eindigen: *ma*, *ba*, *pa*, *mam*, *man*, *pang*, enz.

Opmerking. Wanneer een woord met een klinker begint, hoort men dikwijls naast bedoelde uitspraak, die met *r*; *baramoed̆h* en *baamoed̆h*; *baroentoed̆s* en *baoentoed̆s*; *taandja* en *tarandja*. Zoo ook wordt vooral in *padatŏ's* (toespraken) achter de voorvoegsels op *r* nog eene *a* ingeschoven: *parahantian*, *baradiri*, *baralakoe*. Bij het uitspreken van eene *h* aan het begin van woorden handelt men vrij willekeurig.

b. waar in het Riausch de *a* klank op het einde van een woord wordt uitgesproken, hoort men in het Minangkabausch eene langscherpe *o*, die ik aanduid door *ŏ*; *koedŏ*, *radjŏ*.

Opmerking. Woorden van vreemden oorsprong zijn gewoonlijk hiervan uitgezonderd, b.v. *medja*, *djasa*. Menigvuldiger dan *kanŏ* hoort men *kanai* gebruiken; naast *rasŏ* wordt *rasai* gehoord, echter met verschil van beteekenis. Deze *ŏ* klank wordt ook gehoord, waar het Riausch de eindlettergreep *wa* heeft; *njaŏ*, *baŏ*, *raŏ*.

c. wanneer in het Riausch eene *ĕ* voorkomt, spreekt men in het Minangkabausch eene *a* uit.

Opmerking. In gesloten lettergrepen is deze *a* klank kort of onvolkomen, in opene wordt zij nu eens meer, dan weder minder gerekt uitgesproken. Zoo zweemt zij meer naar eene *aa* in *dalang*, *batoe*, *gapoeă*ᶜ, doch is minder helder in *kaki*, *saki*ᶜ, *pakai*. Spreektoon en nadruk oefenen op het meer of minder heldere van dezen *a* klank natuurlijk invloed uit.

d. de uitgang *at* klinkt als *è*ᶜ; *it* als *i*ᶜ; *ab*, *ap* en *ot* worden als *ò*ᶜ uitgesproken. Het teeken ᶜ vertegenwoordigt de in de keel teruggedrongen sluit *k*. – *darè*ᶜ, *langi*ᶜ, *hadò*ᶜ (naast *hadab*), *tangkò*ᶜ *bŏgò*ᶜ.

Opmerking. In vreemde woorden wordt *ib* eveneens als *i*ᶜ uitgesproken; *adjai*ᶜ, *kati*ᶜ, *gai*ᶜ, *kari*ᶜ. Uitzonderingen op dezen regel vindt men o. a. weder in: *sipat* (*çifat*); *barat* (westen); *abat* in den zin van rijkssieraden; *tampat* wanneer daaraan het begrip van heilig verbonden is; *djawab*, *babab*, *tjakap* en *maoetjap* (in geschriften).

e. de uitgangen *oep* en *oet* klinken als *oei*ᶜ: *hidoei*ᶜ, *roempoei*ᶜ.

f. de uitgangen *oek* en *ik* worden uitgesproken als *oeă*ᶜ en *iĕ*ᶜ, waarbij *ă* en *ĕ* een doffe of toonlooze overgangsletter aanduidt; *doedoeă*ᶜ, *lapiĕ*ᶜ.

g. in woorden, die op *ak*, *ok* of *ek* eindigen, hoort men dezen uitgang als *ò*ᶜ of *è*ᶜ uitspreken, terwijl in meerlettergrepige woorden de sluit *k* op het einde van een voorgaande lettergreep niet hoorbaar is; *banja*ᶜ, *bòtò*ᶜ, *kètè*ᶜ, *parésŏ*, *pasŏ*, *sésŏ*.

h. bij woorden, die op *oeng*, *ing*, *oeh* en *ih* uitgaan, hoort men vóór den sluitmedeklinker nog eene toonlooze overgangsletter, die achter de *oe* door *ă* en achter de *i* door *ĕ* teruggegeven is; *oentoeăng*, *andjiĕng*, *sapoeloeăh*, *siriĕh*.

Opmerking. Men houde in het oog, dat door bedoelde overgangsletters geen nieuwe lettergreep ontstaat.

i. bij woorden op *al* en *ar*, *oel* en *oer*, *il* en *ir* wordt de *l* of *r* niet gehoord; achter de *oe* en *i* hoort men nog eene toonlooze letter, aangegeven door *ă* en *ĕ*; *maha*, *danga*, *pikoeă*, *atoeă*, *badiĕ*, *kintjiĕ*.

Opmerking. Woorden, zooals *ajer* of *ajar*, *bajar* en *lajar* worden uitgesproken alsof zij op *ir* eindigen, dus als *aïĕ*, *baïĕ*, *laïĕ*. Zoo ook hoort men *manoesiĕ*, *doeniĕ* enz. gebruiken voor *manoesia* en *doenia*, terwijl men daarentegen meermalen geschreven vindt ساتير voor *satia*, بانور voor *benoea*.

j. de uitgangen *as*, *oes*, *is* klinken als *èh*, *oeih* en *ih*; *amèh*, *tikoeih*, *koedih*.

k. woorden, die op *oem* of *im* eindigen, hoort men met *oen* of *in* uitspreken; *minoen*, *moesin*.

Bij eene vergelijking van het Minangkabausch met het Riausch vindt men tusschen beide dialecten

klankverwisseling in: *ikoeä* = *ekor; oerang* = *orang; koetikŏ* = *katika; tjintŏ* = *tjonto; soebarang* = *saberang*, enz.

Men zegt *boedéman* voor *boediman* en in sommige beteekenissen *bŏdi* voor *boedi.*

verwisseling van medeklinkers in: *bansŏ* = *bangsa; sonsong* = *songsong; lansoeäng* = *langsoeng; nangkŏ* = *nan ka* (*ika*); *banjiĕh* = *benih; kanjiĕng* = *kening; baranji* (ook *barani*) = *berani; nantji*ᶜ (naast *nanti*) = *nanti; tilakŏ* = *tjelaka; tindawan* = *tjindawan; sabat* (naast *sabab*) = *sabab; patoeb* (in de schrijftaal) = *patoet; manjih* = *manis; koenjiĕng* = *koening; banjiĕng* = *baning;* (welke drie laatste ook met *n* uitgesproken worden); *kali* = *gali;* enz. en bij vreemde woorden in: *saka* = *dzakar; sikiĕ* = *dzikir; idjin* = *idzin; sakat* of *djakat* = *zakat; djina* = *zina; djoeadah* = *zawada;* enz.

van klinkers en medeklinkers in: *goeléwang* = *kalewang; binantoe* = *menantoe; moentikŏ* = *mastika; dabiĕh* = *dzabab* (*debab*); *masagi*ᶜ, *moesagi*ᶜ, *masadji*ᶜ, *moesadji*ᶜ = *masdjid; mingkin* = *makin; moengkŏ* = *maka;* enz.

Het Minangkabausch vertoont voorvoeging in: *haloeloeäng* = *loeloeäng; haloetoeäng* = *loetoeäng* (*loetoei*ᶜ); *titoe* = *itoe; biroengoei*ᶜ = *roengoet;* enz.
en afwerping aan het begin, in: *rang* = *oerang; oemah* = *roemah; oeèh* = *poeas; toe* = *itoe; aloen* = *belom; piĕᶜ* = *oepik; kan* = *boekan; inan* = *sinan; kèh* = *bekas;* enz.
en aan het einde in: *bara* = *berapa; ma* = *mana; manga* = *mangapa; dima* = *dimăna;* enz.

Voorbeelden van inschuiving van klinkers treft men aan in: *masaki* en *misiki* = *maski; takasiĕ* = *takçir; takadiĕ* = *takdir; tatakalŏ* (naast *takalŏ*) = *tatkala; pitanah* = *fitnah; koerisi* en *karoesi* = *koersi; karadjŏ* (naast *kadjŏ*) = *kerdja; sirŏgŏ* en *saroegŏ* = *sorga; saparati* = *saperti; parakarŏ* (naast *pakarŏ*) = *perkara; haratŏ* = *harta; misikin* (naast *mikin*) = *miskin; makasoei*ᶜ en *moekasoei*ᶜ en *masoei*ᶜ = *maksoed; parahiasan* = *perhiasan; paramintŏan* = *permintaan; karabau* (naast *kabau*) = *kerbau; baralakoe* (naast *balakoe*) = *berlakoe;* enz.

Opmerking. Het inschuiven van de *a* op bedoelde wijze, treft men het meest aan in de geschreven taal en in *padatŏ's.*

Inschuiving van den medeklinker *ng* treft men menigvuldig aan voor de *k*: *mangkoetŏ* = *makoetŏ; moengkŏ* = *maka; manangkalŏ* = *manakala; mingkin* (naast *mangkin* en *mikin*) = *makin.*

Verdeeling van de lettergreep vertoonen *djihin* = *djin; Roehoem* = *Roem.*

Uitstooting van de *s* vindt men in: *doetŏ* = *doesta; déta* = *destar; mikin* (naast *misikin*) = *misikin;* – van *er* in: *poetŏ* = *poetera; pati* = *pateri; poeti* = *poeteri; soetŏ* = *soetera; manti* = *manteri;* – van de *g* in: *paï* = *pergi; lai* = *lagi; pangiĕ* (naast *panggiĕ*) = *panggil;* – van de *k* in: *djasa* = *djaksa; sasi* = *saksi;* enz.

Voorbeelden van toevoeging zijn: *sénan* of *sanan* = *sana; ramin* = *rami; baoen* = *baoe; gigih, pipih, lidih, titih*, zooals men ook hoort zeggen voor *gigi, pipi, lidi* en *titi*, en welke woorden met de sluitletter س geschreven worden.

De achtervoegsels brengen in de uitspraak van het grondwoord over het algemeen

geene verandering te weeg: *mamintŏkan*, *kasampiᵋan*, *mandjapoeiᵋkan*, *malièᵋkan*, *kapanèhan*, *kahabihan*, *kapoetoeihan*, *maatoeăkan*, *kadoedoeăᶜan*, *mamarésŏi*, *karoesoeăhan*, enz.

Bij de woorden, die op *ar*, *oer*, *ir*, *al*, *oel* of *il* eindigen, wordt de *r* of *l* gewoonlijk vóór het aanhechtsel *an* weer gehoord, terwijl de overgangsletters blijven, doch korter uitgesproken worden: *kadangaran*, *katinggalan*, *ansoeăran*, *kabatoeălan*, *pikiĕran*, *panggiĕlan*, enz.

Ten opzichte van dit Agamsche onderdialect komen er plaatselijk enkele afwijkingen voor. Zoo vindt men o. a. in de laras Ampèᵋ Angkèᵋ de Riausche uitspraak terug van woorden, die op *oeng* of *ing* eindigen en zegt men daar dus b.v. *oentoeng*, *koetjing*, enz. Terwijl men in genoemde streek den uitgang *oet* zooals te Kòtŏ Gadang uitspreekt, hoort men in het Kamangsche de *t* ervan weglaten en dus b.v. *roempoeᵋ*, *djapoeᵋ*, enz. zeggen. Evenzoo wijkt men in Kamang af omtrent de woorden op *oes*, die daar met *oeh* uitgesproken worden, b.v. *tikoeh*, *djiroeh*, enz.

Waar men op Kòtŏ Gadang eene *ŏ* hoort, wordt in de omstreken van Fort-de-Kock, Kapau, Ampèᵋ Angkèᵋ, Kamang, enz. dikwijls een *oe*-klank vernomen, b.v. *bonsoe* = *boensoe; djŏdoe* = *djoedoe; sŏdi* = *soedi; bŏdi* = *boedi;* enz. In laatstgenoemde streken spreekt men dikwijls eene heldere *i* uit, waar de Kòtŏ Gadangsche uitspraak *è* luidt, b.v. *bindi* = *bèndi; tindjoe* = *tèndjoe;* enz.

De letter *p* in het woord *poelŏ* wordt daar als *b* uitgesproken, terwijl men op Fort-de-Kock ook *gŏ* voor *kŏ*, *an* voor *kan*, *doe* voor *toe*, *sing* voor *samiĕng*, *piti* voor *pĕti* hoort zeggen; b.v. *baᵋa gŏ boelŏ* = *baᵋa kŏ poelŏ; katŏan* = *katŏkan; a doe* = *a toe.*

In het Soloksche en plaatselijk in de 50 Kòtŏ's heeft men de gewoonte *am* als *an* en omgekeerd *an* als *am* uit te spreken en zegt men daar dus *makam* voor *makan; djalam* voor *djalan; malan* voor *malam; dalan* voor *dalam; ajan hitan* voor *hajam hitam* enz.

't Zal zeker wel niet gezegd behoeven te worden, dat de Minangkabauer zeer inconsequent is in zijne spelling, zoodat men nu eens geschreven vindt volgens de regels van het Riausch-Maleisch, dan weder geheel volgens de uitspraak.

Algemeen treft men in gesloten lettergrepen de و en ي aan en vindt men dikwijls ook nog de overgangsletter voorgesteld door ا. Zoo schrijft de Minangkabauer b.v. رومڤوت (*roempoet*); كمڤوڠ (كمڤواڠ) (*kampoeng*); كوچيڠ (كوچياڠ) (*koetjing*) en leest *roempoeiᵋ*, *kampoeăng*, *koetjiĕng*.

Op dezelfde wijze handelt hij met de andere uitgangen.

In dit woordenboek is de *oe*-klank door ', de *i* door ˍ, de korte *e* door ᶜ, de korte *o* door ᵓ voorgesteld.

Wanneer het woord in het Riausch niet schijnt te bestaan, of als men omtrent den uitgang in het onzekere verkeerde, is er met Arabische karakters geschreven volgens de uitspraak en vonden de woorden ook naar deze hunne plaats; en zoo zal men b.v. dus aantreffen: ابيئ *abèᵋ;* لاتوئ *latoeiᵋ;* ݢيسه *gésèh;* enz.

Waar het onzeker was of men met *ar* of *al*, *oer* of *oel* te doen had, is de schrijfwijze met ر gekozen en het woord van een † voorzien.

Aan het einde der woorden is steeds de و en ي geschreven en wijl m. i. de *ai*-van den *i*- en de *au*- van den *oe*-klank dienen onderscheiden te worden, zoo heb ik, in navolging van den Minangkabauer, de *ai* en *au* aangeduid door اي en او.

Ter aanvulling van dit werk, had de heer Van Hasselt de welwillendheid — en daarvoor zeg ik hem bij dezen nogmaals welgemeend mijnen dank — mij eene vrij groote hoeveelheid woorden af te staan, door hem, zoo ik meen, verzameld, tijdens hij lid uitmaakte van de Soematra-expeditie.

Die, welke ik daarvan zelf nog niet had opgenomen, komen in dit woordenboek voor, geteekend met (v. H.).

Bij het verzamelen en verklaren van de woorden heb ik vooral veel hulp ondervonden van Radja Medan, inlandschen onderwijzer aan de kweekschool te Fort-de-Kock en van Nawawi, hulponderwijzer, in het bezit van eene Europeesche acte, aan die inrichting. Door zijne kennis van het Nederlandsch was het vooral deze laatste, die menige moeielijkheid hielp oplossen.

Mijn hartelijken dank aan beiden!

Verder zij aan belangstellenden medegedeeld, dat ik, in verband met dit woordenboek, thans bezig ben aan eene Minangkabausch-Maleische grammatica en deze binnen een niet al te lang tijdsverloop, hetzij bij gedeelten, hetzij in haar geheel in het licht zal verschijnen.

Ten slotte roep ik de welwillendheid in bij de beoordeeling van mijn werk, van welks onvolledigheid en gebreken ik zelf maar al te goed overtuigd ben. Indien men toch bedenke, dat verreweg het grootste gedeelte ervan moest opgeteekend worden uit den mond des volks, dan zal men ook begrijpen met welke eigenaardige moeielijkheden ik meermalen te doen had en hoe dwalen licht mogelijk kon zijn.

Mocht deze eerste proeve tot aansporing dienen voor anderen, om iets beters te leveren, mijne jarenlange arbeid zoude ruim beloond zijn.

Scheveningen, 27 Augustus 1891. J. L. Van der Toorn.

ا A.

ا **a** naast *apŏ* iets, wat, *a nan* hetgeen; *barang a* iets, onverschillig wat; *ikŏ a?* wat is dit? *a di toean?* wat belieft U? *a tŏ* of *a tŏ hanjŏ* alleen, slechts, doch; *nan toean katŏkan tjakŏ soenggoeăh, a tŏ* (*a tŏ hanjŏ*) *nan tarasŏ di hambŏ* enz. – wat ge daar straks zeidet, is waar, alleen (slechts – doch) mijn gevoelen is enz.; – *hari a?* welken dag? – *kaá* tot wat, waartoe; *kaá kain nàn toen? kabadjoe.* – Waartoe of waarvoor dient dat doek? Om er een *badjoe* van te maken. – *panga* met *ka* vragende naar den agens. *ka panga kain toe di toean?* tot wat dient U dat doek? *kapananggoeăᶜ* tot schepnet; – *kapanga oerang toe di toean?* waarvoor gebruikt U die persoon? als wat is die persoon bij U? *kapanoemboeăᶜ padi* om rijst te stampen; – *manga* iets te doen hebben, verrichten; *manga toean* wat doet U, wat hebt U te doen? – *kamanga mamboeèᶜ toe?* waarvoor maakt ge dat? *kabaralèᶜ* om feest te vieren.

ابس **aboeih** *maaboeih* koken in water, b.v. aardappelen.

ابغ **abang** oproeping tot het gebed.

ابق **aboeă°** hoofdhaar; *tamakan di aboeăᶜ* beetgenomen zijn, een koopje gesnapt hebben; *baᶜ ajam tamakan di aboeăᶜ* evenals een kip, die bij ongeluk haren heeft gegeten; fig. van teringachtige personen, naar het reutelend geluid, dat zij bij de ademhaling maken; – *baᶜ mahélŏ aboeăᶜ dalam tapoeăng, aboeăᶜ djan poetoeih tapoeăng djan taséraᶜ* evenals dat men haren uit meel trekt, zonder dat het haar breken of het meel verstrooid raken mag; fig. zeer omzichtig te werk moeten gaan; *mamboeang aboeăᶜ tjama* (zie *badaᶜ*).

ابن **aboen** bakje met driehoekige bordjes voor manisan, koekjes en dergelijke.

ابو **aboe** *aboe-aboe* aschgrauw.

ابوء **abò°** I *maabòᶜ* slaan, klappen geven; *kòᶜ maabòᶜ anaᶜ djŏ tangan* als ge een kind slaat, doe het dan met de handen; II onwel, koortsig; III op inlandsche wijze kussen.

ابون **aboean*** het gedeelte *padi*, dat bestemd is om verkocht te worden; – aandeel, dat iemand van de *padi* toekomt.

ابه **abèh** duidelijk, klaar, opgehelderd, ordelijk.

ابيء٢ **abè°-abè°*** een soort vogelverschrikkers, bestaande uit lijnen, waaraan rinkelende voorwerpen of iets dergelijks.

اتر **ata** de eetwaren, die voor den boozen geest worden neergezet, op de plaats, waar hij door zijn ontmoeting iemand ziek gemaakt heeft; *anggang laloe ata djatoeăh* dikwijls gevolgd door *anaᶜ radjŏ ditimpŏnŏ* een der zoogenaamde *tandŏ béti* uit de Minangkab. *oendang-oendang* en gebezigd van personen, die onder zware verdenking zijn, iets gestolen te hebben, toen zij iemand een bezoek hadden gebracht, omdat onmiddellijk na hun vertrek het verlies ontdekt en er niemand anders dan zij geweest is.

اتر **atoeă** *maatoeă* rangschikken, ordenen, beredderen, een draad in 't oog van een naald steken, aan een haak of draad rijgen, een gat boren in den neus van een rund; *maatoeă lapiěᶜ* matten vlechten; *maatoeă matŏ oerang* iemand beet nemen, met ziende oogen bedriegen; *diatoeă oerang hidoeăng* als een

dom, onzelfstandig wezen behandeld worden; *baatoeă* gerangschikt, geordend, beredderd; *atoeăran* rangschikking, ordening, beredde-ring; *mampaatoeă-atoeăkan oerang* op listige of bedriegelijke wijze verscheidene personen tegen elkander opzetten.

اتس **atèh** het bovenste, boveneinde, op, over; *diatèh goenoeăng* op den berg; *diatèh angin* in den wind; *maatèh* naar boven gaan, zich boven anderen verheffen, den baas spe-len; *kaatèh* naar boven, naar boven gaan.

اتڠ **atang*** flink, ferm, vurig.

اتڠ **atoeăng** *doedoeăᶜ maatoeăng* leeg zit-ten; *taatoeăng-atoeăng* bij woorden als *doe-doeăᶜ*, *badjalan*, enz. eenzaam, aan zich zelf overgelaten.

اتق **atôᶜ** dak, bedekking; *maatôᶜ* van een dak voorzien, geregeld op en naast elkan-der leggen; *baᶜ a kian koemari samiĕng ta-lataᶜ makanan, indaᶜ diatôᶜ* waarom zijn de spijzen zoo ordeloos overal neergezet? – *roe-mah gadang badindiĕng papan atôᶜ idjoeăᶜ paraboeăng oepiĕh* of ook wel alleen *atôᶜ idjoeăᶜ paraboeăng oepiĕh* een groot huis met houten omwanding, gedekt met *idjoek* en een nok van *oepih;* fig. van fraaie voorwerpen, die ontsierd worden, omdat men er oude of versletene bij gebruikt; de uitdrukking komt overeen met een vlag op een modderschuit.

اتيق **atiĕᶜ** tante, oudje, aanspraakwoord tegen oudere mannen of vrouwen.

اتم **atam** *maatam* lager maken, afnemen van hooge gedeelten inzonderheid van den grond; inzinken; *maatamkan* laten zakken, naar omlaag drukken; *kôᶜ tinggi tanah kŏ atam malah*, als deze grond (te) hoog is, neem hem dan af.

اته **atah** padikorrels in de gebolsterde rijst achtergebleven; fig. iemand van geringen stand onder een menigte aanzienlijken; *indaᶜ tahoe di atah takoenjah* niet weten, wat ge-kauwde *atah* is; fig. zeer dom zijn; – *djandjian atah indaᶜ tjaroeăh* wat bestemd is om *atah* te worden, kan geen *tjaroeh* wor-den; fig. wat slecht moet zijn, kan niet goed worden; *basisiĕh atah djŏ barèh* de aanzien-lijken behooren bij de aanzienlijken en de minderen bij de minderen.

اتاو **atau** of, hetzij; *sia nan manampoeăh kŏ salah, atau panghoeloe atau oerang banjaᶜ* wie hier overheen loopt, begaat een overtre-ding, hetzij hij een *panghoeloe*, dan wel een gewoon man is.

اتاي **atai** nauwkeurig, oplettend; *maatai* nauwkeurig, met aandacht iets verrichten b.v. door de voorwerpen één voor één de han-deling te laten ondergaan; *atai banai mam-bilang pitih mimiᶜ naᶜ tarang* wees nauw-keurig in het tellen van die dubbeltjes, om goed te weten hoeveel er zijn.

اجر **adja** *maadja* leeren, onderrichten, ver-manen; *karèh awaᶜnŏ maadja* hij is streng bij het geven van onderwijs; *maadja anaᶜ anaᶜ* kinderen leeren; *maadjakan* iets leeren aan b.v. *maadjakan élémoe kèh oerang* aan iemand wetenschappen leeren; *ba(r)adja* lee-rende zijn, leeren b.v. *hambŏ ba(r)adja man-joerèᶜ* ik leer schrijven; *anaᶜ nan diadja* het kind dat geleerd wordt; *élémoe nan dipala-djari* de wetenschappen, die onderwezen wor-den; *indaᶜ taadja anaᶜ toe* dat kind is niet te leeren; – *adjalah hambŏ tabang* of *adja-rilah hambŏ tabang* leer mij vliegen; *maa-djari* onderwijs geven aan, b.v. *maadjari oerang babagai-bagai élémoe* aan iemand ver-schillende wetenschappen onderwijzen; *adja-ran* les van den onderwijzer, waarvoor ook *pangadja;* – *paladjaran* les van den leerling; *indaᶜ baadja* onbeschoft, onbeschaafd.

اجوڠ **adjoeăng** I naam van een vaartuig; II adjunct.

اجيڠ **adjèng*** een versiersel van pandan-bladeren en gekleurde stukjes katoen, met franje en kralen.

اجق **adjaᶜ** *maadjaᶜkan* voordoen, den gang van iets aanwijzen, duidelijk maken hoe iets zijn of geschieden moet; *adjaᶜkanlah paroemahan bara gadangnŏ* wijs eens aan hoe groot de plaats moet zijn voor het huis, dat gebouwd moet worden.

اجُق **adjoeăᶜ** *maadjoeăᶜ* onderzoeken, uitvisschen, zich op de hoogte stellen; *oekan aïĕ samiĕng nan diadjoeăᶜ, lakoe oerang di adjoeăᶜ poelŏ* niet alleen het water, maar ook 's menschen gedrag wordt gepeild.

اجل **adja** vastgestelde tijd voor iemands leven; het stervensuur.

اجن **adjan** drukken, persen (op zekere plaats).

اجُن **adjoen** plan, voornemen, opgevat idée, *maadjoen* het plan opvatten om iets te doen, van voornemen zijn, aanstalten maken, de houding aannemen als men b.v. over een sloot wil springen; *maadjoenkan* ontwerpen, aangeven, bekend maken welk plan men heeft; – *baharoe hambŏ maadjoen ka pakan, hari lah hoedjan*, juist zou ik naar de markt gaan, toen het begon te regenen; *aloen diadjoen lah tataroeăng* den aanloop nog niet genomen hebben en reeds gestruikeld zijn; fig. vóór 't begin reeds tegenspoed hebben; *moedŏ diadjoen tjèkè dipaboeèᶜ* bereidwillig of gemakkelijk zijn in het zeggen hoe iets zijn of wat men doen moet maar karig als 't op een uitvoeren aankomt; fig. wel willen genieten, maar er geen geld voor over hebben; – *adjoenkanlah nan angkoe soeroeăhkan tjakŏ naᶜ hambŏ boeèᶜ* wijs eens, verklaar eens, wat Uw bedoeling was bij hetgeen U daar straks gelastet, opdat ik het kunne ten uitvoer brengen.

اجي **adji** *mangadji* leeren, wat de Koran betreft (alleen in de soerau); nagaan, onderzoeken; (*dikadji èlŏᶜ djŏ boeroeăᶜ* het goede en kwade moet onderzocht worden; *kadji* les; *a kadjinŏ anaᶜ toe* wat is de les van dat kind?) (zie *kadji*).

اجيء **adjiᶜ** een soort gebak.

اجيت **atjèᶜ** kleine boombloedzuiger; *maatjèᶜ* of *baᶜ tjandŏ atjèᶜ* zich als zoodanig voordoen d. w. z. iemand aan het lijf hangen, hem overal naloopen; *baᶜ atjèᶜ maliĕᶜ oerang* vol verlangen op iets afgaan; zooals de muizen op het spek; *baᶜ atjèᶜ kanjang* in 't midden dik en naar de uiteinden dun uitloopend van ringen, oorbellen enz.; – log, vadzig in zijn bewegingen.

اجغ **atjang** *atjang-atjang alèᶜ* ceremoniemeester, feestcommissaris; *atjang-atjang nagari* de vertrouweling onder de inwoners.

اجُغ **atjoeăng** de beenen in voorwaartsche richting naar boven brengen; op die wijze schoppen; *atjoeăngkanlah ragŏ toe naᶜ hambŏ samboeiᶜ* schop dien bal naar de hoogte, opdat ik hem kunne opvangen.

اجق **atjòᶜ** dikwijls, waarvoor ook *atjòᶜ kali;* spoedig, snel, gauw, *atjòᶜ-atjòᶜ lah badja lan hari kahoedjan* loop wat gauw, het zal gaan regenen; *atjòᶜ awaᶜnŏ kamari* hij komt telkens hier; hij komt spoedig hier.

اجق **atjiĕᶜ*** oudere zuster, jongere zuster van de moeder; oudje, moedertje.

اجوْ **atjŏ*** streep, punt, plaatsbepaling, teeken, waar spelers bij zekere spelen staan moeten, zooals b.v. bij het schijfschieten; *mambari atjŏ* aan den tegenpartij vóór geven.

اجورن **atjoeăran** een vorm, gewoonlijk voor het maken van gebak (zie het volgende).

اجوْن **atjoean*** naam van een vorm, om oorversierselen te maken. (v. H.).

اجُه **atjoeăh** ijverig, lustig, bij de pinken; *indaᶜ atjoeăh di lawan* niet om zijn tegenpartij geven; onverschillig zijn voor de slechte gevolgen van iets; *maatjoeăhkan* zich beijveren voor iemand of iets, belangstellen, achten; *indaᶜ diatjoeăhkan oerang* niet in tel zijn; *kòᶜ maatjoeăhkan oerang sakiᶜ, djan bahanti maoebèᶜnŏ* als ge belang in den zieke stelt, houd dan niet op hem geneesmiddelen te geven; *atjoeăh banăi oerang toeŏ toe di kadjŏnŏ* die oude man is zeer ijverig bij zijn werk.

اد **adŏ** (meer in de schrijf- dan in de spreektaal), *maadŏkan* doen zijn, bewerkstelligen, *kaadŏan* wezen, bestaan, gesteldheid van iets of iemand.

ادت **adat** (gewoonlijk عادة) voorvaderlijke instellingen, gewoonten, volksgebruiken; *mambaŏ adat* de stonden hebben (meer

op hfd.pl. in gebruik); *adat taloeăᶜ timboenan kapa* de *adat* der baaien is, dat er veel schepen liggen; fig. van personen, wier betrekking meebrengt, dat zij velerlei zaken te behandelen krijgen, veel personen te woord staan moeten.

ادوا† **adoeă*** veel, in groote mate; *maadoeă makan* veel eten.

ادڠ **adang** *adang-adang* bij wijlen, somtijds, nu en dan, (waarvoor ook plaatselijk *adang piadang*); *maadang* van voornemens zijn iets te beginnen, streven naar; *awaᶜ mikin naᶜ maadang basiriĕh gadang poelŏ* ge zijt arm en wilt toch het feest *basiriĕh gadang* beginnen, *doenia diadang tjĕkĕ dipaboeĕᶜ* (zie bij *adjoen*).

II *adang* oudere zuster van de moeder.

ادق **adò**ᵖ *maadòᶜ* met de voorzijde naar iets toegekeerd, tegenover iets zich bevinden; *maadòᶜ karadjŏ* voor den vorst verschijnen; *maadòᶜkan* de voorzijde naar iets keeren, *maadòᶜkan moekŏ kèh radjŏ* het gelaat naar den vorst keeren; *adòᶜan* voorzijde, ruimte vóór iets; *kaadòᶜan* naar de voorzijde; *diadòᶜan* aan de voorzijde.

اديق **adiè**ᵖ jongere broeder of zuster of iemand, die als zoodanig beschouwd wordt, *mampaadiĕᶜ* met het woord *adiĕᶜ* behandelen, iemand *adiĕᶜ* noemen; als *adiĕᶜ* behandelen.

ادون **adoen** *adoen-toemadoen* kleurenmengeling, weerschijn van verschillende kleuren.

ادو **adoe** I *mangadoe* een klacht inbrengen; *mangadoekan* aanklagen b.v. *mangadoekan si anoe* N.N. aanklagen; *pangadoean* klacht.

II *maadoe* vergelijken; doen wedijveren tegen elkander vooral in kracht, aanhitsen, laten vechten; *maadoe boeroeăᶜ djŏ baiĕᶜ* het kwade met het goede vergelijken; *adoean* gevecht, wijze van vechten, wat aangehitst of tot vechten opgewekt wordt; (*h*)*ajam adoean* vechthaan.

اده **adoeăh** ai, au, hè, een woord ter aanvulling of ter verfraaiing aan het hoofd van zinnen.

ارت **aratŏ** of *atŏ* (zie *haratŏ*).

ارتي **arati** zin, beteekenis; *mangarati* begrijpen, vatten; *aratinŏ* de beteekenis er van, dat is te zeggen.

ارت **arè**ᵖ I vast, strak aangehaald; *baarèᶜ arèᶜan* een vaste afspraak met elkander hebben; *mangabèᶜ sakabèᶜ arèᶜ* iets in eens goed doen, in eens voor goed bepalen; II *arèᶜ** zijde, richting; *arèᶜ ma* aan welke zijde, in welke richting; *roepŏnŏ kabakaran arèᶜ ka-Basŏ* het schijnt, dat er brand is in de richting van Basŏ.

ارت **ari**ᵖ zaag; *maariᶜ* zagen; *paariᶜan* zaagsel.

ارس **arèh** *maarèh* op ruwen, spijtigen toon bevelen; *oerang kŏ maarèh samiĕng nan pan dai, tapi mangaradjŏkan indaᶜ* dit mensch is alleen knap in 't bevelen, maar 't zelf uitvoeren kan hij niet; *maarèhkan* iets op ruwen, meesterachtigen toon gelasten, aanhitsen b.v. van honden; *baharoe tibŏ awaᶜ di roemah, lah diarèhkannŏ manggòsòᶜ koedŏ* pas was ik thuis, of hij gelastte mij op vinnigen toon het paard te schuieren.

ارس **arih** scherpzinnig, vernuftig; *oerang paarih oerang tjilakŏ, tidaᶜ paarih badan binasŏ* een scherpzinnig mensch is een ongelukkig mensch; die niet scherpzinnig is, is het ook; scherpzinnigheid is niet altijd goed.

ارڠ **arang** I zwart, roet, aanslag aan potten, lampen enz.; *arang parŏ* roetwebben aan het dak of boven de stookplaats; *kajoe arang* ebbenhout; *arang di kanjiĕng* fig. smaad, schande ondervinden; *mambasoeăh arang di kanjiĕng* fig. de schande wegmaken, uitwisschen;

II mond; *arang dibawah hidoeăng* een woordspeling; hij, die de uitdrukking hoort, meent dat er zwart onder zijn neus zit en wil zich schoonvegen, terwijl de spreker den mond bedoelt; *lawèh arang* een grooten mond opzetten, hard, luid sprekend; *bakaroeăᶜ arang* krakeelen; *karèh arang* hard in den bek; fig. niet willen toegeven, op zijn stuk blijven staan; – *maarang* kermen, stenen.

ارڠ **ariĕng** lucht van de urine.

ارق **ara**ᵖ *baaraᶜ* met statie, in optocht

rondgaan; *maaraʿ* in statie rondbrengen; *paaraʿ* wie in statie rondbrengt; *pa(r)ara-kan* zetel, stellage, stoel, die in statie rondgedragen wordt, triomfwagen.

II *maaraʿ* (waarvoor ook *maoeraʿ* en *mararaʿ*) openmaken, uiteenhalen, de samenstellende deelen uit elkander nemen.

ارق **aroeăʿ** leven, rumoer, geschreeuw; *aroeăʿ-piroeăʿ* tumult, lawaai; *aroeăʿ-paroeăʿ* 't zelfde.

ارق **ariĕʿ** *maariĕʿ* hard, luid spreken, schreeuwen.

ارم **aram** I *maaram* op eieren zitten, broeien; II verzakken, in elkander zakken; *loemboeăng maaram* de rijstschuur zakt in elkander.

ارون **aroen** welriekend, geurig.

اورن **oerŏnŏ** kleur, tint; *maoerŏnŏ* zich met kleurschakeering, kleurenmengeling voordoen, weerkaatsen; *baoerŏnŏ* gekleurd, met tinten.

ارو **aroe** *maaroe* omroeren b.v. *maaroe kalamai* de *kalamai* omroeren; *maaroe mantjahari tjintjin* tastende naar een ring zoeken; *lah ang aroe randangkan nagari kŏ* de negorij is door U in rep en roer gebracht; *baʿ diaroe paratian* fig. ongedurig, ongerust.

اره **arah** I richting, koers; *arah kama?* in welke richting, welken kant uit? *maarahkan* richting geven, aanduiden; II *maarah* overeenkomen met, gelijken op; *moekŏnŏ maarah moekŏ si Anoe* zijn gelaat gelijkt op dat van N.N.

اروه **aroeăh** ziel, gewoonlijk van den overledene; *hilang aroeăh* het bewustzijn verliezen.

اري **ari** *oela tampoeăng ari* naam van een slang; *ari-ari* de liezen, de schaamstreek; *koeliʿ ari* de dunne opperhuid van het lichaam; de vliezige schil bij sommige vruchten; *maari-ari* zoeken, tarten, uitlokken van twist, spijkers op laag water zoeken; *maari-ari silang* twist zoeken; *moesoeăh djan diari-ari tasoeŏ djan diindaʿkan* men moet geen vijanden zoeken, maar als men ze ontmoet ook niet voor hen wijken (ook *diindahkan* = om hen geven); men moet geen moeielijkheden zoeken, maar vertoonen zij zich er ook niet tegen opzien; *arian* oplegsel, opnaaisel, van kleeren, die op den groei gemaakt zijn; het gedeelte van een blad papier, dat nog onbeschreven is, om later ingevuld te worden; ook van eten, dat voor een der huisgenooten bewaard wordt of dat bestemd is voor later, b.v. *nasi arian;* (dit is ook de gewone dagelijksche maaltijd van rijst); *indaʿ bakŏtjong baarian* dikwijls gevolgd door *lontjong sakajoeannŏ*, geen *kŏtjong* (krop, het bovenste vastgebonden gedeelte van een zak) en geen *arian* heeft hij, al zijn hout is opgebruikt; fig. in 't geheel niets opgespaard, alles opgemaakt hebben; alles gezegd hebben, wat er te zeggen was.

اراي **arai** I de bladeren, en volgens sommigen, de bloesem der palmen; II* naam van een *padi*soort en zoo ook *arai galoendi*, *arai karambiĕ* en *arai tjinakoe* (v. II.).

اس **asŏ** om iets geven, zich aan iets of iemand gelegen laten liggen, zich bekreunen, bekommeren, zich voorstellen, zich verbeelden, vooruit weten; *djan toean asŏ lai* bekreun U daarover niet meer; *djanlah ang asŏ banai oerang toe* maak U toch niet zoo bekommerd over dat mensch; *indaʿ dĕn asŏ kabaʿnangkŏ* ik stelde me niet voor, dat het zoo zou zijn; *hambŏ asŏ banai datang kamari* ik heb werkelijk het voornemen gehad om hier te komen; – II één, eenig, enkel; *doeŏ poeloeăh asŏ* 21, *tigŏ poeloeăh asŏ* 31 enz.; *koerang asŏ doeŏ poeloeăh* 19; – III *asŏ-asŏ* (zie *soeasŏ*).

اوساه **oesahŏ** arbeid, inspanning; *maoesahŏkan dirinŏ* zich beijveren, zich inspannen (meer in de schrijftaal gebr.).

است **ĕtŏ** lengtemaat, iets langer dan van den elleboog tot aan den top van den middelvinger; *ĕtŏ toelang* gewoonlijk van den elleboog tot het uiteinde van den middelvinger; *maĕtŏi* met *ĕtŏ's* meten; *mantjahari nan sa ĕtŏ sadjangka* nagaan in welken graad van bloedverwantschap men tot elkander staat.

اسوڠ **asoeäng** *maasoeäng* aanbrengen, opstoken, lasteren; *asoeängan* opstokerij, kwaadsprekerij; *asoeängan àng lah balakoe djoeö* uw laster was maar al te welkom.

اسيڠ **asiëng** verschillend, anders; *baasiëng* afgezonderd; *maasiëngkan diri* zich afzonderen; *asiëng padàng asiëng bilalang* of *asiëng loeboeä*ᶜ *asiëng ikannö* elk land heeft zijn eigen instellingen; *asiëng oerang lain pandapè*ᶜ andere menschen andere meeningen; *asiëng padang asiëng bilalang*, *asiëng nagari lain ganggamnö* andere velden andere sprinkhanen, andere landen andere gebruiken; ook wel: nieuwe heeren nieuwe wetten.

اسق **asò**ᵖ rook, damp; *maasò*ᶜ rooken, rook verwekken, voortbrengen; *kajoe dadò*ᶜ *maasò*ᶜ het *dadap*hout rookt; met rook behandelen, aan rook blootstellen doch niet van visch gebruikelijk.

اسق **asa**ᵖ *maasa*ᶜ verplaatsen, verhuizen (tr.); *maasa*ᶜ *kadji* overgaan tot de behandeling van iets anders; *maasa*ᶜ *taga*ᶜ van houding of zienswijze veranderen, op een andere wijze probeeren; *baasa*ᶜ*-asa*ᶜ onstandvastig; *maasa*ᶜ*kan* verplaatsen (naar); *maasa*ᶜ*i* (veelheid van subject, werking of object uitdrukkend) verplaatsen; *diasa*ᶜ *lajoeä diboeboei*ᶜ *mati* verplaatst wordende, verwelken en uitgetrokken wordende, doodgaan; fig. 't is verkeerd verandering te brengen in of te breken met datgeen, wat bepaald of overeengekomen is.

اسل **asa** wortel, oorzaak, oorsprong, grond, afkomst, geslacht, adel; *asa oesoeä* oorsprong, afkomst; *asa katö* stam van een woord; datgeen waarover gesproken wordt; *baasa* van goeden afkomst zijn; – *asa* als maar, mits; *asa djan* of *asa djangan* als maar niet; *asa amoeäh oerang toe*, *hambö baië saratoeih roepiah* als hij maar wil, dan betaal ik honderd gulden.

اسم **asam** de benaming voor de *limau*-soorten, waarvan *goelai* gemaakt wordt; (van de andere soorten zegt men den naam er bij); *asam djaö* tamarinde; *maasam* gewoonlijk *maasami* met *limau* inwrijven.

اسن **asan** rekenen, zich verlaten, vertrouwen op iemand of iets; *asan-asanan* gewaarwording, als men op iets gerekend heeft en dit niet krijgt, teleurstelling; *asan ta*ᶜ *asan* tusschen hoop en twijfel verkeeren; *asan-maasankan* wederkeerig op elkander rekenen, van elkander iets verwachten b.v. van twee personen, die afspreken om samen uit te gaan en van wien de een denkt door den anderen te worden afgehaald.

اسه **asah** *maasah* slijpen, aanzetten, wetten; *maasah hati oerang* iemand opstoken, warm maken; *maasah pikiëran* het verstand scherpen; *maasahkan oerang bakaradjö* iemand buitengewoon veel werk laten doen, afbeulen; *asah-asahi* op alle mogelijke wijzen probeeren b.v. *asah-asahi awa*ᶜ *na*ᶜ *pitih* ik heb op alle mogelijke wijzen getracht aan geld te komen; *asahan* slijpsteen; *asoeäng si asah* stokebrand.

اسوه **asoeäh** *maasoeäh* oppassen; *pangasoeäh* kindermeid, oppasser, oppasster.

اسي **asi** doorgaan, slagen, *djoea bali roemah nangkö inda*ᶜ *asi* de koop en verkoop van dit huis is niet doorgegaan; *inda*ᶜ *diambiè*ᶜ *asi* buiten rekening gelaten.

اسيء **asi**ᵖ bepaald of sterk gevestigd zijn van de gedachten; *maasi*ᶜ*kan* peinzen over iets; *itoe samiëng nan diasi*ᶜ*kannö* alleen daarover peinst hij.

اساي **asai** een houtworm; *kajoe toe diasai* de worm zit in dat hout; *asai paroei*ᶜ gulzigaard, slokop.

اڠ **ang** pers. vnw. 2de pers. mann. gebruikt jegens jongeren; *baang* bij het spreken het woord *ang* gebruiken; *baang bakèh oerang toeö ang* zeggen tegen oude lieden; *mampaang* als personen tegen wie men *ang* zegt, behandelen; met het woord *ang* behandelen, b.v. *mampaang oerang toeö* oude menschen *ang* noemen.

اڠت **angè**ᵖ warm, heet, warmte; – *nagari Padang angè*ᶜ *dari nagari kö* Padang is warmer dan deze streek; *angè*ᶜ*-angè*ᶜ *koekoe* lauw; *maangè*ᶜ*kan* warm maken, verwar-

men; *mampaangè*ᶜ warmer maken; *kaangè*ᶜ*an* aan de warmte blootgesteld zijn; onder den invloed ervan zijn; *hati angè*ᶜ opgeruimd zijn.

اڠت **angi**ᵒ stank van of zooals van gebrand haar; aangebrand.

اڠس **angsŏ** (ook *ansŏ*) gans.

اڠس **angoeih** aangebrand.

اڠسو **angsoeă** (gewoonlijk *ansoeă*, zie aldaar).

اڠڠ **angang** *maangang* wegzinken; *maangangkan* doen wegzinken, in de diepte doen verdwijnen.

اڠق **angò**ᵒ ademhaling; *loena*ᶜ *angò*ᶜ zwak van ademhaling; *nan loena*ᶜ *angò*ᶜ fig. voor een vrouw, die er goed uitziet; *maangò*ᶜ ademhalen; *inda*ᶜ *maangò*ᶜ fig. niet rijzen of dalen van den prijs van koopwaren; zonder zich te bedenken, oogenblikkelijk, waarvoor ook *inda*ᶜ *ragŏ maangò*ᶜ d.i. zonder zich den tijd te gunnen adem te halen.

اڠك **angkŏ** teeken, merk; *maangkŏkan* teekenen, merken; *maangkŏ-angkŏ* zich voordoen als, gelijken op.

اُڠك **oengkŏ** de naam van een apensooort zonder staart en met lange armen.

اڠكت **angkè**ᵒ *maangkè*ᶜ (weinig gebruikt) oplichten, optillen, tot een rang of waardigheid verheffen.

اڠكت **angkoei**ᵒ *maangkoei*ᶜ overbrengen, ergens heen brengen; *maangkoei*ᶜ *sarang* de bouwstoffen voor het nest naar de plaats hunner bestemming brengen; *paangkoei*ᶜ het werktuig ter overbrenging; *angkoei*ᶜ*-angkoei*ᶜ een soort wesp.

اڠكت **angki**ᵒ I *maangki*ᶜ onophoudelijk, gedurig een zekere handeling verrichten; b.v. *diangki*ᶜ*nŏ mambaŏ barèh kapakan* hij doet niets dan rijst naar de markt brengen; *maangki*ᶜ *makan* gedurig eten; (plaatselijk hoort men ook *angki*); II* (zie *bangki*ᶜ).

اُڠكت **oengki**ᵒ *maoengki*ᶜ oplichten door het uiteinde van een stok, spaak en dergelijke onder het voorwerp te steken.

اَڠكڠ **èngkang** *maèngkang* wijdbeens loopen.

اَڠكڠ **èngkèng** *maèngkèng* druipstaartend wegloopen, janken, huilen.

اِڠكن **ingkèn*** daar heen, naar ginds; *isianglah ingkèn*, *rintang kini* laat me morgen maar daar heen gaan, ik heb nu bezigheden.

اڠكق **angka**ᵒ *angka*ᶜ*-angka*ᶜ grap, scherts; *si pandjang angka*ᶜ*-angka*ᶜ een rechte grappenmaker.

اڠكو **angkoe** in de Bovenlanden vooral de naam, waarmede de oom wordt aangesproken en verder voor hoofden en andere personen van eenig aanzien; in de Benedenlanden grootvader.

اُڠكوق **ongkò**ᵒ *maongkò*ᶜ*-ongkò*ᶜ in bukkende houding, met gekromden rug loopen.

اڠكه **angkah** *angkah-angkahan* nog niet geheel gaar van spijzen, die gekookt of gebraden moeten worden, zooals aardappelen, vleesch, enz. (van *eieren* b.v. niet gebr.).

اڠكوه **angkoeăh** I achtig, gelijkende op, hebben van; *angkoeăh sirah* roodachtig; *angkoeăh aiè* op water gelijkende; *salah angkoeăh* onbeschoft, onwelvoegelijk; *inda*ᶜ *tahoe di angkoeăh* dom.

II* trotsch, verwaand; *maangkoeăh* een air aannemen; *maangkoeăh bapa*ᶜ*nŏ banai ana*ᶜ *toe* dat kind gedraagt zich zeer trotsch tegenover zijn vader, (volgens I dat kind gelijkt sprekend op zijn vader).

اڠكي **angki*** (zie *angki*ᶜ); *inda*ᶜ *maangki-angki datang labŏ* gedurig, onophoudelijk winst krijgen; *inda*ᶜ *diangkinŏ toelangnŏ bakaradjŏ* hij is zeer ijverig in het werken.

اُڠكاي **oengkai** *maoengkai* in 't algemeen openen, losmaken, uit elkander nemen; *maoengkai roemah* een huis af- of openbreken, daar waar reparatie noodig is; *maoengkai lamari* een kast uit elkander nemen; *maoengkai djandi* een belofte schenden.

اڠڬ **anggŏ** *baanggŏ-anggŏ* met afwisselende kleuren, geschakeerd; om den anderen gaan, zitten, enz.

اڠڬت **anggoei**ᵒ* I oude man, grijsaard, grootvader; II* een vischnaam.

اڠڬيت **anggiᵓ*** *maanggiᵓ* (zie *angkiᵓ*).

اڠڬيت **onggiᵓ** *maonggiᵓ-onggiᵓ* een op en nedergaande beweging maken bij de uitoefening van den coitus.

اڠڬيس **oenggèh** gevogelte.

اڠڬڠ **anggang** de neushorenvogel; *salamŏ anggang maharam* (*maaram*); zoolang als de *anggang* op haar eieren zit; fig. heel lang.

اڠڬواڠ **anggoeăng** weifelend, onzeker, niet weten waarheen of wat te doen; *anggoeăng gajŏ* in de war zijn, van zijn stuk geraakt, niet weten hoe te moeten handelen; (*gajŏ* is iedere uithaal bij het kirren van een balam; de laatste dezer uithalen komt er weifelend, niet ten volle uit).

اڠڬق **anggaᵓ** *maanggaᵓ* beletten, weigeren, neen schudden; consess. voegwoord in zinnen als b.v. *anggaᵓ dibarinŏ sariboe roepiah, indaᵓ dèn kapai dŏ* al geeft hij me duizend gulden, dan ga ik toch niet.

اڠڬوء **anggoeăᵓ** *maanggoeăᵓ* knikken als teeken van instemming, wenken met het hoofd, b.v. *anggoeăᵓ lah oerang toe naᵓ datang* wenk dien man, om te komen; *anggoeăᵓ anggaᵓ, gèlèng amoeăh, oendjoeăᵓ indaᵓ dibarikan* ja knikken en weigeren, neen schudden en willen, het toereiken en niet geven; fig. het tegenovergestelde doen van hetgeen men voorgeeft; *maanggoeăᵓ-anggoeăᵓ* voortdurend knikken met het hoofd van ouderdom, van verwondering, ook bij het *ratib*.

اڠڬوق **oenggoeăᵓ** (zie *onggŏᵓ*).

اڠڬق **onggŏᵓ** hoop, verzameling; *saonggŏᵓ kasièᵓ* een hoop zand of grint; *ladŏ saonggŏᵓ* een hoop peper; *maonggŏᵓ* ophoopen; *baonggŏᵓ* op een hoop, bij den hoop; *mandjoea baonggŏᵓ* bij hoopjes verkoopen.

اڠڬن **anggan** onwillig, niet gesteld zijn op iets; *hati anggan* onwillig van aard; *maangganka*n onwillig maken; *kŏᵓ anggan* (of *kŏᵓ sagan*) *dilimboeă pasang, oesah baroemah di tapi poelau* als ge geen last van overstrooming wilt hebben, ga dan niet aan den rand van een eiland wonen; fig. als ge de lasten niet dragen wilt, neem het dan ook niet op U; als ge bang zijt voor de kwade gevolgen, waag er U dan niet aan.

اڠڬون **anggoen** beschaafd, welgemanierd, net; beschaafdheid, welgemanierdheid, netheid.

اڠڬون **oenggoen** hoop, stapel; (dikwijls van vuil, dat verbrand moet worden); *maoenggoen* zich als zoodanig voordoen; op een hoop leggen b.v. *maoenggoen sarŏᵓ, batoe*, enz.; vuil, steenen, enz. op een hoop leggen of brengen; *saoenggoen pitihnŏ* fig. hij bezit veel geld.

اڠڬاو **anggau** *maanggau* zich bevreesd, schuchter, bang voordoen; schraal, spichtig zijn; *maanggaukan* bevreesd, schuchter maken.

اڠڬوه **anggoeăh*** naam van een steeknet (v. H.).

اڠن **angan** voornemen, plan; *maangan* een plan beramen; bij zich zelf overleggen.

اڠين **angin** wind, tocht; *chaba angin* los gerucht; *tjiriᵓ angin* een parasiet, door zwangere vrouwen gebruikt als middel, om de bevalling te vergemakkelijken; *matŏ angin* windstreek; *baangin* in den wind staan; *mampa anginkan* aan den wind blootstellen; *kaanginan* van den wind te lijden hebben; onder den invloed van wind zijn; *paanginan* (in geschriften) een vertrek boven op het dak; *angin salasari* (in geschriften) gunstige wind; *saangin* een weinigje; *maangin* in een zeef, die geschud wordt, de *padi*bolsters door den wind laten wegvliegen; *angin-anginan** stadium van de rijst n.l. als de jonge plantjes uitspruitsels krijgen; — *baᵓ mandjarièng angin laloe; tarasŏ lai, dapèᵓ indaᵓ* 't is er mede zooals met het opvangen van den wind met een net, voelen doet men hem wel maar krijgen niet; fig. iets wel voelen of begrijpen, dat het zoo is maar het toch niet onder woorden kunnen brengen; ook van iemand, die denkt zijn doel te zullen bereiken, maar van wien blijkt, dat hij er nog ver af is.

اڠاو **angau** *maangau* voorover gebogen naar iets kijken; b.v. als men in een diepte

kijkt; *maangaui kadjŏ* het werk aanzien; niets uitvoeren waar anderen werken.

اغي **angai*** (zie *sangai*).

اق **apŏ** gewoonlijk tot *a* en *pŏ* verkort; iets, wat; *apŏ nan* hetgeen; *barang apŏ* al wat, onverschillig wat; *indaᵋ apŏ* niets; *sabasa apŏ* of *sagadang apŏ* zoo groot als wat; *ikŏ apŏ* wat is dat? *mangapŏ* van belang zijn, waarom? *indaᵋ mangapŏ* er niet op aan komen ('t gebruik van deze twee laatste bepaalt zich meer tot de Beneden- dan tot de Bovenlanden); *barapŏ* ook verkort tot *bara* en *pŏ* hoeveel; *barapŏ oerang pai?* hoeveel lieden gaan er? *apŏ-apŏ* al wat (zie verder *a*).

اقت **api•** *maapiᵋ* insluiten, knellen tusschen twee voorwerpen; *paapiᵋ* pers, datgeen wat inknelt of insluit; (plaatselijk de waaierdragers aan weerszijden van het bruidspaar); *baapiᵋ-apiᵋ* dicht bij elkander, opeengedrongen b.v. zitten; *tjintjin paapiᵋ* wanneer er aan één vinger drie ringen gedragen worden, is dit de naam der twee buitenste; *apitan* of *apiᵋan* een onderdeel van een suikerpersmolen.

†اقر **apa** smederij, de haard aldaar.

اقس **apoeih** verdwenen, weg, uitgeveegd, niet meer bestaande; *maapoeih* weg maken, uitvegen, enz.; *baapoeih* weggaan, zich uit de voeten maken; *baapoeih lah ang!* maak dat je weg komt!

اقغ **apang*** een deel van het weeftoestel.

اقغ **apoeăng** *maapoeăng* zich drijvende voordoen; ophoogen van den grond; b.v. *apoeănglah paroemahankŏ, randah amèᵋ toe moeah,* hoog den grond, waar het huis staan moet, op, hij is zóó te laag; *apoeăng-apoeăng* dobber aan netten of hengels; *batoe apoeăng* puimsteen; *asa saboeiᵋ ta(r)apoeăng, asa batoe tinggalam saboet* drijft en steen zinkt; fig. berusting in zijn lot uitdrukkende; het zal gaan, zooals het moet of wil; *ta(r)apoeăng taᵋ hanjoeiᵋ tarandam taᵋ basah* drijvende wordt het door den stroom niet meegenomen en onder water wordt het niet nat; een raadsel waarop 't antwoord is: de schaduw; van zaken: hangende blijven, blijven zooals de zaak is.

اقق **apa•** = I *bapa;* II = *apiĕᵋ.*

اقق **apiĕ•** vunzig, stinkend, onrein, goor riekend b.v. van kleeren, die nat in een mand geborgen zijn; van de menschenlucht in een kamer; *maapiĕᵋkan** belangstellen in iets, zich interesseeren voor iets.

اقم **apam** (gebr. op hoofdplaatsen, niet in de kampoeng) een soort gebak; platte koekjes.

اقي **api** vuur, *marapi* vuur voortbrengen; *baapi* met vuur zijn, vurig zijn; *goenoĕng marapi* vuurspuwende berg; *tjatoeih api* vuurslag; *api-api* een plant; vuurvlieg (en tegenwoordig ook) lucifers; *baapi-api* (waarvoor ook *baapiĕh-apiĕh*) snel achter elkander, b.v. praten, omkijken, enz.; *maapi kan* aansporen, aanmoedigen; *maapikan kadjŏ* hetgeen er te doen valt, goed laten marcheeren; *manjalŏkan api* fig. aanhitsen, opstoken; *salerŏ baᵋ tjatoeih api* gulzig; van iemand, die elk oogenblik eten kan; van personen, die moeilijk hun lusten kunnen verbergen b.v. *awaᵋ lah gaèᵋ, salérŏ baᵋ tjatoeih api djoèŏ* ge zijt al oud en wilt nog elk oogenblik aan je lusten voldoen; – *baᵋ api dalam sakam* zooals vuur in zemelen fig. in stilte of ongemerkt toenemen, voortwoekeren; in stilte eigenschappen bezitten, die niemand vermoedt; *baᵋ api dalam toenggoeă* zooals het vuur in den tronk (heeft dezelfde beteekenis); – *main api latoeiᵋ main aïĕ basah* als men met vuur speelt, krijgt men blaren en als men met water speelt wordt men nat; fig. die iets verkeerds of onvoorzichtigs doet, moet de gevolgen lijden; – *baᵋ api djŏ asòᵋ* zooals het vuur en de rook; fig. onafscheidelijk van elkander; *baᵋ api djŏ raboeăᵋ* zooals vuur met tondel; fig. zeer gemakkelijk met elkander in aanraking komen.

اكر **aka** rank van slingerplanten; slingerplant; *aka tjino* naam van een soort snijwerk; *aka baha* naam van een zeegewas met vele en fijne vertakkingen.

اكس **akèh** ook wel *kèh* als verkorting van *bakèh* w. m. z.

اكق **aka•*** = *kakaᵋ*; w. m. z.

اكُق **akoeäˁ** *maakoeăˁ* een ziekte onder de kippen, waarbij zij voortdurend met den kop naar beneden zitten; *banjaˁ (h)ajam diakoeăˁ kini* veel kippen hebben tegenwoordig de ziekte *akoeăˁ*; – *taakoeăˁ* ingedommeld; *ta akoeăˁ-akoeăˁ* knikkebollen; *indaˁ katoean akoeăˁ* met zijn leegen tijd geen raad weten; *a nan diakoeăˁ kamari, pai kakèn* wat heb je hier uit te voeren, ga heen; *akoeăˁ akoeăˁ** haan van een geweer of pistool.

اكِق **akièˁ** naam van een edelgesteente.

اكو **akoe** *maakoe* belijden, bekennen, erkennen; *indaˁ jŏ amoeăh maakoe salahnŏ* hij wil zijn schuld niet bekennen; *maakoe anaˁ* als kind erkennen.

اكوق **akòˁ** gulzig, hebzuchtig; *maakòˁ* zich met die hoedanigheid voordoen; *maakòˁ labŏ djan talaloe banai* men moet niet al te veel winst willen hebben.

اكُت **agoeiˁ** *maagoeiˁ* naar lucht happen, zooals b.v. de visschen doen; *maagoeiˁ-agoeiˁ* moeielijk ademhalen, kortademig zijn van teringachtige personen of borstlijders b.v.; *lah agoeiˁ-agoeiˁi mantjahari pitih* met alle moeite en inspanning heeft hij getracht wat geld te krijgen.

اكيس **agèh** een kleine mug.

اكُغ **agoeäng** een groot metalen bekken, waarop geslagen wordt tot het geven van seinen of bij feestelijke gelegenheden; in figuurl. zin ook *mond* b.v. *kòˁ indaˁ tahoe, kan laï agoeăng?* als ge 't niet weet, hebt ge dan geen mond? *baagoeăng* (in *koeah baagoeăng*) van het vet, dat bij het koken boven drijft; *baˁ boenji agoeăng patjah* zooals het geluid van een gebarsten *goeng;* voor een grof, heesch geluid; *baˁ kabau takadjoeiˁ di agoeăng* zooals een kerbau, die van een *goeng* geschrokken is; fig. verbaasd, wezenloos rondkijken; *maagoeăngkan* rondbazuinen.

اكَق **agaˁ** zoowat, bij gissing; *barilah hambŏ agaˁ doeŏ tigŏ soekèˁ barèh* gelieve mij zoowat twee of drie maten rijst te geven; *agaˁ kabawah* een weinig naar beneden; *agaˁ ka kèn sakètèˁ* daarheen wat (dergelijke zinnen zijn beleefd verzoekend); *maagaˁ* overwegen, wikken, gissen; *djan naˁ lakèh-lakèh samiĕng agaˁ-agaˁ dahoeloe* haast u maar niet, overleg eerst, denk eerst na; *maagaˁ maagiĕh* zorgen, dat er niets ontbreekt; *maagaˁkan* bij gissing, naar eigen meening bepalen; *hambŏ kabatanaˁ agaˁkanlah barèh* ik wil gaan koken, bepaal maar hoeveel rijst er noodig is; *agaˁ maagaˁ* elkander ontzien, inschikkelijk tegenover elkander zijn; plannen tegenover elkander koesteren; *baagaˁ* klarigheid maken, zich voorbereiden; *taagaˁ* begeeren, wenschen; *indaˁ taagaˁ-agaˁ* niet te gissen, niet te zeggen; *agaˁ salapèh* een enkel maal; *baˁ diagaˁ* 't is zooals het wezen moet; juist van pas; *agaˁnŏ* vermoedelijk, denkelijk.

اكن **agan** *maagan* met opzet, met bedoelingen iets doen; staat maken op iets of iemand; *hambŏ agan toe* ik heb dat met opzet gedaan; *awaˁ diagan oerang banai baˁa indaˁ pai* men rekent stellig op je, waarom gaat ge niet? *baagan* een bedoeling, een voornemen hebben, plannen koesteren; *hambŏ datang kamari baagan banai* ik ben hier met een stellig voornemen; *lah baagan banai awaˁ kabadjalan, indaˁ poelŏ djadi* ik dacht stellig te gaan en nu komt er weer niets van; *agan-maagan* elkander met zekere bedoelingen behandelen; elkander ontzien; *maagankan* met zekere bedoeling of met opzet ten opzichte van iemand of iets handelen, b.v. *hambŏ agankan mananti si Anoe di nan langang* ik heb N.N. met opzet op een eenzame plaats opgewacht; *bapaagankan* plannen of voornemens koesteren jegens iemand; *bapdagankan banai di baliau mahimbau awaˁ* hij had zeker iets met me voor, dat hij mij uitnoodigde.

اكن **agoen** (in *sandŏ agoen* w. m. z.).

اكه **agah** *maagah* aan het lachen maken; *anaˁ nan tahoe di agah* een kind, dat reeds besef heeft, dat er tegen hem gelachen wordt.

اكه **agiĕh** *maagiĕh* geven, uitdeelen; *paagiĕh* mild, vrijgevig zijn; geschenk; *takanai baagiĕh* de dupe geworden bij 't deelen (en nu

dat toonen door zijn houding); *ba= oerang ta kanai baagiĕh* niet in zijn nopjes zijn, een ontevreden humeur toonen; *soearang baagiĕh sarikè= babalah* wat gemeenschappelijk is wordt verdeeld, wat in compagnonschap is, in tweeën gesplitst.

الت **alat** gereedschap, werktuig (meer gebr. in de schrijftaal).

الت **alè**ᐅ gast, genoodigde, visite; *baalè=* een feest geven, gasten hebben, uitnoodigen; *mampaalè= kan* iemand voor een feest uitnoodigen; *alè=an* iemand, die dikwijls gasten krijgt; *paalè=an* feest.

الت **aloei**ᐅ *maaloei=kan* meevoeren, verzwelgen, b.v. *samalam nangkŏ doeŏ roemah dialoei=kan aiĕ* dezen nacht zijn er twee huizen door het water meegevoerd; – *maaloei= makan* gulzig eten; *maaloei= kadjŏ* zich uitsloven; *aloei= djŏ batoe andjiĕng toe* (met weglating van *bahé*) steenig dien hond; *ba= di aloei= oerang kapakan* het stroomt menschen naar de markt; *boenji aloei=* levendig.

الت **ali**ᐅ I *maali=* afstroopen b.v. het vet van ingewanden; II* uitspraak van *alik*.

الر **aloeă** geul, groeve, vore; *maaloeă* bepraten, door mooie praatjes ergens toe brengen; *habih pitih dè= dialoeă padoesi* mijn geld is op, afgetroggeld door mijn vrouw; *baaloeă* elkander moeielijke vragen en strikvragen doen; *pandjang aloeă* langwijlig, zwaar op de hand; *takoei= jŏ basahabat djŏ awa=, ba= raso kadialoeă samiĕng di awa=* hij is bang met mij bevriend te zijn, 't is alsof hij denkt, dat ik maar mooie praatjes verkoop tegen hem; *aloeăran bapa=* de graad van familiebetrekking van den zoon eener zuster, ten opzichte van de kleinzoons eener andere zuster; *aloeăran mandé* eigen tante, aangetrouwde tante n.l. de vrouw van den broer des vaders; ook de zusters van deze tante en de nichten van haar, n.l. de kinderen van haar tante; *aloeăran dansana=* neven, nichten, achterneven, achternichten enz. zoowel eigen als aangetrouwd.

الر **aliĕ** glad, glibberig; fig. volmaakt goed, zonder haperen, van een leien dakje b.v. omtrent het opzeggen eener les; *maaliĕkan* glad maken, cireeren; *aliĕ banai djalan kŏ* deze weg is zeer glad; *aloen aliĕ banai adjaran kapatang di ang* de les van gisteren kent ge nog niet bij uitstek; *si aliĕ* het gladde, glibberigheid; *manjialiĕ* zich laten glijden; *basialiĕ* aan 't glijden zijn; – *tasialiĕ* uitgegleden; *tasialiĕ kaki awa= di batoe kŏ* mijn voet is op dezen steen uitgegleden. – (Zie *si*).

الس **alèh** onderstuk, voetstuk, onderstel, onderlaag; *alèh palanŏ* schabrak; *alèh tjawan* schoteltje onder een kopje; *alèh kaki* voetbankje; *alèh katŏ* inleidende woorden; *alèh soerè=* boekenstandaard (gewoonlijk, die in de soerau gebruikt wordt); *paalèh* wat tot *alèh* dient.

الس **alih** wenkbrauw.

الغ **alang** I *inda= alang* (waarvoor ook *oekan kapalang*) niet weinig, in groote mate, b.v. *inda= alang lai sadja= bakoedŏ kŏ* hij kent zich zelf niet meer, sedert hij dat paard heeft (*inda= alang* als verkorting van *inda= alang gadoeă=* = niet weinig of uitermate trotsch zijn); *alang hari* gewone dag; een dag, waarop er niets bijzonders is b.v. geen *pasar* gehouden wordt; *makanlah barang nan adŏ, hari alang kini* eet maar wat er is, 't is van daag een gewone dag; – *alang-alang* (waarvoor ook *alang kapalang*) ontoereikend, onvoldoende, middelmatig, der moeite niet waard; *ditoeroeni alang-alang* (van een hoogte b.v., die niet groot genoeg of der moeite niet waard is ze af te klimmen en die men dus b.v. maar afspringt) om af te klimmen der moeite niet waard; *oetang hambŏ alang-alang samiĕngnŏ kini* mijn schuld heeft thans niet veel meer te beteekenen; – *alang* geschenk; *alang badjawè=, tapoeă= basamboei=* het geschenk wordt wederkeerig aangenomen en de klap ontvangen fig. vergelden; – *alangan* is een geschenk, veelal vleesch (*laoeă= alangan*), dat gegeven wordt, met het doel later iets terug te krijgen; *baalang* niet tegen elkander sprekende, gebrouilleerd zijn; II *alang* kiekendief; *alang*

moesin een arend met witten kop (v. H.); III *si alang** algemeene naam van de boomsoorten, waaraan bijennesten hangen (v. H.); IV *alang-alang* vlieger; – naam van een harde grassoort (waarvoor ook *alalang* en *ilalang*); V *alang-alang** naam van een van pandan gevlochten mandje (v. H.).

الغ **aloeăng** I een kist, in oude tijden gebruikt als bewaarplaats; II *aloeăng boenian* moederstad, de plaats waar de *poesakŏ* bewaardt wordt (v. H.).

الف **aliĕᵖ** beschroomd, langzaam, treuzelend; *maaliĕᶜ* treuzelen, talmen; *maaliĕᶜkan* treuzelend, talmend maken; *si pangaliĕᶜ* Jan achteraan, iemand, die schroomachtig, talmend te werk gaat; – *aliĕᶜ banai oerang toe badjalan malam* die man ziet er erg tegen op om in den donker op weg te gaan.

اللنتر **alilinta** donderslag.

الن **aloen** I golf; II of *baloen* nog niet; *aloen lai* nog niet; *aloen sampai* er nog niet zijn.

الو **aloe** stamper; *sandaran aloe*, waarvoor gewoonlijk *sandaran parian* (*parian* = een bamboekoker) in schuine richting tegen iets staan of leunen, evenals een bamboekoker.

الاو **alau** *maalau* voortdrijven, drijven, wegjagen; *maalau djawi kakandang* de koeien naar den stal drijven.

الون **aloean** voorsteven, voorschip.

اله **alah** I overwonnen zijn, onderdoen, 't verloren hebben; *maalahkan* overwinnen, ten onderbrengen; *maalahi* veroveren, overwinnen; *paalah* wie gewoon is het onderspit te delven; *baᶜ nagari alah* van iemand, die niet rechtvaardig in zijn bestuur is; *alah mambali manang mamakai* verliezen bij het koopen en winnen bij het gebruiken; fig. duurkoop is goedkoop; *bakaralahan* uit, afgeloopen, beslist; *indaᶜ bakaralahan* het tegenovergestelde; II *maalah* het water afleiden b.v. uit een rivier, van het veld, enz.; *kòᶜ dialah aïĕ di banda nan toen kamari, èlòᶜ banai* als het water uit die leiding naar hier werd afgevoerd, zou dat zeer goed zijn; III al, reeds; *alah djadi pai ka-Padang atau aloen? – Alah!* Zijt ge al naar Padang geweest of nog niet? Ja – ik ben al geweest; *alah tibŏ injŏ di roemah?* is hij al thuis? – *alah toe, bara banai makan* 't is zoo genoeg, hoeveel wilt ge wel eten!

اله **aliĕh** *maaliĕh* van plaats veranderen, overgaan tot iets anders, veranderen van thema; b.v. *soenggoeăh baaliĕh, sénan djoeŏ* (dat men dikwijls in M verhalen aantreft) ofschoon men tot iets anders overgaat, bepaalt men zich toch tot of heeft het toch betrekking op het voorgaande.

الي **alai** een boomsoort met onaangenaam riekende, eetbare peulvruchten; de boom zelve; *oelaᶜ alainŏ boengŏ alai* treft men dikwijls aan als versiering aan het hoofd van een nieuwen zin of periode (zie *oelaᶜ*); *taalai-alai* (soms in pantoens voorkomende) slingeren, schommelen.

اليج **alédjŏ** een soort gestreepte fijne stof (men hoort ook *salédjŏ* en vindt in de handschriften gewoonlijk *alédjŏ barawatji* waarin het laatste woord de uitspraak aanduidt van Barotji in Br.-Indië).

اليڤن **alipan** naam van een venijnigen duizendpoot.

ام **amŏ** vogelluis.

امانت **oemanat** gewoonlijk in de beteekenis van raadgeving, les.

امايغ **oemajang** I naam van een plant; II brandend gevoel in de maag; III weemoed, hartzeer.

امب **ambŏ*** oudere broeder; oudere in jaren.

امباچغ **ambatjang** een manggasoort; *ambatjang boeroeăᶜ koeliᶜ* zegt men van iemand, die verstandig is maar zich dom houdt; *babaoe baᶜ ambatjang, basoeriĕh baᶜ sipasin* ruiken als de ambatjang en sporen achterlaten als de *sipasin* (het masker van den glazenmaker) fig. van een zaak: er zijn bewijzen genoeg voorhanden; 't is duidelijk en klaar (*tandŏ djahèᶜ* Mal. oendang[2]).

امبالو **ambalau** *ambalau pégoe* een glanzende schellak afkomstig van Pegoe in Achter-Indië.

امبيت **ambè·** I *maambè·* tegenhouden, beletten, belemmeren; *maambè· kabau malaboeäh* een buffel beletten jongen te werpen; fig. iemand beletten te doen, wat hij moeielijk laten kan; iemand beletten aan zijn vurigste verlangen te voldoen; *inda· taambè·-ambè·* (en ook wel *inda· taambè· tabalintang*) door niets verhinderd worden, ongestoord zijn gang gaan; *basialau ambè·* wegzenden en op 't zelfde oogenblik terugroepen; gelasten en op 't zelfde oogenblik weer afgelasten; II *si ambè·* plant, waarvan de stekelachtige vruchtjes zich aan de kleeren hechten.

أمبت **oemboei·** palmiet; *maoemboei·* het hart uit den boom nemen.

امبر **amba** I smakeloos, flauw; II *maamba* door aan- of bijvoeging iets een grooteren of steviger vorm geven, b.v. een dijk, door er natte aarde tegenaan te plakken, of als de wortels van een boom bloot geraakt zijn, door er nieuwe aarde op te leggen; *gadang ba· di amba-amba* fig. voorspoedig, welig, opgegroeid.

امبر **amboeä** *maamboeä* naar beneden springen; *maamboeäri* op iets springen b.v. uit het raam op den grond; *maamboeäri tabiëng* in de diepte afspringen; *baamboeäran* naar alle kanten in overhaasting wegloopen; b.v. *baamboeäran lari oerang di pakan* de menigte op de markt liep in overhaasting uit elkander.

أمبر **oemboeä** voorspoedig van groei, welig; *maoemboeä* voor den dag komen; *taoemboeä* ergens bovenuit steken; *oemboeä-oemboeä* vogelverschrikker b.v. een hoed of ander kleedingstuk op een stok.

امبس **amboeih** *maamboeih* waaien, blazen, uit-, aanblazen; *paamboeih* blaasgereedschap.

أمبس **oembèh** in uitdrukkingen als *di oembèhnö makan* hij raakt hem bij het eten.

إمبس **imbèh** in uitdrukkingen als *inda· taimbèhkan oerang datang* of *karadjö* of *pitih* met de beteekenis van: men kan er 't oog niet op houden, 't is niet meer na te gaan; (ziende op de groote hoeveelheid).

امبغ **amboeäng** I luchtig, groot van vorm doch daarbij niet zwaar; (plaatselijk heet een *baban kapèh saamboeäng*); *ämboeäng galèh* een draagmand van rotan of bamboe gemaakt; *maamboeäng* opspringen, terugspringen, in de hoogte werpen; *baamboeäng* een spel, waarbij twee duiten naar boven geworpen worden; *hati taamboeäng-amboeäng* vroolijk, opgeruimd, opgewekt; II *amboeäng-amboeäng* de scherpe punt van eenig wapen; hanespoor; het zaad van een grassoort, dat zich in de kleeren vasthecht; *ba· taga· di amboeäng-amboeäng* fig. op een gevaarlijk standpunt staan; op zijn hoede moeten zijn; III *amboeäng** een rol hars.

أمبغ **oembang** ontzagverwekkend, indruk makend; *maoembang* imponeeren, ontzag opwekken.

إمبغ **imbang** *maimbang* ergens niet bijdoen; niet in de hoeveelheid, die er is, opnemen; *inda· maimbang lawan* het tegenover iedereen durven opnemen.

أمبق **omba·** baar, golf; *omba· basaboeäng* golven, die tegen elkander inkomen; *baomba·* golven, met golven; *omba· kètè· djan ditida·kan* kleine golven moeten niet behandeld worden, alsof zij er niet zijn; fig. een vijand, die onbeduidend schijnt, moet niet geringschat worden.

أمبق **oemboeä·** *maoemboeä·* trachten over te halen door mooie praatjes; *paoemboeä·* bedrieger, zwendelaar; *oemboeä·-oembi* bedriegelijke praatjes of vleierijen. *

امبيق **ambiё·** (zie *ambiё*).

امبيل **ambiё** *maambiё* nemen, wegnemen; *maambiё ana·* een kind nemen of opnemen; *maambiё ibarat* (in geschr.) tot gelijkenis of leering nemen; *maambiё kahati* ter harte nemen; *maambiё moekö* huichelen, pluimstrijken, zich anders voordoen, dan men is, om in iemands gunst te komen; *ambiё pandjang* overdrijven, breed uitmeten van een zaak; *ambiё singkè·* kort en bondig; niet meer dan

noodig is; *maambiě nan pandjang* geduld oefenen, niet gauw kwalijk nemen; *maambiě hati* iemands hart stelen, iemand inpalmen; *maambiě aïě* zich wasschen voor het gebed; *ambiěan* van planten, waarvan de bladeren of wortels reeds verscheidene keeren genomen zijn (men beweert, dat die bladeren of wortels steeds lekkerder worden); gewoon zijn iets gedaan te worden; *kò˖ mangètjè˖ djŏ si Anoe, ga˖ poedji-poedji awa˖ nŏ, ba˖ itoe ambiěannŏ* als ge met N.N. praat, vlei hem dan maar een beetje, hij is dat zoo gewoon; gereedschap om te nemen; *singkò˖ daoen, ambiě boeah* de bladeren openen en de vruchten nemen; fig. onverbloemd spreken; zonder omwegen voor zijn gevoelen uitkomen.

اِمبل **imba*** niet in evenwicht, aan den eenen kant scheef, overhellend.

امبن **amban** buikriem; *amban poesoeă˖* een groote kist ter opberging van een en ander en waarboven de slaapstede.

امبن **amboen** I dauw; – *kasah amboen* neteldoek; *karatèh amboen* een soort dun papier waarvan vliegers gemaakt worden; chineesch papier; – *ba˖ amboen toeroen sandjŏ* liefelijk, aanminnig; II* naam van eene padisoort (v. H.).

امبن **oemban** *maoemban* slingeren, wegslingeren; *oemban tali* slinger.

امبو **amboe** I *amboe-amboe* franje, kwast; de papieren versierselen aan weerskanten van een vlieger; II* een vischsoort in specerijen gelegd.

امبو **ambau** *maambau* naar beneden springen; fig. ter voorkoming van straf, zelf zijn fouten aangeven (zie *pandai djatoeăh*); *maambaukan diri* zich voor een ander blootgeven; zijn leven wagen; voor een ander in de bres springen; zijn toevlucht tot een ander nemen; *taambau* gevallen, ook van een handelshuis: bankroet; *baambau-ambau* achtereenvolgens bankroet gaan; *ambau-ambaui* in zenuwachtige overhaasting overal heen loopen; – *ana˖ hambŏ taambau di djandjang* mijn kind is van de trap gevallen; *sansarŏ hambŏ lah hambŏ ambaukan kèh toean* wegens mijn benarde omstandigheden heb ik mij op u verlaten; *lah di sangadjŏnŏ banai maambaukan dirinŏ manòlòng rang tapanggang* het was werkelijk zijn bedoeling zijn leven te wagen, ten einde iemand uit den brand te redden; *taambau di(h)impi˖ djandjang* (of *diimpò˖ djandjang*) gevallen zijn en de trap nog op zich krijgen; fig. er nog slechter bij varen; een dubbele schade of ongeluk lijden.

امبوء **oembò˖** om het hoekje kijken; *maoembò˖kan* een weinig voor den dag halen; *badjoekau lah tjabiě˖, taoembò˖ dadòkau* uw baadje is gescheurd (tegen een vrouw), uw borst is zichtbaar; *oembò˖kanlah sakètè˖ na˖ nampa˖* haal 't wat voor den dag, opdat men 't zien kan; – II *oembò˖-oembò˖** = *oemboeă-oemboeă*.

اِمبو **imbau** *maimbau* roepen; bij den naam noemen; uitnoodigen; *hoedjan ba˖ diimbau* 't is alsof de regen geroepen is, d.i. de regen valt juist bijtijds; *hari ba˖ diimbau* de nacht of de dag is omgevlogen; *taimbau di oerang kadatang, tasoeroeăh di oerang kapai* toevallig iemand roepen, die juist uit zich zelf wilde komen, toevallig iemand zenden, die juist wilde gaan; fig. uit zich zelf juist begonnen zijn te doen, wat anderen gelasten.

امبه **oembah*** (zie *awèh*).

اِمبوه **imboeăh** datgeen, wat bij 't ruilen op het eene voorwerp toegegeven wordt, om de waarde gelijk te maken aan die van het andere, toegift; *timbang imboeăh* ruiling, die op zulk een wijze geschiedt; *baimboeăh* toestand van het voorwerp, waarop toegegeven wordt; met toegift ruilen.

امبي **oembi** oplichterij, zwendelarij.

امبي **ambai** *ambai-ambai* een krabsoort, die op het strand gaten maakt en het zand opwerpt.

امبي **oembai** *taoembai* los, in snoeren, repen, enz. naar beneden hangende; *maoembaikan* los laten afhangen.

امت **amè˖** I te, bovenmatig (altijd achter

het adjectief); *gadang amèꞆ* te groot, bovenmatig groot; *aloen amèꞆ-amèꞆ nŏ laï* nog lang vóórdat; op lange na niet; *djan dinanti lai aloen amèꞆ-amèꞆ nŏ kasoedah* wacht maar niet langer, 't is op lange na niet klaar; *aloen amèꞆ-amèꞆ nŏ kamari, lah soedah roemah nangkŏ* nog lang vóór dat hij hier was, was deze woning reeds klaar; II mat zijn bij het *tjatoer*-spel.

امرا† **ama*** gezwollen door knijpen, knellen, drukken, enz.

امس **amèh** I goud; *amèh toeŏ* zuiver goud; *amèh oerai* goud van zeer fijn gehalte, nog zuiverder dan *amèh toeŏ; indoeăꞆ amèh* goud, dat bovennatuurlijke kracht bezit en zich, volgens het bijgeloof, kan vermenigvuldigen; *aïĕ amèh* goudschuim; *kanai amèh* door goud omgekocht; *amèh manah* rijkdom, kostbaarheden door erflating sedert lang in de familie; *amèh djati* of *djatŏ djati* bovennatuurlijk, wondergoud; II *amèh* evenals *tahiĕ, sagŏ* en *boentjih*, een goudgewicht of *boengka* (= *boengkal*) 1 *amèh* = $^1/_{16}$ *tahiĕ* = 8 *sagŏ* = 24 *boentjih* = 24 *oeang* van 10 *pitih sirah; saamèh anam* = 1 *amèh*, waarvan de *oeang* 6 *pitih* waard is; – *amèh sakati limŏ* ter bepaling van een bedrag (n.l. 32 gulden) bij de *adat*, voor sommige zaken vastgesteld; – *taꞆ amèh boengka diasah* bij gebrek aan goud, slijpt men het goudgewicht af (waarvoor ook *taꞆ kajoe djandjang dikapiĕng*) van den nood een deugd maken; – *anaꞆ oedjoeăng amèh* het kind tegenover de soekoe van zijn vader.

امفق **ampó** leeg (vooral van padi); fig. dom, onwetend; ijl, zinloos; *soesoe ampŏ* de oom ten opzichte van de kinderen zijner zuster; de kinderen van deze zuster noemen hun neven en nichten: *anaꞆ soesoe ampŏ* en deze laatsten noemen de eersten weer *anaꞆ soesoe bŏnèh* (vol.) *ampŏ barèꞆ* leeg en zwaar, gezegd van padi, die slechts weinige en slechte korrels heeft; *oerang toe kètjèꞆ samiĕng nan gadang didalam ampŏ* die man voert alleen maar een hoog woord, hij weet niets.

امفادو **ampadoe** gal, galblaas.

امفالس **ampalèh** een fiscussoort.

امفالم **ampalam** (in geschriften; de spreektaal heeft *marapalam*), een manggasoort.

امفالو **ampaloe** een gomsoort.

امفت **ampè**ᵃ vier, het getal vier; *baampèꞆ* vier in getal zijn, met zijn vieren; *baampèꞆ-baampèꞆ* vier aan vier; *maampèꞆ i* het getal vier voltallig maken, de vierde zijn of uitmaken; *paampèꞆ* vierde deel; *kaampèꞆ-ampèꞆ nŏ* de vier, waarvan gesproken is, alle vier; *maampèꞆ-poeloeăh hari* op den veertigeten dag na het overlijden van iemand een doodenmaal houden; *indaꞆ tahoe di ampèꞆ* niet weten, wat vier is; fig. zeer dom; II *maampèꞆ** uitstekend, zoo goed, als 't maar zijn kan; *soeratan si Anoe maampèꞆ banai* N.N. schrijft zoo goed als 't maar wezen kan.

امفر **ampa** uitgespannen, uitgerold, uitgespreid van matten, zeilen, doek, enz.; *maampakan* iets uitspreiden, uitrollen, omversmijten; *taampa* met de geheele vlakte op den grond liggende; geheel omver gevallen zooals b.v. een heining; *amparan* wat gewoonlijk uitgespreid ligt; *ampa lapiĕꞆ indaꞆ data komah* de matten zijn zóó niet vlak uitgespreid; *paga kaboen diampakan kabau* de heining van den tuin is door de buffels omgesmeten.

امفس **ampèh** *maampèh* zich neersmijten, zich neerstorten, zich laten vallen; *maampèhkan* neersmakken, neersmijten; *taampèh* neergesmakt.

امفغ **ampang** *maampang* versperren, tegenhouden met uitgestrekte armen, stok, touw, enz. b.v. een hollend paard; verhinderen, dwarsboomen, beletten; *maampang laboeăh* dwars over den weg tandakkende, zooals b.v. de geurmakers doen met hun paarden; *maampangkan* iets als middel bezigen om tegen te houden, te beletten, enz.; *taampang* weerhouden, verhinderd; *hambŏ naꞆ badjalan sa harikŏ taampang dèꞆ kamatian* ik dacht deżen dag te gaan, doch ben verhinderd geworden door een sterfgeval; *aoen ampang* fig. omtrent iets in het onzekere verkeeren, omdat men door een of ander beletsel niet kan vol-

voeren, wat men wil; *padjalanan kitŏ aoen ampang kŏ mah, hari lah gabaᶜ banai* onze reis is zeer onzeker, de lucht ziet er erg betrokken uit; *ampang laloe kasoebarang dindiĕng sampai kalangiᶜ* een versperring tot aan den overkant en een wand tot aan den hemel – een eed, waarmede de leden eener familie en hare nakomelingen voor immer met elkander breken – ook gebezigd bij het aangaan van overeenkomsten en tengevolge waarvan, datgeen wat vastgesteld is, nimmermeer mag veranderd worden; *paampang* versperring.

امڤغ **ampoeăng** (zie *amboeăng*) in de beteekenis van licht, luchtig.

امڤغ **ampiĕng** I nabij; *maampiĕng* naderen, dichterbij komen; *maampiĕngi* benaderen; *maampiĕngkan* dichterbij brengen; II jonge rijst, die in den bolster geroost en daarna gestampt is; *maampiĕng* tot *ampiĕng* maken; *ampiĕng baratah ampiĕng* waarin nog ongebolsterde korrels achtergebleven zijn; *basakiᶜ padi diampiĕng* het is moeielijk van *padi ampiĕng* te maken; fig. 't is niet zoo gemakkelijk, b.v. *kètjèᶜnŏ samiĕng naᶜ mamboenoeăh si Anoe, sabasakiᶜ a padi diampiĕng* 't zijn maar praatjes, dat hij N.N. om 't leven wil brengen, zoo iets gaat maar zoo gemakkelijk niet.

امڤغ **oempang** op onbepaalde tijden, ongeregeld, met tusschenpoozen; *indaᶜ oempang jŏ kamari* hij komt hier geregeld, hij komt hier op bepaalde tijden.

امڤق **ampŏᵖ** I *maampŏᶜ* naar beneden smijten of smakken, met iets groots of zwaars smijten; *maampŏᶜ oerang* iemand smijten (met iets); *maampŏᶜkan* doen smakken of neervallen; iets gebruiken om er mee te smijten; in 't verderf storten; *oerang paampŏᶜ* een dobbelaar; *paampŏᶜan* dobbelplaats; *baᶜ rasŏ patah toelang awaᶜ taampŏᶜ di djalan* 't is alsof mijn beenderen gebroken zijn, zoo ben ik neergesmakt op den weg; *ampŏᶜ banai djŏ batoe oela nan toen* smijt die slang hard met steenen; *ampŏᶜkan batoe kèh oela nan toen* smijt steenen naar die slang; II naam van een toespijs bij de *sambal.*

امڤق **impŏᵖ** *maimpŏᶜ* op iets neervallen; *taimpŏᶜ* een vallend voorwerp op zich gekregen hebben.

امڤق **ampoeăᵖ** goed gaar, malsch, zacht; *maampoeăᶜkan* die hoedanigheden doen verkrijgen.

امڤن **ampoen** vergiffenis, genade; *maampoen* vergiffenis vragen; *maampoeni* vergeven, vergiffenis schenken.

امڤن **oempan** aas, lokaas; *maoempan* lokken met aas; *kanai oempan* verleid zijn door lokaas; – *mamapèh-baoempan bakatŏ bati poean* (*tipoe* = vleierij, bedriegelijke praatjes); fig. die van iemand iets gedaan wil hebben, moet beginnen met hem te vleien.

امڤو **ampoe** *ampoe tangan* de duim; *ampoe kaki* de groote toon; *ampoe koenjiᶜ* de uitwassen van de *koenjit; saampoe* een duimbreed.

امڤولو **ampoeloeă** merg van gewassen vooral van de palmen.

امڤه **ampoeăh** I overgevloeid, overdekt staan met water; *ampoeăhan* overstrooming; *maampoeăh* overstroomen, overvloeien; *maampoeăh makan* zich zat eten; *boenjih ampoeăh* ter aanduiding van een zwaar geluid b.v. van het neerzetten van veel geweren of van het rollen van een wagen over een brug; *baampoeăh-ampoeăh* veel, in groote mate, hevig; *baampoeăh-ampoeăh makan* van een groote menigte menschen, in overvloed eten; *baamampoeăh-ampoeăh batèndjoe* hevig vechten van velen; *diampoeăh* meegevoerd, weggestroomd, verzwolgen door den stroom; *diampoeăh Allah* dat God je verdelge; II *ampoeăh** door en door nat.

امڤاي **ampai** *maampai* hangen, ophangen, gewoonlijk om iets te drogen; *maampaikan* ergens overheen hangen; *maampai makan, maampai batèndjoe* enz. de beteekenis is in zulke uitdrukkingen bovenmatig, heel veel, druk, hevig, enz.; *taampai* slap, zwak, krachteloos liggen; *taampai djamoeăh* de tijd, waarop de voorwerpen naar buiten gebracht worden om te drogen d.i. 8 à 9 uur.

امق **amaᵖ*** ja, goed, ik wil wel; niet

waar, is 't zoo niet? – ten einde, opdat, moge; – *naiĕ꞊lah datoeă꞊!* kom boven *datoeă꞊! ama꞊ toean!* goed mijnheer! *pai ang kasoerau ama꞊?* ge gaat naar de soerau, niet waar? *ama꞊ tahoe di rasam oerang* ten einde de gewoonten van anderen te kennen; *ama꞊lah* wordt gewoonlijk als ontkenning gebruikt, of om op beleefde wijze iets te verbieden, te ontraden, een onnoodig zijn uit te drukken: *bari pitih ang aga꞊ saoeang ba꞊a* geef me een *oeang* (6, 8, of 10 duiten) als 't U belieft; *ama꞊ lah* neen, dat doe ik niet; *angkoe doedoeă꞊* ga zitten *angkoe! ama꞊ lah toean* ik dank U, 't is niet noodig, mijnheer! *awa dihimbau karoemahnŏ, djŏ awa꞊ ama꞊lah* hij heeft mij bij zich aan huis genoodigd, maar ik wil niet gaan; *ama꞊lah ang pai karoemah si anoe nan toen!* ga maar niet naar de woning van dien N.N.! – *maama꞊ kan* goedvinden, instemmen.

امق **amoeă**ᵃ *maamoeă꞊* steken met eenig wapen; *baamoeă꞊* elkander steken.

امل **ama** (ook عمل geschreven) *baboeĕ꞊ ama* verdienstelijk of Gode welgevallig werk verrichten; – II overpeinzing; *maamakan* over iets peinzen; *tida꞊ mamandang kéri kanan, ama taroeih boekan kapalang* hij keek rechts noch links, hij was geheel in overpeinzing verzonken; zijn gedachte bepaalde zich geheel tot één punt.

امه **amòeăh** willen, wenschen, begeeren, – *baamoeăh-amoeăh* beraadslagen, overwegen; *paramoeăhan* punt van bespreking, van overweging; *bakaamoeăhan* het omtrent zeker punt met elkander eens zijn; *saamoeăh* hetzelfde willen enz.; *hati amoeăh-amoeăh angga꞊* het met zich zelf niet eens zijn; *anggoeă꞊ angga꞊ gèlèng amoeăh* (zie *anggoeă꞊*); *mati sagan, hidoei꞊ ta꞊ amoeăh* sterven wil hij niet en leven ook niet; sukkelend, van een zwakke gezondheid zijn; tusschen leven en dood verkeeren.

امي **amai*** moeder.

انب **anò**ᵃ (en انق) stil, van het water, een geluid, den wind, enz. opgehouden, bedaard, zwijgende; *maanò꞊* bezinken; *maanò꞊ kan* verzwijgen, stilhouden van een zaak; *basianò꞊* zich verbergen, zich stil houden; – *angin lah anò꞊ djan dikambang laïĕ lai* de wind is al bedaard, ge behoeft de zeilen niet meer te spannen; *tanah nan mangaroeăhkan aïĕ lah maanò꞊* de aarde, die het water troebel maakte, is al gezonken; – *djan maranga꞊ djoeŏ, bih anò꞊ lah!* schreeuwt toch niet voort, houdt je stil allemaal!

أنت **oentŏ** kameel; *ba꞊oentŏ manjarahkan diri* als een kameel, die zich zelven overgeeft d. i. knielt; fig. berouwvol zijn, schuld bekennen; nederig, ootmoedig zijn.

انتار **antarŏ** tusschen, tusschentijd, tusschenruimte; *maantarŏ masoeă꞊* eerst wat wachten vóór men binnenkomt; *maantarŏ taga꞊* tusschenin staan, d. i. noch voor den een, noch voor den ander partij kiezen; *paantarŏan* tusschenruimte; *antarŏ sahari* eens om de twee dagen; *antarŏ hari aloen tinggi* terwijl het nog niet laat is; *samantarŏ* (waarvoor ook *saantarŏ*) terwijl, zoo lang als, middelerwijl; *baantarŏ-antarŏ* met tusschenruimten.

انتر **anta** (gewoonlijk *hanta* z. a.).

انتغ٢ ***antoeăng**² *antoeăng*² *laboe* een mandje van pandanblad, dienende om er een kom of waterkruik in te plaatsen (v. H.).

أنتغ **oentoeăng** lot, fortuin, voordeel; winst bij het spelen; tusschen een echtpaar de verbinding b.v. *pandjang banai oentoeăngnŏ* zij zijn zeer lang met elkander verbonden; *lah habih oentoeăngnŏ* zij zijn reeds gescheiden; *oentoeăng baiĕ* voorspoed; *oentoeăng malang* tegenspoed; *baoentoeăng* winnen bij het spelen; – *dioentoeăngkan Allah* God geve het.

انتق **antò**ᵃ (en انتب) stil, bedaard, tot bedaren gekomen; *maantò꞊kan* stil maken, sussen, tot bedaren brengen; *paantò꞊* iemand, die stil van aard is; een zoet kind; *basiantò꞊* zich stilzwijgend voordoen; een zwijger zijn.

انتق **anta**ᵃ *maanta꞊* steken met een lang voorwerp; *maantă꞊kan* met iets steken; *maanta꞊kan ikoeă* zich met het zitvlak laten vallen op iets; *taanta꞊* onderuit gegleden, zoodat men met het zitvlak op den grond komt; *ta*

antaᶜ-antaᶜ de op- en nederwaartsche beweging van een ruiter te paard; *paantaᶜ* werktuig om te steken.

انتق **antoeä**ᵒ *taantoeäᶜ* tegen iets stooten; *maantoeäᶜkan* met iets tegen iets stooten.

انتق **oentoeä**ᵒ aandeel, toekomende aan, voor.

انتلابغ **antilaboeäng*** een grassoort.

انتن **antan** lat aan den benedenrand van een dak.

انتن **oentoen** (gewoonlijk *roentoen*) *ma oentoen* met geweld aftrekken, afrukken.

انتن **intan** diamant.

انتو **antau** *maantaukan* spijzen neerzetten voor de booze geesten op plaatsen, waar zij iemand ziek gemaakt hebben; *maantau-antau* kirren, koeren van den *balam* of *katitiran*; weemoedig neuriën, dat de Maleier doet, als hij alleen is; – *maantaukan** vogels lokken, door hun geluid na te bootsen.

انته **antah** bijwoord, dat twijfel uitdrukt; ik weet niet, ik kan 't niet zeggen; *antah kama pai njŏ* wie weet waar hij heen is; *antah manoesiĕ antah djihin* ik kan niet zeggen of het menschen dan wel geesten waren; *antah sia-sia* wie weet of God weet wie! *baantah-antah* niet om te zeggen; buitengewoon, zeer; *baantah-antah banai alèᶜnŏ* zijn feest was werkelijk buitengewoon; *saantah oerang di pakan* er waren ontelbaar veel menschen op de markt; *antah-barantah kakajŏannŏ* 't is volstrekt niet te zeggen, hoe rijk hij is.

انتي **inti** suiker, die klaargemaakt is, om in gebak te doen.

انتي **oentai** streng, snoer; *baoentaian* in strengen of snoeren afhangen; *saoentai* één streng, wat één keer omgestrengeld is; *kala saoentai* een halsketen uit één streng bestaande.

انتيء **antè**ᵒ* voor *hantar*.

انج **andjŏ** *maandjŏkan* naast *mamandjŏkan* toegeven, verwennen, in alles den zin geven; *taandjŏ* verwend, enz.; *lé kètèᶜ taandjŏ-andjŏ, lah gadang tabaŏ-baŏ* klein zijnde, verwend geworden en groot geworden nog onder den invloed daarvan zijn.

انجالي **andjalai** een gierstsoort.

انجت **andji**ᵒ aandeel, toekomende aan, voor.

انجت **maoendjè**ᵒ opspringen b.v. als men bij ongeluk op iets gaat zitten of als men schrikt; *badjalan maoendjèᶜ-oendjèᶜ* op een dansende wijze loopen; *taoendjèᶜ-oendjèᶜ* telkens opspringende zooals b.v. een ruiter; *taoendjèᶜ hati* opgewekt, vroolijk.

انجر **andja** in *andja-andjai* zeer onrustig zijn, zenuwachtig dan hier dan daar heenloopen; *oendja-andja* hetzelfde, rust noch duur hebben.

انجر **andjoeä** *maandjoeä* achterwaartsche beweging aan iets geven; achteruit brengen ten opzichte van andere voorwerpen; ook zich afzonderen.

†انجر **oendja** *maoendja* de aarde trappen met het doel een dier, dat er in is, naar buiten te krijgen; fig. iemand eenig voorwerp, dat hij bezit, tegenmaken met het doel het zelf te krijgen; *banjaᶜ banai liang baloeiᶜ di sawah toe; baᶜ a indaᶜ dioendja oerang* er zijn zeer veel gaten van *baloet* in die sawah, waarom wordt die er niet uitgetrapt? – *hambŏ soekŏ banai di koedŏ si Anoe, tjoebŏ djŏ oendja di ang* ik ben zeer gesteld op het paard van N.N., tracht het hem tegen te maken.

انجر **oendjoeä** uitgestrekt b.v. *doedoeäᶜ maoendjoeä* met uitgestrekte beenen zitten; *maoendjoeäkan* uitstrekken.

انجغ **andjoeäng** soort van opkamer, statievertrek aan de smalle zijde van een huis; *maandjoeängkan* in de hoogte brengen; fig. ophemelen; *maandjoeäng diri baᶜ sipasin* zich zelven verheffen als een *sipasin*; fig. zich zelven prijzen, overeenkomende met: eigen lof stinkt. (v. H.)

انجغ **andjiëng** hond; *andjiëng rimbŏ* wilde hond; *andjiëng paboeroe* jachthond; *koetoe andjiëng* vloo; *andjiëng-andjiëng* oppasser, volgeling, looper, lakei; *baᶜ andjiëng baanaᶜ anam* als een hond met zes jongen; fig. er arm,

ellendig uitzien; *baᶜ andjiëng kadahoeloean* als een hond, die het wild vooruit is; fig. door te groote voortvarendheid zijn doel missen.

إنجق **indjôᵃ*** de opening in een fuik, die zich sluit, als de visch er door naar binnen gaat.

انجق **andjaᵃ** *maandjaᶜ* verplaatsen; *baandjaᶜ* van zijn plaats gaan of wijken.

أنجق **oendjoeăᵃ** I *maoendjoeăᶜkan* iets aangeven, aanreiken, toereiken; II voor, bestemd voor.

إنجق **indjaᵃ** *maindjaᶜ* trappen op iets, vertrappen (zelden).

انجلوغ **andjiloeang** naam van een plant met roode bladeren; *pariᶜ basisiëᶜ andjiloeang tatagaᶜ* de dijk is afgegraven, afgestoken en de *andjiloeang* is geplant; uitdrukkende, dat het niet meer mogelijk is bij elkander aan huis te komen of dat de weg voor goed is afgesneden.

أنجم **oendjam** (in geschriften): *maoendjamkan loetoeiᶜ nan doeŏ* zich op de knieën werpen.

انجن **andjèn*** (waarvoor men ook hoort *indjèn*, *idjèn* en *antjèn*) b.v. *kan a andjèn*, *idjèn*, enz. waarvoor zou me dat dienen; wat zou ik daaraan hebben; – (ik houd het voor een plaats: uitspraak van *andjiᶜ dèn*).

أنجن **oendjoen** *maoendjoen* met geweld trekken aan iets; *baoendjoen* elkander bij de haren pakken; vechten van vrouwen.

انجو **andjoe** *maandjoe* probeeren, beproeven, de gedachte hebben te doen; een aanloop nemen; *andjoe-maandjoe* elkander nagaan, opmerken van den een hoe de andere is of handelt; *taandjoe* nodeloos, te vergeefs een begin of klarigheid gemaakt hebben, achter het net gevischt hebben; – *kòᶜ naᶜ basahabat èlòᶜ andjoe-maandjoe hati dahoeloe* als men vrienden wil worden, is het raadzaam vooraf elkanders inborst na te gaan; – *taandjoe samiëng di hambŏ ka-Padang* ik heb noodeloos klarigheid gemaakt om naar Padang te gaan; *taandjoe samiëng di awaᶜ, kirŏnŏ oerang lah dahoeloe* ik heb noodelooze moeite gedaan, er waren er reeds vóór mij; *taandjoe-andjoe* weifelend, onzeker.

انجيء **andjèᵃ*** *maandjèᶜ* oplichten, van zijn plaats nemen.

إنجه **indjah** *indjah-indjah* stijgbeugel; *maindjahkan* den voet op iets neerzetten, trappen op iets; *taindjah* onder den voet gekomen, vertrapt.

أنچغ **oentjang** zakje voor sirihbenoodigdheden.

انچق٢ **antjaᵃ²** *antjaᶜ-antjaᶜ* onverschillig, niet denkende aan de gevolgen, zich niet storende aan; *maantjaᶜ-antjaᶜ* zich zoo voordoen; *maantjaᶜ-antjaᶜkan* negeeren, met onverschilligheid behandelen; *talampau banai oerang sikŏ, parèntah awaᶜ diantjaᶜ-antjaᶜkannŏ samiëng* 't is te erg met de menschen hier, zij negeeren mijn bevelen geheel.

انچق **antjoeăᵃ** *maantjoeăᶜ* een vrouw beslapen; *baantjoeăᶜ* den coitus uitoefenen; samen den bijslaap genieten.

انچق **antjiëᵃ** I vadzig, talmend; *si Adam antjiëᶜ banai roepŏnŏ, sariᶜ banai dinŏ manggari* Adam schijnt zeer vadzig te zijn, het kost hem veel moeite van zijn plaats te komen; II door en door nat; *antjiëᶜ kain awaᶜ kahoedjanan* mijn kain is doorweekt, ik heb een regenbui getroffen.

انچو **antjoe*** tante als de jongere zuster van de moeder; *maᶜ antjoe* oom als jongere broeder van de moeder.

انچاي **antjai** geheel bedorven, geheel vernield; *maantjaikan* geheel bederven, geheel vernielen.

أنچيء **oentjiᵃ** *maoentjiᶜ* zwarigheden in den weg leggen, bemoeielijken; *kòᶜ takoeiᶜ alah bamain dioentjiᶜ oerang awaᶜ* als ge bang zijt te verliezen bij het spelen, zal men 't je moeielijk maken om mee te doen.

انچيء **intjèᵃ** de pit, het niet eetbare binnenste van een vrucht; *intjèᶜ matŏ* oogappel; *intjèᶜ katŏ* datgeen, wat er met een uitdrukking of zinspeling bedoeld wordt.

اندالس **andalèh** een boomsoort.

اِندايڠ **indajang** het witte, dunne vlies van de pinang.

†اندر **anda** zeer dichtbij, juist er tegen aan, rakelings; werkelijk, klaarblijkelijk, echt; *maanda* geheel er tegen aan zijn, aanraken; *djan taanda amèʿ kadindiĕng malataʿkan lamarikŏ* deze kast moet niet al te dicht tegen den wand gezet worden; *apaʿ anda* de echte, de werkelijke vader; *bali anda* werkelijk gekocht; *bali dèn anda* ik heb 't zelf gekocht; in de beteekenis van: 't is werkelijk mijn eigendom; *roegi anda samiĕng awaʿ mambali kain toe, aloen sahari dipakailah tjabiĕʿ* ik ben klaarblijkelijk bekocht met die kain; ik heb ze nog geen dag gebruikt en ze is al gescheurd.

اُندر **oendoeă** (in de schrijftaal) *maoendoeă* achteruitgaan, wijken, van iets afgaan; *oendoeă dari oerang* den moed verliezen, de hoop opgeven.

اندر **andiĕ** dom, *basiandiĕ* zich dom houden; den onnoozele spelen.

اندس **andèh** *maandèhkan* als onderlaag gebruiken; b.v. *maandèhkan papan* een plank als onderlaag gebruiken; op een onderlaag leggen, b.v. *dima diandèhkan laoeăʿ nangkŏ? di papan kŏ!* waarop moet dit vleesch gelegd worden? op deze plank! – *taandèh* tot aan de *andèh* d.i. te veel afgesneden, enz. b.v. *aboeăʿ hambŏ taandèh banai goentiĕngnŏ* mijn haar is veel te kort afgeknipt; – *andasan* onderlaag; aanbeeld.

اِندس **indèh** *maindèh* kort afknippen, afsnijden, afhakken; *maindèh aboeăʿ* het haar kort afknippen, enz.; *taindèh* te veel afgeknipt, op, weg, uitgekleed b.v. *lah taindèh hambŏ di anaʿ hambŏ* ik ben door mijn kind uitgekleed; *baindèh-indèh bakatŏ-katŏ* lang en breed, tot in bijzonderheden bespreken.

اندڠ **andoeăng** overgrootouders; –* grootvader.

اُندڠ ٢ **oendang²** wettelijke bepalingen; wetten.

اُندڠ **oendoeăng²** een doek over het hoofd, om het gelaat te bedekken of het te beschutten tegen zonnehitte of regen; *badjalan baoendoeăng-oendoeăng* zóó loopen.

اِندڠ **indang** *maindang* wannen of ziften, waarbij de wan horizontaal heen en weer geschud, of met de hand zacht daartegen geslagen wordt.

اندق **andòʿ** *maandòʿ* zich verbergen, zich schuil houden; *maandòʿkan* wegbrengen, wegsluiten, wegleggen; *maandòʿkan pitih kapambali koedŏ* geld wegleggen om een paard te koopen; *maandòʿi* zich voor een ander verbergen; *basiandòʿ* verstoppertje spelen; *baandòʿ-andòʿan* zich voor elkander verstoppende; *paandòʿan* schuilplaats, bergplaats; hetgeen verborgen, weggelegd wordt; – *dima andòʿannŏ* waar is zijn bergplaats; waar is, hetgeen hij weggelegd heeft? – *a paandòʿannŏ* wat verbergt of bewaart hij? *maandòʿ tampaʿ poenggoeăng* en *baʿ maandòʿ dibaliĕʿ loemboeăng* fig. doen, zooals de struisvogels; ook iets geheim willen houden, wat iederoen reeds weet; *maandòʿkan koekoe baʿ harimau* fig. zich arm, dom, onwetend houden.

اندق **andoeăʿ** I *maandoeăʿ* in een band dragen; II borgen, op krediet koopen; – *maandoeăʿkan* voor iemand op krediet koopen; *mampaandoeăʿkan* iets op krediet verkoopen; *maandoeăʿi* allerlei waren op krediet koopen; *mampaandoeăʿi* aan iemand op krediet verkoopen; *paandoeăʿ* wat op krediet gegeven wordt; wie gewoon is op krediet te koopen; (voor 't eerste meermalen *parandoeăʿ*); *indaʿ takamèhi paandoeăʿ* fig. het te druk hebben, het niet af kunnen; *indaʿ takatŏkan parandoeăʿ laï* fig. niet kunnen zeggen welke zorgen of kommer men heeft.

اُندق **ondaʿ*** I *maondaʿ* veel opladen, veel te gelijk wegbrengen; II in beweging brengen b.v. van water, doen golven; *aïĕ baondaʿ* het water is in beweging.

اِندق **indaʿ** niet, neen; *indaʿ jŏ amoeăh kapakan* hij wil niet naar de markt gaan; *awaʿ ang maambiĕ?* hebt gij 't weggenomen? *indaʿ* neen! – *maindaʿkan* zeggen dat het niet zoo is, ontkennen b.v. *awaʿnŏ maindaʿkan awaʿnŏ maambiĕʿ* hij ontkent het wegge-

nomen te hebben; *basiindaᶜ* of *maindaᶜ* neen zeggen; *djan basiindaᶜ djoeŏ lai*, *katŏkan samiĕnglah nan bana*, zegt toch zoo telkens geen neen meer, zeg maar zooals het is; – *paindaᶜan* reden waarom men neen zegt; reden van ontkenning.

اِنذق **indoeăᶜ** lichamelijke moeder; *indoeăᶜ samang* heer, meester, patroon, meesteres; de persoon, die er kostgangers op nahoudt.

اِنذيق **indiĕᶜ** *maindiĕᶜ* drukken, naar beneden duwen, van ter zijde drukken; *maindiĕᶜ kan* een voorwerp op een ander of tegen een ander drukken; *baindiĕᶜ* of *diindiĕᶜ* gedrukt; *baindiĕᶜ bakatŏ-katŏ* redetwisten; *baindiĕᶜ oerang di pakan* men verdringt elkander op de markt; *baindiĕᶜ-indiĕᶜ* op elkander drukken, elkander dringen zooals b.v. de menigte bij volksspelen.

اندم **andam** gebonden of veroordeeld zijn, altijd op dezelfde plaats te blijven; in verzekerde bewaring, opgesloten zijn, b.v. *andam karoemah radjo; oerang andam* de vrouw, die buiten huwelijk zwanger geworden, in de woning van den vorst werd opgesloten; ook haar kind; – *anaᶜ andaman* een maagd, die tot aan haar huwelijk voortdurend in huis gehouden wordt; *andam karam* geheel omgekomen, totaal weg; in groote mate door ongeluk of tegenspoed getroffen; *si Anoe andam karam baniagŏ* N.N. is totaal bankroet.

اندن **andan** de moeder van den man benevens al zijn broers en zusters zijn *andan* van zijn vrouw, *samandan* zijn alle vrouwen in de soekoe van den man, ten opzichte van zijn vrouw; (*samandŏ* is de man in de soekoe van zijn vrouw); het woord *andan* schijnt dus vermaagschapt, aanverwant, aangetrouwd te beteekenen.

أندن **èndan** *maèndan* stooten, wegduwen met den arm of het lichaam; *baèndan* elkander stooten, wegduwen, verdringen; – *maèndan* wordt in fig. beteekenis ook gebruikt van iemand, die zelf genoeg middelen heeft, doch een ander voor zich laat betalen; op de beurs van een ander leven.

اِنذو **indoe** moeder; *saparindoean* al wat van één moeder is, familie; *mantjahari indoe* zijn afkomst zoeken of nagaan.

اِنذؤ I **indŏ*** (zie *indaᶜ*); II *indŏ banat* een fijne, gekleurde laken of wollen stof.

انذه **andoeăh** *maandoeăh* houden of dragen, zoodat het voorwerp in iets hangt b.v. in een doek, in een lus, b.v. van een gebroken arm; – de twee uiteinden van een voorwerp met een koord verbinden, om 't gebogen te houden zooals b.v. den boog van een vlieger.

أنذه **ondòh** in *ondòh-pòndoh* over en door elkander liggende, een verwarde hoop vormende.

أنذه I **ondèh** och, hé, wel, wel! verwondering uitdrukkende, dikwijls gevolgd door *malang; ondèh malang tilakŏ badan* och, wat een ongeluk voor ons; II *ondèh-ondèh** een soort van gebak.

انداي **andai** vriend, kameraad, makker; *baandai* samen spreken, praten, een gesprek voeren; *batoeloeăᶜ-baandai* overleggen, beraadslagen; II *andai* moeder (waarvoor ook *andé* en *andèh*).

أندي **oendi** *baoendi* loten, door het lot bepalen; *maoendi* verloten, voor iets loten, bij stemming uitmaken; *maoendi panghoeloe kapalŏ* verkiezing houden van een p. k.

انديك **andikŏ** titel van de *panghoeloe's adat;* (men zegt ook *handikŏ*, *hoendikŏ* en *oendikŏ* en wil het woord in verband gebracht zien met *oendi; oendikŏ* of *hoendikŏ* dus: deze, de gekozene; – of met *andai* of *handai; handikŏ* of *handaikŏ* dus: deze mijn vriend of kameraad, doelende op de wijze, waarop de oude vorsten van Minangkabau gewoon geweest zouden zijn, om over de rijksgrooten te spreken) (zie echter *andika* v. d. W.).

انس **ansŏ** (zie *angsŏ*).

انست **ansoeiᶜ** (minder gebr. dan *ansoeă* w. m. z.).

انسيت **ansiᶜ** *maansiᶜ* dringend, aanhoudend vragen, aandringen, vergen; *oerang toe maansiᶜ djoeŏ naᶜ manjalang* dat mensch dringt er maar op aan, iets van mij te leenen.

اِنْسُتْ **insoeiᵖ** *mainsoeiᶜ* schuiven, wegschuiven (tr.), door schuiven verplaatsen; *bainsoeiᶜ* schuiven (intr.); *indaᶜ bainsoeiᶜ kadjinŏ* hij gaat niet vooruit met zijn leeren.

انشر **ansoeă** beetje bij beetje; *maansoeă* een weinig verplaatsen, verschuiven; *ansoeălah médja toe kakèn* schuif die tafel een weinig naar ginds; *maansoeă hoetangnŏ* in mindering op zijn schuld betalen; *maansoeă kadji* tot een andere les overgaan; *baansoeă* zich een weinig verschuiven, een weinig van zijn plaats gaan; minder worden; een weinig verschoven worden; verminderd zijn; *tjakŏ sikŏ ang doedoeăᶜ kini lah baansoeă djoeŏ kakèn* daar straks zat ge hier en nu zijt ge dien kant opgeschoven; *panjakiᶜnŏ baansoeă* zijn ziekte wordt beter; – *lah baansoeă médja tjakŏ?* is de tafel van daar straks al wat verschoven geworden? *basiansoeă* zich voortdurend een weinig verplaatsen, voortdurend minder worden; *ansoeăran* 't gedeelte, dat op mindering gegeven wordt; *maansoeăkan* als in mindering betalen; *maansoeăi* veelheid uitdrukkende.

اِنسن **insan** levensbeginsel (v. H.).

انيغ **aniĕng** I klaar, helder, ook van het verstand; II stil, eenzaam, doodsch, verlaten; goed, zuiver van makelij; *maaniĕng manjoerèᶜ* nauwkeurig, duidelijk en netjes schrijven; *baaniĕng* rustig, op zijn gemak, afgezonderd van anderen samen praten; *djan datang poelŏ karoemahnŏ, awaᶜnŏ sadang baaniĕng djŏ si Anoe* ge moet niet meer aan zijn huis komen, hij is bezig met N.N. te praten; *maaniĕngkan* denken over iets; peinzen over iets; – rustig doen worden; tot stilstand brengen; tot bedaren brengen; *aniĕngkan dahoeloe aĭĕ toe* laat het water eerst tot stilstand komen, opdat het helder worde; – *soerau toe aniĕng banai boeatannŏ* die soerau is zeer goed gemaakt; *aniĕng-aniĕng naᶜ tadanga* stil toch, opdat men kunne hooren!

انق **anaᵖ** kind, jong, lid, onderdeel; *anaᶜ laki-laki* zoon; *anaᶜ djantan* en *anaᶜ batinŏ* een jong van het mannelijk of van het vrouwelijk geslacht van dieren; *anaᶜ tirih* een stiefkind; *anaᶜ angkèᶜ* een aangenomen kind; *anaᶜ bini oerang* iemands vrouw; *anaᶜ panah* pijl; *anaᶜ lidah* de huig; *anaᶜ ramboeiᶜ* de kleine haartjes, die zich van de anderen afscheiden; *anaᶜ gantŏ* klepel; *anaᶜ koentji* sleutel; *anaᶜ tanggŏ* en *ana djandjang* sport, trede; *anaᶜ piatoe* wees; *anaᶜ jatim* (in geschriften) gewoonlijk in de beteekenis van moederloos en *anaᶜ papŏ* (idem) in die van vaderloos; *anaᶜ sasian* leerling; *anaᶜ oedjoeăng amèh* of *anaᶜ pisang* naam van het kind in de soekoe zijns vaders; *anaᶜ patiapan* kinderen van aanzienlijken, adelijken; *anaᶜ baièᶜ* personen van gegoede, zuiver Maleische afkomst; *anaᶜ oeang* interest; *anaᶜ roemah* of *anaᶜ iti* echtgenoote; *anaᶜ badjoe* ondervest, onderhemd; *anaᶜ dampèng* danser; *anaᶜ tombaᶜ* of *anaᶜ samang* knecht, kostganger; *anaᶜ inti* kleine ronde koekjes; *anaᶜ nagari* gehucht; – *baanaᶜ* een kind of kinderen hebben; bevallen, bevallen zijn; interest geven; *badoeŏ baanaᶜ* één der ouders met een kind; *batigŏ baanaᶜ* de ouders met één kind, of één der ouders met twee kinderen; *baanaᶜ radjŏ* een vorst tot kind hebben; *anaᶜ baanaᶜ* de ouders of één dezer met hunne, zijne of hare kinderen; *anaᶜ anaᶜ* wat op een kind gelijkt; *kanaᶜ kanaᶜ* kleine kinderen; *anaᶜ darŏ* bruid; *mampaanaᶜ* iemand *anaᶜ* noemen, hem als zoodanig beschouwen of behandelen; *mampaanaᶜkan oeang* geld op interest zetten; *paanaᶜan* baarmoeder; – *baᶜ anaᶜ oenggèh* als een jonge vogel, fig. gezegd van onhandige vrouwen; *baᶜ tikoeih baanaᶜ poeti* evenals een muis, die een prinses baart; fig. van arme ouders of weldoeners, die miskend worden, door hun kinderen of door hen, die vroeger goed gedaan werden door hen; *baᶜ baanaᶜ gadang hidoeăng* evenals dat men een kind heeft met een grooten neus (men ziet er onophoudelijk naar); fig. telkens naar iets kijken, b.v. naar iets, dat men pas gekregen heeft; – *indaᶜ baanaᶜ lidah* geen smaak hebben; *aloen anaᶜ lah ditimang* fig. voorbarig zijn; de huid verkoopen vóór men den beer heeft; – *sipasan anaᶜ*

baanaᶜ anaᶜnŏ manggigiᶜ poelŏ fig. iemand onophoudelijk kwetsende woorden toevoegen; ook wel eens gebruikt door schermers, zinspelende op het voortdurend raken der stooten; *anaᶜ harimau indaᶜ kadjadi anaᶜ kambiĕng* fig. een goede boom brengt goede vruchten voort; *anaᶜ dipangkoe dilapèhkan, baroeăᶜ dirimbŏ disoesoekan* al was 't een kind dat men in de armen heeft, het loslaten en al was 't een aap in het bosch, hem zoogen; van rechters, handelen of oordeelen zonder aanzien des persoons; in alle gevallen: strikt rechtvaardig zijn; – ook in de beteekenis van: verwaarloozen wat ons lief moest wezen, om zich te bemoeien met zaken, die ons onverschillig moesten zijn.

انم **anam** zes; (zie *ampèᶜ*).

انو **anoe** ter aanduiding van iets onbepaalds; van iemand of iets, van wien of waarvan men den naam niet kan of wil noemen; N.N.; dinges; – *bòh anoe tjatjah* geef me dat ding even aan; *hai anoe!* zeg dinges! tegen minderen, die men niet kent; – *anoe* wordt ook gebruikt voor datgeen, wat de zeden verbieden te noemen en wordt als zoodanig gebezigd voor schaamdeel; *baanoe* den coitus uitoefenen.

انؤ **anŏ** (ook *hanjŏ* en *hanŏ;* maar, slechts); *ikŏ anŏ* dit maar, niets anders dan dit; *sakitoe anŏ pitih hambŏ* zooveel geld heb ik maar; (in geschriften vindt men dikwijls *anjŏ* verbonden met *laï* ter sluiting van volzinnen).

انو **anau** een palmsoort.

انی٢ **anai**^{2} witte mieren; *baᶜ anai-anai boeboeih* zooals witte mieren, die uitbreken; fig. in groote menigte ergens heengaan; wemelen, krioelen.

اوبت **oebè**ᶜ geneesmiddel, tegengif, middel; *maoebèᶜ* met *oebèᶜ* behandelen b.v. *maoebèᶜ anaᶜ* en *maoebèᶜ panjakiᶜ; oebèᶜ badiĕ* buskruit; *maoebèᶜkan* als geneesmiddel toedienen, geneesmiddel doen zijn; *maoebèᶜi* met geneesmiddelen behandelen, gewoonlijk veelheid uitdrukkende; *oebèᶜ-oebèᶜan* geneesmiddelen; *paoebèᶜ* geneesmiddel; *oebèᶜ djaoeăh panjakiᶜ hampiĕng* de geneesmiddelen zijn ver verwijderd, maar de ziekte is dichtbij; fig. van iemand, die b.v. noodzakelijk het een of ander zou moeten verrichten, maar er geen geld voor heeft; gebrek hebben aan 't noodige; *hibŏ awaᶜ di si anoe nan toen, anaᶜnŏ nan padoesi lah gadang-gadang, tapi pitih indaᶜ kapangawinkan oebèᶜ djoeăh panjakiᶜ hampiĕng toemah* ik heb medelijden met N.N. want zijn dochters zijn reeds huwbaar, maar hij bezit niets om ze uit te huwelijken, dat is met recht verlegen zijn om 't noodige; *oebèᶜ hati* middel tot troosting; om tot kalmte te brengen; *oebèᶜ haoeih, oebèᶜ litaᶜ* middel om dorst, om honger te stillen; *oebèᶜ djariĕh* een meevallertje voor gedane moeite, die niet beloond behoefde te worden.

اوبر **oeba** boomsoort; een verfstof; *maoeba* verven; *oeba toe indaᶜ sirah banai* die verf is niet zuiver rood.

اوبو **oeboeă** I *oeboeă-oeboeă* in vroeger tijd ankergeld; belasting, om ergens 't anker te laten vallen; men vindt 't woord o.a. nog in *oeboeă-oeboeă gantoeăng kamoedi;* II *pajoeăng oeboeă-oeboeă* een zonnescherm voor statie bij het huwelijk of de begrafenis van aanzienlijke personen, 't is groot en geel is er de hoofdkleur van.

اوبڠ **oeboeăng** aanhechting, aaneenknooping, verlenging door bijeenvoeging; *maoeboeăng* aaneenhechten, aaneenknoopen; bijvoegen; *maoeboeăng aka* helpen, bijstaan in 't aanwenden van middelen ter verkrijging van iets; *maoeboeăngkan* iets hechten, knoopen, voegen aan iets anders; (van lange voorwerpen); *oeboeăng maoeboeăng* elkander helpen; *oeboeăng njaŏ* lieveling, schat, verlenging mijns levens; *singkèᶜ nan kamaoeboeăng koerang nan kamanambah* wanneer 't te kort is, hij die 't zal verlengen en als 't te weinig is, hij die zal vermeerderen; fig. de helper, de steun.

اوبن **oeban** grijsheid van het haar; grijs haar; *mandjoedjoeăng oeban* grijs zijn.

اوبن٢ **oeboen**^{2} (ook *boeboen-boeboen*) voorhoofdfontanel.

اوبه **oebah** *maoebah* anders maken, veran-

deren; *baoebah* anders worden; *maoebahi* veranderen, anders maken.

اوبي **oebi** naam van planten met meelachtige aardvruchten; het meest bekend zijn de *oebi bàtang*, *oebi kajoe* of *oebi parantji*, de zoete kassave; *oebi kantang* of *oebi oelandŏ* (aardappel); *oebi djalah*, *oebih djŏlah*, *oebi katèlŏ* of *oebi pèlŏ* de knol van een convolvulussoort; *lilic oebi* een bijzondere wijze van omwinding; de hoofddoek bij wijze van band ineengedraaid.

اوت **awèᵖ** *maawèc* grijpen, reiken naar iets; *awèc-awèc* dichtbij, ten naaste bij, op het punt van; *aloen awèc-awècnŏ laï* zoover zijn we nog niet; *djan ditjaliĕc djoeŏ lai aloen awèc-awècnŏ katibŏ laï* ge behoeft zoo niet meer uit te kijken, zijn tijd om te komen, is er nog niet; *baawèc sandjŏ* even vóór de avondschemering; *awèc-awèc sampai* bijna genoeg, op een klein weinigje na voldoende; *awèc-awèci* vruchtelooze pogingen doen om iets te krijgen.

اوتس **oetoeih*** verstandig, knap.

اوتغ **oetang** schuld; *oetang barèh* schuld, die men ten zeerste verplicht is op tijd terug te geven of te voldoen; (als de M. rijst leent, acht hij 't vooral plicht ze op tijd terug te geven, hetzij in geld of in iets anders); (van daar de benaming? zie *barèh* bij v. d. W.); *oetang-pioetang* schulden en inschulden; debet en credet; *pioetang* schuldvordering; *saoetang-sapioetang* familie van elkander zijn; *kapioetangan* verplichtingen (vooral geldelijke) hebben aan iemand; *hambŏ lah kapioetangan di nŏ dahoeloe, maloe banai hambŏ di nŏ kŏc indac hambŏ tŏlŏng awacnŏ kini* ik heb vroeger geldelijke verplichtingen aan hem gehad en zou erg verlegen voor hem zijn, als ik hem nu niet hielp; *kapioetangan basŏ* onder de verplichting zijn genoten goedheid, beleefdheid, enz. te vergelden; *baoetang* schuld hebben, na te komen hebben; *baoetang di katŏ* nog niet gedaan hebben, wat beloofd is; *oerang baoetang* pandeling; *soerèc oetang* (op hfdpl.) schuldbekentenis, schuldbrief; *mampioetang* crediet geven aan iemand.

اوتن **oetan** (in de schrijftaal) bosch.

اوج **oedjŏ** *maoedjŏ* twee hanen tegen elkander aanhitsen door ze, ze vasthoudende, elkander te laten bekijken en pikken; *saoedjŏ salapèh* gelijk aanhitsen en loslaten; fig. op 't zelfde oogenblik hetzelfde werk doen; het geheel eens zijn in 't uitvoeren van iets.

اوجد **oedjoeiᵖ** toewijding; *baoedjoeic* met toewijding, zich met hart en ziel toeleggen.

اوجغ **oedjoeăng** uiteinde, punt; *oedjoeăng tanah* landhoek; *oedjoeăng barèh* (waarvoor ook *anac barèh*) de rijstdeeltjes, die bij het stampen der rijst, van de punten vallen; *oedjoeăng tjoeritŏ* einde van een verhaal; *oedjoeăng lidah* overbrenger, boodschapper voor eenig bevel of verzoek, woordvoerder; *oedjoeăng boemi* het stuitje; *tapatjic di oedjoeăngnŏ* fig. den minsten steun hebben; aan de zwakkere zijde zijn; (waar tegenover staat *tapatjic di pangkanŏ*); *bac taloeă di oedjoeăng tandoeăc* zooals een ei op de punt van een horen; fig. 't behoeft maar van een weinigje af te hangen, om ongelukkig te worden; *soeligi tadjam batimba tac oedjoeăng pangka manganai* de lans is aan beide kanten scherp; raakt het eene einde niet, dan doet dit toch het andere; fig. krijgt men 't eene niet gedaan, dan lukt toch 't andere; b.v. men wil geld ter leen vragen om rijst te koopen; de andere heeft geen geld, maar geeft den leener wat rijst; – ook bij strikvragen: laat men iemand daardoor er niet op de eene wijze inloopen, dan doet men dit toch op de andere.

اوجق **òdjòᵖ** *maòdjòc* met de voeten of met een stok tastende den weg zoeken.

اوجن **oedjan** regen; *hari oedjan* of *oedjan hari* het regent; *maoedjan* zich als regen voordoen; b.v. *maoedjan piloeroe* het regent kogels; *oedjan rintiĕc* dichte regen in kleine druppels; *oedjan sangic* fijne stofregen; *oedjan aboe* aschregen; *oedjan maniĕc* hagel; *maoedjani* beregenen; *paoedjan* regenachtig; b.v. *hari paoedjan* een regenachtige dag; *kaoedjanan* door regen overvallen zijn; regen gekregen hebben; *dèc hambŏ pai ka-Padang*

Pandjang, di Batagaˁ kahoedjanan hambŏ toen ik naar P. P. ging, ben ik bij Batagaˁ door een regenbui overvallen.

اوجو **oedjoe*** graag geprezen of in de hoogte gestoken zijn; *maoedjoekan* iemand prijzen, in de hoogte steken.

اوجه **oedjah** *maoedjah* kwaadspreken; lasteren, opstoken; *si paoedjah* een lasteraar, een stokebrand; *oedjahan* laster, opstokerij; *oedjahan ang lah balakoe djoeŏnŏ* uw laster vond maar al te zeer ingang.

اوجي **oedji** *maoedji* toetsen, examineeren; *batoe oedji* (gewoonlijk *batoe oedjian*) toetssteen; *oedjian* het spoor, dat achterblijft, b.v. als men goud toetst.

اوجاي **oedjai*** bij het *bapènda* (een spel met *damar* of *tondèh* of geldstukken). Eenige van deze voorwerpen worden bij elkander gelegd en de spelers, die op een bepaalden afstand staan, werpen er naar, met het doel er een of meer te raken; de *damar* of *tondèh* of het geldstuk, in vergelijking van andere verder op terecht gekomen, heet *oedjai* of op andere plaatsen *ikiˁ* of *lain*.

اوچق **oetjap** (in geschr.) *maoetjap* vooral opzeggen van gebeden en artikelen der geloofsbelijdenis.

اوچو **oetjòˁ** I* *maoetjòˁ* roepen, uitnoodigen; *hambŏ pai baalèˁ dioetjòˁ oerang* ik ga feest vieren, ik ben uitgenoodigd; II* *baoetjòˁ* vrede sluiten, verzoenen; *mampaoetjòˁkan* vrede doen sluiten, verzoenen met elkander.

اوچه **òtjòh** *maòtjòh-òtjòh* op een sukkeldrafje loopen.

اوچي **oetji*** benaming voor aanzienlijke vrouwen van leeftijd.

اودو **oedŏ*** aanspraakwoord tusschen mannen tegen hoogeren in leeftijd; oudere broeder.

اودوئ **oedoeiˁ** *maoedoeiˁ* tabak rooken; *paoedoeiˁ* een liefhebber van rooken; tabakspijp, waarvoor ook *pangoedoeiˁ*.

اودڠ **oedang** I garnaal; *sapiˁ oedang* garnalenschaar; *kain sapiˁ oedang* een kainsoort met zwarten grond en rood hoofd; *oedang taˁ tahoe di boengkoeăˁ nŏ, oerang taˁ tahoe di boeroeăˁnŏ* de garnaal weet niet, dat zij krom is en menschen zijn zich hun gebreken niet bewust; fig. van hem, die zijn eigen gebreken niet kent; II naam van een padisoort.

اوده **oedoeăh** bezweringsmiddel; een soort van mandje met dun gekookte rijst, suiker en geraspte klapper, bij het planten der rijst op het veld neergezet, om het gewas tegen onheil te bewaren; *maoedoeăhkan* van een kenteeken voorzien als bewijs van eigendom (gewoonlijk vergezeld van bidden of het uitspreken van een tooverformule om hem, die 't steelt, ziek te maken of een ongeluk te doen overkomen); *kanai oedoeăh* ten gevolge daarvan ziek geworden of door rampen bezocht; ook schertsenderwijze gebruikt voor: zwanger zijn.

اودي **oedi** ongelukkig, tegenspoed hebbende, gewoonlijk bij het spelen.

اوا٢ **oea-oea** het handvat aan een Maleische egge; *kabadjaˁ taˁèlòˁ, kasingka taˁèlòˁ, kaoea-oea pandjang amèˁ* fig. tot niets deugen (*singka* = kouter).

اوء **aoeă** de naam voor dunne bamboesoorten, ook een grassoort; *aoeă-doeri* de gele, gedoornde aoer; *baˁaoeă dihèlŏ sonsong* evenals dat men een aoer voorttrekt, tegen de richting der takken in; fig. moeielijk uit te voeren; *baˁ aoeă diatèh boekiˁ* zooals een bamboestoel boven op een heuvel; fig. zich zelven blootgeven; met zijn gebreken te koop loopen.

اوئي٢ **oeiĕ-oeiĕ** klanknabootsing voor het geluid en de naam van een boomkrekel, die vooral op den middag een scherp, snerpend geluid doet hooren; *baˁoeiĕ-oeiĕ mintaˁ gatah* zooals een *oeir-oeir* vraagt gevangen te worden (men doet dit met een stokje, waaraan lijm); fig. door allerlei domheden zichzelf in moeielijkheden helpen.

اورت **oerèˁ** ader, pees, zenuw, aardwortel; *oerèˁ gadang* pols of slagader; *oerèˁ batang** de geheele familie; *oerèˁ baringin** naam van een rijstsoort (v. H.); *hambŏ lah mandanga di oerèˁnŏ* ik heb 't gehoord uit de eerste hand of van hem van wien 't bericht is uitge-

gaan; *lah nan oerè˓nŏ* zóó is 't, dat is het ware; *oerè˓* wordt plaatselijk gebruikt voor mannelijk schaamdeel; plaatselijk ook zegt men *oerè˓ élémoe* voor vlijt, ijver.

اورت **oeroei˓** *maoeroei˓* drukkende strijken met de handen; *maoeroei˓ paroei˓ oerang* fig. iemand plukkeu, afhalen.

اورس **oerèh** *maoerèh* het lichaam ter afkoeling wrijven met water, waarin gewoonlijk *sidingin* en *sitawar* gedaan wordt; *ba˓ baoerèh katang-katang* fig. er nog erger aan toe zijn, in nog onaangenamer toestand gekomen (zie *katang-katang*).

اورڠ **oerang** mensch, persoon, iemand, ook dikwijls voor *oerang laki-laki:* man; *saoerang* als telwoord van eenheid bij persoonsnamen: alleen, elk, ieder; *oerang rimbŏ* wilde; *oerang gadang* aanzienlijke, volwassene, groot persoon; *oerang kapilŏ* albino; *oerang kajŏ** aanspraakwoord voor aanzienlijke vrouwen; *oerang aloeih* luchtgeest, geest; – *oerang poetièh* Europeaan, blanke; *oerang djamba˓* naam voor de Minangkabauers; *oerang bagantoeăng* medeingezetene van een negorij; *oerang banja˓* de menigte, de volksklasse; *oerang boenian* een geest; *oerang baparoeăh* bovennatuurlijke personen: menschen met een snavel; *oerang baisang* id. menschen met kieuwen; *oerang kapitoeroenan* iemand, in wien geesten plegen neer te dalen en die daardoor ziekten kan genezen; Shaman; *oerang ampè˓ djinih* zij, die in de soekoe een waardigheid bekleeden (*panghoeloe, manti, malin, doebalang*); *oerang oegamŏ* of *oerang sia˓* zij, die tot den geestelijken stand behooren; (*iman, chatib, bilal, labai, pakièh*); *oerang tjadiè˓ pandai* de wijsgeeren; zij, die van de *adat* de meeste kennis hebbende, het algemeene vertrouwen bezitten; *oerang toeŏ tahoe* de oude lieden, die als verstandig bekend staan; *oerang bamadoe* vrouwen, met denzelfden man getrouwd; *oerang nan gilŏ-gilŏ basŏ* iemand, die alles durft doen of zeggen, meer echter uit gewoonte, dan om te kwetsen; *oerangan* (gewoonlijk *alè˓an*) iemand, die veelmalen gasten krijgt; *oerang-oerang* beeld, standbeeld, pop; *oerang-oerang matŏ* pupil van het oog, naar het beeldje daarin; – ook het beeldje, dat men in iemands oog ziet, als men hem aankijkt; *tigŏ roepiah saoerang* (*soerang*) elk drie gulden; *soerang-soerang bakatŏ* ieder op zijn beurt spreken; één voor één spreken.

اورڠ **oeroeăng** *baoeroeăng* in groote menigte bijeen zijn; in groote menigte zich verzamelen; *maoeroeăngi* zich in groote getale om, op of bij iets bevinden b.v. *samoei˓ maoeroeăngi tanggoeli* de mieren zitten in groote menigte op de stroop.

اورڠ **òrong*** I mislukt, niet doorgegaan, afgewezen; II *òrong-òrong* zundgat; – *maòrongkan* afwijzen, doen afspringen.

اوريڠ **òrèng** het keepje onder den neus; *inda˓ tahoe di òrèng* fig. een groote domkop zijn.

اورق **oera˓** *maoera˓* losbinden, uit elkander nemen; *maoera˓ badjoe* het baadje openmaken en uittrekken; *maoera˓ lipè˓ kain* een kain openvouwen; *maoera˓ djandji* een overeenkomst verbreken, niet laten doorgaan; *maoera˓ roemah* een huis afbreken; *baoera˓ sèlŏ* opstaan; *paoera˓ sèlŏ* geschenk aan den bruidegom gebracht, waarbij gewoonlijk de dag van het huwelijk bepaald wordt; (voor loslaten van de veêren, ruien, zegt men *mangoera˓* wat echter ook aan een grondwoord *ngoera˓* of *koera˓* doet denken).

اورق **oeriè˓** breekijzer.

اورو **oeroe** *baoeroe-oeroe* van alle kanten toestroomen; bij menigte komen; met den grooten hoop meegaan in handel of denkwijze; *basioeroe* of *basioeroe-oeroe* gaan of doen, omdat een ander gaat of doet; *kian koemari oerang baoeroe-oeroe maliè˓* men loopt bij hoopen overal te kijken.

اورو٢ **òrŏ-òrŏ** het oog van een knoop, die zodanig gelegd is, dat men hem gemakkelijk dichtschuiven kan; het oog van een schuifknoop.

اوره **oerah** *maoerah* uithalen, uitpakken, uit elkander leggen, uiteenspreiden; *kò˓ inda˓ baoerah djaga nan toen, inda˓ nampa˓ nan èlò˓*

als die koopwaren niet uit elkander gelegd worden, kan men niet zien welke de mooie zijn; *oerah kain-kain nan toen naᶜ didjamoeă* haal die kleedingstukken uit, dan kunnen zij gedroogd worden; *maoerahkan* voor een ander genoemd werk verrichten; *maoerahi* veelheid uitdrukkende.

اوره **oeriĕh** streep, lijn; *maoeriĕh* strepen of lijnen trekken.

اوري **oeri*** nageboorte.

اوراي **oerai** los; *taoerai* losgeraakt, opengegaan, b.v. van een knoop, lus, enz.; *maoeraikan* losmaken; uit den knoop doen; uit den wrong doen en dan los laten afhangen b.v. van het hoofdhaar; *maoeraikan nikah* echtscheiden; *baoerai aĭĕ matŏ* tranen in de oogen hebben; schreien; *maoeraikan** uitstorten, van veel voorwerpen uit een besloten ruimte b.v. geld, koffie, rijst, uit een zak; uitleggen b.v. van kleeren uit een kast.

اوس **awèh** *maawèh* zijgen, doorzijgen, filtreeren; fig. alles opnemen, alles opstrijken; voorwerpen in hun gansche hoeveelheid de handeling doen ondergaan b.v. *maawèh mambali* alles opkoopen; *maawèh mahimbau* allen uitnoodigen; *awèh* of *paawèh* een filtreertoestel, bestaande uit een prop *idjoek; awèh aĭĕ di garoeăng toe koeroeng èlòᶜ* het filtreertoestel (n.l. die prop idjoek) in die *garoeng* (bamboezen koker) is niet goed; *paawèh indaᶜ èlòᶜ, sampoerèh kòpi indaᶜ taawèh di nŏ* de filtreer is niet goed, de koffiedrap wordt er niet door tegengehouden; (de M. doet de koffiebladeren met warm water in een bamboekoker en sluit dezen met een prop idjoek zoodat, als het vocht getrokken is, de bladeren bij het uitschenken achterblijven); – *soerang samiĕng nan maawèh kamanangan, nan lain alah* er was er maar één, die de heele winst opstreek; de anderen verloren allen; – *inda baawèh pakatŏannŏ* hij zegt alles, wat hem voor den mond komt; hij is niet op zijn mondje gevallen; – *indaᶜ tingga di taboeăng dŏ, lah tingga di awèh* 't is niet in den koker gebleven ('t ligt niet aan den koker) maar in de filtreer; fig. 't is niet de schuld van den uitvoerder, maar van den lastgever; – *tingga di taboeăng ditoentoeăngkan, tingga di awèh dikisaikan* wat in de taboeng achtergebleven was, is er uitgeklopt en wat nog in de filtreer zat, is er uitgeschud; fig. men heeft er uitgehaald, wat er in zat of wat er uit te halen was; men heeft alles gezegd, wat men wist; men heeft tot den laatsten cent uitgegeven.

اوئس **aoeih** I dorst; *hambŏ aoeih* ik heb dorst; II afgesleten, minder geworden b.v. door roest of van zaken, die tegen elkander gewreven worden, enz.; *lah aoeih toendjoeăᶜ mamaliᶜ samba ladŏ* de wijsvinger is afgesleten door er zout mede te nemen; fig. van een schralen of mageren pot moeten leven.

اوئس **oeèh** voor *poeèh* w. m. z. – *aloen mati, aloen oeèh hati dèn* zoolang hij nog niet dood is, ben ik niet tevreden.

اوسر **oesa** naam van een plant, uit welker wortelen een welriekende olie wordt gemaakt.

اوسڠ **oesang** oud, versleten, verlegen, verschoten, glansloos door het gebruik; *oesang-oesang* iemand van veel ondervinding; *maoesangkan* bij voortduring dragen, afslonzen; *oesang-oesang dibaharoei* (dikwijls gevolgd door *lapoeăᶜ-lapoeăᶜ diganti*) wat oud of versleten is, moet vernieuwd worden; voor 't geen niet meer geldig of gebruikelijk is, moet iets anders in de plaats gesteld worden.

اوسوڠ **oesoeăng** *maoesoeăng* op de schouders of op het hoofd dragen in een draagstelling; *oesoeăngan* draagtoestel, draagstelling, lijkbaar.

اوسق **oesò*** *maoesòᶜ* behandelen om de levensgeesten op te wekken.

اوسق **oesa*** aangebroken, aangesneden, verminderd; *maoesaᶜ i* iets aanbreken, aansnijden, verminderen, er van gebruiken; *djan di bali api-api toe lah oesaᶜ* koop die lucifers niet, er zijn er reeds afgenomen; *kòᶜ dahoeloe balandjŏ gadang, sariᶜ banai maoesaᶜ i koedian* als men vroeger groote uitgaven deed, is het moeielijk die later in te krimpen; – *banjaᶜ banai oesaᶜ anaᶜ boeah dèᶜ panjakiᶜ* het getal in-

woners is, ten gevolge van ziekte, zeer sterk verminderd.

اوسيق **oesiĕ**ʾ onrustig, woelig van een zieke; *maoesiĕʿ* plagen, kwellen.

اوْسو **ŏsoe** naam van een haan met gespikkelde veeren, gelen snavel en gele pooten.

اوسه **oesah** I *mampaoesahi* iets bewerken, bearbeiden; *mampaoesahkan* zich met iets bezighouden, werk verrichten; *a kadjŏ ang kini? hambŏ mampaoesahkan sawah* wat werkt ge tegenwoordig? ik ben bezig met mijn rijstveld; – *paoesahan* moeite, bemoeienis, arbeid, inspanning; II doe 't niet; gebiedende wijs ontkennend; *oesah ang pai djoeŏ lai kakian* ga toch niet meer daarheen; III *oesahkan* laat staan, veel minder dan, in plaats van; *oesahkan kariĕng batambah basah* in plaats van droog te worden, wordt het nog natter; *oesahkan padam batambah galŏʿ* in plaats van tot bedaren te komen nog driftiger, boozer worden.

اوسي **oesai** uit elkander gaan, scheiden, op, uit, af; *maoesaikan* uitpluizen ook fig. van een zaak; uit elkander verwijderen, van elkander doen b.v. als men onder een menigte voorwerpen zoekt; *mampaoesaikan* uitpluizen, uit elkander halen; – *bakaroesaian* uitgescheden, afgeloopen, geeindigd, beslist, enz.; – *kini indaʿ kaboeliĕh manjalang dŏ, pitih dèn lah oesai* thans kunt ge niets van mij leenen, mijn geld is op; *pakan lah oesai* de markt is al afgeloopen; – *djan pai manjaboeĕng djoeŏ lai, oerang lah bakaroesaian* ga maar niet meer hanenvechten, men is reeds naar huis.

اوغ٢ **awang**[2] uitspansel, hemelruimte; *maawang* in de lucht schieten, in 't honderd schermen, er maar naar gissen of raden; *kòʿ indaʿ tantoe oerang nan maambiĕʿ baʿa maawang samiĕng* als ge niet zeker weet, wie het genomen heeft, hoe kunt ge er dan maar naar gissen.

اوْغ **oeang** geld; munt; *saoeang* is 4, 6, 8 of 10 duiten; *oeang matŏ ajam* (meer gebr. *oeang mimiʿ*) een dubbeltje; *oeang tjoetjoeĕʿ*, *oeang malam*, *oeang soeroeĕʿ* geld, waarmede omgekocht is; *oeang karoen* onwettig, op duistere wijze verkregen geld; *oeang pandjapoeiʿ* (zie *paoeraʿ sèlŏ*) of *oeang pambari* een gift in geld, door de vrouw gegeven aan den man, dien zij zich tot echtgenoot gekozen heeft; *oeang poengkoe* geld, dat bij sommige aangelegenheden aan de negorijkas moet betaald worden en dient tot uitgaven van algemeen belang; *oeang tali* of *oeang toengkèʿ* geld als verbintenis tot nakoming eener belofte; geld als waarborg; *oeang tonggèʿ* geld, dat bij sterfgevallen door de familie wordt bijeengebracht en deels voor *sidakah*, deels voor *oeang poengkoe* dient; *mantjahari oeang* den kost zoeken.

اوْغيس **ŏngèh** blufferig, grootsprekend; bluffer, pocher; *banjaʿ oerang nan taʿ bakapandaian ŏngèh* veel menschen, die geen kennis bezitten, zijn bluffers.

اوغغ **oengang** bedaard, opgehouden, b.v. van regen, wind, pijn, enz.; *kòʿ naʿ badjalan, nantikan oengang oedjan dahoeloe* als ge wilt gaan, wacht dan tot de regen is opgehouden of bedaard; *sakiʿnŏ lah oengang sakètèʿ* zijn pijn is al wat bedaard.

اوغيق **oengiĕ**ʾ *maoengiĕʿ* met het aangezicht heen en weer wrijven b.v. bij het kussen; *baoengiĕʿ* dit wederkeerig doen; ook wel eens gezegd van vechtende karbouwen, die met de koppen tegen elkander wrijven.

اوغن **oengan*** ledig, luchtig, zwak, uitgemergeld, knokerig.

اوغو **oengoe** bruinrood; *maoengoe* bruinrood worden of zich bruinrood voordoen.

اوْغوء **ŏngŏ**ʾ er dom of onnoozel uitzien.

اوغيق **oengè**ʾ in *badjalan taoengèʿ-oengèʿ* (een *tandŏ djahèʿ* uit de *oendang-oendang*) alleen loopen; gezelschap vermijden bang zijnde, dat anderen zullen zien, dat men kwaad gedaan heeft.

اوْق **oeŏ**ʾ I damp, wasem, stoom; *maoeŏʿ* dampen, wasemen, stoomen; II de bladeren van de oebiplant op de rijst gaar gekookt of gaar gestoomd; *maoeŏʿkan daoen oebi oebi*-bladeren gaar stoomen, *oeŏʿ* maken.

اوڤت **oepè**ʾ achterklap; afkeuring achter iemands rug; laking; *maoepèʿ* laken, afkeuren

achterklappen; *inda^c oepè^c nan mamboenoeăh, inda^c poedji nan manganjang* er is geen achterklap of afkeuring, die doodt en geen loftuiting, die verzadigt; – fig. afkeuring en loftuiting beteekenen niet veel.

اوڤر **oepa** een slangensoort.

اوڤس **oepèh** vergif; (doorgaans van delfstoffen afkomstig; van planten noemt men 't *toebŏ* en van dieren *bisŏ*).

اوڤڠ **ŏpang** latje, bij het nettenknoopen gebruikt, om de mazen even wijd te houden (v. H.).

اوڤيق **oepiĕ** (naast *piĕ^c*) benaming van een meisje, als men haar naam niet noemen wil of kan; aanspraak tegen jonge vrouwen, als iemand van hoogeren leeftijd haar aanspreekt; *si oepiĕ^c* de dochter; het meisje.

اوڤم **oepam*** *maoepam* in de handen wrijven (v. H.).

اوڤه **oepah** loon, werkloon; omkoopsprijs; *makan oepah* voor loon werken; *oerang oepahan* wie tegen loon werkt, huurling; *maoepah* loonen, omkoopen; *maoepahkan* voor loon laten maken of bewerken; b.v. *maoepahkan badjoe* een baadje voor loon laten maken, loon besteden voor het maken van een baadje.

اوڤيه **oepiĕh** de taaie bladschede van de *pinang* en *niboeng*.

اوق **awa** lichaam; – pers. voornw. voor den 1sten en 2den pers. enkelv. en, vergezeld van *nŏ*, ook voor den 3den; het is beleefder dan *ang* doch onbeleefder dan *kitŏ*, dat hier ook voor den 2den pers. gebruikt wordt; vrouwen bezigen het tegen haar man en van *kau* vergezeld, gebruikt de man het ook tegenover zijn vrouw; oudere broeders en zuster zeggen tegen jongeren *awa^c ang* en *awa^c kau; awa^c nŏ* wordt door vrouwen als 2den pers. tegenover haar man gebruikt; *na^c* of *kakama awa^c* waar gaat ge heen? *awa^c inda^c tahoe* ik of gij weet het niet; *awa^c oerang ma* wat zijt ge voor een landsman? – *baawa^c* zich bij het spreken van het woord *awa^c* bedienen; flink, sterk gebouwd zijn; *baawa^c gamboeă* met een opgezet lichaam; opgezet zijn; *baawa^c-awa^c* van denzelfden stand, stam, familie; – *awa^c-awa^c* familieleden, personen van één stand, één betrekking, collega's; – *awa^c-awa^c samiĕng pai kaalè^c sianoe* alleen de familieleden gaan naar het feest van N.N.; – *ba^ca samaha toe banai, kitŏ baawa^c-awa^c* waarom is het zoo erg duur, we zijn toch stamgenooten, collega's enz.; somtijds is *awa^c* ter nadere aanduiding gevolgd van *dèn* voor den 1sten, van *ang* voor den 2den mann. en van *kau* voor den 2den pers. vrouw. en hoort men ook wel *awa^c kami* = wij, *awa^c kitŏ* = wij en *awa^c kalian* = gijlieden bezigen.

†اوكر **ŏka*** (zie *ŏkah*).

اوكر **oekoeă** maat; *oekoeă djangkŏ* vastgestelde, bepaalde tijd; *maoekoeă* met een lengtemaat meten; *maoekoeă djangkŏ* den tijd voor iets vaststellen; uitrekenen hoe lang 't nog duren moet, dat iets gebeuren zal; *saoekoeă* het eens zijn; *mampasaoekoeăkan* eensgezind maken, weer goede vrienden maken b.v. van personen, die twist hebben; *saoekoeă* ingestemd zijn; – *oekoeăran* de maat, de lengte, die genomen is; *paoekoeă* de maat, waarmede gemeten wordt; *nan pandjang nan kadiambiĕ^c oekoeă* het langste moet als maat genomen worden; fig. men moet de goede eigenschappen van iemand, meer dan zijn kwade, breed uitmeten; *oekoeă* ook wijze van doen, manier; *inda^c oekoeă dŏ toe* dat is geen manier van doen; *oekoeăran** voor *aloeăran*.

اوكر **oekiĕ** snijwerk, uitbeiteling, graveersel; *maoekiĕ* uitsnijden, uitbeitelen, ingriffelen, graveeren; *maoekiĕkan namŏ di batoe* den naam in een steen griffelen, uitsnijden, enz.; *boengŏ-boengŏ dioekiĕkan di batoe* bloemen worden in steenen uitgesneden; *maoekiĕ batoe* steen uitsnijden, ingriffelen, enz.; *toekang oekiĕ* de graveerder.

اوكن **oekan** (meer gebruikt dan *boekan*), in de beteekenis van niet zijn, degeen of datgeen, van wien of van wat gesproken wordt; immers; – *oekan hambŏ nan malatjoei^cnŏ* ik was het niet, die hem geslagen heeft, niet ik sloeg hem; – ik ben 't immers, die hem geslagen heeft; *oekanlah dèn katŏkan* ik heb 't im-

mers gezegd; – *nan oekan-oekan* wat niet zoo is, wat niet waar is; b.v. *nan oekan-oekan dikatŏkannŏ* hij zegt, wat niet waar is; *oekan kapalang* niet weinig, in geen geringe mate; b.v. *oekan kapalang rantjaᶜnŏ* hij was buitengewoon schoon.

اوْكه **ŏkah** trotsch, blufferig, verwaand; – *maŏkahkan* pronken (gewoonlijk met eens andermans veêren).

اوكي **oekai*** lang geleden, zeer oud.

اوْكوْق **ŏgŏᵉ** I *maŏgŏᶜ* om het hoekje kijken; zijn hoofd ergens buiten steken; verschijnen; *taŏgŏᶜ* onverwachts voor den dag gekomen; *maŏgŏᶜ djŏ pitih* fig. omkoopen; *maŏgŏᶜkan* iets voor den dag brengen; – *maŏgŏᶜlah kapintoe tjaljah laï nan kadikatŏkan* kom even aan de deur, ik heb je wat te zeggen; *pangoeloe toe taŏgŏᶜ di oerang djŏ oeang* die pangoeloe heeft zich door geld laten omkoopen; II *maŏgŏᶜ* wijze van loopen, als men erg vermoeid is; de beenen na zich slepende; *dèᶜ lah pajah maŏgŏᶜ awaᶜ badjalan* omdat ik vermoeid ben, slepen enz.

اولت **oelèᵉ** worm, rups, made; *baoelèᶜ* wormstekig, met maden.

اوليت **oeliᵉ** I slecht van betalen zijn; nalatig in 't betalen; II *maoeliᶜkan* een kind in de armen nemen of hebben, om 't sussend in slaap te brengen.

اولر **oela** slang; *oelaran* of *oela-oelaran* kramp, stijfheid in de ledematen; *oela mangiang* of *oela mangindŏ* regenboog; *baᶜ oela djŏ oerang* fig. bang voor elkander zijn; elkander niet vertrouwen; *oela dipaloe djan mati, tanah dipaloe djan lambang, nan pamaloe djan patah* de slang mag geslagen worden, maar niet zóó, dat zij er aan dood gaat; de aarde mag geslagen worden, maar niet zóó, dat zij er modder door wordt, en wat men gebruikt om te slaan moet er niet door breken; fig. bij het opleggen van straf moet men in alle opzichten omzichtig te werk te gaan, zoodat noch de schuldige noch de strafoplegger door te groote strengheid lijdt; *baᶜ katia oela* zooals de oksel van een slang; fig. men kan niet wijs worden uit hem; er is geen touw aan vast te knoopen; zonder begin of einde, langwijlig zoodat men 't begin niet meer weet, als men aan 't einde gekomen is.

اولر **oeloeă** *maoeloeă* voor den dag komen; naar buiten komen; b.v. *lidah maoeloeă* de tong komt uit den mond; b.v. van vermoeidheid; *taoeloeă* zichtbaar, bloot, naar buiten gekomen van iets, dat behoort gedekt of verborgen te blijven; – *taoeloeă-oeloeă lidah* fig. weer terugvragen, wat men eerst gegeven heeft; *maoeloeăkan* aanreiken, aangeven, bezorgen; *awaᶜ pai māoeloeăkan soerèᶜ tjakŏ* ik heb daar straks den brief bezorgd; *maoeloeări* iemand iets aangeven, aanreiken, bezorgen; *pai oeloeări bapaᶜ ang nasi kasawah* ga naar het rijstveld uw vader de rijst brengen; *alèᶜ maoeloeăkan anaᶜ* een feest, waarbij het kind door den vader en zijn familie (soekoegenooten) weer naar het huis van den moeder teruggebracht wordt; – het kind n.l. wordt op zekeren leeftijd, doorgaans als het 4, 5 of 6 jaar is voor een nacht naar zijn grootvader van vaders zijde gebracht; *maoeloeări tandŏ* het pand of teeken overhandigen (van een beschuldigde aan den rechter).

اولس **oelèh** *maoelèh* aaneenknoopen, aaneenhechten, lasschen; te hulp komen; *oelèh-maoelèh* elkander helpen; *maoelèhkan* iets knoopen of hechten aan iets; *maoelèhi* aan iets, iets anders knoopen; *baoelèh-oelèh* met afdeelingen, zooals b.v. het binnenste van een citroen, manggis, enz.; *saoelèh* zoo een gedeelte; *paoelèh tangan* een persoon, die een ander in alles behulpzaam is; *paoelèh katŏ* de woordvoerder voor iemand; *paoelèhan* de lasch, de plaats van aanhechting; – *kŏᶜ sahabat soekŏ, oelèh baᶜa sakali kŏ, dèn tasasaᶜ banai di pitih* als ge wilt, help me dan ditmaal als 't u belieft, want ik ben zeer om geld verlegen; *maoelèh djan bakasan, mamboehoeă djan baboekoe* als men aaneenhecht, moet men niet kunnen zien, waar het gedaan is, en als men een knoop legt, moet er in het touw geen dikte zijn; fig. zóó handelen, dat

niemand er iets van merkt; *ba^ε limau masa^ε saoelèh* evenals een citroen, waarvan maar één afdeeling rijp is; fig. van gegoede of aanzienlijke personen, wier familieleden in armoedige omstandigheden verkeeren of een minder gunstig gedrag aan den dag leggen; *bagŏ kòε gadang banai ang bagŏ kòε kajŏ banai ang, namoen dànsanaε ang batjarŏ itoe, baε limau masaε saoelèh malah djanjŏ oerang* al zijt ge nog zoo voornaam en rijk, als uw familie zich in zulk een toestand bevindt, dan zegt men toch enz.; *paoelèhan tali nangkŏ badagòε banai* de lasch in dit touw is zeer stevig.

اولغ **oelang** *maoelang* herhalen, telkens hetzelfde doen; *maoelang-oelang* telkens overdoen, telkens herhalen; *baoelang* herhaaldelijk b.v. *baoelang samiĕngnŏ kakèn* hij gaat daar herhaaldelijk heen; *saoelang* één keer; *pai saoelang lai kapasa* ga nog eens naar de markt; *maoelangi* van tijd tot tijd bezoeken, er naar kijken; *paningga dèn oelang-oelangi roemah nangkŏ* gedurende mijn afwezigheid, moet ge zoo nu en dan eens naar dit huis gaan zien; *oelang-oeliĕngan* een soort rad om garen op te winden; *sakoendi sakoendiŏ sasoekèε saoelang aliĕng* een *koendi* + een *koendiŏ* = $^1/_{10}$ *koendi*, een *soekat* + de holte onder aan den bodem van deze; een benaming, waaronder zekere boete werd opgelegd.

اوڠغ **òlèng** I naam van een gebak; II topzwaar, waggelend; *òlèng banai padjalanan oerang nan toen, kakinŏ kètèε badannŏ gadang* dat mensch waggelt erg onder het loopen, zijn voeten zijn erg klein en zijn lichaam groot; *bidoeăε nan bakèh hambŏ manoempang òlèng banai karanŏ isinŏ indaε bara* het vaartuig, waarop ik meeging, waggelde erg; het had niet veel lading in.

اولق **oela**ᵃ *maoelaε* terugstroomen van het water, als het eenige verhindering heeft ontmoet; warlen, keeren; *ombaε maoelaε kalaoeiε* de golven deinzen naar zee terug; – *maoelaε panjakiε* iemand dezelfde ziekte doen krijgen, die men veronderstelt, dat hij een ander bezorgd heeft; *maoelaε djandji* een belofte wijzigen, afzeggen, er van terugkomen; – *oelaε alainŏ katŏ nan toen* om terug te komen op het gezegde; wat er gezegd is komt neder op . . .; dikwijls ook alleen ter versiering aan het begin van een nieuwe periode, en dan veelmalen *oelaε alainŏ boengŏ alai;* – *baoelaε* veranderen; *indaε baoelaε pikiĕrannŏ* hij verandert niet van gedachte *saoelaε* = *saoelang;* II *oelaε* landstreek, landschap; voornamelijk het lager gelegen land tusschen hooger; *oelaε-oelaε baoe* holte boven het sleutelbeen.

اوڠق٢ **òlò**ᵃ² *badòlòε-òlòε* schertsen, jokken, foppen, voor 't lapje houden; *oerang òlòε-òlòε* iemand, die zich voor 't lapje laat houden, een wezenlooze, idioot; *tjadiĕ mati, bingoeăng tadjoea, òlòε-òlòε pambaïĕ oetang* de slimme wordt gedood, de onnoozele verkocht en die zich voor 't lapje laat houden dient tot aflossing van schuld; zinspelend op tijden van onrechtvaardig bestuur, met de beteekenis van: men moet hoogst voorzichtig wezen, want voor 't minste, wat men doet wordt men zwaar gestraft.

اولم **oelam** de jonge uitspruitsels van sommige planten als bijspijs bij de rijst; *makan baoelam* (op hfdpl.) er een bijzit op nahouden; *poetjoeăε ditjintŏ oelam tibŏ* fig. nog beter of nog meer krijgen, dan men verlangt.

اولو **oeloe** begin, oorsprong, gevest van wapens; heft; *baoeloe* van een heft voorzien zijn; *pangoeloe* titel van sommige Mal. hoofden; *oeloe hati* maag, maagholte.

اوڠوء **oelò**ᵃ in dezelfde beteekenis als *oeloeă:* voor den dag komen, gewoonlijk waar dit in kleiner mate geschiedt.

اوله **oelah** I (zie het volgende woord); II *saoelah-oelah* zooals, alsof, gelijkstaande met: *soerèε hambŏ nangkŏ saoelah-oelah kaganti badan diri hambŏ* deze brief van mij is om mij in persoon te vervangen; III slechts, alleen maar om; *moengkŏ himbau toean-toean karoemah hambŏ nangkŏ, indaε kamakan minoen dŏ, saoelah-oelah kamangètjèε-ngètjèε* ik heb u niet bij mij verzocht om te eten en te drinken, doch alleen maar om wat te praten.

اوْله **ŏlah** gedrag, wijze van doen, manieren; gewoonlijk wordt het in ongunstige beteekenis genomen; *banjaᶜ banai ŏlahnŏ* hij heeft veel kuren; *saŏlah* zich gelijk blijven, altijd hetzelfde zijn, gelijkmoedig; *anaᶜ toe saŏlah banai* dat kind is zeer zoet; *baŏlah* kuren, kunsten verkoopen; *koedŏ toe takoeiᶜ awaᶜ maraljaᶜ baŏlah banai* ik ben bang, om op dat paard te gaan zitten het is erg kurig; *baŏlah-ŏlah* gekheid maken, kunsten of kuren verkoopen; overspel plegen; *djan baŏlah-ŏlah djoeŏ* verkoop nu geen gekheid of scherts meer; *mampaŏlahkan* voor den gek houden.

اوليه **oeliĕh** (in de schrijftaal) door, uit, het subject in lijdende zinnen aanduidende; *baoeliĕh* verkrijgen, bekomen, erlangen; *mampaoeliĕh* verkrijgen, enz.; – *oeliĕh sabab* omdat, aangezien; *dipaoeliĕh* verkregen, enz. worden.

اولي **oeli** *baoeli* elkander in de haren pakken, plukharen; *maoeli* zich bij voorkeur of voortdurend met één werk bezighouden, lievelingswerk verrichten; b.v. *maoeli paraᶜ*, *maoeli baboeroe*, enz.

اومڠ **oemang** de ziekte *roos* genaamd; volgens anderen: koud vuur.

اومن **oemoen** geheim; *oerang saoemoen* zij, die 't zelfde geheim hebben; die geen geheimen voor elkander hebben, vertrouwde vrienden van elkander.

اومه **oemah*** = *roemah*.

اومي **oemai** kus; *maoemai* kussen.

اوعن **aoen** (zie *ampang*).

اون **awan** wolk, regenwolk; *baawan* bewolkt, in nevels gehuld; *pantjaliĕᶜan baawan-awan* het uitzicht is beneveld.

اوْن **oean** aan kustplaatsen voor *toean* en in verbinding met *maᶜ* oom; in de Bovenlanden een woord, om kleine kinderen te paaien, b.v. als zij lastig zijn.

اونس **oenoeih** vezelstof van de idjoek; *maoenoeih* van *oenoes* een bindsel maken; *lah maoenoeih hidoeiᶜ* fig. in armoede verkeeren; (in de schrijftaal gebruikt men *maoenoeih* = uit de scheede trekken, ontblooten van wapenen).

اونق **oenaᵉ** een rottingsoort, langs den grond kruipend; *doeri oenaᶜ* de doorn daarvan, haakvormig omgebogen.

اونه **oenah** impotent.

اوْو **oewŏ** I (zie *oedŏ*); II* oudere zuster.

اوي **awai** *maawai* betasten, bevoelen; bij de hand hebben, eenige werkzaamheid of ambacht uitoefenen; *taawai di tjiᶜ ajam* bij ongeluk kippedrek betast hebben; een koopje gesnapt hebben, bekocht zijn, b.v. als men iets koopt, dat er op het gezicht goed uitziet, maar dat bedorven, stuk, geschonden, enz. is.

اوْي **oeai*** = *biai* w. m. z.

اوي **ŏwai*** = *awai*.

اوْيڠ **òjong** I wankelend, waggelend, topzwaar; II *màòjong* zand, aarde, vuilnis enz. voort- of wegschuiven; *paòjong* werktuig daarvoor; *baòjong-òjong pai kapakan* in groote menigte naar de markt gaan.

اوْڽق **ònjòᵉ** *maònjòᶜkan* iets aangeven, aanreiken, toesteken; *ònjòᶜkanlah kitab toe bakĕh oerang toe* reik dien man dat boek toe; *taònjòᶜ* teleurgesteld, niet krijgen waarop men stellig gerekend had; *ònjòᶜ-ònjòᶜi* te vergeefs overal gegaan zijn, om hulp te vragen; *baònjòᶜ tangan** de hand geven, de hand toesteken; *maònjòᶜ-ònjòᶜ* hoort men hier en daar ook bezigen voor *maòtjòh-òtjòh*.

اوڽي **oenjai** zacht, malsch, b.v. van vleesch; *baoenjai-oenjai* zachtjes aan, in geringe mate, geleidelijk, bij beetjes; *baoenjai-oenjai manjoerèᶜ* langzaam en bedaard schrijven; *baoenjai-oenjai samiĕng hoedjan* het regent zachtjes aan.

اي **jŏ** waarvoor ook *njŏ*, *nŏ* en *ŏ* gebruikt wordt; hij, zij, het; zij mv.; – *indaᶜ jŏ-nŏ ŏ-datang* hij enz. komt niet, zij komen niet.

ايْ **iŏ** ja; *iŏlah* jawel; *baiŏ* ja zeggen, bekennen; *baiŏ-batidaᶜ* beraadslagen, waarvoor ook *baiŏ-baboekan* of *baiŏ-iŏ* of *baiŏ-bamŏlah; iŏ kaiŏ* van ja tot ja d.w.z. altijd ja; *nan kan iŏ* wat zoo zijn moet, wat niet te betwijfelen is; *iŏ itoe nan dikatŏkannŏ?* heeft hij dat gezegd? *iŏ mòh ang datang, tangah malam nangkŏ!* Ge zijt toch gekomen, en dat wel

te middernacht? *iŏ? awaꜤ nŏ kapai ka-Makah?* Ja? Gaat hij naar Makah? *iŏ sapandjang hari, indaꜤ sapandjang diam* fig. meer beloven, dan geven.

ايبو **iboe** I moeder, van menschen gesproken; *iboe bapŏ* vader en moeder; *iboe djari* de duim; II* *maiboe* kussen.

ايبيء **èbèᵓ*** afgunst, naijver.

ايت **ajat** volzin, periode.

ايت **itoe** die, dat; gewoonlijk gebruikt men *itoe*, waar de nadruk gelegd wordt, anders doorgaans slechts *toe;* b.v. *oerang itoe nan hambŏ katŏkan* van dien persoon heb ik gesproken.

ايتغ **ètong** *maètong* tellen, rekenen, berekenen, in aanmerking nemen; *baètong* met elkander bespreken, overleggen, afrekenen; *maètongkan* voor een ander tellen, voor een ander uittellen; b.v. *tangan hambŏ sakiꜤ ètong kanlah pitih kŏ tjatjah* mijn hand doet pijn, help me even dit geld uittellen; tel 't even voor me uit; *ètongan* berekening, wijze van rekenen of berekenen; – *maètong boeloe kambièng* berekenen of nagaan wat onmogelijk is.

ايتق **itièᵓ** eend; *itièꜤ-itièꜤ* naam van een patroon; een waterkannetje van gebakken klei en met hars verglaasd (v. H.); *tapaꜤ itièꜤ* een ingezet stuk, onder aan de pijp van een Atjehbroek; *baꜤ itièꜤ poelang patang* fig. geregeld, een voor een achter elkander; ook wel wijze van loopen van vrouwen n.l. sterk met den achterste heen en weer draaien.

ايتم **itam** zwart, donker; zwartheid; *itam pata* of *itam poeta* pikzwart; *itam manih* bekoorlijk donker, fraai bruin; *maitam* zwart worden, zich zwart voordoen; *kaitaman* zwartachtig, naar zwart zweemende; *kaitam-itaman* zwartachtig; *itam tahan tapŏ poetièh tahan sasah* het zwarte is bestand tegen het *tapŏ*, het witte tegen het *sasah* (*tapŏ* en *sasah* een wijze van slaan bij het schoonwasschen van kleeren), onveranderlijk, standvastig, vooral in denkwijze, antwoorden, enz.; *itam pagoe laï baminjaꜤ, itam poentoeăng laï batadèh* het zwart aan den zolder is glinsterend, en dat van een afgebrand eind (hout, sigaar), heeft een grens; fig. van personen, die bijzonder donker van kleur zijn en te kennen gevende, dat zij het zwart aan den zolder of dat van het verkoolde gedeelte van een stuk hout en dergelijke nog overtreffen.

ايتن **étan** (zie *étèn*).

ايتن **étèn** gene, gindsche, dáár; kijk daar.

ايج **idjŏ** *maidjŏ* spellen; *maidjŏkan* iets spellen; *idjŏan* spelling, wijze van spelling.

ايجق **idjoeăᵓ** een harde, haarachtige stof tusschen stam en blad van de anaupalmen en gebruikt voor dakbedekking, het vlechten van touw, matten, enz.; *kalièꜤan idjoeăꜤ taꜤ basaga* 't is zichtbaar, dat de *idjoek* niet door *sagar* (houtachtige stengels aan den stam) beschermd wordt; fig. men behoeft hem niet te ontzien, (want hij heeft toch geen invloedrijke vrienden of familieleden).

ايجن **idjin** verlof, vergunning, toestemming; *indaꜤ saidjin si Anoe* zonder verlof van N.N. *saidjin-idjin hati* met volle of algeheele toestemming; *maidjinkan* verlof, vergunning geven.

ايجن **idjèn** als bijwoord van ontkenning gebruikt: neen; *kapai ang djŏ dèn* gaat ge met mij mede? *idjèn* neen.

ايج **itjŏ** *maitjŏ* altijd de baas zijn, altijd haantje de voorste wezen; *indaꜤ taitjŏ* geen gelegenheid hebben, niet kunnen; *laï taitjŏ laloe kakèn?* bestaat er hier gelegenheid om voorbij te komen daarheen?

ايدر **éda** *baéda* in het rond zitten of staan; *saédaran* rondom iets gelegen; het rondom gelegene b.v. *saédaran goenoeăng Barapi* rondom den berg Barapi (in geschr.).

ايدڠ **idoeăng** neus; *maidoeăng* zich dom, onnoozel voordoen; *baꜤ baanaꜤ gadang idoeăng* evenals dat men een kind met een grooten neus heeft; (zie bij *anaꜤ*).

ايدق **idòᵓ** *maidòꜤ* sukkelen, langdurig lijden, kwijnen; – *maidòꜤkan* langdurig te lijden hebben, b.v. *panjakiꜤ kŏ nan hambŏ idòꜤkan* 't is deze ziekte, waaraan ik reeds lang sukkel.

ايدم **idam** *mangidam* sterk op eenige spijs belust zijn, alleen van zwangere vrouwen gezegd; *idaman* datgeen waarop zwangere vrouwen belust zijn.

ايده **idah** de tijd, gedurende welken een gescheiden vrouw niet mag trouwen.

اير **aïë** water, vocht, nat, glans, waas; *aïë kawah* meer gebr.: *aïë kòpi* koffie (het vocht); *aïë amèh* goudwater, dat vooral gebruikt wordt ter versiering van het snijwerk aan M. woningen; *aïë soesoe* melk, doch alleen van vrouwen en niet van vrouwelijke dieren; *aïë tanang* stilstaand water; *aïë matŏ* tranen; *aïë moekŏ* de uitdrukking, de glans van het gelaat; *anaꞈ aïë* beekje, stroompje; *batang aïë* rivier; *matŏ aïë* bron; *oela aïë* een slangensoort; *ali aïë* een plant; *aïë matŏ aïë* bronwater; *aïë tabiꞈ* water, dat uit den grond opborrelt; *aïë rasŏ* water, dat door den grond of steenen heenzijpelt; *kapalŏ aïë* of *lidah aïë* het voorste gedeelte, het begin van voortstroomend water; *oeloe aïë* oorsprong van een waterstroom; het water, dat iemand 's morgens gebruikt om te baden, n.l. als er nog niemand vóór hem geweest is; *aïë roedan* het water, dat, met vuil vermengd, zich aan de voeten zet van iemand, die veel in het water werkt; *lèmbong-lèmbong aïë** het geluid van water, dat op een steen, in een blik, enz. druppelt; *aïë lioeăh barih* de kwijl, die uit den mond loopt; *tjiꞈ aïënŏ* achterste of laatste gedeelte, de afloop van iets; *masaꞈ aïë* (in *nasi masaꞈ aïë*) goed gaar; (in *karadjŏ masaꞈ aïë*) goed verricht, goed afgewerkt; *maaïë* zich als water voordoen, zeer scherp zijn van wapens, b.v. *maaïë padang si Anoe* het zwaard van N.N. is zeer scherp; *maaïëi* voorzien van water; fig. iemand van het noodige voorzien, voor hem zorgen; *kaaïëran* in voldoende mate, in zijn geheel van water voorzien zijnde; geheel of in voldoende mate van water voorzien kunnen worden; fig. van personen: in voldoende mate of geheel krijgen; *gapoeăꞈ baraïë* opgeblazen dik; *aïë mandi* badwater; fig. gewoon zijn aan iets, 't niet meer vreemd vinden; *aïë-aïëi* sterk naar hulp of uitkomst verlangen; – *kaaïë* naar het water gaan om water te halen, te baden; *kaaïë gadang* om een groote, *kaaïë kètèꞈ* om een kleine boodschap te doen; (*karaïë* wordt slechts plaatselijk gebruikt in de beteekenis van urineeren; zoo zegt men ook *karaïënŏ sirah* zijn urine is rood, bloedkleurig; *mangaraïëi* op of tegen iets een kleine behoefte doen, zooals b.v. de honden; *mangaraïëkan* als urine loozen b.v. *oerang toe mangaraïëkan darah* die man urineert bloed); *bahabih aïë* honderd uitpraten, een zeer lang gesprek houden; *mambaŏ kaaïë* besnijden, ook de formaliteit, die *mambadaꞈ anaꞈ* genoemd wordt; *saaïë mandi* kampoenggenooten; *mandjilèꞈ aïë lioeă* fig. eerst verachten en het later prijzen; *batjamin aïë* in het water spiegelen; *mananaꞈ aïë** een formaliteit, waarbij een zwangere vrouw, voor haar man's familie, als deze haar wat rijst en gebak komt brengen, koffie zet, (op sommige plaatsen noemt men dit *mambaŏ* of *mahanta boeboeă*); – *bakariëng aïë lioeă* fig. te vergeefs praten, te vergeefs iemand willen overreden of raadgeven; *kagadangan aïë* blijven steken, niet verder kunnen; *indaꞈ lakoe sagadang djŏ aïë* niet gewild zijn voor een *gadang* (= $^1/_3$ van 5 cent) al was er nog een kopje koffie bij; fig. er zoo leelijk of nietig uitzien, dat niemand het hebben wil; *indaꞈ manggadangkan aïë* of *indaꞈ maangèꞈkan aïë* niet tot hulp zijn, niet baten, een druppel aan den emmer zijn; *manoenggangkan aïë kalaoeiꞈ* fig. hulp verstrekken aan iemand, die ze volstrekt niet noodig heeft; – *asa rakoeăngan kabaaïë* fig. als 't maar baat, als 't maar helpt, b.v. *kòꞈ pajah banai tinŏlah asa rakoeăngan* enz. al kost het veel moeite, het zij zoo, als 't dan ook maar helpt; *mambasoeăh moekŏ djŏ aïë lioeă* fig. een fout of kwaad willen verbergen, maar door de wijze, waarop dit gebeurt ze of het nog erger maken; – *taꞈ aïë talang dipantjoeăng, taꞈ kajoe djandjang dikapiëng* fig. raad schaffen, van den nood een deugd maken, op de eene of andere wijze trachten te krijgen, wat er niet is; *aïë bariaꞈ tandŏ taꞈ dalam* fig. holle vaten klinken het hardst; *sakali aïë ga-*

dang sakali tapi baandjaᶜ evenveel keeren als er watervloed is, evenveel keeren wordt de *tapian* verplaatst; fig. nieuwe heeren, nieuwe wetten; *salamŏ aïĕ hiliĕ, salamŏ gagaᶜ hitam* fig. voor eeuwig; *tadjam baᶜ aïĕ* van wapenen: zeer scherp; *bagadang aïĕ oerang** werk doen voor een ander, waardoor deze alleen voordeel heeft; *maaïĕi sawah oerang* hetzelfde; *indaᶜ baoerang di aïĕ* fig. van een vrouw: geen maagd meer zijn; *aïĕ gadang batoe basibaᶜ* fig. als er oneenigheden tusschen de familieleden ontstaan, scheiden dezen; — *aïĕ djaniĕh ikannŏ djinaᶜ* fig. in een goed geordende maatschappij leeft men rustig, *aïĕ soesoe dibalèh djŏ aïĕ toebŏ* fig. goed met kwaad vergelden; *maradésŏ di paroeiᶜ kanjang madjilih di tapi aïĕ* men kan met een verzadigden buik wel kieschkeurig zijn en als men aan den waterkant woont wel zindelijk; fig. voor hen, die in goeden doen verkeeren valt het gemakkelijk te weigeren, waar zij iets (gewoonlijk op oneerlijke wijze) verdienen kunnen, b. v. een rijkaard valt het gemakkelijk het geschenk van den kleinen man te weigeren, waarmede deze hem wil omkoopen; *aïĕ oerang disaoeăᶜ, rantiĕng oerang dipatah, adat oerang ditoeroeiᶜ* als men iemands water schept en zijn takken breekt, moet men ook zijn adat volgen, fig. men moet zich schikken naar de zeden en gewoonten van hen, onder wie men als vreemdeling leeft; *nan loerah djoeŏ nan ditoeroeiᶜ aïĕ* fig. alleen zij, die het niet noodig hebben krijgen het, — dikwijls hoort men hier nog achter zeggen: *goenoeăng djoeŏ nan diladjang panèh*) welke uitdrukking ook weer gebezigd wordt ter aanwijzing van personen, die vroeger iets kwaads verricht hebben, en op wie nu telkens de verdenking valt, als er weer iets gebeurd is; *tasoebarang di aïĕ gadang* fig. aan een groot gevaar ontkomen zijn, groote moeielijkheden overwonnen of doorworsteld hebben; *aïĕ matŏ djatoeăh kaparoeiᶜ* fig. stil verdriet hebben, inwendig aangedaan zijn; *aïĕ gadang maanjoeiᶜkan* fig. stille waters hebben diepe gronden; *oerang haoeih dibari aïĕ* fig. aan nooddruftigen hulp verschaffen; *bamain aïĕ basah bamain pisau loekŏ* fig. die kwaad doet, moet de gevolgen lijden; *aïĕ di tjoetjoeăran atòᶜ djatoeăhnŏ kapalambahan djoeŏ* of *aïĕ di toelang boeboeăngan toeroennŏ katoetoeăran atòᶜ* fig. de appel valt niet ver van den boom; *baᶜoerang pai kaaïĕ* geregeld achter elkander, één voor één; *baᶜ manampoeăng aïĕ di limèh pasoeăᶜ* evenals dat men water opvangt in een mandje met een gat er in; fig. 't eene oor in en 't andere uit; *baᶜ mambandakan aïĕ kaboekiᶜ* fig. monnikenwerk doen, 't onmogelijke willen; *baᶜ manjoerè diatèh aïĕ* waarvoor ook: *manoendjoeăᶜkan élémoe kèh oerang manètèᶜ* fig. 't is boter aan den galg gesmeerd; *baᶜ aïĕ di daoen talèh* fig. veranderlijk, ongestadig, van personen, op wier plannen of inzichten niet te rekenen valt; *baᶜ kambiĕng dialau kaaïĕ* fig. met loome schreden, met tegenzin, tegen wil en dank; *dimandikan djo aïĕ sagaloeăᶜ* fig. een weinig in de hoogte gestoken of geprezen zijn.

اير **irŏ** de afdeelingen in sommige vruchtsoorten zooals de citroen, manggis, enz.

ايرت **iri**ᵖ *mairiᶜ* slepen, voortslepen, aan de hand voorttrekken; geleiden bv. blinde menschen; *mairiᶜ oerang* iemand voorttrekken, geleiden bv. een blinde; iemand meeslepen, overhalen om mee te doen; *mairiᶜkan* ergens heen slepen; *mairiᶜkan koedŏ* een paard afleiden; *mairiᶜkan oerang ka nan boeroeăᶜ* iemand tot het slechte overhalen of brengen; *pairiᶜ* wat gebruikt wordt om te slepen.

ايرس **irih** *mairih* in schijven of lappen snijden of afsnijden; *mairih timbakau* (waarvoor ook *maratjiĕh* of *maritjiĕh timbakau*) tabak kerven; *pairih* werktuig voor de handeling; *barang tairih maᶜ (naᶜ) tadagiĕng* al wat te diep is afgesneden laat dat ook maar geheel tot in het vleesch zijn (zie *iroen*).

ايرغ **érang** (gewoonlijk in de schrijftaal) donkerrood, donkerblauw, aan het zwart grenzende; *djamboe érang* een donkerroode djamboesoort.

ايرغ **iriĕng** *mairiĕng* volgen, meegaan,

begeleiden; *nan mariëng* de navolgende; de ondervolgende, hetgeen er verder volgt; *bairiëng-iriëng* achter elkander, achtereenvolgens b.v. *bairiëng-iriëng badjalan* achter elkander loopen; *pairiëng* volgeling; *sairiëng* samen; te gelijk b.v. *sairiëng kitŏ kapakan* laat ons te gelijk naar de markt gaan; *iriëng-goemiriëng* rollen, biggelen van tranen; *ma-iriëngkan* iemand volgen b.v. *hambŏ ma-iriëngkan angkoe* ik volg *angkoe*.

ايرق **iroei**ᵖ *mairoei*ᶜ opzwelgen, inzwelgen, opslorpen; den adem naar binnen halen zooals men doet als men pijn heeft; *inda*ᶜ *loekŏ nan ta*ᶜ *iroei*ᶜ er is geen wond, waarbij dat geluid niet gemaakt wordt; fig. er wordt geen leed ons aangedaan, of men is er gevoelig voor; *loekŏ inda*ᶜ *iroei*ᶜ, *patah inda*ᶜ *gindjŏ* gewond zijnde, maar niet sissen (van pijn), gebroken hebben ('t been) en niet hinken; fig. den moed niet verliezen; zich in moeielijkheden flink houden.

ايرق **iriĕ**ᵖ *mairiĕ*ᶜ trappen op iets, om den inhoud er uit te krijgen, uittrappen; b.v. *mairiĕ*ᶜ *padi* de padikorrels door trappen uit de aren verwijderen; – fig. bij sommige werkwoorden, om een sterke of groote mate aan te duiden, b.v. *mairiĕ*ᶜ *makan* veel eten; *diiriĕ*ᶜ*nŏ gala*ᶜ hij lacht erg; *bairiĕ*ᶜ hetzelfde bij wederzijdsche handelingen b.v. *bairiĕ*ᶜ *batèndjoe* hevig vechten.

ايرن **iran** toestel, waarop het gesponnen garen gewonden wordt, om er strengen van te maken.

ايرُن **iroen** *mairoen* nitsnijden, uitknippen, insnijden, afsnijden, enz.; *barang tairoen ma*ᶜ (*na*ᶜ) *tadaoen*; – al wat te ver is afgesneden of ingesneden, laat dat ook maar geheel tot in het blad zijn; fig. als het dan toch zoo ver gekomen is, kan 't me ook niet meer schelen; er kome van wat er wil, 't is me onverschillig; een groote mate van onverschilligheid uitdrukkende, bij de gedachte hoe 't verder gaan zal, als men toch reeds een ongelukkig lot heeft.

ايرٓه **irèh** *mairèh-irèh* gelijken op iets, zweemen naar iets; *sairèh* gelijk zijn aan, weerga van iets.

ايرٓه **érèh** (zie *rérèh*).

ايس **isŏ** restant; *maisŏkan* iets laten overblijven, niet alles opmaken; *inda*ᶜ *taisŏ* zonder restant, heelemaal op; *maisŏi* voor iemand laten overblijven.

ايسڠ **isang** kieuw.

ايسق **isòᵖ** *maisò*ᶜ zuigen, inzuigen, opzuigen; rooken; *isò*ᶜ*an* wat gezogen enz. doch gewoonlijk wat gerookt wordt; *oerang paisò*ᶜ opiumschuiver; *paisò*ᶜ pijp.

ايشق **isoeă**ᵖ te eeniger tijd, eenmaal; *baisoeă*ᶜ morgen en ook wel van morgen, maar dan gewoonlijk met bijvoeging van *tjakŏ* of *tadi*: *tjakŏ baisoeă*ᶜ of *baisoeă*ᶜ *tjakŏ* van morgen; *baisoeă*ᶜ-*isoeă*ᶜ heel vroeg in den morgen; *saisoeă*ᶜ of *taisoeă*ᶜ vroeger, in vroeger tijden; *damisoeă*ᶜ overmorgen; *makan bisoeă*ᶜ, *baisoeă*ᶜ of *barisoeă*ᶜ een feestmaal op den dag na het huwelijk in de woning van de familie des echtgenoots.

ايسي **isi** inhoud; *isi soerè*ᶜ inhoud van een brief; *isi badiĕ* lading van een geweer; *isi paroei*ᶜ ingewanden; *isi nagari* de inwoners van een stad; *isi kawin* bruidschat; *isi adat* bedrag, waarde volgens de adat voor sommige formaliteiten vastgesteld; *maisi adat* aan de adat voldoen; *baisi* met inhoud zijn, gevuld zijn; *oerang toe baisi* die man is verstandig of die man kent allerlei tooverformulen; *maisi* vullen; *paisi* hetgeen vult; *maisikan* als inhoud doen zijn; *maisikan aïĕ kaparian* water in de parian doen; – *diisikan dama*ᶜ *baipoeăh* er werd een vergiftigd pijltje in gedaan.

ايسيڠ **isiang** voor *hari siang* = morgen.

ايغت **ingè**ᵖ oplettend zijn, op zijn hoede zijn, voorzichtig; *maingè** zich iets herinneren, b.v. *inda*ᶜ *taingè*ᶜ *di hambŏ lai* ik herinner mij niet meer; *mambari ingè*ᶜ waarschuwen, op zijn hoede doen zijn; *baingè*ᶜ-*ingè*ᶜ*an* aan elkander denkende; *maingè*ᶜ wordt ook wel gebruikt in de beteekenis van *zien*: b.v. *hambŏ maingè*ᶜ *awa*ᶜ*nŏ manjoerè*ᶜ.

ايڠرُ† **ingoeă*** I snot, droes; II *ingoeă*-

*ingoeä** een vrucht, die eenigszins op kruisbessen gelijkt, daarnaar smaakt en aan den stam groeit (v. H.).

ائِغق **ènga**ᵉ verbijsterd, geheel in de war, afgetrokken; *maèngaᶜ-èngaᶜ* verbijsterd rondstaren.

ائِغق **èngè**ᵉ klanknabootsing voor het huilen, drenzen van een kind; *maèngèᶜ* huilerig, drenzerig zijn; *maèngèᶜkan* aan 't huilen maken.

ايغين **ingin** begeeren, wenschen; *kainginan* lust, begeerte; begeerte of lust naar iets hebbende; *manggih kainginan hambŏ* ik verlang naar of heb trek in *manggis*, (*manggis* is mijn begeerte); *hambŏ kainginan di limau* ik heb begeerte, trek naar *limau; paingin* wie telkens begeert.

ايغو **ingoe** naam van een boom.

ايغوْ **ingŏ** *maingŏ* omkijken, links of rechts kijken, b.v. als men iemand hoort roepen; *maingŏkan* bij anderen nagaan, zien of hooren hoe hunne denkwijze is.

ايغه **ingah** lustig, ijverig, zorgzaam, bij de pinken zijn; *maingah hati* zich tegen leed verzetten, afleiding zoeken; – *paingah* kindermeid; *maingahkan* oppassen, verzorgen.

ايغه **ingoeăh** snot, droes (zie *ingoeä*).

ايڤر **ipa** *ipa kandoeăng* zwager, zwagerin, n.l. de broers en zusters van den man met hem van één vader en één moeder zijnde, ten opzichte van zijn vrouw en omgekeerd; – *ipa* heeten zij gewoonlijk, wanneer zij van verschillende moeders zijn; *ipa bisan* mannen, die met zusters getrouwd zijn.

ايڤه **ipoeăh** vergif, waarmede inzonderheid wapens bestreken worden.

اێڤه **èpoh*** *maèpoh* afvegen, uitvegen.

ايق **aja**ᵉ *maajaᶜ* ziften, overvloedig of voortdurend achter elkander hetzelfde werk doen; *diajaᶜ banai makan malah litaᶜ* ge moet maar veel eten, als ge honger hebt; *pangajaᶜ* zeef.

ايِق **ia**ᵉ I *maiaᶜ* oplichten, optillen; *maiaᶜkan* voor een ander oplichten, hem helpen daarmede; *maiaᶜi* oplichten, optillen, veelheid uitdrukkende; *sagan baiaᶜ* lui, vadzig (zie *sagan*); II grootmoeder, zuster van de grootmoeder.

ايك **ikŏ** deze, dit, (waarvoor ook *kŏ*); *sikŏ* hier; *kasikŏ* (waarvoor ook *kaikŏ**) naar hier; *disikŏ* op deze plaats; *baikŏ* aanstonds; *baikŏ-baikŏ* een tijdstip, dat verder af is dan *baikŏ*.

ايكت **ikè**ᵉ *maikèᶜ* binden, vastbinden, samenbinden; zetten in iets, vatten in iets; *maikèᶜ dèta* een doek tot hoofddoek vouwen of plooien; (*ikèᶜ* een versiersel voor 't hoofd, door den bruidegom over den hoofddoek gedragen); – *ikèᶜan* wijze, vatting, inzetting, vouwing; b.v. *ikèᶜan* of *ikatan tjintjin; ikèᶜan* of *ikatan dèta; paikèᶜ* datgeen wat omvat, waarin gezet is, b.v. *amèh nan èlŏᶜ paikèᶜ paramatŏ*.

ايكر **ikoeä** staart, achtereinde, achterste gedeelte; bij telwoorden in de beteekenis van stuks, doch alleen ter aanwijzing van een hoeveelheid dieren; *koedŏ tigŏ ikoeä* drie paarden; – *sikoeä* (voor *saikoeä*) *koedŏ* een paard; *ikoeä kòtŏ* 't minder aanzienlijke gedeelte van een negorij (zooals ons achterbuurt); *barèᶜ ikoeä* of *gadang ikoeä* traag, vadzig; *maikoeä pipiᶜ** stadium van den rijstgroei: de nieuwe bladeren hebben zich ontwikkeld en zien er uit als de staart van een rijstvogeltje (v. H.); *baikoeä-ikoeä* of *maikoeä-ikoeä* aan 't lijf hangen, aanhankelijk zijn, overal naloopen of willen meegaan, zooals b.v. kleine kinderen hun ouders; *baikoeä kabalakang* fig. niet vrij zijn in doen en laten; *baᶜ baloeiᶜ digatiè ikoeä* fig. zeer bewegelijk, onrustig, ongedurig zijn b.v. door blijdschap; *baᶜlangau di ikoeä gadjah* fig. in alles blijven volgen; *mangadaᶜkan tjiᶜ harimau tagantoeăng di ikoeănŏ* fig. verlangen naar iets, dat hoogst moeilijk te krijgen is.

ايكن **ikan** visch.

ايكيء **iki**ᵉ (zie *oedjai*).

ايكو **igoe*** *maigoe* zich overgeven aan, zich verlaten op iemand.

ايكو **igau** in rep en roer, rumoerig, luid-

ruchtig; *igau samiëng oerang di roemah toe samalam nangkö* men deed den geheelen nacht in dat huis niets dan leven maken.

اِڬْكوءْ **égò**ᵓ langzaam, talmend, treuzelend.

ايلِر **ilië** benedenloop van een rivier, het land daar gelegen; *mailië* stroomen; *mailiëkan* afzakken, stroomafwaarts gaan, laten stroomen; *aïë lioeä mailië* fig. watertanden; *paloeäh mailië* het zweet gudst.

ايلق **ila**ᵓ *mailaᶜ* uitwijken, ontwijken; *mailaᶜkan kadjö* onder eenig voorwendsel zich van een werk afmaken, het ontduiken; *pandéka ilaᶜ djaoeäh* (zie *ilaᶜ*); II *ilaᶜ* een maat, om de breedte van een te weven kain aan te geven; een werktuig om garen op te winden; *baᶜ ilaᶜ tjarai djö banang* fig. voor langen tijd of voor immer van elkander gescheiden zijn.

اِڬْلق **èlò**ᵓ goed, mooi, sierlijk; ook in den zin van: 't zou wenschelijk zijn, b.v. *èlòᶜ apaᶜ nö datang* 't zou wenschelijk zijn, dat zijn vader kwam (b.v. als een kind ziek is); *èlòᶜ koeliᶜ baᶜ ambatjang* fig. goed naar het uiterlijk; — *èlòᶜ basö taᶜ katoedjoe, gadang sandoeäᶜ taᶜ manganjang* vriendelijke taal of manieren, die niet bevalt en groote lepels, die niet verzadigen; fig. van personen op wier minzaamheid men niet gesteld is, daar zij onoprecht, niet te vertrouwen zijn; *takatja nan taᶜ èlòᶜ* fig. iemand onwillekeurig leed doen, hem aan zijn gevoelige zijde raken; *oerang èlòᶜ* vriendelijke benaming voor de *palasiᶜ* (het bekende nachtspook); *èlòᶜ djö boeroeäᶜ taᶜ batjarai* goed en kwaad zijn niet van elkander gescheiden; d. w. z. in 't goede kan kwaad, in 't kwaad goed verborgen zijn; *boeroeäᶜ nan taᶜ èlòᶜ* kwaad, dat niet goed te maken is; veete, die niet in orde te brengen is; *èlòᶜ-èlòᶜ boeroeäᶜ* wispelturig, veranderlijk van humeur; er is voor en tegen; 't is goed en niet goed; *indaᶜ tahoe di nan èlòᶜ* zijn eigen belang niet kennen, niet weten wat goed is; *èlòᶜ pahiᶜ dahoeloe naᶜ manjih koedian* fig. eerst met het zure kennis maken, om daarna het zoete te genieten; zich voor een of ander eerst de moeite getroosten, om later het goede ervan te kunnen genieten; *baèlòᶜ* in vrede, vriendschap of op een goeden voet met elkander zijn; vrede maken; — *maèlòᶜkan* versieren, verfraaien; het goed maken voor iemand, als deze iets misdaan heeft; iets goed vinden, er mede instemmen; goed staan aan iemand of iets; *mampaèlòᶜi* herstellen, vernieuwen, verbeteren; *bapaèlòᶜi* hersteld, vernieuwd, verbeterd; *mampaèlòᶜ* fraaier, mooier, beter maken; den vriendschapsband herstellen b.v. tusschen personen, die oneenig zijn; *kaèlòᶜan* onder den invloed van het schoone zijn; *bakaèlòᶜan* wederkeerig of met elkander bevriend zijn; *saèlòᶜa* zoo mooi of zoo goed als iets; *saèlòᶜ-èlòᶜ kanai* dat treft zoo goed mogelijk.

ايلاو **ilau** I zie *igau;* II *bailau** een doodendans uitvoeren voor hen, die in den vreemde zijn gestorven of voor een gedooden tijger of krokodil.

ايم **ajam** kip; (ook dikwijls voor haan); *ajam inaroeih** een geslachte vechthaan, die door de vromen niet mag gegeten worden; (v. H.); *ajam pilèh* een vechthaan met zwarten snavel, zwarte pooten en gespikkelde veeren; *ajam nan bandoeäng* een tweelingshaan, een haan met een anderen uit één ei gekomen; *ajam kinantan* een zuiver witte haan; fig. iemand van edele of aanzienlijke geboorte; *ajam saboeängan* vechthaan, fig. de persoon met wien gepronkt wordt; voorvechter; *indoeäᶜ ajam* fig. lafaard; — *ajam poetiëh* fig. lieveling; *ajam katé* dwerghoen; *ajam-ajam* naam van een watervogel; *masoeäᶜ ajam* tegen den avond; *kakèh ajam* leelijk, houterig schrift, hanepooten; *pitih ajam* een duit = $^1/_{360}$ gulden; *paoeiᶜan ajam* plaats om hanen vast te binden, meer bijzonder het gedeelte van het huis, waar de vechthanen vastgebonden zijn; *lapèh-lapèh ajam* wel kunnen gaan, waar men wil, doch alleen met toestemming van den persoon, die over ons te bevelen heeft; ook van iemand, wiens gangen door de politie worden nagegaan; *lalòᶜ-lalòᶜ ajam* een hazenslaapje doen; — *ajam-ajam dalam nagari* de algemeen vertrouwde

persoon in de negorij; *koekoeaᶜ ajam* ± 4–6 uur 's morgens; *moentjoeăng baᶜ ikoeă ajam* fig. de mond staat geen oogenblik stil; *tjabiĕᶜ tjabiĕᶜ boeloe ajam* fig. telkens twist zoeken en dan weer vrede maken; van gehuwde lieden: telkens scheiden en weer bij elkander komen; *baᶜ ajam gadih bataloeă* fig. niet geregeld, slechts bij tusschenpoozen eenig werk verrichten; *baᶜ takatja di tjiᶜ ajam* fig. zich leelijk vergist hebben in iets; groote teleurstelling ondervinden omtrent iets, waarvan men zich veel voorstelde; *kabau djan dimaliĕng oerang, ajam djan dimoesang* fig. van een vrouw: door de familie van den echtgenoot in 't oog gehouden, opdat zij zich door geen andere mannen laat verleiden; *asa ajam naᶜ kalasoeăng, asa itiĕᶜ na kapalambahan* fig. 't is zijne of hare natuurlijke aard zoo; 't is hem of haar aangeboren; bij zulk een afkomst is er niets anders te verwachten; *baᶜajam kapagoe*, even als een kip naar den zolder gaat (waar de padi bewaard wordt); fig. van den hoogen boom teren; – *baᶜ manggili indoeăᶜ ajam* evenals dat men een legkip tusschen de pooten wrijft ('t middel om tot vechten aan te hitsen); fig. een lafaard aanmoedigen, die toch niet durft; *ajam bataloeă tèh padi* het goed hebben, een onbezorgd leventje leiden; *baᶜ mangoerèhkan ajam* fig. herhaaldelijk aan plicht moeten herinneren; telkens moeten gelasten, om iets gedaan te krijgen; II *maajam* vlechten, n.l. rotting, bamboe, enz. – *dindiĕng baajam* een wand van gevlochten bamboe; – plaatselijk zegt men b.v. ook *kajamkanlah hambŏ lapiĕᶜ sahalai* vlecht voor mij een mat.

ايمت **imèᶜ** zuinig; met overleg; zorgvuldig; *ingèᶜ mantarŏ aloen kanai, imèᶜ mantarŏ aloen habih* zich in acht nemen, terwijl men nog niet geraakt is, en zuinig zijn vóórdat het op is; fig. hoogst voorzichtig en zuinig zijn.

ايمق **imaᶜ** *maimaᶜ* nabootsen, naapen; *tjamin paimaᶜ* vergroot of verkleinspiegel; een spiegel of glas, dat het beeld belachelijk terug geeft.

اين **ajan** blik; soms ook voor zink.

اين **ajoen** *baajoen* slingeren, zich heen en weer bewegen, schommelen; *baajoen kasakiᶜan* niet stil kunnen zitten van pijn; *maajoen* in slingerende, schommelende beweging brengen; b.v. *maajoen tangan*, b.v. als men een steen ver weggooien wil; bij sommige werkwoorden als bijwoord: met kracht, met ernst, met ijver, enz. b.v. *maajoen badjalan*, *maajoen makan*, *maajan bakadjŏ*.

اينڠ **inŏ** (gewoonlijk *hinŏ*) gering; laag, veracht van afkomst.

اين **ini** (in geschr.) dit, deze.

اينڠ **ina*** *maina* kleine kinderen in een doek of *salèndang* dragen.

اينڠ **inang** *mainang* verzorgen, oppassen; *païnang* en (in de schrijftaal) *panginang* verzorger, verzorgster, volgeling.

اينن **inan*** = *sinan*.

اينن **inoen*** = *sinoen*.

اينن **inin** = *sinin*.

ايني **inai** plant, waarvan de bladeren een verfstof opleveren, waarmede de nagels rood gemaakt worden.

ايو **ajau** *maajaukan* uitstorten, overstorten; *taajau* uitgestort op een hoop, b.v. van rijst, geld, karbauwendrek enz. *maajau* bij sommige handelingen een sterke mate uitdrukkende b.v. *maajau makan* flink eten.

ايوي **éwèᶜ*** *maéwèᶜ* beletten, tegenhouden.

ايه **ajah** (minder gebr.) vader.

ايي **iai** een stopwoordje met de beteekenis van zoo? waarlijk? wel, wel! en gebruikt als er verwondering, twijfel, belangstelling is opgewekt; *si Anoe lah mati* N. N. is reeds dood; *Iai!* Zoo? Waarlijk? – *awaᶜ dèn lah maliĕᶜ kabau nan sagadang gadjah*, ik heb een buffel gezien, zoo groot als een olifant. *Iai!* Wel, wel! – II* een bloedverwant van moeders zijde.

اين **injŏ** hij, zij, het; *djikŏ talangkah, injŏ manoelah* als men een schrede te ver doet treft hij met onheil.

ايڤق **injaᶜ** hier, zie hier; *kainjaᶜ* naar hier, hierheen; *kainjaᶜkanlah* breng of geef hier.

ايڽق **injiĕ**ᵓ* grootvader, grootmoeder; ook voor personen, van veel hoogeren leeftijd, dan de spreker is; *injiĕ*ᶜ *mama*ᶜ de panghoeloe's; de oudere familieleden, die voor de algemeene belangen zorgen; *injiĕ*ᶜ *tjèntjèng* vriendelijke benaming voor de muizen; (waarvoor ook *injiĕ*ᶜ *poeti*); *injiĕ*ᶜ *soengoei*ᶜ idem voor den tijger; (waarvoor ook *injiĕ*ᶜ *balang*); *injiĕ*ᶜ *randah* idem voor het zwijn; *injiĕ*ᶜ *pasana*ᶜ*an* naam als liefkozing gegeven aan de pokken, geloovende, dat zij, zoo genoemd, minder kwaad aan het lichaam zullen doen; *awa*ᶜ*lah injiĕ*ᶜ *oerang* ge zijt reeds op leeftijd.

ايڽوء **injò**ᵓ nauwelijks zichtbaar, van heel uit de verte te voorschijn komen, opdoemen.

اڽ **anjŏ** komt met *laï* verbonden aan 't eind van zinnen voor, om ze af te ronden of om aan te duiden, dat er niets anders meer gedaan wordt, dan wat er verteld werd; 't beteekent: slechts, maar, niets anders dan, en wordt in de spreektaal niet gebruikt; *alah manjambah Tjindoeă Matŏ, laloe mamakai anjŏlaï Tjindoe Mata* maakte zijn *sambah* en ging zich kleeden (zie verder *hanjŏ*).

اڽر **anjiĕ** vischachtig, naar visch riekend; *kanai anjiĕnŏ* fig. lijden door den slechten naam van hem, met wien men verkeert; leed te verduren hebben tengevolge van den slechten naam eens vriends; *dianjiĕkan* in 't geheel niet gewild zijn; met minachting behandeld worden.

اڽغ **anjang** een toespijs, bestaande uit vruchten of sommige bladeren rauw klaargemaakt met zout en peper; *maanjang* op die wijs klaar maken; *anjang hati* spijt gevoelende, onaangenaam gestemd tegen zich zelven, omdat een ander b.v. heeft of krijgt, wat men ook verlangt doch niet krijgt; in deze beteekenis ook *hati ba*ᶜ *dianjang; maanjang hati* iemand plagen, sarren, in een ontevreden stemming brengen b.v. door hem telkens aan een geleden verlies te herinneren, of door hem langen tijd aan de praat te houden, als men hem iets beloofd heeft, enz.

اڽق **anja**ᵓ *maanja*ᶜ ergens gaan zitten; *maanja*ᶜ*kan diri* zich met het zitvlak op iets laten neervallen b.v. als men vermoeid is; *taanja*ᶜ met den achterste op den grond gevallen; *anja*ᶜ *anja*ᶜ*i* in 't nauw zitten, met ongerustheid, angst vervuld zijn b.v. *anja*ᶜ *anja*ᶜ*i manjalang* vol onrust alle moeite doen om iets geleend te krijgen; *maanja*ᶜ*kan oerang* iemand in 't nauw laten; hem voor de moeite alleen laten zitten.

اڽوق **anjoeă**ᵓ *maanjoeă*ᶜ doorbuigen, doorzakken, overbuigen; *taanjoeă*ᶜ plotseling doorgezakt b.v. van een volgeladen rijtuig op zwakke wielen.

اڽي **anji** *maanji* bij het weven den ketting scheren.

ب B.

با **ba** uitspraak van *bar*, dat in de schrijftaal met ar. letters ook als با voorkomt, ter aanduiding van een geleden handeling b.v. *pitih toe lah baĕtong* dat geld is al geteld; *nasi toe kabamakan* die rijst is om gegeten te worden; *ba-a* hebbende wat, zijnde met wat; in den toestand verkeerende met iets of iets te zijn en dan aan het begin van vragen; *ba-a di kandang toe, moengkŏ inda*ˢ *amoeăh masoeă*ˢ *ajam? – baoela!* wat is er in dat hok, dat de kippen er niet in willen? – er is een slang in! – *ba-a awa*ˢ *kèh baliau toe! – ba-angkoe!* hoe spreekt of met wat spreekt ge hem aan? – als of met *angkoe! – baïtoe* in 't bezit zijnde, hebbende of zijnde met dat, wat door *itoe* wordt aangeduid; *djanjŏ dèn di nagari kŏ si Anoe samiĕng nan baindoeă*ˢ *amèh kirŏnŏ oerang di balakang roemah laï poelŏ baïtoe* ik dacht, dat in deze gemeente alleen N.N. *indoeă*ˢ *amèh* bezat, maar de man, die achter ons woont heeft het ook; *baikŏ* straks, aanstonds.

باء **ba**ᵖ als, zooals, gelijk; *ba*ˢ*a* waarom, hoe; *ba*ˢ *ikŏ* zooals dit; *ba*ˢ *nangkŏ* zooals dit hier; *ba*ˢ *itoe* zooals dat; *ba*ˢ *nan toen* zooals dat daar; – *kaba*ˢ*a djoeŏ* wat valt er aan te doen; *kapai djoeŏ ang kapasa? ba*ˢ*a?* gaat ge ook naar de markt? wat gaat je dat aan of waarom vraagt ge dat? – *ba*ˢ*a djandji ang djŏ iŏ?* hoe zijt ge met hem afgesproken? *ba*ˢ *itoe lah* middelmatig; zoo, zoo; *roemah toe ba*ˢ *itoelah hanŏ rantja*ˢ *nŏ* de traaiheid van dat huis is maar zoo, zoo; *mamba*ˢ*itoekan* zooals dat (iets anders) maken; *rantja*ˢ *goentiĕng badjoe nŏ kŏmoeah, ba*ˢ *itoekan poelŏ lah badjoe ang,* kijk, de snit van zijn baadje is mooi, maak het uwe ook zoo; *mamba*ˢ*ikŏkan* zooals dit maken; – *ba*ˢ in vergelijkingen dan; *koerang siang ba*ˢ *hari* minder licht dan de dag; nog niet zoo heel duidelijk of helder.

بابب **babab** *mambabab* met de hand een tikje geven.

بابت **babè**ᵖ buikband voor de vrouw, na hare bevalling; de witte ring om het lichaam van dieren, zooals bij geiten, enz.

بابق **baba**ᵖ *tababa*ˢ van schrik uit elkander stuiven; naar alle kanten in wanorde zich verspreiden (zie *baba*); *tababa*ˢ *tampa*ˢ*nŏ** zeer in 't oog loopend, sterk of flink uitkomend.

بابل **baba** *mambaba* driftig worden, opstuiven; *pambaba* driftkop; *tababa* uit elkander stuiven, b.v. van schrik.

بابن **baban** last, vracht, pak, zorg, moeielijkheid; *bababan* of *dalam baban* zwanger; *sababan* heel veel; *sababan sabarè*ˢ*-barè*ˢ zooveel mogelijk; *dibabani* fig. belast worden, iets opgedragen worden; – *hambŏ kaditimpŏ baban barè*ˢ *banai; ana*ˢ *gadih aloen balaki* ik zal heel wat zorgen krijgen, want mijn huwbare dochter heeft nog geen man; *sababan awa*ˢ *manang* ik win heel veel; *baban barè*ˢ *singgoeloeăng batoe* een zware last en om het drukken te voorkomen een steen gebruiken; fig. de moeielijkheden nog vermeerderen; zich zelven in nog grooter moeielijkheden brengen; *ta*ˢ*baban batoe digalèh* fig. een rustig leven hebben en zich zelven zorgen op den hals halen; *gadang singgoeloeăng padŏ badan* hetgeen men gebruikt, om het drukken van de last te verminderen, is grooter dan de last zelve; fig. de middelen aangewend, om zich uit een moeielijkheid te helpen, zijn erger dan de moeielijkheid zelve; voor 't maken of herstellen van een voorwerp meer geld uitgeven, dan het voorwerp waard is.

بات **batŏ** *mambatŏ* een dijk maken, ophoogen met graszoden; *tanah batŏ* graszode, opgehoogde aarde als omwalling.

باتس **batèh** grens, grensscheiding; *mam-*

batèh een grens of grensscheiding maken; van een grens of grensscheiding voorzien; *taga*ᶜ *di batèh* fig. rooven, plunderen.

باتس **batoeih** *mambatoeih* knappen, knetteren, b.v. van nat hout, natte lampekous, enz.

باتيس **batih** scheenbeen; *boeah batih* de kuit; *toelang batih* (waarvoor gewoonlijk *toelang karièng* of *pangatjoei*ᶜ) scheenbeen.

باتغ **batang** de stam van planten; bij telwoorden gebruikt ter aanduiding van lange voorwerpen; *batang kajoe* boomstam; *batang-aïë* rivier; *batang lihië* de hals; *batang toeboeäh* het lichaam; *batang hidoeäng* het neusbeen; *sabatang paisò*ᶜ één sigaartje fig. ter tijdsbepaling, n.l. zooveel tijd als er noodig is, om een sigaartje uit te rooken; *pangga batang* kort af in het spreken; *mambatangi* in de bres springen voor iemand, zich als hulp, steun, verdediger opwerpen.

باتغ **batoeäng** I een der grootste bamboesoorten; II *batoeäng-batoeäng* een kikvorschsoort.

باتيغ **batièng** rif, zandbank, rotsbank.

باتيق **batiè**ᶜ* de papaja, die ook genoemd wordt *pisang pèlò*, *pisang katoeka*, *pisang patoeka*, *kalikih; batiè*ᶜ enz. *djantan* de mannelijke; *batiè*ᶜ enz. *batinò* de vrouwelijke, die boven aan de kroon bij elkander zitten; *batiè*ᶜ enz. *rambai* of *gantoeäng* die aan stengels afhangen.

باتل **batoeä** juist, recht, in orde, wezenlijk (minder gebr.).

باتين **batin** geheim, verborgen.

باتو **batoe** steen; *batoe tapa*ᶜ*an* een steen, in den grond, vóór de deur van een Mal. woning, waarop gewoonlijk de voeten gereinigd worden; *batoe sandaran* een steenen zitplaats gevormd door een liggenden en een rechtopstaanden steen; *batoe apoeäng* puimsteen; *batoe aïë* riviersteen, keien; *batoe asahan* slijpsteen; *batoe koelansièng* een soort graniet; *batoe-batoe* loodje aan een hengel; *mambatoei* of *bataga*ᶜ *batoe* den lijksteen op het graf plaatsen; *ba*ᶜ *maoengki*ᶜ *batoe di bantjah* alsof men een steen uit een zachten of modderigen grond licht; fig. 't is zeer moeilijk.

باته **batah** sterk zijn, in staat zijn, kunnen volhouden, hersteld van een ziekte; *batah banai padja kò manahan saki*ᶜ*nò* dit kind kan de pijn, die het heeft, goed verdragen; *oerang toe batah makan* die man eet goed; *soebatah** een groote menigte.

باته **batoeäh** *mambatoeäh* doorhakken, houwen, klieven, ranselen; *mambatoeähkan* met iets klieven, enz. iets neersmakken; *pambatoeäh* werktuig voor de handeling; *mambatoeäh makan* 'm raken bij het eten; *mambatoeäh toelang* alle krachten inspannen, zich afsloven.

باتيه **batièh** ongebolsterde rijst, die geroosterd is, totdat de bolster openbarst.

باج **badjò** staal; een poeder, waarmede de tanden zwart gemaakt worden; *basi baiè*ᶜ *di-badjò-i* fig. iets, dat al goed is, nog beter maken; een goede zaak tot een goed einde brengen; *mambadjòi* aan een wapen een stalen punt of snede smeden.

باجق **badja**ᶜ ploeg; *mambadja*ᶜ ploegen; *matò badja*ᶜ ploegijzer; *singka badja*ᶜ het kouter; – *dahoeloe badja*ᶜ *padò djawi* fig. iets dat het laatst gedaan moest worden, het eerst verrichten; het paard achter den wagen spannen.

باجن **badjan** ongevoelig, gevoelloos.

باجو **badjoe** kleedingstuk voor het bovenlijf; soort van buis; baadje; *badjoe koeroeäng* een baadje met mouwen en opening om 't hoofd door te steken; *badjoe balah* een baadje, dat op de borst open is; *badjoe koetang* een onderbaadje of ondervest, gewoonlijk met gouden knoopjes; *badjoe gadang* het gewone, zwarte baadje van een vrouw; *badjoe patoei* (tegenwoordig zelden meer gebruikt) een baadje, dat door middel van een linkschen en rechtschen overslag werd vastgemaakt; *ana*ᶜ-*badjoe* het baadje, dat onder de *badjoe gadang* gedragen wordt, met lange mouwen; *badjoe boenièn* een buis van wit en blauw katoen, vóór de vestiging van het Nederlandsch gezag door jonge mannen onder het bovenbuis gedragen (v. H.).

باجو **badjau*** *mambadjau* zeeroof plegen; *pambadjau* zeeroover.

باجي **badji** wigge, keg; *indaᶜ talŏᶜ dibadji* fig. gehard van 't lichaam, ongevoelig; *batarah badji* van de tanden, aan den binnenkant afgevijld; *basoeŏ badji djŏ matan* de wig ontmoet een kwast in het hout, fig. bestand zijn tegen elkander; tegen elkander opgewassen zijn.

–* voor *bantji; sajang di oerang, badji* of *bantji di badan* veel houden van anderen en zich zelf haten, d. w. z. om een ander te helpen zich zelf in ongelegenheid te brengen.

باچ **batjŏ** *mambatjŏ* lezen; *mambatjŏkan* voorlezen; *mambatjŏi* met zijn velen lezen, velerlei lezen.

باچُت **batjoei**▸ *mambatjoeiᶜ* uittrekken, hoog uithalen bij het zingen; *mambatjoeiᶜkan* iets uittrekken; *mambatjoeiᶜi* veelheid uitdrukkend.

باچق **batja**▸ gespikkeld; met vlekken.

باچن **batjan** zat, iets vervelend vinden, er een tegenzin in gekregen hebben; *mambatjan* vervelend zijn, vervelen; *kabatjanan* verveling; *pambatjan* iemand, die ganw een tegenzin in iets krijgt; die alles vervelend vindt; *djan mangètjèᶜ djoeŏ lai dari parakarŏ toe, lah batjan hambŏ* spreek toch niet meer over die zaak, ik heb er al genoeg van.

بادت **badi**▸ een dolk, gewoonlijk ter versiering gedragen.

بادر **bada** I een zoetwatervisch; *babada* op badar gaan visschen; *babaloeiᶜ djadi babada bagaloeiᶜ djadi baganda* beginnen met op *baloei* en eindigen met op *badar* te visschen, beginnen met schertsen en eindigen met vechten; *bada balang** fig. een mooie vrouw; *kŏᶜ pandai mandi manggoelai bada djadi tanggiri* als de moeder bedreven is in 't maken van *goelai*, dan wordt *badar tanggiri* (een grootere en meer smakelijke vischsoort), fig. handig of bedreven zijn, om van iets onaanzienlijks iets goeds te maken; *main bada main garoendang* de *badar* speelt en de *garoendang* doet ook mee, fig. doen, hetgeen boven zijn stand of vermogen is.

II (eveneens met ر geschreven) *mambada* iets ter dege doen, flink aanpakken; *mambada makan* flink eten.

بادُر **badoeă** naar beneden omgebogen van de horens der runderen.

بادُڠ **badoeăng** windeldoek, luier, navelband; *mambadoeăng* in een doek of luier wikkelen, b.v. *mambadoeăng anaᶜ*; *mambadoeăngkan* de doek wikkelen om; *baᶜ dibadoeăng hati* fig. in zorgen of kommer verkeeren.

بادق **bada**▸ I neushoorn; *soengoe badaᶜ* het hoorn van dit dier; *baᶜ badaᶜ indaᶜ tahoe di doeri* als een neushoorn, die niet weet, wat doorns zijn, fig. in vleierijen geen kwaad zien.

II rijstpoeder, om het aangezicht te blanketten (in de kamp. niet gebr.); *mambadaᶜ anaᶜ* een plechtigheid, waarbij het jonggeboren kind naar het water gebracht en daar gereinigd wordt; (in de kampoeng noemt men dit *mambaŏ kaaïĕ, mambaŏ toeroen mandi, mamboeang aboeăᶜ tjama, mantjilŏᶜkan kaaïĕ*)

III dof van eenig geluid.

بادِل **badiĕ** schietgeweer; *mambadiĕ* daarmede schieten; *badiĕ-badiĕ* proppenschieter, klein vuurwerk; *sapambadiĕlan* een geweerschot afstands.

بادن **badan** lichaam; somtijds ook in de beteekenis van *ik*, mij; *badan malang* of *badan tjilakŏ* ik arme of ik ongelukkige; *tidaᶜ badan basoeŏ lai* ik zal je niet meer weerzien; in die beteekenis ook vergezeld van *hambŏ: dŏᶜ badan hambŏ lah katoedjoe* het staat mij aan, ik heb er zin in; *ditèmbaᶜnjŏ garan badan hambŏ* hij schoot op mij; *babadan* flink, stevig gebouwd.

بادو **badŏ** *indaᶜ* of *tidaᶜ tabadŏ* niet te zeggen, niet te gissen, ontelbaar.

باده **badah** gescheurd; *mambadah* openspalken, opensnijden, opereeren; *pambadah* werktuig daarvoor; *djaga badah* oude en versleten of verlegen koopwaren.

باداي **badai** storm; *mambadai* om aan te duiden de sterke mate van handelen b.v. *mambadai makan* flink, geducht eten.

بار **bara** hoeveel; *bara amoeăh oerang mambali* voor hoeveel wil men het koopen.

بار **barŏ** kool, houtskool, ook al gloeit deze niet; *barŏ api* of *barŏ angèᶜ* gloeiende kolen; *barŏ paisŏᶜ* de asch, het verkoolde gedeelte van een sigaar; *pabarŏan* de plaats, waar men houtskool maakt; *tjatjah barŏ* het laatste stipje van de ondergaande zon; – *roemah lah mandjadi barŏ* het huis is in de asch gelegd; *baᶜ tapidjaᶜ di barŏ angèᶜ* op heete kolen zitten.

بارت **barat** het westen; (meer gebr. *mantari mati*).

بارت **barèᵊ** zwaar, gewichtig, deftig, bezwarend, drukkend, belangrijk; zwaarte, gewicht, belangrijkheid; *mambarèᶜkan* zwaar maken, ten uitvoer geven, belasten, opdragen; b.v. *mambarèᶜkan kadjŏ kŏ bakèh oerang* dit werk aan anderen opdragen; *mampabarèᶜ* zwaarder maken; *babarèᶜ-barèᶜ awaᶜ* zich deftig, gewichtig voordoen; *dalam barèᶜ* zwanger zijn; *sabarèᶜ-barèᶜ nŏ* zoo zwaar mogelijk; *kabarèᶜan* van zwaarte te lijden hebben.

بارٔت **baroeiᵊ** *mambaroeiᶜ* besmeeren, inwrijven, insmeeren; *mambaroeiᶜkan* iets als smeer gebruiken; (*mambaroeiᶜ** streelen om te sussen of tot kalmte te brengen).

بارس **barèh** gebolsterde rijst; *lah barèh toe mah!* daar hebt ge al vast wat aan.

بارس **barih** streep, lijn, klankteeken; *babarih* excerceeren, (minder gebr.); *nan babarih nan bapahèᶜ nan batakoeăᶜ nan batabang* fig. wat de gebruikelijke weg of volgens de gewoonten en instellingen is.

بارغ **barang** iets, wie ook, wat ook; *barang sia* wie ook; *barang a* wat ook; *barang pabilŏ* wanneer ook; te eeniger tijd; *barang hari* wanneer ook; later, naderhand; *barangnŏ* onverschillig welke of wat; *soembarangnŏ* of *sambarangnŏ* onverschillig wie, wat of welke; *barang oerang* wie ook; *barang sadŏnŏ* wat er is.

بارٔغ٢ *baroeăng-baroeăng* naam van een hut op de rijstvelden.

بارغ **bariĕng** I *babariĕng* liggen, liggende zijn; *tabariĕng* gelegen, in uitgestrekte houding liggende; – II litteeken, striem, plek ontstaan door knijpen, enz.

بارٔق **baroeăᵊ** aap.

بارٔ **barau** I een zoetwatervisch; II een padisoort; *barau-barau* een vogel.

باره **barah** bloedvin, bloedzweer, kwaadaardige zweer vooral in de liezen of oksels.

بارٔه **baroeăh*** beneden, lager gelegen dan den benedenkant b.v. van een rivier; *awaᶜ kabaroeăh satjatjah* ik ga even naar beneden; *èlŏᶜ banai kampoeăng nan di baroeăh toe dari kampoeăng nan di atèh* die kampoeng daar beneden is veel mooier dan die daar boven; *agaᶜ kabaroeăh toe mandi, di moediĕᶜ banjaᶜ boeajŏ* ga een weinig stroomafwaarts baden, bovenstrooms zijn veel krokodillen.

باري **bari** *mambari* begiftigen, ten geschenke geven; *mambari oerang pitih* iemand geld geven; *mambari tahoe* kennis geven; *mambari hati* moed inspreken; *mambari basŏ* beleedigen; *mambari dahoeloe* of *mambari atjŏ* vóór geven bij een of ander spel; *mambarikan* geven (dir. obj. aanw.); *barikan soerèᶜ kŏ kèh si Anoe* geef dezen brief aan N.N.; *pambari* gever, schenker, hij, die veel van geven houdt; antwoord, bescheid; *a pambarinŏ* wat is zijn antwoord? *si Anoe nan toen pambari banai* die N.N. houdt zeer veel van geven; *pambarian* gift, geschenk.

باس **basŏ** I *basŏ-basŏ* of *basŏ-basi* étiquette, de adatsvormen; *babasŏ* de étiquette of vormen in acht nemen; *indaᶜjŏ babasŏ dŏ makan di roemah awaᶜ* in den zin van: hij doet alsof hij thuis is als hij bij mij eet; *basŏ mampabasŏkan* elkander wederkeerig beleefdheden bewijzen, de vormen tegenover elkander in acht nemen; *mambari basŏ* beleedigen, (eigenlijk een ander toonen, dat men de vormen beter kent dan hij); *mandapèᶜ basŏ* het tegengestelde daarvan; *bakadapèᶜan basŏ* van elkander beleefdheden ondervindende zijn; *dipabasŏkan* beleefdheden aangedaan worden; *gilŏ-gilŏ basŏ* gekkelijk; niet verlegen zijn om iets te zeggen of te doen.

II = *bahasŏ* dat.

باسٔت **basoeiᵊ** *mambasoeiᶜ* met geweld ergens uit te voorschijn komen, b.v. water uit

een gebroken leiding; vocht uit een wond; het sissen van slangen, snuiven van buffels; *mambasoeiᶜ-basoeiᶜ* telkens driftig worden; *tabasoeih* onverwachts voor den dag gekomen; *oerang nan dahoeloe lah tabasoeiᶜ poelŏ* de man, die vroeger hier was, is weer onverwachts verschenen.

باسر **basa** (minder gebr.), groot, dik, lijvig, aanzienlijk.

باسڠ **basoeăng** I een kegelvormig gebak; het hart van een zekeren boom, waarvan o.a. versierselen voor bedgordijnen gemaakt worden.

باسق **basaᶜ** vol, opgepropt; *roemah lah basaᶜ di oerang* het huis is vol menschen; *hati awaᶜ lah basaᶜ* mijn gemoed is vol.

باسين **basin** *tabasin* niezen.

باسو **basau** waterig, waterzuchtig.

باسه **basah** nat; *basahan* of *kain basahan* de kain, die men bij het baden gebruikt; *mambasahi* als *basahan* gebruiken.

باسه **basoeăh** *mambasoeăh* wasschen; *babasoeăh* gewasschen zijn; *pambasoeăh* wat dient, om te wasschen; *bakèh basoeăh* of *basoeăhan* waschkom; *mambasoeăh moekŏ* fig. zich van schuld vrijpleiten; *pambasoeăh moekŏ* wat daartoe dient, b.v. flink spreken, een geschenk, enz. *dèn basoeăh djadjaᶜnŏ* fig. ik wil in 't geheel niets meer met hem te maken hebben; *laka babasoeăh, parioeăᶜ indaᶜ* de lakar is gewasschen, maar de pot niet; fig. van echtgenooten als de vrouw deugdzaam, maar de man dit niet is; van personen, die mooie kleeren dragen, maar onzindelijk op het lichaam zijn.

باسي **basi** I ijzer; *basi barani* magneet; *basi balèlŏ* of *basi malèlŏ* kanonnenmetaal en ook wel eens voor staal; *basi namoeăng* slecht, zacht ijzer; *basi pakoe* spijker; *tjiᶜ basi* hamerslag; *élémoe basi* toovermiddel om niet gekwetst te worden; *kajoe basi* ijzerhout; *harang habih basi binasŏ* de houtskool is op en het ijzer is bedorven; fig. het geld is op en men is nog ongelukkig op den koop toe.

II gistend, goor, tot bederf overgaande.

باڠت **bangèᶜ** spoedig, dadelijk, onmiddellijk; *mambangèᶜkan* tot spoed aanzetten, bespoedigen.

†باڠر **banga** dof, verdoofd van 't gehoor, b.v. na het innemen van chinine.

†باڠر **bangoeă** het gevoel van verkoudheid in het hoofd; verstopt zijn van den neus; het eigenaardig spreken, dat men dan doet.

باڠيس **bangih** boos, gramstorig, wrevelig; *mambangih* zich zoo voordoen, toornen, boos uitvallen; *kabangihan* onder den invloed van iemands toorn zijn; iemands wrevel, toorn te verduren hebben.

باڠڠ **bangang** het suizen in de ooren; het gevoel van doofheid door eenig geluid b.v. schieten; – het klingelen van bellen, enz.

باڠن **bangan** de eieren van insecten.

باڠون **bangoen** I wakker, ontwaakt, (in de schrijftaal; *mambangoenkan* wekken, wakker maken, (id.); II *bangoen* vorm, gestalte, voorkomen.

III bloedgeld; *mambangoen* bloedgeld betalen.

IV *bangoen-bangoen* naam van een plant; *manangih daoen bangoen-bangoen naᶜ samŏ djŏ ali aïë* het blad van de *bangoen-bangoen* schreit, omdat het gelijk wil zijn aan dat van de *ali aïë;* (zij gelijken op elkander, maar 't laatste is welriekend en 't eerste niet); – fig. vergeefsche moeite doen, om gelijk te worden aan iemand, die boven ons staat.

باڠو **bangau** een reigersoort.

باڠه **bangah** wijd, breed van opening b.v. van potten, pannen, enz. *bangah hidoeăng* wijd openstaand van de neusvleugels.

باڠاي **bangai** verlaten, aan zich zelve overgelaten, geen belangstelling verwekkend.

باڤق **bapaᶜ** (minder gebruikelijk dan *apaᶜ* en *paᶜ*) vader; vadertje als troetelnaam; de vrienden van den vader, de man van de tante, haar broers worden ook zoo genoemd; *(ba)paᶜ boejoeăng* door de vrouw gebruikt; *(ba)paᶜ Karèh* de vader van *Karèh* (zooals iedereen zegt); *(ba)paᶜ toeŏ* oudere broeder van den vader; *(ba)paᶜ kètèᶜ* de jongere broer van vader;

(*ba*)*pa*ᵋ *tirih* stiefvader; *bapa*ᵋ *anda* (in brieven) vader, als benaming uit eerbied.

باك **bakŏ** de leden van de *soekoe* des vaders zijn *bakŏ* tegenover zijn kinderen; *indoea*ᵋ *bakŏ* de *soekoe* van den grootvader tegenover zijn kleinkinderen; *ba*ᵋ *di roemah bakŏ* zich ergens geheel thuis gevoelen.

باكر **baka** *mambaka* branden, verbranden; *kabakaran* door brand getroffen zijn; *mambaka hati* verdriet aandoen.

باكس **bakèh** plaats, voorwerp om iets in te doen; gevolg, uitvloeisel, aan, naar, van, om te, enz. *di bakèh* op de plaats van; bij; *bakèhnŏ* het gevolg er van; *bakèh basoeăh* vingerglas, waschkom; *bakèh tangan* werk dat afgemaakt is; b.v. *roemah toe bakèh tangan dèn* dat huis is mijn werk; *koedŏ toe lah mambari bakèh* dat paard heeft al ongeluk veroorzaakt; *mambari bakèh nan baïĕ*ᵋ goede gevolgen, nut, dienst geven; *mambari bakèh nan djahè*ᵋ het tegenovergestelde; *hambŏ kirimkan soerè*ᵋ *bakèh si Anoe* ik zend een brief aan N.N. *hambŏ pai bakèh si Anoe* ik ga naar N.N., *hambŏ bali djawi nangkŏ bakèh si Anoe;* ik koop deze koe van N.N.; *tanah nangkŏ bakèh managa*ᵋ*kan roemah* deze grond is om er een huis op te bouwen; *awa*ᵋ *nŏ inda*ᵋ *di roemah, awa*ᵋ *nŏ di bakèh apa*ᵋ *nŏ bakadjŏ* hij is niet thuis, hij is daar, waar zijn vader werkt.

باكڠ **bakang** *mambakang* dicht maken, stoppen; *mambakangkan* iets stoppen in iets anders; *mambakangi* veelheid uitdrukkende b.v. veel gaatjes dicht stoppen; *mambakang paroei*ᵋ den buik vullen; *mambakang moentjoeăng oerang djŏ pitih* iemands mond stoppen met geld; *tabakang hati* opgekropt van het gevoel.

باكڠ **bakoeăng** naam van een waterlelie.

باكق **baka**ᵓ propvol, volgepropt; *mambaka*ᵋ*kan* vol proppen, *tabaka*ᵋ*kahati* het ingegoten, geheel duidelijk gemaakt zijn; *dibaka*ᵋ*kan katalingŏnŏ* 't wordt hem in 't oor geschreeuwd.

باكيق **bakiĕ**ᵓ snip.

باكل **baka** leeftocht, voorraad, die voor de reis wordt meegenomen; *mambaka-i boeda*ᵋ *lari* leeftocht of reisbenoodigdheden meegeven aan een slaaf, die daarmee aan den haal gaat fig. een dubbel verlies lijden.

باكم **bakam** I *mambakam* koppen; *mambakamkan* iets gebruiken om te koppen.

II* beleefd woordje van minderen tegenover meerderen, met de beteekenis van ja, uw dienaar, hier ben ik, *ma ang Badoe?* waar ben je Badoe? *bakam toean!* hier mijnheer!

III *mambakam* gaten in de oorlellen maken; *toekang bakam* de vrouw, die aan het oor het knijpringetje doet, dat het gat moet maken. (v. H.).

باكو **bakoe** gestold; bevroren; *dadiĕh bakoe* gestremde melk; *na*ᵋ *bakoe* of *sadang bakoe* tot bevriezing of stolling overgaande; bevriezen, stollen, stremmen.

باكي **baki** door eigen inspanning of eigen verdiensten verkregen.

باݢ **bagŏ** ofschoon, immers, hoewel, al is 't maar; *bagŏ hari hoedjan, ba*ᵋ*a ang badjalan djoeŏ* het regent immers, waarom gaat ge nu toch uit! *bagŏ ka ang boenoeăh dèn, inda*ᵋ *dèn kapai djoeŏ dŏ*, al zoudt ge me vermoorden, ik ga toch niet; *bari idjinlah hambŏ aga*ᵋ *tigŏ hari kŏ*ᵋ *inda*ᵋ *bagŏ doeŏ hari samiĕng* wees zoo goed me drie dagen verlof te geven; kan dat niet al zijn 't er dan maar twee; waar 't concessief voegwoord is, is 't dikwijls vergezeld van *kŏ*ᵋ; b.v. *bagŏ kŏ*ᵋ*ang tagah banai toe kadèn paboeè*ᵋ *djoeŏ dŏ;* al verbiedt ge 't ook nog zoo, ik doe het toch (plaatsel. hoort men ook *bŏgŏ*).

†باݢر **baga** *mambaga* flink, in sterke mate verrichten hetgeen of met hetgeen genoemd wordt; b.v. *mambaga badjalan* flink doorstappen; *mambaga bakadjŏ* hard werken; *mambaga djŏ panèh* aan groote warmte blootstellen, doen blakeren; *mambaga djŏ toengkè*ᵋ ranselen.

باݢق **baga**ᵓ stout, moedig, onvervaard.

باݢق **bagoeă**ᵓ een pijnlijke opzwelling van 't gezicht; de zoogenaamde bof; *dibagoeă*ᵋ den bof hebben.

باݢي **bagai** I soort, aard, wijze; *babagai-*

bagai allerlei, in soorten; *mambagaikan* uitmaken, uitschelden (voor al wat leelijk is); *sabagainŏ* of *sabagaiannŏ* van allerlei, b.v. *sabagaiannŏ dikatŏkannŏ* hij zegt van alles; *barang sabagainŏ* = *soembarang*, dat meer gebruikt wordt; II ook, nog, er bij, daarenboven; *andjiᶜnŏ bagai* het zijne er bij; *hambŏ sakiᶜ djŏ anaᶜ-anaᶜ bagai* ik ben ziek en mijn kinderen ook; *roemah nangkŏ angkoe bali djŏ sawah bagai angkoe* koopt dit huis en de *sawah* er bij; *baikŏ bagailah naᶜdèn datang* ik wil ook straks wel komen; zooals, alsof; (meer in de schrijft. en dan ook wel *bagaikan*); *bagaikan soengoeiᶜ boendŏ kandoeăng* 't was alsof moeder boos werd; *bagai nan rabab dan koetjapi* zooals de *rabab* en *koetjapi* (namen van muziekinstrumenten).

بال **bala** ongeluk, ramp, beproeving.

بالت **baloeiᶜ** aal; *kaléong baloeiᶜ* onrustig, zich om en om werpend b.v. van een zieke; *baᶜ baloeiᶜ diragang* evenals een gerekte paling; fig. zeer mager; *toelang baloeiᶜ* touw gevlochten van 4, 6, 8 draden; wijze van vlechten; *boetiĕ baloeiᶜ* een soort wratten, gewoonlijk op de voeten.

بالت **baliᶜ** omwindsel, omwikkeling, kronkel, bocht; *mambaliᶜ* omwinden, omwikkelen, kronkelen; *babaliᶜ* gekronkeld, met bochten, omwonden zijn; *sabaliᶜ* één omwindsel, één keer om iets gewikkeld; *mambaliᶜkan* iets om iets wikkelen of winden; *pandjang baliᶜ* allerlei uitvluchten, allerlei praatjes om er zich af te maken, allerlei draaierijen.

بالر **baloeă** vleesch, dat in de zon gedroogd is; *baᶜ koetjiĕng takoeiᶜ di baloeă* fig. van mannen, die bedeesd of verlegen zijn in 't gezelschap van vrouwen; *baᶜ koetjiĕng mahintai baloeă* fig. met verlangende blikken naar iets zien.

بالس **balèh** I *mambalèh* vergelden, beantwoorden; *mambalèh djŏ nan baiĕᶜ* met goed vergelden; *balèhan* vergelding; *babalèh-balèhan* elkander vergeldende zijn; *pambalèh* datgeen, waarmede vergolden wordt; de beantwoording; II bij de getallen tusschen 10 en 20.

بالس **baloeih** gelijk op, tegen elkander opwegend, quite; *kami bamain tadi malam, baloeih samiĕng* wij hebben gisteren avond gespeeld, doch noch gewonnen, noch verloren.

بالغ **balang** bont, gevlekt; *djawab balang* antwoorden, die niet met elkander overeenkomen; *balang tjantjang* bont gespikkeld.

بالغ **baliĕng** I krom, krom getrokken, met bochten b.v. door warmte; *baliĕng lidah* fig. bedremmeld, angstig, stotterend spreken; II *baliĕng-baliĕng* windwijzer, windmolentje; *babaliĕng-baliĕng* telkens omduikelen, achtereen duikelen; *tabaliĕng* omgekanteld, omgeduikeld; *basitoenggang-baliĕng* eenige keeren achter elkander over het hoofd duikelen; *baliĕng tagaᶜ* niet vast in zijn schoenen staan, wijfelend zijn; III *baliĕng-baliĕng* een lichte houtsoort.

بالق **balaᶜ** witte vlekken op de huid, vooral op handen en voeten.

بالق **baloeăᶜ** verward, door elkander, onderling verschillend, tegenstrijdig; *babaloeăᶜ* wederkeerig dezelfde handeling verrichtende, b.v. *babaloeăᶜ soerèᶜ* elkander brieven schrijven; *babaloeăᶜ tandŏ** de huwelijks- of verlovingspanden wisselen; *mampabaloeăᶜkan* iets tegen iets anders ruilen of wisselen; *bapabaloeăᶜkan* verwisseld of geruild zijn; *hambŏ babaloeăᶜ djoeŏ djŏ si Anoe, awaᶜ nŏ bahoetang sakèᶜtèᶜ bakèh hambŏ hambŏ baᶜ itoe poelŏ bakèhnŏ* N.N. en ik hebben nog verplichting aan elkander, hij heeft aan mij een weinig schuld en zoo ook ik aan hem; *hambŏ paradjan babaloeăᶜ djŏ si Anoe* N.N. en ik staan iedermaal in rekening met elkander; *kami mampabaloeăᶜkan koedŏ djŏ kabau* wij ruilen een paard en een buffel tegen elkander; *koedŏ hambŏ lah bapaloeăᶜkan djŏ djawi si Tahoe* mijn paard is geruild tegen de koe van Tahoe.

بالِق **baliĕᶜ** keerzijde; achter, aan gene zijde, het omgekeerde, het tegendeel, na, hierna; bij het spelen: de laatste kaart die gekeerd wordt; – *mambaliĕᶜ* zich omkeeren; *babaliĕᶜ* omkeeren, terugkeeren; *baliĕᶜ ba-*

djalan van de wandeling terugkeeren; *dibaliëᶜ goenoeăng* achter, aan gene zijde van den berg; *di baliëᶜ pintoe* achter de deur; *boelaᶜ baliëᶜ* nu eens zóó, dan weer zus spreken; draaierig, slenterend zijn in zijn spreken; *baliëᶜ kadji* de bedoeling van eenig gezegde; datgeen wat er in opgesloten ligt; b.v. als iemand van zich zelf wat zegt, hetgeen toepasselijk op een ander is en dat dienen moet, om hem op eenige fout attent te maken; *tabaliëᶜ hati* toornig, onaangenaam gestemd; ook: tot inkeer gekomen; *baliëᶜ balakang* achter iemands rug het tegenovergestelde zeggen van datgeen, wat men in zijn bijzijn uitte; *baliëᶜ awah* het tegengestelde van hetgeen wezen moest; b.v. als ouders raadgevingen van kinderen krijgen; als een rijke van een arme geld leent, enz.; *baliëᶜ balahan* aan weerskanten verschillend; fig. in twijfel verkeeren; *indaᶜ baliëᶜ balahan* aan weerskanten hetzelfde; *sabaliëᶜnŏ* of *soebaliëᶜnŏ* daar staat tegenover; *kabaliëᶜan* schaakmat gezet, door hen, die men wilde onderrichten; met zijn eigen woorden gevangen worden; *baliëᶜ édong* tegen den regel in; tegen het gewone in; *tabaliëᶜ kalang* toornig, onaangenaam gestemd; dom; *ajam baliëᶜ* een kip, wier veêren in tegenovergestelde richting staan; – *di baliëᶜ kŏ laï djoeŏ lai hoetang di hambŏ* na dit hebt ge nog meer schuld aan mij.

بالم **balam** naam van een wilde duif; *kajoe balam* een houtsoort; *gatah balam* de gom uit dien boom; *balam tambagŏ* een koperkleurige duif, met een drieslag; *balam adoean* een voorvechter, ijsbreker, woordvoerder; *baᶜ-anaᶜ balam* één broertje en één zusje; *baᶜ balam manampaᶜ sikŏᶜ* zooals een duif, die een valk ziet; fig. geheel van zijn stuk zijn.

بالن **balan** weerpijn; (waarvoor ook *bahalan*).

بالن **baloen** I *mámbaloen* oprollen, in elkander rollen, omvatten, omstrengelen; *mambaloen tanah* den grond omspitten; *kŏᶜ di kambang saléba alam, dibaloen sabaloen koekoe* als men hem (den kain) uitspreidde, zou hij zoo groot zijn als het rijk en opgerold is hij zoo groot als een nagel (*Tjindoer Matŏ*); ook zinspelende: het oog; II = *aloen*, (dat meer gebruikt wordt) nog niet.

بالو **baloe** I* van den *djagoeng*korrel: stug, hard, zoodat hij onder het braden niet openbarst; II* *kapialoe baloe* (waarvoor ook *kapialœ*) koortsig en pijnlijk gevoel in de ledematen; *baloe-baloe* plenken op de huid na lang baden, door knijpen, enz. striemen door slaan, enz.

بالو **balau*** (zie *baliau*).

باله **balah** spleet, kloof, scheur, barst, enz.; *mambalah* klieven, splijten, enz.; *sabalah* de eene zijde, de eene helft; *balahan* de andere helft; de medehelft; een familie; een gedeelte van een geslacht; *pambalah* wie splijt enz.; het werktuig, waarmede gespleten wordt; *pambalahan* wat gespleten is.

بالي **bali** *mambali* en *mamali* koopen; *balian* en *pambalian* het gekochte; *pambali* de kooper; het koopmiddel; *mambalikan* (*oerang*) koopen voor of ten behoeve van iemand; *mambalikàn* (*pitih*) geld besteden om te koopen; *mambali moeloeiᶜ* fig. door een of ander middel iemand tot spreken bewegen, uitvisschen, uithooren; *mambali mambaŏ* koopen en meenemen: adatsregel, waarbij het verboden is, dat vreemdelingen, die geen vaste ingezetenen zijn koopers zijn van een of ander (v. H.).

بالي **balai** open gebouw voor het houden van raadsvergadering; markt, verkoopplaats; b.v. *balai satoe* (*sabtoe*), *balai akat* markt op Zaterdag, Zondag enz. – (in de dagelijksche taal ook wel voor *galanggang*); *balai-balai* stelling, b.v. waar borden op te drogen gelegd worden.

بالىء **balèᶜ** I* latwerk door touw of ander bindsel aan elkander verbonden; luik, dat open getrokken wordt; II *mambalèᶜ* spalken; *babalèᶜ* gespalkt.

بانر **bana** waar, waarlijk, wezenlijk, inderdaad, juist, recht, in ernst; *babana-bana* met

ernst iets verrichten b.v. bespreken *mambanakan* bewaarheden, gelijk geven, voor waar enz. houden of nemen, uitleggen, verklaren, zeggen hoe 't is; *mambanari* iemand iets duidelijk maken, uitleggen, enz.; *tabana di hatinŏ* hij gelooft het, hij vat het als waarheid op; *indāᶜ tahoe di bana* 't bewustzijn verloren hebben, niet wel bij 't hoofd, bedwelmd zijn; *sabananŏ* zoo zeker als iets.

بانر **banoeȁ** land, werelddeel (meer in geschriften); (plaatselijk hoort men de *r* uitspreken: *banoer Tjinŏ; banoer Roehoem*).

بانر **banië** kwast in 't hout.

بانغ **banang** garen, draad; *banang arang* zwart gemaakte draad, waarmede de timmerlieden zwarte lijnen trekken; timmermans meetsnoer; *banang boelang* draad, waarmede de hanesporen vast gebonden worden; *banang pantjaroenŏ* of *banang pantjŏnŏ** een draad van drieërlei kleur, gewoonlijk als toovermiddel aangewend; *salah banang* van een kain gezegd, als de draad verkeerd genomen is, zoodat de stof kerft of doorzichtig is; fig. zich onwel gevoelen.

بانغ **baniëng** *baniëng* een landschildpad; *baniëng-baniëng* een harde houtsoort.

بانق **banaᵉ** hersenen, merg; *indaᶜ babanaᶜ* stompzinnig, hersenloos; *tabanaᶜ* tot in 't vleesch afgevijld van nagels en tanden; *pantjaraᶜ banaᶜ* woekeraar, uitzuiger.

بانم **banam** *mambanam* onder de oppervlakte van iets zachts of vloeibaars steken; fig. op den langen baan schuiven, in den doofpot doen van zaken; *mambanamkan oerang* iemand in het verderf storten; *basibanam* met opzet langen tijd weg- of uitblijven; *babanam* lang wegblijven, b.v. van iemand, die iets gaat halen; *banaman* datgeen wat onder iets anders gestoken of bedolven is; de plaats, waar iets verstoken of bedolven wordt; *poesakŏ tabanam* een *galar*, die eenigen tijd ongebruikt gelaten wordt; *matŏhari lah tabanam* de zon is reeds onder.

بانيه **baniëh** zaadplantjes van de padi.

باني **banai** (zie *bana*) *rantjaᶜ banai* (*bana*) *roemah si Anoe* het huis van N.N. is waarlijk, zeer, of in alle opzichten mooi; *a banai* (*bana*) *kapandaian si Anoe!* hoe knap is N.N. dan wel? II naam van een boom met scherp zure vruchten.

باو **baŏ** *mambaŏ* brengen, wegbrengen, bijbrengen, medevoeren, medenemen, bij zich dragen, bij zich hebben; *mambaŏ lari* met iets wegloopen, met zich wegvoeren; *mambaŏ mandi* meenemen naar het bad; achter het werkw. dat op *mambaŏ* volgt kan een voorwerp komen, dat de eene of andere omstandigheid vertelt en in dat geval is 't te vertalen door *met iets* de genoemde handeling verrichten b.v. *mambaŏ makan gigiᶜ sakiᶜ* met kiespijn eten; *mambaŏ tidoeȁ sakiᶜ* met pijn gaan liggen; – *mambaŏ èlŏᶜ* goed staan, b.v. van kleeren; versieren; *mambaŏ boeroeȁᶜ* leelijk staan, wanstaltig maken; *mambaŏ hilang*, *mambaŏ loeloeih*, *mambaŏ habih*, *mambaŏ hanjoeiᶜ* in 't verderf slepen; – *mambaŏ tandŏ* van moedervlekken voorzien zijn; *mambaŏ kèh nan boekan* tot een verkeerde opvatting brengen; een verkeerde bedoeling of uitlegging, b.v. aan een gesprek, geven; *baŏ-mambaŏkan* van beide kanten voldoen aan de wederzijdsche verplichtingen; overeenstemmen; bij elkander passen b.v. van kleedingstukken; *tabaŏ-baŏ* meegevoerd, overgehaald; *pambaŏ* wie of wat brengt, enz. brenger, wegbrenger, bijbrenger, aanhaler, medevoerder, voortdragende; *pambaŏan* wat gebracht wordt; spreekwoordelijke of volksuitdrukkingen; *mambaŏ boelan* de stonden hebben (zelden *mambaŏ adat*); *baŏan* gewoonte, b.v. *baŏan si Anoe lain dari adiëᶜ nŏ* de gewoonte van N.N. verschilt met die van zijn jongeren broeder; *mabaŏ tjiriᶜ katèh boekiᶜ* fig. met een gemeene of leelijke zaak overal te koop loopen, ze aan elkeen vertellen; – *kŏᶜ damam djan dibaŏ mandi* als ge koorts hebt dan moet gij U daarmede niet baden; *awaᶜ nŏ mambaŏ tidoeȁ* (*manidoeȁkan*) *sakiᶜ kapalŏnŏ* hij gaat liggen met hoofdpijn; *badjoe hitam dipakai oerang koenjiëng mambaŏ èlŏᶜ* een zwart baadje staat

goed aan bleekgele personen; *dibaŏ riboeiᶜ dibaŏ angin* (een der zoog. *tandŏ djahèᶜ* uit de Mal. *oend*[2]) volgens 't gerucht, als de dader van een misdaad aangewezen zijn; *dibaŏ pikèᶜ dibaŏ langau* (id.) door de vliegen aangebracht zijn d. w. z. voor den dader gehouden worden, zonder dat men eigenlijk weet, wie het eerst beschuldigde.

باؤ **baoe*** reuk, geur, lucht; *babaoe* reuk hebben, rieken; *mambaoei baoei* fig. afluisteren, iets op het spoor trachten te komen; *sabaoe* aan elkander gewend; elkander kennende en daarom graag doen, wat de een graag heeft zooals b.v. een paard en zijn meester; *babaoe baᶜ ambatjang* (één der zoogen. *tandŏ djahèᶜ* uit de Mal. *oend*[2]) (zie *ambatjang*); *indaᶜ kababaoe* of *aloen kababaoe* of *indaᶜ kababaoe toendjoeăᶜ dèn* fig. 't zal niet gaan, 't zal niet mogelijk zijn; *indăᶜ boesoeăᶜ nan taᶜ babaoe* fig. er is geen kwaad, dat de kenteekenen ervan niet in zich heeft.

باور **bawa*** naam van een eetbaren zoutwatervisch.

باؤر **baoeă** (ook met ل geschreven); *babaoeă* bij elkander zijn, gehuwd; *mampabaoeăkan* mengen, onder elkander mengen, bij elkander brengen, b.v. wat vertrouwd is; uithuwelijken; *tjampoeă-baoeă* van verschillende soorten of hoedanigheden onder elkander vermengd; *pabilŏ kadipabaoeăkan anaᶜ kŏ djŏ si Anoe?* Wanneer zal dit kind (meisje) met N.N. uitgehuwelijkt worden?

باوغ **bawang** ui; *mambawang* of *makan bawang* inwendig boos zijn; zich zelven opeten van kwaadheid.

باؤغ **baoeăng** naam van een vischsoort (v. H.).

باؤق **baoeă**ᵒ de vederen of haren tusschen kin en keel; *oerang gombaᶜ baoeăᶜ* een aanzienlijk man, een man van edele geboorte.

باؤن **baoen** (zie *baoe*) *baoennjŏ satahoen palajaran* de reuk ervan duurt een jaar varens; *baoen boesoeăᶜ indaᶜ babangkai* het stinkt wel; doch er is geen lijk; fig. 't blijkt wel, dat er een misdaad is gepleegd, maar de dader is niet aan te wijzen; *mambaoeni* ruiken, de lucht van iets opsnuiven.

باوه **bawah** benedengedeelte, het benedenste, ondereinde; *dibawah* onder, omlaag, aan het ondereinde, *kabawah* naar beneden enz. *bawah roemah* de ruimte onder het huis.

باهق **baha**ᵒ schateren, hardop lachen.

باهن **bahan** spaanders, flarden; *kòᶜ manabang kajoe banjaᶜ bahannŏ* als men boomen omhakt, vallen er veel spaanders; *kain awaᶜ tjabiĕᶜ lah babahan-bahan* mijn kleed is heelemaal aan flarden; *pantja bahan* (zie *pantja*) fig. van allerlei praatjes, die omtrent iemand de rondte doen of overal verspreid worden; *gadang kajoe gadang bahannŏ* fig. die veel heeft moet of kan ook veel geven.

باهو **bahoe** (ook wel *baoe*) schouder, *bidang bahoe* de breedte tusschen de schouders.

باهي **bahé** I *mambahé* werpen, gooien, smijten; *mambahé banjanji* hard zingen, zingen uit vollen borst; *mambahé makan* veel en met graagte eten; *mambahékan* iets werpen, enz., *mambahéi* werpen met veelheid van onderw., handeling, of voorw.; *babahé-bahé* een werpspel, b.v. met ballen; *tabahé-bahé* wachelen, over stag gaan; *sapambahéan* een steenworp ver; *satŏ takatjaᶜ tabahékan* zoodra het in de hand genomen is, wordt het ook weggeworpen; fig. handelen, alvorens goed na te denken.

II een groote, houten hamer.

باي **bajŏ** ouderdom, leeftijd; hoog van leeftijd; (*marŏ bajŏ* in de schrijftaal: ramp, ongeluk).

باير **bajoeă*** naam van een padisoort (v.H.).

باير **baiĕ** *mambaïĕ* betalen, voldoen, vervullen; *mambaïĕ niat* voldoen aan een afgelegde belofte; *mambaïĕ kaoeă* (minder gebr.) overeenkomende met het vorige; *pambaïĕ* betaalmiddel, wie betaalt; *baïĕan* wat in betaling gegeven wordt.

بايغ **bajang** *bajang-bajang* schaduw, schim; *babajang* schaduw afwerpen, weerkaatsen, gloed afwerpen b.v. van edelgesteenten; *mambajang* hetzelfde; fig. schitteren van perso-

nen; *toeah mambajang* beroemd zijn; *tabajang* weerlicht; aan den dag gekomen, gebleken; *badan ba᷊ rasŏ bajang-bajang* uitgeput, krachteloos, doodmoe; *sadang boenta bajang-bajang* 12 uur 's middags; *takoei᷊ di bajang-bajang* voor niets of zonder reden bang zijn; *singkè᷊ bajang-bajang* kort van levensduur; *bajang-bajang oerang* een onbeteekenend mensch; *bajang-bajang disangkŏ toeboeăh* schaduw, die verondersteld wordt een lichaam te zijn; fig. zich een groote voorstelling maken van iets, dat zeer weinig beteekent; *ba᷊tjandŏ bajang-bajang* geheel uitgeteerd; *bajang-bajang sapandjang badan* of *taga᷊ satinggi bajang-bajang* men moet zich schikken naar of rekening houden met het vermogen, de betrekking, de krachten, den leeftijd enz. van iemand b.v. *djan sabarè᷊ itoe banai awa᷊ moedŏ baroe, bajang-bajang sapandjang badan* (*toeboeăh*) *handa᷊nŏ* wees nu niet al te deftig, ge zijt nog jong en men dient rekening te houden met zijn leeftijd; *tabajang-tabaritŏ* of *tabajang-tataboeă* (een der zoogen. *tandŏ béti* en *tandŏ tjémŏ* uit de Mal. *oend*[2]) nog eventjes gezien en bovendien genoemd worden als de persoon, die het feit pleegde.

بايغ **bajoeăng** I een ziekte in de padi, waardoor deze spoedig geel wordt zonder vruchten te dragen.

II langzame, slepende gang b.v. van personen, die pas van een ziekte hersteld zijn.

بايق **baja᷊** gering, weinig, klein van de hoogte ten opzichte van het grondvlak of onderstel; in dien zin onevenredig dik; *mambaja᷊* zich zóó voordoen b.v. van bruid en bruidegom als zij te pronk zitten; *tabaja᷊* als breede, platte hoop uitgespreid b.v. van koffij, brij, drek, enz. b.v. *tji᷊ kabau tabaja᷊*; van sommige voorwerpen b.v. van boeken openliggen; *mambaja᷊kan* in of als een hoop uitstorten, neerwerpen; *mambaja᷊kan padi baniăh* de padi voor de kweekbeddingen op een hoop uitstorten en vochtig maken met water, waarin o. a. *si tawar* en *si dingin*.

بائق **baiè᷊** I goed, braaf, in orde, degelijk, deugdzaam, goedheid, braafheid, degelijkheid, deugdzaamheid; *baiè᷊ ta᷊ baiè᷊* goed of niet goed; *baiè᷊ oerang baiè᷊ djīhin* (zelden) hetzij mensch of duivel; *babaiè᷊* (meer *bakatjoedjoean*) wel zijn met elkander, vooral als de pas getrouwde vrouw haren man den bijslaap heeft toegestaan; *mambaiki* verbeteren, herstellen; *sabaiè᷊-baiè᷊* zoo goed mogelijk, opperbest; *baiè᷊-baiè᷊* (zelden) opgepast! II *baiè᷊** naam van een padisoort (v. H.).

بايم **bajam** spinazie.

باياو **bajau** *si bajau-bajau* de grootste onder de padischuren.

باڽق **banja᷊** veel, talrijk, in menigte; *mambanja᷊i* vermeerderen; *kabanja᷊an* de meerderheid, de meesten; *sabanja᷊toe* evenveel, zooveel als dat.

باڽاي **banjai** slap, week, zacht, lusteloos, krachteloos; *ba᷊a mamboeè᷊ nŏ déta kŏ banjai samiĕng* hoe kan men dezen hoofddoek maken, (vouwen) hij is heelemaal slap; *banjai banai toelang awa᷊ dè᷊ badjalan* ik ben doodaf van het loopen.

بتين **batinŏ** het wijfje bij de dieren; – en bij een ruwe wijze van spreken, ook van personen: *laï babatinŏ di roemah* is er een vrouw in huis.

بجقسان **bidja᷊ sanŏ** (zelden) wijs, schrander, geleerd, ervaren, bedreven.

بدار **bidarŏ*** naam van een boom, wiens wortels als geneesmiddel tegen koorts en maagziekte gebruikt worden.

بدداري **bidadari** (in geschriften) nimf, luchtgeest.

بدوري **bidoeri** (in geschriften) katoog.

بر **boeă** klanknabootsing voor een zwaar geluid b.v. van een kanon; van zware lichamen, die in het water vallen, plomp!

برابه **barabah** naam van een vogel.

براكه **boerakah** trotsch, pedant, winderig.

براهي **birahi** verzot, gesteld zijn op iets; *birahi bamain* verzot of gesteld zijn op spelen; *mambirahikan* verzot maken.

براڤي **baranji** (waarvoor ook *barani*) dapper, moedig, vermetel, stout; – (*samboerani* de

naam van een paard veel malen in geschriften voorkomende).

برمبغ **barambang*** ui.

برمبغ **baroemboeäng** buis als leiding voor een vloeistof; koker voor hanesporen.

برمبن **baramban** dam of stut ter afleiding van het water.

برنتق **boerantaᵔ** de gespikkelde vederen als kraag om den hals van sommige vogels b.v. van den *balam*, *katitiran*, enz.

برنسغ **boeransang** I driftig, opvliegend; *mamboeransang* driftig, opvliegend worden. II onverschrokkenheid, doodsverachting.

برواچي **baroeatji** (ook *barauatji*) Berotji de naam eener handelstad in Britsch Indie; bijzonder fijn.

برواري **barauari** in den zin van *maka* aan het hoofd van zinnen voorkomende.

برڠ **biroeang** beer.

بروڬ **biroegŏ** een boschhaan.

بريت **baritŏ** (in geschriften) tijding, bericht; *mambaritŏkan* als tijding meedeelen, berichten: *mambaritŏi* als tijding meedeelen aan iemand.

بريڠن **baringin** naam van een boom.

بڠسل **bangsa*** loods.

بڠسو **boengsoe** (gewoonlijk *bonsoe* z. a.).

بڠسي **bangsi** (zie *bansi*).

بڠكاتق **bingkataᵔ** een wreede kaaimansoort.

بڠكاروغ **bingkaroeäng** naam van een zwarte, geschubde hagedis.

بڠكالغ **bingkalang** hindernis, beletsel; *mambikalang* moeielijkheden, hinderpalen in den weg stellen.

بڠكالي **bangkalai** onvoltooid, onafgedaan of onderbroken werk, b.v. *indaᶜ jŏ amoeădh manjoedahkan bangkalai hambŏ* hij wil mijn onvoltooiden arbeid niet afmaken; *mambangkalaikan* onvoltooid laten; *bangkalai* doen zijn.

بڠكاون **bangkawan** (zelden) een lat, waaraan bladeren geregen tot dakbedekking.

بڠكيت **bangkiᵔ** opkomen, opwellen, voor den dag komen van gevoelens, ziekte, enz.; *bangkiᶜlah aloen gadang-gadang* er verhieven zich groote golven; *mambangkiᶜ* opnemen; b.v. *mambangkiᶜ djamoeă*; *mambangkiᶜkan* doen opkomen, doen opnemen; *bangkiᶜ hati dèn mandanga katŏ si Anoe* 't hindert me, als ik N.N hoor spreken; *pangapan hari bangkiᶜ panjakiᶜ nŏ* hoe laat komt zijn ongesteldheid op; *mambangkiᶜ batang tabanam* oude koeien uit de sloot halen.

بڠكر **bangka** I kwast in 't hout; *basoeŏ bangka djŏ balioeăng* fig. tegen elkander opgewassen zijn; zijn man gevonden hebben; II spoor, indruk (in hdschr.).

بڠكر **bongka** *mambongka* lichten, lossen, te voorschijn halen van onder een menigte voorwerpen.

بڠكس **bangkèh** licht bruin met stippen; (vooral van paarden en hanen).

بڠكس **boengkoeih** I niet dijen, niet zwellen of uitzetten b.v. van boonen, die geweekt worden; *taloeă boengkoeih* eieren, die niet uitkomen; *katoemboeăhan boengkoeih* pokken, die niet tot rijpheid komen; *mamboengkoeih* inwikkelen, inpakken (zelden). II* zakdoek.

بڠكس **bongkèh** gebarsten, opengesprongen b.v. van iets, dat te vol geladen is; *mambongkèh* met wortel en al uithalen, in zijn geheel uittrekken; *tabongkèh* buiten de ruimte, waarin het voorwerp was, gekomen; uitgewipt; uitgetrokken; *bongkèh timoeă* zoo wat zes uur.

بڠكس **bingkèh** *mambingkèh* terugspringen, losspringen, afgaan, van veerkrachtige of van gespannen lichamen; *mambingkèhkan badiĕ* een geweer doen afgaan.

بڠكغ **bangkoeäng** I een groote, houten hamer; II een aardvrucht, die rauw gegeten wordt.

بڠكغ **boengkang** op sterven liggen.

بڠكغ **bòngkòng** niet evenredig, wat afmetingen betreft; wanstaltig, gebogen, krom; *bòngkòngnŏ anaᶜ kŏ mamakai, babadjoe tjinŏ basarawa bakandiᶜ* dit kind is smakeloos gekleed, het heeft een chineesch baadje en een broek tot boven de knieën aan.

بڠكڠ **bèngkang** in samenstelling met *bingkoeăʿ* of met *bèngkŏʿ* en dan: met allerlei bochten, op allerlei wijze gebogen, verwrongen.

بڠكڠ **bèngkòng** omgebogen.

بڠكڠ **bèngkèng*** lichtgeraakt, korzelig.

بڠكق **bangkaʾ** gezwollen, gezwel; *mambangkaʿ* zwellen, opzwellen; *bangkiʿ bangkaʿ* gezwellen, opzwellingen.

بڠكق **boengkoeăʾ** gebogen, krom, in 't algemeen; *boengkoeăʿ saboeiʿ* gebogen als een klapperdop; *boengkoeăʿ hati* onoprecht; *boengkoeăʿ sadjangka* koppig, hoofdig; *boengkoeăʿ sadjangka, taʿ takadang* wat krom is en maar een span lang is kan niet recht gebogen worden; fig. koppige menschen zijn niet tot rede te brengen; *mamboengkoeăʿ* bukken, een gebogen houding aannemen; *nan boengkoeăʿ dimakan saroeăng* wat krom is komt met de schede in aanraking; fig. wie kwaad doet, krijgt zijn straf daarvoor; boontje komt om zijn loontje, *oedang taʿtahoe di boengkoeăʿ nŏ* een garnaal weet niet, dat hij krom is; fig. van misvormde of leelijke of domme personen, die zich verbeelden, dat zij schoon of knap zijn.

بڠكق **bòngkòʾ** krom, gebogen (gewoonlijk van dikke en lage voorwerpen, zooals *bòngkòng* van dunne en hooge); – bochel, bult (zelden).

بيڠكق **bingkoeăʾ** (zie *bèngkòʿ*).

بڠكق **bèngkòʾ** krom, gebogen; *mambèngkòʿ* krom worden; *bèngkang bèngkòʿ* (zie *bèngkang*).

بڠكل **boengka** de naam voor de goudgewichten (waarvan de *tahil* er een is); *boengka nan batoeă* fig. een eerlijke rechtspleging.

بڠكود **bingkoedoe** naam van een boom.

بڠكوڠ **bangkoeang** (zie het volgende).

بڠكوڠ **bingkoeang** naam van een pandansoort, van welker bladeren o. a. matten gevlochten worden.

بڠكوڠ **bèngkoeang** (zie vorige).

بڠكه **bangkah** de bles op 't voorhoofd, b.v. van een paard; teeken van ongeluk; ongelukkig; *oerang toe bangkah kŏmoeah, indaʿ bapaandòʿannŏ* die man is toch wel ongelukkig, hij bezit niets of hij heeft niets overgespaard; *bangkah kanjiĕng roentjiĕng tandoeăʿ* fig. als een gevaarlijk, niet te vertrouwen mensch bekend staan.

بڠكه **bingkah** groot en plat stuk, zode; *tanah bingkah* graszode; *mambingkah* groote en platte stukken maken, afsteken; *mambingkah tanah* graszoden afsteken; *tabingkah labŏ* zeer veel winst gekregen hebben; *gadang lah babingkah tanah* van een familie, die vroeger slechts één panghoeloe had, doch die zich daarna in tweeën gescheiden heeft.

بڠكاي **bangkai** kreng, dood lichaam inzonderheid van dieren en als ongekuischte uitdrukking: *lijk*.

بڠكاي **bingkai** lijst, omvatsel; de ring of hoepel gebruikt voor het vormen van potten; *babingkai* met een lijst; van een lijst voorzien.

بڠڬڠ **bènggòng** stompzinnig, onhandig, onbevattelijk, suf, van de wijs zijn; *mambènggòngkan* zóó maken.

بڠڬي **banggi** armoedig, ellendig, vervallen.

بڬلن **bagalan** weigeren, niet afgaan van vuurwapenen; *bagalan pikiĕran* of *hati*, van iets afzien, er geen zin meer in hebben te doen; *indaʿ badiĕ gadang nan bagalan* fig. er zijn geen groote heeren, die niet durven, wat zij verplicht zijn te doen.

بڬندو **bagindŏ** in de Bovenlanden als *galar* of een gedeelte daarvan; in de Benedenlanden een adelijke titel.

بڬيو **bagiŏ** ofschoon, al, hoewel; *bagiŏ ka bĕrang angkoe hambŏ pai djoeŏ* al wordt *angkoe* er ook boos om, ik ga toch.

بلابت **balabèʾ*** schermstok.

بلابس **balabèh** regel, liniaal, de lijn daarmede gemaakt; schermstok; *mambalabèhi* langs een regel, liniaal enz. afbakenen, afsnijden, enz.; *poetoeih gajoeăng di balabèh poetoeih katŏ di moelŏnŏ* de afloop van het schermen wordt beslist naar den schermstok en die van een gesprek naar het begin er

van; – fig. de afloop van een zaak hangt af van de wijze, waarop zij begonnen en behandeld is.

بلات **balatö** naam van een slingerplant.

بلاچن **balatjan** een ingrédient ter menging onder de toespijzen en bestaande uit gezouten en fijn gemaakte garnalen of vischjes.

بلاسو **balasau*** (waarvoor ook *palasau*) het pijltje van een blaaspijp.

بلاڠ **balangö** een pot, ondiep en naar boven wijd uitloopend.

بۨلاڠن **boelangan*** naam van een boom.

بلاك **balakö** allemaal, in zijn gansche hoeveelheid, uit niets bestaande dan; *poetiĕh balakö* allemaal wit b.v. *dindiĕng poetiĕh balakö* alle muren zijn wit; *roepiah balakö* allemaal guldens; *saratoeih roepiah, roepiah balakö* honderd gulden (bestaande) uit enkel guldens; *roemah balakö* allemaal huizen; alleen huizen.

بلاكڠ **balakang** achterzijde, achterkant; *di balakang* aan den achterkant, achter; *dari balakang* van achteren; *kabalakang* naar achteren; *mambalakang* met den rug naar iets toegekeerd zijn; *mambalakangkan* iets aan de achterzijde stellen, met den rug naar iets toekeeren; *mambalakangi (oerang)* iemand den rug toe keeren; *toelang balakang* (zelden) ruggegraat (meer gebr. *toelang poenggoeăng*).

بۨـلالڠ **boelalang** *mamboelalang* groote oogen opzetten; de oogen wijd openspalken; *ba˔ diboebalang oerang boetö* fig. zeer verbaasd kijken.

بِلالڠ **bilalang** sprinkhaan.

بۨلالِق **boelaliĕ˔** *mamboelaliĕ˔* naar boven gaan van de oogappels, gebroken zijn van de oogen eens stervende.

بلالن **balalan** zijn godsdienstige plichten niet waarnemen; niet kerksch zijn.

بۨلالي **boelalai** slurf, tromp van den olifant.

بلاين **balajan** uitslag op het hoofd.

بۨلاين **boelajan*** (zie *balajan*).

بلڠكڠ **baloengkang** (zie volgende)*.

بِلڠكڠ **biloengkang*** naam van een prauw.

بِلڠكيڠ **biloengkiĕng** een slingerplant met groote vruchten wier pitten een oliehoudende kern bevatten (v. H.).

بلمبڠ **balambang** bundel idjoek.

بلمبيڠ **balimbiĕng** naam van een boom met zure vruchten.

بلنچ **balandjö** kosten, uitgaven, dagelijksche uitgaven; *babalandjö* uitgaven doen, inkoopen doen enz. van dagelijksche benoodigdheden; *mambalandjökan* als *balandjö* uitgeven, als *balandjö* bestemmen; *mambalandjöi (oerang)* iemand geld geven, om zijn uitgaven te bestrijden.

بِلواري **bilauari** een zekere dreun op een trom, waarbij afwisselend zware en lichte tonen gehoord worden.

بِلوبوٓ **bilòbò˔** het geluid van sommige apen; de korte, zware blaf van een hond; fig. driftig of knorrig uitvallen.

بِلودو **biloedoe** fluweel.

بِلورڠ **biloerang** naam van een haan met roode veeren, witte pooten en snavel.

بلوكر **baloeka** jong bosch, laag of klein hout.

بِلولڠ **biloelang** *toelang biloelang* het gebeente.

بِلولق **biloeloeă˔** vrucht van den anauboom.

بلوي **baloeai*** de jonge uitspruitsels van planten; *baloeai pangkè˔** stadium van den rijstgroei n.l. de eerste dagen na het overplanten; *baloeai tanam** id.: (zie *maikoeă pipih*); *baloeai ana˔** id.: 't verkrijgen van zijstengels (v. H.).

بليبس **balibih** een kleine, wilde eend.

بليدڠ **balédang** naam van een zeevisch.

بليرو **balérö** de groote spaan bij het weven.

بليرڠ **balérang** (gewoonlijk *malérang*) zwavel.

بليرڠ **balérong** loods, open gebouw voor vergaderingen.

بليّغ **balioeăng** een groote dissel; *poentiĕng balioeăng* puntig uiteinde ervan; *basoeö sangka djö balioeăng* bij elkander passen; voor elkander geschikt zijn.

بليكت **balikè**ᵃ* *toelang balikè*ᶜ schouderblad.

بليا **baliau** hij, van meerderen of hoogergeplaatsten personen; vnw. gebezigd als men met eerbied van iemand spreekt; de schoonmoeder gebruikt 't ook, van haar schoonzoon sprekende.

بمبر **bimba** predikstoel, preekgestoelte.

بمبغ **bombong** zich flink, indrukwekkend voordoen; *malah dipakai koedŏ toe bombong roepŏnŏ* als dat paard opgetuigd is, ziet het er flink uit.

بمبغ **bimbang** I ongerust, bezorgd, wankelmoedig; *mambimbang* storen, lastig vallen. II* feest, vermakelijkheid.

بمبغ **bimbiëng** *mambimbiëng* aan de hand leiden van personen.

بمبن **bamban** een rietsoort, een koel vocht bevattende, dat als geneesmiddel dient; de bast ervan wordt gebruikt voor vlechtwerk.

بمبن **boemboen** bladrijk.

بناتغ **binatang** dier, beest, waar het viervoetige dieren en inzonderheid wilde dieren geldt.

بناس **binasŏ** vernield, verwoest, bedorven, verdorven; *mambinasŏkan* vernielen, in 't verderf storten; enz.

بنتاغو **bintangoeă*** naam van een boom, die goed timmerhout oplevert; de vrucht, van welker pitten damarkaarsen gemaakt worden.

بنتاغو **bintangoe** (zie het vorige).

بنتالق **bintala**ᵃ grens, grenssteen; een pad als zoodanig b.v. tusschen ladangs of koffietuinen.

بنتت **boentoei**ᵃ schaamdeel van de vrouw.

بنتر **banta** I *sabanta* een oogenblik; *sabanta kŏ* op dit oogenblik; *sabanta toe* op dat oogenblik; II* naam van een padisoort (v H.); III naam van een vischsoort (v. H.).

بنتر **boenta** rond; *boenta pikiëran* vastbesloten; *boenta daoen bŏdi* rond, welbesneden van het gelaat; *boenta dikapiëng* wat in zijn geheel is, wordt verdeeld.

بنتر **bènta** *babènta* in 't rond loopen; *pabèntaran* plaats, waar men b.v. paarden in het rond laat loopen; manége; *babènta-bènta* zonder ophouden in 't rond loopen; *mampabèntakan* iets in het rond laten loopen of draaien; *mampabèntari* om iets heenloopen, fig. langs omwegen eenig doel trachten te bereiken.

بنتس **bantoeih** uitgezet, gedijd, b.v. door weken, koken, enz. goed opkomen of uitzweren van pokken; *bantoeih banai intjè*ᶜ *katjang kŏ* deze boontjes zijn goed gedijd.

بنتغ **bantang** *mambantang* zich uitgespreid voordoen; *mambantangkan* uitspreiden, *dibantangkan kasoeă Manggala* er werden Bengaalsche bultzakken neergelegd; *mambantangi (roemah) djŏ lapiè*ᶜ den vloer van een huis met matten beleggen; *lah mambantang timoeă* de dageraad breekt reeds aan; *babantang-bantang boengŏ* stadium van den rijstgroei nl. de pluimen beginnen zich te ontwikkelen (v.H.).

بنتغ **bantiëng** I *mambantiëng* neersmijten, neersmakken; *mambantiëng toelang* met inspanning werken, zich uitsloven; II algemeene naam voor koe; *tabali di bantiëng tiè*ᶜ een kreupele koe gekocht hebben, fig. een kat in den zak gekocht hebben.

بنتغ **boentang** I kreng; ruwe uitdrukking voor lijk; II staroogend; *lah boentang matŏ hambŏ mantjahari pandjai*ᶜ, *inda*ᶜ *dapè*ᶜ *djoeŏ* ik staroog van 't zoeken naar de naald en ik vind ze toch niet.

بنتغ **boentiëng** zwanger, bevrucht; *mamboentiëngkan* zwanger maken, bezwangeren.

بنتغ **bintang** ster; medaille, ordeteeken (zelden); *bintang baéda* dwaalster.

بنتغ **bèntong** dom, onhandig.

بنتق **banta**ᵃ *mambanta*ᶜ geheel volmaken (met droge voorwerpen b.v. met koffie, rijst, een kist met kleeren); *tabanta*ᶜ fig. verhinderd, belet; *pamintŏan tabanta*ᶜ een afgewezen verzoek.

بنتق **bantoeă**ᵃ gebogen; – vorm, gestalte, voorkomen, snit, enz. bij gebogen voorwerpen stuks: *toedjoeăh bantoeă*ᶜ *tjintjin* zeven ringen; *mambantoeă*ᶜ den juisten of geschikten vorm geven; *mambantoeă*ᶜ*kan* buigen; *inda*ᶜ *tabantoeă*ᶜ koppig, eigenzinnig.

بنتق **boenta**ᵖ rond, vooral van het gelaat.

بنتل **banta** kussen; *banta gadang* statiekussen; *banta paraboeӑng* een statiekussen in den vorm van een prisma; *lapiĕ*ᵋ *banta* het beddegoed, slaapgerij van den Maleier.

بنتيل **bantiĕ** hoektanden; de haken bij een paard.

بنتيل **boentiĕ** een zak, die op den rug gedragen wordt, gewoonlijk door bedelaars, om er hun aalmoezen of door werklieden, om er hun gereedschappen in te bergen.

بنتل **bintoeӑ** puistje, gezwelletje, b.v. ontstaan door het steken van eenig insect.

بنتيل **bintiĕ** zie vorige; *mambintiĕ* zich op die wijze vertoonen, zooals b.v. de tepels van een maagd, de hoektanden van een paard, enz.

بنتن **bantoen** *mambantoenkan* uitrukken, met geweld naar zich toetrekken; *bantoen-bantoeni* in haast, met drift wegnemen b.v. als men zich gauw in de kleeren wil steken.

بنتو **bantoe** *mambantoe* helpen, bijstaan, (zelden).

بنتؤ **bantŏ** een grassoort waarvan de paarden bijzonder van houden; *sagadang boekoe bantŏ* zeer klein, buitengewoon kort, gewoonlijk van personen.

بنتوڠن **bintoengan** een boom, die benzoë oplevert.

بنته **bantah** *mambantahi* tegenspreken, tegenstreven; *babantah* redetwisten; *pabantahan* oorzaak van twist, aanleiding daartoe, twistappel; *mampabantahkan* twisten over iets; *hilau babantah* hevig twisten.

بنتي **binti** naam van een boozen geest (v. H.).

بنتاي **bantai** vleesch van geslachte viervoetige dieren; *mambantai* slachten; bij andere werkw. om een sterke mate van handelen uit te drukken, b.v. *mambantai makan mambantai badjalan*, enz. veel eten, flink loopen, enz. *djawi bantaian* slachtkoe, *bantai djawi* vleesch van een geslachte koe; *bantaian* slachtbeest; *pambantai* slachter.

بنتيلو **bantilau** (ook wel *mantilau*) een vogelsoort.

بنجاي **boendjai** kwast, franje, afhangende draden van eenig weefsel; *batanoen sampai kaboendjainŏ* fig. tot aan het einde toe volbrengen.

بنجيئ **bindjè**ᵖ* *mambindjè*ᵋ oplichten, optillen; *mambindjè*ᵋ*kan* voor anderen dit doen.

بنچان **bintjanŏ** (in de schrijftaal) ramp, onheil, tegenspoed.

بنچيت **boentji**ᵖ opgezet.

بنچر **bèntja** ongerust, bezorgd. †

بنچڠ **bintjang** (zie volgende).

بنچڠ **bèntjang** I *mambèntjang* telkens op hetzelfde terugkomen; herhalen wat reeds gezegd is; nakauwen, leuteren, *babèntjang-bèntjang* met elkander keuvelen; II *mambèntjang* (ook *mambintjang*) in stukjes scheuren, verscheuren.

بنچه **bantjah** moerassig, drassig, doorweekt, door en door nat, in groote mate bezoedeld; *bantjah awa*ᵋ *kahoedjanan* ik ben door en door nat geregend; *bantjah soerè*ᵋ*-soerè*ᵋ *ditoenggangi dawat;* de boeken zijn heelemaal bemorst, de inkt is er op uitgestort; *ba*ᵋ *maoengki*ᵋ *batoe di bantjah* evenals dat men een steen, die op een modderachtige plaats ligt, oplicht, fig. moeielijk over te halen, moeielijk te bewegen tot iets; *ba*ᵋ *maoengki*ᵋ *batoe di bantjah mambaŏ si Anoe poelang* het is moeielijk om N.N. naar huis te brengen.

بنچه **boentjah** troebel, in rep en roer, in opschudding; *mamboentjah* troebel maken, in opschudding brengen; *boentjah hati* in druk of kommer verkeeren.

بنچي **bantji** haat, haten, hatelijk; *mambantji* van haat vervuld doen zijn, haat opwekken; *itoe nan mambantji dèn di ang* dat vervult me met haat tegen je; *mambantjikan* doen haten, hatelijk doen zijn *itoe nan mambantjikan dèn di ang* dat doet mij je haten; *kabantjihan* voorwerp van haat; haat, afkeer; *pambantji* wie haat; *bantji di mantji*ᵋ *nan saikoeӑ dibaka padi nan sarangkiang* boos zijn op één muis en daarom een schuur vol padi verbranden; fig. uit woede, over een klein

verlies, zich een zeer groote schade berokkenen.

بنچس **boentjih** (zie *amèh*).

بنچيلق **boentjila**ᵔ *mamboentjila*ˁ groote oogen opzetten; verbaasd, verschrikt kijken.

بند **boendŏ** (in de schrijftaal) moeder.

بندال **bindalŏ** I de uiers van het rund; II kruitkoker; (ook wel voor *ba'al*).

بندالو **bindaloe** I een woekerplant; *alah limau dè*ˁ *bindaloe* fig. de rechthebbende wordt verdrongen of ten achtergesteld door of bij den niet rechthebbende; II (*oenggèh*) *bindaloe* een vogelsoort.

بندر **banda** waterleiding; *banda pamboeang* leiding tot afvoer van overtollig water; *poetoeih banda* fig. opgehouden maandstonden.

بندر **bandoeă** kozijn, dorpel, leuning.

بندع **bandoeăng** het geluid van veel stemmen door elkander; gegons, geraas; gekwinkeleer, getjilp; *bandoeăng ratò*ˁ het weeklagen, huilen bij lijken; *hajam* (*ajam*) *bandoeăng* (in handschriften) een tweelinghaan; haan met een anderen uit één ei gekomen.

بندغ **bandiĕng** *mambandiĕng* vergelijken met iets ten opzichte van een voorwerp, waarvan de eigenschappen als goed zijn aangenomen; *bandiĕngan* het voorwerp, waarmede vergeleken wordt, waaraan de eigenschappen van een ander getoetst worden; *kabandiĕngan* vergelijking te verduren gehad hebben; reeds bekend zijnde ten opzichte van 't geen er aan iemand of iets mankeert.

بندغ **boendoeăng** een diertje, dat bij het rund in den neus kruipt en het daardoor ziek maakt; volgens anderen, een diertje voorkomende in de ingewanden van het rund en dat die stuk knaagt [1]); *diboendoeăng* door de *boendoeng* bezocht en op deze wijze ziek geworden; *samoerah kabau diboendoeăng* fig. zeer goedkoop; *tabali kabau diboendoeăng* op nadeelige wijze gekocht hebben; gekocht hebben voor goed, wat later bleek niet goed te zijn.

بندغ **bondong** *babondong* met den stroom of wind meegaan; in groote menigte ergens heen gaan; *banjanji bondong* eene wijze van zingen bij de Maleiers, als zij in feestelijken optocht ergens heengaan; (aan 't hoofd van de menigte zingen twee personen de eerste, twee anderen de volgende regels, daarbij eenige oogenblikken stilstaande); *ta*ˁ *goenŏ lai didajoeăng bidoeă*ˁ *lah dibondong angin* 't is niet meer noodig te roeien, de *bidoek* drijft mee met den wind; *tiò*ˁ *tiò*ˁ *hari satoe babondong oerang kapakan* elken Zaterdag gaan de menschen bij stroomen naar de markt; *bondong aïĕ bondong ikan* stroomt het water dan stroomen de visschen mede; fig. wat de een doet, doet ook de andere; zoo de meerdere wil, zoo doet ook de mindere.

بندغ **bèndang** helder, glanzend, *tarang bèndang* zeer klaar, klaar als de dag; *bèndang sampai kalangi*ˁ overal bekend; klaar en duidelijk voor iedereen.

بندق **boenda**ᵔ troebel, onklaar b.v. van het water; *boenda*ˁ *hati* bekommerd zijn; zich bezorgd maken.

بند **bondŏ** een vogeltje, dat veel in padi voorkomt.

بنداهار **bandaharŏ** als galar in de Bovenen titel in de Benedenlanden.

بنديئ **bondè**ᵔ trotsch, prat, blufferig, grootsprekend; *babondè*ˁ*-bondè*ˁ *diri* zich trotsch voordoen, zich blufferig aanstellen.

بنديرا **bandéra** vlag, (meer gebruikelijk is *marawa*).

بنس **bansŏ** soort; b.v. *pŏ bansŏ* hoeveel soorten.

بنست **bansat** *arm, ellendig, behoeftig.

بنسر† **bansa** I nog niet geheel gezuiverd of uitgezocht b.v. van de rijst, koffie, enz. afgeloopen van eenig werk; *barèh bansa* de nog niet geheel gezuiverde rijst.

II ziekelijke opzwelling, opgezetheid.

بنسو **bonsoe** jongste, laatstgeboren.

---

1) Dr. Klein, die een onderzoek naar de *boendoeng* instelde, meldde mij, dat de ziekte, *saki*ᵔ *boendoeăng* genoemd, de leverbotsziekte is en de *boendoeng* voorkomt in de groote galbuizen van den lever.

بنسي **bansi** (zelden) (in handsch. voorkomende); een fluit van bamboes.

بنساي **bansai** uitgeteerd; *mambansaikan* uitteren.

بننتو **binantoe** schoonzoon, schoondochter; *pandang anaˁ tènggang binantoe* fig. het kind niet boven den schoonzoon of de schoondochter stellen en omgekeerd.

بنوڠ **binoeang** naam van een heiligen buffel o. a. in de legende van Tjindoer Matŏ voorkomende.

بني **baniŏ** naam van één boom, die goede damar oplevert.

بواڠق **boeanga▸** pedant, verwaand, blufferig.

بواي **boeajŏ** krokodil; *lidah boeajŏ* de aloë.

بوبت **boeboei▸** I *mamboeboeiˁ* uittrekken, uitrukken; hoog uithalen bij het zingen; *mamboeboeiˁkan* iets uittrekken; *baˁdiboeboeiˁ gadangnŏ* hij is voorspoedig, welig opgegroeid; *boeboeiˁ banai badjalan* loop, zoo hard ge kunt; *diboeboeiˁ di si Soepoeăˁ badèndang* Soepoek haalt bij 't zingen hoog uit; *baˁta boeboeiˁ kasisiĕran hambŏ lah lapèh dari parakarŏ nan toen* 't was mij of me een splinter uitgetrokken was, toen ik van die zaak af was.

II *boeboeiˁ* naam van een struik.

بوبس **boeboeih** gat, opening, lek; *mamboeboeih* in menigte te voorschijn komen b.v. van mieren; *baˁ anai-anai boeboeih* fig. in groote menigte ergens heen gaan; heerschende drukte van gaande en komende personen.

بوبڠ **boeboeăng** vol tot aan den rand; *mamboeboeăng* al hooger en hooger stijgen; *mamboeboeăngkan* iets gieten in een voorwerp tot het vol is, iets volmaken; stijgende medenemen; *mamboeboeăngi* iets tot aan den rand vullen; *mamboeboeăng hati* popelen van het gemoed; sterk verlangen; zeer opgeruimd zijn; vol zijn van het gemoed; *lah boeboeăng hati awaˁ dèˁ kalakoeannŏ* ik heb meer dan genoeg van zijn gedrag; *mamboeboeăng hati awaˁ mandangakan poepoeiˁ oerang nan toen* mijn hart begint te popelen als ik luister naar het spelen op de poepoet door dien man.

boeboeăngan nok van een dak, (waarvoor ook *boeboeăng*); *balah boeboeăng** naam van een Maleisch huis met vier stijlen gebouwd.

بوبق **boeboeă▸** *naam van een wormpje, dat houtwerk vernielt.

بوبن **boeboen** *boeboen-boeboen* de fontanella bij kleine kinderen.

بوبو **bòbò▸** bol, dik van het gelaat.

بوبه **boeboeăh** **mamboeboeăh* plaatsen, zetten, leggen.

بوت **boetŏ** blind, blindheid; *taboetŏ* de oogen luiken, slapen; b.v. *sandjŏ hari lah naˁtaboetŏ* bij schemering wil hij al gaan slapen.

بوت **boeè▸** *mamboeèˁ* doen, verrichten, maken; *baboeèˁ* bezig zijn met iets; *mamboeèˁ-boeèˁ* stukjes vertellen, fantaseeren; *boeèˁan* daad, werk, maaksel; *pamboeè▸* dader, maker, werktuig ter verrichting, *saboeèˁ* dezelfde afspraak hebben, overeengekomen zijn; *kain di boeèˁ sarawa* stof om er een broek van te maken.

بوتر **boetiĕ** wrat; *mamboetiĕ* *oprapen.

بوتق **bòtò▸** kort, ineengedrongen; *mambòtòˁkan* kort maken; *mampabòtòˁkan* korter maken; *bòtòˁaka* bekrompen van verstand; *bòtòˁ soengoe* kort aangebonden, gauw, driftig of toornig.

بوتن **boetoen** *boeah boetoen* *naam van een versiersel.

بوته **boetoeăh** niets- of onbeduidend van personen; prul.

بوجر **boedjoeă** lengte, richting in de lengte, de langste afmeting als het voorwerp ligt; *boedjoeă taloeă* eirond, ovaal, elliptisch; *boedjoeă sangka* vierkant, naar den vorm van het kleedje, dat over de vogelkooitjes ligt; *mamboedjoeă* in de lengte (van het huis) liggen alleen in *mamboedjoeă maiˁ*; *taboedjoeă laloe, tabalintang patah* in de lengte liggende door- of voorbijgegaan, in de breedte liggende breken fig. men moet zijn meerderen toegeven, wil men zich geen onaangenaamheden berokkenen.

بوجڠ **boedjang** ongehuwd, ongehuwde,

van mannelijke personen, die de manbaarheid bereikt hebben; jongman; jong van dieren vooral wanneer zij nog niet gepaard hebben; *mamboedjang* als *boedjang* leven; *pamboedjangan* dat wat bestemd is voor *boedjangs*, dat wat tijdens het boedjangschap gebruikt werd b.v. de *kain pamboedjangan*, zooals de getrouwde man de kain noemt, die hij droeg toen hij nog boedjang was; *baˁ boedjang djòlòng bakarih* (zie *djòlòng*).

بوجيء **bötjè▸** de beste, het eerste, sterkste, dikste, enz. in 't algemeen datgeen, wat onder andere voorwerpen in zekere hoedanigheden uitmunt; *kòˁa nan dibali piliëh nan bötjèˁ* wat ge ook koopt, zoekt het beste uit.

† بودر **boedoeă** *taboedoeă* een weinigje voor den dag komende; een weinigje ergens uitstekende; *baboedoeăran* slordig, haveloos van de kleeding; *taboedoeă intjèˁ matönö* zijn oogen puilen uit.

بودق **boeda▸** slaaf.

بوده **bödoh** (zelden) dom.

بودي **boedi** streek, list, middel ter bereiking van eenig doel; *èlòˁ boedi* grootmoedig, goedhartig, edel; *mandapèˁ boedi* (*oerang*) achter iemands streken komen; *kadapèˁan boedi* toestand van hem, achter wiens streken men gekomen is.

بودي **bödi** *batang bödi* of ook wel alleen *bödi* een boomsoort; *daoen bödi* ruitvormige stukjes in de oksels van baadjes, enz. naar den vorm van het blad van bedoelden boom.

بور **boerö** *mamboerö* spuiten met den mond; uitspuiten door de tanden heen; *pamboerö* datgeen, waarmede iemand bespoten wordt, als middel om hem te onttooveren; – een persoon, die gewoon is driftig uit te vallen, driftkop; *baboerö boerö* in hooge mate driftig uitvallen; *matöhari lah taboerö* de zon is al op. (zelden).

† بور **boea** I* niet in evenwicht, aan de eene zijde overhangende II* naam van een tor.

بورغ **boeroeăng** (zelden) vogel.

بورغ **bòrong** tot een geheel samengevat, bij den hoop, in eens; *mambòrong* op zich nemen om een werk in zijn geheel af te maken, aannemen.

بورق **boera▸** I opschudding, ontsteltenis, beweging, standje; verstrooid, uit elkander van de menigte; pleizier makende, in feestelijke stemming zijn; *djan diasoeăng poelö anaˁ toe, baˁikö boeraˁ* hitst die kinderen toch niet meer aan, er zullen aanstonds standjes komen; *oerang di pakan diboeraˁ oerang gilö* de menschen op de markt zijn in opschudding gekomen door een waanzinnige.

II een groote, heilige vogel, die volgens het bijgeloof, de zielen der afgestorvenen naar den hemel brengt; (de beschrijving er van doet aân de *merak* denken).

بورق **böra▸** (zie vorige) *baˁgadjah böraˁ* opschudding, leven, lawaai maken vooral van veel personen.

بورق **boeroeă▸** leelijk, versleten, oud, vergaan; *oerang boeroeăˁ* een haveloos mensch; *baboeroeăˁ* niet wel met elkander zijn; *mampaboeroeăˁ* iets leelijker maken fig. de schuld op iemand werpen; *boeroeăˁ boeni patjah baritö* fig. slechte tijdingen zijn spoedig bekend en leelijke praatjes gauw verspreid.

بورو **boeroe** *mamboeroe* jagen, najagen, vervolgen; *baboeroe* op de jacht gaan, op de jacht zijn; *boeroean* (meer *pamboeroean*) jachtwild; *paboeroe* de jager; *andjiëng paboeroe* jachthond; *hantoe paboeroe* naam van een spook.

بوري **boerai** I *taboerai* uitbreken, naar buiten komen, dringen uit een opening b.v. van voorwerpen, die in een zak zijn; *mamboeraikan paroeiˁ* de ingewanden voor den dag doen komen door b.v. in den buik te steken; II steil naar beneden.

بوس **boesö** *mamboesö* hard blazen; – *pamboesö* blaaswerktuig.

بوس **boeèh** gulzig, vraatzuchtig, verslindend, verscheurend.

بوسغ **boesoeăng** kippeborst.

بوسن **bösan*** (bepaalt zich meer tot de kustpl.) beu, moede, zat van iets zijn.

بوسق **boesoeă▸** I = 24 duiten of 20 centen; II stinkend, rot; – *lah boesoeăˁ moengkö*

dipadö (*mamadö* is de visch een eigenaardige lucht doen krijgen door ze o. a. met *raboeng* te mengen) fig. mosterd na den maaltijd.

بوسيه **boesiëh** dikbuikig.

بوسيا **boesai** (waarvoor ook *boerai*) = *börai* en ook *boesèᶜ*.

بوسيء **boesè▸** *mamboesèᶜ* met geweld te voorschijn komen; uitspringen van een vloeistof b.v. uit den grond, uit een gebroken leiding, uit een wond, enz.; het naar boven komen van gistende zelfstandigheden zooals bier enz.; *pamboesèᶜ* driftkop, iemand, die telkens in drift geraakt; *pamboesèᶜaïë* fontein.

بوڠ **boengö** bloem, bloesem; *boengö api* vonk; *boengö angin* zuchtje, koeltje; fig. opkomende toorn; *boengö oeang* interest; *boengö kajoe, boengö tanah, boengö ampiëng* namen van belastingen, door personen uit een andere negorij te betalen voor de vergunning om boschproducten in te zamelen (v. H.); *boengö lagoendi*, boengö ambatjang*, boengö giliëng** namen van padisoorten (v. H.); *boengö pasang* het opkomen van den vloed; *boengö sanggoeä* een versiersel achter in het haar; *boengö koekoe* het maantje in de nagels; *baboengö* bloemen, bloesem dragen, rente geven; *boengöboengöan* gebloemte; – *dima boengö nan kambang di sénan koembang nan banjaᶜ* fig. waar veel mooie vrouwen zijn, daar zijn ook veel hofmakers; *boengö oekan sakaki, koembang oekan saikoeä* fig. ik kan wel een ander krijgen; ge zijt de eenige niet; ik ben niet om je verlegen.

بوّڠ **boeang** *mamboeang* wegwerpen, afschaffen, afdanken, verstooten, verbannen; *mamboeang panèᶜ* op de eene of andere wijze de verdoofdheid of stijfheid van de ledematen verdrijven, door b.v. wat te gaan loopen, nadat men lang gezeten heeft; *mamboeang anaᶜ* de vrucht afdrijven; *mamboeang oedi* bij 't spelen even ophouden als men ongelukkig is, ten einde de kansen te doen keeren; – *di boeang hoetang* uit de familie verwijderd worden, zoodat deze zich om den verstootene in 't geheel niet meer bekommert; *diboeang tingkarang* als een potscherf weggeworpen worden d. i. uit de soekoe verstooten of verbannen worden, waarbij alle aansprakelijkheid voor de handelingen van den verbannene ophoudt; *diboeang satahoe-tahoe* in 't openbaar verbannen worden met de gevolgen als 't vorige; *mamboeangkan diri* zich verslingeren; de wijde wereld ingaan zonder bepaald doel.

بوڠس **boengoeih*** een groote biezensoort, tot vlechtwerk gebruikt.

بوڠين **boengin** modder, slib; *kaboenginan* met modder of slib overdekt zijn; ervan te lijden hebben.

بوڠو **böngö▸** dom, schaapachtig, onnoozel.

بوّق **boea▸** in *boeaᶜ-boeaᶜ-kan*; dat meer in de schrijftaal, dan in de spreektaal voorkomt en beteekent ongestadig van humeur, grillig; nu dit, dan meer dat willende.

بوك **boekö** *mamboekö* openen, ontvouwen, uit elkander nemen; – in fig. zin gebruikt men dit woord naast *mamboekaᶜ* wat meestal voor genoemde beteekenis in gewonen zin gezegd wordt; b.v. *taboekö* en *taboekäᶜ hatinö sahari kö* hij is dezen dag goed gemutst; men zegt echter altijd *mamboekö poeasö* ophouden met vasten.

بوكت **boekè▸** I troebel, onklaar; *mamboekèᶜ* wemelen, krioelen; *mamboekèᶜkan* troebel, onklaar maken; *djan mandi lai di loeboeäᶜ nan toen, aïë lah boekèᶜ di kabau* ga niet in die diepte baden, het water is er troebel gemaakt door de buffels; *lah boekèᶜ oerang kapakan awaᶜ aloen djoeö pai* het krioelt al van menschen, die naar de markt gaan en gij zijt nog niet weg.

II* een toespijs.

بوكت **boeki▸** heuvel, hoogte, berg; *boekiᶜ dibaliëᶜ pandakian* een berg achter een klimmenden weg; fig. nieuwe moeielijkheden ontmoeten, nadat andere uit den weg geruimd zijn; *boekiᶜ lah tinggi, loerah lah dalam* fig. reeds oud, afgeleefd zijnde en daarom niet meer in staat om iets te kunnen doen; *koedö paladjang boekiᶜ* een paard, dat inzonderheid goed bergen beklimmen kan; fig. van perso-

nen, die men vooral voor moeielijke, krachtvereischende werkzaamheden bezigt.

†بوكڠ **boekoeă*** *mamboekoeă* scheren; *pisau pamboekoeă* scheermes; *dèn boekoeă kapalŏnŏ* fig. ik doe haar of hem een vernedering aan; *baᵋ diboekoeă* fig. van alles beroofd, doodarm; *baᵋ batjakaᵋ djŏ oerang boekoeă* evenals dat men vecht met personen, wier hoofdhaar afgeschoren is; fig. men heeft er toch geen satisfactie van.

بوكڠ **bŏkong** bulterig, bobbelig, gezwollen van de oogen; *mambŏkong* uitpuilen, uitsteken b.v. van volgepropte zakken, de heupen, de achterste; *babŏkong* gezwollen, uitpuilende zijn; *mambŏkongkan* doen zwellen, enz.; *bŏkong matŏ awaᵋ manangih* mijn oogen zijn gezwollen van het schreien; *baᵋa mambŏkong banai sakoe badjoe ang, a isinŏ?* waarom staan de zakken van je baadje zoo erg bol, wat zit er in?

بوكق **bŏkŏᵋ** I mollig II *tabŏkŏᵋ* in den mond geloopen, een buitenkansje hebben, toevallig krijgen b.v. *tabŏkŏᵋ labŏ* zonder dat men 't verwachtte winst verkrijgen; *lah pajah awaᵋ mantjahari si Anoe, kirŏnŏ tabŏkŏᵋ samiĕng di tangah djalan* ik was al vermoeid van 't zoeken naar N.N. (ik had 't al opgegeven) en daar komt hij mij onverwachts op den weg tegen.

بوكق **boekaᵋ** *mamboekaᵋ* openen, openvouwen, uit elkander nemen; *pamboekaᵋ* de bewerker of het werktuig bij de handeling; *mamboekaᵋ* roesiĕ* of *roesiŏ* een geheim openbaren, verklappen.

بوكن **boekan** (zie *oekan*).

بوكو **boekoe** gewricht, knokkel, geleding als grens tusschen twee geledingen; *boekoe lali* (waarvoor ook *koelali*) de enkel.

بوكو **bŏkŏ** I* = *bagŏ*; II* kool.

بوكيق **bŏkèᵋ** *mambŏkèᵋkan* met kracht uitrukken; *tabŏkèᵋ oerang kapakan* fig. al de menschen zijn naar de markt.

بوكت **bŏgŏᵋ** in hooge mate leelijk; afschuw verwekkend.

بوكڠ **bŏgang** I* grof, ruw van makelij; ongemanierd in 't spreken b.v.; – *indaᵋ ka djadi dèn bali kain nangkŏ bŏgang amèᵋ* ik zal dat lijnwaad niet koopen, 't is te grof.

II* stijf, onbewegelijk; *oerang toe aloen lamŏ mati lah bŏgang samiĕng* 't mensch is nog niet lang dood en 't is al stijf.

بولت **boelèᵋ** rond, bol, geheel, één, eens, eendrachtig; *lah boelèᵋ kitŏ* wij zijn 't reeds eens; *batilandjang boelèᵋ* heelemaal naakt; *mamboelèᵋi* alles op zich nemen b.v. *karadjŏ nan toen lah diboelèᵋ inŏ* hij heeft 't geheele werk op zich genomen; *boelèᵋ aiĕ di* (*dèᵋ*) *pam boeloeăh, boelèᵋ katŏ djŏ* (*dèᵋ*) *moefakat* fig. door onderlinge bespreking, door beraadslaging wordt men het eens; *nan boelèᵋ datang manggŏlèᵋ nan pipiĕh datang malajang* wat rond is komt aanrollen, wat plat is komt aanzweven, fig. van alle kanten gezegend worden.

بولا **boela** 't branden van de oogen als men b.v. niet geslapen heeft; pijnlijk als men b.v. plotseling van uit het donker in het licht komt.

بولو **boeloeă** gulzig, verzwelgend, veel vergend; *boeloeăran* leiding, waardoor het water in of uit een vijver, reservoir, enz. loopt.

بولس **boeloeih** mis, het doel niet geraakt hebbende; *boeloeih tèmbaᵋ awaᵋ* mijn schot is mis; *tikam si Anoe dèn boeloeihkan* de steken van N.N. deed ik missen (door pareeren b.v.).

بولڠ **boelang** bindsel; *indaᵋ tagŏᵋ boelangnŏ* 't is niet stevig gebonden; *mamboelang* binden, omwinden vooral van hanen gesproken; *mamboelang ajam* een haan de sporen aanbinden; *mamboelangkan* vast binden aan: *mamboelangkan tadji* de sporen aanbinden; *pamboelang* wie de gewoonte heeft de handeling te verrichten, b.v. van een buffel, die dikwijls het touw, waaraan hij vastgemaakt is, om de horens wikkelt zegt men *kabau pamboelang tali; taboelang di indoeăᵋ ajam* bij vergissing een hen de sporen aangebonden hebben fig. zich vergist hebben in 't kiezen van een persoon, wien men iets belangrijks heeft opgedragen en die toont niet goed te durven of niet bekwaam genoeg te zijn.

بولڠ **bŏlèng** blootshoofds, half gekleed,

kaal; fig. naakt, uitgekleed, niets meer bezittende; *mambŏlèngkan* iemand uitkleeden, zijn bezittingen opmaken; *ba⸗a babŏlèng samiĕng oerang toe badjalan* hoe kan die man zoo half gekleed loopen, d.i. zonder hoofddoek, baadje enz.

بُولق **bòla⸗** kaal van het hoofd.

بولن **boelan** maan, maand, maandstonden; *boelan panoeăh* of *boelan ampè⸗ balèh hari* volle maan; *boelan naiĕ⸗* wassende – *boelan soesoei⸗* of *boelan djiroeih* afnemende maan; *boelan sahari* een gouden versiersel voor kinderen; *mambaŏ boelan* de stonden hebben; *baboelan* maanden achtereen, lang van duur, bedorven, oudbakken; *baboelan-boelan* zeer lang; van ronde spikkels of vlekken voorzien; *boelan-boelan* naam van een patroon in kains; *boelan-boelanan* eenigen tijd wel en dan weer eenigen tijd niet, b.v. van spelers eenigen tijd lang winnen en dan weer een tijd lang verliezen; *boelan saki⸗* maansverduistering; *manjonsong boelan* een godsdienstig feest op den 12den van Rabioelawal; *mahanta boelan* het einde daarvan; *oelè⸗ boelan* een worm op de koffie voorkomende; *tamakan di boelan* een dag te laat vasten; *hari baiĕ⸗ boelan baiĕ⸗* de vastentijd; *sahabih boelan di atèh* in der eeuwigheid niet; nooit; eindeloos; *sahabih boelan di atèh moengkŏ dèn poelang* ik keer nooit weder; *ba⸗ boelan dipaga bintang* buitengewoon schoon (waarvoor ook *ba⸗ tjandŏ boelan*) vooral van vrouwen gezegd; *siang ba⸗ hari tarang ba⸗ boelan* zeer duidelijk, klaar als de dag; *boelan manamat** de maand vóór de poeasa.

بولو **boeloe** haar, wol, veder, dons, pennen; *oelè⸗ boeloe* een harige rups; *mamboeloei* de vederen, enz. uittrekken; *maramang boeloe* te bergen rijzen van de haren; *hati baboeloe* zich ontstemd, onaangenaam aangedaan gevoelende b.v. *baboeloe hati hambŏ maliĕ⸗ ana⸗ toe* ik kan dat kind niet zien.

بولوْ **boelŏ** *baboelŏ-boelŏ* uitvallen; in drift maar zeggen, wat er voor den mond komt; vuile taal spreken.

(*boelŏ* ook pl. uitspr. van *poelŏ*).

بوله **boeloeăh** bamboes; *boeloeăh kasŏ⸗* een dunne, ruwe bamboesoort; *roempoei⸗ boeloeăh-boeloeăh* een grassoort met dikke geledingen; *boeloeăh rakoeăngan* de slokdarm; *boeloeăh angŏ⸗* de luchtpijp; *boeloeăh parindoe* (zie *talang parindoe*) *pamboeloeăh* waterleiding; *manamba⸗ kan kasiĕ⸗ kaboeloeăh* fig. zorgen en moeiten besteden aan personen, die 't niet waard zijn; het is den moriaan gewasschen.

بوليه **boeliĕh** kunnen, mogen, krijgen, vermogen; *inda⸗ boeliĕh* het mag niet, het kan niet; *ta⸗ boeliĕh tida⸗* 't moet; 't kan niet anders; *saboeliĕh-boeliĕhnŏ* naar zijn beste vermogen, als 't maar eenigszins kan of mogelijk is; *inda⸗ boeliĕh hambŏ pai di baliau* ik mocht niet gaan van hem; *inda⸗ boeliĕh ba⸗a djanjŏ awa⸗ koedŏ kŏ* ik kan van dit paard niet gedaan krijgen, wat ik wil; *hambŏ boeliĕh pitih di nŏ* ik krijg geld van hem.

بومي **boemi** de aarde; *boemi poeti* geboorteland, vaderland; *oerang boemi poetŏ* inboorling; *oedjoeăng boemi* het stuitje, uiteinde van de ruggegraat; *pitalŏ boemi* naam van een plant; *langi⸗ roentoeăh boemi taban* al zijn steun verloren hebbende.

بوْنس **bŏnèh** vol van de padi; bol, rond, gevuld van het gelaaat, de borsten, de kuiten enz. (tegenovergestelde van *ampŏ*).

بونه **boenoeăh** *mamboenoeăh* dooden, ombrengen, vermoorden; *pamboenoeăh* werktuig daarvoor; *pamboenoeăhan* doodelijk kwetsbare plaats b.v. de schaamdeelen; *mamboenoeăh inda⸗ mambangoen, mantjantjang inda⸗ mamampèh* willekeurig, despotisch handelen of regeeren; *salah boenoeăh mambari balèh* (Mal. oend[2]) wegens moord wordt de doodstraf opgelegd.

بوني **boeni*** als uitspraak van *boenji* w. m. z.

بونيْ **bŏnai** een klein vruchtje; *sagoe bŏnai* een korrelige sagoe; *santŏ bŏnai* een tabaksoort van Paja Koemboeh met veel zaadjes er in; *ba⸗ bŏnai diranta⸗ oengkŏ* rappelen, biggelen van tranen.

بوة **boeah** vrucht; bij de namen van sommige voorwerpen achter het telwoord ko-

mende; *pŏ boeah pisau ang* hoeveel messen hebt ge? *boeah karèh* of *boeah tondèh* de kemiri-vrucht; *boeah siriĕh aïĕ** naam van een padisoort (v. H.); *boeah kajoe* de pokken; *boeah tangan* geschenk, gewoonlijk aan hen, die men bezoekt; *boeah poenggoeäng* de nieren; *boeah badjoe* de knoopen van een baadje; *boeah tjatoeä* de stukjes, steentjes enz. bij het tjatoerspel; *boeah tjŏki** hetzelfde bij het tjŏkispel; *boeah katŏ* datgeen, waarover men spreekt; *boeah ratŏᶜ* datgeen, waarover men weeklaagt; wat weeklagende geuit wordt; *boeah hati* troetelnaam: lieveling; *boeah moentjoeäng oerang* het algemeene praatje, het praatje van den dag; *baboeah* vruchten dragende zijn, kinderen hebbende zijn, voortbrengen *lah pŏ oerang si Anoe baboeah* hoeveel kinderen heeft N.N. al? *boeah nan talampau manjih baoelĕᶜ* vruchten, die al te zoet zijn, zijn wormstekig; fig. op datgeen wat zich al te mooi voordoet of op hem, die al te vriendelijk is kan men doorgaans slecht vertrouwen.

بوهؤ **boehoeä** knoop, *mamboehoeä* een knoop maken; *baboehoeä* met een knoop, in den knoop; *boehoeä sèntaᶜ* een knoop die, door aan een der geknoopte einde te trekken, gemakkelijk los te maken is.

بوهغ **bŏhong** logen, leugentaal; (meer in de schrijftaal - de spreektaal gebruikt *doetŏ*).

بوهق **boehoeäᶜ** krop, gezwel aan den hals; *manggantoeängkan boehoeäᶜ di lihiĕ* fig. zich zelven in moeielijkheden of ongelegenheid brengen.

بوي **boeai** *baboeai* slingeren, schommelen; *mamboeaikan* doen slingeren of schommelen; *boeaian* wieg, hangmat.

بويت **boejoeiᶜ** (zie *boejoen*).

بويغ **boejoeäng** de naam, waarmede een jongen aangesproken wordt; *si boejoeäng* de jongen, van wien men spreekt, van wien sprake is; de bekende, vroeger genoemde jongen.

بويغ **bŏjong** *babŏjong* met velen tegelijk, bij stroomen; b.v. *babŏjong-bŏjong oerang ka pakan* het stroomt menschen naar de markt (zie ook *boejoen*).

بوين **boejoen** veel, overvloedig, in menigte, vooral van hangende voorwerpen; *mamboejoen* door veelheid of overvloed naar beneden hangen; *baboejoen-boejoen* bij hoopen, scharen, trissen, trossen, enz. *taboejoen* door veelheid of overvloed naar beneden gebogen; *taboejoen rantiĕng dèᶜ labèᶜ boeahnŏ* de takken zijn gebogen onder de groote hoeveelheid van vruchten.

بوه **boeiĕh** schuim; *mamboeiĕh* schuimen; *baboeiĕh* schuimende zijn.

بوڽي **boenji** I geluid, klank, galm, inhoud van geschriften; *baboenji* geluid geven, klinken, galmen; *mampaboenjikan* geluid doen geven, doen hooren b.v. iets voorlezen, bekend maken, enz. *boenji-boenjian* verschillende muziekinstrumenten, de geluiden daarvan; *saboenji* het eens zijn, instemmende; *boeroeäᶜ boenji* slechte geruchten, slecht nieuws; *boenji ampoeäh* gegons; geluid van verwijderde stemmen; *dihimbau baboenji, diliĕᶜ basoeŏ* als 't geroepen wordt, geeft het geluid en wordt er naar gekeken, dan ontmoet men het; fig. in 't oog vallend; duidelijk kenbaar; *satangah baᶜ boenji koeau, satangah baᶜ boenji anggang* fig. sommigen zeggen zus, anderen zóó; *baᶜ boenji tjinŏ karam;* fig. allemaal te gelijk sprekende; lawaai, leven, rumoer; *kètjèᶜ baboenji marandang katjang* wawelen, kletsen, snateren; *baᶜ boenji agoeäng patjah* fig. grof, heesch spreken; *baᶜ boenji tjoebadaᶜ djatoeäh* zwaar plompen.

II (waarvoor pl. *boeni*); *mamboenjikan* verbergen, geheim houden, voor zich houden; *mamboenji hati* niet voor zijn gevoelen uitkomen; *oerang boenjian* een spook, dat men wel hooren, maar niet zien kan (*oerang boenian**); *kŏᶜ laï oerang mananjŏkan dèn, boenjikan samiĕnglah* als er iemand naar mij vraagt, zeg dan maar, dat ik er niet ben.

بۀ **bŏh** *bŏh* geef aan, reik aan; *bŏh pisau toe!* geef dat mes aan; *ma? bŏhlah nan tjakŏ hai!* waar is het, geef hier dat van zoo even! *bŏhlah kain dèn toe* geef mij mijn kain, daar! - (plaatselijk *bŏ*).

بهارو **baharoe** nieuw, pas, zoo even; *baharoe injŏ katoeroen* hij is pas de deur uit.

بهاس **bahasŏ** dat; *indaᶜ hambŏ tahoe bahasŏ jŏ kadatang* ik wist niet, dat hij zou komen (zie *basŏ*).

بهاڬي **bahagi** *mambahagi* deelen, uitdeelen, verdeelen; *dibahagi* of *babahagi tigŏ* in drieën verdeeld; *bahagian* deel, gedeelte, aandeel; *pambahagi* wie deelt, verdeelen; werktuig bij de handeling.

بهان **bahanŏ** (in geschriften) klank; galm; geraas.

بهاي **bahajŏ** leeftijd (zie *bajŏ*) *lah bahajŏ sia awaᶜ nŏ* aan wiens leeftijd is de zijne gelijk?

بهاي **bihajŏ*** waarvoor ook *biajŏ**) beest, gewoonlijk rund.

بي٢ **biŏ-biŏ** I een plant, waarvan de bladeren als bloedstelpend middel gebruikt worden; II een soort kantieljewerk.

بياس **biasŏ** gewend, reeds meermalen gedaan of ondervonden hebben; gewoonte; *mambiasŏkan* gewennen.

بياڤري **biŏpari** (in handschr.) rechtsgeleerden.

بياوق **biawa°** leguaan.

بيّبر **béba** uitvliegen, door elkander vliegen; verspreid of verstrooid van de menigte.

بيبير **bibiĕ** lip, omgebogen rand, tuit; *bibĕran** babbelaar.

بيّبس **bébèh*** vrij; onverlet; onverhinderd; wat iedereen mag doen.

بيّبّق **bèbè°** *mambèbèᶜ* blaten.

بيّتي **béti** *tandŏ béti* aanwijzing, vermoeden, kenmerk van misdaad; in de *oendang*[2] komen er 12 voor, waarvan de zes eerste iemand in staat van beschuldiging stellen en uitspraak vorderen, terwijl één der zes laatste alleen vermoedens opwekken, waarvan men zich door een eed kan ontdoen [1]).

بيّتيس **bétih*** stuks, bij het tellen van platte voorwerpen.

بيّتيّء **bètè°*** = *kètèᶜ*.

بيج **bidjŏ** zaad, pit; stuks bij het tellen van zaden; *sabidjŏ anaᶜ** één kind; *bidjŏ matŏ* oogappel.

بياجق **bidja°** babbelachtig, zich oud aanstellend, wijs in dien zin, van kinderen gesproken.

بياجن **bidjan*** een kleine, zwarte katjangsoort, die door de Chineezen veel in gebak gedaan worden.

بياجو **bidjau*** naam van een padisoort (v. H.).

بيّاجه **bédjèh*** kwijlen (waarvoor ook *djédjèh** of *djalédjèh**).

بياجي **bidji** platte, onvoegzame uitdrukking voor zaadbal.

بيّد **bédŏ** lastig gevallen worden; door toedoen van anderen of tengevolge van een of ander in onaangename omstandigheden verkeerende; *kòᶜ tahoe si Anoe parakarŏ toe bédŏ ang di nŏ* als N.N. die zaak weet, zult ge last van hem krijgen.

بيدڠ **bidang** I breedte; uitgestrektheid; stuks, lap, b.v. *tanah sabidang* één stuk gronds (zelden); (*pamédangan** borduurraam, is een vorm, waarvan 't grondwoord niet geweten wordt en die dus wellicht met *bidang* in de beteekenis van uitgebreid (v. d. Wall.) in verband staat); II *bidang-bidang* striemen, plekken tengevolge van hard slaan, enz

بيدوق **bidoeă°** I de naam van een bootje; *asiĕng kalang bidoeăᶜ dilataᶜ* de rol niet onder de bidoek maar afzonderlijk leggen fig. iets anders antwoorden dan naar hetgeen gevraagd is; ook afwijken van den gewonen gang van zaken. II *mambidoeăᶜ* ter aanduiding van een sterken graad b.v. *dibidoeăᶜ nŏ makan* hij eet flink.

بيدق **bidiĕ°** *mambidiĕᶜ* mikken; fig. nauwkeurig onderzoeken, uitvisschen, uitvragen; *babidiĕᶜ* schijfschieten; *pabidiĕᶜan* terrein daarvoor; *kabidiĕᶜan* het wit geraakt zijnde, het doel bereikt zijnde; geweten of bekend zijn door uitvragen; *pambidiĕᶜ* datgeen, wat bij de handeling wordt gebezigd; *tangkoemari dibidiĕᶜnŏ naᶜ dapèᶜ nan di hatinŏ* overal probeert hij om te krijgen, wat hij verlangt.

1) Zie van Hasselt Volksbeschrijving van Soematra (Deel III Midden-Soematra).

بئدوٓء **bédòᵊ*** langzaam, traag, op zijn elf en dertigst.

بيدي **bidai** een mat om rijst of koffie op te drogen; *oela bidai* naam van een groote slang; *poeroe bidai* naam van een invretende ziekte overeenkomende met lepra.

بيّر **bia** I *bialah* laat het maar zoo; laat maar; *mampabiakan* toelaten, dulden, gedoogen; II een ziekte onder de kippen en andere vogels.

بيّر **bioeă** bezet, drachtig van dieren.

بئرغ **bérang** boos, vertoornd; *mambérang* boos, vertoornd worden of zijn; *kabérangan* of *kanai bérang* met boosheid behandeld zijn of worden; beknord zijn of worden; *bérang-bérangi* telkens boos worden; op verschillende personen boos worden; om verschillende zaken boos worden; *pambérang* iemand, die gauw af telkens boos wordt.

بيرغ **biriĕng** I huidsmarting; II geelachtig rood.

بيرق **biriĕᵊ** naam van een vogel.

بيرو **biroe** blauw (zelden); *biroe mansi sarasah* indigoblauw met wit, zoodat het een schimmelkleur krijgt.

بيره **birah** I naam van een jeuking veroorzakende plant; *batang birah** een zwak persoon; *baᶜ birah di tapi lasoeăng* zooals de *birah* in de nabijheid van het rijstblok fig. welig, spoedig opgegroeid; *baᶜ birah taᶜ baoerèᶜ* zooals de *birah* zonder wortels; fig. talmend, treuzelend, hangerig, lusteloos, krachteloos; *baᶜ birah djŏ kaladi* het komt op 't zelfde neer; er is geen verschil in.

بيري **biri** I *babiri* van zich afschuiven; een ander opdragen, wat ons eigen werk is; met een ander het te verrichten werk deelen; *mati-mati awaᶜ bakadjŏ indaᶜ boelieh lawan babiri* ik ben al dood van 't werken en ik krijg niemand met wien ik het deelen of aan wien ik 't overdragen kan; II *biri-biri* schaap.

بئري **bérai** (in *tjérai-bérai* w. m. z.)

بئري **béré** in *tjéré-béré* babbelen, wawelen; gebabbel, gewawel.

بيس **bisŏ** gif; vergiftig, venijnig; naam van een verzweering aan de vingertoppen, fijt; *bisŏ kawi* (in geschr.) vergift van bovennatuurlijken oorsprong; *dimakan bisŏ kawi lah ang!* moget ge door *bisŏ kawi* verteerd worden!

بيّس **bièh** *bièh-bièh* stofregen.

بيسق **bisièᵊ** gefluister; *babisièᶜ* met elkander fluisteren; *mambisièᶜkan* iets in- toefluisteren; *mambisièᶜi* (*oerang*) iemand influisteren, toefluisteren; *mambisièᶜi oerang pakaᶜ* aan een dooven mans deur kloppen.

بيسل **bisoeă** bloedzweer, steenpuist; *bisoeă maangkoeiᶜ nanah* een rijpende bloedzweer; *bisoeă ladŏ* een kleine bloedzweer; *manjinggoeăng matŏ bisoeă oerang* de steenpuist of bloedzweer van een ander aanraken op de plaats, waar deze zal doorbreken; fig. iemand in hooge mate kwetsen.

بيسن **bisan** mannen, die met zusters getrouwd zijn; *babisan* zwagers zijn.

بيسو **bisoe** stom, sprakeloos; *basibisoe* zich stom houden; *baᶜ sibisoe barasian* even als een stomme, die droomt, fig. 't wel voelen, maar niet onder woorden kunnen brengen.

بيّغ **biang** doorschijnend, zeer dun; *lah mambiang timoeă* de dageraad breekt reeds aan; *salah lah mambiang* de fout schemert reeds door, wordt al merkbaar; *tabiang-biang* gerucht, praatjes, naar men zegt; *biang taboeăᶜ gantièng poetièh* wat zeer dun was is doorgesleten en waar de keep is, is 't gebroken (*gantièng* de keep, ontstaan door binden; het dunnere gedeelte tusschen twee dikkere deelen); 't is beslist; de kogel is door de kerk; het oordeel is voor goed uitgesproken; er valt niets meer aan te doen.

بيغت **bingiᵊ** afgunstig; *mambingiᶜkan* iets misgunnen; afgunstig maken; *itoe nan hambŏ bingiᶜkan di nŏ* dat misgun ik hem; *itoe nan mambingiᶜkan hambŏ di nŏ* dat maakt mij afgunstig op hem; *bakabingiᶜan* wederkeerig afgunstig op elkander zijn.

بيغر **binga** hardhoorend; niet duidelijk hoorend; *basibinga* zich zoo voordoen; Oost-Indisch doof zijn.

بيڠغ **bingoeang** dom; *babingoeang-bingoeang* zich dom houden.

بيڠق **bènga**ᵔ sufferig, soezerig, in de war; *lah bèngaᶜawaᶜ ikŏ mahimbau itoe mahimbau* ik word suf; men roept me overal te gelijk.

بيڠق **bèngò**ᵔ dom, onnoozel, zonder nadenken; *basibèngŏᶜ* zich zoo houden of voordoen.

بيق **bia**ᵔ I *babiaᶜ* vuil, morsig, vochtig; *mambiaᶜi* besprenkelen, bevochtigen; *mamahbiaᶜ* herkauwen; *lambiëᶜ babiaᶜ* van buiten gaar, doch van binnen nog hard b.v. van de rijst; fig. traag, langzaam, talmend; *kankang biaᶜ* hals over kop; met groote stappen zich voortbewegen; *babiaᶜkain hambŏ bahoedjan* mijn kain is doorweekt, ik heb regen getroffen; *kòᶜngaloe kapalŏ biaᶜi djŏ aïë* als ge hoofdpijn hebt, maak dan uw hoofd nat met water; *tabiaᶜ alah* zeer veel verliezen of verloren hebben.

II *kambang biaᶜ* rijk aan nakomelingen.

بيکر **bika** een inlandsch gebak; zinspelender wijze: het schaamdeel van een vrouw.

بيگر **béga** I *babéga* in de rondte draaien, springen of wenden; *pabégaran* plaats waar men paarden in 't rond laat loopen, manége; *babéga-béga* telkens in het rond draaien; in kringen voortbewegen; *mambégari* om iets heen loopen of draaien; fig. langs omwegen zijn doel zoeken te bereiken; met omwegen tot de zaak komen; *pantjaliëᶜan babéga* duizelig; *sipoeloeiᶜ béga* een soort kleefrijst die, — volgens den Inlander — gedurende het groeien in gewone rijst verandert.

II tweeslachtig van voorkomen, d.w.z. volgens het uiterlijk zoowel tot den eenen als anderen stam kunnende behooren; van een taal, die men spreekt: *gemengd.*

بيگق **bégò**ᵔ lomp, log, vadzig.

بيگاو **bigau** I een biezensoort; *lapiëᶜ bigau* een matje daarvan.

II een soort kaboutermannetjes in bosschen en op andere eenzame plaatsen voorkomende.

بيل **bilŏ** (zie *pa bilŏ*); *bilŏ-bilŏnŏ* te eeniger tijd, later, eenmaal *kòᶜ indaᶜ taitjŏ kini bilŏnŏ samiënglah kitŏ bahètong* als het nu niet kan of als ge er nu geen gelegenheid of tijd voor hebt, zullen wij er later wel eens over spreken.

بيلت **biloei**ᵔ scheef, krom, niet regelmatig van vorm

†بيلر **béla** idioot, niet wel bij het hoofd.

بيلر **bilië** striem veroorzaakt door slaan enz., spoor, indruk door knijpen; wondje door pikken ontstaan; *bilië-bilië* vol striemen, knepen, wondjes.

بيلس **bilèh** ontstoken, waterig, druipend van de oogen.

بيلس **bilih** naam van een klein zoutwatervischje.

بيلغ **bilang** I *mambilang* tellen; opnoemen; *babilang hari* somtijds, tusschenbeiden, bij tijden; *bilangan* getal; *doeŏ sabilangan* van personen: niet veel beteekenen, niet van tel zijn; *indaᶜ masoeăᶜ bilangan* niet meegerekend worden; *kabilangan* voornaam; *babilang di asŏ mangadji di alih* bij 't tellen begint men bij één en bij 't leeren lezen bij de alif; fig. men behoort te beginnen bij het begin.

II *bilang-bilang* een plantje onderscheiden in *bilang-bilang darèᶜ* en *bilang-bilang laoeiᶜ*.

بيلق **bélò**ᵔ *mambélòᶜ* in kromme richting afwijken; krommen, b.v. *djalan mambélòᶜ* de weg kromt; boogsgewijze wenden, in kromme richting doen voortbewegen b.v. *oerang mambélòᶜ bidoeăᶜ*.

بيلق **bilië**ᵔ kamer, vertrek, afdeeling, vak; *babiliëᶜ-biliëᶜ* in kamers enz. verdeeld.

بيله **bilah** spaander, stuk gespleten bamboes; bij telwoorden de hoeveelheid dunne, lange voorwerpen aanwijzende.

بيله **béloh** krom spreken, de letters verkeerd uitspreken, of verwisselen.

بيلي **bélé** sufferig, soezerig; *babélé-bélé* zeer langwijlig zijn; met veel omhaal weinig zeggen.

بيلاي **bilai** *mambilai* aanhechten, een stuk aanzetten; *kòᶜ taᶜ sampai tali indjah-indjah bilai malah* als de stijgbeugels niet lang genoeg zijn, bind er dan een stuk aan.

بيني **bini*** zie *binji*.

بيڽي **binji** vrouw als echtgenoote; *laki binji* echtpaar; *babinji* een vrouw hebben of nemen; *anaᵋ binji* vrouw en kind of kinderen; *mampabinji* als vrouw en man; als vrouw behandelen; beslapen; kruisen van dieren.

ت T.

ت **ta** uitspraak van *tar*.

تاء **taᵋ** I niet; *taᵋ koeasŏ* niet in staat zijn; niet kunnen; *amoeăh taᵋ amoeăh* goedschiks of kwaadschiks; *èlòᵋ taᵋ èlòᵋ* hetzij goed of niet goed.

II klanknabootsing voor 't getik van een hard voorwerp op een ander; (zie *dataᵋ*).

تابت **tabèᵋ** vijver.

تابر **taboeă** I *manaboeă* uitstrooien, uitzaaien; *manaboeăkan* (iets) uitstrooien, uitzaaien; *manaboeări* bezaaien, bestrooien; *panaboeă* hagelkorrels; *tabajang-tataboeă* bij een schim of schaduw herkend en door de uitgestrooide praatjes als de dader van eenig misdrijf genoemd; (een der zoogen. *tandŏ béti* uit de Mal. oendang[2]).

II bloemen en andere figuren in kleederen gestikt; *kain bataboeă* een kleed van zulke bloemen of figuren voorzien.

تاير **tabié** gordijn, voorhangsel.

تابس **tabèh** *manabèh* omspitten, omdelden, wegkappen, wegslaan van onkruid, ruigte enz. – *manabèh manggaoeiᵋ* hard krabben; *manabèh makan* veel eten; enz.; *panabèhan* omgespitte aarde; plek van onkruid enz. gezuiverd.

تابُس **taboeih** *manaboeih* koopen van slaven; b.v. *manaboeih boedaᵋ*; *manaboeihi* van verpande goederen lossen; *panaboeih* kooper, losgeld; *taboeihan* losgeld.

تابغ **tabang** *manabang* vellen, omkappen; *panabang* veller, werktuig om te vellen; *panabangan* de plaats, waar 't werktuig ingedreven is; de kap.

تابُغ **taboeang** koker van bamboes; *taboeăng paisòᵋ* of *taboeăng madat* opiumpijp; *taboeăng kòpi* een bamboekoker, waaruit koffie geschonken wordt; *taboeăng pitih* spaarpot, waarvoor alleen ook *taboeăng*; *manaboeăngkan* als spaarpenning wegleggen; *mangataboeăngkan* in een spaarpot doen; *baᵋtaboeăng saroeèh* zooals een bamboekoker van een geleding (d. i. zonder bodem) fig. een flapuit zijn, geen geheimen kunnen bewaren.

تابيغ **tabieng** steilte, afgrond; *manabiĕng* langs het kantje af, bijna; *manabiĕng hati* verdenken, vermoedens koesteren; *lah manabiĕng djawab ang bakèh nan iŏ* uw antwoord is bijna het ware; *hilang kain awaᵋ kapatang, manabiĕng hati awaᵋ bakèh si Anoe nan mandapèᵋ* mijn kain is gisteren verloren geraakt, ik vermoed dat N.N. haar gevonden heeft; – *baᵋ tagaᵋ di tapi tabiĕng* zooals het staan aan den rand van een afgrond; fig. in een gevaarlijken toestand verkeeren; van kooplieden op het punt bankroet te gaan; *baᵋ aoeă djŏ tabiĕng* fig. elkander helpen, steunen; *baroemah tapi tabiĕng* fig. altijd in vrees, angst verkeeren; *mahambaukan katabiĕng* fig. in 't verderf storten; *tjampaᵋ kanlah katabiĕng* fig. ik wil 't niet; *batjampaᵋlah katabiĕng* loop naar den duivel; *balaraᵋ katabiĕng* fig. om 't hardst naar hun verderf loopen, (van verschillende personen gezegd).

تابق **tabaᵋ** I een ijzeren schop; II* een ijzeren staaf met punt, gebruikt om b.v. steenen los te maken.

تابُق **taboeăᵋ** door en door; recht toe recht aan; er recht op af; zonder omhalen; *habih taboeăᵋ taboeăᵋ* één gat en al; vol gaten; – *taboeăᵋ pikiĕran* scherpzinnig; *manaboeăᵋ* een gat maken door en door; doorboren;

er regelrecht op afgaan; aan de eene zijde ingaan en aan de andere uitkomen zooals b.v. inkt op vloeipapier; *manaboeă^ᶜ badjalan* den weg volgen, die regelrecht op het doel afgaat; *gantiĕng poetoeih, biang taboeăᶜ* (zie *biang*); *biang mananti taboeăᶜ* het dunnere wacht er op een gat te worden; fig. 't vooruitzicht bestaat; de gevolgen zullen niet uitblijven b.v. van iemand, die veel geld verteert en die, zoo voortgaande, arm zal worden.

تايق **tabiĕᶜ** groet, begroeting, compliment; *batabiĕᶜ, basitabiĕᶜ* of *mambari tabiĕᶜ* groeten; *mintaᶜ tabiĕᶜ* neem me niet kwalijk, ik vraag excuus, met uw welmeenen; dit wordt b.v. gezegd als een mindere voorbij een meerdere heengaat.

تابل **taba** dik; van de haren: grof; van verschillende voorwerpen: dicht bij elkander, dicht, talrijk; *taba talingŏ* onverschillig voor berisping, beleediging, enz.; *taba djangèᶜ* ongevoelig; *taba lidah* moeielijk uit zijn woorden kunnen komen; *taba kabalakang* rijk zijn zonder 't te toonen; *oentoeăng taba kabalakang* fig. hoe langer hoe ongelukkiger; *lah taba kitabnŏ* hij weet veel, hij heeft veel geleerd; *sataba lantai* gewoonlijk van 't vuil op 't lichaam: een vloer dik; *paroeiᶜ taba* een deel van de ingewanden bij het rund (de leb?); *idjoeăᶜ panaba* de onderste idjoek, een slechter soort dan de bovenste en dienende om de dakbedekking dik te maken.

تابو **taboe** I suikerriet; *manaboe* kruimelig zijn; *patah taboe* door midden gebroken; *batoengkèᶜ taboe* fig. een man, die met zijn vrouw op weg is; *batanam taboe di bibiĕ* fig. vleien, strooplikken, pluimstrijken; *saloebang baᶜ taboe* fig. van denzelfden stand, hetzelfde aanzien zijn; *taboe saroeĕh dioelèᶜ poelŏ* aan de ééne geleding suikerriet knaagden de wormen nog; fig. maar weinig bezitten en daarover nog veel zorg of verdriet hebben; b.v. maar één kind hebben, dat altijd ziek is; *maharaᶜ taboe dimaliĕng* een gestolen stuk suikerriet overal rondbrengen fig. met zijn eigen gebreken te koop loopen.

II *si taboe* naam van een insekt.

تابوه **taboeăh** een uitgehold deel van een boomstam, aan de eene zijde met een huid bespannen, waarop de tijd en seinen aangegeven worden; – *taboeăh nan larangan* zulk een instrument, waarop alleen bij bijzondere gelegenheden wordt geslagen; *laloe maliang taboeăh soeroeiᶜ maliang pandjaiᶜ* door de opening van een *taboeăh* binnengaan, door die van een naald terugkeeren fig. een hoog woord voeren, maar als het er op aankomt weinig doen; veel geschreeuw maar weinig wol; – *kataboeăh singkèᶜ kagandang balabiĕh* te kort voor een *taboeăh* en te lang voor een *gandang*; fig. noch voor 't eene noch voor 't andere geschikt zijn; *datangnŏ maliang pandjaiᶜ, painŏ maliang taboeăh* 't komt als door 't oog van een naald en gaat als door de opening van een *taboeăh* fig. 't komt er bij beetjes in en gaat er in groote hoeveelheden uit; weinig verdienen en groote verteringen maken; moeielijk zijn in 't begrijpen van iets, maar veel te vertellen hebben als 't op praten aankomt (hiervoor ook *kaloea baᶜloebang taboeăh, masoeăᶜ baᶜloebang pandjahiᶜ*); *loeloeih taboeăh paratiannŏ* fig. hij gevoelt zich gelukkig, opgewekt, lustig; *paroeiᶜang loeloeih taboeăh!* ge kunt verbazend veel eten!

†تاتر **tata** *manata* mikken, richten op iets; *manatakan* iets richten op iets, b.v. *manatakan badiĕ* het geweer richten; *tata katŏ-katŏ* op flinke, onbedremmelde wijze spreken zooals b.v. een boosdoener om zich daardoor vrij te pleiten van schuld; *tata tugaᶜnŏ* vast op zijn stuk blijven, toonen wat men wil; *tata pantjaliĕᶜan* helder, duidelijk voor het gezicht.

تاتس **tatèh** klaar, gereed met iets; *indaᶜ tatèh di hambŏ manjoerèᶜ sahalai karatèh sapamakan siriĕh.* Een vel papier kan ik in ± een kwartier niet schrijven; *manatèh* toppen, behakken van planten; II uitkomen, openbarsten van een ei, *manatèh taloeă nan doeŏ toe* de beide eieren kwamen uit; over 't algemeen beweert de Maleier, dat de hen de eieren openpikt en hoort men ook zeggen b.v.

hajam lah manatèh; – *manatèhkan taloeä itiës* (van de kip) de eieren openpikken voor de eend d. w. z. de eendeneieren, waarop zij gezet is.

تاتيڠ **tatiëng** *manatiëng* optillen, oplichten met de vlakke hand, op die wijze wegbrengen, dragen, opbrengen b.v. het eten; *manatiëng nan sapandjang adat* aan den gastheer, door wien men uitgenoodigd is eenig feest bij te wonen een zekere waarde geven (b.v. *mambaŏ koedŏ, djawi, kambiëng*, enz.); *manatiëng sidakah* aalmoezen uitdeelen; *manatiëng-natiëng hati oerang* iemand vleien, complementjes maken; *ba*s*manatiëng* of *mananai minja*s *panoeäh* fig. heel voorzichtig behandelen of met iets te werk gaan.

تاتوق **tatò**ᵃ vast, onbewegelijk, bestendig; *tatò*s *hati* kalm, bedaard; *manatò*s*kan* bevestigen, bestendigen, vaststellen; *manatò*s*kan hati* gerust stellen, moed inspreken; een hart onder den riem steken; *katatò*s*an* bestendigheid, vastheid.

تاتق **tata**ᵃ *manata*s afperken, de grens of plaats voor iets afbakenen; den tijd voor iets bepalen; aanduiden, b.v. door een kerf, hoever iets afgesneden mag worden; *manata*s*kan makan oebè*s de uren (aan iemand) voorschrijven voor het innemen van geneesmiddelen; *manata*s*kan* iets gebruiken om te bepalen, af te bakenen enz. *manata*s*i* omtrent iets bepalen, afspreken, enz.

تاتو **tatau** suf; in de war; niet weten wat te doen of waaraan zich te moeten houden; *manatàukan* in de war brengen, suf maken, b.v. door met werk te overladen.

تاته **tatah** inzetsel, versiering van diamanten b.v.; *tatah koendai* een gouden versiersel voor op het hoofd, soort van diadeem; *karih batatah intan* een kris met diamanten ingezet; *manatah* inzetten, bezetten, omzetten. II *manatah* kleine kinderen aan de hand leiden, om ze te leeren loopen.

تاتاي **tatai** (zie *atai*) *manatai* tellen, uittellen, bij den tel of één voor één doen ondergaan, sorteeren; *tatailah malata*s*kan kain dalam péti na*s*djalèh samatjam-samatjam* leg de kleedingstukken in de kist een voor een bij elkander, opdat elke soort gemakkelijk te onderscheiden zij; – *ditatainŏ baroemah* hij trouwt veel malen.

تاجق **tadja**ᵃ I schoffel. II* een groote pot.

تاجم **tadjam** scherp, scherpte; *tadjam aka* geslepen, slim; *tadjam batimba* aan weerskanten scherp; *tadjam tjaliës* scherp kijken, nauwkeurig opnemen; *tadjam katŏ* of *tadjam moeloei*s scherpe, boosaardige, hatelijke uitdrukkingen; *tadjam pisau dè*s *baasah* het mes wordt scherp door het slijpen, fig. oefening kweekt kennis; ook boos worden tengevolge van gedurige opstokerij; *manadjamkan* scherp maken.

تاجين **tadjin** dun gekookte rijst als stijfsel.

تاجو **tadjau** groote, aarden pot; *ta*s *tadja*s *tadjau badjarang, ta*s *kai*s *toepang bamakan* is er geen *tadja*s dan wordt de *tadjau* boven het vuur gezet, werkt de *kai*s niet, dan doet het de *toepang* fig. kan men het eene middel niet toepassen dan moet men het andere probeeren; komt men er op de eene manier niet, dan moet men 't op een andere probeeren.

تاجي **tadji** kunstpoor voor een vechthaan; *ba*s *tjandŏ tadji* van allerlei wapenen: zeer scherp; *kiliëran tadji* glad, fijn, gewoonlijk van 't voorhoofd; *lah patah nan batadji* fig. hij, op wien men rekende of bouwde is er niet meer; *nan batadji* een steun, een raadgever, iemand op wien anderen zich vertrouwen; *doedoeä*s *di amboeäng-amboeäng tadji* op de punt van een hanespoor zitten; fig. op een gevaarlijk standpunt staan; steeds op zijn qui vive moeten wezen; *bantoeä*s *tadjian* in den vorm van een hanespoor, gewoonlijk van de wenkbrauwen.

تاد **tadŏ*** *manadŏ* ranselen; *manadŏi* iets ranselen; *manadŏkan* met iets ranselen; *ditadŏinŏ ana*s*nŏ dè*s *mamatjahi tjawan* hij sloeg zijn kind omdat het een kopje gebroken had.

†تادير **tadië** een wand van gevlochten bamboe, vooral van rijstschuren.

تادوڠ **tadoeäng** naam van een zeer vergiftige slang; naam van een boschgeest; *ajam*

tadoeång naam van een vechthaan met zwarte pooten, zwarte oogen en roodachtige vederen.

تاده **tadah** I schoteltje onder een kopje; II helder, duidelijk zichtbaar; III* evenaardende, zooals; b.v. *roemah toe tadah roemah hambŏ* dat huis is evenals het mijne; *inda*ᵋ *batadah* het blijkt niet, dat er is b.v. *inda*ᵋ *batadah oerang nan kadjadi panghoeloe* het blijkt niet dat er iemand is, die *panghoeloe* zal worden.

تادوه **tadoeăh** stil, bedaard, kalm; beschut voor regen, wind, zonnehitte; luwte; *batadoeăh* onder dak gaan, zich beschermen tegen wind enz., *katadoeăhan* beschutting tegen regen, enz.; onder dak zijn, beschut zijn tegen regen, wind, enz. – *mampatadoeăhkan* onder dak brengen enz. – *hoedjan tampè*ᵋ *batadoeăh panèh tampè*ᵋ *balindoeăng* fig. in alle omstandigheden een steun vinden in iemand; *ba*ᵋ *batadoeăh di bah batoeăng* fig. onder bescherming staan of een steun hebben, die niet veel te beteekenen heeft; *dagiĕng batadoeăh* het dikke gedeelte bij het rund tusschen de pooten; *lambai-lambai batadoeăh* een soort lijstwerk.

تادي **tadi** zooeven, straks, laatstleden; *tadi malam* laatstleden nacht.

تار **tarŏ** I verkorting van *antarŏ*; *tarŏ lai* zoolang als, gedurende, in den tijd dat; II werktuig om lijnen in 't hout te krassen, regel, liniaal met een spijker aan het uiteinde ervan; *manarŏ* op die wijze lijnen maken; – *malampau tarŏ* of *rata*ᵋ *malampau tarŏ* de palen te buiten gaan; al te veel vergen; het al te erg maken; *tarŏ badiang nasi masa*ᵋ dubbel voordeel hebben; het mes snijdt van twee kanten.

tarŏ is te vertalen door *om* in zinnen als: *bamain tarŏ pitih* spelen om geld; *manjaboeăng tarŏ laoeă*ᵋ hanen laten vechten om den haan zelven (niet om geld of iets anders).

تارس **tarèh** het hart, de kern van boomen; (van sommige boomen heilig zijnde) de zuivere rijstkorrel; *panjaki*ᵋ *tarèh* ziekte in de beenen, veelal gepaard gaande met zwelling en rheumatische aandoeningen; (volgens sommigen ontstaan door het aanraken van een geest, die geheel behaard is, en wiens haren in de huid van den mensch dringen); *batarèh-tarèh* zoo duidelijk, klaar mogelijk; *baindang batampi tarèh, bapiliĕh atah tjiè*ᵋ*-tjiè*ᵋ de padi is van de beras gescheiden door ze heen en weer te schudden, de *tarèh* is gewand en dan nog is de *atah* één voor één uitgezocht fig. zuiver in den hoogsten graad; – *batarèh kaloea ba*ᵋ *pimpiĕng* fig. geleerd, rijk, dapper zijn naar den schijn; *batarèh kaloea bakoeli*ᵋ *kadalam* 't hart of het merg naar buiten en de schors naar binnen hebben; fig. deugdzaam zijn voor 't oog, maar innerlijk niet deugen; *misiki talamoen dalam tanah, namoen tarèh mambangoen djoeŏ* al is het in de aarde bedolven, als het een hart of kern heeft (als het deugdzaam hout is) blijkt dit toch; fig. innerlijke deugden komen toch aan den dag.

تاروس **taroeih** (gewoonlijk in geschr.) door en door; recht toe recht aan; *tjamin taroeih* een soort van waarzeggersspiegel.

تارغ **tarang** klaar, helder, duidelijk, licht; *manarang* om opheldering, inlichting vragen; *manarangkan* ophelderen, verlichten, duidelijk maken; *manarangi* verlichten, schoonmaken; nog eens toelichten, nog eens om opheldering vragen; (ook in de beteekenis van *manarang* gebruikt); *katarangan* toelichting, opheldering, verklaring; *bakatarangan* met duidelijkheid, op den man af, b.v. *dikatŏkannŏ bakatarangan samiĕng* hij zegt 't maar op den man af; *bakatarangan samiĕng katŏ-katŏ ang, bagŏ padoesi bagai habih doedoeă*ᵋ en ge noemt het kind maar zoo bij den naam, niettegenstaande er ook vrouwen bij zitten; *kaboen ditarangi* de tuin wordt schoongemaakt; *kò*ᵋ*-inda*ᵋ *takana tarangi malah* als ge 't U niet meer herinnert, vraag dan 't U nog eens te verklaren; *batarang-tarang* zeer duidelijk, zeer helder; *tarang di dadŏ* het goed weten; *tarang hati* vlug van begrip; *tarang hari* helder weêr, ook helder maanlicht; *tarang larèh* heldere avond zonder maanlicht; *tarang atjŏ-atjŏ*

of *tarang tjoeatjŏ* helder, klaar van den hemel, den nacht bij maanlicht; *tarang bindarang* zeer helder; zeer licht; *aloen tarang ba⸗ boelan, aloen siang ba⸗ hari* fig. het is nog niet heel duidelijk; 't is nog niet heelemaal bewezen.

تارغ **taroeăng** I naam van een plant, waarvan de eetbare vruchten zijn de *taroeăng pandjang, hitam, poetiĕh, paranggi* enz. en de niet eetbare *taroeăng asam, padang* enz.

II *manaroeăng* doen struikelen; *tataroeăng* gestruikeld, struikelen; *panaroeăng* een struikelaar, b.v. een paard, dat zwak op de voorhand is; *gaèʾ⸗ taroeăng asam kian toehŏ kian tadjam* oud zoo als een *taroeăng asam* hoe ouder, hoe scherper; fig. van personen hoe ouder, hoe wellustiger; *kò⸗ badjalan djan di koerang pitih, kò⸗ tataroeăng bagai taloeă oerang* als ge op reis gaat zorg dan geen gebrek aan geld te hebben, ge mocht eens struikelen over de eieren van iemand fig. ga zonder geld niet op reis, ge mocht eens in ongelegenheid komen; *baroe diandjoe lah tataroeăng* pas staat men op (is men van plan weg te gaan) of men struikelt al; fig. al tegenstand of tegenspoed ondervinden, vóórdat eigenlijk nog begonnen is met iets; *bakèh tataroeăng lé takana* de plaats, waar men gestruikeld is, herinnert men zich wel, hoeveel te meer...... te kennen gevende dat men overtuigd is van erkentelijkheid voor bewezen diensten; b.v. *djan di tòlong lai si Anoe nan toen, kò⸗ di tòlong banai barisoeă⸗ iŏ lah loepŏ* help N.N. toch niet meer, want ofschoon ge hem helpt, zal hij 't morgen weer vergeten zijn; – waarop geantwoord wordt: *inda⸗ moengkin (moekin)! bakèh tataroeăng lé takana;* dat is niet mogelijk, de plaats waar men enz.

تارغ **tariĕng** glinsterend, blinkend, glanzend; *batariĕng* glinsteren, blinken, glanzen *manariĕng* poetsen, glimmend, glanzend maken; *manariĕngkan* iets als glans- of poetsmiddel aanwenden; *panariĕng* wat als zoodanig gebruikt wordt; *manariĕngi* overpoetsen; fig. nauwkeurig onderzoeken.

تارق **tarò**ᵖ I naam van een boom; *oerang bakaìn tarò⸗* fig. een zeer arm of behoeftig mensch; II stil, karig in 't spreken; van nature niet meer zeggen, dan hoog noodig is.

تارق **tara**ᵖ *batara⸗* lang op dezelfde plaats vertoeven; zich afzonderen ter bekoming van eenige wetenschap; *batara⸗ samiĕng iŏ di sawah inda⸗ poelang-poelang* hij blijft maar steeds op 't rijstveld en komt niet zoo tusschenbeide eens thuis.

II bijwoord van graad bij verschillende handelingen b.v. *tara⸗ makan* overvloedig (langdurig) eten; evenzoo *tara⸗ bakadjŏ, tara⸗ tidoeă* enz.

III *si tara⸗* naam van een plant.

تارق **taroeă**ᵖ knop, bot, uitspruitsel; *bataroeă⸗* knoppen krijgen, uitbotten.

تارق **tariĕ**ᵖ *manariĕ⸗* nemen, ontnemen, uit- van iets nemen; in beslag nemen; plukken; *manariĕ⸗ oerang kabinantoe* iemand tot schoonzoon of schoondochter nemen; *manariĕ⸗njaŏ* den laatsten snik geven; *tariĕ⸗ oesoeă* een in beslag nemen met voorkennis van de wettige hoofden, en als de schuldenaar volstrekt niet aan zijn verplichtingen wil voldoen; *tariĕ⸗ tjaboeăh* een in beslag nemen op eigen gezag; *tariĕ⸗ sangkoetan* in beslagneming, die, omdat er de eene of andere omstandigheid in den weg komt, wordt opgeschort; *salah tariĕ⸗ mangoembaliĕ⸗kan* als men eigendunkelijk neemt, moet men het genomene terug geven; (Mal. oend[2]) *boeang* of *singkò⸗ daoen tariĕ⸗ boeah* fig. kort en bondig; *tariĕ⸗an* werktuig voorzien van openingen, die opvolgend kleiner worden, door de goudwerkers gebruikt om gouddraad te trekken; *tariĕ⸗ manariĕ⸗* van weerskanten nemen, enz.; b.v. van weerskanten kinderen als schoonkind nemen; *manariĕ⸗ bapandjang tangan mambaiĕ batangan singkè⸗* nemen met lange en betalen met korte handen; fig. bij 't koopen zooveel mogelijk voor zijn geld willen hebben, doch slecht van betalen zijn.

تارن **taran** (wel eens voor *tataran*, stang, lansstang; *bataran pinggang* de handen in de zijde hebben.

تاره **tarah** *tabiëng tarah* een steile afgrond; *tarah kasau* van de boventanden: gelijk afgevijld; *manarah* behouwen, bedisselen; *batarah kanjiëng* zeer beschaamd, zeer beleedigd zijn; *panarah* de persoon, die 't werk doet, het werktuig er voor; – *tarahan* naam van een vogel; *batoenggoeă ditarah, kasèᶜ dihampalèh* wat met verhevenheden is wordt bedisseld, wat ruw is wordt met *hampalèh* gewreven; fig. waar geschillen of zwarigheden bestaan, moeten die uit den weg geruimd worden.

تاروه **taroeăh** inzet; *manaroeăh* bezitten, hebben, er op nahouden; *manaroeăhkan* bewaren, in bezit geven, als inzet geven; *bataroeăh* tegen elkander inzetten, wedden; *pita roeăh* last, bevel, opdracht, in bewaring gegeven goed; *bapitaroeăh* belasten met iets, onder bewaring of hoede stellen, *mampitaroeăhkan* iets in bewaring geven, omtrent iets de zorg, bewaring opdragen; *panaroeăhan* bewaarplaats; 't bewaarde; fig. gedrag, kunde; – *manaroeăh dandam* wrok koesteren; *piriᶜ taroeăh* of *taroeăh djŏ piriᶜ* (zie *piriᶜ*); *pakaian taroeăhan* zondagspak, feestpak; *anaᶜ taroeăhan* het meest geliefde kind; *tjintjin taroeăhan* feestring; een ring, die bij zeldzame gelegenheden wordt gedragen; *bapitaroeăh atah di tikoeih atah* in bewaring geven aan muizen fig. iets in bewaring geven of opdragen aan personen, die niet te vertrouwen zijn; *pitaroeăh bahoenjikan*, *pasan batoeroeti* in bewaring gegeven goed zelf bewaken, bij een opgedragen last of boodschap zelf meegaan fig. geen genoegzaam vertrouwen stellen in anderen en daarom zelf een oog in 't zeil houden; *hambŏ lai manaroeăh kain nan saroepŏ toe* ik bezit zulk een kain; *dèᶜ hambŏ naᶜ pai kakioen, hambŏ pitaroeăhkan pakakèh hambŏ ba kèh si Anoe* wijl ik daar heen ga, geef ik mijn gereedschap aan N.N. in bewaring; *hambŏ lah tahoe banai di panaroeăhan si Anoe* ik ken 't gedrag van N.N. al door en door, ik weet al volkomen hoe zwaar N.N. weegt; *oerang toe banjaᶜ banai panaroeăhannŏ* die persoon bezit heel veel kunde.

تاري **tari** *manari* dansen; *tapoeăᶜ tari* een dans, waarbij in de handen geklapt wordt; *tari piriëng* bordendans, waarbij de danser, verschillende wendingen om hoofd en lichaam maakt met een of twee borden, die hij tegen de vlakke hand leunt; *tari gandang* en *tari adŏᶜ* waarbij de *gandang* of *adab* als begeleiding dienen; *tari tangan* (ook wel *badampiëng* of *basilèᶜ*) een dans, waarbij de eene partij de andere een slag met de vlakke hand tracht toe te brengen en de slagen met hand of arm gepareerd worden; *manari di ladang oerang* dansen op het veld van een ander; fig. pret, voordeel hebben ten koste van anderen; riemen snijden van een andermans leer.

تاسيق **tasiĕ*** (in geschriften) meer, binnenwater.

تاءڠ **táang*** *manáangkan* uitspreiden of klaar houden, om in op te vangen b.v. de handen, een doek enz. om een vrucht of iets anders in op te vangen; een ton om het regenwater op te vangen; enz. *táangkanlah tangan ang* houd je handen op; *táangkanlah parioeăᶜ naᶜ dèn isikan aïĕ* houd de pot op, dan zal ik er water in doen; – en in fig. beteekenis b.v. *kŏᶜ ditèndjoe oerang, djan ditáangkan samiëng* als ge geslagen wordt, moet je dat zoo maar niet verdragen.

تاڠس **tangèh** *manangèh* stoven, aan warmte blootstellen; *batangèh* zich stoven, zich koesteren.

تاڠيس **tangih** *manangih* weenen, schreien, jammeren; *manangihi* beweenen (niet van een lijk), *mampatangih* aan het weenen enz. maken; *batangih-tangihan* met elkander weenen; *tangih-manangihi* elkander beweenen.

تاڠن **tangan** hand, vóórpoot, mouw; *tapaᶜ tangan* handpalm; *ampoe tangan* de duim, *boeah tangan* de muis van de hand (ook *djantoeăng tangan*), geschenk, cadeautje; *sapoe tangan* zakdoek; *tandŏ tangan* handteekening *oelèh tangan* hulp, steun; *tjapèᶜ tangan* diefachtig, lange vingers hebbende (waarvoor ook *pandjang tangan*); *lapèh tangan* voor loon zonder kost (werken), niet meer met anderen

te maken hebbende, zelf moeten handelen; *soeratan tangan* de lijnen in de hand, fig. lot, vóórbeschikking; *makan tangan* slagen krijgen; *dingin tangan* van iemand, bij wien alles wat hij zaait, opkomt; *rasan tangan* manier van schrijven, hand van schrijven; *djarang tangan* even gauw uitgevende als ontvangende; niet spoedig vindende, wat men zoekt; *gatèh tangan* een handje van breken hebben, hardhandig zijn; *singkè̤ tangan* geen hulp van anderen hebbende; *badjamè̤ tangan* elkander de hand geven; *bapangkoe tangan* (zie *pangkoe*); *mahapoeih tangan* teleurgesteld; niet krijgen, wat men vraagt; *mamintŏ di bawah tangan* beleefd en nederig verzoeken; *lapèh di tangan* kwijt zijn, niet meer bezitten, ontvallen; – *manangan* met de hand slaan, de hand op iemand of iets leggen (waarvoor ook *manangani*); – *inda̤ goenŏ hambŏ pai mantjalië̤, di nŏ lah lapèh tangan* het is niet noodig, dat ik ga kijken, hij moet 't zelf maar doen of ik heb niet meer met hem te maken; *mahapoeih tangan samiëng awa̤ mamintŏ idjin* ik ben teleurgesteld bij 't vragen om verlof (mijn verzoek om verlof is van de hand gewezen); *ana̤ toe lah lapèh di tangan awa̤, dè̤ kanai katoemboeăhan* dat kind is me ontvallen door de pokken; *pamandangan hambŏ soeratan nangkŏ rasan tangan si Badoe* ik beschouw dit schrift als van de hand van Badoe te zijn; – *tjapè̤ kaki, ringan tangan* handig, bij de hand, ijverig; *djan pitjajŏ tangan soeò̤ djŏ tangan kida* vertrouw uw beste vrienden niet; *batapoeă̤ sabalah tangan* fig. de hulp, steun, goedheid komt van één kant; *manih moeloei̤ djan pitjajŏ lapèh di tangan djan diarò̤* vertrouw het vleien niet, want als 't (n.l. eenig voorwerp, dat ter leen gevraagd wordt b.v.) eenmaal uit uw handen is, moet ge niet verwachten (het terug te krijgen); *tangan mantjantjang baoe mamikoeă* fig. die zijn achterste brandt, moet op de blaren zitten; ook de familie moet lijden, voor 't geen een der leden ervan doet.

تاغه **tangah** midden, middelpunt, helft, gedeelte; *satangah* een helft, een half, een gedeelte; *tangah roemah* middengedeelte, middenvak van een woning, 't gemeenschappelijk deel der woning; *tangah hari* middag; *tangah toeroen* van 1–3 uur op den dag; *tangah makan* onder het eten; *tangah doeŏ* anderhalf; *tangah doeŏ poeloeăh* vijftien; *tangah doeŏ ratoeih* honderd en vijftig; *tangah doeŏ riboe* vijftien honderd; *dalam doeŏ tangah tigŏ* dubbelzinnig, slenterig; *manangah* in 't midden zijn, middelmatig; *mangatangahkan* aan een scheidsman overgeven; *mangatangahi* tusschen beiden komen, als scheidsrechter optreden; *patangahan* middengedeelte.

تاغيء **tangè̤** *manangè̤* tegenhouden, afsluiten, beletten voort te gaan, opstoppen, dichtstoppen, beteugelen; *tangè̤ banailah palapèhan aië nan toen* stop de opening ter loozing van het water goed dicht; *kò̤ saki̤ paroei̤ ditangè̤ oerang minoem aië dingin* als men buikpijn heeft moet men zich onthouden koud water te drinken; *batangè̤* verhinderd, tegengegaan, beteugeld; *aië batangè̤* het water is opgestopt; *ba̤ ditangè̤ oerang kapakan* 't is alsof de menschen verhinderd zijn naar de markt te gaan, (in den zin van 't is niet heel druk); *manangè̤ angò̤* den adem inhouden.

تاڤ **tapŏ** *manapŏ* kloppen, hameren, slaan b.v. met een stuk hout bij het blauwverven; *tahan tapŏ* tegen het slaan bestand zijn; fig. gehard tegen, onverschillig voor het moeielijke; *hitam tahan tapŏ, poetiëh tahan sasah* zwart, dat tegen slaan en wit, dat tegen wasschen bestand is; fig. den toets kunnen doorstaan; navraag kunnen lijden.

تاڤت **tapè̤** recht, recht tegenover, juist, precies; *tangah hari tapè̤* twaalf uur op den middag; *manapè̤* op iets afgaan, als doel hebben; *di roemah sia kitŏ manapè̤ kò̤ pai ka Padang?* bij wien zullen we gaan logeeren, als we naar Padang gaan? *bakatapè̤an* overeenkomstig, precies tegenover elkander zijnde, dezelfde eigenschappen tegenover elkander stellende; *bakatapè̤an roendiëngan* overeenkomstig het gesprek of besprokene; *bakata-*

pèˁan djandji overeenkomstig de belofte; *bakatapèˁan roeèh djŏ boekoe* fig. in overeenstemming met elkander zijn; *manapati* (men zegt gewoonlijk niet *manapèˁi*) doen overeenkomstig eene voorafgegane handeling; *manapati djandji(an)* een belofte nakomen, gestand doen; *batapati* ten opzichte van iets overeengekomen zijn, afspraak gemaakt, bepaald hebben; *katŏ dahoeloe katŏ batapati, katŏ koedian katŏ batjahari* zijn de instellingen, die van de oudste tijden af bestaan en die welke er later bijkomen of bijgekomen zijn (omtrent de vroegere is men reeds overeengekomen, omtrent de latere zoekt men nog dit te doen); – *kabarang tapèˁ* waarheen men wil, onverschillig naar welke plaats; *tapèˁ** dicht bij; *roemah hambŏ tapèˁ djalan gadang* mijn huis staat vlak aan den grooten weg.

تاڤر **tapa** *manapa* met eenig doel komen b.v. om te spelen, te vechten, te praten; *manapakan* met of wegens iets komen b.v. *barisoeăˁ oerang kakamari manapakan pamainannŏ baragam-ragam* morgen komen er lieden hier om allerlei spelen te vertoonen; *manapaï* voor of wegens iets iemand naderen, naderbij komen b.v. *agaˁ tapaï lah sakètèˁ naˁ tingaran di hambŏ* kom wat naderbij, opdat ik je kunne hooren.

تاڤس **tapoeih** naam van een boom, met gele vruchten, die aan trossen groeien en welker pitten oliehoudende bestanddeelen bevatten (v. H.).

تاڤس **tapih** *manapih* zijgen, doorzijgen, filtreeren; *tapihan* zijgtoestel; *panapih* wie zijgt, zijgtoestel.

تاڤڠ **tapoeăng** I *manapoeăng* met de vuist slaan; als bijw. van graad b.v. *manapoeăng makan* veel eten; *manapoeăng badjalan* veel loopen; *batapoeăng* vechten.

II meel; *manapoeăng* tot meel maken; fig. vermorzelen. – *baˁ mahélŏ ramboeiˁ dalam tapoeăng ramboeiˁ djan poetoeih tapoeăng djan taséraˁ* fig. uiterst voorzichtig zijn bij het doen van iets; *inai tatapoeăng, koekoe tangga* juist als de *inai* fijn gemaakt is, valt de nagel af; – fig. juist als men 't gebruiken zou kunnen, 't niet meer noodig hebben; alles gereed of in orde hebben, terwijl datgeen waarvoor men dit deed, dan juist verdwijnt.

III *si tapoeăng* naam van een boom.

تاڤق **tapaˀ** onderste vlakte van iets, palm, zool, grondvlak; *tapaˁ tangan* de palm van de hand, (ook wel handteekening); *tapaˁ itièˁ* opgelegd of ingezet stuk aan de pijpen van een Mal. broek, dienende tot versiering; *tapaˁ koedŏ* rond bijgesneden van 't haar; naam van een plant; *tapaˁ tapaˁ* houten schoeisel; (ook schoeisel in 't algemeen); *gadang tapaˁ* lui, vadzig, traag; *manapaˁ* de sporen van iemand of iets zoeken b.v. van het wild; een voet verder gaan (dan men eigenlijk mag) b.v. bij sommige spelen, waarbij de plaats om te staan, bepaald is; *tapaˁan* of *batoe tapaˁan* optred; steen als zoodanig vóór een Mal. woning; *minoen aïè tapaˁ* het water drinken, waarmede de voeten gewasschen zijn fig. zeer onderdanig zijn; *satapaˁ djan laloe, satapaˁ djan soeroeiˁ* geen voet voor of achteruitgaan, vast op zijn stuk blijven staan.

تاڤوق **tapoeăˀ** *manapoeăˁ* met de vlakke hand slaan; *batapoeăˁ* in de handen klappen, ook bij wijze van spel tusschen twee personen; ook het slaan of tikken van voorwerpen tegen iets b.v. *batapoeăˁ lonta di pipih* de oorhangers tikken tegen de wangen; *batapoeăˁ oerang datang* men komt van alle kanten; *satapoeăˁ (satipaˁ)* eendrachtig; *manapoeăˁ aïè didoelang, moekŏ djoeŏ kanai patjaˁ nŏ* als men met de vlakke hand op het water in de doelang slaat, dan wordt 't gelaat ook door de druppels bespat; fig. die de fouten van de zijnen vertelt, wordt zelf door schande getroffen; die zijn neus schendt, schendt zijn aangezicht; *batapoeăˁ sabalah tangan* (zie *tangan*); *tapoeăˁ basamboeiˁ hilang badjawèˁ* met dezelfde munt betalen, vergelden.

تاڤيق **tapièˀ** *manapièˁ* zachtjes met de vlakke hand slaan; streelender wijze klapjes geven; de hand op iets leggen om vast te houden, b.v. een leuning.

تاڤين **tapin** een vischsoort (v. H.).

تاڤو **tapoe*** boordevol, tot aan den rand gevuld; II *si tapoe* naam van een plant.

تاڤه **tapah** een vischsoort (v. H.).

تاڤي **tapi** rand, zoom, kant, boord, lijst, oever, grens; *tapi kain* kant of zoom van goud of zilverdraad aan de *saroeng* of *salèndang* der vrouwen; *manapi* langs den kant gaan, langs het kantje af, bijna zooals het wezen moet; *tjakŏ djaoeăh salisiĕh djawabnŏ, kini lah manapi* daar straks was zijn antwoord in 't geheel niet goed, nu lijkt het er al veel op; *manapikan* naar den kant enz. brengen; – *tapian* badplaats; *taga*ᶜ *tapi tabiĕng* (zie *tabiĕng*); *ba*ᶜ *baroemah di tapi aïĕ* fig. voor 't geval, dat men, aan tafel zittende, allerlei onaangename menschelijke geluiden hoort; *maròsò*ᶜ *tapi lapiĕ*ᶜ het pluizen of plukken aan de dekens van personen, die erg ziek zijn.

تاڤاي **tapai*** graan, dat aan het gisten gebracht is.

تاك **takŏ** I *si takŏ* naam van een plantje; II* = *tjakŏ*.

تاكت **takat** *manakat* (geen èᶜ) bestikken (gewoonlijk alleen op hoofdpl.).

تاكوت **takoeiᵖ** bang, bevreesd; vrees, angst; *manakoei*ᶜ*kan* bang, enz. maken; *manakoei*ᶜ*i* iets vreezen, duchten; *katakoei*ᶜ*an* in vrees of angst verkeeren; door vrees of angst aangegrepen; *panakoei*ᶜ vreesachtige, bloodaard.

تاكر **taka*** een inhoudsmaat.

تاكر **takoeă** *manakoeă* bukken, voorover buigen; volgen, opvolgen, gehoorzamen; *dalam manakoeă maningadah* onder het bukken, naar den hemel blikken fig. slechts naar den schijn onderdanig zijn.

takoeă ook een ziekte onder de kippen, waarbij zij steeds in elkander gedoken zitten; *ditakoeă* door die ziekte aangetast zijn.

تاكق **takoeăᵖ** insnijding, keep, kerf, dikwijls als teeken ter vaststelling of van overeenkomst; *takoeă*ᶜ *kajoe* ceremonie bestaande in het maken van (gewoonlijk) drie kerven in een stuk hout als teeken van overeenkomst; *manakoeă*ᶜ bepalen, vaststellen; *manakoeă*ᶜ *hari* den dag bepalen of vaststellen; *nan batakoeă*ᶜ *nan ditabang, nan babarih nan dipahè*ᶜ (of omgekeerd) waar de keep is, daar moeten de slagen om te vellen toegebracht worden en waar de kras getrokken is, daar moet men beitelen; fig. het moet geschieden volgens de vastgestelde verordeningen; – *batakoeă*ᶜ *bata kiĕ*ᶜ *bakoeba*ᶜ *bakoeliliĕng, masoeă*ᶜ *basah kaloea kariĕng* er is een keep in en 't is heelemaal van 't vel ontdaan, het gaat er nat in en komt er droog uit; (raadsel, waarvan de oplossing is: een stuk suikerriet, waarop men kauwt).

تاكق **takiĕᵖ** insnijding, kerf, gewoonlijk om de sap, gom of hars uit eenig voorwerp te krijgen; *manakiĕ*ᶜ een kap of kerf in iets geven; *manakiĕ*ᶜ *darah di batoe* bloed uit een steen willen halen, (door een keep in dezen te maken) fig. het onmogelijke eischen; vergen, waar niet te geven is; *manakiĕ*ᶜ *djŏ katŏkatŏ* door beleedigende uitdrukkingen iemands bloed aan het koken brengen.

تاكن **takan** *manakan* naar beneden drukken, onderhouden; *manakan awa*ᶜ *katŏ-katŏnŏ* hij is mij de baas in het spreken; *manakankan* iets naar beneden drukken.

تاكو **takoe*** een maat, waarin het deeg voor te bakken koek gemeten wordt.

تاكوء **takòᵖ** *manakòᵖ* gissen, op den gis doen, op 't oog iets doen.

تاكه **takah** er vlug, vaardig, flink uitzien; *manakah* zich flink, vaardig, vlug voordoen; *batakah* flinkheid, vlugheid, vaardigheid bezittende; – *takah banai oerang tèh koedŏ nan toen* die man ziet er, te paard, flink uit.

تاكي تاكي **taki-taki** raadsel; *taki-taki* ook zinspelende op iets zeggen; *takò*ᶜ *takitaki dèn di ang: djatoeăh kabawah, ditjari kaatèh* tracht mijn raadsel op te lossen: het valt naar beneden en het wordt boven gezocht.

تاݢر **taga** I onbuigzaam, stijf, koppig, eigenzinnig; *managa* zich zoo voordoen; *taga paloepoeă*ᶜ *matŏ* stijf van de oogleden; fig. flink uit de oogen kijken; zich ferm, onbevreesd voordoen; *mampataga* stijf maken; *ga*ᶜ *pataga*

paloepoeăʿ matŏ sakètèʿ kŏʿ awaʿ di nagari oerang toon je wat flink als je in den vreemde bent.

II dof, rommelend geluid van verren donder; onderaardsch geluid bij aardbeving.

تاكُر **tagoeă** *managoeă* (van spoken of geesten) aanspreken, ontmoeten; *tatagoeă* door een spook of geest aangesproken zijn; er een ontmoet hebben.

†تاكِر I **tagiĕ** een bamboezen koker om water in te halen. II verlangen, verlangend zijn naar iets; *tagiĕ banai di nŏ maisŏʿ* hij zou graag willen rooken.

تاكُه **tagoeăh** vast, hecht, onwankelbaar, sterk; vastheid, enz.

تاكڠ **tagang** stijf, gespannen, stevig, vast, taai; *laoeăʿ tagang* taai vleesch; *managangkan* spannen, gespannen doen zijn; *managangi* sterk, stijf naar zich toetrekken; *batagangtagang* in tegenovergestelde richting trekken fig. van meer dan een persoon: ieder met tegenovergestelde gedachten of bedoelingen eenig werk op iets toepassen; *si tagang* het gespannene; de koppige, onhandelbare; *pantang si tagang nan kakandoeă* 't is het gespannene verboden slap te worden fig. de onwillige heeft er een afkeer van toe te geven; *basitagang* het voor elkander niet willen opgeven; ieder aan eigen opinie blijven vasthouden.

تاكُق **tagŏʿ** krachtig, stevig, sterk, vast, forsch; kracht, sterkte, enz.— *tagŏʿ tagaʿ* standvastig, onwankelbaar; flink in 't waarnemen eener betrekking of in 't doen zijner plichten; *tagŏʿ hati* vast van vertrouwen; *tagŏʿ paratian* vast, onwankelbaar in zijn opinie; *tagŏʿ djandi* stellig, onveranderlijk in een belofte of overeenkomst; *tagŏʿ di pahamnŏ* hij weet, wat hij doet; hij heeft een flinke opvatting; *managŏʿkan*, stevig, sterk, enz. maken; *mampatagŏʿ* steviger, sterker, enz. maken; *managŏʿi* nader, opnieuw bekrachtigen; nogmaals dezelfde behandeling op iets toepassen, om het daardoor des te sterker, zekerder te maken.

تاكَق **tagaʿ** overeind, opgericht, stand, staan; *tagaʿ dama* soort van kandelaar voor de damarkaarsen, *tagaʿ tagaʿ* bestaan, wijze van zijn; *managaʿkan* overeind doen staan, overeind zetten, overeind plaatsen; *managaʿi* bijstaan, steunen; *batagaʿ* stellen, zetten, plaatsen; *tatagaʿ* overeind gezet; *katagaʿan* beroep, middel van bestaan; *èlŏʿ tagaʿnŏ* fig. hij heeft een goed, onbezorgd leventje; *tagaʿ tagoen* (in geschr.) pal, onbewegelijk staan; *tagaʿ di tapi tabiĕng* (zie *tapi*); *indaʿ tahoe rabah tagaʿnŏ* niet weten of het zal instorten of blijven staan; fig. nog niet zeker; nog onbeslist; ook van weefsel, door welks fijnheid men niet zien kan welke draden in de lengte en welke in de breedte loopen; *managaʿkan soempiʿ taʿ barisi* een lege zak overeind willen zetten of *managaʿkan banang basah* een natte draad overeind willen zetten; fig. het onmogelijke willen doen; (het eerste ook in de beteekenis van: wijsheid of voornaamheid willen toonen, waar die volstrekt niet aanwezig is) *alèʿ batagaʿ roemah* het feest, bij het oprichten van een huis; *batagaʿ gadang* of *panghoeloe* een *panghoeloe* aanstellen; *tjoepiĕng tagaʿ* op het kantje af; *kain sapatagaʿ*, één stel kleeren; *pakajoe sapatagaʿ* de palenʿ die noodig zijn voor een huis; *satinggiʿ tagaʿ* een manslengte; *tagaʿ di tangan* neutraal blijven, zich onzijdig houden; *batagaʿ djoeèʿ-djoeè, soedah manjabiʿ* vogelverschrikkers plaatsen als de padi gesneden is; fig. mosterd na den maaltijd; *tahoe tagaʿ-tagaʿ taanjaʿ* of *tagaʿ-tagaʿ di bandoeă* of *tagaʿ-tagaʿ di dindiĕng* ter bepaling van den leeftijd van kinderen, die pas beginnen te staan; *doedoeăʿ doedoeăʿ tagaʿ* onrustig; *doedoeăʿ doedoeăʿ tagaʿ si Anoe kasakiʿan* N.N. is onrustig door de pijn; *di karèʿnŏ tagaʿ-tagaʿ awaʿ* hij maakt mij in tegenwoordigheid van anderen verlegen of beschaamd (*karèʿ* = afhouwen, afslaan, afsnijden); *tagaʿ sarŏman sarŏman, doedoeăʿ saroepŏ saroepŏ* staande en zittende op elkander gelijken; fig. door mooie kleeding of door een air van voornaamheid er wel uitzien als anderen, maar op den keper beschouwd niet veel bijzonders zijn

تاکُق **tagoeä**ᵖ slok, teug; (meer gebr. echter *ragoeäᶜ*); *managoeäᶜ* slokken; bij teugen drinken; – *tagoeäᶜ-tagoeäᶜ* naam van een vogel.

تاکِق **tagië**ᵖ bamboezen koker, om water in te halen.

تاکن **tagan** *managan* bedwingen, beteugelen; *kòᶜ sadang palaᶜ tagan minoen aië* als ge bezweet zijt, onthoud U dan van water te drinken.

تاکُن **tagoen** onbewegelijk, pal; *managoen* ophouden, niet verder gaan met iets; *tatagoen* onwillekeurig zonder beweging blijven, verbaasd; *tatagoen-tagoen* met horten en stooten; *tatagoen-tagoen mambatjö* stotterend, haperend lezen; *basitagoen* zich zonder beweging voordoen; zitten zonder iets uit te voeren; onderweg telkens ophouden; *tagaᶜ tagoen* (zie *tagaᶜ*).

تاکه **tagah** verboden zijn, verbod; *managah* tegenhouden, weerhouden, beletten, verhinderen; *indaᶜ talòᶜ di tagah* zich niet storen aan hetgeen verboden is; *di tagah labiëh baᶜ di soeroeäh* zich meer houden aan 't geen verboden dan aan 't geen gelast is; juist doen, hetgeen verboden is; *manoeroeiᶜ soeroeäh mahantikan tagah* fig. gehoorzaam, volgzaam zijn; *parèntah panagah* tegenbevel;

II maar, doch; *hambö naᶜ pai kapakan tagah hari hoedjan* ik wil naar de markt gaan, maar het regent; *hambö naᶜ toeroen tagah sakiᶜ* ik zou de deur uit willen, doch ik ben ziek.

تاکُه **tagoeäh** vast, hecht, onwankelbaar, sterk; vastheid, enz.

تاکه **tagèh** taai, hard, sterk, lang kunnende uithouden; *tagèh bakadjö* het lang kunnende uithouden met werken.

تالُت **taloei**ᵖ *bataloeiᶜ* knielen (meer gebr. echter *basimpoeäh*, *soedjoeiᶜ*); als bijw. van graad *bataloeiᶜ bakadjö* hard, ijverig werken; *basitaloeiᶜ* in knielende houding zijn. II* naam van een vischnet.

تالُر **taloeä** ei, pop van een vlinder; *taloeä boengkoeih* (zie *boengkoeih*); *bataloeä* eieren hebben, eieren leggen.

تالس **talèh** een kalidisoort; *talèh lala* die niet gegeten wordt; de *talèh bana* en de *talèh si patjoeä* de eetbare; *baᶜaië di daoen talèh* (zie *aië*); *batang talèh di goelai* fig. iemand, in wien geen pit meer zit; een krachtelooze, uitgeputte.

تالغ **talang** een dunne bamboesoort, veel waterdeelen bevattende; *talang parindoe* een denkbeeldige *talang*, volgens den M. voorkomende op heilige plaatsen en hem, die haar vindt, geluk aanbrengende; *si poeloeiᶜ talang* een kleefrijst, waarvan de korrels zeer langwerpig zijn; *pantjoeäng talang* schuin toeloopend; de schuin afhangende slip van een kain; *taᶜ aië talang dipantjoeäng* (zie *aië*); *baᶜ manambaᶜkan kasiëᶜ katalang* fig. evenals dat men zand aan de *talang* wil plakken; fig. 't is den moriaan geschuurd.

تالق **talò**ᵖ ingedrongen, (gezegd van het voorwerp, waarin iets ingedrongen is) en ten gevolge daarvan op de eene of andere wijze gekwetst; verwond; *manalòᶜ* indringen en als gevolg daarvan wonden, kwetsen; b.v. door slaan, steken, vallen, branden, enz. *talòᶜ kaki awaᶜ di api* ik heb mijn voet aan het vuur gebrand; *hambö djatoeäh di atèh koedö, talòᶜ kanjiëng hambö di batoe* ik viel van mijn paard en verwondde mijn hoofd aan een steen; – *indaᶜ talòᶜ di adja* niet vatbaar zijn voor goeden raad; *indaᶜ talòᶜ di hambö nasi sabanjaᶜ toe* ik kan zooveel rijst niet op krijgen; *pisau indaᶜ manalòᶜ* fig. het verstand is niet groot.

II een donkere verfstof; *manalòᶜ* daarmede verven.

تالق **tala**ᵖ een bamboezen koker, dienende ter bewaarplaats van een en ander, o.a. van gambir.

تالُق **taloeä**ᵖ baai, zeeboezem, inham, laag land tusschen hooger gelegen; *bataloeäᶜ pipihnö galaᶜ* hij (zij) krijgt kuiltjes in de wangen als hij (zij) lacht.

تالم **talam** groote, vlakke schotel; presenteerblad.

تالن **talan** *manalan* slikken, inslikken, inzwelgen; *talan tangih ang hai!* schei uit met

huilen; *manalan oeang tjoetjoeä̀* zich laten omkoopen; *lah ba̱ kamanalan oerang bangihnö* 't is alsof hij iemand verslinden wil, zoo boos is hij.

تالن **taloen** *bataloen* galmen; aanhoudend een brommend geluid voortbrengen.

تالو **talö** *talö-talö* plekken van een andere kleur, gewoonlijk ontstaan door ruw, onoplettend verven; *batalö-talö* van zulke vlekken voorzien zijn.

تالو **talau** zie *talö* (men zegt ook *tjalau-tjalau*).

تالـه **talah** *tatalah-talah* wel eens in pantoens in de beteekenis van haastig, met spoed.

تالي **tali** touw, koord, band, snaar; *tali poesè̱* navelstreng; *tali toedoeäng* keelband; smalle bakkebaarden tot onder den kin; *tali katajö* het koord of touw, waarin de buffel gespannen wordt, als hij de *padati* voorttrekt; *tali aië* gouden rand, lijn of streep als versiersel; *tali aroeäng* halster; *tali sarö* soort van springteugel; *tali kaloean* het touw door den neus van het rund; *tali djoeè-djoeè̱* de lijnen als vogelverschrikkers in de *sawahs*; *tali lioeäng* een van gouddraad vervaardigden buikband; *tali-tali* een vischsoort, ook naam van een plant; *tali-talian* pijn in de gewrichten, doorgaans ten gevolge van kou vatten of zware vermoeidheid; *tali-toemali* touwwerk; — *talinö* verband; ook in de beteekenis van *kapalö baïëran* geld, dat men geeft, ten teeken dat de koop en verkoop gesloten is; *oeang tali* geld, dat als waarborg, ter nakoming van een verbintenis wordt gegeven; *batali-tali* lang, uitgebreid maken van een zaak; aan elkander verbonden, vermaagschapt; *lah dapè̱ talinö*, 't verband, 't spoor reeds gevonden hebben; reeds in eenig opzicht ontdekt hebben wie b.v. de dader is; *aka batali-tali* zeer uitgeslapen of listig zijn; *bapaoei̱ sahétö tali* onder zeer streng toezicht staan; *kai̱ an djan patah, tali djan poetoeih* de haak mag niet breken, het koord mag niet stuk gaan fig. ge moogt niet oneenig worden; *poetoeih tali, poetoeih kaloean, poetoeih kaloean roempoeäng hidoeäng* het touw en de *kaloean* (het touw, dat door den neus van den buffel gestoken wordt) zijn gebroken en de neus is doorgescheurd; fig. er is geen herstel meer mogelijk; — *tali poetoeih, kai̱ an sakah; api padam, poentoeäng lah hanjoei̱* het touw is gebroken en de haak is stuk, het vuur is gedoofd en het stuk brandende hout weggedreven fig. er is in 't geheel niets meer aan te doen; er bestaat volstrekt geen hoop meer; *bagantoeäng sahétö tali* aan een koord hangen, dat een hasta lang is (dus dicht bij den grond hangen) nog geen volkomen beslissing omtrent iets hebben, b.v. van een vrouw, wier man stilletjes wegblijft en die van hem geen *lapas* krijgt; zooals wij zeggen tusschen hangen en worgen verkeeren; *tagantoeäng inda̱ batali* zonder reden aanhangig blijven; *makan tali* arm, behoeftig; *sahabih-habih tali, sakanjang-kanjang bantiëng* tot het touw (waaraan de koe gebonden is) geheel uitgerold en de koe geheel verzadigd is; fig. alles gedaan hebben, wat men kon en dan verder geen raad meer weten; *batali boeliëh dihiri̱ batangkai boeliëh didjèndjèng* het heeft een touw, zoodat men het kan voorttrekken en een steel, zoodat men het kan oplichten fig. 't is zoo klaar mogelijk zoowel door aanwijzingen als getuigen.

satali waarde van 3 *oeang* d. i. 5, 15, 20 of 25 centen.

تامت **tamat** uit; geeindigd; ten einde zijn; *manamatkan* ten einde brengen; beeindigen.

تامس **tamèh** *manamèh* met ziekte bezoeken van de booze geesten; *tatamèh* door ziekte bezocht zijn; *panamèh* de plaats, waar doorgaans iemand door ziekte wordt aangegrepen; *manamèh-namèhi* van den *doekoen*: onderzoeken daarnaar.

تامن **taman** vlijtig, naarstig, bij de pinken zijn, belust, gaarne bezig zijn met iets *taman kasawah* vlijtig, gaarne naar de *sawah* gaan; *taman maliëng* belust op stelen; *taman doedoeä̱ bamain* een groot liefhebber van

dobbelen zijn; – *bataman* zich met de borst toeleggen op iets, met lust of ijver bezield zijn voor een of ander.

II *taman-taman* een vijvertje op de erven en bij de *sawah's* aangetroffen.

تامو **tamoe** I in *koeni*ᶜ of *koenji*ᶜ *tamoe* naam van een plant als geneesmiddel gebruikt.

II *batamoe* (waarvoor meer gebr. *basoeö*) *manamoei* bezoeken, gaan ontmoeten; *patamoean* vereeniging, plaats van ontmoeting; *singkè*ᶜ *patamoean hambö djö jö* mijn vereeniging met haar was kort d. w. z. we zijn niet lang getrouwd geweest.

تانئ **tani**ᵉ zie *tanè*ᶜ.

تانغ **tanang** kalm, bedaard, stil van water.

تانغ **tanoeäng** *mananoeäng* stijf en strak zitten turen; waarzeggen, voorspellen; *patanoeäng* wie dikwijls dat doet; *toekang tanoeäng* waarzegger.

تانق **tanö**ᵉ doodstil, eenzaam (zie *anö*ᶜ) *mananö*ᶜ stijf, strak aanstaren; *takoei*ᶜ *awa*ᶜ *ditanö*ᶜ *si Anoe* ik ben bang voor N.N. omdat hij mij zoo strak aankijkt.

تانق *tana*ᶜ *manana*ᶜ rijst koken; *batana*ᶜ bezig zijn met koken; koken; *panana*ᶜ persoon, die kookt; *patana*ᶜ persoon, die kookt; benoodigdheid, waarmee of waarin gekookt wordt; kooksel rijst; *sapatana*ᶜ ter tijdsbepaling; *bagai batana*ᶜ *di koeali* evenals dat men in een *koeali* rijst kookt, (de inhoud stort bij het omroeren over den rand) fig. tegenover iemand al te vrijgevig zijn; hem al te veel zijn eigen zin laten doen; hem in hoogen graad bederven; ook wel iemand alle liefde en toegenegenheid in eens schenken en hem daarna aan zijn lot overlaten.

تانق **tanoea**ᵉ de tapir.

تانم **tanam** *mananam* planten, poten, in den grond steken; *mananam panghoeloe* een *panghoeloe* aanstellen; *mananam mai*ᶜ een lijk begraven; *mananam batoe* steenen plaatsen b.v. ter grensbepaling; *batanam* planten, geplant zijn; *tanaman* wat geplant is; *tanam-tinaman* allerlei cultuurgewassen; *pananam* planter, begraver; *mananamkan* iets planten; *mananami* in iets planten; beplanten; *katanaman* in zijn geheel beplant; – *tanam dahoeloe, hambö na*ᶜ *bakatö* wacht even, houd even op, ik wil spreken! – *pahidoei*ᶜ *tanam* (zie *dingin tangan*); *tananam karih di roesoeä*ᶜ *nö* de kris was hem in de ribben gestoken; *mananam nan ta*ᶜ *kahabih* fig. iets verrichten, wat voor altijd tot nut kan strekken; iets maken, wat altijd gebruikt kan worden; *batoeäng ditanam aoeär toemboeäh* fig. minder nut, minder zegen van zijn werk krijgen dan men verwacht heeft; ondank oogsten voor bewezen weldaden ('t spreekw. wordt omgekeerd ook in tegengestelde beteekenis gebruikt) *batanam bidjö tèh batoe* fig. het is den moriaan gewasschen.

تانون **tanoen** *mananoen* weven; *patanoen* weefstoel, weefgetouw, wie dikwijls weeft; *pananoen* weefstoel, weefgetouw; *oerang batanoen* wever; *tanoen-tanoen* de waterjuffer.

تانو **tanoe*** zie *tanau*.

تانأو **tanau** naam van een vogel.

تانه **tanah** aarde, grond, aardbodem, landerij, landstreek; grondkleur; *tanah hidoei*ᶜ bebouwde grond; *tanah mati* woeste, onbebouwde grond; *tanah poetiëh* pijpaarde; *tanah bata* graszode; *tanah basa* Arabië; *oela tanah* naam van een kleine, vergiftige slang. – *tanah radjö* onzijdig grondgebied op de grenzen der negorijen, in vroeger tijd gebruikt ter beslechting van geschillen.

تانأي **tanai** *mananai* op de handen dragen; *mananai hati oerang* het iemand naar den zin maken; gelukkig maken door b.v. goed op te passen.

تانيءَ **tanè**ᵉ het snel en regelmatig draven van een paard; het snelle draaien van een tol, zoodat hij oogenschijnlijk stil staat.

*mananè*ᶜ* strak voor zich uitzien.

تاوؤر **taoeä** *manaoeäi* loskoopen, vrijkoopen, lossen, inlossen; *taoeäran* losprijs.

تاور **tawa** frisch van water; koel, frisch van een landstreek (*nagari tawa*); kalm van 't hart; kalm, bedaard van ziekte of pijn; *manawäri* of *manawaï* kalmeeren, tot bedaren

brengen, bezweren, (*manawari panjakiˁ*); *panawa* pijnstillend, kalmeerend middel; *si tawa* een plantje als verkoelend geneesmiddel gebruikt.

تاوس **tawèh** aluin; ook geneesmiddel in 't algemeen voor wonden; *manawèh* wonden met geneesmiddelen behandelen; *manawèhkan* als geneesmiddel voor wonden aanwenden; *katawèhan* geheel genezen zijn; *baˁ ditawèh paratian* fig. van drift of boosheid tot bedaren of kalmte gebracht; *hati indaˁ tatawèh* niet tot bedaren te brengen.

تاوڠ **tawang*** I een gouden of zilveren halssieraad; II naam van een insekt; III *hadap tawang-tawang* naam van een trom of rebana.

تاون **tawan** *tawan* of *tawanan* (meer in geschr.) krijgsgevangene; *manawan* in den oorlog of bij roof gevangen nemen; *tatawan* gevangen genomen zijn; verlokt in de netten van een schoone, verliefd; *djan ditjaliëˁ poelŏ lai padoesi nan toen, katatawan awaˁ ang* kijk toch niet meer naar die vrouw, ge zult verliefd op haar raken; *tatawan matŏ* de oogen van iets niet kunnende afhouden; *tawanan karang** strandvondst.

تاوي **tawai** *manawai* beproeven, probeeren, onderzoeken inzonderheid den smaak van vruchten of eetwaren.

تاءه **tàah*** zie *tatah*.

تاهيل **tahië** naam van een *boengkal* of goudgewicht (de waarde is verschillend); *tahië ganŏˁ* fiat executie. – *dioedji samŏ mérah, ditahië samŏ barèˁ* getoetst even rood, gewogen even zwaar; fig. elkanders gelijken zijn.

تاهن **tahan** *manahan* tegenhouden, uithouden, als last op zich nemen, verdragen, uitstaan, tegengaan, beteugelen, volharden, uitzetten, spannen van strikken; *manahan matŏ* zich bedwingen om naar iets te zien; *manahan balandjŏ* zijn uitgaven bekrimpen; *batahan* niet wijken, stand houden; *indaˁ batahan pitih di nŏ* hij kan geen geld overhouden; *manahankan* iets uithouden, verdragen; gebruiken om op te vangen; vasthouden, onderhouden, zetten onder iets; *hambŏ manahankan tjawan panampoeäng hoedjan* ik gebruik een kopje, ik houd een kopje onder om regenwater op te vangen; *manahankan papèh* den hengel in 't water houden; – *manahani* iemand tegengaan, beletten in iets; *mampatahankan* ondersteunen, bijstaan, helpen; *kŏˁ indaˁ si Anoe mampatahankan hambŏ, ditèndjoenŏ hambŏ di oerang nan toen* als N.N. mij niet bijgestaan had, zou ik door dien man geslagen zijn; *panahan* wie of wat tegenhoudt, enz.; *tahanan* overgespaard geld; *tahan oedji* den toets kunnen doorstaan; *toehoeäˁ tahan* niet bevreesd zijn de schade, onkosten, uitgaven, onaangename gevolgen op zich te nemen; *manahan oedji (djŏ) baka* bestand zijn tegen toetsen en branden fig. alle toetsen doorstaan kunnen; *manahan soelŏ dangan radjam* allerlei wederwaardigheden ondervonden hebben; tegen velerlei onaangenaamheden bestand zijn.

تاهون **tahoen** jaar; *batahoen* jaren lang; *batahoen-tahoen* jaren en jaren achtereen; zeer lang; *patahoenan* jaarlijksche opbrengst, oogst.

تاهو **tahoe** weten, kennen, in staat zijn iets te doen; bewust zijn van iets; *tahoe mambatjŏ* het lezen kennen; *mambari tahoe* kennis geven, doen weten; *satahoe* medeweten; *nan maha tahoe* de alwetende; *batahoe-tahoe* van alles verstand denken te hebben en daarom veel op zijn eigen houtje doen; *mangatahoei* iets weten, begrijpen; *tahoean* door kennis, of ondervinding slim, voorzichtig geworden, gewoonlijk van vogels, die zich moeielijk laten vangen; *katahoean* kennis, bekende, kameraad; *bakatahoean* bekend of bevriend met elkander; *pangatahoean* kennis, wetenschap; *basitaˁtahoe* zich van den domme houden; *indaˁ tahoe di ampèˁ* zeer dom; *batanjŏ di nan taˁ tahoe baˁ mantjoekië koeman djŏ haloe* vragen aan iemand, die niets weet, is alsof men een *koeman* (schurftmijt) met een stamper uitpeutert; 't geeft niets en men heeft er nog meer leed van, dan wanneer men 't niet gevraagd had; – *tahoe di angin nan basiroe* we-

ten waar de wind van daan komt; *inda^c tahoe di masin garam* onverschillig zijn.

تايق **taja**ᵖ *manaja*ᶜ als bijwoord van graad: hard, sterk, ijverig, in groote hoeveelheid, enz. (*manaja*ᶜ *badjalan; manaja*ᶜ *mambali*); *taja*ᶜ *banailah makan, tarŏ lé laï* eet maar flink, zoolang er nog is.

تاءيق **taië**ᵖ* zie *tarië*ᶜ.

تايؤ **tajò**ᵖ in groote menigte, ontelbaar veel, overvloedig; *manajò*ᶜ in ontelbare menigte bijeen zijn; in overvloed aanwezig zijn; *manajò*ᶜ*kan* in overvloed of ontelbare menigte op iets zijn; overdekken in dien zin; *kabau bantiëng tajò*ᶜ *di padang, amèh pira*ᶜ *panoeäh di péti, kajŏ nan boekan oelah-oelah* op 't veld heeft hij een groote menigte buffels en koeien en zijn kisten zijn vol goud en zilver; men kan niet zeggen hoe rijk hij is; *tajò*ᶜ *oerang ka pakan* de menschen gaan bij hoopen naar de markt; *bangau manajò*ᶜ*kan sawah* de reigers overdekken het rijstveld.

تايه **tajah** 't schijnt, 't is alsof; *tajah ana*ᶜ *koedŏ kŏ kagadang banai* 't schijnt, dat dit veulen zeer groot zal worden; *tajah-tajah** id.

تايي **tajé** een manggasoort (v. H.).

تاني **tanjŏ** *mananjŏ* vragen; *mananjŏ matah* op den man af vragen;– *mananjŏkan* vragen naar iets; *mananjŏi* ondervragen, verhooren; *batanjŏ* vragen; ook een meisje ten huwelijk vragen; *patanjŏan* vraag; *mananjŏnanjŏkan* naar iets aan meer dan een persoon vragen; *mananjŏ-nanjŏi* iemand gedurig ondervragen; *siriëh tanjŏ* een' toovermiddel, waarbij men iemand in zijn slaap vraagt, naar 't geen men weten wil; *tampè*ᶜ (*bakèh*) *batanjŏ* vraagbaak; *tampè*ᶜ (*bakèh*) *pai batanjŏ poelang mangadoe* of *pai tampè*ᶜ *batanjŏ poelang tampè*ᶜ *babaritŏ* hij, aan wien men vraagt, heen te gaan en kennis geeft, als men terugkeert; 't hoofd, de baas, meester, gezaghebber; *inda*ᶜ *bakèh si pasin batanjŏ* er is niemand, aan wien de *sipasin* vragen kan; (de *sipasin* is de larve van den glazenmaker, veel in de sawah's voorkomende) de uitdrukking ziet op het gemis van bouwgrond; *ba*ᶜ *tjandŏ-tjandŏ batanjŏ* naar den bekenden weg vragen (zie *tjandŏ*); *ba*ᶜ *tanjŏ malaikat maoei*ᶜ op strenge, dringende wijze vragen; eischen, vergen.

تبارو **tibarau** (ook *tabarau* of *timbarau*) een rietsoort.

تبوهن **taboehan** naam van een wesp.

تتابن **tataban** (alleen in *pantoens*) deur, ingang (v. H.).

تتارن **tataran** (zie *taran*).

تتاڤي **tatapi** maar, doch, echter, evenwel (meer gebr. *tapi*).

تتكال **tatakalŏ** (ook *takalŏ*) toen, tijdens, wanneer; *tatakalŏ* toen der tijd.

ت **ta** praefix, ter vorming van de *infinitief* van onwillekeurige handelingen; *tadingin* het koud krijgen; *takantjiëng* urineeren; (*tapanèh, tasaki*ᶜ, *tabangih* enz.); ter vorming van het passief (*taséra*ᶜ, *tamakan, tabilang* enz.); om de mogelijkheid uit te drukken vooral bij ontkenningen (*inda*ᶜ *tabilang, inda*ᶜ *tabadŏ* enz.).

prepositie, tot aan, tot in, overschrijdende de grens van datgeen, wat genoemd wordt *tatoelang saki*ᶜ*nŏ* hij is door en door ziek; *tadagiëng* tot in het vleesch (*tabana*ᶜ, *tadaoen*).

تراتق **tarata**ᵖ nederzetting, gehucht, tijdelijke verblijfplaats buiten de negorij.

تراتاي **taratai** naam van een boom.

تراجو **taradjoe** touw, ketting, waaraan de weegschaal hangt; vliegertouw; *boengka nan batoeä taroedjoe nan tida*ᶜ *kanan* een eerlijke, rechtvaardige rechtspleging.

ترافغ **tarapang** een gouden kris.

تراكت **tarakoei**ᵖ klanknabootsing van het geluid van zekeren vogel.

ترانق **tarana**ᵖ vee, vooral koeien en buffels.

تراوغ **tarawang** *manarawang* à jour werken, borduren; *lah dèn tarawang nagari toe* ik heb die stad overal bezocht; *batarawang* à jour gewerkt; vol gaten b.v. *batarawang kain awa*ᶜ *dè*ᶜ *nga ngè*ᶜ mijn kain is vol gaten van de mot; *batarawang hati* ongedurig, ongestadig, onrustig zijn.

تربت **tabi^ᵉ** opkomen, oprijzen, opwellen, voortkomen, ontspringen; *tabi^ᶜ padja* ongeveer 5 uur 's morgens; *tabi^ᶜ pikiëran* op de gedachte komen; *tabi^ᶜ aië matö* tranen in de oogen krijgen; *tabi^ᶜ paloeäh* transpireeren; *tabi^ᶜ api* uitspringen van vonken; *manabi^ᶜi* aanleiding tot iets geven; een reden voor iets doen zijn; – *awa^ᶜ dèn amoeäh batèndjoe djö si Anoe, tapi awa^ᶜ ang manabi^ᶜi* ik wil wel vechten met N.N. maar gij moet er de aanleiding toe geven.

تربغ **tabang** vliegen, opvliegen, wegvliegen; *manabangkan* doen vliegen; vliegende meevoeren; *batabangan* uit elkander vliegen; *panabang* die dikwijls vliegt; – *tabang pikiëran* zijn gedachte verloren hebben; *tabang soemangè^ᶜ* zijn tegenwoordigheid van geest verloren hebben; *tabang pantjalië^ᶜan* een ruim vergezicht hebben; *satinggi tinggi tabang bangau, soeroei^ᶜnö kakoebangan djoeö* fig. hoe ver iemand ook henengaat, hij keert toch tot zijn geboortegrond terug; hoe veel uitvluchten iemand ook zoekt, hij eindigt toch met te bekennen; *sajö^ᶜ rèpèh (singkè^ᶜ) tabang na^ᶜ tinggi* iets willen doen, wat boven de krachten is; *hati na^ᶜ tabang sajö^ᶜ inda^ᶜ* vurig verlangen iets te doen, wat men niet terstond kan; *hajam hitam tabang malam, batali idjoeä^ᶜ batambang tandoeä^ᶜ hinggö^ᶜ di kaboen rimboen* de kip was zwart, 't wegvliegen had 's nachts plaats; het touw, waaraan zij gebonden was was van *idjoek* (dus ook zwart) en de pen, waaraan zij vast stond was van buffelhoorn (dus ook zwart) fig. in die zaak heerscht volslagen duisternis. – *tabang kalangi^ᶜ aloen sampai, djatoeäh kaboemi aloen njatö* nog niet goed weten, hoe de afloop van iets wezen zal.

تربن **taban** inzakken, instorten, afbrokkelen (vooral van aarde gezegd); *taban ana^ᶜ kö di pakaian* dat kind bezwijkt onder zijn kleeren ('t is er overladen mee) *manabankan* doen inzakken, doen instorten, doen afbrokkelen; *bapidja^ᶜ di tanah taban* (zie *bagantoeäng di aka lapoeä^ᶜ* waarvan het dikwijls vergezeld is); *lah taban bakèh bapidja^ᶜ lah poetoeih bakèh bagantoeäng* fig. allen steun verloren hebben.

ترتي **tarati^ᵉ** gedrag, handelwijze; vastgestelde orde.

ترجن **tadjoen** afspringen, naar beneden springen; *tadjoen hati* sterke vermoedens omtrent iets of iemand hebben; *barani tadjoen* zich durven wagen of opofferen; *manadjoeni* afspringen, naar beneden springen in iets, fig. aandurven, zich in de bres stellen voor iets; *manadjoeni api* in 't vuur springen om daaruit te redden; *manadjoeni taroeäh* den inzet aandurven door b.v. evenveel in te zetten; *manadjoeni karoegian* op nieuw kapitaal geven om geleden verlies te herstellen; *manadjoeni hoetang* de schuld van iemand op zich nemen of afbetalen; – *tantang haratö nan hilang nan toen, tadjoen banai hati hambö bakèh si Anoe* omtrent die verloren goederen heb ik sterke vermoedens op N.N. – *baga^ᶜ banai hambö manadjoeni hoetang si Anoe sabanja^ᶜ itoe bakèh kaliëng* ik durf gerust zooveel schuld van N.N. aan den Klingelees op mij te nemen of te betalen.

ترمڤ **taroempö** (meer gebr. *tapa^ᶜ tapa^ᶜ*) soort van houten voetzolen.

ترنچت **toerantji^ᵉ** zie *doerantji^ᶜ*.

تروبق **taroeboeä^ᵉ** naam van een eetbare zoutwatervisch.

تروڤغ **taròpong** (op hoofdpl.) verrekijker.

تروك **taroekö** *manaroekö* afscheppen, gelijk maken van den bovengrond, afgraven van hoogere deelen, om de lagere aan te vullen; openkrabben; – *taroekölah boeki^ᶜ toe èlö^ᶜ tanahnö* graaf dien heuvel af, de grond ervan is goed; *lah ditaroekönö kanjiëngnö!* op minachtende wijze gezegd van vrouwen, die uit behaagzucht, zich het haar hoog boven 't voorhoofd afknippen; *ditaroekönö hidoeäng awa^ᶜ batjaka^ᶜ di si Anoe* N.N. krabde mijn neus open toen ik met hem vocht.

تريتت **tariti^ᵉ** een schelpdier in de zee.

تريغ **taréong** *manaréong* rond bijsnijden of knippen; uitknippen, bijknippen, uitboren,

uitpeuteren; *taréong-sakètè* *roesoeä* *badjoe dèn, na* *sampi* knip de zijden van mijn *badjoe* wat bij, opdat het nauw zij.

تريقغ **taripang*** zeeworm.

تريڬو **tarigoe** (op hoofdpl.) tarwe.

تريم **tarimŏ** *manarimŏ* ontvangen, aannemen, er genoegen mee nemen, inwilligen; *manarimŏ oerang binantoe* iemand als schoonzoon aannemen; *timbang tarimŏ* wederkeerig van elkander in ontvangst nemen; met wederzijdsch goedvinden; – contant koopen; elkander kunnende aannemen d. i. van gelijke geboorte of stand zijn.

ترينغ **tarénang** (ook *tjarénang*) een aarden pan.

تس **toeih** geluid bij ontploffing, plof.

تصدق **tasadiè** (weinig gebr.) *tasadiè di hati* ter harte nemen.

تڠ **tang** klinkend geluid; tusschenwerpsel daarvoor.

تڠ **toeäng** galmend geluid, galm; tusschenwerpsel daarvoor.

تڠ **tièng** helderder dan *tang*.

تڠاده **tingadah** *maningadah* met het hoofd achterover naar boven kijken; naar den hemel blikken; fig. brutaal bejegenen, trotseeren; b.v. *maningadah matŏhari* zich tegen de overheid of een verbod of bevel van hooger hand verzetten; *tatingadah* recht, overeind.

تڠارن **tingaran** hoorbaar, te hooren; *inda tingaran katŏ ang* men kan niet hooren, wat ge zegt; *maningaran* hooren, door het gehoor waarnemen; *maningarankan* hoorbaar maken, hooren of luisteren naar iets.

تڠكارڠ **tingkarang*** potscherf.

تڠكارق **tangkarò*** vernield, verwoest, geruïneerd.

تڠكارق **tingkarò** (zie vorige).

تڠكاره **tangkarah** verschil in meening, dispuut; *batangkarah* verschil in meening, dispuut hebben; *mampatangkarahkan* over iets disputeeren.

تڠكالق **tingkala** naam van een fuik.

تڠكت **toengkè** stok, stut, steun; de persoon, aangewezen als de opvolger van een *panghoeloe; toengkè nagari* het hoofd eener negorij; *oeang toengkè* (zie *oeang tali*); *manoengkè* stutten, steunen, ondersteunen; *batoengkè* een stok enz. gebruiken, hebben; *toengkè manoengkè* elkander ondersteunen, helpen; *taga* *maoekoeä toengkè* leunen tegen de deurpost; *batoengkè sandoeä* of *batoengkè tampoeroeäng* fig. stokoud; *tidoeä batoengkè kaki* liggen (slapen) met de beenen opgetrokken, zoodat de voeten den grond raken; *doedoeä batoengkè dagoeä* zitten met de beenen gekruist en den elleboog onder 't hoofd op een der knieën rustende; ook met het hoofd in de handen zitten, terwijl de ellebogen op iets rusten; *doedoeä batoengkè loetoei* zitten met den hiel van 't eene been achter dien van het andere, terwijl op dit laatste de arm rust; ook met opgetrokken beenen zitten, met de armen er om heen geslagen; *doedoeä batoengkè roeang* hurken met de ellebogen op de knieën en het hoofd in de handen rustende; *batoengkè taboe* (zie *taboe*); *inda tatoengkè di oerang* hij kan door niemand geholpen worden.

تڠكت **tingkè** *tingkè* trede, optrede; *tingkè-tingkè* stijgbeugels; *maningkè* beklimmen; in aanzien of betrekking stijgen; *djandjang lah ditingkè bandoeä lah ditapiè* de trap is al beklommen en de leuning als vast gegrepen; reeds bij iemand aan huis geweest zijn b.v. om hem uit te noodigen.

II *tingkè* mank; (zie *tingkih*).

تڠكر **tangka** eigenzinnig, koppig, zijn eigen meening boven andere verkiezende; bij zijn stuk blijven; *batangka* redetwisten.

تڠكس **tangkèh** zeer snel, bliksemsnel; taai, iets lang kunnen volhouden; *tangkèh oerang toe mandaki goenoeäng* die man is onvermoeid bij 't beklimmen van een berg.

تڠكس **toengkoeih** pak; datgeen, wat ingewikkeld is; *toengkoeih nasi* vorm van een dakbedekking; *manoengkoeih* inwikkelen; *batoengkoeih* ingewikkeld; *hati batoengkoeih* fig. ter neer geslagen; gedrukt; – *sapandai-pandai manoengkoeih, namoen boesoeä babaoen djoeŏ*

al pakt men iets nog zoo goed in, als het bedorven is stinkt het toch fig. al overlegt een boosdoener het nog zoo slim, om zijn kwaad verborgen te houden, 't komt toch aan den dag.

تِغكِس **tingkih** van een been of arm kort, in vergelijking van het of de andere.

تغكق **tangkò°** *manangkòˤ* grijpen, pakken, vangen, gevangen nemen; bij spelen en weddenschappen niet betalen; *tatangkòˤ tangan* gesnapt, op heeter daad betrapt; *tatadjoen-tatangkòˤ* gevangen of gegrepen zijn toen men naar beneden wilde springen; (een der zoogenaamde *tandŏ béti* en *tandŏ djahèˤ* in de Mal. oend[2]); *panangkòˤ* persoon, die grijpt; werktuig, waarmede men grijpt; *panjakiˤ katangkòˤan* beroerte; *kain ditangkòˤ moengkŏ doedoeăˤ* (eerst) de kain bij elkander pakken en (dan pas) gaan zitten; zeer arm zijn.

تِغكق **tingkò°*** venster; opening in de omwanding; luik.

تَغكق **tèngka°** I mank; II een soort van voetstuk, om de aangestoken damar op te plaatsen.

تـغـكـل **tangka** talisman, behoedmiddel; *manangkai* (gewoonlijk met *r* uitgesproken), krachteloos maken, verhinderen iets te doen door middel van een talisman enz., bezweren b.v. *manangkaï harimau.*

تُغكُل **toengkoeă** kolf; klont of stuk in den vorm van een halven cylinder; *toengkoeă djagoeăng* djagoengkolf, *satoengkoeă djagoeăng* één djagoengkolf; *satoengkoeă saka* een stuk suiker in dien vorm.

تغكلاس **tangkalasŏ** (ook wel *batangkalasŏ*) naam van een hagedis.

تُغكِن **toengkin** ijverig, ernstig; *kòˤ toengkin bakadjŏ lakèh djadi* als men ijverig werkt is men gauw klaar.

تُغكُو **toengkoe** drie steenen, zoodanig geplaatst, dat zij aan de voorzijde een opening vormen in de Maleische keukens aangetroffen, om er boven te koken; *toengkoe nan tigŏ sadjarangan* even aanzienlijk, even machtig zijn.

تغكوئي **tangkoei°** *manangkoeiˤ* met het hoofd voorover liggen, b.v. als men hoofdpijn heeft of bedroefd is; bij het bidden en als eerbiedsbetuiging; *manangkoeiˤ bakaradjŏ* vlijtig, ijverig werken; *batangkoeiˤ* voorover vallen; *tatangkoeiˤ* met het voorhoofd op den grond gevallen; *manangkoeiˤkan oentoeăngnŏ* over zijn lot nadenken, in den zin van: zich zelf trachten te helpen; *kòˤ indaˤ ang bapitih banai, tangkoeiˤkanlah oentoeăng ang, awaˤ dèn indaˤ kamanòlong dŏ* al hebt ge geen geld, ge moet je maar zien te helpen, want ik help je toch niet.

تُغكوئي **toengkoei°** *manoengkoeiˤ* op den buik of voorzijde liggen; met het gezicht naar de aarde gekeerd liggen; *manoengkoeiˤkan* iets ten onderste boven plaatsen; fig. aan lager wal helpen; ruineeren, ten onder brengen, onderwerpen; *anaˤ nan toen dèˤ karèh main manoengkoeiˤkan apaˤnŏ* dat kind ruineert zijn vader door zijn hartstochtelijk dobbelen; *tatoengkoeiˤ* op de voorzijde, den buik, met de opening naar beneden, ten onderste boven liggende; geruineerd; in behoeftige omstandigheden gekomen; – *toengkoeiˤ daoeiˤ* omkantelen; om en om rollen (*daoeiˤ* = tweevoud, dubbel); met de voorzijden, randen tegen elkander sluiten b.v. van twee halve bollen; ook van twee personen van verschillende kunne; *toengkoeiˤ boeboeăng* (*boeboeăngan*) heelemaal tot aan den rand gevuld; volle maat; fig. de gansche bevolking; Jan en alle man; *manoengkoeiˤ* (*tatoengkoeiˤ*) *mambilang lantai, maningadah* (*tatingadah*) *mambilang lahé* met het aangezicht naar de aarde de planken en met het gelaat naar boven gekeerd de latten tellen; fig. in welke omstandigheden men verkeert, men moet steeds denken, aan 't geen er komen kan.

تغكورق **tangkoera°** schedel, bekkeneel, voorhoofdsbeen.

تِغكُولق **tingkoeloeă°** (ook wel *tikoeloeăˤ*) een doek met twee afhangende slippen door de vrouwen om het hoofd gedragen.

تُـغـكـه **toengkah** *manoengkah* werpen, gooien, smijten; *manoengkahkan* met iets wer-

pen; *manoengkahi* naar iets smijten; – *toengkahan** een plank, waarop vleesch wordt fijn gehakt of de goudsmid het goud hamert.

تڠكه **tingkah** *maningkah* voortbrengen van lichte, huppelende tonen tusschen zwaardere; *batingkah* (minder gebr.) redetwisten, disputeeren.

تڠكوه **tingkoeäh*** *maningkoeäh* zich in een gesprek mengen.

تڠكي **tangkai** steel, stengel, halm, oor, stok b.v. van een paraplu; handvat; *satangkai boengŏ* één bloem; *tangkai hati* troetelwoord: lieveling, uitverkorene.

تڠكي **toengkai** been, poot; *manoengkai* de pooten vastbinden en daarna laten vallen van rund, dat geslacht wordt; laten vallen over een stok, touw, enz., fig. beetnemen, benadeelen; – *tjaharilah tali panoengkai kabau kŏ ko*ᵋ *kadidabiëh* zoek een touw om de pooten van dezen buffel vast te binden, als hij geslacht moet worden; *tanjŏkan dahoeloe hagŏnŏ kŏ*ᵋ *kabarang dibali, djan ditoengkai oerang* vraag eerst naar den prijs, als ge iets wilt koopen, ge moet U niet beet laten nemen; *pandjang toengkai* lang (van lichaamsbouw).

تڠكيوي **tangkioei**ᵋ naam van een gereedschap om den grond te keeren; *manangkioei*ᵋ dat gereedschap gebruiken; fig. ontrouw worden aan een gemaakte afspraak, zich onttrekken aan een overeenkomst; *batangkioei*ᵋ *katŏ* er om heen praten, draaien, bij hetgeen men zegt; *tjakŏ loeroeih samiëng djawab ang, kini lah batangkioei*ᵋ *poelŏ* daar straks waren uw antwoorden oprecht, nu draait ge weer.

تڠڬو **tanggŏ** (weinig gebr.) ladder, trap; *roemah tanggŏ* eigen huis; de woning door den man gebouwd; *ana*ᵉ *tanggŏ* sport; *badjandjang naië*ᵋ *batanggŏ toeroen* fig. volgens rang en stand.

تڠڬر **toenggarŏ** (in geschr.) zuidoost.

تڠڬاڬو **tanggagŏ** lastig, zanikerig, indringerig; *mananggagŏ* lastig vallen; telkens terug komen b.v. van vliegen op het gezicht.

تڠڬلوع **tinggaloeäng** civetkat.

تڠڬلم **tinggalam** (in geschr.) zinken, verzinken.

تڠڬاني **toengganai** het hoofd des huizes, het hoofd van een familie, de aanvoerder van een troep.

تڠڬيت **toenggi**ᵋ *manoenggi*ᵋ met het hoofd naar beneden en den achterste naar boven bukken; *basitoenggi*ᵋ zich zoo bukkende; *mamoenggi*ᵋ*kan* ten onderste boven plaatsen; *toenggang toenggi*ᵋ hals over kop; over den kop buitelend; druk in de weer zijn met iets; – *toenggang toenggi*ᵋ *samiëng awa*ᵋ *mampaboeë*ᵋ*nan kadimakan alè*ᵋ ik ben druk in de weer om te maken wat de gasten eten zullen.

تڠڬ **tèngga** I *si tèngga* (in geschr.) lontgeweer; II* *manèngga* lichten, oplichten; *manèngga saoeäh* het anker lichten.

تڠڬر **tinggië** *batinggië* zitten, hurken op een laag, smal of dun voorwerp, zooals b.v. de vogels op hun stokje in de kooi; fig. in 't gelijk gesteld zijn, overwinnen bij het spreken; *batinggië katŏ si Anoe di awa*ᵋ, *awa*ᵋ *salah mandjawab* N.N. is in 't gelijk gesteld tegenover mij, omdat ik verkeerd geantwoord heb; *lah patah bakèh batinggië* fig. alle hoop is vervlogen; alle steun is verloren; *maninggiëkan* iets op iets smals enz. laten zitten; *maninggiëkan gala* den galar geven of opleggen.

تڠڬع **tanggang** *mananggang* beteugelen, bedwingen van lusten, onthouden van; *mananggang matŏ* (bij gevoel van slaap de oogen openhouden) zijn slaap bedwingen; *mananggang paroei*ᵋ vasten; *batanggang* verboden zijn iets te doen; zich van iets moetende onthouden; *pitanggang* een tooverformule, waardoor het iemand onmogelijk gemaakt is te eten, te drinken, te slapen, enz.

تڠڬوع **tanggoeäng** *mananggoeäng* instaan, borgstaan, verantwoordelijk blijven voor iets; op zich nemen, verdragen, dulden, lijden; *mananggoeängkan* verantwoordelijk stellen, opdragen, opleggen; *tanggoeängan* verantwoordelijkheid; datgeen, waarvoor men plichtmatig zorgen moet; dienst, last.

II* onvoltooid, ten halve.

تڠڬيڠ **tanggiëng** vooruitstekend van de tanden in de bovenkaak.

توڠڬڠ **toenggang** op den kop, ten onderste boven gekeerd; steil; *toenggang harawan* steil van borst als uitdrukking voor sterkte; *toenggang baliëᵋ* buitelend, nu eens het bovenste, dan weer het onderste naar beneden; *toenggang langgang* tuimelend, buitelend; hals over kop; *toenggang hati* overhellen van gevoelens; verdenkend; *toenggang tènggèng* (*tènggang*) hobbelig, holder de bolder; *toenggang toenggiᵋ* (zie *toenggiᵋ*); *toenggang tarah* loodrecht, zeer steil naar beneden; *oerèᵋ toenggang* de penwortel. – *toenggang aïë* verval van het water; *manoenggangkan* uitgieten, uitstorten, uitschudden, overgieten, overstorten; *mampatoenggang* ten onderste boven plaatsen, omkeeren; *tapatoenggang* (ook *tapitoenggang*) ten onderste boven, omgekeerd, op den kop gekeerd zijn; *basitoenggang* met het hoofd of den kop naar beneden; *bapatoenggang* zich op die wijs stellende of gesteld hebbende; *tatoenggang hati* voorliefde voor iets of iemand gevoelen; *katoenggangan* het mikpunt, de dupe zijn van iemands onaangename bejegeningen; deze voortdurend te lijden hebben; *bakatoenggangan* voortdurend op iemand vitten; iemand tot mikpunt of dupe voor zijn hatelijkheden gekozen hebben; *pitoenggang* de endeldarm; *toenggang hilang barani mati* bereid zijn heen te gaan en durven sterven; fig. zeer moedig zijn; *basitoenggang roeroeăh* 't voorwerp ten onderste boven houdende uitstorten b.v. al het geld uit een beurs, om een munt te zoeken; alles geven, wat men heeft, alles uitgeven wat men bezit; *koeah tatoeng gang kanasi, nasi kadimakan djoeŏ* al is de saus over de rijst gestort, zal deze toch gegeten worden; fig. al was de bedoeling zóó niet, het kan toch ook wel zoo; *baᵋ toenggang-toenggang boeloeăh saroeèh* evenals dat men een stuk bamboe van één geleding omkeert (de geheele inhoud loopt er in eens uit) fig. in hoogen graad iemand bederven; ook wel iemand alle liefde of toegenegenheid in eens schenken en zich dan verder met hem niet meer bemoeien.

توڠڬڠ **tonggang** een ooievaarsvoorkomen hebben; er schraal uitzien vooral van personen met lange armen en beenen,

توڠڬوڠ **tonggong** *batonggong-tonggong* hobbelig, bulterig; *tatonggong* uitpuilend, uitstekend, b.v. van vol gepropte zakken.

توڠڬيڠ **tonggèng** (ook *toenggiëng*) gebukt met den kop naar beneden; *manonggèng* zoo bukken; *basitonggèng* zoo bukken, zich in zulk een houding voordoen b.v. *boeroeăng basitonggèng toeroen* de vogel schiet loodrecht naar beneden.

تڠڬڠ **tènggang** (of *tinggang*) middel, list, raad; *batènggang* op middelen bedacht zijn; ook klaar of gereedmaken van spijzen en dranken; *nanti satjatjah lai oerang batènggang di dapoeă* wacht nog een oogenblik men maakt in de keuken een en ander klaar; *bakèh batènggang* iemand, die ons als raadsman of hulp, dient; *manènggang hati oerang* iemand ontzien, verschoonen, te gemoet komen in moeielijke omstandigheden, rekening houden met iemands toestand; *oerang toe baroe kamatian bini, djan dipasakiᵋi banai bakaradjŏ, tènggang malah sakètèᵋ hatinŏ* die man heeft pas zijn vrouw verloren, maak het hem nu niet al te lastig met werken, ontzie hem een weinig of zie wat door de vingers bij hem; *tènggang-manènggang* elkander ontzien enz.; *manènggangkan* hulp, middel, uitweg, raad voor iemand zoeken; *mampatènggangi* iemand helpen, raden, middelen aan de hand doen; *habih tènggang djŏ kalaka* ten einde raad zijn.

تڠڬق **tanggaᵃ** *satanggaᵋ* één deel, één couplet, één volzin; *batanggaᵋ-tanggaᵋ* een voor een, het eene na het andere; *mambari batanggaᵋ-tanggaᵋ* de lieden geven of behandelen, zooals ieder van hen toekomt; hen volgens rang en stand behandelen b.v. bij het toespreken, plaatsen enz. *kŏᵋ barang ditarangkan batanggaᵋ-tanggaᵋ nan èlŏᵋ* als er iets verklaard wordt, is het goed dit ieder punt een voor een te doen.

تغكق **tanggoeă**ᵉ werktuig om visch te vangen, bestaande uit een steel, waaraan een rond gebogen rotan met touwen netwerk, schepnet; *tanggoeăᵉ garai* of *tanggoeăᵉ kiròᵉ* mandje, waarmede het goud bevattend zand uit het water wordt opgehaald; – *manang-goeăᵉ* met dat werktuig naar visch vangen; *mananggoeăᵉkan* iets als *tanggoeăᵉ* gebruiken; *poerŏ tanggoeăᵉ* een soort van beurs; *ditang-goeăᵉ mambali* alles opkoopen; – *tanggoeăᵉ rapèᵉ karandjang boeboeih* de mazen van het schepnet zijn dicht bij elkander, maar in de mand is een gat; fig. even gauw kwijt zijn als ontvangen, even gauw vergeten als hooren; *tanggoeăᵉ boeroeăᵉ dibaŏ kabanda, tjapoeăᵉ boe-roeăᵉ digoelimang kada*, een versleten schepnet, dat in de sloot geworpen wordt, een pokdalige, die daarenboven nog vol schurft zit; fig. een buitengewoon leelijk en vies persoontje.

تغكق **tongga**ᵉ ook *toenggaᵉ* paal, stijl, balk, poot van een meubel; fig. beschermer; *toenggaᵉ toeŏ* de hoofdstijl van de Mal. woning; *tonggaᵉ goentoeăng* balken onder den vloer tegen de stijlen aangebracht; *manonggaᵉ* aan een spit steken; *mampatonggaᵉ* op het hoofd of op den kop plaatsen; *tonggaᵉ dalam aïĕ boelïĕh disalam (dikatja) aïĕ dalam tonggaᵉ taᵉ boelïĕh disalam (dikatja)*; een balk in 't water kan opgeduikt worden maar het water in een balk niet fig. naar hetgeen iemand zegt kan men onderzoek doen, maar hetgeen hij denkt blijft verborgen.

تغكق **tonggò**ᵉ als hoop of klomp, met opgetrokken beenen of hurkende houding op een hoog voorwerp zitten, zitten op een tak b.v. van vogels; *manonggòᵉkan* op iets anders plaatsen; fig. als onderpand geven; *manong-gòᵉi* voor iets als pand geven; si *Anoe bahoe-tang bakèh hambŏ naᵉ manonggòᵉi jŏ djŏ roe-mah* of *naᵉ manonggòᵉkan roemahnŏ jŏ* (in 't eerste geval de schuld, in 't laatste het huis bedoelende); *oeang tonggòᵉ (onggòᵉ)* geld bijeengebracht door de familieleden van iemand, die gestorven is (vergelijk *onggòᵉ*).

تغكق **tèngge**ᵉ (zie *tinggiĕ*).

تغكل **tangga** loslaten, losgaan, uitvallen; *mananggaï* uittrekken, afdoen, losmaken, van kleeren, sieraden enz.

تغكل **toengga** (of *tongga*) eenig, enkel, op zich zelf of alleen staande; *anaᵉ toengga* eenig kind; – *patoeih toengga* een korte, afgebroken donderslag.

تغكل **toenggoeă** stomp, tronk; *toenggoeă boetŏ* een stomp of tronk in den grond, tooverkracht bezittende, zoodat hij, die op de plaats komt, waar die *toenggoeă* zit, ziek wordt; *toeng-goeă kada* overblijfsel, litteeken van schurft; *pitoenggoeă* oude benaming voor de hoofden der oudste familiën in een soekoe (v. H.).

II* bobbel, plaatselijke verhevenheid van den grond; *batoenggoeă-toenggoeă* bulterig, bobbelig.

تيغكل **tingga** blijven, achterblijven, overblijven, wonen; *maninggakan* achterlaten, verzuimen, nalaten; *maninggakan doenia* de wereld achterlaten, d. i. sterven; *katinggalan* iets bij vergissing achterlaten, rest, overschot gewoonlijk van schuld; *hambŏ katinggalan pajoeăng* ik heb mijn scherm laten liggen of staan; *katinggalan hoetangnŏ doeŏ roepiah* de rest van zijn schuld is twee gulden; *panjakiᵉ katinggalan* ziekte bij kraamvrouwen, storing in de navloeiingen; *sapaningga* sedert het vertrek, zoolang het afzijn is; *paninggalan* 't achtergelatene, hetgeen verzuimd is meegenomen te worden; *mati hanau tingga di hoe-tan, mati gadjah tingga gadïĕngnŏ* fig. de kleine man wordt na zijn dood spoedig vergeten, maar de groote blijft in de gedachtenis voortleven.

تيغكم **tinggam** I de naam van een voorwerp, gewoonlijk een stekel uit den staart van een *ioe pari*, waarmede, onder het prevelen van een tooverformule, in de pop of beeltenis van iemand gestoken wordt om hem ziek te maken, meestal booze zweeren te bezorgen; – naam der ziekte op die wijze ontstaan (waarvoor ook *panjakiᵉ tinggam*); *ma-ninggam* iemand op die wijze ziekte of zweeren bezorgen.

II *batinggam-tinggam* golvend, geplooid.

تغكو **toenggoe** *manoenggoe* manen om een schuld.

تغكوكو **tanggoegoe** niet ophouden te vragen, sterk aandringen, zaniken om iets.

تغكولي **tanggoeli** droesem van suiker; lichtbruin gekleurd; *tanggoeli hangoeih* donkerbruin; *batanggoeli di bibiĕ* mooie praatjes verkoopen, strooplikken; *ba˓ santan djŏ tanggoeli* fig. het eene goede komt bij het andere.

تغكوه **tanggoeăh** *batanggoeăh* onwillig, weerbarstig zijn, weigeren; *tatanggoeăh* geweigerd, niet ingewilligd; *inda˓ tatanggoeăh* ook: niet geweigerd kunnen worden b.v. *inda˓ tatanggoeăh pamintŏannŏ; tatanggoeăh sadŏnŏ pamintŏannŏ* al zijn verzoeken zijn geweigerd.

تغكي **tinggi** (of *tènggi*) hoog, verheven; *hari lah tinggi* 't is al laat; *tinggi hari* het late gedeelte van den dag; *tinggi rasi* imponeerend; door voorkomen ontzag, eerbied verwekkend; van een kind, wiens broers of zusters, die na hem geboren worden, allen sterven; *tinggi sangkoei˓an* willen, wat men niet doen kan, hooger vliegen dan men vermag; groote verteringen maken en een klein inkomen hebben; *tinggi lawa˓ lawa˓* (*lawa˓ lawa˓*-ruif) van personen, die altijd naar boven kijken en daardoor de voorwerpen over 't hoofd zien; – *maninggikan* hoog maken; verhoogen, verheffen, op een hooge plaats stellen; *mampatinggi* wat hoog is, nog hooger maken fig. ophemelen; *bapatinggi* hooger gemaakt; *paninggi* welig; spoedig stijgende zijn b.v. van een vlieger; *katinggian* hooger gelegen in vergelijking van iets anders; *pakan Boeki˓ tinggi katinggian dari goedang kòpi* de markt van Fort de Kock ligt hooger, dan het koffiepakhuis; *bakatinggian* verhooging, vermeerdering verkregen hebben b.v. van traktement; – *tinggi kalapoeă randah lagŏ* hoog, waar 't klapwieken betreft maar laag waar het op vechten aankomt; fig. veel geschreeuw maar weinig wol; *satinggi-tinggi malantiĕng, soeroei˓ nŏ katanah djoeŏ* hoe hoog men 't ook werpt, het komt toch op den grond terug; fig. hoe men ook zijn uiterste best doet, het toch moeten opgeven; welke buitengewone dingen men wil verrichten, ten laatste toch op oude of vroegere gedachten terugkeeren; – *tinggi tampa˓ djaoeăh, gadang djòlong basoeŏ* wat hoog is is van verre zichtbaar, wat groot is wordt het eerst opgemerkt; fig. zij, die in een of ander opzicht de meerderen zijn, komen, bij 't verrichten van eenig verdienstelijk werk, het eerst in aanmerking voor belooning; maar ook zij, worden het eerst ter verantwoording geroepen, als hun minderen iets misdaan hebben; men zegt ook *dakè˓ djòlong basoeŏ*. – *na˓ tinggi randahkan diri* om in aanzien te stijgen, zich nederig voordoen; *doedoeă˓ samŏ randuh, taga˓ samŏ tinggi* fig. elkanders gelijken, van 't zelfde aanzien zijn; *tinggi kajoe-arŏ dilongkahi* (*dilompè˓i*) *randah bilang-bilang disoeroeă˓i* al is de *kajoe-arŏ* hoog er wordt over heen gestapt en al is de *bilang-bilang* laag er wordt onder door gekropen fig. een aanzienlijke aandurven en een gering man durven steunen, 't standpunt dat men – gewoonlijk familieleden – tegenover elkander inneemt, moet steeds in 't oog gehouden worden; zoo is een schoonzoon de mindere tegenover zijn schoonmoeder, al is hij ook ouder en al bekleedt hij ook een hooge positie; *tinggi karanŏ baandjoeăng, gadang karanŏ baamba* hoog, omdat het in de hoogte wordt gehouden en groot omdat het is opgehoogd fig. van personen: iets te beteekenen hebben, omdat men voortgeholpen werd of omdat men aanzienlijke vrienden of bloedverwanten heeft; *mampatinggi bakèh djatoeăh* de plaats, vanwaar men valt, nog hooger maken; fig. zich nog ongelukkiger maken; zich nog meer ellende veroorzaken; – *mampatinggi soemangè˓ andjiĕng marandahkan goenoeăng Marapi de Soemangat* van een hond verhoogen, den berg Marapi verlagen fig. iets ophemelen wat dit niet waard is en zaken van beteekenis klein achten.

تغكيري **tanggiri** naam van een smakelijke zoutwatervisch.

تڠڬيلڠ **tanggiliëng** miereneter.

تقديير **takadië** (ook wel تکديير) goddelijke voorbeschikking; goddelijk besluit; *mantakadiëkan* beschikken, besluiten (van God gesproken).

تکولق **tikoeloeă** (zie *tingkoeloeă*); *tikoeloeă poetjoeă* een krans van bladeren en bloemen om 't hoofd.

تڬاري **tigari** (samentr. van *tiga* en *hari*), *manigari* feest vieren voor een doode op den derden dag na de begrafenis; *hilang pandjahi ditigari djŏ kabau* voor 't verliezen van een naald, zulk een feest vieren en daarbij een buffel slachten fig. van een onbeduidende zaak veel ophef maken.

تلادن **toeladan** voorbeeld, model; *manoeladan* namaken, nabootsen; – *soeri toeladan kain* van 't raam hangt de dichtheid van de *kain* af; fig. de gevolgen zijn naar gelang de daad is.

تلاکڠ **tilakoeăng** bidkleed voor Moh. vrouwen.

تلاکن **tilakan** *batilakan* met de handen of ellebogen op iets steunen.

تلاڬو **talagŏ** moeras; stilstaand water, waterpoel.

تلانن **talanan** naam van een boom, die *benzoë* oplevert (v. H.).

تلاوي **talawi** ongevoelig, gehard van de huid of van het lichaam.

تلاهو **talahŏ** een loodsje, gebruikt als keuken of als vechtplaats voor *balams*.

تلڠکي **talangki*** (zie *talangkai*).

تلڠکاي **talangkai** bemiddelaar, afgezant om iets te vragen of overeen te komen; afspraak, belofte; *dalam talangkai* besproken, afgesproken, toegezegd zijn; *manalangkai* afspreken, bespreken, toezeggen.

تلمڤوڠ **talèmpoeăng** (ook *talèmpòng* en *tjalèmpoeăng* of *tjalèmpòng*) een muziekinstrument, bestaande uit aan elkander verbonden koperen bordjes, waarop geslagen wordt.

تلنتڠ **tilantang** *tatilantang* met de voor- of bovenzijde naar boven gekeerd; op den rug liggende.

تلنجو **talandjoeă** te erg, te zeer, uitermate.

تلنجڠ **tilandjang** *batilandjang* naakt, bloot, ongedekt; *batilandjang boelè* geheel naakt.

تليبون **taliboen*** vertelsels in versmaat.

تليڠ **talingŏ** oor; *talingŏ poerŏ* schuifringetjes aan een beurs of zak; *talingŏ sarawa* schuif aan een broek; *talingŏ pandjahi* oog van een naald; *taba talingŏ* (zie *taba*); *mipih talingŏ* het tegenovergestelde daarvan; *djangang talingŏ* rood van schaamte, erg beleedigd (*djangang* = het suizen der ooren, als men er een klap op krijgt); *batalingŏ été* (scherpe ee) muizenooren hebben; fig. fijn van gehoor zijn; *batalingŏ lintah* hetzelfde; *mamioeăh talingŏ* het oor draaien of wringen; fig. bij zich zelf ernstig overwegen; *harò na basoebang talingŏ rampoeăng* in de hoop op een paar oorhangers is het oor doorgescheurd fig. om uiterlijk vertoon te kunnen maken, zich veel moeiten of zorgen hebben berokkend.

تليڤوق **talipoeă** een waterplant met groote bladeren; *talipoeă poelang panggilan* zinspelende op den zwakken, loomen gang van vrouwen, die door den Maleier bevallig gevonden wordt.

تليمڠ **talémong*** (van H.) zie *talimpoeăng*).

تم **tam** klanknab. voor een bulderend geluid zooals b.v. van een kanon.

تمادن **toemadoen** *adoen-toemadoen* of *tadoen-toemadoen* weerschijn, kleurenmengeling.

تمالڠ **toemalang** een kegelvormige mand door de bijenzoekers gebruikt.

تمالي **toemali** zie *tali*.

تمب **timbŏ** putemmer; *manimbŏ* putten; met een *timbŏ* uithoozen, uitscheppen, opscheppen; *batimbŏ* uithoozende, puttende, uit- of opscheppende zijn; *batimbŏ karang* schelpen opscheppen (wat veel geraas veroorzaakt) fig. opzien baren; veel lawaai maken; *batimbŏ oeang* geld bij groote hoeveelheden uitgeven; *saloeă timbŏ* een wijze, waarop de hoofddoek gevouwen wordt; *manimbŏkan* iets putten enz.; *manimbŏkan aië kalaoei* fig. geven, aan hen,

die 't niet noodig hebben; *baragiĕh bakèh oerang kajŏ ba^ς manimbŏkan aïĕ kalaoei^ς* aan rijke lieden geven is alsof men water in (naar) de zee schept; *boeliĕh sirangka^ς* (of *bada*) *tatimbŏkan* fig. winst verkregen hebben, zonder dat men er moeite voor gedaan heeft; een buitenkansje hebben.

†تمبابر **timbaba** de jonge nangkavrucht.

تمباتو **tambatoe** een pisangsoort.

تمبارو **timbarau** een rietsoort.

تمباكغ **tambakang** een vischsoort.

تمباكو **timbakau** tabak.

تمباك **tambagŏ** koper; de naam van een koperkleurige woudduif.

تمبالغ **toembalang** zie *toemalang*.

تمبالغ **timbalang** (ook *timbalangan* en *katimbalangan*) een vuil, niet uitgekomen ei.

تمبالن **timbaloen** naam van een boom, die hars oplevert (v. H.).

†تمبور **toemboeă** den linker wijsvinger onder den neus of tusschen de lippen van iemand heenstrijken, als teeken van groote verachting.

تمبيس **tamboeih*** *tamboeihlah ang!* gelijk staande met ons: loop naar den duivel!

تمبغ **tambang** I mijn; *manambang* in een mijn werken; fig. krabben.

II pen, staak, paaltje, waaraan dieren vastgebonden worden; – *tatambang* ingeplant; ingedrongen van een puntig voorwerp in een ander; fig. van personen, die naar andere plaatsen gegaan zijn: daar niet van daan kunnende (hiervoor ook *tabanam*); *batambang* aan een pen enz. gebonden zijnde; *manambangkan* iets (een dier) aan een pen, enz binden; een puntig voorwerp in iets steken; *batambang baasa^ς-asa^ς batali bairi^ς-iri^ς* aan een pen staande verplaatst het zich voortdurend en aan een touw gebonden, wordt het voortdurend meegetrokken; – fig. wijfelend, onzeker zijn in het spreken; van den hak op den tak springen.

III* passagegeld; vrachtgeld.

تمبغ **tamboeăng** hoop, gewoonlijk van gesneden padi.

تمبغ **toembang** omvervallen van hooge voorwerpen; van den top of het bovengedeelte: zich van 't onderstuk verwijderen; weg, verwijderd; *toembanglah ang* scheer je weg; maak dat je weg komt; – *manoembangkan* omver gooien, weg maken; *lah ang toembangkan poelŏ pisau nan dèn barikan tjakŏ* ge hebt 't mes, dat ik je daar straks gegeven heb, weer weg gemaakt.

II een versnapering, bestaande uit gekookte en fijn gemaakte *pisang* of *oebi*, met suiker vermengd.

تمبغ **toemboeăng** uitzakking van den uteris.

تمبغ **timbang** *timbang tarimŏ* (zie *tarimŏ*) *manimbang* wegen, overwegen; *hoekoen toe inda^ς boeliĕh ditimbang lai* die straf kan niet meer overwogen worden; *manimbang hati* rekening houden met iemands gevoelens; verschoonen, ontzien; *batimbang* ruilen, verwisselen; *batimbang tandŏ* de verlovingspanden wisselen; *batimbang tjaliĕ^ς* ter sluik blikken met elkander wisselen; *batimbang anggoeă^ς* bij afwisseling met het hoofd knikken d. w. z. het niet eens zijn, van gedachte verschillen; *batimbang lapa^ς* (*lapa^ς* geluid van een klap en dergel.) fig. dienst om wederdienst, met dezelfde munt betalen; *timbangan* weegschaal; weerga; overweging; een soort van ceremoniemeester* (v.H.); *satimbang djŏ njaŏ* of *timbangan njaŏ* fig. zoo lief als zijn eigen leven; *ana^ς timbangan* gewichten; *manimbangi* in de plaats geven van; vergoeden; *hoekoen nan toen inda^ς boeliĕh ditimbangi* die straf valt niet te veranderen; er kan geen andere voor gegeven worden; *inda^ς tatimbangi agŏnŏ* de waarde ervan kan met geen andere verwisseld worden; het kan niet vergoed worden; *moerah di moeloei^ς maha di timbangan* gemakkelijk, vlug zijn waar 't op praten, maar langzaam, waar 't op overwegen aankomt; fig. veel beloven, maar weinig doen; een hoog woord voeren, maar als 't op handelen aankomt, langzaam of onbeduidend zijn; *timbangan pangkat naiĕ^ς, bajaran pangkat toeroen* fig. bij het toepassen der wet mag er inschik-

kelijkheid in acht genomen worden; *djòkò^c^ ditimbang samŏ barè^c^, djòkò^c^ dioedji samŏ mérah;* fig. in alle opzichten elkanders gelijke zijn; – *ditimbang dangan* (*djŏ*) *njaŏ* met de ziel wisselen of ruilen fig. er 't leven bij laten.

تَمبڠ **tèmbong** *manèmbong* veel te gelijk nemen.

تمبڠكر **tambingka** potscherf; *ba^c^ tjandŏ tambingka* fig. broodmager, schraal, uitgeteerd; *manambingka* mager, arm zijn; hard zijn van gezwellen b.v. *bangka^c^ manambingka;* – *dima parioeă^c^ patjah, disénan tambingka tingga* waar de pot breekt, daar blijven ook de stukken liggen; fig. waar iemand sterft, daar wordt hij ook begraven; berusting uitdrukkende, ingeval iemand in den vreemde sterft; b.v. *a nan ditakoei^c^kan badagang awa^c^ laki-laki, dima parioeă^c^* enz. waarvoor zoudt ge vreezen den vreemde in te gaan, ge zijt immers een man en sterft ge daar, dan is dit immers uw lot geweest.

تمبق **tamba**° *manamba^c^* aanhoogen; ontstane gaten of oneffenheden met natte aarde overdekken; aanplakken, leggen van zachte of weeke zelfstandigheden op eenig voorwerp b.v. compressen, pappen, pleisters enz.; veel versierselen aanbrengen b.v. op een kleedingstuk; *manamba^c^ pamatang* aanhoogen van sawahdijkjes door er natte aarde aan te plakken; *batamba^c^ koepiah ana^c^ kŏ djŏ taboeă amèh* het hoofddeksel van dit kind is bezaaid met gouden bloemen; *manamba^c^ djŏ oeang* met veel geld omkoopen; *ditamba^c^ injiĕ^c^ radjŏ* fig. door de pokken aangetast zijn; *manamba^c^kan* als weeke zelfstandigheid op iets of tegen iets aanbrengen; – (in geschr. iets voor 't lijf plaatsen gewoonlijk van een kris) *asiĕng saki^c^ lain dioebè^c^, asiĕng bangka^c^ lain ditamba^c^* de geneesmiddelen worden aangewend niet op de plaats, waar men pijn heeft en de pleister of het compres gelegd niet op 't gezwel fig. iets anders krijgen, dan waarnaar men verlangt of waaraan men behoefte heeft.

تمبوق **tamboeă**° (zie *taboeă^c^*, wat meer gebr. is).

تمبُق **tambò**°* zie *toembò^c^*.

تمبق **tomba**° lans, speer, spies; roede, naam van een maat; *ana^c^ tomba^c^* knecht, bediende; *manomba^c^* I* dragen van kinderen op de schouders, zoodat de beenen afhangen op de borst van den drager; II* (zie *manggalèh*); *batomba^c^* zich van een lans bedienen; van vliegers: met elkander vechten d. w. z. elkander stooten met de bovenpunten.

تُمبق **toemboeă**° *manoemboeă^c^* stampen, stompen, stooten, bonzen; – *toemboeă^c^ tana^c^* de tijd, waarop de rijst voor 't avondeten wordt gestampt d. i. ongeveer 5 uur 's namiddags; *batoemboeă^c^* vechten, elkander stompen; tegen elkander aanloopen b.v. van twee personen in de duisternis; in botsing komen met elkander; elkander in de wielen rijden; b.v. *kò^c^ kini kitŏ baralè^c^ batoemboeă^c^ djŏ si Anoe* in den zin van: als wij heden feest vieren (zullen we niet veel gasten krijgen); N.N. geeft ook feest; *tatoemboeă^c^aka* fig. niet weten hoe 't verder aan te leggen; ten einde raad zijn; *tatoemboeă^c^ pantjaliĕ^c^an* in 't uitzicht belemmerd zijn; een voorwerp niet kunnen zien, omdat een ander voorwerp zich er vóór plaatst; *tatoemboeă^c^ di badan soerang* fig. voor alles alleen staan; de geheele verantwoording voor zich alleen hebben; *tamboeă^c^ di awa^c^ tana^c^ di awa^c^* fig. ik moet alles alleen doen; *manoemboeă^c^ di lasoeăng, batana^c^ di parioeă^c^* fig. doen, wat de gewoonten en instellingen meebrengen; *ba^c^ ditoemboeă^c^ haloeloentjoeăng* (*haloeloentjoeăng* puntige stamper) fig. ten zeerste beleedigd, gegriefd zijn, zoodanig, dat men er sprakeloos door wordt; *ba^c^ gadih djòlong manoemboeă^c^* (of *basoebang*) even als een maagd, die voor 't eerst rijst stampt (of oorhangers draagt) fig. zeer ingenomen of in zijn schik zijn met iets; ook een grooten dunk van zich zelven hebben.

تُمبُق **toembò**° lap, *manoembò^c^* belappen, een lap opzetten; fig. overdekken, bekladden, bemorsen met iets b.v. *ditoembò^c^nŏ awa^c^ djŏ kasiĕ^c^* hij overdekt me met zand, (hij werpt 't in groote hoeveelheid tegen mijn lichaam); *manoembò^c^kan* iets in groote hoeveelheid wer-

pen op iets b.v. zand, stof, kiezel; iets tegen iets aanplakken b.v. natgemaakte aarde; *pa-noembòᶜ* wat als lap, enz. gebruikt wordt.

تمبـق **tombòᶜ*** zie het vorige.

تمبق **tèmbaᶜ** *manèmbaᶜ* schieten, in een bepaalde richting aanleggen; iets voor oogen, tot doel hebben; *a nan ditèmbaᶜ nŏ di pang-hoeloe nan toen mamarésŏ awaᶜ dalam para-karŏ oerang lain* welk doel heeft die *panghoe-loe* er mee, om mij te vragen omtrent de zaken van anderen; *tèmbaᶜ-tèmbaᶜ* een soort van proppenschieter; *toekang tèmbaᶜ* éénoogige; *boeloeih tèmbaᶜ* misgeschoten fig. zijn doel ge-mist hebben; *lantai ditèmbaᶜ hidoeăng kanai* de vloer is geschoten de neus is geraakt; d. i. een veest laten; ook wel: iets tot antwoord krijgen, waarnaar men niet gevraagd heeft.

تمبق **timboeăᶜ** *manimboeăᶜ* stampen.

تمبق **tèmbòᶜ**(zelden) muur, metselsteen; *manèmbòᶜ* een muur maken; van een muur voorzien.

تمبل **tamba** *manamba* belappen; als pleis-ter, compres, enz. leggen op.

تمبل **timba** *timba baliĕᶜ* aan weerszijden, b.v. *a timba baliĕᶜ djalan toe?* wat is of staat er aan weerskanten van den weg? *batimba* een tegenhanger hebben, met iemand tegen-over zich zijn; aan weerszijden; *doedoeăᶜ ba-timba* tegenover elkander zitten; *soeligi ta-djam batimba* een werpschicht, aan beide kan-ten scherp; *timbalan* weerga, evenknie; wat tegen iets of iemand opweegt; *manimbali* de weerga van iets; voor iets, iets, dat dezelfde waarde heeft, in de plaats geven.

تمبل **timboeă** opkomen, boven komen, verrijzen, voor den dag komen, ontstaan; *hi-lang-hilang timboeă* eventjes zichtbaar zijn en dan weer verdwijnen; *manimboeăkan* doen opkomen enz. fig. bij het ruilen: bij het eene voorwerp bijgeven, bijpassen, tot de waarde gelijk is aan het andere.

تمبن **tamboen** hoop, stapel; *manamboen* zich als zoodanig voordoen; in menigte, over-vloedig; (dik, flink in 't vleesch zitten); *ma-namboen hoetangnŏ* zijn schuld bedraagt veel; *manamboenkan* ophoopen, opstapelen; *batam-boen* op een hoop liggen; *batamboen-tamboen* in – bij hoopen; *tamboenan* hoop, stapel; *pa-namboen* wie op hoopen legt. II* een afslui-ting, voor riviersteenen in de rivier opgezet om visch in te vangen.

تمبن **timboen** *manimboen* ophoogen, op-hoopen, een gat in den grond met aarde vul-len; *manimboen hoetang* schuld vermeerderen of opstapelen; *timboenan* hoop, opstapeling; plaats daarvoor; *taloeăᶜ timboenan kapa* een baai is de plaats, waar de schepen verzameld zijn; fig. de rijke of aanzienlijke personen zijn het aan wie, onder verschillende omstandig-heden, om hulp of raad gevraagd wordt; *tim-boenan saròᶜ* fig. voor iemand, aan wien men gewoon is de schuld van iets te geven; zonde-bok; *kòᶜ mantang dèn saba, kadjadi timboe-nan saròᶜ nŏ samiĕng poelŏ* al ben ik in alles geduldig, moet ik daarom altijd de zondebok van hem zijn? – *tatimboen dikakèh, tabanam disalam* bedekt zijnde wordt het opgekrabd; gezonken zijnde wordt het opgeduikt; fig. oude koeien uit de sloot halen; onderzoek doen naar 't geen reeds lang vergeten is.

تمبنسو **tambonsoe** darmen.

تمبو **tambŏ** I geschiedverhaal, verhaal omtrent den oorsprong of eerste vestiging van een bevolking; II *manambŏ* in kleine bosjes binden b.v. biezen, enz.

تمبو روق **tamboe roeòᶜ** naam van een padisoort.

تمبولق **timboeloeăᶜ** de krop van een vogel (men gebruikt ook *timboeloeăᶜan* of *timboeloeăᶜkan*, *tamboeloeăᶜan* of *kan* en *ta-limboeăᶜan* of *kan*).

تمبولو **tambòlòᶜ** een dier, dat een ergen stank van zich geeft en, volgens het bijgeloof, vroeger een dood mensch was.

تمبه **tambah** bijvoegsel; *batambah* ver-meerderen, toenemen, aangroeien; *kian lamŏ batambah barèᶜ* hoe langer hoe moeielijker; *manambah* meerder maken, bijvoegen (van datgeen wat bijgevoegd en ook van 't geen waaraan bijgevoegd wordt); *manambahkan*

vermeerderen, als bijvoegsel gebruiken (van datgeen wat bijgevoegd wordt); *manambahi* vermeerderen (van datgeen, waaraan bijgevoegd wordt); *tambahan* het bijgevoegde; daarenboven; – *tambah aïë tambah sagoe* fig. worden de eischen grooter, dan moet 't benoodigde ook meer worden.

تمبه **tamboeăh** *batamboeăh* bijdoen, bijvoegen b.v. van eten en drinken, als er niet genoeg is; *patamboeăhan* de rijst klaar staande, om er van te nemen, als men aan zijn portie niet genoeg heeft; *mampatamboeăh-tamboeăhkan* opkroppen, geduldig verdragen b.v. het leed, door anderen aangedaan.

تُمبه **toemboeăh** uitschieten, opkomen, uitspruiten, ontstaan, gebeuren, voorvallen; opkomen van zweren *a nan toemboeăh sikŏ tjakŏ, moengkŏ oerang bahiroeăᶜ-hiroeăᶜ* wat is hier daar straks gebeurd, dat men zoo'n lawaai maakt? – *toemboeăh pikiëran* op de gedachte komen; *dima tindawan timboeăh sénan tambilang tibŏ* waar de paddestoel groeit, daar verschijnt de spade fig. waar slechte zaken voorvallen, daar moet gestraft worden; *ditoemboeăhi* (moeielijk terug te geven in 't Ned.) zooveel als gekregen hebben b.v. van zweren; *awaᶜ nŏ lah ditoemboeăhi bisoeă* hij heeft een steenpuist gekregen; *katoemboeăhan* kinderpokken; *imat pangka kajŏ, siŏ-siŏ hoetang toemboeăh* zuinigheid legt den grond tot rijkdom, roekeloosheid (ten opzichte van het geld) doet de schuld vermeerderen.

تمبي **tambai** *batambai* een wijze van zingen van roeiers en lieden, die boschproducten inzamelen (v. H.).

تمبيرغ **tambérang*** staand wand, stag.

تمبيرغ **tambérong** *manambérong* uitgraven van de aarde aan den kant eener hoogte fig. de ingewanden uit den buik halen b.v. door stooten; *djan ang hampiëng-hampiëngi kabau toe, ditambérongnŏ paroeiᶜ ang baᶜ ikŏ* kom niet zoo dicht bij dien buffel; hij zal je zoo de ingewanden uit den buik halen.

†تمبيلر **tambiloeă** een torretje veel in de mangga's voorkomende (vergelijk *tambiloeăᶜ*).

تمبيلغ **tambilang** schop, spade; *tidoeă tambilang* met de beenen rechtuit liggen (slapen).

تمبيلق **tambiloeăᶜ** (zie *tambiloeăᶜ*).

تمتم **tamtam** een slingerplant wier bladeren een blauwe verfstof opleveren.

تُمُرُمُ **tŏmŏrŏmŏ** in den zin van ontmoeten, in aanraking komen met iemand *hambŏ baloen tŏmŏrŏmŏ djŏ oerang toe laï* ik heb dien persoon nog nooit ontmoet of ik ben met dien persoon nog niet in aanraking geweest.

تمڠڬوغ **tamanggoeăng** of *toemanggoeăng* (in *galars*).

تمڤق **tampŏ** I *batampŏ* met de twee voorzijden tegen elkander; *mampatampŏkan* met de voorzijden tegen elkander plaatsen.

II* *manampŏ* beleggen, inleggen; *batampŏ* belegd, ingelegd; *batampŏ piraᶜ* met zilver ingelegd, gemonteerd.

تمڤق **timpŏ** *manimpŏ* van vallende voorwerpen: treffen, terecht komen op; *batimpŏ-timpŏ* achter elkander, opeenvolgend; *di timpo marŏ* fig. door onheil getroffen; *laï djatoeăh ditimpŏ djandjang* vallen en de trap nog op zich krijgen fig. dubbele schade hebben; in nog onaangenamer toestand gekomen zijn.

تُمڤالق **toempalaᶜ*** *manoempalaᶜ* overgieten, overstorten.

تمڤاين **tampajan** (in geschr.) martavaan; groote aarden pot.

تمڤت **tampat** plaats, plek, oord, wanneer deze in een reuk van heiligheid staan.

تمڤت **tampèᶜ** plaats, enz. in de gewone beteekenis (men gebruikt hiervoor meer *bakèh*).

تُمڤت **tompèᶜ** vol, in groote hoeveelheid aanwezig; *tompèᶜ roemah di oerang* het huis is vol menschen; *tompèᶜ oerang kapakan* 't is vol van de menschen, die naar de markt gaan; *lah tompèᶜ sawah di aïë* de sawah staat al vol water; *manompèᶜkan* volstoppen, volproppen.

†تمڤر **tampa** slag met de vlakke hand b.v. op de borst, voor het hoofd, om de ooren; *manampa* met de vlakke hand slaan; klapwieken.

†تُمڤر **toempië** ijzer, hout, enz. of in 't al-

gemeen werktuig om zware voorwerpen op te lichten, hefboom; *manoempië* met zulk een voorwerp oplichten; ondersteken om te stutten; *toempië-manoempië* elkander helpen; *di toempië banai djŏ basi angèˁ indaˁ jŏ kaamoeăh badjalan dŏ* al stak men een gloeiend ijzer onder hem, hij zou toch niet gaan; *di toempiënŏ manjoeroeăh* hij gelast ten zeerste, ten ernstigste; *roentoeăh dihamba tjoepiëng ditoempië* wat instort of afbrokkelt wordt stevig gemaakt (door er natte aarddeelen aan vast te plakken), wat wankelt (op 't punt van vallen staat) wordt ondersteund; fig. in moeielijke omstandigheden geholpen worden.

تمڤغ **tampang** alles wat dient, om geplant te worden; koepokstof om te vaccineeren; *indoeăˁ hajam toe katampang di hambŏ* die kip houd ik ter voortteling.

تمڤوغ **tampoeăng** *manampoeăng* opvangen in eenig voorwerp b.v. water in een vat of geworpen vruchten in de hand enz.; de handen ophouden op de wijze, zooals de muzelman dat doet bij het bidden; *manampoeăng rŏdi* bevelen ontvangen, onder bestuur zijn; *manampoeăngkan* iets gebruiken of onderhouden om op te vangen; *manampoeăngi* iets opvangen (intensief); *badjoe batoempang* een baadje van boven rood en van onder blauw of omgekeerd en bij feestelijke gelegenheden gedragen (thans minder); *barang sadŏ titiëˁ ditampoeăng* fig. al wat er is, zelfs 't geringste is welkom; *ba manampoeăng aïë di limăh tirih* evenals dat men water opvangt in een lek mandje fig. zoo gewonnen, zoo geronnen; even spoedig vergeten als gehoord.

تومڤغ **tompang** *manompang* mededoen, medegaan met iemand of in iets; tijdelijk verblijf houden, logeeren; *indaˁ tatompang di hambŏ timbangan datoeăˁ toe* ik kan mij niet met het oordeel van dien datoek vereenigen; *satompang* van kruit: zooveel als er voor één schot gebruikt wordt; doorgaans zooveel als er in 't deksel van een kruithoorn gaat; *tompangan* de persoon, met wien of het voorwerp, waarin men meegaat; *manompang riaˁ di galombang* de kleine golfjes gaan met de groote mede fig. gezegd van geringe personen, die gaarne met aanzienlijken meedoen.

تيمڤغ **timpang** (of *tèmpang*) scheef, ongelijk, uitgeweken, aan één zijde overhellend, b.v. van meubelen, die niet goed afgewerkt of oud zijn; *timpang kaki* ongelijk van de beenen en als gevolg daarvan hinken, mank loopen; *timpang tagaˁ* wiebelen b.v. *lah timpang tagaˁnŏ koerisi kŏ dèˁ toeŏ* deze stoel wiebelt al van ouderdom; *timpang si soengoeiˁ oerang toe* de knevel van dien man is aan de eene zijde langer dan aan de andere; *timpang lidah naratjŏ* de schaal hangt over.

تمڤق **tampŏˁ** de breedte van de hand; *nan satampŏˁ* de naaste familiebetrekking; ook wel voor vrouwelijk schaamdeel; *indaˁ satampŏˁ pantjaliëˁan* geen hand voor oogen kunnen zien; fig. volstrekt geen uitweg weten; *manampŏˁi* met de breedte der hand meten.

تمڤق **tampaˁ** (en *nampaˁ*) zichtbaar zijn; *antarŏ tampaˁ djŏ indaˁ* tusschen zien en niet zien, half zichtbaar; *hilang-hilang tampaˁ* beurtelings verdwijnen en zichtbaar worden; *tampaˁ-tampaˁ apoeăng* heel in de verte eventjes zichtbaar worden; fig. er begint een sprankje licht (b.v. in die zaak) te komen; *manampaˁ* kunnen zien; door het gezicht herkennen; *manampaˁkan* zichtbaar maken; toonen; doen blijken; *ditampaˁkan* of *dipanampaˁkan banai koeroeih indaˁ babadjoe* hij laat goed zien, dat hij van de smalle gemeente is; *katampaˁan* (*kanampaˁan*) zichtbaar zijn; aan den dag gekomen zijn; – *kapai tampaˁpoeng goeăng kapoelang tampaˁ moekŏ* fig. kennis geven bij het verlaten van en terugkeeren in de kampoeng; een afscheidsbezoek en een bezoek bij aankomst brengen; handelen volgens de regelen der welvoegelijkheid; *koeman di soebarang laoeiˁ an tampaˁ di nŏ, tapi gadjah di paloepoeăˁ matŏnŏ indaˁ njŏ tahoe* den splinter in 't oog van een ander ziet hij, maar den balk in zijn eigen oog niet; *manjoeroeăˁ tampaˁ poenggoeăng* fig. doen zooals de struisvogels;

maoelèh djan tampa^ç pamboehoeălan komt overeen met *maoelèh djan bakasan* enz.

تمڤق **tampoeă**^ç 't omhulsel aan den steel van sommige vruchten en deze gedeeltelijk insluitende; de steel van vruchten (behalve van granen); de knop van eenig deksel; het gedeelte, waarin de franje of pluim is vastgehecht; *tampoeă^ç soesoe*, tepel; *batampoeă^ç batangkai* fig. er zijn reeds bewijzen b.v. voor de misdaad; *oemoeă satahoen djagoeăng darah satampoeă^ç pinang* zoo oud zijn als de tijd, dien een *djagoeng* noodig heeft om te rijpen d. i. ± drie maanden en zooveel bloed hebben als er in een pinangdop kan; fig. nog jong en onbedreven zijn; uitdrukking van nederigheid.

تمڤق **tampiè**^ç *manampiè^ç* in horizontale kringen naar beneden vallen.

تمڤق **toempa**^ç plek, plaats, gedeelte; groep; *satoempa^ç sawah* een gedeelte sawah, uit eenige pirings bestaande; *batoempa^ç-toempa^ç* bij gedeelten, bij plekken, op verschillende plaatsen b.v. *batoempa^ç-toempa^ç padi toe masa^ç* op verschillende plaatsen, bij gedeelten is de padi rijp.

تمڤق **toempoeă**^ç hoop, troep, eenige bij elkander als één geheel; *batoempoeă^ç* bij hoopen.

تمڤل **tampa** wat als pleister, compres enz. op iets gelegd wordt b.v. *sidingin tampa di kapalŏ; manampa* dik worden, zwellen, opzetten van eenig lichaamsdeel, als dit b.v. door een insect gestoken is b.v. *moekŏ hambŏ manampa dipanta^ç pinjangè^ç* mijn gezicht is dik, omdat ik door een wesp gestoken ben; *manampakan* op iets als pleister, enz. leggen, op iets vast laten kleven b.v. *manampakan kasiè^ç kaboeloeăh* kiezel tegen een bamboe willen plakken fig. 't is boter aan de galg gesmeerd.

تمڤن **tampan** I welgemaakt; flink; ferm; zijn zooals het wezen moet; welgemaaktheid, flinkheid, enz. van voorkomen; *tampan banai roemah kŏ* dit huis ziet er zeer goed uit; *tampan soedah langgam tabaŏ* op 't voorkomen valt niets aan te merken en de manieren zijn er, d. w. z. op voorkomen of manieren valt niets te zeggen; op (zijn) voorkomen valt niets af te dingen en wat hij aan heeft zit (hem) goed; hier tegenover staat: *angkoeăh tabaŏ tampan tingga* de gelijkenis (eig. het achtige) is er, maar het ware voorkomen is achtergebleven d. w. z. het heeft er wel iets van, maar 't is toch niet het rechte aanzien; als er b.v. op kleeding, manieren of voorkomen nog wat valt aan te merken.

II voorkomen, aanzien; er uit zien alsof, zich laten aanzien alsof dit of dat gebeuren zal; *manampan* zich bekijken b.v. of de kleeren goed zitten; *tampan koedŏ bata^ç koedŏ agam kŏ* dit Agampaard ziet er uit als een Bataker; *tampan katjarai* 't laat zich aanzien, dat men zal gaan scheiden; b.v. als echtgenooten voortdurend met elkander kibbelen; *tampan kamati* 't laat zich aanzien, dat (hij, zij) zal sterven; *tampan kaboeroeă^ç oerang toe* 't laat zich aanzien, dat hij een slecht mensch zal worden; *tampan kadjadi* 't schijnt te zullen lukken of doorgaan *tampan-tampani* goed, of met ernst naar den vorm, het wezen van iets onderzoeken; iets terdege opnemen.

تمڤن **tampoen** aangezet stuk; (ook wel voor *tampoeăng*).

تمڤن **tampin** I zakje van sagobladeren in den vorm van een peperhuis.

II ook datgeen wat als tegenwicht gegeven wordt b.v. *batampin taroeăh* tegen elkander inzetten.

تمڤن **toempoen** stomp, bot; *toempoen pikièran* stompzinnig; *manoempoenkan* stomp, bot maken.

تمڤن **toempin** (zie *toempiè*), *manoempini* opgewassen zijn, iemand of iets staan, aan of op kunnen tegen iemand of iets; *inda^ç tatoempini taroeăh toe di hambŏ* tegen dien inzet kan ik niet op.

تمڤو **toempoe** stut, paal ter ondersteuning; *ana^ç toempoe* of *oerang toempoe* iemand, die een ander tot niets dan last dient, lastpost (zelden); *sitoempoe* steunpunt; *batoempoe*

elkander drukken of duwen; een steun of stut hebben; *basitoempoe* drukken of steunen op iets; een steunpunt hebben; *basitoempoe bakaradjŏ* hard werken; *basitoempoe di katŏ* op goede gronden spreken; *manoempoekan* drukken met iets b.v. met de voeten; iets drukken of duwen met iets b.v. een plank met de voeten; fig. iemand ongelukkig maken; *toempoekan kaki ang kŏᶜ badjalan di nan litjin* druk met uw voeten of druk uw voeten op den grond als ge op glibberige plaatsen loopt; *toempoekanlah padati toe naᶜ jŏ badjalan* duw wat aan die padati, opdat zij vooruitga; *manoempoei* liggen met de voeten in de richting van zeker voorwerp; eenig voorwerp aan het voeteneinde hebben als men ligt b.v. *kŏᶜ tidoeă indaᶜ èlŏᶜ manoempoei koeboeă oerang kiramat* als ge ligt is 't niet goed de voeten in de richting van of naar een begraafplaats van heiligen te hebben; *dansanaᶜ nan manoempoekan* broeders en zusters, die elkander in leeftijd opvolgen; *toempoean* steun, steunpunt, voeteneinde, benedeneinde; het voorwerp, dat in de richting der voeten van een liggend persoon is; *kŏᶜ tidoeă hambŏ manandjang roemah andjoeăng di toempoean hambŏ* als ik lig in de lengte van het huis dan is de *andjoeng* aan mijn voeteneinde; *panoempoe* om mede te drukken of te steunen; – *mampatoempoekan* drukken of duwen gewoonlijk van veel personen; *batoempoe-toempoean* van weerskanten drukken; *toempoe tapaᶜ* fig. datgeen wat tot iemands beoordeeling, zorg, recht behoort b.v. *baᶜa moengkŏ djŏ adiĕᶜ hambŏ angkoe pasoedah hĕtongan nantoen, kan kitŏ nan toempoe tapaᶜ sadjaᶜ dahoeloe* waarom hebt U met mijn jongeren broeder die zaak uitgemaakt; dat behoorde immers van oudsher tot onze rechten; *mantjantjang bahandasan, malompèᶜ basitoempoe* om te hakken heeft men een hakblok en om te springen een steunpunt (een plaats waar men drukken kan met de voeten) noodig; fig. als men iets beginnen wil, moet men eerst de middelen daarvoor hebben, of voor 't noodige zorgen.

تمڤو **tampoeŏ** de wevervogel; *indaᶜ tampoeŏ basarang randah, kŏᶜ taᶜ baadŏ-adŏ* de wevervogel maakt zijn nest niet laag, als er geen reden voor is (b.v. als er geen bijen in de nabijheid zijn) fig. er zal wel een reden bestaan voor 't geen gedaan wordt, b.v. voor 't goedkoop van de hand willen doen van uiterlijk goede voorwerpen.

تمڤورڠ **tampoeroeăng** harde dop of schaal van sommige vruchten vooral van klappers en vooral gebruikt om uit te drinken.

تمڤونيق **tampoeniĕ°** naam van een boom.

تمڤه **tampah** I een soort van kruik voornamelijk ter bewaring van olie.

II* *manampah* te voren een overeenkomst aangaan; afspraak maken omtrent het huren, onderhouden, enz. van iets; *manampah manjĕŏ roemah* de preferentie vragen voor den huur van een huis.

تمڤه **tampoeăh** *manampoeăh* inloopen tegen iets b.v. tegen den brand, de menigte, enz. begaan, beloopen; gaan of loopen over iets; *manampoeăh halaman* over het erf gaan of loopen; *manampoeăh pasawangan* fig. in benarde omstandigheden verkeeren; *manampoeăh padoesi* bij de vrouw van een ander komen; *manampoeăh roesoeăᶜ djalan* langs den kant van den weg loopen; doen, wat men gewoonlijk niet doet of niet iedereen doen mag; *manampoeăhkan* teruggeven met den eisch om vergoeding b.v. van geleend goed, indien dat beschadigd of bedorven is; ergens over heen laten loopen b.v. *kabau lia ditampoeăhkan kadjalan rajŏ* wilde buffels naar den grooten weg laten loopen; *manampoeăhi* inzetten tegen den inzet van anderen; *pai satampoeăh, poelang sabondong* of *satampoeăh pai sabondong soeroeiᶜ* fig. in alles eendrachtig zijn; *tatampoeăh dilarangan* verder gegaan zijn, dan de adat veroorlooft; *satampoeăh sabahé nangkŏ* ditmaal, deze keer.

تمڤه **toempah** *manoempah* storten, uitstorten; *manoempahkan élémoe* volledig onderwijs geven; van alles leeren; *hatì tatoempah* groote liefde gevoelen; zich met geheel

zijn hart overgegeven hebben; *bakèh darah tatoempah* geboorteplaats; *darah tatoempah* van 't gevoel bij plotselinge schrik of vreugde (zelden).

تمڤه **timpèh** *batimpèh-timpèh* achtereenvolgens, herhaalde malen na elkander; *batimpèh-timpèh oerang toe kapakan* zij gingen achtereenvolgens naar de markt; zij gingen herhaalde malen na elkander naar de markt; *batimpèh-timpèh batanjŏ* herhaaldelijk na elkander vragen.

تمڤي **tampi** *manampi* een wijze van wannen; *darah ba*ᶜ *ditampi* ongerust, gejaagd zijn; *baindang batampi tarèh* (zie *tarèh*); *tampian* zeef of mandje om rijst te wannen.

تمڤيس **tampièh** opstuivende, spattende deeltjes water; *tampièh masoeăᶜ* de regen spat of stuift naar binnen.

تمڤيلغ **tampèleng** slag op de wang, oorveeg (zelden).

تموروٓن **toemoeroen** zie *toeroen*.

تميغ **tamiang** een kleine bamboesoort, veel voor blaaspijpen gebruikt.

تن **tan** dáár, dat; *tan moeah* dat daar; *étan*, *tétan* (zie *étan*).

تن **toen** *nan toen* dat; *roemah nan toen* dat huis; *ba*ᶜ *nan toen* zooals dat.

تنتادا **toentada**ᵃ (of *tantada*ᶜ of *tantŏda*ᶜ) de glazemaker of juffer; *ba*ᶜ *tjandŏ*ᶜ *toentada*ᶜ *lapa* er zeer schraal uitzien.

تنتوٓي **toentoei**ᵃ *manoentoei*ᶜ eischen, afvragen, afeischen; in de gewone beteekenis van vragen b.v. *hai Badoe! Angkoe dèn manoentoei*ᶜ *toedoeăng baliau kabadjalan* zeg Badoe! mijn oom vraagt zijn scherm, hij wil heengaan; *manoentoei*ᶜ *njatŏ daawa dan djawab* aanklager en beklaagde nauwkeurig hooren; *manoentoei*ᶜ *balèh* wraak, vergelding eischen; *manoentoei*ᶜ *béla* (in geschr.) bloedwraak eischen; *manoentoei*ᶜ *élémoe* kennis najagen *ba*ᶜ *manoentoei*ᶜ *sandoeăᶜ loeloeih* fig. met aandrang terugvragen, wat al verloren is; *ba*ᶜ *manoentoei*ᶜ *hajam hilang* fig. te vergeefs willen hebben, dat iemand, die afwezig is, dadelijk verschijnt; *toentoei*ᶜ*-toentoei*ᶜ*i* gedurig vragen; aandringen op iets; *manoentoei*ᶜ*kan balèh* wraak, vergelding voor een ander eischen.

تنتغ **tantang** ten aanzien van, betreffende, nopens, ten opzichte van; *manantang* recht aankijken; *tantangan* recht tegenover; terug te geven door gevolg, onderpand, waarborg, in zinnen als *kŏ*ᶜ *ang kaŏkan djoeŏ toe sakali lai, salisiĕh tantangannŏ anŏlaï* als ge dat nog eens probeert, zal 't gevolg ervan zijn dat er twist ontstaat; – *amoeăh dèn mampasalangi pitih aga*ᶜ 500, *tapi dibarinŏ batantangan handa*ᶜ *nŏ* ik wil hem wel 'n 500 gulden leenen, maar dan moet hij er mij een waarborg of onderpand voor stellen; – *batantangan* recht tegenover elkander zijnde b.v. *roemah nangkŏ batantangan djŏ djagŏ-djagŏ* dit huis staat recht tegenover het wachthuisje; – *tantang lahé lakè*ᶜ *atŏ*ᶜ *tantang rasoeă*ᶜ *mandjariau* (*rasoeă*ᶜ onderleggers in de breedte en *djariau* in de lengte) fig. in den regel zoo zijn b.v. loon voor verdienste en straf voor kwaad krijgen.

تنتوغ **toentoeăng** I een stuk suikerriet; *manoentoeăng* suikkerriet in stukjes hakken.

II *manoentoeăngkan* voorwerpen ten onderste boven keeren en er, met de handen op kloppende of ze schuddende, den inhoud doen uitkomen; overgieten, overstorten; *manoentoeăngkan élémoe* fig. wat men weet aan een ander meedeelen, onderwijzen; *tatoentoeăng hati* met geheel zijn hart zich wijden of overgeven.

تنتوغ **tontong** alarmblok; *manontong* op het alarmblok slaan; – *manontong aïé** achter elkander leegdrinken; *manontongkan** een vat ophouden of onderzetten om water op te vangen.

تنتيغ **tintiĕng** *manintiĕng* wijze van wannen, door tegen de zijden van het wantoestel te kloppen; fladderen van vogels hoog in de lucht als zij op hun prooi willen toeschieten; stuiptrekkend met de vleugels slaan van een kip, die den kop is afgesneden; – *darah manintiĕng* opspringen, kloppen van 't hart b.v.

bij onverwachte tijding; *tintiëng angin* naam van een roofvogel; *tintiëngan* I zeef; toestel, dat men gebruikt, om de fijne en grove goudkorrels te scheiden; *batintiëng bahamboeih kalam* de stof in de zeef achtergebleven is er door schudden en blazen uit verwijderd d.w.z. 't is heelemaal gezuiverd, van alle onnauwkeurigheden ontdaan.

II *manintiëng* wijze van garen maken, waarbij door een snel draaiende beweging de draden ineengestrengeld worden; *katintiëngan* streng garen of touw.

تنتق **toentaˁ** *manoentaˁ* schudden, heen en weer bewegen; *toentaˁlah padja nan lalòˁ toe naˁ jŏ djagŏ* schud dat slapende kind, opdat het wakker worde.

تنتق **tintaˁ** *batintaˁ* in hevige mate iets doen; leven maken b.v. van vuurwerk, vechtende personen, enz. – *batintaˁ batèndjoe* hevig vechten; *batintaˁ makan* veel eten.

تنتم **tantam*** (zie *tamtam*).

تنتن **toentoen** *manoentoen* blinddoeken; inwikkelen, omwikkelen met iets van vruchten aan den boom om te voorkomen, dat de dieren ze opeten; *toentoenlah boeah pisang toe dian ditoepai* wikkel die vruchten in, opdat ze niet door de eekhorentjes opgegeten worden; *manoentoeni* veelheid van onderw. werking of voorwerp aanduidende; *batoentoen raboen* blindemannetje; *tabali di kabau batoentoen* een kat in den zak gekocht hebben; – *toentoen gombaˁ* bladgoud of gouddraad gewonden om de *gombak* van een knaap, bij wien die afgesneden moet worden (v. H.).

تنتو **tantoe** zeker, gewis, vast, uitgemaakt; *manantoekan* verzekeren, vaststellen, bepalen; *manantoei* opheldering, inlichtingen vragen; *indaˁ bakatantoean* onzeker, verward, zonder bepaald doel.

تنتي **tanti** een van gouddraad geweven stuk of een stuk van afstekende kleur onder de armen van een baadje; *mambari batanti* zulk een stuk inzetten; *siba batanti* een ingelegd stuk in den vorm van een driehoek en daarover de *tanti*.

†تنجر **tandjoeă*** een schepper, bestaande uit een stuk klapperdop of bamboe met steel; *manandjoeă* met een stok of iets dergelijks voorwerpen van de plaats, waar zij zijn, verwijderen; wijze van hengelen, waarbij het aas aan de lijn zelve gebonden wordt.

تنجغ **tandjoeăng** I uitstekende hoek van het land in zee; landtong; *oedjoeăng tandjoeăng* de uiterste punt daarvan, volgens den Maleier heilig; *manandjoeăng* als *tandjoeng* vooruitsteken II een boom met welriekende bloemen; de bloem zelve.

تنجغ **tondjang** groot van de lengte in vergelijking van het grondvlak; vooral gebruikt van personen en dieren; lang en schraal van personen.

تنجغ **toendjang** het been zonder vleesch, schenkel, knook; *oerang toe pandjang banai toendjangnŏ* die man heeft zeer lange beenen. – II *toendjang bakau** naam van een boom.

تنجغ **tondjong** *basitondjong* vroolijk, opgeruimd zijn.

تنجق **tandjaˁ** *manandjaˁkan* in fig. zin te koop loopen b.v. *manandjaˁkan élémoenŏ* met zijn wijsheid te koop loopen.

تنجق **toendjoeăˁ** wijsvinger; *manoendjoeăˁ* met den wijsvinger wijzen, aantoonen; *manoendjoeăˁkan* iets aanwijzen, duidelijk maken, uitleggen b.v. *manoendjoeăˁ kan élémoe; manoendjoeăˁkan djandjang* de trap of ladder wijzen: naam van een feestelijkheid of onthaal door den jong getrouwden man zijn vrienden aangeboden, bij 't betrekken van zijn echtelijke woning; *manoendjoeăˁi oerang* aan iemand iets uitleggen; *pitoendjoeăˁ* les, raadgeving; *panoendjoeăˁ* wat gebruikt wordt, om aan te wijzen; *batoendjoeăˁ-toendjoeăˁan* elkander onderrichten; *toendjoeăˁ loeroeih, kalingkiëng bakaiˁ* de wijsvinger is recht maar de pink is krom; fig. zich als vriend voordoen, maar als vijand handelen; valsch, geniepig zijn; 't achter de mouwen hebben; – *djaoeăh boeliëh ditoendjoeăˁkan dakèˁ boeliëh dikakòˁkan* fig. algemeen bekend; door genoegzame bewijzen te staven.

تّندجق **tèndja**ᵇ kreupel; *manèndja*ᶜ kreupelen, kreupel loopen.

تِندجق **tindja**ᵇ *djarè*ᶜ *tindja*ᶜ een strik, die om de pooten van een dier geworpen wordt.

تّندجو **tèndjoe** (of *tindjoe*) *manèndjoe* stooten, stompen met de vuisten of knokkels; *tèndjoe padoesi* zooals de vrouwen dat doen d. i. met de vuist rechtstandig en zonder dat de knokken uitsteken; *tèndjoe laki-laki* zooals de mannen vechten, met den knok van den middelvinger ver vooruit; *tèndjoe biriëng* een stoot, waardoor hij, die geraakt is, de huidziekte *biriëng* krijgt (over de vuist is een tooverformule uitgesproken); *batèndjoe* vechten, elkander stompen; *mampatèndjoekan* vechten van velen tegen een.

تِندجاو **tindjau** *manindjau* met gerekten hals naar iets zien; van af een hoogte naar iets zien; uitkijken; fig. langs omwegen trachten te weten te komen; uitvisschen; *kò*ᶜ *kadibali roemah si Anoe nan toen, tjoebö tindjau awa*ᶜ*nö dahoeloe* als ge dat huis van N.N. wilt koopen, tracht hem dan eerst daarover uit te hooren; *manindjau paham* trachten op de hoogte te komen van iemands gedrag, inborst, karakter; *manindjau djarah* opletten, een oog in 't zeil houden b.v. tegenover hen, die met booze plannen bij ons komen; *tindjauan* uitkijk; venster of opening om naar buiten te zien; *djarah bapanindjau* voorhoede, verkenner; *katindjauan* geheel bekend zijn wat gedrag, karakter of denkwijze betreft; *sitindjau laoei*ᶜ naam van een hooge padischuur.

تُندجي **toentji**ᵇ *manoentji*ᶜ met een puntig voorwerp van beneden naar boven steken.

تندچڠ **tontjang** *mampatontjangkan* iets bespreken.

تندچيڠ **tontjèng** *manontjèng* mikken bij 't werpen naar iets; *tatontjèng* geraakt; *manontjèngkan* met iets mikken naar iets (ook voor *tontjang**).

تندا **tandó** kenteeken, merk, voorteeken, verlovingsteeken; *tandö tangan* handteekening; de *tandö*, waaraan volgens de *oendang-oendang nan salapan* de boosdoener te ontdekken is en strafbaar gesteld wordt, worden onderscheiden in *tandö tjémö* de aanwijzing, waarop de verdenking berust; de *tandö djahè*ᶜ kenteekenen waaraan men een boosdoener kent en de *tandö béti*, de meer duidelijke aanwijzigingen, op grond waarvan men iemand schuldig kan verklaren (zie *béti*); *mamoelangkan tandö* het verlovingsteeken teruggeven; *mambaö batandö* moedervlekken hebben; *tatandö* van iemand die, kwaad gedaan hebbende als bewijs daarvoor reeds eenig voorwerp aan den *panghoeloe* heeft afgegeven; – van hem, die op kwaad betrapt is, en van wien men op dat oogenblik eenig achtergelaten voorwerp, in handen krijgt; *manandökan* tot teeken maken; als teeken b.v. van overeenkomst, geven; – *manandöi* een teeken maken op iets, kenteekenen b.v. *dima hilang tjintjiëng ang; tandöilah tampè*ᶜ*nan toen, isiang kitö tjari* waar is je ring verloren; maak een teeken op die plaats, dan zullen we er morgen naar zoeken; – *kò*ᶜ *maminta*ᶜ *oebè*ᶜ *bakèh oerang nan toen, badi*ᶜ *nangkölah tandökan* als ge dien man geneesmiddelen vraagt, geef hem dan dezen dolk als onderpand.

تُندا **toendö** een plank met een steel of trektouw er aan en waarmede de losse bovengrond geschoven wordt op plaatsen, waar gaten of oneffenheden zijn; *manoendö* bedoeld werk verrichten; *manoendökan* iets duwen, voortschuiven; *toendökan sakètè*ᶜ *padatikö* duw deze *padati* een weinig voort; *batoendö* b.v. van sawahs bedoelde bewerking ondergaan hebben; in groote hoeveelheid tegen den grond geslagen b.v. *padi* door den wind; *batoendölah ang sikö* maak je weg van hier! – als bijw. van graad *oerang toe batoendö batèndjoe* die menschen hebben hevig gevochten; *ba*ᶜ *ditoendö* geheel op, geheel weg, enz. – *sampan toendö** een bootje, dat door duwen te water gebracht wordt.

تِندراون **tindawan** (of *tjindawan*) paddestoel, schimmel; soorten zijn *tindawan nasi*, – *dadiëh*, – *toega*; – *biriëng*; – *oela*; – *batindawan* beschimmeld.

تندايں **tandajan** een gedeelte van het weeftoestel; *oelang-oelang di tandajan* tijdsaanwijzing voor het middaguur, zinspelende op de ongedurigheid van de weefster die, honger krijgende, telkens naar dit gedeelte heen en weer loopt.

تندت **toendi**ᵖ *batoendiˢ-toendiˢ* van een echtpaar: op weg gaan of zijn; samen uitgaan.

تندس **tandèh** heelemaal of schoon op, weg, uit, verbruikt; *naˢ tandèhnŏlah indaˢ kaa di dèn* in den zin van 't komt er niet op aan of 't kan me niet schelen, ik heb er niets aan; *batandèh* opmaken, verkwisten; *manandèhkan* iets opmaken of verkwisten; *padang goeroen tandèh* een onbebouwde, kale vlakte.

تندس **tondèh** naam van een harde noot; (*kamiri*); *batondèh* een spel met deze noten; die noten zoeken.

تِندس **tindèh** *manindèh* knappen, knippen; met de nagels doodmaken; *dèn tindèh ang baikŏ* ik zal je zoo vermorzelen.

تندغ **tandang** I *batandang* bezoeken, visite maken, een praatje gaan maken of om andere redenen bij iemand gaan b.v. *batandang tidoeă* bij iemand gaan slapen; *batandang mandjaiˢ* bij iemand gaan naaien; *batandang mangètjèˢ* bij iemand gaan keuvelen; – *tjakŏ hambŏ naˢ batandang karoemah si Anoe, tapi awaˢ nŏ indaˢ di roemah* daar straks wilde ik een bezoek bij N.N. brengen maar hij was niet thuis; *batandang karoemah oerang marandŏ* een bezoek brengen bij personen, die geen vrouw of die geen man hebben, d. w. z. een bezoek brengen daar, waar op 't oogenblik niets gepresenteerd kan worden; b.v. als de man of de vrouw niet thuis is; – *bali tandang* koop sluiten waarbij kooper, verkooper en koopwaar aanwezig is; *manandangi* iemand bezoeken.

II* de gekleurde tusschendraden van eenig weefsel.

تندِغ **tandiĕng** I weerga, tegenpartij; *batandiĕng* elkanders weerga, pendant zijn; *satandiĕng* een stel, een paar; *manandiĕngi* een voorwerp bij een ander doen, om een stel te vormen; II in pantoens wel eens voor *sandiĕng* = kantlijn, zijde.

تِندغ **tindang** *batindang* weggaan, zich verwijderen, zich uit de voeten maken; *tindanglah ang dari sikŏ!* maak je weg van hier! *manindangkan* doen weggaan enz.

تندق **tandoeă**ᵖ hoorn; de punten, waarin het dak van een Mal. woning eindigt (*gondjong*) *manandoeăˢ* met de hoorns stooten; *batandoeăˢ* hoorns hebben, er mee vechten.

تندق **toendoeă**ᵖ *manoendoeăˢ* bukken, buigen, zich schikken naar de tegenpartij; *manoendoeăˢkan* onderwerpen; *katoendoeăˢan* teeken van onderwerping; *pitoendoeăˢ* een tooverformule om anderen machteloos tegenover zich te maken.

تِندق **tindiĕ**ᵖ *manindiĕˢ* doorboren, een gat maken in de oorlellen.

تندل **tandil** *tandil madjahil* hovelingen, die den spiegel van den vorst dragen.

تندن **tandan** stengel van sommige gewassen zooals van de pisang, pinang enz., de stengel met de bloemen of vruchten er aan; tros; *tandan ikoeă* 't bovengedeelte, onbehaarde gedeelte van den staart van sommige dieren b.v. van de paarden; 't bovenste deel van den neus; *ikoeă poetiĕh satandannŏ* een geheel witte staart.

تندن **toendoen** nek; van sommige dieren, b.v. van den tijger, wordt een gedeelte daarvan gebruikt als talisman om gevaren te ontkomen of vrees op te wekken; *gadang toendoen awaˢ* fig. mijn haren rijzen te berge.

تِندين **tindin** de zwaardere tonen tusschen de lichtere door gehoord; *manindin* die tonen voortbrengen; trommelen of slaan met de vuisten; *batindin* vechten.

تنده **tandah** (in geschr.) dek van een vaartuig (v. H.).

تنده **tèndoh*** (zie *toendiˢ*).

تِنده **tindiĕh** *manindiĕh* drukken op iets; iets zwaars op iets anders leggen; in 't nauw brengen, zorgen veroorzaken; *manindiĕhi* overtreffen, de baas of de eerste zijn ten opzichte van andere voorwerpen, *indaˢ adŏ nan*

manindiĕhi koedŏ toe sikŏ hier is geen paard, dat dit overtreft; – *tindiĕh-manindiĕhi* elkander willen overtreffen; tegenover elkander vermeerderen of hooger stellen b.v. bij 't kaart spelen een hoogere kaart opleggen; *batindiĕh-tindiĕh* achtereenvolgens, kort na elkander; *batindiĕh-tindiĕh roemah tabaka* de huizen vlogen kort na elkander in brand; – *mampatindiĕhkan* op elkander leggen; eenige malen achter elkander iets doen; *katindiĕhan* overtroffen zijn; 't onderspit gedolven hebben; *si tindiĕh* een balk als onderlegger; *sapoeloeăh batang batindiĕh nan dibawah djoeŏ nan ta himpiᶜ* al liggen er tien boomstammen op elkander, 't is vooral de onderste, die gedrukt wordt fig. zij, die de minste ambten bekleeden, hebben 't het hardst te verantwoorden.

تندي **tandai** I kenmerk, kenteeken aan eenig voorwerp *a tandai (tandŏ) koedŏ nan toen?* Welk kenmerk heeft dat paard? – *patandaian* voorteeken.

II* beste kamer.

تندىء **tèndèᶜ** bijvoegsel, hetgeen ergens bijgedaan is; bod boven dat van een ander, opbod; *batèndèᶜ* vermeerderd; *manèndèᶜkan* bijdoen, als bod boven dat van een ander stellen; *manèndèᶜi* voor iets een hooger bod stellen; *hambŏ naᶜ mambali koedŏ toe saratoeih roepiah, tapi ditèndèᶜinŏ di si Anoe limŏ roepiah indaᶜ dapèᶜ di awaᶜ* ik wilde dat paard koopen voor honderd gulden, maar door N.N. is vijf gulden meer geboden zoodat ik 't niet kreeg; *tèndèᶜ-manèndèᶜi* tegen elkander opbieden; fig. tegen elkander de meerdere in iets willen zijn; *katèndèᶜan* het hooger gestelde bod.

تو **toe** verkorting van *itoe; toemah* ter aanduiding van den nadruk: dat is het; daar is het (voor *itoe* en *mah* of *moeah*) b.v. *toe mah nan ang tjari tjakŏ* dat is het of daar is het, wat ge daar straks zocht.

تۆ **tŏ** tusschenwerpsel ter aanmoediging gebruikt om voort te maken of voort te gaan, met hetgeen, waaraan men bezig is of ter aanduiding van berusting, toestemming: nu, welaan, welnu; 't is dikwijls gevolgd door *lah* of *malah; tŏ (natŏ) soerèᶜ lah dahoeloe* nu, of zoo, schrijf dan maar eerst; – als 't zoo is, schrijf dan maar door; *tŏ, kòᶜ baᶜ itoe, baᶜ itoe malah!* nu, zoo, als het zóó is, laat het dan zóó maar blijven of dan zij het zóó; – om verlangen of twijfel uit te drukken en dan overeenkomende met *toch*, in zinnen als: *sia tŏ nan kamangawani dèn pai kaladang!* wie toch zal mij naar de *ladang* vergezellen! – *kama tŏ kitŏ badjalan, hari lah basarang tinggi!* waarheen toch zullen wij gaan en het wordt hoe langer hoe later! *kòᶜ taᶜ samŏ salah, kabaᶜ itoe tŏ!* als de schuld niet aan U beiden lag, hoe zou het dan zoo wezen! – *baᶜa tŏlah kŏ djoeŏ dèn di ang!* Wat toch moet ik met je doen! – *nama nan laï makanlah, kama tŏ kapai!* eet wat er is, waar toch zou ik gaan (om ander te halen)! – *kapai djoeŏ ang kapasa? – Baᶜa tŏ!* Gaat ge ook naar de markt? Waarom niet! – 't drukt verwondering, bevreemding, ontevredenheid uit en komt overeen met hoe! wat! zoo! kijk! hoe toch! hoe heb ik 't nu! enz. in zinnen als: *tŏ (natŏ) salambèᶜ itoe datang*, hoe, ge komt zoo laat! *tŏ, indaᶜ djŏ ang tjakŏ!* zoo, kijk, en daar straks zeidet ge, dat ge 't niet hadt! *tŏ, indaᶜ djadi ang kamari!* zoo, wat, ge komt dus niet! of ge zijt dus niet hier geweest! *tŏlah hoedjan hari, baᶜa djŏ kitŏ ka badjalan!* hoe heb ik 't nu, het regent; hoe kunnen we dan gaan! – het dient ter ontkenning in zinnen als *oentoeăng tŏ dèn djadi pai* 't is gelukkig, dat ik maar niet gegaan ben; *tŏ kaèlòᶜ, rasonŏ laï* hij zal niet beter worden, denk ik; – 't is een aansporing of vriendelijk gebiedend in zinnen als: *tŏ* of *tŏlah kitŏ pai kapakan!* kom, laten we naar de markt gaan! *tŏ* of *tŏlah mandi!* komaan, baden! In zinnen als deze laatste wordt *tŏ* in afwisseling met *toh* gebruikt; zoo ook gebruikt men *na tŏ* naast *tŏ*, in zinnen die berusting, bevreemding of ontevredenheid uitdrukken; terwijl *tŏ* echter ook in 't midden of achteraan komen kan, staat *na tŏ* altijd voor-

aan; – *tŏ˜ moeah* zie hier; hier is 't; dat is 't.

تو **toeŏ** oud, bejaard, volwassen; van metalen zuiver, niet vermengd met andere metalen; van kleuren inzonderheid de roode: donker; van vruchten: bijna rijp; zóódat zij, na eenige dagen gelegen te hebben, zacht zijn; – grootmoeder; *oerang toeŏ* oudste, hoofd, de ouders; *oerang toeŏ dahoeloe* voorouders; *toeŏ galèh* aanvoerder van een handelstocht; *oerang toeŏ tahoe* van hen, die bekend zijn met de gebruiken en aangelegenheden in de negorij; *ana˜ toeŏ* oudste kind; *tjamin toeŏ* een bril voor oude menschen; *haratŏ toeŏ* goederen, door erflating van oude tijden afkomstig; *toeŏ toenggoeă* oud zooals een tronk fig. personen, die wel oud zijn, maar toch nog geschikt zijn voor een of ander werk; *toeŏ paham* zich als een oud of bejaard mensch aanstellen; – *manoeŏkan* tot oudste of hoofd aanstellen; van vruchten: ze inwikkelen en aan den boom laten, totdat zij rijp zijn; van metalen: zuiveren; *pangatoeŏ, pangkatoeŏ* en *panggatoeŏ* oudste hoofd en plaatselijk titel voor *panghoeloe's; batoeŏ-toeŏan* volgens ouderdom of betrekking gerangschikt; *badjalan banantoeŏ, balaïĕ banankŏdoh* (of *nankŏdŏ*) op weg gaan onder geleide van een oudste, zeilen onder dat van een kapitein; (men zegt ook *badjalan banantoeŏ, bakatŏ banantahoe*) fig. niets doen zonder den raad te hebben ingewonnen of zonder last of bevel gekregen te hebben van hen, die boven ons gesteld zijn; bij gemeenschappelijke handelingen zich onder een hoofd stellen; – *maadja rang toeŏ makan dadiĕh* fig. aan ervaren personen willen leeren, hoe zij iets doen moeten.

توكل **tawaka** (zelden) (ook *toewaka*) vertrouwen, gelooven; *tawaka sabaiĕ-baiĕ˜ baka* fig. vertrouwen op God is de beste leeftocht.

تـوالغ **toealang** *oerang toealang* landlooper; *manoealang* doelloos rondloopen, zwerven; *batoealang* landloopen.

توب **toebŏ** naam van een plant met bedwelmende kracht, veel gebruikt om er visch mee te bedwelmen; ook andere dieren worden er mede vergiftigd; *toebŏ mantji˜* rattenkruit; *manoebŏ* visch vangen door ze te bedwelmen; *ditoebŏ* van spijzen: er is te veel zout, peper, of iets dergelijks in b.v. *ditoebŏ djŏ garam* 't is vergiftigd van 't zout; *samaha toebŏ* peperduur; *toebŏ di ang* een ruwe weigering; *bòh atŏ ang toe andji˜dèn! – toebŏ di ang!* sta mij dat af! ge krijgt 't niet! (eigenlijk ge kunt *toebŏ* krijgen, maar dit niet); *ba˜ bada kanai toebŏ* fig. heelemaal de kluts kwijt zijn; in groote moeielijkheid, verslagenheid verkeeren; *ba˜ tjandŏ bada kanai toebŏ kŏmoeah, kasaroemahannŏ saki˜* we weten geen raad of we zitten in groote verslagenheid, al onze huisgenooten zijn ziek; *tantang loeboeă˜ lapèh toebŏ* (zie *tantang lahé* enz.).

توبت **tŏbat** bekeering, berouw; *batŏbat* tot inkeer komen, berouw gevoelen; *manŏbat kan* bekeeren, tot inkeer brengen.

توبير **toebiĕ** op het kantje af; op het punt van te vallen.

توبوق **tŏbŏ˜*** *batŏbŏ˜* ontmoeten *kŏ˜ laï batŏbŏ˜ andai djŏ bapa˜* als moeder vader mocht ontmoeten.

توبوئه **toeboeăh** lichaam; *toeboeăh kasa* het stoffelijk lichaam, wel eens als tegenstelling van *toeboeăh aloeih* het onstoffelijke lichaam of lichaam van een geest; *batoeboeăh* dik, zwaar gebouwd zijn; *satoeboeăh* één lichaam vormende van man en vrouw bij 't uitoefenen der coitus.

توبه **tŏboh** verzameling, vereeniging, groep, hoop; *batŏboh* in verzameling, groep enz. zijn; *mampatŏbohkan* in groepen, hoopen, enz. plaatsen.

توتر **toetoeă** I *batoetoeă* praten, spreken, keuvelen; *batoetoeă-toetoeă soerang* in zich zelf praten; *patoetoeăran* gesprek.

II *toetoeăran* of *panoetoeă* (zie *tjoetjoeăran*) buitenrand van een dakbedekking.

توتڠ **tŏtèng*** (zie *tatiĕng*).

توتق **toetoei˜** (zelden) *manoetoei˜* sluiten, dichtmaken, dekken, bedekken.

توتق **tòtò˜** (op hoofdpl.) van zuivere afkomst, volbloed.

تۆتۆ **tötö*** *manötö* bijlichten als men naar iets zoekt.

توته **toetoeäh** I *manoetoeäh* snoeien, toppen; hard slaan b.v. kinderen, kleeren, enz.; bij sommige werkwoorden intensiteit uitdrukkend; *ditoetoeähnö makan*, *karadjö*, enz.

II *toetoeähan* de donkerroode vlekken op de wangen of het roode puntje van den neus (door den Maleier wel eens toegeschreven aan het uitoefenen van den bijslaap met onreine vrouwen); de spikkels of het zoogenaamde weer in lijnwaad, dat nat opgeborgen is.

توجو **toedjoe** toovermiddel, tooverkunst; *toedjoe radjang* een toovenarij tengevolge waarvan iemand terstond sterft, nadat de toovenaar klaar is met het prevelen van zijn formulier; (*radjang* een ziekte veel onder paarden en buffels voorkomende); *toedjoe paramajö* waardoor de persoon eerst bedwelmt en daarna de eene of andere huidziekte of het lichaam vol bulten krijgt; men zegt dan van hem *kanai toedjoe paramajö; toedjoe galang-galang* waardoor iemand met hevige buikpijnen geplaagd wordt.

manoedjoe onder de werking van een toovenarij brengen en in geschr. afgaan op iets, richten, mikken, bedoelen; *satoedjoe* dezelfde bedoeling, strekking hebben; het eens zijn; – *katoedjoe* lijken, aanstaan, naar den zin zijn; b.v. *inda*ᶜ *katoedjoe di dèn* dat lijkt me niet; ik heb er geen zin in.

توجه **toedjah** (of *tödjah*) *basiranta*ᶜ *toedjah* getrappel van veel personen of dieren; *batoedjah batèndjoe* hevig vechten.

توجه **toedjoeäh** zeven; *bintang toedjoeäh* zevenster; *tala*ᶜ *toedjoeäh* echtscheiding, die geen hereeniging meer toelaat; *batoedjoeäh* met zevenen zijn; *batoedjoeäh-batoedjoeäh* zeven aan zeven; *katoedjoeäh* ten zevende; *langi*ᶜ *nan katoedjoeäh* de zevende hemel; *katoedjoeähnö* alle zeven; *katoedjoeäh-toedjoeähnö* sterker dan 't vorige; *manoedjoeäh hari* doodenfeest houden op den zevenden dag na het overlijden van iemand; *mampatoedjoeäh* in zeven deelen verdeelen; *mampatoedjoeäh badan* fig. zijn tijd verdeelen of regelen naar verschillende werkzaamheden; *sagadang ramboei*ᶜ *dipatoedjoeäh* zoo dik als een haartje, dat in zevenen verdeeld is; fig. zeer klein, zeer onbeduidend.

توچق **toetja**ᵉ (zie *tontjèng*).

تودغ **toedoeäng** zonne- of regenscherm; *toedoeäng kapalö* een model van hoed; *toedoeäng sadji* een soort van stolp van pandanbladeren en versierd met dun uitgeslagen koper of gekleurd kain; *tali toedoeäng* water, waarop een laag van iets anders drijft b.v. stof, olie, enz. (zie ook *tali*); *batoedoeäng* een scherm bij zich hebben, een scherm gebruiken; *manoendoeängi* een scherm boven iets of iemand houden, overstolpen; van de *toedoeng* zelve gezegd: beschermen, bedekken; *katoedoeängan* beschut, bedekt zijn.

تۆدغ **tödang** weg, zoek, verdwenen; *tjintjin dèn lah tödang antah kama-kama* mijn ring is zoek; ik weet niet waar hij gebleven is; *batödang* weggaan, zich uit de voeten maken; spoorloos verdwijnen; – *tödanglah dari sikö!* scheer je weg van hier! *tödanglah ang!* als verwensching: verdwijn! – *manödangkan* wegmaken, doen verdwijnen.

توده **toedoeäh** beschuldiging, betichting; *kanai toedoeäh* beticht, beschuldigd zijn; *manoedoeäh* beschuldigen, betichten.

تودي **toedi*** *basitoedi* overal met de handen aanzitten.

تور **toerö** *batoerö-toerö* hardop droomen, ijlen; ook wel pruttelen of in zich zelf praten, zooals b.v. oude menschen.

تورت **toeroei**ᵉ *manoeroei*ᶜ volgen, opvolgen, navolgen, op iets afgaan, b.v. op eenig geluid enz.; nadoen, gehoorzamen, in acht nemen; *batoeroei*ᶜ*-toeroei*ᶜ achtereenvolgens; *toeroei*ᶜ*-manoeroei*ᶜ elkanders raad, meening, zienswijze volgen; *mampatoeroei*ᶜ *kan* toegeven; iemand zijn gang laten gaan of zijn zin laten volgen; *djan mampatoeroei*ᶜ*kan hati ana*ᶜ *samiëng* men moet kinderen maar niet hun zin laten volgen; *batoeroei*ᶜ*an* vooral van een echtpaar: op goeden voet met elkander

leven; *panoeroei*ᶜ iemand die volgzaam is; die overal volgt of meegaat; *katoeroei*ᶜ*an* navolging; *manoeroei*ᶜ*i* gaan halen of roepen iemand, die vroeger ergens is heengegaan, b.v. als hij wat lang wegblijft; opnieuw gaan halen of roepen; trachten in te halen.

تورت **toeri**ᵒ (of *töri*ᶜ) zienerskunst, toovenarij.

تورغ **toerang** de eene helft van een *gondjong*, d. z. de uitstekende punten op het dak van een Maleische woning; *tarawang batoerang* borduursel in dien vorm nl. in dien van aan elkander verbonden driehoeken; *kain batoerang-toerang* doek met zulk een patroon; *manoerang* (in geschr.) borduren; zulke figuren maken.

تورق **toera**ᵒ schietspoel, weversspoel; – *toera*ᶜ*-toerang* naam van een patroon, bestaande uit veelkleurige, driehoekige stukken.

تورق **toerië**ᵒ een ziekte in de ooren, doofheid veroorzakende.

تورن **toeroen** dalen, naar beneden gaan, afgaan, afdalen; naar buiten gaan om zijn natuurlijke behoefte te doen; *manoeroen* dalen, bezig zijn met dalen of naar beneden te gaan; *lah toeroen alè*ᶜ*?* zijn de gasten al naar beneden (reeds weg)? – *oerang nan baboeroe tjakö lah manoeroen tampa*ᶜ de man, die daar straks op jacht ging is nu aan 't dalen (komt nu de hoogte, den berg, af) zie ik; – *djalan kakèn manoeroen mandaki* de weg daarheen daalt en stijgt; *batoeroen oeang* geld geven om iets tot stand te brengen; *manoeroeni* dalen van iets, iets afdalen, dalen tot iets; *katoeroenan* nakomeling, afstamming, erfelijke waardigheid of titel; de onderverdeeling van iets b.v. van maten of gewichten; bezeten zijn; *oerang katoeroenan ibilih* iemand, die door booze geesten bezeten is; *oerang kapitoeroenan* iemand in wien de geesten nederdalen en die daardoor in staat is zieken te genezen; shaman; *panoeroenan* pad naar beneden; *badjandjang naië*ᶜ *batanggö toeroen* volgens de gewoonten en instellingen; *dari adjoeäng toeroen kasampan* van de *adjoeng* in de *sampan* gaan; fig. in mindere omstandigheden komen of zich begeven.

تورو **törö*** *manörökan* voortschuiven, voortduwen; *törökanlah papan nan toen na*ᶜ *masoeä*ᶜ *katabè*ᶜ schuif die plank voort om haar in den vijver te brengen.

توره **toerië̈h** schrap, kras, insnijding; *manoerië̈h* afsnijden, bijsnijden, bijknippen; (van dunne voorwerpen zooals papier, katoen, enz.); opensnijden (de bladen van een boek); ook wel openspalken van een visch; *èlò*ᶜ *toerië̈h badjoe toe* de snit van dat baadje is mooi.

توره **toerèh** *manoerèh* nadoen, navolgen; *manoerèh hati* een ingeving, gedachte, gevoelen volgen en als zoodanig graag willen hebben b.v. *manoerèh hati dèn mantjalië*ᶜ *kain nangkö* als ik deze kain zie, zou ik ze graag willen hebben; *tatoerèh* kunnen nadoen, navolgen; *inda*ᶜ *tatoerèh di hambö tjapè*ᶜ *si Anoe manjoerè*ᶜ zoo gauw als N.N. kan ik niet schrijven; *toerèhan* voorbeeld, model.

توريئ **törè**ᵒ* (zie *tödang*).

توغ **toeang** *manoeang* begieten, overgieten, b.v. *manoeang ana*ᶜ *djö aië* een kind met water begieten; *manoeangkan* uitgieten, uitstorten, uitschenken, schenken; *toeang satahoe-tahoe* publieke uitstooting van personen uit de *soekoe*; *toeangan* vorm, waarin gegoten wordt; *batoeang* van alles, wat in een vorm gegoten is.

توغر **toengië** *manoengië* voorover buigen, bukken; *tatoengië* te veel voorover bukken en daardoor vallen *djan manakoeä djoeö di pintoe katatoengië baikö* buk niet zoover uit het raam, ge zult aanstonds vallen; *basitoengië* intensiteit uitdrukkend b.v. *basitoengië makan* in groote mate eten.

توغق **toengië**ᵒ (zie *toengië*).

توغو **toengò**ᵒ *manoengò*ᶜ*kan* voorover gooien; *tatoengò*ᶜ voorover gevallen b.v. *tatoengò*ᶜ *dè*ᶜ *takantoeä*ᶜ door slaperigheid voorover gevallen.

توغو **töngò**ᵒ dom, onbevattelijk.

توغاو **toengau** I naam van een luis, die zich in de huid van menschen en dieren vast

hecht; platluis; II de naam van een kleine, oranjekleurige vrucht; III *manoengau* het hoofd gebukt houden; voorover bukken; *manoengaulah kakida bangkai a toe tagòlè*ᶜ kijk eens naar beneden, wat ligt daar voor een kreng; *tatoengau* te veel voorover bukkende vallen; *manoengaui* met gebukt hoofd iets verrichten fig. oppassen, bewaken b.v. *manoengaui ana*ᶜ *saki*ᶜ een ziek kind oppassen.

توقغ **toepang** stut; *manoepang* stutten, ondersteunen; tegenwerken, weerstreven, tegenkanten; b.v. *manoepang parèntah* bevelen weerstreven; *batoepang* 't niet eens zijn, verschil van meening hebben; tegengewerkt enz. b.v. *pamintŏan batoepang* het verzoek is tegengewerkt; *kajoe batoepang* een hout aan 't einde vorkachtig gevormd en dienende om boosdoeners te pakken; *lidah batoepang* een dubbele tong hebben; dan zus, dan zoo praten; *mahanta*ᶜ*kan kajoe batoepang* fig. onrechtvaardig zijn; tegen zijn overtuiging in een vonnis vellen; b.v. van een inlandsch rechter, die den beschuldigde haat; – *hoekoen batoepang dibanang hoekoen sakatŏ dibandiĕng* de straffen, waaromtrent de rechters het niet eens zijn worden tot één straf gebracht; de straf, die eenparig wordt uitgesproken wordt nagegaan.

توڤن **tòpan** orkaan.

توڤاي **toepai** eekhoren; *toepai managoen* de witte bles op het voorhoofd van een paard; (naar de houding van een eekhoren, die zijn sprong neemt); *toepai malompè*ᶜ *lé gawa* of *sapandai-pandai toepai maloempè*ᶜ *sakali sasè*ᶜ *djoeŏ* fig. het beste paard struikelt wel eens; *toepai-toepai* klamp, waarin een sluitboom rust.

توق **toea**ᵃ gegiste palmwijn; *toea*ᶜ *tabali toendjang hilang; awa*ᶜ *toeŏ gadih bamoesin; gigi tangga harawan moerah; kasoeroei*ᶜ *djandŏ balaki* de *toeak* is gekocht, maar de schenkel is weg; het lichaam is oud juist nu er veel maagden zijn; de tanden zijn uitgevallen terwijl het kraakbeen goedkoop is; men wil weer trouwen (met de vrouw van wie men gescheiden was) doch deze heeft reeds een man; fig. 't loopt in alle opzichten tegen; men vischt in alles achter het net.

توكر **toeka** *manoeka* koopen, inkoopen; b.v. *pai toeka siriĕh sabanta* ga even *sirih* koopen; *batoeka* ruilen, vervangen met; geruild, gewisseld, vervangen zijn; *si A batoeka djŏ si B*, A is door B vervangen; *manoekakan* als koop- d. i. als ruilmiddel uitgeven b.v. *manoekakan pitih kasiriĕh* geld uitgeven voor *sirih; manoekarì* of *manoekai* inruilen, ruilen tegen iets anders; een meening stellen tegenover die van anderen; bestrijden; *mampatoekakan* tegen elkander inwisselen; *batoekaran* in strijd met elkander zijnde; *sairiĕng batoeka djalan* samenloopen doch verschillende wegen volgen; fig. beiden hetzelfde bedoelen, doch dit van elkander niet begrijpen; er bestaat mal-à-propos; II *si toeka* een vischsoort.

توكغ **toekang** werkman, ambachtsman.

توكق **toekoei**ᵃ deksel; kleedje ter overdekking; *toekoei*ᶜ *boeboeăng* plat geslagen stukken bamboe ter bedekking van de nok van een dak (v. H.) *mantjaharikan kapalŏ ta*ᶜ *batoekoei*ᶜ zoeken voor het hoofd, dat niet gedekt is fig. zoeken iets te verdienen.

توكق **toeka**ᵃ naam van een invretende zweer; etterbuil; – (somtijds ook gebruikt voor *toetja*ᶜ).

توكق **tòka**ᵃ *batŏka*ᶜ twisten, ruzie maken; gebrouilleerd zijn; *patŏka*ᶜ*an* de reden, waarom men twist of gebrouilleerd is.

توكق **toekoeă**ᵃ bijvoegsel; vermeerdering; toemaat; *manoekoeă*ᶜ*kan* iets bijvoegen; *manoekoeă*ᶜ*i* iets door bijvoeging vermeerderen.

توكق **tòkò**ᵃ I *manòkò*ᶜ kloppen, hameren; fig. inzetten tegen den inzet van een ander, b.v. *sia baranji manòkò*ᶜ *taroeăh hambŏ sapoeloeăh roepiah* wie durft tegen mijn inzet van tien gulden inzetten? – *panòkò*ᶜ een kleine hamer; *manòkò*ᶜ*kan* iets verwijten.

II* zich ergens aan stooten.

III* *manòkò*ᶜ dekken, overdekken.

توكيق **toekiĕ**ᵃ inkeping, kerf; *toekiĕ*ᶜ *api*

vuurslag, tondeldoos; *manoekiĕ'* een prik, inkeping of inkerving maken b.v. in den bast van een boom; vastklemmen in den grond van de toonen der voeten; *manoekiĕ' pangkoeă de pangkoer* bijna recht naar beneden in den grond steken; *boeroeăng manoekiĕ'* de vogel schiet bijna loodrecht naar beneden; *katŏ-katŏ manoekiĕ'* fig. de woorden zijn kwetsend, scherp; – *batoekiĕ'* een kerf, enz. hebben; *tatoekiĕ'* te diep ingegaan, waarbij men iets van een gedeelte zijner oppervlakte ontdoet, b.v. bij het schaven; *tatoekiĕ' djadja' mandaki, tasindŏrong djadja' manoeroen* bij 't klimmen hebben de voeten zich vastgeklemd; bij het dalen is men uitgegleden; fig. er zijn voldoende bewijzen; 't is duidelijk merkbaar, dat er b.v. kwaad is geschied.

توكل **toeka** bundel, pak uit eenige strengen bestaande; *satoeka banang* een bundel garen; fig. ter aanduiding van een groote diepte.

توكل **toekoeă** kleine hamer; *manoekoeă* hameren; beslag maken van sommige gebakken b.v. *karèh-karèh* en *ŏlèng;* aanmanen, aansporen; *kò' inda' ditoekoeă ana' toe ba' pahè' inda' bakadjŏ awa'* fig. als dat kind niet voortdurend wordt aangespoord, dan werkt het niet; *manoekoeăkan* verwijtingen doen; *kò' ang toekoeăkan badjoe nan ang barikan kapatang, inda' soekŏ hati dèn, njiah baliĕ'* als ge me verwijtingen doet over het baadje, dat ge me gisteren gegeven hebt, dan verlang ik 't niet; daar hebt ge 't terug; – *roemah soedah toekoeă pahè' baboenji;* terugkomen op iets, dat al afgeloopen is; *ba' toekoeă pahè'* een lang en plat achterhoofd.

توكه **toekèh** *manoekèh* herhalen, nog eens doen; *batoekèh* herhaaldelijk; *mampatoekèhkan* kort achter elkander hetzelfde doen.

توݢر **toega** *manoegakan* poten aardappelen, djagoeng, padi op de ladangs, enz. – *manoegari* bepoten. – *manoega* ter aanduiding van intensiteit; ook zonder werkwoord b.v. hard slaan, beuken, b.v. *toegalah pintoe nan toen na' taboeka',* sla hard op die deur, opdat zij openga.

توݢق **tògò'** een stuk hout, door de goudsmeden gebruikt, om daarop hun werk van snijwerk te voorzien; *tògò' dama* een voetstuk voor de damarkaars.

توݢي **tŏgé** een soort van oorbel.

تول **toelŏ** *batoelŏ-toelŏ* keuvelen; ijlen, hardop droomen, onzin praten (zie *toerŏ*).

تول **toea** (in geschr.) vlaggestok.

تول **toeïĕ** *manoeïĕ* met de punt van eenig voorwerp oplichten, wegkrabben, wegschuiven van 't geen op iets anders ligt; *toeïĕ sarò' toe na' nampa' nan tasoeroeă' disénan* krab dat vuil weg, om te zien, wat er onder verborgen ligt.

تولر **tŏla** *batŏla* ter beslissing aan een ander geven, ingeval men 't met iemand niet eens is.

تولس **toeloeih** (in geschr.) oprecht, ongeveinsd.

تولس **toelih** (meer gebr. *soerè',* zie aldaar).

توليغ **toelang** been, knook; *toelang moedŏ* kraakbeen; *toelang ikan* graat; *toelang nan salapan karè'* de armen en beenen; *toelang boeboeăngan* nokbalk; *toelang baloei'* naam van een buikband van zilver of ander metaal; *toelang pangatjoei'* het scheenbeen als zijnde dat het been, waarvoor men inzonderheid bang is het te stooten (*pangatjoei'* bange, lafhartige); *toelang-biloelang* het geraamte; *karèh toelang* sterk; *lita' toelang* of *lénjai toelang* slap, uitgeput, lusteloos; *padiĕh sampai ka toelang* in groote mate kwetsend; *bapoetiĕh toelang* een uitdrukking van groote verbolgenheid in den zin van: vechten tot men er onder dood blijft; *amoeăh hambŏ bapoetiĕh-toelang djŏ oerang toe, kò' inda' dapè' nan di hati hambŏ* ik wil met dien man vechten totdat we er een van beiden onder dood blijven, als ik niet krijg, wat ik verlang; – sterven, dood gaan; *padŏ bapoetiĕh matŏ èlò' bapoetiĕh toelang* 't is verkieselijker te sterven, dan iets (wat ons onaangenaam is) lijdelijk te moeten aanzien; *batoelang* been of gebeente in zich hebben; *tatoelang* tot aan of in 't gebeente; *tatoelang saki' nŏ* hij is door en door

ziek; *manoelangi* blad en hoofdnerf van elkander scheiden om ze een van beiden te gebruiken; het binnenste uit de bamboe verwijderen, om ze voor 't gebruik geschikt te maken; *katoelangan* een graat of been in de keel gekregen hebben; *èlòᶜ èlòᶜ makan ikan toe, katoelangan baikŏ* wees voorzichtig bij het eten van die visch, anders krijgt ge gaten in de keel; *lidah taᶜ batoelang* in de tong zit geen been; 't is dus niet moeielijk haar te gebruiken; *mangatŏkan samiĕng tantoe moerah, lidah taᶜ batoelang, tjoebŏ malah mangaradjŏkan* om 't maar te zeggen is gemakkelijk genoeg, maar probeer 't eens om het te doen; *moentjoeăng baᶜ api toelang baᶜ aiĕ* fig. veel praats hebben maar, als 't er op aankomt, zich stil houden; *salérŏ baᶜ tadji toelang baᶜ kandji* de lust is evenals een hanespoor, maar het been als stijfsel; fig. als 't er op eten aankomt, grooten lust toonen maar van werken niets willen weten; – *baᶜ andjiĕng mangoejah toelang* evenals de honden als zij beenen knagen fig. mopperen, brommen; – *baᶜ toelang dalam rakoeăngan* even als dat er een been in de keel zit ('t is er moeielijk uit te krijgen) fig. tobben over iets, onder den indruk zijn van iets onaangenaams.

تولغ **tòlòng** hulp, bijstand; *manòlòng* hulp, bijstand verleenen; *manòlòngi* iemand helpen, bijspringen; *tòlòng-manòlòng* elkander helpen; *batòlòng-tòlòngan* elkander helpen, hulp van elkander hebben; *panòlòng* helper; *patòlòngan* hulp. – *tòlòng baiĕᶜ of tòlòng djŏ baiĕᶜ* om Gods wil.

تولق **toelaᵖ** *manoelaᶜ* duwen, wegduwen, verwijderen, voortduwen, van de hand wijzen; *manoelaᶜ pamintŏan* een verzoek van de hand wijzen; *manoelaᶜ pangadoean* een aanklacht afwijzen; *manoelaᶜkan* iets verwijderen enz. – *manoelaᶜkan bala* het gevaar verwijderen b.v. door *ratiᶜ*; – *batoelaᶜ* van zich afschuiven; er zich van afmaken b.v. van eenig werk, dat men niet graag doet; – zich verwijderen; *hambŏ batoelaᶜ dari sikŏ nŏ laï* er schiet niets anders over dan dat ik maar wegga; – *toelaᶜ balakang* elkander den rug toekeeren, ieder den tegengestelden kant uitgaan, afscheid nemen van iemand, dien men een eind heeft weggebracht; *batoelaᶜ barandai* onderling beraadslagen, elkanders meening vragen; – *indaᶜ toelaᶜ ansoeă* standvastig blijven bij 't eenmaal gezegde, b.v. van een gevraagden prijs niets laten zakken; *naᶜ sa kitoe djoeŏ jŏ mandjoea koedŏnŏ, indaᶜ amoeăh toelăᶜ ansoeă sakètèᶜ djoeŏ;* hij wil alleen voor zooveel zijn paard verkoopen, hij wil er niet het minst van afdoen; *malang taᶜ boeliĕh ditoelaᶜ, moedjoeă taᶜ boeliĕh diraiĕh* ongeluk kan men niet afwenden en geluk niet naar zich toehalen.

تولق **toeloeăᵖ** I weerga; evenbeeld; datgeen, waarmede iets vergeleken wordt b.v. *toeloeăᶜ kain indaᶜ lai* de weerga van deze kain is er niet meer; *manoeloeăᶜ* vergelijken met iets, dat als goed is aangenomen; *batoeloeăᶜ baandai* beraadslagen, van gedachte wisselen, van elkander nagaan of men juist gesproken heeft; II ieder, elk; *kòᶜ baalèᶜ kawin djŏ araᶜ toeloeăᶜ padoesi mambaò barèh* als men het groote huwelijksfeest viert brengt elke vrouw rijst mede; *toeloeăᶜ tagaᶜ* ieder mensch, ieder persoon.

تولن **tŏlan** makker, gezel, kameraad.

توله **toelah** onheil, ongeluk als gevolg van een verkeerde handeling; *manoelah* ongeluk aanbrengen; een ongelukkigen invloed uitoefenen van heilige voorwerpen; *katoelahan* door ongeluk getroffen zijn.

توم **toemŏ** kleederluis; *dadŏ toemŏ* geringe verhevenheid naar 't midden, zoodat daar als 't ware een rib of lijn gevormd wordt evenals bij een kris; *sagadang toemŏ* een uitdrukking om te vernederen b.v. *sagadang toemŏ ang dèn tjaliĕᶜ* zoo groot als een luis ben je in mijn oogen.

تومت **toemiᵖ** hiel.

تومس **toemoeih** (zelden) *tatoemoeih* met het voorste gedeelte b.v. met het aangezicht op den grond gevallen; *manoemoeihkan* zoo doen vallen.

تومس **toemih** (zelden) spijzen in 't vet gestoofd.

تومڠ **toemang** I *manoemang* bang zijn om te doen, tegen iets opzien, niet aandurven; b.v. *hambŏ inda^ε manoemang badjalan dalam rimbŏ* ik ben niet bang, om in de duisternis door een bosch te gaan; II* stampen. – III* treeft.

تومه **toemah*** *manoemah* verdenken, betichten.

توان **toean** heer, meester, gebieder; *nan di partoean* wie als gebieder erkend wordt (in geschr.); *manoeankan* als heer of gebieder erkennen (in geschr.); – *toean* aanspreekwoord van jongeren tegenover ouderen, minderen tegenover meerderen, van de vrouw tegenover haar man; tegenover een onbekende, die al wat op leeftijd is. De Minangk. gebruiken dit vaak onder elkander, zelfs koeli's doen dit; – *toean adiĕ^ε* uitgesproken als *toenadiĕ^ε* oudere broeder; *toean adi** uitgesproken als *toenadi* de oudste zwager. – *toeankoe* geestelijke titel voor hoofden van godsdienst-onderwijs; ook wel aan larashoofden en vrome, bejaarde lieden gegeven.

تونس **toenèh** knop, bot; *batoenèh* knoppen of botten hebben; ook van vrouwen die, na jaren nog geen moeder zijnde, eindelijk een kind krijgen; – ook van zaken, die nog niet geheel afgehandeld maar toch bijna reeds vergeten zijn, weer opgerakeld worden.

تونڠ **toenang** *toenangan* verloofde; *manoenangkan* verloven met iemand; *manoenangi* als verloofde aannemen; *saloeăng bapitoenang* een tooverfluit, waarvan de tonen iemands hart betooveren; *piloeroe bapitoenang* een betooverde kogel, die altijd raakt.

تونق **toena**ᵖ gedwee, mak, kalm, stil; *tŏ lah kitŏ balaïĕ tarŏ angin laï toena^ε* komt, laten wij gaan varen nu de wind is gaan liggen; *Aïĕ Bangih koealŏ toenă^ε* (eerste regel van een pantoen) *Aïĕ Bangis* heeft een kalme riviermonding.

تونم **toenam** lont.

توناي **toenai** I *manoenai* op een zachte, vriendelijke manier afvragen, onderzoeken, uitvisschen; *manoenai ana^ε gadih* een maagd afvragen, of zij wil trouwen met dezen of genen aangewezen persoon;

II *tahiĕ toenai* de gevraagde koopsom; contante betaling.

توه **toeah** geluk, voorspoed; *batoeah* geluk met zich brengen, in zich hebben, aanbrengen gewoonlijk aan den bezitter van zulk een voorwerp en ook onheil aanbrengend aan anderen; tegen ramp beveiligende; door geen ramp getroffen kunnen worden; – *manoeahkan* gelukkig, voorspoedig maken; *manoeah-noeah* iets doen dat alleen volgens eigen gedachte gelukkig is, maar dat niet deugt; *toeah andjiĕng tilakŏ koedŏ* wat geluk is van den hond is ongeluk van het paard; waarmede men te kennen geeft, dat het wel goed is als de vrouw de mindere van den man is, maar niet goed als de man onder den pantoffel van zijn vrouw zit; – *toeah sagadang boeki^ε tilakŏ sagadang goenoeăng* fig. het geluk of de voorspoed kan niet tegen het ongeluk opwegen; b.v. van spelers, die wel geld winnen doch gewantrouwd en geminacht worden; *malandjoei^ε toeahnŏ* of *toeah sampai kalangi^ε* omtrent zijn geluk of voorspoed algemeen bekend zijn.

توهو **toehoeă** droog, uit-, opgedroogd; *toehoeă rakoeăngan* een droge keel b.v. van het spreken; *batoehoeă aïĕ lioeă* fig. 't helpt niet; 't is den moriaan gewassen; *katoehoeăran* gebrek hebbend aan iets, b.v. *katoehoeăran pitih* geen geld meer hebben; *katoehoeăran pikiĕran* geen doorzicht, verstand hebben.

توهق **toehoeă**ᵖ *manoehoeă^ε* met een lans of werpschicht werpen; *mangatja^ε toehoeă^ε parang* den oorlog ondernemen, beginnen, aandurven; *manoehoeă^εkan lambiĕng kasama^ε* een lans in 't struikgewas werpen fig. uitgaven doen, die tot niets deugen; het geld in 't water gooien; *manoehoeă^ε kawan sairiĕng manggoentiĕng dalam lipatan* een lans werpen naar hem, die als vriend met ons is en knippen in de vouwen fig. misbruik maken van het vertrouwen, dat goede vrienden in ons stellen; – *toehoeă^ε tahan* (zie *tahan*).

توهن **toehan** de Heer, God.

تواي **toeai** naam van een mesje, waarmede de padiaren afgesneden worden; *manoeai* op die wijze oogsten; ook met de handen dat werk doen; inoogsten, inzamelen, ophalen b.v. van geld.

† توجا **töja** *satöja* een groote hoeveelheid; *manöjakan* in groote hoeveelheid neerleggen, uitstorten; *batöja-töja* bij groote hoeveelheden; *ditöjanö makan*, *bakadjö*, *batèndjoe* enz. veel eten, hard werken, hevig vechten, voor welk laatste ook alleen *batöja*.

توجڠ **tòjong** *manòjong* bijgieten vooral van een vloeistof; *batòjong* door bijgieten vermeerderd; *manòjongkan* iets bijgieten; *manòjongi* bij iets gieten; *tòjongi lah sakètèᶜ lai djö aïë, manjih amèᶜ* doe er nog wat water bij, 't is te zoet.

تويق **toeja**▸ *batoejaᶜ-toejaᶜ moentjoeäng* pruttelen, brommen zooals oude menschen b.v. doen (zie *tòja*).

ته **tah** voor *antah;* ik weet niet.

تۏه **tòh** (zie *tö*).

تيه **tèh** (zie *atèh*).

تهادي **tahadi** (zelden) (zie *tadi*).

تياد **tiadö** (in geschr.) (zie *indaᶜ*).

تيارڤ **tiarap** (en *tiaròᶜ*) voorover liggend (alleen van personen).

تياڬ **tiagö** handel, koopwaar.

تياڬن **tiagan** handel, koopwaar.

تيب **tibö** aankomen, verschijnen, gebeuren; *kòᶜ baᶜ itoe tibönö* als dat het geval is; *tibönö banai toean nangkö naᶜ mantjampaᶜkan hambö* het ware geval is (het ware van de zaak is), dat die mijnheer mij wil wegjagen; *satibö* op 't zelfde oogenblik geschiedende; *satibö hambö di roemah* pas was ik thuis; *manibökan* doen aankomen, enz. *katiböan* krijgen, overvallen worden b.v. *katiböan panjakiᶜ*; door pijn of ziekte overvallen worden; – *tibö di paroeiᶜ dikampihkan tibö di matö dipitjiëngkan* komt 't bij den buik, dezen intrekken; komt het bij de oogen, deze dichtknijpen; fig. onrechtvaardig of partijdig zijn, wanneer het familie of vrienden betreft; de oogen sluiten voor het kwaad, dat bloedverwanten of vrienden bedrijven.

تيبا **téba** *batéba* in wanorde, verspreid uit elkander liggen, hangen, enz.; *manébakan* werpende verspreiden; verspreid of in wanorde neerwerpen.

تيتت **titi**▸ *manitiᶜ* kloppen, hameren, timmeren; platkloppen, uitkloppen van metalen; ook slaan van kinderen; *toekang amèh manitiᶜ amèh katjintjin* de goudsmid hamert of smeedt het goud tot ringen; intensiteit aanduidend b.v. *manitiᶜ makan* veel, met graagte eten.

تيتس **titih** *manitih* over een balk, plank, enz. loopen, ten einde aan den overkant te komen; b.v. over een water of over de balken bij het bouwen van een huis; *titihan* brug; passage of overloop in bedoelden zin; *titihan aïë* een bamboezen waterleiding; *mamboeèᶜ titihan barakoeäᶜ* fig. een kuil graven, strikken spannen voor iemand; *lamah baraiëh pantai batitih* fig. misbruik maken van eens anders minderheid of ongelukkige omstandigheden; zich als voornaam persoon minder heusche handelingen permiteeren tegenover minderen; *batitihan aïë bapòlongan asòᶜ* een leiding voor 't water en een opening voor den rook hebben; fig. er personen op nahouden, die ons buitenkansjes bezorgen; b.v. door wiens toedoen men een cadeautje krijgt, als men voor anderen iets gedaan heeft.

تيتق **titie**▸ I druppel, punt, stip; *titiëᶜ salérö* het water, dat uit den mond loopt, bij 't zien van iets, dat men graag lust; watertanden; *titiëᶜ di moeloeiᶜ* een woord, een gezegde; *satitiëᶜ mandjadi laoeiᶜ, sakapa mandjadi boemi* een druppel wordt zee, een bal wordt wereld fig. van zaken, die nut of voordeel kunnen geven; het weinige, dat men er van meeneemt of leert, kan van groot nut worden; – *titiëᶜ baᶜ hoedjan hinggö baᶜ langau* vallen als regen, zich neerzetten als de reiger fig. als uit den hemel gevallen; *titiëᶜ ditam poeäng tirih dipaliᶜ* (zie *barang sadö titiëᶜ di tampoeäng*); *laoeiᶜ tapanggang djadi barö, aïë*

satitiĕᶜ mamadami fig. de zee is verbrand en kool geworden en een druppel water is genoeg om te blusschen fig. in 't diepste leed, de grootste beslommeringen zitten en door een klein voorval al zijn leed en kommer vergeten zijn; – *lah baᶜ katitiĕᶜ minjaᶜ hidoeăng ang!* eigenaardige uitdrukking voor: wat ziet ge er vroolijk of opgeruimd uit! – *manitiĕᶜkan parèntah* fig. bevelen, gelasten.

II *manitiĕᶜ* kloppen, plat kloppen van metalen.

تيَتَّق **tètèᵃ** *manètèᶜ* met iets scherps op een voorwerp slaan, om het te breken b.v. zoo als men de *nirŏ* (*soeri*) uit de klappers krijgt; II* kloppen, plat uitkloppen van metalen (zie *titiᶜ*).

تيته **titah** (in geschr. en *padato*'s bevel); gezegde van den vorst.

تيتيه **tètèh*** I urine, vooral van kinderen; II* *manètèh* afsnijden, toppen van kleine takken; III kleine kinderen in een doek op den rug dragen.

تيتي **tété*** (zie *tètèh* I).

تيجق **tidjaᵃ*** (zie *pidjaᶜ*).

تيداء **tidaᵃ** (zie *indaᶜ*).

تيدر **tidoeă** liggen (in deze beteekenis meer dan in die van *slapen*); *manidoeă* gaan liggen, b.v. van onwillige paarden; zich neervleien; het hoofd er bij neerleggen, het opgeven; *manidoeăkan* doen liggen; wegens iets gaan liggen b.v. *manidoeăkan sakiᶜ kapalŏ* wegens hoofdpijn gaan liggen; *batidoeăkan* in slaap gebracht, ter ruste gelegd zijn; *mangatidoeări* op iets liggen, beslapen; *bakatidoeări* (ook wel *batidoeări*) beslapen zijn; *katidoeăran* ligplaats, slaapplaats; *panidoeă* iemand die veel houdt van liggen; slaapkop; *tatidoeă* gedwongen zijn te liggen; *tidoeă hajam* (meer *lalòᶜ hajam*) telkens wakker worden; *tidoeă manilantang* op den rug liggen; – *anaᶜ toe dahoeloe malawan bakèh hambŏ, kini awaᶜ nŏ lah manidoeă* dat kind was vroeger weerbarstig tegen mij, doch thans volgzaam; *tidoeă lalòᶜ makan kanjang* gaan liggen en (terstond) slapen en eten tot men zat is; fig. in luilekkerland zijn, een lui leventje hebben; niets doen dan slapen en eten, *tidoeă sakalòᶜ barasian* zoodra men is gaan liggen aan 't droomen raken; aan iets zoo sterk denken, dat men er in den slaap terstond van gaat droomen; *baᶜ kaloeang baliĕᶜ tidoeă, baᶜ koetjiĕng lapèh sandjŏ* zooals de vleermuis zich in den slaap omkeert en de kat doet, die in de avondschemering vrij rondloopt fig. gracieus en vlug in de beweging zijn; ook van rechters ongemerkt, behendig van de antwoorden van een beschuldigde gebruik maken, om daarnaar andere vragen te doen; *baᶜ koetjiĕng tidoeă di bantai* zooals de kat op het geslacht ligt fig. met den neus in de boter gevallen; *manidoeăkan di tampèᶜ nŏ soerang-soerang* fig. zijn medemenschen weten te behandelen; ieder geven, wat hem toekomt; *sabanta sakalang-hoeloe salapiĕᶜ sakatidoeăran* fig. in innige toegenegenheid met elkander omgaan.

تيجر **téja** (zie *tèlé* of *térèh*).

تيرس **tirih** druipen, lekken; *bapaᶜ tirih* stiefvader; *anaᶜ tirih* stiefkind; *parioeăᶜ tirih* fig. flapuit; *dama tirih* een soort snijwerk of patroon; *taboeăng tirih* fig. de koffie is op; *dibawah lantjoeăng nan tirih* 't is nog beneden 't aan den man brengen van lekke voorwerpen; fig. 't is zeer laag of gemeen.

تيرق **térèᵃ*** (voor *tariĕᶜ*).

تيرو **tiroe** *maniroe* nabootsen, namaken, nadoen, naapen; *tiroean* namaaksel; voorbeeld; bestek; *paniroe* wie gewoon is na te apen.

تيرو **tirau** naam van een aardmannetje; een spook.

تيره **térèh** I wanstaltig, smakeloos, idioterig; *indaᶜ katoean térèh* zich dwaas of idioterig voordoen of kleeden; *batérèh-térèh* onzin praten; II blijken geven, kenteekenen vertoonen b.v. *anaᶜ kŏ laï batérèh katjadiĕᶜ asa laï di adja* dat kind geeft blijken verstandig te zullen worden, als het maar onderwezen wordt.

تيراي **tirai** gekleurde rand of uitknipsel aan gordijnen; gordijn.

تيسق **tisiĕᵃ** (op hoofdpl.) stoppen.

تيّغ **tiang** (in pantoens en verhalen) mast, pilaar; – *tiang sambilan* vorm van huizenbouw n.l. drie stijlen in de breedte en drie in de diepte; *tiang doeŏbalèh* idem met vier in de breedte en drie in de diepte; *tiang tanam* een woning, waarvan de steilen niet op steenen geplaatst, doch in den grond geplant zijn; – *tiang pandjang* (zie *pitoenggoeă*).

تيّغ **tioeăng** de *beo*.

تيڠق **tènga▸** gedachteloos, versuft.

تيڠق **tèngò▸** (op hoofdpl.) *manèngò*ε kijken naar iets.

تيڠو **tingau** knoopnaald van bamboe of hoorn.

تيّق **tiò▸** ieder, elk; *tiò*ε *hari*, *tiò*ε*-tiò*ε *hari*, *satiò*ε *hari*, *satiò*ε*-tiò*ε *hari* dagelijks, elken dag; *maniò*ε* tellen, een voor een noemen; *partiapan* (in geschr.) adel, aanzienlijken; allen, die er zijn een voor een in 't bijzonder; *sambah hambŏ bakèh paratiapan panghoeloe* ik breng mijn groet aan ieder der panghoeloe's in 't bijzonder.

تيّق **tioei▸** *manioei*ε maken, aanmaken van vuur; *djŏ saboei*ε *tioei*ε *api* met droge klapperbast maakt men vuur aan.

تيڤق **tipa▸** aan den kant van, en in dien zin; beurt b.v. *tipa*ε *di hambŏ bakatŏ* 't is aan mij om te spreken; *tipa*ε *di sia padja toe* aan wien behoort dat kind, van wien is dat kind; *ambiĕ*ε*lah nan tipa*ε *di ang* neem uw aandeel of wat U toekomt; *batipa*ε *tipa*ε om de beurt; *satipa*ε eendrachtig.

تيڤق **tépò▸** veelal met *tipoe* gebruikt (*tipoe tépò*ε), bedriegelijke praatjes; vleierijen.

تيڤق **tépè▸** *bakatépè*ε als een koek op verschillende plaatsen vastkleven; b.v. van natte zelfstandigheden, die opgedroogd zijn; van zweeren, die door 't etteren aan elkander zijn gaan zitten, enz. *tjiri*ε *kabau bakatépè*ε *di kain awa*ε de karbauwendrek kleeft bij klonters op je kain.

تيڤو **tipoe** bedrog, misleiding; *manipoe* bedriegen, misleiden; *tipoe dajŏ* bedrog en streken *tipoe tépò*ε zwendelen, door bedriegelijke praatjes beetnemen, oplichten.

تيّق **tiè▸** kreupel, trekbeenend; *maniè*ε wijze van loopen, als men den voet bezeerd heeft. – *tabali di bantiĕng tiè*ε een kreupele koe gekocht hebben fig. bekocht zijn, een slechten koop gedaan hebben.

تيّق **téè▸*** (zie *térè*ε).

تيكر **tika** (zelden) mat; *tika sandiaman* een soort van fraai gevlochten matjes; *manjiliĕhkan tika* (*lapiĕ*ε) de mat verwisselen d.i. trouwen met de zuster van zijn vorige vrouw; II* van ronde lichamen: aan één zijde afgeplat.

تيكس **tikoeih** (zelden) muis, rat.

تيكڠ **tékong** I melaatsch, melaatschheid; *batékong-tékong* iemand aan 't lijf hangen; voortdurend in iemands nabijheid blijven; b.v. *ana*ε *toe na*ε *batékong-tékong djŏ apa*ε *nŏ samiĕng* dat kind wil maar altijd bij zijn vader zijn; II* een maat.

تيكق **tikoeă▸** een soort van bikkelspel; – II ook een dobbelspel met centen, waarbij de een centen in de gesloten hand houdt en de andere raden moet, hoeveel er in zijn (v. H.).

تيكق **tèkè▸** *manèkè*ε met de knokken tikken.

تيكم **tikam** *manikam* met iets puntigs steken; *panikam* wie steekt; werktuig om te steken.

تيكاي **tikai** *batikai* verschillend, tegenstrijdig, niet voor elkander passend; *batikai samiĕng boenji sasi awa*ε 't is heelemaal verschillend van elkander, wat uw getuigen vertellen; *loebang djŏ toengga*ε *djaoeăh batikai* dat gat en die paal passen in 't geheel niet voor elkander; *inda*ε *tikai di dèn* het is mijn schuld niet; ik heb het niet veranderd; *mampatikaikan* doen verschillen, b.v. op een anderen tijd stellen; *djan samŏ sahari toe baalè*ε *patikaikan ga*ε *doeŏ hari* geef niet op dienzelfden dag feest, stel het twee dagen later of vroeger.

تيكو **tigŏ** drie; (zie b.v. *toedjoeăh*); *manigŏ hari* 't doodenfeest vieren op den derden dag na het overlijden van iemand; – hiervoor ook gebruikt *manigari; hilang pandjahi*ε *ditigari djŏ kabau* (zie *tigari*).

تيݢق **tégaᵖ** (ook *tégah*), *tégaᶜ dama* (zie *tagaᶜ dama*).

تيلوڠ **télong** chineesche papieren lantaren.

تيلڠ **tèlèng** scheef, hellend; *roemah toe lah tèlèng banai, èlòᶜ ditoepang* dat huis staat zeer scheef, het zou goed zijn het te stutten; *tèlèng* of *tatèlèng tagaᶜ* fig. niet vast meer staan; op laag water zijn; bijna bankroet.

II *manèlèng* kijken, bezien; *tèlènglah roemah toe lah naᶜroentoeăh* kijk dat huis eens, het staat op invallen; *tèlèng banailah èlòᶜ èlòᶜ, kòᶜ kadibali djoeŏ koedŏ toe* kijk goed uit de oogen, als ge dat paard toch wilt koopen.

تيليق **tiliĕᵖ** I *maniliĕᶜ* overwegen, over iets nadenken, in aanmerking nemen; *maniliĕᶜ sasi* de getuigen nagaan; nagaan of de getuigen goed zijn; *ditiliĕᶜ* wat betreft. II* voor *tjaliĕᶜ* zien, aanschouwen.

تيلم **tilam*** matras. – bultzak.

تيلن **tilan** I een soort bikkelspel; II een zoetwatervisch. – (elders *tilam*).

تيلوه **téloh** zekere klanken verkeerd of gebrekkig uitspreken, zooals b.v. een Chinees doet, die *lòti* voor *ròti* zegt.

تيلي **télé** (zie *térèh*).

تيمو **timoeă** (zelden) Oosten; *bongkèh timoeă* het aanbreken van den dageraad; *baᶜ bintang timoeă* zeer schoon.

تيمڠ **timang** I *manimang* op de handen wiegelen; opgooien zonder los te laten, zooals men b.v. kleine kinderen doet; *baᶜ ditimang awaᶜ mandangakan njanjinŏ* ik word gevoelig aangedaan, als ik naar zijn zingen luister; *aloen baranaᶜ lah ditimang* er is nog geen kind en er wordt al op de handen gewiegeld; de huid verkoopen voor men den beer geschoten heeft.

II naam van een schelpdier.

تيمه **timah** lood, *timah poetiĕh* tin.

تيمي **témé** *manémé* zachtjes met de vlakke hand slaan; liefkozen op die wijze.

تيميء **témèᵖ** *manémèᶜ* belappen, lappen op iets zetten; *batémèᶜ* belapt; *batémèᶜ-témèᶜ* vol lappen; *panémèᶜ* lap; *mampatémèᶜkan* eenige lappen aan elkander zetten, restantjes bijeenvoegen; botje bij botje doen. – II* (zie *témé*).

تين **tian** *dalam tian* in zwangerschap zijn; *padoesi hambŏ dalam tian* mijn vrouw is zwanger; *masŏ hambŏ badjalan anaᶜ hambŏ dalam tian, kini lah tahoe badjalan* toen ik op reis ging, was mijn kind nog niet geboren (in den buik van de moeder) en nu kan het al loopen.

تينوڠ **ténong** gevlochten doos voor 't opbergen van een en ander.

تينق **ténaᵖ** doodstil, onbewegelijk, ook van voorwerpen zoo snel draaien, dat zij schijnen stil te staan; *ténaᶜ tèh koedŏ* onbewegelijk te paard zitten.

تينو **tinŏ** geduld, laat maar; 't zij zoo; *tinŏ lah naᶜ jŏ poelang* het zij zoo of laat maar, laat hem maar naar huis gaan; ook *naᶜ tinŏlah* b.v. *naᶜ tinŏlah naᶜ jŏ lalòᶜ padja nantoen* het kind wil slapen, laat het maar; (kan *tinŏ* ook verkorting zijn van *hatinja?*) (plaatselijk zegt men ook *tinjŏlah* en *tiŏlah*).

تينوء **ténòᵖ** *manénòᶜ* mikken, richten, zich toeleggen om iets heel goed te doen b.v. *manénòᶜ manjoerèᶜ* zijn best doen om fraai te schrijven.

ج Dj.

جابيت **djabèᵖ** I (in geschr.) *mandjabèᶜ* aanvatten, behandelen, uitoefenen *djabatan* werk, bezigheid (zelden); II het vet van de civetkat.

جابق **djabaᵖ** een van biezen gevlochten kistje.

جابه **djabah** *mandjabah* ten toon stellen, ontblooten, uitpakken, uitstallen; fig. vertel-

len, hetgeen ons is toevertrouwd; er mede te koop loopen; *badjabah* ten toon gesteld, uitgepakt, enz. *badjabah-djabah* op velerlei plaatsen uitgepakt, neergezet; – *roendiëngan batin djan di djabah* geheimen mogen niet verklapt worden; *padoesi nan toen didjabahnö samiëng dadönö* die vrouw loopt zoo maar met bloote borsten.

جاتؤه **djatoeăh** vallen; strekking, bedoeling; bankroet; *kama djatoeăhnö katö toe?* wat is de bedoeling van dat gezegde? *djatoeăh kadoetö* dat komt op leugens neer; *lah djatoeăh awa꞉nö* hij is bankroet; (ook) hij is ontslagen om de eene of andere minder gunstige reden; *djatoeăh kèh nan èlò꞉* naar het goede overhellen; op den goeden weg komen; *djatoeăh hati* deernis hebben met; getroffen zijn; *djatoeăh katèh* naar boven vallen fig. gelukkig worden, in goede omstandigheden komen; *kò꞉ saroepö itoe djoeö kalakoean ana꞉ oerang toe, djatoeăh katèh djoeö jö isoeă꞉* als het gedrag van dat kind altijd zoo blijft, zal het later gelukkig worden; *pandai djatoeăh* handig in 't vallen; fig. zich zelf beschuldigen, eigen fouten aangeven, vóórdat er onderzoek naar gedaan wordt, ten einde straf te ontloopen; *ba꞉ boenji tjoebada꞉ djatoeăh* (zie *boenji*); *moembang djatoeăh, kalapö djatoeăh* de jonge klapper valt zoowel als de oude fig. jongen sterven zoowel als ouden; *oerang panggamang mati djatoeăh* zij, die vreesachtig van aard zijn vallen dood; fig. zij, die huiverig zijn, om iets te zeggen of te doen, komen gewoonlijk slecht af; *djatoeăh ta꞉ ragö badjoeloeă꞉* vallen zonder naar beneden getrokken te zijn fig. hulp krijgen, zonder dat er om gevraagd is; wat men graag wilde weten vernomen hebben, zonder dat men er naar vroeg; *nan didjoeloeă꞉ inda꞉ djatoeăh nan pandjoeloeă꞉ tasirampang* wat men naar beneden trekt valt niet en het werktuig daarvoor blijft hangen (tusschen de takken); fig. groote winst zoeken, doch in plaats ze te krijgen, zijn kapitaal er ook nog bij inschieten; – *mandjatoeăh* zich laten vallen; *mandjatoeăhkan* laten vallen, vellen b.v. een vonnis; *mandjatoeăhkan parèntah* bevelen uitvaardigen; *pandjatoeăhkan* hetgeen dient om iemand te doen vallen, in 't net te krijgen, enz. – *djoeloeă꞉-djoeloeă꞉ pandjatoeăhkan* uitvisschen, uitvragen, om iemand in 't net te krijgen.

جاتي **djati** I een boomsoort; II echt, zuiver, oorspronkelijk; *sadjatö-djati* of *sidjatö-djati* naam van het bovennatuurlijke goud, dat in het bezit was van de oude Minangkabausche vorsten; en waarvan men vertelt, dat het reeds in den vorm van allerlei versierselen gevonden werd.

جاجر **djadja** vore, groeve, rij; *mandjadja* voren maken; *sadjadja* op één rij, in één vore; *mandjadjakan* voorttrekken, voortslepen, doen voorttrekken b.v. *oerang mandjadjakan djawi* men laat de koe (den ploeg) trekken; *djawi mandjadjakan badja꞉* de koe trekt den ploeg; *kò꞉ inda꞉ amoeăh rang maliëng toe dibaö, djadjakan samiënglah* als die dief niet goedschiks mee wil, sleep hem dan maar voort; – *didjadjanö makan, batèndjoe*, enz. hij eet veel, vecht hevig, enz.

جاجق **djadja꞉** indruk van den voet, spoor; *mandjadja꞉* betreden, ergens komen; *inda꞉ djadja꞉ mandjadja꞉* niet bij elkander komen; gebrouilleerd zijn; *badjadja꞉* met het benedeneinde aanraken b.v. van hangende voorwerpen; *aboeă꞉ djadja꞉-djadja꞉ bahoe* (meer gebr. *tjatjah-tjatjah bahoe*) haar, dat tot op de schouders hangt; *tadjadja꞉* toevallig ergens gekomen zijn; *sadjadja꞉* van dezelfde soort of elkanders gelijken zijn; *kadjadja꞉an* een plaats, die in alle richtingen bezocht, afgeloopen is; *badjadja꞉ ba꞉ bakië꞉* sporen achterlaten, zooals een snip (een der zoogenaamde *tandö djahè꞉* in de Mal. oendang[2]), de kenteekenen achterlaten, dat men een boosdoener is; ook: er zijn duidelijke bewijzen, dat er misdaad gepleegd is; *inda꞉ badjadja꞉ di tanah* fig zeer vlug zijn; een gemakkelijk leventje leiden; *inda꞉ badjadja꞉ di tanah koedö nan toen dipatjoenö* het paard raakt den grond niet (loopt zeer snel), omdat hij het aanzet; *kò꞉ kajö dèn inda꞉ dèn*

badjadjaᶜ di tanah dŏ als ik rijk was, zou ik er altijd mijn gemak van nemen; *mantjahari djadjaᶜ dalam aïĕ* het onmogelijke willen, nutteloos werk doen; *indaᶜ didjadjaᶜ pitih* nooit geld hebben; *salamŏ awaᶜ sikŏ indaᶜ sakali djoeŏ didjadjaᶜ pitih* zoo lang ik hier ben, heb ik nog nooit geld bezeten; *mahilangkan djadjaᶜ baᶜ harimau* fig. van boosdoeners: het anderen onmogelijk maken bewijzen voor gedaan kwaad te krijgen; – *djadjaᶜ karoeăh* het spoor (n.l. het water, dat daarin staat) is troebel; fig. het vroegere of verledene was niet veel bijzonders, b.v. *baᶜa sagadoeăᶜ nan toen banai si Anoe, bagŏ djadjaᶜnŏ karoeăh djoeŏ baroe* hoe kan N.N. zoo trotsch zijn, zijn verleden, zijn afkomst is immers niet veel zaaks; *tadjadjaᶜ katanah tapi* fig. in goeden haven aangekomen zijn; uit moeielijke omstandigheden in betere gekomen zijn.

جاجو **djadjau** *mandjadjau* betreden, ergens komen, gaan zien, beginnen of ondernemen (gewoonlijk te vergeefs); *lah sadŏnŏ tadjadjau di si-Anoe karadjŏ indaᶜ nan djadi* N.N. heeft al van alles ondernomen, maar niets is hem gelukt; *dèᶜ lah lamŏ hambŏ di sikŏ, lah tadjadjau kampoeăng ladŏnŏ* wijl ik reeds lang hier ben, heb ik alle kampoengs al bezocht; *sadjadjau* wordt somtijds voor *sadjadja* gebruikt.

جاجوء **djadjòᵓ** afkeer, verachting; *mandjadjòᶜ* afkeer hebben, verachting gevoelen; *mandjadjòᶜkan* verachting doen krijgen, verachting inboezemen; *mandjadjòᶜi* met verachting vervuld zijn voor iets, iets verachten; *bakadjadjòᶜan* afkeer, verachting voor elkander koesteren.

جاجه **djadjah** (in geschr.) *mandjadjah* rondreizen, bereizen; *djadjahan* plaats of oord, waar men om handelsbelangen heen reist.

جاجي **djadjai** zeer fijn van katoen, zijde, lichaamsdeelen, enz.; dun, afgesleten; *djan dipakai lai badjoe toe lah djadjai*, trek dat baadje niet meer aan, 't is reeds afgesleten; *tasingkòᶜ dadŏ nan djadjai* de welgevormde borst kwam te voorschijn.

جادم **djadam** een gordel, in vroeger tijd door de hoofden gedragen; – de buikplaat ervan.

جادو **djadŏ** I tusschenpoos; pauze; *indaᶜ boeliĕh djadŏ* geen uitstel kunnen lijden; *indaᶜ bakadjadŏan* zonder ophouden; *sadjaᶜ barisoeăᶜ tjakŏ sampai kini, indaᶜ bakadjadŏan hoedjan* sedert van morgen tot nu toe houdt het niet op met regenen. II (zie *djarŏ* II).

جادي **djadi** worden, ontstaan, gebeuren, gelukken, doorgaan; goed, ja, in orde, het zij zoo (waarvoor ook *djadilah*); *baŏlah kŏ poelang* breng dit naar huis! *djadi* goed! – *pailah kitŏ djŏ dèn!* ga mee met me! *djadi* goed! *mandjadi* worden, zijn; *malam mandjadi radjŏ siang mandjadi boedaᶜ* in de duisternis is het een vorst en bij daglicht een slaaf (raadsel, waarvan de oplossing is: kaars of lamplicht); – *badjadi* doorgaan, gelukken; *indaᶜ badjadi djoea bali kami* de koop en verkoop gaat tusschen ons niet door; *sia badjadi ang* in den zin van: wie is uw vader; *badjadi-djadi* druk; b.v. *badjadi-djadi bakaradjŏ* druk in de weer zijn; *mandjadikan* scheppen, voortbrengen, aanstellen, benoemen; *kadjadian* het ontstane, het gewordene; *bakadjadian* aan weerskanten gelukken, van beide zijden goedgevonden zijn; *kòᶜ sakitoe anŏ awaᶜ ang naᶜ mambali indaᶜ bakadjadian kitŏ* als ge 't maar voor zooveel wilt koopen, gaat de koop tusschen ons niet door; *pandjadikan* schepper, de persoon, die doet ontstaan; middel of werktuig om iets tot stand te brengen; *djadi-djadian* iemand, die na zijn dood, in een tijger verandert.

جادي **djadai** (zie *djadjai*).

جار **djarŏ** I een soort van drilboor; II opgehouden met iets te doen; afgeschrikt, om zekere reden niet meer willen doen; *djarŏlah* (*djadŏlah*) *hambŏ mandi tangah hari indaᶜ bahanti sakiᶜ awaᶜ* ik baad niet meer op den middag, wijl ik voortdurend ongesteld ben; III *djarŏ atòᶜ** ijzeren naald, gebruikt bij de idjoek of ilalang-dakbedekking (v. H.).

جارت **djarèᵓ** strik, strop; *djarèᶜ samatŏ* lieveling, oogappel; *djarèᶜ aloeih* fijn over-

legde streek, listig bedrog; *sadjarèᶜikan* één bosje visschen, aan elkander geregen; *mandjarèᶜ* met een strik vangen; *mandjarèᶜ angin* (zie *mandjariĕng angin*); *tadjarèᶜ* er in geloopen zijn, de dupe geworden, een koopje gesnapt hebben; *nan di hati hambŏ indaᶜ hambŏ amoeăh mambali kain, itoe moengkŏ hambŏ hagŏ sapoeloeăh roepiah samiĕng; amoeăh jŏ, tadjarèᶜ awaᶜ* mijn idee was niet om die kain te koopen, daarom bood ik hem er maar tien gulden voor; hij gaf ze er voor en ik liep er dus in; *tadjarèᶜ djangkiĕ* met de achterpoot in den strik zitten (men kan er dus nog mee wegloopen) wordt b.v. van iemand gezegd, die onder goede borgen geld leent; (van deze borgen zegt men *tadjarèᶜ lihiĕ* met den hals in den strik zitten).

جارڠ **djarang** I wijd uiteen; ijl; los van weefsel, zelden, schaarsch, moeielijk; *djarang dapèᶜ kain nan sarŏman toe* zulk een kain is zeldzaam te krijgen; *tanggoeăᶜ rapèᶜ karandjang djarang* (zie *tanggoeăᶜ*); *toengkoe nan tigŏ sadjarangan* onafscheidelijk aan elkander verbonden, bij elkander behoorende (zooals de steenen, die in een driehoek geplaatst worden, om er op te koken).

II links als ploegterm en ook door de padatievoerders gebezigd.

جاروڠ **djaroeăng** I *mandjaroeăng* uithollen, uitboren, uitgraven; fig. op bedriegelijke wijze zich, ten koste van anderen, bevoordeelen; *djaroeăng tanah nan toen kòᶜ maambiĕᶜ kasiĕᶜ* graaf die aarde uit, als ge zand haalt; *djaroeănglah oerang toe naᶜ kaloea pitihnŏ* tracht hem wat geld af te zetten b.v. door mooi praten; enz.

II naam van een plant (v. H.).

جاريڠ **djariĕng** I net; *djariĕng hanjoeiᶜ* of *pairiᶜ* treknet; *djariĕng dawai** traliewerk, gaas; *mandjariĕng* met een net visschen; *mandjariĕng angin* (zie *angin*). II een boomsoort, waarvan de stinkende vruchten gegeten worden.

جارق **djaraᵔ** I tusschenruimte, afstand; *mandjaraᶜ* zich verwijderen, zich afzonderen; *badjaraᶜ* met tusschenruimte; II naam van een plant, waarvan de vruchten een purgeerende olie opleveren.

جاروق **djaroeăᵔ** de jonge uitspruitsels van den soerianboom, als geneesmiddel en als toespijs gebruikt; *moetah djaroeăᶜ* hevig braken.

جارم **djaram** *mandjaram* neerstrijken van vogels; met uitgestrekte armen voorover naar beneden vallen; opdoemen van groote voorwerpen vooral; *mandjaram tjandŏnŏ kapa* er doemde iets op, dat op een schip geleek.

جارن **djaran** zie *djadŏ* of *djarŏ* II; *djaranlah hambŏ mahisòᶜ madat, sansai badan awaᶜ* ik heb een afschrik van het opium rooken gekregen, mijn lichaam leed er onder; – *kalakati mandjèᶜ paran, sabaloen mati sabaloen djaran* (zie *paran*), de *kalakati* (een insect) klimt naar den zolder, zoolang het niet dood is, verveelt het hem niet of laat hij het niet na; fig. zoolang men nog geen gevoelige straf of een groot ongeluk gekregen heeft, telkens weer kwaad doen.

جارون **djaroen** naald, wijzer van een uurwerk of kompas (in geschr. en op hoofdpl.); het teeken, dat goud op den toetsteen achterlaat, en waardoor het gehalte bepaald wordt; *djaroen bara amèh toe* hoe groot is het gehalte van dat goud? *mandjaroenkan* toetsen.

جاره **djarah** *mandjarah* stilletjes of op verraderlijke wijze ergens komen b.v. om te plunderen, een huis in brand te steken enz.

جاريه **djariĕh** vermoeid, vermoeidheid, afgemat, afgematheid, zorg; – *sakiᶜ djariĕh* doodziek; *panjakiᶜ djariĕh* aamborstigheid, asthma; *mandjariĕhkan* vermoeid maken; zorg, moeite, inspanning geven; *mampadjariĕhkan* zich zorg of moeite voor iets geven; *padjariĕhan* vrucht van den arbeid; *djariĕh tantang boeliĕh* zich moeite geven, om iets te verdienen of te verkrijgen; *oebèᶜ djariĕh palarai damam* geneesmiddel voor de vermoeidheid en middel voor de koorts, fig. troetelnaam voor kinderen.

جاري **djari** vinger, toon; *djari manih* ringvinger; *anaᶜ djari* pink; *djari malang*

middelvinger; *djari amboen* of *djari amoen* naam van een waterplant; *djari angau* de kalmuswortel; *sarimoe djari* een struik met welriekende bladeren; *djari awèᶜ* vetpuistje; *djari-djari* een gouden of zilveren versiersel aan de hand; de spaken van een wiel; *sadjari* een vingerbreedte; *indaᶜ sadjari pantjaliëᶜan lai* fig. ik zie niet de minste uitkomst meer; ik weet er mij niet meer uit te helpen.

جاءس **dja'as** een schotel, gebruikt om het goudhoudend zand in stroomend water uit te wasschen (v. H.).

جاس **djasŏ** verdienste, verdienstelijk werk; *badjasŏ* waarde, verdienste hebben.

جاڠيت **djangèᵃ** huid, vel; *djangèᶜ salérang* opperhuid; *makan djangèᶜ* doodarm; *taba djangèᶜ* ongevoelig; *kampiĕ djangèᶜ** de buik; *tahan djangèᶜ* naam van een tooverformule om onkwetsbaar te maken; – *tingga djangèᶜ pamaloeiᶜ toelang* fig. zeer mager, uitgeteerd zijn; *djangèᶜ lièᶜ koerang panggang* evenals een taaie huid, die te weinig geroosterd is; fig. van personen, alleen door dwang tot plicht te brengen; zich lijdelijk verzetten; *sarŏman djangèᶜ kalalawa* zoo als de huid van een vleermuis, d. i. ruim, zakkerig van de huid, zooals bij oude lieden.

جاڠڠ **djangang** het suizen van de ooren; het gloeien ervan b.v. als men er een klap op krijgt.

جاڠق **djangaᵃ** I ontuchtig van vrouwen; II *mandjangaᶜ* de ooren opsteken b.v. van den buffel of het paard als zij iets vreemds hooren of zien.

جاڠوق **djangoeăᵃ** *mandjangoeăᶜ* zijn belangstelling komen toonen; komen bijwonen en zien; *rami banai halèᶜ di pasa kapatang hambŏ mandjangoeăᶜ kakian* het feest op de markt gisteren was zeer druk, ik ben er heen geweest.

جاڠن **djangan** I een verbod aanduidend; doe het niet, ge moet niet, laat staan, enz. *djangan baᶜ itoe katŏ poeti* de prinses moet niet zoo spreken; II* voor *dangan* = met.

جاڠاو **djangau*** zie *djangoeăh*.

جاڠه **djangah*** zie *djangoeăh*.

جاڠوه **djangoeăh** *mandjangoeăh* met uitgerekten hals ergens naar kijken; *mandjangoeăhlah kabawah naᶜ tampaᶜ* steek je hoofd naar buiten, opdat ge kunt zien.

جاڠاي **djangai*** lachebek.

جاڤوت **djapoeiᵃ** *mandjapoeiᶜ* halen; *mandjapoeiᶜ-djapoeiᶜ* te gemoet gaan, afhalen, inhalen, *mandjapoeiᶜ-djapoeiᶜ katŏ* een of ander gezegde uitlokken; *mandjapoeiᶜi* een echtgenoot nemen voor zijn dochter, zuster of andere bloedverwante; *mandjapoeiᶜ dansanaᶜ* naam van een plechtigheid, waarbij de weduwnaar door zijn familieleden uit de woning zijner gestorven echtgenoote wordt afgehaald; – *baᶜ koetjiëng mandjapoeiᶜ api* zooals een kat, die vuur haalt fig. zich slecht van zijn boodschap kwijten; van geen terugkomen weten, als men om een boodschap is uitgezonden.

جاڤڠ **djapang** (zie *djipang*).

جاكن **djakoen** strottehoofd, adamsappel.

جاڮ **djagŏ** wakker zijn, opstaan; *djagŏ-djagŏ* wacht; *badjagŏ-djagŏ* dag en nacht feest vieren; alles voor een feest in orde brengen; *mandjagŏkan* wakker maken, wekken; *mandjagŏi* waken, bewaken, oppassen, behartigen; (*oerang*) *pandjagŏi* waker, wachter.

†جاڮِر **djagiĕ*** (zie *djagiĕᶜ*).

جاڮڠ **djagang** taai, hard van vleesch; stijf van een lijk, van een visch, die pas uit het water komt.

جاڮوڠ **djagoeăng** turksche tarwe; *mandjagoeăng* uitkomen, groot worden van pokken; *gigih mandjagoeăng* de tanden komen uit; *katoemboeăhanlah mandjagoeăng* de pokken beginnen al te zwellen; – *djagoeăng-djagoeăngan* het vleesch achter de laatste onderkiezen; gezwollenheid van het tandvleesch; *oemoeă satahoen djagoeăng darah satampoeăᶜ pinang* zoo oud als een *djagoeng* en zooveel bloed als er gaat in de kelk van een pinang fig. nog jong en onbedreven zijn.

جاڮِق **djagiĕᵃ** *tadjagiĕᶜ* broodmager, uitgeteerd; *lamŏ sakiᶜnŏᶜ si Anoe lah tadjagiĕᶜ tampaᶜ di hambŏ* N.N. is lang ziek geweest, hij is uitgeteerd zie ik.

جاكل **djaga** koopwaar; *djaga moedŏ* voornamelijk handel in vruchten of andere zaken, die aan spoedig bederf onderhevig zijn; die koopwaren zelve; *djaga karèh* handel in waren, die lang bewaard kunnen worden; die koopwaren zelve; *djaga masaᶜ* handel in eet- en drinkwaren; eet- en drinkwaren; *djaga* of *djaga taᶜ oesaᶜ* fig. als gemeene uitdrukking voor vrouwelijk schaamdeel; *djaga-djagalan* allerlei koopwaren; *mandjaga* fig. arm maken b.v. *mandjaga awaᶜ madat nangkŏ* dit schuiven heeft mij arm gemaakt; *mandjaga matŏ* kijken naar iets, waarmee men niet noodig heeft; *baᶜa didjaga djoeŏ matŏ, makan samiĕnglah* waarom kijk je toch zoo overal heen, eet maar! *badjaga* handelen; *badjaga patai hampŏ* fig. praatjes vertellen; – *tadjaga awaᶜ diparoeiᶜ* fig. ik ben arm geworden door smullen.

جاكن **djagan** walgen van iets *djagan awaᶜ maliĕᶜ bangkai boesoeăᶜ* ik walg, als ik een stinkend lijk zie.

جاكي **djagai*** vroeg, vroegtijdig; *djagai banai awaᶜ ang djagŏ* ge zijt zeer vroeg opgestaan.

جاكيء **djagèᵖ** volgroeid, tot vollen wasdom gekomen; – *sadjagèᶜ* volmaakt, geheel goed; *indaᶜ sadjagèᶜ* ongesteld, gebrekkig.

جال **djalŏ** werpnet; *mandjalŏ* met een werpnet visschen; *djalŏ-djalŏ* netwerk, haak of borduurwerk met afhangende balletjes aan bedgordijnen.

جالر **djala** *mandjala* voortkruipen, langs iets kruipen, voortranken; *djaloeă djala* uitgeput van vermoeienis; *djala-djala-i* fig. overal heen loopen, om hulp te vragen; *oebi djala* naam van een kruipplant.

جالر **djaloeă** I *sadjaloeă* de benaming voor een zekere hoeveelheid tabak, bestaande uit een pak draden op en naast elkander gelegd, waarom die tabak ook wel *timbakau djaloeă* genoemd wordt; *tadjaloeă moentjoeăng* zich voorbij praten, gedachteloos iets zeggen.

II* naam van een vaartuig.

جالغ **djalang** I in 't wild, in den natuurlijken staat levende; zedeloos (deze beteekenis op hoofdpl.); *mandjalang* richten, doen toekomen aan personen, die men boven zich acht; naar iemand heengaan, bezoeken brengen; – inhalen, afhalen (zelden); *soerèᶜ nangkŏ datang mandjalang kakanda* deze brief is gericht aan mijn ouderen broeder; *nagari manŏ nan didjalang* welke streek hebt ge bezocht; *badjalangan* wederzijds bezoeken bij elkander afleggen; *pandjalangan* het doel, waarmede de reden, waarom men iemand een bezoek brengt; *pandjalangan hambŏ bakèh angkoe iŏlah mintaᶜ idjin naᶜ badjalan* de reden, waarom ik bij U kom is om U verlof te vragen op reis te gaan; *mandjalang kandang** een formaliteit, waarbij de vrouwelijke bloedverwanten van den jonggetrouwden man, eenigen tijd na het huwelijk het een en ander brengen naar het huis zijner vrouw; *mandjalang pasaharan** een formaliteit, waarbij de echtgenoot de vrouwelijke familieleden zijner vrouw, bij het einde der *poeasa* onthaalt; *mandjalang tangah hari* van 10–12 uur (voormiddag); *mandjalang tangah malam* van 10–12 uur ('s avonds); *mandjalang siang* van 3–6 uur in den morgen; – *kŏᶜ dakèᶜ himbau mahimbau, kŏᶜ djaoeăh djalang mandjalang* 't is de gewoonte om, als men dicht bij elkander woont, elkander uit te noodigen en, als men ver van elkander woont, bezoeken te wisselen (dit laatste gewoonlijk gepaard met het meebrengen van een geschenk).

II vloeibaar; *mandjalang* tot den vloeibaren staat overgaan b.v. van stijf geworden klapperolie; *mandjalangkan* vloeibaar maken.

جالق **djalaᵖ** een donkergekleurde vechthaan met gelen snavel en gele pooten; *hambŏlah djalaᶜ banai di nagari nangkŏ** ik sta in deze streek bekend als de bonte hond.

جالن **djalan** weg, pad, reis; de gang van iets; reden, oorzaak; *a djalannŏ moengkŏ ang kanai hoekoen* wat is de reden, dat ge straf gekregen hebt? – *djalan bapaᶜ* worden de zoons van twee vrouwen, die met denzelfden

man getrouwd zijn, genoemd ten opzichte van de kleinkinderen van een dezer vrouwen; die kleinkinderen heeten ten opzichte van die zoons *djalan anaᶜ*; de kinderen van den eenen zoon heeten *djalan dansanaᶜ* ten opzichte van die des anderen. Heeft een der vrouwen dochters, dan zijn de kinderen van deze dochters *djalan kamanaᶜan* van den zoon der andere vrouw en deze zoon heet *djalan mamaᶜ* van hen; – *djalan niniĕᶜ* heet hij ten opzichte van de achterkleinkinderen van een der vrouwen; – *djalan biai* zijn de dochters van een der vrouwen ten opzichte van de kleinkinderen der andere en *djalan toeŏ* ten opzichte van de achterkleinkinderen; – *djalan hoetang* datgeen, wat als wederdienst gedaan moet worden of wat men, volgens de adat, als vergelding verplicht is te doen: *kŏᶜ amoeăh angkoe mampasalangi hambŏ pitih saratoeih roepiah sadang hambŏ sasaᶜ nangkŏ, djalan hoetanglah di hambŏ mamboeèᶜkan angkoe loemboeăng;* als angkoe mij honderd gulden wil leenen, neem ik op mij voor angkoe een rijstschuur te maken; *moengkŏ hambŏ balikan si Intan laoeăᶜ dèᶜ awaᶜ nŏ mahanta paboekŏan bakèh hambŏ djalan hoetang di hambŏ toemah* ik koop voor Intan wat vleesch, omdat zij mij in de poeasa het een en ander gebracht heeft, dat is mijn plicht; – *parambah djalan* voorhoede, verkenner; voorganger, hij, die de zaak het eerst op touw zet of den eersten stoot er aan geeft; *djalan rajŏ titihan batoe* fig. de gewone gang van zaken, de gebruikelijke weg; – *badjalan* gaan, op weg zijn; fig. sterven: *lah badjalan oerang nan sakiᶜ* de zieke is al gestorven; *aka badjalan* goed doordenken, zijn verstand laten werken; *badjalan pandjang* ver heengaan; voor eenigen tijd zijn geboortegrond verlaten; *badjalan-djalan* uitgaan zonder bepaald doel; wat gaan loopen; *sadjalan* een stel b.v. kop en schotel; twee bij elkaar behoorende lampen enz.; *mandjalankan* in beweging brengen, rondbrengen, ophelderen; *djalankanlah koedŏ toe naᶜ tadjoea* breng dat paard rond, opdat het verkocht kunne worden; *kŏᶜ iŏ baᶜ itoe djalankanlah sakali lai naᶜ pitjajŏ hambŏ* als het zoo is, helder het dan nog eens op, opdat ik het vertrouwen kan; *mandjalani* begaan; *mampadjalankan* laten loopen, in beweging brengen; *kadjalan* aan den weg werken; *rapèᶜ-rapèᶜ isiang kadjalan* Jan en alleman werkt morgen aan den weg; *kadjalanan* beloopen zijn, fig. bekend zijn, geweten worden; *akanŏ lah kadjalanan di hambŏ* zijn streken ken ik al; *padjalanan* reis, gaans; *doeŏ hari padjalanan* twee dagen gaans; *sapadjalan* bevriend zijn; *sairiĕng batoeka djalan* fig. (zie *toeka*); *kasiĕh bapaᶜ sapandjang djalan kasiĕh anaᶜ sapandjang panggalan* de liefde van een vader is lankmoediger dan die van een kind; *baᶜ sipoeloeiᶜ di tapi djalan* zooals het gaat met de kleefrijst aan den kant van den weg (daarvan neemt elk voorbijganger zooal een korreltje af) doelende op vrouwen, die druk door mannen bezocht worden; *tagantoeăng di djalan* blijven steken, niet verder kunnen; *soeroeiᶜ di djalan* iets opgeven, wat men begonnen is; van een plan terugkomen; *pasa djalan dèᶜ batoeroeiᶜ* de weg is kaal, omdat er gedurig over geloopen wordt; fig. gewoonte is een tweede natuur; *badjalan sarantau mahadŏᶜ poelang* terwijl men een heel eind weggaat, naar zijn woning terugblikken fig. niet vergeten om te overwegen of de nieuwe omstandigheden, waarin men zich begeven wil, beter zijn dan de oude b.v. of de voordeelen aan een nieuwe betrekking, die men krijgen kan, meer zijn dan van die, welke men heeft; – *kŏᶜ badjalan paliharŏkan kaki* als men op weg gaat voor de voeten zorgen fig. als men iets onderneemt, is het van groot belang steeds te denken aan de wijze, waarop men dit doet; *badjalan sampai kawatèh balaĭĕ sampai kapoelau* fig. tot een goed einde brengen; geheel volbrengen; – *lahiĕ bapadjalanan batin bamakanan* klaarblijkelijk heeft men een bedoeling, maar welke is nog niet bekend; b.v. van personen, die van iemand hulp noodig hebben en hem nu eerst een cadeautje geven, om hem gunstig te stemmen;

aka mandjalani, oentoeng manjoedahi het verstand bedenkt hoe iets wezen zal of kan, doch het lot beslist dit.

جالِن **djalin** *mandjalin* vlechten; *badjalin* gevlochten; *aka badjalin – djalin* vernuftig, scherpzinnig, uitgeslapen; *pandjalin* gevlochten rand, zooals aan matten.

جالَه **djalèh** duidelijk, helder, klaar, zuiver; *djalèh banai di awa*ᶜ *harimau makan kabau* ik zag duidelijk, dat de tijger een buffel opat; *badjalèh-djalèh* iets nauwkeurig behandelen; *mandjalèhkan* ophelderen, duidelijk maken; *mandjalèhi* nog eens duidelijk maken, nog eens nagaan, narekenen enz. *djalèhilah oeang toe djan basalisièh baikŏ* tel het geld nog eens na, opdat er straks geen verschil zij; *kadjahèlan* opheldering, duidelijkheid; zuiverheid van stoffen.

جالاي **djalai** *sadjalai* een zeer kleine hoeveelheid, vooral van tabak; *sadjalai timbakau* een draadje tabak.

جالَيء **djalè**ᶜ *badjalè*ᶜ *aka* vernuftig, vindingrijk; *badjalè*ᶜ *aka oerang mamboeè*ᶜ *tali kawè*ᶜ de telegraaf te maken, was zeer vernuftig.

جامُر **djamoeă** de te drogen gelegde of gedroogde padi; *mamakan djamoeă* een feestmaal houden, gewoonlijk van de eerste padi, die geoogst is; *taampai djamoeă, takaka djamoeă* of *toeroen djamoeă* ongeveer 9 uur 's morgens; *mandjamoeă* aan de zonnewarmte blootstellen; te drogen leggen; op de te drogen gelegde padi passen; fig. ten toon spreiden van rijkdom, kundigheden, enz. *badjamoeă* zich koesteren in de zon; lang wachten in de buitenlucht b.v. op het erf voor de woning van iemand; *lah badjamoeă awa*ᶜ *diloea karanŏ di si Anoe, inda*ᶜ *jŏ datang* ik heb buiten langen tijd op N.N. staan wachten, doch hij kwam niet; – *sadang panèh didjamoeă banai* terwijl het een warme dag is, veel laten drogen; fig. van verkwistende personen, roekeloos uitgeven, als zij over geld te beschikken hebben; *ba*ᶜ *djamoeă tangah tigŏ hari* fig. 't is buitengewoon erg; *inda*ᶜ *mamasiè*ᶜ*kan djamoeă* van het weer: niet drogen; fig. van iemand, die wel wat doch niet voldoende kennis heeft.

جامڠ **djamang** dun en los van weefsel; versleten; *sadjamang* een oogenblik; *katŏ-katŏ djamang* oppervlakkig in 't spreken.

جامو **djamoe** onthaal, gast; *mandjamoe* onthalen; *pandjamoe* gastheer, de benoodigdheden bij een onthaal; *pandjamoean* gastmaal; – *mandjamoe hati oerang* iemand genoegen doen; voldoen aan iemands wenschen.

جامه **djamah** *djamah-djamah* gewoonlijk in verbinding met *hidoei*ᶜ: zoo lang ik leef; *inda*ᶜ *di djamah* nooit; *sadja*ᶜ *tjakŏ ang hambŏ tagah taga*ᶜ *tangah djalan, kinilah dilandŏnŏ dipadati; djamah-djamah hidoei*ᶜ *djan ang paboeè*ᶜ *djoeŏ* daar straks heb ik je al verboden om in 't midden van den weg te staan; nu ben je overreden door een padati; doe 't nu van je leven niet meer; *djamah-djamah hidoei*ᶜ *aloen hambŏ maliè*ᶜ *nan sagandjiè toe* ik heb nog nooit in mijn leven zoo iets vreemds gezien; *inda*ᶜ *di djamah nan baiè*ᶜ *sakali djoeŏ* ik heb nog nooit in mijn leven iets goeds gehad; *inda*ᶜ *di djamah makan madat hambŏ* ik heb nog nooit opium gebruikt.

جامْعه **djamoeăh*** naam van een goudgewicht (v. H.).

جاءن **dja'an** (zie *djangan* I).

جان **djanŏ*** (zie *djanjŏ*).

جانڠ **djanang** I de scheidsrechter bij hanengevechten; feestcommissaris.

II (ook schrijfwijze en uitspraak voor جرنڠ).

جانُن **djanoen** naam van een boozen geest (v. H.).

جانه **djanah** *djoeloeă djanah* stokebrand.

جاوْ **djaŏ** Java.

جاوب **djawab** antwoord; *mandjawab* antwoorden; *sadjawab* het eens zijn, dezelfde meening toegedaan zijn; *pandjawab* wat als antwoord dient; *badjawab-djawaban* elkander voet bij stuk geven.

جاوت **djawè**ᶜ *mandjawè*ᶜ ontvangen, aannemen; *mandjawè*ᶜ *poesakŏ* erven; *mandjawè*ᶜ *aiè* water nemen, om de lichaamsdeelen vóór

het gebed te reinigen; *tòlòng djawè꞉ ana꞉ nangkŏ* help mij dat kind aannemen; *badjawè꞉ salam* elkander de hand geven; *sandjŏ badjawè꞉ djŏ malam* de schemering werd door den nacht vervangen (eigenlijk ontvangen).

جاور† **djawa** verbijsterd, in de war, *djawa-djawa* onzin praten, ijlen.

جاءوه **djaoeăh** ver, afstand; *mandjaoeăhkan* verwijderen, ver wegbrengen; *mandjaoeăhi* zich van iets verwijderen b.v. *hambŏ mandjaoeăhi nagari hambŏ* ik verwijder mij van mijn negorij; *badjaoeăhan* ver in de familie van elkander zijn; *bakadjaoeăhan* ver van elkander zijn, fig. het oneens zijn; *djaoeăh panggang dari api* het branden is ver van het vuur; fig. kant noch wal raken; er nog ver af zijn b.v. bij 't geven van antwoorden; bij bieden, bij gissen of raden naar iets; *kò꞉ sakitoe ang na꞉ mambali djaoeăh panggang dari api laï*, als ge 't voor zooveel wilt koopen, dan zijn we er nog ver van af, n.l. van den prijs, waarvoor ik 't geven wil; *djaoeăh koeboeăng dari Agam* (in dezelfde beteekenis); *djaoeăh hati* bedroefd, mistroostig; *djaoeăhlah malin* spottenderwijze gebruikt, om het onmogelijke of een weigering aan te duiden, overeenkomende met: dat denk je maar; *hambŏ minta꞉ idjin saboelan na꞉ pai kaPadang* ik vraag een maand verlof om naar Padang te gaan; *djaoeăhlah malin!* dat denk je maar! (ge krijgt geen verlof); *hilang di matŏ djaoeăh di hati* uit het oog, uit het hart; *djaoeăh padjalanan banja꞉ nan basoeŏ, lamŏ hidoei꞉ banja꞉ nan dirasai* als men ver heen reist, ontmoet men veel; en als men lang leeft, ondervindt men veel; dikwijls gebezigd, om iemand tot geduld aan te manen; *djaoeăh boeliĕh ditoendjoeă꞉kan hampiĕng boeliĕh dikakò꞉kan* ver zijnde kan het aangewezen, dichtbij zijnde kan het in de handen genomen worden fig. de kenteekenen of bewijzen zijn duidelijk genoeg er voor; b.v. dat er misdaad gepleegd is of dat iemand een slecht mensch is; *djaoeăh bahambatan, hampiĕng batoenggoean (batariĕ꞉kan)* als iemand de negorij verlaat, zonder zijn schulden te betalen, dan wordt de schuld op zijn familieleden verhaald, doch is hij aanwezig dan legt men beslag op zijn goederen; – *mandjaoeăhi tagah Allah* zich ver houden van 't geen God verbiedt, d. i. geen zonde doen.

جاوي **djawi** I koe; II *djawi-djawi* naam van een ficus.

جاهت **djahè꞉** slecht, boosaardig; *oerang djahè꞉* slechtaard, boosdoener.

جاهت **djahi꞉** *mandjahi꞉* naaien; *badjahi꞉* genaaid; *pandjahi꞉* naald; *tjintjin pandjahi꞉* vingerhoed; *djahi꞉an* wat genaaid is; *pandjahi꞉an* naaisel; *mampadjahi꞉kan* aan elkander vast naaien; *mantjabiĕ꞉ moerah mandjahi꞉ sari꞉* fig. 't is gemakkelijk tweespalt te stichten, maar moeielijk om weer te verzoenen; *badjahi꞉ hati* in zorg, moeielijkheden verkeeren; *hati inda꞉ loeloeih pandjahi꞉* 't hart of 't gemoed is vol, overstelpt; *laloe ba꞉liang gandang kaloea ba꞉liang pandjahi꞉* 't gaat er door als door de opening van een gandang en komt er uit als uit die van een naald; fig. een hoog woord voeren, doch eigenlijk niet veel verstandigs vertellen; hoog opgeven van 't geen men doen zal, doch al heel weinig uitvoeren; *laloe pandjahi꞉ laloe koelindan* als de naald er door gaat, dan gaat de draad er ook door; fig. als er maar eerst een begin gemaakt is, dan valt het volgende niet moeielijk; *mampadjoeai oerang tjinŏ pandjahi꞉* naalden aan een Chinees verkoopen, fig. een slim mensch willen beetnemen of bedriegen.

جاهر† **djahiĕ** nalatig zijn; zijn plicht niet doen.

جاهي **djahé** een rond bakje, waarin men de jonge padiplantjes draagt bij het uitzaaien; voorwerpen van dien vorm: vlootje, kuipje, enz.

جاءير† **djaïĕ** (zie *djahiĕ*).

جاڤ **djanjŏ** zeggen, denken; (ook in den 1sten en 2den persoon): *djanjŏ dèn, djanjŏ ang* of *djŏ dèn, djŏ ang* ik zeg, gij zegt; *djanjŏ* hij of zij zegt; *djanjŏ dèn si Anoe oerang toe tjakŏ* ik dacht, dat die man van daar straks N.N. was.

جاجاتن **djadjatan** (somtijds in Mal. ver-

halen voorkomende) voorwerp van zorgen; datgeen, waarmede men zich bij voorkeur bezig houdt (men vindt ook *njanjatan*).

جاجانڠ **djadjanang** (zie *djanang* II).

جراجق **djaradja**ᵔ of *toelang djaradja*ᶜ borstribben.

جراجي **djaradji** naam van een bloem.

جراڠاو **djarangau*** (zie *djaringau*).

جراڬن **djoeragan*** gezagvoerder van een vaartuig.

جرامي **djarami** de droge padistengels zonder korrels er in; padistroo; *basasò*ᶜ *badjarami, bapandam bapakoeboeăran* om uit te drukken, dat iemand een inboorling van 't land is (*sasò*ᶜ plaats van vroegere bebouwing, doch die daarna verlaten is; plaats van afkomst); *sasasò*ᶜ *sadjarami* van dezelfde afkomst, tot dezelfde familie behoorende.

جراوت **djarawè**ᵔ (gewoonlijk *djari awè*ᶜ geschreven en uitgesproken) (zie *djari*).

جراهب **djarahò**ᵔ plat op den grond vallen, voorover vallen.

جرايت **djarai**ᵔ *badjarai*ᶜ ineengestrengeld; op allerlei wijzen door elkander loopen van lijnen; verward door elkander; *kalam badjarai*ᶜ stikdonker.

جرڠكڠ **djarongkang** *mandjarongkang* op den rug liggen, met de armen en beenen (pooten) in de hoogte; *tadjarongkang* zoo gevallen zijn.

جرڠكڠ **djarongkong** (zie *djarongkang*).

جرڠكو **djarongkoe** (zie *djarongkong*).

جرمبب **djarambab** voorover vallen.

جرمبين **djarambin** *mandjarambin* ergens neervallen, neersmakken b.v. van slaperigheid of groote vermoeidheid; *tadjarambin* neergesmakt; *mandjarambinkan* neersmakken, neersmijten vooral van groote voorwerpen; *djarambinkanlah kabau nan toen kò*ᶜ *kadidabiĕh* smak dien buffel neer, als hij geslacht moet worden.

جرنڠ **djanang** drakenbloed, de roode verfstof; *mandjanang* rood verven.

جرنه **djaniĕh** helder, klaar, rein; *moekŏ djaniĕh* een vriendelijk, een opgeruimd gezicht; *badjaniĕh-djaniĕh* ongestoord, met kalmte, zonder door iets afgeleid te worden; *kò*ᶜ *mampakatŏkan parakarŏ èlò*ᶜ *badjaniĕh-djaniĕh* als wij zaken bespreken, is 't goed op ons gemak te zijn; – *djaniĕh-djaniĕh aïĕ lioeă* helder als het speeksel uit den mond, (dikwijls gebezigd, om een sterkeren graad der handeling uit te drukken); *djaniĕh-djaniĕh aïĕ lioeă awa*ᶜ *kalita*ᶜ*an* ik heb een grooten honger; *ba*ᶜ*ikan* of *poejoe di aïĕ djaniĕh* zooals een visch in helder water fig. zooals een vischje in 't water; *karoeăh dipadjaniĕh koesoei*ᶜ *disalasaikan* wat troebel is wordt zuiver gemaakt en wat in de war is in orde gemaakt fig. van personen, die twist gehad hebben of gebrouilleerd waren; 't weer bijleggen, verzoenen.

جروجو **djaroedjoe** naam van een plant.

جروجيء **djaròdjè**ᵔ *mandjaròdjè*ᶜ in vechtende houding toeloopen; *badjaròdjè*ᶜ op zulk een wijze op elkander toeloopen.

جروڠوء **djaroengò**ᵔ *mandjaroengò*ᶜ voorover gevallen met het aangezicht op den grond; *mandjaroengò*ᶜ*kan* op die wijs voorover gooien; *djaroengò*ᶜ *djagŏ* vallen en weer opstaan, hals over kop* *djaroengò*ᶜ *djagŏ awa*ᶜ *lari dè*ᶜ *takadjoei*ᶜ *di api* ik liep hals over kop weg verschrikt door den brand.

جرومت **djaroemè**ᵔ *mandjaroemè*ᶜ met de naald stoppen.

جرومس **djaroemoeih** *mandjaroemoeih* voorover op den grond vallen, zoodanig dat men nog een eind voortschuift.

جريڠاو **djaringau** (ook *djari angau* geschreven en uitgesproken) (zie *djari*).

جرياو **djariau** dwarslat van gespleten bamboe in de lengte der woning en ter verbinding van de vloerlatten; *tida*ᶜ *di rasoeă*ᶜ *mandjariau* de dwarslatten niet op de onderleggers leggen (zij behooren er onder te worden aangebracht); 't is niet zooals het zijn moet; het wijkt van den gewonen regel af.

جڠك **djangkŏ** I tijd voor iets bestemd; bepaalde tijd; tijd, waarop iets verwacht wordt; *mandjangkŏ* den tijd bepalen, vaststellen; *oekoeă djangkŏnŏ lah sampai* zijn tijd is daar;

II *djangkŏ timbakau** werktuig bestaande uit twee veerkrachtige bamboelatten, door ringen van rotan aan elkander gehouden en gebruikt, om er de te kerven hoeveelheid tabak tusschen te klemmen (v. H.).

جڠكاروي **djingkaroei**ᵊ verward van de haren, touw, enz. door elkander gegroeid van takken, wortels, enz.; verward in 't spreken.

جڠكيت **djoengkè**ᵊ *mandjoengkè*ˢ schuin naar boven steken; doorslaan van een balans; op den rug liggende, de voeten op en neer laten gaan b.v. om op die wijze kleine kinderen te wiegelen; fig. zich brutaal voordoen, trotseeren; *basidjoengkè*ˢ wippen; *si djoengkè*ˢ wipplank; *bibiĕ tadjoengkè*ˢ naar boven omgekrulde of vooruitstekende lippen; *tadjoengkè*ˢ *hati* uit zijn humeur zijn; *padoesi djoengkè*ˢ een vrouw, die het gaarne met mannen aanlegt, die manziek of hysterisch is; – *djoengkè*ˢ *ana*ˢ *toe djan jŏ manangih* wiegel dat kind (op bovenbedoelde wijze) wat op en neer, opdat het niet huile; – *si Anoe nan toen djoengkè*ˢ *banai inda*ˢ *basantaŏ katŏnŏ* N.N. is zeer brutaal; hij zegt alles, wat hem voor den mond komt; *mantjahari lantai tadjoengkè*ˢ spijkers op laag water zoeken; *awa*ˢ*nŏ ta*ˢ *pandai manari, dikatŏkan lantai nan tadjoengkè*ˢ hij kan niet dansen en zegt nu maar, dat de vloer wipt; (dikwijls gebruikt, waar eigen onhandigheid wordt toegeschreven aan het werktuig, dat men gebruikt).

جڠكيت **djingkè**ᵊ *mandjingkè*ˢ op de teenen loopen; *di nan dalam basisalam, di nan dangka basidjingkè*ˢ fig. rekening houden met de omstandigheden; b.v. de uitgaven naar de inkomsten regelen.

جڠكير **djangkiĕ** de achterste teen aan de pooten van dieren; uitwas; (gewoonlijk aan den duim).

جڠكڠ **djangkang** dood (als grove uitdrukking) omgekomen; *mandjangkangkan* van een ziekte: veel sterfte veroorzaken; *djangkang-djangkang* om een sterken graad van de handeling uit te drukken, b.v. *djangkang-djangkang balari* zeer hard loopen; – *sabanja*ˢ*a kòpi ditanam, kinilah bih djangkang* hoeveel koffie er ook geplant is, ze is allemaal dood gegaan; *masŏ katoemboeđhan banja*ˢ *banai oerang djangkang* gedurende de pokziekte zijn er velen gestorven.

جڠكڠ **djoengkang** *mandjoengkang* omvallen, achterovervallen; in zijn gansche lengte op den grond vallen; *tadjoengkang* zoo gevallen zijn; zoo liggen; *mandjoengkangkan* omver werpen; *djoengkang djoengkatan* of *djoengkè*ˢ*an* ongelijk van het onderste gedeelte eens voorwerps, waardoor het opwipt; waggelen; ongelijk en in verschillende richting door elkander b.v. van de tanden; – *dioengkangkanlah paga nan toen na*ˢ *laloe padati* gooi die schutting ten onderste boven, opdat de padati's voorbij kunnen; *djan tidoeđ di katiĕ toe kakinŏ djoengkang djoengkè*ˢ*an* ga niet in dat ledikant slapen, het waggelt.

جڠكوڠ **djongkong** I (naast *tjongkong*) hurken; *djan ditjatjahkan ikoeđ doedoeđ*ˢ *mandjongkong samiĕnglah* ga niet met je achterste op den grond zitten, hurk maar. – II* een schuitje, uit een uitgeholden boomstam bestaande.

جڠكل **djangka** span tusschen duim en vingers, vooral den middelsten; *mandjangkai* met spannen meten; *djangka toendjoeđ*ˢ span tusschen duim en wijsvinger; *djangka kalingkiĕng* tusschen duim en pink; *djangka katoeđ*ˢ tot aan het eerste lid van den wijsvinger.

جڠكاو **djangkau** *mandjangkau* met uitgestrekte armen grijpen, reiken naar iets; naar zich toetrekken, halen; *pai djangkau kalam hambŏ di roemah* ga even mijn pen van huis halen; *pandjangkau* werktuig, waarmede naar iets gereikt of gegrepen wordt; *pandjapoei*ˢ *nan djaoeđh, pandjangkau nan hampiĕng* fig. de rechterhand van iemand; de persoon, die in alles van dienst is; *pandjangkauan* als maat, n.l. zoover men reiken kan.

جڠكه **djongkah** (met *djoengkang* gebruikt als *versterking*). – (ook in de beteekenis van *djoengkang*).

جڠكيه **djongkèh*** kam; *mandjòngkèh* kam-

men, uitkammen; *djongkèhlah aboeä̆-kau bakapoeloen samiëng* kam je haar uit, 't zit geheel in de war.

جغكت **djanggoei**ᵉ kinbaard; *ba- djanggoei- poelang kadagoeä̆-* zooals de baard op den kin terugkeert fig. bij elkander passen, bij elkander behooren; *kò- awa-nŏ poelang kèh padoesi nan toen, iŏlah badjanggoei- poelang kadagoeä̆- banai anŏ*, als hij met die vrouw trouwt, zou hij met haar een uitstekend paar vormen; *djanggoei- kambiëng* fig. voor iemand die een baard draagt, maar niet zijn dagelijksche gebeden doet; (die baard komt hem volgens den Maleier dan nog niet toe).

II naam van een padisoort (v. H.).

جغكت **djonggi**ᵉ lang, uitgerekt van sommige lichaamsdeelen b.v. van den hals, het bovenlijf, de beenen.

جغكغ **djonggang** te hoog in vergelijking van het grondvlak; lang en schraal van personen, letters, enz. *djonggang banai roemahkŏ, lawèh koerang tinggi labiëh* dat huis is veel te hoog, de breedte ervan is te gering en de hoogte te veel; *sia nan manjoerè-kŏ? djonggang banai hoeroeih toe.* Wie heeft dat geschreven; wat een houterige letters!

جغكل **djangga** met het gewone of natuurlijke niet overeenkomende; ongewoon, wanstaltig; onaangenaam voor 't gehoor of 't gezicht.

جغكي **djanggi** (in geschr.) een fabelachtig dier, dat in de bosschen leeft en het bloed van menschen en dieren uitzuigt.

جقس **djasa** (op hoofdpl.) inlandsch fiskaal.

جكلو **djikalau** (in geschr.) indien, als.

جلاتغ **djilatang** brandnetel; fig. stokebrand.

جلاجا **djaladjau** *mandjaladjau* voortkruipen, langs den grond kruipen van planten.

جلاجه **djaladjah** de regelmatige draf van paarden; vlot, vloeiend van het spreken.

جلاڤق **djalapa**ᵉ geopend liggen van een boek; van een mensch met armen en beenen uitgestrekt liggen; *mandjalapa-kan* uitstallen, ten toon stellen, te zien geven; *badjalapa-an* open en bloot verspreid liggen; *tadjalapa--tadjalapa-* zoo duidelijk zijn, dat er geen nadere toelichting noodig is; *ba-a didjalapa--kan samiëng pitih di lapiè-* waarom is dat geld zoo verspreid op dat matje gelegd.

جلاڤق **djalapoeä**ᵉ *mandjalapoeä̆-* op den achterste vallen.

جلاڤق **djilapa**ᵉ = *djalapa-*.

جلمڤي **djalampai** *mandjalampai* in zeer vermoeide houding zitten of liggen, b.v. met het hoofd achterover en de armen slap over de leuning van een stoel; *mandjalampaikan tangan* de armen zoo laten liggen of hangen.

جلوجر **djaloedjoeä** I een dwarslat of boom ter afsluiting, zooals in stallen gebruikt worden; *mandjaloedjoeä̆* rijgen, met groote steken naaien; door de reten van iets heenkruipen; *mandjaloedjoeä̆i parakarŏ* een zaak nauwkeurig onderzoeken.

جلوجه **djaloedjoeäh** I (zie volgende); II* geluid van vallend of stroomend water.

جلوجه **djalòdjòh** I rommelen van den buik, als men b.v. honger heeft; II* 't geluid bij braking.

جلوي **djaloeè**ᵉ *mandjaloeè-* 't geluid maken, dat aan het braken vooraf gaat.

جلوي **djiloeè**ᵉ (zie vorige).

جليجه **djalidjiëh** een slijmachtig vocht, uit den neus of mond komende; *mandjalidjiëh* het uitvloeien van dat vocht.

جليڠق **djalènga**ᵉ *mandjalènga-* vreemd, verwonderd op- of rondkijken; *kò-a kò-a diliè- di nagari nangkŏ djan djalènga--djalènga-i maloe awa-* wat ge in deze stad ook ziet, ge moet niet zoo voortdurend rondgapen, want ik word er verlegen door.

جليڤق **djalépò**ᵉ *mandjalépò-* wijze van zitten vooral van vrouwen, n.l. met de beenen onder het lichaam naar denzelfden kant uit; fig. zich deemoedig voordoen; *tadjalépò-* op den achterste gevallen.

جليڤه **djalépòh** (zie vorige).

جليلو **djalilò**ᵉ *mandjalilò-* met begeerige blikken naar iets kijken.

جليو **djaliò**ᵉ *mandjaliò-* wulpsch, smach-

tend kijken van vrouwen naar mannen; *djalidᵋ dama kapadam* een blik, zooals de damarkaars, die op het punt is uit te gaan; fig. voor de smachtende blikken van een schoone.

جمب **djambŏ** *mandjambŏ* met uitgestrekte armen naar zich toehalen; reiken naar iets; *sapandjambŏan* een lengte van de voeten tot de vingertoppen, als men de armen uitgestrekt naar boven houdt; *salah djambŏ maoeloeăkan* (zie *salah tariĕᵋ*).

جمباتن **djambatan** brug.

جمبالغ **djoembalang** een kwelgeest of duivel, die ongesteldheid veroorzaakt of zich aan dieverij schuldig maakt; *djoembalang lapa* de kwelduivel, die iemand overvalt, als hij zonder eten op weg gaat en dit aan anderen vertelt.

جمبيت **djambèᵉ** baard (gewoonlijk ronde baard).

جمبت **djamboeiᵉ** franje, kwast.

جمبر **djamba** gerecht, portie, hoeveelheid eten bestemd voor een zeker aantal personen, gewoonlijk voor 4 of 6; *sadjamba* fig. van denzelfden stand; *mandjamba* eten klaar zetten; fig. in gezelschap stilzwijgen; *oerang mandjamba* de persoon, die het eten klaar zet (waarbij hij niet spreken mag); *mandjambaï* plaats nemen rondom den disch; *mahadŏᵋi djamba soerang-soerang* fig. ieder bij zijn eigen werk blijven of zich met zijn eigen zaken bemoeien.

جمبر **djamboeă** I (zie *djamboeiᵋ*) *baᵋ a sapandjang ikŏ banai djamboeă kain kau* waarom is de franje aan je kleed zoo erg lang; II* één of meer winkeltjes bij elkander.

جمبغ **djambang*** (elders *lambang*) opgekrabd of omgewoeld van de aarde b.v. door het trappelen van paarden; kenteeken van gauw of morsig eten n.l. als het overblijvende eten hier en daar op het bord verspreid ligt; *baᵋa satjapèᵋ ikŏ anaᵋ kŏ makan, lah djambang nasi di pinggangnŏ* waarom eet dit kind zoo gauw, de rijst ligt op zijn bord verspreid; *a nan laloe samalam nangkŏ di laman djambang-djambang di nŏ tanah* wat kan er van nacht over het erf geloopen hebben, de grond is op verscheidene plaatsen omgewoeld.

جمبغ **djoembang** fraai, schoon van gestalte; moedig, dapper, flink; *anaᵋ sia toe djoembang banai roepŏnŏ, koeliᵋnŏ poetiĕh aboeăᵋ nŏ pandjang* wiens kind is dat? het is zeer schoon; zijn huid is blank en het heeft lange haren; – *sambilan oerang mampatèn djoekan si Intan indaᵋ iŏ dia-dia (di apŏ-di apŏ) iŏlah djoembang anaᵋ oerang toe* negen personen vochten tegen N.N. en toch is hij er ongeschonden afgekomen; hij is met recht een dappere kerel.

جمبغ **djombong*** *mandjombongkan* iemand in de hoogte steken; iemand naar den mond praten.

جمبق **djambaᵉ** een groote, donkerroode djamboe; rood zijn van toorn, schaamte of inspanning.

جمبن **djamban** (zelden) privaat).

جمبو **djamboe** naam van een vruchtboom; de vrucht; bekende soorten zijn de *djamboe aïĕ, djamboe kaliĕng, djamboe monjèᵋ*, de *poerawèh* of *piawèh*.

جمبي **djoembai** franje, kwast; *mandjoembai* als een franje of kwast hangen.

جمبية **djambiah** (zelden) breede, kromme dolk.

جمعة **djoema'at** (ook جماعت) vrijdag; vereeniging, bijeenkomst; *mandjoema'atkan* vereenigen.

جمڤ **djoempŏ** (zelden) *badjoempŏ* elkander tegenkomen; tegen elkander aan komen.

جمڤق **djompaᵉ** *mandjompaᵋ* steigeren; *badjompaᵋ* vechten van paarden; fig. tegen elkander op willen; voor elkander niet onder willen doen; (vooral van aanzienlijken bij het geven van feesten).

جمڤي **djampi** een geneesmiddel, waaraan tooverkracht wordt toegeschreven.

جملة **djoemlah** (op hfdpl.) som, geheel, totaal.

جن **djan** = *djangan*; I *djan lai dibali koedŏ toe hagŏnŏ maha* koop dat paard maar

niet; het is te duur; *na꞉ djan* opdat niet; *djan lai* laat staan, hoeveel te minder; *djan lai ringgi꞉ roepiah inda꞉* laat staan een rijksdaalder, zelfs een gulden heb ik niet; II* met.

جنابت **djinabat** (zelden) *mandi djinabat* baden na het uitoefenen van den bijslaap, (meer gebr. *mandi djoenoei꞉*).

جناوي **djanawi** (in verhalen), *padang djanawi* een tooverzwaard.

جنتايو **djantajoe** (in pantoens) naam van een fabelachtigen vogel.

†جنترا **djanta*** een bamboezen koker, om de *tanggoeli* in te bewaren.

جنتڠ **djantang** I duidelijk, klaar, begrijpelijk; *djantang banai katŏ-katŏ si Anoe manoendjoeă꞉kan élĕmoe nan toen* N.N. is zeer duidelijk als hij die wetenschap verklaart.

II *mandjantang* kleverig, lijmerig zijn, juist van dikte b.v. van stijfsel.

جنتڠ **djantoeăng** het hart; *djantoeăng tangan* de muis van de hand; *djantoeăng batih* de kuit; *djantoeăng pisang* de hartvormige, eetbare punt van de pisangbloem; *djantoeăng hati* troetelnaam: lieveling; *angoeih djantoeăng* zeer boos; meewarig, aangedaan; spijt gevoelende; *nan djantoeăngnŏ* het ware; datgeen waar het op aankomt; *kanai kapalŏ djantoeăng* op de gevoelige plaats raken; *inda꞉ badjantoeăng* schaamteloos, dom, onnoozel, onverschillig.

جنتيق **djantiĕ*** knip met duim en vinger; kleinigheid; *tarŏ djantiĕ꞉* om een kleinigheid spelen; *di nŏ djantiĕ꞉, di awa꞉ lah tjikoeih* voor hem is 't een kleinigheid, maar voor ons is 't van veel belang; *mandjantiĕ꞉* knippen met duim en vinger.

جنتق **djonta*** *badjonta꞉* met de beenen afhangende op de vensterbank zitten (in 't oog van den M. zeer onbehoorlijk); *basidjonta꞉* zich in die houding vertoonen.

جنتن **djantan** mannetje inzonderheid van dieren en planten; (van personen als grove uitdrukking); dapper, flink, ferm.

جنتن **djintan** I een soort komijn; II naam van een padisoort (v. H.).

جنتو **djantoe** *si djantoe** krekel.

جنتي **djanti** *mandjanti* in trossen, pluimen enz. afhangen.

جنتاي **djoentai** *mandjoentai* vrij afhangen; *doedoeă꞉ badjoentai* zitten met los afhangende beenen; *bagindŏ badjoentai* gemeene benaming voor 't mannelijk schaamdeel.

جنجڠ **djandjang** ladder, trap; *djandjang karang* hardsteenen trap; de trappen eener gerechtszaal; *maningkè꞉ djandjang karang* voor den rechter verschijnen; *pa꞉ djandjang* iemand met lange beenen; *badjandjang-djandjang* één voor één geregeld achter elkander; met trappen b.v. van geknipt haar; *toeroen naiĕ꞉ djandjang* uit- en inloopen; *toepai djandjang* een eekhorensoort; *badjandjang naiĕ꞉ batanggŏ toeroen* fig. volgens stand, waardigheid, ouderdom, enz. *taambau dihimpi꞉ djandjang* (zie *ambau*).

جنجڠ **djŏndjang** *mandjondjang* steigeren; *badjondjang* vechten van paarden.

جنجڠ **djoendjoeăng** een stok of staak, waarlangs een klimplant wordt geleid; *djoendjoeăng siriĕh* zulk een stok voor de sirihplant; fig. hij, die aansprakelijk gesteld wordt voor de uitnoodigingen; de persoon, in wien ook anderen worden uitgenoodigd; *djoendjoeăng baniĕh* de planten, o.a. *galoendi* en *bingkasŏ*, die, onder het prevelen van een gebed, om de *baniĕh* geplant worden, ten einde de rijst tot geheimzinnigen steun te strekken; *taboe djoendjoeăng* een hoog opgroeiend suikerriet; *mandjoendjoeăng* stutten, steunen; *badjoendjoeăng* een stut of steun, een echtgenoot hebben; *ana꞉ dèn kabadjoendjoeăng* mijn dochter zal gaan trouwen; *djoendjoeăngan* naam voor den grondlegger der Moh. godsdienst; *ba꞉ djoendjoeăng manampa꞉ siriĕh* zooals de leiboom, die de betelrank ziet; fig. 't is koren op zijn molen (v. H.).

جنجوڠ **djondjong** (zie *djondjang*).

جنجڠ **djindjiĕng** (zie het volgende).

جنجڠ **djèndjèng** *mandjèndjèng* met een of beide handen oplichten of dragen, waarbij het voorwerp naar beneden hangt;

een voorwerp dragen, dat aan een koord hangt; overbrieven, oververtellen*; *badjèndjèngan** oververteld en daardoor aan elkeen bekend; – *katŏ-katŏ dèn tjakŏ djan didjèndjèng bakèh oerang toe* ge moet, wat ik je daar straks zeide, niet aan dat mensch oververtellen; *batali boeliĕh diiriˤ batangkai boeliĕh didjèndjèng* (zie *tali*).

جنجي **djandji** verbond, verbintenis, overeenkomst, belofte, bepaalde tijd, termijn; *djandji doeŏ tahoen* een afspraak van twee jaren; *mintaˤ djandji sapoeloeăh hari* tien dagen uitstel vragen; *lah sampai djandjinŏ* zijn levenstijd was reeds daar; *dalam djandji* verloofd; overeenkomst aangegaan hebbende; *pandjang djandji* iemand, die altijd belooft of telkens uitstelt; *habih djŏ djandji* uitgemaakt met alleen te beloven, d. i. uitgesteld; *mandapèˤi djandji* zijn belofte nakomen; *manjampaikan djandji* den tijd afwachten, waarop een belofte vervuld zal worden; *maoebah djandji* zijn belofte schenden; *mamatjiˤkan djandji* zijn belofte houden; *badjandji* afspreken, overeenkomen; *baˤ badjandji djŏ oelandŏ* zooals bij het afspreken met Hollanders, d. i. precies doen, zooals afgesproken is; *mandjandjikan* iets toezeggen, belofte doen; *padjandjian* toezegging, belofte; *dima tadjandji ditapati* waar beloofd is, wordt vervuld; fig. wat boven ons hoofd besloten is, ondervinden wij ook.

جنجيئ **djandjièˤ** naam van een pas bij het schermen, waarbij de rechtervoet naar voren gebracht wordt, zoodat de hiel den grond niet raakt.

جنجيلو **djandjiloe** naam van een pas bij het schermen, waarbij de linkervoet naar achteren wordt gebracht zoo dat de teenen den grond niet raken.

جند **djandŏ** weduwe of weduwnaar, een gescheiden man of vrouw.

جنڠدڠ **djèndang*** klaar, helder, b.v. van het zonlicht, het vuur, enz. *tarang djèndang hati* vlug van begrip, verstandig.

جنداي **djoendai** *sidjoendai* toovermiddel, toegediend, om iemand waanzinnig te maken; toestand van waanzin, dikwijls voorkomende onder vrouwen, die een minnaar afgewezen hebben.

جندٓه **djoendèh*** I moedig, brutaal; II* *mandjoendèhkan* uitrukken, afrukken, met spoed behandelen; *djoendèhkan samiĕnglah boeloe ajam nan toen* trek de veeren van die kip maar uit; *api lah gadang djoeŏ djoendèhkanlah kòˤa kòˤa di tèh roemah;* het vuur is reeds groot, breng alles, wat in huis is, met spoed weg.

جو **djó** I = *dangan;* II verkorting van *djanjŏ* in den 1sten en 2den pers. *djŏ dèn; djŏ ang.*

جو **djoeŏ** alleen, slechts, niets anders dan, eveneens; *ditantang laoeiˤ laoeiˤ djoeŏ ditantang langiˤ langiˤ djoeŏ* men zag niets dan lucht en water; *baˤ itoe djoeŏ* datzelfde; 't is even zoo.

جوادة **djoeadah** gebak, snoeperij, lekkernij.

جوار **djoearŏ** ceremoniemeester, feestregelaar; *boedjang djoearŏ* de beschermgeest bij de hanengevechten.

جوارن **djoearan*** hengelstok van bamboe.

جوبڠ **djoeboeăng*** het gewelfde dek op vaartuigen.

جوبه **djoebah** lang opperkleed, tabbaard.

جوت **djoetŏ** millioen.

جوجت **djoedjoeiˤ** *mandjoedjoeiˤ* aan iets trekken, pluizen, uitpluizen b.v. de *idjoek*, om er touw van te maken; uitwringen van natte kleeren, door de handen drukkend naar beneden te bewegen; *mandjoedjoeiˤ-djoedjoeiˤ* iemand met zachte woorden, met een zoet lijntje trachten over te halen.

جوجر† **djoedjoeă*** een gedeelte van den mast.

جوجڠ **djoedjoeăng** *mandjoedjoeăng* op of boven het hoofd houden of brengen; *djoedjoeăng-badjoedjoeăng* op elkander gestapeld; *mandjoedjoeăng kapalŏ loentjoeăng mamikoeă indaˤ babahoe* (zie *pikoeă*); *ròdi batoeroeiˤ titah badjoedjoeăng* de bevelen worden opgevolgd.

جوجه **djoedjoeăh** bijzondere genegenheid, voorliefde, voorkeur; *djoedjoeăh banai*

oerang mambali djaga si Anoe bij voorkeur koopt men de goederen van N.N.

جوجاي **djoedjai** *mandjoedjai* uitlokken; iets doen, met het doel, dat een ander ook iets doen zal; b.v. iets doen, om een ander aan het lachen te maken.

جوّدو **djŏdoe** weerga, evenbeeld, gelijke; *sadjŏdoe* een span, een paar.

جوّدي **djŏdi** *main djŏdi* dobbelen; *badjŏdi* dobbelen.

جوّر **djoea** I naam van een boom; II naam van een visch.

جورڠ **djòrong** I deel; *sadjòrong* een deel; *badjòrong* uit deelen bestaande; *nagari badjòrong, kampoeăng baoempoeăᶜ* de negorij bestaat uit deelen en de kampoeng uit groepen woningen; – II *pinggan djòrong* een ovalen schotel.

جورو **djoeroe** *djoeroe toelih* schrijver; *djoeroe batoe* de onderofficier aan boord, die op het anker te passen heeft en op de klippen moet letten; *djoeroe moedi* of *kamoedi* de stuurman.

جوروء **djòròᵒ** *mandjòròᶜ* uitsteken b.v. van een kaap; indringen b.v. van een zeeboezem; *kampoeăng tadjòròᶜ* een kampoeng, die, in vergelijking van andere, naar voren ligt.

جوري **djoerai** deel, stuk, flarde; gedeelte van een negorij, dat een moskee heeft om het vrijdagsgebed te doen; *badjoerai-djoerai* in flarden; *tadjoerai* in flarden afhangen.

جوّغ **djŏang** *badjŏang* wedijveren, tegen elkander op willen; *si Amin badjŏang djŏ si Badoe nama nan kalabiĕh alèᶜ nŏ* Amin wedijvert met Badoe wiens feest het grootste zal zijn.

جوڠت **djoengoeiᵒ** uithoek, punt, kaap; *mandjoengoeiᶜ* vooruitsteken, vooruitspringen, boven andere voorwerpen uitsteken.

جوّڠق **djŏngaᵒ** (zie *djangaᶜ*).

جوڠيء **djoengèᵒ*** plaagziek, lastig zijn voor anderen; *djan sadjoengèᶜ itoe banai soebari ang anaᶜ rang gadang* ge moogt niet zoo plaagziek of lastig zijn, al zijt ge ook 't kind van een aanzienlijke.

جوّڠيء **djŏngèᵒ*** laag van achterhoofd.

جوّق **djŏaᵒ** I (zie *djŏang*); II *mandjŏaᶜ* optrekken; *mandjŏaᶜ laĭĕ* de zeilen bijzetten.

جوّق **djoeiĕᵒ** wankelen, waggelen, elk oogenblik dreigen te vallen; topzwaar, te hoog in vergelijking van het grondvlak; – *baᶜa indaᶜ dirabahkan karambiĕ toe, tagaᶜnŏ sadjoeiĕᶜa* waarom wordt die klapperboom niet omver gehaald, hij staat te waggelen als iets.

جوّكوء **djòkòᵒ** als, indien, zoo, ingeval.

جوكت **djoegiᵒ** (zie volgende).

جوّكت **djŏgiᵒ*** I nat, doorweekt; *ditaraᶜ nŏ di hoedjan sadjŏgiᶜ-djŏgiᶜ awaᶜ* wijl ik in den regen moest blijven wachten ben ik door en door nat geworden; II geruineerd, alles verloren hebbende; *djŏgiᶜ awaᶜ samalam nangkŏ bamain, sasiang-siang hari alah samiĕng,* ik ben dezen nacht door het spel geruineerd; tot den morgenstond heb ik niets dan verloren.

جوّكق **djŏgaᵒ** I *oerang djŏgaᶜ* personen van een slecht, losbandig gedrag; roovers, dieven, spelers; II* (zie *djŏaᶜ*).

جوكه **djoegoeăh** in de uitdrukking *nan djoegoeăh nan pangkoeăh* voorkomende in het excuus, dat een ceremoniemeester maakt, wanneer de gasten gezeten en de spijzen opgedischt zijn: *kòᶜ lai nan hèrèng nan gèndèng nan djoegoeăh nan pangkoeăh, mintaᶜ dibari ma'af kami* als er aan de plaatsing of aan het eten iets mankeert, dan vragen we daarvoor vergiffenis.

جوّكي **djŏgi** in de uitdrukking *bangkiᶜ djŏgi* niet weten, wat men doet; zonder bewustheid handelen.

جوّل **djoea** *mandjoea* verkoopen; *djoea bali* koop en verkoop; *badjoea* verkoopen als handelaar, handelen in; *mandjoea namŏ oerang* met bedriegelijke oogmerken iemands naam gebruiken; *mandjoea matŏ* (zie *mandjaga matŏ*); *tadjoea* (zie *tadjaga*); *mandjoea tagaᶜ* iemand beet nemen, iets wijs maken; *mandjoea tangkai pangkoeă dadòᶜ* komt overeen met ons: knollen voor citroenen verkoopen; *didjoea moengkŏ dibali* verkocht en daarna ge-

kocht worden, d. w. z. zich als koopman eerst overtuigen of zekere koopwaar gewild zou zijn en zich er daarna van voorzien; fig. eerst denken en dan handelen; *djòkòᶜ didjoea djaoeăh-djaoeăh djòkòᶜ digantoeăng tinggi-tinggi* doen en laten kunnen, wat men goed vindt; zonder eenige verantwoording gezag uitoefenen.

جولر **djoeloeă** *mandjoeloeă* recht vooruit schuiven of steken; uit iets voor den dag komen, ergens uit steken; *djoeloeă djala* zonder bepaald doel overal in- en uitloopen; pierewaaien.

جولڠ **djŏlang** *mandjŏlang* schrijdelings op den nek of op den schouder dragen; *badjŏlang* schrijdelings op iets zitten.

جولوڠ **djòlong** pas, kortelings, begin, oorzaak, reden; *djòlong tibŏ* pas gekomen; *djòlong gadang* nog niet lang groot; *djòlong baboeah* voor de eerste maal vruchten dragende; *oerang djòlong* iemand, die voor de eerste maal pas getrouwd is; *manggih djòlong bamoesin* de manggis beginnen pas druk te worden; *a djòlongnŏ, moengkŏ ang batjakaᶜ djŏ si Anoe* wat is de oorzaak, dat ge met N N. hebt gevochten? *baᶜ boedjang djòlong bakarih* zooals een jonkman, die voor 't eerst een kris draagt; fig. opgetogen en in ongunstige beteekenis trotsch, verwaand; (zoo ook: *baᶜanaᶜ gadih djòlong basoebang* en *baᶜanaᶜ gadih djòlong manoemboeăᶜ*); *rang darèᶜ djòlong manoeroen* zooals een Bovenlander, die voor 't eerst naar de Benedenlanden gaat; fig. onhandig, lomp.

جوليڠ **djoeliéng** ongelijk, scheef, wankelend; *djoeliĕng tagaᶜ* weifelend, onzeker, b.v. waar men zich verdedigen moet; *djoeliĕng basŏ** krom praten.

جاليڠ **djòlèng** scheel, loensch; (zie ook *djoeliĕng*).

جولق **djoeloeăᶜ** *mandjoeloeăᶜ* met iets langs afhalen, afstooten, fig. uitlokken, uitvisschen; *mandjoeloeăᶜ-djoeloeăᶜ paroeiᶜ* stekend, brandend gevoel in de maag, waarbij neiging tot braken; *djoeloeăᶜ-djoeloeăᶜ hantoe* een roode vrucht, die van binnen zwart is, aan een slingerplant groeit en als geneesmiddel dient; *pandjoeloeăᶜ* werktuig om iets af te halen, af te stooten. – *badjoeloeăᶜ moengkŏ larih* fig. eerst vragen, dan pas krijgen; *nan didjoeloeăᶜ indaᶜ dapèᶜ nan pandjoeloeăᶜ tingga diatèh* waar men naar stoot krijgt men niet en waarmede men stoot blijft hangen (in den boom); fig. overeenkomende met goed geld naar kwaad geld gooien.

جولق **djoeliĕᶜ** (zie *djoeliĕng*).

جوله **djŏlah** (zie bij *oebi*).

جولي **djŏli** een paar, n.l. mannetje en wijfje; ook wel van voorwerpen, die bij elkander passen.

جولي **djoelai** I rank van kruip- of slingerplanten; *mandjoelai* zich hechten aan iets anders; van de uiteinden van takken: zich slingeren om, overkruipen naar een andere plant; *bari badjoendjoeăng katjang toe djan mandjoelai poetjoeăᶜnŏ* plaats een stok bij die *katjang*, opdat de toppen zich nergens aan vast hechten; *tadjoelai* naar beneden afhangend; *aka mandjoelai* het verstand ontwikkelt zich. – II naam van een padisoort (v. H.).

جوليء **djoelèᶜ** *mandjoelèᶜ* lekken, overslaan van vlammen; *kòᶜ minjaᶜ didjoelèᶜ api kabanjaᶜan mambaka roemah* als de vlam bij de olie komt ontstaat er veelal brand; *aka badjoelèᶜ* het verstand ontwikkelt zich.

جونت **djoenoeiᶜ** in *mandi djoenoeiᶜ* zich baden na den bijslaap.

جوه **djòh** toch, dan, dan toch.

جوهڠ **djoehoeăng** *mandjoehoeăng* een voorwerp, dat zich in de hoogte bevindt, afstooten bij dat werk tevens wat opspringende; iemand van beneden naar boven een stoot of steek toebrengen; *djoehoeăng paramajŏ* een duivelskunst, waardoor men iemand ziek of ongelukkig maakt. (Van den vijand wordt gewoonlijk een teekening of afbeeldsel gemaakt, waarin, onder 't prevelen van een tooverformule, een gat gestoken wordt); *mandjoehoeăngkan* iets op bovenbedoelde wijs afstooten; *kòᶜ indaᶜ sampai panggalan kaboeah nan*

toen, *djoehoeängkan malah* als die stok niet tot aan die vruchten reikt, stoot ze dan opspringende af.

جوهري **djöhari** (ook *djoeari*) ervaren, knap, kundig.

جهيله **djahiliëh** *adat djahiliëh* overoude adat.

جيء **dji**ᵉ verkorting van *andji*ᶜ.

جيبه **djiboeäh*** domkop, stommeling (veelal als scheldwoord); veelvraat, gulzigaard.

جيجت **djidji**ᵉ vies van iets zijn; foei; (tegen kleine kinderen vooral); *inda*ᶜ *djidji*ᶜ *ang makan toe* ben je niet vies, om dat te eten.

†جيجر **djidjië** *mandjidjië* grijnzen, de tanden laten zien; drenzen, huilen; *djan didjidjiëkan ana*ᶜ *kètè*ᶜ *manangih jö baikö* ge moet niet zoo grijnzen tegen dat kind, het zal gaan huilen; *djidjië-djidjiëi* dikwijls de tanden laten zien; dikwijls huilen; *pandjidjië* huilebalk; (ook wel lachebek).

†جيدر **djida*** *mandjida* vereelt worden; hard en grof worden van de huid; kaal worden, afslijten van kleeren; b.v. aan de ellebogen van de jas enz.

جيرت **djirè**ᵉ huisje, bij de graven van aanzienlijken.

جيرس **djiroeih** spits toeloopend; voor 't gezicht elkander naderend, zooals de kanten van een langen weg; *sadjiroeih pamandangan* een gezicht ver.

جيرغ **djérong** krom, bochtig, slingerend; van de rechte richting afwijkend b.v. bij het inscheuren van lijnwaad, of de wijze, waarop het paard op het schaakbord verplaatst wordt; *djalan mandjérong* een weg, die met een bocht loopt; slingerpad; kleine of binnenweg naar of in de kampoeng; *djérong-badjérong djalan di kampoeäng* de wegen in de kampoeng slingeren in verschillende richtingen.

جيرق **djira**ᵉ (somtijds ook *djara*ᶜ) I een boom met kleine, roode vruchtjes; II *badjira*ᶜ een kinderspel.

جيغو **djingau** *mandjingau* met vooruitgestoken hoofd naar iets kijken.

جيقغ **djipang** tak; *badjipang* getakt, gaffelvormig, gevorkt; *hati badjipang* dubbelhartig; *djan dipitjajöi banai katö oerang toe hatinö badjipang* ge moet niet te veel vertrouwen stellen in 't geen die man zegt, hij is dubbelhartig.

جيل **djélö** I *badjélö* in kronkels afhangen van touw, enz. *badjélö aka tjinö* naam van een patroon van snijwerk; *tadjélö* in kronkels op den grond liggende.

II* *djélö biö* naam van een gebak (v. H.).

جيلت **djilè**ᵉ *mandjilè*ᶜ likken, oplikken, aflikken, fig. geruineerd; *didjilè*ᶜ *hari* verveld van de huid tengevolge van het branden der zon; *didjilè*ᶜ *koenang-koenang* zonder haar op 't hoofd; *lah sadjilè*ᶜ*-djilè*ᶜ*nö si Anoe maroegi badjaga* N.N. is geheel geruineerd door schade in den handel.

جيلغ **djiloeäng** (= *toemboeä*).

جيلم **djilam** *mandjilam* likkebaarden, den smaak van iets wegkrijgen; naar iets verlangen of naar meer ervan verlangen, als men er van geproefd heeft; *tadjilam* verlangend, begeerig naar iets gemaakt zijn; b.v. naar 't einde van een verhaal, waarvan men slechts een gedeelte gehoord heeft.

جيله **djilah** helder door schoonheid; glimmend; door en door schoon; zuiver; geheel op; *mandjilahkan* schoon, helder maken, opmaken, verteren; *mandjilahkan tjawan soedah dibasoeäh hapoeih djö kain* om kopjes helder te maken, moet men ze, na ze gewasschen te hebben, met een doek afvegen; *lah sadjilah-djilahnö awa*ᶜ *ba*ᶜ *tji*ᶜ *ajam diapoeih djö daoen sikasö*ᶜ ik ben zoo schoon mogelijk evenals als kippendrek, die afgeveegd is met *kasö*ᶜ blad d. w. z. ik heb geen cent meer; ik ben zoo arm als Job.

جيمت I **djimat** (meer *adjimat* of *azimat*) amulet.

II *djimè*ᶜ op, uit, af; *lah djimè*ᶜ *nasi tasandoeä*ᶜ al de rijst is opgeschept; – *mandjimè*ᶜ*kan* op, uit, afmaken, voleinden; *sadjimè*ᶜ*-djimè*ᶜ*nö* geheel en al op; zooveel als er was of waren; tot het laatste of den laatsten toe;

sadjimè⁼-djimè⁼nŏ pitih awa⁼ tabalandjŏkan ik heb mijn geld tot den laatsten cent uitgegeven; *sadjimè⁼-djimè⁼nŏ oerang tahimbau di awa⁼* tot den laatsten persoon toe is door mij uitgenoodigd.

جيمت **djimi**ᵉ een soort van klem, onmacht om den mond te openen; fig. met den mond vol tanden zitten; voortdurend stilzwijgen, vooral gezegd van personen, die dit doen, als zij in gezelschap zijn.

جينس **djinih** soort.

جينق **djina**ᵉ mak, tam, getemd, vriendschappelijk, gezellig; *mandjina⁼kan* temmen, enz.; *mandjina⁼i* zich tegenover iemand tam, vriendschappelijk, gezellig voordoen; *djina⁼ pitih di nŏ* van personen, die op eene gemakkelijke wijze aan geld komen; b.v. van kooplieden, die gelukkig zijn in den handel; *djina⁼ parapati* tam, zooals de duiven; (als men te dicht bij hen komt, vliegen zij weg); van vrouwen, die voor mannen slechts in schijn gemakkelijk te naderen zijn.

جينه **djiniĕh*** schoon, zuiver, rein, helder; *lah djinih banai kŏ basasah* dat goed is zeer helder gewasschen.

جيو **djiŏ** leven, ziel; benaming als liefkozing.

جيهن **djihin** geest, zoowel goede als kwade.

چ Tj.

چاء **tja**ᵉ geluidnabootsing van kleine voorwerpen, die in den modder vallen (zie *datja⁼*).

چابت **tjaboei**ᵉ *mantjaboei⁼* uittrekken, uitrukken; *mantjaboei⁼ banjanji* hoog uithalen, de keel uitzetten bij het zingen; *mantjaboei⁼ oerang* iemand uit zijn betrekking ontslaan; *mantjaboei⁼kan* iets uittrekken, uitrukken b.v. *mantjaboei⁼kan roempoei⁼* gras uittrekken; *batjaboei⁼* vingt-et-un spel; trente-et-un spel; *njaŏ tatjaboei⁼* gestorven.

†چابر **tjaba** I zorgeloos, achteloos, niet zuinig; *moentjoeăng tjaba* onvoorzichtig in het spreken; flapuit; *tjaba banai oerang kŏ pitih dipaséra⁼-sera⁼kan samiĕng* deze man is zeer achteloos, zijn geld legt hij maar overal verstrooid neer; II in pantoens: luid, hardklinkend b.v. *digoegoeă agoeăng nan tjaba.*

چابر **tjaboeă** *mantjaboeă* in het water verdwijnen, onder water duikelen of dompelen; *mantjaboeăkan* iets indompelen; *sitjaboeă* I bemoeial, wijsneus; *a goenŏnŏ kadjŏ oerang disatŏi, iŏ malah sitjaboeă banai ang* wat hebt ge met anderen mee te doen, je bent een rechte bemoeial.

II* sprinkhaan; *tjaboeă tjaba masoeă⁼ kampoeăng oerang* (een der zoogen. *oendang² nan salapan*) op een ongemanierde wijze in de kampoeng komen en daar rondloopen.

چابغ **tjabang²** naam van een model hoofddoek.

چابق **tjaboeă**ᵉ *mantjaboeă⁼* indompelen b.v. de vingertoppen in 't water; *tatjaboeă⁼* ingedrongen zijn b.v. *matŏ awa⁼ tatjaboeă⁼ di daoen kajoe* ik heb een boomblad in mijn oog gekregen.

چابق **tjabiĕ**ᵉ gescheurd, verscheurd, afgescheurd; *tjabiĕ⁼-tjabiĕ⁼* in stukken gescheurd of verscheurd; *mantjabiĕ⁼* scheuren, verscheuren, afscheuren; *mantjabiĕ⁼-tjabiĕ⁼* in stukken scheuren of verscheuren; *mantjabiĕ⁼ harang* schreeuwen, zeer luid spreken; *tjabiĕ⁼-tjabiĕ⁼ boeloe ajam* evenals dat men kippenveeren scheurt; fig. van echtgenooten of familieleden telkens twisten en weer vrede maken; *mantjabiĕ⁼ moerah, mandjahi⁼ sari⁼* scheuren is gemakkelijk, maar 't dan weer naaien is moeielijk, fig. brouilleeren gaat gauw genoeg, maar weer de oude vrienden worden, gaat moeielijk; *mantjabiĕ⁼ badjoe di dadŏ* fig. openbaren datgeen, waarvoor men zich schamen moet; *mantjabiĕ⁼ siriĕh di tjaranŏ, mambaŏ katangah balai* de sirih in de betelschaal

scheuren en naar de balai brengen, een ceremonie, waarbij over een bloedverwant het banvonnis werd uitgesproken.

چابو **tjaboe** *pantjaboe* een vallans om olifanten, rhenocerossen en tapirs te vangen (v. H.).

چابا **tjabau** *mantjabau* met haast of ter smuik wegnemen, wegkapen, afkapen; *makanan di tangan oerang ditjabaunŏ* hij neemt het eten van onder iemands handen weg; *sitjabau* iemand, die zich gemakkelijk laat beetnemen, een hals.

چابوه **tjaboeăh** in de war, in rep en roer; *tjaboeăh kampoeăng di oerang maliĕng tadi malam* de kampoeng is gisteren nacht door een dief in rep en roer gebracht; *mantjaboeăh* in de war brengen, in rep en roer brengen, verontrusten.

†چاتر **tjata** vlek, litteeken, zooals door het vaccineeren; *batjata* bevlekt, bezoedeld, geschonden; *djan ditarimŏ oerang toe kabinantoe agaᶜ batjata toemah*, ge moet dien man niet tot schoonzoon nemen; hij is niet veel bijzonders.

چاتو **tjatoeă** I een soort van damspel; *boeăh tjatoeă* de stukken daarbij, damschijven, stukken bij het schaakspel; *patjatoeăran* het bord bij dergelijke spelen; II stiksel; *mantjatoeă* doorsteken van matrassen; stikken met gouddraad; III* *tjatoeă api* vuurslag (v. H.).

چاتس **tjatoeih** *mantjatoeih* snoepen; tegen elkander slaan b.v. van de tanden; bijten van paarden; fig. booze of beschamende zinspelingen maken; *mantjatoeih api* of *mantjakoeih api* vuur slaan; *mantjatoeih-tjatoeih makan* met lange tanden eten.

چاتيڠ **tjatiĕng** *mantjatiĕng* laten wegspringen, door met de vingertoppen op het eene einde van het voorwerp te drukken; scherp, beleedigend zijn van woorden; *katŏ-katŏ si Anoe banjaᶜ nan mantjatiĕng* de meeste woorden van N.N. zijn kwetsend; *tjatiĕng-tjatiĕngi* van vrouwen: zich aanstellen; *tjatiĕng-tjatiĕngi padoesi nantoen roepŏnŏ naᶜ balaki si Anoe;* wat stelt die vrouw zich aan, het schijnt, dat zij N.N. tot man wil hebben (men zegt dit b.v. als een vrouw onder een of ander voorwendsel gedurig voorbij de woning van een man komt of tracht hem te ontmoeten).

چاتق **tjatoeăᶜ** kap, houw; *mantjatoeăᶜ* kappen, hakken, houwen; afhakken, stukken uit iets slaan b.v. met een mes; toepikken* b.v. van vechtende vogels; *mantjatoeăᶜkan* iets gebruiken om te houwen, enz.; *tjatoeăᶜ-tjataᶜ* bedrijvigheid; allerlei geluiden van werklieden, die bezig zijn; *tatangkŏᶜ oerang maliĕng lah kanai tjatoeăᶜ kanjiĕngnŏ* de dief is gevangen, hij kreeg een houw over het voorhoofd; *ajam nan manang indaᶜ mantjatoeăᶜ lai* de haan, die gewonnen heeft, pikt niet meer toe.

چاچت **tjatjèᶜ** gebrek, fout, smet, vlek; *batjatjèᶜ* geschonden, met gebreken enz. fig. van lage afkomst zijn; *mantjatjèᶜ* aamerkingen maken, schempen, op de gebreken van iets wijzen.

چاچر **tjatja** pokken, ontstaan door inenting; *mantjatja* I vaccineeren II herhaaldelijk slaan, kloppen, tikken, ranselen; *ditjatja tjanang pamanggiĕ* er werd op het omroepersbekken geslagen; *tjatja banai kapalanŏ djŏ tjikoeih, djahèᶜ banai anaᶜ kŏ* stomp hem ter dege met je knokkels op het hoofd, het is erg stout dat kind; *pantjatja* goudsmidshamertje.

چاچڠ **tjatjang** een boom, waarvan de schors een donkerroode verfstof oplevert.

چاچوڠ **tjatjoeăng** *batjatjoeăng* in tegenstrijd zijn, niet harmonieerend, woordenstrijd hebben, redetwisten; *patjatjoeăngan* punt van verschil of dispuut; *mampatjatjoeăngkan* over iets redetwisten; *a nan dipatjatjoeăngkan oerang tangah djalan toe* waarover hebben die menschen onderweg verschil?

چاچيڠ **tjatjiĕng** aardworm; *baᶜtjatjiĕng kapanèhan* ongedurig, geen rust in het lichaam hebben; *kanagari tjatjiĕng* grove uitdrukking voor: sterven.

چاچق **tjatjaᶜ** hagedis II *mantjatjaᶜ* knijpen; in 't vleesch zetten van de nagels, aangrijpen met de klauwen; zakkerollen; *pan-*

*tjatja*ˢ zakkeroller; *mantjatja*ˢ *tongga*ˢ gaten hakken in de balken voor den bouw van een huis; *taloeă tjatja*ˢ*an* gezwollen liesklieren; *boeliĕh koekoe na*ˢ *mantjatja*ˢ nagels gekregen hebben en nu willen knijpen d. w. z. van een geschonken recht of voordeel gebruik maken tot nadeel van den schenker.

چاچو **tjatjau** ongedurig, bewegelijk, niet bij zijn werk blijvend, uitlooperig; *mantjatjau* van alles tegelijk beginnen, zonder iets tot een einde te brengen; *oerang nan tjatjau inda*ˢ *mamasa*ˢ*kan nasi* hij die ongedurig is, kan geen rijst gaan koken fig. hij die niet bij zijn werk blijft, kan zelfs het gemakkelijkste niet verrichten.

چاچه **tjatjah** I een werktuig bij het weven, bestaande uit een lap of uit een stuk klapperbast, dat telkens eventjes in 't water wordt gedompeld, om er de draden mee te bevochtigen; II oogenblik, eventjes; *satjatjah* een oogenblik, een weinigje; *ba*ˢ*a satjatjah samiĕng sikŏ* waarom komt ge maar voor een oogenblik hier? *tjatjah nangkŏ* zoo even; *tjatjah lai* zoo aanstonds, nog een oogenblik; *mantjatjah* even van iets proeven, er een likje van nemen; *tjatjah tjatjah barŏ* rakelings, op 't kantje af; *mantjatjahkan* eventjes neerzetten, eventjes doen ophouden; *inda*ˢ *boeliĕh mantjatjahkan ikoeă* men kan zijn achterste niet eventjes neerzetten; men heeft geen oogenblik rust; *tatjatjah* even aangeraakt hebben; *hambŏ tarambau ikoeă hambŏ tatjatjah kalatjah* ik viel en raakte met mijn achterste even in den modder; – *sajang di garam satjatjah diboesoeă*ˢ*kan kabau nan sikoeă* op een korreltje zout zien en een heelen buffel doen bederven; fig. door verkeerde zuinigheid veel nadeel lijden; *hati koeman samŏ ditjatjah hati gadjah samŏ dilapah* als het 't hart van een koeman is, dan krijgt ieder er maar een heel klein stukje of maar een likje van; maar is het 't hart van een olifant dan kan ieder daarvan groote brokken eten; fig. kleine zoowel als groote winst gelijkelijk deelen; zoo ook: *kò*ˢ *sakètè*ˢ *diagiĕh batjatjah, kò*ˢ *banja*ˢ *diagiĕh baoempoeă*ˢ als het weinig is bij likjes, beetjes en als het veel is bij hoopen verdeelen.

(*tjatjah lai* is plaatselijk *tjalai*, wat dan ook voor een groot tijdsverloop wordt gebruikt).

چاچوه **tjatjoeăh*** *mantjatjoeăh* hinderen, storen, lastig vallen; *kò*ˢ *oerang toeŏ mangètjè*ˢ *djan ang tjatjoeăh* als oude lieden praten, moogt ge hen niet storen.

چادر† **tjada** doek, zakdoek.

چادق **tjada**ᵖ *inda*ˢ *tjada*ˢ ongetwijfeld, zeer zeker; *ana*ˢ*-ana*ˢ *kò*ˢ *inda*ˢ *baradja inda*ˢ *tjada*ˢ *djadi rang djahè*ˢ als kinderen niet leeren, worden het ongetwijfeld slechte menschen; *djan ang pandjè*ˢ *djoeŏ kajoe nantoen, kò*ˢ *tarambau inda*ˢ *tjada*ˢ *laï* (klim toch niet in dien boom, als ge valt, komt er niets meer van je terecht (ben je er ongetwijfeld geweest).

چادق **tjadiĕ**ᵖ I zwaarden of vlerken van een schuitje; *kò*ˢ *di bidoeă*ˢ *tampan katjadiĕ*ˢ als ge in een *bidoek* waart zoudt ge een zwaard gelijken (gewoonlijk gevolgd van: *kò*ˢ *di darè*ˢ *tampan kalaka* en waart ge op 't land dan zoudt ge 't aanzien van een *lakar* hebben) fig. je bent een groote domkop.

II (zie چردق).

چادي **tjadai** *mantjadaikan* iets gering schatten, met onverschilligheid behandelen, niet tellen.

چار **tjarŏ** wijze, manier, aard, gebruik; *tjarŏ boelŏ* (of *boekŏ* of *boengkang*) onkiesche, ongekuischte taal; *oeang tjarŏ* geld door de bruid aan den bruidegom gegeven, na het huwelijk en bij het scheiden door haar terug te ontvangen.

چارت **tjaroei**ᵖ vuile, onzedelijke taal, gemeene benaming voor het vrouwelijk schaamdeel; *batjaroei*ˢ vuile taal praten; *mampatjaroei*ˢ*i* met vuile taal bejegenen, uitschelden; *patjaroei*ˢ vuilbek.

چارق **tjara**ᵖ *mantjara*ˢ drinken uit een voorwerp, zonder dit aan den mond te zetten, in den mond leeg laten loopen, b.v. een ei; uitslurpen; *minoen aïĕ inda*ˢ *èlò*ˢ *ditjara*ˢ

*tatjakiê*ᶜ *awa*ᶜ water op die wijze drinken is niet goed, men verslikt zich; *mantjara*ᶜ *bana*ᶜ fig. afzetten, uitzuigen, woekeren; *oerang nan kèntjong hatinŏ amoeăh mantjara*ᶜ *bana*ᶜ *oerang* iemand, die bedriegelijk van aard is, houdt er van een ander af te zetten; *pantjara*ᶜ *bana*ᶜ woekeraar, afzetter; *pantjara*ᶜ *taga*ᶜ iemand, die op bedoelde wijze drinkt, fig. een ongemanierd, een schaamteloos mensch; *pantjara*ᶜ *taloeă* een kip, die haar eigen eieren uitzuigt fig. een man, die bloedschande pleegt.

چارق **tjaroeă*** holte, inham b.v. aan den kant van een rivier; nis in een berg; diepe keep in een boom; *mantjaroeă*ᶜ van onder de bovenvlakte wegnemen; een diepe keep maken; II* bamboezen koker in de soerau, waarin water voor de reiniging der voeten; III* = *tjaroei*ᶜ.

چارق **tjariê*** *mantjariê*ᶜ draaien, boren; invreten van een wond (meer gebr. *lariê*ᶜ) *lonta ditjariê*ᶜ een uitgedraaid oorversiersel in den vorm van een schijf.

چارم **tjaram** *mantjaram* inzakken van losse aarde; naar beneden schieten van vogels; *tatjaram* ingezakt, ingevallen b.v. van de wangen; (*pipih tatjaram*); *kapatang hambŏ timboen loebang nangkŏ kini lah tatjaram sakali* gisteren heb ik dit gat volgegraven en nu is alles weggezakt; *laki-laki malah manampa*ᶜ *tikoeih mantjaram jŏ kabawah* als de *laki-laki angin* (een soort van alang) een muis ziet, schiet hij pijlsnel naar beneden.

چارن **tjaran** *batjaran* kibbelen, krakeelen; *patjaranan* oorzaak van gekibbel; *a asanŏ patjaranan tjakŏ kŏ?* Wat was oorzaak van het gekibbel daar zoo even?

چاره **tjarah** *mantjarah* hakken, in stukken hakken; *bahagian kitŏ nan saparampè*ᶜ *kabau kitŏ tjarahlah kini* dit ons vierdedeel van den buffel, zullen we nu in stukken hakken; *batjarah* bij gedeelten, bij kleine hoeveelheden; *oerang manggalèh garam mambali baraiêh, mandjoea batjarah* de kleinhandelaren in zout koopen in 't groot in en verkoopen in 't klein uit; *mampatjarahkan* in kleinere deelen verdeelen b.v. van iets, dat men gezamentlijk gekocht heeft.

چاروه **tjaroeăh** af, klaar, in orde, gereed, schoongemaakt; *barèh tjaroeăh* rijst, die geheel schoon gemaakt is; *tjaroeăh-tjaroeăh* geheel klaar, enz. *mantjaroeăhkan* af, klaar, enz. maken.

چاري **tjari** *mantjari* zoeken, opzoeken, opsporen, nagaan; *mantjari-tjari* vitten, spijkers op laag water zoeken; onaangenaamheden uitlokken; *mantjarikan* voor een ander zoeken; *pantjari* zoeker, werktuig om te zoeken; *pantjarian* kostwinning, bedrijf, bezitting door eigen arbeid verkregen (ook *haratŏ pantjarian*); *batjari-tjarian* elkander zoeken, verstoppertje spelen; *tjari-mantjarikan* voor elkander zoeken; *mantjari koetoe dalam idjoeă*ᶜ ongedierten in de idjoek zoeken fig. iets zoeken, wat moeielijk te vinden is; het onmogelijke willen; *mantjarikan poenggoeăng ta*ᶜ *basaò*ᶜ *kapalŏ ta*ᶜ *batoekoei*ᶜ voor den rug en het hoofd zoeken, die niet gedekt zijn, fig. den kost voor zich zelven zoeken.

چاراي **tjarai** *mantjarai* van dieren: niet meer bij de moeder zijn; *mantjarai manjoesoe* van de borst zijn, niet meer zuigen; *mantjaraikan* scheiden, n.l. anderen van zich zelf; *mampatjaraikan* van elkander scheiden; *batjarai* scheiden, gescheiden zijn; *batjarai lari* van elkander wegloopen; *tatjarai* afgescheiden zijn, niet mogen meedoen aan iets; *patjaraian* reden tot scheiding, plaats, waar een voorwerp van een ander gescheiden is of de deelen van een zelfde voorwerp gescheiden zijn; *tjarai bérai* verstrooid, geheel uit elkander; *batjarai ba*ᶜ *kadamam, babaoeă ba*ᶜ *kamoetah* gescheiden is 't alsof men de koorts zal krijgen en vereenigd, alsof men braken zal; fig. van echtgenooten, familieleden of vrienden: bij elkander zijnde, ruzie maken of elkander haten en van elkander zijnde, elkander erg missen; *barèh tjarai* naam van een padisoort; ook de gewone rijst ter onderscheiding b.v. van de kleefrijst.

چاڠڠ **tjangang** verbaasd, verstomd, versuft; *si tjangang* een suffer; *mantjangang* wezenloos, gedachteloos zijn, suffen, wezenloos staren; *manga mantjangang ang doedoeäᶜ a nan ang agaᶜi* waarover zit ge zoo te suffen, waar denkt ge over? *tjangang-tjangangi* heele maal in de war zijn; in 't geheel niet weten wat te moeten doen b.v. van iemand, wien verschillende dingen te gelijk gelast worden.

چاڠوءڠ **tjangoeäng*** (zie *tjangoeiᶜ*).

چاڠق **tjangaᶜ** (zie *tjangang*).

چاڠم **tjangam** *mantjangam* in den mond opvangen; toehappen zooals b.v. een hond.

چاڠو **tjangoe*** naam van een bamboezen muziekinstrumentje, waarop met een stokje geslagen wordt (v. H.).

چاڠوء **tjangòᶜ** gulzig.

چاڠوي **tjangoeiᶜ** *mantjangoeiᶜ* met de armen over elkander zitten; luieren; toekijken; wachten; verlaten achterblijven; *mantjangoeiᶜ lah ang sikö satarö dèn makan* ge kunt toekijken (ook wacht hier maar) terwijl ik eet; – *si tjangoeiᶜ* een ledigglooper; vruchten, die in rijpen toestand lang aan den boom blijven hangen; *basitjangoeiᶜ* wachtende zijn; van vruchten in rijpen toestand lang aan den boom blijven; *baᶜa indaᶜ makan djoeö nasi lah basitjangoeiᶜ* waarom eet ge toch niet, de rijst staat al lang te wachten; *tatjangoeiᶜ* teleurgesteld, omdat men b.v. bij het uitdeelen niets gekregen heeft.

چاڠه **tjangah** *mantjangah* gapen, openstaan, open en bloot staan of liggen; *tatjangah* gapend, openstaand; open en bloot liggen of staan; *tjangah-tjangahi galaᶜ* met open mond of luidkeels lachen; – *sadᶜ lamari toe tatjangah samiëng makanan didalam* doe die kast dicht, ze staat open en er is eten in; *kòᶜ doedoeäᶜ djö oerang patoeiᶜ-patoeiᶜ djan tjangah-tjangahi galaᶜ* als ge bij fatsoenlijke lieden zit, moet ge niet luidkeels lachen.

چاڠيه **tjangiëh*** *mantjangiëh* = *mantjangoeiᶜ*, *baᶜa mantjangiëh samiëng pailah bakadjö* waarom luiert ge zoo, ga werken; – *lah mantjangiëh awaᶜ manantikan si Anoe* ik verbeuzel mijn tijd met dat wachten op N.N.

چاڤ **tjapö** een soort van wilde salie.

چاڤت **tjapèᶜ** snel, gauw, behendig; *tjapèᶜ lagö gadang kanai* die te haastig is bij 't vechten krijgt veel slaag; fig. de onvoorzichtige moet het tegen den voorzichtige afleggen; ondoordacht handelen brengt groot nadeel aan; *talampau tjapèᶜ djadi lambèᶜ* hoe meer haast, hoe minder spoed.

چاڤڠ **tjapang** een hekje van bamboelatjes, dat men een kalf aanbindt, om het 't zuigen te beletten.

چاڤوڠ **tjapoeäng** *tatjapoeäng* teleurgesteld, zijn wensch of hoop verijdeld zien; *lah baᶜ maharòᶜ goenoeäng di awaᶜ boeliëh anaᶜ padoesi kirönö mati poelö, tatjapoeäng samiëng awaᶜ* ik had een berg van hoop, toen ik een dochtertje kreeg, maar 't is weer gestorven; mijn hoop is in rook verdwenen.

چاڤيڠ **tjapiëng** stukje, klein gedeelte van iets; *mantjapiëng* een stukje afscheuren; *mantjapiëng-tjapiëng* in stukjes scheuren; *batjapiëng-tjapiëng* in kleine stukjes gescheurd; *tandèh soerèᶜ awaᶜ batjapiëng-tjapiëng di baroeäᶜ* mijn brieven of boeken zijn door een aap allemaal in stukjes gescheurd.

چاڤق **tjapaᶜ** *mantjapaᶜ* smakken bij het eten, of als kenteeken, dat iemand of iets ons verveelt; *darèh banai tjapaᶜ oerang toe makan* dat mensch smakt zeer hard bij het eten; *atjòᶜ kali banai angkoe nan toen mantjapaᶜ-tjapaᶜ bakèh dèn* die *angkoe* smakte onophoudelijk tegen mij (een bewijs, dat ik hem verveelde).

چاڤوق **tjapoeäᶜ** pokdalig.

چاڤه **tjapah** naar boven breed of wijd uitloopend.

چاڤاي **tjapai** *mantjapai* grijpen, reiken naar iets, trachten te verkrijgen b.v. wetenschap, een betrekking, enz. *naᶜ hambö tjapai djoeölah baikö karoemah angkoe* ik zal toch trachten strakjes bij U te komen; *indaᶜ tatjapai* niet gelukt, niet kunnen, niet gedaan kunnen krijgen; *indaᶜ tatjapai di nö djadi panghoeloe* 't is hem niet gelukt panghoeloe te worden; *indaᶜ tatjapai di hambö karoemah*

ang ik heb niet bij u kunnen komen; *sapantjapaian* zoover men reiken kan.

چاك **tjakŏ** straks, zoo even; – *tjakŏ banai* daar straks; *tjakŏ barisoeăᶜ* van morgen.

چاكر **tjakoeă** een welriekende koenjitsoort als reukwerk of medicijn gebruikt en zeer laag bij den grond groeiende.

چاكس **tjakoeih** I *mantjakoeih* vuur slaan; *tjakoeih-api* vuurslag; II *mantjakoeih* snoepen; III* (zie *tjakoeih*).

چاكڠ **tjakoeăng** ingevallen, diep liggend, hol van de oogen; *matŏ tjakoeăng* holle, diep liggende oogen.

چاكڠ **tjakiĕng*** *mantjakiĕng* onthouden van; bedwingen, beteugelen; *kŏᶜ indaᶜ dioebah lakoe nan boeroeăᶜ dèn tjakiĕng salérŏ ang* als ge uw slechte gedrag niet verandert, zal ik u onthouden hetgeen ge graag hebt; *kalakoean nan boeroeăᶜ èlŏᶜ bana ditjakiĕng* 't is heel goed een slecht gedrag te beteugelen.

چاكڤ **tjakap** (op hfdpl.) bij de hand, flink, vlug.

چاكق **tjakaᵓ** I gevecht; *batjakaᶜ* vechten; *mantjakaᶜi* bevechten; *patjakaᶜan* reden, waarom men vecht; vechtplaats; *mampatjakaᶜkan* vechten van velen tegen een; over iets of naar aanleiding van iets vechten; *batjakaᶜ di ikoeă alahan* vruchtelooze moeite doen; *tjakaᶜ soedah gajoeăng takana* na afloop van het gevecht zich herinneren, hoe men de stooten had moeten toebrengen of hoe men uitvallen moest; fig. zich te laat herinneren, wat men op het juiste oogenblik had moeten doen; het komt als mosterd na den maaltijd.– *batjakaᶜ djŏ rang taᶜ baaboeăᶜ* of *djŏ rang boekoeă* met kaalkoppen vechten; fig. geschil of ruzie maken met zijn minderen of met personen aan wie niet veel gelegen is; – II *satjakaᶜ siriĕh* een bundeltje sirihblaadjes, als onderdeel van *sakabèᶜ*; *pinggang satjakaᶜ* een middel te omspannen, door de twee handen zoodanig tegen elkander te leggen, dat de toppen der duimen en middelvingers elkander raken.

چاكق **tjakoeăᵓ*** *mantjakoeăᶜ* afhakken, afhouwen; *tjakoeăᶜ-tjakoeăᶜ lihiĕ* het kuiltje in den hals.

چاكق **tjakiĕᵓ** I *mantjakiĕᶜ** bij de keel grijpen, vangen; II *tatjakiĕᶜ* zich verslikken; III *laboe tjakiĕᶜ* naam van een laboesoort.

چاكل **tjaka** *matjakali* gedachte hebben op iets; *ditjakali* vermoedelijk; zooals te denken is; *hambŏ lah mantjakali djoeŏ si Anoe kadatang* ik heb ook gedacht, dat N.N. komen zou; *èlŏᶜ sadiŏ djoeŏ nasi ditjakali datang oerang nan dihimbau tjakŏ* 't is raadzaam wat rijst klaar te maken, want vermoedelijk zullen de personen, die daar straks gevraagd zijn, komen.

چاكم **tjakam** *mantjakam* met de nagels of klauwen vastgrijpen; in 't vleesch dringen van een ring; *tjakam-tjakam* sporen, litteekenen van knijpen, enz *tabang basitoempoe hinggŏᶜ mantjakam* bij 't opvliegen drukken en bij 't neerstrijken zich vastgrijpen; fig. doelende op hem, die zijn kampoeng verlaat en op een andere plaats zich bij zijn soekoegenooten of familieleden neerzet.

چاكو **tjakau** *mantjakau* grijpen, vangen.

چاكه **tjakah** stomphoekig; te weinig inof omgebogen b.v. van een haak; fig. twijfelachtig, wijfelend in 't spreken.

چاكي **tjakai*** gemeene benaming voor het vrouwelijk schaamdeel; *anaᶜ tjakai* een kind wiens vader onbekend is.

چاڬر **tjagoeă** *mantjagoeă* met het hoofd boven, door, uit iets heenkomen; boven anderen uitsteken, om het hoekje kijken; *tatjagoeă* eventjes voor den dag komen, met een punt of slip ergens uitsteken; *tatjagoeă katŏkatŏ* in zijn spreken een of ander laten doorschemeren; *papandjanglah pamarésŏan lah tatjagoeă salahnŏ toemoeah* maak het onderzoek wat langer, zijn fout schemert al door; *mantjagoeăkan* I buiten iets houden b.v. het hoofd buiten het water, als men baadt; II* omgevallen voorwerpen oprichten b.v. padihalmen.

چاڬو **tjagau*** tapir.

چاڬويء **tjagoei**ᵒ *mantjagoei*ᶜ I smakken, happen naar lucht b.v. van iemand, die op het punt is te verdrinken; II toekijken, werkeloos aanzien, staan wachten b.v. *nasi lah mantjagoei*ᶜ de rijst staat al te wachten (in deze beteekenis meer gebr. *tjangoei*ᶜ).

چالو **tjalŏ** gebrek, vlek, smet; *mantjalŏ* bevlekken, schandvlekken.

چالڠ **tjalang** *pantjalang* (in geschr.) roofschip, oorlogschip.

چالوڠ **tjaloeăng** een koker van bamboe met een handvat, dienende om er drinkwater in te halen of in te bewaren.

چالق **tjala**ᵒ I *tjala*ᶜ *matŏ* een mat blauw poeder, waarmede de onderranden der oogen bestreken worden, om den glans der oogen te verhoogen; *mantjala*ᶜ *matŏ* de oogleden met dat poeder bestrijken; II *mantjala*ᶜ afvijlen; slijpen, om iets scherp of glanzend te maken; *pantjala*ᶜ *aloeih* van personen, die op een fijne manier iemand de waarheid kunnen zeggen of de les lezen; *katjŏ kŏ*ᶜ *ditjala*ᶜ *èlŏ*ᶜ*-èlŏ*ᶜ *hampiĕng sarŏman intan* als glas goed geslepen is, ziet het er uit als diamant; III* naam van een padisoort (v. H.); IV* de zoom van gouddraad onder aan de saroeng.

چاليق **tjaliĕ**ᵒ *mantjaliĕ*ᶜ kijken, zien, aanschouwen; *djan lai kadikakŏ*ᶜ *pakadjŏan toe, mantjaliĕ*ᶜ *nŏ aloen laï* ik heb dat werk nog niet eens bezien, veel minder ben ik er aan begonnen; *salah tjaliĕ*ᶜ op ongepaste manier naar iets kijken; *mantjaliĕ*ᶜ*kan* toezicht op iets houden, aankijken, aanzien; *ang tjaliĕ*ᶜ*kan samiĕng adiĕ*ᶜ *ang batèndjoe* ge ziet het maar aan dat uw broeder aan het vechten is; – *tjaliĕ*ᶜ*kan sin* (= *samiĕng*) *lah ba*ᶜ*a djan nŏ mamboeè*ᶜ kijk maar alleen toe hoe hij 't maakt (ge moet hem niet helpen); *mampatjaliĕ*ᶜ*kan* iets laten zien; met velen bezien; *tjaliĕ*ᶜ*-mantjaliĕ*ᶜ*kan* elkander aankijken fig. de een voor den ander eenige handeling maar aanzien, zonder iets uit te voeren; *ba*ᶜ*a tjaliĕ*ᶜ*-mantjaliĕ*ᶜ*kan samiĕng kabakadjŏ*; waarom zit ge de een voor den ander het werk maar aan te kijken; *pantjaliĕ*ᶜ*an* gezicht, uitzicht; vermoeden, verdachte houding; *ba*ᶜ*a tjondong banai pantjaliĕ*ᶜ*annŏ akèh dèn* waarom houdt hij mij zoo sterk verdacht; – *mantjaliĕ*ᶜ *paliharŏkan matŏ badjalan paliharŏkan kaki* fig. bij alles wat men doet, moet men voorzichtig zijn; *bakatŏ malam mandanga-danga, bakatŏ siang mantjaliĕ*ᶜ*-tjaliĕ*ᶜ spreekt men 's nachts, dan moet men goed hooren en spreekt men over dag, dan moet men goed zien (n.l. of er iemand bij is, die 't niet mag hooren of zien) fig. men moet ten alle tijden voorzichtig zijn in zijn spreken; *ba*ᶜ *mantjaliĕ*ᶜ *limau masa*ᶜ of *ba*ᶜ *mantjaliĕ*ᶜ *asam* fig. sterk verlangen, watertanden naar iets.

چالو **tjalau** *batjalau-tjalau* bij brokstukken, bij gedeelten iets verrichten; niet geregeld en behoorlijk afmaken door hier en daar nog wat onaangeroerd te laten.

چاليه **tjaliĕh** *batjaliĕh* kunstgrepen, listen gebruiken, voorwenden 't een of ander, uitvluchten zoeken; *patjaliĕh* iemand, die dat gewoon is te doen; *roepŏnŏ datoeă*ᶜ *nantoen lah batjaliĕh datang karoemah awa*ᶜ *dikatokannŏ jŏ rintang* 't schijnt, dat die datoek uitvluchten zoekt; als hij bij mij moet komen, zegt hij dat hij bezigheden heeft; *hai djan lalŏ*ᶜ *djoeŏ laï batjaliĕh kŏmoeah bibiĕ ang manggaribi*ᶜ*-garibi*ᶜ hei, doe maar niet alsof ge slaapt, ge fopt ze, want je lippen bewegen zich.

چامر **tjama** I gulzig; II (vooral op hfdpl.) vuil, onrein; *mambaŏ tjama* of *kain tjama* de maandstonden hebben.

†چامرڠ **tjamoeă** naam van een doosje.

چامس **tjamèh** I bezorgd, vreesachtig; *mantjamèhkan* bezorgd enz. maken; *pantjamèh* iemand, die zich spoedig bezorgd maakt; II (zie *tjamiĕh*).

چامق **tjamoeă**ᵒ* *mantjamoeă*ᶜ stompen, slaan, steken; *kŏ*ᶜ *dèn tjamoeă*ᶜ *tjoeah* (= *tjiè*ᶜ *boeah?*) *dadŏ ang, malarat* als ik je één stomp op de borst geef, ben je ongelukkig; *mantjamoeă*ᶜ *djŏ katŏ-katŏ* beleedigen, kwetsen met woorden.

چامم **tjamam** (zie *tjangam*).

چامين٢ **tjamin²** naam van een kleine zure vrucht.

چاميه **tjamiĕh** op het punt van, bijna, juist dat, enz. *oentoeăng laï hambŏ basoeŏ djoeŏ di roemah, tjamiĕh hambŏ badjalan* 't is gelukkig dat ge me nog thuis treft, ik wilde juist uitgaan.

چانيت **tjani^** *mantjaniʿ* door zinspelingen iemand beschaamd maken, vernederen; *tatjaniʿ* beschaand gemaakt op die wijze.

چانڠ **tjanang** een koperen bekken, waarop geslagen wordt, om iets bekend te maken b.v. om de bevolking voor de heerendiensten op te roepen.

چانق **tjana^** *mantjanaʿ* indringen van een voorwerp in een ander; *tatjanaʿ* ingedrongen zijn; *hambŏ liĕʿ oerang djatoeăh di karambiĕ tibŏ dibawah tatjanaʿ batoe dikanjiĕngnŏ* ik zag iemand uit een klapperboom vallen, beneden gekomen drong hem een steen in het hoofd.

چاناي **tjanai*** *mantjanai* slijpen, schuren van messen, enz.; zich optooien; *pantjanai* slijpsteen; *lakèh mamakai, djan ditjanai djoeŏ laï*, kleed U spoedig en tooi U maar niet zoo op.

چاوت **tjawè^** band, gordel om de lendenen; *batjawèʿ* een *tjawèʿ* dragen, als *tjawèʿ* aanhebben; *batjawèʿ kain* een kain als *tjawèʿ* dragen; *mampatjawèʿ kain* een kain als *tjawèʿ* om de lendenen knoopen.

چاوق **tjaoeă^** wond, snede, kerf, houw, kloof, lang en breed litteeken; *batjaoeăʿ* van litteekens, houwen, enz. voorzien; *mantjaoeăʿ* kerven, houwen; enz. *tandèh tjaoeăʿ-tjaoeăʿ tapaʿ awaʿ taindjah di patjahan katjŏ* de zool van mijn voet zit vol kloven, ik heb in glasscherven getrapt; *oerang nan patjakaʿ batjaoeăʿ-tjaoeăʿ moekŏnŏ* liefhebbers van vechten zitten vol litteekens in 't gezicht.

چاول **tjaoeă** een smal stuk doek als salendang om de lendenen geslagen.

چاون **tjawan** kopje; *alèh tjawan* het schoteltje, dat er bij behoort; *mantjawan* stil zitten, leeg zitten.

چاي **tjajŏ** (ook *tjahajŏ*) glans, schittering, *batjajŏ* glans, schittering hebben, glanzend, schitterend; *mantjajŏ* glans afwerpen, schitteren.

چاءي **tja-i*** voor *kètjèʿ lai* nog een beetje.

چاءير **tjaïĕ** dun, vloeibaar; *mantjaïĕkan* dun, vloeibaar maken; *mampatjaïĕkan* dunner maken, verdunnen.

چاءيڠ **tjaïng** *mantjaïng* op luide, schreeuwerige toon zeggen, overschreeuwen.

چايه **tjajah** vergeetachtig, onverschillig voor iets; *mantjajahkan* onverschillig behandelen, geen acht slaan op iets.

چبادق **tjoebada^** een nangkasoort; *oerang nan makan tjoebadaʿ awaʿ nan kanai gatahnŏ* fig. een ander heeft er het voordeel, het aangename en ik heb er de schade, het onaangename van; ook: ik lijd door hetgeen hij misdoet.

چت **tjat** (op hfdpl.) verf.

چراتق ماتق **tjoeratiĕ^-matiĕ^** kleinigheden, snuisterijen.

چران **tjaranŏ** betelschaal met een voet.

چرچ **tjaratjŏ** *mantjaratjŏ* verwijten, smalen, beleedigen.

چردق **tjadiĕ^** slim, geslepen, uitgeslapen, bij de hand; *katjadiĕʿan* slimheid, sluwheid, overleg; *bakatjadiĕʿan* met slimheid, overleg, enz.; met elkander in slimheid enz. wedijveren; *mangatjadiĕʿi* iemand de dupe van slimheid, list, enz. maken, op listige wijze foppen; — *tjadiĕʿ boeroeăʿ* bedrieger; *tjadiĕʿ pandai* raadslieden; *talampau tjadiĕʿ takadiĕʿ* te groote slimheid bedriegt zich zelve.

چرڠݢهن **tjaranggahan** *batjaranggahan* wanordelijk naar verschillende kanten uitsteken van lange voorwerpen.

چرمڤڠ **tjirampang** babbelachtig, praatziek; *mantjirampangkan* over iets babbelen, iets oververtellen.

چرمين **tjamin** spiegel; *tjamin matŏ* bril; *tjamin pintoe* glasruit; *tjamin taroeih* waarzeggersspiegel; *roemah tjamin* spiegellijst, brilledoosje; *batjamin* een spiegel gebruiken, tot spiegel hebben, in een spiegel zien; *batja-*

min aië b.v. van een plant, die aan den waterkant groeit; zich in 't water spiegelen; *batjamin bangkai* een kreng tot spiegel hebben fig. een toestand moeten aanzien, die onteert of schande veroorzaakt b.v. van een man, die ziet, dat zijn vrouw ontuchtig is; *mampatjamin* als spiegel gebruiken; aanschouwen, voor oogen hebben; *kalakoean ang lah dèn patjamin tiòᵋ hari tapi dèn pabiakan samiëng* ik heb je gedrag elken dag voor oogen gehad, doch ik liet je maar begaan; *tjamin taᵋ basaòᵋ* lachebek, flapuit; – *boeroeäᵋ moekö tjamin di balah* omdat men een leelijk gezicht heeft, wordt de spiegel gebroken; fig. hen, die ons attent maakt op onze gebreken kwalijk bejegenen.

چروچق **tjaròtjò**ᵃ I trechter; II* staketsel, paalwerk in 't water.

چروچوي **tjaroetjoei**ᵃ *mantjaroetjoeiᵋ* snel voortbewegen.

چريت **tjoeritò** verhaal, vertelling, *batjoeritö* verhalende, vertellende zijn; *mantjoeritökan* tot verhaal maken, vertellen

چريچي **tjaritji**ᵃ I de bekkens bij de muziek; II *mantjaritjiᵋ* uitzijpelen, uitspuiten, b.v. van water, etter uit een wond enz.; piepen van muizen, vogels, enz.; *mantjaritjiᵋ boenji tikoeih di tèh paran* de muizen piepen op den nokbalk; *mantjaritjiᵋ darah awaᵋ kanai bakam* het bloed spoot mij uit het lichaam, toen mij koppen gezet werden; *batjaritjiᵋan* aan alle kanten naar buiten komen, gudsen b.v. van zweet; *paloeäh koedö lah batjaritjiᵋan diratjaᵋ djoeö* het zweet gudste het paard overal van het lichaam en toch werd het bereden.

چريدي **tjarèdè**ᵃ klein maar stevig gebouwd, vierkant van lichaamsbouw.

چغاغه **tjingangah** praatziek, babbelachtig; *tatjingangah* open en bloot, zonder deksel; *mantjingangahkan* verklappen, openbaar maken; open laten staan *kòᵋa kòᵋa nan tadanga djan ditjingangahkan* wat ge ook hoort, ge moogt er niet over praten.

چغكارق **tjangkarie**ᵃ* krekel.

چغكر **tjangka** (op hfdpl.) (zie *tangka*).

چغكو **tjangkoeä*** (zie *tjakoeäᵋ*).

چغكي **tjangkie** kopje.

چغكوغ **tjangkoeäng** *mantjangkoeäng* hurken, zoodanig, dat de knieen opstaan en het achterste den grond niet raakt.

چوغكغ **tjongkang** in *tjòngkang tèmbaᵋ* het doel voorbij geschoten.

چوغكوغ **tjongkong** I gebrekkig, ongewoon aan iets, onhandig; *baᵋa iö satjongkong ikö awaᵋ lah biasö babadjoe dalam, kini babadjoe singkèᵋ* wat voel ik me vreemd of ongewoon, ik ben gewoon een lang baadje te dragen en heb nu een kort aan; *tjinö nan baharoe datang tjongkong katö-katönö malajoenö* de pas aangekomen Chineezen spreken het Maleisch gebrekkig uit; – II (zie *tjonggong*); III *mantjòngkòng* wijze van hurken (zie *djongkong* (ook voor: *mantjangkoeäng*).

چغكيغ **tjangkieng** naam van een boom.

چغكوق **tjangkoeä**ᵃ I aflegger, stek op een andere plant ingeënt; II *mantjangkoeäᵋ* in kleine stukjes hakken, kerven; *goelai tjangkoeäᵋ* een toespijs van jonge bamboespruiten met visch vermengd; *tjangkoeäᵋ lah haloeih-haloeih raboeäng toe kagoelai* hak die lootjes goed fijn, om er *goelai* van te maken; *alah hambö basoeö oerang mati ditangah djalan badannö lah ditjangkoeäᵋ-tjangkoeäᵋ oerang* ik vond iemand dood op den weg liggen; men had hem op verscheidene plaatsen wonden toegebracht.

چوغكق **tjongka**ᵃ I een soort van bakspel, dat vrouwen en ook jonggehuwden spelen; II flink, ferm, onbedeesd.

چغكيل **tjoengkie** (zie *tjoekië*).

چغكم **tjangkam** (zie *tjakam*).

چغڬغ **tjanggang** tusschenruimte, scheiding; *batjanggang* tusschenruimte hebben, gescheiden zijn; *roemah hambö batjanggang djö roemahnö* mijn huis staat van het zijne gescheiden; *dahoeloe satoe hati koedian batjanggang* vroeger waren zij bevriend, doch later gescheiden; *mantjanggangkan wakatoe* bij tusschenpoozen iets doen.

چڠݢوڠ **tjanggoeăng** *tatjanggoeăng* verlaten, achtergelaten zijn.

چوڠݢوڠ **tjonggong*** wanstaltig, niet bij elkander behoorend of passend.

چڠݢو **tjanggoe** I fijt, verzwering van den vinger; II* het verschrompelen en afsterven der ledematen (v. H.).

چڠݢه **tjanggah** stuk hout, dwars op een ander verbonden; *batjanggah* gevormt, getakt.

چڠݢاي **tjanggai** I kunstmatige nagel van goud of zilver, die vastgemaakt wordt aan den nagel van de linkerpink; II* fijt, verzwering van den vinger.

چڠوق **tjingŏaᵋ** *mantjingŏaᵋ* den kop in den nek leggen.

چڤ **tjap** (op hfdpl.) stempel, zegel.

چکاتن **tjikatan** handig, vlug, vaardig.

چکارو **tjikarau** naam van een kruid als geneesmiddel gebruikt.

چکالو **tjikaloe** naam van een vrucht met zwarte, naar anijs smakende pitjes.

چلاکو **tjilakŏ** (gewoonlijk *tilakŏ* w. m. z.); *malang tibŏ, tjilakŏ datang* een ongeluk komt nooit alleen.

چلمڤوڠ **tjalimpoeăng** (zie *talimpoeăng*).

چلوڤا **tjaloepa** vuil, morsigheid in 't aangezicht, vooral om den mond na het eten of drinken.

چلومو **tjalòmòᵋ** (zie *tjilòmòᵋ*).

چلومو **tjilòmòᵋ** (zie *tjaloepa*).

چماتي **tjoemati** zweep.

چمارا **tjamara** (op hfdpl.) bosje valsche haren, onder 't hoofdhaar gestoken.

چمانيڠ **tjoemaniĕng** vruchten, die uitgehold worden zooals papaja's, klappers, enz.

چماني **tjoemani** een waterketel van een klapperdop gemaakt, veelal gebruikt bij het reinigen der voeten (v. H.).

چمبوت **tjamboeiᵋ** (op hfdpl.) korte zweep, karwats.

چمبوڠ **tjamboeăng** een groote kop of kom.

چمبق **tjoembaᵋ*** (zie *soembaᵋ*) houw, kap, schram, kerf; *mantjoembaᵋkan* houwen, kappen, kerven; *batjoembaᵋ-tjoembaᵋ* vol houwen enz.

چمبڠ **tjambang*** (zie *lambang*) deuk, gedeukt; *mantjambang* deuken, pletten b.v. daar, waar men gaatjes wil maken; *batjambang* met deuken.

چمبم **tjambam** *mantjambam* te water gaan; *tatjambam* in 't water vallen; *mantjambamkan* indompelen.

چمبم **tjimbam*** bol, opgeblazen, opgezet van het gelaat.

چمبو **tjoemboe*** *mantjoemboe* opstoken, opruien.

چمبورو **tjamboeroe** (meer gebr. *tjamboeroean*), jaloersch.

چمباي **tjambai*** naam van een sirihsoort.

چمڤو **tjampŏ** in *harimau tjampŏ* een der wreedste, gevlekte tijgersoorten.

چمڤاݢو **tjampagŏ** een boomsoort met welriekende bloemen.

چمڤور **tjampoeă** *mantjampoeă* mengen; *mantjampoeă dadiĕh djŏ aïĕ* melk met water mengen; *batjampoeă* vermengd; *tapoeăng toe indaᵋ èlòᵋ batjampoeă djŏ kapoeă* dat meel is niet goed, 't is vermengd met kalk; *dadiĕh batjampoeă aïĕ* melk met water gemengd; omgaan, verkeeren met iemand; *hambŏ batjampoeă djŏ si Anoe* ik heb omgang met N.N. *tatjampoeă* betrokken zijn in iets; *hambŏ tatjampoeă dalam parakarŏ toe* ik ben in die zaak betrokken; *mantjampoeăkan* iets mengen in iets; *mantjampoeăkan aïĕ kadadiĕh* water in de melk mengen; *mampatjampoeăkan* onder elkander mengen; verwarren; *mantjampoeăi* zich bemoeien met iets; *parakarŏ oerang baᵋa ditjampoei poelŏ* waarom bemoeit ge u weer met de zaken van anderen; *tjampoeăran* mengsel; *pantjampoeă* wat dient, om met iets vermengd te worden; *aïĕ toe pantjampoeă dawèᵋ* dat water dient om den inkt te mengen.

چمڤڠ **tjampang** in verbinding met *tjampoeăng* w. m. z.

چمڤوڠ **tjampoeăng** *mantjampoeăng* in iets verdwijnen, dompelen of onderdompelen; *mantjampoeăngkan* indompelen; *kòᵋ tapanggang tangan lakĕh tjampoeăngkan kaaïĕ garam* als ge de handen gebrand hebt, dompel ze dan

gauw in water, waarin zout is opgelost; *tatjampoeăng* ingedompeld, ondergegaan van de zon; *tatjampoeăng mantari* tegen den avond; *tatjampoeăng sisoengoeiᵋ* zich te goed doen aan 't eten van lekkers; *mantjampoeăngi* zich in iets dompelen; fig. zich mengen in, zich bemoeien met iets; *mantjampoeăngi aïë* zich in 't water dompelen; *djan ditjampoeăngi parakarŏ nan boeroeăᵋ* meng je niet in slechte zaken; – *tjampoeăng-tjampang* inzakken in een weeke zelfstandigheid b.v. in den modder.

چَمڤڠ **tjèmpang*** gescheurd; *tjèmpang-tjèmpang* vol scheuren.

چَمڤوڠ **tjèmpong*** dik, vet, log; *mantjèmpong* veel in eens nemen b.v. *mantjèmpong nasi* veel rijst in eens nemen; in groote stukken hakken b.v. *mantjèmpong laoeăᵋ* vleesch in groote stukken hakken.

چَمڤَڠ **tjèmpèng** geschonden aan den rand; met stukjes er uit (zie *sèmpèng*).

چمڤق **tjampaᵋ** *mantjampaᵋkan* wegwerpen, wegsmijten; *mantjampaᵋkan diri* zich verwijderen, zich verslingeren, zich een slechten naam maken; *tjampaᵋkan lah indaᵋ dèn kapai dŏ* scheer je weg, ik ga toch niet mee; *batjampaᵋlah ang* loop naar den duivel; *poeroe tjampaᵋ* mazelen; – *mantjampaᵋkan batoe kaloea* steenen (die te gebruiken zijn) naar buiten werpen fig. aan anderen hulp verstrekken, en zijn eigen familie in den steek laten.

چمڤم **tjimpam** I dik, mollig, gevuld; II *mantjimpam* plompen in een vloeistof; *mantjimpamkan* iets indompelen; *tatjimpam* ingedompeld, ingedreven, diep in 't vleesch gedrongen van een wapen.

چمڤوروڠ **tjimpòrong*** opening door en door; fig. babbelaar, flapuit; *oerang toe indaᵋ boeliëh dipitjajŏi awaᵋnŏ tjimpòrong banai* dien man kan men niet vertrouwen, hij is een groot babbelaar.

چمڤه **tjampah** naar boven breed uitloopend van holle, ondiepe voorwerpen; uitgespreid b.v. van bloemen, takken enz.; *mantjampah* naar boven breed uitloopend; zich breed voordoen, zich uitspreiden; langs den neus heen praten; *piriëng makan èlòᵋ nan tjampah kòᵋ dalam banjaᵋ nasinŏ* ondiepe borden zijn beter, want in diepe gaat zooveel rijst; *banjaᵋ boengŏ mantjampah pagi-pagi koetjoeiᵋ patang-patang* veel bloemen spreiden zich 's morgens uit en gaan 's avonds weer dicht; *oerang toe indaᵋ èlòᵋ dibaŏ doedoeăᵋ basamŏ-samŏ moentjoeăngnŏ tjampah banai* 't is niet geraden dien man in gezelschap te brengen, hij praat erg langs den neus weg.

چَمڤَي **tjèmpai** *tjèmpai-bèrai* (zie *tjèrai-bèrai*).

چناڤڠ **tjinapang** snaphaan.

چناکو **tjinakoe*** naam van een padisoort (v. H.).

چناڬن **tjinagan** (zie *tjiᵋ*).

چونت **tjontŏ** (zelden) zie *tjintŏ* I.

چنت **tjintŏ** I voorbeeld, model; II aandenken; verlangen, begeerte naar iemand of iets; *mantjintŏ* denken aan iets, verlangen, begeeren, wenschen naar iets; *a nan ditjintŏ boeliëh djoeŏ* wat men verlangde kreeg men ook; *doedoeăᵋ batjintŏ* verlangend zijn naar iets, verlangend naar iets uitkijken; *oela tjintŏ manih* een goudgele slang, die volgens het bijgeloof van den wind leeft; *tjintŏ-tjintŏ* naam van een tooverring, waarvan het bezit alle wenschen vervuld ziet.

چنتر **tjantië** slotje, gesp.

چنتڠ **tjantoeăng** I *sitjantoeăng* kuif in den nek bij sommige vogels; *tjantoeăng-tjantang* haastig, verward door elkander.

چنتڠ **tjintang*** op, af, gedaan; *lah tjintang djamoeă di hajam* de te drogen gelegde padi is door de kippen geheel opgegeten.

چنتڠ **tjintoeăng*** *tjintoeăng nasi* een lepel, om de rijst op te scheppen, bestaande uit een klapperdop, waarin een houten steel (v.H.).

چنتق **tjantiëᵋ** I wulpsch, wellustig, man- of vrouwziek; II* bevallig, bekoorlijk, net, sierlijk.

چنچِر† **tjantjië** slim, uitgeslapen, waar het eigen belang geldt; egoistisch; *tjantjië banai si Anoe toe bababan* N.N. is zeer slim

bij het dragen van vrachten (hij zorgt er b.v. voor, dat hij niet de zwaarste krijgt).

چنچڠ **tjantjang** *mantjantjang* hakken, fijnkloppen b.v. vleesch, een wijze van trippelen van paarden; *mantjantjang kapèh* de kapas op de dij uitpluizen; *mantjantjang nagari* een stad bouwen; *mantjantjang kapalŏ banda;* de eerste sawah's aanleggen; – *tjantjang ranggah* een getande kam fig. benaming van een flink, moedig man; – *tjantjang garòtòˤ* een wijze van frikkadel hakken onder een zekere cadans; *tjantjang latèh* oorspronkelijke vestiging, eerste ontginning; – *tjantjang tadaèˤ djadi oekiĕ* doordat bij het hakken het werktuig uitgleed (uit de richting ging) is de teekening ontstaan; fig. wat men dacht verkeerd gedaan te hebben, is juist goed geweest; *mantjantjang mamampèh, mamboenoeăh mambangoen* (ook: *salah tjantjang mambari pampèh salah boenoeăh mambari balèh*) (uit de *Oendang*² *dalam nagari*) als men iemand verwondt, betaalt men boete en als men iemand doodt, betaalt men de bloedschuld; *tangan mantjantjang bahoe mamikoeă* fig. als men iets verkeerds doet, moet men de nadeelige gevolgen daarvan dragen; *mantjantjang indaˤ mamampèh mamboenoeăh indaˤ mambangoen*, fig. straffeloos, willekeurig, despotisch handelen; *kòˤ mantjantjang bahandasan* fig. als men iets ten uitvoer wil brengen, moet men iemand of iets hebben, die of dat ons tot hulp of steun kan strekken; *mantjantjang laoeăˤ tangah alèˤ* vleesch hakken in 't bijzijn van gasten fig. te koop loopen met hetgeen ons tot oneer strekt; *tjantjang aiĕ indaˤ poepoeih* als men water hakt, komt er geen scheiding in; fig. van bloedverwanten: al zijn zij door twist gescheiden, zij blijven toch bloedverwanten; ook wel: onveranderlijk; *tatjantjang taragèh* (een der zoogen. *tandŏ bèti* en ook *tandŏ djahèˤ* uit de Mal. oendang⁵) bewijs, dat er misdaad, gewoonlijk overspel, gepleegd is; n.l. de man is gewond of er is een stuk van zijn kleeren gescheurd (*tatjantjang*) en van de vrouw is een deel van het hoofdhaar afgesneden, (*taragèh*). – II *si tjantjang* naam van een plant.

چوڠچوڠ **tjontjong** I *mantjontjong* zenuwachtig, zonder nadenken iets verrichten; *mantjontjong masoeăˤ* op een onhandige wijze of ongevraagd ergens binnenkomen; *tagaˤ diloea dahoeloe baˤa mantjontjong masoeăˤ samiĕng kamari, hambŏ sadang batilandjang* blijf zoo lang buiten, hoe kunt ge hier maar zoo binnenkomen terwijl ik nog ongekleed ben; *mantjontjong-tjontjong* zenuwachtig, overal heenloopen, zonder eigenlijk te weten, wat men er doen moet; *tanjŏkan dahoeloe kòˤa nan kaditjari djan mantjontjong-tjontjong samiĕng* vraag eerst, als ge iets te zoeken hebt en loop niet zoo zenuwachtig overal heen; II* *mantjontjongi* plagen, sarren, vooral van winners tegenover de verliezers.

چئنچوڠ **tjèntjong** lastig, dwingerig; *banjaˤ tjèntjong* veel noten op zijn zang hebben.

چئنچيڠ **tjèntjèng** hupsch, snoeperig, aardig, aanvallig; ventje, vadertje, lieveling; *injiĕˤ tjèntjèng* benaming (als troetelnaam) van de muizen, hen gegeven in het geloof, dat zij dan minder schade zullen aanrichten.

چنچين **tjintjin** ring; *tjintjin tandŏ* verlovingsring; *tjintjin bandari* of *tjintjin tjanagŏ* een gouden ring, die als zoodanig gevonden is en geluk aanbrengt; *tjintjin taroeăhan* een ring, die slechts bij zeldzame gelegenheden gedragen wordt; *tjintjin oela* een ring, in den vorm van een slang; *tjintjin paramatŏ tigŏ* een ring met drie edelgesteenten, waarvan de grootste in het midden zit; *tjintjin tjintŏ-tjintŏ* (zie *tjintŏ*).

چئنچودق **tjèntjödaᴰ*** (zie *toentadaˤ*).

چنچويء **tjintjoeiᴰ*** gordel om de lendenen en door de beenen heengeslagen.

چند **tjandŏ** *baˤ tjandŏ* zooals, gelijk; *baˤ tjandŏ aiĕ* als water; als van een leien dakje; *batjandŏ-tjandŏ* gekscheren, schertsen; – *njaˤ* of *njiˤ tjandŏ* onbehoorlijk; *salah tjandŏ* tegen de vormen, ongemanierd.

چنداڤر **tjindapiĕ** *anaˤ tjindapiĕ* scheldwoord voor iemand van een slecht of onbeschoft rgedag, in de beteekenis van hoerekind.

چنداكو **tjindakoe** wezens, die zich in eenig dier, voornamelijk in een tijger of varken kunnen veranderen, volgens het bijgeloof in Koerintji voorkomende.

چنداں **tjandanŏ** (ook *tjandana*ᶜ) in handschr.) sandelhout.

چنداناو **tjindanau** een zwam, die zich op de rijpende padi vertoont.

چندو **tjandoeă** (zie *tjindoeă* I).

چندو **tjindoeă*** I een lekkernij of versnapering bestaande uit suikerwater met balletjes rijst er in; *mantjindoeă* die lekkernij maken; II *tjindoeă matŏ* wat het oog bekoort, troetelnaam: lieveling (in geschr.).

چندڠ **tjondang** opstokerij, *tjondang labiĕh ba*ᶜ *kabadji* het opstoken is erger dan het *kabadji* (dit laatste is een toovermiddel aangewend, om vooral echtgenooten elkander te doen haten); *mantjondang* opstoken.

چندڠ **tjondong** overhellend, scheef; *hati tjondong* slechte vermoedens koesteren omtrent iemand; *tjondong hati dèn bakèh si Anoe, awa*ᶜ*nŏ nan mantjiloei*ᶜ *kain dèn* ik verdenk N.N. mijn kain gestolen te hebben; – *katjondongan* verdenking, wantrouwen, vooroordeel; onder verdenking zijnde; de verdachte persoon zijnde; *katjondongan matŏ oerang banja*ᶜ aller oogen op zich gevestigd hebben, de verdachte persoon zijn in de oogen der menigte; (een der zoogen. *tandŏ béti* en ook een der *tandŏ tjémŏ* uit de Mal. Oend [2]); – *bakatjondongan* kwade vermoedens hebben, wantrouwen koesteren; *tjondong nan kamanoengkè*ᶜ *rabah nan kamandjagŏkan* hij, die stutten zal als iets scheef staat en zal oprichten als iets omgevallen is; fig. de steun, hulp.

چندڠ **tjèndang** loensch, scheel; ongelijk in richting van de horens van een buffel.

چندوكي **tjandŏkiŏ** buitengewoon slim; scherpzinnig.

چندا **tjanda** onbehoorlijk, verkeerd, niet naar de vormen of het gebruik; *mantjandŏ* zich onbehoorlijk, lomp gedragen; *masŏ kini pakaian oerang malajoe kabanja*ᶜ*an nan tjanda* tegenwoordig is de kleeding van de meeste Maleiers niet zooals zij wezen moet; *oerang nan toen bakatŏ-katŏ djŏ oerang gadang banja*ᶜ *banai katŏnŏ nan tjanda* als die man met voorname lieden spreekt, gebruikt hij zeer veel ongepaste woorden.

چندن **tjandan** (ook *bakoetjandan*) gekscheren; plagen; stoeien.

چندو **tjindoe*** (zie *tjindoeă*); *tjindoe boetŏ* iemand, die voor één dag en één nacht met een driemaal verstooten vrouw trouwt, en in dien tijd met haar den bijslaap genieten moet.

چندوروڠ **tjindòrong** overhellen van gevoelens; *hati tjindòrong* vermoedens koesteren, verdenken. – (zie *tjòndòng*).

چنداي **tjandai** I een soort van zijden buikband met verschillende kleuren, door gegoede personen gedragen; II* naam van een padisoort (v. H.); III *oela tjandai* een gevlekte slangensoort.

چنداي **tjindai** I *si tjindai* een spook, dat zich vertoont in de gedaante eener vrouw. II (zie *tjandai* I); III* naam van een ziekte, zich vertoonende bij moeders, die haar kind verloren hebben, of bij vrouwen, die langen tijd door koortsen geplaagd werden.

چنديء **tjoendè**ᶜ *mantjoendè*ᶜ schoppen; opstoken, sluimerende gevoelens weer opwekken; *mantjoendè*ᶜ*kan* wegschoppen; het eene einde van een voorwerp in de hoogte brengen, door op het andere te drukken; *tjoendè*ᶜ *patiĕng* wippen; *tjoendè*ᶜ*lah ikoeă oerang* toe geef hem een schop tegen zijn achterste; *awa*ᶜ *dèn lah loepŏ di salah si Anoe, kini ditjoendè*ᶜ*nŏ poelŏ dèn di si Badoe.* Ik was het kwaad van N.N. reeds vergeten en wordt er door Badoe nu weer aan herinnerd.

چنغكس **tjinangkèh** I (in geschr.) naam van een houwer; II een witte vechthaan met gele pooten.

چنغك **tjinanggŏ** aangeboren mismaaktheid, natuurlijk gebrek; *batjinanggŏ* gebrekkig zijn.

چواچ **tjoeatjŏ** (zie bij *tarang*).

چوب **tjoebŏ** (zelden) beproeven, probeeren, ondernemen.

جوبڠ **tjòbong** bedriegerij; *mantjòbong* bedriegen, beetnemen, smokkelen; *lah kanai tjòbong awa*ᶜ *mambali oebi sasoempi*ᶜ *diatèhnŏ èlò*ᶜ, *didalamnŏ boesoeă*ᶜ ik ben bedrogen bij het koopen van een zak aardappelen; bovenop lagen goede maar onderen slechte.

چوبيت **tjoebi**ᵔ* *mantjoebi*ᶜ tusschen duim en vinger nemen; zoo knijpen; met de vingertoppen aanraken ter waarschuwing.

چوبيق **tjoebiĕ**ᵔ naam van een vogeltje.

چيت **tjoeè**ᵔ *mantjoeè*ᶜ schoppen.

چوتوق **tjòtò**ᵔ snavel; *mantjòtò*ᶜ pikken; *mantjòtò*ᶜ*-tjòtò*ᶜ steken of kloppen van zweeren; *salah tjòtò*ᶜ *malantiĕngkan*, *salah makan mamoetahkan* komt overeen met *salah tariĕ*ᶜ enz.

چوتاي **tjŏtai*** I (zie *tjétai*); *batjŏtai* gewild, gezocht, in trek; – II *batjŏtai* ontbloot, uitgetrokken; *batjŏtai-tjŏtai* overal of op velerlei plaatsen ontbloot, gescheurd, uit elkander verspreid; *batjŏtai-tjŏtai samiĕng kain awa*ᶜ *dilantai kamèhi ba*ᶜ*a;* mijn kleeren liggen overal op den vloer verspreid, help mij ze oprapen als 't u belieft; III *tjŏtai* stukje bamboe, bij dobbelspelen gebruikt, om het geld naar boven te werpen.

چوچ **tjoetjŏ** tooverformulier; *tjoetjŏ karakoetŏ* een tooverspreuk, waardoor een ziekte, overeenkomende met lepra, verdreven wordt; *tjoetjŏ basi*, *tjoetjŏ bisŏ*, *tjoetjŏ rŏtan* tooverspreuk, waardoor onschadelijk gemaakt wordt hetgeen genoemd is; – *mantjoetjŏ* een tooverspreuk prevelen.

چوچر **tjoetjoeă** *mantjoetjoeă* vallen, vlieten, gudsen, vloeien, *aiĕ matŏ mantjoetjoeă* de tranen vloeien; *paloeăh mantjoetjoeă* het zweet gudst; *tjoetjoeăran* opening ter loozing van water; *tjoetjoeăran atŏ*ᶜ rand van het dak, waar 't regenwater afloopt; *batjoetjoeăran* op verschillende plaatsen naar buiten komen, uitstroomen, uitgudsen.

چوچڤ **tjoetjoei**ᵔ *mantjoetjoei*ᶜ zuigen, uitzuigen, slurpen, b.v. het bloed uit een wond; *mantjoetjoei*ᶜ *bana*ᶜ *oerang* woekeren, iemand op allerlei wijzen afzetten.

چوچق **tjoetjoeă**ᵔ puntig voorwerp om ergens in te steken; *tjoetjoeă*ᶜ *sanggoeă* speld voor de haarwrong; *oeang tjoetjoeă*ᶜ geld ter omkooping; *mantjoetjoeă*ᶜ met iets puntigs steken in of door iets; insteken b.v. een draad in een naald; – fig. ongevraagd of achteloos ergens binnenloopen; *mantjoetjoeă*ᶜ*kan* fig. inpompen, instoppen b.v. van de eene of andere kennis; *lah pajah dèn mantjoetjoeă*ᶜ*kan katarangannŏ*, *kò*ᶜ *inda*ᶜ *kadapè*ᶜ *djoeŏ di ang ka ba*ᶜ*a poelŏ lai* ik ben al zat van je de beteekenis ervan in te pompen, als ge ze nu nog niet vat, wat valt er dan verder aan te doen; *mantjoetjoeă*ᶜ*kan oerang tangkoemari* iemand overal heen stoppen; *batjoetjoeă*ᶜ *daoen* een dobbelspel; *mampatjoetjoeă*ᶜ*-daoenkan* met velen samendoen om een ander beet te nemen; *tatjoetjoeă*ᶜ *hidoeăng* fig. door den schijn bedrogen zijn; *mantjoetjoeă*ᶜ*kan oerang kapalambahan* fig. iemand schande, oneer berokkenen; – *si tjoetjoeă*ᶜ een insect, waarvan de beet zeer venijnig is.

چوچوق **tjòtjò**ᵔ* gemeene benaming voor het mannelijk schaamdeel.

چوچو **tjoetjoe** kleinkind; *ana*ᶜ *tjoetjoe* nakomelingen.

چوچوه **tjòtjòh** haastig; *djan tjòtjòh banai bakadjŏ, pikiĕ dahoeloe;* overhaast je niet bij het werk, denk eerst.

چوچي **tjoetji** (gewoonlijk *soetji*) rein, schoon.

†چودر **tjŏdiĕ** *mantjŏdiĕ* op de proef stellen, beproeven; (vooral van het gedrag).

چودس **tjoedoeih** niet flink of ferm van voorkomen, sullerig, onbeteekenend; van een woning: onaanzienlijk, niet uitkomen.

چور **tjoerŏ** *batjoerŏ-tjoerŏ* driftig uitvallen; in drift allerlei ongepaste uitdrukkingen doen; – *tjoerŏ-boerŏ* gemeene, onkiesche praatjes.

چورت **tjoerè**ᵔ (zie *tjŏrè*ᶜ).

چورت **tjŏrè**ᵔ *mantjŏrè*ᶜ uitspuiten; *di tjŏrè*ᶜ het erg in den buik hebben; *di tjŏrè*ᶜ *lah ang!* een verwensching in de beteekenis van: krijg buikloop!

چۆرغ **tjŏrang** I niet geraakt; het doel gemist hebbende; II *mantjŏrang-tjŏrang* slenteren, lanterfanten, doelloos rondloopen; *a nan ditjari si Anoe nantoen, mantjŏrang-tjŏrang samiĕng tiòˤ hari tangkoemari* wat zoekt die N.N. toch, dat hij elken dag zoo overal rondslentert.

چوريغ **tjoeriĕng** (zie *tjŏrèng*) *tjoeriĕng barih* aanwijzing, voorschrift, bepaling, grensscheiding; *si tjoeriĕng* soort van vaandel.

چۆريڠ **tjŏrèng** streep, veeg; *tjŏrèng koenjiĕng* de rijkskleuren van het oude Minangkabau; *batjŏrèng-tjŏrèng* vol vegen of strepen; *harang tatjŏrèng di kanjiĕng* beschaamd gemaakt, gehoond.

چورق **tjoeraˤ** figuur, teekening op de eene of andere stof; *kainnŏ tjoeràˤ koenjiĕng* zijn kain is met gele figuren er op; *batjoeraˤ* teekening hebben, met figuren; *kain sirah batjoeraˤ hitam* een kain met rooden grond en zwarte figuren er op.

چوريق **tjoeriëˤ** *si tjoeriëˤ* een vogeltje veel in de sawah's voorkomende (zie *tjoeliëˤ*).

چورم **tjoeram** (zie *tjaram*).

چورو **tjoeroe** I = *tjŏrèˤ*; II *mantjoeroe* hard wegloopen, aan den haal gaan; *mantjoeroe kabau takadjoeiˤ di agoeăng* de buffel, verschrikt door de gong, ging hard aan den loop.

چوره **tjoerah** gul, vrijgevig, niet op de kleintjes passende; *mantjoerahkan* uitstorten, uitgieten, uitschudden, b.v. geld uit een zak; alles vertellen, alles zeggen; *mantjoerahkan pikiĕran* zijn gedachte geheel uiten; *mantjoerahkan élémoe* wetenschap meedeelen; *mambali bapadèˤ mandjoea batjoerah* bij 't inkoopen vastgestampt, bij 't verkoopen (zoo maar) uitgestort; als men koopt zooveel mogelijk willen hebben en als men verkoopt zoo weinig mogelijk willen geven; in 't algemeen: veel willen ontvangen, doch weinig kunnen missen.

چۆره **tjŏrah** (zie *tjoerah*).

چۆروه **tjòròh** *mantjòròh* uitstorten, gudsen, stroomen; *mantjòròhkan* veel te gelijk uitstorten, uitgieten; *hati tatjòròh* geheel toegedaan zijn, met hart en ziel liefhebben; *pamboeloeăh lah tirih kŏmoeah aië lah mantjòròh* de waterleiding is lek, zie maar; het water stroomt er uit; *hambŏ mantjòròhkan aië kaparioeăˤ* ik goot een stroom water in den pot.

چوري **tjoeri** (meer gebr. in geschr.) *mantjoeri* stelen, ontvreemden; (volgens de opvatting der oend[2] buiten een bewaarplaats); *pantjoeri* dief; *katjoerian* bestolen zijn.

چوراي **tjoerai** *mantjoerai* duidelijk maken, verklaren, uitleggen; *mantjoeraikan* iets duidelijk maken, iets uitleggen; *tjoeraian* mondelinge verklaring, nauwkeurige verklaring.

چوڠق **tjoengaˤ** wond aan het hoofd.

چۆڠق **tjŏngaˤ** van het aangezicht: naar boven gekeerd; met het hoofd achterover.

چوڠيق **tjoengiëˤ** (zie *tjoengaˤ*).

چوڤيغ **tjoepiĕng** bij het kantje af; wankekelend; op het punt van te vallen. – *soedaga nantoen dahoeloe kajŏ banai, kini lah tjoepiĕng tagaˤnŏ* die koopman was vroeger zeer rijk, maar staat nu op het punt van bankroet te gaan.

چۆڤيڠ **tjòpèng** *satjòpèng* een stukje van iets afgescheurd; *tjòpèng-tjòpèng* overal gescheurd, uitgescheurd; *tatjòpèng* gescheurd, afgescheurd.

چوڤق **tjoepaˤ** maat voor droge en natte waren, $^1/_4$ of $^1/_8$* *gantang* en op sommige plaatsen = *gantang*; *tjoepaˤ oesali* de van ouds bestaande gebruiken en instellingen, waarin geen veranderingen gebracht mogen worden; *tjoepaˤ boeatan* die, welke in vergelijking met de eerstgenoemde, langzamerhand in 't leven geroepen zijn; *tjoepaˤ nan koerang dari doeŏ balèh tahië* fig. iets, wat ongemanierd, strijdig met de vormen of voorschriften is; *indaˤ tjoepaˤ oesali* 't is niet, zooals het wezen moet; *djandjian nan kasatjoepaˤ indaˤ kasagantang* fig. wat boven ons hoofd besloten is, kan niet veranderd worden.

چوڤل **tjoepoeă** op een klein weinigje na op, af, uit; op 't kantje af; *pandjaiˤtan tjoepoeă* wat te dicht op het kantje genaaid is en daardoor bijna los gaat.

چوڤو **tjoepoe** doosje, om kleine voorwerpen in te bewaren.

چوڤي **tjoepai** *tatjoepai* vergeetachtig, nonchalant, zorgeloos; *tatjoepai satjatjah samiëng anaᶜ nan mahoenjikan djamoeă, lah dimakannŏ padi di ajam* het kind, dat op de te drogen gelegde padi moest passen, is maar even achteloos geweest en nu is de padi door de kippen opgegeten.

چوك **tjoekŏ*** azijn.

چوكر **tjoekoeă** *mantjoekoeă* scheren, afscheren; *mantjoekoeă garambèh* den baard afscheren; *batjoekoeă* zich scheren; *mantjoekoeă kapalŏ oerang* fig. iemand beleedigen; *pantjoekoeă* alles, wat tot het scheergereedschap behoort; *toekang tjoekoeă* barbier.

چوكڠ **tjŏkang** misgeraakt, bezijden; *mantjŏkang tèmbaᶜ* misschieten; fig. niet krijgen, wat men zich voorstelde; – *randahkan badiëᶜ saklètèᶜ, djan tjŏkang tèmbaᶜ* houd het geweer wat lager, opdat ge niet misschiet; *pikiĕ dahoeloe djan tjŏkang djawab ang* denk eerst, ten einde een onjuist antwoord te voorkomen.

چوكق **tjoekoeiᵖ** voldoende, genoeg, voltallig; *mantjoekoeiᶜi* voldoende maken, voltallig maken; *satjoekoeiᶜnŏ* in zijn geheel, compleet.

چوكيل **tjoekiĕ** *mantjoekiĕ* peuteren, uitpeuteren, stikken, vaccineeren; fig. uitvisschen, uithooren; *batjoekiĕ* uitgepeuterd, gevaccineerd, uitgehoord; – *mantjoekiĕ koeman djŏ haloe* een schurftmijt uitpeuteren met een rijststamper; fig. vergeefsche moeite doen, iets onmogelijks, iets ongerijmds verrichten; *pantjoekiĕ* een smalle liniaal van bamboe, om bij het doorweven met gouddraad de kettingdraden te scheiden (v. H.).

چوكوء **tjòkòᵖ** *mantjòkòᶜ* vatten, vastgrijpen; *mantjòkòᶜ-tjòkòᶜ* of *basitjòkòᶜ* in 't kort samenvatten; kort en bondig vertellen; *mampatjòkòᶜkan* met velen iets aanvatten.

چوكه **tjŏkah** *batjŏkah baroe* naam van een melodie (v. H.).

چوكي **tjŏkai** I (op hfdpl.) belasting, schatting; deel van den inzet bij dobbelspelen, toekomende aan hem, die de plaats er voor verstrekt; *mantjŏkai* belasting, schatting opleggen; – II *mantjŏkai* onderzoek doen, vooral naar gestolen goederen.

†چوكر **tjŏga*** flink, ferm; goed uitkomend b.v. van een woning; toestand van het mannelijk schaamdeel, als men verlangt de coitus uit te oefenen.

چوكوء **tjògòᵖ** (zie *tjagoeă*).

چولس **tjŏlèh** leugenachtig, dubbelhartig, oneerlijk, snoepachtig, diefachtig, niet vertrouwbaar; *kòᶜ baanaᶜ nan tjŏlèh dalam roemah, èlòᶜ handòᶜkan makanan* als er snoepachtige kinderen in huis zijn, is het raadzaam het eten weg te zetten.

چولق **tjòlòᵖ** *mantjòlòᶜ* indompelen; *mantjòlòᶜ kain* lijnwaad in een verfstof dompelen; lijnwaad verven; *pantjòlòᶜ* werktuig voor de handeling; verver.

چولق **tjòlaᵖ** kale plek op 't hoofd; *batjŏlaᶜ* van paarden: een witte vlek op het voorhoofd hebben.

چولق **tjòlòᵖ** I een fakkel, bestaande uit oude in elkander gedraaide lappen, of uit een stuk hout met kapok of lappen omwikkeld en in de olie gedompeld; *mantjòlòᶜ* daarmede bijlichten; *poetoeih tjòlòᶜ* fig. geheel geruineerd; geen cent meer bezittende.

چوليق **tjoeliĕᵖ** een kleine vogel; *gadjah nan bagadjah-gadjah sitjoeliĕᶜ mati tahimpiᶜ* waar olifanten aan het vechten zijn, daar wordt de *tjoeliĕᶜ* doodgedrukt; fig. als groote lieden twisten, dan lijdt de kleine man daar het meest onder.

چولىء **tjoelèᵖ** *mantjoelèᶜ* ontvreemden, te kort doen, ontfutselen.

چونىء **tjoenèᵖ** gemeene benaming voor mannelijk schaamdeel.

چوءي **tjoeai** zwak, vervallen, krachteloos, onbeteekenend; *mantjoeaikan* geringachten.

چويه **tjòjòh** stokoud, afgeleefd, vervallen, bouwvallig.

چه **tjah** verkorting van *tjatjah; pai tjah* ga eventjes; *salangi tjah* leen mij eventjes.

چهار **tjahari** (zie *tjari*).

چهلي **tjahajŏ** (zie *tjajŏ*).

چيء **tjiʿ** verkorting van *tjiriʿ* en van *kitjiʿ*; *tjiʿ matŏ* het vuil in de hoeken der oogen; *tjiʿ angin* een soort van mos aan de boomen; *tjiʿ basi* afval van het ijzer, hamerslag, ijzerslakken; *tjiʿ minjaʿ* bezinksel van de olie; ook een soort van koek, gemaakt van het bezinksel der klapperolie; *tjiʿ barandang* een toovermiddel: gebraden menschelijke uitwerpselen dienende als *pakasiĕh*; *tjiʿ djoea* (zwart, als van 't hout van den djoearboom) de eerste uitwerpselen van een pas geboren kind; ook de laatste van iemand, die op sterven ligt; *tjiʿ nagan* (ook *tjinagan*) roodbruin, ijzerhoudend bezinksel, in water aangetroffen; *tjiʿ alang* goudhoudend, grijsachtig zand als bezinksel in daartoe gegraven vijvers aangetroffen; *angèʿ-angèʿ tjiʿ hajam* warm als het uitwerpsel van een kip; bij het begin van iets voortvarend zijn, haastig gebakerd zijn; *banjaʿ tjiʿ minjaʿ* veel te vragen hebben, veel noten op zijn zang hebben; *tjiʿ taantaʿ kabatoe* een dwerg; *tatjiʿ* een groote behoefte doen; *djan ang tatjiʿ djoeŏ laï indaʿ aïĕ kapambasoeăh* fig. bluf toch zoo niet of maak maar zooveel beweging niet, ge kunt het toch niet doen; *mantjiʿkan pahèʿ* fig. oud of op leeftijd zijn, veel ondervinding hebben; *mantjiʿkan toendjang* gemeene uitdrukking voor baren; *tjiʿ dèn di ang* ik heb sch .... aan je.

†چيبير **tjibiĕ** *mantjibiĕ* de tanden laten zien, een leelijk gezicht trekken, grijnzen; *mantjibiĕkan oerang* iemand aangrijnzen, uitlachen.

چيبوق **tjiboeăʿ** een of meer bamboezen bij elkander, in den grond voor het huis van den Maleier staande, waarin water tot reiniging van de voeten; *mantjiboeăʿi aïĕ* water uitscheppen, uithoozen; *oelèʿ tjiboeăʿ* de larve van de watermug.

چيبوء **tjibòʿ** benaming van den tijger; *mantjibòʿ* op den loer liggen b.v. zooals katten; *batjibòʿ* kiekeboe spelen.

چيبي **tjébé** *mantjébé* een lip trekken, b.v. zooals kinderen, die beginnen te huilen.

چيتس **tjètèh** *mantjètèh* toppen, snoeien; honen, smaden, schelden; *tatjètèh* getopt; gehoond enz. – *mantjètèhi* iets toppen enz. *tjètèhi lah toe oedjoeăng paga, daoennŏ rimboen banai* top die pagar van boven wat af, de bladeren ervan zijn te dik.

چيتوس **tjitoeih** (zie *tjatoeih*).

چيتيغ **tjitiĕng** zeer vlug, pijlsnel; *tjitiĕng tabang*.

چيتيغ **tjètèng*** (zie het vorige).

چيتق **tjitaʿ** *mantjitaʿ* drukken, afdrukken, bedrukken; *tjitaʿan* of *tjitakan koeé* vorm om koekjes in te bakken.

چيتاي **tjétai** I *batjétai* gezocht, gewild, in trek zijn; II ontbloot, uitgetrokken; *batjétai-tjétai* overal gescheurd; overal verspreid zijn, ontbloot zijn.

چيچت **tjitjiʿ** I *mantjitjiʿ* tjilpen; tusschen de tanden uitspuwen; II achter-achterkleinkind.

چيچير **tjitjiĕ** I *batjitjiĕran* bij kleine hoeveelheden uitgestort b.v. rijst uit een zak, waarin een gat is; van eenige voorwerpen, die medegenomen moeten worden er telkens een of meer achterlaten of vergeten; *tatjitjiĕ* vergeten worden, achtergelaten; *doeŏ tigŏ poelau tatjitjiĕ* enkele eilanden had men achter zich gelaten; *katjitjiĕran* iets onder weg hebben laten vallen, ergens hebben laten liggen. II* mannelijk schaamdeel.

چيچق **tjitjiĕʿ*** (zie *tjitjiĕ*).

چيچين **tjitjin*** (zie *tjintjin*).

چيچه **tjètjèh** *mantjètjèh* (zie *tjètjèʿ*).

چيچي **tjitji*** (zie *tjitjiʿ* II en *tjitjiĕ* I).

چيچيء **tjètjèʿ** een soort van bekkens bij de muziek (zie *tjarètjèʿ*); *mantjètjèʿ* schetteren, rammelen, ratelen; *tjètjèʿ moeloeiʿ* schetteraar, babbelaar, kletskous.

چيد **tjidŏ** sukkelend, lijdend, aamborstig; *mantjidŏ* I doen lijden, doen sukkelen; II verraderlijk overvallen.

†چيدر **tjéda** (zie *tjada*).

چيدق **tjidoeăʿ*** (zie *tjiboeăʿ*).

چيده **tjidèh** aardig, aanvallig, b.v. van kleine kinderen.

چيتر **tjia** *mantjia* schreeuwen, janken, drenzen; *batjiaran* schreeuwen van velen.

چيرت **tjiri**ᵉ drek; *tatjiri*ᶜ een groote behoefte doen; *mantjiri*ᶜ*kan darah* bloed afgaan; *tjiri*ᶜ *bintang* vallende ster; *tjiri*ᶜ *talingŏ* oorvuil; *tjiri*ᶜ *koekoe* vuil onder de nagels; *tjiri*ᶜ *kòpi* koffiedik; *ba*ᶜ *tjiri*ᶜ *tingga di tapian* uit het oog, uit het hart; niet meer van tel zijn.

چيرق **tjèrè**ᵉ I keteltje.– II *si tjèrè*ᶜ naam van een plantje.

چيري بيري **tjéré-béré** I pruttelen, mopperen, grommen; II (zie *tjoerŏ-boerŏ*).

چيراي بيراي **tjérai-bérai** (zie bij *tjérai*); *tjérai-bérai dihamboeih tŏpan* alles werd door den orkaan uit elkander gesmeten.

چيڠغ **tjéngang** (zie *tjangang*).

چيڠوء **tjingò**ᵉ lust, begeerte, neiging van vrouwen voor mannen en omgekeerd; *ba*ᶜ*a satjingò*ᶜ *toe padja nan toen, tiò*ᶜ *doedoeŭ*ᶜ *mangètjè*ᶜ*kan laki-laki samiëng* hoe komt dat meisje toch zulk een neiging voor mannen te hebben, waar zij zit praat zij over mannen; *mantjingò*ᶜ I zich met die neiging of begeerte vertoonen en daarom gaarne spreken over personen van een andere kunne; II op en neergaan van de neu*ᶜ*vleugels.

چيڠه **tjingah** (zie *tjingangah*).

چيڠه **tjèngèh** guitig, dartel; behaagziek, mal; begeerig; *alah toean aloen hambŏ maliè*ᶜ *padoesi nan satjèngèh si Intan nan toen laï, tiò*ᶜ *awa*ᶜ *laloe dilimba-limbanŏ djoeŏ* och, mijnheer! ik heb nog geen vrouw gezien zoo mal, als die si Intan; ieder keer, als ik voorbij ga, loopt zij voor mij heen; – *oesah batjèngèh-tjèngèh awa*ᶜ *bapŏ soeka iboe mikin*, ge behoeft zoo begeerig niet te zijn; uw vader en uw moeder hebben 't hard noodig.

چيئق **tjiò**ᵉ piepend geluid b.v. van jonge vogels; *mantjiò*ᶜ piepen.

چيڤوت **tjipoei**ᵉ een schelpdiertje; benaming schetsenderwijs aan het mannelijk schaamdeel gegeven.

چيڤير **tjipiè** een bord.

چيڤن **tjipan** I *tapir*; II *tjipan balari* hard loopen, hollen.

چيڤه **tjipèh** babbelachtig; langwijlig; *si tjipèh* langtong.

چيئق **tjia**ᵉ I (zie *tjia*); II *mantjia*ᶜ betichten, in opspraak brengen; *tatambang tatjia*ᶜ aan een pin gebonden en beticht worden, d.w.z. in 't bezit gevonden van vermiste goederen en beschuldigd die gestolen te hebben (een der zoogen. *tandŏ béti*).

چيق **tjiè**ᵉ* verkorting van *atjiè*ᶜ; *tjiè*ᶜ *oeti* (= *poeti*) titel van aanzienlijke vrouwen.

چيكوس **tjikoeih** knokkels; *mantjikoeih* met de knokkels stompen.

چيكون **tjikoen** *batjikoen badagŏ** heulen met den vijand.

چيكي **tjéké** gierig, op de penning zijn; *tjéké koeliki minangkabau* een kijk in den pot; erg gierig; erg op de penning zijn (ook *tjéké kiki*ᶜ).

چيكيء **tjékè**ᵉ *mantjékè*ᶜ snoepen; *pantjékè*ᶜ snoeper.

چيكق **tjiga**ᵉ de gewone aap; *ba*ᶜ *tjiga*ᶜ *babilalang* evenals een aap, die sprinkhanen vangt (hij bewaart ze onder de armen, waardoor zij gelegenheid hebben te ontkomen) fig. die te veel wil hebben, krijgt doorgaans niets.

چيكق **tjéga**ᵉ hersteld, genezen van een ziekte.

چيكوء **tjigò**ᵉ *mantjigò*ᶜ om een hoekje kijken, achter iets heen kijken; *tatjigò*ᶜ een weinigje zichtbaar zijn b.v. de arm door een scheurtje.

چيكيء **tjégè**ᵉ *mantjégè*ᶜ*kan* door drukking tusschen duim en vingertop aan iets een ronddraaiende beweging geven; *batjègè*ᶜ naam van een spel met kamiri's.

چيلر **tjéla*** naam van een geruite, katoenen stof.

چيليڠ **tjiliëng** I het wilde zwijn; II* groot, wijd opengespalkt van de oogen; *oerang nan toen tjiliëng matŏnŏ* dat mensch heeft groote oogen; *mantjiliëng* groote oogen opzetten; *mantjiliëng matŏnŏ mantjaliè*ᶜ *awa*ᶜ hij zette groote oogen op terwijl hij mij aankeek.

چيلق **tjilò**ᵉ *mantjilò*ᶜ stelen; *pantjilò*ᶜ dief; *katjilò*ᶜ*an* bestolen zijn; *mantjilò*ᶜ*pai* stilletjes weggaan; *mantjilò*ᶜ *datang* stilletjes

of onverwachts komen; – *mantjilòᵋ padan* de partuur, evenredigheid of gelijken kans, stelen, fig. het vertrouwen schenden.

چيلڤ **tjiloeiᵔ*** = *tjilòᵋ*.

چيلق **tjélaᵔ** *tatjélaᵋ* glinsterend, glimmend, glanzend; uitkomend, afstekend; *mampatjélaᵋ* poetsen, glimmend maken.

چيلق **tjiliĕᵔ** (zie *siliĕᵋ*).

چيلي **tjélèᵔ** eenoogig; naar één zijde kijkende, naar één kant uit gericht van de blikken der oogen.

چيم **tjioem** (zelden) kus, zoen; *mantjioem* kussen, zoenen.

چيم **tjémŏ** beschuldiging, aantijging; *mantjémŏ* beschuldigen, betichten; *tandŏ-tjémŏ* (zie *tandŏ*).

چين **tjénŏ** I merk, kenteeken van een vechthaan, dat hij gewond geweest, doch weer genezen is; kenteeken, dat de vechthaan onoverwinnelijk is; II (= *tjindanau*).

چينغ **tjénong*** (zie *tjanang*).

چينو **tjénòᵔ** een jonge luis.

چينوي **tjinoeiᵔ** pijlsnel, b.v. van een draaienden tol, een kogel, vogel, enz. *mantjinoeiᵋkan* iets een pijlsnelle beweging geven.

چيناي **tjénai** (zie *tjénŏ*).

چيوي **tjioeiᵔ** *kain tjioeiᵋ* gebloemd katoen, chits; *mantjioeiᵋ* piepen van deuren, geluid van linnen, dat gescheurd wordt, van een buigzaam voorwerp, waarmede men in de lucht slaat, enz.

چيه **tjiah** grappig, koddig, snakerig; *batjiah-tjiah* al te snakerig zijn; van geen ophouden weten bij het maken van grappen.

چيي **tjiiᵔ** (zie *tjiriᵋ*).

چيي **tjièᵔ** één.

د D.

د **di** (ook دي) praefix ter vorming van het passief; voorzetsel: van, door, aan, uit, op, in, bij, voor, door, met, wat betreft, aangaande; *di a* waarom, om welke reden; *hambŏ datang di Boekiᵋ Tinggi* ik kom van Fort-de-Kock; *indaᵋ dapèᵋ di dèn dŏ nan hilang* ik vind toch niet, wat verloren is; *awaᵋ nŏ bapitaroeăh di si Anoe* hij geeft zijn goederen aan N.N. in bewaring; *badjoe kŏ rantjaᵋ di ang* dit baadje staat je goed; *minoen di tjawan* uit een kopje drinken; *tidoeă di lapiĕᵋ* op een matje slapen; *mandi di tabèᵋ* in den vijver baden; *pisau dèn di si Anoe* mijn mes is bij N.N.; *nan èlòᵋ di ang samiĕng* wat slechts goed voor je is; *takoeiᵋ di kambiĕng* bang voor geiten; *bakatŏ di hidoeăng* door den neus praten; *manjoeroeăᵋ di loebang* door het gat verdwijnen; *bakirin di si Anoe* met N.N. zenden; *indaᵋ hibŏ di oerang* geen medelijden met anderen hebben; *tamakan di aboeăᵋ* bij ongeluk haren gegeten hebben; fig. bedrogen zijn; *indaᵋ tahoe di nan rantjaᵋ* niet weten wat mooi is; *indaᵋ di hatinŏ mangadji* hij houdt niet van leeren; (hij is er niet met de ziel bij); *anaᵋ hambŏ di matŏ hambŏ djoeŏ tiòᵋ hari* ik heb mijn kind (dat gestorven of heengegaan is) iederen dag voor mij; *di a ang, moengkŏ manangih* wat hebt ge, dat ge schreit? (waarom schreit ge);– *padi dihajam* de rijst wordt of is door de kippen opgegeten; *awaᵋ nŏ dikada* hij heeft schurft.

دابڠ **daboeă** in 't algemeen een dof geluid, zooals van bonzen op een deur, van de golven, van vallende klappers en andere zware voorwerpen; *mandaboeă* zulk een geluid veroorzaken op iets; *si Anoe mandaboeă pintoe* N.N. bonst op de deur; *badaboeă* zulk een geluid voortbrengen b.v. van de deur, waarop gebonsd wordt; *hati dèn badaboeă dèᵋ katakoeiᵋan* mijn hart bonst van angst.

داٻس **daboeih** *badaboeăh* een toovenarij n.l. gloeiende voorwerpen met het lichaam in aanraking brengen zonder zich te branden.

دابغ **dabang*** (gewoonlijk *gadabang*) kloppen van het hart door plotselinge ontroering.

داوبغ **daboeăng*** *badaboeăng* vijlen van de tanden.

دابق **daba°** geluid van een menigte vallende voorwerpen, b.v. van groote regendruppels, vruchten en andere kleinere voorwerpen; *mandaba꞉* dat geluid voortbrengen; *mandaba꞉ datang* plotseling, onverwacht komen; *hoedjan badaba꞉* er beginnen regendroppels te vallen.

دابوق **daboeă°** (zie *daboeă*); *djatoeăh badaboeă꞉ boesoeă꞉ babaoe* als het valt ploffen en als het rot stank verspreiden fig. 't is duidelijk merkbaar; er valt niet aan te twijfelen; de kenteekenen zijn er, dat b.v. iemand de misdaad gepleegd heeft.

داٴبق **dabò°** het kloppen van het hart bij schrik, angst, verlangen enz.; *mandabò꞉ datang* onverwachts komen; *darah* of *hati badabò꞉* het hart klopt; *mandabò꞉kan* doen kloppen; *baritŏ toe mandabò꞉kan hati awa꞉* dat bericht doet mij het hart kloppen.

دابه **dabièh** (= *dzabah*) *mandabièh* slachten.

دابٴه **dabèh-dabèh** ter aanduiding van het oogenblik, waarop iets zal plaats hebben; *dabèh-dabèh kitŏ kamakan tibŏ si Amoe* op het oogenblik, dat wij zouden gaan eten, kwam N.N.; *dabèh-dabèh hari kasiang* het oogenblik, waarop de dag zal aanbreken; *badabèh-dabèh* op het punt van, bijna; *badabèh-dabèh hari kahoedjan* het is op het punt te gaan regenen.

داتر **data** effen, gelijk, vlak; *mandata* zich vlak voordoen, op vlakke plaatsen loopen; *djalan mandata* de weg is vlak; *mandatakan* effen, gelijk, enz. maken; plat schieten, plunderend afloopen; alles verkwisten; *awa꞉ nŏ mandatakan pitih apa꞉ nŏ* hij maakt het geld van zijn vader op; *bakadataran* fig. ronduit, op den man af, publiek, zonder iemand of iets te ontzien; *katŏkan samiĕnglah bakadataran* zeg het maar ronduit; *inda꞉ tarŏ mahandò꞉ lai oerang toe batjaka꞉ lah bakadataran samiĕng* zij vechten niet meer in stilte, zij doen het publiek; *bakadataran samiĕng di nŏ mahoekoen oerang* hij straft zonder aanzien des persoons; *sadata-datanŏ* geheel en al; *hati hambŏ sadata-datanŏ bakèh ang* mijn hart is U geheel toegedaan; *pitih hambŏ sadata-datanŏ* mijn geld is geheel en al op; *manjadatakan* met of aan iets anders gelijk maken; *manjadatakan loerah djŏ boeki꞉* fig. gelijkstellen van personen, hen op dezelfde wijze behandelen; *taga꞉ di nan data* op een vasten grond staan; de waarheid aan zijn zijde hebben; *tagòlè꞉ di nan data* uitgegleden zijn op een vlakke plaats; fig. ongemerkt in 't ongeluk geloopen zijn; ongemerkt zich zelven bloot gegeven hebben of tot bekentenis gebracht zijn; *samŏ data loerah djŏ boeki꞉, samŏ data sawah djŏ pamatang* fig. aanzienlijken en geringen zijn gelijk; *di nan data bakatèngkèng* op de vlakte zijn er verhevenheden; fig. 't is oogenschijnlijk wel zooals 't behoort, maar er schuilt toch iets achter.

داتٴس **datoeih** knal, schot uit een geweer; geluid van een touw dat, te sterk gespannen zijnde, breekt; *tigŏ datoeih badiè baboenji awa꞉ nŏ tibŏ* toen er drie schoten gelost waren, verscheen hij; *nasi badatoeih* rijst, die van binnen niet gaar is; *hati badatoeih* bang, bevreesd om iets te doen; geen vertrouwen in iets of iemand hebben; verdenken; *badatoeih hati hambŏ manjoeroeăh si Anoe nan toen* ik vertrouw het niet, om dien N.N. te zenden; *badatoeih hati dèn awa꞉ nŏ maambiè꞉* ik verdenk hem 't genomen te hebben; *badatoeih di nŏ limŏ roepiah sapakan** hij geeft elke week vijf gulden uit.

داتغ **datang** komen, gebeuren; *oerang datang* vreemdeling; *mandatang* komen, opkomen, ontstaan, krijgen van lust, begeerten, enz.; *datang hati hambŏ na꞉ makan* ik krijg lust om te gaan eten; *datang bangihnŏ* hij wordt boos; *dima datangnŏ di toean pitih* hoe komt ge aan geld; *inda꞉ datang di dèn dŏ, datang di nŏ* het is niet de schuld van mij maar van hem; *boelan datang* de volgende

maand; *indaˁ basantaŏ datangnŏ akèh awaˁ* hij is niet welgemanierd tegenover mij; *aloen dihimbau lah datang aloen disoeroeăh lah pai* fig. iemands wenschen voorkomen; *darèh datang dalam kanai* die met geweld te werk gaat, ondervindt de schadelijke gevolgen ervan; *poetjoeăˁ ditjintŏ oelam datang* (zie *oelam*); *mandatangkan* doen komen, aanwezig doen zijn; *mandatangkan sambah* een toespraak houden, een toast slaan; *mandatangi* het eerst beginnen (gewoonlijk van vechten of twisten), overvallen, aanvallen; *sia nan mandatangi* wie is het eerst begonnen; *kadatangan* overvallen, onverwacht bezocht worden; *kadatangan moesoeăh* door den vijand overvallen geworden; *kadatangan alèˁ* gasten gekregen hebben; *kadatangan panjakiˁ* door ziekte getroffen zijn; *badatang-datangan* of *datang-mandatangi* wederkeerig bij elkander komen; *sadatang-datangnŏ* totdat het komt; uit eigen beweging komen.

داتـق **data**ᵔ geluid van krakende meubels; *hati badataˁ* vermoeden; *hati hambŏ badataˁ si Anoe nan maambiĕˁ* ik vermoed, dat N.N. het weggenomen heeft.

داتـق **datoeăᵔ** titel van panghoeloe's; aanspraakwoord tegenover ouderen; ook tegenover onbekenden; *datoeăˁ manoengkèˁ* hij, die den panghoeloe zal vervangen; *datoeăˁalah panghoeloe baloen* datoek is hij reeds maar panghoeloe nog niet; *badatoeăˁ* iemand als *datoek* toespreken; een *datoek* hebben; feestvieren als iemand *datoek* wordt; *mandatoeăˁkan* tot panghoeloe of den rang van datoek verheffen. – II* grootvader.

داتِق **datiĕ**ᵔ geluid van krakende meubels; *mandatiĕˁ* dat geluid voortbrengen; *mandatiĕˁ salérŏ* krijgen van etenstrek; *mandatiĕˁ salérŏ dèn naˁ makan* ik heb trek om te gaan eten; *indaˁ boeliĕh mandatiĕˁ anaˁ boeahnŏ di nŏ* zijn onderdanen hebben niets bij hem in te brengen; *antah kŏˁ indaˁ kabadatiĕˁ taˁ kamanoeroeiˁ anŏ* er kan niets gebeuren of hij is er bij.

داتـو **datoe** I titel voor een inlandsch geneeskundige; knap, geleerd; II *idjoeăˁ dato*ₑ de sterkste idjoeksoort.

داتوءْ **datŏ**ᵔ I* duidelijk, verstaanbaar; *badatŏˁ-datŏˁ mangètjèˁ* duidelijk, goed verstaanbaar spreken; II* voor *datoeăˁ*.

داچـت **datji**ᵔ piepend, zijpelend geluid; het geluid, als men op een modderige plaats loopt of met de holle handen op elkander op de knie slaat; *mandatjiˁ* dat geluid voortbrengen; spuwen, zoodanig, dat het speeksel tusschen de tanden doorgaat; ergens uitspuiten; *pamboeloeăh patjah mandatjiˁ aiĕ* de waterleiding is stuk het water spuit er uit; *datjiˁ-datjiˁ* een spuitje; *badatjiˁan* onder druk, willekeur, zorg verkeeren; *karèh banai panghoeloe toe badatjiˁan anaˁ boeahnŏ* die panghoeloe is zeer streng, zijn onderhoorigen zuchten of gaan gebukt onder zijn bestuur.

داچر **datjoeă** *mandatjoeă* ergens met kracht uitspringen doorgaans van gladde voorwerpen b.v. van koffieboonen uit de schil; *mandatjoeă badjalan* zich stilletjes verwijderen.

داچس **datjoeih** *mandatjoeih* zich stilletjes of ongemerkt verwijderen; *badatjoeihan* van velen zich stil verwijderen; b.v. vóór den afloop van een feest.

داچـغ **datjiĕng** gewicht (ook unster); *mandatjiĕng* wegen; *datjiĕngan* unster, weegschaal.

داچق **datja**ᵔ flink, zijn zooals het wezen moet, van zessen klaar; *badatjaˁ* zich flink voordoen, van zessen klaar zijn; *oerang toe badatjaˁ banai, tangkoemari djadi di nŏ* die man is van zessen klaar, alles wat hij doet komt goed uit; *badatjaˁ badjoe kŏ ang pakai* dit baadje past je goed.

داچوىء **datjoei**ᵔ geluid van een zweep, rotting enz., als men daarmede in de lucht slaat; *mandatjoeiˁ* dat geluid voortbrengen; uitspuiten van vocht; onder dat geluid openbreken; *bisoeă mandatjoeiˁ* de steenpuist breekt open; *datjoeiˁ-datjoeiˁ* een spuitje.

داچـﺔ **datjèh** geluid van een krekel; ook het geluid, dat men maakt door met de tong tegen het gehemelte te drukken en dat ver-

veling, verwondering, enz. uitdrukt; *mandatjèh* dat geluid maken; *makan badatjèh* smakelijk eten; *kètjèᶜ badatjèh* prettig, aangenaam gesprek.

داد **dadŏ** borst; *mandadŏ* fig. aandurven, op zich nemen; *tatadŏ* tot in de borst; fig. het naaste zijn, het meest aan het hart gaan; *lah tadadŏ di hambŏ anaᶜ toe* dat kind is mij het naast; *lah tadadŏ di hambŏ parakarŏ toe* die zaak gaat mij het meest aan het hart; *dadŏ toemŏ* geringe verhevenheid in 't midden van sommige voorwerpen; *dadŏ badjoe* het voorste gedeelte van een baadje; *mantjabiĕᶜ badjoe di dadŏ* in hooge mate driftig of toornig zijn; zijn eigen gebreken aan anderen toonen; *lah sampiᶜ dadŏ* overkropt van het gevoel door drift of boosheid; *manapiĕᶜ dadŏ* met de vlakke hand op de borst slaan, om te toonen, dat men niet bang is; *manahankan dadŏ* in de bres springen; zich voor anderen wagen.

دادر **dada** *mandada* hard huilen, drenzen; *lah dada parioeăᶜ dèᶜ batanaᶜ* de pot huilt, omdat er zoo dikwijls in gekookt wordt; fig. 't staat niet stil met uitgaven te doen voor gasten; *pandada* huilebalk; *badadaran* gejammer, gehuil van velen.

دادق **dadòᶜ** naam van een boom; *dadòᶜ tanam* een dadapsoort met weinig stekels en waarvan de bladeren gegeten worden; *mamandjèᶜ dadòᶜ* een dadapboom beklimmen fig. zijn wrok niet kunnen koelen; *mandoeri dadòᶜ* het eerste ontwikkelen der borsten bij jonge maagden; *badjoea tangkai pangkoeă dadòᶜ* fig. praatjes verkoopen, leugens vertellen.

دادق **dadaᵓ** zemelen; restantje; overblijfsel, dat niet meer gebruikt kan worden; *dadaᶜ-dadaᶜnŏ* het laatste overblijfsel; b.v. gruis van tabak; *dadaᶜ loenaᶜ* een soort van fijne zemelen als eendenvoeder; *mandadaᶜ* zich als zemelen voordoen; *mandadaᶜ padi dimakan mantjiᶜ* de padi is door de muizen opgegeten, zoodat er niets dan zemelen overgebleven zijn; *tadadaᶜ* tot aan de zemelen; fig. heelemaal op, alles uitgegeven; *indaᶜ badadaᶜ di nŏ dŏ* hij heeft geen kruimeltje overgelaten; hij heeft tot den laatsten cent uitgegeven; *indaᶜ basisŏ* of *batahan dadaᶜ di koedŏ* fig. de verkwister maakt alles op; de gulzige laat niets van het eten over; *makan dadaᶜ* arm, behoeftig; *dadaᶜ oerang* schooier; *baᶜ api makan dalam dadaᶜ* inwendig verteerd worden door toorn, enz. *mamintŏ dadaᶜ kèh oerang mangoebiĕᶜ* fig. vragen aan hen, die zelf niets bezitten; *maindang dadaᶜ babiaᶜ* natte zemelen wannen fig. het onmogelijke willen doen.

دادو **dadoe** dobbelsteen.

داده **dadah*** *mandadah* het hoofd bieden; *mandadah makan* veel eten en verder ook bij andere werkwoorden, om versterking uit te drukken.

داده **dadiĕh** melk; *dadiĕh djalang* melk in natuurlijken toestand, ter onderscheiding van *dadiĕh pakèᶜ* gestremde melk; *kapalŏ dadiĕh* room; *parakèᶜ dadiĕh* een lijm van kalk met gestremde melk gemaakt; *maadja oerang toeŏ makan dadiĕh* (zie *toeŏ*).

دادىء **dadèᵓ** (zie *daèᶜ*).

دار **darŏ** *anaᶜ darŏᶜ* bruid.

دارت **daroeiᵓ** het rommelen van den donder; knarsen van zware grendels, geluid van zware voorwerpen, die voortgeschoven worden; het snorrend geluid van een wiel; *mandaroeiᶜ* dat geluid voortbrengen; vlug, snel iets doen vooral van lezen, spreken, enz. raffelen, rammelen; *didaroeiᶜnŏ samiĕng mambatjŏ* hij doet niets dan rammelen, als hij leest; *badaroeiᶜ* rammelen, knarsen; *kitjoeiᶜan pintoe nan toen lah badaroeiᶜ boenjinŏ* de grendel van die deur knarst.

دارس **darèh** snel, sterk, hard; *mandarèh* snel, hard, streng handelen; hard spreken, vooral als men boos is; *nan darèh* van iemand, die gauw boos is; *nan darèh tibŏ dahoeloe nan lambèᶜ datang koedian* de vlugge wint het van den langzame; die 't eerst komt wordt het eerst geholpen; *darèh pai* in trek zijn, vlug van de hand gezet worden van koopwaren; *badjalan badarèh-darèh* zich haastig verwijderen (alsof men bang is achtervolgd te worden (*tandŏ béti*) *sadarèh-darèh datang sa-*

dalam-dalam kanai fig. hoe sneller men handelt, hoe meer nadeel men heeft; b.v. bij het bieden op een voorwerp, dat men graag heeft: hoe sneller men opbiedt, hoe meer de koopman zich aan de gevraagde prijs houdt; *élémoe pidarèh* toovermiddel, waardoor men gezwind wordt in 't loopen en ook aan kinderen toegediend, om voorspoedig te groeien.

دارس **daroeih** geluid zooals bij het zagen, het scheuren van katoen, enz. *badaroeih* I zulk een geluid maken; II in een rij, naar volgorde; (waarvoor ook *batadaroeih*); *badaroeih anaᵋ anaᵋ doedoeäᵋ di soerau* de kinderen zitten in de soerau in rijen.

دارڠ **darang** rinkelend, klinkend geluid zooals van gebroken vaatwerk, glasscherven, enz.; *mandarang* rinkelen, klinken; *badarang* rinkelen, klinken (van een voorwerp); *hari lah badarang siang** de morgenschemering breekt aan; *aka badarang** het verstand begint te komen; *darang-darang* een soort vogelverschrikkers, bestaande uit lijnen, waaraan rinkelende voorwerpen.

دارڠ **daroeäng** geluid zooals van rammelende geldstukken in een zak of van water, dat in een diep vat gegoten wordt.

دارڠ **darong*** (zie *daroeäng*).

دارڠ **dariëng** geluid, zooals van vallende geldstukken of van lepels, vorken, enz. ook het geluid van den vogel *salindiᵋ*; *mandariëng* dat geluid veroorzaken; klingelen, rinkelen, rammelen; *pidariëng* een tooverformule, om iemand bang te maken, *pindariëng* krekel.

دارق **daraᵋ** krak; *mandaraᵋ* flink, helder, luid van het spreken of opzeggen.

دارق **daroeäᵋ** 't geluid, zooals b.v. dat, wat men hoort als een hond op een been knabbelt; *daroeäᵋ-daroeäᵋ* of *toelang daroeäᵋ-daroeäᵋ* kraakbeenderen.

دارق **dariëᵋ** geluid, zooals van krakende schoenen, of als men op schelpen loopt, op de tanden knarst enz.; *mandariëᵋ kadjinŏ* zijn les flink opzeggen.

دارم **daram** geluid, zooals van peletonvuur, van een instortend huis, enz.; *mandaram* dat geluid voortbrengen; *badaram* dat geluid maken (van een voorwerp) b.v. *roemah badaram.*

دارن **daroen** geluid, zooals van zware golven; van een zwaren stroom water; van een regenbui, die in de verte nadert, van zwaar geschut, enz.; *mandaroen* dat geluid voortbrengen; *badaroen* dat geluid maken; *badaroen oerang datang* er komen veel menschen; *sadaroen* met velen te gelijk; *sadaroen mandjawab* te gelijk antwoorden; allen hetzelfde antwoord geven.

دارو **daroe** *mandaroe* bruischen, loeien, brullen; een geluid voortbrengen zooals van zwaren regen; *badaroe* dat geluid maken.

دارو **darau** ruischen b.v. van nieuwe kleeren; rammelen van geldstukken in een zak.

داروء **darŏᵋ** I *hati badarŏᵋ* ongerust, angstig; *badarŏᵋ hati awaᵋ mandanga patoeih samalam nangkŏ* ik was angstig, toen ik het van nacht hoorde donderen; *indaᵋ bahati badarŏᵋ* niet bang zijn voor hetgeen er gebeurenkan; II bijna, in de uitdrukkingen *badarŏᵋ sandjŏ, badarŏᵋ siang, badarŏᵋ malam.*

داره **darah** bloed; *darah dagiëng* eigen vleesch en bloed; *darah dalaman* geronnen bloed onder de huid b.v. als men zich klemt; *darah bali* (voor *baligr?*) bloed, dat bij het afknippen van den navelstreng voor den dag komt; *aloen hilang darah balinŏ* fig. hij durft nog niet; *makan darah* woekeren; *soengkah darah* in verachtelijke beteekenis van iemand, die niets doet dan eten; *badarah* bebloed, bloeden; *badarah bali* fig. vreesachtig, lafhartig zijn; *nan badarah poetiëh* iemand van edele geboorte; *mandarahi* met bloed besmeren, b.v. de palen van een nieuwe woning; *badarahan* bloeden b.v. uit verschillende wonden; *habih darah awaᵋ* ik ben erg verschrikt.

دارى **darai** *badarai* uit elkander, in stukken, rul, korrelen, rappelen; *nasi masaᵋ aië banai, badarai samiëng disoeäᵋ* de rijst is goed gekookt, zij korrelt bij het opscheppen; *badarai-tjipië djatoeäh di tangan awaᵋ* het bord

is aan stukken uit mijn handen gevallen; *pitih badarai* kopergeld, duiten, centen; *gala*ᵋ *badarai* schaterlachen; *salérŏ badarai* eet lustig; *badarai-darai* in druppels neervallen; vallen van kleine voorwerpen, die één geheel uitmaakten zooals b.v. de kralen van een ketting; biggelen van tranen; *koekoeăᵋ hajam badarai-darai* het hanengekraai is zuiver; (ook het kraaien van eenige hanen na elkander) *kètjèᵋ badarai-darai* veel praatjes maken; wawelen; *kanai darainŏ* in iets betrokken worden; *kaa poelŏ diliěᵋ oerang batjakaᵋ toe kanai darainŏ baikŏ* waarom kijkt ge weer naar die vechtende lieden, ge zult er nog in betrokken worden; *darai-darainŏ* kleine stukjes, die van gebraden vleesch afkorrelen.

داس **dasŏ** (zie *djasŏ*) verdienste, waarde; *badasŏ* verdienstelijk, noodig, op prijs gesteld; welkom zijn; *soedah karadjŏ badasŏ makan* na den arbeid is 't eten welkom; *indaᵋ badasŏ di nŏ katŏlongan awaᵋ* mijn hulp wordt door hem niet op prijs gesteld; *mampadasŏkan* naar waarde schatten, op prijs stellen, welkom ontvangen; *kŏᵋ datang goeroe hambŏ karoemah hambŏ hambŏ padasŏkan banai* als mijn onderwijzer bij me komt ontvang ik hem als een welkom gast.

داسير **dasiě** 't geluid van ritselende bladeren; bij 't bakken, braden, bij het schroeien van de huid enz.; *badasiě* sissen, ruischen, ritselen; *darah badasiě* plotseling verschrikt zijn.

داسوس **dasoeih** 't geluid van gloeiend ijzer, in koud water gestoken; *mandasoeih* een sissend geluid maken; *badasoeih* sissen.

داسون **dasoen** naam van een witte ui; *dasoen toengga* St. Jansuitje; *dasoen langkŏᵋ* een toovermiddel bestaande uit witte uien, zwarte peper en andere ingredienten en dienende om er 's avonds kleine kinderen mee te bespuwen, ten einde ze te beveiligen tegen het bezoek van booze geesten; *mandasoeni* met *dasoen* bespuwen; *baᵋ koeliᵋ dasoen* zeer dun.

داسو **dasau** geruisch; geluid zooals van nieuwe kleeren, van papier, dat in elkander gefrommeld wordt enz. *mandasau* een ruischend geluid maken; *badasau* ruischen als geluid uit eenig voorwerp voortkomende; *mandasaukan* doen ruischen.

داسوي ᵋ **dasoei**ᵋ *mandasoeiᵋ* blazen zooals b.v. een kat doet.

داڠ **danga** *mandanga* (*mananga*) hooren, vernemen; *mandangakan* luisteren, hooren naar iets; maar aanhooren; *kadangaran* hoorbaar, gehoord worden; *pandanga* het gehoor; *danga-dangaran* voortdurend en daardoor te veel naar iets luisteren.

داڠوس **dangoeih** gekreun, gekerm, gesnik, geblaas door den neus; kropgeluid; 't geluid van de *poejoeh; mandangoeih* kreunen, kermen; *badangoeihan* van verscheidene personen: in zorgvolle, moeielijke omstandigheden verkeeren.

داڠڠ **dangang** *mandangang* suizen, luien van de ooren.

داڠڠ **dangoeăng** 't geluid van een Maleischen vlieger in de lucht; het geluid van een staaf ijzer, die op steen valt; *mandangoeăng* gonzen, klinken, galmen; *dangoeăng-dangoeăng* het voorwerp aan den vlieger, waardoor het geluid veroorzaakt wordt.

داڠيڠ **dangiěng** (zie *dangang*).

داڠق **danga**ᵋ *mandangaᵋ* kloppen van 't hoofd bij hoofdpijn; *tadangaᵋ talingŏ* een oogenblik verdoofd zijn b.v. door een zwaar geluid dicht bij het oor.

داڠوق **dangòᵋ** een dof geluid, zooals dat van een stomp in den rug; bons; *mandangòᵋ* bonzen, stompen; *tadangòᵋ awaᵋ ditèndjoenŏ* hij heeft me een harden stomp gegeven; *badangòᵋ* bonzen; *darah badangòᵋ* het hart klopt of bonst b.v. van angst.

داڠن **dangan** I (zelden) met; II (meer in de schrijftaal) slaaf; *pakan dangan* slavenmarkt.

داڠو **dangau** huis buiten de kampoeng; in 't veld, aan de helling der bergen, enz. wachthuisje op de sawahs en ladangs; *dangau-dangau* kraampjes op de markt.

داڠوي ᵋ *dangoeiᵋ* (zie *dangoeih*).

داڠيء **dangèˁ** kort afgebroken geluid, zooals bij moeielijke ademhaling of als iemand valt; è!; *mandangèˁ* dat geluid voortbrengen; *dangèˁ-dangèˁi* telkens dat geluid voortbrengen fig. in moeielijken of zorgvollen toestand verkeeren; *badangèˁan* hetzelfde van verscheidene personen.

داڤ **dapŏ** vadem; afstand tusschen de toppen der middelvingers, als men de armen uitgestrekt houdt; *sapandapŏan* zoo wat een vadem; een vadem bij gissing; *boelièh sahétŏ naˁ sadapŏ* een vinger krijgen en de heele hand willen; *sadapŏ tandoeăˁ nan datang sadjangka tandoeăˁ nan mananti pajah djoeŏ nan datang* al zijn de horens van den buffel, die op een anderen afkomt een vadem en die van den afwachtende maar een span lang, zoo kan het de eerste toch verliezen; fig. de sterkere kan het tegen den zwakkere wel afleggen; – *barantang dapŏ* een spel van kinderen in het water, waarbij zij beurtelings de armen voor zich uitslaan.

داڤت **dapèᵔ** krijgen, bekomen, vinden; *dapèˁ badjoea* betrapt worden op het verkoopen (van vermiste goederen); (*tandŏ djahèˁ*); *mandapèˁ* krijgen, bekomen, vinden; *mandapèˁ hati oerang* iemand inpalmen; iemand gunstig voor zich weten te stemmen; *mandapèˁkan* (in de schrijft.) gaan opzoeken, naar iemand heengaan; *kadapèˁan* betrapt, gesnapt geworden; *pandapèˁ* gevoelen, denkwijze; *pandapèˁan* vondst; plaats, waar men, op reis zijnde, het eerst afstapt; ondervinding; *mampadapèˁ roendièngan* trachten het eens te worden; *mampadapèˁ hagŏ* trachten het over den prijs eens te worden; *bakadapèˁan boedi* of *basŏ* ruzie, standjes met elkander hebben; *bakadapèˁan hati* wederzijdsche toegenegenheid koesteren; *sadapèˁ* zoodra als ontvangen is: *sadapèˁ soerèˁ nangkŏ datang akèh dèn* zoodra ge dezen brief ontvangt, kom dan bij mij; *sadapèˁ-dapèˁnŏ* zoo goed mogelijk, naar best vermogen; *badapèˁ-dapèˁ* bijna gekregen, bijna ingehaald; *koedŏ nan lapèh lah badapèˁ-dapèˁ* mijn paard, dat los geraakt was, heeft men bijna gekregen; *dapèˁ bada tatimbŏkan* fig. een buitenkansje hebben.

داڤو **dapoeă** stookplaats, keuken; *dapoeă-dapoeă soesoe* de streek onder de borsten; *sadapoeă* zij, die een gemeenschappelijke stookplaats hebben; het gezin in meer beperkte beteekenis.

داڤر **dapiĕ** het klappen van een zweep; *badapiĕ* klappen; krijgen, verwerven; *lah ba dapiĕ di nŏ goeroe* hij is onderwijzer geworden; *badapiĕ-dapiĕ di nŏ labŏ* hij heeft voortdurend winst; *mandapiĕkan* met een zweep klappen.

داڤيس **dapoeih** het geluid van lucht uit een kleine opening gaande; *badapoeih* zulk een geluid geven of maken; *badapoeih-dapoeih* bang, bezorgd, ongerust; *kòˁ nŏ tigŏ roepiah balandjŏ sapakan badapoeih-dapoeihnŏ hati awaˁ* als er maar drie gulden voor de wekelijksche uitgaven is, ben ik bang (dat het niet voldoende zal wezen); *kòˁ anaˁ bamain-main di tapi banda badapoeih-dapoeih hati awaˁ* als kinderen bij een *bandar* spelen ben ik bang, (dat zij er in vallen zullen).

داڤڤ **dapap** geluid van een plat voorwerp, dat op den grond valt; b.v. van een stuk hard papier; *badapap* I zulk een geluid maken; II* krijgen, verwerven.

داڤق **dapaˁ** geluid, zooals *dapap* doch harder.

داڤق **dapoeăᵔ** geluid, zooals van droog hout, dat gebroken wordt.

داڤويء **dapoeiᵔ** geluid van voorwerpen die, met een vloeistof gevuld, stuk geslagen worden; b.v. van eieren, van een blaas met water, enz.; *badapoeiˁ* dat geluid maken; *mandapoeiˁkan* een blazend geluid met de lippen maken, om verachting uit te drukken of iemand te beschamen; vernederen, beschaamd maken.

داڤيء **dapiᵔ** geluid, zooals dat wanneer men op sloffen loopt of met de vlakke handen op elkander slaat; *mandapiˁ* dat geluid voortbrengen; *badapiˁ* zulk een geluid geven, b.v. van de vlakke handen.

داكت **dakè**ᵉ I vuil, morsigheid; *badakè*ᶜ vuil, morsig, vooral van het lichaam; *pailah mandi lah badakè*ᶜ *badan ang* ga baden, je bent vuil; II nabij, dichtbij; *mandakè*ᶜ I naderen; II met de horens stooten; *pandakè*ᶜ een dier, dat dat gedurig doet; *badakè*ᶜ nabij, dichtbij, genaderd zijn; *mandakè*ᶜ*kan* nabij brengen; doen naderen; *mandakè*ᶜ*i* nader bij komen tot iemand of iets, benaderen; *badakè*ᶜ-*dakè*ᶜ dicht bij elkander.

داكس **dakoeih** (zie *dakoei*ᶜ).

داكق **daka**ᵉ het geluid, als men b.v. met de knokken op de tafel trommelt; *badaka*ᶜ dat geluid geven; *mandaka*ᶜ dat geluid voortbrengen of veroorzaken; *badaka labŏ* veel winst hebben.

داكق **dakoeă**ᵉ het geluid, zooals bij het kraken der gewrichten of, als de middelvinger over de duim gewreven, op de muis van de hand te recht komt; ook van een ei, dat niet vol is en heen en weer geschud wordt; *badakoeă*ᶜ dat geluid geven.

داكن **dakan** vuil, vet, smerig; *badakan* vuil, vet, smerig zijn.

داكو **dakö*** (zie het vorige).

داكو **dakô**ᵉ nabij, dichtbij.

داكوي **dakoei**ᵉ geluid met den mond, om een paard aan te sporen, of zooals dat, wanneer men, met de holle handen op elkander, op de knie slaat; de tanden tegen elkander slaan.

داكي **daki** I *mandaki* beklimmen, bestijgen; *mandakikan* naar boven brengen, doen beklimmen, hooger op zoeken; *djan didakikan lai, inda*ᶜ *kamanang dŏ* zoek het toch niet hooger op, ge zult het toch niet winnen; *mandakikan banda sondai* het water opwaarts in een schuin loopende leiding laten loopen; fig. het onmogelijke willen doen; *badaki* fig. winst hebben; *inda*ᶜ *badaki sakètè*ᶜ *tida*ᶜ *awa*ᶜ *baniagŏ* ik heb met handelen niet het minst verdiend; *tadaki* fig. machtig kunnen worden, kunnen verkrijgen; *inda*ᶜ *katadaki di ang toe dŏ kain nantoen* ge kunt die kain toch niet koopen; *inda*ᶜ *katadaki di ang pangkat toe* ge kunt die betrekking toch niet krijgen; *boeki*ᶜ *samŏ didaki, loerah samŏ ditoeroeni* fig. voor- en tegenspoed samen deelen (vooral van echtgenooten); *boeki*ᶜ *inda*ᶜ *tadaki lai loerah inda*ᶜ *tatoeroeni* fig. oud en afgeleefd zijn; *baboeki*ᶜ *poelŏ di baliĕ*ᶜ *pandakian* er zijn weer bergen achter den klimmenden weg; fig. men ontmoet weer nieuwe moeielijkheden; – II vuil, smerigheid van het lichaam.

داڬ **dagŏ** *mandagŏ* overtreden, zich verzetten tegen de gestelde macht of de ingestelde verordeningen.

داڬر **daga** geluid van voorwerpen, die tegen elkander stooten; *mandaga* dat geluid maken, bonzen; *oerang mandaga pintoe* men bonst op de deur; *badaga* zulk een geluid geven; *pintoe badaga* de deur bonst; *tadaga* gestooten; *saki*ᶜ *kapalŏ awa*ᶜ *tadaga kadindiĕng* mijn hoofd doet pijn, ik heb me tegen den muur gestooten; *mandagakan* iets stooten tegen iets anders.

داڬر **dagoeă** geluid doffer dan *daga; badagoeă* bonzen; *hati tadagoeă* terneergeslagen, bedrukt; *tadagoeă banai hati awa*ᶜ *sahabat awa*ᶜ *mati* ik ben zeer terneergeslagen, mijn vriend is gestorven.

داڬغ **dagang** vreemd, uitheemsch, buitenlandsch; vreemdeling, koopman; *oerang dagang* of *ana*ᶜ *dagang* vreemdeling, koopman; *mandagang* koopwaar aan een stok of juk op den schouder dragen; *badagang* zich in den vreemde begeven; *pandagang* draagstok, juk; *padagangan* de plaats, waar men als vreemdeling is; *di dagang oerang* in den vreemde; *badagang-dagang* fig. veel; *awa*ᶜ*nŏ badagang-dagang mambali laoeă*ᶜ hij heeft veel vleesch gekocht.

داڬيغ **dagiĕng** vleesch van levende wezens, van planten, van vruchten; *dagiĕng salè*ᶜ het vleesch, dat aan de ribben blijft zitten; *dagiĕng padè*ᶜ het vleesch van een vóór- of achterbout; *dagiĕng hidoei*ᶜ het nog trillend vleesch van geslacht rund; *dagiĕng batadoeăh* het vleesch tusschen de voorpooten van runderen; *dagiĕng hantoean* eeltbult; *boeroeă*ᶜ *dagiĕng* van personen, bij wie wonden niet

spoedig genezen; *sadagiĕng* van personen, die vatbaar zijn voor het overerven van huidziekten; *sadagiĕng* of *sadarah sadagiĕng* van één vader en moeder; *tadagiĕng* tot in het vleesch, fig. diep gegriefd zijn, zeer getroffen zijn; *tadagiĕng awaᶜ dèn dikatŏi si Anoe* ik ben zeer gegriefd, bebabbeld zijnde door N.N.; *tadagiĕng hambŏ babalandjŏ* ik ga gebukt onder de uitgaven; *djadi darah dagiĕng* loftuiting in den zin van: 't kan niet beter; uitstekend; *habih dagiĕng toelang bakisai* fig. voor altijd, voor eeuwig; *habih dagiĕng toelang bakisai indaᶜ dèn loepŏ di katŏ ang* ik zal nooit vergeten, wat ge gezegd hebt; *manjisiĕᶜ toelang djŏ dagiĕng* fig. kwetsen, pijnlijk aandoen, grieven; *indaᶜ badagiĕng sahalai djoeŏ lai* geen lood vleesch meer op het lichaam hebben; *baᶜ doeri dalam dagiĕng* fig. niet gemakkelijk vergeten kunnen worden; onaangename herinneringen bewaren b.v. van een ondervonden behandeling; *badan koeroeih dagiĕng manimboen, salérŏ patah banjaᶜ makan* fig. het tegenovergestelde voorgeven van dat, wat men graag wil; b.v. zeggen dat men geen eetlust heeft, maar als 't eten opgediend is goed zijn best doen; *barang tahirih maᶜ* (*naᶜ*) *tadagiĕng* (zie *irih*).

داڬوق **dagoeăᵖ** kin; het hoekig uitgesneden einde van het handvat eener kris; *dibawah dagoeăᶜ* fig. ondergeschikte; *mandagoeăᶜ** slachten, dooden; *main dagoeăᶜ* of *mahajoen dagoeăᶜ* den doodsnik geven.

داڬم **dagam** geluid, zooals dat van een bons op de deur; *mandagam* dat geluid voortbrengen; *badagam* dat geluid voortbrengen; n.l. van het voorwerp zelve.

داڬوء **dagòᵖ** stevig, sterk, gespierd; *badagòᶜ* stevig, sterk, gespierd; *badagòᶜ tagaᶜnŏ* hij staat vast in zijn schoenen; *badagòᶜ hatinŏ* hij weet, wat hij wil; *badagòᶜ katŏnŏ* hij is standvastig in zijn spreken; *mampadagòᶜ* stevig maken; *mampadagòᶜ kain di pinggang* fig. zich tot den strijd gereed maken; tegen mogelijk te ontmoeten zwarigheden voorbereidende maatregelen nemen.

داڬوي **dagoeiᵖ** het geluid in de keel, als men iets, b.v. leelijk smakende geneesmiddelen, doorslikt; *mandagoeiᶜ* met geweld doorslikken; fig. geduldig opnemen, zich aan iets onderwerpen b.v. aan kwade bejegeningen; *sadagoeiᶜ* een slokje, een teugje, een beetje; *laï katadagoeiᶜ di ang balilah badjoe kŏ* als ge dat baadje naar je zin vindt, koop het dan; *dagoeiᶜ-dagoeiᶜ* nadenken; *dagoeiᶜ-dagoeiᶜ dahoeloe nambèᶜ dikatŏkan samiĕng* denk eerst na en zeg het dan maar.

داڬي **dagi** oproerigheid; *dagŏ dagi* (*oendang*[1]) verzet en oproer tegen de gestelde machten.

† دالا **dala** *badala* ontwikkelen, voor den dag komen; *aka anaᶜ toe sadang badala* het verstand van dat kind is aan 't komen; *mandalaï djŏ aka* met overleg te werk gaan; met verstand handelen, nagaan; *kòᶜ indaᶜ ang dalaï djŏ aka pai djŏ datang pitih sapakan-sapakan pajah* als ge niet nagaat hoeveel uw wekelijksche inkomsten en uitgaven zijn dan zult ge in moeielijkheden komen.

دالڠ **dalang** idioot, een goedaardige dwaas.

دالوڠ **daloeăng** groote klos bij het weeftoestel, om garen op te winden.

داليڠ **daliĕng** opgemaakt, doorgebracht, verbrast, bankroet, aan lager wal; *daliĕng pitih awaᶜ alah main* mijn geld is door verlies bij het spel opgeraakt; *soendang daliĕng* of *soenggiĕng daliĕng* ten onderste boven; *mandaliĕngkan* opmaken, aan lager wal brengen; *awaᶜ dèn indaᶜ kamain-main lai mandaliĕngkan awaᶜ toe mah* ik speel niet meer want het richt mij ten gronde.

دالم **dalam** in, binnen; *didalam* in, binnen; *kadalam* naar binnen; *dari dalam* van binnen; *badjoe dalam* een lang baadje; *kain dalam* een saroeng van de vrouwen; *mandalam* dieper worden, zich uitbreiden, invreten van wonden; *mandalamkan* diep maken, lang maken b.v. van een badjoe; *mampadalamkan* dieper, langer maken; *mangadalamkan* naar binnen brengen; *badalam-dalam* ernstig, van aanbelang; *badalam-dalam kasoematnŏ djŏ si*

Anoe hij heeft een ernstig geschil met N.N. – *dalam barè*ᶜ, *dalam doeŏ*, *dalam tian*, *dalam laoei*ᶜ zwanger zijn; *dalam tangan* in 't bezit, onder 't beheer, in dienst van iemand zijn; *dalam tangan dèn*, *ana*ᶜ *toe èlŏ*ᶜ *samiĕng* toen dat kind bij mij was, maakte hij 't goed; *dalam doeŏ tangah tigŏ* dubbelhartig; *inda*ᶜ *djadi pitjajŏ bunai kèh si Anoe toe*, *katŏnŏ dalam doeŏ tangah tigŏ* men kan op N.N. niet goed vertrouwen, hij spreekt dubbelhartig; *saki*ᶜ *dalam toelang* inwendig ziek zijn; *dalam tarang na*ᶜ *basoeloeăh* vragen, wat men al weet; *dalam roemah mamboeè*ᶜ *roemah* terwijl men in dienst van anderen is, zich nog op andere wijze trachten te bevoordeelen, b.v. van een zetbaas, die in 't geheim ook goederen voor zich zelf verkoopt; *maambiĕ*ᶜ *koeah dalam pangè*ᶜ (een soort van *goelai*) fig. zich trachten te bevoordeelen ten koste van hen, die ons weldoen; *mamapèh dalam balangŏ* fig. op een ander mans weide grazen (gewoonlijk van hen, die zich tegenover vrienden of bloedverwanten aan oneerlijke handelingen schuldig maken, b.v. hun vrouw 't hof maken); *di nan dalam basisalam*, *di nan dangkè*ᶜ *basidjingkè*ᶜ fig. naar omstandigheden of vermogen handelen; *baria*ᶜ *tandŏ ta*ᶜ *dalam* fig. lege vaten klinken 't het hardst; *hati didalam* tegen personen, die voorgeven iets niet te willen: ge zoudt 't graag hebben; *dalam loeroeih bapiari*ᶜ in het rechte is een haakje; fig. naar den vorm is 't zooals het behoort, doch inwendig is er iets niet in orde; b.v. wel goed praten, maar inwendig toch een kwade bedoeling hebben.

دامر **dama** hars, toorts, fakkel; *dama matŏ koetjiĕng* een doorschijnend soort van hars; *badama* hars inzamelen; *dama tirih* naam van een patroon of figuur van bladgoud of in snijwerk.

دامق **dama**ᵃ of *ana*ᶜ *dama*ᶜ pijltje, dat uit een blaaspijp geschoten wordt.

دامق **damoeă**ᵃ* geluid van een lichaam, dat met kracht tegen een ander komt; bom, bons; stomp, vuistslag; *mandamoeă*ᶜ stompen, met de vuist slaan; *badamoeă*ᶜ vechten; *djatoeăh badamoeă*ᶜ plotseling ontslagen worden, uit zijn betrekking.

دامـق **damiĕ**ᵃ *mandamiĕ*ᶜ slaan met de vlakke hand; *mandamiĕ*ᶜ *haddŏ*ᶜ op de *hadab* slaan; *mandamiĕ*ᶜ *dadŏ* op de borst slaan, als teeken, dat men wel durft; *mandamiĕ*ᶜ-*damiĕ*ᶜ *koedoeă*ᶜ bij wijze van liefkozing klapjes geven op den hals; fig. sussen, tot kalmte brengen.

دامم **damam** koorts; *damam panèh* heete, ijlende koortsen; *damam kapialoe* typheuse koorts, vergezeld van pijn in de gewrichten; *damam koerŏ* intermitteerende koorts.

داموي ء **damoei**ᵃ er bedaard, onnoozel uitzien; *damoei*ᶜ *nan gadang kaoei*ᶜ die onnoozel schijnen, nemen veel; fig. er onnoozel, onbeteekenend uitzien, doch waar het eigen voordeel betreft laten zien, dat men het niet is.

دامي **damai** vrede; einde van twist; *badamai* vrede maken; zich met elkander verzoenen; *mampadamaikan* twee partijen tot vrede brengen of met elkander verzoenen; *padamaian* bevrediging; plaats van verzoening.

دانق **dana**ᵃ I ineengedrongen, dwergachtig; *hajam dana*ᶜ een soort kleine kippen, laag op de pooten; II het dichtste bij, het naast, ten opzichte van het punt, waarop gemikt wordt bij zekere werpspelen.

داناو **danau** meer; een groote oppervlakte van stilstaand water.

داوت **dawat** (ook *dawè*ᶜ uitgesproken) inkt.

داءور † **daoeă*** naam van een schepnet; *mandaoeă* met zulk een net visschen; fig. uithooren, uitvisschen.

داءون **daoen** blad, loof; *daoen bŏdi* naam van een patroon; (zie *bŏdi*); *badaoen* bladeren hebben, bladeren krijgen; – *makan sadaoen* van één blad eten; dischgenooten zijn.

داءوه **daoeăh*** I (zie **daoeă**); II *tadaoeăh hati* aangedaan, weemoedig gestemd.

داءوي ء **daoei**ᵃ tweevoud, dubbel; *daoei*ᶜ *doeŏ* vier; *daoei*ᶜ *ampè*ᶜ acht; *doeŏ daoei*ᶜ *doeŏ*

acht (tweemaal het tweevoud van twee); *badaoei*ᶜ*-daoei*ᶜ bij tweevouden; *toengkoei*ᶜ *daoei*ᶜ (zie *toengkoei*ᶜ); *mampadaoei*ᶜ*kan* dubbel nemen, verdubbelen.

داوي **dawai** (op hoofdpl.) metaaldraad.

داهيڠ **dahiëng** (zie *daiëng*).

داهم **daham** *mandaham* kuchen, ook als teeken ter waarschuwing; *mandahamkan* uitkuchen; ook om verachting, bespotting te kennen te geven.

داهن **dahan** boomtak (gewoonlijk die, waaraan de bijtakken zitten); *dahan djoeambang** een tak waaraan bijennesten hangen (v. H.).

داهي **dahi** (zelden) voorhoofd; volgens anderen het bovengedeelte daarvan langs het haar.

داي **dajŏ** list, kunstgreep, bedrog; *tipoe dajŏ* bedriegerijen; *mandajŏ* bedriegen, verraden; *hambŏ lah toeroen djadi panghoeloe didajŏ ana*ᶜ *boeah* ik ben afgezet als panghoeloe, verraden door mijn onderhoorigen; *a kadajŏ?* wat zullen we daaraan doen? *tadajŏ* onwillekeurig in 't net geraken of dupe worden; meegesleept worden; *tadajŏ awa*ᶜ (*di ibilih*) *mantjaliĕ*ᶜ *padoesi toe* ik word als door den duivel bezeten, als ik die vrouw zie; *mampadajŏkan* een list, een middel tot uitkomst zoeken; *bakitjoeăh badajŏ* bedriegelijk, zwendelachtig, oneerlijk.

دايءِ **daè**ᵉ *tadaè*ᶜ afgedwaald, afgeweken, uit de richting gegaan.

دايڠ **dajang** (in de schrijft.) hofdame.

داي‌اڠ **dajoeăng** *mandajoeăng* roeien; *mandajoeăng badjalan* langzaam voortgaan b.v. van vermoeide personen; *pandajoeăng* roeiriem; *sakali marangkoeăh dajoeăng doeŏ tigŏ poelau talampau* fig. twee of meer zaken te gelijk verrichten; twee vliegen in één klap slaan.

دايڠ **daiĕng** *mandaiĕng* in groote stukken afsnijden; *tadaiĕng* te groot, te diep gesneden; fig. veel verloren hebben; *tadaiĕng awa*ᶜ *badjaga djŏ si Anoe* ik heb veel verloren, toen ik handel dreef met N.N.; *kò*ᶜ *saroepiah inda*ᶜ *sampai tadaiĕng pòkò*ᶜ *satali* een gulden is niet genoeg, ik zou een kwartje verliezen.

داي‌و **dajoe** *mandajoe-dajoe* weeklagen.

دايه **dajoeăh** (zie *daoeăh*) (*dajoeăh* is meer gebr.).

داپوي **danjoei**ᵉ *mandanjoei*ᶜ steken of kloppen van een zweer of wond.

ذبالڠ **doebalang** voorvechter, rustbewaarder, oppasser; boodschapper, overbrenger van bevelen; benaming van een tijger.

دداون **dadawan** zakmes; (men zegt ook *dawan*, *radawan*, *gadawan*, *landawan*).

دراجت **daradjat** voornaamheid, trots, niets of niemand ontziende.

ذرنچيت **doerantji**ᵉ ellendig, kommervol; *mandoerantji*ᶜ een ellendig, kommervol leven leiden; schooieren; *a djoeŏ nan didoerantji*ᶜ *kamari* (tegen personen, die er armoedig uitzien) wat komt ge hier toch doen.

دردڠ **darödong*** (zie *dŏdong*).

درودن **daroedan** (zie *dakan*).

درودو **daroedoe** (zie *dŏdong*).

دردو **daròdò**ᵉ (zie *dŏdong*).

درديءِ **daròdè**ᵉ *mandaròdè*ᶜ haastig, driftig, zenuwachtig, opgewonden op iemand of iets afgaan; *tadaròdè*ᶜ door te groote drift het punt, waar men wezen moet, voorbijgeloopen.

ذرهاك **doerhakŏ** ongehoorzaam, oproerig, weerspannig; ongehoorzaamheid, enz.

† دريدا **daréda** *mandaréda* suizebollen.

دريدي **darédè**ᵉ (zie *daròdè*ᶜ).

دسانق **dŏsana**ᵉ* (zie *dansana*ᶜ).

دڠ **dang** dikwijls in de schrijftaal als stopwoord voorkomende of als praedicaat, dat eerbied aanduidt; *nan mandjoedjoeăng dang mangkoetŏ* die de kroon torscht; *langkang sakali dang satahoen, dang mamanta*ᶜ *kandirinŏ* die jaarlijks slechts één slag op het weeftoestel deed, terwijl de kain zich zelve inspoelde; *takoei*ᶜ*lah kami tantang itoe mambangoenkan dang toeankoe* we zijn bevreesd den toeankoe te wekken.

dang komt ook voor verbonden met *katŏ*, een uitdrukking bij toespraken in gebruik en terugziende op een vroeger gezegde; *dang*

katŏ baᶜ nan toen sambah datoeăᶜ, indaᶜ lai; lah manoeroeiᶜ hambŏ indien U zoo spreekt, heb ik niets meer te zeggen en stem ik er mee in.

met *ai* als stopwoord, wanneer men iets bevalligs of liefs wil aanduiden; *adoeăh dangai* schatje, liefje, beminde.

دڠکيس **dangkih** afgunstig, wangunstig, naijverig; *mandangkihkan* afgunstig maken ten opzichte van iets; *a nan didangkihkannŏ di hambŏ* om welke reden is hij afgunstig op mij; *mandangkihi* niet gunnen, met afgunst behandelen; *basidangkih* zich afgunstig, naijverig gedragen; *kadangkihan* afgunst, naijver; *bakadangkihan* wederkeerig naijverig of afgunstig zijn op elkander; *pandangkih* afgunstige.

دڠکڠ **dangkang** I geluid van harde voorwerpen tegen elkander, b.v. van een hamer op ijzer; *panèh mandangkang* 't is drukkend, gloeiend warm; II* naam van een plant.

دڠکوڠ **dangkoeăng** geluid, doffer dan *dangkang*, b.v. van een stomp op de borst; *mandangkoeăng* stompen, stooten met de vuist op den rug of op de borst; *badangkoeăng* vechten.

دڠکيڠ **dangkiĕng** (of *langkiĕng*) het schelle geluid van een hert; *mandangkiĕng* dat geluid maken; uitstralen, zich verspreiden; *baoen mandangkiĕng* de stank verspreidt zich.

دڠکيڠ **dangkèng** geluid, helderder dan *dangkang*; b.v. als men met ijzer op een steen slaat.

دوڠکڠ **dongkang** groote stap; *mandongkang* groote stappen doen; *mandongkangi* over iets heenstappen; *sadongkang* een stapje, niet ver; *dongkang-dongkang* (*longkang-longkang*) telkens overslaan.

ديڠکيڠ **dèngkèng** (zie *dangkèng*).

دوڠکق **dongkaᵓ** stap vooral van een paard.

دڠکا **dangka** ondiep; *si Anoe nan toen dalam lah kaadjoeăᶜan, dangkèᶜ lah kasoebarangan di dèn* ik weet reeds hoe zwaar N.N. weegt; *oekan dangka* fig. niet weinig, zeer; *oekan dangka pandainŏ* hij is zeer knap.

دڠکي **dangki** (zie *dangkih*).

دڠکيء **dangkèᵓ** (zie *dangka*).

دوڠݢيء **donggiᵓ** (of *doenggiᶜ*); *badonggiᶜ-donggiᶜ* met tweeen loopen, gewoonlijk van een echtpaar; *tangkoemari pai badonggiᶜ-donggiᶜ djoeŏ si Anoe djŏ padoesinŏ* overal waar hij heengaat, is N.N. samen met zijn vrouw.

دلامق **dalamaᵓ** een kleedje over de *toedoeng* uitgespreid.

دليمو **dalimŏ** granaatboom, de vrucht ervan.

دمايڠ **doemajang*** naam van een spiraalvormig gebak.

دمبون **damboen** geluid, van vallende lichamen op de aarde b.v. zooals dat van klappers; *mandamboen* dat geluid maken; stompen vooral op den rug; *badamboen* dat geluid geven, neerploffen, neersmakken; *badamboen oerang batjakaᶜ* men vecht hevig.

دمبين **dambin** geluid, van vallende lichamen op de aarde, b.v. van groote vruchten; lui, lomp, plomp; *malah riboeiᶜ hari bih badambin doerian djatoeăh* als het stormt ploffen de doerians naar beneden; *kabau dambin* de buffel is plomp.

دمبو **dambŏ** stil van aard, bedeesd, achterhoudend.

دمڤ **dampa** I *mandampa* zich breed, uitgestrekt voordoen; II (in geschr.) gestrand, aangespoeld.

دمڤوڠ **dampong** geluid van voorwerpen, die in het water vallen; *darah badampong* een bang, bevreesd gevoel hebben.

دمڤيڠ **dampèng** wijze van zingen op de maat, waarbij tegelijkertijd gedanst en in de handen geklapt wordt.

دومڤق **dompaᵓ** *mandompaᶜ* springen, steigeren van een paard; *badompaᶜ* zich tegen elkander in bewegen, zoodat men tegen elkander stoot, bonst enz., wijze van vechten vooral van paarden; redetwisten; tegen elkander wedijveren, elkander den loef willen afsteken; *si Anoe badompaᶜ mamakai djŏ si Badoe* N.N. en Badoe willen elkander den loef afsteken in hun kleeding.

دمقم **dampam** geluid van voorwerpen, die in het water vallen; ook dat van zwaar geschut; plomp, boem! *badampam* plompen; donderen van geschut.

دمكين **damikian** (in geschr.) dus, aldus, op die wijze.

دميسٴق **damisoeă**ᵃ (zie bij *isoeăᶜ*).

دٴن **dèn** pers. vnw. van den eersten persoon enkelv. gebruikt door meerderen tegen minderen, ouderen tegen jongeren en in 't algemeen tusschen personen, die elkander goed kennen, zoodat er minder op de beleefdheidsvormen gelet wordt; dikwijls van *awaᶜ* vergezeld (*awaᶜ dèn*) in dezelfde beteekenis; *mandèn* zich bij het spreken van het woord *dèn* bedienen; zich voornaam aanstellen, een air aannemen; *soedah mandèn mahambŏ poelŏ* fig. eerst den grooten heer uithangen en daarna den dienstwilligen dienaar spelen; *oerang toe gadang dèn* hij hangt den grooten mijnheer uit; *dènai* bij minzaam, lieftallig spreken; *sabab moengkŏ dènai kamari* de reden, dat ik hier ben.

دنتغ **dantang** geluid van een geweer, dat afgeschoten wordt: pang!; 't knappen of knetteren van een brandend stuk bamboe; *badantang-dantang* knetteren; *kètjèᶜ badantang-dantang* wawelen, snateren, druk praten.

دنتٴغ **dantoeăng** zwaar, dreunend geluid b.v. van geschut of als men hard op een deur slaat; *mariam badantoeăng* het geschut dreunt.

دنتغ **dantiĕng** geluid, zooals van een brekende glasruit; *badantiĕng* rinkelen; *maha mandantiĕng* peperduur; *barèh mandantiĕng mahanŏ kòᶜ moesin lapa* in tijden van hongersnood is de rijst peperduur; *panèh mandantiĕng* 't is drukkend warm; *mandantiĕng kapandaiannŏ* hij is buitengewoon knap.

دنتٴغ **dantèng** klinkend geluid, zooals b.v. van een schel of van zilvergeld, dat op de steenen valt.

دنتم **dantam** een zwaar en dof geluid zooals b.v. van vallende boomen.

دنچغ **dantjiĕng** (zie *dantèng*).

دٴنچي **dontjè**ᵃ *mandontjèᶜ* springen; *mandontjèᶜkan* iets doen springen; met iets voortspringen; uitwerpen van een vischnet; *dontjèᶜkanlah kamari* werp het hier heen; *badontjèᶜan* alle richtingen uit springen, rollen of vallen b.v. van geldstukken; *kòᶜ hari hoedjan badontjèᶜan samiĕng oerang naᶜ batadoeăh* als het regent, vliegen de menschen naar alle kanten, om te schuilen; *tadontjèᶜ* overspringen, overslaan; *katŏ tadontjèᶜ* een ontvallen woord; *pandontjèᶜan* sprong; plaats, waar men springt.

دٴنچي **dèntjè**ᵃ* (zie het vorige).

دند **dandŏ** boete; *mandandŏ* beboeten, boete opleggen.

دندغ **dandang*** I een soort van koperen pot; II naam van een vaartuig; III *antimoendandang* naam van een komkommer.

دٴندغ **doendang*** *doendang-doendangi mantjahari* overal zoeken; *doendang-doendangi balari* overal heen loopen; gewoonlijk om hulp te vragen.

دنديغ **dindiĕng** wand, muur, beschot; *mandindiĕng* een wand enz. maken; van een wand enz. voorzien; *mandindiĕng oerang djan jŏ tilakŏ* iemand beschermen tegen ongeluk; *mandindiĕngkan* tot wand, enz. maken; *pandindiĕngan* wijze van afschutting.

دٴندغ **dèndang** *badèndang* zingen; *sambiĕ badèndang bidoeăᶜ hiliĕ* fig. terwijl de visch kookt smelt de boter; twee dingen te gelijk doen; *mambali djŏ dèndang* op een zeer gemakkelijke wijze verkrijgen; *badjoea dèndang* zijn brood met zingen verdienen, van comedianten, straatmuzikanten enz. *dèndang rantau* een weemoedig neurien, waarbij gedacht wordt aan zijn eigen lot of aan dat van hen, die ver weg zijn.

دندم **dandam** haat, wrok; *rindoe dandam* heimwee, weemoedig verlangen; *manaroeăh dandam* haat, wrok koesteren; in pantoens somtijds: verlangen; *manaroeăh dandam tidaᶜ soedah* tot in eeuwigheid verlangen.

دندن **dandan** I dik touw, kabeltouw; II* een dikke rotansoort; – *mahiriᶜ oerang indaᶜ djŏ dandan dŏ djŏ banangnŏ* fig. als men van

iemand iets gedaan wil hebben, moet men dit niet met harde doch met zachte woorden probeeren.

دندي **dandi** onrechtvaardig, despotisch; *mandandi* despotisch behandelen, onderdrukken; *didandi Allah* een vervloeking in den zin van: G. v. d.

دنسانق **dansana**ᵊ (en *badansana*ᶜ) bloedverwant, naastbestaande, soekoegenoot; weerga, evenbeeld; collega; *kain nangkŏ inda*ᶜ *badansana*ᶜ *sikŏ* van deze kain is er hier geen tweede; *dansana*ᶜ of *badansana*ᶜ *iboe* kinderen van twee of meer zusters; ook neef en nicht van moederszijde; *dansana*ᶜ of *badansana*ᶜ *bapa*ᶜ kinderen van twee of meer broers; neef en nicht van vaderszijde; *dansana*ᶜ of *badansana*ᶜ *saiboe* broers en zusters van één moeder; – *sabapa*ᶜ van één vader; – *kandoeăng* van één vader en moeder; volle neven en nichten; *badansana*ᶜ *sasoekoe* man en vrouw van een zelfde soekoe; *dansana*ᶜ of *badansana*ᶜ *di loea* dikwijls gebruikt voor personen, die zeer bevriend zijn met elkander.

دينهاري **dinihari*** of *dinaihari** de tijd van middernacht tot aan het aanbreken van den dag.

دنيا **doenia** wereld; wereldsch; *pakaian doenia* wereldsche genoegens, aardsche goederen.

دوۏ **doeŏ** twee; *inda*ᶜ *doeŏ* niet weinig, zeer; *inda*ᶜ *doeŏ pandainŏ* hij is zeer knap; *doeŏ tigŏ* verscheidene, van alles; twee stuks voor drie geldstukken; *doeŏ tigŏ tanjŏnŏ kèh hambŏ* hij vraagt me van alles; *doeŏ salarian* een stel; twee voorwerpen, die precies hetzelfde zijn; *doeŏ-sasaiĕng* van huizen: twee onder één dak; twee naast elkander in ligging overeenkomende; *doeŏ hati* onzeker, bang, ongerust zijn; *dalam doeŏ* zwanger; *mandoeŏ* galoppeeren; *mandoeŏ hati* huichelen, onoprecht zijn; *badoeŏ* met zijn tweeën; *badoeŏ kitŏ api* deel me wat vuur mede; geef me wat vuur; *badoeŏ-batigŏ* met verscheidenen te gelijk; *padoeŏ* tweededeel; *mampadoeŏ* in tweeën verdeelen; *mampadoeŏkan* twee tegenover één stellen b.v. twee tegen één vechten; *sapadoeŏ* een half; *sapadoeŏan* gebruikt men gewoonlijk bij het verdeelen van geslacht, n.l. de helft van een vóór- of achterpoot; *mampasadoeŏkan* een overeenkomst aangaan n.l. tusschen een bezitter van sawah's of vee en iemand, die de eerste bebouwen of het laatste onderhouden wil voor de helft der opbrengst of de helft der jongen; *doeŏ-doeŏ* twee aan twee; *kadoeŏ* tweede, de twee; *kadoeŏ-doeŏ* beiden; *oerang kadoeŏ-doeŏ* man en vrouw; *kadoerang* (= *kadoeŏ oerang*), *doeŏ kadoerang*, *badoeŏ kadoerang*, *badoeŏ kan oerang** echtpaar; *ba*ᶜ *pinang dibalah doeŏ* fig. volkomen op elkander gelijkende, evenbeeld.

دوۏ **dŏ** ter versterking vooral in ontkennende zinnen; toch, immers; *hambŏ inda*ᶜ *kadatang dŏ* ik kom toch niet; *koedŏ ang inda*ᶜ *sikŏ dŏ* je paard is immers niet hier.

دوبي **dŏbi** (op hfdpl.) waschman.

دوت **doetŏ** onwaar, valsch, bedriegelijk; leugen, bedrog; *mandoetŏ hati* onoprecht, huichelachtig zijn; *badoetŏ* bedriegen, liegen; *mandoetŏkan* voor leugen, bedrog, valsch verklaren; *pandoetŏ* leugenaar; *inda*ᶜ *koerang doetŏ?* dikwijls gezegd tegen iemand, die iets vertelt, met het doel, om hem te plagen of om te doen voorkomen, alsof men hem niet gelooft; zegt de verteller *inda*ᶜ dan bekent hij gelogen te hebben en zegt hij *koerang* dan heeft hij toch gedeeltelijk onwaarheid verteld; *ba*ᶜ *badjandji djŏ oerang pandoetŏ* fig. 't zijn beloften, die men niet nakomt.

دودوت **doedoei**ᵊ (of *oedoei*ᶜ); I *mandoedoei*ᶜ rooken; *pandoedoei*ᶜ inlandsche sigaar, strootje; *sadoedoei*ᶜ één trekje; II *pindoedoei*ᶜ* naam van een vogel.

دودڠ **dŏdong** I een zijwapen, vooral door jongelieden gedragen; II *mandŏdong* in gedachte verdiept voortloopen; *dŏdong-dŏdongi* loopen zooals dronke lieden, die overal dreigen neer te vallen; zenuwachtig overal heenloopen, om hulp te vragen; *tadŏdong* door gedachteloos te loopen verder gekomen, dan men wezen moet.

دودوق **doedoeă^** zitten, gezeten zijn; wonen, verblijven; *mandoedoeăᶜ* gaan zitten b.v. om een slag of stoot te ontwijken; *mandoedoeăᶜkan* plaats geven, plaatsen, laten zitten, zitten wegens; *mandoedoeăᶜkan sakiᶜ kapalŏ* wegens hoofdpijn gaan zitten; *mangadoedoeăᶜi* zitten op iets, ook wel getrouwd zijn (van mannen gezegd); *sia nan mangadoedoeăᶜi kini padoesi si Anoe saisoeăᶜ* wie is nu getrouwd met de vroegere vrouw van N.N.? *badoedoeăᶜkan oerang* een zaak aan een derden persoon ter beslissing overlaten; *sadoedoeăᶜ* of *sadoedoeăᶜ satagaᶜ* elkanders gelijken zijn; *kadoedoeăᶜan* zitplaats, zitvlak; *sakadoedoeăᶜan* dezelfde betrekking bekleedende; *bakadoedoeăᶜan* werk, bezigheid hebben; *kŏᶜ dèn diam di roemah ang banai, laï dèn bakadoedoeăᶜan* al woon ik in uw huis, ik heb er mijn werk; d. i. ik eet niet voor niemendal bij U of ik hang den luiaard niet bij U uit; *katŏ taᶜ bakadoedoeăᶜan* een gezegde, waar men niet wijs uit worden kan; *tadoedoeăᶜ* op zijn achterste gevallen; *tahoe doedoeăᶜ* van kinderen, zoo ver zijn, dat zij zitten kunnen; *doedoeăᶜ-doedoeăᶜ* niets doen dan zitten; den tijd met niets doen doorbrengen; *doedoeăᶜ tagaᶜ* onrustig; telkens gaan zitten en weer opstaan; *mambari doedoeăᶜ tagaᶜ* opgewassen zijn tegen; *indaᶜ dibarinŏ doedoeăᶜ tagaᶜ si Badoe batjakaᶜ djŏ si Maloedin* Badoe is in het vechten tegen Maloedin niet opgewassen; *indaᶜ dibaŏ oerang doedoeăᶜ* van lage of geringe afkomst zijn; *aloen doedoeăᶜ lah maoendjoeă* vóór men zit de beenen reeds uitstrekken; fig. voorbarig zijn; de huid verkoopen, vóór de beer geschoten is; *doedoeăᶜ baata makan basantŏᶜ* fig. volgens gewoonten en gebruiken; *doedoeăᶜ maraoeiᶜ randjau tagaᶜ manindjau djarah* (zie *raoeiᶜ*).

دودو **doedoe** (zie *dŏdong* II).

†دورر **dŏra** *mandŏra* met kracht, met vaart en de vuist vooruit op elkander toeloopen; versterking uitdrukkende bij andere werkwoorden: *mandŏra mambali* veel koopen, *mandŏra makan* veel eten.

دورڠ **dòrong** I *mandòrong* schielijk, in haast ergens heengaan, binnenloopen, enz.; II met de vuisten, terwijl de armen uitgestrekt zijn, stompen; *tadòrong* te ver gegaan; onwillekeurig te veel vooruit gekomen; van een gezegde: uit den mond gevallen; III* *mandòrong* een gouden draad schroefvormig maken.

دورو **doeroe** I (zie *daroe*); II *badoeroe-doeroe* of *bagadoeroe* bij groote menigten voortbewegen, stroomen; *badoeroe-doeroe oerang kapakan* het stroomt menschen naar de markt; *sadoeroe* veel te gelijk.

دورو **dŏrŏ** *badŏrŏ* in groote hoeveelheid tegelijk afglijden, uit iets vallen, b.v. als men een wagen zand ontlaadt; *badŏrŏ-dŏrŏ* achteruitgaan; meer en meer verliezen van een koopman of speler; *datang mandŏrŏ** bij troepen, met velen tegelijk komen.

دوره **doerèh*** *mandoerèh hati* graag willen, watertanden; *mandoerèh hati awaᶜ mantjaliĕᶜ limau;* ik watertand, als ik een limau zie.

دوري **doeri** doorn, stekel; *hati mandoeri* wrevelig worden; *mandoeri hati awaᶜ mandanga katŏnŏ* ik word wrevelig als ik zijn woorden hoor; *badoeri* met doorns of stekels zijn; *doerian* naam van een vrucht; *baᶜ doeri dalam dagiĕng* (zie *dagiĕng*); *moentjoeăng disoeŏᶜi djŏ pisang, ikoeă dikaiᶜ djŏ doeri* fig. met een kleinigheid paaien, om daarna des te meer te doen lijden; ook b.v. van personen, die in eenig opzicht gevaarlijk zijnde, met een jaargeld weggezonden worden doch nimmer mogen terugkeeren; *aïĕ diminoen rasŏ doeri, nasi dimakan rasŏ sakam* fig. kommer hebben; in zorgen verkeeren.

دوريᶜ **dŏrè^** *mandŏrèᶜ* langs een voorwerp naar beneden vallen; van een helling hard naar beneden loopen; draven van een paard; — *mandŏrèᶜkan* zoo laten rollen of vallen; *badŏrèᶜan* rollen van veel voorwerpen.

دوڠسو **si doeangsŏ*** een houten mes, gebruikt voor het afstooten van bijennesten.

دوڠق **dònga^*** (zie *djŏngaᶜ*).

دوڠق **dòngò^** onevenredig dik, ineengedrongen; dom, onbevattelijk.

دوڠكڠ **doeanggŏ** (zie *déwanggŏ*).

دوڠو **doengoe** dom, stompzinnig.

دوڠي **dòngèˁ** *mandòngèˁ* kort galoppeeren; *badòngèˁan* (gewoonlijk *bagadòngèˁan*) galoppeeren van veel paarden.

دوق **dŏwaˁ** I *badŏwaˁ* wedijveren met elkander; II *mandŏwaˁ-dŏwaˁi* een langzame, sierlijke wijze van loopen.

دوكوڠ **doekoeăng** I *mandoekoeăng* op den rug dragen; *mandoekoeăng maloe* schaamte, vernedering te verduren hebben; *mampadoekoeăngi* op den rug van een ander gaan zitten fig. in alles op een ander rekenen of steunen; *kain pandoekoeăng* een soort *salendang* dikwijls met gouddraad doorstikt; *doekoeăngan* hetgeen op den rug gedragen wordt; *badoekoeăng-doekoeăngan* beurt om beurt elkander dragen; II *si doekoeăng* naam van een plantje; III *doekoeăng** naam van een padisoort (v. H.).

دوكوه **doekoeăh** halsketting van gouden of zilveren plaatjes in den vorm van een halve maan; ook andere halssieraden worden zoo wel genoemd; *mampadoekoeăh* om den hals dragen; *kòˁ dibagoeăˁ banjaˁ oerang mampadoekoeăh taroeăng asam* als zij een kropgezwel hebben, dragen veel menschen een *taroeăng asam* (naam van een vrucht) om den hals.

دوكي **dòkèˁ*** *mandòkèˁ* op iets springen, bestijgen; *indaˁ takaŏ di hambŏ mandòkèˁ koedŏ toe pandjondjang* ik kan dat paard niet bestijgen; het steigert.

دوڬو **doegŏ** *badoegŏ* wedijveren; *koedŏ si Anoe djŏ koedŏ si Batoe badoegŏ tjapèˁ* het paard van N.N. wedijvert met dat van Batoe in het loopen; *indaˁ tadoegŏ akanŏ di oerang;* men kan tegen zijn listen niet op; *mampadoegŏkan* met elkander vergelijken.

دوڬڠ **doegang** *mandoegang* beletten, tegengaan, zich verzetten; *mandoegang parèntah* zich tegen de bevelen verzetten.

دوڬه **dògoh** *mandògoh* een wijze van stappen van het paard; sjokken; loopen zooals de buffel; *tadògoh* voorbijgeloopen zijn; zich te buiten gegaan zijn, zich vergeten hebben b.v. bij het spreken; *tjarŏ dògoh* gewone, dagelijksche taal.

دولة **daulat** (in geschriften) heerschappij, regeering, heil; *radjŏ sadaulat* de vorsten zijn één in hun heerschappij.

دولڠ **doelang** een koperen schaal met voetstuk, dienende om er gerechten op te zetten; *doelang kajoe* een houten schotel op voetstuk, dienende om de sirihbenoodigdheden te presenteeren of als voetstuk voor de *talan; mandoelang* zich als een *doelang* voordoen; van rook b.v. kronkelend opstijgen; *doelang-doelang* naam van een boom.

دولي **dòlèˁ*** (zie *gòlèˁ*).

دوه **dòh** (zie *dŏ*).

دوهوڠ **dŏhong** *badŏhong* op elkander met kracht toeloopen; wedijveren.

دوهو **dŏhòˁ** *mandŏhòˁ-dŏhòˁ* wijze van loopen, waarbij men telkens voorover dreigt te vallen; b.v. zooals kleine kinderen, die pas beginnen te loopen; *tadŏhòˁ* gevallen; te ver gegaan, onvoorzichtig geweest zijn b.v. bij het spreken.

دويوڠ **doejoeăng** zeekoe; *aĭĕ matŏ* of *minjaˁ doejoeăng* zeekoetranen, als toovermiddel aangewend, om liefde op te wekken.

دويوڠ **dòjong** *mandòjong* voortstroomen, golven; *badòjong-dòjong* bij stroomen, in groote menigte zich voortbewegen b.v. *badòjong-dòjong oerang kapakan* de menschen stroomen naar de markt.

دويون **doejoen** *badoejoen* bij hoopen; bij tusschenpoozen met velen te gelijk.

دهولو **dahoeloe** vroeger, voorheen, eerder, eerst; *mandahoeloe* voorgaan bij een handeling, er mede beginnen; *mandahoeloekan* vervroegen, voorop stellen; *mandahoeloei* voorgaan, vooruitgaan aan iemand of iets; *kadahoeloean* door iemand of iets voorgegaan zijn; *badahoeloe-dahoeloean* om de beurt elkander vooruit zijn.

ديه **diĕh** ho! hou! stil!

داي **dai*** verkorting van *mandai.*

دي **dèˁ** omdat, dewijl, wegens, door; *hambŏ indaˁ datang dèˁ hari hoedjan* ik ben

niet gekomen, omdat het regende; *dè^ tjadiè^nŏ manang parakarŏ toe* door zijn slimheid won hij die zaak; *dè^ ang moengkŏ tilakŏ dèn* door jou ben ik ongelukkig geworden (in deze laatste beteekenis hoort men in 't Agamsch dialect ook *di* gebruiken); – wat betreft, aangaande; *dè^ hambŏ inda^ ba^ itoe dŏ* wat mij betreft, ik denk er niet zoo over; *kŏ^ dè^ dèn inda^ kaba^a dŏ tapi tadanga di oerang maloe bana dèn* voor mij komt het er niet op aan, maar als anderen het hoorden zou ik zeer verlegen zijn; *dè^ badjalanlah nan koeè^ awa^ nŏ* wat het loopen betreft, daarin is hij sterk, of is hij de sterkste; – terug te geven door *aan* of *voor: kadè^ sia soeré^ kŏ?* voor wien is deze brief? *kadè^ sia tŏ, kŏ^ inda^ kadè^ ang!* voor wien zou het zijn, indien het niet voor U was! (men gebruikt ook *kadi* en hoort vaak *kaandji^, kaoentoeă^, kanji^ sia tŏ* bezigen); – als bijwoord van tijd: *dè^ kètè^ ra ..., lah gadang ba ..., lah mati bi ...; a itoe?* (raadsel) klein zijnde heette het *ra(boeng)*, grooter geworden *ba(toeng)* en na zijn dood *bi(lah)*; in plaats van *dè^* gebruikt men ook *lé*, of ook beide samen: *dè^ jŏ (lé) kètè^ banamŏ si Badoe* toen hij klein was, heette hij Badoe; *dè^ lamŏ bakalamŏan* reeds of sedert langen tijd; al lang geleden; *dè^ lamŏ lambè^ di djalan* omdat hij lang geloopen had; na lang onderweg te zijn geweest; – *dè^ itoe* in verschillende beteekenissen, die in verband staan met hetgeen er voorafgegaan is; *dè^ itoe baharoe dèn katŏkan bakèh ang* tot zoover heb ik 't U pas gezegd; bij die gelegenheid of toen en toen heb ik 't U pas gezegd; *lah kama pitih nan dè^ itoe di ang?* Waar is het geld, dat ge toen en toen hadt? *dè^ itoe moengkŏ inda^ ang amoeăh iŏ!* (of *kan!*) daarom wilt ge niet, niet waar?

ديبغ **débang** *mandébang* in groote stukken snijden.

ديبڠ **débong*** (zie het vorige).

ديبق **déba^** breed in vergelijking van de lengte of hoogte; *déba^ banai moekŏ si Anoe toe* het gelaat van N.N. is zeer breed; *mandéba^-déba^* met loggen, slependen gang zich voortbewegen.

ديتر **déta** hoofddoek; onder de vele soorten komen o. a. voor de *déta palangai* een hoofddoek van breed gestreepte stof; *déta pandjang* (*déta bakatah*) een zwart katoenen hoofddoek, bij wijze van tulband om het hoofd gewonden; *déta doeŏ lampih* een hoofddoek met een stuk rood katoen tusschen de plooien en alleen door vorsten gedragen; *déta gadang* of *déta gadang amèh* een van hout en met dun uitgeslagen goud bekleeden band, om het hoofd; (*déta gadang* ook tulband).

ديديت **didi^** suf, van streek, in de war zijn; *lah didi^ awa^ dè^ banja^ karadjŏ* ik ben al suf van 't vele werken; *badidi^-didi^ awa^* zich suf houden, doen alsof men iets niet begrijpt; *mampadidi^* in de war maken.

ديديس **didih** *mandidih* in dunne schijven snijden.

ديديه **didiĕh** of *aïĕ didiĕh* schuim; kleverige zelfstandigheid door koken aan de oppervlakte van vloeistoffen gekomen; *mandidiĕh* schuimen, zich als schuim voordoen; *mandidiĕh aïĕ lioeă* fig. watertanden, sterk verlangen naar iets.

ديدي **dédé** *mandédé* wijze van loopen, waarbij de voeten langs den grond geschoven worden en het bovenlichaam telkens voorover gebogen wordt, zooals b.v. dronke lieden doen; *tadédé* een sterk voorover gebogen beweging gemaakt hebben, zooals b.v. een van de twee personen doet, die aan de einden van een touw trekken, als de andere loslaat; fig. zich vergissen en daardoor nadeel hebben vooral bij het bepalen van een prijs; *lah tadédé awa^ mandjoea kain pŏkŏ^ ampè^ roepiah didjoea tigŏ* ik heb me benadeeld met het verkoopen van de kain, de inkoop was vier gulden en ik heb ze verkocht voor drie.

ديديء **dèdè^** *mandèdè^* met kleine stappen hard loopen; loopen zooals kleine kinderen doen; *tadèdè^* door driftig loopen gekomen voorbij het punt, waar men wezen moest; fig. te ver gegaan zijn b.v. in het spreken.

ديرس **diroeih** *mandiroeih* begieten; *hoedjan mandiroeih* zware regen; *badiroeih* begoten; *badiroeih oerang datang* men kwam in groote menigte aanloopen; *mandiroeihkan* iets uitgieten; *sadiroeih* b.v. in *sadiroeih mandi* even, een weinig baden.

ديري **diri** I persoon, individu; *diri hambŏ* mijn persoon, ik; *diri ang* uw persoon, gij; *dirinŏ* zijn persoon, hij; *indaᵋ tahoe di diri* bewusteloos zijn; *saoerang diri* alleen.

II *mandirikan* oprichten (schrijft.).

ديسو **désŏ** tooverformule; *mandésŏkan* voor of over iets een tooverformule uitspreken.

ديڠ **diang** *mandiang* bij het vuur verwarmen, drogen; *mandiang daoen kòpi* koffiebladeren bij het vuur drogen; *badiang* zich verwarmen, zich koesteren bij het vuur; *tarŏ badiang nasi masaᵋ* (zie *tarŏ*).

ديڠڠ **dèngèng** (zie *dangang*).

ديڠين **dingin** koud, kil; *si dingin* naam van een plantje, dat afkoelende eigenschappen bezit.

ديڤق **dépaᵒ** groot, breed van voetzool.

ديكيت **dikiᵒ** (zelden), beetje, weinigje; *sadikiᵋ* een weinig; *badikiᵋ-dikiᵋ* bij beetjes, zuinigjes aan; *naᵋ kajŏ badikiᵋ-dikiᵋ naᵋ toeah bataboeă oerai* als men rijk wil worden moet men zuinig, als men beroemd wil worden mild zijn.

ديكير **dikië** *mandikië* zingend verhalen, zingend loven.

ديكيء **dèkèᵒ*** *mandèkèᵋ* tikken, trommelen met de knokkels.

ديڬس **digoeih** (zie *dagoeă*).

ديڬڠ **dégang*** *mandégang* dragen aan een juk op de schouders.

ديلم **dilam** of *daoen dilam* naam van een welriekend plantje.

ديم **diam** wonen, verblijven; *mandiamkan* laten wonen, laten verblijven; *mandiami* bewonen; *tampèᶜ kadiaman* woon- of verblijfplaats.

ديمڤ **démap** (zie *gadémap*).

ديميء **démèᵒ** *badémèᵋ-démèᵋ* vol lapjes, vol vlekken.

ديو **déwa** (in geschr.) godheid.

ديوڠڬو **déwanggŏ** (of *diwanggŏ*) naam van een gebloemde goudstof.

ر R.

راب **rabŏ** I *rabŏ-rabŏ* kleine takken, dor hout, op den grond liggende; *marabŏ djalan* stokjes, takjes zetten op den weg b.v. daar, waar een gat is; *rabŏ-rabŏ dalam paraᵋ nan toen' baka sadŏnŏ* al de dorre takken, die in den tuin liggen moet ge verbranden; *rabŏ djalan nan baloebang toe, djan dilaloei kabau* zet takken, waar dat gat in den weg is, opdat de buffels er niet voorbij loopen; – II *marabŏ* in drift, met boosheid, onbesuisd, op den tast iets verrichten; *rabŏ-rabŏi* onbesuisd, driftig te werk gaan; *parabŏ* iemand, die gauw driftig wordt of gewoon is met onbesuisdheid, zonder nagedachte iets te verrichten; *parabŏ ikan* takken, in 't water gelegd als schuilplaats voor de visschen en om te beletten, dat anderen ze vangen; *marabŏ badjalan* boos of driftig wegloopen; in den blinde, op den tast loopen; *rabŏ-rabŏi mintaᵋ tòlòng* overal in opgewondenheid om hulp vragen; – *kòᵋ soerang bakèh bangih, rabŏ-rabŏi bakèh nan lain* als hij er op één boos moet zijn, dan raast hij ook tegen de anderen; – *litaᵋ tarabŏ haoeih takatja* als men honger heeft neemt men op het gevoel, en als men dorst heeft neemt men op den tast; fig. in nood doen, wat het eerst voor de hand ligt; in nood zich behelpen, met hetgeen er is.

راباب **rabab** een Maleische viool.

رابت **rabèᵒ** verhindering, hinderpaal; *ma-*

rabèꜫ verhinderen, beletten, afbakenen, afsluiten, b.v. plaatsen, die niet begaan mogen worden; *rabèꜫ djalan nan roentoeăh toe*, zet een versperring bij dien ingevallen weg; *marabèꜫ langkah awaꜫ anaꜫ kŏ* dat kind verhindert mij een voet te verzetten; *djan doedoeăꜫ sénan, tampèꜫ toe lah barabèꜫ* ga daar niet zitten, die plaats is al aangewezen.

رابت **raboeiᵉ** *maraboeiꜫ* schielijk grijpen, in der haast wegnemen, afkapen; *baraboeiꜫ* of *basiraboeiꜫ* met velen wedijveren, om iets schielijk te nemen; grabbelen om iets; – *raboeiꜫ* (volgens de *oendang² nan salapan*) roof, ontrukking met geweld.

رابت **rabiᵉ*** I ingescheurd, doorgescheurd van een opening b.v. van het gat in de oorlel; *marabiꜫ* doorscheuren, inscheuren; II (zie *rambiꜫ*).

رابس **rabèh** wat in menigte van boven valt; in menigte vallen; *rabèh djatoeăh boeah karambiĕ* de klappers vallen in menigte naar beneden; *aïĕ matŏ rabèh* de tranen beginnen te rollen; *rabèh oerang mati* er sterven veel menschen; *hari rabèh* er vallen reeds enkele regendruppels; *hoedjan rabèh** fijne regen; dauwdruppels; *djan mahampiĕng-hampiĕng oerang batjakaꜫ toe kanai rabèhnŏ baikŏ* kom niet zoo dicht bij die vechtende menschen; ge zoudt straks in hun zaak betrokken worden; *marabèh* weghakken, van takken, halmen, enz.; *parabèh* werktuig daarvoor; *indaꜫ bahambah dinŏ mambali barèh dirabèhnŏ samiĕng barang sadŏnŏ datang* hij is niet kieskeurig bij het koopen van rijst; hij koopt alles maar, wat er (op de markt) komt.

رابس **raboeih** (meer gebr. *aboeih* w. m. z.).

رابغ **raboeăng** jonge loten van de bamboe; fig. jong, jeugdig; *awaꜫ raboeăng baharoe djan naꜫ bababan barèꜫ* ge zijt nog jong, verlang toch geen zware zorgen op U te nemen; *goelai raboeăng* een toespijs van jonge bamboeloten; *poetjoeăꜫ raboeăng* naam van een patroon of teekening bestaande uit driehoekige figuren; *matjŏ padŏ baraboeăng* een vischsoort ingelegd in *raboeăng*; *maraboeăng* uitschieten, uit- of voor den dag komen; *boeloe oenggèh nan toen lah maraboeăng* de veeren van dien vogel komen al voor den dag; *toelang raboeăng-raboeăng* het middenschot in den neus; *taraboeăng-raboeăng awaꜫ nŏ mangaloeani anaꜫ kabau* hij heeft het touw in den neus van den jongen buffel te hoog doorgestoken; *paraboeăng* de bedekking van de hoekkepers eener woning; – *baꜫ raboeăng katimboenan* even als *raboeng*, onder een hoop vuil bedekt; fig. flink en voorspoedig opgroeien; *baꜫ raboeăng dirantjah hajam* evenals een *raboeng*, waarover een kip geloopen heeft; fig. morsig, bezoedeld vooral van het gezicht van jonge kinderen; – *atŏꜫ idjoeăꜫ paraboeăng oepiĕh* een vlag op een modderschuit.

رابق **rabaᵉ** (zie *rabèh*).

رابق **raboeăᵉ** tondel, zwam.

رابق **rabiĕᵉ** gescheurd, vaneen gereten; *rabiĕꜫ-rabiĕꜫ* op verschillende plaatsen gescheurd; *marabiĕꜫ* scheuren, vaneen trekken, vaneen rijten; *marabiĕꜫkan* fig. om iets schreeuwen; *rabiĕꜫ sarawa hambŏ tasangkoeiꜫ* mijn broek is gescheurd; ik ben blijven haken; *djan baꜫ nan toen marabiĕꜫ hajam toe* ge moet niet zoo die kip vaneen trekken; *a djoeŏ nan kau rabiĕꜫ-rabiĕꜫkan toe biai kau lah poelang* waar schreeuwt ge zoo om, daar komt uw moeder al naar huis.

رابن **raboen** slecht van gezicht, bijziende, duister, nevelig van de oogen; *raboen sandjŏ* in de avondschemering niet kunnen zien; *baraboen-raboen* of *bakoetjiĕng raboen* blindemannetje spelen; *anaꜫ bondŏ raboen-raboen baharoe lah diambiĕꜫnŏ* hij heeft een vogeltje uitgehaald, dat pas begon te zien; *maraboen* berooken n.l. natte, stinkende voorwerpen, vooral bladeren verbranden in het idée, dat de duivel daardoor blind zal worden en het pas geboren kind door hem niet bezocht zal worden; *paraboen anaꜫ nan boesoeăꜫ-boesoeăꜫ dipanggang* wat gebruikt wordt, om een kind te berooken bestaat uit allerlei stinkende dingen, die verbrand worden; *piraboen* een toovermiddel, tooverformule, om iemand blind

te maken; *harimau mamakai piraboen, di daoen halalang sahalai boeliĕh nŏ maandòᶜ (mandòᶜ)* de tijger gebruikt zulk een sterke *piraboen*, dat hij zich achter een enkele riethalm kan verbergen.

رابو **raboe** de longen; *tasoembèᶜ raboe* ziedend van toorn; *gadang raboe* stompzinnig; *iŏlah gadang raboe ang, samoerah toe hétongan indaᶜ dapèᶜ di ang* ge zijt erg dom, dat ge zulk een gemakkelijke som niet vinden kunt; *kambang raboe* walgen; 't hart in de keel komen; *kambang raboe awaᶜ mantjaliĕᶜ andjiĕng mati* ik walg, als ik een dooden hond zie.

رابه **rabah** omvervallen; *oerang rabah* shaman; *marabahkan badan* zich nederleggen, zich laten vallen; *marabahkan diri* schuld bekennen; *marabahkan sawah* het rijstveld keeren; *marabahkan moeloeiᶜ oerang* iemand tot zwijgen brengen; doen begrijpen, dat hij ongelijk had; *moesin marabahkan* de tijd, om de sawahs te gaan bewerken; *basirabah* gaan liggen, om de geesten in zich te doen nederdalen; – *awaᶜ nŏ marabahkan diri samiĕng akèh awaᶜ, indaᶜ tapanga poelŏ lai* hij heeft slechts aan mij schuld te bekennen, dan is de zaak uit; *oetang hambŏ djŏ si Amin akèh ang lah tarabah akèh hambŏ soerang, sabab pitihnŏ lah banjaᶜ tapakai di hambŏ* mijn schuld en die van Amin aan U is op mij alleen overgegaan, want ik heb van hem veel geld gebruikt; *rabah nan kamandjagŏkan tjondong nan kamanoengkèᶜ* fig. hij die in moeielijke omstandigheden tot steun of raadsman zal zijn.

رات **ratŏ** effen, vlak, gelijk; allen of alles zonder uitzondering; *lah ratŏ oerang dihimbau* allen zijn uitgenoodigd; *lah ratŏ nagari hambŏ djalani* ik heb al alle steden bezocht; ook ik ben de geheele stad al door geweest; *lah ratŏ oerang batanam* zij zijn allen bezig met planten; *lah ratŏ padi dimakan kabau* al de padi is door de buffels opgegeten.

راتب **ratab** stil, zwijgend; b.v. *ratablah sadŏnŏ!* stil zijn, allen!

راتب **ratiᵊ** *maratiᶜ* zonder ophouden en onder heen en weerbeweging van het bovenlijf de woorden *la ilaha illa Allah* uitbrengen; *maratiᶜkan* dit doen ten behoeve van een ander, b.v. van een doode.

راتس **ratèh** doorgesleten, met gleedjes, stuk, gekerfd, losgetornd; *ratèh-ratèh* vol kerven of gleden; *maratèh* opentornen, van elkander snijden; *pisau paratèh* tornmesje; – *lah ratèh badjoe hambŏ dèᶜ lah lapoeăᶜ* mijn baadje kerft reeds, wijl het versleten is; *kòᶜ maratèh toelang tantang pamatahannŏ* als men beenderen vaneen scheidt, doet men dit in de gewrichten; *saloeloeih oerang dindiĕng taratèh di rang maliĕng* er is door dieven een gat in den wand gemaakt, zoo groot, dat er een mensch door kan.

راتس **ratoeih** honderd, honderdtal; *saratoeih* een honderd of een honderdtal; *djarèᶜ ratoeih* fig. allerlei listen weten; *manahan djarèᶜ ratoeih* door allerlei listen of middelen iets trachten te krijgen; *maratoeih* in groote menigte zich voordoen; *maratoeih hari* feest vieren op den hondersten dag na iemand's dood; *baratoeih-ratoeih* bij honderden; *baratoeihan* bij honderden.

راتغ **ratoeăng** een invretende ziekte in den neus vooral bij dieren (volgens sommigen veroorzaakt door een klein diertje, dat in het gras voorkomt en in den neus van het dier kruipt); – naam van dit diertje; *panjakiᶜ ratoeăng* een ziekte, die veel overeenkomst heeft met droes, waarom deze dan ook wel zoo genoemd wordt; *diratoeăng* door de *ratoeăng* aangetast zijn; *lah sakadang koedŏ hambŏ mati diratoeăng* mijn geheele stal met paarden is aan den droes gestorven; *maratoeăng* zitten, zonder iets uit te voeren; in groote mate op zijn gemak zijn; *takaratoeăng awaᶜ kasanangan digaoeiᶜ si Ali* ik gevoel me onuitsprekelijk lekker, nu Ali mij gekrabd heeft.

راتف **ratòᵊ** *maratòᶜ* weeklagen, jammeren; *maratòᶜ pandjang* lang, zonder tusschenpoozen weeklagen b.v. als het lijk wordt weggedragen; *maratòᶜ antau* afgebroken, bij tusschenpoozen weeklagen, b.v. telkens als men aan den verlorene denkt; *ratòᶜ baboeah-boeah*

luide weeklagen, waarbij men laat hooren, waarover men weeklaagt; *boeah ratòᶜ* datgeen, wat men weeklagende uitroept; – *bandoeăng ratòᶜ lé sahari si Siah mati, a pakadjŏannŏ lé hidoeiᶜ djadi boeah ratòᶜ di oerang* op den dag, dat Siah stierf was er een algemeen geweeklaag; alles wat hij gedurende zijn leven had verricht, werd weeklagende uitgeroepen; *hantoe paratòᶜ* de geest, die op 't dak of voor het huis van den zieke aankondigt, dat deze zal sterven.

راتق **rataᵖ** gebarsten; *rataᶜ tangan* (ook *rataᶜ* of *rataᶜ oerang*) de lijnen in de hand; *rataᶜ-rataᶜ antimoen* kleine barstjes in groote hoeveelheid aanwezig, zooals b.v. in aardewerk; *marataᶜ* barsten; *èlòᶜ rataᶜ bana oerang toe apŏ handaᶜnŏ balakoe* hij heeft zeer goede lijnen, want wat hij wenscht krijgt hij; *hambŏ iŏ bana saratãᶜ agaᶜnŏ djŏ si Rahim* 't schijnt, dat ik werkelijk dezelfde lijnen heb als Rahim (van twee personen, die 't zelfde levenslot hebben); *tjankiĕ baharoe aboeih dahoeloe kòᶜ kadipakai, djan nŏ rataᶜ rataᶜ antimoen* nieuwe kopjes moet men eerst koken, als men ze gebruiken wil, opdat zij niet vol kleine scheurtjes komen; *rataᶜ tandŏ kapatjah* een barst is het teeken, dat het voorwerp breken zal; fig. een klein verschil wordt aanleiding tot verwijdering of oneensgezindheid; *hati rataᶜ patoedjoeăh taragaᶜ* het hart is in zevenen gebarsten van verlangen fig. zeer sterk verlangen; *rataᶜ malampaui tarŏ* barsten buiten de getrokken of aangegeven lijn; fig. verder gaan, dan geoorloofd is.

راتين **ratin** verbastering van »harten" in 't kaartspel.

راتوه **ratoeăh** *maratoeăh* verbrijzelen, op ruwe wijze stuk slaan; ranselen; *piriĕng mangkoeăᶜ habih diratoeăh oerang maboeăᶜ* borden en kommen werden alle stuk geslagen door dronke lieden; *ratoeăh banailah djŏ gadŏ koedŏ toe* ransel dat paard flink met een knuppel.

راتيه **ratiĕh** klein, dwergachtig.

راتيئ **ratèᵖ** *maratèᶜ* trillen, bibberen van vrees, koude, enz.

راج **radjŏ** vorst; *radjŏ dang mambali* een vorst door aankoop, gunst als anderszins aan de regeering gekomen; *radjŏ dang mamintŏ* een afhankelijk, cijnsbaar vorst; *radjŏ oesali* een vorst van geboorte; *radjŏ djanang* (*djadjanang* of *djanang*) de ceremoniemeester, die bij de hanengevechten de inzetten bewaart; *radjŏ hawa* naam van een spook; *radjŏ sahari** de bruidegom op den dag, dat hij in optocht wordt rondgebracht; *maradjŏ lélŏ* zich despotisch, aanmatigend gedragen; *baradjŏ di hati* eigenzinnig; *indaᶜ radjŏ nan mahoelaᶜ sambah* er is geen vorst, die eerbewijzen versmaadt; *panjakiᶜ radjŏ* druiper.

راجت **radjoeiᵖ** knoopwerk, breiwerk, net of mand van touw of bladeren gemaakt, waarin het gras verkocht wordt; ook een vogelnet; *batoe radjoeiᶜ* een soort van werptuig, bestaande uit een looden bol met netwerk omweven en van een touw voorzien; *maradjoeiᶜ boeroeăng* vogels vangen door een net voor hun nest te spannen; *maradjoeiᶜ badan* zich zelf in ongelegenheid brengen; *maradjoeiᶜ paroeiᶜ* zich van eten onthouden, zijn verlangen beteugelen; *baradjoeiᶜ* met een lossen of grooten steek dicht genaaid, daar waar een gat is; *baradjoeiᶜ hati* in diepe droefheid, in groote bezorgdheid verkeeren; *taradjoeiᶜ* in ongelegenheid gekomen, de dupe geworden van iets; *saradjoeiᶜ* fig. veel, vol op, b.v. *saradjoeiᶜ pitihnŏ* hij bezit veel geld; *baᶜa ringan samiĕng roempoeiᶜ saradjoeiᶜ* hoe komt 't zoo licht, er is toch een *radjoeiᶜ*; – *anaᶜ nangkŏ maradjoeiᶜ badan karanŏ lakoe djahèᶜ* dit kind brengt zich zelf door zijn slechte gedrag in ongelegenheid; *hambŏ lah maradjoeiᶜ paroeiᶜ sahari nangkŏ karanŏ indaᶜ barèh kaditanaᶜ* ik heb me dezen dag van eten moeten onthouden, wijl er geen rijst was om te koken; *kòᶜ indaᶜ kakajŏ djoeŏ si Lamah indaᶜ disasa lai, lah tangkoemari diradjoeiᶜnŏ matŏ oeang* al zal Lamah niet rijk worden, hij kan daarover geen spijt meer gevoelen, want hij heeft overal geprobeerd geld te verdienen.

راجغ **radjang** I* een rottingbrug; II* een

ziekte onder paarden en buffels; *diradjang* door die ziekte aangetast zijn.

راجق **radjò**ᵃ een stok, paaltje of dergelijke als kenteeken in den grond gestoken, tot bewijs van eigendom; *maradjò*ᶜ van zulk een kenteeken voorzien b.v. *maradjò*ᶜ *sawah* een rijstveld afbakenen; *maradjò*ᶜ*kadoedoeă*ᶜ*an* een zitplaats aanduiden door eenig teeken; *maradjò*ᶜ*kan* zulk een kenteeken plaatsen; *baradjò*ᶜ van een kenteeken als bewijs van eigendom voorzien; van een plaats b.v. besproken.

راجق **radjoeă**ᵃ *maradjoeă*ᶜ pruilen, mokken, zijn ontevredenheid toonen door b.v. iemand den rug toe te keeren.

راجم **radjam** een knods; vroeger een strafwerktuig n.l. een doornagelde ton, om iemand in te rollen.

راجن **radjan** gesteld zijn op iets, graag willen, van iets houden, ingenomen zijn met iets; *radjan banai hambŏ makan pinang* ik eet heel graag pinang; *lé radjan toean goelai pakoe?* eet ge graag *goelai pakoe? paradjan* een liefhebber zijn van iets; iemand, die gewoon is iets te doen, die vlug of ijverig is in 't verrichten van iets; *hambŏ paradjan mandi doeŏ kali sahari* ik ben gewoon twee maal 's daags te baden; *kamasinan hambŏ mangoenjah dè*ᶜ *inda*ᶜ *paradjan* mijn mond gaat stuk als ik pruim, omdat ik 't niet gewoon ben.

راجين **radjin** (gewoonlijk alleen in de schrijftaal) vlijtig, naarstig, ijverig.

راجه **radjah** *maradjah* van geheimzinnige strepen of teekens voorzien (gewoonlijk in 't gelaat), om iemand van een ongesteldheid te genezen; ook wel om hem belachelijk te maken; *koedŏ bakaki radjah* een paard, waarvan het ondergedeelte der beenen een andere, doorgaans een witte, kleur heeft.

راجت **ratji**ᵃ I *maratji*ᶜ kneden, persen, uitknijpen; fig. streng behandelen.

II* kerven, b.v. *maratji*ᶜ *timbakau* tabak kerven (zie *ratjiĕ*ᶜ).

†راجي **ratjié-ratjiĕ*** een deel van het weeftoestel, elders *kapalŏ tanoen* genoemd.

راجق **ratja**ᵃ *maratja*ᶜ schrijdelings op iets zitten; *maratja*ᶜ *koedŏ* te paard zitten; *baratja*ᶜ *koedŏ* paard rijden, te paard zitten; *taratja*ᶜ *di oendang talingka di*ᵃ*poesakŏ* fig. 't is aan de wetten en gebruiken onderworpen; *maratja*ᶜ *koedŏ kaikoeă* fig. 't is niet mogelijk; *pakiĕ*ᶜ*-pakiĕ*ᶜ*i ba*ᶜ *andjiĕng diratja*ᶜ *sétan* fig. hard huilen, bulken bij het schreien; *ba*ᶜ *maratja*ᶜ *koedŏ pandai* fig. 't is zeer gemakkelijk, 't is als gesneden koek; ook van iemand, die trouwt met een weduwe.

راجق **ratjiĕ**ᵃ *maratjiĕ*ᶜ kerven, in kleine stukjes afsnijden.

راجن **ratjoen** gif, venijn; vergiftiging met doodelijken afloop (*oend*²*nan salapan*); *ratjoen di ang* vergif kunt ge krijgen (ruwe uitdrukking voor: ge krijgt 't niet); *bòh andji*ᶜ *dèn pisau ang ba*ᶜ*a* geef mij uw mes als 't u belieft; waarop 't antwoord kan zijn *ratjoen di ang*; – *ratjoen tagang* fig. blufferij, pocherij; b.v. *kò*ᶜ *di dèn sahari tapangkoeă sawah nan gadang nangkŏ* wat mij aangaat, ik kan in één dag een sawah van deze grootte omspitten; waarop 't antwoord is: *ratjoen tagang*; – *maratjoen* vergiftigen; *maratjoen hati* iemand het leven verbitteren; *paratjoen* middel om te vergiftigen.

راد **radŏ** I tot bedaren gekomen, getemperd, hersteld van ziekte, opgehouden van regen of wind; *baradŏ* een schuilplaats zoeken tegen regen, wind, warmte, enz.; *karadŏan* schuilplaats tegen regen, enz. *lah sahari samalam hoedjan inda*ᶜ *radŏ* den ganschen dag en nacht hield het niet op met regenen; *ba*ᶜ *baradŏ dibawah batoeăng* evenals dat men onder een bamboe schuilt (men wordt toch nat) fig. de hulp heeft niet veel te beteekenen; – II *oerang radŏ* (ook wel *oerang ladŏ*) naam van een soort aardmannetjes.

رادغ **radang** *maradang* zich een weg banen of zoeken; ergens door heen of over heen loopen; *maradang sawah* door de sawah's loopen; *maradang oerang nan banja*ᶜ door de menigte heendringen; *karadangan* bekend zijn, geweten worden; *akanŏ lah karadangan di dèn* zijn streken zijn mij al bekend.

رادق **rada**ᵖ *maradaˢ* verbrijzelen, vernielen, ranselen; met geweld een weg door de menigte banen; sterven of omkomen van velen te gelijk; *baradaˢ* met woede vechten van velen; *paradaˢan* slagveld, het verslagene, oorzaak van een gevecht; *baradaˢ oerang batjakaˢ banjaˢ nan loekŏ mati* men is op een woedende manier aan het vechten geweest, velen zijn gewond of gedood; *kòˢ banjaˢ oerang di pakan radaˢ samiĕng lah* als er veel menschen op de markt zijn, dring er dan maar met geweld door heen.

رادوق **radoeă**ᵖ *maradoeăˢ* zich mengen in iets b.v. in een gesprek; ongevraagd ergens binnenloopen; *baradoeăˢ* vermengd of ongeregeld door elkander; *baradoeăˢ samiĕng kain-kain dalam péti* de kleederen liggen door elkander in de kist; *radoeăˢ lah ikan nan kètèˢ-kètèˢ nan toen djŏ nan gadang naˢ lakèh lakoe* doe die kleine visch onder de groote, opdat ze spoedig aftrek hebbe.

رادوي **radoei**ᵖ *maradoeiˢ* geraakt, uit zijn humeur zijn, zich verongelijkt achten; *aloen tantoe kanai bangih lah maradoeiˢ samiĕng awaˢnŏ* 't is nog niet zeker of hij beknord zal worden en hij toont zich al geraakt.

راده **radah** (zie *radaˢ*) veel te gelijk; *maradah* zonder orde of nadenken verscheidene zaken aan een handeling onderwerpen; *maradah bakaradjŏ* druk, met voortvarendheid werken; – *baˢ batang kaladi dipantjoeăng radah oerang mati* de menschen vielen of stierven als afgesneden kaladistengels; *diradahnŏ samiĕng mamakan samba* hij eet al de sambal op; *indaˢ katoean nan diradah kamari* er bestaat geen reden voor, dat ge hier zoo maar komt; ik begrijp niet, wat ge hier doet.

رادي **radai** vin; *ikan baradai amèh* goudvisch; *oerang nan baradai* iemand van goede familie of afkomst; *maradai** rondgaan om aalmoezen te vragen; *oerang boetŏ sahari-hari maradai* de blinden loopen iederen dag rond om aalmoezen te vragen; *radai-radai** een mandje, dat opgehangen wordt en van pandanbladeren in den vorm van een visch gemaakt is.

رارس **rarèh** (zie *larèh*).

رارڠ **raroeăng*** *mararoeăng* drenzen, huilen.

رارق **rara**ᵖ (zie *laraˢ*) los, van een gegaan, uit elkander gegaan, uitvallen van de haren, afvallen van de bladeren; *mararaˢ* losmaken, uit elkander nemen; *baˢ tanggoeăˢ raraˢ bingkai* zooals een schepnet, waarvan de steel loslaat, fig. geen kracht meer bezitten.

رارو **rarau** (zie *larau*) *mararau* een groote keel opzetten; een geluid maken zooals dat van het scheuren van nieuw katoen.

راروق **raró**ᵖ (zie *laròˢ*) *mararòˢ* opensnijden van geslachte dieren, om de ingewanden er uit te halen; opentornen van kleeren; *tararòˢ* zich aan iets geschramd, de huid opengehaald hebben; *bara bali paroeiˢ kapoeăˢ sararòˢ* hoeveel kost één mat voor een rijstschuur; *dagiĕng* (*laoeăˢ*) *pararòˢan* het vleesch tusschen de voorpooten van slachtvee.

راره **rarah** (zie *larah*) in groote hoeveelheid, bij menigte; *mararah* zich vermenigvuldigen, voorttelen, zich uitbreiden b.v. van een ziekte; *lah mararah ajam hambŏ* mijn kippen hebben zich vermenigvuldigd; *poenah rarah kambiĕng awaˢ indaˢ sikoeă djoeŏ lai* al mijn geiten zijn gestorven, er is er geen enkele meer over.

رارو **raroeăh** (zie *laroeăh*) geweld, opschudding; *mararoeăh* geweld of opschudding maken, troebel maken, in de war maken; aansteken, besmetten; *tanggoeăˢ raroeăh* een stoute, baldadige jongen; *pararoeăh* iemand, die gewoon is de zaken in de war te sturen; *raroeăh-lah aïĕ toe naˢ baragoeiˢan ikan* maak dat water troebel, opdat de visschen in menigte boven komen; *pisang nan boesoeăˢ satjièˢ nan toen tjampaˢkanlah, mararoeăh nan banjaˢ* smijt die eene rotte pisang weg, zij steekt de andere aan; *djan bamain-main djŏ oerang toe, awaˢnŏ pararoeăh banai;* ge moet niet met hem spelen, hij is gewoon den boel in de war te maken; *djan mararoeăh poelŏ kamari tahanti karadjŏ hambŏ* maak hier nu geen leven meer, het hindert mij in 't werken.

راري **rari*** (zie *lari*).

رارى **rarai** (ook *larai*) *mararai* scheiden, van elkander doen, sussen; *mararai api* den brand blusschen; *loeroeih rarai* steil, recht naar beneden; *pararai* wat behoedt tegen iets; ook hij die twistende personen scheidt; *pararai damam* middel tegen de koorts; fig. troetelnaam in den zin van: lieveling; *bakararaian* beslist, uitgemaakt, afgeloopen, gescheiden zijn.

راس **rasŏ** I smaak, gevoel, gevoelen; *baᶜ rasŏ indaᶜ katabali toe dŏ di ang* het komt mij voor, dat gij dat toch niet zult kunnen koopen; *indaᶜ katoean rasŏ badan*, onlekker, niet op zijn gemak zijn; *lah kabara rasŏ hati ang!* hoeveel gij daarover ook gevoelt, (ik doe 't nog meer); *marasŏ* of *marasŏ hati* gevoelen, op te merken hebben; *misiki baᶜ itoe banai djanŏ oerang toe, di hambŏ marasŏ* (*marasŏ hati*) *baharoe*, ofschoon hij dat zoo zegt, heb ik toch nog iets op te merken; *barasŏ* smaak hebben, smaken; *indaᶜ barasŏ garam goelai kŏ*, deze *goelai* heeft de smaak van zout niet d.i. men proeft er geen zout in; *sarasŏ* dezelfde gevoelens toegedaan zijn; *tarasŏ* begrepen, ingestemd; *tarasŏ laï takatŏkan tidaᶜ* 't wel begrijpen, maar 't niet onder woorden kunnen brengen; *marasŏi* iets voelen, betasten; – *dimakan rasŏ dipandang roepŏ* als men eet moet men op den smaak en als men iets bekijkt op het uiterlijk letten fig. men dient zoo wel op de innerlijke als uiterlijke eigenschappen te letten; II *aïĕ rasŏ* kwikzilver.

راسيت **rasiᵉ** *marasiᶜ* uitspuiten van vloeistoffen; doorzijpelen, uitzijpelen.

راسق **rasaᵉ** naam van een boom, die goed timmerhout oplevert.

راشق **rasoeäᵉ** dwarsbalken, waarop de vloer rust en die gesteund worden door de overlangsche balken of *palantja*.

راسم **rasam** I gebruik, gewoonte, zeden, gedrag; *padoesi sarasam laki-laki samaloe* voor de vrouwen is gedrag, voor de mannen schande hetzelfde denkbeeld; II naam van een varen.

راسن **rasan** I bedorven, zuur, verschimmeld, tot bederf overgaande van spijzen, *rasan tangan* van voorwerpen, die men dikwijls in de hand neemt: de lucht van de handen zit er aan; ook van vrouwen: voor iederen man te vinden zijn; *rasan-rasan* het overgeblevene van eten of drinken, restantje op schaaltjes, in flesschen, enz.; van de menschenlucht achtergebleven in een vertrek, slaaplucht; *rasan-rasan oelandŏ* iemand, wiens uiterlijk doet vermoeden, dat er Europeesch bloed in hem zit; ook van inboorlingen, die de Europeesche gewoonten naäpen; *makanan nan dalam lamari lah rasan dèᶜ lah lamŏ* het eten in de kast is door het lange staan al zuur geworden; *rasan-rasan goelai toe djadilah kapamakan nasi di hambŏ* het overblijvende van die *goelai* kan ik bij mijn rijst eten; – *rasan-rasan baoenŏ lakèᶜ djoeŏ di banta* de lucht van hem zit nog in de kussens; *rasan-rasan Kaliëng roepŏ anaᶜ kŏ* het voorkomen van dit kind, doet vermoeden dat het van Klingaleesche afkomst is; II *barasan** onder vier oogen iemand iets zeggen; *parasanan** wat in 't geheim of onder vier oogen verteld wordt; III* (zie *rasam* II).

راسوٓ **rasòᵉ** *marasòᶜ* doorzijpelen, door de poriën dringen van vloeistoffen.

راسه **rasah** ongerust, bezorgd over iets, *marasah* zich bezorgd, ongerust maken; *marasah awaᶜ banai lakoe anaᶜkŏ* ik maak me erg bezorgd over het gedrag van dat kind.

راسي **rasi** geest, natuur, datgeen, wat anderen eerbied, ontzag, vrees inboezemt, indrukwekkend, imponeerend; *tinggi rasi* van personen: door voorkomen sterk imponeeren; van iemand wiens jongere broeders of zusters allen sterven; *tinggi rasinŏ oerang kŏ indaᶜ talawan di awaᶜ batantangan* die man imponeert zeer, als wij tegenover elkander zijn, durf ik hem niet aan te kijken; *sarasi* in natuur of geest overeenkomen met elkander b.v. van een paard, dat zich door den een gemakkelijk, door een ander moeielijk bestijgen laat.

راسي **rasai** *marasai* lijden onder iets; *marasaikan* iets gevoelen, ondergaan, verdragen

parasaian wat geleden of ondervonden wordt; *hambŏ marasai di panjakiᶜ toe* ik lijd aan die ziekte; *lamŏ hambŏ marasaikan panjakiᶜ damam* ik heb lang koorts gehad, ik leed lang aan koortsen; *indaᶜ satjièᶜ-satjièᶜ nan hambŏ rasaikan* 't is niet één ding (maar verscheidene), dat ik heb te verdragen; *djaoeăh badjalan banjaᶜ basoeŏ lamŏ hidoeiᶜ banjaᶜ dirasai* die ver weggaat ontmoet veel, die lang leeft ondervindt veel; (veel gebruikt ter aansporing tot geduld in den zin van: ge moet 't hoofd niet laten hangen); *kŏᶜ mangadoe sapandjang parasaian samièng nan kadikatŏkan* als ge u beklaagt moet ge alleen spreken naar hetgeen ge ondervonden hebt.

راڠت **rangi**▸ een kleine, stekende vlieg; *barangiᶜ* ongedekt; voor de vliegen open en bloot staan; een dobbelspel: eenige personen leggen een stuk geld voor zich, hij op wiens geld het eerst een vlieg komt zitten, is de winner; *sagadang rangiᶜ dèn lièᶜ ang* ik kijk op je, als op een vlieg, (uitdrukking van verachting); *baᶜ rangiᶜ di ikoeă kabau* fig. geheel naar den zin of den wil van anderen handelen; *baᶜ rasŏ dipantaᶜ rangiᶜ* fig. men gevoelt er slechts weinig van of men geeft er bijna niet om.

راڠس **rangèh** een boomsoort, die goed timmerhout oplevert; *marangèh boeloe* gaan opstaan van de haren, te berge rijzen, waarvoor ook: *marangèh boeloe hidoeăng; marangèh boeloe hidoeăng dèn mandangakan kètjèᶜnŏ* mijn haren rijzen te berge als ik hoor, wat hij zegt; II* *marangèh* bleek en mager worden; *si rangèh** naam van een ziekte.

راڠيڠ **rangièng** I stank; bedorven lucht van vleesch of visch, die wat lang hangt; II *hoedjan rangièng** stofregen.

راڠق **rangò**▸ niet goed sluiten; gapen b.v. van kleeren, die te nauw zijn.

راڠق **ranga**▸ leven, drukte, opschudding, gekijf; *marangaᶜ* leven, drukte maken b.v. van de menigte op de markt; *barangaᶜ* kijven, twisten; *basirangaᶜ* voortdurend leven maken; *marangaᶜi* beknorren, *parangaᶜan* reden tot twist of beknorring; *si rangaᶜ-rangaᶜ* naam van een omroepers-bekken.

راڠوق **rangoeă**▸ benauwd, moeielijk in de ademhaling; verkouden, verstopt in den neus.

راڠون **rangoen*** zuur, vunzig, bedorven, b.v. van eten, dat lang gestaan heeft.

راڠوي **rangoei**▸ kwijnend, lijdend, uitgeput; *marangoeiᶜ* doen kwijnen, enz.; *tarangoeiᶜ hati** leed, spijt gevoelen; *rangoeiᶜ pikièran** radeloos zijn.

راڠه **rangah** *marangah* diep ademhalen, hijgen van vermoeidheid; *tarangah* buiten adem, (zie *angah;* men zegt ook *maangah* en *taangah*).

راڠاي **rangai** *barangai* ongedekt, open en bloot.

راڠي **rangè**▸ *marangèᶜ* (zie *marasŏᶜ*).

راڤت **rapè**▸ dicht, dicht aaneen, dicht bij elkander, kort na elkander; allen, niemand uitgesloten; *rapèᶜ panghoeloe* vergadering van hoofden; *marapèᶜ* aan elkander sluiten, aaneenvoegen; *paham marapèᶜ* flink, vertrouwbaar, uit één stuk zijn; *marapèᶜkan oerang* personen doen vergaderen; *barapèᶜ* vergaderen, bijeenkomen; *rapèᶜ-rapèᶜ* Jan en alleman, van allerlei stand en leeftijd; *tanggoeăᶜ rapèᶜ karandjang boeboeih, masoeăᶜ ampèᶜ kaloeă limŏ* het schepnet is dicht (n.l. de mazen ervan) de mand is lek; er komen er vier in en er gaan er vijf uit; fig. van twee echtgenooten de man is zuinig, maar de vrouw verkwistend.

راڤيت **rapi**▸ eensgezind; een in denkwijze of gevoelen; *marapiᶜ* omgaan met; *djan rapiᶜ djŏ oerang djahèᶜ tabaŏ poelŏ awaᶜ* ge moet geen omgang zoeken met slechte menschen, zij zouden u meeslepen.

راڤوڠ **rapoeăng** *marapoeăng*, (naast *maapoeăng* gebruikt) op het water drijven; *tarapoeăng-rapoeăng* dobberende van een schuitje; *tarapoeăng-rapoeăng badan* neerslachtig, lusteloos, terneergedrukt zijn.

راڤق **rapa**▸ uitgespreid, ten toon gesteld, klaar gezet; *marapaᶜkan* uitstallen, tentoonstellen, klaarzetten, verklappen; *rapaᶜ banailah djaga kŏ naᶜ tampaᶜ di oerang* stal die

waren goed uit, opdat men ze zien kan; *indaᶜ bagoetai laï nan lain, barang sadŏ nan tarapaᶜ toe nŏ* er is geen andere goelai, dan die hier klaar gezet is of wordt aangeboden; *baᶜa tarapaᶜ samiĕng makanan toe, soengkoeiᶜ lah* waarom staat dat eten zoo open en bloot, dek het dicht; *katŏ batin djan dirapaᶜ* wat geheim is, mag niet verklapt worden; *kamarilah doedoeäᶜ naᶜ sarapaᶜ kitŏ makan* kom hier zitten, dan kunnen wij samen eten.

راڤن **rapoen** verbrijzeld, vermorzeld.

راڤه **rapoeäh** broos, breekbaar; zwak, wat geslachtsdrift aangaat; *rapoeäh banai padoesi toe* die vrouw is gemakkelijk te verkrijgen; *rapoeäh pagangan* onstandvastig in doen en laten; *paroeiᶜ rapoeäh* zwak in den buik; van personen, die sommige spijzen niet verdragen kunnen; *parapoeäh* weekhartige, teergevoelige; *parapoeäh hati* weekhartig, weemoedig.

راڤي **rapai** (zie *koerapai*).

راكت **rakèᵒ** een rood boontje met zwarten spikkel, dienende als goudgewicht; *marakèᶜ* aan elkander lijmen, plakken, enz.; *parakèᶜ* alles, wat daartoe dient.

راكيت **rakiᵒ** I vlot; *marakiᶜ* aaneenvoegen, tot een geheel maken b.v. balken, boomen, enz.; een vlot maken; *marakiᶜ hoetang* zijn schulden opstapelen; *marakiᶜ tanah* de aarde aan den kant van den weg ophoogen en gelijk maken; *indaᶜ barakiᶜ kasoebarang** er is geen brug naar de overzijde; *barakiᶜ-rakiᶜ kahoeloe, baranangᶜ-ranang katapian, basakiᶜ-sakiᶜ dahoeloe, basanang-sanang koedian* fig. in den beginne moet men geen moeite ontzien, als men het later gemakkelijk wil hebben.

II een soort van gebak, bestaande uit overlangsch gesneden pisang, die op elkander gelegd en in de olie gebakken wordt.

راكڠ **rakoeäng** strottehoofd; *rakoeängan* of *rangkoeängan* strot, slokdarm, keel; *dèᶜ dèn tarasŏ djoeŏ batoelang dalam rakoeängan* 't is mij of er me een been in de keel zit; *kariĕng rakoeängan* droog van keel; zeer vermoeid zijn; *sampiᶜ rakoeängan* nauw van keelgat, gezegd van iemand, die langzaam eet; fig. kort aangebonden zijn; *lapang rakoeängan* een gulzigaard; *boeloeäh rakoeängan* bron van inkomsten, middel van bestaan; *mamoetoeihi boeloeäh rakoeängan* het middel van bestaan doen ophouden, ontnemen; *tampan rakoeängan kabaaïĕ* fig. het schijnt, dat men uitkomst, voorspoed zal krijgen.

راكق **rakoeäᵒ** kerf, insnijding, keep, gleuf; *barakoeäᶜ-rakŏeäᶜ* vol kerven, enz.; *mamboeèᶜ titihan barakoeäᶜ* een brug met insnijdingen maken; fig. iemand strikken spannen, in 't ongeluk willen storten; *mantjaharikan titihan barakoeäᶜ* fig. iets zoeken of bedenken, waarover iemand kan struikelen; iemand lagen leggen; – II *rakoeäᶜ* naast *akoeäᶜ* gebruikt: *tarakoeäᶜ-rakoeäᶜ awaᶜ sadiĕng (sadang) bakadjŏ* ik kreeg slaap onder het werken.

راكم **rakam** *marakam* drukken, stempelen, vast tegen iets aansluiten; *badjoe toe marakam di nŏ* dat baadje past hem precies; *barakam* tegen elkander drukken of sluiten; *barakam banai patamoean papan nangkŏ* de naden van deze planken sluiten goed aan elkander; *soerèᶜ barakam* drukwerk.

راكن **rakan** *rakanan* iemand, met wien men samendoet, ambtgenoot, compagnon, echtgenoot, evenbeeld, weerga; *soerèᶜ nangkŏ rakanannŏ di si Anoe* de weerga van dit boek is bij N.N.

راكو **rakau*** verward, onzeker omtrent iets, suf; *rakau hambŏ dèᶜ karadjŏ banjaᶜ* ik ben suf door het vele werken; *rakau-rakaui* met verwarring, afgetrokkenheid, overhaasting iets doen.

راكوق **rakòᵒ** (zie *akòᶜ*).

راݢ **ragŏ** een van rotting gevlochten bal; tusschentijd, intusschen, terwijl; *ragŏ-ragŏ* (soms ook *ragŏ*) mandje, korf, vlechtwerk, waarin een kom van aardewerk geplaatst wordt; het gevlochten gedeelte van een halsketen; *baragŏ* balspelen; *indaᶜ baragŏ-ragŏ* plotseling, onverwacht; *paragŏ* een liefhebber van balspelen; – *ragŏ hambŏ kabalakang oerang maliĕng naiĕᶜ di hadŏᶜan* terwijl ik naar

achteren was, kwam de dief van voren in; *ragŏ badiang nasi masaˁ* terwijl men zich warmt, wordt de rijst gaar; fig. op twee wijzen te gelijk profiteeren; *ragŏ manjoeroeăˁ ikoeă habih* terwijl het zich verstopt, gaat het achterste weg, zooals b.v. de naald onder het naaien; fig. terwijl men iets nieuws begint, is 't oude weer vergeten; *djan bagadoeăˁ-gadoeăˁ awaˁ dèn ragŏ baikŏ** wees niet zoo verwaand tegen me, of ik zal je er een geven; II *ragŏ** voor *haragŏ*, waarvoor ook *hagŏ*.

راڬس **ragèh** *maragèh* afsnijden; *maragèh aboeăˁ* het hoofdhaar afsnijden; *tatjantjang taragèh* (*oendang*[2]); (zie *tjantjang*).

راڬڠ **ragang** *maragang* spannen, uitspannen, rekken, naar zich toetrekken, b.v. dat, wat door een ander vastgehouden wordt; *maragang djiŏ* den laatsten adem uitblazen; *mahèlŏ maragang* met geweld nemen; *baragang-ragang* elkander trekken; fig. van verschillende personen: moeite doen, om hetzelfde voorwerp te krijgen.

راڬوق **ragoeăˁ** slok, teug; *kòpi saragoeăˁ* een teug koffie; *maragoeăˁ* doorslikken; *indaˁ taragoeăˁ di hambŏ* ik kan geen genoegen nemen, ik kan mij niet tevreden stellen (met dit of dat); *kŏˁ aloen lamaˁ djan diragoeăˁ katŏ-katŏ oerang* als het nog niet naar uw zin is, stel u dan niet tevreden met hetgeen men zegt; *paragoeăˁ* iemand, die op alles ja en amen zegt; die alles maar slikt; *lah maragoeăˁaïë lioeă samiëng awaˁ indaˁ bapitih pambali koeé* ik bedwing mijn begeerte maar, want ik heb geen geld om koekjes te koopen.

راڬم **ragam** soort, patroon, model, luim, gril, wijs; *banjaˁ ragam kain toe* van die stof zijn veel soorten; *banjaˁ ragamnŏ* hij heeft veel noten op zijn zang; *paragam* iemand, die veel kuren heeft, nukkig is; *mamparagamkan* met grillen of kuren behandelen; *adat toeŏ mananggoeăng ragam* de gewoonte brengt mede, dat oude lieden veel te verdragen hebben, (aansporing tot geduld).

راڬو **ragoe** in de war, verbijsterd, onzeker; *maragoe* 't lastig maken; *paragoe-ragoe hati* gewoonlijk een kind, dat zijn ouders in droefheid afleiding verschaft; – *maragoe samiëng ang sikŏ* ge doet niets, dan 't mij hier lastig maken; *banjaˁ ragoe lamŏ loepŏ* door de groote hoeveelheid in de war, en omdat het reeds lang geleden is 't vergeten zijn; fig. er in 't geheel niets meer van weten.

راڬاو **ragau** I *maragau* (gewoonlijk *manggaragau*) met geweld, driftig iets grijpen, afnemen; *ragau-ragaui* bij herhaling iets trachten te grijpen of te vangen; de handen telkens uitslaan b.v. *ragau-ragaui anaˁ toe dalam aïë** het kind sloeg voortdurend met de handen boven water; II *ragau-ragau* litteekens; *ragau-ragau tjapoeăˁ anaˁ toe* dat kind zit vol litteekens van de pokken.

راڬويء **ragoeiˁ** slok, teug; *saragoeiˁ aïë* een slok water; *maragoeiˁ* I iets doorslikken; *aloen taragoeiˁ lah dŏ hoekoen toe di hambŏ* ik heb nog geen vrede met die straf; II uitteren, vermageren, naar versche lucht snakken b.v. van de visschen; *lah maragoeiˁ ikan dalam tabèˁ karanŏ koerang aïë* de visschen in den vijver snakken naar versche lucht, omdat er te weinig water in is; *batambah lamŏ batambah ragoeiˁ* er hoe langer hoe slechter uitzien; *maragoeiˁ hidoeiˁ* een ongelukkig leven lijden, in gebrek verkeeren, (in de laatste beteekenissen ook *agoeiˁ*).

راڬي **ragi** I (zelden) gist; II teekening, patroon; *ragi kain nan toen rantjaˁ banai* het patroon van die kain is zeer mooi; III het metaal, dat dient om met een ander vermengd te worden, b.v. zilver met goud; – *indoeăˁ ragi** = *ragi* I; ook het diertje, dat gewoonlijk in de *ragi* voorkomt; *dèndèng ragi* vleesch, dat in stukjes gehakt en in klappermelk gebraden wordt; *kalèˁ ragi* ten einde raad zijn; *ragian** een zeef, waarin gekookte schelpdiertjes gezift worden (v. H.).

راڬيء **ragèˁ** kaal, dun van haren, bladeren, enz.; arm, aan lager wal zijnde.

رام٢ **ramŏ-ramŏ** I vlinder; II *ramŏ** kuit schieten; *kŏˁ naˁ manangkŏˁ ikan koetikŏ injŏ*

ramŏ nan èlŏᶜ als men visch wil vangen, moet men dat doen als zij kuit schiet.

رامس **ramèh** *maramèh* kneden, uitknijpen, uitpersen; *maramèh limau* een citroen uitknijpen; *maramèh api* vuur uitwrijven b.v. van vonken, die op de kleeren gevallen zijn; *maramèh kain* het water uit een kain drukken; *maramèh parakarŏ* een zaak korter maken, spoediger haar beslissing geven; *maramèh hati* of *maramèh paroeiᶜ* spijt gevoelen; *paroeiᶜ maramèh* een pijnlijk gevoel in den buik hebben; *mati taramèh* plotseling dood blijven; *maramèhkan limau* een citroen uitknijpen onder het prevelen van een tooverformule, gewoonlijk om een ziekte te bezweren of om een vrouw in zijn macht te krijgen; *paramèh* gereedschap om te kneden of uit te persen; – *indaᶜ basoeŏ di paramèhhan limau dŏ* ik kan het in het kneedsel van de limau niet zien; fig. ik geloof het niet; ik ben er niet van overtuigd.

رامغ **ramang** of *boeloe ramang* de fijne haren op het lichaam, dons; *maramang* of *boeloe maramang* van de haren overeind gaan staan, te berge rijzen; *koedoeăᶜ maramang* afkeerig, angstig zijn; met afschuw, angst vervuld zijn; *kajoe ramang* een boomsoort, volgens den Maleier bewoond door booze geesten.

رامق **ramaᵓ** *maramaᶜ* op goed geluk af iets doen; naar iets raden, gissen; zonder grond iets zeggen of denken; naar iets tasten of voelen; *djan batanjŏ kèh nŏ lai diramaᶜnŏ samiĕng mandjawab* ge moet het hem niet meer vragen, hij raadt er maar naar; *maramaᶜ samiĕng hambŏ manoedoeăh oerang taᶜ salah* ik heb zonder grond iemand beschuldigd, die geen schuld had; *kŏᶜ indaᶜ basoeloeăh banai ramaᶜ samiĕnglah disénan* al hebt ge geen licht, zoek dan daar maar op 't gevoel.

رامق **ramoeăᵓ** stuk, verbrijzeld, aan gruis; *maramoeăᶜ* verbrijzelen; *ramoeăᶜ-ramoeăᶜ* geheel verbrijzeld; *maramoeăᶜkan* iets verbrijzelen, vergruizen; *ramoeăᶜ-tamoeăᶜ* zonder de minste orde of regelmaat; *ramoeăᶜ-tamoeăᶜ samiĕng paralèᶜan toe* dat feest is zeer ongeregeld; *hati ramoeăᶜ* zeer bedroefd, geheel van streek zijn.

رامم **ramam** koortsig, gloeierig van het lichaam; *hari ramam** drukkend warm bij een betrokken lucht; *badan hambŏ ramam samiĕng kini, baᶜ rasŏ kadamam* ik doe niets dan gloeien en heb een gevoel, alsof ik koorts zal krijgen; *ramam hari kŏ antah kahoedjan* 't is drukkend vandaag, wellicht zal het gaan regenen.

رامن٢ **raman-raman** zenuwachtigheid, opgewondenheid.

رامين **ramin** vlas, waarvan touw gemaakt wordt.

رامو **ramoe** *maramoe* benoodigdheden verzamelen, inslaan, inkoopen doen; *maramoe dalam salérŏ* voordeel zoeken in dat van anderen; voordeel zoeken, zonder zich moeite te willen geven; *ramoean* benoodigdheden; hetgeen noodig is ter volvoering van eenig plan.

رامه **ramah** vriendelijk, minzaam, spraakzaam.

رامي **rami** levendig, vroolijk, talrijk, met velen; *barami-rami* met zijn velen iets verrichten, met zijn velen pret maken; *barami-rami kitŏ pai* wij gaan met ons velen; *maramikan* verlevendigen; levendig, vroolijk maken.

راميءْ٢ **ramèᵓ-ramèᵓ** een der afdeelingen van de koemaag*; zeer fijn; *mangatahoei ramèᶜ-ramèᶜ* veel weten, van alles verstand hebben; *mambali ramèᶜ-ramèᶜ* van alles een weinig koopen; *kitab ramèᶜ-ramèᶜ* kladboekje, notitieboekje; een boek, waar van alles in staat; *maramèᶜ-ramèᶜ aka* of *maramèᶜ-ramèᶜ tjadiĕᶜ* zeer slim, zeer geslepen zijn.

ران **ranŏ** *maranŏ* kwijnen, sukkelen.

رانيق **raniᵓ** zeer klein, zeer fijn; *padi raniᶜ* een fijne rijstsoort; *maraniᶜ tjadiĕᶜ* zeer slim, uitgeslapen; *raniᶜ banai boeatan kain kŏ indaᶜ nampaᶜ banangnŏ* het weefsel van dit doek is zeer fijn, men kan er den draad niet van zien.

رانغ **ranang** *maranang* waden, *baranang* zwemmen; *maranangkan* doen waden, doen zwemmen, met iets wegzwemmen; *maranangi* doorwaden; naar iets heen zwemmen; *bara-*

nangkan gewaad doen hebben, in 't water gelaten hebben; *taranang* in 't water terecht gekomen zijn, fig. van een zaak: op den langen baan geschoven; *maranangi laoeiʿ lapèh* een uitgestrekte zee overzwemmen; doelloos, of zonder hoop op succès iets verrichten.

رانيڠ **raniĕng** *hoedjan raniĕng** (zie *rangiĕng*).

رانق **ranòʿ** (ook met *ap* uitgesproken), stil, zonder gedruisch (zie *anòʿ*).

رانن **ranoen** door en door rijp, murw; rijp of zacht van een zweer.

رانويء **ranoeiʿ** (zie *rangoeiʿ*).

راناه **ranah** laagvlakte, vallei, landstreek.

راناي **ranai** I *maranai* op de vlakke handen opnemen, wegdragen; *maranai maiʿ èlòʿ-èlòʿ djan bakoentjang-koentjang* als men een lijk wegdraagt, moet men voorzichtig zijn, het mag niet schudden; II in druppels vallen; *hari lah ranai* het begint al te regenen; er vallen al druppels; *aïĕ matŏ ranai* de tranen rollen.

رانيء **ranèʿ** dwergachtig, ineengedrongen; van het hoofd: op de schouders gedrukt b.v. bij het dragen van zware vrachten.

راو **raŏ** I moeras, poel; II een duivensoort.

راءوت **raoeiʿ** vorm van 't gelaat; robe van een paard; *koedŏ toe indaʿ tinggi dŏ tapi èlòʿ raoeiʿnŏ* dat paard is niet hoog, maar het heeft een fraaien vorm; *koeliʿnŏ indaʿ koeniĕng banai dŏ tapi raoeiʿnŏ èlòʿ* haar huid heeft wel niet het ware gele, maar haar gelaat is schoon; *maraoeiʿ* met een mes de scherpe kanten wegnemen, aanpunten, afslijpen; *maraoeiʿ rŏtan* het binnenste van de rotting wegnemen, om den bast als bindsel te kunnen gebruiken; *si raoeiʿ* het mes, voor genoemde handeling gebruikt, knutselmes; *paraoeiʿan* afsnijdsel, afschrapsel; *maraoeiʿ randjau* randjau's scherpen, fig. niet stil zitten; *doedoeăʿ maraoeiʿ randjau, tagaʿ manindjau djarah* altijd een oog in 't zeil houden; *baʿ diraoeiʿ** fig. uitgekleed, geruïneerd; *dalam pamainan toe baʿ diraoeiʿ oerang di si Anoe** bij dat spel zijn de menschen door N.N. geruïneerd geworden.

راوڠ **rawang** moeras, poel, stilstaand water; *marawàng* van kleine kinderen gebruikt voor: een kleine boodschap doen; langs ongebaande wegen loopen; *barawang-rawang* vol plassen; morsig, onzindelijk van een huis.

راءوڠ **raoeăng** I *maraoeăng* huilen, janken, op lang gerekten toon schreeuwen; II holte door het water uitgespoeld; holte, die smal van ingang is en naar binnen ruim uitloopt; — *lah baraoeăng bah roemah di aïĕ* de grond onder het huis is door het water uitgespoeld.

راءوق **raoeiʿ** *saraoeiʿ* een handvol.

راوق **rawaʿ** I *marawaʿ* op den gis iets verrichten; *barawaʿ* of *rawaʿ-rawaʿ* op goed geluk af, twijfelachtig, onzeker; II *marawaʿ* roepen, toeroepen; *dèʿ bagian kabaiĕʿ, hambŏ rawaʿ-rawaʿ samiĕng manakòʿ, takakòʿ di hambŏ* ik ben gelukkig, ik raadde er maar op goed geluk naar en ik heb 't juist geraden; *rawaʿ samiĕnglah naʿ tingaran di nŏ* schreeuw maar, opdat hij 't hoore.

راون **rawan** kraakbeen; *toelang rawan* het zachte gedeelte van de beenderen; *toenggang rawan* sterk gebouwd; *gigih tangga rawan moerah* fig. gemakkelijk iets kunnen krijgen op het oogenblik, dat men 't niet noodig heeft of niet gebruiken kan; ook tegen oude, afgeleefde mannen zinspelenderwijze op jonge vrouwen; *sarawan* een stel van ringen, armbanden, enz. gezegd.

راوه **rawah** groote, aarden pot met nauwe opening en wijden buik ter bewaring van stroop, olie, water, enz. *moentjoeăng rawah boeliĕh disoembèʿ moentjoeăng oerang djŏ a disoembèʿ* de opening van een *rawah* kan men sluiten, maar waarmede zal men dit den mond van een mensch doen; *talingŏ baʿ ta lingŏ rawah, matŏ baʿ matŏ batoeăng* fig. zijn oogen en ooren niet gebruiken; *paroeiʿ sagadang rawah* kleine, dikbuikige personen; veeleter.

راهق **rahòʿ** *marahòʿ* eenig voorwerp als deksel of overdekking over iets leggen; met uitgespreide vleugels neerstrijken; voorovervallen; *marahòʿ hati* diep bedroefd, neerslachtig zijn; *barahòʿ* bedekt zijn met iets; *tarahòʿ*

voorover gevallen; *marahò⸗kan* iets als dekking gebruiken; *marahò⸗i* iets bedekken; *parahò⸗* dekkleed; *marahò⸗ hajam toe djŏ kain* werp een doek over die kip; *tarahò⸗ koedŏ awa⸗ tangah djalan* mijn paard is onderweg gestort; *ba⸗ dirahò⸗ kain basah* fig. als koud water op 't lijf; onverwachts in onaangename stemming gebracht zijn b.v. door slechte tijding.

راهن **rahoen** verloren, verdwenen, weg; *hilang rahoen* spoorloos verdwenen; *dalam rahoen* in stilte, in 't geheim.

راهين **rahin** schoot van de moeder.

راهو **rahoe** (ook dikwijls *rahoen*) naam van een boozen geest of duivel; *ditangkò⸗ rahoe boelan* of *mantari* de maan of de zon achter wolken verborgen zijnde; (ook wel maan- of zoneclips, waarvoor meer *boelan* of *mantari saki⸗*); *ditangkò⸗ rahoe hambŏ kò⸗ maambiĕ⸗ barang nan toen* de duivel mag mij halen, als ik die goederen weggenomen heb; *paratian ditangkò⸗ rahoe* de kluts kwijt zijn, geheel in de war zijn.

راهيء **rahi⸗** (het arab. *ġaib*) verloren, verdwenen; *hilang rahi⸗* voor altijd verdwenen, dood; *rahi⸗ pikiĕran* zijn gedachte kwijt zijn.

راي **rajŏ** inzonderheid groot, voornaam, belangrijk; *rimbŏ rajŏ* groot woud, wildernis; *djalan rajŏ* de groote weg; *hari rajŏ* feestdag; *sandjŏ rajŏ* invallende duisternis; *kajŏ rajŏ* zeer rijk; *sapŏ kama pai* of *pi bari rajŏ* waar hebt ge een bezoek gebracht (op *hari rajŏ*); *marajŏ** groot, belangrijk, veel worden; *ajam nan doeŏ ikoeă saisoeă⸗ lah marajŏ kini* mijn twee kippen van vroeger zijn nu al vermeerderd.

راير **raïĕ** (zie onder *aïĕ*).

راين **rajan** *rajan-rajan* hardop droomen; in opgewondenheid allerlei onzin praten.

رايوء **rajò⸗*** (= *rahò⸗*).

راءيه **raièh** *maraiĕh* naar zich toehalen; in 't groot opkoopen; zich een of ander gezegde aantrekken; *maraiĕh- raiĕh** iemand in het spreken op weg helpen; *barang nan toen inda⸗ boeliĕh mambali bakètè⸗-kètè⸗ malainkan baraiĕh* die goederen kan men niet in 't klein, doch alleen in 't groot opkoopen; *kò⸗a kò⸗a katŏ oerang djan diraiĕh samiĕng bakèh awa⸗* wat men ook zeggen moge, trek er u maar niets van aan; *maraiĕh poenggoeăng kahadò⸗an* of *kadadŏ** (zie *rangkoeăh*); *badjalan maraiĕh langan** loopen met de armen heen en weer slingerende; *toelă⸗ raiĕh* van twee personen, die recht hebben op hetzelfde voorwerp: aan elkander overlaten, wat de ander wil, b.v. geld ontvangen of het voorwerp krijgen, en hem dan geven, wat hij niet wilde; *malang ta⸗ boeliĕh ditoela⸗, moedjoeă ta⸗ boeliĕh diraiĕh* het ongeluk kan men niet wegstooten en het geluk niet naar zich toehalen, in den zin van: wat valt er aan te doen; *mambali djaga raiĕhan* goederen koopen, die door een ander reeds in 't groot gekocht zijn; fig. duur koopen.

رايڠ **ranjang** lastig, ongedurig, wispelturig; *ranjang banai ana⸗ toe tangannŏ ta⸗ baranti* dat kind is zeer lastig, het kan zijn handen niet stil houden; *maranjang* het iemand lastig maken; dan om dit, dan om dat vragen; *hati maranjang* een vurig verlangen hebben; *ranjang-ranjangi* popelen van 't hart; *ranjang-ranjangi awa⸗ na⸗ badjalan, inda⸗ boeliĕh di goeroe* mijn hart popelde om te gaan, doch ik mocht niet van den onderwijzer; *bali djoeŏlah koedŏ nan toen andji⸗ hambŏ maranjang hati hambŏ banai* koop toch dat paard voor mij, ik verlang er zoo naar; *basiranjang* gewoon zijn het anderen lastig te maken.

رايڠ **ranjoeăng** schommelen, slingeren, in slingerende beweging zijn; *hati taranjoeăng ranjoeăng* weemoedig, aangedaan, getroffen, opgetogen zijn; dommelig, slaperig; *taranjoeăng-ranjoeăng hati hambŏ takana di ana⸗ hambŏ nan ka Djaŏ* ik word weemoedig als ik denk aan mijn kind, dat naar Java gegaan is; *sadang hambŏ batadoeăh dibawah kajoe nan toen, taranjoeăng-ranjoeăng awa⸗ dihamboeih angin* terwijl ik onder de schaduw van den boom zat, werd ik slaperig door het koeltje.

راڽق **ranjoeă⸗** *maranjoeă⸗* in drift geraken, met drift handelen; *maranjoeă⸗kan* met geweld aan iets trekken of rukken; met drift

geven b.v. iets, waar dikwijls om gevraagd is; *baranjoeăᶜ* driftkop; iemand, die dikwijls uit zijn humeur geraakt; *maranjoeăᶜ samiëng anaᶜ toe kanai bangih* dat kind wordt driftig als het beknord wordt; *djan darèh-darèh maranjoeăᶜ-kan kakang koedŏ toe* trek niet zoo hard aan de teugels van het paard.

راڽه **ranjah** lastig, ongedurig, dwingerig; *maranjah* lastig, ongedurig zijn, dwingen; *sadang maranjah* ter bepaling van den leeftijd van kleine kinderen: zoowat een jaar oud; *maranjah samiëng anaᶜ dèn kasakiᶜan* mijn kind doet niets dan dwingen, het is ziek.

ربانو **rabanŏ** soort van handtrommel.

روبيه **roebiah** (ook *roebiŏ*) godsdienstige vrouw (gewoonlijk van zekeren leeftijd) vrouw des huizes*.

روسيو **roesiŏ** geheim; *saroesiŏ* van hetzelfde geheim; ingewijde.

رسيان **rasian** droom; *marasiankan* iets droomen; *barasian* droomen, suffen, soezen; *boeroeăᶜ rasian awaᶜ malam tadi* ik heb dezen nacht een leelijken droom gehad; *hambŏ marasiankan si Anoe mati* ik droomde, dat N.N gestorven is; *barasian kŏmah ang, lain nan ditanjŏkan oerang lain djŏ ang* ge zit daar te suffen, want ge antwoordt niet op hetgeen men vraagt; *djan mahampiëng-hampiëng djoeŏ kamari awaᶜ baᶜ tjandŏ barasian* ge moogt niet hier komen, want ge ziet er belachelijk uit; *baᶜ si bisoe barasian* fig. 't wel voelen, doch het niet kunnen uiten.

رڠ **rang** verkorting van *oerang; – rang sanaᶜ* of *oerang sanaᶜ* (zie *dansanaᶜ*).

رڠكيت **rangki▸** stijf, pijnlijk in de ledematen b.v. ten gevolge van paardrijden.

روڠكيس **rongkèh** *marongkèh* met geweld uit zijn verband doen, uittrekken, afbreken, openbreken; *rongkèh saŏᶜ pintoe di angin* de deur is door de wind uit haar hengsels gevallen; *gigih hambŏ rongkèh, dèᶜ tarambau* mijn tand is er uitgevallen, doordat ik gestruikeld ben; *dèᶜ indaᶜ baanaᶜ koentji hambŏ rongkèh samiëng péti* daar ik geen sleutel had, brak ik de kist maar open.

رڠكڠ **rangkang*** een gevorkte tak; *barangkang* met armen b.v. van een hanglamp.

رڠكوڠ **rangkoeăng** (zie *rakoeăng*).

رڠكڠ **ringkang*** stijf, stram tengevolge van huidziekte.

رڠكوق **rangkŏ▸** *marangkŏᶜ* vangen onder iets b.v. een schoteltje, kopje, enz.

رڠكق **rangka▸** *marangkaᶜ* op handen en voeten kruipen; *marangkaᶜi* op die wijze benaderen; *marangkaᶜi padoesi* fig. stilletjes bij een vrouw komen; *si rangkaᶜ* een kreeft, ook de naam van een landkrab.

رڠكم **rangkam** *marangkam* met uitgespreide vingers, met de klauwen aangrijpen; *sarangkam* zooveel, als men op die wijs in eens kan nemen; *rangkam-rangkami* met angst, opgewondenheid overal grijpen; overal heen loopen, om hulp te vragen.

رڠكويى **ringkoei▸** krom getrokken van de vingers of toonen; ook afgevallen ervan tengevolge van zekere ziekte.

رڠكه **rangkah** barst, scheur, kloof; *rangkah-rangkah kaki awaᶜ di panèh* mijn voeten zijn vol kloven door de warmte; *marangkah* scheuren, barsten, splijten; *marangkahkan diri baᶜ dalimŏ* zijn eigen leed niet kunnen zwijgen; doen blijken, dat men iets op het geweten heeft (een der *tandŏ djahèᶜ*).

رڠكوه **rangkoeăh** *marangkoeăh* met kracht naar zich toehalen b.v. de riemen onder het roeien; *marangkoeăh* (of *maraiëh*) *poenggoeăng kadadŏ* den rug in de plaats van de borst plaatsen; fig. een verkeerde uitlegging aan een gezegde geven; een gezegde verkeerd opvatten; zich iets aantrekken, wat niet in de bedoeling van een gezegde ligt; *indaᶜ tarangkoeăh di dèn kain toe dŏ* ik kan die kain niet koopen.

روڠكه **roengkah*** *maroengkah* met geweld van elkander scheuren; klooven; *roengkah-roengkahi* wild, ruw te werk gaan; *roengkah samiënglah djan diagaᶜi djoeŏ lai* breek of scheur het maar door (zoo maar ruw weg) denk er maar niet verder bij; *djan saroengkah-saroengkahi samiëng bakadjŏ roesaᶜ badan* ge

moet niet zoo wild zijn bij het werken, want dat is schadelijk voor de gezondheid.

رڠكاي **rangkai** tros, steel, pees; *rangkai hati* hartepees, fig. lieveling; *barangkai* tot één verbonden zijn; bij of aan elkander zitten; *limau toedjoeăh sarangkai* bovennatuurlijke limau's, die met hun zevenen aan één tros zitten; *maparangkaikan* tot één geheel verbinden.

رڠكيء **rongkèˁ*** *marongkèˁkan* ontwortelen, met den wortel uitrukken; *tarongkèˁ* ontworteld.

رڠكيء **ringkèˁ** *maringkèˁ* de pooten van een dier aan elkander binden; *ringkèˁ-ringkèˁ* stijf, pijnlijk, tengevolge van binden.

رڠكيڠ **rangkiang** naam van een rijstschuur; ook wel de algemeene benaming daarvoor.

رڠݢو **ranggŏ** afwisseling, schakeering; *maranggŏ* afsteken bij iets; uitzondering maken op een aangenomen regel of gewoonte; *baranggŏ* bij afwisseling; om den anderen; *barŏman samiëng anaˁ nan tagaˁ toe, soerang nan maranggŏ* die kinderen zien er allen hetzelfde uit, één slechts steekt er bij af; *baranggŏ samiëng doedoeăˁ oerang dipaalèˁan* de menschen zitten op dat feest door elkander.

رڠݢو **roenggŏ** (in geschr.) holte, holligheid, gewelf; *maroenggŏ* een gewelf vormen.

رڠݢويت **ranggoeiˁ** *maranggoeiˁ* met haast, met geweld, driftig trekken aan iets, b.v. aan een hengel, als er een visch aan zit; met haast, geweld of driftig afrukken; zich met boosheid afwenden; *baranggoeiˁ* met geweld of op ruwe wijze van elkander rukken, zich van elkander afkeeren; *piranggoeiˁ** hengelkoord.

رڠݢيت **ringgiˁ** spaansche mat, dollar, rijksdaalder.

رڠݢيس **ranggèh** dorre tak; bladerloos; *maranggèh* zich zoo voordoen, verdorren; bladeren, takken verliezen; *tampaˁ banai ranggèh taˁ kamalatiëng* duidelijk zichtbaar zijn, dat de dorre tak niet zal terugspringen; fig. weten, dat iemand ons toch geen kwaad kan doen en hem daarom veronachtzamen.

رڠݢيس **roenggèh** *maroenggèh* met een ruk uittrekken.

رڠݢوع **ranggoeăng** een werktuigje van hoorn aan het hengelsnoer gebonden en bestaande uit een spilletje en beweegbaar armpje; aan het eerste hangt het lood en aan het laatste zijn de vischhaken verbonden.

رڠݢيڠ **ranggiëng*** mager, uitgerekt, slungelachtig; *maranggiëng* mager worden; *ranggiëng oerang toe, indaˁ badagiëng kètèˁ djoeŏ* dat mensch is mager, het heeft in 't geheel geen vleesch aan het lichaam; *maranggiëng badannŏ di panjakiˁ* hij is mager geworden door die ziekte.

رڠݢڠ **roenggang** (zie het vorige).

رڠݢوڠ **ronggong** breed of zwaar gebouwd, doch weinig kracht hebbende; voos, papperig van lichaamsgestel.

رڠݢق **ronggaˁ** flink, ferm, deftig; *baronggaˁ* in flinkheid enz. wedijveren met anderen.

رڠݢوء **ronggòˁ** I *maronggòˁ* (zie *ronggoh*) II pand, onderpand; *maronggòˁkan* iets tot pand of onderpand geven; *maronggòˁi* voor iets, b.v. voor geleend geld een onderpand geven; *hambŏ naˁ maronggòˁkan roemah bakèh rang tjinŏ* ik wil mijn huis aan een Chinees verpanden; *sawah toe paronggòˁi hoetang* die *sawah* dient tot onderpand voor schuld; *ronggòˁan* I pand, onderpand; *kòˁ naˁ bahoetang a ronggòˁannŏ* als ge schuld maken wilt, wat geeft ge daarvoor dan tot onderpand? II* een duif, die men gebruikt om wilde duiven te vangen.

رڠݢه **ranggah** hanekam; *koeé ranggah hajam* naam van een gebak; *tjantjang ranggah* (zie *tjantjang*).

رڠݢوه **ronggoh** *maronggoh* hurken zoodanig, dat het achterste niet op den grond komt; *doedoeăˁ maronggoh* ook fig. den tijd in ledigheid doorbrengen; *taronggoh* plotseling gevonden of ontmoet, waarnaar men langen tijd gezocht heeft.

رڠݢاي **ringgai** gescheiden, ontward van de haren; *maringgaikan* ontwarren, scheiden.

رمب **roembŏ** *maroembŏ* wild, onbesuisd zich voortbewegen; *taroembŏ* gestooten, geloopen zijn tegen iets; *roembŏ-roembŏi* overal tegen aan loopen; alles op zijde stooten.

رمب **rimbŏ** groot bosch, woud, wildernis; *marimbŏ* zich als zoodanig voordoen b.v. van een ongekamden baard; door het bosch gaan; *dèᶜ indaᶜ tantoe laï djalan kami marimbŏ samiĕng* daar wij den weg niet kenden, gingen wij het bosch maar door; *rimbŏ dalam* een zwaar, dicht bosch; *rimbŏ rajŏ* groot, maagdelijk woud, wildernis; *rimbŏ lapèh* onmetelijk woud, uitgestrekte wildernis; *rimbŏ hana* een eenzaam bosch; *hilang taᶜ barimbŏ matiᶜ taᶜ bakoeboeăran* niet weten of in 't onzekere verkeeren hoe er omtrent een zaak beslist is; *tasasaᶜ padang karimbŏ* fig. geen uitkomst, geen raad meer weten; *kŏᶜ awaᶜ naᶜ mangitjoeăh sabanjaᶜa rimbŏnŏ* als ge liegen wilt, hoeveel uitvluchten hebt ge dan wel niet!

رمبت **ramboeiᵒ** (zelden) hoofdhaar; *pŏtong ramboeiᶜ* (op hfdpl.) soldaat worden; *ramboeiᶜ tjatjah-tjatjah bahoe* hoofdhaar, dat tot aan de schouders reikt; *ramboetan* een harige, eetbare vrucht; *piramboeiᶜ** = *piranggoeiᶜ*; *sagadang ramboeiᶜ dipatoedjoeăh* (zie *toedjoeăh*).

رمبت **rambiᵒ** ergdenkend, achterdochtig; *marambiᶜ* ergdenkend zijn; kwaad van iets denken; *parambiᶜ* kwaaddenkende, achterdochtige.

رمبت **rimbèᵒ** werktuig, waarmede onkruid weggehakt wordt; *marimbèᶜ* met een lang voorwerp van de rechter- naar de linkerzijde slaan; *marimbèᶜ samaᶜ-samaᶜ* het onkruid weghakken; *rimbèᶜ boetŏ* in den blinde slaan.

رمبت **rèmbèᵒ*** (zie het vorige).

رمبغ **rambang** I weifelen, weifelmoedig, onzeker, in de war; *rambang matŏ* in de war, in twijfeling zijnde door het zien van veel voorwerpen, waaruit men b.v. een keus moet doen; *rambang matŏhari* middag; *rambang* of *barambang hati* ongerust, wankelmoedig, in 't onzekere verkeeren; *rambang pantjaliĕᶜan* onduidelijk, schemerachtig voor het geizcht b.v. door te grooten afstand; *tabarambang* van uit de verte zichtbaar worden, opdoemen; II* uitspreiden; *djalŏ rambang* naam van enn werpnet (v. H.).

رمبغ **rombang*** deftig, gewichtig, flink van voorkomen.

رمبغ **rimbang** I naam van een plant met bittere vruchtjes; II *marimbang** plukken, nemen; III *barimbang* een spel met klapperdoppen, waarvan de een achterwaarts geschopt wordt om de andere te raken.

رمبغ **rèmbang** (zie *rambang*).

رمبن **ramban*** *ramban-ramban* vuil, afgevallen takken, bladeren, enz.

رمبن **ramboen*** *ramboen-ramboen* (zie het vorige).

رمبن **rimban** (of *rèmban*) *marimban* bij de hoop, bij de geheele partij de handeling doen ondergaan b.v. koopen, uitnoodigen, medenemen, enz.; *tabaŏ rimban* meegesleept, verleid worden; onder iets anders begrepen, gerekend of opgenomen zijn; *marimban taroeăh* den inzet opstrijken; *marimban tjoeritŏ* in 't kort vertellen; *bara balinŏ taloeă itiĕᶜ nan sakatidiĕng nangkŏ, – kŏᶜ tabaŏ rimban taloeă ajam nan sapoeloeăh nangkŏ naᶜ tigŏ roepiah hambŏ* hoeveel kost deze mand eendeneieren?– als ge er deze tien kippeneieren bijneemt, wil ik drie gulden hebben; *oerang nan toen dahoeloe saĕlŏᶜ a kini tabaŏ rimban di oerang pamadat* dat mensch was vroeger zoo deugdzaam mogelijk, nu is hij door amfioenschuivers verleid geworden.

رمبن **rimboen** vol met, rijk aan bladeren, takken, haren, familieleden, enz.; *rimboen-rambaian* een uitgebreide familie hebben; *sawah sakètèᶜ awaᶜ rimboen, dimalah kasadang* ik heb weinig sawah's doch een uitgebreide familie, hoe kan er dan genoeg zijn; *rimboen dipakaian* overladen zijn aan het lichaam met kleederen.

رمبو **roemboe** (zie *roembŏ*).

رمبوء **rombŏᵒ** I een soort cantillewerk; II* bladrijk en breedgetakt van boomen.

رمبه **rambah** *marambah* afkappen, afslaan; *marambah makan* van alles eten, wat er is; eten zonder te zien, wat men eet; *marambah mambali* koopen, wat er is; *barambah* fig. vechten; *rambah-rambahi* naar alle kanten om hulp vragen; *parambah* een werktuig, waarmede het onkruid wordt weggeslagen; *parambah djalan* verkenner; iemand, die afgezonden wordt om eerst eens poolshoogte te nemen; *rambahan* een stuk grond, tot beplanting in orde gemaakt; *parambahan* afgesneden takken, onkruid, enz.

رمبه **rimbiëh** (zie volgende).

رمبيک **rèmbèh** te lang van kleedingstukken.

رمبي **rambai** naam van een rinsche vrucht, die in trissen bij elkander groeit; *rambaian kajoe* luchtwortels; *rambaian kambiëng* de lange haren van geiten; *barambaian* van lange haren of wortels voorzien zijn; *rimboen-rambaian* (zie *rimboen*).

رمبي **roembai** afhangend versiersel met verschillende kleuren; franje, guirlande.

رمبي **rimbai** (of *rèmbai*) *marimbai* in 't voorbijgaan iets meenemen; in haast iets meenemen; meenemen met iets anders te gelijk; *marimbai djö kain* wenken met een doek; *tarimbai* bij ongeluk of vergissing meegenomen hebben; *hambö mambali oebi tarimbai taloeä itiëᵏ oerang* ik heb aardappelen gekocht en bij vergissing eendeneieren van een ander meegenomen; *sarimbai* een oogenblikje, eventjes.

رمبي **roembiö** naam van een palm, welker bladeren als atap gebruikt worden.

رمبيک **roembigö** naam van een plant, welker bladeren gebruikt worden als geneesmiddel tegen jeuking.

رمقاکي **rampagi** (en *karampagi*) zakmes.

رمقت **roempoeiᵗ** gras, kruid; *roempoeiᵏ rantai* allerlei gewassen, inzonderheid grassoorten met lange wortels; *roempoeiᵏ manih* een grassoort, waaruit een welriekende olie bereid wordt; *roempoeiᵏ bantö* (zie *bantö*); *maroempoeiᵏ** fig. zeer arm zijn; *baroempoeiᵏ** gras snijden; *maningadah oerèᵏ roempoeiᵏ* fig. dood gaan, sterven.

رمقس **rampèh** roof, plundering (Mal. oend[2]); *marampèh* met geweld afnemen, confiskeeren; *taraboeiᵏ tarampèh* (*tandö bèti* en *tandö djahèᵏ*) terwijl men roofde gegrepen en het geroofde met geweld ontnomen zijn.

رمقس **roempèh** *maroempèh* voor de derde maal schoonmaken van de padi, waarbij de doode halmen verwijderd en de dijkjes opgehoogd worden (v. H.).

رمقغ **rampoeäng** doorgescheurd b.v. van de gaten in de oorlellen of van den neus van een buffel; *baᵏ tjandö djawi rampoeäng* fig. zeer leelijk; *aröᵏ naᵏ basoebang talingö rampoeäng* in de hoop een *soebang* te kunnen dragen, scheurt het oor door; fig. schade of ongeluk hebben, met het najagen van eenig doel; *poetoeih tali, poetoeih kaloean; poetoeih kaloean rampoeäng hidoeäng* fig. voor altijd van elkander gescheiden, met elkander gebrouilleerd zijn.

رمقغ **roempang** hier en daar uitgebroken; weggevallen, zoodat er openingen ontstaan zijn; b.v. van een hekwerk, van de tanden enz.

رمقغ **rompong** van een opening door en door; van vrouwen: reeds in aanraking met mannen geweest zijn; *oerang bahidoeäng rompong* iemand zonder neus; *hati baᵏ koemboeäᵏ rompong* fig. uitgelaten van vreugde zijn; *katökan rompong-rompong samiëng djan pandjang* spreek maar zonder omwegen of op den man af; wees niet langwijlig.

رمقغ **rompèng** geschonden; met een stuk er af of er uit.

رمقغ **rimpang** tak of uitwas dwars of gaffelvormig aan een andere of aan den hoofdstam verbonden.

رمقغ **rèmpong** opengescheurd, vaneen gereten, gescheurd, zoodat er een stuk aan ontbreekt; *marèmpong* openrijten enz.; *rèmpong pahö koedö nan toen ditandoeäᵏ kabau* de flanken van dat paard zijn door een buffel met zijn hoorns opengereten.

رمقق **rampaᵗ** I breedgetakt; II in zijn ge-

heel omgevallen; *marampaᶜ paga* de schutting doen omvallen; fig. het met de vrouw van een ander houden (waarvoor ook *maloempèᶜ vaga*); *marampoeĕᶜ marampaᶜ* met geweld op iets slaan, zoodat het omvalt; rameien; *marampoeĕᶜ marampaᶜ karoemah tanggŏ oerang* (*oend²nan salapan*) in de woning van iemand alles kort en klein slaan.

رمڤق **rampoeĕ*** (zie *rampaᶜ*) *marampoeĕᶜ* geweld plegen, stuk slaan, den boel vernielen.

رمڤق **rampò*** (zie vorige).

رمڤق **rampiĕ*** plat, leeg geworden van voorwerpen, die vroeger gevuld waren; *rampiĕᶜ pinggang* dun van middel; *oerang lah rampiĕᶜ* men is aan lager wal gekomen; *rampiĕᶜ poerŏ awaᶜ kapakan indaᶜ barisi lai* mijn beurs is plat, ik ben naar de markt geweest; er is niets meer in; *rampiĕᶜ-rampiĕᶜ* wat geen inhoud heeft; hetgeen er bij uitzoeken overblijft, uitschot; *djan nan rampiĕᶜ-rampiĕᶜ dibali piliĕh nan bŏneh* ge moet geen uitschot koopen, zoek volle uit.

رمڤق **rompa*** *marompaᶜ* omverwerpen; *sarompaᶜ* te gelijk, in eens.

رمڤون **rampoen** uitgescheurd, doorgescheurd, b.v. van de oorlellen.

رومڤون **roempoen** stoel, van planten; *baroempoen* bij roempoens groeien.

رمڤيه **rampièh*** goed geproportionneerd; niet te groot of te klein.

رمڤي **rampai** (zelden) mengsel; *rampai-rampai* allerlei drogerijen, versnaperingen of snuisterijen.

رنتيس **rantoeih** van den een op den ander geraakt zijn, carambole; aangetast, overgeslagen van ziekte, aangestoken van vruchten.

رونتيس **roentoeih** *maroentoeih* afrukken, met geweld ergens aan trekken, naar zich toe trekken; *maroentoeihkan* iets afrukken; *tjabiĕᶜ kain awaᶜ diroentoeihkannŏ* mijn kain is door hem gescheurd, hij heeft er hard aan getrokken.

رونتيس **roentih*** *maroentih* losplukken, lostrekken; uit zijn verband halen b.v. de bloemen uit een bloemruiker trekken.

رينتيه **rèntèh** zie *lintĕh*.

رنتڠ **rantang** *marantang* uitstrekken, gestrekt houden; *marantangkan* iets gestrekt, uitgestrekt houden, spannen; *marantang tjoeritŏ* breedvoerig vertellen; *pariᶜ lah tarantang andjiloeang lah tatagaᶜ* fig. voor goed van elkander gescheiden zijn of opgehouden vrienden te zijn; *rantang-rantang* vogelverschrikkers op de sawah's, uit verscheidene aan elkander verbondene lijnen bestaande; *sarantang padjalanan* een groot eind ver.

رنتيڠ **rantiĕng** takje, twijg; *rantiĕng loeli* of *liliᶜ* een stokje, waaromheen de gezuiverde kapas tot een cylinder gerold wordt, om ze te spinnen; *marantiĕng* de bladeren verliezen, oud worden.

رنتڠ **rintang** I bezig zijn met iets; het druk hebben; *rintang di main* druk bezig zijn met spelen; alleen aan spelen denken; *marintang* bezig houden, bezigheid, afleiding geven; *marintang anaᶜ* een kind bezig houden; stil doen zijn door het b.v. wat in handen te geven; *marintangkan* zich bezig houden of inspannen ten behoeve van iets; zijn best doen, om iets te krijgen of om eenig doel te bereiken; *rintangan* drukte, werk, bezigheid; *a rintangan ang kini* wat is je werk nu; wat voert ge nu uit; *marintang-rintang hati* afleiding zoeken; *parintang* middel tot afleiding; *parintang matŏ* wat dient, om het oog te bekoren; *parintang anaᶜ* kindermeid; *parintaᶜ hati* wat dient, om het hart te verblijden; *rintang di baroeĕᶜ ba ajoen* bezig zijn te kijken naar een slingerenden aap; fig. zich bezig houden met iets, wat zeer alledaagsch is; ook verlangens koesteren, die niet vervuld kunnen worden; II *marintang* plagen, storen; *djan dirintang djoeŏ oerang toe karadjŏ* stoor dien man toch niet in zijn werk.

رنتق **ranta*** *marantaᶜ* stampvoeten, trappelen; *rantaᶜ kondŏ* een wijze van dansen begeleid door zang; *hati marantaᶜ* popelen, sterk verlangen, vroolijk aangedaan zijn; *marantaᶜ hati awaᶜ mandanga gandang* ik word vroolijk als ik de *gandang* hoor; *marantaᶜ sĕnĕ* trappelen, stampvoeten van huilende kinderen; *ma-*

rantaᵋi iemand warm of boos maken; *sarantaᵋ* het eens zijn; *sarantaᵋ sapadjalanan* onafscheidelijk aan elkander verbonden van personen; *rantaᵋ* gespikkeld van vederen; b.v. *boeloe rantaᵋ*.

رنتيو **rintiĕᵋ** kleine spikkels, spatten; *lah rintiĕᵋ hari* het begint al te regenen; *hoedjan rintiĕᵋ* regen, die bij enkele droppels valt.

رنتق **rèntaᵋ** *marèntaᵋ* rukken, met drift trekken aan iets.

رنتم **rantam** *marantam* wat gezamenlijk eigendom is verdeelen; *marantam labŏ* gemeenschappelijke winst verdeelen; *barantam* onder elkander of gemeenschappelijk een buffel verdeelen; *rantaman* 't geslachte vleesch, dat verdeeld moet worden; *mamparantamkan oerang* met velen tegen één vechten.

رنتن **roentoen** *maroentoen* omverhalen; naar beneden trekken; (ook voor *roentoeih*).

رنتو **rantau** landstreek langs de kust; vreemde streek; *oerang rantau* kustbewoners; *marantau* reizen, naar een vreemd land gaan; *marantau pandjang* ver weggaan, voor langen tijd in den vreemde gaan; *marantau di oedjoeăng bandoeă* wel heengaan, doch dicht bij zijn geboorteplaats blijven; *gadang di rantau* in den vreemde groot geworden zijn; *sarantau padjalanan* een groot eind ver; *sarantau pahimbauan* op een afstand, dien men overschreeuwen kan.

رنتيه **rantiĕh** naam van een harsboom.

رنته **roentoeăh** instorten, in elkander zakken; invallen ten gevolge van overlading; *hati roentoeăh* medelijden hebben, begaan zijn met het lot van anderen; *baᵋ karoentoeăh bahoe awaᵋ mamikoeă* 't is alsof mijn schouder in elkander zal zakken met dragen; fig. het is zeer zwaar; *baᵋ karoentoeăh boeahnŏ djamboe nan toen* die djamboe is overladen met vruchten; *mandapèᵋ doerian roentoeăh* fig. een buitenkansje krijgen.

رنتيه **roentiĕh** *maroentiĕh* een voor een plukken, afscheuren, afrukken, afpellen; *maroentiĕh djagoeăng djŏ oedjoeăng djari* djagoeng pellen doet men met de vingertoppen; *baᵋ diroentiĕh* beetje voor beetje, langzamerhand; bij eenigen te gelijk; *baᵋ diroentiĕh oerang mati di katoemboeăhan* velen zijn er achtereenvolgens aan de pokziekte gestorven; *roentiĕh-roentiĕh* op veel plaatsen afgescheurd, enz.

رنتي **rantai** ketting; *rantai kandiĕ* een ringvormig stukje staal uit twee schalmen bestaande, in den kop van sommige dieren gevonden en den vinder geluk aanbrengende.

رنجان **randjana** zie bij *padang* of *pajoeăng*.

رنجك **rèndjèᵋ** *marèndjèᵋ* optrekken, ophalen, optillen b.v. van de kleeren; *rèndjèᵋ kain kau sakètèᵋ lah tatjatjah kŏmoeah*, haal of til je kain wat op, ze hangt zoo op den grond.

رنجغ **randjoeăng** *si randjoeăng* een sprinkhaan.

رنجغ **roendjang** *maroendjang* steken met een puntig voorwerp; doorsteken van iets, wat verstopt is; fig. opstoken, opruien; *maroendjang hati oerang* iemand verbitteren; *roendjang-roendjangi* met veel drukte of beweging te werk gaan.

رنجغ **rondjang*** (zie *tondjang*).

رنجوغ **rondjong** een spits toeloopend hoofddeksel; boven andere voorwerpen uitstekend; *hantoe rondjong* naam van een spookachtig verschijnsel in de duisternis; *si rondjong* een sprinkhaan.

رنجيغ **rèndjèng** *marèndjèng* I optillen, oplichten; *marèndjèng kain* de kain oplichten b.v. als men door het water loopt; *marèndjèng lidah* spreken, praten, zeggen; *indaᵋ tarèndjèng paloepoeăᵋ matŏ hambŏ lai* ik kan mijn oogen niet meer openhouden (van den slaap); *tiŏᵋ barèndjèng* telkens, iedermaal; *tiŏᵋ barèndjèng tiŏᵋ roegi* iedermaal verliezen; II* oververtellen, verklappen; *katŏnŏ indaᵋ èlŏᵋ dirèndjèngi* 't is niet goed om, hetgeen hij gezegd heeft, over te vertellen.

رنجو **randjau** een puntig voorwerp, gewoonlijk een scherp gepunt stuk bamboe, in den grond gestoken, om te beletten dat daar iemand komen zal; *randjau doekoeă* of *randjau tjiliĕng* een werktuig bestaande uit twee af-

gepunte stukken bamboes, waaraan een lis, om wilde varkens te vangen; *randjau harimau* gescherpte bamboe in den grond gezet voor de tijgers; *randjau lapoeŭᶜ* hoopje menschelijke uitwerpselen; *marandjaukan* iets als *randjau* plaatsen; *marandjaui* met *randjau's* behandelen.

رنچوغ **rantjoeăng** schuin af of bijgesneden, schuin aangepunt.

رونچيغ **roentjiĕng** spits; *roentjiĕng tandoeŭᶜ* van iemand, die wegens zijn gedrag, aan iedereen bekend is; bekend staan als de bonte hond; *roentjiĕng paham** buitengewoon slim.

رنچوغ **rèntjong** aan de eene zijde schuin toeloopend; soort van tweesnijdend zwaard; *langan badjoe toe rèntjong goentiĕngnŏ* de mouwen van dat baadje zijn scheef geknipt.

رنچيغ **rèntjèng** zie *rèntjèh* en *tjèntjèng*.

رنچق **rantjaᶜ** mooi, fraai, sierlijk; *mamparantjaᶜ* mooier, enz. maken; *marantjaᶜkan* versieren; *mati karantjaᶜan* fig. een zeer hoogen dunk van zijn eigen schoonheid hebben.

رنچم **rantjam** *marantjam* huppelen, trippelen; (gewoonlijk in vereeniging met *rantjah* gebruikt).

رنچه **rantjah** *marantjah* betreden, beloopen, gaan over; van alles te gelijk onder handen nemen, zonder iets te beeindigen; *marantjah nagari* de *nagari* rondloopen, afloopen; *marantjah sawah* de omgespitte en gekeerde aardkluiten in de sawah's fijn trappen; *tarantjah* overtreden; *karantjahan* betreden zijn; *rantjah tjamah* vrij, ongehinderd ergens kunnen komen; *parantjah laboeŭh** een der formaliteiten bij verloving, waarbij een zekere geldswaarde en een stuk kain aan den bruidegom of aan de bruid wordt aangeboden.

رنچيه **rèntjèh** klein en tevens fraai van vorm, bevallig, snoeperig, kittig.

رندو **randŏ** zonder man of zonder vrouw zijn hetzij door sterfgeval of door scheiding; *marandŏ* in dien toestand verkeeren; *marandŏ toeŏ* oude vrijster of vrijer zijn; *batandang karoemah oerang marandŏ* (zie *tandang*) visite maken bij een ongetrouwd persoon, d. i. dáár waar niets gepresenteerd kan worden; *randŏ gadih* huwbare maagd.

رندو **rindŏ** kant, passement van verguld zilverdraad; *parindŏ* een kussen met padistroo gevuld, dienende om er kant of passement op te maken.

رندغ **randang** *marandang* braden zonder vet, waarbij hetgeen gebraden wordt heen en weer bewogen wordt; *samba randang* een toespijs bestaande uit kleine stukjes vleesch in geraspte klapper gebraden; *parandang* datgeen, wat gebruikt wordt om er in te braden; *parandangan* barst, scheur; *baᶜ dirandang paratian* of *hati* sterk verlangen, popelen, in sterke gemoedsaandoeningen verkeeren; *baᶜ dirandang hati awaᶜ mandanga boenji saloeăng* mijn hart popelt, als ik op de fluit hoor spelen; *baᶜ boenji marandang katjang* veel en druk praten; wauwelen; schetteren; van een geweerschot: knetteren; *malaloekan parandangan* de barst grooter maken; iets wat al een gebrek had, nog gebrekkiger maken; *èlòᶜ-èlòᶜ mambaŏ tjawan rataᶜ toe djan malaloekan parandangan* wees voorzichtig als ge die gescheurde kom wegzet, maak de barst niet grooter; *kantjah patjah dipagoenŏkannŏ kaparandang katjang gòrèng* hij gebruikt een gebroken pot om katjang in te braden.

روندغ **roendang** onbesuisd, in den blinde, zonder overleg of nadenken; *maroendang* onbesuisd te werk gaan; *ang bakaradjŏ maroendang samiĕng dima kaèlòᶜ boeatan ang* je gaat maar zonder nadenken te werk, hoe kan 't geen je doet, goed worden; *taroendang* door niet na te denken ergens toe gekomen zijn; *hambŏ taroendang kabanda* ik ben in de sloot geraakt.

رونديغ **roendiĕng** *baroendiĕng* in gesprek zijn met elkander; met elkander over een bepaald onderwerp spreken, overleggen, beraadslagen; *baroendiĕng bapapa* breedvoerig, ernstig overleggen, beraadslagen; *mamparoendiĕngkan* beraadslagen over iets, iets bespreken; *paroendiĕngan* gesprek, punt van bespreking; *saparoendiĕngan* het eens zijn; *tantangan parakarŏ tjakŏ saparoendiĕngan hambŏ djŏ si*

Anoe nŏ wat de zaak van daar straks betreft, ben ik het alleen met N.N. eens; *hilang djŏ roendiĕngan* door bespreking uitmaken of ten einde brengen.

رندڠ **rèndang** gelaatsuitdrukking, trek op 't gelaat, waaraan men b.v. zien kan, hoe iemand over een zaak denkt; *asiĕng rèndangnŏ* hij heeft een niet alledaagsch gezicht; *kŏ꞊a kŏ꞊a nan kadiminta꞊ liè꞊ rèndang oerang dahoeloe* wat ge ook vragen wilt, zie eerst hoe iemands gezicht staat.

رندوڠ **rèndong** *marèndong* of *mambaŏ rèndong* in een zaak betrekken, medeplichtig maken, laten meedoen, meesleuren; *tarèndong* meegesleept worden, ergens in betrokken worden; *soerang nan salah sadŏnŏ tabaŏ rèndong* een had er kwaad gedaan en allen werden er in betrokken.

رندق **roenda**ᵓ (zie *roendang*)

رندوق **roendoeă**ᵓ *maroendoeă*꞊ buigen, nederbuigen zooals b.v. de takken van een boom.

رندق **rinda**ᵓ* *barinda*꞊ (ook *bagarinda*꞊) leven, rumoer maken.

رندم **randam** *marandam* in 't water zetten; weeken; *tarandam* fig. verborgen gehouden, in den doofpot gedaan, in 't vergeetboek geschreven; *randaman* plaats om te weeken, b.v. een vijver, waarin met dat doel hout gelegd wordt; *barandam di biliĕ꞊* binnenshuis blijven; zelden of nooit uitgaan; *mambangki꞊ batang tarandam* oude zaken weer oprakelen; oude koeien uit de sloot halen.

روندن **rondan** *barondan* in gezelschap, bij troepjes; *malah patang hari barondan samiĕng padoesi poelang di pakan* als het avond wordt, gaan de vrouwen in troepjes van de markt naar huis.

رندو **rindoe** (in geschriften) sterk, aanhoudend verlangen; *si rindoe tjintŏ baiĕ꞊* als eigennaam, hij of zij, die naar het goede verlangt.

رندو **rindau*** *barindau* (ook *bagarindau*) luidruchtig zijn; leven, rumoer maken.

رنده **randah** laag, nederig, bescheiden; *randah poesa-poesa* kruintjes, die laag zitten; (bij het paard zijn zij kenteekenen, dat het dier schrikachtig is en dikwijls struikelt); fig. van personen: onbeduidend, niet imponeerend van voorkomen zijn; *marandahkan diri* zich nederig, bescheiden voordoen; *karandahan* wat in vergelijking van andere voorwerpen laag gelegen is; het verschil in laagte tusschen twee voorwerpen; *nagari nan toen karandahan doedoeă꞊nŏ* die *nagari* is laag (lager dan andere) gelegen; *karandahan roemah hambŏ padŏ roemahnŏ laï ampè꞊ hétŏ* mijn huis is vier *hesta's* lager dan het zijne; *si randah* naam van een pisangsoort.

رنده **roendèh** (zie *roentoeih*).

رونده **rondòh** (zie *ondòh*).

رنده **rèndèh** (zie *rimbiĕh*).

رنداي **randai** (zie *dampèng*).

رنسڠ **ransang** dorre, afgevallen takken.

رنسم **ransam** naam van een varen met fijne, scherpe punten; *taransam* door onvoorzichtigheid, bij toeval enz. gestoken worden, zich gestoken hebben aan een splinter, naald, enz.; *taransam kaki hambŏ di doeri* ik heb mijn voet aan een doorn gestoken.

رونكڠ **ronkong*** (zie *rakoeăng*).

روبيق **roebi**ᵓ naam van een versnapering van *oebi* gemaakt.

روبو **roeboe** *maroeboe* met onzekerheid, op goed geluk af voortloopen b.v. in de duisternis; zonder reden telkens ergens komen of voorbij slenteren; *kami na꞊ pai kakampoeăng dè꞊ hari kalam maroeboe awa꞊ badjalan* wij wilden naar de kampoeng gaan, en omdat het donker was liepen wij maar op goed geluk af; *a nan ang roeboe kamari tiŏ꞊ hari* wat draait of slentert ge hier toch elken dag; *tangkoemari taroeboe* op allerlei wijzen probeeren (zonder te slagen); nu aan 't eene dan aan 't andere beginnen (zonder het te voleinden); *roeboe-roeboei* in verschillende richtingen heengaan, vooral om hulp te vragen; *roeboe-roeboei samiĕng awa꞊ manjalang pitih pambaïĕ hoetang* ik ben overal geweest om geld te leenen voor het betalen van mijn schuld; *paroeboe* iemand, die zonder nadenken te werk gaat.

روبه **ròbòh** met een gat, met een opening

door en door, in voorwerpen, waarin zij niet hoort te zijn b.v. in een dak, in den bodem van een bord, enz.; *maròbòh* een gat of opening in iets maken; *tjiboeăᶜ ròbòh* of *koemboeăᶜ ròbòh* fig. een flapuit; een babbelaar of babbelaarster.

روتيڠ **roetiĕng** een vischsoort.

رُوتڠ **rŏtong** *marŏtong* ineengedoken zitten; troosteloos, verdrietig, in zich zelven gekeerd zitten; een kwijnend, verdrietig voorkomen hebben.

روتن **roetoen*** (zie *roetoe*).

رُوتن **rŏtan** I rotting; *marŏtan* zich als rotting voordoen; met een rotting slaan; *barŏtan* rotting zoeken; rotting verzamelen; II naam van een padisoort (v. H.).

روتو **roetoe** *maroetoe* ineengedoken zitten; hurken met de armen om de knieën geslagen; *maroetoei* over iets zitten te peinzen; *a nan diroetoei sénan, hai!* waarover zit je daar zoo te peinzen, zeg!

رُتوء **ròtòᵃ** *maròtòᶜ* (*mambiròtòᶜ* of *manggaròtòᶜ*) pruttelen, grommen, brommen achter iemands rug.

روتي **rŏti** brood.

روجيت **roedjiᵃ** *maroedjiᶜ* met een puntig voorwerp steken of doorsteken; *maroedjiᶜ paroeiᶜ* in den buik steken; fig. spijt of berouw gevoelen; *oerang maliĕng toe diroedjiᶜ paroeiᶜnŏ* die dief is in den buik gestoken; *hambŏ maroedjiᶜ paroeiᶜ dèᶜ djandji djŏ si Anoe indaᶜ hambŏ dapati* ik heb spijt over mijn afspraak met N.N. daar ik er niet aan voldoen kan; *maroedjiᶜ hati* geschokt, aangedaan zijn; leed gevoelen; getroffen zijn; *maroedjiᶜ hati banai oerang toe, anaᶜ nŏ mati* die man is zeer geschokt, zijn kind is gestorven; *paroedjiᶜ* het voorwerp, dat men gebruikt, om te steken.

روجق **roedjaᵃ** *maroedjaᶜ* doorsteken van iets, dat verstopt is; steken naar iets, dat niet zichtbaar is; in den blinde, in het wild steken; *pamboeloeăh aiĕ nan tasoembèᶜ nan toen lah diroedjaᶜ oerang* men heeft de waterleiding, die verstopt was, doorgestooten.

روجُق **roedjoeăᵃ** *maroedjoeăᶜ* terugkeeren, afzien van iets; intrekken.

رُجوء **ròdjòᵃ** (zie *roeboe*).

روجه **roedjah** (zie *roedjaᶜ*).

رودُس **roedoeih** een soort van zwaard.

رُدوڠ **ròdong** (zie *roedoe*).

رودق **roedaᵃ** *maroedaᶜ* zich met geweld een weg banen; onbesuisd door de menigte heendringen; ondoordacht, wild ergens komen; *djan diroedaᶜ samiĕng soemoeă nan sati toe, basitabiĕᶜ sakètèᶜ* ge moet niet zoo ondoordacht daar bij dien put komen, groet even. ('t Is n.l. de gewoonte bij de Maleiers om, als zij 's middags of 's avonds heilige plaatsen, vooral putten, naderen, de geesten, die daar wonen te groeten zeggende o.a.: *tabiĕᶜ-tabiĕᶜ anaᶜ tjoetjoe kamaambiĕᶜ aiĕ*, goeden dag, uw kleinkind wil wat water halen); *kòᶜ indaᶜ boeliĕh dikoeaᶜkan oerang banjaᶜ toe, roedaᶜ samiĕng lah* als ge die menigte niet van een kunt scheiden, dring er dan maar met geweld doorheen duw ze dan maar met geweld op zij); *taroedaᶜ padoesi tidoeă indaᶜ nampa diawaᶜ* ik kwam, zonder dat ik dat wilde, bij die slapende vrouw; ik zag ze niet.

رودن **roedan** I vuil, dat aan een voorwerp vastgedroogd is; *roedan anaᶜ kŏ lah sataba lantai, indaᶜ dibasoeăh-basoeăhnŏ* het vuil zit een vloer dik op het lichaam van dit kind, het wascht zich niet; II *paroedan* rasp.

رودو **roedoe** gebogen, voorover loopend, zooals b.v. oude lieden; *maroedoe* I met gebogen hoofd, met gerekten hals loopen; *maroedoe baᶜ itiĕᶜ makan* met uitgestrekten hals loopen, zooals eenden, die eten; II* onbesuisd, wild doorloopen; doorloopen zonder naar links of rechts te zien; onbevreesd op iemand of iets afgaan; *taroedoe* door wildheid naast of voorbij de plaats, waar het zijn moet, gekomen; b.v. van 't eten buiten den mond gestoken; *djan takoeiᶜmaroedoe samiĕnglah masoeăᶜ karoemahnŏ indaᶜ kadigigiᶜnŏ di andjiĕng dŏ* wees niet bang en loop maar door naar zijn woning, die hond zal je niet bijten.

رُدوء **ròdòᵃ** *maròdòᶜ* met gerekten hals loopen; op die wijze b.v. eten of drinken, zooals b.v. de ganzen; wild, ongevraagd, doelloos

ergens binnenloopen; *taròddòᶜ* buiten zijn wil gekomen zijn, op plaatsen, waar men niet noodig heeft; *ròddòᶜ-ròddòᶜi* in zenuwachtige haast, wild, ondoordacht te werk gaan bij een of ander; *maròddòᶜ samiëng padjalanan oerang toe* dat mensch loopt maar door zonder naar rechts of links te zien; *taròddòᶜ di hambŏ padoesi sadang mandi* ik kwam buiten mijn wil bij een badende vrouw; *ròddòᶜ-ròddòᶜi awaᶜ manjalang pitih sadjaᶜ tjakŏ indaᶜ dapèᶜ djoeŏ dŏ* ik loop al sedert straks overal heen om geld te leenen, zonder het te krijgen; *ròddòᶜ-ròddòᶜi awaᶜ nŏ bangih, nan taᶜ salah dibéranginŏ djoeŏ* hij vaart tegenover iedereen uit, die geen schuld heeft wordt ook beknord.

رودويᶜ **roedoeiᵃ** in groote menigte overdekken b.v. van schurft, pokken, enz.; door en door nat; – (meer algemeen *poejoeiᶜ*).

رودي **roedi** de hielspier.

رودي **rŏdi** order, bevel.

رورت **roeroeiᵃ** afgevallen, uitgevallen; b.v. van boomvruchten, bladeren, haren, enz.; *maroeroeiᶜ* afstrijken; aftrekken b.v. een ring van den vinger; *maroeroeiᶜ idjoeăᶜ katali* de idjoek tot touw bereiden (zie *loeroeiᶜ*).

روره **roeroeăh** I afgevallen, omgevallen, ingestort; verschoten, verbleekt; *kain tjita nangkŏ maroeroeăh* dit sits verschiet; II (zie *ròròh*).

روره **ròròh** *maròròh* uitstorten, in groote hoeveelheid uitstroomen, met geweld ergens uitloopen, b.v. water uit een bamboe; *maròròhkan* ergens heen laten stroomen; *ròròhkan aië kabanda toe* laat het water naar die leiding stroomen; *taròròh* in eens, in zijn geheel uitgestort, afgezakt; *sarawanŏ taròròh* zijn broek is in eens afgezakt; *taròròh hati* met geheel zijn hart toegedaan zijn; *taròròh hati hambŏ bakèh anaᶜ* ik ben verzot op mijn kind; *baròròhan balandjŏ* zeer veel geld uitgeven; *si paròròh* iemand, die maar zegt, wat hem voor den mond komt; een flapuit.

روس **roesŏ** hert.

روس **roeèh** geleding; *maroeèh pakaᶜ** (stadium van den rijstgroei) de stengels krijgen geledingen (v. H.).

روسق **roesaᵃ** bedorven, beschadigd, vernield.

روسق **roesoeăᵃ** zijde van iets; *roesoeăᶜ kida* linkerzijde; *roesoeăᶜ soeòᶜ* rechterzijde; *diroesoeăᶜ roemah* naast het huis; *roesoeăᶜ djalan* kant van den weg; *roesoeăᶜ katŏ* de bedoeling van een gezegde; *toelang roesoeăᶜ* de uiteinden der ribben; *oerang manampoeăh roesoeăᶜ djalan* iemand, die niet doet, wat algemeen de gewoonte is.

روسوᶜ **ròsòᵃ** *maròsòᶜ* tasten; op het gevoel, op den gis zoeken; uitvisschen; *maròsòᶜ samiëng rang boetŏ badjalan* blinden loopen op den tast; *ròsòᶜlah baᶜa agaᶜ hatinŏ tantangan parakarŏ nan toen* pols hem eens over die zaak; *maròsòᶜ djŏ oeang* door middel van geld trachten te weten te komen; *ròsòᶜ-ròsòᶜi* op verschillende plaatsen zoeken; bij verschillende personen om hulp vragen (gewoonlijk te vergeefs); *taròsòᶜ* bij ongeluk aan iets getast of gevoeld hebben; *taròsòᶜ di tjiᶜ ajam* fig. zich leelijk vergist of bedrogen hebben.

روسه **roesah** ongedurig, onstandvastig, veranderlijk; *roesah hati* ongerust, bezorgd, bekommerd.

روسه **roesoeăh** bedroefd, bekommerd, ongerust; *maroesoeăhkan* zich bekommeren, bezorgd maken over iemand of iets; *karoesoeăhan* in of onder zorg of kommer verkeeren.

روسي **roesiŏ** (en *rŏsiŏ*) geheim; *maroesiŏkan* (*marŏsiŏkan*) in 't geheim vertellen.

روڠ **roeang** ruimte tusschen ieder viertal palen van een Mal. woning; de afdeelingen van de doerian; *maroeangkan* ruimte maken; van elkander doen wijken; *baroeang salérŏ* eetlust hebben; *baroeang pikiëran* zijn gedachten den vrijen loop geven; ongestoord denken; *baroeang hati* verlost, bevrijd van zorgen.

روڠت **roengoeiᵃ** *maroengoeiᶜ* (gewoonlijk *mambiroengoeiᶜ*) mopperen, pruttelen, grommen, als men b.v. ontevreden is, omdat ons iets wordt opgedragen.

روڠق **roengiëᵃ*** schram, ontvelling; *maroengiëᶜ* schrammen, ontvellen; *baroengiëᶜ* met schrammen, geschramd, schrammen; *maroe-*

ngiĕᶜ mamangkoeă zich uitsloven bij het werken met de *pangkoer; baroengiĕᶜ makan* van velen: met grooten trek eten.

روڠّه **ròngòh** wijduitloopende holte; praatziek, babbelachtig; *si ròngòh* een babbelkous, een flapuit.

روڤ **roepŏ** vorm, gedaante, uiterlijk, schijn, soort, aanzien; *maroepŏ* zich voordoen, den schijn aannemen; *apaᶜ hambŏ nan mati maroepŏ kèh hambŏ* mijn overleden vader staat mij voor den geest; *maroepŏkan* vormen, modelleeren; *manjaroepŏkan* iets denzelfden vorm geven als iets anders; *manjaroepŏi* zich voordoen zooals iemand of iets anders; het voorkomen aannemen van; *roepŏ-roepŏ* allerlei; *saroepŏ* hetzelfde; gelijk van voorkomen, enz.

روق **roeòᶜ** *maroeòᶜ* overkoken, opborrelen; *hati maroeòᶜ* in hooge mate toornig zijn, zieden van toorn; een afkeer hebben van iets.

روڤيت **roepiᶜ** I inhalig; op de penning zijn; II (zie *roebiᶜ*).

روق **roeaᶜ** I *maroeaᶜ** van elkander scheiden; wegduwen, uit elkander verwijderen van de samenstellende deelen; op die wijze een opening maken; *roeaᶜ samiĕnglah paga toe* maak maar een opening in die schutting (door de bamboe b.v. naar weerszijden weg te duwen; II *roeaᶜ-roeaᶜ* waterhoen.

روكو٢ **roekoe-roekoe** naam van een kruid, in *goelai* gebruikt wordende.

روكوء **ròkòᶜ** (op hfdpl.) sigaar, strootje; *maròkòᶜ* een sigaar of strootje rooken.

روكويء **roekoeiᶜ** *maroekoeiᶜ* zich buigen, zich onderwerpen, zich gedragen naar den wil van een ander.

روكه **rŏkah** (zie *ŏkah*).

روكي **roegi** schade, verlies, nadeel; *karoegian* schade; schade lijdende zijn.

روݢيء **rŏgèᶜ** kaal; van bladeren of haren ontdaan; fig. tot verval gekomen, arm geworden; *marŏgèᶜ* kaal maken; fig. achteruit doen gaan, in verval brengen; *dahoeloelah sanang hidoeiᶜ awaᶜ kinilah rŏgèᶜ* vroeger leefde ik er goed van, maar nu bezit ik niets meer.

روم **rŏmŏ** het haar op de schaamdeelen.

روميت **roemiᶜ** moeielijk, lastig, bezwaarlijk; *maroemiᶜ* dringen, noodzakelijk te doen zijn; *taroemiᶜ* gepresseerd zijn; bezig zijn aan iets, dat klaar moet; *maroemiᶜ banai di hambŏ bakèhnŏ dèᶜ awaᶜnŏ kabadjalan* ik moet noodzakelijk naar hem heen want hij wil vertrekken.

رومق **roemoeăᶜ** *maroemoeăᶜ* ineengedoken zitten.

رومن **rŏman** gedaante, voorkomen, vorm, uiterlijk; *marŏman* zich voordoen, het voorkomen hebben alsof; *si Anoe toe paisòᶜ madat lah marŏman kamoekŏnŏ* N.N. is een opiumschuiver, dat is aan zijn gezicht te zien; *manjarŏmankan* van denzelfden vorm maken; *barŏman* aanzienlijk, voornaam, gewichtig; *sarŏman* gelijk, zooals; *sarŏman-sarŏman* slechts naar den uiterlijken vorm zoo zijn; van verschillende voorwerpen: op elkander gelijken.

رومين **roemin** (zie *rŏmin*).

رومين **rŏmin** *kasab rŏmin* een soort goud- of zilverdraad en koraaltjes ter versiering b.v. op kussens, sloffen, enz.

رومويء **roemoeiᶜ** (zie *roemoeăᶜ*).

رومه **roemah** huis, woning; de letters, die door één pennestreek verbonden zijn; *roemah dansanaᶜ* familiehuis; *roemah soedah* de grafkuil; *anaᶜ roemah* de huisvrouw; *toeŏ roemah* de oudste, het hoofd van het gezin; *baroemah* trouwen (van den man gezegd); *saroemah* getrouwd, echtgenooten, huisgenooten zijn; *manjaroemahkan* in den echt verbinden (zoowel van den man als van de vrouw gezegd); *manjaroemahi* (zelden) in 't huwelijk treden (van den man); *mamparoemahkan* doen trouwen (van den man); *paroemahan* de plaats, waar het huis gebouwd is of wordt; *paroemahan hakin* de voornaamste punten, waaraan een rechter zich bij een onderzoek vasthoudt.

رونّ **rŏnŏ** (zie *oerŏnŏ*).

رونيت **roenoeiᶜ** spoor, indruk; *sonsong roenoeiᶜ* een wijze van voorspellen; *roenoeiᶜ kioen djoeŏ painjŏ* de voetsporen gaan ook daarheen (n.l. van de plaats, waar de misdaad gepleegd is naar de woning of verblijfplaats van den vermoedelijken misdadiger) (een der

tandŏ tjémŏ uit de Mal. oend[2]); *maroenoei*ᶜ het spoor volgen b.v. van een dief, enz.

رونس **roenoeih*** (zie *oenoeih*).

روه **roeah*** I *maroeah* overvloeien, overloopen; *maroeahkan* overschenken; fig. mededeelen van kennis; II *maroeah* in elkander loopen van kleuren b.v. van katoen; verschieten.

روهت **roehi**ᵔ* (zie *roemi*ᶜ).

روهم **roehoem** (en *roehoen**) het Turksche rijk.

روجي **röjŏ** *barŏjŏ* schudden, bewegen van zachten, modderigen grond, waar men b.v. over heen loopt; papperig van het vleesch b.v. van dikke personen.

روءيء **roeè**ᵔ *maroeè*ᶜ ontwortelen, omvallen; *lah roeè*ᶜ *batang kajoe nan gadang toe* die groote boom is ontworteld; *maroeè*ᶜ*kan* iets uitroeien, doen omvallen.

رويغ **roejoeäng** het hout van de palmboomen; *gadŏ-gadŏ roejoeäng* een knods van palmhout; fig. strenge, harde woorden of bevelen; *maroejoeäng* zich als *roejoeäng* voordoen; sterk gespierd zijn van armen en beenen.

رويق **roeja**ᵔ gescheurd; *maroeja*ᶜ scheuren (tr.); grooter worden van wonden of zweren; *badjoe hambŏ diroeja*ᶜ*nŏ di si Anoe* N.N. heeft mijn baadje gescheurd.

روين **roejan** *maroejan* naweeën na het kramen; *maroejannŏ lah bangki*ᶜ *poelŏ* haar naweeën beginnen weer.

رويون **roejoen** *maroejoen* in overvloed aan iets hangen van vruchten, bladeren, enz.; *baroejoen* langs een slingerend of neerhangend voorwerp op- of afklimmen of hangen; zich vasthouden aan zulk een voorwerp b.v. aan de kleeren van iemand, zooals kleine kinderen wel doen, als hun ouders uitgaan.

روڽويء **roenjoei**ᵔ *maroenjoei*ᶜ I uitrekken van gomelastiek, touw, enz.; II krimpen, inkrimpen.

روڽاي **roenjai** zacht, beursch van vruchten; malsch van vleesch, enz.

ري **riŏ** wereldschgezind.

ريبت **riboei**ᵔ harde wind, storm; *riboei*ᶜ *sikapŏ-kapŏ* hevige storm, orkaan; *ba*ᶜ *tjandŏ riboei*ᶜ zeer snel.

ريبغ **rébang** een groote, een gapende wond, houw; een groote scheur.

ريبق **réba**ᵔ (zie *rébang*).

ريبن **riban** (*hariban* of *haribaän*) schoot.

ريبو **riboe** I duizend, duizendtal; *sariboe* één duizend; *bariboe* met duizenden; *bariboe-riboe* onbepaald veel; II *riboe-riboe* naam van een grassoort.

ريبه **rébèh** *marébèh* (ook *manggarébèh*) los, verlamd, in flarden, slordig neerhangen, afzakken b.v. van de kleeren.

ريباي **rébai** (zie *roembai*).

ريتو **rétoe*** manier, gedrag; *sarŏman rétoe oerang gilŏ* zooals het gedrag van een dwaas.

ريتاي **rétai** (zie *rétjai*) *rata*ᶜ *rétai* barstjes, scheurtjes.

ريتيء **rétè**ᵔ beven, bibberen; *rétè*ᶜ *hambŏ kadinginan* ik bibber van koude.

ريچ **rétjŏ** naam van een aardgeest wiens voeten, zooals men vertelt, met de teenen naar achteren gekeerd staan.

ريچيغ **rétjèng** (zie het volgende).

ريچه **ritjiĕh** stukje, brokje; *maritjiĕh* in kleine stukjes verdeelen; *baritjiĕh-ritjiĕh* in stukjes of brokjes verdeeld.

ريچه **rétjèh*** (zie het vorige).

ريچاي **rétjai** onsterk, krachteloos, vergaan, versleten, gekerfd; fig. op, uitgeput, afgeleefd; *barétjai-rétjai* door ouderdom of veel gebruik heelemaal vergaan of versleten; *rétjai hati* troosteloos.

ريديغ **ridiĕng** (zie *radai*).

ريديغ **rédèng** franje; *marédèng* slap, krachteloos, aan eene zijde overhellend afhangen; *tarédèng* slap, verlamd afhangend; *tarédèng kapa*ᶜ *hajam hambŏ latjoei*ᶜ de vleugel van de kip hing er bij; ik heb haar geslagen.

ريدق **réda**ᵔ* (zie *réka*ᶜ).

ريديق **ridiè**ᵔ (zie *radai*); *déta baridiè*ᶜ een hoofddoek aan den rand van lovertjes voorzien.

ريرت **riri**ᵔ (zie *lirit*).

ريرغ **ririĕng** (zie *iriĕng*); *basiririĕng pa-*

nèh ˉmiang over 't geheele lichaam een branderige jeukte hebben; zeer onrustig zijn.

ريريه **rérèh** (ook *érèh**) idioot, kwasterig; *marérèh* zich aanstellende, b.v. dikwijls ergens voorbijloopen, om de aandacht te trekken; *tarérèh* afgezakt, te laag afhangend; afgedwaald b.v. bij de behandeling van eenig onderwerp; *indaᶜ katoean rérèh* niet onder een bepaalden vorm te brengen; niet duidelijk, wat de bedoeling of strekking is van iets; *lah sapoeloeăh kali padoesi toe marérèh kalaman awaᶜ* die vrouw is al tien keeren op mijn erf geweest (met het doel gezien te worden); *kain ang lah tarérèh katanah indaᶜ bakabèᶜ* je kain hangt op den grond; ze is niet vastgebonden; *masoeiᶜnŏ naᶜ mantjoeritŏkan hal radjŏ Minangkabau tapi tarérèh kahal radjŏ Tjinŏ* zijn plan was om te spreken over de vorsten van Minangkaban maar hij is afgedwaald op die van China.

ريريء **rérèᵒ** (zie *kalérèᶜ*).

ريسيق **risiĕᵒ** gefluister; een mededeeling, die stil toegefluisterd wordt; *barisiĕᶜ* fluisteren.

ريسو **risau** I weemoedig, bedrukt; *marisau* weemoedig, bedrukt maken; II* *risau* losbandig; *oerang risau* landlooper; *marisau* een losbandig, zwervend leven leiden.

ريسيء **résèᵒ** (zie *ròsòᶜ*).

ريغ **riang** I vroolijk, blij, lustig; II *riang-riang* naam van een kruipplant.

ريغيس **ringih*** (gewoonlijk *haréngèh*) *maringih* hinniken.

ريغيق **réngèᵒ** dwingerig, stout, lastig; *maréngèᶜ* dwingen, drenzen, op huilerigen, dwingerigen toon iets vragen; *djan maréngèᶜ djoeŏ hai mintaᶜ samiĕng èlòᶜ-èlòᶜ* zeg, je behoeft niet zoo te dwingen en kunt 't wel behoorlijk vragen.

ريغن **ringan** licht; iets beter van een zieke; onbeduidend, onbelangrijk; *ringan tangan* vlug, vaardig bij het werk; *ringan moentjoeăng* vriendelijk; *maringankan* licht maken; verlichten; licht of gering achten; *mamparingan* lichter of minder maken b.v. van straf; *maringani* zich gering voordoen tegenover een ander, b.v. van een aanzienlijk persoon, die een bezoek brengt bij arme lieden; een ander helpen; *oerang toe lé bapangkèᶜ tapi awaᶜnŏ ringan banai di oerang* die man heeft wel een rang maar is toch zeer weinig in tel; *kòᶜ angkoe soekŏ isiang datang maringani karoemah hambŏ* (van een mindere tegen een meerdere) als u mij genoegen wilt doen of als u mij de eer wilt aandoen, kom dan morgen bij mij.

ريڤت **ripiᵒ** (zie *roebiᶜ*).

ريڤوق **ripoeăᵒ** (zie *karipoeăᶜ*).

ريڤيه **répèh** arm, gering, behoeftig; *barépèh-répèh* zeer schraal, zeer armoedig; *barépèh-répèh samiĕng alèᶜ kitŏ* ons feest ziet er zeer schraal uit.

ريق **riaᵒ** golfjes; *mariaᶜ* kabbelen.

ريكق **rékaᵒ*** overdekt zijn, vol zitten met uitslag.

ريكه **rikiĕh** naam van een boom, die een ransig smakende olie oplevert, gebruikt als geneesmiddel, om te branden of ook wel om spijzen te bereiden (v. H).

ريكي **réké** dwergachtig; nietig van voorkomen.

ريكه **régah** (zie *tjégah*).

ريكيه **régèh*** kaal, afgerafeld, ontbladerd, gescheurd.

ريكي **rigi** *barigi* getand, gekarteld.

ريل **ria** de *ria padang* wordt gewoonlijk gerekend op 2 gulden (d.i. 24 *oeang* elk van 10 *pitih sirah*, waarvan er 120 gelijk zijn aan één gulden); zij kan ook gelden 24 *oeang*, elk van 6 *pitih sirah* of 6 *pitih hitam*, d.i. *f* 1,20 of 40 centen; – de *ria sawah* = 20 *oeang* ieder van 6 *pitih sirah* = 1 gulden of 20 *oeang* ieder van 6 *pitih hitam* = 33 1/3 cent. (Bij v. Hasselt Volksbeschrijving Midden-Soematra vindt men voor de waarde van een real aangegeven *f* 1,20, *f* 1,60, *f* 2 en 57 centen.

ريميس **rimih** een schelpje; ook wel voor halve cent, duit en in 't algemeen groote onwaarde aanduidende; *indaᶜ hagŏ sarimih* geen duit, geen halve cent waard.

ريموق **rimoeăᵒ** (zie *ramoeăᶜ*).

ريمو **rimau** tijger.

ريمه **rimah** kruimels, afval.

ريمُه **rémòh** gekreukt, verfrommeld; verward, ongeregeld door elkander; *marémòh* in elkander frommelen, door elkander halen b.v. van verschillende omstandigheden, die een gebeurtenis vergezellen; *rémòh badjoe hambŏ taimpiᶜ* mijn baadje is gekreukt, het heeft in de knel gezeten; *kòᶜ indaᶜ awaᶜnŏ marémòh parakarŏ si Anoe taᶜ moengkin tidaᶜ kanai hoekoen* als hij de zaak van N.N. niet door elkander gehaald had, dan zou deze zeker straf gekregen hebben.

ريّن **rénŏ** (volgens sommigen) de geheimzinnige glans uitstralende van bovennatuurlijke dingen of plaatsen b.v. van plaatsen, waar veel goud te vinden is of tijgers zijn; (volgens anderen) een zeer glinsterend gedeelte in het goud aanwezig; een glanzend stukje been in 't voorhoofd van den tijger.

رينت **riniᐞ** (zie *réké*).

رينق **rinaᐞ** *basirinaᶜ hati* of *basirinaᶜ rinau hati* gejaagd, ongerust, geagiteerd.

رينو **rinau** (zie het vorige).

ريني **rénèᐞ** (zie *ranèᶜ*).

ريوق **réwaᐞ** bekend, zichtbaar geworden; *maréwaᶜkan* bekend maken; rondbazuinen.

ريوي **réwai** *maréwai* wuiven, toewuiven; in 't voorbijgaan weg- of meenemen; in iets betrekken; meeslepen van personen; *taréwai* langs den grond slepend zooals b.v. een japon; meegepakt, meegenomen zijn; in een zaak betrokken zijn; meegesleept; *kòᶜ jŏ maliěᶜ réwai samiěnglah djŏ kain basahan* als hij kijkt, wuift dan met een handdoek; *kain hambŏ tasangkoeiᶜ taréwai di rang maliěng* mijn kain hing op maar is door dieven meegepakt; *awaᶜ indaᶜ manga-manga taréwai di parakarŏ si Anoe* ik heb niets gedaan, doch word in de zaak van N.N. betrokken.

ريهر **réha** een soort van lezenaar.

رِيّه **rioeăh** luidruchtig, lastig, woelig.

رينجه **rénjèh** (zie het volgende).

رينجي **rénjèᐞ** lastig, hinderlijk, dwingerig; *marénjèᶜ* lastig vallen, dwingen; *si rénjèᶜ* een lastig, dwingerig persoon; *basirénjèᶜ makan* onophoudelijk eten; *rénjèᶜ banai padja kŏ sadŏnŏ dikatjanŏ* dat kind is zeer lastig, het zit overal met de handen aan; *baᶜa basirénjèᶜ makan ang* hoe kan je zoo elk oogenblik toch eten!

س S.

س **sa** praefix.

سابب **sabab** (*sabat**) oorzaak, beweegreden; omdat, wegens, om, aangezien.

سابُت **saboeiᐞ** I klapperbast; *manjaboeiᶜ* kammen of borstelen van garen; *boengkoeăᶜ saboeiᶜ* gebogen als een klapperbast, gebocheld; fig. koppig; – II *manjaboeiᶜ* noemen, zeggen, melden; *manjaboeiᶜkan* iets noemen, zeggen, vermelden; opeischen; *haratŏnŏ nan diambiěᶜ dahoeloe lah disaboeiᶜkannŏ kini* de goederen die hem vroeger ontnomen zijn, eischt hij thans op; *tasaboeiᶜ* gezegd, besproken, vermeld, beroemd; *indaᶜ tasaboeiᶜ lai* er wordt niet meer over gerept; *mampasaboeiᶜkan* iets bespreken; *kasaboeiᶜan* algemeen bekend, beroemd zijn.

سابِت **sabiᐞ** grasmes; *manjabiᶜ* de rijststengels afsnijden, oogsten, traktement of inkomen ontvangen; *makan basabiᶜkan* van paarden, koeien enz. op stal gevoerd worden; fig. een gemakkelijk leven hebben; voor niets te zorgen hebben.

سابر **saba** (صبر) geduld.

سابُر **saboeă** schemerachtig, niet duidelijk te onderscheiden; *bahantilah bakaradjŏ hari lah saboeă* schei uit met werken, 't is reeds schemerdonker; *hati tasaboeă* verblind, woedend.

†سابِر **sabiè*** naam van een goudgewicht = ²/₅ *koepang*.

سابغ٢ **sabang**[2] *déta sabang-sabang* een hoofddoek, die slordig gevouwen is, zoodat er overal punten uit steken.

سابٴغ **saboeăng** hanengevecht; *hajam saboeăngan* vechthaan; fig. iemand, met wien gepronkt wordt; *manjaboeăng* hanen laten vechten; *manjaboeăng angò*ᶜ of *njaŏ* het leven wagen; *basaboeăng* met elkander vechten; tegen elkander indrijven van wolken; tegen elkander aanrollen van golven; tegen elkander wedijveren; *di ombaᶜ nan basaboeăng di angin nan basiroe* fig. in zorgvolle omstandigheden verkeeren.

سابق **saba**ᵖ triestig, pruilend; druilend b.v. van het weer; *sia nan maabòᶜ anaᶜ kŏ lah sabaᶜ roepŏnŏ* wie heeft dit kind geslagen, het ziet er zoo pruilend uit.

سابُق **saboeă**ᵖ (سربق) strooisel, gruis, stof; *saboeăᶜ kòpi* gemalen koffie.

سابِق **sabiĕ**ᵖ = *tjabiĕᶜ*.

سابن٢ **saban**[2] een zekere ziekte, waarbij men dikwijls urineert.

سابُن **saboen** I zeep; *manjaboen* met zeep wasschen; II druiper; *disaboen* een druiper hebben.

سابِه **sabiĕh** naam van een parasiet.

سابي **sabi** partij trekkend; *sabi-sabian* partijdig; *kòᶜ mahoekoen parakarŏ oerang djan sabi-sabian* als men recht spreken moet, mag men niet partijdig zijn.

سابيٴ **sabè**ᵖ I beletsel, verhindering; *manjabèᶜ* beletten, verhinderen; *a nan manjabèᶜ ang moengkŏ indaᶜ ang djadi pai* wat verhindert je, dat ge er niet heen gaat; – II* snikken.

سات **satŏ** meedoen, deelnemen aan iets; volgen; *kòᶜ baniagŏ ang satŏ hambŏ* als ge handel gaat drijven doe ik mee; *bòhong oerang kami taᶜ satŏ* als men liegt heb ik daar geen schuld aan; *satŏ djŏ toean* volg mijnheer; ga met mijnheer mede; *mambaŏ satŏ* laten meedoen; betrekken in iets.

ساتِر **satiĕ** eed.

ساتغ **satang** knellend, gespannen; vol; *satang amèᶜ soempiᶜ toe di padi, oesaᶜi isinŏ sakètèᶜ* die zak is te vol met padi, neem er wat uit; *satang langan badjoe hambŏ di langan si Anoe* de mouwen van mijn baadje zitten gespannen om de armen van N.N.; *satang hati* onversaagd, kloekmoedig; *manjatangkan* doen spannen; *makan banjaᶜ manjatangkan paroeiᶜ* veel eten doet den buik spannen.

ساتِغ **satiĕng*** naam van een goudgewicht = $^1/_{30}$ *koepang.*

ساتو **satoe** I één; *satoe-satoe* ieder; *satoe hati* bevriend zijn; *manjatoekan* tot één maken; *hari satoe* Zaterdag.

ساتي **sati** I (سقتي) heilig, bovennatuurlijk; (vooral van plaatsen); *kasatian* heiligheid; II hofdame.

ساج **sadjŏ** (zelden) alleen, eenvoudig, zonder meer, zoo maar, slechts.

ساجق **sadja**ᵖ sedert, sinds; *sadjaᶜ tjakŏ hambŏ katŏkan indaᶜ djoeŏ ditoeroeiᶜ* daar straks heb ik 't al gezegd en ge doet het toch niet.

ساجُق **sadjoeă**ᵖ frisch, koel; *kasadjoeiᶜan* het frisch of koel hebben (zelden).

ساجي **sadji** *toedoeăng sadji* deksel over de gerechten.

ساد **sadŏ** (samentr. van *sa* en *adŏ*) *sadŏ ikŏ* zooveel als dit; *sadŏ oerang Malajoe* zooveel Maleiers als er zijn; *barang sadŏ* zooveel als er is of zijn; zooveel als het zijn kan, een weinig; *barang sadŏ pitih dèn lah dèn paikan* zooveel geld als ik had, heb ik uitgegeven; *barilah hambŏ gaᶜ barang sadŏ* geef me er een weinig van; *sadŏnŏ* alles, allen.

سادر **sada** (in geschr.) in bewustheid verkeeren, ontwaakt uit den slaap; bijgekomen uit een bewusteloosheid.

سادُر **sadoeă** een dunne laag van metaal om iets; *manjadoeă amèh* vergulden.

سادغ **sadang** I terwijl, zelfs, juist, van pas, voldoende; *sadang di nan kajŏ lé taᶜ tabali kòᶜ koenoen di nan soeka* zelfs de rijken kunnen het niet koopen laat staan de armen; *sadang dèn doedoeăᶜ* terwijl ik zat; *laï kasadang tjièᶜ roepiah di ang* zou één gulden genoeg voor je zijn? *sadang èlòᶜ* juist van pas of zooals het zijn moet; *sadang pangapan* of *sadang*

pangapan hari hoe laat, wanneer; *manjadang* voldoende, genoeg zijn; *manjadangkan* voldoende of genoeg maken; *mampasadang-sadangkan* maken, dat iets genoeg is; *bakasadangan* in genoegzaamheid aanwezig zijn; *indaᶜ panah bakasadangan pitih di nŏ* hij heeft nooit geld genoeg; *basadang-sadang* maar even voldoende zijn; maar zoo zoo; *indaᶜ sadang sakètèᶜ di nŏ* hij is met een weinig niet tevreden; *banjaᶜ habih sakètèᶜ sadang* het vele kan opgemaakt worden, het weinige voldoende zijn; in den zin van: voor den verkwister is veel nog niet genoeg, voor den zuinige is weinig reeds voldoende; II een palmsoort (v. H.).

سادیڠ **sadiëng** terwijl; *sadiëng dèn makan tibŏ jŏ* terwijl ik at, kwam hij; *sadiëng baᶜa* of *sadiëng pangapan* of *sadiëng pangapan hari** om hoe laat, wanneer.

سادوق **sadòᵔ** een breed mes, waarmee de anauvruchten van hun schaal ontdaan worden; *manjadòᶜ** den bloesem van palmgewassen afsnijden, om den palmwijn te verkrijgen.

سادق **sadaᵔ** I een stuk rotting, dat omgebogen tusschen eenig voorwerp gestoken wordt, om dit te spannen b.v. bij de *rabana;* II *kasadaᶜan* zich (gewoonlijk onder het eten) verslikkende. (De Maleier zegt, dat er dan over hem gesproken wordt); *talabiëh lakèh maloeloeä kasadaᶜan* als men te snel wil doorslikken, verslikt men zich; fig. haastige spoed is zelden goed.

سادم **sadam** (سردم) soort van klarinet.

سادن **sadan** snikken.

سادو **sadoe** hik; *manjadoe* hikken; *sadoesoemadoe, oerèᶜ baraka, a oebèᶜ sadoe? – nasi sakapa* de eene hik volgt op den andere, een wortel heeft bijwortels, wat is het geneesmiddel voor den hik? – een klontje rijst.

سداه **sadah** sirihkalk; *sadah linggam* naam van een roode aardsoort; *tamakan di sadah* fig. bekocht of beetgenomen zijn; *mambali barang katjinŏ paradjan tamakan di sadah* als men bij Chineezen koopt, is men doorgaans bekocht.

سارؤ **sarŏ** I meening, oordeel, gevoelen; *tŏ lah kitŏ pai maliëᶜ djawi nan toen! sarŏ baᶜa djoeŏ* kom, laten we die koe gaan zien! zooals u goed dunkt; *hambŏ naᶜ bahanti dalam karadjŏ! sarŏ di ang* ik wil het werk staken! zooals ge wilt; *basarŏ* zijn meening of gevoelen zeggen; de meening van anderen vragen; *kama kitŏ kabasarŏ kini indaᶜ banantoeŏ lai* aan wien zullen we nu het oordeel vragen, we hebben geen raadsman meer; *sasarŏ* het eens zijn; *kòᶜ sarikat badjaga sasarŏ nan èlòᶜ* als men samen handel drijft, dient men het eens te zijn; II omdat; *hambŏ indaᶜ boeliëh bakaradjŏ sarŏ si Anoe maragoe djoeŏ* ik kon niet werken, omdat N.N. mij plaagde; III *tali sarŏ* een soort van springteugel.

سارت **sarèᵔ** vol, belast, beladen; *sadang sarèᶜ* drachtig, bezet; *padoesi sadang sarèᶜ* (zelden) hoogst zwangere vrouw; *manjarèᶜ* zich vol, belast, beladen voordoen; *manjarèᶜ daoen** stadium van den padigroei waarbij de stengels door bladeren omgeven zijn.

سارت **sariᵔ** lastig, moeielijk, bezwaarlijk, zelden; *sariᶜ di oerang taᶜ tahoe* 't is moeielijk voor hen, die 't niet weten; *sariᶜ oerang mandjoea kain nan baᶜ nan toen* men verkoopt zelden zulk een kain; *dalam sariᶜ* zwanger zijn; *basariᶜ-sariᶜ* zeer moeielijk, zeer lastig, *mampasariᶜ* moeielijker, lastiger maken; – *oerang sariᶜ** een arm mensch.

سارڠ **sarang** I nest; *sarang oenggèh* vogelnest; *sarang nanah* een hard gedeelte in een zweer, dat oorzaak is van nieuwe verettering; *sarang barèh* naam van een cirkelvormig rijstgebak; *basarang* een nest maken; nestelen; II *manjarang* aanvallen, bestormen; *manjarang hari* den regen bezweren; *basarang* al nader en nader en nevens *sarang* gebruikt in de beteekenis van *hoe;* (*ba*)*sarang lamŏ* (*ba*)*sarang gadang* hoe langer hoe grooter; *sarang-manjarang* elkander trachten vast te zetten bij damspel en dergelijke; III zelfs (zie *sadang*).

سارؤڠ **saroeäng** overtrek, schede; het bekende kleedingstuk in den vorm van een zak, waarvoor ook *kain saroeäng; saroeäng pisau*

messchede; *manjaroeăng* overtrekken; fig. hinderen, storen in iets; *kami sadang mangètjèᶜ datang poelŏ si Anoe manjaroeăng* terwijl we aan 't praten waren, kwam N.N. ons weer hinderen; *basaroeăng* van een overtrek, enz. voorzien zijn; *basaroeăng-saroeăng* op allerlei wijze door elkander of verward; *manjaroeăngkan badjoe* een baadje aantrekken; *manjaroeăngkan pisau* een mes in de schede steken; *manjaroeăngkan badjoe talataᶜ* een galar, die gedurende eenigen tijd niet gebruikt is, weer in gebruik stellen of opleggen.

سارغ **sariĕng** vast in elkander gedraaid van touw en dergelijke; *pinggang sariĕng* een dun middel; *limau sariĕng* een grove, oneetbare limausoort; *manjariĕng* stevig in elkander draaien of strengelen; *manjariĕngi* zeer stevig in elkander draaien; fig. ernstig aandringen op iets.

سارق **sarŏᶜ** I vuil, afval, snippers en dergelijke; *sarŏᶜ oerang* het grauw, het gemeen; *manjarŏᶜ* zich als vuil voordoen, fig. tot overlast of van onnut zijn; *hati manjarŏᶜ* afkeerig zijn van, een tegenzin hebben in iets; *manjarŏᶜi* vuil maken; *mangampoenkan sarŏᶜ* het vuil bijeen brengen; fig. spartelen b.v. van kippen, die den hals zijn afgesneden; II stuipen; *sawan sarŏᶜ* een soort van vallende ziekte; *oela sarŏᶜ* een slangensoort.

سارق **saraᶜ** scheiden van echtgenooten.

سارق **sariĕᶜ** een dunne bamboesoort.

سارو **saroe** *manjaroe* aanroepen, bezweren van geesten; een schietgebed doen.

سارو **sarau** ongelukkig, ellendig; *oerang sarau* ongelukskind; *manjaraukan* ongelukkig, ellendig maken; *doedoeăᶜ tasarau* een ellendig bestaan lijden.

ساروىء **saroeiᶜ** wijfelend, verward, onzeker; *basaroeiᶜ djawab oerang toe* het antwoord van dien man is wijfelend; *roempoeiᶜ saroeiᶜ* naam van een onkruid.

ساره **sarah** *manjarahkan* overgeven, toevertrouwen, overlaten; *manjarah bakahandaᶜ hati* iets aan een ander overlaten maar toch zijn eigen zin doen.

ساره **sariĕh** pijnlijk gevoel in de beenen of in 't onderlichaam, vooral tengevolge van uitputting; de kwade gevolgen van iets; *tiŏᶜ-tiŏᶜ pakaradjŏan nan djahèᶜ adŏ djoeŏ sariĕhnŏ* ieder kwaad brengt zijn gevolgen mede.

ساري **sari** 't fijne van iets, de voedende bestanddeelen, de quintessens; *sari moekŏ* de glans van het gelaat; *sari padoekŏ* titel voor hen, die in 't oog van den M. een hooge positie bekleedt (in de schrijft.); *sari bŏnèh, sari manih* en *sari rani* namen van rijstsoorten; *sari moedjari* een welriekend plantje, in de legenden beschreven als buitengewoon lang zijn geur houdende; *sinang sari* naam van de beschermgeest der rijst en ook van 't gewas zelve.

سارىا **sarai** naam van een welriekende grassoort; citroengras; *saroempoen baᶜ sarai saloebang baᶜ taboe* één bosje vormende zooals de *sarai* in één gat groeien zooals het suikerriet fig. geheel op elkanders hand zijn.

ساست **sasèᶜ** van den rechten weg af, verdwaald; *sasèᶜ laloe* een verkeerden weg gevolgd zijn; *sasèᶜ manjoerèᶜ* verkeerd, abuis schrijven; *sasèᶜ aka* niet wel bij 't hoofd zijn; *sasèᶜ poesèᶜ* in de war zijn; – *manjasèᶜkan* doen verdwalen, op een verkeerd spoor brengen; *banjaᶜ banai simpang djalan itoe nan manjasèᶜkan dèn* er zijn zeer veel zijwegen en dat doet mij verdwalen; *maloe batanjŏ sasèᶜ di djalan* als men beschaamd is om te vragen komt men moeielijk te recht; *sasèᶜ soeroeiᶜ (talangkah koembali)* als men afgedwaald of te ver gegaan is moet men terugkeeren, fig. men moet zijn verkeerdheden inzien (*oend*[2]); *sapandai-pandai toepai maloempèᶜ sakali sasèᶜ djoeŏ* (zie *toepai*).

ساسر **sasa** *manjasa* geregeld achter elkander iets behandelen; geleidelijk tot iets anders overgaan; *basasa* geregeld behandeld zijnde; *sasaran** oefenplaats, exercitieveld; het natuurlijke gevolg van iets; *di kampoeăng soerau sasaran mangadji* in de kampoeng is de soerau de plaats waar men de koran leert; *kŏᶜ banjaᶜ minoen aïĕ dingin sasarannŏ sakiᶜ paroeiᶜ* als men veel koud water drinkt, krijgt

men buikpijn; *sasaran banang* twee der stokken van het weeftoestel, waarover de kettingdraden gespannen zijn.

ساسق **sasò**ᵉ I *manjasò*ᶜ (of *manasò*ᶜ) opslurpen, achter elkander drinken, drinken zonder het drinktoestel van den mond te nemen; *manjasò*ᶜ*kan* drenken; *sasò*ᶜ*an* I drinkplaats; II* (gewoonlijk *sasapan*) knoopsgat; *sasò*ᶜ *banai oebè*ᶜ *toe na*ᶜ *lakèh sanang* drink die medicijn flink uit, dan wordt ge gauw beter; – II verlaten plaats; overblijfselen, sporen van vroegere bewoning of bebouwing van den grond; kenteeken, uitvloeisel van iets; *basasò*ᶜ bezittingen hebben in een vroegere kampoeng; tot de oorspronkelijke bewoners van een kampoeng behoorende; *di pinggang goenoeăng toe banja*ᶜ *banai sasò*ᶜ op de helling van dien berg zijn veel verlaten gronden; *iŏlah toekang oerang toe, lah banja*ᶜ *sasò*ᶜ*nŏ hambŏ liè*ᶜ hij is eerst een werkman, ik heb er reeds vele bewijzen van gezien.

ساسق **sasa**ᵉ I vlechtwerk van gespleten, plat geklopte bamboe voor wanden, vloeren, enz. (zelden); II belemmerd, verhinderd zijn, in 't nauw zitten over iets; *sasa*ᶜ *banai hambŏ kini, itoe moengkŏ inda*ᶜ *hambŏ pai* ik heb 't nu erg druk en kan daarom niet gaan; *angò*ᶜ *sasa*ᶜ moeielijke of benauwde ademhaling; *basasa*ᶜ opeengedrongen, nauw, beklemd; *manjasa*ᶜ dringend noodig zijn; *pitih nan toen manjasa*ᶜ *banai di hambŏ* ik heb dat geld dringend noodig; *manjasa*ᶜ*kan* benauwen, in 't nauw doen zitten; *ba*ᶜ *tjandŏ disasa*ᶜ*kan tjiri*ᶜ fig. het moet wel, het kan geen uitstel lijden.

ساسل **sasa** *manjasa* (in pantoens ook wel *manasa*) berouw, spijt, leed gevoelen; *panèh dingin dja'an manasa* 't zij het warm of koud is, men mag geen spijt gevoelen; *manjasali* berouw enz. gevoelen over iets of iemand.

ساسؤ **sasŏ** veel, overvloedig, in ruime mate, *sasŏ makan* overvloedig te eten hebben; *manjasŏkan* in ruime mate voorzien; goed verzorgen; *ana*ᶜ *piatoe toe disasŏkan biai kètè*ᶜ*nŏ* die weesjes worden door hun tante goed verzorgd.

ساسو **sasau** naam van een roofvisch; *manjasau* zich zoo voordoen; gulzig eten, schrokken.

ساسه **sasah** *manjasah* schoonwasschen door het kleedingstuk te slaan; in sterke mate iets doen; *disasahnŏ makan* hij eet heel veel; *basasah batèndjoe* hevig vechten; *ba*ᶜ *tindawan disasah* er buitengewoon bleek uitzien; *ba*ᶜ *manjasah kain dapè*ᶜ fig. met geweld behandelen.

ساسيه **sasiĕh** huur; *manjasiĕh* verhuren (vooral van gronden gezegd).

ساعت **sa'at** oogenblik.

ساغت **sangè**ᵉ I zeer, uitermate, streng; *masŏ dahoeloe sangè*ᶜ *banai parèntah panghoeloe* in vroeger tijd waren de bevelen der panghoeloe's zeer streng; *nan sangè*ᶜ *rasŏnŏ nja*ᶜ *mah pinggang hambŏ* wat me het hevigst pijn doet, dat zijn de lendenen; II angel; *manjangè*ᶜ met een angel steken; *basangè*ᶜ van een angel voorzien; fig. slim, uitgeslapen; *pijangè*ᶜ wesp.

ساغت **sangi**ᵉ het sap uit de schil van een limau; *oerang sangi*ᶜ een driftig mensch; *sangi*ᶜ *hidoeăng* driftig zijn; *hoedjan sangi*ᶜ stofregen; *manjangi*ᶜ een leelijk, pijnlijk gezicht trekken.

†ساغا **sanga** een sterke, onaangename lucht; b.v. van uien, van spijzen, die in slechte olie gebakken zijn, enz.; *manjangakan* door stank overweldigen.

ساغق **sangoeă**ᵉ *sangoeă*ᶜ *sanga*ᶜ hevig snikken.

ساغؤ **sangò**ᵉ I *manjangò*ᶜ den mond met een doek dicht houden; *manjangò*ᶜ *djŏ oeang* omkoopen; *sangò*ᶜ *makan* den mond met eten volproppen; *basangò*ᶜ *batèndjoe* hevig vechten. II* (= *sangè*ᶜ I).

ساغيه **sangiĕh** benauwd, b.v. van het vele eten, door de warmte, enz.; *sangièh mahangò*ᶜ een benauwde ademhaling hebben, aamborstig zijn.

ساغي **sangai** *manjangai* aan de warmte blootstellen; blootmaken van deelen, die behooren gedekt te zijn; *basangai* zich verwar-

men, koesteren; fig. lang wachten in de buitenlucht; van vrouwen te vergeefs op een man wachten en omgekeerd; *manjangaikan* iets aan de warmte blootstellen, enz.; *mampasangaikan* bij voortduring aan de warmte blootstellen, bloot laten; – *kò*ᶜ *dingin banai pailah basangai kadapoeă* als je het zoo erg koud hebt, ga je dan warmen in de keuken; *oerang nan damam soekŏ djoeŏ basangai di panèh* iemand, die koorts heeft, koestert zich graag in de zonnewarmte; *ba*ᶜ*a inda*ᶜ *diambiĕ*ᶜ *oerang boeah nan masa*ᶜ *toe lah basangai samiĕng* waarom haalt men die rijpe vruchten niet weg, ze hangen nu maar te blakeren; *tjakŏ hambŏ na*ᶜ *basoeŏ djŏ toeankoe larèh salamŏ a awa*ᶜ *basangai diloea* daar straks wilde ik het larashoofd ontmoeten, maar hoe lang heb ik buiten wel moeten wachten; *lah basangai samiĕng pădoesi toe oerang amoeăh awa*ᶜ *angga*ᶜ *oerang angga*ᶜ *awa*ᶜ *amoeăh* die vrouw wacht al lang te vergeefs op een man, die haar wil, wil zij niet en die zij begeert, begeert haar niet; *ba*ᶜ*a kau pasangaikan samiĕng dadŏ kau toe?* waarom hebt ge uw boezem toch zoo bloot? – *basangai di haboe dingin* zich in koude asch verwarmen, fig. omdat men zelf niets heeft, geen hulp verleenen kunnen; *tarŏ basangai nasi masa*ᶜ (zie *tarŏ*).

ساڤ **sapŏ** *manjapŏ* beleefd of vriendelijk aanspreken; op vriendelijke wijze verbieden of ontraden; vragen b.v. waar iemand heengaat; *sapŏ samiĕnglah djan maloe di oerang toe* spreek hem maar aan en wees niet verlegen voor hem; *sapŏ ana*ᶜ *toe bamain di tapi tabè*ᶜ verbied die kinderen, om aan den kant van den vijver te spelen; *manjapŏ-njapŏi* op geheimzinnige wijze vragen door de ontmoeting van welken geest iemand ziek geworden is; *saki*ᶜ *tasapŏ* ziek zijn, omdat een geest ons heeft aangesproken; *inda*ᶜ *basapŏan* niet tegen elkander spreken, gebrouilleerd zijn.

ساڤيت **sapè**ᵉ *ikan sapè*ᶜ naam van een klein, plat vischje.

ساڤيت **sapi**ᵉ tang, nijpwerktuig; *sapi*ᶜ *barŏ* goudsmidstangetje; *sapi*ᶜ *bingoeăng* een nijptang, bij het trekken van gouddraad gebezigd; *sapi*ᶜ *si rangka*ᶜ de knijpers van een kreeft; *koeé sapi*ᶜ een soort van inlandschen wafel; *sapi*ᶜ *djanggoei*ᶜ knijpertje, om de haren van den baard uit te trekken; *sapi*ᶜ *djanggoei*ᶜ *basi* fig. iemand, die zelf niets missen kan, doch anderen zooveel mogelijk afhaalt; *manjapi*ᶜ nijpen met een tang en dergelijke; *manjapi*ᶜ*kan* iets als knijper gebruiken; tusschen iets gekneld doen zijn; *lipè*ᶜ *sapi*ᶜ *djanggoei*ᶜ *labŏnŏ* hij heeft een dubbelen winst gekregen; *ba*ᶜ *andjiĕng tasapi*ᶜ zooals een hond, die in 't nauw zit, huilen of janken zoo hard hij kan; maar losgelaten, blaffen of bijten; fig. mooi praten, als men in den nood zit, maar een hoog woord voeren, als men er uit is; *manjapi*ᶜ*kan lidah kalantai* fig. zijn begeerte bedwingen.

ساڤڠ **sapang** naam van een boom, die een roode verfstof oplevert.

ساڤوق **sapoeă**ᵉ *manjapoeă*ᶜ kraken, afbreken (intr.); *sapoeă*ᶜ *toelang tangan awa*ᶜ *tarambau tèh koedŏ* ik brak mijn arm toen ik van 't paard viel.

ساڤو **sapoe** bezem; *manjapoe* vegen, uitvegen, afvegen, streelen; *sapoe tangan* zakdoek; *disapoe Allah dèn* God verdelge mij; *disapoe halimboeboe dèn* moge een dwarlwind mij wegvoeren.

ساڤه **sapah** kauwsel, uitkauwsel, pruimpje; *sapah oerang* een verworpene; iemand, die niet van tel is; *manjapah* kauwen; *disapah harimau dèn* moge een tijger mij opkauwen; *inda*ᶜ *basapah di nŏ* fig. hij heeft alles opgegeten; *inda*ᶜ *basapah lai di dèn bakèh ang* ik heb je niets meer te vertellen; *pamakan sapah* fig. praatjes over een oude zaak, nakauwerijen; *ba*ᶜ *rasŏ sapah* een onaangenaam gevoel over zich hebben, b.v. als men geen geld heeft, niet goed geslapen heeft, enz.; *habih manjih sapah taboeang* fig. als er van iemand niet meer te profiteeren valt, hem links laten liggen.

ساڤوه **sapoeăh** *manjapoeăh* metalen, vooral goud, kunstmatig donkergeel maken, *panjapoeăh* het vocht, dat daarvoor gebruikt wordt.

ساقه **sapièh** bijaar, bijstengel, kleine tros aan een grootere zittende, deel of stukje van iets afgescheurd; *sapièh balahan* fig. een gedeelte van iets, dat uit verscheidene deelen bestaat; leden eener familie, die uit elkander gegaan is; *manjapièh* van elkander scheuren, splijten; *kòᶜ naᶜ manjapièh batoeăng rataᶜ dahoeloe oedjoeăngnŏ* als ge bamboe wilt splijten, maak dan eerst een inkeping aan de punt; *basapièh-sapièh paratian* allerlei voornemens hebben (maar geen enkele ervan ten uitvoer brengen).

ساقى **sapi*** koe.

ساقي **sapai** *sapai-sapai* zacht windje, koeltje, zuchtje.

ساك **sakŏ** I erfenis, nalatenschap, nakomeling; *sakŏ panghoeloe* hoofd zijn volgens geboorte; afstammeling van een panghoeloe, oude panghoeloe instellingen; *sakŏ bakŏ* dieren, die alleen voor de voortteling gehouden worden als zijnde bijzonder geschikt daarvoor; *basakŏ* drachtig zijn; II *sakŏ basitanggi** een korf van rotan of bamboe, waarover kleederen gehangen zijn, die geparfumeerd worden boven een test met welriekende harsen (v. H.).

ساكت **sakè** I een woekerplant met breede bladeren en volgens het bijgeloof de woonplaats van geesten; II *basakèᶜ* vastgekleefd, vastgegroeid b.v. van het vuil op 't lichaam; *tasakèᶜ* vastgeraakt b.v. een bootje tusschen het riet; weerhouden zijn verder te gaan, b.v. als men geen geld meer heeft; *kajoe nan hanjoeiᶜ toe tasakèᶜ di batang aïĕ* die drijvende boom is in de rivier vast blijven zitten.

ساكت **saki** ziek, ongesteld, pijnlijk; *sakiᶜ hati* toornig, wrevelig zijn; *sakiᶜ hati dèn mandanga kètjèᶜnŏ* ik werd wrevelig, toen ik zijn woorden vernam; *sakiᶜ sampai katoelang* zeer pijnlijk, hoogst wrevelig; *indaᶜ nan sakiᶜ di nŏ* hij is ongevoelig; *nan taᶜ sakiᶜ nan dioebèᶜ* fig. hulp verleenen, waar zij niet noodig is; *manjakiᶜ* ziek maken, pijn doen, wrevel, moeite, zorg veroorzaken, noodzakelijk doen zijn; *moelŏnŏ sakatjiĕᶜ anŏ loekŏ kaki hambŏ, kini djadi manjakiᶜ banai* eerst deed de wond aan mijn voet mij maar een beetje pijn, maar nu begint het erg te worden; *oetang hambŏ banjaᶜ tapi nan manjakiᶜ sapoeloeăh roepiah toe* ik heb veel schuld, maar het meest drukken mij die tien gulden; *manjakiᶜ banai di hambŏ kini pai kapasa* ik moet nu noodzakelijk naar de markt gaan; *basakiᶜ* moeielijk, zeldzaam; 't druk hebben, in moeite verkeeren; *basakiᶜ banai kain nan sahaloeih kŏ* zulk een fijne kain is moeielijk te krijgen; *hambŏ indaᶜ moengkin pai basakiᶜ banai kini* ik kan onmogelijk gaan, daar ik 't nu zeer druk heb; *basakiᶜ hidoeiᶜ* een moeielijk, armoedig leven hebben; *manjakiᶜkan* ziek maken; pijn, moeite veroorzaken; *mampasakiᶜi* sterk aandringen op iets; dwingen tot iets; zich inspannen voor iets; *pasakiᶜilah mamintŏ pioetang bakèh si Anoe* dring er bij N.N. op aan (maak 't hem lastig) u zijn schuld te betalen; *agaᶜ pasakiᶜilah sakètèᶜ bakaradjŏ nangkŏ tarŏ lé moedŏ nangkŏ* ge moet je nu maar een weinig inspannen bij dit werk, terwijl ge nog jong zijt; *basakiᶜan hati* wrevelig, vijandig gezind zijn tegen elkander; *pasakiᶜan* of *pasakitan* ellende, kommer; *oerang toe lah banjaᶜ banai pasakiᶜan nan ditang goeăngnŏ* die man heeft al zeer veel ellende uitgestaan; *panjakiᶜ* ziekte, pijn, moeite; *panjakiᶜ hidoeiᶜ* ziekte, die men niet verdrijven kan; *panjakiᶜ nan taᶜ mamboenoeăh* fig. moeite, die niet zoo groot, verplichting, die niet zoo noodzakelijk is; *oebèᶜ djaoeăh panjakiᶜ hampièng* (zie *oebèᶜ*); *panjakiᶜan* iemand, die dikwijls of altijd ziek is; *kasakiᶜan* door ziekte aangetast zijn.

ساكر **saka** I suiker in den vorm van ronde schijven; *saka Singgalang* wel eens gebruikt voor: rijksdaalder (*Singgalang* is een plaatsje in de nabijheid van Padang-Pandjang, waar die suikerplaatjes gemaakt worden); *si saka* (zelden) een vriendelijk persoon, een strooplikker; *laï saka laï samoeiᶜ* is er suiker, dan zijn er ook mieren; fig. hij, bij wien wat te halen valt, heeft doorgaans vele vrienden; II roof, vergezeld van verwonding (oendang[2]).

ساكس **sakoeih** zak; *barèh sakoeih** ge-

bak van rijst met stroop vermengd (zie *sakoeai*).

ساكغ **sakang** *manjakang* dichtmaken met een stop of prop; fig. den mond stoppen, tot zwijgen brengen; *sakang loebang pamboeloeăh toe* stop een prop in die waterleiding; *talampau amèᵋ moeloeiᵋ oerang kŏ dèn sakang baikŏ* die man heeft een al te grooten mond, ik zal hem dadelijk tot zwijgen brengen; *manjakang paroeiᵋ* den buik vullen; *tasakang* in zijn woorden blijven steken, b.v. als men erg driftig is.

ساكم **sakam** zemelen, kaf, bolsters van graan; *nasi dimakan rasŏ sakam* rijst eten en een smaak hebben of het zemelen zijn; fig. geen lust hebben in iets, terneergeslagen zijn; *baᵋ api didalam sakam* even als het vuur in kaf; fig. ongemerkt voortwoekeren, toenemen, vooral van liefde, wrok, enz.

ساكِن **sakin** mesje, dolk; *sakin pangidam* een klein zakmesje, door vrouwen, vooral zwangere, gebruikt; *sakin dikandoeăng makan hati* de dolk, die gedragen wordt, steekt in 't hart (van den eigenaar) fig. zich bedrogen zien, in hem, dien men vertrouwde.

ساكوْء **sakòᵒ** *manjakòᵋ* met snelheid een voorwerp over een ander werpen, om dit b.v. te vangen; *basakòᵋ* een kinderspel, waarbij vruchtjes of steentjes naar boven geworpen en opgevangen worden.

ساكه **sakah** afgescheurd, afgebroken, b.v. van een tak; *manjakah* afscheuren, afbreken.

ساكُه **sakòh*** I (= *sakòᵋ*); II een mandje met gras en bladeren gevuld, op den bodem van rivieren gezet, om visch te vangen.

ساڬ **sagŏ** I naam van een gewas en van de vruchtjes daaraan groeiende; dit vruchtje als goudgewicht; *ròtan sagŏ* een rottingsoort; II* niet, niet meer, als verbod: *sagŏ lai* doe dit niet meer; 't is niet meer noodig; III* terwijl, indien; *sagŏ dèn badjalan djan ang main-main* terwijl ik weg ben, moet ge niet spelen; - *sagŏ laï malin!* dat denk je maar! zoo ver zijn we nu nog niet.

ساڬر **saga** de pennen of stekels van de idjoek; inlandsche schrijfpen (waarvoor ook *kalam saga*); *saga djantan* de ronde pennen, zonder gleuf in 't midden; *manjaga* met *saga* doorsteken b.v. de *idjoek* op den nok van een huis; zich als *saga* voordoen, stijf zijn b.v. van de haren; *oerang basaga* iemand, die geen kinderen krijgt of wiens kinderen allen sterven; een kind, wiens broertjes en zusjes, die na hem komen, sterven; (volgens het bijgeloof hebben zulke personen een *saga* onder de huid van het voorhoofd; deze is alleen voor den doekoen zichtbaar en wordt verwijderd door middel van een pinangnoot, die over het voorhoofd gewreven wordt; bij opening der pinang komt dan de *saga* hieruit te voorschijn); *mamboe basaga* een dikke rottingsoort, over de lengte van een donkere streep voorzien en, volgens den M., *batoeah*.

ساڬق **sagaᵒ** *manjagaᵋ* ruw of toornig spreken; boos uitvallen; brutaliseeren.

ساڬن **sagan** verlegen, bedeesd, weinig zin, afkeer hebben om iets te doen; *oerang toe sagan di hambŏ, oetangnŏ indaᵋ babaïĕ* die man is verlegen voor mij, hij heeft zijn schuld niet betaald; *sagan awaᵋ minoen minjaᵋ djaraᵋ* ik heb een afkeer van het innemen van castorolie; *manjagan* zich verlegen enz. voordoen; *manjagani* verlegen enz. zijn tegenover iemand; *hambŏ manjagani ipa hambŏ* ik ben verlegen tegenover mijn zwager; *panjagan* iemand, die lusteloos, vadzig, afkeerig is om iets te doen; - *hidoeiᵋ sagan mati taᵋ amoeăh* fig. tusschen dood en leven verkeeren; bedenkelijk ziek zijn; *kòᵋ sagan di limboeă pasang oesah baroemah tapi poelau* als ge bang zijt voor overstrooming moet ge niet aan den rand van een eiland wonen; fig. als ge de lasten van uw betrekking niet hebben wilt, moet ge haar niet bekleeden.

ساڬن٢ **sagoen²*** naam van een versnapering.

ساڬو **sagoe** (zelden) meelachtig bestanddeel in de palmen.

ساڬو **sagau** wilde hond.

ساڬوي ء **sagoeiᵒ** *manjagoeiᵋ* dwarsdrijven; tegenspreken; *manjagoeiᵋ djandji* niet handelen volgens belofte; *panjagoeiᵋ* een dwarsdrijver.

ساڬه **sagah** geschreeuw, om iemand bang te maken; *manjagah* iemand met zulk een geschreeuw bang maken.

ساڬي **sagi** (zelden) zijde, kant, vlak; *sagi tigŏ* driehoek; *basagi limŏ* met vijf zijden, vlakken of kanten.

سال **salŏ** I tusschenruimte; plaats tusschen andere voorwerpen in; *salŏ djari* tusschenruimte van de vingers; *manjalŏ* zich bevinden, zich plaatsen tusschen twee andere voorwerpen; *manjalŏ kètjèᶜ* in de rede vallen; *basalŏ* vermengd, geschakeerd, afgewisseld; *oerang si Anòᶜ samiĕng nan baniagŏ disikŏ, indaᶜ basalŏ djŏ oerang lain* 't zijn alleen lieden van si Anòᶜ, die hier handeldrijven; er zijn geen vreemdelingen onder; *basalŏ doedoeăᶜ oerang di paalèᶜan toe gadang djŏ kètèᶜ* op dat feest zaten voornamen en geringen door elkander; II naam van een stamloozen palm, waarvan de bladeren tot dakbedekking dienen (v. H.).

سالت **salèᶜ** engte, nauwe ruimte tusschen twee voorwerpen; *manjalèᶜ* zich plaatsen tusschen twee voorwerpen, die dicht bij elkander zijn; zich dringen tusschen twee voorwerpen; *kami doedoeăᶜ basamŏ-samŏ datang poelŏ si Anoe manjalèᶜ* terwijl we samen zaten, kwam N.N. nog tusschen ons zitten; *manjalèᶜkan* iets plaatsen in de nauwe ruimte van twee voorwerpen; terwijl men het eene te doen heeft tevens iets anders verrichten; *kòᶜ lah sampai kiriman nangkŏ bakèh si Anoe salèᶜkanlah kahandaᶜ ang sakali* als ge deze boodschap aan N.N. gedaan hebt, maak hem dan tegelijkertijd uw wensch bekend; *manjalèᶜkan ròtan* de rotan tusschen twee dicht bij elkander geplaatste palen doortrekken, om er de dorens van te verwijderen; *manjalèᶜkan paisòᶜ di talingŏ* een strootje achter het oor steken; *manjalèᶜkan soerèᶜ di dindiĕng* een boek tusschen de bamboelatten van een wand steken; *tasalèᶜ* in den klem geraakt, in moeielijkheden gekomen zijn; *kasalèᶜan* iets tusschen de tanden gekregen hebben.

سالوت **saloeiᶜ** belegsel, bekleedsel, beslag; *saloeiᶜ karih* montеering aan het gevest van een kris; *manjaloeiᶜ* bekleeden, monteeren.

سال **sala** gebakken; gebraden; *ikan sala* gebakken visch; *laoeăᶜ sala* gebraden vleesch; *manjala* braden, bakken; *baᶜ disala* alsof men gebraden is; *manjala djŏ minjaᶜ oerang* met een andermans olie braden; fig. pronken met de veeren van anderen; *manjala indaᶜ djŏ minjaᶜ* fig. iets niet volgens den gewonen gang van zaken doen.

سالڠ **salang** I *manjalang* leenen van; *manjalangkan* leenen ten behoeve van een ander; *manjalangi* van veel personen leenen; veel voorwerpen leenen van; *mampasalangkan* in leen geven; *mampasalangi* beleenen met; *salang-manjalang* elkander leenen; *basalang* geleend van of aan; *basalangi* geleend van veel voorwerpen; beleend; *basalangkan* beleend door iemand met de goederen van een ander; *bapasalang* in leen geven, *bapasalangkan* in leen geven; in leen gegeven zijn; *bapasalangi* beleend; *pasalang* het geleende; *panjalang* de leener van; *papasalang* de leener aan; *manjalang-njalangkan* aan verscheidene personen ter leen vragen ten behoeve van anderen; *manjalang-njalangi* gedurig ter leen vragen; aan veel lieden ter leen vragen; *basalang-salangan* aan elkander leenende zijn; – *hambŏ manjalang koedŏ bakèh si Anoe* ik leen een paard van N.N.; – *hambŏ manjalangkan pitih andjiᶜ si Anoe* ik leen geld ten behoeve van N.N.; *hambŏ manjalangi tjawan pinggan bakèh si Anoe* ik leen kopjes en schoteltjes van N.N.; *si Anoe indaᶜ amoeăh mampasalangkan bakèh hambŏ djawinŏ pambadjaᶜ* N.N. wil mij zijn koe niet leenen, om te ploegen; *hambŏ mampasalangi si Anoe sawah ampèᶜ tahoen lamŏnŏ* ik beleen N.N. met een sawah voor den tijd van vier jaren; *pitih basalang di hambŏ bakèh si Anoe* het geld door mij geleend van N.N.; *pitih basalang di si Anoe bakèh hambŏ* het geld door N.N. geleend van mij; *banjaᶜ banai pitih si Anoe basalangi di hambŏ* ik heb veel geld van N.N. geleend; *hambŏ basalangi* (*bapasalangi*) *pitih di toean* ik ben door mijnheer met geld beleend; *si Batoe basalangkan*

koedŏ di si Anoe bakèh si Oema Batoe krijg[t] van N.N. het paard van Oemar ter leen; *hambŏ bapasalang koedŏ bakèh si Anoe* ik leen aan N.N. een paard; *hambŏ bapasalangkan koedŏ bakèh si Anoe* ik leen een paard aan N.N.; *koedŏ toe bapasalangkan di si Anoe bakèh hambŏ* dat paard is mij door N.N. ter leen gegeven; II (naast *sarang* en *sadang*) zelfs, waarvoor ook *salangkan: salang di nŏ taʿ dapèʿ kŏʿ koenoen di dèn* zelfs hij kan 't niet vinden, hoeveel te minder ik; III een vlechtwerk van rotting, om vaatwerk in te zetten.

سالغ **saloeăng** een bamboezen fluit; *saloeăng api* een bamboezen pijp, om het vuur aan te blazen; *saloeăng angin** de open plekken in 't woud, waar de boschgeesten vergaderen (v. H.); *batoengkèʿ saloeăng* stokoud; *manjaloeăng* fig. bedriegen, beetnemen; *kapatang hambŏ lah disaloeăngnŏ di toekang amèh batoeka tjintjin* gisteren ben ik, met het ruilen van ringen door den goudsmid beetgenomen; *basaloeăng* op de fluit spelen; *malèngah baʿ tjandŏ oerang basaloeăng* zijwaarts uitkijken, zooals iemand, die op de fluit speelt; fig. geen acht geven op iets; zich niet bekreunen om, zich niet bemoeien met iets.

سالق **salaʿ** I *manjalaʿ* blaffen, keffen; fig. gedurig om iets vragen, lastig vallen; *angsalaʿ mintŏ poelang* je vraagt telkens, om naar huis te gaan; *basisalaʿ* kijven, krakeelen, ruzie maken; *padoesi basambajan paradjan basisalaʿ* vrouwen, met denzelfden man getrouwd, zijn gewoon te kijven; *pasisalaʿan* oorzaak van gekijf, twistappel; *andjiĕng manjalaʿ indaʿ manggigiʿ* blaffende honden bijten niet; *baʿ disalaʿ andjiĕng batoeah* fig. 't kan niet geweigerd of verboden worden; II naam van een rotanpalm en van de eetbare vruchten ervan.

سالوق **saloeăʿ** *basaloeăʿ* van twee voorwerpen over elkander geslagen; gekruisd, in elkander grijpend zooals b.v. twee haken; over en weer verplichtingen hebben; van de menigte: gaan en komen; *basaloeăʿ oerang pai mambaïĕ niat katampat kiramat toe* een menigte menschen gaan af en aan naar die heilige plaats om hun belofte te volbrengen; *basaloeăʿ anaʿ badiĕ* kruisvuur; *basaloeăʿ katŏ* tegen elkander in spreken, elkander in de reden vallen; *basaloeăʿ tandŏ* de huwelijkspanden wisselen; *dèta basaloeăʿ* een hoofddoek, gewoonlijk gedragen door hen, die den mannelijken leeftijd bereikt of een betrekking hebben; *aka basaloeăʿ* een slim overlegde streek of list; *basaloeăʿ di hati* dubbelhartig zijn; anders denken dan men spreekt; *djan pitjajŏ di moeloeiʿ oerang nan manjih nan toen; basaloeăʿ di hatinŏ* vertrouw het spreken van dien vleier niet, hij denkt anders, dan hij spreekt; *manjaloeăʿ moeatan** de lading verwisselen; *manjaloeăʿkan hoetang* de schuld, die men heeft bij een ander betaalbaar stellen, als deze ons een dergelijk bedrag schuldig is; *manjaloeăʿ alaikan* op vragen, waar iets achter schuilt, antwoorden, zoodanig dat er in 't antwoord ook weer een bedoeling ligt; *mampasaloeăʿkan* onder doorsteken b.v. den eenen arm onder dien van een ander; *tasaloeăʿ bakèh nan boeroeăʿ* tot het kwade vervallen zijn; *saloeăʿ-soemaloeăʿ* (*saloeăʿ manjaloeăʿ*) over en weer aan elkander vermaagschapt zijn; *asiĕng saloeăʿ alainŏ* fig. er steekt iets achter; de bedoeling is anders, dan hetgeen er gezegd is; *asiĕng saloeăʿ alainŏ katŏ oerangkŏ taʿ oedjoeăng pangka manganai* er schuilt iets achter bij hetgeen hij zegt, zoodat hij, niet gedaan krijgende wat hij vraagt, toch erlangt wat hij bedoelt.

سالم **salam** I naam van een boom; II de gewone groet, waarbij de eene persoon de hand van den anderen even tusschen de zijne houdt of aanraakt en daarna zijn beide eigen handen met de vingertoppen tegen elkander aan de borst of het gelaat brengt; *basalam* een groet wisselen; III *manjalam* duiken; *manjalami* in iets duiken, naar iets duiken; *indaʿ tasalami di dèn pikiĕrannŏ* ik kan niet achter zijn gedachten komen; *sambiĕ manjalam minoen aïĕ* fig. op oneerlijke wijze voordeel zoeken ten koste van hen, die ons begunstigen b.v. meer in rekening brengen dan iets kost, als men tegen betaling of vergoeding voor een ander iets koopt.

سالين **salin** *manjalin* overgieten, overbrengen, overschrijven, overzetten, vertalen; *basalin* verwisselen van kleeding; *basalin oerang di roemah* gedurende eenigen tijd gasten krijgen terwijl andere weer weggaan; *saki^ε basalin* bevallen; *salin basah* (of *kariëng basah*) slechts één stel kleeren, dat zoowel nat als droog moet aangetrokken worden; *pasalin* een kleedingstuk, dat ter verwisseling wordt aangetrokken.

سالاه **salah** verkeerd, fout, mis, overdreven, in te hooge mate; dwaling, fout, schuld, misdaad, overtreding; (ook wel overspel); *salah radjin* overdreven ijverig; *salah tjangang* op ongepaste wijze aangapen; *salah tjandŏ* in strijd met de vormen of gewoonten; *salah garògò^ε* te ver gegaan bij 't dreigen; zoodanig dat 't voorwerp, waarmede men dreigt b.v. den bedreigde raakt; *salah saki^ε* ernstig ziek, groot leed; *salah angkoeăh* onbeschoft; *salah takoei^ε* overdreven bang; *salah laloe* te ver gaan, overdrijven; *salah banang* onwel, onpasselijk; *salah tjaliĕ^ε* op ongepaste wijze naar iets kijken; *salah panarimŏan* verkeerd opgenomen b.v. de woorden van iemand; *salah tariĕ^ε* wederrechterlijk nemen, bij vergissing nemen; *salah roesoeăh* diep bedroefd; *salah boelansi^ε* al te driftig; *salah samboerè^ε* al te driftig uitvallen; *salah rasŏ* zich niet op zijn gemak gevoelen; *salah roepŏ* of *rŏman* onbehoorlijk, ongepast; *salah soerangi^ε* een erg leelijk gezicht trekken; *salah sadan* hevig snikken; *salah djambŏ* te ver grijpen; *soembang salah* bloedschande; *salah siliĕh* op verschillende wijze verkeerd; *salah silah** oorzaak, aanleiding (gewoonlijk van twist); twist, geschil, dispuut; *basalahan* niet bij elkander passen; in strijd met elkander, het oneens zijn; – *salah makan mamoetahkan* die zich op oneerlijke wijze bevoordeelt, ondervindt daarvan de kwade gevolgen; *salah tariĕ^ε mangoembalikan* (zie *tariĕ^ε*); *salah padŏ Allah tŏbat* die tegen God zondigt, moet belijdenis afleggen; *salah gawa mahoebah* die lastert moet daarvoor boeten (ook zonder *salah* gebruikt); *basalahan bapatoetan* geschillen moeten bijgelegd worden; *salah boenoeăh mambari balèh* (zie *boenoeăh*); *salah tjantjang mambari pampèh* verwonding eischt boete (alle wetsregelen uit de *oendang²* *dalam nagari*).

سالي **salai** *manjalai* drogen, aan zonnewarmte blootstellen; roosteren boven het vuur; aansteken b.v. een lamp; fig. lastig zijn, lastig vallen; *ikan babalah salailah kapanèh* leg de opengespalkte visch in de zonnewarmte; *ba^ca inda^ε disalai djoeŏ api, hari lah malam* waarom steekt ge toch geen licht aan, 't is al donker; *kama kama hambŏ pai oerang toe manjalai djoeŏ* waar ik ook ga, dat mensch valt me toch lastig; *manjalaikan* iets drogen, enz.; *salaikanlah sakapiĕng baloeă toe kaapi* rooster een stukje van dat droge vleesch boven het vuur; *basalai* gedroogd, aangestoken; fig. buiten lang moeten wachten; *lah basalai hambŏ di laman na^ε basoeŏ djŏ njŏ inda^ε djoeŏ boeliĕh* ik heb lang gewacht op 't erf om hem te ontmoeten, maar 't is mij toch niet gelukt; *ba^ε disalai* fig. in 't nauw zitten; in hooge mate geprikkeld zijn van 't gevoel; *ba^ε disalai hati hambŏ bérang* fig. mijn bloed kookte van boosheid; *basisalai* voortdurend lastig vallen; *salaian* een vlechtwerk in de keuken hangende, om hout, zout, peper, enz. droog te bewaren; *mati tasalai* door buitengewone warmte doodgegaan.

سام **samŏ** gelijk, te gelijk, even, eveneens; *samŏ oerang* evenmensch; *samŏ tangah* juist in 't midden; *manjamŏ* zich voordoen als iets anders; meedoen; *manjamŏkan* gelijk stellen, gelijk maken; *manjamŏi* gelijk zijn aan iets; *pasamŏan* gelijkstelling, gelijkheid, overeenstemming; *samŏ saroemah* huisgenoot zijn van iemand tegen wien een misdaad is gepleegd; *samŏ tidoeă* overnacht hebben in het vertrek, waar iemand bestolen, gewond of gedood is; *samŏ pai* op weg geweest zijn met iemand op wien een misdaad is gepleegd; *samŏ datang* ergens gekomen zijn met zulk een persoon (alle behoorende tot de zoogen.: *tandŏ tjémŏ*).

سامت **samèᵋ** I *samèᵋ* puntig voorwerp, om iets vast te steken; iets, dat b.v. dienst doet als speld; *manjamèᵋ* vaststeken met een puntig voorwerp; rijgen; *kòᵋ tjakièᵋ banai aloen kabaᵋa dŏ, samèᵋ samiĕnglah djŏ bilah* al is er een scheur in, dat is niets; steek het maar vast met een bamboesplinter; *bòh satjièᵋ samèᵋ ang panjamèᵋ déta dèn* geef me een speld van je, om mijn hoofddoek vast te steken; *samèᵋ di pakaian* overladen, meer dan genoeg of voldoende van kleeren; *samèᵋ kapandaian* volleerd, een uitgebreide kennis; *samèᵋ kapandaian oerang toe a nan ditanjŏkan lapèh di nŏ* dat mensch heeft een uitgebreide kennis, wat men hem vraagt weet hij; *samèᵋ samétŏ* alles, gansch, geheel, de heele wereld; *salisiĕh samèᵋ* mal-à-propos; *tasamèᵋ di paratian* beleedigd, gekwetst; II* naam van een rijstsoort; *samèᵋ siriĕh** id.

سامت **samoeiᵋ** mier; *di tapi samoeiᵋ baririĕng di tangah awan badjoempŏ* aan den kant als achter elkander loopende mieren en in het midden als tegen elkander drijvende wolken; van rijst gezegd, die netjes op het bord geschept is; *baᵋ tjandŏ samoeiᵋ* veel; *baᵋ-tjandŏ samoeiᵋ oerang di pasa* er zijn veel menschen op de markt; *mati samoeiᵋ dèᵋ manisan* de mieren vinden den dood in zoetigheid; fig. vatbaar zijn voor vleierijen; *maratjaᵋ samoeiᵋ** fig. zijn toorn niet kunnen uiten.

سامر **sama** I (op hfdpl.) *manjama* zich vermommen, zich verkleeden, zich onkenbaar maken; *adja sama** plotseling dood blijven; *tasama hati* in drift uitbarsten; II naam van een kleinen watervogel.

سامِر **samiĕ** matwerk van aaneengeregen palmbladeren.

سامغ **samang** *indoeăᵋ samang* meester, chef; hij of zij, die er kostgangers op nahoudt; *anaᵋ samang* bediende, jongen, knecht, commensaal.

سامِغ **samiĕng** slechts, alleen, maar, niet anders dan; *oeang tali samiĕng nan laï di dèn* ik heb niets dan kwartjes; *awaᵋ nŏ samiĕng nan datang* hij alleen komt.

سامق **samaᵋ** ruigte, wildernis, laag struikgewas; dicht begroeid, verwilderd, wanordelijk, overhoop; *manjamaᵋ* zich als *samaᵋ* voordoen; b.v. van voorwerpen, die verstrooid op den grond liggen; in den weg zijn; lastig, hinderlijk wezen; *boeangkanlah poentoeăng paisòᵋ toe manjamaᵋ samiĕng disikŏ* gooi die stukjes sigaar weg, zij liggen hier als vuil; *bih poelanglah kalian manjamaᵋ samiĕng disikŏ* gaat allen naar huis, ge zijt hier maar in den weg of ge voert toch niets uit; *samaᵋ-samaᵋ hati* ongerust, bezorgd zijn; *samaᵋ-samaᵋ disiang, rimboen-rimboen ditoetoeăh* wordt het wildernis dan moet er schoongemaakt worden en zitten de takken te dicht bij elkander, dan moet men ze toppen; fig. er dient nagegaan te worden in welke betrekking de bloedverwanten tot elkander staan, b.v. als de familie zeer uitgebreid geworden is of gedurende langen tijd in onmin geleefd heeft; *samaᵋ rimbŏ dipandangi* het woud ziet op laag struikgewas; een antwoord op onbescheiden vragen gegeven of als een aanzienlijk man zich gekrenkt acht, indien een geringe hem iets vraagt.

سامن **saman** = *zaman.*

سامون **samoen** roof gepaard met voorbedachten moord; *manjamoen* roof plegen op de wegen; struikroof plegen; *panjamoen* roover, struikroover.

سامه **samah** een vischsoort.

سامي **samai** bedekking, beschutting tegen warmte, schadelijke dieren, enz.; *manjamai* overdekken, bedekken gewoonlijk met bladeren, takjes en dergelijke; *samailah tinaman nan toen djŏ rantiĕng-rantiĕng djan dimakan kabau* overdek die planten met takjes, opdat ze niet opgegeten worden door de buffels; *panjamai* bedekking, beschutting; *panjamai angin* bedekking tegen wind; *pasamaian* of *pasoemaian* wat bedekt of beschut wordt, kweekbedding.

سان **sanŏ** (zelden) daar; *disanŏ* daar; *kasanŏ* daar heen, naar ginds.

سانغ **sanang** kalm, rustig, tevreden, op zijn gemak, hersteld; *sanang banai awaᵋ kini indaᵋ*

bakaradjŏ ik ben nu zeer op mijn gemak, ik werk niet; *si Anoe dahoeloe sakiʿ kini lah sanang* N.N. was vroeger ziek, doch is nu weer beter; *sanang di dèn bapitjiëʿ-pitjiëʿ kaki* ik vind 't lekker als men mij de beenen wrijft; *sanang hati* tevreden, goed gestemd zijn; *manjanang* in tevredenheid enz. verkeeren; *anaʿ dèn manjanang banai indaʿ jŏ manangih-nangih ditidoeäkan* mijn kind is rustig, het huilt niet als ik het te slapen leg; *manjanangkan* tevreden, rustig, aangenaam enz. maken, genezen; *manjanangkan hati oerang* iemand tevreden stellen, op zijn gemak doen zijn, enz.; *kasanangan* tevredenheid; *basanang-sanang* niets uitvoeren, slechts voor zijn gemak leven; een heerenleventje hebben; *sanang laï talésŏ tidŏ* (*tidaʿ*) gemakkelijk leven, maar toch niet vrij zijn.

سانغ **sanoeäng** bedrog, bedriegerij; *manjanoeäng* bedriegen, beetnemen; *kanai sanoeäng* bedrogen geworden.

سانق **sana▸** I bloedverwant, familielid; *rang sanaʿ* = *dansanaʿ*; *sanaʿ soedarŏ* gezamentlijke bloedverwanten; *pasanaʿan* gelijke, weerga, evenbeeld, benaming van de pokken als liefkozing, opdat men er niet aan sterven zal; (hiervoor ook *injiëʿ pasanaʿan*); *indaʿ adŏ pasanaʿ annŏ kain nan saroepŏ kŏ* deze stof heeft haar weerga niet; *bapasanaʿan* met elkander overeenstemmende in gevoelen, karakter, enz.; *si Badoe djŏ si Ma'aloem bapasanaʿan banai* Badoe en Ma'aloem komen zeer met elkander overeen; II *manjanaʿ* zwellen van 't water in rivieren, zoodat het overvloeit; *lapèhkan pakŏʿ banda aïë lah manjanaʿ* maak de sluiting van de bandar open, het water stroomt over; *manjanaʿkan* opstuwen, doen overvloeien van stroomend water; *tasanaʿ* opgestuwd, overvloeiend; *oedjan labèʿ banai di hoeloe, lah tasanaʿ aïë di hilië* bovenstrooms regent het zeer hard, want benedenstrooms loopt het water over; *tasanaʿ katŏ* fig. niet uit zijn woorden kunnen komen; *tjakŏ hambŏ basisalaʿ djŏ oerang, tasanaʿ katŏ nan kahambŏ katŏkan dèʿ bangih* daar straks had ik verschil met iemand, ik kon van boosheid niet uit mijn woorden komen; *tasanaʿ hati* fig. diep bedroefd zijn; overstelpt van het gevoel; *masŏ bapaʿ awaʿ kakaMakah tasanaʿ hati awaʿ* toen mijn vader naar Makah zou gaan, was ik diep bedroefd; *tasanaʿ di paratian* zich niet meer kunnen inhouden of bedwingen; *dèʿ banjaʿ banai katŏ-katŏnŏ nan taʿ èlŏʿ lah tasanaʿ di paratian hambŏ, hambŏ tapoeäʿ moentjoeängnŏ* omdat hij mij zooveel leelijke woorden toevoegde, kon ik mij niet meer bedwingen en gaf ik hem een klap op den mond; *tasanaʿ roemah* te vol van een huis.

سانم **sanam** I *basanam* zich rekken, de ledematen knappen of kraken; II indigoplant, indigokleur; met blauwe striemen of plekken; *sanam kaki anaʿkŏ kanai latjoeiʿ* dit kind heeft blauwe striemen of plekken op de beenen van het slaan; *manjaman* een indigokleur geven; *sapiʿ sanam* een goudsmidstangetje.

ساني **sanan** daar.

ساني **sani** *paloeäh sani* doodszweet, angstzweet.

ساو **saŏ** moeras, poel; *oela saŏ* naam van een slang in moerassen en poelen levende.

ساوت **sawè▸** een zilveren vlechtwerk als armband gebruikt.

ساءوت **saoei▸** (*sahoeiʿ*) I *manjaoeiʿ* antwoorden; *manjaoeiʿi* antwoorden op iets, beantwoorden; *basaoeiʿan katŏ* disputeeren, redetwisten; *lah basaoeiʿan katŏ kami djŏ si Anoe tjakŏ djawinŏ masoeäʿ paraʿ dèn,* ik heb daar straks twist met N.N. gehad, omdat zijn koe in mijn tuin gekomen was; II *manjaoeiʿ* glad maken en uit elkander kammen van draden, vezels, enz.; *manjaoeiʿ pandan* de pandanbladeren glad en buigzaam maken door ze met den duim tegen een stukje bamboe te drukken en verder door te trekken; *panjaoeiʿ* naam van dat stukje bamboe; – *mampasaoeiʿkan* komt voor in de beteekenis van afvragen, afbidden; *awaʿ nŏ mampasaoeiʿkan dèn djadi larèh* hij bidt voor mij, dat ik larashoofd zal worden; *dèn pasaoeiʿkan awaʿ nŏ naʿ roegi* ik bid schade over hem af.

ساور **sawa** beletsel, verhindering; *manjawa* verhinderen, beletten, versperren, afsluiten; *djalan basawa* een afgesloten, een verboden weg of toegang; *manjawai* iets of iemand een verhindering in den weg stellen; *panjawa* afsluiting; teeken dat iets niet begaan mag worden b.v. takken en dergelijke bij een gat in den weg geplaatst.

ساءور **saoeă** I *manjaoeă* een stuk hout tusschen de beenen steken, om iemand te laten vallen; een rotan, koord en dergelijke, om de pooten van een dier slaan om het te doen vallen; *basaoeă* kruiselings om iets heengeslagen.

ساوڠ **sawang** de onafzienbare ruimte rondom ons; *sawang padjalanan* een eenzame weg, reis of afstand zonder rustplaats; *sawang pikiĕran* onbestemde gedachten, droombeelden; *sawang nan tidaᶜ pagantoeăngan* (waarin het laatste alleen ter versterking) onherbergzaam oord, woestenij; *pasawangan* woestenij, onherbergzame streek; *manampoeăh pasawangan* door onherbergzame oorden trekken; fig. het zeer hard te verantwoorden hebben, in benarde omstandigheden verkeeren en geen hulp te verwachten hebben.

ساءوڠ **saoeăng** spelonk, grot, onderaardsch gewelf.

ساوق **sawaᵓ** *manjawaᶜ* de goede hoedanigheden van iets of iemand opnoemen (wat de M. niet gaarne doet, vreezende dat die eigenschappen daardoor verloren gaan); *djan disawaᶜ anaᶜ toe kòᶜ gapoeăᶜ katŏkan boeroeăᶜ samiĕng* ge-moet dat kind niet prijzen, als het dik is, zeg dan maar, dat het er slecht uitziet.

ساءوق **saoeăᵓ** *manjaoeăᶜ* uitscheppen (een vloeistof), putten; ontleenen aan; uitvisschen; *manjaoeăᶜ élémoe* wijsheid opdoen, onderwijs ontvangen, leering putten; *saoeăᶜlah aiĕ kòpi toe kòᶜ lah manggalagaᶜ* schep de koffie uit, als ze kookt; *di anaᶜ rang Padang banjaᶜ tasaoeăᶜ tjarŏ Bangkahoeloe* de Padangers gebruiken veel uitdrukkingen aan 't Bengkoeleesch ontleend; *saoeăᶜlah moentjoeăng si Anoe toe, naᶜ dapèᶜ tarang salahnŏ* hoor dien N.N. uit m goed te weten welk kwaad hij gedaan heeft; *saoeăᶜ aiĕ mandikan diri* fig. geheel alleen voor een zaak moeten zorgen, geheel op eigen wieken moeten drijven.

ساون **sawan** vallende ziekte, stuip, flauwte.

ساءوه **saoeăh** anker.

ساوه **sawah** I rijstveld; *sawah bantjah* of *sawah dalam* een rijstveld, waarvan de grond uit diepe modder bestaat en dat door leidingen van water voorzien wordt; *sawah darèᶜ* droge rijstvelden, meer bekend als *sawah banda langiᶜ* (plaatselijk *sawah djadjaran*) als van den regen afhankelijk; II* naam van een rijstsoort; *sawah barèh* (id.) (v. H.).

ساوي٢ **sawi²** of *sasawi* een mosterdplant, waarvan de bladeren gegeten worden.

ساوي **sawai** naam van een vogel.

ساهت **sahat** (zie *sa'at*).

ساه **saha** I *basaha* moeite hebben, vruchteloos iets verrichten; *oerang nan karèh kapalŏ saha banai maadja nŏ* 't is zeer moeielijk koppige menschen iets aan het verstand te brengen; *sadjaᶜ barisoeăᶜ sampai patang awaᶜ bakadai lah basaha samiĕng* van van morgen tot van avond zit ik voor niets in mijn kraampje; (II ook wel voor *sjahar*).

ساهوق **sahòᵓ** sluiting, deksel; *sahòᶜ pintoe* vensterluik; *sahòᶜ parioeăᶜ* potdeksel; *manjahòᶜ* sluiten, dekken; zwijgen over iets; *sahòᶜlah bòhong kètjèᶜ ang toe* houd je mond, 't zijn leugens, wat ge vertelt; *basahòᶜ* gesloten, bedekt, gedekt zijn; begin van den vasten tijd; *manjahòᶜkan* iets sluiten, enz.; als sluiting, enz. gebruiken; voor een ander sluiten; *sahòᶜkanlah kain toe kabadan hambŏ* dek mij met die kain, leg die kain over mij heen; *manjahòᶜ matŏ* de oogen sluiten; fig. doen alsof men iets niet ziet.

ساهون **sahoen*** *basahoen* beginnen met vasten.

ساي **sajŏ** (zelden) ik; gebruikt tegenover aanzienlijken.

ساءيت **saiᵓ** schijf, plat stuk van iets; *manjaiᶜ* in schijven afsnijden; *koerang sasaiᶜ sabalangŏ* (zie *koerang*).

ساءير **saiĕ** gedicht.

سايغ **sajang** liefhebben, beminnen; liefde, toegenegenheid.

ساءيغ **saiëng** I hoektand, slachttand; *oerang basaiëng* een aanzienlijk, een gewichtig persoon; II *sasaiëng* een gekoppeld geheel; onder één dak, op één rij; *tigŏ ampèʿ bidoeăʿ sasaiëng* drie, vier schuitjes op één rij naast elkander.

سايق **sajòʿ** vleugel; *naʿ tabang indaʿ basajòʿ naʿ hinggòʿ indaʿ bakaki* fig. niet kunnen doen, wat men vurig verlangt; *sajòʿ singkèʿ tabang naʿ tinggi, amèh sèntèng doenia naʿ satŏ* hoog willen vliegen met korte vleugels en willen genieten met te weinig geld; zoo ook *awaʿ kètèʿ makan na banjaʿ, sajòʿ singkèʿ tabang naʿ tinggi;* beide spreekwoorden in de beteekenis van meer willen doen, dan men kan.

سايق **sajoeiʿ** onvoldoende, ontoereikend, te kort, te weinig; *sajoeiʿ matŏ mamandang* onafzienbaar ver, niet af te zien; *sajoeiʿ-sajoeiʿ sampai* op een klein weinigje na voldoende.

سايق **sajaʿ** klapperdop, die bekapt en gepolijst als drinknap gebruikt wordt; *manjajaʿ* zich als een klapperdop voordoen; fig in 't geheel niets zeggen; *manjajaʿ samiëng doedoeăʿ dalam bitjarŏ* hij zwijgt doodstil in de vergadering; *di aië nan djaniëh di sajaʿ nan landai* in water, dat helder, in een klapperdop, die gelijkmatig gebogen is; fig. daar waar de zaken nauwkeurig onderzocht en rechtvaardig beslist worden.

ساءيه **saiëh** een plant, van welker vezels touw gemaakt wordt; (ook wel voor *çah*).

سايم **sanjam*** glimlachen, een lachend gezicht zetten.

سايۏم **sanjoem** *galaʿ sanjoem* ook *tasanjoem* glimlachen met open mond; lachen met gesloten mond en opgetrokken bovenlip.

سايۏق **sanjòʿ*** doodsch, stil.

شبارغ **soebarang** overzijde van een water, overkant; *manjoebarang* overvaren, oversteken; *manjoebarangkan* met iets over een water gaan, iets over een water brengen; *soebarang-manjoebarang* aan weerskanten van een water; heen en weer over een water varen.

شباري **soebari** I een geneesmiddel, waarmede verzwakte of verstijfde ledematen ingewreven worden; tegen uitputting, verzwakking; II ook in de beteekenis van *koemantang*.

شباو **soebaŏ** (zie *soebŏ*).

سبندر **sabanda** (in geschr.) havenmeester.

ستاكن **sitakin** (zelden) kous.

ستغكي **sitanggi** reukwerk om te branden.

ستي **satiŏ** (zelden) getrouw, oprecht.

ستياون **satiawan** (in geschr.) trouw, oprechtheid.

سداكه **sidakah** (صداقه) aalmoes, liefdegift, offerande aan God, godsdienstig feest.

سدرهان **sadarhanŏ** *si sadarhanŏ* naam ter aanduiding van iets wat buitengewoon schoon is b.v. *toeboeăhnŏ baʿ si sadarhanŏ.*

سدكال **sadakalŏ** (in geschr.) altijd, immer; van oudsher.

سدۏن **sadŏnŏ** allen, alles.

سدي **sadiŏ** gereed, klaar, bereid; *manjadiŏkan* gereed maken, bereiden; *basadiŏ* gereed, klaar, bereid zijn.

سديكت **sadikiʿ** (in de schrijft.) een weinig, een kleinigheid; (zie *dikit*).

سر **siĕ** een sissend geluid, b.v. als men koud water over een heet voorwerp giet.

سرابي **soerabi*** een soort van rijstkoek.

سراتس **saratoeih** honderd; *maratoeih hari* dodenfeest vieren op den honderdsten dag na het overlijden van iemand.

سراسه **sarasah** bergstroom; *koedŏ sarasah* een paard met een bles op het voorhoofd; *manjarasah* zich als een bergstroom voordoen; b.v. van een weg, die langs de helling van een berg geleidelijk naar beneden gaat; snel en geleidelijk vooruitgaan b.v. van een boot, die met sterken wind stroomafwaarts drijft.

سراغاي **sarangai** *manjarangai* een leelijk, een zuur gezicht trekken; grijnzen; *boeroeăʿ sarangai* driftkop; iemand, die dadelijk een leelijk gezicht trekt.

سراول **sarawa** Mal. broek; *sarawa Atjèh* een broek met korte, breede pijpen en laag kruis; *sarawa bakatoeă* met smal toeloopende pijpen; *sarawa pasaléwa* een oudtijds gedra-

gen broek, uit twee stukken katoen van verschillende kleuren gemaakt.

سراي **sarajŏ** *manjarajŏ* samen iets verrichten, deelgenoot zijn, elkander helpen.

سربت **sarbat** (*sarŏbat, sŏrabat*) sorbet.

سربن **sarban** (*sorban*) (gewoonlijk *sarŏban*).

سرت **saratŏ** (zie *satŏ*).

سرڠكق **sirongkò** hut, huisje op ladangs en in bosschen.

سرڤاتي **saripati** (hoogst waarschijnlijk van *sari* en *pati*), offerande, geschenk bestaande uit eenig geld, rijst, vruchten, enz. en gegeven indien men b.v. eenig werk begint of geneesmiddelen vraagt, met de bedoeling succes daarvan te hebben.

سرڬ **sŏrŏgŏ** (*saroegŏ, soerŏgŏ, siroegŏ*) hemel; de verblijfplaats der gelukzaligen.

شرمبي **soerambi** galerij, vestibule; naam van een der aanzienlijkste woningen.

سرمڤڠ **sarampang** *tasarampang* blijven hangen b.v. van een weggesmeten voorwerp tusschen de takken der boomen; *manjarampangkan* iets hangende doen zijn; *manjarampangkan diri* zich toevertrouwen aan, zich verlaten op iemand; (zie *sampang*).

سرنديت **sarindi** naam van een kleine papegaai.

سرندڠ **sarandang** (zie *sarondong*).

سرندڠ **sarondang** (zie *sarondong*).

سرندڠ **sarondong** *manjarondong* zich ergens door heendringen b.v. door de menigte, door een omheining, enz.; *sarondong bòjong* overladen zijn; met allerlei voorwerpen belast zijn b.v. een stok en pajoeng in de hand en nog een kind op den schouder.

سرندڠ **sarèndèng** overhellend, scheef.

سروبن **sarŏban** (zie *sarban*).

سروناي **saroenai** I een soort van klarinet; II naam van een heester.

سريڠت **saringi** *manjaringi* een leelijk, een zuur gezicht zetten.

سريكت **sarikè** *basarikè* voor gezamenlijke rekening handelen; in compagnonschap eenig werk verrichten.

سريڬ **sarigŏ** spoedig, onverwijld.

شريين **soerian** naam van een boom, die goed timmerhout oplevert.

سريول **saréwa*** = *sarawa*.

سسين **sasian** *ana sasian* leerling.

سڠاج **sangadjŏ** opzet, toeleg, voorgenomen plan; *djŏ sangadjŏ* opzettelijk, willens.

سڠاڠاي **singangai** *manjiangai* grijnzen, gezichten trekken; fig. zich onwillig, koppig toonen.

سڠسار **sangsarŏ** (of *sansarŏ*) moeielijkheid, kwelling, ellende.

سڠساي **sangsai** kommervol, ellendig, uitgeteerd door ziekte of gebrek; zwerven.

سڠسيتن **sangsétŏ** luchtgeest, nimph.

سڠك **sangkŏ** I vreesachtig, schuchter, verlegen, bang; *kambiĕng sangkŏ di andjiĕng* de geiten zijn bang voor honden; *manjangkŏi* vreesachtig, enz. voor iemand of iets zijn; *basangkŏan* verlegen voor elkander zijn; II (zelden) meening, veronderstelling; *inda disangkŏ kaba nangkŏ* ik dacht niet, dat het zoo was; *disangkŏ panèh sampai patang, kirŏnŏ hoedjan tangah hari* er werd gedacht, dat het den geheelen dag mooi weer zou zijn, maar 's middags ging 't regenen; fig. in de meening verkeeren, dat een bestaande aangename toestand voortdurend zoo blijven zal, en dien plotseling zien opgehouden; III (in geschr.) *si sangkŏ gadiĕng* loftuiting voor een fraaie woning.

شڠك **songkŏ** een soort van ijzeren schop; *manjongkŏ* opscheppen; wijze van vechten nl. met de drie middelste vingers vast aaneengesloten een stoot toebrengen; *boengin dalam sawah songkŏlah kaloea kapamatangnŏ* schep de modder uit de sawah op en werp haar op den dijk; *gadang songkŏ* inhalig, begeerig; *gadang songkŏ oerang toe barang satoenŏ na banja* dat mensch is zeer inhalig, van alles wil hij veel hebben.

†سڠكادوا **sangkadoeä*** (zie het volgende).

سڠكادو **singkadoe** (ook *sangkadoe*) naam van een fluit.

سڠكب **sangkò** vol, in zijn geheel; *sangkò tigŏ poeloeăh hari* volle dertig dagen.

سڠكب **soengkoei**ᐅ (ook سڠكڤ) deksel, stolp; op sommige plaatsen een korf zonder bodem, bij het visschen gebruikt; (v. H.); *manjoengkoei*ᕪ overdekken, bedekken met iets hols; *soengkoei*ᕪ*lah parioeă*ᕪ *toe* doe dien pot dicht; *basoengkoei*ᕪ bedekt, dichtgemaakt, overstolpt; *mantjaharikan kapalŏ nan ta*ᕪ *basoengkoei*ᕪ *poenggoeăng nan ta*ᕪ *basahŏ*ᕪ zoeken voor het hoofd, dat niet gedekt en den rug, die naakt is fig. trachten iets te verdienen, zijn levensonderhoud zoeken; *tasoengkoei*ᕪ *di oendang-oendang* fig. de wetten ontduiken; *inda*ᕪ *tasoengkoei*ᕪ *kamaloean* zoo arm als Job; *panjoengkoei*ᕪ deksel, stolp over iets.

سڠكيت **sangkoei**ᐅ *manjangkoei*ᕪ vasthouden, verhinderen, beletten, tegenhouden, zich vasthechten, zoodat het voorwerp niet verder kan b.v. van een spijker, een doren, enz.; *manjangkoei*ᕪ*kan* iets hangen, vasthaken, vasthechten; *basangkoei*ᕪ of *basangkoei*ᕪ *paoei*ᕪ verplichtingen aan elkander hebben; zaken met elkander hebben; *tasangkoei*ᕪ blijven haken, hangen, vastzitten, steken, enz.; *sangkoei*ᕪ*an* haak, waaraan huisraad, kleedingstukken, koopwaren enz. worden opgehangen; alles, wat dient, om er iets aan op te hangen; *sangkoei*ᕪ *manjangkoei*ᕪ wederkeerig van elkander iets in bezit houden, dat den ander toekomt; *djai*ᕪ *sangkoei*ᕪ een soort van steek bij het naaien.

سڠكيت **soengki**ᐅ I *manjoengki*ᕪ oplichten, uitlichten door een werktuig onder het voorwerp aan te brengen; *kŏ*ᕪ *inda*ᕪ *taoengkai koentji pintoe soengki*ᕪ*lah djŏ pahè*ᕪ als het slot van de deur niet open kan, licht het er dan uit met een beitel; *inda*ᕪ *tasoengki*ᕪ onveranderlijk, onwrikbaar, niet over te halen; II met goud, zilver, zijde, enz. doorstikken; *kain basoengki*ᕪ een kain (gewoonlijk) met gouddraad doorstikt.

سڠكيت **singkè**ᐅ kort; *singkè*ᕪ *roeèh* kort van geledingen; *singkè*ᕪ *aka* stompzinnig; *singkè*ᕪ *soengoe* driftkop; *singkè*ᕪ *pintŏ* kort van levensduur; *singkè*ᕪ *pamandangan* op het punt van te sterven; *mampasingkè*ᕪ korter maken; *mampasingkè*ᕪ *kalam* in 't kort samenvatten; *mampasingkè*ᕪ *bajang-bajang* om het leven brengen; *basisingkè*ᕪ (*basisèngkè*ᕪ) de kain optrekken, als men b.v. door het water moet of als men boos is (gewoonte van Mal. vrouwen, als zij ruzie maken); *kataboeăh singkè*ᕪ *kagandang balabiĕh* (zie *taboeăh*).

سڠكر **sangka** kooi; *sangka poejoeăh* een kwartelkooi; vorm van huizenbouw nl. een woning zonder *andjoengs* en naar voren smal toeloopend; *sangka-sangka* een bamboestok, waarvan een der geledingen tot een korfje is gespleten, om er een halven klapperdop in te plaatsen, waarin bij het goudwasschen het gevonden goud wordt gelegd; *boedjoeă sangka* vierkant; ook naam van een gedeelte van het weeftoestel; *ba*ᕪ *boeroeăng didalam sangka matŏ lapèh badan bakoeroeăng* fig. gemakkelijk leven, doch niet vrij zijn in doen en laten.

سڠكر **soengkoeă** I* een werktuig, dat dienst doet als slaghark en gebruikt wordt om aardkluiten fijn te maken; II* (zie *songkŏ*); III *manjoengkoeă* voorover met het hoofd op den grond buigen; *tasoengkoeă* zoo gevallen zijn.

†سڠكر **singkiĕ** een pandansoort.

سڠكغ **sèngkang** een der twee beenen opgelicht.

سڠكڤ **singkŏ**ᐅ *manjingkŏ*ᕪ openmaken, ontdekken, oplichten van een kleed, ontsluieren, bekend maken, aan den dag brengen; *singkŏlah pintoe* maak de deur open; *singkŏ*ᕪ*lah a nan di masoei*ᕪ kom voor den dag met je bedoeling; *disingkŏ*ᕪ *kain tampa*ᕪ *boeloe, disingkŏ*ᕪ *boeloe takoenjiĕng isi* als de kain opgelicht wordt is er haar zichtbaar en wordt 't haar van elkander verwijderd, dan komt er een geel binnenste voor den dag; (raadsel; de oplossing is de *djagoeng*); *inda*ᕪ *basingkŏ*ᕪ *pintoe* fig. in hulpeloozen toestand, in rouw, droefheid verkeeren; *inda*ᕪ *basingkŏ*ᕪ *kaloemoen* guur, somber van het weder; *hati tasingkŏ*ᕪ openhartig, opgeruimd; *tasingkŏ*ᕪ *hati bagoeroe* vlug in 't leeren; *singkŏ*ᕪ *daoen ambiĕ*ᕪ *boeah* fig. alleen het hoog noodige vertellen; vertellen of zeggen waar het op aankomt.

سغكق **sangka**ᵖ I tak (gewoonlijk een, die rechthoekig aan den stam of aan een anderen tak zit); *kajoe basangka*ᶜ een hout met een dwarshout er aan, dienende om te vechten; een soort van vork, om boosdoeners te vangen; *manjangka*ᶜ overeind staan van de haren, van de pennen van een stekelvarken, enz.; *manjangka*ᶜ *koedoeä̆*ᶜ te berge rijzen van de haren; *hati manjangka*ᶜ verachting koesteren; II *sangka*ᶜ *hajam* een van onder spits toeloopende korf, waarin kippen eieren leggen; *mandjoedjoeä̆ng sangka*ᶜ *hajam* fig. schande, vernedering te verduren hebben; III* (zie *sangka(r)*).

شغكوق **songkò**ᵖ een korf ten onderste boven geplaatst, om kiekens in te bewaren.

سغكل **sangka** I steel van dissels, schoppen, patjols, en dergelijke; *manjangka* hoofdig zijn, tegenstribbelen; *kò*ᶜ *disoeroeä̆h oerang gaè*ᶜ *djan manjangka* als oude lieden je iets zeggen of gelasten moet ge niet hoofdig zijn of tegenstribbelen.

سِغكل **singka** het kouter van den ploeg.

سغكم **sangkam** *manjangkam* met de handen iets opscheppen, b.v. meel, geld, enz.; *kò*ᶜ *na*ᶜ *manjangkam barèh basoeä̆h tangan dahoeloe* als ge rijst met de handen wilt opscheppen, wasch deze dan eerst; *sasangkam* een handvol.

سغكن **sangkan** *basangkan* met ijver, met ernst; *mampasangkankan* iets met ijver of ernst verrichten.

سغكه **sangkah*** voldoende, ruimschoots, volop; *manjangkahkan* in ruime mate geven; *manjakahi* in ruime mate voorzien; *èlò*ᶜ *banai taga*ᶜ*nŏ oerang toe, sia nan manjakahinŏ* die man leeft er goed van, wie voorziet hem zoo ruim van alles; *bamatjam-matjam pakaian disangkahkan si Anoe bakèh padoesinŏ* N.N. geeft in ruime mate allerlei kleeren aan zijn vrouw.

سغكيه **sangkiĕh** overvloedig, volop; *satahoen nangkŏ sangkiĕh banai boeah padi* dit jaar is er overvloedig veel rijst.

شغكه **soengkah** *manjoengkah* I uit zich zelf openscheuren, openbarsten; II gulzig, hongerig zijn; *manjoengkah makan* of *manjoengkah* flink, ter dege eten, vreten, gulzig opeten; *soengkahlah kò*ᶜ *lita*ᶜ eet maar flink als je honger hebt; *manjoengkah darah* woekeren, uitzuigen; vreten; *soengkah darahkanlah* vreet maar op (uitdrukking als men boos is); *tasoengkah labŏ* veel winst op één keer gekregen hebben; *manjoengkahkan* iets opvreten; *makanan sadŏnŏ disoengkahkan andjiĕng* al het eten is door de honden opgegeten.

شغكيه **songkèh** los staan b.v. van de tanden; uit het hengsel hangen van deuren, afvallen van de takken der boomen; *manjongkèh* afbreken, losrukken, openrukken; *kò*ᶜ *inda*ᶜ *disongkèh pintoe toe, inda*ᶜ *taboeka*ᶜ *dŏ* als ge haar niet openrukt, zult ge die deur toch niet open krijgen; *kò*ᶜ *mahambè*ᶜ *djalan rantiĕng nan maroentoeä̆*ᶜ *toe songkèh samiĕnglah* als die neerhangende takken den weg versperren, breek ze dan af.

شغكاي **soengkai** naam van een boompje.

سغكيت **sangkétò** rechtsgeding, proces, twist, geschil; *basangkétŏ* een proces hebben, geschil hebben; *manjangkétŏi* een proces, een geschil uitlokken, iemand een proces aandoen, in een twistgeschil wikkelen; *pasangkétŏ* oorzaak van een proces, twist of geschil.

سغكيق **sangkia**ᵖ met ernst, met moeite met inspanning; *sangkia*ᶜ *mamintŏ* aandringen, vergen; *tasangkia*ᶜ *labŏ* overvloedige winst hebben; *manjangkia-i* zich inspannen, zich alle moeite geven, om iets gedaan te krijgen; *sangkia*ᶜ*i awa*ᶜ *balari na*ᶜ *lakèh tibŏ* ik liep zoo hard ik kon om er gauw te zijn.

سغكيلغ **sangkilang** (zie *salingki*ᶜ).

سغݢارت **sanggari**ᵖ lis of strop, om boomen te beklimmen.

†سغݢر **sangga** een huisje met bakjes van pisangblader in ter bewaring van geneesmiddelen.

سغݢغ **sanggang** ongevoelig, onverschillig voor pijn b.v. van een paard, dat geslagen wordt en toch niet vooruit wil.

سغݢوغ **sanggoeä̆ng*** bedrog, *manjanggoeä̆ng* bedriegen, beetnemen; *kanai sanggoeä̆ng* beetgenomen, bedrogen zijn; *panjanggoeä̆ng* bedrieger.

سڠڬيڠ **soenggiëng** *manjoenggiëng* het achterste naar boven, op dèn kop staan; *manjoenggiëngkan* op den kop zetten, het achterste naar boven keeren; *manjoenggiëngi* zijn achterste laten zien of toekeeren; *soenggiëng daliëng* geheel ten onderste boven; geheel aan lager wal.

سڠڬيڠ **songgèng** I (zie *soenggiëng*); II *songgèng karih* de gouden punt van een krisschede.

سڠڬڠ **singgang** *manjinggang* boven het vuur braden, roosteren; fig. lang laten wachten, te vergeefs doen hopen; *manjinggang hati* verdrietig, ongerust maken, spijt doen gevoelen; *singgang hajam* gebraad van een kip, die opengespalkt en met kruiderijen ingewreven is; *timbakau singgang* de tabak, die boven het vuur gedroogd en bij de sirih gebruikt wordt (ook alleen *singgang* genoemd); *basinggang* gebraden, geroosterd; fig. lang moeten wachten, lang in onzekerheid verkeeren; *baʿ disinggang paratian* aangedaan, bewogen, ongerust, vroolijk, weemoedig gestemd zijn; *baʿ disinggang paratian bangih* van toorn koken; *baʿ disinggang paratian mandanga gandang* aangedaan, vroolijk worden bij het hooren van de *gandang; baʿ disinggang paratian maliëʿ anaʿ piatoe* met weemoed vervuld worden bij het zien van weesjes; *baʿ disinggoeäng paratian taragaʿ* sterk verlangende zijn; popelen van het hart.

سڠڬوڠ **singgoeäng** *manjinggoeäng* aanraken; zachtjes aanstooten; *manjinggoeängkan* in aanraking brengen met; *djan tasinggoeäng anaʿ iti oerang* ge moogt de vrouwen van anderen niet aanraken; *tasinggoeäng* bij ongeluk raken of geraakt zijn; *tasinggoeäng matö bisoeä* fig. op de gevoeligste plaats getroffen en als gevolg daarvan zeer boos worden; *tasinggoeäng dalam parakarö* onwillekeurig in een zaak betrokken worden; *tasinggoeäng hati* inwendig boos, onaangenaam gestemd zijn over iets; *tasinggoeäng nan taʿ èlöʿ kanai* geraakt op de plaats, waarvan het niet behoorlijk is ze aan te raken (zinspelende op de schaamdeelen) fig. een diepe vernedering ondergaan hebben; *tasinggoeäng labiëh baʿ kanai* fig. over de kleinste zaak hevig vertoornd zijn; in hooge mate licht geraakt zijn; *indaʿ tasinggoeäng di si angiʿ* fig. zich de zaken van geringe lieden niet aantrekken; niet gevoelig zijn voor kwade bejegeningen van personen, die men geringacht; *tagisië kanai miangnö, tasinggoeäng kanai rabèhnö* fig. hoe weinig men er zich mee bemoeit, toch in de zaak betrokken worden, b.v. in een woning geweest zijn, waar diefstal gepleegd is en nu verdacht worden of als getuige moeten optreden.

سڠڬق **songgaʿ** schoon, aangenaam, behagelijk van vorm of voorkomen, zich goed voordoende, een goed figuur makende; *rang moedö toe songgaʿ banai roepönö sadönö padoesi soekö maliëʿ* die jonge man ziet er zeer goed uit, alle vrouwen zien hem gaarne; *basonggaʿ* of *malawan basonggaʿ* wedijveren, wie er het best uitziet; *basonggaʿ-songgaʿan* met elkander daarin wedijverende zijn; *manjonggaʿi* in schoonheid enz. overtreffen; *indaʿ adö koedö nan lain nan kamanjonggaʿi koedö toe* er is geen paard, dat dit in schoonheid overtreft.

سڠڬو **sanggoeä** haarwrong; *titiëh sanggoeä** een gouden plaat, aan de haarwrong bevestigd (v. H.); *manjanggoeä* een haarwrong maken, het haar in een wrong opbinden; *roemah basanggoeä* vorm van huizenbouw, waarbij midden op het dak nog een hooger gedeelte is aangebracht.

سڠڬن **sanggan** naam van een mand; *sagadang sanggan saröbannö* zijn tulband is zoo groot als een mand; fig hij ziet er uit als een geleerde; *saröban samiëng nan sagadang sanggan* alleen zijn tulband is zoo groot als een mand; fig. van een dom mensch: een hoog woord voeren: *manjanggan* fig. den luiaard uithangen.

سڠڬن **singgan** tot, tot aan, tot zoover is aangegeven of bepaald.

سڠڬن **sènggan*** (zie *sanggan*).

سڠڬنانيڠ **sanggönaniëng** (zie volgende).

سڠڬناني **sanggönani** (ook *sanggoenani*,

singgŏnani) een fabelachtige haan, die andere hanen 's morgens wakker kraait.

سڠڬوڬو **sanggoegoe** *manjanggoegoe* huilen, balken, drenzen, op een huilerigen toon wat zeggen, vragen, enz.

سڠڬوڬويء **sanggoegoei**▸ *tasanggoegoei*ᵋ, niet durven voortgaan met spreken; bedremmeld geworden.

سڠڬولوڠ **singgoeloeăng** een doek, blad of iets dergelijks, opgerold op het hoofd gelegd, om den druk van een vracht te verminderen; *kòkòh-kòkòh singgoeloeăng* alles gereed maken, zorgen dat er niets vergeten wordt daarbij; *baban barèᵋ singgoeloeăng batoe* (zie *baban*).

سڠڬه **sanggah** *manjanggah* tegenspreken, tegenstribbelen, onwillig zijn, zich verzetten; *goeroe djŏ bapŏ indaᵋ èlòᵋ disanggah* 't is onbehoorlijk zijn onderwijzer of vader tegen te spreken; *indaᵋ tasanggah* niet tegen te spreken; *indaᵋ tasanggah di awaᵋ katŏ-katŏ oerang toe* ik kan hetgeen hij zegt, niet tegenspreken; *panjanggah* een onwillige; iemand, die gewoon is tegen te spreken of zich te verzetten.

سڠڬه **soenggoeăh** zeker, werkelijk, inderdaad, waarachtig; ook in de beteekenis van geboren zijn; *pabilŏ soenggoeăh anaᵋ nŏ* wanneer is zijn kind geboren; *manjoenggoeăhkan* verwezenlijken, bevestigen; *basoenggoeăh-soenggoeăh* met ijver, ernst; *basoenggoeăh-soenggoeăh baradja* met ijver of ernst leeren; *mampasoenggoeăhi* met ijver of ernst iets behandelen.

سيڠڬه **singgah** ergens aangaan, aanleggen, een korten tijd vertoeven; *manjinggahkan* onderweg aanreiken; *awaᵋ dèn kapai kapakan, tapi dèn singgahkan dahoeloe soerèᵋ oerang kŏ* ik ga naar de markt, maar zal eerst den brief aan dien man afgeven; *manjinggahi* iets of iemand aanhalen; *kòᵋ kabadjalan barisoeăᵋ singgahi soerèᵋ dèn* als ge morgen vertrekt, kom dan mijn brief afhalen; *mampasinggah* doen toeven, ophouden, bij zich laten komen, b.v. iemand, die ergens heengaat, om hem te onthalen of een boodschap mee te geven; *si Anoe kapai kaPadang, kòᵋ laloe jŏ sikŏ kitŏ pasinggah tjatjah* N.N. gaat naar Padang, als hij hier voorbijkomt, zullen wij hem even bij ons laten komen; *panjakiᵋ singgah* een plotseling opkomende en verdwijnende ongesteldheid (ook *panjakiᵋ laloe*).

سڠڬيڬيت **sanggigi**▸ *manjanggigi*ᵋ de tanden laten zien, grijnzen, brutaal zijn; *awaᵋ kètèᵋ djan manjanggigiᵋ bakèh nan toeŏ* je bent nog zoo klein en mag niet brutaal zijn jegens ouderen; *tasanggigiᵋ* voor den dag gekomen; ergens door heen komen kijken, omdat, hetgeen er boven zit, gaapt, of gescheurd is; b.v. de tanden van een lijk, een arm door een gescheurde mouw enz.; *tasanggigiᵋ haloetoeăng awaᵋ dèᵋ sarawa tjabièᵋ* mijn knie komt voor den dag, want mijn broek is gescheurd; *panjanggigiᵋ* een lachebek, een huilebalk.

سڠهاج **sanghadjŏ** (zie *sangadjŏ*).

سڠيڠيه **sangègèh** *manjangègèh* onder het lachen de tanden laten zien.

سيڤاتو **sipatoe** (op hfdpl.) schoen, schoeisel.

سيڤاسن **sipasan** duizendpoot.

سوڤاي **soepajŏ** (in geschr.) opdat, ten einde.

سڤرت **saparati** (zelden) zooals, evenals, overeenkomstig, als 't ware, bijvoorbeeld.

سيڤرادن **sapiradan** (zie *kapiradan*).

سيكاتي **sikati** *sikati moenŏ* naam van een draak.

سكالت **sakalat** (in geschr.) scharlaken.

سكوتو **sakoetoe** (zelden) deelgenoot, medgezel, gemeenschappelijk.

سيكول **sikola** school.

سكوي **sakoeai** (*sikoeai*, *sakoei*, *sakoeih*) naam van een fijne gierstsoort.

سكيتو **sakitoe** zooveel.

سيڬيتن **sigitan*** (zie *sigai*) (v. H.).

سلاتن **salatan** (op hfdpl.) zuiden.

سلار **salarŏ** (*soelarŏ*, *silarŏ*) I* de oude bladeren van pinang en dergelijke; II* de jonge uitspruitsels, die zich ontwikkelen nadat de oude loten afgevallen zijn.

سلاسيه **soelasiĕh** naam van een plant met paarsche bloemen, die gebruikt worden om ze op de graven te strooien; *ajam soelasiĕh* een kip met donker paarschachtig vleesch en beenderen.

شلاسي **soelasi*** (zie vorige); *soelasi djambi* een slingerplant, waarvan de bladeren op kokend water getrokken, als kòpi daoen gedronken worden (v. H.).

سلاسي **salasai** ontward, in orde gebracht, beslecht, geschikt, bijgelegd; afgeloopen; *salasai dari bakaba jŏ banjanji* nadat hij gedaan had met vertellen begon hij te zingen; *manjalasaikan* ontwarren, in orde brengen, uit elkander halen van voorwerpen, die in of door elkander zijn gaan zitten; schikken, bijleggen; *koesoeiᵋ disalasaikan, karoeđh didjaniěhkan* wat in de war is moet ontward, wat troebel is moet helder gemaakt worden; fig. de geschillen moeten bijgelegd worden.

سلاڤن **salapan** acht.

سلاڤه **salapah** (*salapa**) een tabaksdoos van zilver, koper of ander metaal; *timbang salapah* van gelijken stand.

سلامة **salamat** welvaren, heil, behoud, voorspoed; heil of gelukwensch.

شلايق **soelajaᵒ** *manjoelajaᵋkan* iets openscheuren, ontvellen, schrammen; *tasoelajaᵋ* opengescheurd enz.; *tasoelajaᵋ kanjiěng* fig. vernedering, schande ondergaan hebben.

سلايو **silajoe** naam van een plantje.

سلساري **salasari** *angin salasari* gunstige wind.

سلطن **soeltan** (in geschr.) zie *soetan*.

سلغک **salangkŏ** *toelang salangkŏ* sleutelbeen.

سلغکيت **salingkiᵒ** *manjalingkiᵋ* zich voegen bij, zich zetten op, zich dringen in een plaats, die door andere voorwerpen reeds is ingenomen; *manjalingkiᵋkan* iets voegen, dringen, zetten tusschen andere voorwerpen; *manjalingkiᵋi oerang banjaᵋ* tusschen de menigte indringen; *basalingkiᵋ* opeengepakt, opeengedrongen; *basalingkiᵋ tidoeđ* in een nauwe ruimte bij elkander liggen.

سلغکيڠ **siloengkiěng** *manjaloengkiěng* ruimte maken, op zijde drukken, zich een weg banen, b.v. door struikgewas.

سلڠکه **salèngkòh** linksch, lomp, onhandig, verkeerd; *salèngkòh banai doedoeđᵋ oerang di alè toe nan toeŏ dibawah nan moedŏ diatèh* de gasten zitten op dat feest geheel verkeerd, de oudere zitten aan het beneden en de jongere aan het boveneinde; *salèngkòh banai awaᵋ bakoedŏ, di oerang bapalanŏ di awaᵋ indaᵋ* ik zat zeer onhandig te paard; de anderen hadden een zadel, maar ik niet; *manjalèngkòhi* iemand of iets onhandig, lomp enz., behandelen; *hambŏ bangih bakèh si Anoe awaᵋnŏ manjalèngkòhi hambŏ* ik ben boos op N.N. omdat hij mij lomp behandeld heeft.

سلکوري **saligoeri** naam van een gewas, in de geneeskunde gebruikt.

سلمڤڠ **salèmpang** kruiselings, dwars; iets, dat kruiselings over de schouders gedragen wordt; bandelier, schouderriem; *manjalèmpang* in scheve of schuine richting over iets anders heen liggen of hangen b.v. van de beenen; *manjalèmpangkan* op die wijs leggen of doen hangen; de kain, een koord enz. over de schouders slaan; *tasalèmpang* op die wijs liggende of hangende; *basalèmpangan* ongeordend, schotsch en scheef door elkander hangende of liggende; *panjalèmpang tidoeđ* iemand, die gewoon is met de beenen over elkander of met het eene been over dat van een ander te slapen.

سلنديت **salindiᵒ** (zie *sarindiᵋ*).

سلندڠ **salèndang** een lange strook doek, ongeveer ³/₄ meter breed en gewoonlijk door de vrouwen over het hoofd, de borsten, den schouder of om de lendenen gedragen; *salèndang kompong* een korte salendang; *mampasalèndang* als *salendang* gebruiken; *mampasalèndang doenia* van de wereld genieten.

سلوتو **saloetoe** (zie *kaloetoe*).

سلودڠ **salŏdang** I hulsel van den bloesem der palmgewassen en van sommige bloemen; fig. 't oppervlakkige, 't algemeene van iets; *manjalŏdang* fig. oppervlakkig of in algemeene trekken iets meedeelen; *indaᵋ boeliěh nan bana hambŏ batanjŏ dibarinŏ salŏdang samiěng* ik krijg de juiste verklaring niet van hetgeen ik vraag, hij bepaalt zich slechts tot het oppervlakkige; II naam van een vaartuigje.

سلودق **saloedoeă^** *manjaloedoeă^* onder door kruipen; *manjaloedoeă^i* onder iets door kruipen.

سلوسه **saloesoeăh** I een geneesmiddel om de bevalling eener vrouw gemakkelijk te maken; II (zie volgende).

سلوسه **salòsòh** *manjalòsòh* langs een helling naar beneden glijden; afglijden; door iets heen glijden; *tasalòsòh* uitglijden; *kò^ inda^ biasŏ manoeroen banja^ kali tasalòsòh* als men niet gewoon is te dalen, glijdt men dikwijls uit.

سلومو **saloemoe** *basaloemoe* bemorst; vol met spatten, met vuil.

سلوهو **salŏhŏ** door en door; *manjalŏhŏ* door en door gaan; *manjalŏhŏkan* door en door steken; *tasalŏhŏ* ergens door heen gestoken, zoodat de punt van het voorwerp aan de andere zijde uitkomt; tusschen door gestoken, b.v. een speld tusschen de huid en het vleesch; langs of voorbij de juiste plaats gestoken; *dindiĕng hambŏ dihanta^ rang maliĕng tasalŏhŏ tamba^nŏ kasoebaliĕ^* de dieven hadden in den wand van mijn huis gestoken, zoodat de lans aan de andere zijde uitkwam; *hambŏ mahanta^ andjiĕng gilŏ tasalŏhŏ* ik stak naar een dollen hond, maar ik stak mis.

سليبو **saliboe** of *padi saliboe* de padi, die weer opkomt na het afsnijden.

سليدق **salidiĕ^** *manjalidiĕ^* nauwkeurig onderzoeken, bekijken, doorzoeken enz.; *tasalidiĕ^ di hati* ter harte nemen, gevoelig zijn voor, niet vergeten; *manjalidiĕ^ pikiĕran* examineeren; *pakatŏan oerang toe tasalidiĕ^ banai di hati awa^* den raad van dien man zal ik ernstig ter harte nemen; *kabaiĕ^an ang bakèh dèn tasalidiĕ^ banai di hati dèn* ik ben zeer gevoelig voor of ik zal niet licht vergeten de weldaden, die ge me hebt bewezen.

سليرو **salérŏ** eetlust; lust tot iets; *manjalérŏ makan* met smaak, lust of lekker eten; *manjalérŏ tidoeă* lekker slapen; *patah salérŏ* geen lust of trek hebben; *aiĕ salérŏ* slijm of speeksel uit den mond loopende tengevolge van etenstrek; *tabi^ salérŏ dèn* ik watertand; *patah salérŏ banja^ makan* doen alsof men geen lust of trek in iets heeft en er erg op verzot zijn.

سليرغ **salérang** of *koeli^ salérang* of *djangè^ salérang* opperhuid; vel.

سليسه **salisiĕh** (*salisiĕ**) I de witte vezels in den bast van den pisangstam, die als touw gebruikt worden; *salisiĕh pisang èlò^ katali* de vezels van den pisangstam zijn goed om er touw van te maken; *manjalisiĕh* van versleten kleeren: alleen de draden overgebleven zijnde; II verschil, verschillen; *basalisiĕh* verschillen, geschil hebben; elkander passeeren; *manjalisiĕhi* iemand in de wielen rijden, onderkruipen; *hambŏ badjandji djŏ oerang disalisiĕhnŏ* ik heb een overeenkomst met iemand aangegaan maar hij (een ander) heeft mij onderkropen; *pasalisiĕhan* geschil, dispuut; plaats, waar men elkander passeert; *mampasalisiĕhkan* over iets verschil of dispuut hebben; *oerè^ malang pangka salisiĕh* een ongelukkige oorzaak is, (dikwijls) het begin van twist; *salisiĕh samè^* (zie *samè^*); *kirŏnŏ inda^ jŏ saki^ dŏ, tjakŏ basalisiĕh djŏ hambŏ tangah djalan* hij is toch niet ziek, want daar straks is hij mij onderweg gepasseerd.

سليكوي **salikoei^** *manjalikoei^* zich achter iets verbergen; *kò^ doedoeă^ djan manjalikoei^ di balakang oerang* als ge zit, moet ge u niet achter iemand verbergen; *salikoei^ salikoei^i* van angst in elkander kruipen b.v. zooals een hond, die slaag krijgt.

سليكي **soeligi** werplans, werpschicht; *soeligi tadjam batimba* een lans aan beide einden puntig; *soeligi ta^ lapèh ditangan* hij laat de werplans niet los; fig. hij aarzelt lang; hij kan moeielijk tot een besluit komen.

سليمو **salémŏ** snot, kwijl, droes; *disalémŏ* snotterig; *saki^ salémŏ* verkouden in het hoofd; *inda^ tahapoeih salémŏ* druk in de weer zijn; in moeielijke omstandigheden verkeeren.

سليمت **salimoei^** deken; *moesoeăh dalam salimoei^* een vijand in den deken; fig. in schijn een vriend, in 't geheim een vijand zijn.

سليوه **saléwah** (zie *salèngkòh*).

شمارق **soemara^** luister, glansrijkheid; de

uitstekende, beste, voornaamste, eerste, schoonste enz. onder de dieren, vruchten en andere voorwerpen; de zegen van iets, de gelukaanbrengende; *padoesi soemaraᶜ roemah* de vrouw is de zegen van het huis; *basoemaraᶜ* luisterrijk, glansrijk; *pakaian basoemaraᶜ* feestkleeding.

شماري **soemarai** (zelden) opengebarsten, open of van elkander gegaan der samenstellende deelen.

شماغت **soemangèᶜ** levenskracht, levensgeest; *basoemangèᶜ* levenskracht, levensgeest hebben, er krachtig, imponeerend uitzien; *lamah soemangèᶜ* zwak van levensgeest; er zwak ziekelijk uitzien, geen uitdrukking in 't gelaat hebben; *hilang soemangèᶜnŏ* zijn levensgeest is gevloden; hij is ontsteld, verschrikt, beangst; *koer* of *koeroe soemangèᶜ* kom terug levensgeest; (een uitroep bij plotselinge ongesteldheid of indien er in verachtelijken zin over iets goeds gesproken wordt, in welk geval er vrees bestaat, dat de levensgeest van hem, die zoo spreekt als straf voor zijn kwaad, zal ontvlieden).

شماني **soemani** naam van een boompje; *soemani harimau* een geneesmiddel tot versterking van verzwakte lichaamsdeelen, voor uitputting of krachteloosheid (zie *soebari*).

سمايم **samajam** (zelden) gezeten zijn, tegenwoordig zijn, zich bevinden (van aanzienlijken).

شمبارغ **soembarang** (ook *sambarang*) I (zie *soebarang*) II *soembarangnŏ* (*sambarangnŏ*) onverschillig wie of wat (zie *barang*).

سمبارق **sambaraᶜ** (*soembaraᶜ*) (zie *soemaraᶜ*).

سمباغن **sambangan** naam van een vogel.

سمباله **sambaliĕh** (ook *soembaliĕh*); *manjambaliĕh* slachten volgens den Moh. ritus.

سمبئت **samboeiᶜ** I *manjamboeiᶜ* aannemen, ontvangen, aangrijpen, opvangen met de handen; pareeren; *samboeiᶜlah èlòᶜ-èlòᶜ naᶜ dèn dontjèᶜkan taloeă kŏ* vang goed op, ik wil je dit ei toewerpen; *manjamboeiᶜ katŏ* in de rede vallen; *aloen sampai katŏ awaᶜ lah disamboeiᶜnŏ di si Anoe nangkŏ* ik heb nog niet uitgesproken en wordt door dezen N.N. al in de rede gevallen; *panjamboeiᶜ alèᶜ* ceremoniemeester; *katŏ badjawab gajoeăng basamboeiᶜ* het gezegde wordt beantwoord, de stoot gepareerd; fig. op een vraag of gezegde een passend antwoord geven; ook: met gelijke munt betalen; II tegen winst leenen; op crediet ontvangen; *manjamboeiᶜkan* leenen of ontvangen voor een ander; *hambŏ manjamboeiᶜkan si Batoe pitih bakèh si Anoe* ik heb voor Batoe geld van N.N. geleend; *mampasamboeiᶜ* aan iemand iets op crediet geven; *mampasamboeiᶜkan* iets in leen afstaan, op crediet verkoopen of door een ander op crediet laten verkoopen (gewoonlijk met afstand van een gedeelte der winst); *hambŏ manpasamboeiᶜkan doeŏ ikoeă koedŏ haragŏ saratoeih roepiah bakèh si Anoe* ik heb aan N.N. twee paarden ter waarde van honderd gulden in leen afgestaan of op crediet gegeven; III *samboeiᶜ* van de onderkaak: vooruitstekend.

شمبت **soembèᶜ** prop, stop; *manjoembèᶜ* met een prop of stop dichtmaken; *soembèᶜ talingŏ* oorsieraad met een groote, platte voorzijde; *panjoembèᶜ hati* of *boeroeăᶜ soembèᶜ* driftkop; *basisoembèᶜ* telkens in de opening van de deur staan (bij den Maleier niet gewild) met overdrachtelijke beteekenis van hinderlijk zijn voor het binnenkomen van geluk of het uitgaan van ongeluk.

سيمبت **simbèᶜ** (ook *sèmbèᶜ**) *manjimbèᶜ* I openschuiven b.v. van gordijnen, openwerpen b.v. van een badjoe, als men warm is; *manjimbèᶜkan aboeăᶜ* de haren van het voorhoofd wegschuiven; *manjimbèᶜ* II* zijdelings een schop geven.

سمبر **samboeă** *manjamboᶜă* spuiten, uitspuiten, b.v. het vuil uit een wond, water uit een gebroken leiding; uitspuwen, bespuwen; *samboeă anginkan* in de lucht, wijd rondom zich spuwen; *manjamboeăkan* doen te voorschijn komen, uitspuiten; *manjamboeăi oerang sakiᶜ* een zieke bespuwen met toovermiddelen; *tasamboeă intjèᶜ matŏ* sterk uitpuilende oog-

appels; *tasamboeă matŏ hari* het zichtbaar worden van de zonneschijf; de dag breekt aan; *tasamboeă galaᶜ* schaterlachen, in lachen uitbarsten; *panjamboeă* een toovermiddel, bestaande uit peper, fijn gesneden uien enz., waarmee iemand of iets bespoten wordt, die door den duivel bezeten is; *basamboeăran* aan alle kanten uitspuiten; van 't spreken druk, van alles te gelijk vertellen; *basamboeăran samiĕng katŏ-katŏ oerangkŏ, indaᶜ bakatantoean* deze man praat druk (of over alles te gelijk), men kan er niet uit wijs worden; *basamboeăran matŏ* zooals wij wel zeggen bijziende zijn; geen oogen hebben, van personen die niet vinden, hetgeen zij zoeken; *basamboeăran matŏ padja kŏ moeah, indaᶜ dapèᶜ tjièᶜ djoeŏ nan ditjarinŏ* dit kind zoekt met zijn neus, het vindt niets van hetgeen hij zoekt; *lah rataᶜ-rataᶜ parioeăᶜ kŏ, lah basamboeăran aïĕ kaloea* deze pot is overal gebarsten, 't water lekt er aan alle kanten uit; *kain (ba)samboeăran* gewoonlijk een zijden kain of salendang met gouddraad doorstikt.

†سمبيرا **sambiĕ** (zie سمبيل) zijde, kant, richting; *sambiĕ kama djalan kaPajakoemboeăh* welken kant uit is de weg naar Pajakoemboeh? *sambiĕ kamantari mati roemah hambŏ goedang* aan de westzijde van mijn woning staat het pakhuis.

سُمبر **soemboeă** *tasoemboeă* met een gedeelte of punt ergens uitsteken of voor den dag komen; uitkomen, aan den dag gekomen van een zaak; ook plotseling voor den dag gekomen van personen, die langen tijd afwezig waren; *tasoemboeă ampoe kaki oerang kŏ, dèᶜ sitakinnŏ lah tjabiĕᶜ* de groote toon van dezen man komt voor den dag omdat zijn kous stuk is; *parakarŏ nan lah hanŏᶜ tasoemboeă kini* de zaak, die verborgen was, is nu aan den dag gekomen; *tasoemboeă matŏhari* de zon is voor den dag gekomen; de dag is aangebroken; *manjoemboeăkan* uitbrengen, voor den dag brengen; *manjoemboeăkan pangka katŏ* iemand op den weg helpen bij zijn spreken door de eerste letters van het woord of de eerste woorden van een zin voor te zeggen; *basoemboeăran* aan alle kanten voor den dag komen b.v. de lichaamsdeelen van onder een gescheurd kleed, het gras op het erf, enz.

سِمبر **simboeă** *manjimboeă* met de holle hand naar de hoogte werpen van vloeistoffen, losse aarde enz. zoodat deze in fijne druppels of korrels uit elkander vallen; *basimboeă oeang* fig. geld verspillen, geld wegwerpen; *basimboeă aïĕ* elkander met water begieten, zooals kinderen wel doen; *manjimboeăkan aïĕ* water gieten of sprenkelen op iets; *kitŏ manjimboeăkan aïĕ kakoedŏ* wij gieten water op het paard; *manjimboeări* iets begieten, besprenkelen; *manjimboeări boengŏ patang hari nan èlŏᶜ* de bloemen in den namiddag begieten is 't best; *tasimboeă darah* opstijgen van het bloed of voor het eigenaardige gevoel als men schrikt of plotseling aan iets onaangenaams denkt; *lah simboeă* dat treft ongelukkig.*

سَمبر **sèmba** *manjèmba* in de vlucht grijpen.

سمبراني **samboerani** naam van een heilig paard meermalen in de Minangkabausche verhalen voorkomende.

سمبغ **sambang** doosje, kokertje ter bewaring van een en ander b.v. van *gambir; sambang tjamin* brilledoosje, doos met een spiegeltje er op; *manjambangkan* opsporen, verzamelen; *sambang dadiĕh* de kleur van een paard, schimmel; *sambang gatah* de koker voor getah; ook van een kind, dat veel snot in den neus heeft.

سمبُغ **samboeăng** *manjamboeăng* aaneenhechten, lasschen, samenvoegen; *samboeăngan* wat aangelascht wordt; *samboeăng gigi* gouden verlengstuk aan de tanden; *koedŏ manjamboeăng* (zie bij *soebang*); II naam van een boompje.

سمبيغ **sambiĕng** (= I* *sambiĕ* en II* *samiĕng*).

سُمبغ **soembang** niet volgens de vormen, wanstaltig, onoogelijk, onwelvoegelijk, onzedelijk, niet volgens de adat, ongelijk, niet voor elkander passend b.v. van echtgenooten, van het huwelijk tusschen twee personen van een

zelfde soekoe; *soembang salah* overspel met een getrouwde vrouw; bloedschande; *soembang katö* beleedigende of onkuische woorden bezigen; *soembang langkah* verkeerde, verboden schrede b.v. van een schermer.

شمبڠ **sombong*** leugen; *manjombong* liegen.

شمبيڠ **soembiëng** schaardig, met stukjes er uit; *soembiëng hati* niet aangenaam gestemd zijn, niet in zijn humeur zijn; *soembiëngan* stukje, brokje van iets afgebroken of afgevallen; *patah magimpa, soembiëng maniti*ᶜ als het stuk is moet men het heel maken en zijn er stukjes uit, dan moet men het uitkloppen; fig. schadevergoeding geven, in de plaats geven of vergoeden, datgeen wat we geleend hebben en dat weg geraakt of bedorven is.

سمبڠ **simbang** *manjimbang* met het hoofd of de schouders opnemen en naar boven werpen; den stoot van anderen naar boven richten; *djan dihampingi kabau disimbangnö baikö* kom niet dicht bij dien buffel, hij zal je aanstonds op de horens nemen en naar boven werpen; *simbang biloeloeä*ᶜ*kan oerang toe* (*biloeloeä*ᶜ*kan* doen opspringen zooals de vruchten van den anauboom wanneer zij vallen) fig. tegen schermmeesters in de beteekenis van een flink pak slagen geven; het lichaam wordt daarvoor en ook om den stoot te ontwijken in allerlei bochten gewrongen, terwijl men voortdurend opspringt; *basimbang* trippelen, dansen van paarden b.v. *koedö basimbang* een paard dat danst of huppelt op den weg; *basimbang* een soort bikkelspel, waarbij men steentjes of dergelijke op de vlakke hand legt, ze naar boven werpt en dan op den rug der hand opvangt; (zie *tikoeä*ᶜ).

سمبق **sambòᵒ** gezwollen, opgezwollen van de ledematen doorgaans tengevolge van waterzucht of ziekelijke aandoening; *manjambò*ᶜ zwellen, opzwellen; *manjambò*ᶜ*kan* doen zwellen; *saki*ᶜ *garaman manjambò*ᶜ*kan pipih oerang* kiespijn doet de wangen zwellen; *oerang toe ta*ᶜ *boeliëh badjalan dè*ᶜ *kakinö sambò*ᶜ die man kan niet loopen, omdat zijn voeten gezwollen zijn.

شمبق **sèmbòᵒ** dik, bol van wangen.

شمبق **soembaᵒ** wond, openrijting, schram; ontveld, opengereten, geschramd, voornamelijk aan het hoofd; *soemba*ᶜ *kanjiëng awa*ᶜ *di batoe* ik heb mijn voorhoofd aan een steen geschramd; *manjoemba*ᶜ*kan* iets openrijten, wonden, schrammen; *manjoemba*ᶜ*i* op verscheidene plaatsen gaten maken in de oppervlakte van iets b.v. brood uitpulken, of van de bovenste oppervlakte op verschillende plaatsen iets afnemen; *soemba*ᶜ*-soemba*ᶜ op die wijs afgenomen, verminderd, aangesproken enz.; *aloen sampai dimakan alè*ᶜ *laï djamba lah soemba*ᶜ*-soemba*ᶜ de gasten zijn nog niet eens begonnen met eten en de gerechten zijn reeds links en rechts geproefd; *tiò*ᶜ*-tiò*ᶜ *karoeäng lah soemba*ᶜ *isinö* men heeft uit iederen zak wat genomen.

سمبل **samba** toespijs bij de rijst; *manjamba* sambal maken; *manjamba toelang dalam dagiëng* fig. innig leed, diepe smart gevoelen.

سمبيل **sambiё** I *sambil* terwijl, tegelijkertijd; *manjambiёkan* iets tegelijkertijd met iets anders doen b.v. *manjambiёkan ana*ᶜ zich onderwijl met een kind bezighouden; II richting, kant, zijde; (zie †سمبير).

سمبم **sambam** *manjambam* geheel indompelen, geheel ergens insteken, ook onder de heete asch gaar smoren, b.v. visch, aardappelen enz; *manjambam ikan ditoengkoeih èlò*ᶜ*-èlò*ᶜ wanneer men visch gaar smoort, moet ze goed ingewikkeld worden; *basambam* bedolven onder iets b.v. onder asch; *di hambö lama*ᶜ *banai oebi basambam* aardappelen in de asch gesmoord, smaken mij zeer lekker; *tasambam* onder de oppervlakte van iets geraakt zijn; *ana*ᶜ*-ana*ᶜ *bamain di tapi tabè*ᶜ *tasambam masoeä aïë* de kinderen speelden aan den kant van den vijver en zijn er kopje onder in gevallen; *manjambamkan* iets in iets anders doen verdwijnen, zooals b.v. een mes in den buik van dieren; *sambamkanlah pisau ang kaparoei*ᶜ *djawi nan toen* steek je mes tot aan het hecht in den buik van die koe.

شمبو **soemboe** as van een wiel, pit van een

lamp of kaars, lont van een geweer; doof, erg dom of onbevattelijk; *tasoemboe masoeăꜰ api* aan of door het vuur zich gebrand hebben; *tasoemboe masoeăꜰ aïĕ* in het water gedompeld, zoodanig dat het hoofd dit het eerst is; *manjoemboekan* iets in een opening of in iets anders steken, indompelen enz.; fig. inpompen; *pŏ kali banai dèn soemboekan kaparoeiꜰ ang pangadjaran kŏ, indaꜰ djoeŏ dapèꜰ di ang* hoeveel keeren heb ik je die les al ingepompt en je begrijpt ze nog niet; *soemboe toeriĕꜰ* stokdoof; *aga darèh mahimbaunŏ oerang toe, awaꜰ nŏ soemboe toeriĕꜰ* schreeuw wat hard, die man is stokdoof.

سمبلو **sambau** I opgezet, opgeblazen, waterzuchtig; flauw, waterig van smaak; II* naam van een grassoort.

سمبولو **samboeloe** *basamboeloe* van haren voorzien, harig.

سمبه **sambah** eerbetoon, groet, eerbiedig gezegde; *manjambah* eerbiedig spreken, eerbiedig toespreken door de tegen elkander gelegde handen naar het hoofd te brengen; *mampasambahkan* met een *sambah*, eerbiedig aanbieden; *pasambahan* wat eerbiedig, nederig aangeboden wordt.

سمبوه **samboeăh** I veel, overvloedig; *samboeăh oerang tangah pakan* het was vol op de markt; *samboeăh hati* vol van het hart door vreugde, zorg, leed enz.; *samboeăh pikiĕran* hoofdbreken; *samboeăh hati awaꜰ maliĕꜰ tanam-tinaman mandjadi* mijn hart is vol vreugde als ik zie, dat het gewas gelukken zal; *manjamboeăhkan hati* leed of vreugde veroorzaken; *banjaꜰ oetang manjamboeăhkan hati* veel schulden geven veel zorgen; II (zelden) hersteld, genezen zijn.

سيمبه **simbah** *manjimbahkan* openmaken, ontblooten, ontdekken; *simbahkanlah badjoe kŏꜰpalaꜰ* maak je badjoe open, als ge zweet; *tasimbah moekŏ* uitkomen van het gelaat, er goed uitzien b.v. van iemand, die de kleur weet te kiezen, welke hem het beste staat; *kŏꜰ oerang poetiĕh babadjoe hitam, tasimbah moekŏnŏ* als personen, met een blank gelaat, een zwart buis aantrekken, komt hun gelaat voordeelig uit; *indaꜰ tasimbah hari* een betrokken, regenachtige dag; *tasimbah hari* opgehelderd, opgeklaard van de lucht; *tasimbah hati* opgewekt, opgeruimd, welgemoed.

سمبهيڠ **sambahjang** (*soembahjang*) gebed; bidden; *sambahjang hari rajŏ* gebed op het veld, bij het einde der vasten; *manjambahjangkan maiꜰ* bidden voor een doode.

سومبي **soembi** I *manjoembi* stoppen, dichtmaken door er een prop in te steken; een stuk in iets zetten; *manjoembikan* met iets stoppen of dichtmaken; II spanstok bij het weven.

سمبيلن **sambilan** negen.

سمبيلو **sambiloe** een bamboe splinter; een dun stukje bamboe als mesje gebruikt; *baꜰ sambiloe katŏnŏ* zijn woorden zijn scherp of vlijmend; *tasambiloe katŏnŏ di hati awaꜰ* fig. ik ben ten zeerste gekwetst door hetgeen hij zegt.

شمبي **sèmbai** (of *simbai*) dik en lang van een staart; *manjèmbai* wuiven; met een doek wenken van uit de verte; in 't voorbijgaan gauw iets af of wegnemen; met een ruk nemen, afrukken; van de vlammen overslaan naar een ander voorwerp; fig. ook wel invallen b.v. bij het zingen; in de rede vallen; *sèmbai-manjèmbai* onmiddellijk op elkander volgen; ineensmelten van tonen; *tasèmbai* lang neerhangen b.v. kleeren, haren, enz.; *tasèmbai mambali* iets anders meenemen met datgeen, wat men gekocht heeft; *panjèmbai* datgeen wat gebruikt wordt om te wuiven; *manjèmbai oerang nan djaoeăh djŏ kain poetiĕh* als men iemand, die ver weg is, wil wenken, moet men dat met een wit stuk doek doen; *ikoeă koedŏ kŏꜰ tasèmbai banai indaꜰ èlŏꜰ dŏ* een al te lange staart is bij het paard toch niet mooi; *hambŏ sadiĕng laloe disèmbainŏ dèta awaꜰ di oerang* terwijl ik voorbijging rukte iemand mijn hoofddoek af.

سمرابق **samarabaꜰ** zich verspreiden van stank; *samarabaꜰ baoennŏ* de stank er van verspreidde zich.

سمراسه **samoerasah** (zie *sarasah*).

سمڠک **samangkŏ*** een meloensoort.

سمڠݢه **samanggah** passend, behoorlijk.

سمڤاره **samparah** onnut; onbruikbaar voorwerp; deugniet.

سمڤاله **sampalah*** (= het vorige).

سمڤت **sampat** (op hfdpl.) geschikte tijd, gelegenheid voor iets; *indaᶜ sampat hambŏ datang* ik heb geen tijd, om te komen.

سمڤيت **sampiᵉ** eng, nauw, benauwd.

سومڤيت **soempiᵉ** I zak van biezen gemaakt (grooter dan de *kamboeiᶜ*); *baᶜ soempiᶜ haboe dihantaᶜ kan* even als een zak met asch, die men neersmijt of hard neerzet; fig. dik, log zijn; *soempiᶜ panoeăh taᶜ barisi* een volle zak met niets er in; fig. een air van geleerdheid, rijkdom of gezag aannemen; een kaal blufje; II *manjoempiᶜ* door een blaaspijp of blaasroer blazen; *soempitan* blaaspijp, blaasroer.

سمڤور **sampoeă** gewoonlijk *sampoeă gantoeăng* een doek door de vrouwen gebruikt om de borsten te bedekken.

†سمڤير **sampié** een boom tot de anausoorten behoorende.

†سمڤير **simpié** *manjimpiĕ* zich voegen bij; een plaatsje innemen aan den kant, waar anderen zitten; zich mengen in zaken, waarmede men niet noodig heeft; *manjimpiĕkan* nog iets anders voegen bij datgeen, dat reeds een zekere bestemming had; eenig voorwerp een zelfde handeling doen ondergaan als anderen, waarop men die handeling wilde toepassen; genoeg of voldoende maken b.v. als men een vijfden persoon laat meeëten van hetgeen bestemd was voor vier personen; van de gelegenheid gebruik maken om, met datgeen wat men heeft te doen, tegelijker tijd iets anders te verrichten; onder de hand, en passant, met een, enz.; b.v. een vriend gaan bezoeken en een brief op de post doen; *tasimpiĕ* het bovenstaande bij toeval ondergaan; ergens onder verdwaald of tusschen geraakt zijn; ergens bij zijn, zonder er bij te behooren; *kŏᶜ sampiᶜ bandi roemah angkoe, simpiĕkan djoeŏ lah hambŏ disénan* al is uw huis ook klein, schik voor mij toch ook maar een plaatsje in; *kŏᶜ djadi ang pai karoemah si Anoe, simpiĕkan djoeŏ lah mampakatŏkan nan koedian nangkŏ* als ge naar de woning van N.N. gaat, spreek dan met een over de zaak van vroeger; *soerèᶜ nan hilang koedian nangkŏ, tasimpiĕ di kitab gadang* de brief, die vroeger verloren was, was tusschen de groote boeken geraakt; *makanan nangkŏ andjiᶜ ampèᶜ oerang, tapi disimpiĕkan andjiᶜ soerang lai* dit eten is bestemd voor vier menschen, maar er is voor één mensch meer genoeg van gemaakt; *awaᶜ tibŏ awaᶜ nŏ sadang makan, djadi tasimpiĕ samiĕng awaᶜ djŏ nŏ* ik kwam aan terwijl zij aten, zoodat ik maar met hen mee at.

سمڤورن **sampŏrŏnŏ** volkomen, volmaakt, volledig.

سمڤڠ **sampang** een soort blok, waarin de buffel met den kop wordt gehouden, als er een gat in zijn neus wordt geboord; *tasampang* onderweg blijven hangen van vallende voorwerpen; *tasampang pamintŏan* op den langen baan blijven van een verzoek; *panjampang aiĕ* een stut of dam om het water af te leiden.

سمڤيڠ **sampiĕng** een stuk katoen, dat over een kain gedaan wordt om te voorkomen dat deze vuil wordt, zooals b.v. de vrouwen doen, als zij in de keuken zijn; door behoeftigen ook als *kain* gedragen; *kain si sampiĕng* een korte, met gouddraad doorwerkte kain als feest- of bruidsgewaad; *basisampiĕng* over de broek heen de kain kort afhangend om de lendenen geslagen; *kain ditangkŏᶜ moengkŏ doedoeăᶜ, sampiĕng dipanggang taᶜ babaoen* fig. voor zeer arm (n.l. een kain dragen waarvan men de dichtgeslagen kanten, alvorens te gaan zitten met de handen bij elkaar moet houden, wil men het been niet zichtbaar maken en daarover een lapje, dat zoo klein is, dat het niet eens stinkt als het in brand raakt.

شومڤوڠ **sompong** *tasompong* beschaamd of verlegen gemaakt.

سيمڤڠ **simpang** zijweg, zijpad; zijtak, arm van een rivier; *manjimpang* een zijweg inslaan; *djalan basimpang ampèᶜ* een viersprong.

شمڤڠ **sèmpang* gescheurd, opengehaald, gewond.

شمڤڠ **sèmpèng** gekerfd; afgebroken; aangebroken; stukjes uit den rand zijnde; *sèmpèng-sèmpèng* vol gaten en scheuren; op veel plaatsen stukjes uit zijnde; *manjèmpèngkan* stuk maken, kerven; aanbreken b.v. van 't eten enz.

سمڤل **sampa** *manjampa* een voorwerp tusschen twee andere leggen, zetten enz.; iets vast zetten door er een of ander voorwerp onder of tusschen te brengen; tusschen steken of omwinden, om een voorwerp, dat te klein is voor een ruimte, te doen passen; *manjampakan* eenig voorwerp daartoe gebruiken; *manjampai* veelheid uitdrukkende.

سمڤن **sampan** schuitje, bootje.

سيمڤن **simpan** (zelden): bewaren, sparen, opbergen.

سمڤو **sampoe** kwijnend, sukkelend.

سيمڤولڠ **simpòlèng** ongedekt, blootshoofds.

سمڤورن **sampönö** (in geschr.). geluk aanbrengend, vooral van wapens; naam van een geluk aanbrengende kris (ook voor *sampörönö*).

سومڤه **soempah** eed; *basoempah* een eed doen, zweeren, vloeken; *manjoempahi* vervloeken; *mampasoempahi* beëedigen; *dimakan soempah* vervloekt zijn, wegens een of ander verricht kwaad.

سيمڤوه **simpoeäh** *basimpoeäh* knielen; zitten, zooals de vrouwen met de knieën naar voren en de voeten onder het lichaam; (ook *basimpoeäh kata*ᶜ); *sambah simpoeäh* in knielende houding de sambah maken; fig. smeeken; *tasimpoeäh* op de knieën gevallen; gestort b.v. van een paard.

سمڤي **sampi** (zie *sapi*).

سمڤاي **sampai** tot, tot aan, genoeg, uit, voldoende, totdat; aankomen; *sampai hati* hardvochtig genoeg zijn; *sampai hoekoen*, *bilangan sampai* en *sampai adja* alle uitdrukkingen voor gestorven zijn; *sampai oekoeä sadjangkönö* als de juiste tijd dáár is; *manjampaikan* doen geworden, overbrengen; *inda*ᶜ *sampai badan* geen gelegenheid hebben; *sampailah* ook in de beteekenis van ongetwijfeld, echt, 't kan niet anders; 't spreekt van zelf; *inda*ᶜ *sampai-manjampai* in het geheel niet voldoende; *manjampainjam paikan* genoeg maken; *makananbarampè*ᶜ *sampai doeö gantang barèh* twee gantang rijst is genoeg voor vier menschen; *isiang kitö pai kini inda*ᶜ *sampai badan awa*ᶜ wij zullen morgen gaan, ik heb nu geen gelegenheid; *kalau ba*ᶜ *itoe roepönö ang*, *sampailah dèn basahabat djö ang sakali nangkö* als ge u zoo aanstelt is 't met onze vriendschap nog heden gedaan; *sampailah sahabat hambö nan soerang nan toen*, *inda*ᶜ *tabalèh goenönö* die man is eerst een waar vriend van mij, ik kan zijn diensten niet vergelden; *hambö na*ᶜ *mambali koedö nan haragö doeö ratoeih*, *tapi pitih inda*ᶜ *sampai-manjampai* ik wil een paard koopen voor twee honderd gulden, maar mijn geld is volstrekt niet of bij lange na niet toereikend; *dipaséra*ᶜ*-kannö samiëng pitih*, *sampai nö lah oerang kajö* hij doet niets dan geld verkwisten! hoe kan 't anders, hij is rijk; *oerang nan datang kapatang*, *inda*ᶜ *taoe di adat sakètè*ᶜ *djoeö*, *sampai nö lah oerang rimbö* de man, die gisteren hier kwam kende in 't minst de vormen niet, hij is een echte wilde, of 't spreekt van zelf hij is een wilde; II *manjampaikan* hangen, ophangen aan iets; *tasampai* gehangen, opgehangen; *sampaian* voorwerp om aan op te hangen; kapstok en dergelijke.

سيمڤاي **simpai** I hoepel, band, armband; *manjimpai* omwinden met rotting, touw enz.; *kaki koerisi nan patah lah disimpainö* hij heeft den gebroken poot van den stoel met rotting omwonden; *patah manjimpai soembiëng maniti*ᶜ als het gebroken is omwinden, en als het afgebrokkeld is smeden; fig. schadevergoeding geven; in de plaats van het verlorene of gebrokene teruggeven; *ansoeä-ansoeä ba*ᶜ *manjimpai* fig. langzaam aan, schrede voor schrede tot zijn doel komen; *hoedjan ta*ᶜ *sakali djatoeäh*, *simpai ta*ᶜ *sakali harè*ᶜ de regen valt niet in eens (niet al het water te gelijk), de band of hoepel wordt niet in één keer vast aangetrokken; fig. men kan 't maar niet zoo dadelijk hebben; het staat maar niet zoo dadelijk voor den neus; 't moet geleidelijk gaan; II naam van een aap.

سمڤيلغ **sampilang** (ook wel *pitaliëng*) een hout om welks uiteinden twee touwen geslagen zijn, die verbonden zijn aan een voorwerp, dat scheef staat en gebruikt wordende om door omdraaiing de touwen te spannen ten einde het voorwerp te richten; *manjampilang* fig. stuiten, beletten, verhinderen, een spaak in het wiel steken; *kò˓ inda˓ panjaki˓ nan manjampilang badjalan lah hambŏ saisoeă˓* als geen ziekte mij verhinderd had, zou ik reeds vroeger op reis gegaan zijn; *manjampilangkan* door middel van een hout twee touwen in elkander draaien voor bovenstaand doel; *tasampilang* gestuit, belet, verhinderd; in schuin dwarsche richting; schuin overhangend b.v. over de schouders; *sampilang pintoe* dwarshout, om de deur te sluiten; *basampilangan* dwars in den weg als hindernis liggen b.v. balken; *manjampilangi* beletten enz. aan iemand; *tasampilang tali koerapai pamboeroe toe di bahoenŏ* het koord van den tasch des jagers hangt schuin over zijn schouders; *dimaboeliëh diiri˓ kajoe toe, oedjoeangnŏ tasampilang kabatoe* hoe kan men dat hout voorttrekken, het einde ervan stuit tegen een steen; *basampilangan kajoe tangah djalan, inda˓ boeliëh laloe oerang* er ligt hout in den weg, zoodat men niet voorbij kan; *panjaki˓ ana˓ hambŏ manjampilangi hambŏ kabadjalan* de ziekte van mijn kind belet me om te gaan.

سملير **samalérŏ** (zie *salérŏ*).

سممڤاي **samampai** slank vooral van menschen.

سمنتار **samantarŏ** in den tijd dat, terwijl, intusschen.

شمنتغ **soemantang** zie *koemantang* of *mantang*.

شمند **soemandŏ** (of *samandŏ*) vermaagschapt, aangehuwelijkt, een huwelijk aangaan, vooral als het aanzoek van den man uitgaat; *soemandŏ manjoemandŏ* maagschap, aangehuwden.

شمندن **soemandan** *pasoemandan* de vrouw van een oom van vaders of moederszijde.

شميرق **soemirò˓** (zie *sirò˓*); *soemirò˓ darah* ontroeren, ontstellen, verbleeken, een kleur krijgen.

شميراي **soemérai** verbrijzeld, vermorzeld; in druppels vallend van de tranen; *manjoeméraikan* verbrijzelen.

سمّيجاي **saméjai** (ook wel *saémé*) I onverschillig omtrent iets, geringschattend, minachtend; *manjaméjaikan* iets of iemand met geringschatting, met kleinachting behandelen; als licht of gering opnemen; *kò˓ karadjŏ djan disaméjaikan samiëng* als ge iets doet, moet ge dat niet licht opnemen; *panjaméjai* iemand die met onverschilligheid, geringschatting te werk gaat; *ana˓ kŏ panjaméjai* (*panjaémé*) *banai, kò˓a kò˓a nan dikatŏkan oerang inda˓ diatjoeăhkannŏ* dit kind is zeer onverschillig wat men het ook zegt, het bekommert er zich niet om; II *saméjai** (of *samiè˓**) een beetje, een ziertje; b.v. *saméjai* of *samiè˓ samiëng barèh awa˓ nŏ lai* ik heb nog maar een klein beetje rijst.

سين **sèn** (op hfdpl.) cent.

سناڤغ **sanapang** (op hfdpl.) snaphaan, geweer.

سناين **sinajan** Maandag.

سنت **santŏ** I tabak; *santŏ karèh* zware tabak; *santŏ koeniëng* gele tabak; II* naam eener rijstsoort; III *santŏ-santŏi** tot vermoeid wordens toe; te vergeefs overal heen loopende om hulp te vragen; snakken, smachten, reikhalzen naar iets.

سينت **sintŏ** een houtje of iets dergelijks gebruikt bij het netten breien; spoeltje, klos, om garen op te winden.

سينتادو **sintadoe** (meer gebr. *tintadoe*) naam van een groote, groene rups.

سنتان **santanŏ** met *kò˓* of *djòkò˓* in den zin van *djekalau kiranja*; *djòkò˓ santanŏ ba˓ dahoeloe* als het mocht zijn zooals vroeger; *kò˓ santanŏ basajò˓ tabanglah hambŏ kakioen* indien ik vleugelen had, zou ik daarheen vliegen.

سنتاؤ **santaŏ** bedeesd, schroomvallig, verlegen b.v. *mangètjè˓ inda˓ basantaŏ* op schaamtelooze wijze spreken.

†سنتيرا **santiè** *santiëran* evenbeeld, gelijke,

weerga; *koedŏ bata^c nangkŏ inda^c adŏ santiĕrannŏ disikŏ* dit Batak paard vindt hier zijn weerga niet.

سنتوغ **santoeăng** *santoeăng pintoe* een dwarshout achter een deur om deze te sluiten; *santoeăng pilalai* een toovermiddel, waarmee men de vrouwen betoovert opdat zij niet kunnen trouwen; – dit wordt haar toegediend door den man, dien zij afwees met het gevolg dat zij een afkeer krijgt van hem, die haar huwen wil, terwijl zij daarentegen weigert de vrouw te worden van elken man, die haar als zoodanig begeert; *manjantoeăng* sluiten, afsluiten, tegenhouden, stutten, omknellen.

سنتيغ **santiĕng** vast aangetrokken, vastgesnoerd, knellend, gespannen, streng bindend b.v. van beloften of overeenkomsten; onveranderlijk van hetgeen er besproken is; *basantiĕng* lastig uit te voeren, moeielijk; ook om de beteekenis van andere werkwoorden te versterken b.v. *basantiĕng manjoerèc* druk bezig zijn met schrijven; *panjantiĕng* wat knelt of spant; *katŏ santiĕng* 't laatste woord; 't woord, waardoor iemand geen verderen uitweg, geen hoop meer gelaten wordt; 't mes op de keel; *santiĕng-santiĕng mamarésŏ* nauwkeurig onderzoeken; *bakabèc santiĕng* fig. onder sterke controle staan; *santiĕng amèc paroeic awac dèc makan* mijn buik is erg gespannen van het eten; *kajoe gadang nan tagòlèc di rimbŏ basantiĕng banai mamoelangkan* groote boomen, in 't bosch omgevallen, zijn moeielijk thuis te brengen; *kapai ang indac katŏkanlah katŏ santiĕng* ga je of ga je niet, zegt het ronduit; *dèc katŏ santiĕng hakin diakoenŏ salahnŏ* omdat de rechter hem het mes op de keel zette, bekende hij zijn kwaad.

سنتيغ **soentiĕng** oorsieraad; *soentiĕng boengŏ* bloemen als versiersel in den haarwrong der vrouwen of destar der mannen, of ook wel achter het oor gestoken; *mampasoentiĕng* als versiersel in iets, b.v. in den haarwrong steken.

سنتوغ **sintoeăng** *manjintoeăng* stompen met elleboog of knie; *manjintoeăngkan* iemand stooten, stompen, aanstooten; in iets betrekken; er bij halen, medeplichtig maken; *awac sadang manjoerèc disintoeăngkannŏ tangan awac* terwijl ik schreef, stootte hij mij aan den arm; *tasintoeăngkan di awac padoesi oerang* ik stootte bij ongeluk de vrouw van een ander; *èlòc-èlòc bakatŏ djan manjintoeăngkan oerang* spreek oprecht en haal er geen anderen bij; *oerang nan bèntjong manjintoeăngkan oerang nan loeroeih* slechte menschen brengen de goeden tot slechte daden, slepen de goeden mede; *bakasintoeăngan katŏ* elkander voet bij stuk geven; harde waarheden zeggen; *panjintoeăng* een woelig persoon; *anac kŏ panjintoeăng banai tidoeă* dit kind is zeer woelig in zijn slaap; *tasintoeăng hati* zich aangetrokken hebben, wat anderen zeiden.

سنتيغ **sèntèng** kort, te kort, te min; *lah njic tjandŏ roepŏ sarawanŏ sèntèng amèc* wat ziet hij er leelijk uit, zijn broek is hem veel te kort; *sèntèng di oeang* geldgebrek; *sèntèng di badan* alleen staan in de wereld, alleen voor iets moeten zorgen; *basèntèng-sèntèng hidoeic* schamel, armoedig leven; *manjèntèngi* iets verminderen, verkorten, verlichten; *karadjŏ nan talampau barèc patoeic disèntèngi* te zwaar werk dient men te verlichten; *sadang barèh maha nangkŏ sèntèngilah makan* verminder het eten wat, zoolang de rijst zoo duur is.

سنتق **santò**ᵖ nuttigen (van aanzienlijken gesproken); (zie bij *doedoeăc*).

سنتق **sinta**ᵖ (of *sèntac*) *manjintac* rukken, met een ruk trekken; ontblooten, of uit de schede halen van een sabel, enz.; *manjintac gadang* of *manjintac roeèh* spoedig groot worden, welig opschieten; *basintac pisau* met uitgetrokken mes; *tasintac* plotseling ontwaakt of wakker geworden uit den slaap; *tasintac-sintac lalòc* iedermaal wakker worden; *tasintac hati* driftig, ook wel voor: tot inkeer of andere gedachte gekomen; *lah tasintac hatinŏ bakèh nan baïèc* hij is tot inkeer gekomen om te doen wat goed is; *tasintac hati awac apac awac disaboeic nŏ* ik werd driftig, omdat hij den naam van mijn vader noemde; *manjintackan* rukken

of trekken aan iets, met een ruk iets uittrekken, wakker maken; *manjinta꞊i* veelheid uitdrukkende.

سِنتَّق **sintò꞊*** naam van een boom, waarvan de bast als genees- of reinigingsmiddel wordt gebruikt.

سِنتل **sinta** vleezig, mollig.

سنتن **santan** I uitgeperst sap van de kokoskern, kokosmelk; ook het ware; *lah santannŏ nan hambŏ katŏkan nan toen* 't is het ware, wat ik daar zeide: zoo ook in de beteekenis van de beste, de volmaaktste enz.; *basantan* rijk zijn, middelen hebbende; *kò꞊ santannŏ** (zie *santanŏ*); *ba꞊ santan djŏ tanggoeli* zeer lekker; II* naam van een rijstsoort.

سنتن **santoen** gesteld zijn op, gehecht zijn aan iets; verlekkerd op iets; toegenegenheid, medelijden; *santoen di toelang* fig. zich zelf geen moeite willen geven, bang zich in te spannen; *manjantoeni* iemand met liefde, toegenegenheid, medelijden behandelen, ontzien; *panjantoen* weekhartige, goedhartige; *santoen banai hambŏ di koedŏ kŏ, lah lamŏ di tangan hambŏ* ik ben zeer gesteld op dit paard, wijl ik 't reeds lang bezit; *talampau banai angkoe toe manjantoeni doebalangnŏ* dat hoofd is waarlijk veel te goed voor zijn volgelingen; *oerang nan panjantoen lapang hatinŏ* een goedhartig mensch is gul; *lah marasai moengkŏ santoen* omdat men het zelf ondervonden heeft, medelijden hebben met een ander; b.v. als een ander kiespijn heeft, uit ondervinding weten wat dat beteekent.

شنتن **soentoen** (zie *roentoen*).

سنتوس **santŏsa** (in geschr.) vrede, rust, veiligheid.

شنته **soentièh** verscheurd, van elkander getrokken; *manjoentièh* verscheuren, van elkander trekken; *hambŏ maliè꞊ kabau disoentièh harimau* ik heb een buffel door een tijger zien verscheuren; *manjoentièhi* in verscheidene stukken van elkander trekken; *panjoentièh* iets wat gemakkelijk uit elkander scheurt.

سِنته **sintoeăh** *manjintoeăh* aanraken, stooten; *tasintoeăh* bij ongeluk of toeval iets aanraken; zich gestooten hebben; *tasintoeăh hati* getroffen, aangedaan door of begaan] met iemands lot; geraakt zijn over iets; *tasintoeăh hati awa꞊ mandanga katŏ-katŏ ana꞊ nan ta꞊bariboe toe* ik word aangedaan, als ik dat moederlooze kind hoor spreken; *djan baòlò꞊-òlò꞊ djŏ oerang toe, hatinŏ lakèh tasintoeăh* ge moet met dien man niet stoeien, want hij is gauw geraakt.

سنج **sandjŏ** avondschemering; *baraboei꞊ sandjŏ* avondschemering; *sandjŏ rajŏ* invallende duisternis; *sandjŏ gadang* id.; (volgens anderen zoo wat 9 uur 's avonds); *raboen sandjŏ* (zie *raboen*); *hari lapèh sandjŏ* als de avondschemering voorbij is; *badarò꞊ sandjŏ* het vallen van den avond (zie *darò꞊*).

سناجات **sandjatŏ** wapen.

سناجغ **sandjoeăng** *manjandjoeăng* iemand lekker maken, vleien, paaien, in de hoogte steken, lof toezwaaien van een meerdere tot een mindere b.v. met het doel hem hard te laten werken of te doen wat de eerste wil; *sandjoeăngan* voor vleierijen vatbaar zijn; *panjandjoeăng* vleier, vleierij; *kò꞊ disandjoeăng oerang nan bakaradjŏ toe, inda꞊ jŏ bahanti* als die werkman geprezen wordt, weet hij niet van ophouden.

شناجغ **sèndjang** ongelijk; *sèndjang pikièran* verschillend van gedachte; *sèndjang kŏmah mambahagi* dat kan niet gelijkelijk verdeeld worden b.v. 5 centen onder 4 menschen; *pantjabiè꞊an sèndjang* het scheef afgescheurde; *manjèndjangkan* ongelijk maken; *badjoe nangkŏ inda꞊ boelièh dipakai, karanŏ toekang mandjai꞊ lah manjèndjangkan langannŏ* dit baadje kan ik niet aandoen, wijl de kleermaker de mouwen ongelijk gemaakt heeft; II onvoldoende, ontoereikend; *sèndjang pitih hambŏ kapambali kain toe* mijn geld is niet toereikend, om die kain te koopen.

شناجم **soendjam*** kopje onder; *basoendjam* met den kop naar beneden nederkomen; kopje onder duiken.

سناجي **sandji*** godsdienstig gezang onder begeleiding van rabana's.

سنجاي **sandjai** goed geproportioneerd; lang maar daarbij niet mager.

سندو **sandŏ** I scherts, grap; *basandŏ-sandŏ* schertsen, stoeien, grapjes maken onder gelijken; (ongeoorloofd tegenover ouderen) ook gemeene praat verkoopen; *basandŏ goerau* op allerlei wijze grapjes onder elkander uithalen; II *manjandŏ* verpanden; *manjandŏkan* iets verpanden; *manjandŏi* voor iets in pand geven; *sandŏan* pand; *sandŏ agoen* een pand, dat door den leener uit eigen middelen op een bepaalden tijd moet afgelost worden. De geleende som staat daarbij nagenoeg gelijk met de werkelijke waarde.

سنداو **sandaŏ** oprispen, boeren, oprisping.

سندت **sandèᶜ** nauw, bekneld, volgepropt, opgepropt; *manjandèᶜ* zich plaatsen in een ruimte, zoodat deze daardoor nauw wordt; benauwd maken, volproppen; *sandèᶜ hati* licht geraakt; *tasandèᶜ hati* in zorg, druk, moeielijke omstandigheden verkeerende; *tasandèᶜ pikiĕran* ten einde raad, suf van het denken; *djoea lah badjoe nangkŏ sandèᶜ amèᶜ di badan ang* verkoop dit baadje, het is u te nauw; *djan ditambah lai isi karoeăng kŏ, lah sandèᶜ* doe in deze zak niet meer bij, ze is reeds propvol; *oerang toe sandèᶜ hati banai, kŏᶜa-kŏᶜa dikatŏkan bangih samiĕng* deze man is lichtgeraakt, wat men ook zegt, hij wordt boos; *kini hati awaᶜ tasandèᶜ banai karanŏ oetang banjaᶜ pambaiĕ indaᶜ* ik verkeer in zorg want ik heb veel schuld en geen geld om ze te betalen; *lah tasandèᶜ pikiĕran awaᶜ, naᶜ manjalasaikan parakarŏ toe* ik ben reeds suf van het denken om aan deze zaak een eind te maken.

سنديت **soendiᶜ** *manjoendiᶜ* stooten van beneden naar boven; *soendiᶜ-manjoendiᶜ* elkander stooten, van den een op den ander stooten; *tasoendiᶜ* zich bij ongeluk stooten; *basisoendiᶜ* hinderlijk, lastig, b.v. als kleine kinderen voor onze voeten draaien of om ons heen loopen.

سندر **sanda** *basanda* leunen; *manjanda* steunen, ondersteunen, medehelpen; gewoonte of voorschrift onder de Maleische vrouwen om, bij den dood van een vriendin, gedurende zeven dagen in het huis van den overledene te helpen en onder de mannen om, als er een man sterft, gedurende drie jaren van tijd tot tijd iets aan diens kinderen te geven; *manjandakan* in schuine richting tegen iets aan plaatsen; b.v. *manjandakan parian di paga* de parian schuin tegen de schutting plaatsen; *mampasandari* tegen iets leunen; *panjandaran* stel kleeren, dat de nabestaanden van een overledene geven aan hen, die op boven bedoelde wijze helpen; *doedoeăᶜ sandaran tanggoeli* zitten met de beenen opgetrokken over elkander gekruist en de armen om de knieën geslagen; *sanda-manjanda baᶜ aoeă djŏ tabiĕng* elkander helpen evenals de bamboe en de kant (waarop zij groeit) fig. elkander trouw bijstaan; *sanda lamang* (de bamboezen kokers, waarin de kleefrijst gekookt wordt, staan schuin tegen een soort van galg of dwarshout en daaronder het vuur) fig. van alle voorwerpen, die schuin staan of liggen, zoodat er een groot gedeelte van ondersteund wordt b.v. in een zeer gemakkelijke houding met de beenen recht uit en de rug gesteund, zitten; schuin staan tegen iets b.v. een stok tegen den muur.

†سندر **sènda** van de oogen schuin in dezelfde richting, scheel.

سندير **sindiĕ** I *manjindiĕ* boerten, zinspelen, steken onder water geven; II* naam van een fuiksoort.

سندغ **sandang** *manjandang* over de schouders dragen b.v. een doek, saroeng, koord enz., ook op zich nemen; *boeroeăᶜ baiĕᶜ naᶜ dèn sandang* ik neem alles op mij; ik zal alles dragen; *manjandang lamang angèᶜ oerang* de heete kleefrijst van een ander dragen; fig. de kastanjes voor een ander uit het vuur halen; *bagai manjandang loekah tigŏ* evenals dat men drie fuiken op de schouders draagt fig. in moeielijke omstandigheden verkeerende; 't hard te verantwoorden hebben.

سنديغ **sandiĕng** kant, zijde, kantlijn; fig. scherpe zinspeling, steek onder water; *tadjam amèᶜ sandiĕng bandoeă kŏ* de kanten van deze vensterbank zijn te scherp; *manjandiĕng oerang*

iemand een steek onder water geven; *manjandiëngkan* iets van kanten voorzien; *mampasandiëngkan* dicht bij elkander plaatsen, zij aan zij zetten; *basandiëng* naast elkander; kanten hebben, kantig; scherp, beleedigend; *basandiëng katönö bakèh awaᶜ agaᶜ sakiᶜ hati awaᶜ* zijn woorden waren beleedigend voor mij, ik werd er een weinig wrevelig om; *basandiëng moeloeiᶜ* schempen, smalen, beleedigende uitdrukkingen doen; *basandiëng maloeköi* kanten hebben, die wonden; fig. scherp, kwetsend zijn van woorden; *basandiëng doeö* zij aan zij zitten b.v. zooals bruid en bruidegom; *basandiëng-sandiëng* veelzijdig, twee aan twee, bij paren; *panjandiëng* iemand, die gewoon is, steken onder water te geven; *indaᶜ dapèᶜ sandiëngnö* (gewoonlijk *bandiëngnö*) zijn weerga, datgeen, wat er bij past, of mee overeenkomt, is niet te vinden b.v. van een vrouw: voor haar is geen man te vinden; *roemah si Anoe èlòᶜ banai indaᶜ dapèᶜ sandiëngnö sikö* het huis van N.N. is zeer mooi de weerga er van is hier niet te vinden.

شندغ **sondang** (of *soendang*) *manjondang* met de schouders of het hoofd een zwaar voorwerp opnemen; zoo dragen of trekken; *kabau padati manjondang pasangan* de padatibuffel neemt het juk op den nek; *tasondang* zich het hoofd of de schouders stooten; (gewoonlijk *tasoendaᶜ*); (zie bij *daliëng*); *panjondang* het hoofd of de schouders als dienende om er iets op te dragen; fig. iemand, die voor een ander werk verricht; *sondanglah anaᶜ nan toen* neem dat kind op de schouders; *alah sakiᶜnö kapalö awaᶜ tasondang di bandoeä pintoe* wat doet mijn hoofd pijn, ik heb het gestooten tegen de deurpost.

سَندغ **sèndang** ongelijk van stand; scheef van de oogen; *manjèndang* loensch kijken; *oerang toe indaᶜ boeliëh maliëᶜ loeroeih dèᶜ matönö sèndang* dat mensch kan niet recht uit zien wijl zijn oogen scheef staan; *indaᶜ kami maboeäᶜ di apö maboeäᶜ disèndang soedoeiᶜ matö* wij worden van niets bedwelmd dan alleen wanneer wij loensch of schuin worden aangekeken (n.l. door een vrouw).

سَندغ **sèndèng** schuin, scheef van de oogen; scheef van de schouders; *manjèndèng-njèndèngi* langs omwegen iets te weten trachten te komen; uithooren op die wijs; *oerang toe naᶜ dapèᶜ kaba nan tarang, itoelah moengkö jö manjèndèng-njèndèngi si Anoe* die man wenscht een duidelijk bericht, daarom tracht hij N.N. uit te hooren.

سندق **sandoeä**ᵖ potlepel, lepel om op te scheppen; gewoonlijk uit een klapperdop met een steel bestaande; *oela sandoeäᶜ* een soort van slang; *sandoeäᶜ pangadang* (*mangadang nasi* is van de rijst, die aan het koken is, de schuim afnemen en de lepel daarvoor gebruikt noemt men *sandoeäᶜ pangadang*) fig. wijsneus, bemoeial, iemand die zich met zaken bemoeit, waarvan hij geen verstand heeft; *lamaᶜ di dèn sandoeäᶜ tèᶜ lai* ik vind het lekker, schep me nog wat op; fig. meer en meer willen hebben; als de vinger gegeven wordt de heele hand willen hebben; *disandoeäᶜkan djoeö moengkö makan* het moet opgeschept worden voor hem, wil hij 't eten; fig. als men het hem niet aanduidt of voordoet, begrijpt hij er niets van; 't moet voor hem gekauwd worden.

شندق **soenda**ᵖ (*sondaᶜ*); *malènggang indaᶜ tapapèh tagaᶜ indaᶜ tasoendaᶜ* met de armen slingeren en niet blijven haken, staan en zich niet stooten; fig. ongestraft kunnen doen wat men wil.

شندق **sondò**ᵖ (gewoonlijk *si sondòᶜ*) het haar over het voorhoofd hangende b.v. van een paard; *basisondòᶜ* een sondòᶜ hebben.

سِندق **sindoeä**ᵖ *manjindoeäᶜ* stooten met het hoofd of de horens.

شندل **soenda** (op hfdpl.) onzedig, ontuchtig, hoerachtig; boeleerster.

سندو **sandau** (in geschriften, o. a. in pantoens) praten, keuvelen (v. H.).

سندورغ **sindòrong** *tasindòrong* naar voren uitgegleden.

سندوسين **sandoesin** (in geschr.) (*soendoesin*) naam van een zijden of fluweelen stof met goud of zilverdraad doorweven.

شندويء **soendoei**ᵖ I *soendoeiᶜ-basoendoeiᶜ* van geslacht tot geslacht, erfelijk; *basoendoeiᶜ*

wat langen tijd gebruikt is of bestaan heeft; *tjintjin hambŏ kŏ oekan kini lai dŏ, lah soendoei^ᶜ-basoendoei^ᶜ* dezen ring van mij heb ik niet pas, hij is van mijn voorouders afkomstig; II *soendoeiᶜ ajam** een korf, waarin kippen broeien.

سندي **sandi** voetstuk, fondament, stut, grondslag; gewricht; *manjandi* van een voetstuk enz. voorzien; *manjandikan* met iets beslaan; *batoe sandi* de steenen neuten, waarop de palen eener woning staan; *adat basandi saraᶜ saraᶜ basandi adat* de adat en godsdienstige wetten strekken elkander tot grondslag.

سندا **soendai** *limau soendai* een zekere limau.

سندا **sondai** schuin; fig. liever niet dan wel willen; niet volgens verlangen; *sondai hati dèn kapai kapasa* ik wil liever niet naar de markt gaan; *manaiĕᶜkan banda sondai* (zie bij *daki*).

سنديء **soendèᶜ** boos; *soendèᶜ hati* boos; *panjoendèᶜ hati* iemand, die gauw boos wordt; *manjoendèᶜkan* boos maken, ophitsen; *manjoendèᶜi* toornen op iemand, van alle kanten ophitsen; *oerang toe djan dipagarahkan awaᶜ nŏ soendèᶜ banai* ge moet met dien man niet gekscheren, hij is gauw boos; *laï* (*lé*) *apaᶜ dèn taᶜkabangih akèh dèn, antah bara bara nan manjoendèᶜi hatinŏ* hoe zou mijn vader niet boos op mij worden, als zooveel lieden hem ophitsen.

سنديامن **sandiaman** een soort van fijne, fraaie matjes.

سنسيغ **sansiĕng** I een langharig hondje; II een soort van bloedzuiger (zie *lansiĕng*), *anaᶜ sansiĕng oerang* scheldwoord voor hondekind.

سنسغ **sonsang** van achteren naar voren, ten onderste boven, tegen de richting in, achteruit, van boven naar beneden; *manjonsangkan* in verkeerde richting ten uitvoer brengen; beginnen met datgeen, wat het einde moest zijn; *manjonsangkan aboeaᶜ* het haar naar boven, naar achteren kammen; *manjonsangkan katŏ* een woord verkeerd opvatten, kwalijk nemen; *anaᶜ sonsang* een kind, dat niet op de gewone wijs geboren wordt maar met de beenen vooruit; *baringin sonsang* naam van een denkbeeldigen boom, wiens bladeren met de ruwe oppervlakte naar boven gekeerd zijn; hij groeit op de maan en dient als lusthof voor de hemelingen.

سنسوغ **sonsong** *manjonsong* te gemoet gaan, tegen de richting van iets anders in bewegen; zich verzetten; tegenspreken; *manjonsong angin* tegen de wind in of op; *sonsong roenoeiᶜ* (zie *roenoeiᶜ*).

سنسيڠ **sènsèng** *manjènsèngkan* in 't algemeen korter maken, inkorten, omvouwen, lager maken; *tasènsèng hati* afkeerig, boos, nijdig, geraakt, verstoord; geworden; *padja manjènsèng* de dageraad breekt aan; *djan satinggi itoe banai paga, sènsèngkanlah sakètèᶜ* maak die omheining toch zoo hoog niet, maak haar wat lager; *kapatanglah amoeăh dèn manòlòng kini indaᶜ lai, hati dèn lah tasènsèng bakèh ang* gisteren wilde ik je helpen, nu niet meer, want ik ben nijdig op je.

سنسم **sansam** *tasansam* zich aan iets puntigs gestoken hebben.

سو **soeŏ** *basoeŏ* elkander ontmoeten, ondervinden, zien, ontmoeten; *djaoeăh badjalan banjaᶜ basoeŏ* als men ver heengaat ondervindt men veel; *basoeŏ nŏ toe nanti nan angkoe katŏkan nan toen* het zal gebeuren, wat ge daar zegt (ik zal het doen); *mampasoeŏkan* elkander laten ontmoeten, laten zien, doen overkomen, doen geschieden aan iemand; *bagai-bagai samiĕng kalakoeannŏ nan dipasoeŏkan kèh awaᶜ* hij heeft allerlei streken tegenover mij uitgehaald; *baikò dèn pasoeŏkan koedŏ toe djŏ ang* ik zal je straks dat paard laten zien; *tasoeŏ* toevallig teruggevonden, terug gekregen, gezien, ontdekt, ondervonden; *pisau dèn nan hilang di roemah si Anoe tasoeŏ di dèn* het mes, dat ik verloren heb, heb ik in de woning van N.N. teruggevonden; *manjoeŏ* wordt alleen gebezigd van hanen in de beteekenis van een anderen haan er bij brengen om hem aan

te hitsen of tot vechten uit te lokken; *kòᶜ naᶜ manangkòᶜ ajam toe soeŏ djŏ nan lain* als ge dien haan wilt vangen, brengt er dan een anderen bij.

سوات **soeatoe** (in geschr.) één; *sasoeatoe* eenig, een of ander, eenig ding.

سوار **soearŏ** stem, *basoearŏ* geluid geven; *manjoearŏi* iemand toeroepen.

سوارڠ **soearang** gemeenschappelijk; *basoearang* gemeenschappelijk bezitten; *pasoearangan* gemeenschappelijke bezitting; *soearang diagiĕh, haratŏ dapatan tingga, haratŏ pambaŏ (pambaŏan) toeroen*; gemeenschappelijke bezittingen worden (bij scheiding of sterfte) verdeeld, wat aan de vrouw toebehoort komt aan haar of haar familie en wat van den man is wordt door hem of zijn familie uit den boedel genomen.

سوارو **soearau** omheinde plaats aan de uitmonding vau een rivier of beek om visch te vangen.

سواس **soeasŏ** goud vermengd met koper, zoodanig dat het een roode kleur krijgt.

سوال **soea** vraag; *manjoea* vragen; *manjoea batindjoe* iemand tot vechten uitdagen; *manjoea bamain* iemand tot spelen uitnoodigen.

سوامي **soeami** echtgenoot, gemaal.

سوب **soebŏ** nutteloos, noodeloos, ondienstbaar, onbruikbaar; *soebŏnŏ kòᶜ pai banai kini, harilah tinggi* 't is noodeloos al gaat ge terstond, want het is al laat; *soebŏ panèh samiĕng hari indaᶜ mamasiĕᶜ kan* de warmte van dezen dag geeft niets, het droogt niet; *soebŏ baranaᶜ samiĕng indaᶜ manòlong awaᶜ* het geeft mij niets kinderen te hebben, zij helpen mij toch niet; *soebŏ samiĕng sarawa kŏ, lah singkèᶜ di hambo* deze broek kan ik niet meer gebruiken, zij is mij te kort.

سوبت **sòbat** vriend, kameraad, makker.

سوبڠ **soebang** oorversierselvanzilver, goud, en ook van hout, dat in de oorlel vastgeklemd wordt en aan den voorkant uit een schijf bestaat; *soebang-soebang* het binnenste van een boompje (*basoeăng* genoemd) waarvan versierselen aan de gordijnen gemaakt worden; *koedŏ basoebang** (gewoonlijk *manjamboeăng*) een paard welks endeldarm eenigszins naar buiten komt, na het doen van eene groote behoefte (bij zwarte paarden een teeken van ongeluk).

سوبق **soebiĕᶜ*** *manjoebiĕᶜ* een klein stukje van iets afscheuren.

سوبؤ **sòbòᶜ** mengsel, gewoonlijk uit twee verschillende metalen bestaande, waarvan er van beide soorten even veel is; *manjòbòᶜ* mengen; *amèh disòbòᶜ djŏ piraᶜ* goud met zilver vermengd.

سوبوه **soeboeăh** dageraad.

سوت **soetŏ** zijde.

سوتن **soetan** in het algemeen de zoon van een *poeteri* onverschillig van welke geboorte de vader is: *soetan, marah, bagindŏ* of *saidi*. Den titel van soetan krijgt ook de zoon, die geboren is tijdens de regeering van zijn vader als vorst, doch niet vóór de troonsbeklimming van deze, tenzij de moeder *poeteri* is.

سوجت **soedjoeiᶜ** nederigheid, *manjoedjoeiᶜ* zich nederbuigen met eerbied.

سوجي **soedji** I gereed, klaar; *basoedji* gereed, klaarmaken, gewoonlijk van eten; II *soedjian* borduursel, borduurwerk.

سوچي **soetji** rein, zuiver; *soetji hati* zuiver van gemoed, oprecht; *panjoetji* hetgeen zuiver of rein maakt; *pasoetjian* zuivering, reiniging.

سودار **soedarŏ** (meer in geschr.) broeder, zuster, hij of zij, die van gemeenschappelijken oorsprong is; *soedarŏ padja* placenta.

سوداڬر **soedaga** (saudaga) koopman, handelaar.

سودت **soedoeiᶜ** hoek, hoekpunt; *indaᶜ katoean soedoeiᶜ* de hoekpunten zijn niet onder een bepaalden vorm te brengen; van een leelijk mensch of dier, van iemand of iets, dat mismaakt is, wanstaltig; ook van iemand, die er geen verstand van heeft iets netjes of naar de vormen af te maken; *indaᶜ tahoe di soedoeiᶜ kantjah* niet weten, waar de hoek is bij een kantjah, fig. dom, onnoozel.

سودڠ **soedoeăng** een tijdelijk afdak, een kraampje, tijdelijk tot uitstalling van koopwa-

ren gebruikt; een hut op de sawahs (sommige zeggen *sŏdong-sŏdong*).

سوّدق **sòdò**ᵖ (*soedoeŭ*ᶜ) een soort van slag-spade; houten schop door de mijnwerkers in de goudmijnen gebruikt; *manjòdò*ᶜ daarmede den grond keeren, opspitten.

سودو **soedoe** I lepel; snavel van eenden en dergelijke vogels; een lepelvormig werktuigje, waarmee men bij het dobbelen de 2 twee duiten naar boven werpt; *manjoedoe* met den lepel, of den snavel opnemen, lepelen; *baroe basoeŏ boeboeŭ na*ᶜ *manjoedoe banai, nan karèh inda*ᶜ *tagigi*ᶜ pas de rijstpap zien en al willen opscheppen, doch wat hard is niet kunnen bijten; fig. tegenover een zwak persoon zich alles durven aanmatigen, maar een sterken niet aankunnen; II *soedoe-soedoe* plant met breed lepelvormig blad; *soedoe-soedoe hati* zwaardvormig uiteinde van het borstbeen.

سوده **soedah** gedaan, afgedaan, afgeloopen, geeindigd, na; *soedah makan hambŏ pai* na den eten ga ik; *soedah itoe* daarna; *soedah itoe a poelŏ lai nan dikatŏkannŏ* wat zeide hij je daarna nog meer; *manjoedahkan* beeindigen, afmaken; *manjoedahi* het einde, besluit van iets uitmaken; *panjoedahan* einde, afloop, beeindiging.

سودي **soedi** *manjoedi* nauwkeurig, ernstig onderzoeken of ondervragen.

سوراتي **soerati** *itiĕ*ᶜ *soerati* naam van een eend.

سورت **soeroei**ᵖ terug; verminderd, gezakt, gevallen b.v. van 't water; in 't algemeen een terugkeeren naar den vorigen toestand; *malah panèh hari koetjoei*ᶜ *daoen, malah hoedjan soeroei*ᶜ *jo*, als het warm weer is, rollen de bladeren zich in elkander en bij regen nemen zij hun vorige gedaante weer aan; *lah soeroei*ᶜ *si Anoe di Padang?* Is N.N. reeds terug van Padang? *lah soeroei*ᶜ *si Batoe bakèh padoesinŏ?* Is N.N. weer met zijn vrouw vereenigd (hij was vroeger gescheiden); *damam soeroei*ᶜ koorts die verminderd is en ook die terug gekomen is; *hati soeroei*ᶜ niet meer boos zijn, terugkomen van vroegere gewoonten, plannen enz. *soeroei*ᶜ *di djalan* fig. een plan, waaraan reeds een begin van uitvoering gegeven is, weer laten varen; *inda*ᶜ *mangana pasang soeroei*ᶜ niet aan laag water denken = niet denken aan het gevolg of aan hetgeen later gebeuren kan; *manjoeroei*ᶜ*kan* iets teruggeven; *manjoeroei*ᶜ*i* iemand van iets terug brengen; *manjoeroei*ᶜ*i api* het vuur kleiner maken; *tasoeroei*ᶜ *kalamboeaì*, teruggetrokken zooals een zeeslak in zijn huisje; fig. van personen, die eerst graag iets willen, doch zich daarna terug trekken; *basisoeroei*ᶜ achteruit loopen, in achterwaartsche beweging zijn; *bakasoeroei*ᶜ*an*, zich terugtrekken van twee of meer personen tegenover elkander, terugkomen van iets b. v. van een gelofte.

سورغ **soeroeăng** *manjoeroeăngkan* een brandend hout onder den pot schuiven, opdat de vlam er onder kome; hout bijleggen ten einde de vlam te vergrooten; *manjoeroeăngi* het vuur doen opflikkeren door b.v. hout te leggen op bijna uitgedoofde kolen; fig. opstoken, ophitsen; *gigih manjoeroeăng* een tand onder een andere uitgroeiende.

سوّرغ **sòrong** *manjòrong* schuiven, voortschuiven; fig. aanbieden van geld en dergelijke ter omkooping; *manjòrongkan* toesteken, vooruit steken, naar voren brengen; *manjòrongkan tangan kabadjoe* de handen door de mouwen van een baadje steken; *tasòrong* te veel vooruit; verder dan men wezen wil of mag; *tasòrong katŏ-katŏ* zich voorbij praten, zich vergeten bij het spreken; *malah bangih banja*ᶜ *tasòrong katŏ-katŏ* indien men boos is, vergeet men zich dikwijls bij het spreken; *balari, kò*ᶜ *inda*ᶜ *mantjaliĕ*ᶜ *banja*ᶜ *kali tasòrong kaloebang* als men, hard loopende, niet goed uit de oogen kijkt, komt men dikwijls in gaten te recht; *èlò*ᶜ*-èlò*ᶜ *mambilang pitih, djan tasòrong bilangannŏ* wees toch voorzichtig met geld tellen, tel niet te veel; *ba*ᶜ *galèh tasòrong* (*tadòrong*) *ka Tikoe* alsof men met handeldrijven op Tikoe terecht gekomen is; fig met verlies of beneden de waarde moeten verkoopen; *kandi sòrong* omgekocht zijn.

سوّرق **sŏra**ᵖ *basŏra*ᶜ juichen, jnbelen, kre-

ten uiten van vreugde, ter aanmoediging of goedkeuring; *sŏraᶜ sŏrai* vreugdekreten, gejubel; *dahoeloe sŏraᶜ dari hantaᶜ* jubelen voor men gestoken heeft; fig. zich verheugen over iets, vóórdat men het in zijn bezit heeft.

سورق **soeroeăᵒ** *manjoeroeăᶜ* zich verbergen; *manjoeroeăᶜkan* iets verbergen, opbergen; *manjoeroeăᶜi* in iets kruipen, onder iets doorkruipen, zich onder iets verbergen, zich vooriemand verschuilen; *si soeroeăᶜ* een krekelsoort; *basisoeroeăᶜ* zich telkens verschuilen, in iets kruipen, b.v. in het water; *panjoeroeăᶜan* hetgeen verborgen gehouden wordt; *oeang soeroeăᶜ* = *oeang tjoetjoeăᶜ; tarŏ manjoeroeăᶜ ikoeă habih* terwijl het voortkruipt om zich te verbergen, raakt het achterste gedeelte weg (als raadsel de naald); fig. terwijl men iets anders zoekt, verliest men hetgeen men heeft; b.v. in het leeren steeds verder gaan, doch vergeten wat men gehad heeft; *malompèᶜ samŏ patah, manjoeroeăᶜ samŏ boengkoeăᶜ* fig. in nood en dood elkander getrouw blijven.

سوراو **soerau** bidhuis, kapel, bijgebouw van een moskee, school voor godsdienstig onderwijs.

سوروه **soeroeăh** *manjoeroeăh* gelasten, bevelen, gebieden; *manjoeroeăhkan* iemand zenden of afvaardigen met een boodschap, last of opdracht; *soeroeăhan* gezant, boodschapper; *pisoeroeăh* last, bevel.

سوريه **soeriĕh** schram, schrap, spoor, kras; *manjoeriĕhkan* met iets krassen maken, aanstrijken; *manjoeriĕhi* veelheid uitdrukkende of iets met krassen maken; *soeriĕhkanlah api-api, naᶜ tarang* strijk een lucifer aan, opdat wij kunnen zien; *basoeriĕh baᶜ sipasin*, (ook wel *sipasan*), *badjadjaᶜ baᶜ bakiĕᶜ* sporen achterlatende zooals de *si pasin* (het masker van den glazenmaker) sporen achterlatende zooals de snip (zie *djadjaᶜ*).

سوري **soeri** I het raam, de aanzetter bij het weeftoestel bestaande uit twee plankjes, waartusschen de rieten, die dienen om de kettingdraden op de vereischte breedte van elkander te houden; II *soeri toeladan kain* (zie *toeladan*).

سوراي **sŏrai** vroolijkheid, luidruchtigheid, gewoonlijk met *sŏraᶜ* verbonden.

سوسوت **soesoeiᵒ** *manjoesoeiᶜ* verminderen, slinken, krimpen; *manjoesoeiᶜkan* doen verminderen, doen slinken of krimpen.

سوسوق **soesoeăᵒ** *manjoesoeăᶜ* begin maken met iets, aanleggen, op touw zetten; *basoesoeăᶜ kajŏ* beginnen rijk te worden.

سوسون **soesoen** stel of hoeveelheid van voorwerpen, die in elkander passen; *manjoesoen* in, op, naast elkander zetten; *manjoesoen oerang* verzoenen, tot elkander brengen van personen, die verschil of twist met elkander hebben; *oerang di roemah toe bagadoeăh samiĕng tiòᶜ-tiòᶜ hari indaᶜ tasoesoen di panghoeloenŏ* de personen in dat huis twisten elken dag en kunnen niet door hun panghoeloe tot een gebracht worden; *manjoesoen paloepaᶜ** stadium bij den rijstgroei, de zijstengels hebben zich ontwikkeld en worden omsloten door de bladeren; *soesoen basoesoen* op elkander gestapeld, in elkander gezet van naar boven kleiner wordende voorwerpen; *doedoeăᶜ basoesoen* in deemoedige houding zitten met gebogen hoofd en gevouwen handen; *soesoen pakoe* van kinderen uit één huishouden: opeenvolgend in grootte of leeftijd.

سوسو **soesoe** borst, de borsten van een vrouw; uier; *manjoesoe* aan de borst zijn; *manjoesoekan* iets als soesoe gebruiken, zuigen aan of op iets; *manjoesoei* zogen; *aïĕ soesoe* melk, zog; *sasoesoean* zoogbroeder, zoogzuster.

سوسوق **sòsòᵒ** (zie *sasòᶜ* en *sòsòh*).

سوسه **soesah** (zelden) moeite, zorg, last, drukte, enz.

سوسوه **soesoeăh** natuurlijke hanespoor.

سوسوه **sòsòh** *manjòsòh* opslurpen; achter elkander leegdrinken; fig. in groote mate, op flinke wijze iets verrichten, durven; *manjòsòh mambali* een groote hoeveelheid tegelijk koopen, opkoopen; *manjòsòh makan* een groote hoeveelheid in eens opeten; *manjòsòh bakaradjŏ* zonder ophouden werken; *manjòsòh djŏ tèndjoe* hevig klappen uitdeelen; *manjòsòh taroeăh* een weddenschap tegen velen aangaan;

manjòsòh hoedjan door den regen loopen; *manjòsòh api* niet om het vuur geven; *manjòsòh moesoeăh* den vijand trotseeren enz.

سوڠت **soengoei**ᵖ er ontevreden uitzien; *soengoei*ᶜ *hati* ontevreden, onaangenaam gestemd over iets b.v. als men onverdiend beknord of bestraft wordt; *si soengoei*ᶜ knevel; *injiĕ*ᶜ *soengoei*ᶜ benaming voor den tijger als liefkozing.

†سوڠر **soengiè** *manjoengiĕ* voorover buigen b.v. om in de diepte te kijken; *tasoengiĕ* te veel voorover gebogen en daardoor vallen.

سوڠق **soengiè**ᵖ *manjoengiĕ*ᶜ zich uitsloven, vlijtig bezig zijn; *manjoengiĕ*ᶜ *bakaradjŏ* stevig door werken; *manjoengiĕ*ᶜ *manjoerè*ᶜ druk schrijven; *soengiĕ*ᶜ*lah mamangkoeă ladang toe na*ᶜ *lakèh soedah* spit vlijtig of stevig door op dat veld, dan is het gauw klaar.

سوڠو **soengoe** snuit, bek; *soengoe bada*ᶜ hoorn van den rhinoceros; *singkè*ᶜ *soengoe* kort van stof zijn, geen lange of niet veel praatjes kunnen velen, gauw driftig worden; *djan pandjang banai bakatŏ bakèh oerang toe awa*ᶜ*nŏ singkè*ᶜ *soengoe* spreek niet te lang tegen hem, hij wordt gauw driftig.

سوڠه **sòngòh** *manjòngòh* een weinig voorover buigen b.v. om te hooren wat een ander zegt; door het raam kijken, uit het raam hangen; een weinig voor den dag komen; *manjòngòhkan* laten zien, voor den dag brengen, openbaren; *djan manjòngòh djoeŏ di pintoe, tarambau baikŏ* hang toch niet zoo uit het venster, ge zult zóó vallen; *djan disòngòhkan katŏ-katŏ nan batin* ge moet geen geheimen verklappen.

سوڠاي **soengai** rivier; *kasoengai* naar den waterkant gaan, om eene natuurlijke behoefte te doen of ook om water te halen; *tasoengai* zijn behoefte doen; *kasoengai sambiĕ pi mandi* twee vliegen in een klap slaan, twee werken tegelijker tijd doen.

سوق **soeò**ᵖ *manjoeò*ᶜ het eten naar den mond brengen; *tangan soeò*ᶜ de hand, waarmee dit geschiedt, rechterhand; *soeò*ᶜ rechts; *manjoeò*ᶜ*kan* voederen, in den mond of voor den mond van een ander brengen, b.v. zooals de vogels hun jongen doen; fig. omkoopen; *manjoeò*ᶜ*i moentjoeăng* den mond stoppen b.v. *djŏ pisang*.

سوقت **soepi**ᵖ (zie *sampi*ᶜ).

سوقق **soepa**ᵖ (zie *koepa*ᶜ) I gebroken, gescheiden, afgebroken b.v. van een handvat, een oor, steel enz.; *karih soepa*ᶜ *dagoeă*ᶜ een kris met een gebroken handvat; *nan bakarih soepa*ᶜ *dagoeă*ᶜ, *nan bakoedŏ balang koeroeih* een kris hebben, waarvan het handvat afgebroken is, en een bont paard, dat mager is; fig. voor een panghoeloe, die nog niet als zoodanig zijn feest gegeven heeft; iemand, die een betrekking waarneemt of op het punt staat een betrekking te aanvaarden; II huidziekte waarbij de huid afschubt, vooral aan de handen en voeten.

سوڤن **sòpan** bescheiden, welgemanierd, ingetogen; kuisch; *sŏpan* wordt gewoonlijk van de vrouwen gezegd terwijl dan daar tegenover *maloe* voor de mannen gebruikt wordt b.v. *padoesi sasŏpan, laki-laki samaloe.*

سوق **soea**ᵖ present, fooitje, toegift; de laatste inzet, die door iemand verloren wordt, maar dien hij mag houden om nog eens zijn geluk te beproeven of om naar huis te gaan; een kaart die verwisseld wordt, om een betere te krijgen.

سوك **soekŏ** vreugde, genot, blijdschap; gaarne (iets doen), gesteld zijn op iets of iemand.

سوكت **soekè**ᵖ inhoudsmaat van vier *gantangs; nan sasoekè*ᶜ *ampè*ᶜ *gantang samiĕng toemah di nŏ* men kan er staat op maken; hij verkoopt geen draaierijen; *djandi sasoekè*ᶜ *inda*ᶜ *sagantang* wat een soekat is kan niet een gantang worden; fig. wat boven ons hoofd besloten is, kunnen wij niet veranderen.

سوكر **soeka** ellende, nooddruft; arm, armoedig; moeielijk, lastig.

سوكر **soekoeă** (zelden) dank, dankbaarheid.

سوكڠ **soekoeăng** I* hoofdkussen; II een gaffelvormige paal, waarop de spil van de *kintjir* rust.

سوكڠ **sòkong** I schuine stut om het om-

vallen van iets te beletten; ook wel voor een doek of iets dergelijks gebruikt, om iets een ronden of gezwollen vorm te geven b.v. onder het baadje om een boezem of op den rug, om een bochel te maken; *manjòkong* stutten, schoren; *pisòkong* vooral voor den stok, die in schuine richting met de eene punt op den grond en de andere tegen de deur staat ter afsluiting; opvangen met de handen of met den mond, zooals b.v. de honden doen; *manjòkong goendoe* de duiten door een speler opgeworpen, opvangen ten einde het spel niet te laten doorgaan, gewoonlijk door de tegenpartij gedaan als deze wat aan te merken heeft; *manjòkong djŏ oeang* door het aanbieden van geld iets gedaan zien te krijgen; *malah disòkong djŏ oeang laï taᵋ kaamoeäh jŏ manòlong awaᵋ* als ik hem geld aanbied, waarom zou hij mij dan niet willen helpen; *manjòkong katŏ-katŏ* tegenspreken; *kajoe panjòkong* een tweetandige vork van de nachtwacht om dieven te vangen (*kajoe basangkaᵋ*, *kajoe batoepang*).

سوكم **soekam** een bank van bamboelatten in een afgedamd gedeelte eener rivier, waarop de visch door de kracht van 't water geworpen en gevangen wordt.

سوكن **soekoen** I broodvrucht; II *manjoekoen* bedelven, bedekken b.v. met zand; iemand met zand, asch enz. gooien b.v. in de oogen; *manjoekoen djŏ oeang* overhalen met geld; *boetŏ matŏ hambŏ disoekoen si Anoe djŏ haboe* ik ben blind, N.N. heeft mij asch in de oogen gegooid; *kòᵋ indaᵋ jŏ amoeäh si Anoe soekoen malah djŏ pitih* als N.N. niet wil haal hem dan over met geld.

سوكه **sòkah** in groote mate, overvloedig, b.v. *sòkah mambari* mild, vrijgevig, gul; *sòkah di pakaian* overvloed van kleeren; *sòkah hidoeiᵋ* wel voorzien van het noodige, er goed van leven; *manjòkahkan* overvloedig maken, in overvloed voorzien of geven; *pai baralèᵋ hambŏ karoemah si Anoe, sòkah banai pamakanannŏ* ik ga naar de partij van N.N., er is bij hem allerlei eten in overvloed; *banjaᵋ oerang soekŏ makan oepah djŏ toean toe, dèᵋ toean toe sòkah banai* velen willen graag bij hem werken, want hij is gul.

سوكي **soeki** volop, overvloedig; *manjoekikan* volop geven, verzadigen; *tiòᵋ-tiòᵋ habih poeasŏ soeki malin di sidakah* bij het einde van elken vasten krijgt de malin volop aalmoezen; *manjoekikan djŏ makanan* volop te eten geven.

†سوكر **soega** in *manjoega hati dèn malièᵋnŏ* ik ben nijdig als ik hem zie; *bangkiᵋ soega* toornig worden.

سوكو **sögö*** (zie *sògòᵋ*).

سوكوء **sògòᵋ** I beschroomd, wankelmoedig; bevreesd voor iets, geen vertrouwen hebben in iets; *sògòᵋ awaᵋ masoeäᵋ kahalèᵋ oerang gadang*, *indaᵋ nan samŏ djŏ awaᵋ soerang djoeŏ* ik ben beschroomd naar het feest van een aanzienlijk man te gaan, er is daar niemand van mijn gelijken; *manjògòᵋkan* bang, wankelmoedig maken, afschrikken; *manjògòᵋ karatèh* niet vertrouwen, dat het eerlijk toegaat en daarom de kaarten over schudden; *manjògòᵋ djŏ oeang* omkoopen; *kanai sògòᵋ* omgekocht; van zijn voornemen afgebracht; II *sògòᵋ** in de beteekenis van *djikalau* b.v. *sògòᵋ baᵋ nan toen katŏ ang. indaᵋ amoeäh dèn* als ge zoo spreekt, dan wil ik niet.

سوكه **soegèh** dun, uitgevallen van de haren; *manjoegèhkan aboeäᵋnŏ* zijn haren uittrekken; *lah soegèh kuinnŏ* uitgekleed, niets meer bezitten, zoo arm als Job.

سوكي **soegi** I alles wat gebruikt wordt om de tanden schoon te wrijven, doch hoofdzakelijk een soort van hout (*kajoe soegi*); tabakspruimpje (ook wel *soegi timbakau*); *basoegi* de tanden schuieren; II *soegi-soegi* een boompje welks bladeren als geneesmiddel worden gebruikt; III *soegi landaᵋ* pennen van het stekelvarken (men zegt ook *sigoelandaᵋ* en *saga landaᵋ*).

سول **soelŏ** een werktuig om den bast van een klapper af te scheuren; *manjoelŏ* steken, stooten met lange voorwerpen b.v. met een lans; spietsen; *sabab moengkŏ boentjah labah toe, dèᵋ anaᵋ toe manjoelŏ sarangnŏ* de bijen zijn onrustig, omdat dat kind in hun nest ge-

stoken heeft; *manjoelŏkan* steken met iets in iets; *si Badoe manjoelŏkan toengkè̍ꜝ rotan hambŏ kaapi* Badoe steekt mijn rottingstok in het vuur; *manjoelŏ djŏ api* aansteken, in brand steken; *oerang nan manjoelŏ roemah si Anoe taboeang sapoeloeăh tahoen* de man, die het huis van N.N. in brand gestoken heeft, is voor tien jaar verbannen; *manjoelŏ hati oerang* opruien, opstoken; *tasoelŏ* bij vergissing, zonder opzet ergens ingedompeld, ingevallen; *tasoelŏ kaapi* in 't vuur geraakt; *manahan soelŏ dangan radjam* van alles ondervonden hebben, veel kunnen uitstaan.

سولت **soeli**ᵖ moeielijk, bezwaarlijk; *soeli*ꜝ *manampoeăh* ontoegankelijk; *sadang soeli*ꜝ van vrouwen: zwanger zijn; *tasoeli*ꜝ bezig zijn met iets, wat niet openbaar verricht kan worden, b.v. zich aan of uitkleeden; *di nan soeli*ꜝ de gevoelige of verborgen plaatsen van ons lichaam b.v. tusschen de vingers, onder de armen of tusschen de beenen, achter het oor enz.; *kitŏ kini sadang di nan soeli*ꜝ wij bevinden ons nu in een moeielijken toestand.

†سولا **soela** vederen (v. H.).

سولغ **sŏlang** *manjŏlang* tegenhouden, beletten; *manjŏlang katŏ-katŏ* tegenspreken, in de rede vallen; *katŏ goeroe inda*ꜝ *è̍lŏ*ꜝ *disŏlang* het is niet behoorlijk zijn onderwijzer tegen te spreken; II *manjŏlang* op de schouders of den nek nemen; *mambaŏ médja toe sŏlang samiĕnglah* om die tafel weg te brengen moet ge haar maar op de schouders nemen.

سولڠ **sòlong** verlegen, onhandig, vreemd zijn aan iets, ongewoon; niet op de hoogte.

سوليغ **soeliĕng** I *manjoeliĕng* het hoofd naar beneden en het achterste naar boven richten; *manjoeliĕngkan* iets omkeeren, op den kop zetten; *manjoeliĕngi oerang* zijn achterste toesteken aan iemand uit minachting; *basisoeliĕng* buitelen, duikelen (ook *basisoenggiĕng*, *batjoenggiĕng*); *djan basisoeliĕng djoeŏ dalam aĭĕ panjiĕng baikŏ* duikel toch niet zoo in het water ge zult duizelig worden; *soeliĕng-soeliĕngi bakaradjŏ* hals over kop werken; *tasoeliĕnglah ang* verwensching in de beteekenis moge het u tegenloopen; *sambah soeliĕng* onoprecht, huichelend; *djan sambah soeliĕng bakè̍h radjŏ bana-bana samiĕnglah* huichel niet tegen onze hoofden, maar wees oprecht; II een soort van fluit.

سولق **soeloei**ᵖ klein vaartuig, sloep.

سولق (سلوک) **soeloeă**ᵖ godsdienstige afzondering van 40 dagen.

سولم **sŏlam** borduursel; *manjŏlam* borduren.

سولو **sŏlŏ** *manjŏlŏ djandji* uitstel vragen; *manjŏlŏ roendiĕng* iemand in zijn gesprek storen, in de rede vallen.

سولوق **sòlò**ᵖ bocht, inham in een rivier; uithoek van een negorij; de plek aan één of beide zijden, boven het voorhoofd, waar geen haar groeit.

سوله **soelah** kaal nl. door het uitvallen van de haren; afgesleten van de kleeren; van boomen, als de schors afgesleten is door het schuren daartegen van eenig dier; *lah soelah tapa*ꜝ *tangan awa*ꜝ *inda*ꜝ *djoeŏ mandjadi nan diboeè̍*ꜝ fig. voor: ik heb me afgesloofd en wat ik deed lukte toch niet.

سوله **soeloeăh** toorts, fakkel; *soeloeăh toenam* of *toenan* een fakkel door de honingverzamelaars gebruikt; *manjoeloeăh* met een fakkel bijlichten; *manjoeloeăh-njoeloeăhi* onderzoeken; trachten opheldering te krijgen; *inda*ꜝ *basoeloeăh batang pisang bagalanggang matŏ rang banja*ꜝ fig. deze zaak is geen geheim iedereen heeft het gezien of weet het.

سومر **soemoeă** put, waterput.

سونت **soenat** *soenat rasoel* besnijdenis.

سونو **soenoe** *manjoenoe* aansteken, in brand steken; *soenoelah sarŏ*ꜝ *nan tatamboen toe* steek het vuil, dat daar op een hoop gelegd is, in brand; *tasoenoe* toestand van wulpsche vrouwen: niet te bevredigen zijnde, hysterisch; *tasoenoe djantoeăng* boos, toornig.

• سوني **soeni** (zie *soenji*); ook wel *soeni pakiĕ*ꜝ uit alle macht schreeuwen (zie *sani*).

سوءي **soeai** passend, geschikt voor iets; *sasoeai* voor elkander passend of geschikt b.v. een spijker in een gat; *sasoeai paroendiĕngan* het eens zijn, overeenstemmen.

سوئ **soeè** boosaardig, driftig; zijn toorn botvierende.

سويق **soeja** *manjoeja* afscheuren, afstroopen; vaneen scheuren of trekken, in stukken trekken; *disoejanŏ moentjoeăngnŏ kian koemari* fig. voor: overal rondvertellen, ruchtbaar maken.

سويق **soejoeă** het overstekende gedeelte van het dak aan de smalle zijde van een Maleische woning.

سويو **sòjò*** (zie het vorige).

سه **soeăh** kst! geluid, dat men maakt als men beesten wegjaagt.

سه **siĕh** (zie *soeăh*).

سويي **soenji** eenzaam, verlaten, stil, onbewoond, onbezocht, afgelegen; vrij, ontheven (deze twee laatste beteekenissen zelden); *basoenji-soenji* in stilte leven, zich afzonderen.

سهاج **sahadjŏ** (zie *sadjŏ*).

سهاي **sahajŏ** (zie *sajŏ*).

سي **si** aanwijzer vóór eigennamen en ter vorming van benamingen naar de eene of andere eigenschap van 't voorwerp; *si Badoe* Badoe; *si boejoeăng* de jongen; *si oepiĕ* het meisje; *si Anoe* N.N.; *si kadjoei* kruidje roer mij niet; *si koedoeăng* iemand met een afgekapt lichaamsdeel enz.

سي٢ **siŏ-siŏ** onvoorzichtig, ondoordacht, roekeloos; *koedŏ sapangadjoei toe disoeroeăh pakai di padja kètè siŏ-siŏ banai* zulk een schrikachtig paard door kleine kinderen te laten gebruiken is zeer onvoorzichtig; *hari panèh mamaroen dakè roemah siŏ-siŏ banai* bij droog weer dicht bij het huis vuil te verbranden is zeer onvoorzichtig.

سياست **siasè** *manjiasè* vragen, ondervragen b.v. wat of waarom iemand iets doet, waar of wanneer iemand heengaat, waar hij vandaan komt, enz.; *ka* (*kan*) *a kau siasè bakèh dèn* waarom vraagt ge me dat? (tegen een vrouw).

سياڤ **siapŏ** (zelden) wie.

سيامڠ **siamang** naam van een langarmigen aap; *ba siamang koerang kajoe* fig. niet op zijn gemak zijn, omdat men missen moet waaraan men gewoon is.

سياڠيت **siangi** (zie volgende).

سياڽيت **siani** een scherpe, harde grassoort.

سيبويت **siboei** druk; *basiboei* het druk hebben.

سيبر **siba** I baan, geer, zijstuk onder den arm van een badjoe (in het kruis van een broek *pisa*); *siba batanti* (zie *tanti*); II *basibaran* naar alle kanten heen, uit elkander b.v. *basibaran oerang lari; kasibaran* in iets betrokken worden; te lijden hebben voor het kwaad, dat anderen, met wie men omgaat, gedaan hebben; ook van een bevolking, onder wie een epidemische ziekte wordt aangebracht.

سيبير **sibiĕ** I klein stukje of brokje van iets; *sibiĕran toelang* deel van het gebeente; fig. eigen vleesch en bloed; II partijdig; *manjibiĕ* den een boven den ander verkiezen (zie *sabi*); *hoekoeman parakarŏ toe inda adiĕ karanŏ hakin sibiĕ bakèh nan sabalah* de uitspraak in deze zaak is niet rechtvaardig, wijl de rechters partijdig zijn (in deze beteekenis gebruikt men echter gewoonlijk *kibiĕ*).

سيبق **siba** gescheiden b.v. van de haren; *manjiba* van een doen, scheiden, klieven; *manjiba aboeă* een naad of scheiding in het haar maken; *disibanŏ aiĕ di kapa api* het stoomschip klieft de baren; *basiba* uit of van elkander gegaan, van twee of meer personen of andere voorwerpen; *basiba-siba* zich verstrooien; *aiĕ gadang batoe basiba* door den fellen stroom geraken de steenen van elkander fig. doelende op scheiding tusschen de familieleden tengevolge van twist of andere onaangenaamheden, of ook door sterfte, op de verdeeling der poesakŏ; *boeroeăng siba* de orde der vogels, bij wie twee teenen naar voren en twee naar achteren gericht zijn.

سيبوق **siboeă** *manjiboeă* loeren.

سيئت **sioei** *manjioei* geluidnabootsing van het in brand vliegen van licht brandbare stoffen b.v. van droog gras, papier, haren enz. zulke stoffen in brand steken; *disioei api* even met het vuur in aanraking geweest zijn, gezengd, geschroeid, b.v. van de haren; *sasioei* een oogenblik.

سَيْتن **sétan** satan, duivel.

سيتو **sitoe** (zelden) *disitoe* dáár, op die plaats.

سيتي **siti** hofdame, mevrouw, meesteres.

سيدڠ **sidang** *sidang djoemaat* godsdienstige vergadering van minstens 44 (volgens anderen 40) mannen; in *sidang toean* is *dang* een uitdrukking van eerbied, achting of liefkozing of wel een stopwoord, meermalen in handschriften voorkomende.

سيدق **sida**ᵔ (zie *sada*ᵋ I).

سيديق **sidië**ᵔ I slim, geslepen, berekend, vlug van begrip, juist van oordeel, verstandig, oplettend; *ana*ᵋ *toe sidië*ᵋ *banai, lakèh dapè*ᵋ *di nŏ a nan diadjakan* dit is een zeer vlug kind, het begrijpt spoedig wat men het leert; *manjidië*ᵋ*i* bij zich zelven het goede en kwade van iets overwegen; zich op de hoogte stellen van iets; *sidië*ᵋ *amèh* een lepeltje, bij het wegen van stofgoud gebezigd; II *sasidië*ᵋ een spel waarbij de eene met den rug van de vlakke hand dicht langs die van den anderen strijkt of stoot, om elkander met de nagels in het vleesch bij den pols te raken; *basidië*ᵋ *balantië*ᵋ *djari* (*balantië*ᵋ *djari* is daarbij de vingers wat ombuigen, om zoodoende beter te raken zonder zelf geraakt te worden); fig. het op elkanders nadeel gemunt hebben, doch tevens zorgen zelf daarvan geen dupe te worden.

†سيّا **sia** *manjia* verbranden, in brand steken, vooral van licht brandbare stoffen; *aboeë*ᵋ *sia* de haren van een pas geboren kind.

سيرت **sirè**ᵔ *manjirè*ᵋ knoopen, breien; van de spin: een net maken; *basirè*ᵋ onduidelijk, schemerachtig, ingewikkeld; *parakarŏ basirè*ᵋ een ingewikkelde zaak; *basirè*ᵋ *pamandangan* niet goed kunnen onderscheiden of uit elkander houden van andere voorwerpen; *dè*ᵋ *djaoeäh roemah nan toen lah basirè*ᵋ *pamandangan awa*ᵋ wijl het huis zoo ver af is, kan ik het niet goed onderscheiden.

سيْرت **sérè**ᵔ *manjérè*ᵋ uit de richting gaan, afwijken; *manjérè*ᵋ*kan* van richting doen veranderen, doen afwijken; *katŏ tasérè*ᵋ fig. iets zeggen, dat niet overeenkomt met een vroeger gezegde en waardoor men zich verraadt; zich blootgegeven hebben; *tjakŏ napi djawabnŏ, kini katŏnŏ lah tasérè*ᵋ zoo straks was hij standvastig in zijn antwoorden, nu heeft hij zich blootgegeven; *sérè*ᵋ *katŏ* zinspelingen maken door tegen een tweede iets te zeggen, wat op een derde van toepassing is; steken onder water geven; *kama tasérè*ᵋ *katŏ-katŏ toe* op wien doelen die woorden van hem.

سيْرڠ **sérang** *sérang pamandangan* staroogen b.v. door het kijken in fel zonlicht; niet zichtbaar door het scherpe licht, dat op het voorwerp valt; *kasérangan* de toestand van iemand, die iets niet goed zien kan b.v. als men in schuine richting op een glimmend bord ziet.

سيْروڠ **sérong** schuin, scheef, van de rechte lijn afwijkend; *sérong-manjérong* nu in de eene dan in de andere richting gaan, zooals b.v. bij het schaakspel; *oedjoeäng sérong manikam djadja*ᵋ de kain zoo omgeslagen, dat de lange punt juist naar den voet gericht is; (men zegt ook: *sérong ang rimbiëh banai* de punt van je kain hangt te veel naar beneden).

سيرڠ **siriëng** randversiering van een andere kleur dan het voorwerp b.v. boord, kant, gekleurde streep enz.

سيْريڠ **sérèng*** I (zie *sérè*ᵋ); II *kasérèngan* (= *kaserangan*).

سيرق **sirò**ᵔ I *manjirò*ᵋ*kan darah* doen opstijgen van het bloed, verschrikt maken, met angst of vrees vervullen; *manjirò*ᵋ*kan hati* boos, driftig maken; *darah tasirò*ᵋ eensklaps verschrikt, verheugd, ontroerd; het stekend gevoel in het hart als men aan iets onaangenaams denkt; *tasirò*ᵋ *hati* driftig, boos; *panjirò*ᵋ driftkop, schrikachtige; *tasirò*ᵋ *hati awa*ᵋ *dè*ᵋ *oerang toe mambari basŏ apa*ᵋ *awa*ᵋ ik werd driftig, omdat die man mijn vader beleedigde; *tasirò*ᵋ *darah awa*ᵋ *api lah gadang di bilië*ᵋ ik was verschrikt, omdat de vlam in de kamer al zoo groot was; II* *manjirò*ᵋ*kan aïë* besprenkelen met water; *manjirò*ᵋ *djamoeä* de te drogen gelegde rijst besprenkelen.

سيْرق **séra**ᵔ verstrooid, verspreid, wanor-

delijk uit elkander; *manjéraᵋkan* iets verstrooien, uitstrooien, verspreiden, van elkander of uit elkander doen; iets sprenkelen; *hambŏ manjéraᵋkan aïĕ kadjamoeă* ik sprenkel water over de padi, die te drogen ligt; *manjéraᵋi* iets besprenkelen, bestrooien (*djamoeă diséraᵋi djŏ aïĕ*); *baséraᵋ* verstrooid, van of uit elkander; *baséraᵋ lari* naar verschillende kanten of verstrooid uit elkander loopen; *baséraᵋ-séraᵋ* overal verspreid, verstrooid, door elkander; *mampaséraᵋkan* iets verstrooien, wegwerpen, versmaden; fig. niet willen, zich niet storen aan; *paséraᵋkanlah kain toe indaᵋ katoedjoe di dèn* werp die kain weg, ik heb er geen zin in of ze lijkt me niet; *djan ditoeroeiᵋkan laï katŏ-katŏ oerang toe, paséraᵋkanlah* luister niet naar hetgeen die man zegt, stoor er u niet aan; *taséraᵋ barèh kau* fig. voor het onbedekt zijn van zeker lichaamsdeel; *taséraᵋ ramboeiᵋ* loshangen van het hoofdhaar (gewoonlijk *tagérai*); *taséraᵋ boenjinŏ* 't wordt overal verteld, 't wordt algemeen gezegd; *boengŏ panjéraᵋi koeboeă* bloemen worden gebruikt om het graf te bestrooien.

سيرم **siram** *manjiram* gieten.

سيرو **siroe** *basiroe* door elkander loopen, krioelen van eene menigte; *angin basiroe* dwarlwind. (zie bij *saboeng*).

سيره **sirah** rood; *sirah toeŏ* donkerrood, donkerbruin; *sirah bakaboeiᵋ* tusschen grijs en bruin; *manjirah* zich rood voordoen; *manjirahkan* rood maken; *kasirahan* roodachtig; *basirahan moekŏ* met elkander twisten, op elkander boos zijn; *pitih sirah* duit ($^1/_{120}$ gulden) ook overdrachtelijk voor geld; *kŏᵋ laï pitih sirah boeliĕh sadŏnŏ* als ge geld hebt, kunt ge alles krijgen.

سيره **siriĕh** betel; *siriĕh karakŏᵋ* sirihbladeren, die aan den stam en niet aan de loten groeien en die droog en hard zijn; ook een soort van wilde betel; *siriĕh tanjŏ* een toovermiddel, waardoor men van een slapende antwoord krijgt, op hetgeen men vraagt; *siriĕh gadang** een versierden tempel met sirih benoodigdheden er in, bij gelegenheid van een trouwplechtigheid naar de bruid gebracht; *manjiriĕhi oerang* iemand *sirih* presenteeren; *sakapoeă siriĕh* eventjes.

سيٚري **sérai** (zie *séraᵋ*) meer gewoonlijk van zeer kleine voorwerpen zooals van zand, peper, padikorrels enz. gebruikt; *hoedjan manjérai* stofregenen.

سيس **sisŏ** overschot, restantje; *manjisŏkan* doen overschieten, overlaten; *oepèh ratjoen sisŏ mamakan* er heeft werkelijk vergiftiging plaats gehad als de overblijfselen doodelijk werken; een uitdrukking in de oendang-oendang; *sisŏ ombaᵋ mahampèhkan* overblijfselen van hetgeen de golven wegsmeten; fig. voor iets wat niet meer gebruikt kan worden; voor personen, die nergens voor deugen; voor ontuchtigen; voor personen, die pas van een zware ziekte hersteld zijn; *indaᵋ basisŏ atah di mantjiᵋ* fig. het is schoon opgegeten.

سيٚس **sésŏ** moeite, pijniging; *manjésŏ* pijnigen, kastijden.

سيسير **sisiĕ** I (op hfdpl.) kam, egge; II *kasisiĕran* een splinter in 't vleesch hebben zitten.

سيسق **sisiᵋ** *manjisiᵋ* aanvullen, bijvoegen van datgeen wat ontbreekt of weggegaan is b.v. van de padi, als er eenige plantjes niet opgekomen zijn; van een pagger, van een kous of ander kleedingstuk, waarin een gat is; van personen, wier aantal niet compleet is; zich tusschenvoegen, bijkomen, b.v. van nieuwe pokken, terwijl de oude nog niet weg zijn; *sisiᵋlah paga nan oempang toe* maak die schutting, waaraan latten ontbreken, dicht; *manjisiᵋkan* iets tusschensteken, tusschenvoegen, b.v. van een pen: achter de ooren leggen; *sisiᵋkanlah mansiang kŏ kalapiĕᵋ nan tjabiĕᵋ toe* vlecht deze biezen in dat gescheurde matje; *tasisiᵋ di hati* ter harte genomen, er altijd om denkende; *hati tasisiᵋ baᵋ palapah* het hart is bekneld zooals de *palapah* (de palapah wordt tusschen het weefgetouw gestoken als men den arbeid staakt) fig. zeer dom of onverschillig zijn; *padi disisiᵋ djŏ halalang* padi waartusschen halalang geplant is; fig. van een deugdzaam mensch in slecht gezelschap verkeerende; goeden en kwaden onder elkander; *mampa-*

sisiᶜ van een kris in den gordel steken; *bapasisiᶜ karih* met een kris in den gordel gestoken, een kris in den gordel dragende; (plaatselijk zegt men ook *manisiᶜ* voor *manjisiᶜ*).

سيسق **sisiĕᵖ** schub; fig. datgeen wat boven iemands hoofd besloten is, lot; *manjisiĕᶜ* van de schubben, de doorns, het ruwe van een oppervlakte ontdoen, zooals bij de bamboes; afsteken van ongelijke kanten of uitstekende aarddeelen; *manjisiĕᶜ dagiĕng* iemand het leven onaangenaam maken; *lah baᶜ disisiĕᶜ oerang mati* fig. voor veel sterfte; *panjakiᶜ sisiĕᶜ* schubziekte; *djalan basisiĕᶜ* een schoon gemaakte weg; *èlòᶜ sisiĕᶜ* van dieren, die geluk aanbrengen aan hem, die ze onderhoudt; *oerang èlòᶜ sisiĕᶜ* iemand, wien alles voor den wind gaat of die gelukkig in ondernemingen is; *panjisiĕᶜan* hetgeen van eenig lichaam is weg gedaan; fig. voor geringe personen; *mamintaᶜ sisiĕᶜ kalimbèᶜ* schubben aan een *limbèᶜ* (die ze niet heeft) vragen; fig. vragen, waar niets te krijgen is.

سيسيه **sisiĕh** *manjisiĕh* scheiden, sorteeren, zich verwijderen, afzonderen; op zij gaan; *manjisiĕhkan* iets afzonderen van iets anders; ter zijde leggen; *mampasisiĕhkan* van elkander scheiden of afzonderen; *basisiĕh* van elkander gescheiden, gesorteerd.

سيسي **sisi** (op hfdpl.) zijde, kant.

سيسي **sésé** *manjésé* achteruit loopen, op zij uitgaan b.v. om voorbij iemand heen te komen, ook als bewijs van eerbied; een omweg nemen om iemand te ontwijken; *manjésékan* doen gaan voorbij iemand of iets heen, enz.; *hambŏ manjésé laloe djan basoeŏ toeankoe larèh* ik neem een omweg, om het larashoofd ntet te ontmoeten; *hambŏ manjésé si Anoe* ik ontwijk N.N., ik ga voorbij N.N. heen (op bedoelde wijs); *sésékanlah kambiĕng toe kòᶜ takoeiᶜ jŏ di andjiĕng* leid die geit op zij heen, als zij bang is voor honden.

سيغ **singŏ** leeuw.

سيغ **siang** dag, daglicht; licht b.v. van een kamer, waarin veel lampen branden; *siang malam* dag en nacht; *kini baharoe siang hari di nŏ, tjakŏ indaᶜ jŏ tahoe baᶜa djalannŏ parakarŏ toe* nu begrijpt hij het pas, straks wist hij niet hoe het met de zaak zat; *basiang* schoonmaken, ook wel van visch en groenten gezegd; het onkruid tusschen de planten wegdoen, wieden; *siang katjiĕᶜ* het eerste wieden, waarbij gras en onkruid uitgetrokken en gestorven plantjes omgewoeld worden; *siang gadang* (een maand later) waarbij gras en onkruid ondergewerkt en in sommige streken mest aangebracht wordt; *siang sèmbèᶜ* het laatste wieden, waarbij doode halmen afgeplukt en de dijken in orde gebracht worden; *manjiangi* wieden; *manjiangi djagoeăng* tusschen de djagoeăng wieden; *mampasiang* schoonmaken en in kleine stukken afsnijden, dikwijls gezegd van vleesch of groenten, die gekookt moeten worden; *kasiangan* door het daglicht overvallen b.v. als men te laat opstaat; vooral gebruikt van hen, die in de poeasa te laat eten; *siang-siang* vroeg in den morgen b.v. *siang-siang lah kitŏ pai karoemah si Anoe* wij zullen een beetje vroeg naar N.N. gaan; *siang baᶜ hari* zoo klaar als de dag; *koerang siang baᶜ hari, koerang tarang baᶜ boelan* fig. 't is nog zoo heel duidelijk niet; 't is nog niet volkomen bewezen of uitgemaakt; *sabagai basiang sakoeai, djòkòᶜ disiang antah padi, tidaᶜ disiang antah roempoeiᶜ* fig. niet weten wat men doen zal; verlegen staan met iets.

سيغت **singiᵖ** aan één zijde overhellend, scheef, op zijde liggend of staande; *manjingiᶜ* een scheef gezicht trekken, pruilen, drenzen; *djan manjingiᶜ djoeŏ a nan dimintaᶜ mintaᶜ samiĕng* drens toch zoo niet, wat ge te vragen hebt, vraag dat; *tasingiᶜ* door een scheur of opening een weinig zichtbaar zijn; voor den dag komen, ook van jonge plantjes; *pintoe tasingiᶜ* raam of deur, die op een kier staat; *tasingiᶜ kasalahannŏ* zijn fout is uitgelekt; *tasingiᶜ matŏhari* te voorschijn gekomen van de zon; *hoekoeman singiᶜ* partijdige uitspraak of straf; *timbangan singiᶜ sabalah* ongelijk gewicht, niet in evenwicht.

سيغر **singa** van kleuren scherp afstekend,

schreeuwend, vloekend; *manjinga* uitstralen, verspreiden van licht, warmte, reuk, stank; *manjinga toeahnŏ* er gaat een roep van grootheid, knapheid, beroemdheid van hem uit; *manjinga-njinga* kloppen, steken, tintelen van een zweer of wond; *tasinga* terugkaatsen, weerglans afwerpen; beschenen worden door den glans van eenig voorwerp; *tasinga awaᵋ di tjahajŏ intan toe* ik werd beschenen door den glans van die diamanten; (ook wel in den zin van verblind worden er door); *kasingaran* idioterig, dwaas, dingen doende die strijden met onze waardigheid; verblind door den glans, (het komt ook voor in de beteekenis van *kasibaran*); *kasingaran awaᵋ di tjamin nan ditimpŏ panèh toe* ik werd verblind door den spiegel, waarop de zonnestralen vielen; *oerang toe kasingaran toe moeah diboeèᵋ nŏ boeatan nan taᵋ èlŏᵋ* die man is niet wel bij het hoofd, hij doet onbetamelijke dingen; *bagai tjamin disinga panèh* zooals een spiegel waarop de zonnestralen vallen fig. zeer schoon, glinsterend; *bakatŏ-katŏ singa lantjang* zich op zeer onwelvoegelijke wijze uitdrukken en gedragen.

سيڠوْء **singòᵃ** I* luchtgat in het dak, opening tusschen wand en dak; II* vleugel van een huis; III* een stekel achter de kieuwen van sommige visschen.

سيڠوْيء **singoeiᵃ** *manjingoeiᵋ* den neus ophalen, snuffen; *manjingoeiᵋ-njingoeiᵋ* gedurig dit geluid met den neus maken.

سيّق **siòᵃ** klaar, gereed, toegerust; *tasiòᵋ-siòᵋ* in twijfel, ongerust zijn; *tasiòᵋ-siòᵋ hati hambŏ, anaᵋ hambŏ sakiᵋ* ik ben ongerust, want mijn kind is ziek; *manjiòᵋkan* iets klaar maken enz.; in twijfel brengen, ongerust maken.

سيڤق **sipaᵃ** *manjipaᵋ* schoppen; achteruit, zijwaarts uit schoppen, naar omhoog schoppen; *sipaᵋ ragŏ* een balspel, waarbij de spelers elkander een gevlochten bal toeschoppen.

سيڤي **sipi** te veel naar den kant; op het kantje staande; bij het kantje af; *manjipi* naar den kant toe gaan; te veel naar den kant zijn; *sipi tagaᵋ* fig. niet vast in zijn schoenen staan; *tjakŏ ang katŏkan indaᵋ bahoetang, kini ang katŏkan hoetang ang lah babaïĕ djadi sipi tagaᵋ ang* straks zeidet ge, dat ge geen schuld hadt, nu zegt ge uwe schuld reeds betaald te hebben, ge staat dus niet vast in uw schoenen.

سيڤاي **sépai** veger, bezem; fig. op, uit, weg; *sépai pitih awaᵋ ditjilòᵋ oerang* al mijn geld is naar de maan, het is gestolen; *manjépai* vegen; *manjépai djanggoeiᵋ* den baard streelen, vegen; *manjépaikan* iets als veger gebruiken; *basépaisépai lari* uit elkander stuiven; *panjépai* werktuig om te vegen; hij die veegt; *angin sépaisépai* een zacht windje; *sadang di tŏpan lé taᵋ di a kòᵋ koenoen di angin sépai-sépai* (*lé taᵋ di a* = *laï tidaᵋ di apŏ*) een stormwind beteekent niets, wat zal het dan geven als er een zacht windje is; fig. door groote of gewichtige zaken niet gehinderd, benadeeld worden, des te minder door kleine; *basépailah disikŏ* maak je weg van hier; loop naar den drommel; *baᵋ disépai oerang mati* fig. er zijn zeer veel menschen gestorven.

سيڤيء **sipèᵃ** *manjipèᵋ* met een snelle beweging op zij of achterwaarts brengen; met de beenen of armen op zij uitslaan; *manjipèᵋkan* iets in zijwaartsche richting brengen b.v. *manjipèᵋkan koelamboe* een gordijn openschuiven; *manjipèᵋkan badjoe* een baadje openslaan b.v. als men het warm heeft; *manjipèᵋkan kain kabahoe* een kain of doek over een der schouders slaan; *sasipèᵋ* een oogenblik, tegelijkertijd; *kòᵋ naᵋ basoeŏ djŏ soedaga toe malah kapakan samiĕnglah naᵋ sasipèᵋ* als ge dien koopman ontmoeten wilt, doe het dan maar tegelijkertijd, als ge naar de markt gaat.

سيّق **siaᵃ** *oerang siaᵋ* een soort van behoeftige lieden, die in de soerau wonen; zij leven van aalmoezen, die het mandoa bij de eene of andere gelegenheid hen oplevert; ook wel in den zin van de vrome gemeente, de geloovigen.

سيّق **sioeäᵃ** het geluid met den mond, als men den adem naar binnen haalt b.v. als men pijn heeft, heet eten gebruikt enz.; *indaᵋ loekŏ nan taᵋ sioeäᵋ* er is geen wond, waarbij men bedoeld geluid niet maakt; fig. de schande, het

ongeluk van één (uit de familie) wordt door allen gevoeld; er is geen ongeluk, schande of verlies of het wordt gevoeld.

سيک **sikŏ** (zie *ikŏ*) hier, op deze plaats; *sikŏ talataˤnŏ déta dèn tjakŏ* hier lag mijn hoofddoek daar straks; *disikŏ* hier, op deze plaats; *disikŏ maha ajam, dipakan moerah, bara-bara boeliĕh disénan* hier zijn de kippen duur, op de markt goedkoop, ge kunt er zooveel krijgen als ge wilt.

سيکت **sikèᵖ** kam, egge, hark, schuier; ook een gedeelte van een *tandan* bij de pisang; *pisang sasikèˤ* ook wel de benaming voor de vroegere officiers-épauletten; *manjikèˤ* kammen, eggen, harken, schuieren; II een rotansoort, die tot dakbedekking gebruikt wordt.

سيکق **sikòᵖ** I een kleine soort van kiekendief; II *badjoe sikòˤ* naam van een nauwsluitend baadje.

سيکو **sikoe** elleboog, hoek; *manjikoekan* met den elleboog stompen; *sikoe-sikoe* timmermans rechthoek, winkelhaak; *makan sikoe* rechthoekig; *sikoe kaloeang* zigzag; *djalan basikoe-sikoe* een weg met veel hoeken.

سيڬ **sigŏ** *manjigŏ* een scheiding, naad maken; *sigŏlah aboeăˤ kau lah koesoeiˤ samiĕng* maak een scheiding in je haar (tegen een vrouw) 't is geheel in de war; *sigŏ mantjari* onder een menigte zoeken; *sigŏ banailah mantjari naˤ dapèˤ* zoek maar goed om het te vinden; *manjigŏ parakarŏ* een zaak onderzoeken.

سيڬق **sigòᵖ** (ook *sigap*) welgemaakt, goed gevormd, vlug, vaardig, flink; *basigòˤ* zich in postuur stellen, op zijn hoede zijn, zich gereed maken; *sigòˤ katŏ* vaardig in het spreken, welsprekend; *basigòˤ makan* eten klaar maken; *iòlah sigòˤ padoesi toe nŏ* wat ziet die vrouw er toch goed uit; *basigòˤ lah kini-kini, kitŏ badjalan pagi-pagi banai* laten wij ons terstond gereed maken, wij gaan zeer vroeg weg; *basigòˤ lah kitŏ panjamoen banjaˤ sikŏ* wij moeten op onze hoede zijn, er zijn hier veel roovers; *manjigòˤi oerang* zich tegenover iemand in postuur stellen; op zijn hoede zijn voor iemand; nagaan wat hij doet.

سيڬه **sègèh** in orde, uitgerust, bij de hand, gereed, klaar, gekleed, opgetuigd, gepakt; er goed of flink uit zien; *sègèh ramboeiˤ* in orde gebracht van de haren; *sègèh pakaiannŏ* zijn kleeren zitten hem goed; *sègèh boeatan* netjes, goed van maaksel; *sègèh katŏ* welsprekend, goed zijn woord doen; *sègèh pandjawab* een antwoord klaar hebben, flink zijn in zijn antwoorden; *sègèh roepŏ* er goed uitzien; *basègèh* klaar, gereed, bij de hand zijn, enz.; *nanti tjatjah hambŏ aloen basègèh* wacht een oogenblik ik ben nog niet klaar; *manjègèhi* in orde brengen, uitrusten, enz.; *manjègèhi baka* provianderen.

سيڬي **sigi** bamboespaanders als fakkel gebruikt; *manjigi* met een fakkel verlichten, bijlichten; onderzoeken; *tarang basigi* wat helder verlicht is; zeer helder, zoo klaar als de dag; *baˤa manjiginŏ parakarŏ nan toen oerang nan pangka indaˤ disikŏ lai* hoe is die zaak te onderzoeken, de man van wien ze uitging is niet meer hier; *indaˤ goenŏ diparésŏi parakarŏ nangkŏ lai, lah tarang basigi* 't is niet meer noodig die zaak te onderzoeken, ze is zoo klaar als iets.

سيڬاي **sigai** bamboe met dwarslatten of met de stompen der afgehakte takken of met inkepingen, dienende als ladder; *manjigai* naar boven klimmen; fig. lang zoeken naar iets, met alle krachtsinspanning zich ergens op toeleggen, zich alle moeite geven voor iets; *pajah manjigai nan hilang moengkŏ dapèˤ* ik was suf van het zoeken naar het verlorene, maar vond het toch; *soenggoeăhpoen lah lamŏ banai hambŏ manjigai élémoe nantoen, indaˤ djoeŏ dapèˤ-dapèˤ nŏ* ofschoon ik reeds sedert lang mij met alle moeite op die wetenschap toeleg, kan ik ze maar niet meester worden.

سيڠل **sélŏ** fig. zetel, gebied, onderdeel van een land; *basélŏ* zitten met de beenen kruiselings onder het lichaam; *basélŏ angkat* zittende met een been onder het lichaam en het andere op de dij, (wat voor vrouwen hier niet doenlijk is wegens de eigenaardige dracht van de sarong, waarvan de uiteinden langs het been los

over elkander slaan, zoodat het laatste telkens zichtbaar is); *manjélŏ** zich onderwerpen.

سيّل **sioeă** *basioeă* met den mond fluiten.

سيلت **silè**ᵓ *basilèˤ* wijze van schermen; ook slag, overleg, verstand hebben om iets te doen; *basilèˤ katŏ* toespelingen op elkander maken, elkander steken onder water geven; *manjilèˤ* met overleg of verstand iets verrichten; *mampasilèˤkan* te doen werk met overleg verrichten; *kòˤ basilèˤ mangaradjŏkan, boeatan nan barèˤ djadi ringan* als men overleg bij het werken heeft, dan wordt het zware licht; *mampasilèˤkan karadjŏ djŏ hati saba* om het werk met verstand of overleg te kunnen verrichten moet men geduldig zijn.

سيلت **sili**ᵓ *silang-siliˤ* (zie *silang*).

سيلغ **silang** twist, verschil, oneenigheid; *silang siliˤ* verschil in meening of zienswijze; woordenstrijd; *silang saloeăˤ* gewemel, gekrioel van een groote menigte; op allerlei wijzen door elkander; twist, dispuut onder velen; *silang salisiĕh* twist, tweedracht, dispuut; *basilang* schuin gekruisd; *basilang laloe* in tegenover gestelde richting gaan; *djalan silang ampèˤ* kruisweg, viersprong.

سيلق **silò**ᵓ verblind, duister, staroogend b.v. als men in schel licht komt; ver overhangend van de oogleden; gedeeltelijk dicht van de oogen.

سيلق **siliĕ**ᵓ *manjiliĕˤ* zien, kijken; *manjiliĕˤi* waarzeggen; *kasiliĕˤan* gezien worden, gemerkt, waargenomen (men zegt ook: *tiliĕˤ*, *tjaliĕˤ* en *tjiliĕˤ*).

سيلو **siloe** onaangenaam gevoel b.v. als men zagen of andere werktuigen hoort slijpen of als de tanden gevijld worden; het wee gevoel als men zich stoot b.v. den elleboog, knie enz.; gevoelig, huiverig voor iets; (gewoonlijk *ngiloe*); *matŏ* of *pantjaliĕˤan siloe* verblind door het zonlicht; *manjiloekan* onaangenaam, pijnlijk aandoen, met huivering vervullen; *siloe badan awaˤ mandanga oerang mangikiĕˤ gigih garagadji* ik krijg er kippevel van als ik de tanden van een zaag hoor slijpen; *oerang main soebaliĕˤ matŏ mangoedoeăng lidahnŏ manjiloekan bakèh oerang nan maliĕˤ* de goochelaar, die zijn tong afsnijdt, vervult de toeschouwers met huivering.

سيلو **silau** *silau paliĕˤan* verblind door sterk licht; *manjilau* zien met de hand voor oogen; (ook voor gewoon zien, kijken); *manjilaui* waarzeggen.

سيله **siliĕh** *manjiliĕh* vervangen, in de plaats geven van, vergoeden; vervellen, ruien; *siliĕh manjiliĕh* gedurig verwisselen; *kòˤ barang oerang disalang hilang disiliĕh djŏ nan lain* als men geleend goed weg maakt, moet men het door ander vervangen; *boeroeăng takadang-kadang manjiliĕh boeloenŏ* de vogels ruien van tijd tot tijd; *kòˤ kanai panèh manjiliĕh moekŏ* als men door de zonnewarmte verbrand is, vervelt het gezicht; *oerang toe siliĕh manjiliĕh pakaiannŏ* die man verwisselt telkens van kleeren; *manjiliĕhkan lapiĕˤ* huwen met de zuster van zijn overleden vrouw of met den broer van den overleden echtgenoot.

سيمق **sima**ᵓ *manjimaˤ* opletten, toeluisteren b.v. wanneer een ander leest of vertelt; *soerang mambatjŏ nan banjaˤ manjimaˤ* een leest en de anderen luisteren er naar of volgen; *simaˤan* datgeen wat men door toeluisteren te weten komt; ook wel voor dictée.

سينر **sina** (zelden) licht, schijnsel; (ook wel voor *singa*).

سينق **sinò**ᵓ* doodsch, eenzaam.

سيّنن **sénan** of *sinan* (zie *sinŏ*); *pi* (*pai*) *liĕˤlah, sinan* (*sénan*) *dèn lataˤkan pisau toe tjakŏ* ga maar eens kijken, dáár heb ik 't mes straks neergelegd.

سينن **sinoen*** (zie vorige).

سينو **sinŏ** daar.

سيني **sini** (op hfdpl.) hier; *disini* op deze plaats.

سيّو **séŏ** huur, pacht; *manjéŏ* huren, pachten.

سيّا **siau** glimmend, glanzend, schitterend; glans, weerschijn.

سيّور **séwa** I een soort van dolk; *asam séwa* een zuur van de balimbingvrucht om wapens te poetsen; II *manjéwakan* een schertsend antwoord geven, b.v. als er gevraagd wordt: hoe

laat is 't, en men antwoordt zoo laat als gisteren om dezen tijd.

سيوه **séwah** (zie *séwa* I).

سيوي **séwai** *manjéwai* zonder opzet, bij vergissing met iets anders meenemen; *manjéwai katŏ-katŏ* voor zijn beurt spreken.

سيوء **séwèˤ** I *manjéwèˤ* iets voor of tusschen de beenen van iemand houden, om hem te doen struikelen; *séwèˤlah kaki oerang toe djŏ toengkèˤ naˤ tarambau* steek een stok tusschen de beenen van dien man om hem te doen struikelen; II tijdelijk gebruik maken van iets; tijdelijk ter leen vragen; *manjéwèˤ oeang* geld leenen, als men op een gegeven oogenblik zelf niet genoeg heeft b.v. bij het doen van inkoopen; *manjéwèˤ djaga* van kooplieden, die op het oogenblik van een verlangde koopwaar niet voorzien zijnde, deze van een anderen koopman nemen, om een klant te helpen; *kòˤ tagagèh séwèˤ samiĕnglah badjoe si Anoe toe* als ge haast hebt, trek dan maar dat baadje van N.N. aan.

سيه **siah** *manjiah* zich verwijderen, afdruipen; *manjiahkan* verdrijven, verwijderen, wegjagen.

سيّه **sioeăh** uitroep, om dieren weg te jagen.

سيهت **sihat** genezen, beter, gezond.

سيهل **sihiĕ*** verleiding, verlokking; *élémoe sihiĕ* toovenarij, om iemand te verleiden tot iets.

سيء٢ **sièˤ-sièˤ** een grassoort met breede bladeren.

غ Ng.

غارء **ngaròˤ** *mangaròˤ-ngaròˤ* in den weg staan, loopen, liggen, enz.; hinderlijk zijn voor; *mangaròˤ-ngaròˤ hati* aanleiding geven tot boos worden, b.v. van personen die wij niet dulden kunnen en die wij telkens ontmoeten; een doorn in 't oog zijn voor; *mangaròˤ-ngaròˤ dèn ang sikŏ* gij zijt mij hier in den weg, ga heen.

غاري **ngari** bang, ongerust, angstig, met ijzing vervuld zijn, b.v. bij het zien van een groot gevaar; *mangari* bang maken, met angst of onrust vervullen; *mangarikan* ijzing opwekken bij iemand; iemand bang maken, angst verwekken, b.v. *harimau mangarikan oerang* de tijger verwekt angst bij de menschen; *ngari-ngari* onlekker, niet op zijn gemak zijn; *awaˤ lah doeŏ hari ngari-ngari samiĕng* ik ben sedert twee dagen onlekker (b.v. koortsachtig).

غاراي **ngarai** steilte, afgrond; *mambaŏ kangarai* fig. op den slechten weg brengen, naar den afgrond slepen.

غاغ **ngangŏ** *mangangŏ* openstaan, gapen; met open mond huilen, balken, drenzen; *mangangŏkan* open maken; *bangangŏan* met open mond (van een menigte) luisteren; ook het telkens open maken van den bek bij visschen.

غاغت **ngangèˤ** de mot in de kleeren.

غاغق **ngangòˤ** *mangangòˤ* ophappen met den mond zooals b.v. een hond doet; fig. alles voor zich alleen houden wat ook voor anderen bestemd was; *makanan badoeŏ dingangòˤ soerang samiĕng* het eten voor twee is door één persoon opgeslokt.

غاغق **ngangaˤ** suf, niet weten wat te doen; *manganggaˤ* zich versufd, verbaasd, verwonderd voordoen, vreemd opkijken; *tangangaˤ* door verbazing getroffen; *mangangaˤ hambŏ tjakŏ maliĕˤ oerang toe* ik keek daar straks vreemd op, toen ik dien persoon zag.

غاغه **ngangah** *mangangah* open staan, open en bloot staan; *mangangahkan* open maken, open laten staan (d.i. verzuimen dicht te maken).

غاغي **ngangai** *mangangai* naakt laten, vooral van kleine kinderen; *djan dingangai samiĕng anaˤ toe sakiˤ paroeiˤnŏ* laat dat kind niet ongekleed, het zal buikpijn krijgen.

غالو **ngaloe** hoofdpijn; zwaar in 't hoofd.

غوغون **ngoengoen** van aardkluiten zeer hard, zoodat zij tegen het water zeer goed bestand zijn.

غوغو **ngoengoe** *mangoengoe* hardop huilen.

غوغه **ngoengoeăh** tandeloos ten gevolge van ouderdom; aftands.

غوغوه **ngòngòh** *mangòngòh* den tijd doorbrengen zonder iets uit te voeren; den luiaard uithangen; ook: zoo maar ergens binnenloopen; *a dingòngòh sikŏ?* wat doe je hier?

غويء **ngŏèʾ** geluid van den kerbau; *mangŏèᶜ* dat geluid voortbrengen.

غيغ **ngiang** *mangiang* weerschijn, gloed afwerpen of verspreiden, glanzen, weerkaatsen b.v. van glanzende voorwerpen, kleeren enz.; *tangiang-ngiang* van geluid niet duidelijk meer hoorbaar b.v. door den verren afstand; ook van nieuwsberichten: uitgelekt zijn, eenigszins bekend geworden; *mangiang-ngiang sakiᶜnŏ* uitstralen van pijn b.v. bij wonden; *oela mangiang* regenboog; *ngiang-ngiang rimbŏ* een soort van boschkrekel; *anaᶜ si ngiang-ngiang rimbŏ* scheldwoord, beteekenende gemeen, onaanzienlijk mensch; (men vertelt, dat de geest van kinderen, die buiten den echt geboren en in een of ander woud neergelegd en aldaar omgekomen zijn, rondwaart en voortdurend om hulp schreeuwt).

غيوغ **ngéong** *mangéong* miauwen.

غيغس **ngingih** de eene of andere handeling of toestand niet weerstaan of uithouden kunnen; verminderd of achteruitgegaan wat toestand betreft; *indaᶜ ngingih* altijd hetzelfde blijven, niet minder geworden, enz.; *indaᶜ ngingih badjoe kŏ, lah satahoen hambŏ pakai* mijn badjoe ziet er nog niet minder uit en ik gebruik het al een jaar; *indaᶜ ngingih nasi sapiriĕng toe* dat bord rijst vermindert niet.

غيغق **ngénga**ʾ van nature dom, suf, onwetend; *mangéngaᶜ-ngéngaᶜ* zich zoo vertoonen; rondgapen, doelloos of sufferig om zich heen kijken.

غيغقيء **ngèngè**ʾ *mangèngèᶜ* huilerig of dwingerig geluid voortbrengen van kleine kinderen.

غيق **ngéa**ʾ *mangéaᶜ* schreeuwen, huilen van kleine kinderen; *kankoeăng ngéaᶜ* een soort van dier veel op een kikvorsch gelijkende. Volgens den Maleier geesten van kleine kinderen, die, buiten den echt geboren zijnde, op de eene of andere plaats worden gedood en die nu 's nachts hun moeder komen zoeken (zie *ngiang*).

غيلو **ngiloe** het onaangenaam gevoel in de tanden bij het afvijlen er van of als men iets zuurs gegeten heeft; ook als men een krassend geluid hoort b.v. het slijpen van zagen enz.; het knagend gevoel als men de nagels b.v. te kort afsnijdt.

غيوء **ngiò**ʾ *mangiòᶜ* overeind gaan staan van de haren op het lichaam door koude of angst; *mangiòᶜ boeloe awaᶜ katakoeiᶜan* de haren rezen mij van vrees te berge; *mangiòᶜ-ngiòᶜ hati* zeer sterk, erg, boven mate b.v. *mangiòᶜ-ngiòᶜ hati awaᶜ taragaᶜ di nŏ* ik ben zeer verlangend naar hem.

ق P.

ق **pa** praefix.

قاء **pa**ʾ I (zie *bapaᶜ*); II nabootsing van een klappend geluid b.v. van een boek, dat dicht geslagen wordt.

قاتت **patoei**ʾ behoorlijk, voegzaam, betamelijk; *oerang patoeiᶜ* iemand uit den gegoeden stand, aanzienlijke; *mamatoeiᶜ* behoorlijk, netjes, in orde maken, zich netjes kleeden; *mamatoeiᶜ haragŏ* taxeeren.

†قاتر **pata** I als bijwoord van graad: zeer, erg; *hitam pata* pikzwart; II *basipata* huilende stampvoeten; *basipataran* naar alle kanten uiteenloopen.

†قاتر **patiĕ** I* vlug, handig, slim; II* *basi*-

patiĕ gebruikt voor: *basipata;* III *papatiĕ* een bijltje ook als dissel gebruikt, het oude timmermanswerktuig der Minangk. (v. H.).

ڤاتٓس **patoeih** donderslag; *patoeih toengga* een enkele knallende donderslag; *hari patoeih* het dondert; *mamatoeih* knetteren b.v. *api mamatoeih* het vuur knettert; *mamatoeih* een uitdrukking ter versterking b.v. *mamatoeih kapandaiannŏ, mamatoeih kabaga⸢annŏ; – satŏ kilè⸢ satŏ patoeih* fig. voor: zonder uitstel, onmiddellijk.

ڤاتغ **patang** namiddag van 4 uur tot zonsondergang; *kapatang* gisteren; *bapatang* overnachten; *kapatangan* door den nacht of de duisternis overvallen.

ڤاتغ **patiĕng** *mamatiĕng* I najagen, naloopen, nazitten; II wijze van knikkeren; *mamatiĕngkan* iets laten wegrollen of wegspringen door den vinger of een stokje eerst naar achteren te drukken en dan los te laten, met het doel eenig voorwerp te raken; *patiĕng kapèh* een werktuigje, gebruikt om de boomwol van hare pitjes te ontdoen.

ڤاتٓق **patoeă⸢** benaming voor het mannelijk schaamdeel; *mamatoeă⸢** pikken van vogels.

ڤاتق **patiĕ⸢** jongste oom van vaderszijde (waarschijnlijk uitspraak voor: *pa⸢ tiĕ⸢*); uitroep van verwondering, vrees; *patiĕ⸢ bagomba⸢ poelŏ mòh bangau!* sakkerloot, hè! enz.; een reiger, die een gombak heeft! *mamatiĕ⸢* snaarinstrumenten bespelen; ook *mamatiĕ⸢ saloeăng* fluitspelen; *mamatiĕ⸢ paisò⸢* een sigaartje rooken, waarbij men het tusschen twee gestrekte vingers houdt; – *mamatiĕ⸢ badiĕ* een geweer afvuren; *mamatiĕ⸢ déta* een hoofddoek opmaken; *patiĕ⸢an* de haan van een geweer of pistool; *loengga patiĕ⸢an* impotent; ook van iemand, die zijn groote of kleine behoefte niet kan ophouden; *déta bapatiĕ⸢** een hoofddoek, waarvan de punten naar boven uit de vouwen steken; *inda⸢ mamatiĕ⸢ moentjoeăng* geen mond opendoen.

ڤاته **patah** I doorgebroken, geknakt, gekneusd; *mamatahkan* doorbreken, knakken; fig. tot zwijgen brengen; krachteloos maken, ontzenuwen b.v. van een stelling; *mamatahi* afraden, van een meening of voornemen afbrengen; *si Anoe na⸢ mambali koedŏ nan toen, tapi patah-patahi lah sakètè⸢ sabab koedŏ toe pangadjoei⸢ djanjŏ oerang* N.N. wil dat paard koopen, maar ge moet hem dit afraden, want, naar men zegt, is het schrikachtig; *patahan* de breuk, de knak zelf; gewricht; *pamatahan* een stukje, een brokje van iets; *patah banda* de plaats waar het water uit een leiding zijwaarts is afgeleid; *patah hati* geen lust meer hebben in iets, onverschillig geworden voor iets; *patah salérŏ* geen etenstrek meer hebben; *patah taboe* geheel afgebroken; *patah lidah* tot stilzwijgen gebracht; van schrik enz. niet kunnen spreken; dubbel slaan van de tong; *patah salérŏ banja⸢ makan* geen etenstrek toonen maar toch veel eten; fig. den schijn aannemen alsof men onverschillig is voor iets, maar 't werkelijk graag willen; *patah toemboeăh hilang baganti* wat afgebroken is groeit weer, wat verloren is wordt vergoed; fig. een ander in de plaats stellen voor hem, die dood of afgetreden is; *patah moeloei⸢ bakèh alah, patah karih bakèh mati* (zie bij *lidah*); *patah poetjoeă⸢* blijven steken b.v. in een verhaal, dat goed wordt begonnen, maar waarvan men het einde niet goed weet; *timbakau patah poetjoeă⸢* een soort van tabak door de vrouwen gebruikt om de tanden schoon te maken; *patah kapa⸢ batoengkè⸢ paroeăh* de hoop niet opgeven om langs een anderen weg te verkrijgen, wat volgens den eenen reeds mislukt is; II *si patah* de boer in het kaartspel.

ڤاته **patoeăh** *mamatoeăh* zachtjes drukken, aandrukken, vastdrukken b.v. de dakbedekking door er bamboelatten op te binden; fig. gehoorzaam, gewillig maken; *mamatoeăh oerang djŏ loena⸢ nan èlò⸢* wanneer men iemand gehoorzaam wil maken is 't goed dit met zachtheid te doen.

ڤاتي **pati** I het fijne bestanddeel van iets, extract, quintessens; *pati katŏ* het voornaamste, de kern van een gezegde; II soldeersel; *mamati* soldeeren, kleven, vastzitten; *lah pati*

daki di djangè꞊nŏ het vuil kleeft hem op de huid; *pamatian* plaats, waar de voorwerpen of deelen van een voorwerp aan elkander gevoegd zijn; *pamatian hoekoen* einduitspraak, beslissing; *pamatian tjoeritŏ* slot van een verhaal.

ڤاتي **patai** I naam van een boom met sterk riekende peulvruchten; de vrucht zelve; *patai bilalang* houtsoort met fijne vezels; II *bapatai-patai* overal verspreid; rondverteld, uitgebazuind; *kò꞊ ana꞊ kètè꞊ makan bapatai-patai nasi* als kleine kinderen eten, raken er overal rijstkorrels verspreid; *oerang toe ta꞊ èlò꞊ manaroeăh nan batin, lakèh samiĕng bapatai-patai di nŏ* die man kan niets zwijgen wat geheim is, hij heeft het spoedig rondverteld; *badjoea patai hambŏ* praatjes verkoopen.

ڤاجر **padja** I kind; *bapadja* bevallen, kinderen hebben; *kapadja-padjaran* kinderachtig; II *padja sidiĕ꞊* = *waktoe tsoeboe; lah tabi꞊ padja* de dageraad is aangebroken.

ڤاجق **padja꞊** I pacht, tol, heffing, zooals b.v. bij het slachten van vee; II winkeltje, kraampje.

ڤاجن **padjan** uit het oog verloren, ver, veraf, ver vooruit, verdwenen, dood; – *sapamakan siriĕh samiĕng saki꞊, pădjan njaŏnŏ* hij was slechts een oogenblik ziek, toen stierf hij.

ڤاجه **padjoeăh** *mamadjoeăh* gauw iets opeten; ter sluiks opeten; snoepen, in 't geheim wegnemen, ontfutselen; *sipamadjoeăh* hij, die dit doet; *pamaliĕng padjoeăh* een snoeper; *mamadjoeăhi* iets snoepen, ontfutselen, enz.; *paningga lakinŏ padoesi toe dipadjoeăh oerang* terwijl de man weg is, legt een ander het met zijn vrouw aan.

ڤاچ **patjŏ** onbruikbare stukjes katoen en dergelijke, lap, flard.

ڤاچت **patjè꞊** *mamatjè꞊* schelden, beleedigen, verwijtingen doen, aanmerkingen maken, bespotten; *mamatjè꞊kan* iets verwijten; *oerang toe paradjan banai mamatjè꞊kan tòlongannŏ* die man is gewoon te verwijten, dat hij geholpen heeft; *mamatjè꞊i* iemand verwijtingen doen; *kò꞊ mamatjè꞊i oerang djan bahadò꞊an samiĕng* als men iemand verwijtingen doet, moet men dat niet doen, waar hij bij is.

ڤاچوت **patjoei꞊** I naam van een plant; II *mamatjoei꞊* in eens afslaan b.v. een bloem van den stengel.

ڤاچت **patji꞊** *mamatji꞊* persen, in de hand vasthouden; *patji꞊lah karambiĕ toe santannŏ kapagoenŏ* pers die klapper uit, haar melk moet gebruikt worden; *mamatji꞊kan* iets vasthouden of onthouden; *patji꞊kan tali koedŏ toe tagò꞊-tagò꞊ djan lapèh* houd het touw van dat paard stevig vast, opdat het niet losrake; *mamatji꞊i* versterking uitdrukkende; *mamatji꞊ gadai* een pand bewaren.

ڤاچر **patjoeă** *mamatjoeă* ergens met spoed uit te voorschijn komen; ergens uitschieten; *bapatjoeăran* van verschillende plaatsen komen opdagen b.v. van een menigte menschen; in groote hoeveelheid te voorschijn komen; *tapatjoeă* plotseling te voorschijn gekomen, ergens uit losgeraakt; *talèh patjoeă* een kaladisoort; *oerang maliĕng kapatang kini tapatjoeă poelŏ kaPadang Pandjang* de dief van gisteren heeft zich nu eensklaps te Padang Pandjang vertoond; *tjamiĕh koedoeăng kakinŏ kanai matŏ balioeăng nan tapatjoeă* zijn voet is er bijna af, geraakt door het ijzer, dat van het houweel uitschoot.

ڤاچق **patja꞊** I knap, bekwaam, schrander, bedreven; *patja꞊ bakatŏ* welsprekend; *patja꞊ banai oerang toe manjoerè꞊* die man is zeer bekwaam in het schrijven; II *mamatja꞊* spatten; *kapatja꞊an* bespat worden; *mamatja꞊i* bespatten iemand of iets; *si Anoe mamatja꞊i hambŏ djŏ darah kabau* N.N. bespatte mij met buffelbloed; *tapatja꞊ paloeăh* zweeten van angst, verlegenheid, enz.

ڤاچق **patjiĕ꞊*** (zie *patji꞊*).

ڤاچو **patjoe** *mamatjoe* aanzetten, aansporen, naloopen, nazitten, zich beijveren om in te halen, gelijk te komen; *mamatjoe koedŏ* rennen; *bapatjoe koedŏ* wedrennen; een paard hard laten loopen; *mampapatjoekan oerang maliĕng* met zijn velen een dief achterna zitten; *dahoeloe samŏ kadji awa꞊ djŏ si Anoe, kini lah tinggi kadjinŏ, na꞊ dèn patjoe sampai dapè꞊ poelŏ* vroeger was ik even ver in het leeren als N.N.

thans is hij mij vooruit; ik wil mij beijveren hem weer in te halen.

قاچه **patjah** stuk, gebroken, verbrijzeld, in gruis; bekend, uitgelekt van berichten; *mamatjah* verbrijzelen, openbreken, breken; vertellen, ruchtbaar maken; *mamatjah oerang badansanaᶜ* familieleden met elkander in twist brengen, veete tusschen familieleden doen ontstaan; *patjah balah* versterking van *patjah*, ook »breekbare waar"; *patjah paratian* suf van het denken; *patjah baritŏ* overal bekend gemaakt, rondgebazuind; *patjah paroeiᶜ* ruw, grof, onnadenkend in zijn handelwijze; *patjah piriĕᶜ* geheel blind; fig. door en door dom; *kapatjahan taloeă* misgeboorte; *bapatjah* bespreken; *mampapatjahkan* iemand of iets bespreken; *patjahan* breuk, brokstuk, veete; *indaᶜ hilang di patjahan* fig. telkens weer op een veete terugkomen; *patjah matŏ bilalang** het vallen van den avond.

قاچي **patji** I ijzeren punt aan een stok; II zie *patjèᶜ*.

قاچاي **patjai*** lomp, vod; datgeen wat weggeworpen kan worden.

قاد **padŏ** I praep.: op, b.v. *padŏ toedjoeăh hari boelan* op den zevenden dag der maand; *padŏ masŏ nantoen* op dien tijd; in vergelijkingen: dan; *padŏ malam èlòᶜ siang baralèᶜ* 't is beter over dag dan des nachts feest te vieren; *èlòᶜ hampiĕng padŏ djaoeăh* 't is beter dichtbij dan veraf; – II voldoende, genoeg, b.v. *balandjŏ hambŏ soerang padŏ sakoepang sahari* een koepang (30 cent) per dag voor uitgaven is voor mij alleen genoeg; – *lah padŏ makan hambŏ* ik heb genoeg gegeten; *mamadŏi* voldoende maken, genoeg doen zijn; – III *padŏ* of *laoeăᶜ padŏ* visch, die in stukken gesneden, en waaraan door het bijvoegen van ingredienten een sterk prikkelenden reuk gegeven wordt; *mamadŏ* op die wijs bereiden; *mamadŏ hati* iemand verdrietig maken; plagen door hem b.v. verlangend te maken naar iets, wat hij toch niet krijgen kan.

قادت **padèᵓ** vast in een; compact; massief; stampvol; *mamadèᶜ* iets vast stampen b.v. om er nog wat bij te doen, aanstampen; *mamadèᶜkan* iets bij iets anders doen, dat al vol is; *mamadèᶜkan katalingŏ* zeggen, op 't hart drukken; *mamadèᶜi* veel dingen met iets vast vullen; *dagiĕng padèᶜ* hard, stevig vleesch; *gapoeăᶜ padèᶜ* kort en stevig gebouwd van personen en dieren; *padèᶜ di pitih* er warmpjes inzitten; *padèᶜ hati* vol moed; *padèᶜ pikiĕran* standvastig in zijn gevoelen of denkwijze; *padèᶜ roendiĕngan* onherroepelijk of voor vast afgesproken; *mamadèᶜ barèh dalam karoeăng djan djŏ kajoe roentjiĕng tjari nan papèᶜ* ge moet de rijst in die zak niet aanstampen met een puntig maar met een stomp hout; *padèᶜkanlah barèh nan tingga kadalam soempiᶜ kŏ* vul de rijst, die overgebleven is, in deze zak (b.v. door de rijst, die in de zak is, vast te schudden); *indaᶜ kapamadèᶜ banta pasoeăᶜ dŏ toe di dèn* het kan niet dienen om mijn bultzak, waar een gat in is te vullen; fig. in mijn geval heb ik er niets aan.

قادر **pada** garstig, sterk; I *kapadaran* fig. in een onaangenamen toestand verkeeren; treurige gewaarwordingen hebben b.v. als men geldgebrek heeft; II *pada-padai* niet te veel; niet al te veel, niet in te sterke mate; *baboeăᶜ baiĕᶜ pada-pada-i* goed doen moet men niet in te ruime mate.

قادس **padèh** heet, sterk, bijtend, prikkelend van smaak; *si padèh* gember, gewoonlijk als geneesmiddel gebezigd.

قادڠ **padang** I vlakte, veld, open plein; *bapadang lapang* fig. geduldig; vrij zijn in doen en laten; *mambari bapadang lapang* aan iemand overlaten, wat hij wil; *padang ana* eenzame vlakte; *padang si antah* onafzienbare vlakte; *padang tandèh* een kale, onvruchtbare vlakte; *padang si randjanŏ* naam van een groote vlakte; II zwaard, degen, sabel.

قادق **padaᵓ** doof, hardhoorend.

قادوق **padoeăᵓ** een soort vau werpspel, waarbij kemiri's en dergelijke in een putje geworpen worden; *bamadoeăᶜ* dat spel spelen; *papadoeăᶜan* de plaats daarvoor (zie *pòdòᶜ*).

قادم **padam** uitgedoofd, uitgegaan, ge-

bluscht; *mamadam* uitdooven, enz.; *sirah-sirah padam* rood worden, kleuren van 't gelaat; *api padam, poentoeăng hanjoeiᶜ* (zie *poentoeăng*).

قادن **padan** de grens, de streep of lijn, waar men gaat staan bij een of ander werpspel; afspraak, overeenkomst; *mamadan* die grens bepalen; *bapadan* afspraak maken, overeenkomen; van vechthanen: partuur stellen; *bapadanlah kitŏ kòᶜ oerang naᶜ mambali barang-barang kŏ naiĕᶜi* laten we afspreken dat ge, als iemand deze goederen wil koopen, boven zijn bod gaat; *sapadan** afgesproken, bepaald hebben; *mantjilòᶜ padan* (zie *tjilòᶜ*).

قادوء **padòᶜ** *mamadòᶜ* steken met een puntig of scherp voorwerp; *padòᶜ makan** veel, gulzig, met graagte eten.

قاديه **padiĕh** bijtend, scherp; *paroeiᶜ padiĕh* etenstrek, honger hebben; *padiĕh djantoeăng* deernis hebben; *oerang padiĕh* voor iemand, die klein maar dapper is; *mamadiĕh katŏ* grievend zijn in zijn uitdrukkingen; *samŏ saliang nan padiĕh* fig. elkander wederkeerig leed doen gevoelen.

قادي **padi** ongebolsterde rijst; *élémoe padi* fig. nederig kunnen zijn vooral van hooggeplaatste personen; *padi nan saganggam labiĕh dari padi nan saloemboeăng* een handvol padi, die men heeft is meer dan een schuur vol, die men nog krijgen moet; fig. één vogel in de hand is beter dan tien in de lucht; *baᶜ rang Bataᶜ bapadi* fig. roekeloos, zorgeloos zijn; niet om de toekomst denken.

قار **parŏ** zoldering; deel daarvan boven de keuken, de binnenzijde van het dak (gewoonlijk alleen in *arang parŏ* voorkomende).

قاروت **paroeiᶜ** buik, pens, maag, ingewanden; *mamaroeiᶜ* de ingewanden uit een dier halen b.v. als men visch schoonmaakt; *paroeiᶜ moedŏ* de darmen; *paroeiᶜ kapoeăᶜ* de buik, de omwanding van een rijstschuur; *boeroeăᶜ paroeiᶜ* zwak van ingewanden, gulzig; *asa paroeiᶜ* of *taparoeiᶜ* alleen om zijn buik d.i. om eten denken; een eetzak zijn; *sakiᶜ paroeiᶜ* of *paroeiᶜ madoe* 't gevoel hebben, om een groote behoefte te doen; *paroeiᶜ-paroeiᶜ hajam* naam van een gebak; *padi baparoeiᶜ* de gevulde padiaren; *baparoeiᶜ katjiĕᶜ* (stadium van den rijstgroei) de padi begint bloesem te dragen; *baparoeiᶜ gadang* (id.) de stengels zijn van boven dik en rond (v. H.); *gadang paroeiᶜ* zwanger, corpulent; *indaᶜ baparoeiᶜ* geen verstand, geen nagedachte, geen besef van iets hebben; *indaᶜ baparoeiᶜ oerang kŏ, indaᶜ tabalèhkan maloe di nŏ* deze man heeft geen nagedachte, hij weet de schande, hem aangedaan, niet te wreken; *tibŏ diparoeiᶜ dikampihkan, tibŏ di matŏ dipitjiĕngkan* (zie *tibŏ*); *saparoeiᶜ* bepaling voor een zekere hoeveelheid garen of zijde; *laï diparoeiᶜ panghoeloe* fig. dat weten we al.

قارت **pariᶜ** gracht, omwalling, dijk; *mamariᶜ* een dijk, omwalling, enz. maken; *pipiᶜ pariᶜ* een soort van kleine vogels, rijstdiefje; *pariᶜ lah tarantang, haoeă lah tatagaᶜ* de omwalling is reeds opgeworpen en de haoer (bamboesoort) is reeds geplant of *pariᶜ basisiĕᶜ andjiloeang tagaᶜ* de dijk is afgestoken en de andjiloeang geplant; fig. voor goed van elkander gescheiden of met elkander in vijandschap zijn.

قارس **parèh** van oneffenheden ontdaan; glad, effen; vorm, uiterlijk, aanzien; *mamarèh* van de oneffenheden ontdoen, glad, gelijk maken, afstrijken van maten; *parèh-parèh* kort en bondig, zonder omhaal; *èlòᶜ parèh* of *baiĕᶜ parèh* schoon van vorm, van uiterlijk; zoo als het wezen moet; *pamarèhan* datgeen wat afgestreken, van de oppervlakte van iets afgenomen is; b.v. bij het meten van rijst en dergelijke; uitschot, wat of wie niet van tel is; *maambiĕᶜ parèh* den schijn aannemen van iets; aan de vormen voldoen b.v. van een uitnoodiging gebruik maken, al heeft men er geen zinin; *mambali badjoedjoeă mandjoea baparèh* als het op krijgen aankomt veel willen, doch als het uitgeven betreft weinig willen missen; inhalig zijn.

قارغ **parang** oorlog, gevecht; *parang batoe* oorlog, gevecht met steenen; *parang adat* burgeroorlog; *parang manah* een oorlog zonder einde; *parang dandam kaṣoemat* een oorlog, waarbij men van weerskanten in stilte moordt, rooft en plundert.

ڤارِغ **pariëng** een bamboesoort.

ڤارق **para** tuin; *bapara* er een tuin op nahouden; *mampaparai* tot een tuin maken; *para siang* het aanbreken van den dageraad; *bapara-para* één voor één; *djan basiraboei samiëng bakatŏ-katŏ, bapara-para malah* ge moet niet door elkander spreken, doe het een voor een; *para awa aloen bapaga lah na mamaga para oerang* hij heeft nog niet eens zijn eigen zaken in orde gebracht en wil zich reeds met die van anderen bemoeien; *ba kambiëng lapèh kapara* fig. van alles wat willen hebben.

ڤارم **param** I *mamaram* kunstmatig rijp maken van vruchten door ze b.v. in te wikkelen of in de rijst te leggen; fig. in huis houden, niet naar buiten laten gaan van personen; verbergen, zich stil houden, zwijgen over iets; *pisang nangkŏ lah èlò diparam kŏ moeah* die pisang is al goed om ingewikkeld te worden; *mamaram hatŏ oerang* het goed van iemand lang onder zich houden; *baparam di roemah* in huis gehouden worden; niet van uitgaan houden, huisvast zijn; *awa mamaram batoe oerang mamaram pisang* fig. wij kunnen het langer volhouden dan een ander; II een smeersel, aangewend ter verdrijving van stramheid of vermoeienis in de ledematen.

ڤارن **paran** dwarsbalken, dwarsribben op de staande palen van een huis; nokbalk, nok; *kalakati mandjè paran, sabaloen mati aloen djaran* (zie *djaran*).

ڤارُن **paroen** hoop van allerlei dingen zooals bladeren, vuilnis, spaanders, enz. om in brand gestoken te worden; *mamaroen* in het algemeen van veel voorwerpen verbranden, in brand steken, in de asch leggen; bij verschillende werkw. om een sterke mate van de handeling aan te duiden; *roemah nan toen lah diparoennŏ di oerang* dat huis is in brand gestoken; *paroenlah kain boeroeä toe* verbrand die lappen; — *diparoennŏ makan* hij eet gulzig of veel; *diparoennŏ bakaradjŏ* hij slooft zich uit met werken; *diparoennŏ badjalan* hij is onvermoeid in 't loopen en zoo verder als versterking gebruikt; *nasi poentoeäng paroen* de rijst door bruiloftsgasten gegeten als teeken dat alles afgeloopen is; *taparoen* wulpsch, hysterisch; *pamaroenan* land, waarop het hout, onkruid enz. verbrand is.

ڤارو **paroe** *paroe hinai* naam van een kruid, dat de roode verfstof voor de nagels oplevert.

ڤاراو **parau** een gorgelend keelgeluid.

ڤارُق **parò** *mamarò* beuken, ranselen; mishandelen; *pamarò* ondergedeelte van de vuist; *mamarò taroeäh* tegen den inzet van een ander inzetten.

ڤاره **parah** I afgemat, doodaf, hevig lijdend aan een wond of ziekte; *parah loekŏnŏ* zijn wond doet erg pijn, maakt hem doodaf; *tjintjin parah* een ring, die bij sommige kinderen, kort na hun geboorte, door de doekoen om den hals gehangen wordt tot zij wat groot geworden zijn, en waardoor de ouders, uit vrees voor ongeluk, verbonden zijn geen andere doekoen te halen; II *mamarah* melken; uitknijpen, uitpersen.

ڤارُه **paroeäh** snavel; bek van een vogel; *tjapè paroeäh* wawelaar, snapper; *pandjang paroeäh* langtong, babbelaar, iemand, die niet zwijgen kan; *manjangkoeikan paroeäh* zijn toevlucht, troost of hulp bij een ander zoeken, zich daarvoor tot iemand wenden; *kò barè banai parakarŏ toe, sangkoeikan paroeäh bakèh panghoeloe awa* als die zaak te moeielijk is vervoeg u dan tot uw panghoeloe.

ڤارُه **paròh** (*parŏ**) gedeelte, helft; *adat ikŏ doeŏ paròhnŏ* deze adat kent twee manieren; *saparòh* een gedeelte, de eene helft.

ڤاره **pariëh** tot het uiterste toe, zonder ophouden; *bapariëh* tegen elkander zeuren, zaniken, telkens op 't zelfde terug keeren; *djan bapariëh djoeŏ lai mampakatŏkan katŏ satjiè toe* zeurt toch niet langer tegen elkander over dat eene woord.

ڤاري **pari** I de rog; *bangki pari* kippevel krijgen; II naam van een bovennatuurlijk wezen.

ڤاس **pasŏ** I houten rol van het weeftoestel, waarop het afgewerkte doek gerold wordt; *tongga pasŏ* de twee ingekeepte stijlen, waarop dat deel rust; II gelukkig in 't spel.

ڤاسر **pasa** kaal, afgesleten, afgetreden van

het gras; plaats, waar het gras, door het vele loopen niet meer opkomt; markt; (in deze laatste beteekenis gebruikt men meer *pakan*); *lah pasa djalan dèᶜ batoeroeiᶜ* de weg is al kaal door 't vele loopen; *lah pasa garaman awaᶜ sahari-hari makan laoeďᶜ* mijn kiezen zijn al afgesleten van het vleesch eten iederen dag; ik ben zat van 't vleesch eten; *pasa djalan dèᶜ batoeroeiᶜ, pasa kadji dèᶜ baoelang* fig. gewoonte is een tweede natuur; door het dikwijls te doen wordt iets gemakkelijk.

قاسير **pasiĕ** zand.

قاسڠ **pasang** I vloed, tij; kielwater; schuim voor den boeg; *pasang batoeroeiᶜ di balakang* een streep schuim volgde het schip; *mamasang* wassen, opkomen van den vloed; *pasang soeroeiᶜ* eb, vallend water; *pasang poernamŏ* springtij; II (minder gebr.) paar, koppel; *mamasang* in gebruik stellen, samenvoegen; *mamasang koedŏ* de paarden inspannen; *pasangan* deel van een ploeg.

قاسڠ **pasoeăng** I *mamasoeăng* in het blok sluiten; *pasoeăngan* blok, waarin gevangenen gesloten worden; deel van het weeftoestel elders *pasŏ* of *pasau* genoemd (w. m. z.). II (op hfdpl.) naam van een rijstgebak.

قاسق **pasaᵃ** pen, bout, spijker, nagel; *mamasaᶜ* met een pen enz. vastmaken; *pasaᶜ koekoe* een zwarte streep juist in het midden van den nagel en bij het paard boven de hoeven; *pasaᶜ lidah* een zwart vlekje of streepje op de tong; bij de honden als teeken dat zij *batoeah* zijn; *pasaᶜ nagari* de vraagbaak, de beschermer van een landstreek; *indaᶜ pasaᶜ nan manggoejah* er is geen spijker, pen of bout dat het voorwerp losmaakt; fig. van eten zal men niet krachteloos worden; (men voegt hier gewoonlijk bij *indaᶜ tonggaᶜ mambaŏ rabah* er is geen paal, die doet instorten); *pasaᶜ sariboe* benaming voor de rijst.

قاسق **pasoeăᵃ** lek, met gaten (voor kleedingstukken minder gebruikelijk); vischtuig, bestaande uit een geleding bamboe, in welker eene tusschenschot een gat gemaakt is; *lah pasoeăᶜ* van vrouwen, die reeds met een man in aanraking geweest zijn; *lantai pasoeăᶜ* een vloer met een gat er in; *niĕh pasoeăᶜ* een echte Niasser als zijnde in het rechteroor van een gat voorzien; uitdrukking als minachting gebruikt.

قاسيق **pasiĕᵃ** gewoonlijk in de beteekenis van: idioot, dwaas, ijlhoofdig.

قاسن **pasan** I een opdracht, boodschap, bestelling meegegeven aan iemand, die toch denzelfden kant uit moet gaan; *pasan si Anoe tjakŏ aloen dèn sampaikan laï* de boodschap die N.N. mij daar straks opdroeg, heb ik nog niet gedaan; *bapasan* een boodschap meegeven; *mamasankan* iets bestellen aan iemand om toe te zenden of mee te geven aan een ander; iemand door tusschenkomst van een ander doen overkomen of bij ons laten komen; *lah lamŏ hambŏ mamasankan barang nangkŏ, kini baharoe tibŏ* ik had deze goederen reeds lang besteld, doch zij zijn nu pas gekomen; *adiĕᶜ hambŏ mamasankan hambŏ kini* mijn jongere broeder heeft me laten vragen, nu bij hem te komen; *mamasani* iemand opdragen een bestelling of boodschap te doen, een last door een ander doen volvoeren; *hambŏ mamasani soedaga nan kaka Padang toe, manjoeroeăh baŏkan kain boegih* ik heb den koopman, die naar Padang gaat, opgedragen voor mij een kain boegis mee te brengen; *pitaroeăh bahoenjikan pasan batoeroeti* (zie bij *taroeăh*).

قاسو **pasoe** I groote kom, tobbe; II een tooverkracht, waardoor men sprakeloos wordt; stom van schrik, angst, verbazing; *mamasoe* die tooverkracht toepassen, d.i. volgens het bijgeloof door tooverkracht, die men bezit iemand, met wien men niet bevriend is, het spreken beletten of in de war brengen; *baᶜ tjandŏ oerang kanai pasoe awaᶜ takadjoeiᶜ diapi* ik was als iemand, die door de *pasoe* getroffen is, zoo schrikte ik van den brand; *oerang nan toen indaᶜ tapaboenjikan di nŏ lai dèᶜ kanai pasoe oerang* die man kan niet meer uit zijn woorden komen, omdat hij onder den invloed van iemands *pasoe* is; *pasoe awaᶜ takadjoeiᶜ di kaba nan toen* ik was stom van schrik door die tijding.

قاسو **pasau** (zie *pasŏ*).

قاسوء **pasò**ᵃ een soort van vischnet; totebel; fig. lek.

قاسه **pasah** *tapasah* uit eenig gevaar, zorg, kwelling, enz. ontkomen; ergens aangeland, ergens heengeraakt; *tapasah katŏ* ongemerkt op een ander onderwerp of gesprek gekomen; *badjalan djoeŏ badjalan djoeŏ hambŏ ditangah rimbŏ nan toen, koedian tapasah ka anaᶜ soengai* ik liep al in dat bosch overal rond, toen ik onverwacht bij een beekje kwam; *hambŏ kadisamoen oerang di tangah djalan, djadi mamintèh hambŏ badjalan; djŏ tòlong Allah tapasah hambŏ kakampoeăng oerang* ik zou onder weg door roovers aangevallen zijn, daarom nam ik den kortsten weg en kwam met Gods hulp in een kampoeng aan; *hambŏ baroetang hampiĕng taroenggoe roemah hambŏ, tapi dèᶜ ditòlong oerang tapasah djoeŏ hambŏ katanah tapi* ik had schuld, zoodat ik mijn huis bijna tot onderpand moest geven, maar door de hulp van anderen geraakte ik uit de ongelegenheid.

قاسيه **pasiĕh** iets gekend, geweten hebben; *mampapasiĕh* herhalen, repeteeren om het des te vaster in het geheugen te krijgen.

قاسي **pasi** bleek, dof, glansloos.

قاسيأ **pasai** verzadigd, zat, afkeerig geworden; van iets genoeg hebben; het vervelend vinden; *mamasai* vervelen, lastig maken; *lah pasai hambŏ mantjaliĕᶜ pamainan toe, tiòᶜ-tiòᶜ hari itoe djoeŏ* ik ben al zat van het kijken naar dat spel, 't is elken dag hetzelfde.

قاڠت **pangè**ᵃ naam van een gerecht, bestaande uit visch of vleesch, gestoofd of gekookt en waarover een sterk gekruide saus; *pangèᶜ masin* een soort *pangèᶜ*, waarbij veel zout gebruikt wordt; *mamangèᶜ* stoven, droog koken; *samba pangèᶜ* de zoo toebereide bijspijs; *bapangèᶜ* gestoofd; fig. van personen: niet kunnen doen zoo men wil, onder streng toezicht staan; in 't nauw zitten, gebrek aan eten en drinken hebben; aan zich zelf overgelaten zijn, lang moeten wachten b.v. aan het huis van iemand; ook gezegd van vrouwen, die door haar man verlaten zijn; *kòᶜ mamangèᶜ ikan djan banjàᶜ gàramnŏ* als men visch stooft moet men er niet veel zout op doen; *lah bapangèᶜ oerang disawah toe indaᶜ dihantai nasi* die man had gebrek aan eten, toen hij op de sawah's werkte, want men bracht hem geen rijst; *padoesi toe lah bapangèᶜ di lakinŏ* die vrouw is door haar man aan zich zelve overgelaten; *maambiĕᶜ koeah dalam pangèᶜ* (zie bij *dalam*).

قاڠو **pangoeă** I of *pamangoeă* rasp; *mamangoeă* raspen; II *pangoeă* de vlammen in het staal; staal met zulke vlammen, pamor.

قاڠق **pangò**ᵃ kortademig, aamborstig; *dipangòᶜ* het op de borst hebben; *mamangòᶜ* iemand den mond dicht houden, om hem de ademhaling te belemmeren.

قاڠم **pangam** *mamangam* in den mond steken; fig. geld of kostbaarheden aannemen van iemand, die uit moeielijke omstandigheden wil geholpen worden; ook verduisteren, smokkelen, ten eigen bate gebruiken van eens andermans goederen; *pikiĕan hambŏ sangkétŏ si Anoe djŏ si Batoe manang si Anoe karanŏ amèhnŏ lah dipangam hakin* ik denk dat N.N. het in zijn rechtsgeding met Batoe zal winnen, wijl de rechter geld van hem aangenomen heeft; *awaᶜ lah kanai kitjoeăh di rakanan hagŏ barang dibalinŏ doeŏ poeloeăh roepiah dikatŏkannŏ tigŏ poeloeăh, lah dipangamnŏ sapoeloeăh* ik ben door mijn compagnon opgelicht, hij heeft de goederen voor 20 gulden gekocht en zeide voor 30, hij heeft dus 10 gulden verduisterd.

قاڠو **pangŏ** *tapangŏ* verbaasd, verwonderd; *tapangŏ hambŏ maliĕᶜ oerang manggambakan roemah sarŏman banai* ik ben er verbaasd over dat men een huis zoo juist kan photographeeren.

قاڤ **papŏ** *anaᶜ papŏ* gewoonlijk een moederloos kind; *dagang papŏ* iemand, die onder behoeftige omstandigheden alleen in den vreemde omzwerft; *pipiᶜ papŏ* een soort van zangvogeltje, dat zich vooral 's morgens laat hooren.

قاڤت **papè**ᵃ zonder punt, stomp, afgeknot, effen; *mamapèᶜ* glad maken, glad afsnijden, afvijlen b.v. van de tanden, een scherp of puntig voorwerp stomp maken met een mes, zaag

of iets dergelijks; aplaneeren van den grond; *bapapèᶜ* afgevijld van de tanden; *toekang papèᶜ* tandmeester; *sadang tangah hari papèᶜ* juist op den middag; *papèᶜt agaᶜ* degelijk, flink, ferm, oprecht; *papèᶜ diloea pantjoeăng didalam* fig. dubbelhartig, geveinsd; *rapèᶜ papèᶜ* (zie *rapèᶜ*).

ڤاڤر **papa** I plat, effen, gelijk; *mamapa* geregeld behandelen, ordelijk na elkander afdoen; *mamapakan* ophelderen, de reden opgeven, uitleggen, inlichten; *babilang bapapa* nauwkeurig tellen; *baroendiëng bapapa* nauwkeurig, in alle opzichten bespreken; *paparan* uitlegging, beraadslaging, bespreking; *sapapa* eenstemmig; *papalah makanan nantoen katèh médja* zet dat eten behoorlijk op tafel; *dibilang ganòᶜ dipapa gandjië* toen het geteld werd was het even, maar toen het geregeld werd neergelegd was het oneven; fig. meer verwacht hebben, dan men krijgt; gedacht hebben, dat er meer is dan blijkt; II arm, behoeftig, ellendig.

ڤاڤيس **papèh** vischhaak; *mamapèh* hengelen; fig. uitvisschen, uitlokken; *tapapèh* aan den vischhaak raken of blijven hangen; fig. verhinderd, belet worden; *mamapèh ikan di balangŏ* (zie bij *dalam*).

ڤاڤن **papan** plank, bord om te spelen; blad van een tafel; classif: woord bij het noemen van een hoeveelheid patai-vruchten; *papan tjatoeă* schaak- of dambord; een ruitvormige teekening in een kain; *mamapani tjatoeă* de stukken opzetten; *papan déta* het gedeelte, dat bij de *déta saloeăᶜ* naar voren gekeerd is.

ڤاڤه **papah** *mamapah* iemand ondersteunen of helpen bij het loopen; leiden b.v. van een zieke, ook helpen in 't spreken, met geld enz. in 't algemeen ondersteunen; *agaᶜ papahlah katŏ-katŏ si Anoe toe, lah naᶜ salah toe moeah* help N.N. een weinig in het spreken, hij begint het verkeerd te doen; *kòᶜ tasasaᶜ sahabat di hoetang, èlòᶜ dipapah djan jŏ dapèᶜ maloe* als een vriend in het nauw zit over zijn schuld, is het goed hem te helpen, opdat hij niet beschaamd gemaakt worde.

ڤاكيت **pakè**ᵃ lijmig, dik, breiig, gestold; sterk van koffie; *pakèᶜ hati* moedig, dapper, standvastig; *moepakat pakèᶜ* onherroepelijk besluit; *sapakèᶜ* eensgezind.

ڤاكق **paka**ᵃ zeer hardhoorend, bijna doof, dof van klank; *mamakaᶜ* leven maken, hard schreeuwen; doof maken b.v. door water in 't oor; *tapakaᶜ* verdoofd, als men een schot hoort, of als men een slag tegen het oor krijgt; *basipakaᶜ* zich doof houden; *koetjiëng pakaᶜ* een muizen of rattenklem; *pakaᶜ badaᶜ* hardhoorig; *taboeăng pakaᶜ* een spaarpot.

ڤاكق **pakoeă**ᵃ *mamakoeăᶜ* houwen, hakken; *haroeăᶜ pakoeăᶜ* lawaai, leven, geweld; *mamakoeăᶜ bahandèhan*, *malompèᶜ basitoempoe* (zie bij *toempoe*).

ڤاكق **pakië**ᵃ *mamakiëᶜ* schreeuwen; *bapakiëᶜan* schreeuwen van velen; *mamakiëᶜ pandjang* hard en lang gillen; *padiëh sampai katoelang, pakiëᶜ sampai kalangiᶜ* fig. in zeer ongelukkige of kommervolle omstandigheden verkeeren.

ڤاكل **paka** *mamaka* dichtstoppen van een opening, breeuwen.

ڤاكن **pakan** I markt, marktplaats; II inslag bij het weven; *pakan banang amèh* inslag van gouddraad; *bapakan* een inslag hebben; III* naam van een heester.

ڤاكو **pakoe** varen; nagel, spijker (waarvoor ook *basi pakoe*); *pakoe kawèᶜ* een varensoort; *pakoe mati* onherroepelijk; *pakoe oelandŏ* Hollandsche spijker; fig. standvastig, wat niet meer veranderen mag; – *mamakoe* spijkeren, nagelen.

ڤاكاو **pakau** I in de war zijn, suf, radeloos; *pakau awaᶜ malam nangkŏ taboeăh baboenji, antah a nan toemboeăh di nagari* ik was ontsteld, toen dezen nacht de taboeh klonk, ik wist niet wat er in de negorij gebeurde; II* gillen, om hulp schreeuwen.

ڤاكوق **pakò**ᵃ *mamakòᶜ* stoppen; tegenhouden, afsluiten b.v. van het water; *pakòᶜ aië di banda toe naᶜ mahilië kasawah* sluit het water in die leiding af, opdat het naar de sawahs loope; *pakòᶜ lah katŏ-katŏ oerang toe padoetŏ toe moeah* stop dien man den mond, het zijn leugens (wat hij vertelt); belemmeren van den

doortocht, verhinderen of beletten voort te gaan met spreken; *tapakò*ᶜ opgestopt, belemmerd, verhinderd zijn; *tapakò*ᶜ *awa*ᶜ *laloe dè*ᶜ *banja*ᶜ *oerang di pakan* ik kan niet doorloopen van de menigte menschen op de markt; *tapakò*ᶜ *hati* niet kunnen uiten wat men weet, er niet uit kunnen komen; *tapakò*ᶜ *pikiĕran* in de war, suf; *tapakò*ᶜ *bana* buiten zich zelven van boosheid; *dèn pakò*ᶜ *matŏ maliè*ᶜ, *dèn pakò*ᶜ *talingŏ mandanga* ik wil het niet meer zien, ik wil het niet meer hooren; *tapakò*ᶜ *soeroei*ᶜ, *manganai laloe* als het stuit begint men nog eens, als het raakt gaat men door; een spel met noten: eenige noten worden bij elkander geplaatst; op een afstand stelt zich een kind, om met een noot op een daarvan te mikken; stuit deze noot verder weg tegen eenig voorwerp, dan mag hij nog eens beginnen, anders gaat het door; *pakò*ᶜ*an* het gedeelte van een rivier of waterleiding, dat opgestopt is.

قاكه **pakah** massief van metalen; van personen: flink, stevig gebouwd zijn, er gezond uitzien; *kain pakah* stevig lijnwaad; *ikŏ iŏlah nan pakahnŏ kain kŏ* dit is eerst solide stof.

قاكي **pakai** *mamakai* dragen, gebruiken, aanhebben, omhebben; omdoen, aandoen, zich kleeden en dikwijls ook speciaal voor mooie kleeren aanhebben; *mamakai badjoe* een baadje aanhebben; *mamakai gala* een galar dragen; *mamakaikan* iets gebruiken, iets een ander aantrekken; *djan loengga-loengga kabè*ᶜ *mamakaikan kala bakèh ana*ᶜ ge moet dien ketting niet te wijd om den hals van het kind doen; *mamakaii* iemand aankleeden; *djan lamŏ-lamŏ banai mamakaii ana*ᶜ *toe hari lah tinggi* kleed dat kind niet zoo lang, 't is al laat; *hidoei*ᶜ *nan kadipakai mati nan kadipagantoeăngi* zoolang men leeft het gebruiken, opdat men er na zijn dood nog vruchten van hebben moge; zinspelende op het trouw nakomen van godsdienstige plichten; *pakaian* wat gedragen wordt, kleeding, tooisel, tuig, enz.; *pakaian hidoei*ᶜ in vrede leven, hebben wat men begeert; *pakaian doenia* amusement, wereldsche genoegens; datgeen, wat men op aarde noodig heeft; *iŏlah nan pakaiannŏ kŏ* dit is het beste; *tapakài* gebruikelijk, zij het dan ook niet volgens de vormen of voorschriften; *dimakan pakai* van iemand, wien de kleeren goed staan al zijn ze ook leelijk.

قاكر **paga** omheining, heg, palisadeering, schot; *mamaga* omheinen, palisadeeren; beschermen, beschutten; *mamagakan* van iets een omheining enz. maken, iets tot omheining gebruiken; *mamagai* veelheid uitdrukkend; *pamaga* wat tot beschutting, bescherming dient; *élémoe pamaga badan* wetenschap is een beschutting voor het lichaam; *kajoe-kajoean nantoen pamagai roemah djan kanai angin* dit geboomte is om het huis tegen den wind te beschutten; *paga makan tinaman* fig. iemand op wien men vertrouwt en die ons bedriegt; *malompè*ᶜ *paga* fig. vooral in de beteekenis van het met iemands vrouw houden.

قاكس **pagèh** I een katoenklopper van rotting gemaakt en gebruikt om de katoen van de pitten te ontdoen; *mamagèh* katoen kloppen; *mamagèh ana*ᶜ een kind ranselen; *mamagèh makan* veel eten; *mamagèh badjalan* veel loopen; *mamagèh bakatŏ* veel spreken, enz.; II *pagèh-pagèh* de veer van een geweer, van een horloge, enz.

قاكغ **pagang** *mamagang* in pand houden, bestieren, waarnemen; de vasten beginnen; *oerang mamagang* men begint te vasten; *pagang pakai* gewoonte; *pagangan* datgeen, wat bewaard, bestierd, waargenomen wordt; *bakoetja*ᶜ *pagangan* fig. van gedachte veranderen; *loengga pagangan* onstandvastig.

قاكم **pagam** I naam van een wilde duif; II* naam van een rijstsoort.

قاكن **pagoen** flink, ferm, stevig van aanzien of lichaamsbouw; *pagoen bitjarŏ* welbespraakt, goed zijn woord kunnen doen; *pagoen taga*ᶜ*nŏ* goed van postuur, pal staan, vast in zijn schoenen staan; *pagoen banai roemahkŏ, inda*ᶜ *tjiè*ᶜ *djoeŏ nan djangga* dit huis ziet er flink uit, er is niets aan, wat er niet aan hoort.

قاكو **pagoe** zoldering.

قاكوي **pagoei**ᵉ *mamagoei*ᶜ omhelzen, om-

armen, omvademen; *kò^s^ mamagoei^s^ batang dadò^s^ loekŏ di doerinŏ* als men den dadap omvat, wondt men zich aan zijn dorens; *bapagoei^s^* elkander omhelzen; *bapagoei^s^ tangan* met de armen over elkander; fig. onbevredigd; moedeloos, omdat men niet krijgt wat men wenscht; niets te doen hebben; *sapamagoei^s^an* een vadem; zooveel als er kan in de ruimte tusschen de uitgestrekte armen, als deze met de vingertoppen tegen elkander gebracht worden.

ڤاڬه **pagoeàh** onvervaard, flink, niet bang zijn van aard, zich op zijn gemak gevoelen.

ڤال **palŏ** *boeah palŏ* notemuskaat.

ڤالت **paloei^a^** *mamaloei^s^* omwikkelen, overtrekken iets, kronkelen om iets b.v. zooals de slang; *doekoen mamaloei^s^ tangan si Anoe djŏ kain* de doekoen wikkelt de hand van N.N. in een doek; *mamaloei^s^kan* overtrekken of omwikkelen met iets, iets als overtrek of omwindsel gebruiken; *doekoen mamaloei^s^kan kain katangan si Anoe* de doekoen wikkelt een doek om de hand van N.N.; *pamaloei^s^* wat dient om te omwikkelen; fig. kleederen; *pamaloei^s^ boengŏ* de bloemkelk; *nan dipaloei^s^ ta^s^ tapaloei^s^* fig. wat bedekt moest zijn is het niet, doodarm; *tingga djangè^s^ pamaloei^s^ toelang* (alleen) de huid is overgebleven, om de beenderen te omwikkelen; fig. broodmager.

ڤالت **pali^a^** *mamali^s^* iets met de vingertoppen afvegen of opnemen, tot zich nemen zooals men b.v. sambal doet; *mamali^s^kan* besmeeren met iets wat zoo genomen is; *ana^s^ toe mamali^s^ dawat dipali^s^kannŏ kadindiĕng* dat kind neemt inkt aan den vinger en besmeert er den wand mee; *bapali^s^-pali^s^* veel vegen hebben, met veel smeeren zijn; *soerang nan mamboeè^s^ boesoeà^s^ bapali^s^-pali^s^ ka nan lain* als er één slechte dingen doet, worden zij, die met hem opgaan, daar ook op aangezien; (een rotte appel enz.); *sapali^s^* een klein weinig; *si pali^s^ gilŏ* een toovermiddel om liefde op te wekken; *samba pali^s^* een soort van sambal, die met de vingertoppen genomen wordt.

ڤالس٢ **palèh-palèh** stelling om op te staan (v. H.).

ڤالڠ **palang** I dwarshout, kruisboom ter afsluiting; het voorwerp, dat men ergens onder legt of zet als dit niet vast staat (zie *kalang*); houtje boven aan den snavel van een kip, om haar te beletten haar jongen of eieren te pikken; het houtje, dat een der twee partijen tusschen de vingers houdt bij het *bapantjŏ* (w.m.z.); een staafje met snoer, waaraan aas om visch in de sawah te vangen; deel van een ploeg; *palang pintoe* een sluitboom achter een deur; *mamalang* door een palang beletten open te gaan, door te zakken, in te dringen, enz.; *mamalangkan* als sluitboom enz. gebruiken; *mamalangi* van dwarsboom of steun voorzien; II een klier onder den staart van vogels*; III plaats, streep, teeken waar men bij sommige spelen moet gaan staan of beginnen b.v. bij het knikkeren*; IV *kain palang* een soort van Atjeesche salendang.

ڤالڠ **paloeàng*** een bewaarplaats van kleederen of kostbaarheden tevens tot slaapplaats dienende.

ڤالڠ **paliĕng** *mamaliĕng* draaien, keeren, afwenden, omkeeren, enz.; *bapaliĕng* afgewend, afgekeerd; zich afwenden, zich afkeeren; *bapaliĕng soempah* zijn eed breken; *ana^s^ ratjŏ paliĕngan* een valsch weegschaaltje, waarmee goudsmeden den kooper wel eens beetnemen; *matŏ paliĕngan sétan, taradjoe paliĕngan boengka* het oog wordt bewogen door den duivel, de weegschaal door het gewicht; fig. iedereen kan wel eens van gedachte veranderen, meestal in den zin van: van den goeden weg worden afgeleid; als les of raadgeving: men moet tegen verleiding bestand zijn; in dezelfde beteekenis: *hati paliĕngan Allah na^s^ ratjŏ paliĕngan amèh; doedoeà^s^ bapaliĕng, taga^s^ bakisa* fig. onstandvastig, onzeker, wijfelend in doen en laten.

ڤالق **pala^a^** door en door warm van het lichaam; transpireeren van warmte; zat van iets; iets vervelend vinden, misselijk van iets worden; *djan disahò^s^i badan hambŏ, hambŏ pala^s^-pala^s^* dek mij toch niet toe ik heb het al zoo warm; *mamala^s^* lastig zijn aan iemand, last veroorzaken; *kalakoean ana^s^ kŏ mamala^s^*

dèn het gedrag van dit kind veroorzaakt mij last; *pala*ᵋ*-pala*ᵋ *kaki* het brandend gevoel van de voeten b.v. als men nauwe schoenen aan heeft; *pala*ᵋ *miang* warm, gloeierig en onrustig; *dipala*ᵋ *angŏ*ᵋ zich zelf tot last zijn; *ba*ᵋ *pala*ᵋ *babadjoe poelŏ* zooals iemand, die het zeer warm heeft en nog een baadje aantrekt; fig. 't nog erger maken; zich in nog onaangenamer omstandigheden brengen.

ڤالق **paloeă**ᵋ *mamaloeă*ᵋ op den schoot laten zitten; *bapaloeă*ᵋ op den schoot zitten.

ڤالم **palam** (*marapŏlam*) (zie *ampalam*).

ڤالن **paloen** omhulsel, omwikkeling, omwindsel, verband; *mamaloen* omhullen, omwikkelen, omvatten; *bapaloen-paloen* elkander omarmen, aan elkander verbonden zijn; *tapaloen* onwillekeurig ergens in betrokken worden; zonder opzet met iets anders meegenomen; *awa*ᵋ *inda*ᵋ *manga-manga tapaloen samiĕng di parakarŏ si Anoe* ik heb niets gedaan en ik ben toch in de zaak van N.N. betrokken; *mamaloenkan* iets als omwindsel gebruiken of om iets anders winden; *mamaloeni* iets met iets anders omwinden; (*kaki dipaloeni djŏ kain; kain dipaloenkan*).

ڤالو **paloe** *mamaloe* slaan; *sariat paloe mamaloe, doenia balèh babalèh* leer om leer; zoo men doet, zoo men ontmoet.

ڤاله **paloeăh** zweet; *paloeăh sani* (zie *sani*); *bapaloeăh* zweeten.

ڤالي **palai** *mamalai* in de heete asch gaar smoren; vooral van visch, die daartoe in een blad gewikkeld wordt; fig. ranselen.

ڤانث **panè**ᵋ het vermoeide, loome of pijnlijke gevoel in de ledematen; fig. vervelend, pijnlijk, vermoeiend; *panè*ᵋ *pinggang* pijnlijk, vermoeid in de lendenen; *panè*ᵋ *mandanga* vervelend om te hooren en in dergelijke uitdrukkingen, een tegenzin hebben, zat zijn van iets, dat men bij herhaling doen moet; *panè*ᵋ *awa*ᵋ *makan ikan* ik heb een tegenzin gekregen in het eten van visch; *panè*ᵋ*-panè*ᵋ kramp; *tapanè*ᵋ *di hati* geheel vervuld zijn van iets, met iets ingenomen, in zijn schik zijn; *tapanè*ᵋ *di hati hambŏ nan dikatŏkan oerang tjakŏ* ik ben geheel vervuld van hetgeen die man straks zeide; *inda*ᵋ *panè*ᵋ*-panè*ᵋ*nŏ hari hoedjan* het houdt maar niet op met regenen; *pamanè*ᵋ iemand die gauw vermoeid of zat is van iets.

† ڤانر **pana** verbaasd, verwonderd, niets kunnen zeggen.

ڤانس **panèh** warm, natuurlijke warmte, zonnig; als natuurlijke eigenschap: ongeluk aanbrengend; *hari panèh* een zonnige dag, mooi weer; *panèh matŏhari* zonnewarmte; *panèh hati* boos, vertoornd (op hfdpl. meer echter *saki*ᵋ *hati* of *bangih hati*); *panèh malam* (zelden) helder maanlicht; *dimakan panèh* verkleuren door de zonnestralen, ook vervellen daardoor; *oeang panèh* geld, dat men gemakkelijk krijgt en even gemakkelijk uitgeeft; *hoedjan panèh* regen terwijl de zon schijnt; *damam panèh* (zie *damam*); *panèh miang* een branderige jeukte, waardoor men niet stil zitten kan; fig. onrustig, ongedurig; *si panèh miang* de naam van een omroepersbekken; *panjaki*ᵋ *panèh* een soort van ziekte bij de vrouwen; *élémoe panèh* élémoe, die voor iemand, die ze kent, ongunstig is; *bapanèh* zich koesteren in de zonnewarmte; fig. lang staan wachten in de buitenlucht; *mampapanèhkan* aan de zonnewarmte blootstellen, in de zon zetten; *mampapanèhkan gigi* een lachebek zijn; *kapanèhan* door de zon bestraald worden, aan zonnewarmte blootgesteld; *soeboeăhnŏ lah kapanèhan* hij is te laat opgestaan; *ba*ᵋ *boengŏ ditimpŏ panèh* zooals een bloem getroffen door de warmte; fig. zijn aanzien, kracht, rijkdom, enz. verloren hebben.

ڤانيڠ **paniĕng** duizelig, lichthoofdig.

ڤانه **panah** I boog, ook wel pijl en boog; *mamanah* met een boog schieten; *mamanahkan* een pijl afschieten; II *saki*ᵋ *panah* een soort van ziekte, waarbij er gaten in het lichaam breken; *dipanah dèn* moge ik met die ziekte gestraft worden; III *bapanah* een soort van spel (*tjongka*ᵋ).

ڤانه **panoeăh** vol, tot aan den rand gevuld zijn; *panoeăh roemah di alè*ᵋ het huis is vol met menschen; *panoeăh oerang di roemah toe* er zijn veel menschen in dat huis; *panoeăh sa-*

wah dèn ik heb veel sawah's; *mamanoeăhi* en *mamanoeăhkan* iets tot aan den rand vullen; *boelan panoeăh* volle maan; *ba‹ boelan panoeăh* fig. vol, rond van gelaat; *panoeăh hati* vervuld zijn van iets, verrukt zijn over iets; ergens genoeg van hebben, zat zijn, vervelend vinden; *panoeăh hati di si Anoe a nan dimintŏ dibarinŏ* ik ben verrukt over N.N. wat ik vraag geeft hij; *panoeăh hati awa‹ mangadja ana‹ nan lalai toe* ik heb er genoeg van dat zorgelooze kind te leeren; *ba‹ manatiĕng minja‹ panoeăh* (zie *tatiĕng*); *ba‹ tjandŏ minja‹ panoeăh* fig. vol en glanzend van het gelaat; *soekatannŏ lah kapanoeăh* fig. zijn eind is gekomen; *basoekè‹ panoeăh kàtèh* schijnbaar veel beteekenen maar in werkelijkheid niets zijn; *bakoentjang tandŏ ta‹ panoeăh* leege vaten enz.

قانو **panau** vlekken op de huid van een eenigszins lichtere kleur dan deze; de *panau bintang* o.a. is schoon, de *panau basi* leelijk in 't oog van den inlander.

قاءو٢ **paoe-paoe** een soort van taschje op zijde gedragen; de papieren pluimpjes aan een vlieger.

قاءويت **paoei**‹ *mamaoei‹kan* iets of iemand vastbinden aan een paal, pen enz. ten einde te beletten, dat het voorwerp zich verwijdert; *djan loengga-loengga mamaoei‹kan tali djawi toe lapèh baikŏ* ge moet het touw van de koe niet te los binden, zij zal los raken; *mamaoei‹ oerang* personen herbergen of logeeren; *mamaoei‹ kahanda‹* een wensch of begeerte verhinderen, een spaak in het wiel steken; *bapaoei‹-paoei‹* aan elkander verbonden zijn; aan elkander verplichting hebben; in een zaak betrokken zijn; *awa‹ sadang tapaoei‹ banai kini* ik ben nu zeer gebonden; *langkah tapaoei‹* niet handelen kunnen zoo men wil, gebonden zijn; *dipaoei‹ ta‹ batali dipanggang ta‹ djŏ api* fig. aanhangig blijven, aan den praat houden, niet tot een beslissing komen.

†قاور **pawa** *mamawa* herkauwen; *pamawa* iemand, die telkens op dezelfde zaak terugkomt.

قاوس **pawèh** naam van een zoetwater vischje.

قاءوق **paoeă**‹ dal, vallei; *paoeă‹ agam* het dal van Agam; men spreekt ook van: *paoeă‹ limŏ poeloeăh* en *paoeă‹ tanah data* (naar de drie hoofdspleten van den Barapi?); *mamaoeă‹* hakken, houwen.

قاءوه **paoeăh** naam van een wilde mangga.

قاه **pahŏ** I dij, achterbout; *pangka pahŏ* de heup; *bagandang pahŏ* fig. in zijn vuistje lachen, zich over iemands leed verheugen; II naam van een goudgewicht = $^1/_4$ tahil of 4 amèh.

قاهيت **pahè**‹ beitel; *mamahè‹* beitelen, uitbeitelen; *pahè‹-pahè‹an* zeer malsch van vleesch enz.; *mamahè‹kan kahatinŏ* in het hart griften, op het hart drukken, met klem iets zeggen opdat een ander het goed onthoude; *ba‹ pahè‹, kŏ‹ ta‹ ditŏkŏ‹ inda‹ masoeă‹* gelijk een beitel, wordt er niet op geslagen dan gaat hij er niet in; van menschen die wel weten wat zij doen moeten, maar zonder aansporing of bevel niets uitvoeren.

قاهيت **pahi**‹ bitter, onaangenaam; *pahi‹ di dèn kamanjapŏnŏ* ik vind het onaangenaam hem aan te spreken; *salérŏ pahi‹-pahi‹* een tegenzin in 't eten hebben; *– pahi‹ dahoeloe manjih koedian* fig. eerst het zure, het onaangename van iets ondervinden, om daarna het zoete, het aangename ervan te genieten.

قاهوق **pahoeă**‹ (zie *paoeă‹*).

قاهم **paham** begrip, verstand, besef; behoorlijk, naar behooren; *dalam ana‹-ana‹ nan banja‹ soerang samiĕng nan paham kalakoeannŏ* onder al die kinderen is er maar een, wiens gedrag behoorlijk is; *mamahamkan* onthouden, nadenken, b.v. *mamahamkan élémoe; sapaham* van dezelfde gedachte of opvatting; *tapaham* goed, vlug begrepen; *inda‹ tapaham* onnadenkend; *angan laloe, paham tatoemboeă‹* het voornemen blijft bestaan, maar het verstand tornt er tegen op; fig. wel willen, maar niet kunnen; zich illusiën vormen.

قاهاي **pahai*** *mamahai* in stukken snijden; *pahai-pahai* overal stuk of gescheurd; *pahai samiĕnglah dagiĕng toe djŏ pisau, kŏ‹ inda‹ samŏ inda‹ manga* snijd dat vleesch maar met een mes, het komt er niets op aan of de stuk-

ken even groot zijn; *badjoe nangkŏ lah lamŏ banai, lah pahai-pahai* dit baadje is al oud, 't is overal gescheurd.

ڤاي **pai** gaan; *pai kama baliau* waar is hij heengegaan? *mamaikan pitih* geld uitgeven; *tapai* uitgegeven zijn; *pitih dèn lah tapai* mijn geld is uitgegeven; *sapai* het eens zijn, goed met elkander omgaan; *kŏ*꞊ *ba*꞊ *itoe inda*꞊ *sapai roendiĕngan dèn djŏ ang* als het zoo is, dan ben ik het niet eens met u; *awa*꞊ *ang laï sapai djŏnŏ* gaat ge goed met hem om? *bapai* in trek zijn, gauw verkocht zijn van koopwaren; *pai-paian* iemand, die met booze geesten in contact staat; *pai pati* wordt gezegd van soldeersel, dat goed opgelost is of goed houdt.

ڤاي **pajŏ** I moeras, waarin planten groeien; II naam van een rijstsoort (v. H.).

ڤايڠ **pajoeăng** scherm boven het hoofd; zonnescherm, regenscherm; *pajoeăng pakoe* de kop van een spijker; *pajoeăng pandji* het vorstelijk scherm als rijkssieraad; statiescherm boven het hoofd van een jubelaris of boven een lijk gedragen; fig. ook wel voor de aanzienlijkste, de beschermheer; *pajoeăng oeboeă-oeboeă* (zie *oeboeă-oeboeă*); *pajoeăng si randjanŏ* naam van een statiescherm; *alè*꞊ *bataga*꞊ *pajoeăng* feestviering bij het aanstellen van een panghoeloe; *mamajoeăngi* een scherm boven het hoofd van iemand houden; *nan bapajoeăng nan batèmba*꞊ op hen, die een pajoeng hebben, als teeken hunner waardigheid, wordt het eerst geschoten; fig. op de aanzienlijksten rust de meeste verantwoording; waar minderen iets doen, worden de meesters verantwoordelijk gesteld.

ڤايڤق **pajoeă**ᵒ slank, rijzig, tenger; *pajoeă*꞊ *ba*꞊ *pimpiĕng di lérang lamah ba*꞊ *lagoendi moedŏ* loftuiting op schoongevormde vrouwen: slank en lenig.

ڤايه **pajah** vermoeid; in zorg of moeite verkeerend; erg, gevaarlijk, doodelijk van een ziekte; *saki*꞊ *pajah* gevaarlijk, doodelijk ziek zijn.

ڤايه **pajoeăh** (zie *pajoeă*꞊).

ڤايڤق **panjŏ**ᵒ *bapanjŏ*꞊ goederen opbergen, bewaren b.v. als het gaat regenen of als de avond valt; *kŏ*꞊ *hari kahoedjan bih bapanjŏ*꞊ *oerang bakèh nan tadoeăh* als het zal gaan regenen, bergt men alles op een plaats, waar het tegen regen beschut is; *mamanjŏ*꞊*i* iets opbergen; *hari lah sandjŏ panjŏ*꞊*i barang nan basérа*꞊*-séra*꞊ *diloea toe* het is reeds schemerdonker, berg de dingen, die buiten verstrooid staan, op; *papanjŏ*꞊*an* bergplaats; kist, kamer, loods als zoodanig.

ڤايو **panjoe** naam van een zeevogel, veel op lijken azende.

ڤاڽاي **panjai** strijkstok.

ڤبيلو **pabilŏ** en *pabilŏ hari* wanneer, op welken tijd; *pabilŏ toean kadatang* wanneer komt u? *pabilŏ hari ang kapai* wanneer ga je? *pabilŏ jŏ datang barikan soerè*꞊ *kŏ* als hij komt, geef hem dan dezen brief.

ڤتاليڠ **pitaliĕng** (zie *sampilang*).

ڤتاله **pitalah** een rietsoort.

ڤتانه **pitanah** laster, kwaadsprekendheid, leugen.

†ڤتڠکو **pitoenggoeă*** het gedeelte van de ploeg, waaraan het kouter bevestigd is.

ڤتوا **pitoea** (فتوى) les, raadgeving.

ڤتول **pitoelŏ** naam van een bittere vrucht, tot de familie der tomaten behoorende.

ڤتونڠ **pitoenang** (zie bij *toenang*).

ڤجتين **padjatian** liefhebberij; datgeen, waarop men bijzonder gesteld is; *itoelah padjatian dèn* daarvan houd ik bijzonder veel.

ڤچاي **pitjajŏ** vertrouwen op, gelooven aan iemand of iets; *mampitjajŏkan* iets toevertrouwen; *kapitjajŏan* vertrouwd, geloofd worden, vertrouwde; *mampitjajŏkan dada*꞊ *kakoedŏ* fig. de kat bij het spek zetten.

ڤدات **padatŏ** *bapadatŏ* een toast slaan; een toespraak houden bij eenige feestelijke gelegenheid.

ڤداتي **padati** naam van een inlandsch voertuig, kar.

ڤداڠن **padangan*** (zie *padahkan*).

ڤداني **padani** tapijt.

ڤدوسي **padoesi** vrouw.

ڤدومن **padŏman** kompas; fig. verstand, denkvermogen; *padŏman soebang* de voorste knop van het oorsieraad.

قده كن **padahkan** ook (*padahan*) in plaats van, doch.

قراتس **paratèh** ledikant, ligplaats (van *atèh?*).

قراتين **paratian** inborst; gevoel.

قِرادن **piradan** *sapiradan* of *kapiradan* slaap in de handen of voeten.

قراده **paradah** dun blad van metaal gewoonlijk van goud of zilver.

قراسي **parasi** naam van een boom, die een roode verfstof voor de nagels oplevert.

قِراغاي **pirangai** (*parangai*) aard, inborst, gedrag, gewoonte, aanwendsel.

قراكو **parakoe** I mijnwerkersslede; II bak, om het gambirvocht te laten bezinken (v. H.).

قراڬ **paragŏ** *baparagŏ* pronken, te koop loopen met iets, uitstallen; *mamparagŏkan* met iets pronken, enz.; *mamaragŏi* tegenover iemand pronken met rijkdom, kunde, enz.

قراڬت **paragat** samenstel, constructie van eenig voorwerp, gereedschap; *paragat radjŏ* rijkssieraden.

قرامن **paraman** last, bevel, gebod van God.

قراني **paranai** (ook *parénai*) formule, een beleefde wijze van verzoeken aanduidende, in den zin van: gelieve, wees zoo goed; *nan titah toean toeŏ dari kòtŏ kampoeăng dalam paranai kitŏ kasanan* het bevel van de gebiedster in Kampoeng Dalam is of wij zoo goed willen zijn, daarheen te gaan.

قراوس **poerawèh** naam van een djamboesoort.

قراهو **parahoe** vaartuig, schuit.

قرتياڤن **partiapan** *anaᵋ partiapan* kinderen van aanzienlijke geboorte, adel.

قرچ **partjŏ** naam van een gomboom; *poelau partjŏ* het eiland Soematra (ook *poelau patjŏ*).

قرغكت **parangkèᵒ** (op hfdpl.) stel.

قرغكو **parangkó** naam van een vogel.

قرغڬو **paringgŏ** gebrek; *baparinggŏ* een gebrek hebben; *padati toe lah baparinggŏ* er mankeert iets aan die padati.

قرغڬي **paranggi** een kalebassoort (v. H.).

قرغڬي **paringgi** *oerang paringgi* hindoe.

قرڤاين **paroepaian** nut, voordeel, nut aanbrengend; *tanam tinaman banjaᵋ paroepaiannŏ* de planten geven veel nut.

قركار **parakarŏ** zaak, geval, onderwerp, punt, ding, soort, wijze, artikel.

قرمات **paramatŏ** edelgesteente, juweel.

قرمداني **paramadani** (of *pamadani*) (zelden) (zie *padani*).

قرنته **parèntah** bevel, gebod, last; *mamarèntah* besturen, regeeren, bewind voeren; *mamarèntahkan* bevelen, gelasten, gebieden.

قرنچس **parantjih** of *oebi parantjih* de zoete kassave.

قرنه **paranah** (ook *panah*) (zelden); *indaᵋ paranah* nooit, nimmer; *aloen paranah* nog nooit.

قروسه **paroesah** *mamparoesahkan* werk maken van iets; moeite doen, zich inspannen voor iets.

قروڤق **paroepoeăᵒ** naam van een boom, die een wit, licht hout oplevert.

قِروله **piroelah** *astaga piroelah* uitroep van angst, schrik, verwondering.

قريئ **pariŏ** naam van een bittere vrucht tot de tomaten behoorende en als toespijs bij de rijst gegeten.

قريس **parésŏ** (ook قرقس) *mamarésŏ* onderzoeken.

قريساي **parisai** schild.

قريقه **paripièh** waarschijnlijk een armband aan den bovenarm gedragen. Volgens Nix (zie v. d. W.) een medaillon; volgens anderen een gouden of zilveren beslag aan doozen of een plaatje, waaraan vrouwen allerlei kleinigheden hangen.

قريكت **parikèᵒ** een mandje van gespleten rottan, waarin men gekookte rijst voordient.

قريٓق **parioeăᵒ** kookpot met wijden buik en nauwen hals; *balain parioeăᵋ* wel huisgenooten zijn, maar niet uit denzelfden pot eten; *saparioeăᵋ* zij, die uit denzelfden pot eten; het huisgezin in engere beteekenis.

قريٓن **parian** een bamboezen koker, om water in te halen en die op de schouders gedragen wordt; *sagadang parian* ter uitdrukking van een groote hoeveelheid of van de buiten-

gewone grootte van een klein voorwerp; *baᶜ boenji parian patjah* dof van klank.

ڤساک **poesakŏ** erfenis, nalatenschap, erfgoed, familiestuk, oude gewoonte; rechten van het voorgeslacht overgeërfd; *manarimŏ poesakŏ* erven.

ڤساوت **pisawè** veer en dergelijke, waarmede eenig toestel in beweging gebracht wordt.

ڤسيسر **pasisiĕ** zeestrand.

ڤڠادن **pangadan** sloof, onderlegger, bovenbalk van een hekwerk, vensterbank.

ڤڠکت **pangkè** I trap, graad, rang, leeftijd; *lah pangkèᶜ sia awaᶜ nŏ* hoe oud is hij al? *pangkèᶜ si lanjŏᶜ* overoud; II *mamangkèᶜ gombaᶜ* het afsnijden van den haarlok (v. H.) (zie *pangkèh*); III *mamangkèᶜi** een zekere wijs van waarzeggen.

ڤڠکر **pangkoeă** een werktuig, om den grond om te spitten.

ڤڠکر **pèngka** naar binnengebogen beenen of naar binnen gekeerd van de voeten.

ڤڠکس **pangkèh** *mamangkèh* afsnijden, afkorten, onthoofden; ook het afscheppen van bovendrijvende vetdeelen of vuil; *mamangkèh aboeăᶜ* het haar afknippen; *mamangkèh katŏkatŏ* kortom zeggen, in 't kort vertellen; *a nan tarapoeăng di aïĕ toe pangkèhlah djimèᶜ-djimèᶜ* wat drijft er op het water, schep het er voorzichtig af.

ڤڠکيڠ **pangkiĕng** *mamangkiĕng* hard schreeuwen, bulken; *pangkiĕng sampai kalangiᶜ, sakiᶜ sampai katoelang* schreeuwen tot aan den hemel, pijn tot in de beenderen; fig. ten zeerste getroffen of gekwetst zijn; in hoogst moeielijke omstandigheden verkeeren.

ڤڠکڠ **poengkang** *mamoengkang* in 't wilde naar iets werpen; *mamoengkangkan* met iets werpen; *mamoengkangi* veelheid van onderwerp, werking of voorwerp uitdrukkend; *lintang poengkang* alles overhoop, door elkander; *karoengkang poengkang* ten onderste boven, hals over kop; *djatoeăh karoengkang poengkang* hals over kop ten onderste boven tuimelen; *patah kaki koedŏ hambŏ dipoengkang oerang toe djŏ batoe* het been van mijn paard is gebroken, het is door iemand met een steen gesmeten; *baᶜa indaᶜ disoesoen malataᶜkan pakakèh toe lintang poengkang samiĕng* waarom legt ge die werktuigen niet ordelijk op elkander, ze liggen overhoop; *sadang hambŏ bakaradjŏ dikatŏkan oerang roemah tapanggang, karoengkang poengkang hambŏ balari* toen ik aan het werk was vertelde er iemand, dat er brand was, daarom liep ik hals over kop weg.

ڤڠکل **pangka** begin, oorzaak, hoofd, het dikste gedeelte van iets, titel; *si pangka* of *si pangkalan* gastheer; hij, van wien eenig feest uitgaat; *pangka tjakaᶜ* oorzaak van twist; *pangka malang oerèᶜ tilakŏ* (ook *tjilakŏ*) een ongelukkig begin heeft ongelukkige gevolgen of is een bron van ongeluk; *pangkalan* badplaats, waschplaats in een rivier.

ڤڠکو **pangkoe** *mamangkoe* in den arm hebben of nemen; voogdijschap voeren, regeeren, beheeren; *mamangkoe radjŏ* den vorst omringen bij wijze van eerewacht; *pangkoean* binnenbocht van den arm.

ڤڠکو **poengkoe** *mamoengkoe* stilzwijgen, geen geluid geven, onverschillig toehooren zonder te antwoorden; *oeang poengkoe* negorijgelden, in bepaalde omstandigheden als een soort belasting op te brengen.

ڤڠکو **poengkŏ** een hermetisch sluitend deksel op potten, waarin geurige oliën gemaakt worden (v. H.).

ڤڠکاو **pingkau** *mamingkau* schreeuwen; *bapingkauan* schreeuwen van velen; *bapingkauan anaᶜ oerang dikadja andjiĕng* de kinderen schreeuwden, toen zij nagezeten werden door een hond.

ڤڠکه **pangkoeăh** overhellende naar; overgaan naar dat wat genoemd wordt b v. *lah pangkoeăh kariĕng darahnŏ* het bloed is reeds gestold; *lah pangkoeăh djalang lamaᶜ kabau kŏ* het vet is bijna reeds gesmolten; *djan kawin laï djŏ anaᶜ oerang toe lah pangkoeăh banai toe moeah* trouw niet met die vrouw zij is reeds op leeftijd; *pangkoeăh lakèh badjalan* haast u een weinig.

ڤڠݢالن **panggalan** een lange stok of *bamboe*

om hooge voorwerpen te bereiken; *hasiakan panggalan* of *sadiŏkan panggalan* voor het benoodigde, eenig middel ter bereiking van zijn doel, een steun, een voorspraak zorgen; b.v. *kŏᶜ naᶜ badjalan hasiakan panggalan dahoeloe* als ge op reis wilt gaan, zorg dan eerst geld te hebben; *kŏᶜ naᶜ mamintaᶜ pangkèᶜ toe sadiŏkan panggalan dahoeloe* als ge om die betrekking vraagt, zorg dan eerst voor iemand, die u kan steunen of zorg dan de noodige bekwaamheden of geld te hebben; *dima taᶜ kasampai masoeiᶜ si Anoe panggalannŏ pandjang* hoe zou N.N. zijn doel niet bereiken, wijl hij zooveel of zulk een goede hulp heeft; *kasiĕh apaᶜ sapandjang djalan kasiĕh anaᶜ sapandjang panggalan* de liefde van den vader is zoolang als de weg, die van het kind is maar als een panggalan; *masaᶜ panggalan* van een persoon of dier, die of dat dikwijls slaag krijgt.

ڤغݢاله **panggalah** kruithoorn (v. H.).

ڤغݢاو **panggaŏ** gezaghebber, ambtenaar.

ڤغݢغ **panggang** wat geroost is; *mamanggang* branden, verbranden, braden aan een spit of gespleten stok, roosteren; *pamanggang* braadspit, gespleten stok, waaraan iets geroosterd wordt; *tapanggang djantoeăng* boos worden; *talampau panggang djadi hangoeih* fig. haastige spoed is zelden goed.

ڤغݢغ **poenggoeăng** rug, achterste deel van iets, keerzijde, bij messen en dergelijke het stompe gedeelte; *pahèᶜ poenggoeăng* een beiteltje van den goudsmid om figuren uit te slaan; *boeah poenggoeăng* nieren; *poenggoeăng tangan* de rug van de hand; *poenggoeăng kaki* de wreef; *mamoenggoeăng* den rug toedraaien; *mamoenggoeăngi* iemand den rug toedraaien; *manjoeroeăᶜ tampaᶜ poenggoeăng* doen zooals de struisvogels; *mantjatoeăᶜ djŏ poenggoeăngnŏ* hakken met den rug; fig. schetsender wijze steken onder water geven; *mantjaharikan poenggoeăng taᶜ basahŏᶜ kapalŏ taᶜ batoekoeiᶜ* fig. trachten aan den kost te komen; *panjakiᶜ biai dèn lah bakisa kapoenggoeăng* fig. mijn moeder heeft een kind gekregen.

ڤوغݢوغ **ponggong** verhevenheid, bobbel, bult; *laboeăh baponggong-ponggong* een hobbelige weg.

ڤوغݢيغ **ponggèng** zonder staart; *lah ponggèng* fig. arm geworden tengevolge van verkwisten, enz.

ڤيغݢغ **pinggang** middel, lendenen; *di pinggang boekiᶜ* op de helling van een berg; *barèᶜ pinggang* lui, traag; *ringan pinggang* vlug, handig; *pinggang saroea* de schuif van een broek; *pinggang sariĕng baᶜ katidiĕng* (zie *sariĕng*); *kabèᶜ pinggang* gordel, doek om het lijf; *batarang pinggang* met de handen in de lendenen staan; *tapinggang* van een vlieger, waarvan het koord te veel naar beneden gebonden is, zoodat hij niet goed opstijgen kan; *paminggang* balken door 't midden van de staande palen geslagen, om ze aan elkander te houden.

ڤغݢق **panggaᵓ** *mamanggaᶜkan* trotsch zijn op iets, zich laten voorstaan op iets, trotseeren; *anaᶜ nan toen kajŏ apaᶜnŏ samiĕng nan dipanggaᶜkannŏ* dat kind is trotsch op den rijkdom van zijn vader.

ڤوغݢوق **poenggoeăᵓ** *si poenggoeăᶜ* (zie *ponggŏᶜ*).

ڤوغݢوق **ponggŏᵓ** *si ponggŏᶜ* een sprinkhaan; *taponggŏᶜ* groot en hoog maar onduidelijk voor het gezicht, zooals b.v. een gebergte in de verte.

ڤغݢل **pangga** *mamangga* doorhakken, doorkappen; *pangga batang* fig. kort en bondig; *panggalan* afgesneden stuk; *pamanggalan* de plaats, kap of hak, waarop iets doorgehakt wordt; het overblijvende gedeelte.

ڤغݢول **panggoeă** (zie *pinggoeă*).

ڤغݢيل **panggiĕ** *mamanggiĕ* uitnoodigen; *panggiĕlan* hij die uitnoodigt.

ڤيغݢول **pinggoeă** I bil; II heup; *barèᶜ pinggoeă* vadzig.

ڤوغݢين **poenggin** zonder staart.

ڤيغݢن **pinggan** bord, schotel; *pinggan baboengŏ* gebloemde borden.

ڤوغݢه **poenggah** mannelijk schaamdeel.

ڤوڤوين **poepoejan** hengelklos.

ڤقس **pasŏ** *mamasŏ* met geweld dwingen, onrechtmatig noodzaken; *tapasŏ* gedwongen,

met geweld tot iets gebracht zijn; *pamasŏ* dwinggeland, geweldenaar.

ڤكار **pakaró** (zie *parakarŏ*).

ڤكلسم **pakasam** zuur, onwelriekend gemaakte doerian.

ڤكاكس **pakakèh** gereedschap, toebehooren; *pakakèh roemah* huisraad, meubilair.

ڤݢاݢو **poegagó** naam van een kruipplant.

ڤݢوي **pagawai** wachter, waker.

ڤلاجو **paladjau** naam van een boom.

ڤلاسن **poelasan** indigoplant.

ڤلاڠس **pilangèh** naam van een rijstsoort (v. H.).

ڤلاڠي **palangai** veelkleurig gestreept.

ڤلاڤه **palapah** hoofdnerf van pisang, klapper, enz.

ڤلان **palanó** zadel.

ڤلڠݢو **pilanggoe** boei, kluister; *mampilanggoe* boeien, kluisteren; *bapilanggoe* geboeid, gekluisterd.

ڤلنتر **palanta** verhevenheid, bank, zitplaats bij ovens of voor de huizen ter hoogte van het venster; de stelling voor de lapau's, waarop de koeli's hun vrachten plaatsen (v. H.).

ڤلنتيڠ **pilantièng** (zie *lantiĕng*); *tapilantiĕng* wegspringen, wegvliegen, verdwijnen.

ڤلنتن **pilantoen** (zie *pantoen* I).

ڤلنته **palèntah** (zie *parèntah*).

ڤلنچ **palantja** regel tusschen de stijlen; de balken in de lengte, waarop de *rasoeăᶜ* dwarsbalken, rusten.

ڤلندوق **palandoeăᶜ** dwerghert.

ڤلورو **piloeroe** kogel.

ڤلوڤوه **paloepoeăh** platgeklopte bamboes voor omwanding, bevloering, enz.

ڤليت **palitó** (*poelitŏ*) een koperen lamp, waarvan het oliebakje verscheidene bekken heeft; *pikiĕ palitŏ hati* het verstand is de lamp des gemoeds; *palitŏ toedjoeăh* de lichten, gebrand bij het begraven der nageboorte.

ڤليتوق **palitoeăᶜ** *tapalitoeăᶜ* zwikken, zich verstuiken.

ڤليكوق **palékòᶜ** verwrongen.

ڤماتڠ **pamatang** dijkje tusschen de sawah's; *pamatang laboeăh* dijk langs den kant van een weg; *pamatang hidoeăng* neusbeen (ook *batang hidoeăng*); *katŏ-katŏ indaᶜ bapamatang* eindelooze woordenvloed, geraas, getier tegen iemand; *indaᶜ hamòŏ tahoe kètjèᶜ oerang lŏ dèᶜ indaᶜ bapamatang kètèᶜ djoeă* ik begrijp niets van hetgeen dit mensch zegt, hij rammelt maar door; *malah bangih oerang toe bakèh kamanakannŏ indaᶜ bapamatang lai katŏ-katŏă* als die man boos is op zijn neef, zegt hij hem alles, wat hem voor den mond komt; *sawah bapamatang ladang babintalaᶜ* fig. zaken van verschillenden aard mogen niet op dezelfde wijze behandeld worden.

ڤمالي **pamali** (zelden) (zie *pantang*).

ڤمڤس **pampèh** vergoeding, schadevergoeding; *mamampèh* vergoeden, schadevergoeding geven; *mamampèhkan* iets als vergoeding geven; *mamampèhi* iets vergoeden; *kòᶜ dibinasŏkan barang-barang oerang pampèhi* als men de goederen van iemand vernielt, moet men ze vergoeden.

ڤمڤڠ **pompong** I het geluid, dat ontstaat als men op een padihalm blaast, aan welks einde een opgerold pisang- of klapperblad verbonden is; *basikapompong* dat geluid maken, op zulk een instrument blazen; *pompongan riboeiᶜ* de plaats, waar de wind met kracht over heen blaast; *roemah hambŏ naᶜ rabah, dèᶜ tagaᶜnŏ di pompongan riboeiᶜ banai* mijn huis zal omvallen, want het staat op een zeer winderige plaats; II *mamompong* in eens of achter elkander leeg drinken.

ڤمڤيڠ **pimpièng** naam van een hooge rietsoort; *baᶜ pimpiĕng* of *batarèh kaloea baᶜ pimpiĕng* hard van buiten, maar zacht van binnen; fig. van domme of arme lieden, die zich voor knap of rijk uitgeven.

ڤوڤون **poempoen** I stomp, bot, afgesleten; *aka poempoen* stompzinnig; *mamoempoenkan* iets bot, stomp maken; II* *mamoempoen* verzamelen.

ڤمڤن **pimpin** *mamimpin* bij de hand leiden.

ڤمڤوي **pampoeiᶜ*** *mamampoeiᶜ* uitschelden, uitvaren; *pampoeiᶜ amai ang!* je moer!

ڤمندق **pamandaᶜ** het gedeelte van de kris,

dat tegen de schede sluit, doorgaans van goud of zilver.

ڤناک **pinakŏ** als 't ware, gewaardeerd als; beschouwd als; *awaᵓ mamintaᵓ dawat bakèh si Anoe, tapi sakètèᵓ banai dibarinŏ, labiĕh pinakŏ oebèᵓ dawat di nŏ* ik heb N.N. om wat inkt gevraagd, maar hij heeft me slechts een zeer klein beetje gegeven; inkt is voor hem als 't ware meer dan obat.

ڤنتيت **pantè**ᵃ de cunnus.

ڤنتيت **panti**ᵃ *mamantiᵓ* besnijden; *bapantiᵓ* besneden.

ڤنتيس **pantèh*** weefgetouw (v. H.).

ڤنتيس **pintèh** *mamintèh* den kortsten weg nemen; *djalan mamintèh* dwarsweg, kortere weg; *mamintèhi* iemand den weg afsnijden, iemand vóór zijn b.v. door iets te verkoopen, dat een ander ook verkoopt maar tegen duurder prijs; onderkruipen; *pangkèᵓ nan badjandjikan kèh hambŏ, indaᵓ dapèᵓ dèᵓ dipintèhinŏ di si Anoe* de betrekking, die mij beloofd is, krijg ik niet, want ik ben onderkropen door N.N.; *kapintèhan* belemmerd zijn in zijn voornemen, doordat een ander er vlugger bij is b.v. een dief om gestolen goederen weg te halen door de politie, die een korteren weg volgt; *tadi malam oerang maliĕng ajam hambŏ, jŏ lari kamoekŏ, kapintèhan di pintoe kapŏrŏ di hambŏ* gisteren nacht heeft iemand mijn kippen gestolen, hij liep naar voren, maar werd bij de poort door mij afgesneden; *katŏ-katŏ kapintèhan* woorden, waarvan de beteekenis zeer spoedig begrepen wordt, reeds vóór dat zij geheel geuit zijn; *andjiĕng pamintèh* voor iemand, die voor zijn beurt spreekt of een ander in de rede valt; *pintèhan* de plaats, waar een voorwerp (gewoonlijk een tijger) zich dikwijls vertoont; *aka kapintèhan* omtrent de denkwijze, het gevoelen, enz. van iemand geheel op de hoogte zijn b.v. *masoeiᵓ kami lah kapintèhan di si Anoe* N.N. is van onze bedoeling geheel op de hoogte.

ڤنتغ **pantang** verboden, ontzegd; zich van het een of ander moeten onthouden; hetgeen verboden is, verbod; *bapantang* zich onthouden, zich iets ontzeggen, zich menageeren; *pantang si Ramŏ mamintaᵓ tòlong* ik houd er niet van om hulp te vragen (si Ramŏ was, volgens de overlevering iemand, die steeds verkoos zich zelf te helpen); *indaᵓ mamantang* van personen in de beteekenis van: voor alle betrekkingen geschikt zijn; van alle markten thuis zijn; *pantang mandjadi padjatian* het verbodene wordt hetgeen graag gewild is; fig. er behagen in vinden, juist te doen wat verboden is; van vrouwen, die royaal in de uitgaven zijn, terwijl de man zich beijverde een zuinige vrouw te krijgen; *awaᵓ imat babinji tjaba, pantang mandjadi padjatian* ik ben zuinig, maar heb een roekelooze vrouw, wat ik wilde vermijden, heb ik juist gevonden; *pantang sariboe asŏ, amoeăh sariboe gandŏ* het aantal pantang is 1001, het aantal begeerten 2000; fig. wispelturig zijn; tegen beter weten in iets doen, wat niet goed is of wat een ander heeft verboden, om het dan later uit eigen beweging te laten; *pantang naᵓ jŏ* wat hij voorgeeft verboden te zijn, wil hij juist graag; fig. van personen, die b.v. uit schaamte voor iets bedanken, wat zij toch zouden willen; de druiven zijn zuur, zei de vos.

ڤنتيڠ **pantiĕng** *mamantiĕng* wegrollen, wegspringen, zich afzonderen, weggaan uit een vergadering of gezelschap; *mamantiĕngkan* iets laten wegrollen, wegspringen, wegslingeren, afzonderen; *tapantiĕng* weggerold, weggesprongen, weggeslingerd, uitgezonderd, niet meegerekend; *anaᵓ tapantiĕng* een verwaarloosd kind, straatjongen; iemand, die niet in tel is; *bapantiĕngan* van veel voorwerpen naar alle kanten wegspringen enz.

ڤونتغ **poentang** *poentang-pantiĕng* van verschillende voorwerpen: overhoop, wanordelijk, door elkander.

ڤونتوڠ **poentoeăng** I overgebleven stuk van verbrande voorwerpen, b.v. van lucifer, sigaar, hout, meubels, enz.; *roemah nan tabaka toe indaᵓ bapoentoeăng kètèᵓ djoeŏ* van het verbrande huis is niets overgebleven; *balang poentoeăng* half bruin, half zwart van koeien b.v. die een zwarten kop en een bruin lichaam

hebben; *koenjiëng poentoeäng* koolzwart, spottender wijs voor zeer donkere personen; *api padam poentoeäng hanjoeiʿ* geheel uit, afgedaan, beslist; er is niets meer aan te doen; II (zie *pontong*) *mamoentoeängkan* afhakken, afhouwen, zoodat er slechts een stomp overblijft; *doekoen nan toen mamoentoeängkan toendjoeäʿ oerang toe* de dokter heeft den vinger van dien man bijna geheel weggenomen.

ڤونتوڠ **pontong** van langwerpige voorwerpen een stukje, eindje er af: afgebroken aan het begin of bovengedeelte; *mamontongkan* een stukje, eindje van iets afhouwen, afhakken enz.; *mamontongi* veelheid uitdrukkende; *andjiëng pontong* een hond met een stompje staart, hetzij hij daarmee geboren of wel dat het afgehouwen is; *pontong-pontong* kort en bondig; *si pontong* een verminkte b.v. iemand, met eene arm of zonder vingers; *baʿ si pontong boeliëh tjintjin* fig. iets krijgen, waar men niets aan heeft; *baʿ si pontong balangkitang, tarasŏ adŏ dapèʿ tidaʿ* evenals iemand zonder vingers, die langkitang vangen wil, hij voelt ze wel, maar kan ze niet pakken; fig. iets wel gevoelen of begrijpen, maar het niet onder woorden kunnen brengen.

ڤنتيڠ **poentiëng** het dunnere gedeelte, de punt van messen en dergelijke, die in het hecht zit; *poentiëng katŏ* het belangrijkste gedeelte van hetgeen er gesproken is.

ڤنتڠ **pèntang** scheef, schuin b.v. van afgescheurd kain, ongelijk, niet bij elkander behoorend, ongepast; *pèntang dihambŏ kamangatŏkan di nŏ* 't zou mij niet passen 't hem te zeggen; *pèntang djawab ang toe moeah, handaʿnŏ nan dèn tanjŏ* je antwoord is niet juist, ge moet antwoorden op hetgeen ik vraag; *bahagian pèntang* wat niet gelijkelijk verdeeld kan worden b.v. drie gulden onder 4 personen (wisselen kan men niet); *pèntang pikiëran* moeielijk te beslissen; tusschen twee gedachten zitten b.v. als men door twee personen tegelijk gevraagd wordt, niet weten naar wien heen te gaan.

ڤنتق **pantaʾ** *mamantaʿ* steken met een angel.

ڤنتق **pintaʾ** verzoeken, vragen, bidden om iets.

ڤنتل **poenta** *mamoenta* opwinden; tot een kluwen winden, omwinden; fig. kort maken van een zaak; *poenta pasŏʿ** het stuk doek, waarin een pas geboren kind gelegd wordt (v. H.).

ڤنتون **pantoen** I *mamantoen* van veerkrachtige lichamen: terugspringen, terugkaatsen, afstuiten; II soort van puntdicht; *bapantoen* pantoens opzeggen; *sapantoen* zooals, evenals, bijvoorbeeld.

ڤنتين **poentin** = *poenggin.*

ڤنتاو **pantau** een klein zoetwater vischje.

ڤنتو **pantŏ** vlammen in het hout; ook ringen daarin gebrand.

ڤنتاي **pantai** I schuin, in schuinen stand; II strand.

ڤنتيانق **poentianaʾ** (zelden) naam van een vrouwelijk spook.

ڤنجار **pindjarŏ** (*pandjarŏ*) een val voor tijgers en andere dieren.

ڤنجت **pandjèʾ** *mamandjèʿ* beklimmen, beklauteren; in hooger beroep komen bij een vonnis; *mamandjèʿ roemah* ook voor een huis binnentreden; *mamandjèʿ dadŏʿ* van iemand, die boos is maar zijn toorn geen bot kan vieren; *indaʿ sakali djoeŏ di pandjèʿ asŏʿ koemajan* of *kaboeä* fig. nooit getrouwd geweest zijn.

ڤنجوت **pandjoeiʾ** I (in geschr.) een natuurlijke spat aan de punt van een kris; ook streep of teeken op het lemmet van een wapen; vlammen in het staal; II een stuk hout, welks einde met gebrande en met in olie gedrenkte wol omwonden is, om wratten of wonden aan te stippen; – een soort van fakkel, vervaardigd van een stok, die omwonden is met wol en damar, die samen fijn gestampt zijn; III *mamandjoeiʿ* uitspuiten b.v. van bloed uit een wond, water uit een scheur; parelen of gudsen van het zweet; *mamandjoeiʿkan darah* het bloed uit een wond doen spuiten; ook voor koppen zetten.

ڤنجيت **pindjèʾ** (zie *pandjèʿ*).

ڤنجيت **pindjiʾ** (*mamindjiʿ*) tusschen duim

en vinger nemen; *sapindjiᶜ* een klein weinigje.

ڤنجر **pandja** I vooruit betaald geld bij het koopen van iets als teeken, dat de overeenkomst heeft plaats gehad; *mamandja* dat geld betalen; II *mamandja* tasten, betasten; voelen, bevoelen; *dipandjanŏ roesoeăᶜ awaᶜ* hij voelt mij in de zijde; III* morgenrood; het aanbreken van den dageraad.

†ڤنجرا **pindjoeă** scheef, ongelijk b.v. van een voetstuk; *oerang toe pindjoeă padjalan annŏ* die man loopt kreupel.

ڤنجڠ **pandjang** lang; *pandjang hidoeăng* neuswijs; *pandjang moentjoeăng* langtong, babbelaar; *pandjang tangan* diefachtig; *pandjang djawab* voor iemand, die veel praatjes houdt voor hij doet wat hem gezegd wordt; *pandjang aka* slim, listig; *gadang pandjang* zwaar en lang, zwaar gebouwd; *pandjang pèndèᶜ* breedvoerig; *lah pandjang lihiĕnŏ* zeer mager; *mamandjang* in de lengte, volgens de lengte, langs b.v. *mamandjang roemah tidoeă* in de lengte van het huis liggen; *mamandjang soengai* langs de rivier; *mamandjangi* langer worden en langer maken; *bagadang pandjang* zich groot voordoen, een air van grootheid of gewicht aannemen; *sapandjang* zoo langs als; *sapandjang kalingkiĕng* zoo lang als de pink; *sapandjang pikiĕran hambŏ* volgens mijn gedachte; *iŏ sapandjang diam, indaᶜ sapandjang hari* (zie *iŏ*); *sapandjang aiĕ hiliĕ* eindeloos; *pandjangan* een soort van nachtspook tot de *palasiᶜ* behoorende; *bakapandjangan* langwijlig, zonder eind, op den langen baan geschoven; *singkèᶜ langkah, pandjang pamintaᶜan* hij is gestorven.

ڤنجڠ **poendjoeăng** *mamoendjoeăngi* eerbied bewijzen aan iemand; *mamoendjoeăngi injiĕᶜ mamaᶜ* zijn opwachting bij de panghoeloe's gaan maken; *bapoendjoeăngi* eerbied ontvangen van iemand, met eerbied behandeld worden; *dipoendjoeăngi* idem; *poendjoeăng mamoendjoeăngi* elkander eerbiedig behandelen; *dalam oerang sabanjaᶜ toe soerang samiĕng nan dipoendjoeăngi* onder die menigte is er maar een, die met eerbied behandeld wordt.

ڤنجم **pindjam** (op hfdpl.). *mamindjam* leenen van.

ڤنجن **poendjin** band om de lendenen, gebruikt om geld in te bewaren.

ڤنجوروي **pandjoeroei▸** of *pindjoeroeiᶜ* spion, verkenner, uitvisscher bij het onderzoek naar een zaak; iemand, die een ander den weg wijst, bij stelen, rooven, enz.; *mamindjoeroeiᶜi* spionneeren, verkennen, uitvisschen.

ڤنجورو **pindjoeroe** hoek, afdeeling.

ڤنجي **pandji** vlag, vaandel.

ڤنچ **pantjŏ** I *bapantjŏ* een worstelspel, waarbij de eene partij de vingers tusschen die van de andere brengt en zoo door drukken probeert, wie de sterkste is; II* hut, huisje voor tijdelijk verblijf op de velden.

ڤنچ **poentjŏ** het uiteinde van lange voorwerpen, b.v. balken; wit puntje van den staart; uiteinde van lange voorwerpen; *angin poentjŏ balioeăng* een hevige wind.

ڤنچالڠ **pintjalang** soort van prauw.

ڤنچوي **pantjoei▸** (zie *pandjoeiᶜ* III).

ڤنچر **pantja** *mamantja* met een straal te voorschijn komen, uitstralen; *tapantja mantari* het eerste morgengloren; *anaᶜ pantja* of *pantjaran* afstammeling; *bapantjaran* in alle richtingen uitspuiten, uitstralen; *tangkoemari bapantjaran kètèᶜnŏ* hij wawelt over allerlei dingen; *bapantjaran tjiriᶜ* diarrhée hebben; *pantja bahan* (zie *bahan*); *kanai pantja bahan* de dupe geworden van allerlei praatjes.

ڤنچر **pantjoeă** *tapantjoeă* schielijk voor den dag komen; *pantjoeăran* (*pintjoeăran*) waterleiding.

ڤنچروب **pèntjarŏbŏ** (in geschr.) beproeving.

ڤنچريڠت **pantjaringè▸** naam van een heester.

ڤنچس **pantjèh** onjuist, verkeerd van gezegden (v. H.).

ڤنچڠ **pantjang** staak, pen, baken; *pantjang nan ampèᶜ* de vier grensteekens aan de vier zijden van een stuk land; *mamantjangkan* een paal, pen, enz. in den grond zetten.

ڤنچڠ **pantjoeăng** slip, punt van sommige

voorwerpen b.v. van een Maleische schrijfpen; *pantjoeăng talang* een lange slip of sleep; *mamantjoeăng* scheef afhouwen, afsnijden; fig. beschaamd maken; *pantjoeăngan* datgeen wat afgesneden is, het afsnijdsel; *pamantjoeăngan* het overgebleven stuk; *tapantjoeăng* fig. beschaamd gemaakt.

ڤنچڠ **pintjang*** mank, hinkend.

ڤنچوڠ **pèntjong** scheef, schuin, van de richting afwijkend; *pèntjong méong* of *pèntjong mèntjong* kris en kras door elkander; *kalèntjong-pèntjong* scheef en schots door elkander; fig. zeer onoprecht zijn; *kalèntjong-pèntjong langkah si Anoe toe* die N.N. gaat met streken om.

ڤنچيل **pantjië** *mamantjiëkan* iemand in afzondering zenden; iets afzonderen, b.v. van zijn traktement, eten, enz.; *tapantjië* afgezonderd b.v. van woonplaats; *sadang laï moedŏ pantjiëkan pantjarian barang sadŏ kabaka toeŏ* terwijl men nog jong is, moet men, hoe weinig ook, afzonderen voor den ouden dag.

ڤنچق **poentjaᵓ** top, kruin, punt boven iets uitstekende; *pamoentjaᶜ* hij, die zich steeds aan het hoofd, den top van iets bevindt; gedeelte van een galar b.v. *datoeăᶜ pamoentjaᶜ*.

ڤنچونو **pantjŏnŏ** naam van een garensoort.

ڤنچي٢ **pantji^{2}** een klein boompje.

ڤنديت **poendiᵓ** trotsch, blufferig, minachtend tegenover anderen.

ڤندير **pandië** dom, onnoozel; *kŏᶜ oerang pandië sariᶜ maadjanŏ* als iemand dom is kan men hem moeielijk leeren; *bapandië* zich dom houden.

ڤندر† **pènda** *bapènda* een kinderspel met kemirivruchten of steenen.

ڤندڠ **pandang** *mamandang* zien naar, aanschouwen, kijken naar, aanzien; achten, ontzien, denken aan iemand b.v. *hambŏ mamandang bapaᶜnŏ moengkŏ indaᶜ hambŏ latjoeiᶜ anaᶜ kŏ* ter wille van den vader sla ik dit kind niet; *mamandangi* iets bekijken enz., ook oppassen, bewaken; *pandang-mamandang* elkander achten, ontzien, eerbiedigen; *pamandangan* gezicht, uitzicht; *singkèᶜ pamandangan* kortzichtig, ook kort van levensduur.

ڤندوڠ **pandoeăng** (zelden) hut, wachthuisje op de velden (v. H.).

ڤنديڠ **pandiëng** gouden buikplaat aan een gordel; *tali pandiëng* gordel.

ڤندوڠ **pondong** (zie *bondong*).

ڤندق **pandaᵓ** kort; *lapiëᶜ pandaᶜ* een klein vierkant matje.

ڤندوق **pondòᵓ** hut.

ڤنديق **pindiëᵓ** achter-achterachterkleinkind.

ڤندم **pandam** I een bloem, die op de graven geplant wordt; *sapandam sapakoeboeăran* fig. tot één familie behoorende; *bapandam bapakoeboeăran* tot de oorspronkelijke bevolking van eenige plaats behooren; II *mamandam* steken met een puntig voorwerp; *lah dèn pandam djŏ séwa* ik heb hem gestoken met een dolk.

ڤندن **pandan** I (zie *pandam*); II een plant, waarvan de bladeren gebruikt worden om er matten, zakjes enz. van te vlechten.

ڤنده **pandèh** *mamandèh* zeer kort afsnijden b.v. de nagels tot aan het vleesch, de tanden, het hoofdhaar, het gras, enz.; fig. ook beschaamd maken, in verlegenheid brengen, kort zijn in zijn bevelen; kort en bondig zeggen, hoe men het hebben wil; *tapandèh* te kort afgesneden.

ڤندوه **pondòh** (zie *ondòh pondòh*).

ڤنده **pindah** *bapindah* van plaats veranderen, verhuizen; *mamindahi* van ziekten aantasten; *kapindahan* aangetast zijn.

ڤنداي **pandai** knap, bekwaam, kundig, bedreven, slim, handig; handwerksman, kunstwerker; *pandai hidoeiᶜ* van personen, die met weinig geld veel weten te doen, het weten te overleggen, steeds zijn belangen in 't oog houden; *pandai djatoeăh* (zie *djatoeăh*); *bapandai-pandai awaᶜ* zich zelf bekwaam, knap genoeg houden; iets doen, zonder vooraf raad of vergunning te vragen; iets op zijn eigen houtje doen; *mangapandai* betooveren; *kapandaian* wetenschap; *pandai-pandaian* duizendkunstenaar zijn, bedreven in allerlei tooverijen.

ڤنديكر **pandéka** schermmeester.

قنسم **pansam** lam (v. H.).

قنسن **pansan** in onmacht, in zwijm, bewusteloos.

قنسي **pènsi** naam van een zoetwaterschelpdier, dat bij de rijst gegeten wordt.

قنقن **poenpoen** (zie *poempoen*).

قڠ **pŏ** hoeveel; *pŏ tahoen* hoeveel jaren.

قواس **poeasŏ** vasten.

قوت **poetŏ** *bapoetŏ* bevallen; *boemi poetŏ* geboorteland, vaderland.

قوتر **poeta** *mamoeta* draaien, winden, opwinden, onrustig, woelig worden; uitvluchten zoeken, omwegen gebruiken; *oerang lah poeta* men is woelig geworden, in opstand gekomen; *mamoeta malalaᶜkan* opstaan zooals de inwoners van Malalaᶜ fig. met vaart of inspanning eenig werk verrichten; *poeta baliĕᶜ* een toovenarij, waardoor weggeloopen personen gedwongen worden terug te keeren; *bapoeta* zich in de rondte bewegen; *poetaran kaliĕng* draaikolk.

قوتس **poetoeih** in tweeën gebroken, door; beslist, uit, af, op; *mamoetoeih* doorbreken, afsnijden b.v. van een weg; *badjalan mamoetoeih* een korteren weg volgen; *mamoetoeih djalan* den weg verkorten, ook den weg oversteken; *djalan mamoetoeih* een weg, die korter is, dan die welke gevolgd zou moeten worden; *aka mamoetoeih* een scherp verstand; *mamoetoeih tali* het verbond breken; voor goed afspreken of bepalen, sluiten van koop en verkoop; *mamoetoeihkan* iets breken, beslissen, bepalen, ten einde brengen, op-, uit-, afmaken; *kapoetoesan* of *kapoetoeihan* gebrek aan iets hebben, verlegen zijn om iets; het laatste gedeelte, de beslissing van een zaak; het laatste woord, de laatste les; *hambŏ kapoetoeihan barèh kini* ik heb gebrek aan rijst; *kapoetoeihan tjòlòᶜ* niets hebben om te verlichten; fig. geen duit bezitten; *indaᶜ bakapoetoeihan* onafgebroken, aanhoudend; *poetoeih hati taragaᶜ* snakken, sterk verlangen naar iets; *poetoeih hati taragaᶜ di anaᶜ dèᶜ lah lamŏ batjarai* ik verlang sterk naar mijn kind, omdat we reeds zoo lang gescheiden zijn; *poetoeih asŏ* de hoop geheel hebben opgegeven; *lah poetoeih pitih dèn* mijn geld is op; *lah poetoeih di oerang* alles is opgemaakt b.v. opgegeten, opgekocht, enz.; *poetoeih angòᶜ* den laatsten adem uitblazen; buiten adem zijn; *poetoeih angòᶜ dèn mandakiᶜ boekiᶜ toe* ik was buiten adem, toen ik dien berg beklom; *lah poetoeih bakèh bagantoeăng* fig. zijn steun verloren hebben.

قوتڠ **pòtong** (zelden) *mamòtong* snijden, afsnijden, doorsnijden.

قوتق **poetiĕᶜ** I de vrucht in haar eerste ontwikkeling; II *poetiĕᶜ* een klein puistje op den oogappel.

قوتو **poetoe** I naam van een versnapering; II *basipoetoe* een dof, koerend geluid maken.

قوتي **poeti** (ook *poetari*) prinses; *poeti bakoeroeăng* naam van een gouden oorsieraad.

قوتيه **poetiĕh** I wit, blank; *oerang poetiĕh* de padri's; Europeaan; *kajoe poetiĕh* naam van een boom, waarvan de bladeren een aetherische olie opleveren; *masŏ poetiĕh* in den tijd der padri's; *nan badarah poetiĕh* een aanzienlijke, voorname, iemand van edele geboorte; *poetiĕh hati* oprecht; *mamoetiĕh* zich wit voordoen; *mamoetiĕh bangau tangah sawah* het ziet wit van de reigers op de rijstvelden; *mamoetiĕhkan* wit maken; *mahitam mamoetiĕhkan* heerschen, heerschappij voeren; *sia nan mahitam mamoetiĕhkan di nagari kŏ* wie heeft de heerschappij over deze streek: *mampapoetiĕhkan* witter maken; *kapoetiĕhan* witachtig; *aloen tantoe hitam poetiĕhnŏ* 't is nog niet zeker, 't is nog niet voor goed uitgemaakt; *poetiĕh taloeă* het wit van een ei, wit zooals een ei, waarvoor ook: *poetiĕh diloea koenjiĕng didalam* fig. onoprecht zijn; mooi praten, doch er niets van meenen; *bapoetiĕh matŏ* lijdelijk, geduldig moeten aanzien of afwachten; langen tijd te vergeefs uitkijken of iemand b.v. komt; *padŏ bapoetiĕh matŏ èlòᶜ bapoetiĕh toelang* fig, 't is beter dood te zijn dan (zoo iets) te moeten aanzien, b.v. van een man, die den ontrouw van zijn vrouw moet aanzien, zonder daaraan iets te kunnen doen; II naam van een rijstsoort.

قوجي **poedji** lof, loftuiting, prijs; *mamoedji*

loven, prijzen, vleien; *poedji-poedjian* vleitaal, loftuitingen.

ڤوچت **poetjè▴** bleek, flets, glansloos; *poetjè≤ banjiĕhan* fig. doodsbleek van angst of schrik.

ڤوچس **poetjoeih** verloren, verdwenen, weg, ontglipt; *mamoetjoeih* verdwijnen, stil weggaan, eclipceeren; *pamoetjoeih* die gewoon is dikwijls weg te gaan; *ba≤a mamoetjoeih samiĕng ang kapatang* waarom zijt ge gisteren stil weggeloopen?

ڤوچق **poetjoeă▴** de jongste uitspruitsels van planten; de kruin; *poetjoeă≤ aoeă* of *poetjoeă≤ boelè≤* de kruin bij de palmboomen; fig. voor de oudsten of voornaamsten onder de panghoeloe's; *poetjoeă≤ ditjintŏ oelam tibŏ* (zie *oelam*); *inda≤ poetjoeă≤ atèh anau lai* er is geen kruin boven den anauboom; fig. voor iemand, die denkt, dat hij boven anderen uitsteekt in wijsheid, kleeding, afkomst, enz.; *bapoetjoeă≤ kabawah baoerè≤ kaatèh* raadsel, waarmede de baard bedoeld wordt; *poetjoeă≤ boelè≤ oerè≤ toenggang* (zie *poetjoeă≤ boelè≤*); *poetjoeă≤ raboeăng* de punt van een jonge bamboe; een soort van patroon in een kain; soort van oplegsel met puntjes.

ڤوچه **pŏtjòh** (zie *poetjoeih*).

ڤودر **poeda** verbleekt, glansloos, doodkleurig; *hitam poeda* pikzwart.

†ڤودر **poedoeă** uit van 't vuur of een vlam, gedoofd; ongepaste uitdrukking voor dood; *mamoedoeăi* uit maken, dooven.

ڤوديڠ **poediĕng** naam van een plant.

ڤودو **pŏdŏ** quite.

ڤودو **pòdò▴** alles er in zijnde n.l. in een zak of eenig ander voorwerp; (men zegt dit bij het *padoeă≤*, als alle kemiri's, knikkers enz. in 't putje zijn); *mamòdò≤kan* alles er in doen; *tapòdò≤* overvloedig; *tapòdò≤ labŏ* ruime of overvloedige winst; *antah bara-bara kamanangan pòdò≤ bakèh si Anoe* ik kan niet zeggen, hoe groot de winst was, die in haar geheel aan N.N. behoorde; *pòdò≤kanlah pitih nan di loea toe kadalam karoeăng* doe al het geld, wat nog buiten is in dien zak; *tapòdò≤ labŏ di datoeă≤ bongsoe mandjoeă djaga* datoek Bongsoe heeft met den handel een overvloedige winst gekregen.

ڤودي **poedi** (in geschr.) kleine diamanten.

ڤور **poerŏ** beurs, buidel; zakje van kippevel, waarin stofgoud bewaard wordt; *mamoerŏkan* in een beurs of buidel bewaren; *lah kampih poerŏ* plat van beurs, geen cent hebben; *kampih poerŏ* ook hangborsten; *sakali maoera≤ poerŏ doeŏ tigŏ hoetang lapèh* maar één keer de beurs openen en verschillende schulden betalen; fig. van de eenige gelegenheid, die men heeft, gebruik maken, om verschillende zaken af te doen.

ڤور **poea** naam van een plant.

ڤورت **poeroei▴** *limau poeroei≤* naam van een kleine, donkergroene lemmetjessoort.

ڤورق٢ **poera▴-poera▴** voorgewend, kwansuis (op hfdpl.).

ڤورق **poeroeă▴** *mamoeroeă≤kan* ergens in laten zakken, indoen; fig. er iemand in laten loopen, ongelukkig maken; *poeroeă≤kanlah pitih tjakŏ kadalam péti* doe het geld van daar straks in de kist; *amban poeroeă≤* (zie *amban*); *bapoeroeă≤-poeroeă≤* al meer en meer inzakken; fig. al meer en meer in zorg, kommer enz. komen; *tapoeroeă≤* ingezakt; *matŏhari lah tapoeroeă≤* de zon is ondergegaan; *tapoeroeă≤ kasantan* in de klappermelk gezakt; fig. voor: als iets buiten verwachting meevalt, zooals we zeggen: met den neus in de boter vallen.

ڤورن **poerin** naam van een fijne biessoort.

ڤورو **poeroe*** naam van een uitslag, dikwijls vergezeld van koorts.

ڤوره **poerah** verkwistend; *bapoerah-poerah* in erge mate verkwistend; *mampapoerahkan* verkwisten.

ڤوره **pŏròh** *mamŏròhkan* alles op een maal opmaken, uitgeven, besteden; *tapŏròh pitih awa≤ sadŏnŏ* ik heb al mijn geld in eens uitgegeven; *tapŏròh masoeă≤ paroei≤* geheel in den buik gedrongen b.v. een wapen.

ڤوره **poeriĕh** *mamoeriĕh* druk, zonder ophouden, ten zeerste, in sterke mate met iets bezig zijn; *dipoeriĕhnŏ manjoerè≤* hij heeft het

druk met schrijven; *dipoeriĕhnŏ makan* hij raakt hem met eten, hij eet met graagte; *bapoeriĕh* druk bezig zijn met iets; *bapoeriĕh oerang mangètjè*ᶜ zij zijn druk bezig met praten; *bapoeriĕh-poeriĕh* van veel personen: zich druk maken over een zaak.

قوس **poeèh** verzadigd, zat, vervelend gaan vinden; *poeèh mandi* het geheele lichaam baden in tegenoverstelling van dat, waarbij het hoofd vrij blijft (zooals zooveel Maleiers doen); *poeèh di hoetang* overladen met schulden; *bapoeèh-poeèh bakatŏ-katŏ* praten zonder ophouden, honderd uitpraten; *kapoeasan* (*kapoeèhan*) zat, verzadigd van iets zijn; verveling, tegenzin hebben bij of in iets.

قيس **poeih** *mamoeih* met den mond afscheuren, b.v. als men suikerriet eet.

قوست **poesè**ᵖ navel, naaf, middelpunt; *poesè*ᶜ *djalŏ* fig. voor de voornaamste, het hoofd, de algemeene vraagbaak of hulp; ook wel *poesè*ᶜ *nagari; tali poesè*ᶜ navelstreng.

قوسر **poesa** *poesa-poesa* kruin; kruinvormig teeken op het lichaam; *randah poesa-poesa* laag van kruin; fig. voor: een onbeduidende persoon, iemand die niet van tel is, die geminacht wordt; *bapoesa-poesa di lamboeăng* een kruin in de maag hebben, d.i. een veelvraat zijn.

قوسغ **poesoeăng** fakkel.

قوسو **poesoe** hoop, troep, verzameling; *bapoesoe* zich verzamelen, in menigte bij elkander zijn of komen; *bapoesoe oerang di roemah si Anoe* men komt in 't huis van N.N. bijeen; *bapoesoe-poesoe* bij troepen, in optocht, met velen tegelijk; *manga oerang toe moengkŏ badjalan bapoesoe-poesoe samiĕng* wat is er te doen, dat de menschen zoo bij troepen loopen?

قوسي **poesi** *bapoesi* schoongemaakt, afgeveegd, uitgeveegd; *mamoesi* iets schoonmaken; *mamoesikan* iets gebruiken om schoon te maken, met iets schoonmaken; *tapoesi* uitgeveegd; *mampapoesi-poesikan* verscheidene voorwerpen gebruiken om schoon te maken; vegen maken met iets; *poesilah moentjoeăng ang!* veeg je mond af! *kain basahan nan toen djan ang poesikan kapinggan* ge moet dien baddoek niet gebruiken om de borden schoon te maken; *sia nan mampapoesi-poesikan sadah katongga*ᶜ wie heeft dien stijl zoo met kalk besmeerd?

قوڠغ **pŏngang** *si pŏngang* de echo; *basipŏngang* het klinken van de echo.

قوڠيق **poengiĕ**ᵖ druk, met ernst, in de weer zijn met iets, zich uitsloven; zich haasten, voort maken; *mamoengiĕ*ᶜ *makan* zich haasten met eten; *bapoengiĕ*ᶜ *batindjoe* hevig vechten; *mamoengiĕ*ᶜ *badjalan* haastig, met veel beweging loopen; *bapoengiĕ*ᶜ *bakaradjŏ* druk aan den arbeid.

قوڠوق **pŏngò**ᵖ *sapŏngò*ᶜ zooveel als er in de hand kan, als de vingers eenigszins van elkander staan; *mamŏngò*ᶜ vastpakken, opnemen met volle handen b.v. van geld, rijst, enz.

قوقت **poepoei**ᵖ I *poepoei*ᶜ een blaasinstrument of fluitje doorgaans padihalm of kleine bamboe met gaatjes; *mamoepoei*ᶜ blazen, aanblazen, wegblazen van den wind, met den mond; blazen met een blaasinstrument; waaien, wegwaaien; *ba*ᶜ *dipoepoei*ᶜ *hati dèn* 't is alsof mijn hart gedreven wordt naar; fig. sterk verlangen; *bapoepoei*ᶜ op de fluit blazen; *poepoei*ᶜ *badjalan* loop gauw! *kò*ᶜ *dipoepoei*ᶜ *angin badjalan lakèh sampai* als men onder het loopen door den wind voortgedreven wordt (den wind in den rug heeft) is men er gauw; *dèta hambŏ dipoepoei*ᶜ *angin kadalam banda* mijn destar is door den wind in de bandar gewaaid; *dipoepoei*ᶜ *alimboeboe* verwensching: moge ge door een dwarlwind weggewaaid worden; II een instrument, dat de dieven gebruiken, om gaten te breken.

قوقر **poepoeă** I (zelden) naam van een smeersel voor het aangezicht; II zich koesteren; *poepoeăran* plaats, om zich te koesteren, gewoonlijk van vogels gezegd; III* op, weg, verdwenen; kaal van boomen, uitgebloeid van planten.

قوقس **poepoeih** weg, geheel op, verdwenen, uitgeveegd; uitgestorven; *oerang poepoeih* iemand, die alleen op de wereld staat; *mamoepoeih* uitvegen, wegmaken, doen verdwijnen; *mamoepoeih maloe* de schande van iemand wegmaken, hem uit den brand helpen; *bapoepoeih-*

lah ang! maak je weg van hier! *poepoeihlah ang!* ga dood! *oerang dalam kampoeäng nan toen lah poepoeih di panjakiꜟ katoemboeähan* de bewoners van die kampong zijn door pokziekte uitgestorven; *poepoeih baꜟ inai* langzamerhand uitgestorven (omdat deze verfstof op de nagels langzamerhand geheel verdwijnt); *pamoepoeih* (*pahapoeih*) *talaꜟ* iemand, die met een vrouw trouwt, die reeds drie malen van haar man gescheiden is, om haar in de gelegenheid te stellen voor de vierde maal met dien man te huwen.

ڤوڤق **poepoeă**ᐅ I mest, bemesting; *mamoepoeăꜟ* als laag op iets leggen, zooals b.v. asch over een kool vuur; bemesten, smeulen, doen smeulen; fig. opstoken, aanhitsen; *mamoepoeăꜟ oerang* iemand allerlei vuil te eten geven, ten einde toegenegenheid bij hem op te wekken, (gewoonlijk tusschen man en vrouw); *api dipoepoeăꜟ* het vuur wordt onder de asch gelegd; *maloe tapoepoeăꜟ padŏ kanjiĕngnŏ* de schaamte staat op zijn voorhoofd te lezen; hij is beschaamd gemaakt; *mamoepoeăꜟ baꜟ api dalam dadaꜟ* smeulen, zooals het vuur in de zemelen; fig. hoe langer hoe erger van ziekte, toenemen van wrok, enz.; *mamoepoeăꜟkan* aanzetten, dringen tot iets, iedermaal gelasten; *dipoepoeăꜟkan karŏdi* onophoudelijk of telkens gezonden worden om aan den weg te werken; *poepoeăꜟ api* een hoopje smeulend vuur; *poepoeăꜟ haboe* hoopje asch; II* een soort van geneesmiddel, waarmee het voorhoofd wordt ingesmeerd of dat daarop gelegd wordt.

ڤوڤو **poepoe** de graad van bloedverwantschap, die er bestaat tusschen kinderen van broers en zusters en van dezen tegenover hunne ooms en tantes.

ڤوڤه **poepoeăh** *mamoepoeăh* lang laten vechten van hanen, totdat de een het verliest; *hajam poepoeăh* een haan, die daarvoor bestemd is; *bapoepoeăh* met elkander vechten, plukharen.

ڤوڤه **pŏpòh** in groote of sterke mate, b.v. *pŏpòh makan* veel eten; *pŏpòh mambali* veel koopen; *pŏpòh mangètjèꜟ* honderd uitpraten; *pŏpòh bakaradjŏ* flink werken; *mamŏpòh* aanwakkeren van den wind, vuur, enz.; *saòꜟkan pintoe djan dipŏpòhnŏ api di angin* doe de deur dicht, opdat het vuur niet door den wind aangewakkerd worde.

ڤوق **poea**ᐅ verzadigd zijn, zat zijn, iets vervelend vinden.

ڤوكت **poekè**ᐅ I sleepnet, schakelnet; *mamoekèꜟ ikan* visschen met een sleepnet; *mamoekèꜟ paniagŏan* fig. voor: veel koopen en verkoopen, een drukken handel hebben; II* *si poekèꜟ* naam van een parasiet (v. H.).

ڤوكغ **poekang** I de luiaard, het spookdier; II *lantang poekang* hals over kop tuimelen, ten onderste boven rollen.

ڤوكق **pòkò**ᐅ begin, oorsprong, oorzaak, grondslag, inlegkapitaal; *a pòkòꜟnŏ moengkŏ jŏ batjakaꜟ* wat is de reden, dat zij vechten? *mamòkòꜟi* iemand een inlegkapitaal geven; *mampapòkòꜟkan* als grondkapitaal gebruiken; *si pòkòꜟ* gastheer; de persoon, van wien iets uitgaat.

ڤوكل **poekoeă** (zelden) *mamoekoeă* slaan.

ڤوكو **poekau** rook, die onder het prevelen eener tooverformule door de dieven in 't huis van iemand geblazen wordt, om hem slapende te maken.

ڤوكه **poekah** *dipoekah andjiĕng* of *dipoekah harimau* gebruikt als verwensching in de beteekenis van: moge ge verslonden worden door een hond of door een tijger; *dipoekah Allah* moge Allah je vernietigen.

ڤوڬت **poegat** (*at* uitgesproken) dood gaan (ruwe uitdrukking).

†ڤوڬا **poega** I *mamoega* met de hand wrijven, inwrijven; *mamoega oerang djŏ ladŏ* iemand (n.l. zijn mond) met peper inwrijven; II veel, geducht, terdege, overvloedig, onophoudelijk, in 't algemeen ter versterking van andere werkwoorden; *mamoega manindjoe* ranselen; *bapoega batindjoe* elkander ranselen, geducht vechten.

ڤوڬس **poegèh** (zie het vorige).

ڤول **poelŏ** weder, wederom, ook, op nieuw.

ڤولت **poeloei**ᐅ I *mamoeloeiꜟ* inhalen b.v. van een vliegertouw; om iets heen rollen of

winden b.v. *mamoeloei^ç gatah* de wijze, waarop de gatah verkregen wordt n.l. door op de plaats, waar zij zit een stokje heen en weer te draaien; *dama poeloei^ç* een fakkel gemaakt van bars met boomwol vermengd en om een houtje gewikkeld; II gom, lijm, hars; *tapoeloei^ç* aan elkander kleven; III *poeloei^ç-poeloei^ç* naam van een heester; IV *si poeloei^ç* de kleefrijst, soorten zijn o.a.: *si poeloei^ç arang, si p. kamang, si p. talang, si p. katjang, si p. samè^ç, si p. toelang; pisang si poeloei^ç* een pisangsoort.

قولس **poelèh** *mamoelèh* wringen, in elkander frommelen, b.v. een zakdoek, die in den zak gestoken wordt; vreten, opvreten zooals de paarden b.v. het hooi doen; *kain tadjamoeă lah dipoelèh djawi* de kain, die te drogen lag, is door de koeien opgevreten; *dipoelèhnŏ samiĕng samba* hij vreet al de sambal op; *djan dipoelèh karatèh toe, bakaramŏhan iŏ* frommel dat papier niet, het komt vol vouwen.

قولس **poeloeih** op, weg, uitgegeven, kwijt; *mamoeloeihkan* op- of wegmaken, uitgeven; *mampapoeloeihkan* verkwisten, wegmaken; *sahari nangkŏ hambŏ poeloeihkan pitih limŏ roepiah* ik heb dezen dag 5 gulden uitgegeven of ik ben van daag vijf gulden kwijt.

قولس **poelih** op, weg, kwijt; *sapoelih-poelihnŏ* totaal geruïneerd, alles kwijt zijn; *sapoelih-poelihnŏ hambŏ, kamaliĕngan samalam nangkŏ* ik ben alles kwijt, dezen nacht bestolen zijnde.

قولغ **poelang** terugkeeren, wederkeeren, naar huis gaan; overgelaten zijn aan iemand; *mamoelangkan* teruggeven, in de plaats geven, overlaten aan een ander; *mamoelangkan salang* het geleende teruggeven; *poelangkanlah kain nan dapè^ç di ang* geef de kain terug, die je gevonden hebt; *mamoelangkan bali pisang* fig. ondankbaar zijn; *pamoelang* van den man ten opzichte van de vrouw met wie hij leeft; *poelang mamoelangkan* bij het ruilen het te kort komende of zooveel toegeven, dat de waarde van beide voorwerpen gelijk wordt; *kitŏ batoeka koedŏ nama nan maha poelang mamoelangkan* wij zullen onze paarden ruilen, het te kort komende zal voor het duurste bijgepast worden; *mamoelangkan pòkò^ç* voor denzelfden prijs overnemen; *mamoelangkan karoemah tanggŏnŏ* iemand als echtgenoot naar huis brengen, uithuwelijken; (van de vrouw of hare familie ten opzichte van den bruidegom); *bapa^ç si Intan mamoelangkan ana^ç nŏ karoemah tanggŏnŏ* de vader van Intan heeft Intan uitgehuwelijkt; *mamoelangi* naar huis als echtgenoot volgen, van den man ten opzichte van de vrouw; *bapoelang* overleden; *poelang pòkò^ç* quite; *poelang darah* tot bedaren gekomen, weer gerust gesteld; *poelang ŏai* onverrichter zake terugkeeren; *poelang pai* ontkennen, wat men eerst gezegd heeft; eerst ja en dan neen zeggen; *pai loehoeă, poelang tangah hari* na den middag gaan en op den middag naar huis keeren; (in 't eerste geval is de markt zoo goed als afgeloopen, in 't tweede is zij het drukst); fig. schade, verlies lijden; het omgekeerde is winst, voordeel hebben; *ba^ç itiĕ^ç poelang patang* fig. gereegeld achter elkander; (zie ook *itiĕ^ç*).

قولغ **pòlong** *pòlongan* leiding om vloeibare stoffen af te voeren; gat in den grond om b.v. het regen- of keukenwater te laten wegloopen.

قولم **pŏlam** bloedkoraal, parelen.

قولن **poeloen** (zie *poeloei^ç*).

قولو **poelau** eiland.

قوله **poeloeăh** tiental; *sapoeloeăh* tien.

قولي **poeli** veel, druk, in sterke mate; *mamoeli* met ernst met iets bezig zijn, b.v. *mamoeli batjaka^ç* of *mamoeli oerang* iemand toetakelen, havenen; *mamoeli badjalan* zich voortspoeden; *bapoeli mangétjè^ç* honderd uit praten, druk in gesprek zijn met elkander; *bapoeli batjaka^ç* hevig vechten; *mampapoelikan* personen aansporen tot vechten.

قولاي **poelai** naam van een boom.

قون **pòan** naam van een beteldoos.

قون **poenŏ** (zie *poenjŏ*).

قونه **poenah** geheel op, uitgestorven; (beide ruwe uitdrukkingen) ook wel alleen op de wereld, zonder kinderen of bloedverwanten; *poenah iriĕ^ç* fig. geheel vernietigd, geheel uitgestorven, vermorzeld; *poenah iriĕ^ç lah ang!*

verwensching; *poenah iriĕᵋ ajam di hambŏ* al mijn kippen zijn gestorven; *poenah rarah* bij menigte gestorven, b.v. tengevolge van besmettelijke ziekte; *lipoeăpoenah* geheel uitgestorven.

ڤوناي **poenai** naam van een wilde duif.

ڤوهون **poehoen** oorzaak, begin, reden, oorsprong; *poehoen kajoe* boom; *hoedjan bapoehoen panèh barasa* of *panèh bapangka hoedjan bapoehoen* fig. alles heeft een oorzaak; *kapoehoen** naar boven, naar het boveneinde, naar den oorsprong der rivier als bepaling van plaats of richting.

ڤويڠ **poejang** over-overgrootmoeder.

ڤويو **poejoe** een vischje; *baᵋ poejoe di aïĕ djaniĕh* evenals een poejoe in helder water; fig. er zindelijk en netjes uitzien; een ongestoord leven leiden.

ڤويويء **poejoeiᵖ** door en door nat; *poejoeiᵋ di hoetang* diep in de schulden; *poejoeiᵋ di kada* vol schurftigen uitslag.

ڤويه **poejoeăh** I naam van een kwartelsoort; *poejoeăh bariang* een kleine kwartelsoort; II *poejoeăh* (of *karambiĕ poejoeăh*) een klappersoort; III *bintang poejoeăh* het zevengesternte.

ڤوڽ **poenjŏ** (zelden) bezit aanduidend; *hambŏ poenjŏ* mijn.

ڤي **pi** I gaan; II praefix bij verscheidene zelfst. naamw. vooral bij namen van tooverformules of toovermiddelen (*pitoendoeăᵋ*, *pilajah*, *pigariĕng* enz.); ook dikwijls waar het gewone Maleisch *pe* of *per* heeft (*pisoeroeăh*, *pitaroeăh*).

ڤيء **pèᵖ** verkorting van *tapèᵋ* (zie bij *laï*).

ڤيابڠ **piaboeăng** het merg uit de *pimping* (v. H.).

ڤياتو **piatoe** ouderloos; *anaᵋ piatoe* wees.

ڤيارت **piariᵖ** weerhaak.

ڤيال **pialŏ** * vingerglas.

ڤياواي **piawai** bedreven, geschikt, zijn zooals het wezen moet; *badiĕ piawai* een goed geweer; *boengka piawai* zuiver gewicht.

ڤيتت **pétŏ** zeker, stellig, vertrouwbaar; *lah pétŏ awaᵋ nan salah* 't is zeker, dat hij schuldig is of ongelijk heeft.

ڤيت **pioeiᵖ** achterkleinkind.

ڤيتس **pitih** munt, geld.

ڤيتق **pétaᵖ** hokje, vakje, afdeeling in een kast, kist en dergelijke; ook wel voor een bijzonder vertrek in een woning, salon.

ڤيتي **péti** kist, koffer.

ڤيجت **pidjiᵖ** stikdonker; *hari pidjiᵋ* of *kalam pidjiᵋ* stikdonker; fig. b.v. *hati kalam pidjiᵋ* zinneloos, geheugenloos, overstelpt door droefheid.

†ڤيجر **pidja** een soort van hars.

ڤيجق **pidjaᵖ** *mamidjaᵋ* trappen, treden op iets; *mamidjaᵋkan* iets trappen, betreden; *bapidjaᵋ* staan, trappen op iets; *tapidjaᵋ* getrapt; *tapidjaᵋ di banang harang, hitam tapaᵋ* als men op een zwart gemaakt koord trapt, dan wordt de voetzool zwart; fig. die kwaad doet of onvoorzichtig is, ondervindt de gevolgen daarvan; *tapidjaᵋ bajang-bajang* 12 uur op den middag; *tapidjaᵋ di randjau lapoeăᵋ* fig. in een hoop trappen; *pidjaᵋ-pidjaᵋ* stijgbeugels, de houten treden van een weeftoestel.

ڤيجم **pidjam** dichtgeknepen, geloken, dichtvallend van de oogen; *mamidjamkan* dichtknijpen: de oogen; *matŏnŏ mamidjam* zijn oogen vallen dicht; *matŏnŏ bapidjamkan di nŏ* de oogen werden door hem dichtgedaan of hij deed de oogen dicht; *tapidjam matŏ* gesloten van de oogen, ingedommeld, een oogenblik zorgeloos zijn omtrent iets.

ڤيچت **pitjiᵖ** (zie *pitjiĕᵋ*).

ڤيچڠ **pitjiĕng** dicht, gesloten, geloken van de oogen; *mamitjiĕng* dichtvallen, zich sluiten van de oogen; *matŏnŏ mamitjiĕng* zijn oogen vallen dicht; *mamitjiĕngkan* dicht maken; *bapitjiĕng* dichtgemaakt; met gesloten oogen; *basipitjiĕng* de oogen dicht houden; doen, alsof men iets niet ziet; *pitjiĕng-pitjiĕng* goed, stevig gesloten; *kŏᵋ mahamboeih lasoeăng bapitjiĕng* als men in het rijstblok blaast, moet men dit met gesloten oogen doen; *saŏᵋlah pintoe pitjiĕng-pitjiĕng, djan laloe angin* doe de deur goed dicht, opdat de wind er niet door komt; *saganggam pitjiĕng* een goed gesloten handvol.

ڤيچق **pitjaᵖ** plat; *nan pitjaᵋ datang malajang, nan boelèᵋ datang manggòlèᵋ* (zie bij

*boelè*ᶜ); *boelè*ᶜ *boelièh digòlè*ᶜ*kan*, *pitja*ᶜ *boelièh dilajangkan* fig. reeds eensgezind zijn, eendrachtig zijn.

قيچق **pitjiĕ**ᵓ *mamitjiĕ*ᶜ tusschen duim en vingers iets betasten of zacht knijpen; manipieleeren; beperken b.v. van tijd, van macht, enz.; *bapitji*ᶜ geknepen zijn, in 't nauw zitten, drukte of geen tijd hebben; *awa*ᶜ *sadang bapitjiĕ*ᶜ *banai kini isianglah datang* ik heb nu geen tijd, kom morgen! *dipitjiĕ*ᶜ *radjŏ hawa* verwensching voor: ga dood! – *si pitjiĕ*ᶜ een plant, waarvan de bladeren als geneeskruid bij het manipileeren dienen.

فيچوْ **pitjŏ** nonchalant, achteloos omtrent iets, vergeetachtig; *tapitjŏ hambŏ tjatjah awa*ᶜ*nŏ lah pai* ik verloor hem een oogenblik uit het oog, en hij was weggegaan; *djan dipitjŏkan mandjagŏ pakakèh toe* wees niet achteloos in het bezorgen of oppassen van die goederen of gereedschappen.

فيدت **pidi**ᵓ klein, onbeduidend; *oeang pidi*ᶜ een dubbeltje; *pidi*ᶜ*-pidi*ᶜ I veel klein goed; II een fluitje om vogels te lokken.

فيدق **pidiĕ**ᵓ* mikken, als men naar iets steekt of werpt.

فيرت **piri**ᵓ fooitje, presentje, toegift bij weddenschappen; inzet boven den inzet van een ander; *mamiri*ᶜ meer geven of meer inzetten dan de tegenpartij; b.v. als een groote tegen een kleinen haan vechten zal; bij sommige spelen den afstand vermeerderen; *kò*ᶜ *amoeăh ang kitŏ badoegŏ lari koedŏ ang djŏ koedŏ dèn, dèn piri*ᶜ *taroeăh ang* als ge wedden wilt of uw paard harder loopt dan het mijne, wil ik boven uw inzet inzetten; *lah banja*ᶜ *banai hambŏ mambali barèh minta*ᶜ *piri*ᶜ *ga*ᶜ *dŏ tjoepa*ᶜ ik heb zeer veel rijst gekocht, daarom vraag ik een toegift al is 't maar 2 tjoepak; *taroeăh piri*ᶜ ook *piri*ᶜ *taroeăh* of *taroeăh djŏ piri*ᶜ een der voornaamste wijze van eedsaflegging, waarbij de persoon, die haar doet den vloek inroept niet alleen over zich zelf, maar ook over zijn kamanakan en verder over zijn soekoegenooten, ingeval hij onwaarheid heeft verteld.

فيرس **piroeih** naam van een edelgesteente groen van kleur; *matŏ piroeih* oogen, die er zoo uitzien.

فيرغ **pirang** niet zuiver wit, grauw, bruin; *barèh pirang* grove, onzuiver witte rijstsoort.

فيرغ **piriĕng** bord, schotel.

فيرق **pira**ᵓ zilver.

فيرق **piroeă**ᵓ *hiroeă*ᶜ *piroeă*ᶜ geschreeuw, lawaai, leven b.v. van door elkander sprekende menschen, blaffende honden, enz.

فيرق **piriĕ**ᵓ *mamiriĕ*ᶜ tusschen vingers en duim fijnmaken, ook fijnwrijven onder den voet; *mampapiriĕ*ᶜ*kan* iets fijnmaken, met de handen uitwrijven of met de voeten uittrappen van vuur; – plukharen, toetakelen; *tapoeăng nan bakapa-kapa toe piriĕ*ᶜ *lah na*ᶜ *jŏ badarai* maak het meel, dat geklonterd is fijn, opdat het korrele; *papiriĕ*ᶜ*kan api di kain toe, na*ᶜ *padam* trap het vuur op dien kain goed uit; *mati-mati ana*ᶜ *awa*ᶜ *dipapiriĕ*ᶜ*kan dansana*ᶜ*-dansana*ᶜ *sambajannŏ* mijn dochter is doodaf, toegetakeld door de zusters van haar sambajan (medeechtgenoote); *kalam piriĕ*ᶜ stikdonker; *patjah piriĕ*ᶜ stekeblind, ook in fig. beteekenis voor: zeer dom.

فيرو **pirau** I grauw, vaalbleek, geelwit; *pamandangan pirau* schemerachtig, niet helder voor de oogen; II *mamirau* laveeren.

فيراي **pérai** los van den grond; verspreid, uit elkander van de menigte; *lah pérai oerang nan banja*ᶜ *tjakŏ* de menigte van daar straks is uiteengegaan.

فيريء **pirè**ᵓ *mamirè*ᶜ aanmoedigen, ophitsen, opruien, opstoken; *bapirè*ᶜ opgestookt, opgehitst; *bangih banai hati hambŏ dè*ᶜ *bapirè*ᶜ *di si Anoe* ik was zeer boos, omdat ik door N.N. was opgestookt.

فيس **pièh** *mamièh* een smakkend geluid met de lippen, zooals men b.v. maakt, als men aan een pijp trekt, die verstopt is.

فيست **pisi**ᵓ massief, vast in elkander; fig. eendrachtig, eensgezind; *mampapisi*ᶜ vast in elkander maken; *mampapisi*ᶜ *roendiĕngan* de overeenkomst van kracht maken, bezegelen; *bapisi*ᶜ*kan* hecht, dicht in elkander gemaakt; *isi soempi*ᶜ *aloen pisi*ᶜ *laï* de inhoud van den

zak is nog niet vast; *datoeäᶜ-datoeäᶜ nantoen mampapisiᶜ roendiĕngannŏ* die hoofden bezegelen hun overeenkomst; *paga nan djarang tjakŏ lah bapisiᶜkan* de omheining, die daar straks wijd uit elkander was, is nu dicht in elkander gemaakt.

ڤيسڠ **pisang** naam van een plant en de vruchten daaraan groeiende; *anaᶜ pisang* naam van het kind in de soekoe van zijn vader; *pisang pèlŏ* de papaja; *pisang anèh* de ananas; *pisang rŏtan* lange dunne pisangsoort; *dingin baᶜ batang pisang* waarvoor wij zeggen: zoo koud als ijs; *baᶜ pisang masaᶜ saparaᶜ* zooals een tuin vol rijpe pisang; fig. overladen met goud en zilver; *indaᶜ basoeloeäh batang pisang, basoeloeäh boelan djŏ mantari* (zie bij *soeloeäh*); *awaᶜ mamaram pisang, oerang mamaram batoe* ik bewaar pisang en een ander steenen; fig. ik kan het niet lang uithouden, maar een ander wel; *pisang lidih* een pisangsoort; fig. een slag met de lidih.

ڤيسوڠ **pésong** I *mamésong* horizontaal draaien, ronddraaien; *bapésong* draaien, in het rond of omgedraaid worden; *mamésongi* rondom iets heendraaien; *mamésongkan* iets draaien rondom iets anders; *dipésong Allah ang!* verwensching; *soelambèᶜ-soelambèᶜ mamésong médja toe* ge moet die tafel voorzichtig omdraaien; *bapésong awaᶜ ditindjoe si Anoe* ik draaide in het rond van den klap, dien ik van N.N. kreeg; *baᶜa bapésong koerisi kŏ* waarom is die stoel omgedraaid? *anaᶜ toe ranjah banai, dipésonginŏ djoeŏ hambŏ* dat kind is lastig, het draait telkens rondom mij heen; II dom, onnoozel; domkop, iemand, die alles verkeerd doet.

ڤيسق **pisaᵓ** geer, geerstuk, ingezet stuk in de pijpen van een broek.

ڤيسو **pisau** mes; *pisau daoen padi* lancet; *pisau-pisau* de slagtanden van een wijfjesolifant.

ڤيسيء **pisèᵓ** *bapisèᶜ pantjaliĕᶜan* sterretjes voor de oogen krijgen, staroogen.

ڤيڠيت **pingiᵓ** vetmesten, opsluiten, van anderen afgezonderd houden; streng bewaken, in huis houden van vrouwen; *pingiᶜan* het voorwerp van afsluiting, plaats van opsluiting; *kabau pingiᶜan* een buffel, die op stal vetgemest wordt; *kandang pingiᶜan* bewaarstal; *baᶜ koedŏ lapèh di pingiᶜan* fig. van den band zijn; allerlei dolle streken doen van pleizier.

ڤيڠڠڠ **pianggang** een insekt op de padi azende (walangsangit); *padi habih dipianggang* de rijst is door de pianggang opgegeten; *banjaᶜ pianggangnŏ* fig. veel uitgaven hebben; *baᶜ tjandŏ pianggang kanai tangka* zooals een pianggang, die onder den invloed van een tangkal is; fig. broodmager van een zieke.

ڤيڠاي **pingai** lichtkleurig, wit, blank; *boeroeäng pingai* naam van een vogel, in de lijkzangen voor den doode voorkomende.

ڤيڤت **pépat** afgetrokken, absent met de gedachte, gedachteloos.

ڤيڤت **pipiᵓ** naam van een vogeltje; ook algemeene benaming voor kleine vogels; *pipiᶜ pariᶜ* (zie *pariᶜ*); *pipiᶜ papŏ* de zoogenaamde Piet van Vliet.

ڤيڤير **pipiĕ** I klein stukje; *mamipiĕ* stukjes afhalen, afplukken, afpeuteren; *mamipiĕkan* voor een ander een stukje nemen; II *pamipiĕ* de rand of schuine dakkant van een Maleisch huis.

ڤيڤس **pipih*** I (zie *pipi*); II *mamipih* tusschen twee voorwerpen fijn wrijven, fijn malen.

ڤيڤڠ **pipang** naam van een rijstgebak.

ڤيڤه **pipiĕh** I (zie *pépèh*) II *pamipiĕh* (zie *pipiĕ* II).

ڤيڤه **pépèh** plat en dun, ondiep b.v. van schalen; *mampapépèh* plat en dun maken.

ڤيڤي **pipi** wang, koon.

ڤيڤي **pépé** *tapépé* waggelend, niet vast van tred; *oerang maboeäᶜ badjalan tapépé-pépé* een dronkaard loopt waggelend.

ڤيڤيء **pépèᵓ** (zie *pépé*).

ڤيق **piĕᵓ** (zie *oepiĕᶜ*).

ڤيق **péjaᵓ** (zie bij *galépaᶜ*).

ڤيکت **pikèᵓ** I *mamikèᶜ* lokken vooral van vogels; *bapikèᶜ* gelokt en daardoor gevangen zijn; *pikèᶜ mamikèᶜ* elkander lokken, beproeven, uithooren om te weten of de andere op de hoogte is; *pikèᶜan* wat gebruikt wordt als lokaas; *pa-*

mikèᵋ hetzelfde, ook lokvogel; *sangka pikèᵋ* vogelknip; II naam van een paardevlieg.

قيكر **pikiĕ** *mamikiĕ* denken; *bapikiĕ* nadenken, overdenken; *pikiĕran* gedachte.

قيكوق **pékòᵒ** verdraaid, verbogen van armen of beenen.

قيكول **pikoeă** I zeker gewicht: 125 oude ponden; *balah pikoeă* ½ pikoel; II *mamikoeă* dragen op den schouder of op den rug; *kadipikoeă indaᵋ babahoe, kadidjoedjoeăng kapalŏ loentjoeăng* om op de schouders te dragen geen schouders hebben, om op het hoofd te dragen spits van hoofd zijn; fig. van den arbeid: voor iemand te zwaar of niet te verrichten zijn.

قيكاو **pikau** I naam van een vogel; II *tapikau* van schrik gillen of schreeuwen; *bapikauan* gillen, schreeuwen van velen.

قيكه **pékèh** gereed, klaar, uitgerust, compleet, voltallig; *bapékèh* zich gereed, klaar, compleet, enz. maken; gereed, klaar, uitgerust enz. zijn; *mamékèhi* iets gereed, klaar, compleet, voltallig maken of uitrusten; *sapékèhnŏ* een compleet stel, in zijn geheel, wat voltallig is; *kapékèhan* voltalligheid, flinkheid, enz.; — uitrusting, compleet bijeen, enz.

قيل **pélŏ** naam van een meelachtige knol; *pélŏ gadoeăng* aardappel.

قيل **pia** (zie *piah*).

†قيلر **piliĕ** *mamiliĕ* moed inspreken, aanmoedigen.

قيلغ **pélang** naam van een vaartuig.

قيلق **pélaᵒ** afstekend, te veel uitkomend van kleuren, in vergelijking van andere.

قيلن **pilin** *mamilin* twijnen; tusschen de vlakke handen in elkander rollen; *pioeăh pilin* fig. listen, streken, bedriegerijen, knoeierijen.

قيله **piliĕh** *mamiliĕh* kiezen, uitkiezen, uitzoeken; *piliĕhan* het uitgezochte, het beste, de knapste, enz.; *mamiliĕhi* iets uitkiezen, uitzoeken, ook iets opnemen, een voor een oprapen b.v. *piliĕhilah pitih nan taséra toe* raap het geld, dat daar verspreid ligt, op! *pamiliĕh* kiezer, kieschkeurige, enz.; *pamiliĕhan* datgeen, wat er bij het uitzoeken overblijft; uitschot; *tahan piliĕh* de keus aan een ander overlaten; naar verkiezing, naar keus n.l. van hem, die aan den ander vraagt, wat hij het liefst wil; *tapiliĕh di nan oekan* bij ongeluk kiezen, wat men niet bedoelde of een slechte keus doen; *baindang batampi tarèh, bapiliĕh atah tjièᵋ-tjièᵋ* (zie *tarèh*); *kòᵋ naᵋ maagiĕh tjintjin nan doeŏ toe, hambŏ nan toehŏ tahan piliĕh* wanneer we die twee ringen deelen, laat ik die de oudste ben, de keuze over aan u.

قيله **pilèh** *hajam pilèh* naam van een vechthaan.

†قينر **péna** duizelig, lichthoofdig; *péna samiĕng awaᵋ dèᵋ pajah* ik ben duizelig van vermoeidheid.

قينغ **pinang** een soort van palmboom en de vrucht daarvan; *pinang karèh* oude pinangvrucht; *pinang sinawa* als toovermiddel tegen het bezoek van booze geesten en ook als geneesmiddel tegen *koedis; pinang moedŏ* de jonge pinang; fig. koppelaar, koppelaarster; *baᵋ pinang dibalah doeŏ* fig. als twee druppels water; *maboeăᵋ dimalan pinang* een kwade bui hebben, buiten zijn humeur zijn; *bapinang-pinang* en ook *basiriĕh-siriĕhan* elkander de pinang geven bij 't trouwen, elkander presenteeren (iets); *maminangi* de balletjes amfioen maken om te rooken; *tapoeăng pinang bapatjah tjawan* een ceremonie bij het afleggen van een wederzijdsche belofte; zij, die deze aangaan, strooien wat pinangmeel en gebroken vaatwerk in een put of wel in de lucht, als zinnebeeld verdelgd te worden, indien zij de gelofte breken.

قيوي **pioeiᵒ** achterkleinkind.

قيه **piah** lel van den haan (zie *pia*).

قيوه **pioeăh** fig. draaierij, zwendelarij; *awaᵋ lah kanai pioeăh di si Anoe* ik ben beetgenomen (bedrogen) door N.N.; *mamioeăh* in elkander draaien b.v. van touw; wringen, uitwringen; *pioeăhan* een toestel om touw in elkander te draaien; *mamioeăh paroeiᵋ* pijn in den buik en fig. spijt hebben; *mamioeăh paroeiᵋ hambŏ dèᵋ minoen aiĕ dingin* ik heb pijn in den buik, omdat ik koud water gedronken heb; *mamioeăh paroeiᵋ hambŏ, tadjoea di djaga moe-*

rah ik heb spijt mijn koopwaren goedkoop verkocht te hebben; *mamioeăh talingŏ sariĕng-sariĕng* fig. goed nadenken over iets; *bapioeăh* gedraaid, verdraaid, verwrongen; *bapioeăh paroei*ᵋ honger hebben.

قيّه **pièh** (zie *piè*ᵋ).

†قيهي **pihiĕ** *mamihiĕ* tusschen duim en vingers nemen, waarbij de duim tegenover het middelste vingergewricht komt; *sapihiĕ* een hoeveelheid tusschen duim en vinger; *bapihiĕ* op die wijs geknepen b.v. in den wang; *pihiĕlah pipi ana*ᵋ *nan mòmò*ᵋ *nantoen* knijp dat mollige kind in de wangen.

قيهق **piha**ᵋ kant, zijde, richting, met opzicht of betrekking tot; *piha*ᵋ *di hambŏ* wat mij betreft; *mamiha*ᵋ*i* verdeelen, klieven, doorhakken; *sapiha*ᵋ een stuk; *mamiha*ᵋ*-miha*ᵋ verdeelen, in kleine stukken hakken; *kajoe nan boelè*ᵋ*-boelè*ᵋ *toe piha*ᵋ *ilah* hak dat blok hout in stukken; *piha*ᵋ*-piha*ᵋ *barèh toe samŏ banja*ᵋ verdeel die rijst gelijkelijk.

قيّيء **piè**ᵋ *mamiè*ᵋ tusschen duim en wijsvinger knijpen en tegelijk het vleesch omdraaien.

قيارم **pinjaram** rijstpoffertjes.

قياوي **panjawi** een bamboelatje, waarmede biezen of bladeren gekneusd worden.

قيڤق **pinja**ᵋ plat, gedeukt van bolle voorwerpen; *hidoeăng pinja*ᵋ platte neus.

ك K.

ك **ka** I voorhechtsel of praepositie, waarin de beteekenis van *gaan* ligt opgesloten; *kasoengai* naar den waterkant gaan; *kakadai* naar den winkel gaan; *kagadoeăng* naar de hoofdplaats gaan; *taman kakaboen* vlijtig naar den tuin gaan; *baliau kahiliĕ* hij is benedenstrooms gegaan; *lai kakasawah ang* zult ge naar de sawah gaan? II ter uitdrukking van een toekomstige handeling: *hari kahoedjan* het zal gaan regenen; *tampan kamati oerang toe* het laat zich aanzien, dat die man zal sterven; *hambŏ kapai kapakan* ik zal, wil of moet naar de markt gaan; III om te: *maandò*ᵋ*kan pitih kapambali roemah* geld besparen om een huis te koopen; *nasi kadimakan* rijst om gegeten te worden; *kaă di ang toe* waartoe zou dat dienen? wat zoudt ge er aan hebben? IV naar, aan: *pai kapakan* naar de markt gaan; *kaangkoe tanjŏkan* vraag het aan Angkoe; *kakoedŏ toe roempoei*ᵋ *barikan* aan dat paard moet ge het gras geven.

كاء **ka**ᵋ verkorting van *kaka*ᵋ; *ka*ᵋ *hari kapatang* eergisteren.

كابت **kabat** bewaarplaats; *koentji kabat lah roesa*ᵋ de sleutel van de bewaarplaats (kist, kast, enz.) is al stuk.

كابت **kabè**ᵋ bos, bundel; *mangabè*ᵋ vastbinden, knevelen; beletten, verhinderen; *mangabè*ᵋ*kan* iets gebruiken om er mede vast te binden, voor een ander vastbinden; *mangabè*ᵋ*i* iets vastbinden (veelheid uitdrukkend); *mampakabè*ᵋ*kan* aan elkander vastbinden; *kabè*ᵋ *pinggang* buikband, gordel; *sakabè*ᵋ *siriĕh* een tasje of pakje sirihbladeren; *dikabè*ᵋ *djariĕng* buikpijn krijgen door het eten van djaring; *bakabè*ᵋ*-kabè*ᵋ ingewikkeld, b.v. van een zaak; *pangabè*ᵋ*an* knoop, bindsel; ook standvastigheid van personen, b.v. *lah tantoe di hambŏ pangabè*ᵋ*an oerang itoe* omtrent de standvastigheid van het karakter van dien man weet ik alles af; *inda*ᵋ *bapangabè*ᵋ*an* (*loengga pangabè*ᵋ*an*) geen standvastigheid bezittende; *bakabè*ᵋ *badan* gebonden, verhinderd zijn; *sakabè*ᵋ *arè*ᵋ eensgezind, eendrachtig; *mangabè*ᵋ *sakabè*ᵋ *arè*ᵋ (zie *arè*ᵋ) (men zegt ook *badjalan salangkah sampai* of *bakatŏ sapatah sadang*); *djan ang amoeăh mangakoe oetangnŏ isoeă*ᵋ *ang nan katakabè*ᵋ wees toch geen borg voor zijn schuld, van daag of morgen zult ge er door gebonden zijn.

كابت **kaboei**ᵋ nevel, mist, stofwolk; *mangaboei*ᵋ stuiven, nevelig zijn; *djalan manga-*

*boei*ᶜ de weg stuift; *bakaboei*ᶜ in nevel, mist of stof gehuld zijn; *soetan bakaboei*ᶜ figuurlijke benaming van den tijger; fig. in *pikiĕran bakaboei*ᶜ beneveld van het verstand; *takaboei*ᶜ in wolk of nevel opgegaan, b.v. de damp bij het afschieten van een geweer; *kalam kaboei*ᶜ zeer donker, zeer onduidelijk; *tarang kaboei*ᶜ schemerachtig, b.v. tegen het opkomen der zon; *hati bakaboei*ᶜ treurig gestemd, triestig.

كابت **kabi**ᵒ *mangabi*ᶜ wenken met de hand.

كابر **kaba** (gewoonlijk: خابر) tijding, nieuws, gerucht.

كابر **kaboeă** beneveld, duister van de oogen; *mangaboeăkan* benevelen, duister maken; *kaboeă pantjaliĕᶜan* beneveld van het gezicht, b.v. als men lang gelezen heeft.

كابر **kabiĕ** I *mangabiĕ* naar zich toehalen of schuiven met één hand of door de beide handen tegen elkander te plaatsen, zooals men b.v. het geld van de tafel in een zak of doek doet; II *kabiĕ** (gewoonlijk *kibiĕ*) partijdig; *djan bakèh oerang toe batanjŏ awaᶜnŏ gaᶜ kabiĕ bakèh nan sabalah toemoeah* gij moet het niet aan hem vragen, hij is eenigszins op de hand van de tegenpartij.

كابغ **kaboeăng** een lengte van 4 hesta, doch alleen bij stukgoederen; *sakaboeăng* beteekent anders een stuk, onbepaald hoe lang, b.v. *sakaboeăng taboe* een stuk suikerriet; *mangaboeăng* in stukken slaan b.v. bamboe, suikerriet, enz.; ringvormige insnijdingen maken in gomboomen; *mangaboeăng kain* een stuk katoen of linnen afsnijden, zooals de kooplieden doen, nadat het gemeten is; fig. voor het geven van een stuk kain, enz. van leerlingen aan den onderwijzer, als zij bij hem onderwijs willen ontvangen in de godsdienst, het tooveren, enz.; *mangaboeăngi* bij *kaboengs* meten of afmeten.

كابق **kaboeă**ᵒ I* een aarden waterketeltje (waarvoor gewoonlijk *koemboeă*ᶜ); II *mangaboeă*ᶜ *nagari* de stad in rep en roer brengen; *djan dilapèhkan oerang toe dikaboeă*ᶜ *nŏ nagari kŏ baikŏ* ge moet dien man niet loslaten, hij zal straks de stad in rep en roer brengen; *mangaboeă*ᶜ *aiĕ* het water troebel maken; III *bakaboeă*ᶜ voor de laatste maal schoonmaken, b.v. *barèh dikaboeă*ᶜ.

كابل **kaba** onkwetsbaar, niet te verwonden.

كابن **kaban** I een soort van halssieraad, gewoonlijk van goud bestaande uit plaatjes in den vorm van rechthoekige kruizen; *kaban kaban** hetzelfde; II* mand ter opberging van lijnwaad; een peperhuisje van een blad gemaakt, waarin pinang, gambir en kalk, in gebruik als uitnoodiging tot het bijwonen van een feest (gewoonlijk heet dit *koelansiĕng*).

كابن **kaboen** (zelden) tuin, hof, gaard.

كابو **kabau** (كربو) buffel; *kabau-kabau* een soort van insekt met lange knijpers, in den grond voorkomende en zich steeds achterwaarts bewegende; *bakabau-kabau* overspel doen van getrouwde personen; *baᶜ mandi kabau* baden, zooals een buffel dat doet; fig. zich wel baden, maar het vuil niet van 't lichaam afwasschen; *indaᶜ rintang kabau di (dèᶜ) tandoeă*ᶜ *nŏ* 't wordt den buffel niet lastig gemaakt door zijn horens; fig. kinderen kunnen geen moeder tot overlast zijn.

كات **katŏ** gezegde, woord; *katŏ sakŏ* voorschriften omtrent zeden en gewoonten van den vroegsten tijd afkomstig; *katŏ pakat* of *moepakat* voorschriften, voor wier toepassing gemeenschappelijk overleg van de bekwaamsten onder de bevolking vereischt wordt; *katŏ dahoeloe katŏ batapati* voorschriften, die vóór de toepassing er van, aan vroegere getoetst moeten worden; *katŏ koedian katŏ batjari* die, over welker toepassing nog beraadslaagd moet worden; *katŏ-katŏ* woorden, gezegden, geschil, zaak voor het gerecht; *bakatŏ* spreken, zeggen; *bakatŏ-katŏ* spreken met elkander, overleggen, beraadslagen; *lah bakatŏ-katŏ kami tantang parakarŏ oerang nantoen* we hebben zijn zaak reeds besproken; *bakatŏ-katŏ hati* er over denken of men iets doen zal al dan niet; nog in twijfel verkeeren, nog niet zeker weten, wat te doen, mopperen; *bakatŏ-katŏ baharoe hatinŏ kamandjoea koedŏnŏ* hij denkt er pas over of hij zijn paard zal verkoopen; *sampai kini ba-*

katŏ-katŏ djoeŏ hatinŏ dèʿ dèn bangihi kapatang tot nu toe moppert hij nog, omdat ik hem gisteren beknord heb; *takatŏ* veel besproken, beroemd; *mangatŏkan* iets zeggen, verklaren; *mampakatŏkan* over iets spreken, bespreken zoowel in gunstige als ongunstige beteekenis; *mampakatŏkan adat* over de adat spreken; *mangatŏ-i* vermanen, ernstig onderhouden; *mangatŏ-ngatŏ-i* berispen, uitmaken, uitschelden; *kapatang lah dèn katŏ-katŏi si Anoe* gisteren heb ik N.N. uitgescholden; *katŏ hati* een woord uit het hart, een gezegde, waarop men rekenen kan; *katŏ djantan* hetzelfde, een flinke, onbewimpelde uitdrukking; *koeliʿ katŏ* het tegenovergestelde daarvan; *gadang katŏ* een hoog woord voerende; *katŏ poetoeih* het laatste, het beslissende woord, einduitspraak; *katŏ lapoeăʿ lapaʿ* onbeteekenende praatjes, gewawel; *indaʿ katŏ* het zijn maar praatjes, ook trotsch in voorkomen; *djadi katŏ* van een zaak, die door het vreemde of ongewone er van, aanleiding geeft tot veel spreken er over; *baʿ katŏ oerang* naar men zegt.

†كاتر **kata** stijf, stram in de ledematen; *kata-kata kaki awaʿ dèʿ djaoeăh badjalan* mijn beenen zijn stijf van het verre loopen.

†كاتر **katoeă** plooi; samengetrokken b.v. door kramp; *mangatoeă* plooien (trans.); *tidoeă mangatoeă* met opgetrokken beenen liggen; *bakatoeă* geplooid zijn; *aboeăʿ bakatoeă* krullende haren; *hati bakatoeă* terneêrgeslagen.

كاتر **katiĕ** ledikant.

كاتغ **katang** I een mand van rotting en van een hengsel voorzien, om hem over den schouder te dragen; *katang-katang* een vierkant mandje of taschje van een draagkoord voorzien; *katang-katang barangkai* zulke mandjes aan elkander verbonden, n.l. één in 't midden en aan de hoeken kleinere; II volgens sommigen de naam van een plantje, dat veel gomdeelen bevat en jeuk veroorzaakt, als men er zich mee wrijft.

كاتغ **katoeăng** I zeeschildpad; II *takatoeăng-katoeăng* op en neêr dobberende; fig. geheel alleen staan, geheel alleen rondzwervende, b.v. *si Anoe takatoeăng-katoeăng samiĕng soerang indaʿ bakawan* N.N. staat maar geheel alleen, hij heeft geen enkelen vriend.

كاتغ **katiĕng** een koker of pot van aarde, bamboe of hout, dienende om *sambal* te bewaren; *pasaʿ katiĕng koentji balangŏ* de sluiting van de *katiĕng* en de sluiting van de *balangŏ;* fig. een hoogst zuinig mensch, een gierigaard; een kijk in den pot.

كاتق **katoeiʾ** dicht, gesloten; *mangatoeiʿ-kan* dicht maken, sluiten; *mangatoeiʿkan badjoe* het baadje dicht maken; *bakatoeiʿ* gesloten, dichtgemaakt; *indaʿ bakatoeiʿ moentjoeăngnŏ* zijn mond staat niet stil; *hati bakatoeiʿ* bedrukt, terneergeslagen.

كاتق **kataʾ** I kort; *mangataʿkan* kort maken, inkorten; *mangataʿkan djandji* weinig tijd toestaan voor het volvoeren van iets; *mampakataʿ* nog korter maken; *djan dipakataʿ banai djandji tagagèh awaʿ* ge moet den tijd niet te veel verkorten, want dan moet ik mij te veel haasten; II plooi in 't vleesch van dikte; *bakataʿ-kataʿ* met plooien.

كاتق **katoeăʾ** I *mangatoeăʿ* krommen, b.v. den hals van een paard, door het kort bij den teugel te houden; fig. ook van personen; *anaʿ toe dikatoeăʿnŏ banai di bapaʿnŏ* dat kind wordt door zijn vader kort gehouden, onder streng toezicht gehouden; II *katoeăʿ-katoeăʿ* (zie *tontong*).

كاتق **katiĕʾ*** I klein, dwergachtig; II *indaʿ bakatiĕʿ* fig. geen kik geven; *indaʿ bakatiĕʿ kalian malah dèn bérangi* ge geeft geen kik, als ik je beknor.

كاتم **katam** I schaaf; *mangatam* schaven; *pangataman* schaafsel; II *katam* ook een ongesteldheid, waarbij de tanden niet van elkander kunnen, de klem; *dikatam* de klem krijgen.

كاتن **katoen** een gouden halssieraad, bestaande uit ronde en hoekig omgebogen plaatjes.

كاتوء **katŏʾ*** koordje, bandje aan de schede van eenig wapen en aan het gevest gebonden, om het uitvallen te voorkomen.

كاتي **kati** naam van een gewicht = 20

tahil; *mangati* wegen; fig. overwegen, beoordeelen; *mangati diri* zich zelf wegen; fig. weten, waar men staan moet en wat men doen en laten moet, *mangati samŏ barèˁ maagiĕh samŏ banjaˁ* fig. rechtvaardig zijn, ieder geven wat hem toekomt; *kòˁ manitih kati banai badan ang djan djatoeăh** als ge over een bamboe loopt, blijf dan goed in evenwicht, opdat ge niet valt; *katian* weegschaal.

كاتي **katai** I een kinderspel met twee stokjes, waarvan het kleinere met de punt van het langere wordt weggeslagen; II *katai-katai* hardop droomen, ijlen, vol zijn van het gemoed door blijdschap; ergens over uit zijn, in zijn schik zijn; *si Anoe tadi malam katai-katai samiĕng dèˁ karèh sakiˁ nŏ* N.N. heeft den verloopen nacht niets dan geijld, hij is erg ziek; *katai-katai awaˁ di anaˁ nan toen dèˁ kaèlòˁan lakoenŏ* ik ben zeer in mijn schik over dat kind, omdat zijn gedrag zoo goed is.

كاجت **kadjè▸** stijf uitgestrekt van doode lichamen; *kadjèˁ galaˁ* in hooge mate lachen, zich dood lachen.

كاجت **kadjoei▸** verschrikt, geschrokken zijn; *mangadjoeiˁ* wegjagen, b.v. kippen, honden, enz.; *mangadjoeiˁi* velen wegjagen, wegjagen door velen, op allerlei wijzen wegjagen; ook: verschrikt maken, verschrikken; *bakadjoeiˁ* weggejaagd; *takadjoeiˁ* verschrikt; *pangadjoeiˁ* wat gebruikt wordt om weg te jagen; schichtig, schrikachtig; *bakadjoeiˁan* of *bakadjoetan* verschrikt zijn van vele personen; *si kadjoeiˁ* kruidje roer mij niet.

كاجت **kadji▸** zeer donker, stikdonker; *soeratan bakadjiˁ* onduidelijk, onleesbaar schrift; *hati bakadjiˁ* in zorgen verkeeren; *kadjiˁ-kadjiˁ* 's morgens heel vroeg; *si Anoe toe kadjiˁ-kadjiˁ baharoe lah djagŏnŏ* als het 's morgens nog donker is, is N.N. al wakker.

كاجر **kadja** *mangadja* nazitten, vervolgen, naloopen, trachten in te halen; *hambŏ mangadja si Anoe* ik zit N.N. na; *mangadjakan* doen nazitten, enz.; *mangadjai oerang* iemand nazitten; *hambŏ mangadjai si Anoe* ik zit N.N. na; *bakadja* tegen elkander laten loopen, b.v. van paarden; fig. met velen ergens naar dingen; *banjaˁ oerang bakadja naˁ pangkèˁ toe* vele personen dingen naar die betrekking; *bakadja-kadja loetoeiˁ* hals over kop wegloopen; *takadja di oerang koedian, tananti di oerang dahoeloe* bij vergissing personen naloopen, die nog achter zijn; wachten op menschen, die al vooruit zijn; fig. op iets wachten, dat al voorbij is; achter het net visschen; *nan dikadja indaˁ dapèˁ nan dikandoeăng batjitjiĕran* wat nageloopen wordt niet verkrijgen en wat gedragen wordt stort al loopende uit; fig. waar men op hoopte of werk van maakte, niet krijgen en wat men reeds had er nog bij inschieten, b.v. zijn geld uitgeven aan procedeeren en de zaak niet winnen; *talalah takadja* (*tandŏ béti*) na een gepleegd misdrijf in de vlucht wel herkend, maar niet gegrepen zijn (ook *tandŏ djahèˁ*).

كاجس **kadjih** (zie *kadjèˁ*).

كاجغ **kadjang** I (op hfdpl.) matwerk ter beschutting, bekleeding, enz.; II het dak van een pedati; *bakadjangan* of *roemah bakadjangan* model van huizenbouw; III in de beteekenis van *kadjèˁ*; van vleesch: nog niet gaar zijn.

كاجق **kadjò▸** het knippen met de oogen; uit het oog verloren zijn (en dan ook *kadjap* uitgesproken), b.v. *lah kadjap kapa nan tjakŏ* het schip van daar straks is al uit het oog verdwenen; *sakadjòˁ* een oogenblik.

كاجم **kadjam** (zelden) geloken, dicht, gesloten van de oogen.

كاجي **kadji** les; *a kadjinŏ anaˁ toe* wat is de les van dat kind? *dikadji èlòˁ djŏ boeroeăˁ* het goede en het kwade moet onderzocht worden; *pangadjian* beoefening, leerplaats.

كاجاي **kadjai** gomelastiek; *mangadjai* zich als gomelastiek voordoen, lijmig, kleverig, aan elkander, zooals deeg; zich rekken.

كاچ **katjò** flesch.

كاچت **katji▸** (zie *katjiĕˁ*).

كاچر **katja** *mangatja* voelen met de handen, tasten, aanraken; tastende voelen zooals de blinden; *kòˁ mangatja nan poetiĕh, tangan djan koemoeăh* als men iets wits aanraakt, dan

mag de hand niet vuil zijn; *lah bakatja hari* het is al donker; *kalam bakatja* stikdonker.

كاچڠ **katjang** naam van een peulgewas; *katjang si bajau-bajau* een soort van katjang, die een bedwelmende kracht bezit en braking veroorzaakt; andere soorten zijn de *katjang koeripi* of *bidoeăʿ*, de *katjang dadiĕh*, de *katjang balimbiĕng*, de *katjang kajŏ; bakatjang* den grooten mijnheer spelen van eens anders geld of goed; *katjang-katjang* hagel; *baharoe panèh hari lah loepŏ katjang di koeliʿ nŏ* wordt gezegd van personen, die eerst door anderen geholpen, in goeden doen zijnde, hun weldoeners vergeten; *baʿ boenji marandang katjang* fig. als van een leien dakje; snateren, wawelen.

كاچيڠ **katjiĕng** *mangatjiĕng* verminderen, bezuinigen, inkrimpen; aan banden leggen, beteugelen van lusten of begeerten; *bakatjiĕng* verminderd, bezuinigd; *dahoeloe sasŏ salérŏ hambŏ kini lah bakatjiĕng* vroeger kon ik volop aan mijn lusten voldoen, thans is dat veel minder; *mangatjiĕng pinggang* den buikband sterk aanhalen; *mangatjiĕng kapalŏ soempiʿ* een zak vastbinden, een krop maken.

كاچق **katjò▸** *mangatjòʿ* smakkende proeven van iets, b.v. of het zout genoeg is; *pangatjòʿ* lekkernijen, gebakjes, die men gewoonlijk bij de koffie gebruikt; *indaʿ sakali djoeŏ mangatjòʿ* fig. van een speler: nooit winnen.

كاچق **katja▸** I *mangatjaʿ* gissen omtrent grootte of zwaarte; bij gissing bepalen, door het voorwerp met de handen op te lichten of te bevoelen; van eenig werk probeeren of men het doen kan; *mangatjaʿ ajam* een kip in de hand nemen, om te voelen of zij vet of zwaar is; bij hanengevechten, of het een flinke haan is; *mangatjaʿ langan* met de linkerhand den uitgestrekten rechterarm ondersteunen, ten einde bij het vechten meer kracht uit te oefenen; fig. van koppige lieden, die steeds hun eigen wil laten gelden; *bakatjaʿ* bij gissing; *djoea bakatjaʿ samiĕnglah naʿ lakèh habih* verkoop maar op den gis, dan is het gauw op; II *katjaʿ-katjaʿ* zeer kleine golfjes op een meer.

كاچيق **katjië▸** I (naast *kètèʿ*) voor klein, gering enz.; *aiĕ katjiĕʿ* beek; *katjiĕʿ hati* wrok, spijt, lichtgeraaktheid, zich beleedigd gevoelen; *katjiĕʿ mangatjiĕʿ* allerlei kleinigheden; *djaga katjiĕʿ* handel in snuisterijen, handel in het klein, b.v. zooals de marskramers; II* naam van een padisoort (v. H.).

كاچل **katjiĕ** (zie *katjiĕʿ*).

كاچن **katjin*** (zie *katjiĕʿ*).

كاچو **katjau** *mangatjau* door elkander roeren, omroeren; *mangatjau nagari* de stad in rep en roer brengen; *mangatjaukan* iets door elkander roeren, iets omroeren, met iets roeren; *katjaukanlah kalamai toe djan jŏ tjiriʿ kambiĕngan* roer die kalamai goed om, opdat zij niet klontert; *mampakatjaukan* onder elkander vermengen, door elkander gooien; *pangatjau* hetgeen gebruikt wordt om te roeren, iemand die de zaken in de war gooit; *katjau balau* (*bakatjau balau*) ongeregeld door elkander, verward dooreen; krioelend, wemelend van de menigte; *katjau balau moentjoeangnŏ* maar zeggen, wat er voor den mond komt; van verschillende zaken verward door elkander pratende; *hati bakatjau* beroerd van het hart, in kommer, zorg verkeeren; *koerang katjau tjiriʿ kambiĕngan* als men het te weinig roert, ontstaan er klonters; fig. doelende op allerlei werkzaamheden, als zij niet behoorlijk worden gedaan, loopt het in de war; *baʿ tjarŏ pangatjau* zegt men van de hand van iemand, die alles vlug doet.

كاچوئ **katjoei▸** ingekrompen, in elkander gedoken, b.v. bij het zitten; geslonken; *mangatjoeiʿ* inkrimpen, slinken, b.v. van gezwellen, puisten; *mangatjoeiʿ bantai* vleesch afkoken; *mangatjoeiʿ kapalŏ soempiʿ* een zak dichtbinden, een krop maken; *katjoeiʿ hati* beschroomd, verlegen, angstvallig; *pangatjoeiʿ* lafbek.

كاچيه **katjèh** *mangatjèh* geluid met den mond, om verveling uit te drukken.

كادئ **kadoei▸** een zak van biezen of katoen, voorzien van een draagkoord of ook wel van een ketting en dienende om er de sirihbenoodigdheden in te bewaren; *lah sakadoeiʿ pitihnŏ* voor: hij bezit veel geld.

كادڠ **kadang** I *mangadang* zich recht buigen; recht buigen van iets, dat krom is; *mangadang oerang* iemand door lessen en vermaningen op den goeden weg brengen; *mangadang pinggang* de lendenen uitrekken, door het bovenlijf beurtelings naar beide zijden te wenden; II *mangadang nasi* het water van de rijst afscheppen, als zij kookt; *sandoeăᶜ pangadang* de lepel, dienende om het water van de rijst te scheppen; fig. bemoeial (zie *sandoeăᶜ*).

كادوق **kadoeăᵒ** een sirihsoort.

كاديق **kadiĕᵒ** achterover gebogen; *boengkoeăᶜ kadiĕᶜ* binnen en buitenwaarts omgebogen; fig. koppig, stijfhoofdig; *tjadiĕᶜ takadiĕᶜ* het slachtoffer van zijn eigen listen of streken geworden.

كادل **kada** een huidziekte, waarbij witte vlekken op de ledematen komen en deze barsten; ook wel voor schurft; *mangada* zich als die ziekte vertoonende; gebruikt van wonden, die, niet goed genezen zijnde, ontsteken; *pangada* iemand, die die huidziekte dikwijls heeft.

كادم **kadam** I (in geschr.) kalkdoosje; II een liaan met vruchten, waaruit olie bereid wordt. (zie *biloengkiĕng*).

كادوء **kadòᵒ** dikwijls, telkens, (ook *kadòᶜ kali*); *kadòᶜ banai hari hoedjan boelan nangkŏ* het regent deze maand dikwijls.

كادوه **kadoeăh** een platte mand, waarop de gesneden padi van 't veld naar de schuur gebracht wordt (v. H.).

كادي **kadi** klein, dwergachtig.

كادايْ **kadai** kraampje, stalletje, winkel; *mangadaikan* uitstallen, te kijk zetten of leggen, open en bloot nederleggen; *kadaian* winkeltje, kraam; *bakadai* zitten te verkoopen; met een kraampje zitten; *bakadai diri* met zich zelf pronken; netjes gekleed overal rondloopen, vooral van jonge lieden, die wenschen te trouwen; *lapoeăᶜ bakadai* versleten gedurende het uitstallen; van goederen, die geen aftrek hebben; fig. vaatje zuur bier, oude vrijer of vrijster zijn; *gaᶜ djaoeăh-djaoeăh lah doedoeăᶜ, djan dikadaikan banai badan* ga wat ver weg zitten, stel je niet zoo te pronk.

كرا **karŏ** naam van een apensoort.

كارت **karèᵒ** I roest, oxijd; *bakarèᶜ* geroest; ook van de eene of andere wetenschap, door het niet onderhouden er van, vergeten zijn; II afgesneden stuk; *mangarèᶜ* afsnijden; *mangarèᶜ kapalŏ* fig. erg beschaamd maken, schande aandoen, b.v. *kalakoean anaᶜ hambŏ mangarèᶜ kapalŏ awaᶜ samiĕng tiòᶜ-tiòᶜ hari* het gedrag van mijn kind maakt mij dagelijks zeer beschaamd; *takarèᶜ* zeer beschaamd zijn; door schaamte getroffen worden, b.v. *djan dikatŏkan djoeŏ toe, kòᶜ tahoe oerang takarèᶜ awaᶜ* zeg dat toch niet, als men het hoort zou ik zeer beschaamd zijn; *sakarèᶜ madat* een balletje opium van 10 pinangs; *pangarèᶜan* snede, doorsnede, ook het afgesneden stuk; *nan manaroeăh karih kasatian nan banamŏ madang géri, nan bahoeloe kajoe kamat, dibahagi tigŏ bahagi; sakarèᶜ kabanoeă Roehoen, sakarèᶜ kabanoeă Tjinŏ, sakarèᶜ padŏ poelau amèh nangkŏ, djòkòᶜ batamoe koedian bilangan doenia soedah sampai* die (n.l. de moeder van Toeankoe nan moedŏ, Soelthan Roemandoeng), bezit een bovennatuurlijke kris, madang géri genaamd, met een gevest van kamathout, dat in drie deelen is verdeeld en waarvan één deel in Turkije is, één deel in China en één op Soematra; wanneer deze stukken bij elkander komen is het einde der wereld daar; *balatjan dikarèᶜ doeŏ* een stuk tarasi in tweeën gedeeld; fig. het veroorzaakt aan beide partijen schande.

كاروت **karoeiᵒ** plooi, rimpel, kreuk; *mangaroeiᶜ* fronsen, een donker gezicht zetten; krullen, rimpelen, plooien; *bakaroeiᶜ* geplooid, gekreukt, gerimpeld; *hati bakaroeiᶜ* geen raad weten, radeloos zijn, in groote zorg verkeeren; *pandjaitan kŏ bakaroeiᶜ samiĕng kŏmah* dit naaiwerk is vol kreukels of plooien; *karoeiᶜ karèᶜ moekŏ* een zeer donker gezicht; *tiòᶜ-tiòᶜ disoeroeăh anaᶜ kŏ, karoeiᶜ karèᶜ moekŏnŏ* wat dit kind ook gelast wordt, het heeft altijd een zuur gezicht; *toedjoeăh karoeiᶜ kanjiĕngnŏ* een zeer donker gezicht zetten, zeer zuur kijken.

كارت **kariᵒ*** *kariᶜ-kariᶜ* stijfheid, vermoeid-

heid in de ledematen van hard werken of veel loopen.

كارس **karèh** I hard, sterk, streng, stevig; van tabak zwaar; *mangarèh* zich zoo voordoen, koppig, sterk, streng, enz. zijn; *mangarèhkan* zich sterk maken, steunen op iets of iemand, dat of dien men goed kent, b.v. *oerang toe gadoeiᶜ banai mangarèhkan mamaᶜnŏ samiĕng* die man is zeer trotsch en steunt maar altijd op zijn oom; *mangarèhi* met geweld iets doen verrichten, dwingen, ook: telkens met strengheid op hetzelfde terugkomen; *karèh-karèh* een soort van inlandsch gebak; *basikarèh* hardnekkig bij zijn plan of gezegde blijven, al weet men ook, dat men 't verkeerd heeft; *karèh hati* eigenzinnig; *karèh arang* (*boekoe lidah*) hard in den bek, onwillig, veel van tegenspreken houden; *sia karèh sia diatèh* die sterk is, die wint; II* *karèh* en *karèh babidjau* namen van padisoorten (v. H.).

كارس **karih** een soort van dolk.

كارڠ **karang** I koraal, koraalrif, klip, bank in zee; *boengŏ karang* spons, koraalbloemen; *dikarang tjiriᶜ* hardlijvig; II *mangarang* verzinnen, volgens eigen meening samenstellen; *mangarangkan intan* edelgesteenten inzetten; *karangan* wat verzonnen, zelf opgesteld of opgemaakt is; *hambŏ indaᶜ pitjajŏ dimoentjoeăng ang banjaᶜ karangan nan ang katŏkan* ik geloof niet, wat ge zegt, er zijn veel verzinsels bij hetgeen ge vertelt; *pangarang djantoeăng* lieveling; *baᶜ manjiĕᶜ poetoeih pangarang* zooals de kralen, waarvan het koord breekt; fig. van het biggelen der tranen; *djandjang karang* gerechtszaal; *karang rakoeăngan** (gewoonlijk: *kariĕng rakoeăngan*) van tijd tot tijd droog in de keel; *sabatang karang* iemand zonder familie; III *karang tigŏ* een lampje met drie tuiten; *pinggang karang* een soort van grove borden; IV naam van een schelpdier.

كاروڠ **karoeăng** zak van biezen, zonder draagkoord; *mampakaroeăngkan* de twee uiteinden van een stuk doek aan elkander vereenigen; *kain karoeăng* = *saroeng; sakaroeăng pitihnŏ* hij heeft veel geld; *bakaroeăng-karoeăng pitihnŏ* hij is schatrijk; *karoeăng-karoeăng anaᶜ* het vlies of de zoogenaamde helm, waarin sommige kinderen geboren worden; deze wordt gedroogd en zuinig bewaard, om als redmiddel te dienen in ziektegevallen; *baᶜ mahétŏ kain karoeăng* (of *saroeăng*) evenals dat men een kain meet (men meet steeds in 't rond); fig. er komt geen eind aan, telkens weer op nieuw beginnen.

كاريڠ **kariĕng** droog; fig. op, b.v. *lah kariĕng pitih awaᶜ* mijn geld is op; *mangariĕngkan* droogmaken, opmaken; *bakariĕng aïĕ lioeă* voor niemendal spreken, het is den Moriaan gewasschen; *kakariĕngan* gebrek hebben aan iets; *kakariĕngan aïĕ* gebrek aan water hebben; *malah hampiĕ habih boelan sadŏnŏ kitŏ kakariĕngan* als het tegen het eind van de maand is, dan hebben we allen gebrek aan geld of levensmiddelen.

كارق **karòᵖ** I kam bij het weven; *mangaròᶜ-ngaròᶜ* lastig zijn; II* grauw, donker, grijs; *ajam boeloe karòᶜ* een kip met grauwe veeren.

كارق **karaᵖ** aanbrandsel, rijstkorst; *takaraᶜ* tot aan het brandsel, geheel en al op; *banasi dibaliĕᶜ karaᶜ* fig. er schuilt wat achter; *déta karaᶜ angoeih* een donker gekleurde hoofddoek; *baᶜ tjandŏ karaᶜ angoeih* voor: heel zwart van personen.

كاروق **karoeăᵖ** I *mangaroeăᶜ* met de handen iets uit een opening halen, b.v. geld uit een zak; uitkrabben met de nagels, b.v. het laatste eten in een pot; *takaroeăᶜ* van kooplieden: aan lager wal gekomen; *bakaroeăᶜ arang* redetwisten; *pangaroeăᶜ-parioeăᶜ* een snoeper; II *karoeăᶜ-karoeăᶜ* een soort van insekt.

كارم **karam** schipbreuk lijden, vergaan, verongelukken.

كارون **karoen** (zie *oeang karoen*).

كارو **karoe** *bakaroe hati* in verlegenheid, bezorgd, bekommerd zijn, in 't nauw zitten.

كاره **karah** I de schaal van een zeeschildpad; II een padisoort (v. H.).

كاروه **karoeăh** I troebel, onklaar, drabbig, enz.; *moekŏ karoeăh* een ontevreden gezicht; ook versuft, slaperig kijken, b.v. van iemand,

die pas wakker wordt; *mangaroeăh* troebel, enz. maken; II *bakaroeăh* snorken.

كارِه **kariĕh** *mangariĕh* van rijst, die nog niet geheel droog gekookt is, de bovenste deelen door de onderste roeren; *mangariĕh paroeiˤ* den buik openrijten; spijt, berouw gevoelen; *mangariĕh paroeiˤ awaˤ mandjoea koedŏ kapatang limŏ poeloeăh roepiah, kini lah dimintŏ oerang saratoeih* ik heb spijt, dat ik mijn paard gisteren voor vijftig gulden heb verkocht, men wilde het nu voor honderd hebben.

كاري **kari** *kari kapatang* (wellicht voor: *kahari kapatang*) gisteren.

كاراي **karai** streng in of op iets zijn; *karai di adat* de adat streng volgen.

كاسب **kasab** een soort gouddraad; *kasab amboen* een soort van fijn neteldoek; *kasab rŏmin* naam van een patroon; goud of zilverdraad met gouddraad doorwerkt.

كاست **kasèˤ** grof, ruw, oneffen; *mangasèˤ* zich zoo voordoen, b.v. in het spreken; *mangasèˤi* ruw behandelen; *bakasèˤ-kasèˤan* elkander onvriendelijk bejegenen; *kŏˤ salah oerang djan dikasèˤ samiĕng adjai dahoeloe* als iemand verkeerd doet, moet hij niet onvriendelijk behandeld, maar eerst onderricht worden; *kasèˤ-kasèˤ daoen pimpiĕng* zoo grof als het blad van de pimping (een heester); fig. zeer onvriendelijk; *kasèˤ basŏ* onvriendelijk, ruw; *kangkoeăng kasèˤ* naam van een kikvorsch; *batoenggoeă ditarah, kasèˤ dihampalèh* de oneffenheden wegnemen en het ruwe glad maken; fig. de oneenigheden weer in orde maken, veeten geheel bijleggen.

كاسيت **kasiˤ** stevig, sterk; *kasiˤ-kasiˤ bagantoeăng djan djatoeăh* houd je goed vast als ge hangt, opdat ge niet valt.

كاسر **kasa** ruw, grof, onbehouwen; het ware, het gewone, het eigenlijke, in tegenoverstelling van figuurlijk; *kasanŏ* de eigenlijke of gewone beteekenis in tegenoverstelling van *haloeihnŏ* de figuurlijke b.v. bij spreekwoorden; *mangasa* grof zijn in zijn uitdrukkingen; *mangasa-i* ruw bejegenen; *si Anoe toe naˤ dikasa-i samiĕng roepŏnŏ* het schijnt, dat die N.N. alleen ruw behandeld moet worden.

كاسُر **kasoeă** matras, bultzak; *kasoeă pandaˤ* een vierkant matrasje, doorgaans liggende naast de zitplaats van den bruidegom; *kasoeă manggala* een dikke, vierkante bultzak; *kasoeă banta* bed met toebehooren; ook matras om op te zitten; *kasoeă koedŏ* de ligplaats van het paard van gedroogd gras; *nan taba kasoeă* voor iemand die, bang zijnde als het onrustig in zijne woonplaats is, stilletjes thuis blijft; ook spotachtige uitdrukking voor een dikke vrouw; ook wel van vrouwen met dikke borsten; *tidoeă dikasoeă* fig. een gemakkelijk leventje leiden; *kŏˤ taˤ dikasoeă indaˤ tidoeă, kŏˤ taˤ djŏ laoeăˤ indaˤ makan* niet slapen, als men niet op een bultzak ligt en niet eten, als men geen vleesch heeft; fig. erg verwend zijn.

كاسغ **kasang** droog, vooral van eetwaren, die we gewoon zijn met de eene of andere vloeistof te gebruiken, b.v. *kasang banai nasi kŏ indaˤ bakoeah* deze rijst is zeer droog, er is geen saus op; *kasang rakoeăngan* een droge keel.

كاسُغ **kasoeăng** naast *asoeăng*, gebruikt in de beteekenis van *mangasoeăng* aanklagen en *pangasoeăng* aanklager.

كاسيغ **kasiĕng** (zie *kasang*).

كاسق **kasòˤ** *boeloeăh kasòˤ* een ruwe bamboesoort, door de goudwerkers gebruikt, om het goud te schuren (zie *boeloeăh*); *si kasòˤ* een boompje met ruwe, harige bladeren, dikwijls gebruikt om vuil af te vegen; *baˤ tjiˤ ajam dihapoeih djŏ daoen si kasòˤ* evenals kippendrek, dat met een kasòˤblad is afgeveegd; fig. geheel en al op, schoongeveegd.

كاسق **kasaˤ*** benauwd van de warmte of als men dicht op elkander zit; *djan didakèˤ i djoeŏ awaˤ kasaˤ-kasaˤ* kom toch niet zoo dicht bij mij zitten, ik heb het zeer benauwd.

كاسيق **kasiĕˤ** (ook كرسيق) zand; *mangasiĕˤ* met grint of met zand bestrooien; *kasiĕˤ kasa* grof zand, grint; *kasiĕˤ haloeih* fijn zand; *kasiĕˤ boelan* fijn, wit zand; *kasiĕˤ loemat* donker gekleurd zand; *kasiĕˤ boelan* zand, dat gebruikt wordt om over vochtig schrift te strooien; *kasiĕˤ bintang* geel zand; *kasiĕˤ baladŏ* zand ver-

mengd met peper, door dieven of roovers gebruikt om iemand in de oogen te smijten; *baᶜ kasiĕᶜ di nŏ oeang nangkŏ* het geld heeft geen waarde voor hem.

كاسم **kasam** (chasam); *bakasam* vijandig, wrok tegen elkander koesteren; *malapèhkan kasam* aan zijn wrok voldoen; *djŏ sia ang bakasam* met wien zijt ge in vijandschap?

كاسن **kasan** spoor; *mangasan* sporen, teekens vertoonen; te zien zijn, merkbaar zijn; *mangasani* het spoor volgen; *kŏᶜ mantjari koedŏ lapèh kasani djadjaᶜnŏ* als ge een losgeraakt paard zoekt, volg dan het spoor van zijn voetstappen; *kasannŏ* klaarblijkelijk, er bestaan gegevens of vermoedens voor; *awaᶜ nŏ indaᶜ di roemah kasannŏ pai badjalan-djalan* hij is niet thuis, hij is klaarblijkelijk gaan wandelen; *indaᶜ bakasan* onzichtbaar, niet merkbaar, inwendig, in stilte.

كاسو **kasau** spanlat of spanrib; *baᶜ dihantaᶜ kasau* alsof men gestoken wordt door een spanrib; fig. zijn boosheid geen lucht kunnen geven; *dibawah lahèᶜ lakèᶜ kasau diatèh rasoeăᶜ mandjariau* wat gedaan moet worden, geschiede met regelmaat.

كاسوي **kasoeiᵓ*** brak van smaak.

كاسه **kasah** ongerust, ongedurig, gejaagd, bedroefd; *kaloeăᶜ kasah* (zie *kaloeăᶜ*).

كاسه **kasoeăh** (zie *asoeăh*).

كاسيه **kasiĕh** lief hebben, beminnen, toegenegen zijn; *mangasiĕhi* iemand lief hebben, beminnen, enz.; *hambŏ kasiĕh bakèh si Anoe* of *hambŏ mangasiĕhi si Anoe* ik heb N.N. lief; *kakasiĕhan* voorwerp van toegenegenheid, beminde, lieveling; *si Anoe nantoen kakasiĕhan hambŏ* die N.N. is mijn lieveling; *pakasiĕh* (*pikasiĕh*) toovermiddel om liefde te verwekken, minnedrank; *pangasiĕh* iemand, die medelijdend van aard is.

كاسي **kasi*** *mangasikan* vooruit bepalen of zeggen; *djan ang kasikan samiĕng hari kahoedjan* ge moet niet vooruit zeggen, dat het zal gaan regenen.

كاساي **kasai** een poeder, waarmee vooral de vrouwen, bij het baden zich insmeeren, ten einde het lichaam te zuiveren en te verfraaien; *mangasai* de zaaipadi met fijngehakte bladeren mengen; *mangasai-i* met *kasai* schoonwasschen; *mampakasai* iets als *kasai* gebruiken; zich met iets besmeeren; *ambiĕᶜ padja toe lah dipakasainŏ tanah* neem dat kind weg, het heeft zich met aarde besmeerd.

كاڤ٢ **kapŏ-kapŏ** *riboeiᶜ si kapŏ-kapŏ* (zie *riboeiᶜ*).

كاڤت **kapoeiᵓ** een soort lepra; *dikapoeiᶜ* lepra hebben.

كاڤيت **kapiᵓ** *mangapiᶜ* onder de armen, onder de oksels hebben of dragen, tusschen de beenen hebben; fig. zich uit de voeten maken met goederen van een ander; *mangapiᶜkan padoesi gadang paroeiᶜ* eten brengen naar eene zwangere vrouw (eene gewoonte, die hier onder de familieleden en vrienden bestaat); *pangapiᶜ* iemand, die gewoon is met de handen tusschen de armen of beenen te slapen; *anaᶜ kŏ tidoeă pangapiᶜ tangan* dit kind slaapt met de handen tusschen de beenen; *napsoe karèh tangan dikapiᶜ* het verlangen is sterk, maar de handen worden onder de oksels gehouden; fig. iets wel graag willen, maar er geen moeite voor willen doen.

كاڤر **kapoeă** kalk; *kapoeă baroeih* kamfer; *mangapoeă* zich als kalk voordoen, kruimelig zijn, b.v. *oebi mangapoeă* de aardappelen kruimen; *kain bakapoeă* eene soort van wit katoen, dat veel kalkdeelen bevat; *sakapoeă siriĕh* tijdsbepaling, de duur van het kauwen eener sirih pruim; *kapoeăran* kalkdoosje; *bakapoeă-kapoeăran* elkander de sirihdoos presenteeren; *pakapoeăran* plaats waar de kapoer gemaakt wordt: kalkbranderij; *manjarŏmankan tapoeăng djŏ kapoeă* fig. alles over één kam scheren, gelijkstellen.

كاڤس **kapèh** de heester, die de boomwol oplevert; boomwol, katoen.

كاڤس **kapoeih** *mangapoeih* kloppen van het hart, van den pols; het geluid van een met lucht gevulde blaas, waarop gedrukt wordt, zoodat de lucht er uitgaat; het geluid van bloed, dat uit een wond gudst.

کاقغ **kapang** naam van een waterworm, die het hout aantast, dat met zeewater in aanraking gekomen is.

کاقغ **kapoeăng** *mangapoeăng* omgeven, omsingelen, insluiten, belegeren.

کاقغ **kapiĕng** plat en dun, in het algemeen stuk; *mangapiĕng* in stukken hakken of snijden; *mangapiĕngi* in veel stukken snijden; *sakapiĕng* een stuk en voorts als classif telw.; *bakapiĕng-kapiĕng* aan of in stukken, bij stukken; *kapiĕng doeŏ samiĕnglah kajoe nan boelèᵋ nantoen* hak dat ronde hout maar in twee stukken.

کاقق **kapaᵋ** I bijl; *mangapaᵋ* hakken; *mangapaᵋkan* met een bijl hakken; II vleugel; *naᵋ tabang indaᵋ bakapaᵋ* (gewoonlijk *basajŏᵋ*) *naᵋ hinggŏᵋ indaᵋ bakaki* fig. iets willen ten uitvoer brengen, waarvoor men de middelen niet heeft, b.v. een huis willen bouwen en geen geld hebben.

کاقوق **kapoeăᵋ** I naam van een boom, die boomwol oplevert, gebruikt voor kussens, matrassen, enz. naam van een kleine rijstschuur van ronden vorm; II ook *kapoeăᵋ-kapoeăᵋ* een cylinder van boombast, gebruikt bij het maken van gambir; versiersel in dien vorm, b.v. aan een horlogeband; *kapoeăᵋ panirih* een zeef van bamboe, waarop de gambirkoek gelegd wordt, om uit te lekken; *sagadang kapoeăᵋ* voor korte, in elkander gedrongen, maar dikke voorwerpen; *baᵋ boenji kapoeăᵋ roeroeăh* zooals het geluid van een instortende padischuur; fig. veel beweging veroorzakende b.v. als iemand, op onteerende wijze uit zijne betrekking wordt ontslagen.

کاقل **kapa** I schip; II klont, kluit, bal als zoodanig met de hand van weeke zelfstandigheden gevormd; *mangapa* in de hand kneden of tot een bal maken; *mangapa barèh* fig. te vergeefs trachten tot een of bij elkander te brengen, b.v. van huisgenooten, die het niet met elkander kunnen vinden; *mangapa nasi* het tegenovergestelde; *bakapa-kapa* in klonters of kluiten aan elkander zittende.

کاقن **kapan** I doodsgewaad, lijkkleed; II *pangapan hari kini* voor: hoe laat is het nu? *pangapan roemah toe kini* hoe staat het nu met dat huis? enz.

کاقه **kapah** stomphoekig; *mangapah* zich zoo voordoen, met armen en beenen uitgestrekt liggen, b.v. *oerang toe lah takapah samiĕng kapajahan* die man ligt van vermoeidheid met armen en beenen uitgestrekt.

کاکی **kakŏ** (zie *kakaᵋ*).

کاکر **kaka** I *mangaka* verspreiden, uitspreiden, uit elkander doen van datgeen, wat op een hoop gelegen heeft, uitstallen; *mangaka élémoe* kennis of geleerdheid verspreiden; II *mangaka* stuiptrekken, spartelen met de pooten en met de vleugels slaan, zooals b.v. een kip, die met een steen op den kop geraakt is; III *si kaka* een luis bij de vogels voorkomende.

کاکس **kakèh** *mangakèh* opkrabben, opwroeten, omwroeten, zooals de kippen den grond doen; werken, den kost zoeken; *mangakèhi* op verscheidene plaatsen opkrabben, enz.; *mangakèhkan* voor een ander opkrabben, b.v. eene kip voor haar jongen; ook van ouders: levensonderhoud voor hunne kinderen zoeken; iets wegschoppen of wegwippen, b.v. met den voet of met een stok; iemand eene plaats buiten het andere gezelschap aanwijzen, b.v. op een feest; iemand niet van tel doen zijn; *kakèhkanlah bangkai ajam toe kakèn* schop die doode kip daarheen; *kakèh galaᵋ* schaterlachen, in lachen uitbarsten; *kŏᵋ taᵋ mangakèh indaᵋ makan* als men niet werkt, heeft men ook niet te eten.

کاکغ **kakang** bit; *kakang badoeri* een stang van fijne puntjes voorzien, in den mond van koppige paarden gelegd om ze te bedwingen; *bakakang* van een kakang voorzien zijn; fig. niet kunnen doen, wat men wil, onder contrôle staan; *mangakang* toezicht uitoefenen, in bedwang of aan den teugel houden, verhinderen; *a nan mangakang ang pai* wat verhindert je te gaan? *dèᵋ banjaᵋ karadjŏ* het drukke werk.

کاکق **kakŏᵋ** *mangakŏᵋ* in de hand nemen, aanvatten, bij de hand hebben, zich bezig houden; *mangakŏᵋi* iets aanvatten, enz. (veelheid uitdrukkend); *mangakŏᵋ-ngakŏᵋi* telkens met

de handen ergens aanzitten, overal aanzitten; *djan dikakòˢi djoeŏ a nan talataˢ toe* blijf toch met je handen van de dingen, die daar liggen; *kakòˢ-kakòˢi samiĕng padja kŏmah* dit kind zit overal met zijn handen aan; *kini hambŏ sampiˢ banai sadang mangakòˢ sawah* ik heb 't nu zeer druk, terwijl ik bezig ben aan de sawah.

كاكق **kaka**ˀ oudere zuster (op hfdpl. ook oudere broeder); aanspraakwoord, gebruikt tegen de vrouw van een ouderen broer en ook tegen oudere vrouwen van middelbaren leeftijd, waarbij de spreker hen ouder dan zich zelven beschouwt; *kakanda* (in briefstijl) van de vrouw tegenover den man of van jongere tegenover oudere mannen; *kakaˢ padja* nageboorte; *indaˢ bakakaˢ* bij vergelijking: er is geen beter dan dit, onovertrefbaar.

كاكل **kakal** (zelden) voortdurend, voor immer, eeuwig.

كاكو **kakoe** I stijf, onbuigzaam, lomp uit ongewoonte; *kakoe lidah* bedremmeld in 't spreken; II *kakoe* wordt ook gebezigd in de beteekenis van *mangakoe* b.v. *kakoelah hoetang hambŏ bakèh oerang kŏ* blijf borg voor mijn schuld aan dezen man; *dikakoe adièˢ* als jongeren broeder aangenomen; *roempoeiˢ koedŏ hambŏ bakakoean* het gras voor mijn paard is door iemand aangenomen (wordt mij door iemand geleverd).

كاكو **kakau** in de war, van streek, suf.

كاكه **kakah** (naast *kapah*); *takakah galaˢ nŏ* hij schudde van het lachen.

كاكوه **kakoeăh** *mangakoeăh** verrichten, te maken hebben, zich bezig houden met een of ander werk; *indaˢ katoean nan kahambŏ kakoeăh lai disikŏ indaˢ sabagai djoeŏ djalan kahidoeiˢan** ik weet niet meer wat ik hier doen zal, er valt niets meer te verdienen; *a djoeŏ nan kahambŏ kakoeăh sikŏ, dèˢ kadjŏ hambŏ lah soedah* wat zal ik hier nog doen, wijl mijn werk klaar is; *kakoeăh-kakah galaˢ* schudden van 't lachen; *kakoeăh-kakah bakadjŏ* hals over kop werken.

كاكي **kaki** voet, voetstuk, poot; *mangaki* voor niets arbeiden, in afwachting later op een betrekking te kunnen rekenen, zooals b.v. de inlandsche klerken op een kantoor; *sakaki pajoeăng* een regenscherm (meer gebruikelijk in de schrijf- dan in de spreektaal); *tjapèˢ kaki ringan tangan* vlug en vaardig; *kaki tangan* fig. helper, steun, rechterhand.

كال **kalŏ** I tijd; *manangkalŏ, apŏ kalŏ* en *barang kalŏ* worden gebruikt voor: als, wanneer, maar niet als vraagwoord, b.v. *manang kalŏ kamari si Anoe katŏkan hambŏ badjalan* wanneer N.N. hier komt, zeg dan, dat ik weggegaan ben; *barang kalŏ hari hoedjan indaˢ djadi hambŏ pai* wanneer het regent, ga ik niet; *dahoeloe kalŏ* in vroegere tijden (waarvoor de spreektaal meer gebruikt: *njòˢ hari*); *adŏ kalŏ* somwijlen (minder gebruikt dan *adang-adang*); *barisoeăˢ kalŏ** morgen ochtend; *isoeăˢ kalŏ** te eeniger tijd; II *kalŏ* schorpioen; *bintang kalŏ* schorpioen in den dierenriem; III *kalŏ-kalŏ** de schalmen bij sommige kettingen.

كالت **kalè**ˀ I wrang, samentrekkend; *kalèˢ banai pinang kŏ* deze pinang is zeer wrang; *pisang kalèˢ* ook een soort pisang, die, jong zijnde, bijzonder wrang is; *kalèˢ di dèn kamanjalang bakèh ang* het zou mij wrang smaken (ik wil in het geheel niet) iets van u te leenen; *kalèˢ kandji* (*kandji* een soort pap); fig. onaangenaam voor het gevoel; II *mangalèˢ* een wijze van kain verven.

كاليت **kali**ˀ *kaliˢ-kaliˢ* naam van een klein insekt, dat zeer venijnig steekt.

†كالڠ **kala** halsband, halsketen; *mangalai* een halsband omdoen; *mangalakan* iets omdoen als halsband; *bari bakala andjiĕng toe* doe dien hond een halsband om.

كالس **kaloeih** I naam van een zoetwatervisch (*goerami*); II ongaar, niet goed gekookt.

كالغ **kalang** I iets, wat als steun- of rustpunt onder iets anders gelegd wordt; *kalang oeloe* (*hoeloe*) hoofdkussen; *gadang kalang* een lafbek; *mangalang* ondersteunen door iets onder het voorwerp te leggen, opdat dit niet van plaats verandere, b.v. een steen onder het wiel van een rijtuig; fig. beletten, verhinderen, ondersteunen; *bakalang tangan* met de armen

onder het hoofd b.v. slapen; *mangalangkan* iets als *kalang* gebruiken; *mangalangkan diri* in de bres springen voor iemand of iets; *panga-lang* iets, dat men onder iets anders legt, om dit in evenwicht te houden, op te houden, tot steun te verstrekken; *sakalang hoeloe* (*tandŏ tjémŏ*) op 't zelfde hoofdkussen geslapen hebben met iemand, die een misdaad heeft gedaan; *lidah takalang* bedeesd zijn, iets te vragen of voor zijn gevoelen uit te komen; *saboeiᶜ lah kòᶜ laï nan tarasŏ di hati, nan takalang di matŏ* zeg het, als er iets is, dat je hindert; *bakèh matŏ takalang* voor een persoon of zaak, die men ontzien moet; *asiĕng bidoeăᶜ kalang dilataᶜ* (zie *bidoeăᶜ*); *padŏ hidoeiᶜ batjamin bangkai èlòᶜ mati bakalang tanah* 't is beter dood te zijn met de aarde tot hoofdkussen, dan te leven met het gezicht op een lijk; fig. van personen, die dagelijks iets zien, waardoor zij zeer veel verdriet hebben en daarom wenschen liever dood te zijn; b.v. iemand, die weet, dat zijn vrouw overspel doet; *mati anaᶜ bakalang bapaᶜ mati bapaᶜ bakalang anaᶜ* vader en kind moeten elkander wederkeerig tot hulp zijn; *kalang ba-tang* fig. oneensgezind, met elkander in onmin zijnde; II *ikan kalang* naam van een zoetwatervisch; III maag bij de kippen.

كالوڠ **kaloeăng** halsband, halsketen.

كاليڠ **kaliĕng** of *oerang kaliĕng* Klingalees (ook *tambi* genoemd).

كالق **kalòᶜ** *mangalòᶜ* dichtvallen, dicht gaan van de oogen; *mangalòᶜkan* dicht doen; *takalòᶜ* in slaap gevallen, ingedommeld; *takalòᶜ-kalòᶜ* in aangename, genotvolle stemming zijn, b.v. als men mooie muziek hoort; *tidoeă sakalòᶜ* gedurende een korten tijd ingedommeld, een dutje doen.

كالوق **kaloeăᶜ** kromming, boog; *mangaloeăᶜ* zich krommen, zich buigen, zich in kromme of gebogene richting voordoen; *tidoeă mangaloeăᶜ* in kromme houding zitten of slapen, zoodat b.v. de knieën tegen de borst komen; *manga-loeăᶜkan* krommen, buigen; *mangaloeăᶜkan katŏ-katŏ* eene andere richting aan het gesprek geven; iemands woorden verdraaien; *sakaloeăᶜ* bij het *dèndang* of *banjanji* één uithaal, bij het schermen één beweging; ook een weinig in die gevallen, b.v. *banjanjilah sakaloeăᶜ lai* zing nog een weinig; *bakaloeăᶜ-kaloeăᶜ* veel bogen of krommingen hebben; *bakaloeăᶜ-kaloeăᶜ ta-njŏ* door elkander vragen; *aka bakaloeăᶜ-ka-loeăᶜ* een zeer scherp verstand, spitsvondigheid; *kaloeăᶜ kasah* in hooge mate ongerust, gejaagd, bedroefd zijn.

كالم **kalam** I duister, donker, duisternis; *mangalam* duister of donker maken, verduisteren, b.v. door in 't licht te gaan staan; *djan mangalam djoeŏ disénan, awaᶜ naᶜ manjoerèᶜ* sta daar toch niet in 't licht, ik wil schrijven; *kòᶜ hari kahoedjan kalam dipoentjaᶜ goenoeăng toe* als het wil regenen, dan is het op den top van dien berg donker; *kalam-kalam* tegen zonsopgang; *kalam-kalam tarang* nog niet goed duidelijk, nog niet vertrouwbaar, b.v. een bericht; *kalam koetjiaᶜ*, *kalam piriĕᶜ*, *kalam pi-tjiĕng*, *kalam pidjiᶜ* alle gebruikelijk voor: stikdonker; *kalam kaboeiᶜ bakaradjŏ* zeer druk in de weer zijn; *kalam badjŏ* (gewoonlijk *kalim badjŏ*) donker, grauw of zwart van de lucht; *poetiĕh mangandoeăng hawan*, *mangalimbadjŏ mangandoeăng hoedjan* als de lucht wit is, brengt zij wolken en als zij grauw of donker is, regen mede; fig. van misdadigers, die zoowel bij het afleggen van een bekentenis als bij het ontkennen, toch nog reden tot twijfel geven; II een soort zwart zand, dat zich tusschen de rijst of het stofgoud bevindt.

كالو **kaloe** stom, sprakeloos.

كالاو **kalau** indien, als, ingeval, zoo (meer in de schrijftaal).

كالوه **kaloeăh** (zie *kaloeăᶜ*).

كالي **kali** I maal, reis, keer; *sakali-kali* volstrekt, zeer, zelfs; enkele keeren, van tijd tot tijd; *sakalian* al te gader; *sakali laloe* één keer; *sakalikoen* allen te zamen, alles in eens, één familie, b.v. *sakalikoenŏ lah makan* eet dat allemaal maar op; eet gij allen te zamen dat op; *sakalikoen si Anoe nantoen pamaliĕng* de heele familie van dien N.N. zijn dieven; II *mangali* graven, delven, opgraven; *mangali*

asa oerang nagaan, van waar iemand afkomstig is; *kòᵉ dikali-kali dikaoeiᵉ dalam toe* als men telkens graaft en (de aarde) er uitneemt, dan wordt het diep; fig. als men goed over die zaak nadenkt, dan wordt zij van belang; als men die zaak in de puntjes behandelt, zal er heel wat blijken; *dikalikan dalam-dalam, digantoeängkan tinggi-tinggi* zeer diep begraven, zeer hoog opgehangen; fig. trouwe, onveranderlijke vriendschap sluiten; ook iets diep geheim houden.

كالي **kalai** *mangalai* recht op zijn gemak zitten of liggen, klimaat schieten, in dolce far niënte; *takalai* zoo zittende of liggende ingedommeld; *laï babanta biai, awaᵉ naᵉ mangalai-ngalai tjatjah* hebt ge een kussen voor mij, moedertje, ik wil een oogenblik mijn gemak nemen.

كامس **kamèh** ingepakt, gereed, klaar; op, niets over zijnde, verorberd van eten: *mangamèhkan* opmaken, verorberen; *mangamèhi* opbergen, inpakken; *bakamèh* bezig met opbergen, gereed maken, inpakken, b.v. om op reis te gaan; *pakamèhan* bewaarplaats; *pangamèh-ngamèhan* het laatst overgeblevene; *kamèh mamèh* zorgvuldig opbergen; *lah ang kamèhi kain-kain kitŏ* hebt gij onze goederen bijeen gepakt? *djan banjaᵉ banjaᵉ dibarikan indaᵉ kakamèh di nŏ* geef hem niet te veel, hij kan het niet op krijgen; *si Anoe lah bakamèh kabadjalan* N.N. is al gereed om op reis te gaan; *tjièᵉ nangkŏ samiëng laï tingga, lah pangamèh-ngamèhannŏ kŏ* dit eene is nog maar overgebleven, het is het laatste.

كامم **kamam** (gewoonlijk *gamam*) w. m. z.

كامو **kamoe** (zelden), gij, gijlieden.

كامه **kamah** chijl.

كامي **kami** (ook *awaᵉ kami*) wij (met uitsluiting van den aangesprokene).

كاميء **kamèᵉ** kleverig, vast, b.v. van aardappelen; fig. lief, snoeperig, lieveling; *kamèᵉ katŏ-katŏ* aangenaam, duidelijk spreken; *marilah kamèᵉ dèn* kom hier mijn lieveling; *kamèᵉ banai roepŏnŏ anaᵉ toe* dat kind ziet er zeer lief uit; *indaᵉ tahoe di laboe nan kamèᵉ* fig. hij weet niet wat goed is.

كانق **kanaᵉ** I *kanaᵉ-kanaᵉ* knaap, meisje; kinderen, die nog niet op huwbaren leeftijd zijn; II *manganaᵉkan* aantrekken, aandoen, plaatsen tegen, b.v. een ladder tegen een muur; *panganaᵉ** toevoegsel, aanvulsel.

كانن **kanan** (zelden) rechts, rechterzijde.

كانڠ **kana** *mangana* zich herinneren, onthouden, aan iets of iemand denken; *pangana* geheugen, herinneringsvermogen; *takana* zich herinneren; *tjakŏ hambŏ loepŏ, kini lah takana* daar straks was ik het vergeten, nu herinner ik het mij, of: nu is het mij te binnen geschoten; *manganai* denken om iets of iemand; *èlòᵉ-èlòᵉ baradja kanai nan koedian* leer goed, denk aan de toekomst; *mangana oentoeäng* aan zijn eigen lot denken; *kana mangana* wederkeerig aan elkander denken; *hilang-hilang pangana* suffen, geheel van streek zijn; *oedjoeiᵉ satoe, pangana doeŏ* zegt men van geestelijken, die hunne dagelijksche gebeden wel doen, doch tevens gaarne aan wereldsche genoegens deelnemen; fig. uiterlijk veel ophebben met iemand of iets, doch innerlijk met andere gedachten vervuld zijn.

كانؤه **kanoeäh** *manganoeäh* in half garen, half rijpen toestand verkeeren, b.v. van eieren, van kokosnoten, enz.; *taloeä manganaoeäh nan katoedjoe di hambŏ* van half gekookte eieren houd ik veel.

كاني **kanai** getroffen, geraakt, bedrogen, doelmatig, passend; *manganai* treffen, raken; winst of voordeel hebben bij ruilen of verkoopen; den coïtus uitoefenen; *manganaikan* doen raken, doen treffen, beetnemen bij ruil en verkoop; *manganai-i* iets of iemand treffen; *kanai manganai* elkander beetnemen of de dupe van een bedriegelijke handelwijze doen zijn; *takanai* geraakt zijn, de dupe geworden, beetgenomen; *takanai baragiëh* bij het deelen weinig gekregen hebben; fig. een bedrukt of knorrig gezicht hebben; *panganaian* doel, gevolg eener handeling; *boeroeäᵉ panganaian* een noodlottig gevolg, b.v. als iemand, tengevolge van een schot, steek of slag sterft; *bakanaian* voor elkander passend, elkander rakende; *kanai hati*

in het hart getroffen zijn, zeer aangedaan; *kanai nan di hati* gekregen, waarnaar men verlangde; zijn doel bereikt hebben; *dalam kanai* diep geraakt, gewond, diep doorgedrongen b.v. van kwetsende woorden; *kanai katŏ* beknord zijn; *gali kanai* huiverig, bang zijn geraakt te worden of de dupe te worden; *djarèᶜ manganai* fig. de list gelukt; *taᶜ tahoe kanai manganai* onverschillig, onwetend zijn; *kanai galah pandjang* door een zeer langen stok getroffen zijn, gebruikt voor het geval, dat iemand door vergif om het leven is gebracht en men den dader niet kan vinden; *darèh datang dalam kanai* (zie *tjapèᶜ*).

كانيٓء **kanè°** pijn in de ledematen of spieren, b.v. als men de knie stoot.

كاو **kawa** (zie *kawah*).

كاؤ **kaŏ** *mangaŏ* probeeren om iets te doen, beproeven of men het doen kan, een begin maken met iets, aanvangen; *kŏᶜ naᶜ mambali koedŏ toe kaŏ dahoeloe maratjaᶜ* als ge dat paard wilt koopen, probeer dan eerst er op te rijden; *mangaŏkan* iets probeeren, b.v. van een kleedingstuk of het past; *kaŏkanlah badjoe toe kŏᶜ lé sasoeai* probeer of dat baadje je past; *mangaŏ-ngaŏ* zich oefenen; *bakaŏ* beginnen, een aanvang nemende, op het punt van; *hari lah kalam samiĕng roepŏnŏ bakaŏ naᶜ hoedjan* het ziet er overal donker uit, het dreigt te gaan regenen; *nasi lah bakaŏ masaᶜ* de rijst begint al gaar te worden; *anaᶜ hambŏ nan sakiᶜ lah bakaŏ tjégaᶜ* mijn kind, dat ziek was, is reeds beterende; *takaŏ* begonnen, op touw gezet, ondernomen, in staat zijn; *indaᶜ takaŏ di hambŏ badjalan di panèh* ik ben niet in staat om in de warmte te loopen.

كاءوت **kaoei°** *mangaoeiᶜ* oppakken, opnemen door de vingers eerst uit te strekken en daarna samen te brengen, b.v. geld, koffieboontjes, rijst, enz.; *mangaoeiᶜi* iets op die wijze opnemen; *sakaoeiᶜ* een handvol; *gadang kaoeiᶜ* gulzig zijn; meer willen hebben, dan ons toekomt; *mangaoeiᶜ habih* alles wegnemen; fig. zelf regelen, alles zelf besturen; *mangaoeiᶜ djŏ sikoe* met den onderarm naar zich toehalen; fig. voor: al te veel nemen, vooral van winst gesproken, b.v. *oerang toe badjaga mangaoeiᶜ djŏ sikoe samiĕng labŏ* die handelaar neemt al te veel winst; *basikaoeiᶜ mangampoeăngkan* van personen, wier voeten of handen binnenwaarts gekeerd zijn; ook van dieren.

كاوت **kawè°** I metaaldraad; *lah kawèᶜ matŏ kaïĕ* de hoek is metaaldraad geworden, d. w. z. ze is niet krom meer, maar recht geworden; fig. ten einde raad zijn, na op verscheidene wijzen geprobeerd te hebben; II een padisoort (v. H.).

كاوِت **kawi°*** (zie *kaoeiᶜ*).

كاوق **kawa°** stand, klasse, orde; *sakawaᶜ* familie van ééne moeder afstammende; verzameling van personen, die onder denzelfden meester staan, tot dezelfde orde, denzelfden stand behooren; *sakawaᶜ malin* allen, die tot den geestelijken stand behooren; *sakawaᶜ oerang pamaliĕng* een dievenbende; *sakawaᶜ-kawaᶜnŏ toe baᶜ nan toen* de heele familie is zoo; allen, die tot dezelfde vereeniging behooren, zijn zoo; *sakawaᶜ-kawaᶜnŏ djahèᶜ oerang toe* de heele familie is slecht.

كاءول **kaoeă** I *mangaoeă* omringen, omsingelen; II gelofte; *mamasang kaoeă* alles in gereedheid brengen voor de plechtigheid, waarbij Gods zegen over eenig werk wordt afgesmeekt.

كاول **kawa** wacht, waker; bij het schaakspel: het stuk, dat een ander dekt; *mangawa* bewaken, de wacht houden, insluiten, tegenhouden door de armen uit te strekken, b.v. een paard; *mangawa koealŏ* de haven blokkeeren; *mangawakan* opsluiten, in verzekerde bewaring houden; *takawa* opgesloten, belet of verhinderd zijn iets te doen; *hambŏ indaᶜ boeliĕh poelang, takawa di hoedjan* ik kan niet naar huis gaan, ik word daarin verhinderd door den regen; *pangawakan* de reden, waarom men opgesloten wordt; *a nan pangawakan si Anoe* wat is de reden, dat N.N. opgesloten is.

كاون **kawan** kameraad, metgezel; een slaaf; geld; een wapen, dat men bij zich heeft; weerga, gelijke; *karih nangkŏ samiĕng kawan hambŏ badjalan* slechts deze kris is mijn reisgezel;

déta hambŏ kŏ kawan déta si Anoe djoeŏ deze hoofddoek van me is de weerga van dien van N.N.; *sakawan* troep, kudde, gezelschap; van dezelfde soort, hetzelfde model; *kain si Anoe nan toen sakawan roepŏnŏ djŏ kain hambŏ* de sarang van N.N. is hetzelfde als de mijne; *mangawan* loops zijn van dieren; *mangawani* vergezellen, meegaan, meedoen; *kawan padja* nageboorte; *inda^c tantoe lawan kawan* niet weten, wie vrienden of vijanden zijn; *manoehoeŭt^c kawan saririëng* (zie *toehoeŭt^c*); *mamakan kawan* met iemand uit dezelfde soekoe trouwen.

كاوين **kawin** huwelijk; getrouwd zijn, volgens de voorschriften of de adat; *mangawinkan* in het huwelijk verbinden; *mangawini* huwen (van den man) met; *pangawin* iemand, die dikwijls trouwt.

كاوه **kawah** (zelden) koffie; *sakawah* het gezin in engere beteekenis; de moeder met hare kinderen.

كاوي **kawi** gewoon, dagelijksch, van dagelijksch gebruik; *masŏ dahoeloe sarawa Atjèh nan kawi disikŏ* vroeger was de Atjehbroek de gewone dracht hier.

كاهڠ **kahang** ranzig van olie, vet, enz.

كاهوڠ **kahoeăng** bang, laf.

كاي **kajŏ** rijk; *kajŏ rajŏ* buitengewoon rijk; *mangajŏkan* rijk maken; *rang kajŏ soekŏ di makan rang èlŏ^c salèndang doenia* loftuiting, in de beteekenis van: zij die gastvrij zijn en het leven weten te genieten.

كايت **kai^c** *kai^can* haak om iets aan te hangen; *mangai^c* iets met een haak afnemen, uitlokken, uitvisschen; *mangai^ckan* als haak gebruiken; *mangai^c·i* veel afnemen op die wijs, b.v. vruchten; *bakai^c·kai^c* aan elkander verbonden zijn, verplichting hebben, b.v. voor twee personen, die elkander te betalen hebben; *pangai^c* wat als haak gebruikt wordt, om iets af te nemen, open te maken, enz.; *mampakai^ckan* aan elkander vasthaken; *bapakai^ckan* aan elkander gehaakt zijn.

كايق **kajŏ^c** naam van een gevaarlijken uitslag, vooral aan den mond.

كايل **kaja** I het gevoel van misselijkheid bij het rooken of kauwen van tabak; II last hebben van, verveeld worden door, lastig, onrustig zijn; *mangaja* lastig zijn, vervelend zijn; vervelen; *ana^c kŏ mangaja* dit kind is lastig; *kalakoean ana^c kŏ mangaja awa^c banai* het gedrag van dit kind verveelt mij zeer.

كاءيل **kaiĕ** vischhaak; *mangaiĕ* met een vischhaak vangen, hengelen.

كايم **kajam*** (*kajan**) *mangajam* of *mangajan* (zie *ajam* II).

كايون **kajoen** (zie *kahioen*).

كاين **kain** stof, katoen, linnen, doek, kleedingstuk, naam van een kleedingstuk in den vorm van een zak; *kain badjoe* kleederen; *kain basoengki^c* of *kain batjoekiĕ* een *salendang* of *saroeng* met figuren van gouddraad doorweven; *kain bataboeŭ* een *salendang* of *saroeng* met enkele figuren van gouddraad; *kain samboeŭran* (zie *samboeŭ*); *kain manggala* een met gouddraad doorwerkte kain van negen hesta's lengte; *kain lapèh* een doek, die als *kain dalam* door de vrouwen omgeslagen wordt, zonder de uiteinden vast te naaien; *bakain doeŏ* huwbaar zijn; *mangaini* van kleederen voorzien, kleeden; *ba^c bakain boedjoeŭ sangka* evenals dat men een vierkante kain heeft (de breedte der kain is niet groot, als de lengte er van ook zoo was, dan zou het doek van niet veel nut zijn), de beteekenis is: voor niets of weinig deugen of geschikt zijn; *sahampiëng-hampiëng babè^c sadjaoeŭh-djaoeŭh kain, kain djoeŏ nan dakè^c di badan* fig. het hemd is altijd nader dan de rok; *sapandjang oendjoeŭ sakitoe kain* fig. de uitgaven moeten geregeld worden naar de inkomsten, men moet de tering naar de nering zetten.

كايو **kajoe** hout; ook wel boom; *batang kajoe* boom; *kajoe ramang* een spookboom (zie *ramang*); *kajoe kilangan hantoe rajŏ* id.; *kajoe pitana^c* brandhout: *sakajoe kain* een rol linnen, katoen, enz. (een *kajoe* = 12 *kaboeŭng*); *sakajoe karatèh* een vel papier; *lompè^c sakajoe kasah* een sprong, zoo groot als de lengte van een rol lijnwaad; fig. een verre sprong; *bakajoe* hout hebben en hout zoeken; *pakajoe* houtwerk voor

het huis; *kajoe-kajoean* allerlei soorten van hout; *kajoe mangajoe* hetzelfde; geboomte.

کايه **kajah** *mangajah* in luie houding zitten of neerliggen van vermoeidheid of als men zeer veel gegeten heeft; *takajah* in die houding verkeerende.

کايۏه **kajoeăh** *mangajoeăh* roeien met een korten riem; *kajoeăh-kajoeăh* voetje voor voetje, langzaam aan; *kòˢ pajah djan bagagèh lai, kajoeăh-kajoeăh samiĕnglah* als ge vermoeid zijt, moet ge niet haastig zijn, langzaam aan maar; *pangajoeăh* een landbouwgereedschap (ook *tambilang* genaamd).

کايا **kajai** *mangajai* overhalen, vriendelijk verzoeken, door vleien iets gedaan willen krijgen; *kòˢ hambŏ kajai banai mahimbau oerang toe indaˢ djoeŏ jŏ amoeăh* ofschoon ik hem vriendelijk uitnoodigde te komen, wilde hij toch niet; *mangajaikan* zich dwingen, zetten tot iets; *kòˢ paiˢ banai hambŏ kajaikan mamakan karanŏ oebèˢ* ofschoon het bitter is, zal ik mij zelven er toch toe zetten, het in te nemen, omdat het een geneesmiddel is; *mandjŏ bakajai* tengevolge van vleien verwend zijn.

†کاڽۏ **kanjoeă** beursch, murw, overrijp van vruchten.

کاڽغ **kanjang** vol, verzadigd, zat; *manganjangkan* vol maken, zat maken, verzadigen, enz.; *kakanjangan* verzadigd, zat zijn; *kanjang awaˢ di kalakoean anaˢ toe* ik ben zat van het gedrag van dat kind; *lah kanjang di kajŏnŏ* hij is zat van zijn rijkdommen, hij geeft er niet meer om; *baˢ atjèˢ kanjang* een luie dikbuik; *tidoeă lalòˢ makan kanjang* (zie *tidoeă*).

کاڽيغ **kanjiĕng** voorhoofd; *harang tatjŏrèng di kanjiĕng* met zwarte strepen op 't voorhoofd, beschaamd gemaakt, beleedigd, schande ondergaan hebben; *boeloe matŏ manoengkiˢ kanjiĕng* ooghaartjes, die het voorhoofd steunen, als loftuiting vooral op vrouwen, wier ooghaartjes naar boven omgekruld zijn (teeken van schoonheid).

کاڽق **kanjaˢ** (zie ook *kinjaˢ*) *manganjaˢ* kneden, dooreenkneden, b.v. het beslag voor gebak; persen met de handen, zooals b.v. de waschman de kleeren doet; *bakanjaˢ-kanjaˢ* dooreen gekneed.

کاڽم **kanjam** I *manganjam* met gesloten mond op iets zuigen, b.v. op een stuk suiker; proeven, door op het voorwerp te zuigen of te kauwen; II* (zie *ajam* II).

کباجي **kabadji** een toovermiddel om personen afkeerig van elkander te maken; *mangabadji* afkeer, tegenzin voor iemand gevoelen.

کباين **kabajan** (in verhalen) *niniĕˢ kabajan* besje, tooverheks.

کباجيکن **kabadjikan** (in geschriften) weldaad, deugd, deugdzaamheid, dienst.

کتابۏغ **kataboeăng** een plotselinge beweging naar boven, b v. als men schrikt; van een vogel, die weggejaagd wordt, enz.; *mangataboeăng* een plotselinge beweging maken naar boven, opspringen, plotseling opvliegen; *poetoeih tali ajam dibaŏnŏ mangataboeăng* het touw, waaraan mijn haan gebonden was, is gebroken, omdat hij er plotseling mee opvloog; *takataboeăng* verschrikt, opgesprongen, achteruit geweken, enz.

کتاتغ **katatang** smal, gespannen, nauw, b.v. van een kleedingstuk; *mangatatang* spannen, b.v. van den buik, als men veel gegeten heeft.

کتاجغ **katadjang*** (zie *karŏdjang*) stijf, b.v. van een kleedingstuk; *mangatadjang* zich stijf voordoen; *mangatadjangkan* stijven.

کتار **katara*** *mangatara* zich recht ophouden, b.v. *mangatara badjalan* rechtop loopen.

کتاري **katari** een plant met lange, smalle bladeren en roode bloemen.

کتاڤغ **katapang*** I* het droge overblijfsel van de fijn geraspte en geknede klapper; *bakapatang* van *kapatang* voorzien; fig. bedekt met vuil; *katapang bahamŏ* door en door vuil, onrein, ontieg, vies; *lah bakatapang badjoenŏ, bantji dèn maliĕˢ* zijn badjoe is erg smerig, ik ben vies het te zien; II* (zie *katapiĕng*).

کتاڤيغ **katapiĕng** eene boomsoort met eetbare vruchten.

کتاي **katajŏ** (zie bij *tali*) het draagtouw

aan den nek van een trekdier, waaraan de boomen van het voertuig bevestigd zijn; koord of rotting, om het deel, dat de loekah gesloten houdt; *katajŏ badjoe* kraag, hals, boord van een baadje.

كتتبيرن **katitiran** een duif, bij de Maleiers in een reuk van heiligheid staande.

كتڠكڠ **katèngkong** *bakatèngkong* ongelijk, niet in de maat van geluiden.

كُتڠكڠ **koetèngkèng** *bakoetèngkèng* (zie vorige) rammelen, ratelen, b.v. als een wagen over een pas begrinten weg gaat.

كتمبابو **katimbaba** (zie *timbaba*) de jonge *nangka*vrucht.

كتمبيت **katimbi▸** geluid bij het slaan op de *genderang*.

كتمبلاڠن **katimbalangan** (zie *timbalang*).

كتمبن **katamban** (of *katomban*) *roembai* een mandje van roembaibladeren.

كتمڤوڠ **katimpoeăng** (zie *katjimpoeăng*).

كتناڬن **katinagan** (zie *aiĕ tjiʿ nagan*).

كتنتڠ **katoentang** *mangatoentang* het geluid van het trappelen, b.v. van paarden op stal, timmeren of kloppen op de deur; *mangatoentang djagŏ* met veel beweging opstaan, als men b.v. door een onrustbarende tijding wakker gemaakt wordt.

كتندت **katindi▸** kleine trom; *mangatindiʿ* spannen, gespannen zijn, b.v. van den buik, een nauwsluitend baadje, enz.

كتوبن **katoeban** placenta.

كتوتس **katoetoeih** geknetter, salvo van geweren; *mangatoetoeih* vlug achter elkander, b.v. opzeggen, antwoorden, enz.; *mangatoetoeih kètjèʿ* druk babbelen.

كتوتڠ **katŏtong** gezwel; *mangatŏtong* zwellen, opzwellen.

كتوجڠ **katoedjang*** *mangatoedjang* opspringen, b.v. van schrik.

كتوجو **katoedjoe** aanstaan, bevallen, lusten; *mangatoedjoekan*, *manganoedjoekan* en *mangkatoedjoekan* begeerte hebben, lust hebben in of naar iets, b.v. *mangatoedjoekan doerian* begeerte naar doerian hebben; *bakatoedjoean* voor elkander begeerten hebben, elkander aanstaan, bevriend zijn met elkander, goed met elkander kunnen omgaan; *katoedjoe di dèn koedŏ toe itoe moengkŏ dèn bali* dat paard staat mij aan, daarom koop ik het.

كتور **katŏrŏ** *mangatŏrŏ* te ruim, te wijd zijn van kleeren, b.v. *badjoe kŏ mangatŏrŏ di awaʿ* dit baadje is mij te ruim.

كتوري **katoeri** *mantjiʿ katoeri* een kleine muizensoort; *limau katoeri* een kleine limausoort (v. H)..

كتوڤت **katoepè▸** rijst in water gekookt en ingesloten in een gevlochten zakje van kokosbladeren; *katoepèʿ bangkahoeloe* fig. een vuistslag; *baʿ katoepèʿ sasaʿ* goed in het vleesch en daarbij sterk gebouwd zijn.

كتوڤڠ **katòpong** vlek, smeer; *bakatŏpong* bevlekt met smeeren; *dikatŏpong kada* vol schurft zitten.

كتوڤو **katòpò▸** (zie het vorige).

كتوكه **katoekah*** onregelmatig, niet in de maat van geluiden.

كتون **katoean** *indaʿ katoean* onbepaald, onzeker; *indaʿ katoean tampèʿ tibŏ* niet wetende, waar men zal aanlanden.

كتيديڠ **katidiĕng** een groote mand; *mangatidiĕng* zich zoo voordoen (van den buik gesproken) een dikken buik hebben, b.v. van het eten; *mangatidiĕngi* met *katiding's* meten; *mangkakatidiĕngkan* (*mangakatidiĕngkan*) in *katidiĕngs* doen.

†كتيأ **katéa*** *mangatéa* plotseling het hoofd afwenden, zich afkeeren, b.v. als men iemand niet zien wil of zooals vrouwen, die door een man geplaagd worden en die daarmede niet gediend zijn.

كتيڤي **katépè▸** (zie *katòpòʿ*); *dikatépèʿ loeloeăʿ* vol modder; *kain bakatépèʿ* een geheel van gouddraad gemaakte kain.

كتيق **katia▸** oksel; *mangatiaʿi* onder de oksels vastpakken, zooals men b.v. kleine kinderen doet, die pas beginnen te staan; *baʿ katiaʿ oela* langwijlig, zonder einde; *moentjoeăng boesoeăʿ katiaʿ hamih*, *ramboeiʿ batoepang koetoe banjaʿ* fig. een door en door vieze persoon.

كُتيک **koetikŏ** I (in geschr.) tijd, oogen-

blik, tijdstip; toen, tijdens; II een soort van almanak, die de goede en slechte dagen aanwijst; *koetikŏ tigŏ* die dient om verloren goederen op te sporen; *koetikŏ limŏ* ook *koetikŏ salapan* of *koetikŏ harimau* soort van almanak, om een gelukkig oogenblik te zoeken, waarop iets begonnen kan worden; *koetikŏ boengŏ kambang* die het oogenblik aanwijst, waarop men gunstig ontvangen zal worden bij zijn beminde; ook het oogenblik, dat gunstig is om iemand iets te vragen, of dat iemand in zijn nopjes is.

كتيئل **katélŏ** (zie bij *oebi*).

كتيمي **katémè▸** (zie *katépè≤*).

كتيئن **katièn*** deel van het weeftoestel (zie *koedŏ-koedŏ*).

كجوي **kadjoeai** los zitten, heen en weer bewegen; *sadang kadjoeai dagang gérang* wanneer de kris los in den gordel zit, d.i. 's middags (v. H.).

كچارق **koetjara▸** voorwerp van boosheid; iemand, waarmee men niets te maken wil hebben, tegen wien men b.v. niet spreken wil; *bakoetjara≤* in dien toestand tegenover elkander zijn, gebrouilleerd zijn (gewoonlijk wordt dit van kinderen gezegd); *koetjara≤ limpèh* hetzelfde, doch waarbij de een zijn tegenpartij, als deze hem niet ziet, een stomp geeft.

كچاڤيق **katjapié▸** scheldwoord in de beteekenis van: ongeluksvogel.

كچاڤي **koetjapi** een soort van viool; *bakoetjapi* gauw, snel, vlug (van de beweging van handen of voeten gesproken).

كچاهق **katjaha▸** een hevige hoestbui; *takatjaha≤* zich daarbij verslikkende.

كچڠكڠ **katjongkèng** *mangatjongkèng* of *mangkatjongkèng* vooruit, tusschen andere uit- of bovenuitsteken b.v. van de tanden.

كچمڤوڠ **katjimpoeăng** geluid bij het spartelen in het water; *bakatjimpoeăng* dat geluid maken, spartelen, plassen in het water; *bakatjimpoeăng makan* snel en ongeregeld eten, zooals b.v. eenige personen uit één schotel, waarbij ieder zich haast, het meeste te krijgen.

كچندڠ **katjoendang** I* overwonnen, ten onder gebracht; *hajam katjoendang* een overwonnen haan; II opstokerij (zie *tjondang*).

كچندن **koetjandan** scherts, gestoei; *bakoetjandan* schertsen, stoeien.

كچوبڠ **katjoeboeăng** naam van een plant, waarvan de bladeren dienen als middel tegen asthma.

كچوتڠ **katjŏtang** *mangatjŏtang* met het eene einde naar boven wippen; *takatjŏtang* boven het doel geschoten, zijn doel gemist hebbende.

كچوڤوق **katjòpò▸** een hoofddeksel (tòpi) van versierselen voorzien.

كچوڤه **katjòpòh** (zie *kapòpòh*).

كچوكه **katjŏkèh** (zie *katjongkèng*).

كچيق **koetjia▸** donker; *kalam koetjia≤* stikdonker; *hari koetjia≤* nachtelijke duisternis.

كچيكق **koetjéka▸** (*koetjika≤*) (zie *koetjandan*) *mampakoetjéka≤kan* iemand voor het lapje houden; *pandjang koetjéka≤* groote grappenmaker, vroolijke kwant.

كچيمس **katjimoeih** *mangatjimoeih* een gezicht trekken, b.v. de lippen vooruitsteken, als men iets niet gelooft; *mangatjimoeihkan* een gezicht trekken over iemand of iets.

كچيلو **katjilau** *katjilau bikau* lawaai, opschudding gepaard met veel geschreeuw.

كچيئو **koetjéŏ** spaarpot; *mangoetjéŏkan* sparen.

كدارڠ **koedarang** zeer donkerbruin of blauw, tegen het zwarte aan en glanzend.

كدندڠ **kadondong** naam van een harsboom.

كدودق **si kadoedoeă▸** naam van een plant, met kleine, eetbare vruchtjes.

كدودي **si koedidi** naam van een snip, *basikoedidi* huppelen.

كديرڠ **kadérang** een boom, waarvan het hout een gele verfstof oplevert.

كديمه **kadimah** (of *koedimah*) (zie *koelimah*).

كدين **koedian** vervolgens, daarna, later; *koedian nangkŏ* eertijds, vroeger.

كو **koeă** (zie *soemangè≤*).

كرابڠ **karabang** eierschaal; fig. voor alles wat leeg is, b.v. huis, vogelkooi, enz.; *manga-*

rabang fig. vermageren, uitteren, verhongeren; *mati takarabang* den hongerdood sterven; *banja*ᵋ *oerang mati takarabang dè*ᵋ *patahoenan inda*ᵋ *mandjadi* velen zijn den hongerdood gestorven, omdat de oogst niet gelukt is.

كُرابو **koeraboe** I toespijze, bestaande uit een mengsel van rauwe vruchten; *mangoeraboe* die toespijs maken; *bakoeraboe hati* ongerust zijn, b.v. over het lang uitblijven van iemand; II* een soort van kleine oorknoppen; ook wel *koeraboe atjè*ᵋ *kanjang*.

كُراتِق **koeratiĕ**ᵔ *koeratiĕ*ᵋ of *karatiĕ*ᵋ *matiĕ*ᵋ (zie *tjoeratiĕ*ᵋ *matiĕ*ᵋ).

كراسق **karasa**ᵔ het uitschot, het overgeblevene van datgeen, wat er uit het beste reeds genomen is.

†كراقر **karapa** I *bakarapa* aan elkander kleven, opgestapeld, in korsten, dik van vuil op het lichaam; *lah bakarapa dakinŏ* het vuil zit dik op zijn lichaam; *lah bakarapa pitih dalam pétinŏ* het geld ligt opgestapeld in zijn kist; II *mangarapa* stuiptrekken bij het sterven.

كراقُس **karapoeih** deuk; *mangarapoeih* deuken; *takarapoeih* gedeukt; *takarapoeih sarang angò*ᵋ *nŏ* fig. hij is dood.

كراقِق **karapiĕ**ᵔ plat, in elkander gedeukt; *mangarapiĕ*ᵋ in elkander deuken (intr.); *mangarapiĕ*ᵋ*kan* iets in elkander deuken; *takarapiĕ*ᵋ in elkander gedeukt, plat gedeukt; *mati takarapiĕ*ᵋ van ellende omkomen (*takarapiĕ*ᵋ ook alleen in die beteekenis) b.v. *dima takarapiĕ*ᵋ *nŏ si Anoe nantoen* waar is die N.N. om het leven gekomen? *hidoei*ᵋ *mangarapiĕ*ᵋ een ellendig leven leiden.

كُراقِه **koerapèh** blik, 't knippen met de oogen; *sakoerapèh* een oogenblik; *mangoerapèh* met spoed verrichten, haastig zijn.

كُروقي **koerapai** I patroontasch; II *mangoerapai* grijpen, de handen uitslaan, b.v. van iemand, die op het punt is van te verdrinken; *koerapai-koerapai-i* dat telkens doen (zie *karapa* II?).

كراكق **karakò**ᵔ een soort wilde sirih; ook de sirihbladeren, die aan den stam groeien; *ba*ᵋ *karakò*ᵋ *tèh batoe* voor: een moeielijk leven leiden, tobben, niet vooruitkomen in de wereld.

كراكه **karakah** *mangarakah* kauwen, knabbelen, zooals de hond op een been, b.v. *andjiĕng mangarakah toelang*.

كِرامة **kiramat** (ook *karamat*) heilig, wonderdadig vooral van graven; *oerang kiramat* afgestorvenen, die als heilig beschouwd en daarom aangebeden worden.

كران **karanŏ** want, aangezien, reden, oorzaak.

كرانؤ **karanò**ᵔ de padiplanten, die men op een afzonderlijke plaats heeft geplant, en die dienen om de niet opgekomen planten te vervangen; *mangaranò*ᵋ*kan* op een bedding planten; personen aan een inrichting opvoeden, om later de eene of andere betrekking te vervullen; *bakèh mangaranò*ᵋ*kan* plaats ter opleiding.

كُراوت **koerawè**ᵔ riem van runderhuid tot binden gebruikt; *mangoerawè*ᵋ vastbinden, ook met rotting, touw en dergelijke; *hati bakoerawè*ᵋ bedrukt, in bezorgdheid zijn.

كراوي **karawai** (gewoonlijk *kararawai*) naam van een groote wesp.

كرائير **karaïĕ** *karaïĕ kètè*ᵋ urine; *karaïĕ gadang* excrementen; *mangaraïĕkan* loozen iets; *mangaraïĕ-i* op iets loozen (zie verder onder *aïĕ*).

كرتس **karatèh** papier.

كرتغ **karatang** naam van een zoutwatervisch.

كرتو **karatoe** (op hfdpl.) speelkaarten.

كرج **kadjŏ** (*karadjŏ*) werk, arbeid, bedrijf, bezigheid, feestviering, partij; *bakadjŏ* werken, arbeiden, bezig zijn, feestvieren, den coitus uitoefenen; *mangaradjŏkan* bewerken, iets doen, een feest aanleggen; *mangaradjŏi* bewerken, werken op, aan iets; *pakadjŏan* werk, arbeid, daad uitvoering.

كرجاتي **kardjati** verplichte diensten aan iemand vervullen, b.v. aan een doode.

كرغك **karangkŏ** sluitwerk, slot, gewoonlijk van kisten.

كرغكغ **karangkang** I geraamte; *mangarangkang* er zoo uitzien, broodmager; *hambŏ lah maliè*ᵋ *karangkang gadjah salapan hétŏ tingginŏ* ik heb het geraamte van een olifant

gezien, dat acht elleboogs lengte hoog was; II slokdarm.

كرڠكڠ **karèngkong** *karèngkong-pèngkong* scheef en ongeregeld door elkander, b.v. van stoelen; erg waggelen b.v. van meubels, wier grondvlak scheef is of die op een ongelijken grond staan; ook van personen en dieren; van paarden, ook de beenen op onregelmatige wijze door elkander slaan; *soesoen sakètè' malata'kan pakakèh karèngkong-pèngkong samiëng* zet de meubels wat geregeld, zij staan door elkander.

كرڠكڠ **karoengkang** *karoengkang poengkang* (zie *karèngkong*).

كرڠكڠ **karèngkèng** (zie *karongkong*).

كرڠك **karanggŏ** (*kararanggŏ*) een groote mierensoort.

كركوت **karakoetŏ** een soort van lepra; *tjoetjŏ karakoetŏ* (zie *tjoetjŏ*).

كرمبت **koerambi▸** een tweesnijdende dolk in den vorm van een sikkel.

كرمبل **karambiĕ** 1 kokosnoot; *mangarambiĕ* zich zoo voordoen, onbewegelijk, stil zijn; *karambiĕ-karambiĕ* een plant met oneetbare vruchten, die veel hars bevatten; *bakalang karambiĕ* fig. geen rust in 't lichaam hebben; zeer bewegelijk, ongedurig van aard zijn; II een padisoort (v. H.).

كرمبوج **karambòdjŏ** (meer *kalambòdjŏ* w. m. z.).

كرمڤاݢي **karampagi** zakmes.

كرمڤڠ **karampang** tusschenruimte tusschen de beenen; *karampang hanau* de overblijfsels van de afgesneden *palapah* bij de *anau*.

كرمكم **karamkam** (zie *rangkam*).

كرمنتيڠ **karamoentiëng** een heester met donkergekleurde, eetbare vruchtjes.

كرنت **koerantŏ** een soort luizen, bij sommige ziekten voor den dag komende.

كرنتڠ **karoentoeäng** (zie *karontong*).

كرنتڠ **karontong** mandje, bakje; in 't algemeen een voorwerp van die soort, dat dient om er iets in te bewaren; *mangarontongkan* iets in zulk een voorwerp bewaren, verzamelen, bijeengaren; *mangakarontongkan* in zulk een voorwerp doen; *lah banja' banai oerang toe mangarontongkan pitih* die man heeft al heel veel geld bijeen; *sakarontong gadang* heel veel.

كرنجت **karoendjoei▸** doek, papier of iets dergelijks, wat gevouwen wordt, om er iets in op te vangen of te bergen; *mangaroendjoei'kan* tot een *karoendjoei'* maken, in een *karoendjoei'* opvangen of bergen; *takaroendjoei' labŏ* onverwachts veel winst gekregen hebben; *djan ditjari banai laï poerŏ bakèh pitih toe, karoendjoei'kan samiënglah di kain* ge behoeft geen zakje te zoeken voor dat geld, berg het maar in je kain; *sakaroendjoei'* veel.

كرنجت **koerandji▸** stop in een kleedingstuk; *mangoerandji'* stoppen; *hati bakoerandji'* bedrukt, bekommerd, b.v. *bakoerandji' hati dèn dè' banja' hoetang* ik ben zeer bedrukt, omdat ik zooveel schuld heb; *matŏ bakoerandji'* duister van de oogen; niet goed uit de oogen kunnen zien, b.v. als men pas wakker is.

كرنجيء **koerindjè▸** wat als beletsel of verhindering voor het loopen is, b.v. iets scherps op den grond, een strik, een touw, een losgelaten rotting in een mat, enz.; fig. verhindering, belemmering; *takoerindjè'* in zulk een voorwerp, b.v. in een strik vast geraakt zijn; *takoerindjè' awa' di tali nantoen* ik ben in het touw verward geraakt.

كرنجڠ **karandjang** langwerpige mand, pakmand, een mand, waarin de tabak verkocht wordt; *mangarandjangkan* in een *karandjang* bewaren; *mangkakarandjangkan* in een karandjang doen; *mangarandjangi* met een karandjang meten.

كرنچڠ **koerintjiëng** diepe afgrond van kleinen omvang.

كرنچاي **koerantjai** (zie *goerandjai*).

كرند **karandŏ** doodkist, ook een kast of kist om levende of opgezette dieren in te bewaren; *karandŏ harimau* een kist van dik hout om een tijger in te vervoeren; *karandŏ katjŏ* (zie *kamba katjŏ*).

كرندت **karandoei▸** (zie *karoendjoei'*).

كرندت **karoendoei▸** (hetzelfde).

كرنسڠ **karoensoeäng** (zie *karòsong*).

كروبت **karoeboei°** een heester met groote bloemen.

كروبغ **karoeboeăng** hoop, menigte; *mangaroeboeăngkan* bijeen zetten, op een hoop zetten; *mangaroeboeăngi* met velen op iets afkomen, b.v. de kippen op de rijst; met velen omgeven, *bakaroeboeăng* in menigte, veel bij elkander zijnde, b.v. *bakaroeboeăng oerang maliĕᶜ oerang djatoeăh* er staat een hoop menschen te kijken naar iemand, die gevallen is.

كروتس **karoetoeih** I *mangaroetoeih* knetteren, b.v. van vuurwerk, brandend hout, enz.; II (zie *karoetaᶜ*).

كروتق **karoeta°** *mangaroetaᶜ* knabbelen, knagen op een been.

كرۏتۏء **karòtò°** I *mangaròtòᶜ* fijn hakken op een blok, b.v. van vleesch tot gehakt; klanknabootsing voor 't geluid daarbij; II pruttelen, mopperen.

كرۏجغ **karödjang** (zie *ködjang*).

كروجوي ء **karoetjoei°** een kegelvormig voorwerp, dienende om iets in te bewaren, van bladeren, papier, enz. gemaakt, peperhuisje; *mangaroetjoeiᶜkan* tot zulk een voorwerp maken, in zulk een voorwerp bewaren; *mangkakaroetjoeiᶜkan* in een peperhuisje doen; *mangaroetjoeiᶜ* inkrimpen, b.v. van hout; oprollen, b.v. van bladeren, papier, enz. door warmte; *bakaroetjoeiᶜan* in elkander krimpende van veel voorwerpen, in elkander krimpende van vrees, in zijn schulp kruipen.

كرۏسغ **karòsong** schilfer, roof, afgelegde huid van een slang; *mangaròsong* schilferen, vervellen, van huid verwisselen.

كروسق **karoesoeă°** *mangaroesoeăᶜ* ritselen, schuifelen.

كرۏسه **karòsòh** *mangaròsòh* ritselen, schuifelen.

كروڤيغ **karoepiĕng** roof, korst, schilfer; *mangaroepiĕngi* van de korst, enz. ontdoen.

كروڤق **karoepoea°** reepen van gedroogde buffel of koehuid, die in de olie gebakken worden.

كرۏڤۏء **karòpò°** hoop, afdeeling, vak; *mangaròpòᶜkan* in hoopen plaatsen, b.v. de groenten op verschillende bedden.

كروكق **karoekoei°** *mangaroekoeiᶜ* het geluid dat een tafel, stoel of ander dergelijk voorwerp maakt, als het voortgeschoven wordt; *mangaroekoeiᶜ galaᶜ* lachen, doch den mond daarbij niet openmaken, zoodat men het geluid hoort, dat eenigszins aan het bovenstaande gelijk is; *mangaroekoeiᶜ djari* kromtrekken van de vingers; *mangaroekoeiᶜ manoeroen* met kromgetrokken toonen dalen; de houding van den voet om zich bij het dalen op te houden; *hidoeiᶜ mangaroekoeiᶜ* moeielijk leven; *paroeiᶜ mangaroekoeiᶜ* pijn in den buik gevoelen; *takaroekoeiᶜ** totaal bankroet zijn; geschaafd van de huid, als men b.v. valt.

كروكم **karoekam** (*karoekan*) een welriekende houtsoort.

كرۏكۏء **karòkò°** *takaròkòᶜ* plotseling bedremmeld geraken, bevangen door schrik, ontsteld; b.v. als men ergens binnen komt, en daar iemand ontmoet, dien men er niet verwachtte.

كرومت **karoemoei°** *mangaroemoeiᶜi* zich in een kain wikkelen; *bakaroemoeiᶜ* zich ingewikkeld hebben; onduidelijk, knoeierig van schrift of van een gesprek; *soeratan si Anoe bakaroemoeiᶜ samiĕng* het schrift van N.N. is zeer onduidelijk; *hati bakaroemoeiᶜ* bedrukt, in zorg verkeeren.

كرومن **karoemoen** *bakaroemoen* wemelen, krioelen.

كروڽوي ء **karoenjoei°** rimpel, vouw, plooi; *mangaroenjoeiᶜ* rimpelen, vouwen, frommelen; inkrimpen, b.v. van stof, die niet eerst gekrompen is; fig. een leelijk gezicht trekken; *mangaroenjoeiᶜkan* vouwen, verfrommelen, krimpen (trans.); *bakaroenjoeiᶜ* geplooid, gerimpeld, enz.

كريت **koeritö** I naam van een eetbare zeepolyp; II* een padisoort (v. H.).

كريت **karèta** (op hfdpl.) rijtuig.

كريتس **karitih** *mangaritih* de tanden op elkander klemmen van boosheid of pijn.

كريتغ **karétang** (zie *koerétèh* II).

كريتغ **karitiĕng** (op hfdpl.) kroes-, wolachtig van de haren.

كريتّه **koerétèh** I *mangoerétèh* op en neer

gaan van het dobbertje van een hengel; *mangoerétèhkan* van een visch: het dobbertje in beweging brengen; II *mangoerétèh* een uitdagende houding aannemen, gewoonlijk van kleineren tegenover grooteren gesproken.

كريتيء **koerétè**ᵉ *mangoerétè*ᵉ beven, bibberen van koude, angst, enz.

كريجق **karidjò**ᵉ *mangaridjò*ᵉ knippen met de oogen; *mangaridjò*ᵉ*kan* de oogen knippen; *mangaridjò*ᵉ*i* iemand wenken, oogjes geven, teekens van verstandhouding geven; *si Anoe atjò*ᵉ *kali mangaridjò*ᵉ*i padoesi hambŏ* N.N. geeft telkens oogjes aan mijne vrouw.

كريچت **karitji**ᵉ *mangaritji*ᵉ bevreesd, bang zijn, bibberen van angst, in elkander krimpen van angst, b.v. als men beknord wordt; *mangaritji*ᵉ *dèn kanai bangih di biai dèn* ik was erg bevreesd, omdat moeder boos op mij was; *bakaritji*ᵉ*an* van velen: bevreesd zijn, enz.

كريچغ **karitjiĕng** half dicht geknepen van de oögen, b.v. als men in schel licht komt; *mangaritjiĕngkan* een of beide oogen dichtknijpen, b.v. als men schiet of als men in felle zonneschijn loopt.

كريچيء **karétjè**ᵉ plaagziek.

كريدس **koeridèh** een soort kleine schurft.

كريرق **karirië**ᵉ* (zie volgende).

كريرق **koeririë**ᵉ een krekelsoort.

كريسق **karisiĕ**ᵉ droge bladeren, vooral van den pisangboom; *mangarisiĕ*ᵉ ritselen van droge bladeren, geluid van gestreken linnen, als het uit elkander wordt gehaald; *mangarisiĕ*ᵉ *élmoe* over allerlei wetenschappen spreken, blijkbaar een knap mensch zijn.

كريسوي **karisoei**ᵉ *mangarisoei*ᵉ woelen, schuiven, heen en weer bewegen, onrustig zijn, b.v. als men zich verveelt of erg ziek is; *karisoei*ᵉ*-karisoei*ᵉ*i* gedurig heen en weer draaien of schuiven van verlegenheid of bangheid.

كريشه **karésèh** het sissen bij het spreken, b.v. als men veel woorden met een sisklank gebruikt en van daar: *karésèh pésèh djanŏ rang pani* door de kampongbewoners gebruikt voor het spreken der Hollanders, omdat zij zooveel *s* klanken hooren; *karésèh pésèh lah sakétè*ᵉ praat een beetje Hollandsch.

كريفت **karipi**ᵉ *bakaripi*ᵉ aan elkander klevend; *mangaripi*ᵉ *katŏ-katŏ* vlug achter elkander spreken, snateren, b.v. *djan mangaripi*ᵉ *katŏ, tarang-tarang* snater zoo niet, spreek duidelijk.

كريفس **karipoeih** gerimpeld.

كريفغ **karépèng** *karépèng kada* schilfers bij huidziekte.

كريفق **karipoeä**ᵉ *takaripoeä*ᵉ gekneusd, geknakt; *mangaripoeä*ᵉ*kan* kneuzen, knakken, knappen met de knoken.

كريفه **koeripèh** (zie *koerapèh*).

كريک **karikŏ** (in geschr.). een soort beteldoos.

كريكت **kariki**ᵉ *mangariki*ᵉ spartelen, b.v. van kippen, die men met een steen op den kop raakt.

كريكق **karikiĕ**ᵉ *mangarikiĕ*ᵉ *gala*ᵉ schel lachen; *takarikiĕ*ᵉ in schellen lach uitbarsten.

كريكم **koerikam** (of *koerikan*) (zie *karoekam*).

كريمه **karémòh** (zie *rémòh*).

كرينق **koerinjië**ᵉ *mangoerinjiĕ*ᵉ de warrelende beweging van water, dat gekookt wordt; ook het zingen of razen daarbij.

كرينوي **karinjoei**ᵉ (zie *karoenjoei*ᵉ).

كستوري **kastoeri** (in geschr.) muskus.

كسمب **kasoembŏ** naam van een plant met purperkleurige bloemen, die verfstof opleveren.

كسومت **kasoemat** (*kasŏmat*) vijandig; vijandschap, oneenigheid.

كغكغ **kangkang** *mangangkang* de beenen wijd van elkander zetten, wijdbeens loopen; fig. den luiaard uithangen; *kangkang bia*ᵉ hals over kop; tuimelen met de beenen in de lucht.

كغكغ **kangkoeäng** I padde, kikvorsch; II *kangkoeäng ngéa*ᵉ (zie *koengéa*ᵉ); III waterplant, waarvan de bladeren gegeten worden.

كغكغ **koengkoeäng** een soort van blok, dat om den hals van kwaadaardige beesten of gekke menschen wordt gelegd; *mangoengkoeäng* in het blok sluiten; omwanden van mijngangen; *takoengkoeäng* er in geloopen zijn, op

goede gronden verdacht worden, onder verdenking zijn; *sadang awaᶜ batandang kahilangan oerang takoengkoeăng awaᶜ di oendang* terwijl ik op bezoek was, is er iets verloren geraakt, volgens de wet rusten de vermoedens op mij.

كڠكڠ **kongkang** I (zie *kangkang*); II de luiaard.

كڠكڠ **kongkong** I *mangongkong* blaffen; II *mangongkong-ngongkong* voorover gebogen loopen.

كڠكڠ **kèngkang** *mangèngkang* stijve, pijnlijke wijze van loopen, b.v. van iemand, die op zekere lichaamsdeelen huidziekte heeft.

كڠكڠ **kèngkèng** *mangèngkèng* I janken van honden; II aan het lijf hangen, zooals kleine kinderen hunne ouders doen; overal naloopen.

كڠكومن **kangkoeman** een geurige olie door de hadji's van Makah meegebracht.

كڠيق **koengéa**ᵖ de geest van een onecht kind of van een kind, dat afgedreven is en in het bosch is neergelegd; het zwerft in de gedaante van een kikvorsch rond en is een vijand van alle mannen, in 't bijzonder van zijn vader, wien hij, bij ontmoeting, de genetaliën tracht af te rukken.

كڤارت **kaparat*** als scheldwoord of verwensching gebruikt, ongeloovige.

كڤارس **kaparèh** toespijs bij de rijst, bestaande uit stukjes gebraden vleesch in den vorm van dobbelsteentjes met kruiderijen ingewreven.

كڤال **kapalŏ** hoofd, kop, voorste, opperhoofd; *kapalŏ soerèᶜ* hoofd van eenig geschrift; *kapalŏ alèᶜ* de aanlegger van een feest; *kapalŏ dadiĕh* room; *kapalŏ djandjang* het bovenste gedeelte van een trap; *kapalŏ baiĕ(r)an* of *kapalŏ djoea bali* het gedeelte, dat men bij het sluiten van den koop vooruitgeeft; *kapalŏ pakŏdian* of *kŏdi* de beste uit de kodi vooral van kleeren gesproken; *kapalŏ araᶜ* de vrouw, die bij een optocht aan het hoofd loopt; *kapalŏ banda* de bron, van waar de waterleidingen het water naar de sawah's brengen; *kapalŏ kain* de breede streep in een kain van een andere kleur dan deze laatste; *kapalŏ adat* het voornaamste bij de adat; datgeen, wat bij feesten vooral niet ontbreekt, b.v. gebak (zooals *karèh-karèh*) dat meer voor den vorm of tot versiering dan tot gebruik is neergezet; *karèh kapalŏ* brutaal, koppig; *kapalŏ kòtŏ* het voorste gedeelte van de *kòtŏ;* ook gebruikelijk voor procureur, advokaat; *mandjoea kapalŏ* zich voor een zekere som engageeren, zooals b.v. de soldaten; *manggaoeiᶜ kapalŏ* voor het geval, dat iemand zijn toorn geen lucht kan geven; *nan kapalŏ* de beste; *mangapalŏi* zich aan het hoofd stellen; aanvoeren, voorzetten; ook bij koop en verkoop eenig geld vooruitbetalen tot zekerheid; *baᶜ ajam kanai kapalŏ* fig. van ontsteltenis niet kunnen spreken, niet weten, wat men zeggen zal; *indaᶜ dibari bakapalŏ* beschaamd maken, vernederen; *kapalŏ samŏ baboeloe pandapèᶜ balain-lain* alle hoofden zijn gelijk, wat betreft het haar, doch de gedachten zijn heel anders; *sakiᶜ kapalŏ pandjang ramboeiᶜ, patah salérŏ banjaᶜ makan* hoofdpijn hebben, waarbij het haar lang wordt, geen etenstrek hebben en veel eten; fig. gezegd door personen, die niet gelooven of twijfelen aan de waarheid van 't geen anderen vertellen.

كڤالڠ **kapalang** ontoereikend, onvoldoende; *kapalang èlŏᶜ* niet mooi genoeg; *kapalang tinggi* niet hoog genoeg; *oekan kapalang* zeer, meer dan genoeg; *oekan kapalang tinggi dŏ roemahnŏ* zijn huis is hoog genoeg of buitengewoon hoog; *kapalang tingga* te weinig om te laten blijven; het is der moeite niet waard het te doen blijven of te laten staan, b.v. *habihkanlah nasi nangkŏ sadŏnŏ kapalang tingga* eet die rijst maar geheel op, het is der moeite niet waard, wat ge laat staan; *mangapalang* zich ontoereikend voordoen, niet genoeg zijn, ten halve geschieden; *barang pakadjŏannŏ mangapalang samiĕng* alles, wat hij doet is ten halve; *mangapalangkan* onvoltooid of onvoldoende laten.

كڤد **kapadŏ** (zelden) aan, tot.

كڤرادن **kapiradan** (of *sapiradan*) het ge-

voel in de ledematen, dat men slapen noemt, b.v. in den arm, als men daarop gelegen heeft.

كڤنچڠ **kapèntjong*** een padisoort (v. H.).

كڤندوڠ **kapoendoeăng** de naam van een zure vrucht, veel op langsap gelijkende; *katoepèʿ bainti di awaʿ, kapoendoeăng bahaboeih di oerang* katoepat met suiker voor zich en een in 't water gekookte kapoendang voor een ander, zegt men van iemand, die het beste voor zich zelf neemt en het mindere aan een ander geeft.

كڤنديڠ **kapindiëng** wandluis; *mangapindiëng hati* afkeer, walging gevoelen voor iets of iemand.

كڤندق **kapoenda•** *mangapoendaʿ* in dikke wolken opstijgen, ook wel van geur of stank: zich verspreiden; *mangapoendaʿ kasièʿ tangah djalan dèʿ angin* het zand op den weg stijgt in wolken op door den wind; *mangapoendaʿkan* in wolken hullen.

كڤندن **kapoendan** uitgeworpen asch; lava; *loebang kapoendan* krater; *mangapoendan* in dikke wolken opstijgen; *mangapoendan asòʿ* in dikke rookwolken opstijgen.

كڤندويء **kapoendoei•** gezwollen, blaasvormig.

كڤوچڠ **kapòtjong** I kramp in de ledematen, b.v. in de vingers bij lang schrijven, b.v. *takapòtjong djari awaʿ dèʿ lamŏ manjoerèʿ* ik heb kramp in de vingers door het lange schrijven; II* (zie *kabau-kabau*).

كڤوچه **kapoetjah** leven, rumoer, opschudding, ongeregeldheid; *bakapoetjah* in opschudding gebracht zijn; *mangapoetjah* leven, rumoer, opschudding verwekken, in opschudding brengen.

كڤور **kapŏrŏ** I *pintoe kapŏrŏ* hoofd in- en uitgang; II *mangapŏrŏ* opzwellen, vooral van brandwonden; *bakapŏrŏan badan* geheel opgezwollen, vol bulten; *bakapŏrŏan kètjèʿ* babbelachtig, praatziek zijn.

كڤوريء **kapoeroei•** *bakapoeroeiʿan* vol naden, oneffenheden, vouwen, b.v. zooals iemand, die erg van de pokken geschonden is, of zooals een djeroek, enz.

كڤورو **kapoeroe** *mangapoeroe* wegvliegen; *bakapoeroean* wegvliegende van velen.

كڤوسق **kapoesa•** (zie *kapoendan* en *kapoendaʿ*).

كڤوسه **kapòsòh** *mangapòsòh* het sissend geluid, b.v. van een hoopje kruit of haar, dat aangestoken wordt.

كڤوڤه **kapòpòh** I *mangapòpòh* groote omvang krijgen, zich uitbreiden, zwellen, b.v. van een bries; aanwakkeren van vlammen, in grootere massa opstijgen van stoom of damp; overkoken; *mangapòpòhkan* grooter maken, doen aanwakkeren van vuur; opstoken; *kapòpòhkanlah api naʿ lakèh masaʿ goelai toe* stook het vuur wat op, opdat die goelai gauw gaar worde; *kapòpòh kètjèʿ* grootspreken, bluffen; *kapoeòʿ gadang kapòpòh* de wasem heeft een grooten omvang; fig. het is groote bluf (vergelijk *pòpòh*); *kapòpòh goelai laboe* evenals goelai laboe, die overkookt; fig. 't heeft maar een korten tijd veel beweging veroorzaakt, b.v. van iemand, die maar voor korten tijd in aanzien was, doch daarna weer tot zijn vroegeren nederigen stand terugkeeren moest; II* overslaan, aantasten van de vlammen; *api lah mangòpòh karoemah nan tjièʿ* het vuur is naar een ander huis overgeslagen.

كڤوق **kapoea•** (*kapŏaʿ*) bluf; *mangapoeaʿ* bluffen; *pangapoeaʿ* bluffer.

كڤولس **kapólèh** een houten bakje van 2 grootere en 14 kleinere gaten voorzien en gebruikt bij een soort van tjongkakspel, waarbij de bedoeling is, om de gebezigde steentjes of vruchtjes in één groot gat bij elkander te krijgen.

كڤويق **kapoejoeă•** een kleine, vliegende kakkerlak.

كڤيارن **kapiaran** goed verzorgd worden, onder goede behandeling zijn, van alles goed voorzien worden; *mangapiarankan* iemand of iets goed verzorgen, onderhouden of behandelen; *kapiaran banai koedŏ kŏ di nan poenjŏ* dit paard wordt door zijn eigenaar goed verzorgd.

كڤيالو **kapialoe** typheuse koorts.

كڤيتيڠ **kapitiĕng*** naam van een zoutwaterkrab; een huissieraad van pandanblad met franjes van papier.

كڤيچيڠ **kapitjiĕng** *bakapitjiĕng* de oogen dichtknijpen.

كڤيچوڠ **kapétjong** (zie *kapòtjong* I).

كڤيچيق **kapitjiĕ**ᵉ een plant met groote eironde bladeren, die als obat gebruikt worden, o.a. op het lichaam gelegd, om verkoeling aan te brengen.

كڤيروي **kapiroei**ᵉ (zie *kapoeroei*ᶜ).

كڤيل **kapilŏ** *oerang kapilŏ* albino; *kapilŏ* wordt ook wel gebruikt van runderen, die zeer licht bruin geteekend zijn of van koeien en buffels, die geen horens hebben.

كڤيه **koepiah** naam van een hoofddeksel, ook wel chakot, pet.

كڤيئ **kapiè**ᵉ *bakapiè*ᶜ lijmerig, kleverig; *mangapièᶜkan* zoo maken.

ككتو **kakatoeŏ** (*kakatoehŏ*) (op hfdpl.) I kakatoe; II nijptang.

ككوبن **kakoeban*** (of *koekoeban**) holte tusschen steenen, waarin de visschen zich ophouden of vogels hun nesten bouwen (v. H.).

ككوبه **kakŏbèh** gedrag, gewoonte, datgene, wat men zich aangewend heeft; *koedŏ dèn banjaᶜ kakŏbèh indaᶜ taratjaᶜ di oerang* mijn paard maakt veel kunstjes, anderen kunnen er niet op rijden.

ككولوڠ **kakòlong*** een ring van koper, zilver of goud gemaakt, door de vrouwen der Zuidelijke Pad. Bovenl. aan de slippen van de ceintuur gedragen (v. H.).

كلابڠ **kalabang** *mangalabang* van schrik slaan met de vleugels, klapwiekend opvliegen, b.v. van de kippen, als men in het hok komt.

كلابڠ **kalaboeăng** (zie *kalabang*).

كلابو **kalaboe** (*koelaboe*) blauwachtig, grijs, blauw; *mangalaboekan* blauw verven.

†كلاتر **koelata** *mangoelata* terugspringen van takken; *mangoelata toelang awaᶜ* ik sidder van boosheid.

كلاتير **kalatiĕ*** (zie *koelatiĕᶜ*); *mangalatiĕ* wegknippen met een vinger en duim; *takalatiĕ* weggesprongen, weggeknipt.

كلاتيڠ **koelatiĕng** of *kalatiĕng; takoelatiĕng* aan 't eene einde opgewipt, omdat er op het andere gedrukt wordt.

كلاتيق **koelatiĕ**ᵉ (*kalatiĕᶜ*) *mangoelatiĕᶜ* sprenkelen, spatten, opspringen, naar de hoogte gaan door b.v. op de eene punt van het voorwerp te drukken; *mangoelatiĕᶜkan* iets sprenkelen, b.v. water; *mangoelatiĕᶜkan oerang* iemand smadelijk bejegenen; *mangoelatiĕᶜi* besprenkelen; *bakoelatiĕᶜan* overal in druppels heenspatten; korrelig, kruimig van gekookte spijzen.

كلادي **kaladi** (*koeladi*) naam van een plant met meelachtigen, eetbaren wortel.

كلارت **kalarat** (*kalarèᶜ*) verlaten, in den vreemde.

كلاري **koelari** een soort kleine vischjes.

كلاراي **koelarai** stopwerk, rand aan matwerk, boordsel van een knoopsgat; *mangalarai* stoppen, stikken, binden en fig. openscheuren; *dikoelárainŏ paroeiᶜ oerang di kabau* de buik van iemand is opengereten door een buffel.

كلاس **kalasŏ** bult; *bakalasŏ* fig. dik; *gadang kalasŏ* fig. laf, vreesachtig.

كلاسيئ **kalasè**ᵉ *mangalasèᶜ* ruwe of grove woorden uiten; *mangalasèᶜi* iemand met ruwe woorden bejegenen.

†كلاڠ **kalanga** bewusteloos (v. H.).

كلاڤ **kalapŏ** I (zelden) kokosnoot; *kalapŏ nioeă gadiĕng* of *kalapŏ nioeă gadai* naam van een bovennatuurlijke klapper; II van vruchten zooals klappers, pinang enz. oud, omdat zij beginnen te spruiten; *mangalapŏkan* (zie *mangaranòᶜkan*) ook rijpe klappers ophangen, om ze te doen uitspruiten, ten einde ze daarna te planten.

†كلاڤو **kalapoeă** *mangalapoeă* slaan met de vleugels, klapwieken, b.v. van vechtende hanen; *tinggi kalapoeă randah lagŏ* (zie *tinggi*).

كلاڤير **kalapiĕ** testiculi.

كلاڤق **kalapa**ᵉ *mangalapaᶜ* klapwieken, b.v. *ajam mangalapaᶜ di kandang* de kippen klapwieken in het hok.

كلاڤاي **kalapai** *mangalapai* schelden, uitschelden, vernederend of minachtend spreken

tegen ouderen of meerderen; *mangalapai-i* iemand uitschelden of vernederend toespreken, b.v. *hang* of *ang* zeggen tegen een meerdere of oudere.

كُلاڤي **koelapai** *takoelapai* voor een gedeelte afhangend, b.v. de punt van een zakdoek uit den zak; *bibiĕ takoelapai* hanglip; *mangoelapaikan* doen afhangen.

†كلاكر **kalaka** verstand, vernuft, raad; kunstgreep, middel; *lah habih tènggang djŏ kalaka* geen raad meer weten, ten einde raad zijn; *ba*ᶜ *apŏ kalaka kitŏ* hoe zullen wij het het aanleggen.

كلاكوق **kalakoeăᵒ** bocht, kromming.

كلاكيه **kalakèh** *kalakèh kandji* een grassoort met scherpe zaden, die zich aan de kleeren vasthechten.

كلاڬه **kalagah*** (zie *galagah*) een rietsoort.

كُلالغ **koelalang** groot, uitpuilend van de oogen, als men zich verslikt.

كُلالق **koelalaᵒ** *mangoelala*ᶜ groote oogen opzetten; *takoelala*ᶜ een vreemd voorkomen hebben, er anders uitzien dan gewoonlijk; *takoelala*ᶜ *moekŏ si Anoe dè*ᶜ *si soengoei*ᶜ*nŏ lah batjoekoeă* N.N. ziet er heel anders uit, omdat hij zijn knevels heeft afgeschoren.

كُلالي **koelali** de enkel.

كلامي **kalamai** een soort van brij, bestaande uit meel met suiker doormengd; *mangalamai* dat maken; lastig zijn, b.v. *kalakoean ana*ᶜ *dèn mangalamai dèn banai* het gedrag van mijn kind is mij zeer lastig.

كلاهي **kalahi** (op hfdpl.) gevecht, ruzie; *bakalahi* vechten, ruzie maken.

†كلاعير **kalaiĕ** een soort van vlechtwerk, patroon in den vorm van blokjes, zooals b.v. op servetgoed; *mangalaiĕ* op die wijs vlechten, dat vlechtwerk maken.

كُلايق **koelajaᵒ** open, gapen, b.v. van wonden; van samenstellende deelen: uit elkander geweken, zoodat het binnenste zichtbaar is; fig. voor: niet stilstaan van den mond; *mangoelaja*ᶜ om alles lachen, b.v. *kò*ᶜ *inda*ᶜ *mangoelaja*ᶜ *djoeŏ ba*ᶜ*a antò*ᶜ*-antò*ᶜ *samiĕnglah* lach toch niet zoo (eig. wat zou het toch zijn, als ge niet lachtet) houd je stil; *mangoelaja*ᶜ *bakatŏ-katŏ* fig. lachen bij het spreken; *mangoelaja*ᶜ*kan* open doen, open smijten; fig. openbaar maken, aan den dag brengen; *koelaja*ᶜ*kan pintoe toe* smijt die deur open (in toorn of in een kwaad humeur gezegd); *pangoelaja*ᶜ lachebek.

كلايو **kalajau** I een plant in moerasachtige streken voorkomende; II *mangalajau** den modder omroeren om er de steenen enz. uit te verwijderen.

كلڠكڠ **kalangkang** een gedeelte van de *badja*ᶜ, n.l. het dwarshout tusschen de twee zijstukken; *mangalangkang* dwarsboomen, verhinderen, niet willen wat anderen willen, b.v. *kamilah banja*ᶜ *nan samoepakat awa*ᶜ *nŏ samiĕng laï nan mangalangkang* wij zijn het allen eens, doch hij alleen dwarsboomt nog.

كلڠكيڠ **kalingkiĕng** pink; *kalingkiĕng si Anoe inda*ᶜ *katalawan di ang* tegen de pink van N.N. ben je niet opgewassen (gij zijt in 't geheel niet tegen hem opgewassen); *inda*ᶜ *sakalingkiĕng oerang* nog maar in zeer kleine mate, nog maar heel weinig; *kapandaiannŏ inda*ᶜ *sakalingkiĕng oerang dŏ* hij bezit nog maar een heel klein beetje geleerdheid.

كلّڠكڠ **kalèngkang** I dun goud of zilverdraad, gebruikt tot het versieren van zakdoeken, kleederen, enz.; II *kalèngkang pèngkang* wanordelijk, schotsch en scheef door elkander.

كلكاتو **kalakatoe** vliegende witte mier.

كلكنجي **kalakandji*** (*kalikandji**) (zie *kalakèh*).

كللاتو **kalalatoe** (zie *kalakatoe*).

كللاتو **kalalatau** een zwaluwsoort (v. H.).

†كللاور **kalalawa** een kleine vledermuis; *mangalalawa* rondslenteren, overal heenloopen.

كلماري **kalamari** (op hfdpl.) gisteren.

كلماعير **kalimaiĕ** een phosphoresceerende worm met zeer veel pootjes; *mangalimaiĕ* fonkelen, schitteren b.v. van diamanten.

كلمباج **kalambadjŏ** (zie *kalam*).

†كلمبر **kaloemba** *kaloemba harí* eergisteren.

كلمبّغ **kalamboeăng** blaas; *mangalamboeăng* zich als blaas voordoen, gebold, b.v. van kleeren, als er de wind onder komt.

كُلمبو **koelamboe** bedgordijn.

كلمبوْج **kalambòdjö** een soort meloen.

كلمبوَي **kalamboeai** een soort van zeeslak; de schelp er van wordt in het water gelegd, welk laatste dan als verkoelingsmiddel bij pijn gebezigd wordt; ook wordt er betelkalk van gebrand.

كُلمبي **si koelambai** een geest, die beschouwd wordt de oorzaak te zijn van brand, die op verschillende plaatsen in de kampoeng uitbreekt; *dilapiĕh si koelambai* wordt gezegd van personen, vooral vrouwen, die het hoofdhaar niet kammen, het zeer lang laten groeien en dan in vlechten dragen (gevlochten worden door de *koelambai*).

كلمڤانغ **kalimpanang** *aka kalimpanang* een liaan (v. H.).

كلمڤغ **kalampoeăng** (ook wel *talampoeăng*) de kiem van een klapper.

كلمڤغ **kalimpang** I (zie *kalandoei*); II (zie *karampang*).

كُلمڤي **koelampai** *takoelampai* ter nederliggen, zoodat het geheele ondervlak het voorwerp aanraakt, machteloos ter nederliggen.

كلمنتغ **kalimantang** een lange, witte wimpel; *mangalimantang* een lange, gekronkelde, witte of lichtgele streep vertoonende; schijnsel afwerpen, schitteren.

كلمومو **kalimoemoe** (of doorgaans: *alimoemoe*) schilfers op 't hoofd.

كلنتغ **kalantang** *mangalantang* besprenkelen b.v. kleeren, die te bleeken zijn gelegd.

كلنتيغ **kalantiëng** *takalantiĕng* weggesprongen; *mangalantiĕngkan* doen wegspringen.

كلنْتغ **kalèntang*** naam van een muziekinstrument.

كلنْتغ **kalèntong** (*kalintoeăng*) bel, klokje van hout aan den hals van buffels; verschillende galmende geluiden door elkander; *dima kalèntong baboeni disénan kabau batanang* waar de kalèntong klinkt, daar is de buffel kalm; fig. waar het bestuur goed is, daar zijn de onderdanen vreedzaam.

كلنْتغ **kalèntèng** *mangalèntèng* trotsche of verwaande wijze van loopen, waarbij met de armen geslingerd en het bovenlijf gedraaid wordt.

كلنجت **kalindjiᵉ** (zie *kalindjèᵋ*).

كلنجغ **kalindjang** *mangalindjang* plotseling opspringen, b.v. van schrik, of als men met spoed naar iets wil gaan zien; een opwaartsche beweging met de beenen maken; *takalindjang* van schrik, enz. opgesprongen.

كلنجيء **kalindjèᵉ** (zie *koerindjèᵋ*).

كلنچ **kalintjö** (*kalintjau*) *bakalintjö* vermengd zijn; *mangalintjökan* iets door iets anders mengen; *mangalintjöi* iets met iets anders mengen; *mampakalintjökan* door elkander mengen; *kalintjö baoeă* geheel en al door elkander, onordelijk, rommelig; *kalintjö pintjö* geheel en al verward door elkander, b.v. elkander tusschen een groote menigte telkens mis loopen.

كُلنچت **koelantjiᵉ** *mangoelantjiᵋkan* het binnenste buiten keeren; *takoelantjiᵋ* ook fig. geheel verkeerd, totaal fout, b.v. van een antwoord.

كُلنچت **koelintjiᵉ** (zie *koelantjiᵋ*).

كُنلچر **koelintjië** uitglijden; *takoelintjiĕ* uitgegleden.

كلنْچغ **kalèntjong** *mangalèntjong* van de richting afwijken, van richting veranderen; *takalèntjong hati* van gedachten veranderd zijn, geen lust of zin meer in iets hebben; *kalèntjong méong* telkens van richting veranderen, kronkelen; fig. draaien, niet standvastig zijn in iets.

كلنچوي **kalintjoeiᵉ** *kalintjoeiᵋ mintjoeiᵋ* allerlei draaierijen, uitvluchten zoeken.

كُلندن **koelindan** draad voor naaldwerk gebruikt; *mangoelindan* dien draad maken n.l. door er twee of meer in elkander te draaien; *sakoelindan* een draad, zoo lang als hij gewoonlijk genomen wordt.

كلندت **kalandoeiᵉ** testiculi; *takalandoeiᵋ* zakkerig, met te veel ruimte genaaid, b.v. van kleedingstukken.

كلنساغن **kalansangan** geen eetlust hebben, ten gevolge van vermoeidheid; in hooge mate iets vervelend vinden.

كلنْشغ **kalonsong** de bladerige stof, die de rotanplant omvat; *takalonsong* loslaten,

zooals de bast van sommige boomen of schilfers van huidziekten.

كُلنسيغ **koelansiéng** (of *kalansiĕng*) een pinang met sirihblad omwikkeld, toegezonden als men iemand uitnoodigt; *mangoelansiĕng* op die wijze uitnoodigen (ook wel *malapèh koelansiĕng*) *mangoelansiĕngi* iemand uitnoodigen; *batoe koelansiĕng* een soort van wit marmer.

كلوبق **kaloeba**ʾ *mangaloebaʿ* openrijten, openscheuren van de huid (intr.); *mangaloebaʿkan* openrijten, openscheuren (trans.); *takaloebaʿ* opengereten, opengescheurd zijn; *takaloebaʿ kapalŏ* fig. beschaamd gemaakt, vernederd.

كلوبِق **kaloebiĕ**ʾ *mangaloebiĕʿkan* openpeuteren, met de nagels of met een puntig voorwerp uithalen; *mangaloebiĕʿi tjalŏ oerang* iemands gebreken nauwkeurig opzoeken, ten einde ze daarna bekend te maken; *mangaloebiĕʿkan poentjaʿ bisoeă oerang* fig. iemand erg boos maken, iemand uit het het vel doen springen.

كلوتو **kaloetoe** (of *galoetoe* of *saloetoe*) vuil dat aan het lichaam of de handen kleeft, bij het verrichten van eenig werk, b.v. de smeeren bij het verven, bloed bij het slachten van kippen, enz.; *bakaloetoe* met vuile vlekken besmeerd; *mangaloetoei* bevlekken.

كلوسُس **kaloesoeih** *mangaloesoeih* van zelf losgaan, loslaten, vervellen; *mangaloesoeihkan* los maken van de huid, doen vervellen; *takaloesoeih* losgelaten, afgezakt, b.v. van een kous.

كلوسُق **kaloesoeă**ʾ *mangaloesoeăʿ* dooreen wrijven tusschen de vlakke handen, in elkander frommelen, b.v. een zakdoek; *mangaloesoeăʿ api* uitdooven van vuur door wrijven met de handen, met een stuk hout, enz.; ook om de versterking van een handeling uit te drukken, b.v. *mangaloesoeăʿ manjoerèʿ* druk in de weer met schrijven; *kaloesoeăʿ soenoe* of *kaloesoeăʿ baka* wrijven, alsof men door vuur geraakt is, gebruikt voor: onrustig heen en weer draaien van hevige pijn.

كلوغ **kaloeang** naam van een groote vleermuis.

كلوڤس **kaloepèh** afschilferen, vervellen.

كلوڤق **kaloepa**ʾ I iets, dat aan iets anders vastzit, doch daarvan losraken kan; buitenzoom (*kaloepaʿ atoeăng* = *kaloepaʿ batoeăng*) bij bloemen: de kelk; *kaloepaʿ matŏ* oogdeksel; *kaloepaʿ djantoeăng pisang* het omkleedsel van het pisanghart; *mangaloepaʿ* van zelf losgaan van iets dat op iets anders vastzit, b.v. van behangsel; *mangaloepaʿkan* losmaken; II* *kaloepaʿ djantoeăng* een padisoort (v. H.).

†كلوكُرا **kaloekoeă** *takaloekoeă* geschramd, geschaafd, b.v. als men vallende op een steen terecht komt; *mangaloekoeă* schrammen, schaven (intr.); *mangaloekoeăkan* schrammen (tr.); *bakaloekoeăran* zich op veel plaatsen geschramd hebbende.

كلوكُس **kaloekoeih** (zelden) *mangaloekoeih hati* opgetogen, uitermate verheugd zijn, zeer gaarne willen, b.v. *mangaloekoeih hati awaʿ naʿ malièʿ pamainan oerang toe* ik zou het spel van die menschen zeer gaarne willen zien.

كلوكق **kaloeka**ʾ gedeeltelijk loslaten van de bovenlaag, van een korst, schors, enz.

كلوْكيء **kalŏkè**ʾ *mangalŏkèʿ* loslaten, losgaan van voorwerpen, die aan elkander geplakt of opgeplakt zijn, b.v. van een kaart; *mangalŏkèʿkan* voorwerpen, die aan elkander kleven, losmaken; *takalŏkèʿ* losgeraakt, uit zich zelf losgelaten hebbende, b.v. *roemah hambŏ takalŏkèʿ karatèhnŏ* het behangsel van mijn huis laat los.

كلوْن **kaloean** (zie bij *tali*); middenschot in den neus.

كليالي **kaliali*** een stang in den mond van koppige paarden (zie *kakang badoeri*).

كليبُت **kaliboei**ʾ (*kalĕboeiʿ*) gekrioel, gewemel, drukte, rumoer van de menigte; *bakaliboeiʿ* krioelende, wemelende zijn, krioelen, wemelen; *mangaliboeiʿ* krioelen, wemelen.

كليبق **kaliba**ʾ (zie *kaloebaʿ*).

كُليبِق **koelibiĕ**ʾ (zie *kaloebiĕʿ*).

كليْتيء **kalétè**ʾ *mangalétèʿ* bibberen; *mangalétèʿ gigih* klappertanden.

كُليچق **koelitjiĕ**ʾ (zie *kalitjau*).

كليچلو **kalitjau** *mangalitjau* een anderen koers nemen, een anderen weg uitgaan, dan

dien, welken het gezelschap, waarin men zich bevindt, neemt; zich afzonderen, heengaan zonder verlof te vragen, met anderen niet meer willen meedoen, zijn eigen zin volgen; *bakalitjauan* ieder zijn eigen weg volgende; *kapatang lah samoepakat awa^ε djŏ nŏ, kini mangalitjau jŏ* gisteren waren wij heteens en nu volgt hij zijn eigen weg; *takalitjau kaki* uitgegleden.

كُليدِس **koelidih** *mangoelidih* geheel vaal en versleten, b.v. van kleeren, als enkele draden reeds loslaten.

كُليرِق **koeliriĕ**^▸ (zie *koeririĕ*^ε).

كليرِيءَ **kalérè**^▸ *mangalérè*^ε op zij uitgaan, zijwaarts afwijken zooals b v. van paarden, die steeds naar één kant opdringen; *mangalérè*^ε*-ngalérè*^ε telkens uit de richting gaan, afwijken.

كُليسر† **koelisa** *bakoelisa* zich op dezelfde plaats bewegen of heen en weer loopen, b.v. op het erf, in den omtrek blijven; *dè*^ε *saki*^ε *ana*^ε *hambŏ, hambŏ bakoelisa di roemah samiĕng* daar mijn kind ziek is, blijf ik maar thuis; *oerang maliĕng samalam nangkŏ bakoelisa samiĕng dilaman* de dieven hebben dezen nacht op het erf niets dan heen en weer geloopen; *mangoelisai* rondom of in de nabijheid van iets heen en weer loopen; fig. nauwkeurig onderzoek instellen, door op allerlei wijzen uit te vragen.

كُليَسر† **koelésa** (zie *koelisa*).

كليسوِيءَ **kalisoei**^▸ (zie *karisoei*^ε); *mangalisoei*^ε heen en weer schuiven met het lichaam, onrustig op zijn plaats zitten, telkens gaan verzitten, b.v. van iemand, die langen tijd zit te schrijven.

كليَشه **kalésòh** kreuk; *bakalésòh* gekreukeld zijn, ook heen en weer schuiven op zijn plaats; fig. telkens op hetzelfde onderwerp terugkomen, b.v. telkens hetzelfde vragen; *mampakalésòhkan* vol kreuken maken, kreukelen door in de kleeren te slapen, er op te zitten, enz.

كليَسيءَ **kalésè**^▸ (zie *kariki*^ε).

كُليقت **koelipè**^▸ I (vergelijk het vorige) zoom, omgevouwen kant van iets; *takoelipè*^ε omgevouwen; *mangoelipè*^ε*kan* zoomen, omvouwen; II* (zie *koelipèh* I).

كُليقت **koelipi**^▸ het binnenste gedeelte van een vouw, de tusschenruimte tusschen twee lagen, b.v. tusschen een dubbele voering, bij de portemonnaie, enz.; ook de vouwen in een dikken hals; *mangoelipi*^ε tusschen de vouwen achterhouden; fig. bewaren, sparen, niet alles zeggen, wat men weet, doch nog iets verzwijgen; *takoelipi*^ε achtergebleven, overgebleven, b.v. als men denkt al het geld uitgegeven te hebben en men vindt dan in het hoekje van den zak nog een enkel geldstuk zitten; *bakoelipi*^ε een spaarcentje, een kous hebben; *inda*^ε *bakoelipi*^ε *paroei*^ε zonder nagedachte zijn, gedachteloos handelen.

كُليقس **koelipèh** I een krukje, waarop de goederen worden gezet, die men op de schouders draagt; II patroontasch uit den adattijd (zie *koerapai*).

كُليقق **koelipa**^▸ hetzelfde als *kaloepa*^ε.

كُليَق **koelia**^▸ *mangoelia*^ε in vellen loslaten, b.v. van een verbrande huid; *mangoelia*^ε*-kan* afschuiven, ontvellen, van de huid ontdoen, vellen of lappen van iets afscheuren; *takoelia*^ε in vellen afgescheurd zijn of afhangen; op een enkele plaats ontveld zijn; *takoelia*^ε*kan* afgescheurd zijn, hetzij geheel of in lappen; *hambŏ tarambau tangah djalan takoelia*^ε *kanjiĕng hambŏ* ik ben onderweg gevallen, zoodat mij het voorhoofd is ontveld.

كُليَك **koelékŏ** (somtijds in verhalen) het ver verleden, van veel vroeger tijd.

كليكس **kalikih** I (*kalikih alang*) naam van een eenjarig gewas uit welks kleine vruchten men olie verkrijgt; de vruchtjes zien er, droog zijnde, uit als koffieboonen en zitten met drie aan elkander; II de papaja (*kalikih djantan* en *batinŏ*); III *kalikih kandji* (zie *kalakèh*).

كليلوءَ **kalilò**^▸ of *koelilò*^ε (zie *djaliò*^ε).

كليَلوءَ **kalélò**^▸ *mangalélò*^ε van richting veranderen, een andere richting nemen; *bakalélò*^ε gekronkeld, b.v. van den weg.

كليَليءَ **kalèlè**^▸ *mangalèlè*^ε geen lust hebben, afkeerig zijn; *mangalèlè*^ε *makan* met lange tanden eten.

كُليمه **koelimah** formulier, tooverspreuk.

كليمي **kalémé** of *kalimië* beenvlies, vlies van het vleesch (ook *galimië* of *galémé*).

كليٓن **kalian** (of *awa*ᶜ *kalian*) 2ᵉ persoon meervoud, doch gebruikt van ouderen tegenover jongeren, meerderen tegenover minderen; b.v. oudere broers tegenover jongeren, zoo deze laatsten een minderen rang in de maatschappij bekleeden; oudere zusters tegen jongere, ouders tegen kinderen, ooms tegen zusters en kinderen, onderwijzers tegenover leerlingen.

كليٓو **kaliŏ** I de naam van een toespijs, bestaande uit kleine stukjes vleesch, met zout en peper gebraden; II *mangaliŏkan* dooreenroeren van droge voorwerpen; III *mangaliŏkan nagari* fig. het land, de stad in opschudding brengen.

كليٓوي **kalioeiᵓ** *mangalioei*ᶜ kromtrekken van platte voorwerpen; *kalioei*ᶜ *mioei*ᶜ allerlei draaierijen, allerlei uitvluchten.

كليي **koelièᵓ** *mangoeliè*ᶜ zich uitrekken, als men b.v. slaperig is.

كليٓيغ **kaléjong** *mangaléjong* schuin of scheef om- of opkrullen; kromtrekken, b.v. van hout, nat papier, dat in de zon gelegd wordt; kronkelen, het bovenlijf naar beide zijden omdraaien; *kaléjong kaloei*ᶜ zich kronkelen als een aal, b.v. van pijn.

كمارو **kamarau** (in geschr.) droogte, droog jaargetijde.

كماري **koemari** (*tangkoemari*) *kian koemari* overal, overal heen, links en rechts; *lah koemari, tangkoemari* of *kian koemari dèn tjari oerang toe inda*ᶜ *basoeŏ djoeŏ dŏ* ik heb dien man overal gezocht, maar hem toch niet gevonden.

كماغ **koemangŏ** kramerijen.

كماين **koemajan** benzoe.

كمبالي **koembali** (op hfdpl.) terug, weerom, terugkeeren, wederkeeren.

كمباهغ **koembahang** naam van een boom; naam van een kaladisoort.

كمبايک **kambaièᵓ** (in geschr.) ter inleiding van een vriendelijk, dringend verzoek; *kambaiè*ᶜ *bana boendŏ kandoeăng djangan dibaŏ hati bĕrang* laat u toch door geen toorn vervoeren, moeder.

كمبايو **koembajŏ** naam van een moerasplant, welker bladeren als bord dienst doen (v. H.).

كمبٓت **kamboeiᵓ** een soort van mandje van biezen of bladeren, aan een koord en dienende om er kleinigheden in te bewaren.

كمبر **kamba** *ana*ᶜ *kamba* tweeling; *mangamba tali* twee of meer touwen in elkander draaien; *mangambari* (ook *mangambali*) zich toevoegen aan iemand, om hem te helpen, gezelschap te houden, enz.

كمبيس **kambèh** eene langwerpige, zeer bittere vrucht, tot de tomaten behoorende; *kambèh gadiĕng* de gespikkelde soort; *ba*ᶜ *rasŏ kambèh* als de smaak van *kambèh*, d. w. z. een tegenzin hebben in iets, geen lust er voor gevoelen.

كمبغ **kambang** I open, uitgespreid; *mangambang* opengaan, ontluiken, zich uitspreiden; *mangambangkan* uitspreiden, openmaken, openleggen, openbaar maken, rondvertellen; *mangambangkan élémoe* wetenschappen verspreiden; *mangambangi* veelheid uitdrukkende, in iets of over iets een voorwerp uitspreiden, iets bedekken met, b.v. *mangambangi roemah djŏ lapiè*ᶜ matten in 't huis uitspreiden; *kambang* komt ook zeer dikwijls voor in de beteekenis van: veel, vermenigvuldigd, voortgeteeld; *lah kambang oeangnŏ* hij heeft reeds veel kapitaal gekregen; *mampakambang* ter voortteling onderhouden, b.v. *oerang toe mampakambang ajam* die man houdt kippen (zie *bia*ᶜ); II *si kambang* slavin, ook benaming voor haar; III *tjari kambang* de naam van een liedje; *lagoe tjari kambang* de wijs er van; IV *kambang boeai* een werktuig om tijgers te vangen en tevens te dooden.

كمبيغ **kambiĕng** geit; *kambiĕng hoetan* wilde geit; *tji*ᶜ *kambiĕngan* geklonterd, b.v. van stijfsel; op verscheidene plaatsen ineengekronkeld, zooals touw; *ba*ᶜ *kambiĕng dihiri*ᶜ *kaaië* fig. onwillig zijn, iets niet gaarne doen, afkeerig zijn; *ba*ᶜ *kambiĕng hagŏ doeŏ koepang*

als een geit, die maar twee koepangs waard is, d.i. als een heel jong geitje; fig. van jonge of onbeduidende personen: veel drukte maken, een air aannemen.

كمبغ **koembang** tor, kever; *koembang djanti* een glanzend donkergroen gekleurde, waarvan de schilden in de uitholling van ringen gelegd worden, ook wel als doekspeld gebruikt; *koembang tjiriᶜ* tor, die op drek leeft; *koembang tandoeăᶜ* een tor met twee groote knijpers, die boven elkander aan den kop zitten; *koembang poetiĕh kaki* een tor met twee witte pooten, ook wel gebezigd voor: een mooie vrouw; *koembang panjangèᶜ* of *basangèᶜ* een tor met een zeer scherpen angel aan het achterlijf; *koembang padang* een tor, wier vleugels als sieraad op kleedingstukken en andere voorwerpen genaaid worden.

كمبق **koemboeă▸** naam van een aarden ketel.

كمبل **kamba** een van rotan gevlochten doos of kist, waarin men in de soerau de boeken, kleeren, enz. bewaart; *kamba bŏdi* eenige papieren doosjes van opeenvolgende grootte aan elkander verbonden; ook wel een hanger met bloemen en vogels van papier uitgeknipt; *kamba katjŏ* in verhalen dikwijls als loftuiting: koninklijk vertrek.

كمبن **kamban*** *kamban-kamban* een doek, die de vrouwen over den boezem dragen en waarvoor zij dikwijls hun sarong gebruiken; *mangamban* omarmen, omhelzen, ook dragen in een doek, b.v. kleine kinderen.

كمبولن **kambŏlan** overbluft, beschaamd gemaakt, betrapt zijn, b.v. op een leugen; *mangambŏlankan* overbluffen, beschaamd maken.

كمبه **koembah** *mangoembah* opvreten, verzwelgen, eten zonder te zien wat men eet.

كمبه **koemboeăh** een biezensoort, waarvan matten gevlochten worden.

كمرنتغ **kamoerantang** in groote menigte vallen, b.v. van vruchten, rappelen van tranen, knetteren van geweervuur, kletteren van den regen.

كمريتيء **koemarètè▸** (zie *rètèᶜ*) sidderen, rillen; *koemarètèᶜ toelang awaᶜ mandanga sabat mati* ik sidderde, toen ik vernam, dat mijn vriend dood was.

كمريچق **koemaritja▸** (zie *koemarisau*).

كمريسق **kamoerisiĕ▸** ritselen, b.v. van droge bladeren; *élémoenŏ kamoerisiĕᶜ* hij is in 't bezit van allerlei wetenschappen.

كمريسو **koemarisau*** gescheurd van ringen (v. H.).

كمفق **kampŏ** pers; *mangampŏ* persen, drukken tusschen iets om het stuk of fijn te krijgen, b.v. *manggis* tusschen de handen.

كمفاني **koempani** het gouvernement.

كمفيت **koempi▸*** (pl.) *bakoempiᶜ-koempiᶜ* van een echtpaar: voortdurend samenzijn, b.v. *si Anoe djŏ binjinŏ bakoempiᶜ djoeŏ tangkoemari* N.N. is steeds overal met zijn vrouw te zien.

كمفيس **kampih** I slap, plat, geslonken, b.v. *dèᶜ banjaᶜ nan dibali lah kampih poerŏ awaᶜ* omdat ik zooveel gekocht heb, is mijn beurs plat; *mangampihkan* slap, plat, geslonken maken; II *mangampih* omsingelen, bewaken, opsluiten.

كمفيس **kimpoeih** *takimpoeih* ingedeukt zijn, ingevallen zijn, b.v. *takimpoeih pipi awaᶜ dèᶜ sakiᶜ* mijn wangen zijn ingevallen door ziekte.

كمفغ **kampoeăng** verzameling, bijeenstaande huizen door familieleden bewoond, ook wel een enkel familiehuis; *kampoeăng achirat* verblijf hiernamaals, zielenland; *oerang sakampoeăng* kampoenggenoot; *bakampoeăng* bijeenkomen; *kampoeăng halaman* als plaats van afkomst, eigen huis en erf; *dima kampoeăng halaman oerang toe* waar is die man van daan? *mangampoeăngkan* bijeenbrengen, verzamelen; *mampakampoeăngkan* verzamelen, bijeenbrengen, doch doorgaans van grootere hoeveelheid; *bakampoeăngan* een verzameling vormen, vooral van panghoeloe's gezegd.

كمفغ **kompong** I kort; *salèndang kompong* een soort van korte salèndang; II zonder staart.

كمفق **koempoeă▸** hoop, verzameling; *bakoempoeăᶜ* op een hoop bij elkander, bijeenko-

men, verzamelen; *mangoempoeăˁkan* verzamelen, bijeenbrengen, op een hoop brengen.

کمڤل **kampiĕ** een biezen mandje of taschje; *kampiĕ barangkai* drie zulke mandjes aan elkander verbonden, gevuld met rijst, enz. bij feestelijke gelegenheden ten geschenke gegeven; *kampiĕ santŏ* ook *kampiĕ bakipèˁ* naar de waaiervormige sluitkleppen: takakstaschje; *kampiĕ doeŏ* tabakstaschje met twee afdeelingen, waarvan een voor tabak en een voor het blad, waarin die gerold wordt.

کُمڤ **koempa** *mangoempa* opwinden, b.v. garen op een klos; *mangoempa tjoeritŏ* in het kort vertellen; *mangoempa pikiĕran* zijn gedachte tot één ding bepalen; *sakoempa* een kluit, een kluwen.

کِمڤ **kimpa** *mangimpa* heel maken, samenvoegen, tot een klomp maken; *bakimpa* in een klomp bij elkander, smeden.

کِمڤاو **kimpau** *mangimpau* hoeden; *padang pangimpauan* groote grasvlakte.

کمڤه **kampah*** (zie *kampi*); *kampahan minjaˁ* oliepers.

کمڤُه **kampoeăh** I gaar, overrijp, beursch van vruchten; fig. om een ongelukkigen of onaangenamen toestand uit te drukken, b.v. *kampoeăh lah hambŏ, roemah hambŏ tabaka* wat ben ik ongelukkig, mijn huis is afgebrand; *kampoeăh lah ang* vervloeking in de beteekenis van: ga dood; *mangampoeăhkan* gaar, beursch maken; II *kain kampoeăh* een kain van dubbele breedte, n.l. twee enkele breedten (*bidang*) worden aan elkander genaaid en zijn gewoonlijk van verschillende kleuren; *mangampoeăh* aanzetten, aanbrengen, hetzij door naaien, plakken, knoopen, enz.; gesproken van datgeen, waaraan iets anders gezet wordt; *mangampoeăhkan* hetzelfde, doch gesproken van datgeen, wat aan iets anders gezet of verbonden wordt; *mampakampoeăhkan* hetzelfde, doch van beide of meer stukken, die aan elkander gezet worden; *baˁ kampoeăh tigŏ hétŏ* even als dat men een *kampoeăh* gebruikt van drie hesta; fig. weinig dienst of voordeel hebben van voorwerpen, al zien deze er op het oog ook goed uit, b.v. van mannen die met mooie vrouwen getrouwd zijn, die echter als huisvrouw niet deugen.

کمڤاي **kampai** uitgeput ter neder liggen; *mangampai* in zeer gemakkelijke houding liggen, languit liggen; *bakampaian* van veel voorwerpen liggen, b.v. op een slagveld.

کُمڤاي **koempai** naam van een soort rietgras.

کُمکوم **koemkoema** (of *koekoeman*) saffraan, kurkema (zie ook *koengkoeman*).

کمناکن **kamanakan** zusters kind; *kamanakan dibawah loetoeiˁ* pandeling.

کُمنتڠ **koemantang** ofschoon, alhoewel, b.v. *koemantang awaˁ toeŏ indaˁ kamamakai nan èlòˁ laï* al ben ik oud, waarom mag ik niet wat moois aantrekken.

کمُنتيڠ **kamoentiĕng** (zie *karamoentiĕng*).

کُمندر **koemandoeă** ambtenaar bij het B.B., controleur, opzichter; *koemandoeă laoeiˁ* havenmeester.

کمودي **kamoedi** roer.

کمومو **kamoemoe** naam van een kaladisoort, waarvan de stengels gekookt gegeten worden.

کن **kan** suffix; verkorting van *boekan;* dikwijls terug te geven door ja, om u te dienen; *datoeăˁ toe? kan!* is dat datoek? Ja! – ook in de beteekenis van: wat belieft u; *hai Angkoe! kan toean?* zeg Angkoe! wat belieft u?

کناڠ **kanangŏ** (ook *inangŏ*) naam van een boom met welriekende bloemen.

کنتار **kantarŏ** duidelijk, zichtbaar (v. H.).

کنتُئي **kantoei*** veest; *baˁ kantoeiˁ* van zeer geringe beteekenis, niet veel bijzonders; *baˁ kantoeiˁ djŏ aïĕ lioeă* wat niet gescheiden kan worden (als de Maleier hoort, dat een ander een verdacht geluid maakt, spuwt hij altijd).

کنتُر **kantoeă** *mangantoeă* of *tidoeă mangantoeă* met gebogen of opgetrokken knieën liggen; *si kantoeă* of *si ngantoeă* zegt men wel eens voor de knieën zelf.

کنتڠ **kantang** (op hfdpl.) aardappel.

کُنتڠ **koentang** droog, uitgedroogd, op, weg; *mangoentangkan* droog maken, uitdrogen, opmaken; *koentang poerŏ* de beurs is leeg; *aïĕ*

di tabè^s lah koentang het water in den vijver is op, de vijver is uitgedroogd; *pitih hambŏ lah sakoentang-koentangnŏ* mijn geld is geheel op.

كُنتُوغ **koentoeăng** afgeknot; *mangoentoeăngkan* het kort maken met iets, b.v. in 't kort vertellen, zeggen; *kaa dikoentoeăngkan tjoeritŏ nantoen, hari kan lé lamŏ lai* waarom dat verhaal te bekorten, wij hebben immers nog tijd.

كنتق **kanta**^a *manganta^s* steken van wonden, zweren, enz.

كنتق **kantoeă**^a slaap, gevoel van slaap; *kantoeă^s lah tibŏ poelŏ* de slaap is weer teruggekomen; *takantoeă^s* slaperig, dommelig.

كنتل **kanta** (zelden) van vochten: lijmig, gebonden.

كنتي **kanti** kameraad, vriend, makker; *bakanti* een makker hebben, samen doen, compagnon zijn; *sakanti* in vriendschap zijn, samen doen.

كنجر **kandja** I *basikandja* trappelen, b.v. van ongeduld, van paarden op stal, van dwingerige kinderen; *takandja* van schrik opspringen; II* *takadjoei^s kandja awa^s* in erectie komen van het mannelijk lid, b.v. bij het zien van mooie vrouwen.

كُنجُغ **koendjoeăng** spoedig, gauw; *inda^s koendjoeăng datang* niet gauw komen of zich laten wachten; *inda^s koendjoeăng soedah karadjŏnŏ* hij heeft zijn werk nooit af.

كنجي **kandji** I stijfsel, lijmerig afkooksel van rijst, een pap van klapper vermengd met pisang en suiker; *mangandji* stijfsel, enz. maken; II fig. lastig zijn, het iemand lastig maken, b.v. *kalakoean ana^s kŏ mangandji awa^s banai* het gedrag van dit kind maakt 't mij zeer lastig.

كنجغ **kindjang** *mangindjang* springen; *basikindjang* huppelen.

كنچ **kintjŏ** of *pangintjŏ* datgeen, wat bij iets anders gemengd wordt, b.v. melk ten opzichte van water of omgekeerd; *bakintjŏ* door elkander vermengd; *bakintjŏ loeloeă^s* de modder (der verschillende aarddeelen) was dooreenvermengd; *mangintjŏkan* iets gebruiken om met iets anders te mengen, iets door iets anders mengen; *dadiĕh dikintjŏkan kakŏpi; mangintjŏi* iets mengen met iets anders; *kŏpi dikintjŏi djŏ dadiĕh; mampakintjŏkan* twee of meer dingen onder elkander mengen; *kŏpi djŏ dadiĕh dipakintjŏkan.*

كنچت **kantjat*** *mangantjat* zich van iemand afkeeren, met hem niet te maken willen hebben.

كنچت **kantji**^a (zie *katjiĕng*).

كُنچت **koentji**^a term bij het damarspel, n.l. van hem wiens damar het dichtst ligt bij die, waarnaar geworpen wordt; als hij dit gezegd heeft en de andere, wiens damar verder op ligt, ten tweeden male niet raakt, dan zijn zij allen voor hem, die *koentji^s* is.

كِنچر **kintjiĕ** waterrad, watermolen, spinnewiel.

كِنچس **kintjoeih** plat, ingedrukt; *takintjoeih poerŏ awa^s* mijn beurs is plat geworden.

كنچغ **kantjang** (op hfdpl.) straf, stevig, gespannen, ferm; *kantjang padjalanan oerang nantoen* die man loopt flink; *angin mangantjang* de wind wakkert aan.

كنچغ **kantjiĕng** pis; *takantjiĕng* wateren; *ana^s kantjiĕng* een scheldwoord.

كُنچغ **koentjang** *mangoentjang* schudden (trans.); *bakoentjang* schuddende zijn, schudden; *mangoentjang giriĕ^s-giriĕ^s* in de beteekenis van oud zijn (de *giriĕ^s-giriĕ^s* is het werktuig, dat de oudjes gebruiken, om hun sirih fijn te maken); *koentjang méhai* los of schuddende en door elkander, b.v. van de tanden, heelemaal los.

كِنچغ **kintjang** *kitjoeăh kintjang* zwendelen, met gemeene streken omgaan; oplichterij, afzetterij.

كِنچغ **kintjoeăng** I een plant, waarvan de jonge loten gegeten worden en een zuurachtigen smaak hebben; II *mangintjoeăng* schudden, b.v. *mangintjoeăng karatèh* de kaarten schudden; *mangintjoeăng djandjian* een afspraak wijzigen; *kanai kintjoeăng basisiĕh* fig. beetgenomen, bedrogen worden.

كنچوغ **kèntjong** scheef, krom, verbogen van alles wat niet recht of in de richting is;

mangèntjong een andere richting nemen, van de richting afwijken; *mangèntjongkan* een andere richting geven; *mangèntjongkan roendiëngan oerang* aan iemands woorden een andere beteekenis geven, iemands woorden verkeerd overbrengen; *oerang kèntjong* een bedrieger, valschaard; *koedŏ pangèntjong* een paard, dat telkens op zij uit wil; *kèntjong méong* (zie bij *kalèntjong*).

كنچق **kintjiĕ**ᵔ eenoogig, een of beide oogen dicht geknepen, b.v. als men schiet of in helder licht ziet; *mangintjiĕ*ᵋ dichtknijpen van de oogen (meer algemeen *kitjiëng*).

كنچق **kèntja**ᵔ I = *kintjang;* II *moerai kèntja*ᵋ een vogel, zeer bewegelijk en met wit gevlekte veeren; III *mangèntja*ᵋ* heen en weer loopen, b.v. *djan mangèntja*ᵋ *djoeŏ ang disénan oerang sambahajang* loop daar niet zoo heen en weer, men bidt.

كنچل **kantjiĕ** dwerghert, gazel; *makanan gadjah dimakan kantjiĕ* het dwerghert wil het voedsel van den olifant eten; fig. iets willen doen, wat boven onze krachten is.

كنچن **koentjoen** het tegenovergestelde van flink, talmend, lamlendig, lafhartig, b.v. *si Anoe ba*ᵋ *tjandŏ oerang nan baga*ᵋ *banai tapi baharoe basoea djŏ dèn koentjoen samiëng* eerst had N.N. het voorkomen van iemand die goed durft, doch nauwelijks stond hij vóór me, of hij was in zijn schulp gekropen.

كنچه **kantjah** een grooten ijzeren pot, met breede opening; *ba*ᵋ *kantjah dihagŏ* zooals een *kantjah*, waarvan naar de waarde gevraagd wordt; fig. met een dom gezicht en open mond naar iets zien of luisteren; *makannŏ sakantjah* hij eet zeer veel.

كنچيه **kantjèh** *takantjèh* opgehouden, belet, gestuit, b.v. in groeikracht; van zogende vrouwen, die door schrik of ongesteldheid geen voedsel meer voor hun kind hebben; *aiĕ soesoenŏ takantjèh* haar zog is opgehouden; *mangantjèhkan* doen ophouden.

كنچه **kintjah** *mangintjah* heen en weer door het water slaan om iets schoon te maken, troebel maken van het water met het doel om de visschen er uit te krijgen; wijze van schoonmaken van het schaamdeel; dooreensmijten, niet op zijn plaats leggen, b.v. als men met haast iets zoekt.

كنچي **koentji** slot; *mangoentji* met een slot sluiten, op slot doen, door een toovermiddel een ander het onmogelijk maken te urineeren; *mangoentjikan* op slot doen, op slot laten, voor een ander op slot doen; *ana*ᵋ *koentji* sleutel; *koentji-koentji* gewrichten; *bakoentji-koentji* van twee honden: vastzitten.

كنچيء **koentjè**ᵔ *bakoentjè*ᵋ*-koentjè*ᵋ bij beetjes, bij weinigen tegelijk; *bakoentjè*ᵋ*-koentjè*ᵋ *mambaiĕ hoetang* de schuld bij beetjes betalen.

كند **kandŏ** *kandŏ-kandŏ* versiersels, gouden of zilveren kwasten, gouden of zilveren beslag; *kandŏ-kandŏ koekoe* een versiersel van den nagel n.l. een verlengstuk van goud.

كندان **kandanŏ** (zie *gandanŏ*).

كندالي **kandali** (in geschr.) cingel van een paard.

كنديت **kandi**ᵔ I *mangandi*ᵋ lastig zijn, het lastig maken; II *sarawa bakandi*ᵋ een korte broek, uit vroeger tijd, van een *salendang* gemaakt en losjes geregen om ze, evenals laatstgenoemd kleedingstuk weer te kunnen gebruiken.

كندر† **kanda** I *takanda* te kort van het kruis in een broek; II droog, moeielijk te slikken; III *manganda** stijf of dik worden van vloeistoffen, b.v. van inkt, soep, stijfsel.

كندر **kandoeă** slap, los, kwabberig, gerimpeld, b.v. *kandoeă djangè*ᵋ*nŏ* zijn huid is gerimpeld; *kandoeă hati* zacht van aard.

كندر **koendoeă** een kalabassoort; *ba*ᵋ *tjandŏ koendoeă* voor dikke menschen of dieren.

كنديس **kandih*** naam van een wilde mangga.

كندغ **kandang** hok, stal, kraal; *sakandang* van denzelfden stal; *mangandang* een *kandang* maken met het doel om dieren te vangen, b.v. *mangandang harimau* een hok plaatsen om tijgers in te vangen; *mangandangkan* stallen, in een hok sluiten; *mandjalang kandang* naar den stal komen kijken; iemand, die zijn dieren

op stal bij een ander heeft, doet dit en brengt dan een kip en een soekat rijst mee; ook (plaatselijk) een formaliteit, waarbij de vrouwelijke familie van den pas getrouwden man naar zijn huis gaat, om de eene of andere versnapering te brengen; *moerai kandang* de veelkleurige moerai.

كندڠ **kandoeäng** *mangandoeäng* in den gordel of tusschen den buikband dragen, zwanger zijn, in zich bevatten, met zich meevoeren; *kandoeängan* datgene, wat men in den buikband heeft; baarmoeder; *kandoeäng* bij namen van bloedverwantschap: echt, eigen, vol; *dansanaᶜ kandoeäng* echte broers of zusters, kinderen van één vader en moeder; ook in andere familiebetrekking, b.v. *kaka kandoeäng*, *adiĕᶜ kandoeäng*, enz.; *haroen samarabaᶜ mangandoeäng malŏ* geur verspreiden, maar toch lijkvocht in zich bevatten; fig. naar den schijn beminnelijke eigenschappen bezitten, maar inwendig niet deugen.

كُندڠ **koendang** *mangoendang* met zich meenemen, bij zich hebben, bij zich dragen; *djan dikoendang djoeŏ pitih dikabèᶜ pinggang* neem dat geld niet mee in uw buikgordel; *koendangan* datgeen, wat men altijd bij zich heeft, b.v. een horloge, zakmes, enz.; gewoonlijk gezegd van den balam en den haan, b.v. *balam koendangan*, *ajam koendangan; anaᶜ koendangan* het jonge mensch van mannelijk geslacht, wien een buitengewone liefde wordt toegedragen en die zoo goed als vrouw behandeld wordt.

كٓندڠ **kèndang** *kain kèndang* of *kain kèndang-kèndang*, (ook wel *kèndangan*) voor dagelijksche kleeren, vooral van de *salendang* der vrouwen.

كندق **kandiĕ**ᵓ zwijn, wild varken.

كُندق **koenda**ᵓ *mangoendaᶜ* door elkander gooien, door elkander schudden, in de war gooien; *mangoendaᶜ nagari* het land, de streek in rep en roer brengen.

كُندِق **koendiĕ**ᵓ* (zie *kandiĕᶜ*).

كِندق **kinda**ᵓ (zie *koendaᶜ*).

كندم **kandam*** een doek, die om het lijf wordt geslagen (v. H.).

كندوري **kandoeri** (op hfdpl.) doodenmaal, feestmaal een paar dagen na het sluiten van een huwelijk.

كندي **koendi** een rood, klein peulvruchtje met een zwart vlekje, door de goudsmeden gebruikt als gewicht; een emas = 24 *koendi* = 24 *oeang; sakoendi-sakoendiŏ* (zie bij *oelang*).

كٓندي **kèndi** aarden waterkruik met wijden buik en nauwen hals.

كندا **kandai*** wimpel, vlag, afhangend versiersel, b.v. de kwasten aan het zadel van een paard; *mangandai* versieren, optuigen; *ramboeiᶜ dikandai* netjes opgemaakt, van versiersels voorzien hoofdhaar; *bakandai-kandai* van verschillende afhangende versiersels voorzien zijn; *balang kandai* bont, n.l. een zwart lichaam, witte manen, staart en pooten.

كٓندا **kondai** (*koendai*) haarwrong, haarknoop aan het achterhoofd.

كنديري **kandiri** (zelden) (zie *sandiri*).

كنس **kansŏ** blik; klokkenmetaal.

كٓنسي **konsi** (op hfdpl.) compagnieschap, vennootschap.

كِننتن **kinantan** *hajam kinantan* naam van een vechthaan (zie *ajam*).

كُنيق **koenia**ᵓ *si koeniaᶜ* (zie *koengéaᶜ*).

كُنيه **koeniah** een pandansoort.

كوٓ **kŏ** dit, deze; *roemah kŏ* dit huis; *tjatjah kŏ* (meer *tjatjah nangkŏ*) dit oogenblik; *kŏ tŏ*, *kŏ moeah*, *kŏ tŏ moeah* of *kŏ toe moeah* dit, deze, hier, hierzoo, zie hier, kijk maar; *kŏ tŏ moeah nan ditjari tjakŏ* hier is 't wat ge daar straks zocht; *kŏ moeah pitih nan hilang tjakŏ* hier is 't geld, dat straks zoek was; *hambŏ naᶜ badjalan hari hoedjan kŏ moeah* ik zou willen uitgaan, doch het regent, zie maar; *santŏ nangkŏ lamaᶜ banai kŏ moeah* dit is eerst lekkere tabak of deze tabak is eerst lekker.

كوٓق **kò**ᵓ als, indien, zoo; *kòᶜ tahoe lah dèn toe amoeah dèn mangatòkan* als ik het wist zou ik het zeggen; *kòᶜ hoedjan hari indaᶜ djadi kitŏ pai* als het regent, dan gaan we niet; — wellicht, mogelijk, misschien: *awaᶜnŏ kòᶜ mangètjèᶜ djoeŏ* mogelijk zit hij nog te praten; *awaᶜnŏ kòᶜ pai djoeŏ kapakan* wellicht gaat

hij toch naar de markt; – wat aangaat, wat betreft: *kòˁ nan kadèn bali banjaˁ* wat betreft hetgeen ik moet koopen, dit is veel; *kòˁ itoe iŏ banai* wat dat aangaat, het is waar; *kòˁa kòˁanŏlah* wat het is, dat is het (gaat je niet aan); *kòˁ gadang kètèˁnŏlah* of het groot of klein is, dat doet er niet toe; – ja, goed, met uw welmeenen: *kŏ andjiˁ ang! kòˁ!* dit is voor u! Goed! *dèn baŏlah toe? kòˁ* (of *kòˁ iŏ*) zal ik dat meenemen? jawel; als 't kan, goed; – *kòˁ banai* hoewel, hoezeer, ofschoon, al, enz.; *kaa goenŏnŏ toe, kòˁ rantjaˁ banai* waartoe dient het, al is het mooi; *kòˁ hoedjan banai hari, awaˁ dèn kabadjalan djoeŏ* al regent het, zal ik toch gaan; – *kòˁ lé* in geval, indien, zoo, enz.; *kòˁ lé di roemah djoeŏ nŏ, dèn katŏkan malah* mocht hij nog thuis zijn, dan zal ik 't hem zeggen; *kòˁ lé kasiĕh djoeŏ jŏ di kau, baˁa moengkŏ jŏ indaˁ datang* als hij u nog lief had, waarom komt hij dan niet; *kòˁ lé kasiĕh djoeŏ iŏ di kau, baˁa moengkŏ jŏ indaˁ kadatang poelŏ* als hij u nog lief heeft, hoe zou hij dan niet weer bij u komen; – *kòˁ indaˁ toeah* overeenkomende met: daar heb je 't al, dacht ik 't niet, *kòˁ indaˁ toeah badjalan-djalan djoeŏlah malam* daar heb je 't al, men moet 's avonds ook maar uitgaan! – *kòˁ indaˁ toeah jŏlah antah nŏ a* als hij 't niet is, wie zou het dan zijn! – *kòˁ maˁ djan* of *kòˁ maˁ taˁ* een beleefdheidsuitdrukking in den zin van: moge het niet; *kòˁ maˁ djan balarangan awaˁnŏ mamboeèˁ* moge het niet verboden zijn, dan zal hij het doen; – *kòˁ mantang* al, hoewel, hoezeer, enz.; *kòˁ mantang indaˁ bapitih, baˁa moengkŏ karoemoeăh banai* al hebt ge geen geld, waarom zoudt ge bedroefd zijn.

كو **kau** pers. vnw. 2e pers., gemeenzaam tegen dochters en jongere vrouwen; ook tegen vrouwen, die men beneden zich acht of niet kent.

كواس **koeasŏ** macht, gezag, vermogen, volmacht; machtig, in staat; *bakoeasŏ* macht, enz. hebben; *mangoeasŏkan* machtigen, macht geven; *mangoeasŏi* bemachtigen, zich meester maken van.

كوال **koealŏ** monding eener rivier; streek aan de monding eener rivier.

كوالي **koeali** een ijzeren braad- of kookpan.

كوبيت **koebi▸** I *mangoebiˁ* iemand een teeken geven, door hem te wenken of met den vinger aan te raken of aan te stooten; II *bakoebiˁ** een knappend geluid, dat sommige vogels met den snavel maken.

كوبر **koeboeă** graf.

كوبڠ **koebang** I een ficussoort; II *boeah koebang* naam van een rond gebakje; III *bakoebang* zich wentelen in iets, zooals de buffels in den modder; *koebangan* modderpoel; *bakoebang di roemah* altijd onder dak blijven, nooit uitgaan; *bakoebang di hati oerang* geheel op de hoogte zijn van iemands denkwijze of gedrag; *sikoeă kabau bakoebang sadŏnŏ kanai loeloeăˁnŏ* één rotte appel in de mand maakt al het gave fruit tot schand.

كوبڠ **koeboeăng** I (of *siriĕh koeboeăng*) naam van een sirihsoort; II* een padisoort (v. H.).

كوبق **koeba▸** *mangoebaˁ* schillen, villen, pellen (trans.); fig. vertellen, aan den dag brengen; *mangoebaˁi* iets schillen (van veelheid), aan den dag brengen, ontsluieren; *indaˁ èlòˁ mangoebaˁi kasalahan oerang* het is niet mooi de verkeerdheden van een ander aan den dag te brengen; *mangoebaˁkan* voor een ander iets schillen, voor een ander iets zeggen of vertellen; *tantangan parakarŏ nantoen naˁ hambŏ koebaˁ kanlah bakèh toeankoe larèh* wat die zaak betreft, ik wil er het larashoofd voor u mee in kennis stellen; *mangoebaˁ kain di badan* zijn kleeren van het lijf verkoopen, bij verliezen door dobbelen; zich uitkleeden; *boeliĕh pisang bakoebaˁ* een geschilde pisang krijgen; fig. winst of voordeel krijgen, zonder er moeite voor te doen, een buitenkansje hebben; *tarŏ bakoebaˁ baroendiĕng* ronduit zeggen.

كوبيق **koebiĕ▸** *mangoebiĕˁ* ontbolsteren; *sakoebiĕˁ* een heel klein beetje; *pangoebiĕˁan* gebolsterde rijst; *mintŏ dadaˁ di oerang mangoebiĕˁ* (zie *dadaˁ*); *baˁ rasŏ koebiĕˁ* heel lekker; *djan dikoebiĕˁ-koebiĕˁ djoeŏ kada toe ma-*

*roeja*ᶜ *jŏ* peuter toch niet zoo gedurig aan dien uitslag, het zal erger worden.

كوبين **koebin** een vliegende hagedis.

كوبو **koeboe** verschansing, fort; een kampoeng te midden van sawah's gelegen.

كوبوه **koeboeăh*** stadium van rijstgroei; 't graan is geschikt, om gesneden te worden (v. H.).

كوت **koeè**ᵃ (ook *koeat*) I sterk, krachtig; *mangoeè*ᶜ*kan* sterk, enz. maken, aansporen; *mangoeè*ᶜ*kan rŏdi* streng zijn in het geven van bevelen; *mangoeè*ᶜ*kan atoeăran* zich streng vasthouden aan een regeling; *koeè*ᶜ *boeroeăng karanŏ sajŏ*ᶜ *koeè*ᶜ *ikan karanŏ radai* fig. er bestaat reden voor zijn macht of invloed, b.v. hij is 't, omdat hij veel geld heeft of van aanzienlijke familie is; II* gedurig, telkens; *moerah-moerahkan badjoea sakali kŏ na*ᶜ *koeè*ᶜ, *hambŏ mambali* verkoop mij dezen keer goedkoop, dan zal ik dikwijls bij u koopen; *mangoeè*ᶜ*kan* gedurig, telkens zeggen, aansporen.

كۏتت **kŏtat** (of *kŏtè*ᶜ) *bakŏtè*ᶜ kakelen van kippen; zeggen, antwoorden op iets, spreken bij wijze van verdediging; *bakŏtè*ᶜ *ba*ᶜ *ajam gadih bataloeă* kakelen zooals jonge kippen, die voor het eerst eieren leggen; fig. hard wawelen, snateren, schreeuwen; *kŏ*ᶜ *bangih panghoeloe toe inda*ᶜ *boeliĕh bakŏtè*ᶜ *ana*ᶜ *boeahnŏ* als die panghoeloe boos is, dan mogen zijn onderdanen niet tegenspreken of geen mond open doen.

كوتڠ **koetang** vestje zonder mouwen, borstrok, lijfje.

كوتيڠ **koetiĕng** *mangoetiĕng* scheuren; *mangoetiĕng-ngoetiĕng* in veel stukken scheuren, verdeelen; *koetiĕng-koetiĕng* een stuk vleesch, dat de panghoeloe's krijgen, bij feestelijke gelegenheden in hun soekoe.

كوتق **koeta**ᵃ *mangoeta*ᶜ hard heen en weer schudden; *mangoeta*ᶜ*-ngatiĕ*ᶜ*kan* den baas spelen, zich niet storen aan regel of orde; *lah dikoeta*ᶜ*-katiĕ*ᶜ*kannŏ samiĕng roemah toe* hij speelt den baas maar over dat huis.

كۏتق **kŏta**ᵃ vak, lade, loket.

كوتوق **koetoeă**ᵃ vervloekt, vloek, vervloeking; *mangoetoeă*ᶜ tot vloek, onheil, enz. zijn of worden, b.v. *kŏ*ᶜ *hambŏ mantjilŏ*ᶜ *hatŏ oerang mangoetoeă*ᶜ *kabadan hambŏ* als ik iemands goederen gestolen heb, dan mag ik vervloekt zijn; *koetoeă*ᶜ *laloe djan dipasinggah* een vervloeking, die voorbijgaat, moet ge niet binnen roepen; fig. haal het ongeluk niet in uw huis.

كوتيل **koetiĕ** *mangoetiĕ* pellen, b.v. een djagoeng; plukken, b.v. koffie; in kleine stukjes of beetjes afnemen, afknijpen, afpikken.

كوتو **koetoe** I luis; *koetoe andjiĕng* vloo; *koetoe tjoebada*ᶜ de vezels in de nangkavrucht; *koetoe aiĕ* een soort van spin; *bakoetoe* luizen zoeken; *bakoetoe hati awa*ᶜ *mantjaliĕ*ᶜ*nŏ* ik vind het erg vervelend hem te zien; II* een padisoort (v. H.).

كوتي **koeti** *mangoeti* in kleine stukjes afscheuren.

كۏتاي **kŏtai** *kŏtai-kŏtai* afgescheurd, in flarden; *mangŏtai-ngŏtai* afscheuren, in flarden scheuren (trans.); *kŏtai awa*ᶜ *gala*ᶜ in de beteekenis van: ik ben op van het lachen, ik kan niet meer; *kŏtai badan awa*ᶜ ik ben erg vermoeid.

كوجوت **koedjoei**ᵃ *mangoedjoei*ᶜ aan het eind of bovengedeelte met een touw of iets dergelijks vastbinden; om den hals binden, worgen; fig. verhinderen, beletten; *kŏ*ᶜ *kadidabiĕh kabau koedjoei*ᶜ *dahoeloe kakinŏ* als men een karbau wil slachten, moet men eerst zijn pooten vastbinden; *bakoedjoei*ᶜ *kandoeă* fig. vrij zijn, maar toch niet kunnen doen, wat men wil, b.v. zooals de soldaten; *mati bakoedjoei*ᶜ in de fig. beteekenis: van zorg of verdriet gestorven; *bakoedjoei*ᶜ *hati* in zorgvolle omstandigheden verkeeren; *takoedjoei*ᶜ vastgeraakt, verward in iets, verhinderd, belet; *lapèhkanlah koedŏ nantoen lah takoedjoei*ᶜ *kakinŏ* maak dat paard los, zijn pooten zijn in het touw verward geraakt.

†كوجوء **koedjoeă** I *si koedjoeă* een soort van plantje, waarvan de jonge blaadjes rauw als toespijs gegeten worden; II ook wel voor lans (vooral in geschr.).

كۏجڠ **kŏdjang** (zie *kŏdjè*ᶜ) stijf, b.v. *kŏdjang awa*ᶜ *kadinginan* ik ben stijf van de koude.

كوْجئْ **kōdjè**ᵉ onfatsoenlijke uitdrukkingen doen.

كوچنت **koetjoei**ᵉ spits toeloopend, kegelvormig, in knop, nog niet ontloken van bloemen, b.v. *boengō toe koetjoei*ᶜ *djoeō lai* die bloem is nog gesloten; fig. in elkander gekropen van vrees, b.v. *koetjoei*ᶜ *awa*ᶜ *kanai bérang* ik kroop in elkander, toen ik beknord werd; *mangoetjoei*ᶜ*kan talingō* de ooren intrekken, b.v. zooals paarden, die schrikken; *mangoetjoei*ᶜ*kan ikoeō* den staart tusschen de beenen trekken; *mangoetjoei*ᶜ*kan pajoeāng* een regenscherm dicht doen; *kambang-kambang koetjoei*ᶜ *paratian* nu eens vroolijk, dan weer uit het veld geslagen.

كوچڠ **koetjoeāng** (zie *kōtjong*).

كوْچڠ **kōtjong** I *mangōtjong* het boveneinde van iets vastbinden, een krop maken; *mangōtjong soempi*ᶜ het boveneinde van een zak dichtbinden; *mangōtjong mai*ᶜ *djō kapan* een lijk in het doodskleed wikkelen; II *hantoe kōtjong* een nachtgeest, die graven bezoekt.

كوچڠ **koetjiēng** I kat; *batoe koetjiēng* een steen, die eenigszins op een kat gelijkt, in de nabijheid van Kota Gadang; de bewoners gaan naar de plaats waar dat voorwerp is, om er, na lange droogte, regen af te bidden; *damar matō koetjiēng* een soort van doorschijnende damar, waarin veel gehandeld wordt; *koetjiēng paka*ᶜ een muizen- of rattenval; *maradésō koetjiēng* voor het oog zindelijk zijn; *baloeā dikoetjiēng* de katten zijn aan de dendeng geweest; *ba*ᶜ *koetjiēng lapèh sandjō* (zie bij *tidoeā*); *ba*ᶜ *koetjiēng mandjapoei*ᶜ *api* (zie *djapoei*ᶜ); *bakoetjiēng boetō* een soort van blindemannetje spelen; *bakoetjiēng latjoeih* insgelijks een kinderspel; II *koetjiēng-koetjiēng* een schelp, gebruikt om er geverfde stoffen mee glanzend te wrijven; III *mangoetjiēng-ngoetjiēngkan* kinderen op den schouder dragen, zoodat de beenen links en rechts op de borst van den drager afhangen.

كوچق **koetja**ᵉ I *mangoetja*ᶜ schudden; *mangoetja*ᶜ *baloei*ᶜ de aal uit zijn hol verjagen, door den grond met de voeten te drukken en heen en weer te trappen; *bakoetja*ᶜ schuddende zijn, geschud, beroerd worden; *djan dikoetja*ᶜ *djoeō médja oerang manjoerè*ᶜ schud toch niet aan de tafel, men schrijft; *bakoetja*ᶜ *aiē dè*ᶜ *gampō* het water schudt heen en weer door de aardbeving; *bakoetja*ᶜ *hati* wankelmoedig, bevreesd; *bakoetja*ᶜ *tandō ta*ᶜ *panoeāh* (zie *baria*ᶜ *tandō ta*ᶜ *dalam* (beide zegwijzen komen ook te zamen voor); II *takoetja*ᶜ minder worden van hoeveelheid, afgenomen, b.v. mager geworden; *koedō dèn takoetja*ᶜ *banai* mijn paard is zeer mager geworden; *bakoetja*ᶜ *iman* van een goede gedachte, van een flink voornemen teruggekeerd zijn.

كوچق **koetjiē**ᵉ stikdonker.

كوچل **koetjiē** *mangoetjiē* eensklaps of zonder waarschuwen heengaan, zich verwijderen, zich aan een zaak onttrekken; *djōlangnō lah samoepakat, koedian jō mangoetjiē* eerst deed hij mee, doch later onttrok hij zich; *mangoetjiēkan* anderen verlaten; *dikoetjiēkannō awa*ᶜ *ditangah djalan* hij liet mij eensklaps alleen onderweg; *takoetjiē* ergens eventjes voorbij, er overheen, ergens uitgegleden, afgeglipt, b.v. van een koord, dat te dicht bij den kop van den spijker zat; *takoetjiē tangah hari baikō dèn datang karoemah ang* straks, even na den middag, kom ik bij u; *bakoetjiēran* achtereenvolgens heengaande.

كوْچؤْ **kōtjō**ᵉ *mangōtjō*ᶜ schudden; *mangōtjō*ᶜ *karatèh* de kaarten schudden.

كوچيه **koetjèh** (ook *kōtjèh*) het smakkend geluid, waarmee de kampoengbewoner zijn poes roept en dat wordt voortgebracht door de punt van de tong tegen de tanden te bewegen; het geluid van een eekhoorn.

كوچاي **koetjai** I los, van of uit elkander der samenstellende deelen; *mangoetjaikan* los maken, uit elkander maken, door b.v. ruw met het voorwerp om te gaan; laten zakken b.v. van een kleedingstuk; een andere richting geven, b.v. aan het water; *takoetjai* losgeraakt, uit elkander gegaan, niet stevig meer, b.v. van oude meubelen; II *mangoetjai** (zie *mangoetjiē*).

كود **koedō** I paard; *koedō gadang* of *koedō nagari* een beruchte, ontuchtige vrouw; *bakoedō* te paard zitten, een paard of paarden

hebben; *mampakoedŏ* als een paard behandelen; *tjawan tapa*ᶜ *koedŏ* een soort van kom van grof aardewerk; *koedŏ-koedŏ* een hangsieraad of speelgoed van pandanblad gemaakt; de twee stokjes aan de binnenkoorden van de tandaian bij het weeftoestel; *koedŏ-koedŏ rabab* soerdine; *ba*ᶜ *koedŏ tatjiri*ᶜ in gedurige herhaling vervallen; *ba*ᶜ *koedŏ hanjoei*ᶜ zegt men van iemand, die bij het lachen zijn tanden laat zien; *mangandŏkan tandoeă*ᶜ *koedŏ* verlangen naar iets, wat niet bestaat of onmogelijk is, het onmogelijke wenschen; II *bakoedŏ* een dobbelspel, waarbij men twee duiten langs een hellend vlak laat rollen.

كوديس **koedih** jeukende huiduitslag, schurft.

كودغ **koedoeăng** afgekapt, afgehouwen, verminkt; *palasi*ᶜ *koedoeăng* het bekende spook; (in 't Riouwsch *penanggal*); *mangoedoeăng* afkappen, afslaan, afhouwen de eindleden; *mangoedoeăngkan* iets gebruiken om af te kappen, voor een ander afkappen; *mangoedoeăngi* in veel stukken verdeelen, veel dingen afkappen; *pangoedoeăngan* het afgeknotte stuk; ook de plaats of keep, waar men in kapt; *koedoeăngan* het overgebleven gedeelte; *sakoedoeăng* een stuk, een gedeelte; *sakoedoeăng limbè*ᶜ *sakoedoeăng lintah* half limbat (een vischsoort) half bloedzuiger, veranderlijk, nu zus dan weer zoo, hinkende op twee gedachten; *ba*ᶜ *sikoedoeăng boeliĕh tjintjin* evenals iemand, wiens vingers afgekapt zijn, een ring krijgt; fig. men heeft er niets aan; *tjintjin soedah kalingkiĕng koedoeăng* de ring is klaar, maar de pink is afgekapt; fig. mosterd na den maaltijd; *inda*ᶜ *bidoeă*ᶜ *karam sakoedoeăng* een vaartuig vergaat niet gedeeltelijk; fig. het ongeluk of de schande treft er niet één maar allen, die bij elkander behooren.

كودق **koedoeă**ᵉ nek; *kakoedoeă*ᶜ *angŏ*ᶜ de adem gaat naar den nek; fig. voor: zeer vermoeid zijn; *manjangka*ᶜ *koedoeă*ᶜ een afschuw hebben van iets; *maramang* of *gadang koedoeă*ᶜ zeer bang zijn, te berge rijzen van de haren; *takoedoeă*ᶜ tot aan den nek, b.v. *takoedoeă*ᶜ *mandabiĕh* tot aan den nek slachten en dus verder snijden of hakken, dan noodig is; fig. voor: te veel winst nemen, afzetten.

كودم **koedam*** (zie *goedan*).

كودوْ **koedŏ**ᵉ (zie *koelŏ*ᶜ).

كوْدي **kŏdi** (*koedi*) twintigtal, riem; *sakŏdi* = 24 *kajoe*.

كوْر **koeiĕ** hark; *koeiĕ barŏ* smidspook; *mangoeiĕ* harken; *mangoeiĕkan* iets bij elkander harken, iets van zijn plaats schoppen of wegwippen, b.v. met de punt van een stok; – verdrijven, wegjagen, b.v. een persoon uit een vergadering.

كورو **koerŏ** koorts; *koerŏ-koerŏ* hangslot.

كورس **koerèh** I *sakoerèh* een boek, een katern papier; eenige vellen papier in elkander; II geluid om de kippen te roepen; III *mangoerèhkan* voor een ander werken of den kost zoeken; *hambŏ soerang samiĕng mangoerèhkan ana*ᶜ*-ana*ᶜ *kŏ* ik ben alleen om het onderhoud voor deze kinderen te zoeken; *mangoerèhkan hoetang* middelen of geld zoeken, om schuld af te betalen, b.v. *djan ang badjalan samiĕng koerèhkan hoetang ang dahoeloe* loop niet weg, maar zoek eerst middelen, om je schuld af te betalen; *bakoerèh* door eenig bedrijf zijn bestaan zoekende.

كورس **koeroeih** mager, schraal; *mangoeroeih* mager maken; *mangoeroeihi* langzamerhand achteruitgaan in kracht, lichaamsbouw, dikte, enz.; *inda*ᶜ *oerang koeroeih ta*ᶜ *makan, koeroeih dimaboeă*ᶜ *paratian* men wordt niet mager als men niet eet, maar wel als men zorgen heeft; *mampalihè*ᶜ*kan koeroeih ta*ᶜ *babadjoe* fig. zijn eigen armoede openbaar maken, door b.v. in het geheel niets te presenteeren, als er iemand bij ons komt.

كورغ **koerang** ontoereikend, minder, min, te min, ontbrekend, gebrek hebben aan, minder worden, inkrimpen; *hambŏ koerang oeang* ik heb behoefte aan geld; *koerang parèsŏ* 't is (door mij) niet genoeg onderzocht, d. w. z. ik weet het niet, 't is mij niet bekend; *mangoerangi* iets verminderen, langzamerhand minder worden; *mangoerangkan* iets afnemen van iets anders, met iets verminderen; *kakoerangan* te

min; gebrek hebben aan iets; het mindere, verschil van het eene in vergelijking met het andere; *hambŏ kakoerangan tigŏ roepiah* ik heb drie gulden te min; *kakoerangan aiĕ* gebrek hebben aan water; *kakoerangan badan* gebrek hebben aan lichamen; fig. arm aan familieleden; *kakoerangan pitih kŏ padŏ pitih toe lai sapoeloeăh roepiah* dit geld is tien gulden minder dan dat; *sakoerang koerangnŏ* op zijn minst, in de laagste trap; *koerang sasai sabalangŏ* er mankeert slechts één stukje aan een pot vol; fig. er mankeert een klein beetje aan; *oerang koerang* een onaanzienlijk persoon, iemand van onaanzienlijke afkomst; *bakoerang-koerang* van alles niet genoeg, van alles een weinig; *labiĕh koerang* zoowat of ±, plus minus, b.v. *labiĕh koerang tigŏ hari* zoowat drie dagen; *talabiĕh-takoerang* of er te veel of te weinig is, b.v. *talabiĕh-takoerang bakarilahan samiĕng kitŏ* of er te veel of te weinig is, we zullen er vrede mee hebben.

كورغ **koeroeăng** I *mangoeroeăngkan* in een hok opsluiten, schutten; *bakoeroeăng* opgesloten, ook in huis gehouden, b.v. van jonge huwbare vrouwen gezegd; *matŏ lapèh badan bakoeroeăng* vrij zijn, doch toch onder zeker toezicht staan; *koeroeăngan* gevangenis; *takoeroeăng di oendang* volgens de wet onder verdenking of schuldig zijn; *takoeroeăng di adat* volgens de adat onder verdenking of schuldig zijn; *kŏ soerang si Anoe samiĕng nan naiĕ masŏ itoe kahilangan takoeroeăng jŏ di oendang* als N.N. alleen bij u geweest is, en ge op dat oogenblik iets kwijt geraakt zijt, rust volgens de wet, op hem de verdenking; II *takoeroeăng* of *tangkoeroeăng* een soort van gebak, oliebollen.

كرغ **kòrong** I halskraag, bij duiven; *boeloe matŏ kòrong* samengegroeide wenkbrauwen; *koedŏ kòrong** een paard met witte haren boven de hoeven; *kòrong kampoeăng* omtrek, grens van de kampoeng; II kajuit, hut, slaapstede aan boord van een vaartuig.

كرغ **kòrèng** streep, veeg; *bakòrèng-kòrèng* met strepen, vlekken bemorst zijn; *si kòrèng* vooral van honden, die onregelmatige strepen over 't lichaam hebben.

كورق **koerò** een soort van ringworm; *mangoerò hati maliĕ* een afkeer hebben, om iets te zien.

كورق **koeroeă** uitholling, evenwijdig met den bovengrond; ook loket in een schrijftafel; de lade, opening in een tafel; *bakoeroeă di roemah* zich in zijn huis schuil houden, b.v. van iemand, die bang is voor zijn schuldeischers; *takoeroeă* verborgen zijn achter of in iets, b.v. in een woning, achter het geboomte, enz.

كورق **koeriĕ** I gespikkeld, b.v. *ajam koeriĕ* gespikkelde kip; II* een padisoort (v. H.).

كورن **koeran** (ook *kŏram* of *kŏran*) I* een aarden vuurtest, op de prauwen gebruikt als stookplaats voor het bereiden van spijzen; II meer algemeen vuil op de huid; *poetiĕh nan tida bakoeran, hitam nan tida batjata* wit zonder zwart en zwart zonder vlekken = zuiver.

كورو **koeroe** (zie *soemangè*).

كره **kòròh** *kòròh-kòròh* luchtpijp; *bakòròh-kòròh* snorken, rochelen, reutelen in de keel bij moeielijke ademhaling.

كويس **koeih** geluidnabootsing, b.v. van dat, wat men hoort als paarden eten; als men met den elleboog op de knie stoot; aansporing tot voorwerpen om vooruit te gaan; *mangoeih* met de tanden afbijten; *djan ditoentoeăng lai taboe toe, koeih samiĕnglah* snijd dat suikerriet niet verder in stukken, bijt het maar af; *bakoeih* elkander bijten, b.v. zooals vechtende paarden; elkander bijten, onder het geven van kussen met den mond (niet met den neus, zooals de Maleiers ook doen).

كوسى **koesoei** verward, in de war; *oerang koesoei* menschen, die met elkander in tweespalt leven, of het niet eens zijn; *hati koesoei* ongerust, niet op zijn gemak zijn; *nagari koesoei* een land, waar de zaken nog niet goed geregeld zijn; onrustig; *mangoesoei* in de war brengen, verontrusten; *mangoesoeikan* iets of iemand verontrusten; *kŏ bakoesoei gondjong* fig. er mocht eens verdriet of onrust ontstaan.

كوسو **koesoeă** *mangoesoeă api* vuur uitma-

ken, door het door elkander te wrijven of uit te trappen; *koesoeă galaᶜ* schaterlachen; *takoesoeă* plotseling dood gebleven.

كوسس **koesoeih** nadere verklaring, opheldering; *mangoesoeih* om nadere opheldering vragen, nader onderzoeken.

كوسغ **kòsong** (op hfdpl.) ledig.

كوسق **koesoeăᶜ** of *daoen koesoeăᶜ* een soort van bladeren als surrogaat voor zeep; *bakoesoeăᶜ* het vuil van het lichaam wasschen; *bakoesoeăᶜ batindjoe* hevig vechten; *bakoesoeăᶜ galaᶜ* hard lachen van veel personen; *mangoesoeăᶜ* wrijven, opwrijven, schoonwrijven of wasschen; *mangoesoeăᶜkan* iets gebruiken om er mee te wrijven; *mangoesoeăᶜi* iemand of iets wrijven; *mangoesoeăᶜ-ngoesoeăᶜ poenggoeăng oerang* vleien, strooplikken; *minjaᶜ koesoeăᶜan* olie, om de huid tegen steken, branden, enz. bestand te maken; ook als geneesmiddel gebruikt om het lichaam in te wrijven.

كوسه **koesoeăh*** (zie *koesoeă*).

كوساي **koesai** op, af, uit, gedaan (zie *oesai*); *mangoesaikan* op, uit, gedaan maken, b.v. *hambŏ mangoesaikan karadjŏ hambŏ* ik zal mijn werk afmaken.

كوڤي **koepiĕ** *mangoepiĕ* bij kleine stukjes afnemen, afpeuteren; *mangoepiĕ djagoeăng* de djagoengkorrels afpeuteren; *mangoepiĕkan* voor een ander afpeuteren, enz.; *indaᶜ talòᶜ dikoepiĕ* iets of iemand, waarvan niets af te nemen is; van personen, die niets missen kunnen, al praat men nog zoo.

كوڤس **koepèh** (op hfdpl.) *mangoepèh* schillen, pellen, doppen, van de huid ontdoen.

كوڤغ **koepang** gewicht om goud te wegen, een waarde van 6 of 10 *oeang; sakoepang anam* = 6 *oeang anam* (*pitih sirah*, *pitih hitam*) = 30 cents, 10 cents; *sakoepang poeloeăh* = 6 *oeang poeloeăh* (*pitih sirah*) = 50 cents; *sakoepang lapan* = 6 *oeang lapan* (*pitih sirah*) = 40 cents.

كوڤق **koepaᶜ** afgebroken, stuk, doorgebroken; *mangoepaᶜ* afbreken, doorbreken, knakken; *koepaᶜ lah taboe kŏ andjiᶜ dèn sakarèᶜ* breek dit suikerriet door en geef mij er een stuk van; *koepaᶜ boedjanglah ang* veel gebruikte verwensching tegen jonge mannen; breek af, terwijl ge nog een knaap zijt; *koepaᶜ gadihlah kau* hetzelfde tegen jonge vrouwen; *mangoepaᶜkan* iets afbreken, b.v. *koepaᶜkanlah rantiĕng kajoe toe* breek dien tak van den boom af.

كوڤن **kŏpan** verbastering van »schoppen” in ’t kaartspel.

كوڤو٢ **koepoe-koepoe** (zelden) vlinder, kapel.

كوڤيء **kòpèᶜ** een taschje, een zakje van rotting.

كوق **koeaᶜ** I naam van een nachtuil; II *bakoeaᶜ* uit elkander gaande of gegaan van een menigte, ten einde passage te geven; ruimte maken, wijken; ook van twee personen, die dicht bij elkander zitten ieder wat opschuiven; van een omheining uit elkander zijn of liggen; *mangoeaᶜkan* uit elkander duwen of doen wijken; *mangoeaᶜkan bala* het gevaar doen wijken, door b.v. bij hevige ziekten, in optocht biddende rond te gaan; zich zelf verwijderen, ten einde gevaar te ontgaan.

كوكت **koekoeiᶜ** krom, samengetrokken van de vingers of toonen; fig. op; b.v. van geld; *mangoekoeiᶜ* uitkrabben, uitschrappen, zich schrammen; *djan dikoekoeiᶜ banai parioeăᶜ toe, kapasoeăᶜ baikŏ* schrap dien pot niet zoo hard uit, er zal een gat in komen; *mangoekoeiᶜkan* opmaken; *takoekoeiᶜ* opgeraakt, zich geschramd hebben; *takoekoeiᶜ kanjiĕng awaᶜ tarambau* ik schramde mij het voorhoofd met vallen; *mangoekoeiᶜ-mangakèh* zich uitsloven om zijn levensonderhoud te verdienen.

كوكو **koekoeă** *mangoekoeă* raspen, afschrapen, afkrabben; *koekoeăran* rasp; fig. voor iemand, die maar voor één werk deugt; *saboeah adòᶜ baᶜ koekoeăran* hetzelfde; *baᶜa tŏ djanŏ koekoeăran karambiĕ djoeŏ nan kahabih* in den zin van: gij, rasp, hebt gemakkelijk praten, of hoe kan het anders, doch wij, klappers, worden maar opgemaakt, of moeten het ontgelden; fig. tegen personen, die maar gemakkelijk over iets praten kunnen of aanraden, zonder er bij te den-

ken, wat de anderen daaronder te lijden hebben.

كوكس **koekoeih** I (op hfdpl.) *mangoekoeih* in damp koken, gaar stoomen; *koekoesan* een gevlochten mandje in den vorm van een peperhuis, dat in den ketel gehangen wordt en waarin men de rijst gaar stoomt; II naam van een bunsing.

كوكغ **koekang** de luiaard.

كوكق **koekoeă**ᵖ gekraai; *bakoekoeă*ˢ kraaien; *koekoeă*ˢ *ajam* 's morgens vroeg, gewoonlijk tusschen 3 en 6 uur; *sakali, doeŏ kali tigŏ kali hajam bakoekoeă*ˢ ongeveer 2, 3, 4 uur 's nachts.

كوكو **koekoe** I klauw, hoef, nagel; *mangoekoekan saoeăh* het anker vastzetten; *pasa*ˢ *koekoe* een of meer zwarte streepjes op den nagel, o.a. beschouwd als teeken van slimheid; *boengŏ koekoe* de witte vlekjes op den nagel, 't maantje; *padi koekoe balam* een soort van padi; *tji*ˢ *koekoe* vuil onder de nagels; *satji*ˢ *koekoe* een heel klein beetje; *ngiloe-ngiloe koekoe* lauw van het water; *aloen bakoekoe na*ˢ *mantjatja*ˢ nog geen nagels hebben en al willen krabben; fig. van zaken willen spreken, waarvan men nog geen verstand heeft; *maandò*ˢ*kan koekoe ba*ˢ *harimau* (zie *andò*ˢ); II geluid van de duif.

كوكو٢ **kòkò**ᵖ *mangòkò*ˢ het geluid van de kip, die haar jongen roept.

كوكه **koekoeăh** oud, afgeleefd, versleten.

كوكه **kŏkah** (zie *kakah*).

كوكه **kòkòh** I hecht, sterk, stevig, duurzaam, flink, gereed, klaar, klaargezet, gepakt, b.v. *makanan lah kòkòh* het eten is al klaargezet; *habihnŏ kòkòh* alles is gepakt; *bakòkòh* zich klaar, gereed maken, uitrusten; *mangòkòhkan* iets klaar, sterk, enz. maken; II *si kòkòh* naam van een nachtvogel.

كوكه **kŏkèh** *kŏkèh gala*ˢ aanhoudend hard lachen; *mangŏkèhkan gala*ˢ iemand aan het lachen maken.

كوكي **koekai** I naam van een zoetwatervisch; II *lah koekai* afgeleefd.

كول **koea** *takoea* heen en weer bewogen, b.v. takken door den wind; *mangoeakan* heen en weer bewegen van lange voorwerpen.

كولت **koeli**ᵖ I vel, bast, schil, omkleedsel, enz.; fig. oppervlakkig; in enkele punten of trekken, schema, b.v. bij het verklaren of vertellen van iets; b.v. *koeli*ˢ*nŏ baharoe nan dèn katŏkan kèh nŏ, isinŏ aloen* ik heb 't hem pas oppervlakkig verteld, het ware nog niet; *mangoeliti* of *mangoeli*ˢ*i* iets schillen, enz.; *mangoeli*ˢ*kan* iets daartoe gebruiken of voor een ander schillen; *bakoeli*ˢ*-koeli*ˢ langdurig op één plaats blijven, b.v. *bakoeli*ˢ*-koeli*ˢ *djŏ binjinŏ apa*ˢ*nŏ di roemah* zijn vader blijft met diens vrouw steeds thuis; *koeli*ˢ *hari* opperhuid; *amèh koeli*ˢ goudschilfers; *ba*ˢ *koeli*ˢ *dasoen* zeer dun; *koetikŏ panèh lah loepŏ katjang koeli*ˢ*nŏ* als de zon schijnt denkt de katjang niet aan haar schil; fig. als men in goeden doen gekomen is, vergeten wie vroeger onze weldoeners waren; II geluid van een kiekendief; *hari panèh alang bakoeli*ˢ het is warm en de kiekendief schreeuwt; fig. weemoedig aangedaan zijn, met treurige gedachten vervuld zijn.

كولر **koeloeă** *koeloeă-koeloeăran* met te weinig water gekookt, b.v. *nasi koeloeă-koeloeăran* rijst, die met te weinig water gekookt is.

كولس **koeloeih*** (zie *boeloeih*).

كولغ٢ **kòlong-kòlong** *kòlong-kòlong tali baroeă*ˢ een ring van rotan, waarop het touw gewonden is, dat dient om den klapperaap te besturen bij het plukken van klappers (v. H.).

كولق **koeloei**ᵖ I onbesneden; II niet flink, niet netjes, ordeloos, wanordelijk; *koeloei*ˢ *goentiĕng badjoe awa*ˢ de snit van mijn baadje is niet netjes.

كولق **koela**ᵖ een maat van vier gantangs; *mangoela*ˢ*i* met een *koela*ˢ meten (de maat wordt hier gewoonlijk *soekè*ˢ genoemd).

كولق **kŏlè**ᵖ* naam van een vaartuig.

كولم **koelam** (zie *koelò*ˢ).

كولم **kŏlam** vijver.

كولن **koelan** I (zie *koeloei*ˢ); II *mangoelan dèta* een hoofddoek geheel in orde brengen, zoodat hij er netjes uitziet.

كولن **koeloen** I *mangoeloen* in den mond houden, b.v. *djan dikoeloen djari-djari* houd

ie vingers niet in den mond; *katŏkanlah djan dikoeloen djoeŏ** zeg het toch, houd de woorden niet in den mond; *baᶜ ambatjang dikoeloen* fig. voor personen, die er overtollig netjes uitzien, met geplakte haren en stijf gestreken kleeren loopen; II *koeloen-koeloen* een soort van duizendpootachtig dier, dat zich als een knikker oprolt, zoodra men het aanraakt; ook een soort van goudwerk, in den vorm van een kegeltje en om den pols gedragen.

كولوٓءْ **koelòᵖ** *mangoelòᶜ* in zijn geheel en ter smuik in den mond stoppen, b.v. een aardappel, zonder hem vooraf te breken; *mangoelòᶜ labŏ* de winst alleen opstrijken, zonder dat anderen het weten.

كوله **koelah** vierkante waterbak, vijver.

كولي **koeli** (op hfdpl.) sjouwer, lastdrager, daglooner.

كوليٓءْ **koelèᵖ** *mangoelèᶜ* kauwen met gesloten mond, mummelen; *mangoelèᶜ-ngoelèᶜ makan* met lange tanden eten; *sakoelèᶜ* een klein beetje.

كولاي **koelai** *takoelai* slap naar beneden hangende, b.v. het hoofd, de armen, enz.; *mangoelaikan* iets slap doen hangen; *bakoelaian* van veel voorwerpen: slap naar beneden hangende, b.v. van de pisangbladeren, enz.; *andjiĕng koelai* een hond met afhangende ooren; *bibiĕ takoelai* hanglip; *déta koelai* een hoofddoek, waarvan de twee punten naar beneden hangen.

كوما **koema** I vuil, morsig; *mangoemai* vuil maken, bemorsen, bezoedelen, in opspraak brengen, in een kwaden reuk komen; *kaa poelŏ bakawan-kawan djŏnŏ, mangoemai namŏ ang samiĕng* waarom moet ge met hem omgaan, ge brengt uw naam in opspraak; II *kain koema-koema* de stof, die wij kielengoed noemen.

كوموا **koemoeă** *mangoemoeă* (zie *koemoeiᶜ* I of *koemòᶜ*); *bakoemoeă-koemoeă* den mond spoelen; *sakoemoeă* één spoelsel, zooveel als er in den mond gehouden kan worden.

كوميس **koemih** alleen als sikje aan de onderlip; *basikoemih makan* gedurig, doch kleine stukjes te gelijk eten, b.v. van personen, die snoepachtig zijn; *basikoemih di pitih* het geld bij kleine beetjes uitgeven, om aan een koopzieke neiging te voldoen.

كومن **koeman** huidmijt, huidmade, voorkomende vooral bij schurft; *koeman gadjah* een groote soort daarvan; *koeman aïĕ* een waterpuistje; *sagadang koeman* zeer klein.

كوموٓءْ **koemòᵖ** (zie *koemoeiᶜ*).

كوموي ءْ **koemoeiᵖ** I *mangoemoeiᶜ* in den mond werpen van veel kleine voorwerpen, b.v. rijstkorrels, broodkruimels (men gebruikt gewoonlijk *koemòᶜ*); II fig. verduisteren, stil voor zich houden; *mangoemoeiᶜ labŏ* = *mangoelòᶜ labŏ*.

كومواه **koemoeăh** (zie *koema*); *anaᶜ koemoeăh* vuilik, morspot; *oerang tamakan di nan koemoeăh* iemand, die iets vuils naar binnen gekregen heeft, n.l. door opzet van een ander, met het doel om hem ziek of dood te maken, of wel aan zich te hechten.

كوميٓءْ **koemèᵖ*** lief, bevallig, snoeperig, van kleine voorwerpen meestal: fijn; *mangoemèᶜ* fijn maken met de tanden.

كونت **koeniᵖ** (zie *koenjiᶜ*).

كونڠ **koenang** *koenang-koenang* vuurvlieg, glimworm.

كونيڠ **koeniĕng** (zie *koenjiĕng*).

كونون **koenoen** indien, wat betreft, aangaande; *koenan hoedjan hari, indaᶜ djadi hambŏ pai* indien het regent, ga ik niet; *koenoen badjalan koeèᶜ banai awaᶜ nŏ* wat het loopen betreft, daarin is hij zeer sterk; *koenoen katŏ oerang baᶜa tŏ taᶜ kabaᶜ nantoen* wat aangaat, hetgeen men vertelt, waarom zou dat niet zoo kunnen zijn? in vereeniging met *kòᶜ* beteekent het zooveel als *apa lagi; sadang awăᶜnŏ taᶜ tahoe, kòᶜ koenoen awaᶜ dèn* zelfs hij weet het niet (hij weet het niet eens) hoeveel te minder ik dan (zie *kòᶜ*).

كوٓوءْ **koeòᵖ** gapen, geeuwen; *koeòᶜ-koeòᶜi* gedurig geeuwen; *takoeòᶜ labŏ* veel winst gekregen hebben.

كوو **koeau** de argusfazant.

كوه **koeah** saus, sap, nat, voor alles wat als vloeibare zelfstandigheid bij wijze van saus ge-

bruikt wordt; *mangoeahkan* als saus over iets heengieten; *mangoeahi* besauzen; *takoeahkan* fig. begonnen zijn aan iets, waarvan men niet meer terugkeeren kan, b.v. *kòˢa kòˢa karadjŏ pikiĕkan banai dahoeloe, malah takoeahkan isoeăˢ djan soeroeiˢ* wat ge ook wilt doen, denk er eerst ernstig over, want als ge eenmaal begonnen zijt, kunt ge er later weer niet van terug; *tjawan poengkoeiˢ koeah* fig. stokebrand; *koeah tatoenggang kanasi* evenals saus, die bij ongeluk over de rijst gestort is; fig. door een zijner bloedverwanten beetgenomen zijn: 't is zoo heel erg niet (zie ook *toenggang*); *baˢ koeah djangèˢ* fig. een treuzelaar, talmkous, saaie kerel; *bòeliĕh laoeăˢnŏ naˢ koeahnŏ* vleesch krijgen, waar saus begeerd wordt; fig. liever hebben datgeen, waarvan men de voordeelen geniet, dan hetgeen ons aangeboden wordt, al lijkt dat ook beter.

كوهو **koehoeă** hoest, het kuchen, hoesten; *mangoehoeă* hoest veroorzaken; *mangoehoeăkan* kuchen met een doel, b.v. om aan te duiden, dat men er is of om iemand te plagen; *koehoeă kahaˢ* erg hoesten; *dikoehoeă* door hoest aangetast zijn.

كوي **koeai-koeai*** naam van een plant; *palapah koeai-koeai* de met dorens bezette bladstelen ervan, als onheil afwerend middel op de hoeken van sawahs gezet (v. H.).

كويغ **koejang** ziekte bij de kippen.

كويق **koejoei**ᵖ door en door nat; *mangoejoeiˢkan* door en door nat maken.

كويق **koeja**ᵖ *mangoejaˢ* scheuren, opscheuren, verscheuren, rijten, van een rijten; *koejaˢ-koejaˢ* in veel stukken, op veel plaatsen gescheurd; *dikoejaˢ harimau* verwensching: mogen de tijgers je verscheuren; *mangoejaˢ arang* hard spreken of schreeuwen.

كويق **koejoeă**ᵖ* hond.

كوين **kŏjan** (op hfdpl.) gewicht van verschillende zwaarte.

كويو **koejoe** I wordt gezegd van het voorwerp, waarop bij weddenschappen niet of weinig wordt ingezet; tegenovergestelde van *kahioen* of *kajoen;* niet of weinig in trek zijn, van weinig belang geacht worden, weinig of niet geteld; er verslagen uitzien, uit 't veld geslagen; *dahoeloe samoelia a oerang toe, kini lah koejoe* vroeger was hij zeer beroemd, thans is hij niet meer in tel; II *basikoejoe* naam van een kinderspel.

كويو **koejò**ᵖ *mangoejòˢ* tasten, voelen naar iets, naar iets op den tast zoeken; *mangoejòˢi* iets betasten; *koejòˢ-koejòˢ* naar verscheidene voorwerpen tasten.

كويه **koejoeăh** *takoejoeăh* urineeren.

كوييت **koenji**ᵖ kurkema, ook als geneesmiddel gebruikt; *ampoe koenjiˢ* de hoofdwortel van deze plant; *mangoenjiˢ* de kleur van kurkema aannemen; *koenjiˢ babaoe* een witte welriekende soort; *si ngoenjiˢ* een soort van sprinkhaan en de half rijpe kemirie (naar de kleur zoo geheeten); *nasi koenjiˢ* zegt men hier gewoonlijk voor *nasi koenjiĕng; indaˢ koenjiĕng di koenjiˢ* doorgaans met bijvoeging van *indaˢ hitam di harang* fig. voor iemand die onvatbaar is voor het praten of vleien van anderen; ook overeenkomende met: al draagt een aap een gouden ring, hij is en blijft een leelijk ding.

كويغ **koenjiĕng** I geel; *poetiĕh koenjiĕng* bleek geel; *koenjiĕng dèn* mijn lieveling, mijn hartje, gebruikt tegenover kinderen; *kakoenjiĕngan* geelachtig; *nasi koenjiĕng* (zie *koenjiˢ*); II* een padisoort (v. H.).

كويم **koenjam** tandeloos; *takoenjam* = *takoenjiˢ*.

كنيو **kŏnjŏ** *mangŏnjŏ* mompelen, pruttelen, in zich zelf praten, zooals oude lieden.

كويه **koenjah** *mangoenjah* kauwen, fijn malen met de tanden, ook sirih eten, b.v. *nambèˢ lai badjalan, mangoenjah dahoeloe* wacht nog wat met weg te gaan, gebruik eerst een pruimpje; *lamaˢ laoeăˢ dikoenjah-koenjah èlòˢ katŏ dioelang-oelang* vleesch is pas lekker als het fijn gekauwd wordt en een gezegde duidelijker, meer begrijpelijk, als het herhaald wordt.

كويء **koenjè**ᵖ *mangoenjèˢ* niet geven; niet afstaan; *takoenjèˢ* te leurgesteld; *mangoenjèˢkan* iemand te leurstellen.

كه **kah** geluid van een schaterlach.

كه **kòh*** twijfel uitdrukkende; *injŏ kòh* zou hij of zij 't zijn?

كهندق **kahanda**ᵓ wensch, verlangen, begeerte, wil, doel, oogmerk; *kahandaᵓ hati* hartewensch; *sakahandaᵓ* één in verlangen, enz. zijn; hetzelfde doel, enz. hebben; *bakahandaᵓ* begeerte, enz. hebben; *mangahandaᵓi* naar iets verlangen, enz.

كهيون **kahioen** of *kajoen* het tegenovergestelde van *koejoe* in trek, gewild zijn b.v. van koopwaren.

كي **kiŏ** I naam van een zeevisch; II *tjandŏ kiŏ* slim, geslepen, sluw, verstandig (komt ook aaneengeschreven voor.

كبير **kibië** onrechtvaardig, partijdig.

كيبغ **kibang** (*kĕbang*) naam van een mand, o.a. van dien, welken men in de koffietuinen meeneemt, om er de geplukte vruchten in te doen; *kibang* (*kĕbang*) *sandangan* een soort van tasch, waarin de maaltijd- en rookbenoodigdheden meegenomen worden.

كيبو **kéboe** *si kĕboe* naam van een plantje.

كيبه **kébòh** linksch zijn, n.l. de rechterhand weinig of in het geheel niet gebruiken.

كيت **kitŏ** pers. voornw. 1ᵉ pers. meervoud met inbegrip van den hoorder; (in 't enkelvoud gebruikt als 2ᵉ pers. tegen personen, die men niet kent, b.v. *dari ma kitŏ* van waar is u? *bakitŏ-kitŏ* wij goede kennissen onder elkander.

كيت **kioei**ᵓ I (zie *kia*); II piepend geluid, b.v. van een wiel, schroef, hengsel, enz.

† كيتر **kita** *mangitakan* losrukken, b.v. den arm, als iemand ons daarmee vasthoudt; *hambŏ patjiᵓkan kaki koedŏ dikitakannŏ lapèh* ik hield het paard bij den poot vast, doch het rukte zich los.

كيتر **kitië** *bakitië* snel in het rond draaien, b.v. van een wiel; *bakitië-kitië* zeer vlug voortbewegen, b.v. *bakitië-kitië tangannŏ manjoerèᵓ* zijn hand beweegt zich zeer snel bij het schrijven; *kitië-kitië** een molentje.

كيتغ **kétong** *mangĕtong* plotseling of met een ruk zich van iets afkeeren, b.v. van iemand, die boos wordt; *mangĕtongkan* met geweld iets van zijn plaats nemen, b.v. een brief uit de handen trekken, een hoed van een ander afnemen, enz.; *bakĕtong-kĕtong* voortdurend in de nabijheid van iets of iemand zijn, b.v. van kleine kinderen, die hun vader of moeder om de beenen loopen of drentelen, b.v. *èlŏᵓ badjalan-djalan padŏ bakĕtong-kĕtong diroemah samiëng* 't is beter te gaan wandelen, dan altijd zoo in huis te draaien.

كيتغ **kitiëng** of *tjitiëng* snel, zeer vlug, b.v. *koedŏ nantoen kitiëng larinŏ* dat paard loopt zeer snel.

كيتق **kitië**ᵓ (meer algemeen *gitiëᵓ*) kittelen.

كيتو **kitoe** *sakitoe* zooveel als dat; *sakitoe banjaᵓnŏ pitih nan tapai* zooveel geld is er uitgegeven.

كيتي **kiti** (zie *koeti*).

كيتيء **kètè**ᵓ klein, gering, weinig, onbelangrijk; *mangètèᵓkan* verkleinen, klein maken; *mampakètèᵓ* kleiner maken, b.v. van een te groot kleedingstuk; *kakètèᵓan* het stuk, dat iets kleiner is in vergelijking van iets anders; *bakètèᵓ-kètèᵓ* bij kleinigheden, in het klein; *balari kètèᵓ* met kleine stapjes hard loopen; *mandoeŏ kètèᵓ* in korten galop; *kètèᵓ hati* kwalijk nemen; *nan di hati kètèᵓ* hetgeen men sterk verlangt, b.v. *roemah nan baᵓ itoe dihati kètèᵓ hambŏ banai* zulk een huis is mijn vurig verlangen.

كيجت **kidji**ᵓ afgunstig (Arab.); donker, waarvoor ook *pidjiᵓ* b.v. *djan badjalan djoeŏ bagŏ hari bakidjiᵓ* ga toch niet van huis, 't is immers al donker.

كيجغ **kidjang** naam van een hert.

كيجق **kidjò**ᵓ het open en dicht doen van de oogen; *mangidjòᵓ* de oogen open en dicht doen, een teeken met de oogen geven, knipoogen; *boelan bakidjòᵓ* of *hari bakidjòᵓ* het afnemen van de maan; *lah bakidjòᵓ boelan kini* 't is nu na den 15den; *takidjòᵓ-kidjòᵓ* flonkeren, tintelen van de sterren; *sakidjòᵓ* eventjes, een oogenblikje.

كيجم **kidjam** *mangidjam* sluiten, dicht gaan van de oogen; *mangidjamkan* sluiten, dicht maken van de oogen; *takidjam* gesloten, geloken, ingedommeld; *sakidjam* een oogenblik.

كيچُت **kitjoeiˁ** *bakitjoeiˁ* piepen, b.v. van een wiel, slijpsteen, enz.; kraken, knarsen; *bakitjoeiˁ garaman* op de tanden knarsen.

كيچت **kitjiˁ** (zie *kètèˁ*).

كيچغ **kitjiĕng** half gesloten van het oog; *mangitjiĕng* pinken met de oogen.

كيچغ **kétjang** (zie *kintjang*).

كيچغ **kètjèng** *mangètjèng* scheuren, in stukken trekken, vaneen rijten; *bakètjèng-kètjèng* in stukken gescheurd.

كيچق **kitjòˁ** de smaak van iets; *mangitjòˁ* proeven, den smaak van iets onderzoeken, smaak krijgen; van sommige vruchten: meer dan half rijp; *indaˁ takitjòˁ di nan lamaˁ* nooit iets lekkers geproefd hebben, nooit iets aangenaams ondervonden hebben.

كيچو **kitjau** I *bakitjau* het roepen van de moerai; *moerai bakitjau* 's morgens vroeg; *moerai bakitjau hari siang* de moerai roept en de dag breekt aan; fig. zoo klaar als de dag; II *mangitjau* zich stil verwijderen, heengaan zonder verlof daartoe te vragen, ronddraaien, rondduikelen, b.v. van een vlieger; *takitjau* gehaast zijn, drukte, bezigheden hebben.

كيچه **kitjoeăh** bedrog, list, streek; *mangitjoeăh* bedriegen; *bakitjoeăh* dubbelhartig, veinzende zijn; *takitjoeăh* bedrogen zijn; *pangitjoeăh* bedriegerij, list, middel aangewend om te bedriegen; *mampakitjoeăhkan* bedriegen van velen; *mangitjoeăh tagaˁ-tagaˁ* op brutale wijze bedriegen, zoodanig, dat het bedrog duidelijk kenbaar is; *kitjoeăh kintjang* (zie *kintjang*).

كيچه **kètjòh** een soort van takel, b.v. om de *balam* of *katitiĕran* aan een hoogen paal te hijschen; klanknabootsing van het geluid.

كيچاي **kétjai** *bakétjai* verspreid, uit elkander, aan flarden gescheurd; *mangétjai* scheuren; *lah kétjai-kétjai badjoenŏ* zijn baadje is vol scheuren; *mampakétjaikan* verspreiden, uit elkander leggen, laten slingeren van kleeren, enz.; *djan dipakétjaikan samiĕng kain-kain, èlòˁ-èlòˁ lataˁkan dalam pèti* laat die goederen toch niet zoo slingeren, leg ze netjes in een kist; *kaba bakétjai-kétjai* een bericht of nieuws, dat reeds overal bekend is.

كيچيء **kètjèˁ** gepraat, gebabbel; *mangètjèˁ* praten, babbelen, kletsen; *mangètjèˁkan* iets vertellen, b.v. *mangètjèˁkan oerang djatoeăh* vertellen, dat er iemand gevallen is; *mangètjèˁi* iemand iets verhalen; *mampakètjèˁkan* bespreken, bepraten, bebabbelen iets of iemand; *takètjèˁ* bekend, veel besproken; *takètjèˁ-kètjèˁ* er wordt gezegd, zooals men zegt, zooals 't gerucht loopt; *gadang kètjèˁ* blufferig, grootsprekend; *pandjang kètjèˁ* babbelachtig, een praatzak zijn; *baˁ kètjèˁ oela* zooals het verhaal over een slang (n.l. men heeft altijd groote gezien); fig. iets vergrooten.

كيدغ **kédong*** een ijzeren krabber om klappers uit te hollen, of zooals de gomzoekers gebruiken, om de gom bijeen te krabben.

كيدل **kida** links, linksch, linker; *tangan kida* linkerhand; *tjapèˁ kida* of *mangida* voor iemand, die gewoon is, de linkerhand te gebruiken (zie *kébòh*); *langkah kida* fig. een noodlottige stap, een poging aanwenden met een onaangenamen uitslag; op een ongunstig of slecht oogenblik iets doen; *samŏ djŏ kida* om het verachtelijke van iets uit te drukken; *mangidakan* of *mangkakidakan* slechte beteekenis aan iets geven; iets of iemand met verachting behandelen, links laten liggen; *hétongan kakida* gemeene praatjes houden; *karèh kakida* van iemand, die veel van gemeene dingen houdt.

كيدوه **kidoeăh** (of *kédòh*) (zie *kébòh*).

†كير **kia** *mangia* foppen, verdraaien, anders voorstellen dan het is.

†كيرو **kioeă** *bakioeă* in elkander gedraaid; *mangioeă* in elkander draaien; fig. met streken omgaan, zwendelen; *takioeă* bedrogen zijn, b.v. *hambŏ lah takioeă di oerang badjoe amèh lŏjang dikatŏkannŏ amèh* ik ben door iemand, die in goud handelt beetgenomen, klokkenmetaal gaf hij voor goud te zijn.

كير **kirŏ** denken, gissen, raden, meenen, enz.; *mangirŏ-ngirŏkan* iets volgens gissing berekenen, denken over iets of iemand; *mangirŏi* om iemand denken, b.v. *djan dimakan soerang samiĕng, kirŏi poela adiĕˁ ang* eet alles

niet alleen op, denk ook aan uw broeder; *takirŏ* verlangend, b.v. *takirŏ awaᶜ di sahabat awaᶜ* ik ben verlangend naar mijn vriend; *kirŏ-kirŏ* denkwijze, meening; *takirŏ-kirŏ* middelmatig, niet te veel maar ook niet te weinig; *maboeăᶜ dikirŏ-kirŏ* voortdurend over iets denkende zijn, malende zijn over iets; *indaᶜ bakirŏ-kirŏ* al te veel, te erg, geen nagedachte hebben; *indaᶜ bakirŏ-kirŏ mambalandjŏkan pitih* ik heb al te veel geld uitgegeven; – *kirŏnŏ* maar, doch, tegen verwachting; *djŏ dèn kòᶜ amoeăh banai jŏ pai, kirŏnŏ indaᶜ poelŏ dŏ* ik dacht, dat hij werkelijk gaan zou, maar hij deed het toch niet; *djŏ dèn lah mati si Badoe kirŏnŏ hidoeiᶜ djoeŏ njŏ* ik dacht, dat Badoe al dood was, maar hij leeft nog; somtijds naast *tapi* gebruikt, b.v. *laï dèn himbau sadŏnŏ kirŏnŏ (tapi) badoeŏ samiĕng nŏ nan datang* ik heb allen uitgenoodigd, doch zij kwamen slechts met hun beiden; (dit kan niet in zinnen als: *bòh dèn toeka ringgiᶜ ang tapi djŏ garih sadŏnŏ* geef hier, ik zal je rijksdaalder wisselen, doch alleen tegen duiten).

كيئرڠ **kérang** een soort van mand of korf, waarin visch bewaard wordt; *takérangan* van de visschen, die te klein zijn: door de gaten in de *kérang* heengaande; fig. voor personen, die niet in tel zijn.

كيرق **kirò**ᵃ *mangiròᶜ* uitschudden, weggaan of wegvliegen om niet meer terug te keeren; verdwijnen, zonder dat men weet, wat er van het voorwerp geworden is, (dikwijls in die beteekenis met *ab* uitgesproken); *bakiròᶜ lah ang disikŏ* maak, dat je weg komt; *mangiròᶜkan* door uitschudden verwijderen, b.v. de stof uit de kleeren; uitschudden, afschudden.

كيرن **kirin** *bakirin* zenden; *mangirinkan* iets zenden; *mangirini* iemand iets toezenden; *kirinan* het gezondene; *soerèᶜ kirinan* brief.

كيره **kirah** *mangirah* uit elkander doen of uithalen, b.v. van een stuk katoen, om te zien of er gaten in zijn; oplichten van de vleugels; *mangirah matŏ* openen of opslaan van de oogleden; *mangirah karadjŏ* eenig werk beginnen; *mangirah badan* opstaan, om het een of ander te gaan doen; *kòᶜ kakadai djan dikirah samiĕng djaga oerang* als ge naar den winkel gaat, moet ge de koopwaren niet zoo uithalen.

كيئره **kéròh** *mangéròh* met geweld of op ruwe wijze opensnijden; *kéròhlah paroeiᶜ kabau toe* snijd den buik van dien buffel maar open; *takéròh* te diep, op zij uit opengesneden hebben; fig. van de richting afwijken.

كيرءي **kirai** *mangirai* door uitschudden verwijderen, b.v. stof uit een kleed, korrels uit de padihalmen, enz.; ook om losser te maken of met iets anders te vermengen, b.v. *mangirai roempoeiᶜ; mangirai tangan* de handen of armen heen en weer bewegen bij het dansen of schermen; *mangirai sajòᶜ* klapwieken; *mangirai oerang djŏ tangan* ranselen; *takiraikan* bij vergissing niet geteld zijn, b.v. iemand die vergeten is, uitgenoodigd te worden; *pangiraian* het uitschot, de slechtste; *mampakiraikan* als onbruikbaar wegsmijten, op zij zetten, niet mee tellen, wegjagen.

كيئري **kéré** arm, behoeftig, b.v. *lah kéré banai hidoeiᶜ awaᶜ kini* ik heb thans een zeer armoedig leven, 't is niet meer zooals vroeger.

كيس **kièh** zinspeling; *mangièh oerang* zinspelingen maken op iemand.

كيسٔت **kisoei**ᵃ I zeef; *mangisoeiᶜ* ziften, heen en weer schudden, om den inhoud vaster te maken, b.v. een zak rijst; II *mangisoeiᶜ* zich schuivende voortbewegen, opschuiven.

كيسر **kisa** *bakisa* van plaats veranderen, verhuizen, draaien, van zijn plaats schuiven; zijn toevlucht nemen tot, b.v. *bakisa tagaᶜ* van beroep, houding, gedachte veranderen; *bakisa doedoeăᶜ* van zitplaats veranderen; *bakisa kasawah* de toevlucht tot zijn sawah's nemen d.i. ze verkoopen of verpanden, om geld te krijgen; *mangisa* opschuiven, van plaats veranderen; *mangisakan* iets van plaats doen veranderen of op een andere plaats brengen; overgeven, b.v. van een betrekking, titel, enz. ook in andere handen geven, b.v. als pand; *sawah nan toen èlòᶜ dikisakan, dèᶜ lah lamŏ amèᶜ di tangan si Anoe* het is dienstig om die sawah als pand aan een ander te geven, want zij is reeds te

lang in handen van N.N.; *kisaran padi* of *lasoeäng kisaran** een soort van handmolen, om padi te ontbolsteren (v. H.); *pakisaran* iemand of iets, op wien of waarop men zich in tijd van nood kan beroepen, b.v. als men geldgebrek heeft en men bezit nog een stuk grond; *doedoeä*ᶜ *taga*ᶜ *nan ta*ᶜ *bapaliëng*, *doedoeä*ᶜ *nan ta*ᶜ *bakisa* standvastig zijn, vast in zijn schoenen staan; *mangisa soebang* de oorhangers veranderen; fig. een anderen weg inslaan, op een andere wijze gaan handelen.

كيسق **kisië**ᵒ *mangisië*ᶜ fijn maken, zachtjes wrijven; *mangisië*ᶜ *atah* schoonmaken van de achtergebleven ongebolsterde rijstkorrels, door ze zachtjes te stampen; *bakisië*ᶜ fijn gemaakt; *bakisië*ᶜ *oerang dipakan* het is druk op de markt; ook: er is hevig gevochten op de markt.

كيسوْ **kisò**ᵒ in sterke mate, buitengewoon; *kisò*ᶜ *makan* gulzig eten; *kisò*ᶜ *bakaradjö* zeer ijverig werken.

كيْسه **késòh** *mangésòh* kreukelen, verfrommelen; *mampakésòhkan* verkreukelen, b. v. kleeren door slordigheid, door er op te zitten, enz.

كيساي **kisai** *mangisai* ziften, door uitschudden verwijderen, ontwarren; *mangisai padi* de padihalmen in de hand uitschudden, om de korrels te laten vallen; *mangisai aboeä*ᶜ het haar ontwarren; *kisaian* zeef.

كيڤس **kipèh** waaier; *mangipèh* met een waaier of wat daarvoor gebruikt wordt waaien; *mangipèhkan* met de armen achteruit op zij duwen; een doek over een der schouders slaan; *pintoe kipèh* een klein venster, dat op zij geopend wordt.

كيڤس **kipoeih** (zie *kimpoeih*).

كيڤغ **kipang** naam van een gebak.

كيْڤغ **kèpèng** (op hfdpl.) geld, duit.

كيڤق **kipa**ᵒ *mangipa*ᶜ schrijdelings op de heup dragen, b.v. van kleine kinderen; *mangipa*ᶜ *ana*ᶜ* ook stadium van rijstgroei; de zijstengels hebben zich ontwikkeld en de stengels worden door de bladeren omsloten (v. H.).

كيْڤق **képa**ᵒ *mangépa*ᶜ fladderen, b.v. van doek, dat door den wind bewogen wordt; *taképa*ᶜ heen en weer bewogen door den wind.

كيْڤه **képah** *mangépah* met de armen of beenen uitgestrekt of over iets heengeslagen.

كيْڤه **képòh** *taképòh* aan één zijde in elkander gezakt, b.v. van personen, die staan en onverwachts tegen een der beenen gestooten worden.

كيڤي **kipè**ᵒ *mangipè*ᶜ met een waaier, of iets dat als zoodanig gebruikt wordt, bewaaien; *mangipè*ᶜ *oerang* iemand bewaaien, wuiven, toewuiven; *mangipè*ᶜ*-ngipè*ᶜ heen en weer waaien, wuiven, b.v. van vlaggen, boombladeren, enz.

كيق **kia**ᵒ *mangia*ᶜ met de beide handen oplichten, optillen; *inda*ᶜ *takia*ᶜ *dö di dèn toe, barè*ᶜ *amè*ᶜ ik kan dat niet oplichten, 't is te zwaar; *bakia*ᶜ aanstalten maken, opstaan om iets te doen, b.v. *awa*ᶜ *bakia*ᶜ *kabadjalan datang poelö baliau* ik stond op om te vertrekken, toen hij weer kwam (zie *kiah*).

كيْجق **kéjò**ᵒ geschreeuw van de kip, b.v. als er een moesang in het hok komt; *mangéjò*ᶜ kakelen van de kip; *paroei*ᶜ *dèn mangéjò*ᶜ *kalita*ᶜ*an* mijn buik rommelt van den honger.

كيكت **kiki**ᵒ gierig, vrekkig.

كيكر **kikië** I vijl; *mangikië* vijlen, spartelen; *bakikië* gevijld; *pangikiëran* vijlsel; *takikië* doodspartelen, b.v. van een kip, die op den kop geslagen wordt; II (zie *kiki*ᶜ).

كيكس **kikih** I *mangikih* uitschrappen, afkrabben; *bakikih* uitgeschrapt, afgekrabd; fig. verdwijnen; *bakikih lah ang disikö* maak dat je weg komt; *kikih* fig. op, uitgegeven, b.v. *lah kikih pitih dèn* mijn geld is op; II *si kikih* naam van een vogel.

كيْكيْق **kèkè**ᵒ een soort van papegaai; het snappen van dien vogel.

كيكو **kikö** *sakikö* zooveel als dit; *kò*ᶜ *mandapè*ᶜ *pitih dèn sakikö lai, badjaga dèn* als ik nog zooveel geld krijg, als hier is, ga ik handelen.

كيْكوْ **kékò**ᵒ onoprecht, niet te vertrouwen zijn, b.v. *djan dilawan bakanti oerang toe, awa*ᶜ *nö kékò*ᶜ neem dien man niet tot vriend, hij is niet te vertrouwen.

كيكه **kèkèh** (zie *kökèh*).

كيلت **kilèᵒ** glans, schittering, flikkering, weerlicht, bliksem; *bakilèᶜ* glinsteren, schitteren, flikkeren; *mangilèᶜ* zich even laten zien, voorbijgaan of even aankomen, b.v. *si Anoe lah saboelan indaᶜ mangilèᶜ kamari* 't is al een maand, dat N.N. zich niet heeft vertoond; *takilèᶜ* even of een weinig merkbaar, b.v. *pikiĕran awaᶜ loeroeih oerang toe kèh awaᶜ kirŏnŏ takilèᶜ akanŏ nan boeroeăᶜ* ik dacht, dat die man oprecht jegens mij was, maar zijn slechte streken kwamen voor den dag; *sakilèᶜ* eventjes, een oogenblik; *kilèᶜ balioeăng lah kakaki, kilèᶜ tjamin lah kamoekŏ* fig. uit iemands spreken of handelwijze zijn bedoeling begrijpen; aan uiterlijk en wijze van spreken bemerken, dat iemand schuldig is; *ikan takilèᶜ djalŏ tibŏ* fig. pas is de visch zichtbaar of het net is er al; de gelegenheid aangrijpen, zoodra deze zich voordoet; van de gelegenheid gebruik maken, b.v. den beschuldigde pakken, zoodra hij zich verspreekt; ook wel het woord opnemen, als een ander pas met spreken begonnen is.

كيليت **kiliᵒ** wijze, manier van uitvoering; *indaᶜ tahoe di kiliᶜ* niet weten, hoe iets moet gedaan worden; *takiliᶜ* ontwricht, verdraaid, verwrongen; *hati takiliᶜ* een tegenzin gekregen hebben, afkeerig geworden; *indaᶜ tahoe dikiliᶜ katŏ* de zinspeling, bedoeling van een gezegde niet begrijpen; *kòᶜ indaᶜ tahoe dikiliᶜ mandjahiᶜ djan dikadjŏkan lai* als ge niet, weet hoe ge naaien moet, doe het dan niet meer.

†كيلا **kila** *mangila* foppen, voor den gek houden, gekscheren, ook met slechte bedoeling; iets anders vertellen, om zich te verontschuldigen, zwendelen; *djan săngkoeiᶜ paoeiᶜ djŏ oerang toe lai, awaᶜnŏ pangila* doe toch geen zaken met dien man (b.v. leen van hem en leen aan hem geen geld meer), want hij is een bedrieger.

†كيليء **kiliĕ** *mangiliĕ* aanzetten van messen, die eenigszins bot geworden zijn; *mangiliĕ aka* het verstand scherpen; *mangiliĕ oerang* iemand aanhitsen; *kiliĕran* slijpsteen; *kiliĕran tadji* = fig. glad, glanzend van het schoone voorhoofd eener vrouw.

كيلس **kiloeih** klein, mager, dwergachtig.

كيلغ **kilang** I gegist suiker- of anausap, dat een bedwelmende kracht bezit; *kilangan taboe* suikermolen; ook een draaiend werktuig van bamboe, waaraan men een kind leert loopen; *mangilang* suikerriet persen; *bakilang batindjoe* hevig met elkander vechten; *mangilang makan* veel eten; *dikilangnŏ manjoerèᶜ* hij schrijft druk; II *boeah kilangan* naam van een bovennatuurlijke vrucht aan een plant met zeer scherpe dorens groeiende.

كيلاغ **kélong** (zie *gélong*).

كيلق **kilòᵒ** *mangilòᶜ* blinken, glimmen, schitteren.

كيلق **kilaᵒ** *mangilaᶜkan* bezeeren, doen lijden onder de schadelijke gevolgen van iets; *takilaᶜ* lijdende, ten gevolge van iets, b.v. van zwaar dragen, enz., zich vertild hebben; *takilaᶜ badan awaᶜ mamikoeă toenggaᶜ* ik heb mij vertild met het dragen van een balk.

كيلاق **kélòᵒ** boog, sierlijk gekromde lijn; *mangélòᶜ* een andere richting nemen; *mangélòᶜkan* het eene onderwerp op het andere overbrengen; *kama kélòᶜ lilin kakioen kélòᶜ lŏjang* de krommingen van het gesmolten koper vindt men in die van het was; fig. de een is in doen en laten precies zooals de andere; *karih pandjang bakélòᶜ kama dibaŏ kama èlòᶜ* een lange kris met krommingen is voor alles dienstig; fig. voor verschillende doeleinden gebruikt kunnen worden, voor velerlei werk geschikt zijn.

كيلق **kiloeăᵒ** meer gekromd dan *kélòᶜ*, haakvormig; *aka bakiloeăᶜ-kiloeăᶜ* zeer scherpzinnig zijn.

كيلاو **kilau** glans, weerschijn; *kilau-kilauan* glinstering, weerschijn van verschillende kleuren.

كيلاه **kilèh** *sakilèh* eventjes, een schijntje, een zweem.

كيلي **kili** I *kili-kili* wartel; ringen door een middenstuk aan elkander verbonden, zoodat zij zich vrij bewegen kunnen, opdat de

koorden, die er doorgaan, niet in elkander draaien; gebruikt bij vliegers of om hanen aan vast te binden; *bakili-kili mangètjè*ᶜ draaien in het spreken; II *mangili* zoomen van kleeren.

كيلي **kélai** in vermoeide of krachtelooze houding zitten of liggen, b.v. met het hoofd op zij en de armen afhangende; *mangélai badjalan* wijze van loopen, waarbij het lichaam eenigszins heen en weer bewogen wordt.

كيم **kimŏ** I naam van een groote zoutwaterschelp; II *batoe kimŏ* marmer.

كيمبغ **kiambang** I kroos; II de zuigers in de kokers van een blaasbalg.

كيمت **kimat*** I (zie *imat*); II* taxeeren, bepalen (v. H.).

كيمغ **kimang*** (zie *timang*).

كين **kèn** (zie het volgende).

كين **kian** I dat daar, daarheen, b.v. *dahoeloe alah poelŏ dèn kian* vroeger ben ik daar ook al geweest; *kian-kian sakètè*ᶜ schuif een beetje op; *ba*ᶜ *kian* zooals dat; *kian koemari* overal heen; *habih ba*ᶜ *kian* zoodoende of ongemerkt op, vergeten, gedaan raken, b.v. *pitih awa*ᶜ *habih ba*ᶜ *kian samiĕng* zoodoende is mijn geld ongemerkt opgeraakt (hiervoor ook *kéjan*, *kioen*, *kèn*, *kéèn*, *ingkin*, *tjioen* en *tjion*); II bekende of gegeven hoeveelheid, tijd of ruimte; *pŏ kian* hoeveel maal zooveel, b.v. *pŏ kian banja*ᶜ *nŏ pitih nan toen* hoeveel maal zooveel is de hoeveelheid van dat geld; *sakian* zooveel.

كين **kéjan** (zie het vorige I).

كين **kioen** (zie *kian* I).

كيني **kini** thans, nu, tegenwoordig; *kini hari* vandaag, tegenwoordig, nu; *kini-kini* of *kini nangkŏ* op ditzelfde oogenblik, onmiddellijk, zonder verwijl; *kŏ*ᶜ *lé kadjadi kitŏ pai, maïlah kini-kini* (*kini nangkŏ*) ingeval we mochten gaan, laten wij dit dan terstond doen; *sakarang kini* (in geschr.) nu, op dit oogenblik; *mangatŏkan toekini* gewone aanhef bij toespraken in de beteekenis van: ik wil thans spreken over; *inkini* de aanhef bij een antwoord op een vorig gezegde, in de beteekenis van: nu, welaan; b.v. de een zegt: *pasalangi hambŏ pitih angkoe aga*ᶜ *saratoeih* leen mij als 't u belieft honderd gulden; de andere antwoordt: *inkini dangkatŏ ang manjalang pitih, tŏlang lah dèn dahoeloe bakaradjŏ* welaan of nu, indien ge geld wilt leenen, help me dan eerst werken; *kini gata, isiĕng digaoei*ᶜ het jeukt nu, maar morgen krabt men; fig. de tijd waarin het gedaan moet worden is voorbij; mosterd na den maaltijd.

كيوي **kéwè**ᶜ *mangéwè*ᶜ verbieden, beletten; *haratŏ bakéwè*ᶜ goederen, die niet verkocht mogen worden, waarover contrôle gehouden wordt, b.v. de kleeren van een soldaat.

كيه **kèh** aan.

كيه **kiah** *bakiah* beginnen, aan den gang gaan, een begin maken, aanstalten maken; *bakiah na*ᶜ *badjalan* klaar staan om uit te gaan; *bakiah na*ᶜ *taga*ᶜ klaar om te staan; *si Anoe lah bakiah na*ᶜ *mamboeè*ᶜ *roemah, pakajoe lah dibalinŏ* N.N. maakt reeds aanstalten voor het bouwen van een huis, het houtwerk heeft hij al gekocht.

كيي **kiè**ᶜ kunst, bedrevenheid in iets, wijze van handeling; *mangiè*ᶜ volgens de eigenaardige eigenschappen of toestand behandelen; *bakiè*ᶜ met kunst, overleg of verstand, b.v. *mamboeka*ᶜ *péti toe bakiè*ᶜ die kist moet met kunst geopend worden; *mangiè*ᶜ *balandjŏ* de uitgaven weten te regelen; *mangiè*ᶜ *bakoedŏ* weten hoe men te paard zitten moet.

كيئين **ké-èn** (zie *kian*).

كيڽق **kinja**ᶜ *manginja*ᶜ gedurig of herhaaldelijk in de handen nemen; kneden, dooreenkneden; *manginja*ᶜ *kain di aïĕ* wijze van schoonwringen, waarbij het natte kleedingstuk op een steen gelegd en met de beide handen gedrukt en omgerold wordt; *manginja*ᶜ *koetjiĕng* de kat voortdurend in de handen hebben; *manginja*ᶜ *tapoeĕng* meel kneden, enz.

كيڽم **kinjam** *manginjam* even met de lippen proeven; *takinjam* er slechts een proefje van genoten hebben; *manginjam-nginjami* van iets even laten proeven, het aangename doen ondervinden.

كيڽه **kénjòh** (zie *génjòh*).

كيڽي **kinji** (zie *kini*).

كيڽق **koenjia**ᶜ (zie *koenia*ᶜ).

ڬ G.

ڬاء **ga'** verkorting van *aga'*.

ڬابت **gabè'** *manggabè'* tegenhouden, beletten, in den weg staan; verhinderen; *tagabè'* verhinderd, belet; *lah gabè' banai padoesi toe* die vrouw is hoogst zwanger; *kö' inda' digabè' hoedjan hambö na' poelang* als ik niet door regen weerhouden word, wil ik naar huis gaan.

ڬابيت **gabi'** (zie *koebi'* en *kabi'*); *inda' tagabi' djö pikiëran awa'* fig. ik kan daar met mijn verstand niet bij.

ڬابر **gaba** *kain gaba* een dubbele deken, die van onderen wit en van boven met sits of ander gekleurd goed overtrokken is.

†ڬابؤر **gaboeä** (aan strandpl.) een zeevisch; *manggaboeä-gaboeä* met groote hoeveelheid en bij kleine tusschenpoozen uitstroomen b.v. van bloed uit een diepe wond, gudsen.

†ڬابير **gabië** lomp, log, onhandig; *banja' binatang nan gabië, inda' nan sagabië gadjah dö* onder alle logge dieren is de olifant 't logst. *gabië banai oerang toe manoeroen* die man is zeer onhandig in het afdalen van een steilte.

ڬابس **gaboeih** *kajoe gaboeih* een soort van zeer licht en zacht hout; (plaatselijk wordt *gaboeih* ook van andere zachte voorwerpen gezegd, b.v. van matrassen).

ڬابيڠ **gabièng** *manggabiëng* den buffel met volle hand in de liezen pakken als hij op den grond ligt om geslacht te worden; groote stukken afsnijden b.v. van een geslacht beest.

ڬابق **gaba'** *hari gaba'* regenachtig weer.

ڬابؤق **gaboeä'** *gaboeä' hati* vroolijk, opgeruimd, vergenoegd.

ڬابوء **gabò'** betrokken, donker, nevelachtig van de lucht.

ڬابه **gabah** *manggabahi* er voor zorgen; *inda' tagabahi* er kan niet voor gezorgd worden.

ڬابه **gabèh** *manggabèh* dwingen, verplichten iets te doen, noodzaken; *nan manggabèh awa' ka Padang Pandjang, ana' saki' disénan* wat mij dwingt naar Padang Pandjang te gaan, is dat mijn kind daar ziek is; *tagabèh* gedwongen zijn, gehaast zijn door een en ander; *kö' kapai kini-kini, tagabèh baikö badjalan-badjalan* als ge wilt gaan, doe het dan dadelijk, want straks moet ge te haastig loopen.

ڬابي **gabai** *manggabai* grijpen, reiken naar iets b.v. *ambië' lah ana' toe, lah manggabai bakèh ang* neem dit kind aan, het grijpt naar je; *gabai-gabai-i* met de handen voortdurend grijpen b.v. zooals iemand, die in gevaar is te verdrinken, fig. te vergeefs overal vragen om hulp.

ڬاتس **gatèh** licht of gemakkelijk een handeling verrichten of in een anderen toestand komen b.v. *gatèh tangan* van iemand, die dikwijls iets breekt; *gatèh di pakaian* sleetsch zijn; zijn kleederen gauw afdragen; *badië gatèh* een geweer dat dikwijls raakt; *amèh gatèh* licht smeltbaar goud; *oerang gatèh* iemand, die spoedig het moment suprême ondervindt; iemand, die niet gemakkelijk een geheim kan bewaren.

ڬاتس **gatoeih** *manggatoeih* afbijten, stuk knagen; *koedö bagatoeih* paarden, die elkander bijten.

ڬاتڠ **gatang** I naam van een heester, bij aanraking jeukte of branderigheid veroorzakende; II *manggatang* met een blad papier enz. de opening van iets dicht sluiten.

ڬاتل **gata** jeuking, jeuken; *manggata* jeuk veroorzaken; *moentjoeäng gata* fig. voor een kwaadspreker, babbelaar; *padoesi gata* of *laki-laki gata* ontuchtige, wulpsche vrouw of man; *manggata-gata toelang* fig. niet van ophouden weten; b.v. *gata-gata toelang na' bakaradjö* of *batèndjoe* enz. werkzaam, vechtlustig zijn; *gata*

talingŏ dèn mandangakan roendiĕngannŏ ik hoor niet graag naar zijn gesprek, zijn woorden doen mij pijn in de ooren, b.v. *djaranlah dèn mangètjè꞉ djŏ jŏ, gata talingŏ dèn mandangakan roendiĕngannŏ* het is de laatste keer, dat ik met hem spreek, zijne woorden doen mij pijn in de ooren; *manggata-gatai* naar meer doen verlangen, b.v. van lekker eten gesproken; *hati gata matŏ digaoei꞉* 't hart jeukt en 't oog wordt gekrabd, (krabben waar geen jeuk is) krijgen wat men niet of iets anders dan men graag heeft; ook voor: het wel vatten, maar niet kunnen zeggen; *kini gata isoeă꞉ digaoei꞉* wat nu jeukt wordt morgen gekrabd; later krijgen wat men graag op 't oogenblik had willen hebben; *njamoeă꞉ mati gata ta꞉ lapèh* de mug is dood, maar de jeuk is nog niet weg; fig. geen bevredigende wraak genomen hebben.

كَاتِيل **gatiĕ*** *manggatiĕ* afpeuteren, afknijpen, in kleine stukjes afbreken, met de nagels of vingertoppen vasthouden; *ba꞉ baloei꞉ digatiĕ ikoeă* evenals een aal, die in zijn staart geknepen wordt; voor iemand, die maar weinig aanleiding noodig heeft om erg boos te worden; ook geen rust in het lichaam hebben, b.v. van mannen, die een mooie vrouw gezien hebben en nu iedermaal uitloopen om haar te ontmoeten; *alè꞉ kapanggatiĕ* de benoodigdheden voor de ceremoniën bij het oogsten van de eerste rijsthalmen.

كَاتو **gatoe** *manggatoe* met den scherpen kant van den nagel drukken, b.v. op de plaats waar 't jeukt; *bagatoe* elkander zoo drukken; elkander met de tanden krabben of bijten zooals de honden, paarden, enz.; *samŏ tarasŏ ba꞉ bagatoe* fig. er beiden mee gebaat, geholpen zijn.

كَاتوء **gatò꞉** *manggatò꞉* doorbreken, in stukken doen, van de huid ontdoen vooral met de tanden; afbijten, voornamelijk van *pinang*, *padi*, peper en gedroogde visch gezegd; *singgahlah makan sagatò꞉* (plaatsel.) verwijl hier een weinig om sirih te gebruiken.

كَاته **gatah** plantengom; *manggatah boeroeăng* vogels daarmede vangen; *bagatah* kleverig, slijmerig; *aiĕ lioeă bagatah* slijmerig worden in den mond, b.v. als men groote dorst of veel gesproken heeft; *bagatah-gatah* al uitgebreider worden, b.v. van een zaak, die eerst twee personen betrof, doch waarin er al meer en meer betrokken worden; *gatah-gatahnŏ* restantje; *gatah kadjai* gomelastiek; *nan manda awa sigatah tjaiĕ nan tadaawa si batoe lintjiĕ* die aanklaagt is als vloeibare gom en de aangeklaagde als een gladde steen: tegen elkander opgewassen zijn wat slimheid betreft; *ba꞉ gatah dibaŏ kahalalang* evenals gom, die naar de *halalang* gebracht wordt (zij kleeft dan spoedig aan alle bladeren); van een persoon, die op behendige en gemakkelijke manier hen, met wie hij omgaat, weet te bedriegen.

كَاجه **gadjah** olifant; *gadjah sahètŏ gadiĕng* van krachtvolle jonge menschen; *gadjah ménong* een gouden halssieraad, 't zeepaardje; *roemah gadjah maharam* naam van een model woning; *gadjah nan bagadjah-gadjah, sitjoeliĕ꞉ mati tahimpi꞉* (zie *tjoeliĕ꞉*); *gadjah tadòrong dè꞉ gadiĕngnŏ, harimau talompè꞉ dè꞉ balangnŏ* de olifant schiet te ver vooruit, omdat hij te veel vertrouwt op zijn tanden en de tijger springt te ver, omdat hij te veel bouwt op zijn kleur; fig. van machthebbende personen, die hun bevoegdheid te buiten gaan, er op rekenende, dat men hen toch niet aan durft.

كَاجي **gadji** I *sagadji* allemaal, alles wat er is; *sagadji panghoeloe dalam nagari* alle panghoeloes in de negorij; *sagadji haratŏ ang* al uw bezittingen; II (op hfdpl.) loon, tractement.

كَاجاي **gadjai** *tagadjai* losgeraakt, afgeweken, een weinig afgegleden; *manggadjaikan* losmaken, doen afwijken; fig. iemand, die op hulp rekent in verlegenheid of in den steek laten, ofschoon men hem helpen kan.

كَاجِتْء **gatji꞉** I* hond; II *manggatji꞉* uitspuiten van vocht door drukking; *tagatji꞉* gespat, uitgespoten; *manggatji꞉kan* doen spatten, doen uitspuiten; *gatji꞉-gatji꞉ aiĕ* een spuitje; *tagatji꞉ aiĕ bakèh hambŏ bapidja꞉* het water spatte op, waar ik de voeten neerzette.

كَاچر **gatja** nat, te veel water inhoudende; dun in die beteekenis; *gatja amèᶜ kandji toe* die stijfsel is te dun; *oerang gatja* een lafhartige; ook iemand, die diarrhée heeft; *digatja* diarrhée hebben; *gatja kain awaᶜ kahoedjanan* mijn kleederen zijn door en door nat, ik heb een regenbui getroffen.

†كَاچُر **gatjoeă** (zie *gatjoeiᶜ*); ook *lah gatjoeă poerŏ awaᶜ* mijn beurs is plat.

كَاچق **gatja**ᵃ (zie *katjaᶜ*).

كَاچوي **gatjoei**ᵃ lafhartig; *panggatjoeiᶜ* lafhartige.

كَادو **gadŏ** alles wat gebruikt wordt, om er mee te slaan of te werpen, meer echter een korte knuppel; *manggadŏ* iemand of iets slaan of werpen; *manggadŏkan* met iets ranselen, met iets slaan, met iets werpen naar iets; *manggadŏi* iets werpen, met iets bewerpen, iets ranselen; *panggadŏ* knods, knuppel; *mantjiᶜ sikoeă panggadŏ saratoeih* één muis en honderd knuppels, fig. één tegen velen.

كَاديس **gadih** een meisje op huwbaren leeftijd, maagd; van dieren: op leeftijd gekomen om te paren; *baᶜgadih djolong basoebang* zooals een maagd, die voor het eerst oorhangers draagt; fig. opgetogen en in ongunstige beteekenis trotsch, verwaand; *gadih gadang* een vaatje zuur bier.

كَادڠ **gadang** groot, voornaam; *sia gadang awaᶜ?* wie is uw *panghoeloe*; *manggadang* den baas spelen, zich trotsch aanstellen; *manggadangkan* groot brengen, groot maken; *mampagadang* iets grooter maken, dan het reeds is; *panggadangkan* of *panggadangan* pokken; *kagadangan* grootheid; *gadang hati* blij, verheugd (ook wel voor *karèh hati*); *gadang katŏ* trotsch bij het spreken, een hoog woord voeren; *gadang kalang* lafhartig; *kagadang-gadangan* zich aan anderen niet storen, hoogmoedig zijn; *kagadangan aiĕ* in moeielijke omstandigheden verkeeren, geen uitkomst zien; *gadang toelang* sterk zijn; *gadang paroeiᶜ* in zwangerschap zijn; *gadang arang* schreeuwerig zijn; *gadang ikoeă* vadzig, te lui zijn om zich te bewegen; *gadang tapaᶜ* niet zachtjes kunnen loopen; *gadang tjiᶜ* lafhartig; *gadang garaman* van iemand, die niet zuinig is met zijn toespijs; veel van de toespijs nemen bij het eten; *sagadang garih* $^1/_9$, *sagadang sirah* $^1/_3$ van een stuiver; *gadang pasaᶜ dari tiang* fig. meer uitgeven dan men verdient; ook van een groote vrouw, die met een kleinen man getrouwd is; *gadang sandoeăᶜ taᶜ manganjang* de lepel is groot, maar verzadigt niet; veel beloven maar weinig geven; *katŏ si gadang sagalŏ io*, *katŏ si kètèᶜ sagalŏ boekan* al wat de groote lui zeggen is waar en wat de kleine zeggen is niet waar, fig. de groote lui hebben altijd gelijk.

كَادوڠ **gadoeăng** = I een huis van Europeesch maaksel; *oerang gadoeăng* zijn zij, die op een hoofdplaats, niet in de kampoeng wonen; stedelingen; zoo zegt men in deze omstreken *kagadoeăng* in de beteekenis van naar Fort de Kock; *pèlŏ gadoeăng* of *oebi gadoeăng* aardappelen; *paga gadoeăng* een heester waarvan de bladeren als geneesmiddel gebruikt worden (ook wel *goelinggang laoeiᶜ*).; II *gadoeăng* een aardvrucht, die als geneesmiddel gebruikt wordt; *sarŏman oebi poelŏ gadoeăng* de *gadoeăng* stelt zich aan of doet zich voor als oebi; fig. van een persoon die, van geringe afkomst zijnde of tot den geringen stand behoorende, zich voornaam aanstelt.

كَاديڠ **gadiĕng** olifantstand; ivoor; *gadiĕng-gadiĕng* de stijlen, waarop de planken van een omwanding gespijkerd worden; *karambiĕ gadiĕng* een soort van klapper; *lah patah nan bagadiĕng*, fig. van een familie, waarvan het hoofd gestorven of heengegaan is; in 't algemeen den beschermer of den steun verloren hebben; *mati gadjah tingga gadiĕngnŏ, mati hanau tingga di hoetan* (zie *tingga*).

كَادوق **gadoeă**ᵃ trotsch, verwaand; *manggadoeăᶜ* zich zoo voordoen; *manggadoeăᶜkan* zich verwaand aanstellen met 't goed van anderen b.v. *manggadoeăᶜkan koedŏ oerang* met het paard van een ander pronken.

كَادو **gadoe** *bagadoe* of *basigadoe* wedijveren met elkander; *bagadoe* (*basigadoe*)

tjapè' om het snelst; *bagadoe* (*basigadoe*) *tjapè' lari* om het hardst loopen.

ݢادوه **gadoeäh** opschudding, wanorde, twist; *manggadoeäh* lastig vallen; opschudding veroorzaken; *bagadoeäh* twisten, ruzie maken (en plaatsel.) ook: vermengd door elkander b.v. *lah bagadoeäh roepiah djò oeang soekoe* de guldens en halve guldens liggen door elkander; *manggadoeähkan** zorgen, te zorgen hebben voor een of ander b.v. *hambò manggadoeähkan ana' hambò* ik heb voor mijn kind te zorgen.

ݢاداي **gadai** pand, onderpand; *manggadai* verpanden; *manggadaikan* iets als pand geven, verpanden.

ݢارو **garò** *manggarò* wegjagen, voornamelijk van dieren, zooals kippen enz.; *panggarò* het touwwerk, waaraan getrokken wordt, om de vogels uit de padi te houden en wat men verder als zoodanig gebruikt.

ݢاريق **gari▸** I bang, bevreesd; II beweging; *manggari'* zich bewegen b.v. *oerang mati inda' manggari'* een doode beweegt zich niet; *manggari'kan* vrees inboezemen, in beweging brengen, bewegen; *bagari'-gari'* op het punt iets te gaan doen, b.v. *bagari'-gari' kamakan* op het punt om te gaan eten; *mampagari'* bang maken, dreigen met iets, waarvoor een ander bang is; *bakagari'an* voor elkander bang zijn; *bagari'an* in beweging zijn van velen.

ݢاريس **garih** I *manggarih* een tikje geven, even aanraken, even wenken met de oogen; *mangarih koedò* een paard aansporen; II kras, lijn, streep, (zelden); III *garih* ook verbastering van *inggris*, b.v. *oerang garih* een Engelschman; *pitih garih* ter waarde van $^1/_{360}$ gulden.

ݢاروس **garoeih** I schram, streep, schrap, ontvelling; *bagaroeih-garoeih moekò awa' dè' doeri* mijn gezicht is vol schrammen door de dorens; *manggaroeihkan* schrammen, enz.; II *manggaroeih* gladden van kains, gewoonlijk met een schelp.

ݢارڠ **garang** moedwillig, hard, streng, woest, onstuimig; in 't algemeen iets krachtigs, sterks, enz. voorstellende; *garang makan* met groote graagte eten; *garang minoen* zeer veel drinken; *garang bakaradjò* zeer actief; *api garang* een zeer groot vuur of groote vlam; *panèh garang* een onuitstaanbare warmte; *manggarang* zich onstuimig, streng, enz. voordoen, ook brullen van tijgers; *manggarangkan api* het vuur groot maken; fig. opstoken; *mampagarang* iets woedender enz. maken.

ݢاروڠ **garoeäng** I een koker van een of meer bamboegeledingen, om er water mee te scheppen of in te bewaren; II *manggaroeäng* luidkeels huilen, een groote keel opzetten; *bagaroeängan* huilen van velen; *paroei' manggaroeäng* het rammelen van den buik bij honger.

ݢاريڠ **gariëng** I een smakelijke zoetwatervisch; II *manggariëng* een hoog woord voeren; veel praats hebben met het doel een ander bang te maken; *pigariëng* toovermiddel, om iemand bevreesd te maken.

ݢارق **gara▸** het trillen van de oogleden, lippen, neusvleugels, vingertoppen, enz.; door den Maleier beschouwd als een voorteeken van eene of andere gebeurtenis hem betreffende; *manggara'kan* te weeg brengen of beschikken; *Allah Taala manggara'kan moengkò hambò sampai kamari* God beschikte het, dat ik hier kwam; *bagara'* werken, ook goud bewerken; zich bewegen, verroeren (vooral in de twee eerste beteekenissen); *tagara' hati* op de gedachte gekomen, in den zin gekregen, b.v. *tagara' di hati hambò na' badjalan barisoeä'* ik heb 't in den zin gekregen om morgen weg te gaan; *pagara'an* werk, bezigheid.

ݢاروق **garoeä▸** grof, heesch, ruw van stem, b.v. van iemand, die lang gesproken heeft; *soearò garoeä'* basstem.

ݢاريق **garië▸** *manggarië'* uitpeuteren, uithalen van den inhoud of van datgeen, wat een voorwerp verstopt, b.v. het vuil uit een waterleiding; *tjoelië' garië'* van personen, die uit nieuwsgierigheid naar alles vragen.

ݢارم **garam** I zout; II* tevens in de fig. beteekenis van goederen, bezittingen, b.v. *kò' tabaka banai roemahnò nan tjiè' nan toen, aloen jò kagamang lai, garamnò lai banja'* of dat eene

huis van hem verbrandt, hij zal er niet bang door worden, want hij heeft veel bezittingen; *manggaram* zout worden; tot zout overgaan, kristallizeeren, zich als zout voordoen, b.v. zooals sommige koekjes, die bovenop gesuikerd zijn; *manggaramkan* doen kristallizeeren; hard of korrelig en wit maken van gebakjes; *manggarami* inzouten; *saasam-sagaramnŏ* geheel in orde, juist zooals het wezen moet; *tanah garam* een witte zandgrond; *barasŏ garam* goed, aangenaam van zouten smaken; *indaᵋ mamasinkan garam*, fig. niet veel te beteekenen hebben, niet van veel waarde zijn b.v. voor het gebruik; *masin garam* het moeielijke, onaangename van iets b.v. *pabialah naᵋ ditjarinŏ pitih soerang, naᵋ tahoe di masin garam* laat hem maar probeeren om zelf zijn brood te verdienen, opdat hij wete, hoe moeielijk het is.

كَارن **garan** misschien, wellicht, denkelijk, waarschijnlijk; in 't algemeen twijfel of onzekerheid uitdrukkende; *dima garan hambŏ lataᵋkan soerèᵋ tjakŏ* waar zou ik dien brief daar straks toch neergelegd hebben of waar heb ik hem ook weer neergelegd; *hari kahoedjan garan* het zal waarschijnlijk gaan regenen; *a tjakŏ toe garan?* wat zou dat daar straks geweest zijn of wat was dat daar straks ook weer? *gadang garan roemah hambŏ padŏ roemah ang* mijn huis is waarschijnlijk grooter dan het uwe; *bagaran-garan hati* twijfelachtig, nog niet vast besloten.

كَارو **garau** zwaar, diep van geluid (tusschen *garau* en *garoeăᵋ* wordt niet altijd onderscheid gemaakt) ook plaatsel. onzeker, verward, niet op te rekenen, b.v. van eenig bericht.

كَاروْء **garòᵒ** in groote mate; in groote hoeveelheid willen hebben of verrichten; zeer belust zijn; *garòᵋ babalandjŏ* overvloedig uitgeven; *garòᵋ di kain* zeer belust zijn op 't bezit van kains; *garòᵋ banai si Badoe makan* Badoe eet bijzonder veel.

كَاره **garah** I bang van aard, lafhartig, flauwhartig; II grap, scherts; *garah-garah* gekheid, grapjes; *bagarah-garah* schertsen, stoeien; *pagarah* grappenmaker; *manggarahkan* gekscheren, grapjes verkoopen; *mampagarahkan* (van het subj.) of *mampagarahi* (van het obj.) iemand voor het lapje houden; het eerste kan ook zijn iets als scherts gebruiken; met iets voor 't lapje houden.

كَاريْ **garai** kracht, krachtig; *manggarai* krachtig zijn of kracht hebben; krachten inspannen om iets te doen; *tagarai* door kracht of inspanning ten uitvoer kunnen brengen; *awaᵋ nŏ lah pajah banai badjalan, tapi digarainŏ djoeŏ naᵋ pai kakèn* hij is al zeer moe van het loopen, maar hij doet toch alle moeite om daarheen te gaan; *kòᵋ lah pajah baranti dahoeloe, baikŏ garai poelŏ* als ge moe zijt, rust dan even, gij kunt zoo dadelijk uwe krachten weer inspannen; *baliau laï manggarai djoeŏ baroe* hij is nog krachtig; *sawah toe indaᵋ tagarai di hambŏ lai toelang lah litaᵋ* die sawah kan ik niet, al wend ik alle krachten aan, bewerken, ik ben al zwak.

كَاس **gasŏ** I *manggasŏ* overhaasten, aandringen op iets; *djan digasŏ djoeŏ oerang bakaradjŏ, baikŏ sasèᵋ-sasèᵋ jŏ* gij moet iemand bij 't werken niet overhaasten, hij zal 't verkeerd doen; II *gasŏ* niet willen ophouden met iets, niet kieskeurig; *koedŏ kŏ gasŏ banai makan, di barangannŏ djadi* dit paard is volstrekt niet kieskeurig, men kan het weiden waar men wil of het eet van alles; *manggasŏ* komt ook pl. voor in de beteekenis van jeuk veroorzaken, b.v. *djan ang katja daoen djilatang toe, digasŏnŏ baikŏ*.

كَاسيء **gasiᵒ*** *manggasiᵋ* haasten, tot spoed aanzetten; *djan digasiᵋ samiëng jŏ manjoerèᵋ, salah baikŏ* haast hem toch niet bij het schrijven, hij zal fouten maken.

†كَاسُو **gasoeă** *manggasoeă* verplaatsen, verschuiven; *bagasoeă* van plaats of toestand veranderen; b.v. van een ziekte: verminderen; *sakiᵋ si Anoe lah bagasoeă kini* de ziekte van N.N. is nu wat minder.

†كَاسيو **gasiĕ** een krekelsoort.

كَاسُس **gasoeih** I nattig, b.v. van gekookte aardappelen; II *gasoeih* of *gasoeih api* voor lucifers, als klanknabootsing; *sagasoeih* een

oogenblik, b.v. *sagasoeih samiëng kainnŏ dèn pakai baharoe* ik heb zijn kain pas een oogenblik gebruikt; *bagasoeih** fluisteren.

كَاسغ **gasang*** (zie *gasiᶜ*).

كَاسيغ **gasiëng** tol; ook een werktuigje, gemaakt van het voorhoofdsbeen van een gestorvene en wel liefst van iemand, die in den oorlog gesneuveld is; het is ter grootte van een rijksdaalder en voorzien van twee gaatjes, waardoor koorden of iets dergelijks gebracht worden; deze heen en weer trekkende krijgt men een snorrend geluid. Het wordt gebruikt door verliefde mannen om de schoone, die zij tot hun doel niet konden overhalen, te betooveren en haar zoodoende de eene of andere ziekte te bezorgen; doorgaans trachten zij eenige haren van haar te krijgen, om het voorwerp te kunnen bewegen. Zij begeven zich op eene eenzame plaats en voeren hun spel zingende uit, dikwijls den naam van de vrouw roepende; *gasiëng-gasiëng pintoe* het gat waarin de deur van sommige woningen draait.

كَاسق **gasaᶜ** I *manggasaᶜ* aanstampen, vullen, vaster maken, b.v. van een zak met iets er in; *djan digasaᶜ banai soempiᶜ toe baikŏ malatoeih jŏ* doe dien zak niet te vol, hij zal barsten; II* aanzetten, spoeden, haasten.

كَاڤيق **gapiᶜ** (ook *gipiᶜ*); *manggapiᶜ* dicht bij elkander plaatsen; *bagapiᶜ-gapiᶜ* zeer dicht bij elkander; *bagapiᶜ amèᶜ tanam padi kŏ, agaᶜ padjarang sakètèᶜ* die padi is erg dicht bij elkander geplaatst, zet ze wat wijder van elkander; (op hfdpl.) ook de naam van een speelkaart bij het koaspel.

كَاڤوق **gapoeăᶜ** dik, vet; *manggapoeăᶜkan* vet maken; *toeah koedŏ gapoeăᶜ toeah rangkiang panoeăh* het geluk aanbrengend kenteeken bij een paard is, dat het dik, en bij een rijstschuur, dat zij vol is; *gapoeăᶜ mamboeang lamaᶜ tjadiëᶜ mamboeang kaoem* (zie *lamaᶜ*).

كَاڤوق **gapòᶜ** *manggapòᶜ* omknellen, omvatten.

كَاڤاي **gapai** = *gabai; gaoeiᶜ gapai* druk, hevig krabbelen, als men jeuk heeft.

كَاكَ **gaga** I moedig, dapper; II *manggaga* schudden, trillen, beven, dreunen.

كَاكَيه **gagèh** *manggagèh* iemand haasten, tot spoed aansporen; *manggagèh kadjŏ* het werk gauw klaar maken, zich haasten bij het werk; *bagagèh* haastig zijn, zich haasten; *tagagèh* overhaast, tot spoed aangespoord zijn; *agaᶜ bagagèhlah sakètèᶜ kapakan, mamaᶜ ang manantikan* haast je wat met naar de markt te gaan, je oom wacht daar; *habih hari dèᶜ bagagèh* in toepassing gelijk aan: haast u langzaam, of haastige spoed is zelden goed; *lah pŏ kali hambŏ andjoe badjalan, baroe tibŏ awaᶜ di laboeăh lah takana awaᶜ katinggalan, habih hari dèᶜ bagagèh samiëng di awaᶜ* hoeveel keeren ben ik niet van huis gegaan, ieder keer als ik op de straat gekomen was, merkte ik pas, dat ik iets vergeten had mee te nemen, ik heb door dat haasten veel tijd verloren.

كَاكَغ **gagang** de hoofdrank van een kruipplant; *oerang manggagang* een schraal, mager mensch.

كَاكَق **gagòᶜ** stotteren, stamelen; *tagagòᶜ* verhinderd te doen.

كَاكَق **gagaᶜ** kraai; *salamŏ aïë hilië, salamŏ gagaᶜ hitam* tot in alle eeuwigheid, onveranderlijk.

كَاكَوق **gagoeăᶜ** een eetbare zeevisch van geringe soort; *baᶜ tjandŏ gagoeăᶜ* veranderlijk; (zelden gebr.)

كَاكَو **gagau** *manggagau* misbaar maken; hard schreeuwen gepaard met beweging van de handen, doorgaans van schrik; *tagagau* van schrik gillende; *gagau-gagau-i* schreeuwende de handen uitstrekken, b.v. om geholpen te worden of om met iemand mee te gaan.

كَاكَه **gagah** sterk, geweldig; *manggagahi* dwingen.

كَاكَاي **gagai** (zie *gapai*); *indaᶜ tagagai di hambŏ* ik kan er niet bij, ik kan zooveel niet geven, ik kan 't niet ten uitvoer brengen; *indaᶜ tagagai di aka hambŏ, sasariᶜ itoe karadjŏ* ik heb geen verstand genoeg om zoo'n moeielijk werk te doen; *kòᶜ samaha ikŏ indaᶜ tagagai di hambŏ* als 't zoo duur is, kan ik 't niet betalen.

ݢاݢيء **gagèʾ*** snel, vlug (zie *gagèh*); *gagèʿ banai lari koedŏ toe* dat paard loopt zeer snel; II *gagèʿan* het gevolg van iets; soms ook voor: omtrent, over; *bagagèʿan* tegenover; *kòʿ mamboenoeăh oerang gagèʿ annŏ mati poelŏ* als men iemand vermoordt, is 't gevolg er van, dat men ook gedood wordt; *gagèʿan kataboeang banai badan hambŏ, hambŏ tòlòng djoeŏ si Anoe nan toen* al is 't gevolg, dat ik verbannen word, ik help N.N. toch; *gagèʿan parakarŏ ang nan toen, barisoeăʿ panghoeloe kabakasŏ-kasŏ* omtrent uw zaak zullen de panghoeloes morgen beraadslagen; *roemah hambŏ bagagèʿan djŏ roemah si Anoe* mijn huis staat tegenover dat van N.N.

ݢالو٢ **galŏ-galŏ** een kleine, niet stekende bij, die een soort van was oplevert, (*tjiʿ galŏ-galŏ*) om de draden bij 't weven te gladden.

ݢالت **galat** gebrek; *bagalat* een gebrek hebbende, geschonden zijn; van vuurwapens: weigeren.

ݢالوي **galoeiʾ** *bagaloeiʿ* met elkander stoeien, spelen zooals b.v. kinderen; ook voor *bamantjaʿ; mampagaloeiʿi* iemand uit gekheid plagen; *djan dipagaloeiʿ djoeŏ, awaʿnŏ manjoerèʿ* plaag hem toch niet, hij schrijft; *pagaloeiʿ* een plager, stoeier.

ݢالي **galiʾ** gewoonlijk, doorgaans; *nan galiʿ dibaŏ oerang kapakan barèh boeah-boeahan* wat men gewoonlijk naar de markt brengt: zijn rijst, vruchten, enz.

ݢالر **gala** familienaam, bijnaam, titel voor jongelingen en mannen; *manggalai* iemand een *galar* geven; *manggalakan* een naam als galar gebruiken; *malakèʿkan gala* een reeds gebruikte galar opleggen; *batagaʿ gala* 't zelfde maar eigenlijk een nieuw gemaakte galar opleggen; *kètèʿ banamŏ, gadang bagala* van personen, die van aanzienlijke afkomst zijnde, reeds van hun jeugd af bekend zijn; van vrije afkomst zijnde.

ݢالير **galiĕ** gemakkelijk losraken, in beweging komen; los, verloopen, b.v. van een sleutel, slot, schroef, enz.; *bakièʿ mamboekaʿ pèti toe, anaʿ koentji nŏ lah galiĕ* men moet met overleg die kist openen, de sleutel is verloopen; *galiĕ patiĕʿan* van iemand, die niet kan zwijgen en wien men daarom geen geheimen kan toevertrouwen; ook in de beteekenis van: spoedig het moment suprême ondervindende; *oerang toe djan dipitjajŏi, awaʿnŏ galiĕ patiĕʿan* gij moet dien man niet vertrouwen, hij kan niet zwijgen.

ݢالس **galèh** koopwaar in 't klein; *manggalèh* koopwaar op den schouder dragen, rondventen, marskramen (en plaatsel. ook) verdragen, uitstaan, torschen, b.v. *djahèʿ banai anaʿ kŏ, indaʿ tagalèh di dèn kalakoeannŏ* dit kind is zeer ondeugend, ik kan zijn gedrag niet uitstaan; *tjiʿ galèhnŏ* (zie *tjiʿ aïĕnŏ*); *anaʿ galèh* iemand, die voor een ander iets verkoopt of rondvent; ook hij, die met den koopman meegaat om zijn goederen te dragen; *indoeăʿ galèh* de koopman zelf; hij, voor wien anderen verkoopen; *indaʿ baban batoe digalèh* geen zorgen of moeielijkheden behoeven te hebben, maar ze zich zelf op den hals halen, door zich met de zaken van anderen te bemoeien.

ݢالڠ **galang** ring om den pols of om den enkel; *galang-galang* ingewandswormen; *toedjoe galang-galang* een toovermiddel, om die wormen te bezweren; *manggalangkan lihiĕ* (zie *lihiĕ*).

ݢالوڠ **galoeăng** boog, kronkel; *sagaloeăng* éénmaal omgedraaid; *sagaloeăng rŏtan* een stuk rotting zoo gebogen; *manggaloeăng* kronkelen, zich om iets wenden, b.v. *oela manggaloeăng kaki oerang; bagaloeăng* gebogen, gekronkeld; *tidoeă bagaloeăng* in kromme houding liggen; *manggaloeăngkan* buigen.

ݢاليڠ **galiĕng** vreesachtig, verlegen, bedremmeld; *manggaliĕngkan* vreesachtig, verlegen maken; *bagaliĕng-galiĕngan* voor elkander verlegen zijn; *galiĕng gaman* in hooge mate rillen, huiveren van angst.

ݢالق **galòʾ** duister, betrokken; men gebruikt het gewoonlijk van lichtgevende of glanzende voorwerpen, b.v. *api galòʿ* een duister brandende lamp; *boelan galòʿ* een benevelde maan; *hari galòʿ* een betrokken dag; (*malam galòʿ* zegt men gewoonlijk niet); een betrokken, treurig gelaat.

ݢالق **gala**ᵉ lach, gelach, lachen; *gala*ᶜ *marahui* of *tabaha*ᶜ hard lachen, schaterlachen; *gala*ᶜ *sanjoem* glimlachen; *gala*ᶜ *sèngèng* lachen, waarbij alleen 't gezicht vertrekt; *gala*ᶜ *samoei*ᶜ, *kararanggŏ* glimlachen; *gala*ᶜ *bangih* grimlachen; *manggala*ᶜ doen lachen, aan het lachen maken, n.l. van de reden, waarom men lacht; *tjoeritŏ nan toen manggala*ᶜ *awa*ᶜ dat verhaal doet mij lachen; *mampagala*ᶜ iemand aan het lachen brengen; *manggala*ᶜ*kan* uitlachen, bespotten; *panggala*ᶜ lachebek; ook het kruit op de pan van geweren.

ݢالؤق **galoeä**ᵉ I schaal van de kokosnoot; aan strandplaatsen in 't algemeen schepper; II* ook voor een bamboezen koker, van een geleding en van een haakje voorzien om water in te halen, wat op Kota Gadang meer *tjaloeäng* heet.

ݢالن **galan** *bagalan* weigeren van een vuurwapen.

ݢالو٢ **galoe-galoe** I de jonge, volle rijstkorrels; II* jonge rijst, die eerst geroost en daarna gestampt is.

ݢالو **galau** *bagalau* drukte, beweging maken; door elkander loopen, in feestvreugde zijn, in vroolijke beweging zijn van een menigte, b.v. *bagalau oerang di pakan* er heerscht veel drukte op de markt; *bagalau dajang-dajang banja*ᶜ de vele hofjuffers waren in feestvreugde; er heerschte veel drukte onder de hofjuffers.

ݢاله **galah** lange stok, lans; *bagalah* boomen, om een vaartuig vooruit te krijgen; van een lans voorzien; ook een kinderspel: men maakt n.l. eenige strepen, die elkander snijden, op den grond; op de snijpunten gaan kinderen staan, die beletten moeten, zonder van 't punt af te gaan, dat anderen, die buiten de figuur staan, aan de andere zijde komen; *maloe bagalah sasè*ᶜ *sarantau, maloe batanjŏ sasè*ᶜ *di djalan* als men beschaamd is om te boomen, dan drijft men een eind ver af en als men beschaamd is om te vragen, verdwaalt men; fig. men moet vragen, als men iets niet weet of noodig heeft; of die beschaamd is om te vragen, komt er niet; *sapanggalah matŏhari naiè*ᶜ zoowat om 7 uur 's morgens; *sapanggalah matŏhari katatjampoeäng* zoowat om 5 uur 's middags.

ݢالي **gali** kittelend, gekittel; fig. bang, verlegen; *manggali* kittelend, gekittel veroorzaken, b.v. als men nieuw flanel aan heeft; *manggali-gali* kittelen (van personen gezegd, waarvoor ook *manggali giti*ᶜ); *kanai nan gali* krijgen, wat men graag had of waarnaar men lang verlangd heeft; *habih gali* geen schaamte of vrees meer hebben; door de wol heen zijn; *gali kakanai* bang zijnde geraakt te worden, niets durven wagen uit vrees van beetgenomen, gefopt, benadeeld te worden; *gali-gali asam* fig. een weinig verlegen zijn, om iets te doen, b.v. met aanzienlijke personen te spreken.

ݢاميت **gami**ᵉ (zie *gabi*ᶜ).

ݢامغ **gamang** bang, bevreesd, huiverig, b.v. bij het zien van een diepen afgrond; *tagamang* huiveren, bevreesd of bang gemaakt; hopeloos zijn, zich verlaten gevoelen; *oerang panggamang mati djatoeäh* (zie *djatoeäh*).

ݢامق **gama**ᵉ *manggama*ᶜ omvatten met de handen, soms om de zwaarte van een voorwerp te bepalen; *djan digama*ᶜ *tongga*ᶜ *toe, djòlong badjanang* vat die paal niet aan, zij is pas geverfd; *sagama*ᶜ zooveel als met één hand omvat kan worden; *sakatja*ᶜ*-sagama*ᶜ fig. eensgezind, in overeenstemming zijn.

ݢامم **gamam** *manggamam* in den mond houden, met 't doel om het voorwerp af te koelen, b.v. een heete aardappel; af te zuigen b.v. een klontje suiker, enz.; ook mommelen van oude lieden; *panèh bagamam* warmte bij een betrokken lucht, drukkende warmte.

ݢامن **gaman** (zie *galièng gaman*).

†ݢانر **gana** duizelig, wezenloos, versuft, b.v. door het gebruik van chinine of door een zwaar geluid, dat plotseling ons oor treft; *mangganakan* zoo maken; *gana hambŏ mandanga boenji patoeih* ik was versuft door den zwaren donderslag.

ݢانغ **ganang** vol, in overvloed of in genoegzame mate voorzien van vloeistof, b.v. *sawah ganang di aïè* de sawah staat vol water; *mang-*

ganang sawah de sawah onder water zetten; *mangganangi sawah* sawahs onder water zetten, laten overvloeien; *mangganangkan aïĕ kasawah* water laten vloeien over de sawah; *taganang* stilstaand, b.v. van een plas water.

ݢانق **ganò**ᵉ even, vol, voltallig, veel; *sagandᶜnŏ* zooveel als er is of zijn; *sagandᶜ hari* dagelijks, iederen dag; *sahari gandᶜ* den geheelen dag; *gandᶜ kali* telkens; *mangganòᶜi* voltallig enz. maken; *bagandᶜ bagandjiĕ* een spel: even of oneven doen; *salangkòᶜ saganòᶜnŏ* geheel en al, niets ontbrekende; *gandᶜ banai pitihnŏ* hij heeft veel geld; *andòᶜkanlah pitih sagandᶜ hari sakètèᶜ, kòᶜ lamŏ djadi banjaᶜ* bewaar je geld, elken dag een beetje, dan wordt het langzamerhand veel; *dibilang gandᶜ dipapa gandjiĕ* hij rekent even, doch telt uit oneven; fig. zich verrekenen, misrekenen; niet zooveel krijgen als waarop men gerekend heeft.

ݢانه **ganiĕh** *kain ganiĕh* of *ganih* wit katoen.

ݢاءوت **gaoei**ᵉ *manggaoeiᶜ* krabben met de nagels; *gaoeiᶜ-gaoeiᶜ* spijt, leedgevoel hebben; *indaᶜ rang manggaoeiᶜ kaloea dŏ* men krabt niet in de richting van den buitenkant der vingers (gewoonlijk wordt dit door den spreker aangewezen); fig. voor familieleden wordt tegenover vreemden gewoonlijk partij getrokken; *gaoeiᶜ gapai* hard krabben; fig. van spijt geen raad weten; op 't oogenblik niet weten wat te doen, b.v. als men plotseling gasten krijgt en men heeft niets in huis.

ݢاءوڠ **gaoeăng** grot, holte, uitholling onder den bovengrond, ontstaan door aardstorting als anderzins; bevreesd, lafhartig, b.v. *gaoeăng banai oerang toe badjalan malam* die man is erg bang, om 's avonds uit te gaan; *manggaoeăng* uithollen; *bagaoeăng* uitgehold, een uitholling hebben.

ݢاول **gawa** per abuis, bij ongeluk verkeerd, zonder opzet iemand onbehoorlijk bejegenen, te kortkoming zonder opzet; *manggawakan* verkeerd maken; *lah gawa awaᶜ manjoerèᶜ loepŏ sabarih* ik heb abuis bij het schrijven, ik heb een regel vergeten.

ݢاوي **gawai** *pagawai* ambtenaar (in de schrijft.); *pagawai masadjiᶜ* tempeldienaar, tempelwachter; *pagawai dikiĕ* iemand, die knap is in 't *dzikir; pagawai tèmbaᶜ* iemand, die bedreven is in 't schieten, enz.

ݢاهم **gaham** bedreiging; *manggaham* bedreigen, bang, bevreesd maken met woorden.

ݢاي **gajŏ** de laatste uithaal bij het kirren van de balam; *balam tigŏ gajŏ* een duif, die bij elken roep drie uithalen doet (*toerkoetoe-toe-toe*); *anggoeăng gajŏ* (zie *anggoeăng*).

ݢاءيء **gaè**ᵉ van vruchten en personen oud; *gaèᶜ taroeăng asam, tambah gaèᶜ tambah tadjam* zooals een oude *taroeăng* (een vrucht, die gegeten kan worden) hoe ouder hoe scherper van zuur; fig. hoe ouder hoe gekker; *oerang gaèᶜ* oud persoon, ook voor ouders gezegd, b.v. *oerang gaèᶜ hambŏ* mijn oudjes; *oerang gaèᶜ hambŏ nan laki-laki* mijn oude heer, mijn vader.

ݢاءيت **gai**ᵉ *manggaiᶜ* naar iets reiken, trachten of zoeken iets te doen; *gaiᶜ-gaiᶜi* op allerlei wijzen probeeren om iets te krijgen, b.v. *gaiᶜ-gaiᶜi awaᶜ naᶜ mandapèᶜ kapandaian, indaᶜ djoeŏ sampai* ik doe alles om kennis te verkrijgen, doch slaag niet.

ݢايت **gajoei**ᵉ *manggajoeiᶜ lihiĕ* zich ophangen; *manggajoeiᶜkan* ophangen, doen hangen in 't algemeen; *manggajoeiᶜi* iets met iets behangen, aan iets iets hangen; *bagajoeiᶜ* van levende voorwerpen hangen aan iets; *tagajoeiᶜ* opgehangen zijn; *mampagajoeiᶜi* iets gebruiken of laten dienen om er zelf aan te hangen; fig. zich verlaten op, zich overgeven aan, steunen of hopen op iemand of iets, b.v. *djan dipagajoeiᶜi djoeŏ tali toe, poetoeih jŏ* hang niet aan dat touw (eig. gebruik dat touw niet, om er aan te hangen) het zal breken; *hambŏ boeroeăᶜ baiĕᶜnŏ bagajoeiᶜ bakèh si Anoe* in voor- en tegenspoed verlaat ik mij op N.N.; *bagajoeiᶜ sahètŏ tali* hangen aan een elleboogslengte koord; doorgaans van vrouwen, die wegens wangedrag door haar man verlaten worden, zonder dat hij van ze scheidt; zij kunnen dus niet op nieuw trouwen en krijgen ook geen ondersteuning van hem.

† ݢاءير gaiĕ *tagaiĕ* loszitten, bewegelijk zijn; nog maar met een klein gedeelte aan het voorwerp vast zijnde, b.v. van een tand, een spijker, een afgehakt stuk; fig. aan een haartje hangende; *manggaiĕkan* in dien toestand brengen.

ݢايڠ gajoeăng houw, stoot, uitval bij het schermen; *manggajoeăng* houwen, stooten; *manggajoeăng oerang* tooverkunst, waarbij iemand ongemerkt een klap gegeven wordt, ten gevolge waarvan hij sterft of door pijn, ziekte of tegenspoed gekweld wordt; *bagajoeăng* wederkeerig houwen; ook door redeneering het van elkander trachten te winnen; redetwistende zijn; *gajoeăng basamboeiᶜ, katŏ badjawab* de stoot wordt gepareerd, het gezegde beantwoord; fig. 't is de gewoonte zoo; antwoorden op een gezegde; zich verdedigen ten opzichte van iets; *mampagajoeăngkan* fig. redetwisten over iets, redetwisten van velen tegen een; *kŏᶜ dipagajoeăngkan djoeŏ indaᶜ kabakasoedahan dŏ katŏ nan toen èlŏᶜ lah poetoeihi* al redetwisten wij ook lang over de zaak er komt toch geen einde aan, het is beter dat wij ze beslissen; *kaampèᶜ-ampèᶜnŏ jŏ mampagajoeăngkan hambŏ* zij redetwisten met hun vieren tegen mij; *asa lé boeliĕh djoeŏ katŏ badjawab gajoeăng basamboeiᶜ, aloen amoeăh hambŏ alah dŏ lai* als er nog maar eenigszins kans bestaat, om mij te verdedigen, wil ik 't nog niet gewonnen geven; II* (zie *garoeăng* I).

ݢاءيڠ gaiĕng (zie *gajoeiᶜ*).

ݢاڽيت ganjoeiᵒ *mangganjoeiᶜ* rukken aan iets, met een ruk af- of uittrekken; *taganjoeiᶜ hati* afkeerig geworden, niet meer willende.

ݢاڽي ganji *baganji* niet meer willen, zich afkeerig van iets toonen uit boosheid, b.v. als een kind niet terstond iets krijgt en het later niet meer wil hebben.

ݢاڽيء ganjèᵒ *mangganjèᶜ* steken, kloppen van zweren, het op en neer gaan van den dobber, als er een visch aan het aas zit; *saganjèᶜ* een oogenblik.

ݢبال goebalŏ hoedende zijn; *oerang goebalŏ* herder; *manggoebalŏkan* hoeden (iets); *bagoebalŏi* fig. nagegaan worden, in het oog gehouden worden; *paraᶜ bagoebalŏi di nan poenjŏ* de tuin wordt nagegaan door den eigenaar.

ݢجمبيت gadjambèᵒ (zie *djambèᶜ*) baard.

ݢجوجو gadjoedjoe *manggadjoedjoe* zich opgehoopt, hoog, met een kop voordoen, b.v. rijst op een schotel of bij het meten van sommige waren b.v. aardappelen; spoedig grooter worden, in rang of aanzien klimmen; *manggadjoedjoekan* ophoogen, verhoogen, enz.; *ampèᶜ hari baharoe dèn tanam djagoeăng nan toen, manggadjoedjoe sakali* ik heb deze djagoeng pas vier dagen geleden geplant en ze is nu al zoo hoog.

ݢدابڠ gadabang (zie *dabang*).

ݢدابيق gadabiĕᵒ *manggadabiĕᶜ* met de voeten op den grond stampen.

ݢداڤق gadapaᵒ morsigheid; *manggadapaᶜ* zich als morsigheid voordoen; *manggadapaᶜ* bemorsen, bevlekken (iemand); *manggadapaᶜkan (loeloeăᶜ)* met slijk of modder bemorsen; *tagadapaᶜ* bemorst, bevlekt; *kain bagadapaᶜ* een salendang met veel gouddraad er in.

ݢداون gadawan (zie *dadawan*).

† ݢدڠݢر goedangga *manggoedangga* iemand trotsch of van uit de hoogte behandelen; een air aannemen tegenover een ander.

ݢدوبڠ gadoebang een soort van hakmes.

ݢدورو gadoeroe *bagadoeroe* in menigte toeloopen; *mampagadoeroekan* op iets in menigte toeloopen; *tiŏᶜ nagari oerang mampagadoeroekan maliĕᶜ djawi batoeah di Kŏtŏ Lawèh* van elke negorij zijn de menschen in menigte gaan kijken naar de wonderkoe te Kota Lawas.

ݢدڠيء gadongèᵒ (zie *dongèᶜ*); *manggadongèᶜ* in handgalop zijn, kort galoppeeren.

ݢدوݢه gadŏgah *manggadŏgah* in gestrekten galop zijn, ook met snelheid opstaan, b.v. als men wakker wordt door het geroep van brand.

ݢدوهوء gadòhòᵒ *tagadŏhŏᶜ* rochelen; 't geluid, dat men maakt om bij het hoesten het vuil uit de keel te krijgen.

ݢديبق gadébaᵒ (zie *débaᶜ*); *manggadébaᶜ* zich breed voordoen, wijd uit zijn, fladderen

van kleeren, uitloopen van vlekken; *bagadébaᶜan* veelheid uitdrukkende; *manggadébaᶜ badjoenŏ dèᶜ gadang* zijn baadje staat wijd uit, omdat het zoo ruim is.

ݢدێريء **gadérè*** (zie *galérèᶜ*); *manggadérèᶜ* van de richting afwijken, naar één kant dringen van paarden; over stag gaan van dronken personen; *manggadérèᶜ-gadérèᶜ* slingeren.

ݢدێڤق **gadépa** (zie *gadapaᶜ*).

ݢديق **gadia** (of *gadéja*) *bagadiaᶜ* morsig, smeerig zijn door vocht, b.v. van een vloer waarop het gelekt heeft; *manggadiaᶜkan* in dien toestand brengen; *manggadiaᶜ* zich log voordoen, b.v. *doedoeăᶜ manggadiaᶜ* van dikke personen; *tagadiaᶜ labŏ* fig. veel winst gekregen hebben; *tagadiaᶜ labŏ di hambŏ* ik heb veel verdiend.

ݢدێمڤ **gadémap** geluidnabootsing voor groote voorwerpen, die vallen; ploffen; *tagadémap* neergeploft; *indaᶜ djatoeăh nan taᶜ bagadémap indaᶜ boesoeăᶜ nan taᶜ babaoen* er valt niets of 't ploft, er is geen stank of hij stinkt; fig. de waarheid blijkt altijd of komt altijd voor den dag.

ݢدێميء **gadémè** *bagadémèᶜ* overvloedig voorzien van vlekken; bemorst zoodat de vlekken dicht op elkander zitten; *kain bagadémèᶜ* een salendang met overvloedig veel gouddraad.

ݢدێڽيء **gadénjè** *manggadénjèᶜ* dansende wijze van loopen, b.v. van sommige vrouwen, waarbij het lichaam een op en neer schokkende beweging krijgt.

ݢر **gar** klanknabootsing vooral voor 't geluid van deuren, die met geweld dicht geslagen worden.

†ݢرابيا **garabië** *manggarabië* zich met handen en voeten vastgrijpen, b.v. als men tegen een steilte opklimt.

ݢرابق **garaba** grof grint; *manggarabaᶜ* in menigte afvallen van vruchten, vallen van de eerste regendruppels; van tranen: rollen.

ݢرابق **goeraba** (= *garabaᶜ*).

ݢراباو **garabau** *manggarabau* op onstuimige of ruwe manier iets vastgrijpen of aanvatten; *ambiëᶜ anaᶜ toe, djan digarabau nŏ djoeŏ soerèᶜ* neem dat kind weg, opdat hij de papieren niet beetpakke.

ݢراباي **garabai** (zie *gabai*).

ݢرابيء **garabè** *manggarabèᶜ* beletten, verhinderen, in den weg staan; *masoeiᶜ hati hambŏ naᶜ badjalan, sakiᶜ anaᶜ hambŏ, djadi tagarabèᶜ samiëng* ik was van plan op reis te gaan, maar mijn kind werd ziek en daardoor werd ik verhinderd.

ݢراتق **garata** *manggarataᶜ* knerstanden, knetteren, b.v. van vuurwerk; dreigen, een dreigende houding aannemen, b.v. *awaᶜnŏ naᶜ batèndjoe djŏ ang, lah digarataᶜnŏ ang* hij wil met je vechten en heeft reeds een dreigende houding tegen je aangenomen; *tagarataᶜ hati* in het gevoel gekwetst zijn.

ݢراتم **garatam** knerstanden met de lippen op elkander gedrukt.

ݢراتوء **garatò** (zie *garòtòᶜ*).

ݢراتيه **goeratiëh** het dribbelend draven van Maleische paarden; een soort van telgang; van personen met kleine stapjes voortgaan, dribbelen; *manggoeratiëhkan koedŏ* de paarden op die wijs laten loopen.

ݢراجاي **garadjai** (zie *gadjai*).

ݢراچت **garatjat** *manggaratjat* (niet *èᶜ*) het geluid van den haan, als hij b.v. de hen roept of op een anderen haan afgaat.

ݢرادق **garada** *manggaradaᶜ* zich in groote hoeveelheid voordoen; in menigte aanwezig b.v. vruchten op de markt, pokken op het lichaam; *kètjèᶜ manggaradaᶜ* veel praten, wawelen.

ݢراساو **garasau** *manggarasau* ritselen b.v. van droge bladeren of als men nieuwe of gestreken kleederen aan heeft.

ݢراڠن **garangan** (zie *garan*).

ݢراڤاي **goerapai** *manggoerapai-goerapai* tastend zoeken of grijpen, gewoonlijk naar iets, dat boven ons is; de armen naar boven uitslaan, zooals lieden, die op 't punt zijn te verdrinken; *goerapai-goerapaii awaᶜ mantjari koentji pintoe*, ik tastte van nacht overal naar den sleutel van de deur.

ݢراڬق **garaga** *manggaragaᶜ* dreigen, een

uitdagende houding aannemen, fig. ondernemen, voornemen opvatten; *djŏ a dèn garagaʿ mamboeèʿ roemah, piti indaʿ* hoe kan ik een huis bouwen, ik heb geen geld; *garaga-garaagiʿ* op allerlei wijzen probeeren met iets klaar te komen.

كراكو **garagau** *manggaragau* met geweld of drift iets grijpen, afnemen, de klauwen naar een voorwerp uitslaan; met de klauwen aanpakken; *tagaragau* van schrik de handen uitstrekkende.

كراكي **garagai** haak om krokodillen te vangen; ook gebruikt in de beteekenis van *gagai*.

كرامق **garamaʾ** (zie *ramaʿ*) *manggaramaʿ* met uitgestrekte vingers opnemen; op den tast, bij gissing, zonder berekening der hoeveelheid nemen: op ruwe manier aanvallen; *manggaramaʿi samba* de sambal zoo nemen.

كرامن **garaman** kies: *indaʿ lakèʿ di garaman* heel klein beetje; *gadang garaman* stijfkop.

كرامي **goerami** (bekend bij hen, die met Europeanen omgang hebben) de bekende, smakelijke zoetwatervisch (de inlander noemt hem *kaloeih*).

كراون **goerawan** kleurmengeling, schittering van verscheidene kleuren door elkander.

كرايوق **goerajòʾ** (zie *koerajòʿ*).

كرايت **garanjèʾ** *manggaranjèʿ-garanjèʿ* trillen, schokken, onwillekeurig trekken van de ledematen b.v. van slapende honden; *sagaranjèʿ* eventjes, een oogenblikje.

كرايت **goeranjèʾ** (= *garanjèʿ*).

كرايم **garanjam** of *goeranjam* het prikkelend gevoel, als de ledematen slapen.

كربغ **gabang** *gabang koedŏ* manen; *tagàbang-gabang* haren, die tot in of over den nek hangen; *pintoe gabang* hoofdpoort, voornaamste ingang (meer in de schrijf- dan in de spreektaal gebruikt).

كركاجي **garagadji** (op hfdpl.) zaag.

كركاسي **garagasi** (in geschr.) een fabelachtige reuzensoort.

كرنتغ **garoentang** gerommel b.v. van voorwerpen in een kist; *garoentang-poentang* versterking van het eerste, velerlei gerommel, ook hals over kop b.v. *garoentang-poentang lari* hals over kop wegloopen.

كرنتغ **garontong** (zie *karontong*).

كرنجم **goerindjam*** werktuig om de tanden af te vijlen.

كرنچي **goerantjai** *tagoerantjai* ook wel *koerantjai* uitgestort, b.v. van den inhoud van een zak, waarin een gat is, de ingewanden van den buik.

كرندت **garoendoeiʾ** (zie *karoendoeiʿ*).

كرندغ **garoendang** de onontwikkelde kikvorsch; *gadang boeajŏ di laoeiʿtan, gadang garoendang di koebàngan* de krokodil is de baas in de zee en de garoendang in den modderpoel; fig. ieder is de baas in zijn eigen huis, in zijn eigen gebied; *main bada, main garoendang* de badars spelen en de garoendangs doen ook mee; fig. van arme personen, die met rijken willen meedoen; *paroeiʿ baʿ garoendang* fig. van schrale personen, met een dikken buik.

كرندغ **garondong** een soort van vlechtwerk, zooals b.v. dat, waarin gras verkocht wordt.

كرندغ **garèndèng** *manggarèndèng* van hanen: met opgelichte vleugels om de hen loopen; van andere dieren of van personen eenigszins schuin naar elkander gekeerd staan, om te gaan vechten; iemand toonen, dat men niet bang is voor hem; iemand tartend behandelen; *manggarèndèng tagaʿ* met het besluit of de meening van anderen niet geheel instemmen, maar ook niet geheel zich verzetten daartegen; *tagarèndèng* scheef, buiten de richting afwijken, b.v. van de deur: op een kier staan, aanstaan; van kooplieden: aan lager wal geraakt; van prijzen: gedaald; van voorschriften: afwijken van den inhoud, enz.; *bagarèndèngan* tegen elkander kwade bedoelingen hebben; *sadang tagarèndèng nangkŏ hagŏ barèh, tapoeàng-lah mambali* nu de prijs is gedaald, koop nu veel.

كرندم **goerindam** (in geschr.) spreuk.

كروبس **garoeboeih** *tagaroeboeih* in een gat

getrapt hebben; ergens doorheen geraakt zijn; fig. schade geleden hebben; *manggaroeboeihkan* een ander in 't ongeluk brengen, in 't verderf storten; *èlòᶜ-èlòᶜ badjalan malam, djambatan lah boeroeăᶜ, katagaroeboeih baikŏ* loop voorzichtig in de duisternis; de brug is al oud, gij zoudt er doorheen zakken.

كَروبڠ **garoeboeăng** (= *karoeboeăng*).

كَروبق **garoeboeăᵖ** (zie *garoeboeih*).

كَروتس **garoetoeih** *manggaroetoeih* geluidnabootsing, b.v. knetteren van vuurwerk; knabbelen en krabbelen van muizen; *manggaroetoeih paroeiᶜ* rommelen van den buik.

كَروتڠ **garoetoeăng** *bagaroetoeăng* met velen op iets aanvallen, met velen op iets afgaan, b.v. als er een betrekking open is; *manggaroetoeăng manggaoeiᶜ* hevig heen en weer krabben, als men jeuk heeft.

كَروتق **garoetaᵖ** *manggaroetaᶜ* kluiven, knabbelen, zooals de honden b.v. aan een been.

كَروتق **garòtòᵖ** *manggaròtòᶜ* grommen, pruttelen van kwaadheid, tegenpruttelen.

كَروجه **garoedjah** *manggaroedjah* klanknabootsing: scharrelen, leven maken, b.v. van dieven aan de deur; stommelen, b.v. als men in 't donker iets zoekt.

كَروجه **garoedjoeăh** *manggaroedjoeăh* met velen tegelijk naar beneden glijden of vallen, b.v. het bovenste van een stapel, de pannen van een dak; van eenige personen, die in een mast klimmen, enz.; *lah manggaroedjoeăh boeah karambiĕ di angin* al de klappers zijn door den wind naar beneden gekomen; *tagaroedjoeăh* onwillekeurig naar beneden glijden.

كَروچه **garòtjòh** *manggaròtjòh* niet bedaard of onattent zijn bij het verrichten van eenig werk; *djan digaròtjòh samiĕng malakèᶜkan kain toe, tjabiĕᶜ baikŏ* trek die kain niet zoo haastig aan, zij zal scheuren.

كَرود **garoedŏ** fabelachtige vogel met het hoofd van een mensch (veel bij de taboet voorkomende); volgens sommigen een draak met zeven koppen.

كَرودي **garoedi** (in hfdpl.) drilboor.

كَرور **garòròh** *manggaròròh* met kracht stroomen, uitstorten, uitstroomen, of storten van een vloeistof; *manggaròròh oeang bakèhnŏ* het geld stroomt hem toe; *manggaròròhkan* doen uitstorten, enz.; *aïĕ dipakòᶜ diawaᶜ tjakŏ, kini lah digaròròhkan oerang poelŏ* daar straks heb ik het water opgestopt en nu laat men het weer stroomen.

كَروسه **garòsòh** *manggaròsòh* ritselen; *garòsòh-garòsòhi* haastig en zonder orde te werk gaan; alles tegelijk in overhaasting beginnen.

كَروكوء **garògòᵖ** (zie *garagaᶜ*); *baᶜ garògòᶜ Niĕh* zooals het uitdagen van een Niasser; wel dreigen doch niet toeslaan.

كَروكه **garoegah** *manggaroegah* onbedacht te werk gaan, iets doen zonder er bij te denken b.v. bij het loopen niet zien de voorwerpen, die er voor de voeten liggen.

كَروكوه **garògòh** (zie *garoegah*).

كَروپ † **garoenja*** *manggaroenja* iemand om het lijf pakken; *bagaroenja* worstelen; elkander in de haren pakken; redetwisten; *mampagaroenjakan* met velen tegen één over iets redetwisten.

كَروڽوڠ **garònjong** *manggarònjong* (zie *garòtòᶜ*).

كَروڽوء **garònjòᵖ** *manggarònjòᶜkan* in haast, niet met de noodige attentie of zorg eenig werk doen b.v. *malipèᶜ kain toe garònjòᶜkan samiĕng lah, naᶜ lakèh* als ge dat kleed omvouwt, doe het dan maar zóó, om gauw klaar te zijn.

كَريبيت **garibiᵖ** *manggaribiᶜ* bewegen van de lippen b.v. als men in zich zelf praat of bidt.

كَريبه **garèbèh** *manggarèbèh* afzakken, losgaan b.v. van de kleeren; *tagarèbèh* afgezakt, slordig afhangend; *garèbèh-tèbèh* slordig gekleed zijn.

كَريتق **garètèᵖ** *manggarètèᶜ* beven, bibberen van angst, koude enz.

كَريتس **garitih** of **goeritih** *manggaritih* de tanden op elkander klemmen b.v. als men boos is of veel pijn heeft; plaatselijk: trachten; *kòᶜkètèᶜ awaᶜ djan manggaritih djoeŏ mambaŏ baban nan barèᶜ* als ge klein zijt, moet ge maar niet probeeren om zware lasten te dragen.

كريتڠ **garétang** *manggarétang* zich verzetten, zich onwillig vertoonen onder het aannemen van een dreigende houding.

كريتق **garéta*** (zie *garétang*).

كريتيق **goeritië** *manggoeritië* met de vingertoppen tikken of trommelen, waarvan de Maleiers volstrekt niet houden, als zijnde een voorteeken van veel schade.

كريجو **garédjò** *manggarédjò* afkeerig maken, tegen maken, iemand slechte gedachte doen krijgen van een ander; *hati tagarédjò* afkeerig gemaakt, in vijandschap geraakt met iemand; *lah tagarédjò hati si Anoe bakèh adië nŏ dè asoeăngan si Batoe* N.N. is afkeerig geworden van zijn jongsten broer door het opstoken van Batoe.

كريجه **garédjòh** (zie *garédjò*).

كريچيت **garitji** *manggaritji* I sissend geluid van uitspuitend vocht; II in elkander krimpen van angst; *tagaritji* in elkander gekrompen van angst; in 't nauw zittende b.v. als men veel schuld en geen geld heeft om te betalen (zie *karitji*); *inda boeliëh manggaritji* geen geluid mogen geven; fig. onder streng toezicht staan.

كريچاو **garitjau** *garitjau pitjau* zonder ophouden praten, snateren.

كريچي **garètjè** plaagziek, stout; *manggarètjè-i* plagen, trachten boos te maken.

كريدڠ **garèdèng** franje; *tagarèdèng* zoo neerhangend; machteloos, krachteloos neerhangen, b.v. van den vleugel van een haan, die bij het vechten gebroken is.

كريدق **garéda*** (zie *garada*).

كريدو **garédŏ*** *garédŏ pédŏ* een soort van booze geest.

كريره **garérèh** *manggarérèh* langs gaan, voorbij gaan met het doel gezien te worden.

كريري **garérè** (zie *kalérè*).

كريسه **garésèh** stout, ondeugend, b.v. van kinderen; *manggarésèh* in de eerste beteekenis van *manggarèndèng* (*garésèh pésèh*).

كريڤي **garépé** *manggarépé* alles aanraken, overal met de handen aanzitten.

كريكيت **garigi** *bagarigi* = *bagaroetoeăng*; *manggarigi-i* met geweld iets nemen of afnemen, als een ander het niet geven wil.

كريكير **garigië** *manggarigië* beven, trillen door krachtsinspanning.

كريكيس **garigih** (zie *garigi*).

كريكق **garéga** (zie *garaga*).

كريكيق **garigië** een geleding bamboe van een handvat voorzien, dienende om water te scheppen; (de *garigië* bestaat uit één roeas en is voorzien van een haak of handvatje; de parian bestaat uit meer dan twee roeas).

كريكه **garégèh** (zie *garigië*).

كريكي **garigi** *bagarigi* getand, ruw, pukkelig, vol oneffenheden, b.v. van slecht geverfde of geschaafde voorwerpen; *bagarigi-garigi* van punten of oneffenheden voorzien zijn; *tagarigi* in onaangename aanraking met iets puntigs zijn; voelen, dat er iets puntigs uitsteekt; *kasisiëran hambŏ lah batjoekië, kirŏnŏ tagarigi djoeŏ di dalam* den splinter is bij mij uitgehaald, doch ik heb een gevoel, alsof hij er nog in zit.

كريكي **garégè** *manggarégè* beven van koude, angst, krachtsinspanning.

كريميت **garimi** (zie *garibi*).

كرينيت **goerinjè** (zie *garanjè*).

كرينير † **goerinja** (zie *garoenja*).

كرينيق **garinja** (zie *garanja*).

كرينيق **goerinjië** (zie *koerinjië*).

كرينيو **goerinjò** (zie *garanjè*).

كرينوي **goerinjoei** *manggoerinjoei* een pijnlijk gezicht trekken, een scheef gezicht trekken van pijn.

كڠكڠ **ganggang** tusschenruimte; *tagang-gang* openstaand, op een kier staan, geopend; *mangganggang* zich met een tusschenruimte vertoonen, uiteen wijken, b.v. van planken; zich van elkander verwijderen; b.v. van personen, die vroeger in vriendschap leefden, gebrouilleerd raken; *ba-a ganggang samiëng si Batoe djŏ si Karèh kini, dahoeloe rapè banai* waarom zijn Batoe en Karèh thans gebrouilleerd, vroeger waren zij dikke vrienden; *ganggang-ganggang rapè* niet al te erg bevriend zijn, niet te druk zijn in vriendschapsbetuigin-

gen; *nikah ganggang* zooals bij ons het met den handschoen trouwen; ook het huwelijk, waarbij de man voorloopig nog niet bij zijn vrouw komt.

ڬوڠڬوڠ **goenggoeăng** I *manggoenggoeăng* in den mond wegdragen of brengen; *manggoenggoeăng mambaŏ tabang* fig. voor het wegvoeren, schaken van een vrouw; II een schelpdier van welks schaal men ringen maakt.

ڬيڠڬڠ **gènggang** I gestreepte stof hetzij katoen, zijde of andere; II* wachelen, heen en weer bewegend, b.v. in een schuitje, als men rechtop staat.

ڬيڠڬوڠ **gènggong** klanknabootsing; een ijzeren muziekinstrumentje, dat tusschen de tanden gezet wordt om er geluid mee te maken, mondtrom.

ڬڠڬم **ganggam** de gesloten hand; *manganggam* in de gesloten hand houden; beheeren, besturen; *saganggam* een hand vol; *saganggam pitjiĕng* een goed gesloten hand vol, zooveel als er in een dichtgesloten hand kan; *ganggaman* gebied, onderhoorigheid; *dalam ganggaman oerang* onder iemands bestuur, beheer, toezicht zijn, in iemands macht zijn; *baganggaman* bezigheden hebben; *padoesi toe lah baganggaman* die vrouw heeft al een man; *taganggam* van voorwerpen in het bezit zijn; van zaken overgelaten zijnde aan, in handen zijn; *parakarŏ nantoen lah taganggam di panghoeloe* die zaak is in handen van den panghoeloe; *diganggam-ganggam barŏ* evenals dat men gloeiende kolen in de hand neemt, fig. van moeielijk werk het nu eens opvatten en dan weer laten rusten; *mangganggam arèˤ* goed vasthouden, stevig onder den duim houden.

ڬڬنجو **gagandjŏ** (zie *gandjŏ*).

ڬلابڠ **galabang** (zie *kalabang*).

ڬلابوق **galaboeăˤ** een boom, welks vruchten, die als geneesmiddel dienen, aan den stam zitten.

ڬلاچو **galatjoeă** *manggalatjoeă* met kracht wegspringen van gladde voorwerpen, die geknepen worden, fig. zich uit de voeten maken, ontsnappen; *bagalatjoeăran* van velen b.v. *djarang amèˤ dindiĕng kandang nan toen, lah bagalatjoeăran anaˤ hajam* de wand van dit hok is zeer los, de kuikens zijn ontsnapt.

ڬلاچس **galatjoeih** (zie *galatjoeă*).

ڬلادير **galadiĕ** slijm, chijl; *bagaladiĕ* slijmerig; *anaˤ galadiĕ* scheldwoord voor slecht, gemeen mensch.

ڬلادق **galadaˤ** scheldwoord; gemeene hond.

ڬلاڤوڠ **galapoeăng** naam van een plant.

ڬلاڬق **galagaˤ** *manggalagaˤ* borrelen zooals kokend water, *manggalagaˤ hati* woedend; zeer toornig; *manggalagaˤkan* laten koken, aan den kook brengen.

ڬلاڬه **galagah*** een soort van riet.

ڬليڠڬامن **galinggaman** huiverig zijn, afgrijzen, ijzing gevoelen; *galinggaman awaˤ mantjaliĕˤ bangkai* ik ben huiverig om lijken te zien; *manggalinggaman* huivering gevoelen, ijzig zijn voor; *manggalinggamankan* huivering wekkend.

ڬلڠڬڠ **galanggang** kring, cirkel om iets b.v. om de zon of maan; vechtplaats voor hanen; *bagalanggang* in een kring staan, een kring hebben b.v. *matŏ hari bagalanggang* de zon heeft een kring; *manataˤ galanggang* of *mamantjang galanggang* een *galanggang* oprichten, een groot feest aanleggen, waarbij hanengevechten gehouden worden; *basoeloeăh boelan djŏ mantari, bagalanggang matŏ rang banjaˤ* het wordt verlicht door de maan en de zon en is omringd door de oogen der menigte, fig. het is zoo klaar als de dag.

ڬلوڠڬڠ **galoenggang** ruim, los, wijd; *manggaloenggangkan* verruimen, losmaken van datgeen wat nauw of vast was, fig. minder streng behandelen, de teugels wat laten vieren; *mampagaloenggang* losser of ruimer maken van datgeen, wat al los of ruim was; *galoenggangkan sakètèˤ lai, agaˤ sampiˤ djoeŏ toe moeah* maak het nog wat losser, het is nog te stijf zoo.

ڬوليڠڬڠ **goelinggang** een heester, waarvan de bladeren als geneesmiddel tegen verstoppingen dienen.

كَلِكَاتُ **galigatŏ** eene soort van huidziekte, die hevige jeuk veroorzaakt en waarbij op het lichaam kleine gezwellen komen, netelroos.

كَلَمْبغ **galombang** (in geschr.) baar, golf.

كَلمبأي **goelambai*** (zie *koelambai.*

كَلِمڤغ **goelimpang** *manggoelimpang* met uitgestrekte armen en beenen liggen b.v. als men erg vermoeid is; *manggoelimpangkan* in gansche uitgestrektheid of geheele lengte op den grond leggen; *tagoelimpang* op den grond liggen van personen of van lange voorwerpen b.v. boomen, balken enz.; *bagoelimpangan* van velen uitgestrekt op den grond liggende; *goelimpangkan samiĕnglah kajoe toe tangah djalan, baikŏ diiri*ᶜ leg die balken maar in 't midden van den weg, zij kunnen straks weggesleept worden; *goelimpang pariĕng* over den kop tuimelen.

كَلنچر **galintjiĕ** *tagalintjiĕ* afglijden; *tagalintjiĕ matŏhari* even na 12 uur 's middags.

كَلنچر **goelintjiĕ** (zie *galintjiĕ*).

كَلوتو **galoetoe** vuil, morsigheid aan het lichaam, de kleederen enz.; *bagaloetoe* vuil, morsig zijn; *katŏ-katŏ bagaloetoe* woorden, die onbegrijpelijk, niet uit elkander te houden of van elkander te onderscheiden zijn.

كَلوچس **galoetjoeih** (zie *galatjoeih*).

كَلوچو **galŏtjŏ** *manggalŏtjŏ* uitstorten b.v. wanneer er een gat is in het voorwerp, waarin andere geborgen zijn; *tagalŏtjŏ* uitgestort; *manggalŏtjŏkan* doen uitstorten; *bagalŏtjŏran* van alle kanten uitstortende; *bagalŏtjŏran pitih* aan allerhande dingen of op verschillende wijzen geld uitgeven; *bagalŏtjŏran kain* afgezakt van de kleeren, haveloos of slordig gekleed zijn; *bagalŏtjŏran kètjè*ᶜ onbedacht spreken of maar zeggen wat er voor den mond komt.

†كَلودر **galoedoeă** zware of dikke stroom van vloeistoffen; *manggaloedoeă* in een grooten stroom neervallen, afvallen, uitloopen; fig. stroomen van personen of van andere voorwerpen b.v. geld, bloed, regen enz.; *manggaloedoeăkan* doen stroomen; *manggaloedoeă oerang kapakan* het stroomt menschen naar de markt.

كَلودو **galŏdŏ**ᵃ aardstorting (v. H.).

كَلور **galŏrŏ** hevige golfbeweging, waarbij het water ver op 't land gesmeten wordt b.v. bij aardbeving; zware waterstroom; *manggalŏrŏ* het geluid van een zwaren waterstroom b.v. bij doorbraak; *manggalŏrŏ oerang kapakan* het stroomt menschen naar de markt; *galŏrŏ pandjang* een wijze van snel draven.

كَلوكَت **galoegoei**ᵃ *manggaloegoei*ᶜ een dof trillend geluid voortbrengen, roffelen.

كَلوكر **galoegoeă** I koperen kom, om de handen in te wasschen; II *asam galoegoeă* een zure vrucht.

كَلوكه **galògòh** *manggalògòh* (zie *manggalaga*ᶜ) ook roffelen; *sagalògòh* een roffel.

كَلومت **galŏmat** (men spreekt *at* uit) in rep en roer, druk in de weer, opschudding.

كَلومر **galoemoeă** (= *galoemang*).

كَلومغ **galoemang** *manggaloemang* in groote mate vuil maken, erg met smeren of vegen maken; *manggaloemangkan* bemorsen met iets; *bagaloemang* vol smeren of vlekken; ook van allerlei dingen ordeloos, door elkander; *bagaloemang batèndjoe* vechten, waarbij de partijen elkander stevig omkneld houden, worstelen; *loeloeă*ᶜ *manggaloemang sarawa awa*ᶜ de modder heeft mijn broek bemorst.

كَلومق **galoema**ᵃ (= *galoemang*).

كَلومو **galŏmŏ**ᵃ (= *galoemang*).

كَلونجو **galŏnjŏ** slap, week, zacht van vleesch of van de huid; *manggalŏnjŏ* slap, zacht zijn, zich slap voordoen; *lah manggalŏnjŏ djangè*ᶜ *oerang toe dè*ᶜ *katoeăan* de huid van dien man is al slap door ouderdom.

كَليت **galitŏ** (in geschr.) *galap gali'ŏ* stik donker.

كَليت **goelitŏ** (= *galitŏ*).

كَليتت **galiti**ᵃ *manggaliti*ᶜ kittelen; *lah pajah ana*ᶜ *gala*ᶜ, *djan digaliti*ᶜ *djoeŏ* het kind is moe van het lachen, kittel het toch niet meer.

كَليتت **goeliti**ᵃ (= *galiti*ᶜ).

كَليتغ **galétang** *manggalétang* een plotselinge beweging maken, opstaan, opspringen b.v. als men boos is of van vreugde of bij het hoo-

ren van iets, dat ons treft; *manggalétang-galétang* dartel zijn, springen, kunstjes verkoopen b.v. zooals paarden doen, die lang op stal gestaan hebben en naar buiten gebracht worden; *galétang-galétangi* ongedurig zijn, telkens heen en weer loopen, met het doel om zich te laten zien, zooals sommige vrouwen.

كَليتِق **galitië**ᵒ (= *galitiᶜ*).

كَلَيْتَق **galétèᵒ** I stout, ondeugend, baldadig, plaagziek zijn; *manggalétèᶜi* iemand plagen, het voorwerp van zijn baldadigheid doen zijn enz.; II *manggalétèᶜ* bibberen b.v. van koude, klapperen van de tanden, kloppen van het hart.

كَليچِق **galitjië**ᵒ (= *galintjië*).

كَليچِق **goelitjië**ᵒ (= *galintjië*).

كَلَيْچي **galétjé** (= *galötjö*).

كَليريء **galérè**ᵒ (= *kalérè*).

†كَلَيْسر **galésa** (ook *koelésa*) *bagoelésa* in de rondte loopen, fig. zich voortdurend op dezelfde plaats bewegen; *djan bagoelésa djoeö di roemah, marilah kitö badjalan* blijf toch niet zoo in huis draaien, kom laten wij gaan wandelen; *manggoelésai* rondom iets loopen, b.v. *mangoelésai roemah si Anoe;* fig. met slenters iets trachten te krijgen of iemand behandelen b.v. *manggoelésai si Anoe.*

كُوليْسر **goelésa** (= *galésa*).

كَلَيْسوْ **galésö** *manggalésö* 't iemand lastig maken, zeuren, telkens om iets vragen, telkens iets in de handen nemen b.v. zooals kleine kinderen, die nergens afblijven kunnen.

كَلَيْسَه **galésèh** (zie *galésé*).

كَلَيْسي **galésé** *galésé koetoe pindahan* heen en weer kruipen, zooals een luis, die van een ander afkomstig is; fig. zeer ongedurig zijn.

كَلَيْقق **galépa**ᵒ morsig; *galépaᶜ péjaᶜ* modderig, morsig, met plassen op verschillende plaatsen, fig. slordig, morsig bij 't werken.

كَلَيْقي **galépé** *manggalépé* spartelen b.v. visch, die pas uit 't water komt; slap neerhangen van de huid b.v. van oude mannen; *boenji manggalépé* 't klinken van een trom, die niet goed gespannen is; *katö-katö manggalépé* zwakke brommerige manier van spreken; spreken zooals wanneer men het niet goed meent; niet van harte zeggen, wat men wil of denkt; *bagaiépéran* spartelen van velen.

كَليكوْ **goeligö** I *manggoeligö* niet met rust kunnen laten, zaniken, er niet mee kunnen ophouden, er niet afblijven kunnen; *kòᶜ aloen balakoe nan dimintönö digoeligönö djoeö awaᶜ* zoolang hij niet gekregen heeft, wat hij vraagt, blijft hij bij mij zaniken; II ook wel eens in de beteekenis van bezoaarsteen (zelden).

كَلَيْكيء **galégè**ᵒ *manggalégèᶜ* trillen van den stem, b.v. als men huilt of zooals de Maleiers zingen.

†كَليمِر **galimië** beenvlies, vlies om het vleesch.

كَليمغ **goelimang** (zie *galoemang*); *goelimang gagaᶜ* heelemaal, over zijn gansche oppervlakte bemorst.

كَلَيْمق **galéma**ᵒ *manggalémaᶜ* strepen, vegen, vlekken maken op iets.

كَلَيْمي **galémé** (zie *galimië*).

كَلَيْڽيء **galénjè**ᵒ* dansende wijze van loopen, waarbij het lichaam naar de beide zijden heen en weer bewogen wordt (zie *gadénjèᶜ*).

كَلَيْڽي **galénjé** (zie *galönjö*).

كَم **gam** nabootsing van een dof geluid: bons! boem!

كُمارو **goemarau** droogte; *goemarau langkang* sterke droogte.

كُمال **goemalö** de *goemalö sati* is een bovennatuurlijke, kostbare steen, volgens den Maleier in het lichaam van sommige dieren te vinden of op plaatsen, waar schatten te vinden zijn; hij verspreidt een sterken glans van zich; de bezoaar.

كُمالي **goemalai** (in verb. met *lamah*) *lamah goemalai* slank, rijzig van personen.

كَمبر **gamba** teekening, afbeeldsel, portret; *gambaran* 't zelfde; *manggambakan* iets teekenen, afbeelden, enz.

كُمبُر **gamboeä** los, luchtig, licht, week, papperig van het lichaam; *manggamboeä* zich los, luchtig voordoen, opzwellen; *manggamboeäkan* los, luchtig maken, luchtig of los aanvullen, b.v. met aarde.

كمبير **gambië** 't bekende ingredient bij de sirih; *inda^c tahoe di gambië* fig. zeer dom zijn.

كمبڠ **gombang** flink, ferm; *manggombang* zich zoo voordoen, b.v. van een goed opgetuigd paard.

كمبڠ **gamboeäng** gezwollen, opgezet b.v. van het gelaat bij kiespijn; *manggamboeäng* zwellen, opzwellen, b.v. een kleed, waaronder de wind komt; *gamboeäng dihamboeih* fig. zich door anderen laten influenceeren, vatbaar zijn voor vleierijen; *gamboeäng hati* boos; *gamboeäng paroei^c* iets vervelend vinden, een tegenzin hebben aan iets; *gamboeäng paroei^c hambŏ mandanga tjoeritŏ ang, baantilah* ik vind het vervelend naar uw verhaal te hooren, houd op.

كمبق **gomba^c** kuif bij de vogels; blesje haar op het kaal geschoren hoofd; *ana^c bagomba^c* een kind daarvan voorzien; benaming voor kinderen van vrije of aanzienlijke geboorte; *gomba^c baoeä^c* een haan of kip met kuif en baard; fig. voor aanzienlijke en voorname personen; *baalè^c manggoentiëng gomba^c* het feestvieren bij gelegenheid, dat van iemand de *gomba^c* afgeknipt wordt.

كمبوء **gambò^c** I betrokken, nevelachtig van de lucht; II* (zie *gombò^c*).

كمبوء **gombò^c*** wang.

كمڤ **gampŏ** aardbeving.

كمڤان **goempanŏ** (zie vorige).

كمڤر **gampa** rumoer, leven, getier; *tagampa* verschrikt, in opschudding gekomen, b.v. *tagampa oerang di api* de menschen worden verschrikt door den brand; *manggampai* fig. aanmoedigen om iets te doen, iemand ondersteunen, helpen; *kò^c amoeäh mama^c manggampai dèn djŏ balandjŏ, na^c dèn pai malah mangadji* als mijn oom mij helpen wil aan hetgeen ik noodig heb, dan wil ik gaan leeren.

†كمڤوا **gampoeä** door en door zacht, b.v. van vruchten; tot ontbinding overgaan, b.v. van lijken; los van den grond; fig. bankroet, b.v. *lah gampoeä soedaga nan toen, dè^c banja^c amè^c mamaikan pitih* die koopman is bankroet, omdat hij zeer veel geld heeft uitgegeven; *gampoeä paroei^c* bang, bevreesd.

كمڤڠ **gampang** (zie *ana^c gampang*).

كمڤڠ **gòmpòng** zonder staart.

كمڤل **gampa** flink, goed, stevig in 't vleesch zittend.

كمڤو **goempŏ** zonder vrucht, misgewas vooral van de padi.

كمڤوه **goempoeäh*** (zie *goempŏ*).

كمڤيت **goempitŏ** (in geschr.) druk in de weer; in rep en roer; een oorverdoovend leven.

كمنتر **goemanta** schudden, beven, rillen, dreunen.

كموروه **gamoeroeäh** een zwaar rollend geluid b.v. van donder; van een zwaren waterstroom.

كميلڠ **goemélang** (zie *gélang*).

كنت **gantŏ** schel, bel; ook armbanden, waarin een stukje ijzer of iets dergelijks, dat bij elke beweging rinkelt.

كنت **goentŏ** *manggoentŏ* wegknippen, wegschieten, door den wijsvinger van de eene hand met een der vingers van de andere achterover te buigen, zoodat de top met kracht tegen het voorwerp aankomt.

كنتر **ganta** bang, bevreesd, huiverig; *manggantai* gewoonlijk *mampigantai* bang of bevreesd maken; *takoei^c ganta* versterking voor in hooge mate bevreesd; *piganta* toovermiddel om iemand bang, huiverig te maken; dreigement, bedreiging.

كنتڠ **gantang** een inhoudsmaat gelijk aan 4 *tjoepa^c* (de inhoud is niet overal dezelfde); *manggantang* met een *gantang* behandelen; *manggantangi* iets met *gantangs* meten; *ba^cgantang* voor dik en ineengedrongen; *sarawa gantang* kort broekje tot aan de knieën; *gantang boeboeih*, fig. een flapuit; personen, die geen geheimen kunnen bewaren; *manggantang asò^c* luchtkasteelen bouwen; *nan sasoekè^c ampè^c gantang*, fig. oprecht zijn; van personen op wie men kan rekenen of die zeggen waarop het staat; *gantang nan doeŏ koerang limŏ poeloeäh* een *gantang* waarvan de inhoud 48 *thahil* is (d.i. zooals hij wezen moet), fig. zooals het wezen moet, waarop niets aan te merken valt; *ba^c manggantang ana^c hajam* even als dat men

kuikens in een *gantang* doet (terwijl men er nieuwe in doet, gaan er van de vorige weer uit); fig. niet veel verder komen, werk verrichten, dat niet veel vrucht geeft; b.v. van iemand, die, iets nieuws leerende, van het oude telkens wat vergeet; *bagantang panoeăh kaatèh* meten, zoodat alleen het bovenste gedeelte vol is; fig. oppervlakkig zijn b.v. van personen, die doen denken, dat zij veel weten, maar die eigenlijk niets weten; veel geschreeuw maar weinig wol; *ba- maisi gantang pasoeă^c* het vat der Danaiden vullen; even gauw verdwenen, als het er in komt; zoo gewonnen, zoo geronnen; *gantang nan papè^c, boengka nan piawai* een *gantang* die vlak, waarvan de bovenkant dus niet is uitgehold en een gewicht, dat men gewoon is te gebruiken, dus niet te licht of te zwaar; fig. rechtvaardig zijn; *sagantang saoelang aliĕng* (gewoonlijk *sasoekè^c* enz.) een *gantang* en bovendien nog de holte, die er zich onderaan bevindt, gevuld; *manggantangi hati oerang;* iemands gedachten trachten te weten.

كنتغ **gantoeăng** *manggantoeăng* hangen, ophangen (tr.) b.v. *manggantoeăng oerang* iemand ophangen; *manggantoeăng koedŏ* het hoofd van een paard naar boven brengen b.v. als men het medicijnen wil ingeven; *manggantoeăng parakarŏ* een zaak hangende maken, eenigen tijd uitstellen; *manggantoeăng diri* zich ophangen; *bagantoeăng* I opgehangen als verleden deelwoord, dus *oerang, koedŏ, parakarŏ bagantoeăng;* II van personen gezegd: zich aan iets hangen of in hangenden toestand vasthouden b.v. *hambŏ bagantoeăng di kajoe* ik hang mij aan een tak (ga hangen, ben bezig met hangen); *manggantoeăngkan* met iets ophangen; *manggantoeangkan tali* met een touw ophangen; iets hangende doen zijn, ophangen, b.v. *manggantoeăngkan lampoe* een lamp ophangen; *manggantoeăngi* iets gebruiken om er aan op te hangen; aan iets, iets hangende doen zijn, b.v. *manggantoeăngi tali* aan een touw ophangen; *gantoeăngan** galg; de persoon, die opgehangen moet worden; *pagantoeăngan* datgeen, waarop of hij, op wien men zich verlaat; steun, kostwinning; *pagantoeăngan hambŏ salamŏ hidoei^c baladang* zoolang ik leef was landbouw mijn kostwinning; *oerang toe pagantoeangannŏ mama^cnŏ samiĕng* hij heeft slechts zijn oom tot steun; *bagantoeăng di aka lapoeă^c* aan een verganen wortel hangen; fig. zich toevertrouwen aan iemand, die ons niet helpen kan; *tagantoeăng inda^c batali* hangen zonder koord; fig. van zaken: zonder reden hangende of uitgesteld blijven; *bagantoeăng sahétŏ tali* (zie *gajoei^c*) van vrouwen, die niet van haar man gescheiden zijn, doch die niet meer met hem samenleven; *nan manggantoeăng tinggi, nan mandjoea djaoeăh* voor personen: macht uitoefenen, heer en meester zijn; *ba^c awan tagantoeăng* voor fraai gevormd, b.v. van de kin; *digantoeăngkan tinggi, dikalikan dalam* fig. in het diepste geheim bewaard worden; bij beloften: onveranderlijk doen zijn; *oeboeă-oeboeă gantoeăng kamoedi* verouderde benaming voor eene belasting van schepen, die in een haven lagen.

كنتيغ **gantiĕng** dun in het midden; inkerving, zooals bij de insekten; *pinjangè^c gantiĕng* een wespensoort; *kagantiĕngan* gebrek hebben aan iets, b.v. *hambŏ kagantiĕngan pitih kini* ik heb thans gebrek aan geld; *tali koedŏ toe lah gantiĕng banai* het touw van dat paard is al erg uitgesleten; *lah poetoeih nan gantiĕng* ten einde raad zijn; *gantiĕng poetoeih biang taboeă^c* (zie *biang* of *taboeă^c*).

كونتغ **goentoeăng** afgekapt, afgeslagen, afgeknot; *manggoentoeăngkan* iets afkappen; *mampagoentoeăng* nog meer afkappen; *katŏ-katŏ goentoeăng-goentoeăng* korte gezegden; *tongga^c goentoeăng* korte balken of staande balken onder het huis of tusschen de kap; de dwarsbalken; *poesakŏ goentoeăng* de erfenis van iemand, die geen zuster of zusters-kinderen heeft; *mahaloen goentoeăng* als korte golven rollen; *goentoeăng-goentoeăng* enkele, groote golven.

كونتيغ **goentiĕng** schaar; *manggoentiĕng* knippen; *manggoentiĕngkan* met iets knippen, voor iemand knippen; *panggoentiĕngan* afknip-

sel; *hati baˁ digoentiëng* spijt gevoelen, onaangenaam aangedaan zijn; *baˁ digoentiëng hati taragaˁ di si Anoe* zooals wij zeggen: ik verlang erg naar N.N.; *manggoentiëng dalam lipatan* (zie *manoehoeäˁ kawan saririëng*); *goentiëngnŏ* is ook een uitdrukking, die gebruikt wordt in de beteekenis van maaksel, wijze van bewerking, snit, b.v. *èlŏˁ banai goentiëngnŏ roemah toe* dat huis is zeer goed afgewerkt; *boeroeäˁ banai goentiëngnŏ badjoe toe* de snit van dat baadje is recht leelijk; *manggoentiëng badjoe* een baadje knippen; fig. benaming van een ceremonie: iemand in den panghoeloestand verheffen.

كَنتڠ **gèntèng** (op hfdpl.) dakpan.

كَنتق **ganta**ᵃ *mangganta*ˁ steken, kloppen van wonden; *manggantaˁ paratian* kloppen van het hart, sterk verlangen naar iets.

كَنتيق **gantiè**ᵃ (zie *djantièˁ*).

كُنتيق **goentiè**ᵃ hetzelfde; *bagoentièˁ* een dobbelspel, waarbij twee duiten, op den wijsvinger gelegd, met den duim naar boven geknipt worden.

كَنتق **gènta**ᵃ (zie *ganjoeiˁ*).

كِنتل **ginta** *kagintalan* spijt, teleurstelling, ontevredenheid gevoelende, b.v. als men wel wil, maar niet kan helpen; *kagintalan djoeŏ hati awaˁ bakèh si Anoe, awaˁnŏ mintaˁ barèh indaˁ di awaˁ* het speet mij voor N.N., hij vroeg rijst doch ik had ze niet; *kaginta-gintalan*, b.v. *si Anoe nan toen kaginta-gintalan banai, indaˁ tahoe di baban nan barèˁ* die N.N. gevoelt zich buitengewoon krachtig (eig. heeft spijt, dat hij zijn krachten niet kan inspannen) hij weet niet wat een zware last is.

كَنتيه **gantiëh** *manggantiëh* spinnen.

كَنتي **ganti** wat ter vervanging dient, vervanger, opvolger, schadevergoeding; *mangganti* vervangen van voorwerpen, vergoeden; *manggantikan* opvolgen, vervangen van personen, b.v. *manggantikan si Anoe* N.N. vervangen; *baganti-ganti* om de beurt, bij afwisseling; *mampagantikan* bij afwisseling gebruiken.

كُنتاي **gontai** langzaam, traag.

كَنتيء **gantè**ᵃ *tagantèˁ* plotseling opgehouden; *manggantèˁ-gantèˁkan* met horten en stooten iets doen; *baˁa digantèˁ-gantèˁ karadjŏ indaˁ sakali dipaboeèˁ* waarom houdt ge telkens op met werken en maakt ge 't niet ineens af?

كُنتيء **goentè**ᵃ (zie vorige).

كَنج **gandjó** een hennipsoort; de bladeren ervan als bedwelmmiddel bereid.

كُنج **goendjŏ** stekelvarken; *hati manggoendjŏ* zich zoo voordoen, fig. boos zijn.

كِنجت **gindjoei**ᵃ ongelijk, scheef, b.v. *gindjoeiˁ tagaˁ roemah toe* dit huis staat scheef; onvoldoende, niet in zijn geheel, niet genoeg van plaats, gelegenheid, enz.; in 't algemeen tekortschietende, om er een of ander mee te doen; *nasi siang barampèˁ kŏˁ dimakan balimŏ djadi gindjoeiˁ* de rijst is genoeg voor vier personen, als er vijf van eten, komt er tekort; *dèˁsampiˁ biliëˁ gindjoeiˁ awaˁ tidoeä* wijl de kamer klein is, heb ik geen plaats om er te liggen; *kŏˁsatjatjah lai pai kakèn, gindjoeiˁ padjalanan ang* als ge nog een oogenblik wacht met daarheen te gaan, dan komt ge tijd tekort; *manggindjoeiˁ* niet voldoen b.v. aan hetgeen beloofd of afgesproken is; *oerang toe djan dipitjajŏi, kŏˁbadjandji paradjan mangindjoeiˁjŏ;* die man is niet te vertrouwen; als hij iets belooft, voldoet hij er gewoonlijk niet aan.

كَنجر **gandjoeä** *manggandjoeä* weggaan, zich verwijderen van iemand, ruimte maken, achteruit gaan, achteruit trekken, op zij gaan, met een ruk trekken b.v. aan het touw van een vlieger; *bagandjoeä* zich verwijderen, afzonderen van twee of meer personen, die b.v. iets geheims te bespreken hebben; *padjalanan si gandjoeä lalai, padŏ pai soeroeiˁ nan labiëh* een gang van *si gandjoeä lalai* n.l. meer achteruit dan vooruitgaande; fig. zinspelende op een langzamen en sierlijken gang vooral bij vrouwen; *digandjoeä soeroeiˁ baˁbatanam* achteruit gaan zooals bij het padi planten; zinspelende op het sierlijke achteruit trappelen van paarden of op de achterwaartsche passen van een schermer.

†كُنْجَرْ **goendja** (zie *oendja*).

†كَنْجَرْ **gèndja** ongedurig, druk in de weer, telkens opstaan b.v. van zijn werk; *ba*ᶜ*a jŏ gèndja samiĕng oerang toe inda*ᶜ *marasai doedoeŏ*ᶜ waarom is die man zoo druk in de weer, hij zit geen oogenblik; *kò*ᶜ*bakaradjŏ djan gèndja, na*ᶜ *lakèh soedah* als ge werkt sta dan niet dikwijls op of loop niet telkens heen en weer, opdat het gauw klaar zij.

كُنْجُغْ **gondjong** lang hoofdhaar, gewoonlijk van de mannen; *gondjong roemah* de uiteinden van het dak bij de Mal. woningen.

كُنْجِغْ **goendjiĕng** *bagoendjiĕng* praatjes verkoopen, kwaad spreken achter iemands rug; *mampagoendjiĕngkan* iemand achter zijn rug bebabbelen.

كَنْجَغْ **gèndjang** scheef, niet evenwijdig. (zelden).

كَنْجَق **gandja**ᵓ *manggandja*ᶜ uitwijken, van elkander wijken; *tagandja*ᶜ van zijn plaats gegaan, verschoven of van elkander geweken zijn; *lah manggandja*ᶜ *sandi roemàh toe dè*ᶜ*-gampŏ*; de neuten onder het huis zijn verschoven tengevolge van aardbeving.

كُنْجَق **gondja**ᵓ *manggondja*ᶜ wippen; *bagondja*ᶜ elkander opwippen; *pagondja*ᶜ*an* wipplank.

كَنْجَق **gèndja**ᵓ (zie *gondjè*ᶜ).

كَنْجِل **gandjié** oneven, vreemd, niet alledaagsch; *nan gandjiĕ* iemand, die altijd anders handelt, dan men gewoon is; *gandjiĕ gigih* iemand, die altijd zijn eigen zin volgt, een dwarsboomer; *manggandjiĕ* zich vreemd, niet alledaagsch voordoen.

كُنْجَيْ **goendjai** (zie *boendjai*).

كَنْجِيءْ **gandjè**ᵓ zie *gandjè*ᶜ; *manggandjè*ᶜ*-gandjè*ᶜ *mambari* bij beetjes geven.

كُنْجِيءْ **goendjè**ᵓ *manggoendjè*ᶜ optillen, een weinig naar boven brengen, gewoonlijk met den voet; *manggoendjè*ᶜ *hati oerang* iemand vleien, in de hoogte steken.

كُنْجِيءْ **gondjè**ᵓ *manggondjè*ᶜ schokken, telkens opspringen zooals iemand, die tepaard zit; ook wijze van loopen (zie *gadénjè*ᶜ); *tagondjè*ᶜ*-gondjè*ᶜ telkens op en neer bewogen worden, fig. vroolijk, opgeruimd zijn.

كَنْجِيءْ **gèndjè** toegift, winst, procent; *bagèndjè*ᶜ toegift, vermeerdering, verhooging hebben, verhoogd, vermeerderd zijn; *manggèndjè*ᶜ*i* iets vermeerderen, iemand verhoogen; *hambŏ manoekakan roepiah; tigŏ oeang garih gèndjè*ᶜ*nŏ* ik wisselde een gulden en kreeg 5 centen winst; *kò*ᶜ *radjin bakaradjò dèn bari bagèndjè*ᶜ *oepah* als ge vlijtig werkt, zal ik je verhooging van loon geven.

†كَنْچَرْ **gantja** *manggantja* ineens, in zekere hoeveelheid of als stroom voor den dag komen; *sagantja* een stroom b.v. *sagantja hoedjan* een stroom regen; een regenbui, die eensklaps ophoudt; *sagantja aïĕ lioeŏ* een spuwsel; *manggantjakan* iets als stroom laten loopen b.v. *manggantjakan aïĕ kasawah* het water over de sawah laten stroomen.

كِنْچِق **gintjiĕ**ᵓ* hetzelfde als *gèntjè*ᶜ.

كُنْچَه **goentjah** (zie *boentjah*).

كَنْچِيءْ **gantjè**ᵓ *bagantjè*ᶜ*-gantjè*ᶜ telkens een beetje; *hoedjan bagantjè*ᶜ*-gantjè*ᶜ het regent telkens een beetje.

كُنْچِيءْ **goentjè**ᵓ = *gantjè*ᶜ of *goentè*ᶜ.

كَنْچِيءْ **gèntjè**ᵓ* eenoogig.

كَنْدُ **gandŏ** tweevoud, dubbel, *manggandŏ* verdubbelen; *gandŏ atŏ* of *doeatŏ* eenige malen.

كَنْدَانُ **gandanŏ** *manggandanŏ* het opzicht, toezicht over iets hebben, waken, zorgen voor iets of iemand. (meer gebr. *bandanŏ*).

كَنْدُتْ **gandoei**ᵓ (minder fatsoenlijk) dikbuikig, zwanger; *manggadoei*ᶜ*kan* opzetten, doen zwellen van den buik b.v. van sommige ziekten.

كَنْدَرْ **ganda*** *mangganda* slaan, ranselen met een stok, zweep, enz.

†كُنْدَرْ **goenda** *manggoenda* slaan, stompen met de vuist; als versterking bij andere werkwoorden b.v. *manggoenda mamangkoeŏ, manggoenda badjalan* enz.

كَنْدُرِيَه **gandŏriah** naam van een boom, waarvan de rinsche vruchten in pekel gelegd, bij de rijst gegeten worden; de vrucht zelve.

كَنْدَغْ **gandang** een trom n.l. een hollen cylinder aan twee kanten met een vel bespannen, waarop met de hand of met een stok ge-

slagen wordt; ook gebruikt tegen iemand, van wien men weet, dat hij praatjes verkoopt b.v. hij vertelt ons iets buitengewoons gezien te hebben, waarop wij antwoorden: *gandang di ang* dat zijn maar praatjes van je; *karatèh sagandang* een riem papier; *bagandang* trommelen; *bagandang pahŏ* zich verheugen over een 's anders ongeluk; in zijn vuistje lachen; *bagandang paroeiʿ* spijt gevoelen; *bagandang-gandang* praatjes maken; *bagandang-gandang di arang* zeggen, maar niet ten uitvoer brengen; *mampagandang* iets als *gandang* behandelen, b.v. *mampagandang poenggoeăng oerang* iemand op den rug trommelen; *loeloeih gandang paratiannŏ* hij is zeer vroolijk, opgeruimd.

ݢنديڠ **gandiĕng** (= *bandiĕng*) weerga, gelijke; wat bij iets anders past; *manggandiĕngi* tegen een ander opdoen, b.v. als iemand feest geeft en een ander geeft een even groot; *bagandiĕng* ruilen; *mampagandiĕngkan* iets met een ander ruilen; ook met elkander vergelijken; *kain nangkŏ indaʿ adŏ gandiĕngnŏ disikŏ* deze kain heeft zijn weerga hier niet; *padoesi toe gandiĕng anaʿ hambŏ* die vrouw is juist goed voor mijn kind en ook die vrouw is de weerga van mijn kind (n.l. als dit een meisje is); *hambŏ naʿ bagandiĕng dĕta djŏ si Anoe* ik wil mijn hoofddoek met die van N.N. ruilen; *si Badoe djŏ si Amin mampagandiĕngkan djawinŏ* Badoe en Amin ruilen hun koe met elkander.

ݢندڠ **gèndèng** scheef, buiten de richting; *manggèndèng* zich scheef, buiten de richting voordoen; afwijken van hetgeen besproken is (zie verder *garèndèng*); *èrèng-gèndèng* scheef en wanordelijk door elkander; niet volgens de adat; *intan djŏ pŏdi bagèndèngan* de edelgesteenten flonkerden naar alle zijden (*pŏdi* is een soort van edelgesteente), gewoonlijk om uit te drukken, dat iemand er zeer veel aan het lijf heeft; *tahoe di èrèng di gèndèng* weten wat verkeerd en niet verkeerd is; *hati tagèndèng* afkeerig geworden, niet meer willen; *katŏ tagèndèng* zinspelingen b.v. op iemands gebreken.

ݢندوق **gondò▸** kort, van lichaamsbouw en sommige lichaamsdeelen, b.v. *gondòʿ bana lihiĕ si Anoe* N.N. heeft een zeer korten hals; ook als liefkoozing b.v. *gondòʿ mamajah biainŏ* lieveling, die zijn moeder moe maakt d.i. voor wien de moeder alles over heeft.

ݢنديق **goendiĕ▸** (op hfdpl.) bijwijf, bijzit.

ݢندم **gandam*** naam van een salendang.

ݢندون **gandoen** tarwe; *gandoen-gandoen* naam van een stof, waarvan de kleuren veranderen, naar mate het licht er op valt; (men vindt deze benaming slechts een enkel maal in handschriften).

ݢندين **gandin** *manggandin* ranselen, hetzij met de hand of met eenig voorwerp; boven den inzet van een ander geven; *kòʿ amoeăh ang kitŏ bataroeăh, dèn gandin nan ampèʿ djadi toedjoeăh* als gij wilt wedden, dan zet ik er zeven tegen u vier; *panggandin* wat dient om te slaan.

ݢندو **goendoe** de naam van twee duiten, waarom men dobbelt door ze op te werpen; (de werper speelt altijd *goendoe hidoeiʿ* d.i. beide munten naar boven, in welk geval hij wint; de andere *goendoe mati* het tegenovergestelde; *balang* als er een kruis en een munt ligt, in welk geval noch gewonnen noch verloren is).

ݢنداو **gandau*** *bagandau* door elkander loopen, wemelen van de menigte.

ݢنداو **gindau** (zie vorige).

ݢنده **gandoeăh** I datgeen, wat bij 't ruilen op een der voorwerpen wordt toegegeven; *manggandoeăh* ruilen met geld toe te geven, totdat de waarde van de geruilde voorwerpen gelijk is; *kanai gandoeăh* bij het ruilen beetgenomen zijn; *mampagandoeăhkan* iets op die wijze met elkander ruilen; II *bagandoeăh** door elkander vermengd; fig. overspel bedrijven; *bagandoeăh samiĕng roepiah djŏ oeang soekoe* de guldens en halve guldens liggen door elkander.

ݢندي **goendè▸*** (*goendjèʿ*).

ݢوو **goeŏ** grot, spelonk, hol.

ݢوبيت **goebi▸** (zie *koebiʿ* of *gabiʿ*).

ݢوبق **göbè▸** kleine vijzel om sirih in fijn te stampen.

ݢوبل **goeba** I spint; II een soort haartooisel van allerlei gekleurd draad gemaakt.

كوبه **gŏbah** I heuvel, als begraafplaats; II *bagŏbah* dobbelen bij wijze van kruis en munt.

كوتير **goetiĕ** (zie *koetiĕ*).

كوتيق **goetiĕᶜ** *manggoetiĕᶜ* met de vingertoppen aanraken b.v. om iemand te waarschuwen; *manggoetiĕᶜ hati* aanhitsen, opruien.

كوچق **goetjaᶜ** (zie *koetjaᶜ*).

كوچوق **gòtjòᶜ** *bagòtjòᶜ* geluid, dat men hoort, wanneer men door den modder loopt; *manggòtjòᶜ* de beweging bij het uitoefenen van den bijslaap.

كوچي **goetji** groote aarden kruik om olie in te bewaren.

†كودا **goeda** *manggoeda* met zich dragen, meenemen van zijn geld gesproken; *manggoeda-goeda pitih* overal, waar men gaat, zijn geld meenemen, zijn geld overal met zich dragen.

†كوديا **goediĕ** in splinters, verbrijzeld, vol scheuren; *manggoediĕkan* verbrijzelen, met scheuren maken, geheel afdragen van kleeren.

كودڠ **goedang** (op hfdpl.) pakhuis, voorraadschuur, provisiekamer.

كودوق **gòdòᶜ** ronde gebakjes van meel, pisang en suiker gemaakt.

كودم **goedam** een groote hamer van ijzer of steen gemaakt; *manggoedam* hard, met kracht slaan, ranselen; *digoedam indaᶜ patjah, dipanggang indaᶜ hangoeih* fig. tegen alles bestand zijn; onwrikbaar in zijn gevoelen en denkwijze.

كودو **goedoe** (zie *gadoe*).

كوريس **gŏrih** (zelden) schrap, streep, kras, lijn.

كورڠ **gŏrèng** (gewoonlijk hier *sala*) gebraad, braadsel; *gŏrèng laoeăᶜ* en *gŏrèng ikan* vleeschgebraad; *mangŏrèng* braden, bakken; fig. praten, babbelen, b.v. in: *djan manggŏrèng djoeŏ lai, minjaᶜ maha* praat maar niet meer, schei er maar uit met die praatjes.

كوريق **goeriĕᶜ** *manggoeriĕᶜ* peuteren, uitpeuteren, fig. uitvisschen, nauwkeurig onderzoek doen; *indaᶜ tagoeriĕᶜ* er is niets uit te krijgen; potdicht b.v. van iemand, die niets zeggen wil, als men hem ondervraagt; *tjoekiĕ-goeriĕᶜ* allerlei uitvisscherijen.

كورون **goeroen** onbebouwde of onbegonnen grond in tegenoverstelling van *ladang* of *sawah*; *goeroen tandèh* een grond waar niets groeit, een onvruchtbare vlakte; *taᶜlaloe dandang di aiĕ di goeroen oerang tandjaᶜkan* als de prauw niet door het water kan, duwt men haar over het land (eig. pronkt men er mede op het land), fig. als het niet gelukt met de gebruikelijke middelen, dan zal men zelfs de moeielijkste aanwenden.

كورو **goeroe** I onderwijzer, leeraar; *bagoeroe* onderwijs ontvangen, leeren; *panggoeroean** of *pagoeroean* les, onderwijs; *mampagoeroei* onderwijs in iets ontvangen; *sapanggoeroean* dezelfde lessen ontvangende; *goeroe toeŏ* ondermeester, gewoonlijk de knapste onder de oudere leerlingen; II *goeroe** model, voorbeeld b.v. *baᶜa dilaini dari goeroe boeatan kŏ?* waarom is het maaksel anders dan het model; ook een beleefd woord om ouderen of personen, die men minder kent, aan te spreken (gewoonlijk alleen door jongelieden gebruikt).

كورو **goerau** *bagoerau* of *basandŏ goerau* schertsen, gekheid maken.

كوروه **goeroeh** donder; *goeroeăh toehoeă* droge donder.

كوروه **gòròh** *manggòròh* klanknabootsing voor rochelen, reutelen, gebruikt in de beteekenis van slachten b.v. *kabau digòròh oerang* de buffel wordt geslacht; *manggòròhkan* iets gebruiken om er mee te slachten.

كوره **goeriĕh** (zie *oeriĕh*).

كوسوڠ **gòsòng** * zandplaat, zandbank, blinde klip.

كوسوق **goesoeăᶜ** (zie *koesoeăᶜ*).

كوسوق **gòsòᶜ** (op hoofdpl.) *manggòsò* wrijven, poetsen, fig. opstoken.

كوسوه **gòsòh** *manggòsòh* wrijven, poetsen, doorsnijden op de wijze, zooals dit met een stomp mes gebeurt, fig. opstoken, opruien.

كوسي **gŏsi** de laatste kies, zoogenaamde verstandskies.

كوكو **goegoeă** instorten, uit elkander vallen, vervallen van ouderdom.

كوكڤ **goegoeiᶜ** verlegen, bedremmeld,

beschroomd, onhandig; *goegoeiᶜ bakatŏ* verlegen, bedremmeld zijn bij het spreken; *goegoeiᶜ tangan* onhandig in 't verrichten van iets.

كوكق **goegoeă**ᵃ heuvel, aardophooping.

كوكوء **gògòᵃ** weifelend, onzeker; *manggògòᶜ* weifelen, niet goed durven; *tagògòᶜ* door vrees of verlegenheid gestuit of verhinderd geworden te doen; *di hadòᶜan oerang nan toen tagògòᶜ awaᶜ manjoerèᶜ* in het bijzijn van dien man, kan ik van verlegenheid niet doorschrijven.

كوكه **goegoeăh** (zie *goea*); *manggoegoeăh taboeăh* op de *taboeh* slaan; *manggoegoeăh gandang* op de *gandang* slaan.

كول **goelŏ** (op hfdpl.) I suiker; II *manggoelŏ** plagen, lastig vallen.

كوا **goea** *manggoea* slaan op muziekinstrumenten, b.v. *manggoea gandang*, *manggoea talèmpòng;* ook somtijds overgebracht op de harmonica en strijkinstrumenten; ook slaan, trommelen, ranselen, b.v. *manggoea dindiĕng* op de muur slaan; *manggoea poenggoeăng oerang* op iemands rug trommelen; *manggoeakan* ten eigen dienste gebruik maken van hetgeen een ander toebehoort, b.v. van zijn eigen naam, goederen, enz.

كولت **goeloeiᵖ*** gauw, vlug, met spoed, haast; *manggoeloeiᶜ* haasten, spoeden; *bagoeloeiᶜ* haast hebben, zich haasten, voortmaken; *tagoeloeiᶜ* gehaast; *basigoeloeiᶜ* in alles haast hebben; *baᶜa bagoeloeiᶜ samiĕng kakama?* waarom haast ge u zoo, waar gaat ge heen?

كولغ٢ **goelang-goelang** tijdelijke overdekking; beschutting, doorgaans rasterwerk, overdekt met bladeren of atap, dienende tot verblijfplaats van hen, die op de sawah werken.

كولغ **goeloeăng** *manggoeloeăng* rollen, oprollen; *hambŏ manggoeloeăng lapiĕᶜ* ik rol matten op; zich oprollen in: *paroeiᶜ manggoeloeăng* voor de pijn, die van den onderbuik naar boven gaat; *goeloeăng balèᶜ* fig. wanordelijk, achteloos; *langiᶜ bagoeloeăng* in groote zorg of in moeielijkheden verkeeren, b.v. *langiᶜ bagoeloeăng di awaᶜ kini* ik verkeer thans in moeielijke omstandigheden; *bagoeloeăng lapiĕᶜ* zich met een matje omrollen; zinspelende op armoede, b.v. *oerang basoekŏ-soekŏ hambŏ bagoeloeăng lapiĕᶜ samiĕng* de anderen gaan pret maken, en ik kan armoede lijden; *djamoe goeloeăng lapiĕᶜ* feest dat één dag duurt.

كولغ **gòlong** *manggòlong* rollen, omdraaien, omwentelen, zooals b.v. een wiel, een rijksdaalder, die op zijn kant gezet is; *manggòlongkan* doen rollen; *gòlong-gòlong* een stuk bamboe, met beide uiteinden door koorden aan den top van een dak bevestigd, waarop de dakbeleggers zitten en dat op en neer getrokken kan worden; ook het stuk hout, hangende achter het wiel van een *padati* om deze, zoo het noodig is, te kunnen tegenhouden; een rond stuk hout, onder balken, die men voorttrekt, gelegd; *pasa nan rami, laboeăh nan gòlong* een drukke markt en een weg, waar alles ongehinderd langs gaat; fig. 't is de gebruikelijke weg, 't is de gewoonte zoo.

كولغ **goeliĕng** (zie *gòlèᶜ*); *bagoeliĕng* rollen, liggen; *kajoe nan bagoeliĕng tangah djalan toe indakan katapi* leg den balk, die daar midden op den weg ligt, aan den kant; *manggòlèᶜ batang tagoeliĕng* een liggende boom voortrollen, fig. gemakkelijk werk verrichten.

كولغ **gòlèng** *manggòlèng* gaan liggen; *bagòlèng* liggen; *baᶜa dipabia samiĕng anaᶜ bagòlèng tidoeă* waarom laat ge dat kind zoo maar liggen slapen (doelende op het ongedekt zijn of op een plaats, die minder geschikt is, om er te slapen); *manggòlèng lah sénan, kòᶜ takantoeăᶜ* ga daar maar liggen, als ge slaap hebt.

كولق **góla**ᵃ**-gŏlai** voor *ŏlaᶜ ŏlai* praatjes maken, met elkander schertsen, boerten.

كولق **gòlò**ᵃ I een soort van hakmes naar voren breed uitloopende; II* de *kamiri*, waarmee bij het tondehspel en dergelijke naar andere geworpen wordt of iets, wat als zoodanig gebruikt wordt; III* *manggòlòᶜ* verpanden, b.v. *kòᶜ indaᶜ bapitih gòlòᶜkan kain sahalai*, als je geen geld hebt, verpand dan een kleedingstuk.

كولق **goeliĕ**ᵃ *manggoeliĕᶜ* omkantelen, omrollen, fig. plagen, lastig vallen; *bagoeliĕᶜ* om en om rollen.

ڬولێق **gòlè**ᵃ *manggòlè*ᶜ rollen (intr.) van ronde of langwerpig ronde voorwerpen; rollen, voortrollen (trans.); *bagòlè*ᶜ rollen, liggen; *bagòlè*ᶜ*-gòlè*ᶜ zich rollen, op zijn gemak liggen, b.v. als men vermoeid is; *tagòlè*ᶜ gevallen, omgevallen; liggen van lange ronde voorwerpen zooals een stuk potlood enz.; *manggòlè*ᶜ*kan* laten vallen, doen liggen, gaan liggen met; *manggòlè*ᶜ*kan diri* zich onderwerpen; *datang manggòlè*ᶜ komen, zonder dat er moeite voor gedaan is, b.v. van winst; *nan boelè*ᶜ *datang manggòlè*ᶜ *nan pitja*ᶜ *datang malajang* wat rond is komt aanrollen en wat plat is komt aanzweven; fig. voor den wind gaan; de zegeningen komen van alle kanten.

ڬولاي **goelai** een soort van gekruide saus; een vloeibare toespijs; *manggoelai* die saus maken; *manggoelai oerang* fig. iemand mishandelen; *goelai-goelaian* allerlei ingredienten voor de *goelai*.

ڬوم **goeam** de spruw, vooral bij jonge kinderen.

ڬومت **gŏmat*** kamertje aan boord, hut (v. H.).

ڬومق **gŏmŏ**ᵃ *manggŏmŏ*ᶜ de borsten van een vrouw in de hand nemen. (somtijds ook voor vet: de zelfstandigheid).

ڬومم **goemam** (zie *koemam*).

ڬومي **goemi*** (voor *boemi*); *oedjoeăng goemi* het onderste gedeelte van de ruggegraat.

ڬون **goenŏ** nut, weldaad; *goenŏ baiĕ* vriendelijkheid, beleefdheid; *bagoenŏ* nuttig zijn, nut hebben, nut voortbrengen; *mampagoenŏkan* aanwenden, gebruiken, benutten; *minta*ᶜ *dŏakan sakètè*ᶜ *oerang toeŏ nan mati toe, karanŏ baliau lé bagoenŏ* bid een weinig voor dien overleden ouden man, want hij heeft nut gesticht; *mambalèh* of *malèh goenŏ* weldaden vergelden; *ba*ᶜ *goenŏ haloe* wordt gezegd van iemand van wien alleen notitie genomen wordt, als hij noodig is; *goenŏ ba*ᶜ *goenŏ hanau* in alle opzichten nuttig.

ڬونوڠ **goenoeăng** berg; *goenoeăng barapi* vuurberg; *goenoeăng marapi* vuurspuwende berg; *bagoenoeăng* bergachtig; *sagadang goenoeăng* voor iets, wat heel groot is; gevaarte; *ba*ᶜ *maharŏ*ᶜ *goenoeăng* fig. een sterke hoop op iets hebben.

ڬوني **gŏni** een soort van linnen, waarvan zakken gemaakt worden.

ڬوه **gŏwèh*** keer, maal.

ڬويڠ **goejang** *bagoejang* zich heen en weer bewegen; *manggoejang* heen en weer bewegen, schudden.

ڬويڠ **gŏjang** (= *goejang*).

ڬويق **gŏja**ᵃ (zie *gŏjang*) (gewoonlijk voor een sterker mate van de handeling).

ڬويو **goejoe** *manggoejoe* in betere stemming brengen door woorden of bewegingen; iemand plagender wijze bezighouden, om hem in zijn nopjes te brengen.

ڬويه **goejah** los, beweegbaar; *goejah paratian* onstandvastig; *goejah gaiĕh* versterking van *goejah*, geheel los uit elkander.

ڬوڽيء **gŏnjè**ᵃ (zie *ganjè*ᶜ).

ڬيتت **giti**ᵃ (zie *galiti*ᶜ).

† ڬيتير **gitiĕ** (zie *gitiĕ*).

ڬيتڠ **gétang** (zie *galétang*).

ڬيتن **gitan** (zie *langgitan*).

ڬير **géja** dartel, los van levensgedrag; moeilijk te beteugelen, b.v. *koedŏ géja* een dartel paard; *padoesi géja* een ontuchtige, bandelooze, loszinnige vrouw; *alang-alang géja* een vlieger, die sterk slingert.

ڬيرڠ٢ **giriĕng-giriĕng** I kleine belletjes, zooals b.v. de kat om heeft; II een plant, waarvan de zaden in den dop rammelen; *bagiriĕng* rammelen; *bagantŏ giriĕng-giriĕng* groote en kleine schellen hebben; fig. van aanzien zijn.

ڬيرق **géra**ᵃ (in geschr.) (zie *gérai*).

ڬيرق **giriĕ**ᵃ *manggiriĕ*ᶜ boren; *giriĕ*ᶜ*-giriĕ*ᶜ een soort van kokertje, waarin de oudjes hun sirih fijn maken; *bagiriĕ*ᶜ*-giriĕ*ᶜ vol gaten zijn; *soegiriĕ*ᶜ of *si giriĕ*ᶜ boor of wat daartoe dient; *ba*ᶜ *soegiriĕ*ᶜ voor geslepen, scherpzinnig; *lah mangoentjang giriĕ*ᶜ*-giriĕ*ᶜ fig. reeds oud, of op leeftijd zijn.

ڬيره **gérah*** (zie *géja*).

ڬيره **géròh** (zie *kéròh*).

ڬيراي **gérai** los, uit elkander; *manggérai*

los afhangen van de haren; *manggéraikan* los laten afhangen.

كيسوت **gisoeiᵒ** (zie *kisoeiᶜ*).

كيسر **gisa** *manggisa* wrijven; *manggisakan* iets wrijven over iets; *mampagisakan* tegen elkander wrijven; *mampagisakan tangan* in de handen wrijven, b.v. van koude; *manggisa gigih** de tanden afvijlen, b.v. *lah bagisa ang?* zijn uw tanden al afgevijld?

كيسير **gisië** *manggisië* eventjes raken of langs strijken; zich schuren of wrijven langs iets, zooals b.v. de buffel doet; *bagisië* rakelings elkander voorbijgaan; *gisiëran* wrijfpaal voor de dieren in 't veld; *kagisiëran* (ook wel *kagisiëlan* uitgesproken) tijdelijke pijn in de gewrichten; *tagisië* onwillekeurig, of zonder dat men er van weet in zaken van anderen betrokken worden; *soedoe-soedoe di tapi djalan, di takiëᶜ kanai gatahnŏ, disingkoeäng kanai rabèhnŏ, digisië kanai miangnŏ* zooals de *soedoe-soedoe* (een plant welker bladeren en haren een sterken jeuk veroorzaken) aan den kant van den weg; als men er in hakt, komt men met haar gom, als men er langs wrijft met haar afvallende druppels en als men er maar eventjes aanraakt met haar haren in aanraking; fig. van personen, die om hun slimheid bekend zijn en tegen wie men zich liever niet wagen moet.

كيسوس **gisoeih*** *bagisoeih* fluisteren.

كيسيق **gisiëᵒ** (= *kisiëᶜ*).

كيسيق **gèsèᵒ** *manggèsèᶜ* strijken, aanstrijken b.v. lucifers; snijden, afsnijden met het werktuig over het voorwerp telkens heen en weer te halen (zie *gŏsŏh*) zooals men b.v. doet, als men taai vleesch snijdt.

كيسوء **gisŏᵒ** (zie *kisŏᶜ*).

كيسه **gésèh** *manggésèh* schuren tegen iets b.v. van dieren die jeuk hebben (sterker dan *gisië*).

كيسوه **gésŏh** (zie *késŏh*).

كيڠ **giang** (zie *biang*).

كيڤت **gipiᵒ** (zie *gapiᶜ*).

كيچق **géjaᵒ** I *manggéjaᶜ* een eigenaardige wijze van loopen, waarbij men de armen heen en weer slingert, zooals *malènggang*; II* = *géja*.

كيكيت **gigiᵒ** *manggigiᶜ* bijten; *manggigiᶜkan* iets gebruiken om te bijten; laten bijten; *bagigiᶜ* elkander bijten; zekerheid, grond hebbende om tot de waarheid te komen b.v. bij een onderzoek, b.v. *papandjanglah pamarésŏan lah bagigiᶜ toe mah* onderzoek verder, er is iets, waaraan men zich vasthouden kan; *malah bagigiᶜ pamintŏan nanti samiëng lah* als er grond of kans bestaat, dat ge 't krijgen zult, wacht dan maar af; *tagigiᶜ* of *tagigiᶜ lidah* bedremmeld, verlegen, niet in staat zijn te doen, niet kunnen instemmen met; *paroeiᶜ manggigiᶜ* pijn of snijdingen in den buik hebben; hongerig zijn; *manggigiᶜ toendjoeäᶜ* op den wijsvinger bijten, fig. spijt, leed over iets gevoelen b.v. als men iets ziet, dat ons niet bevalt; als een ander krijgt, wat wij gaarne zouden gehad hebben.

† كيكر **géga*** (zie *gégah*) onzeker, wankelend b.v. van den gang van zieke personen; niet op zijn plaats kunnende blijven; in de weer zijn; *kŏᶜ baralèᶜ géga samiëng djoearŏ* als men feest viert, is de ceremoniemeester steeds in beweging.

† كيكير **gigië** (zie *garètèᶜ*).

كيكس **gigih** tand; *aloen gigih naᶜ manggigiᶜ* (zie *aloen doedoeäᶜ naᶜ* enz.).

كيكه **gégah** wankelend, niet standvastig, bewegelijk; in de weer zijn; *gégah padjalanannŏ* zijn gang is onvast; ook hersteld, beter, opgeknapt van een ziekte; opgewekt, opgeknapt b.v. door het gebruik van eenig voedsel, na een langen tocht; *tjakŏ lénjai samiëng toelang awaᶜ, lah diminoen saragoeäᶜ baroe gégah* daar straks was ik erg afgemat, na het drinken van een teug water ben ik weer opgeknapt.

كيكيه **gigiëh** gelijk willen hebben, vasthouden aan een idée; *gigiëh bakaradjŏ* zonder ophouden werken, van geen uitscheiden weten; *bagigiëh* verschil hebben, redetwisten; *pagigiëhan* reden van twist; *djan gigiëh banai, minŏ managaᶜkan banang basah* ge moet niet al te zeer bij uw stuk blijven, als ge 't onmogelijke wilt.

كيكي **gigi*** (zie *gigih*).

كيكي **gégé** (zie *gégèᶜ*).

كَيْكَيْ **gégè** *mangégè* zenuwachtig beven b.v. zooals het hoofd of de handen van sommige personen; ook beven van angst of koude.

كَيْلَ **gilŏ** gek, zinneloos, verzot op iets; *manggilŏ* gek of verzot op zich maken; *manggilŏkan* of *manggilŏi* zich bezighouden met iets, verzorgen; *ba'a djŏ dèn mandoeŏkan kadjŏ, kini dèn manggilŏkan tanoen* hoe kan ik twee werken tegelijk doen, ik ben nu bezig met weven; *sia nan kamanggilŏkan koedŏ kŏ* wie zal dat paard verzorgen; *bagilŏ-gilŏ* of *basigilŏ-gilŏ* om niets anders denkende dan om datgeen, wat men doen wil; zich geheel toewijden aan iets; met hartstocht vervuld zijn voor iets; veel pret maken; *bagilŏ-gilŏ samiĕng oerang toe kasawah, bògŏ hari hoedjan inda' djoeŏ jŏ ba(r)anti* hij denkt er maar slechts om naar de sawah's te gaan, en al regent 't, hij houdt toch niet op met werken; *gilŏ-gilŏ basŏ* durven doen, wat men gewoonlijk, als in strijd zijnde met de vormen, niet doet; niet verlegen uitgevallen; *basi gilŏ* windas, dommekracht; *digilŏ baroeă' baajoen* zich vermijden (in 't zien) naar een slingerenden aap; d.i. zijn tijd voorbij laten gaan met te kijken naar iets, dat niet der moeite waard is; ook verlangen naar een vrouw, die niet te krijgen is.

كَيْلَر **gélé** *bagélé* beurtelings; *géléran* beurt.

كَيْلَغ **gélang** glans; *bagélang-gélang* glanzen, fonkelen, schitteren, glinsteren; *gélang-goemélang* (in geschr.) met verschillende kleuren schitteren.

كَيْلَوغ **gélong** *manggélong* kronkelen; *manggélongkan* iets doen kronkelen, in bochten of kronkels leggen, b.v. een touw.

كَيْليغ **giliĕng** *manggiliĕng* rollen, voortwentelen; *rŏda manggiliĕng kabanda* het wiel rolt naar de bandar; door rollen of voortwentelen fijn maken; *manggiliĕng oebè'* geneesmiddelen fijn malen; *bagiliĕng* rollen; omdraaien (intr.); *giliĕngan* wiel, hoepel, mallejan; *giliĕngan hantoe* 't gekraak van bamboe, takken en dergelijke, die door den wind bewogen worden; *boelè' sagiliĕng, pitja' satapiĕ'* eendrachtig zijn.

كَيْلَيغ **gélèng** *manggélèng* met het hoofd schudden, als teeken, dat men iets niet hebben of doen wil of van verbazing; *ba' gélèng si patoeăng kanjang* het hoofd schudden als een verzadigde glazenmaker; fig. zeer trotsch of opgetogen zijn, zooals b.v. kleine kinderen, die mooie kleeren aanhebben; *inda' boeliĕh manggélèng* geen neen kunnen zeggen, er niet buiten kunnen, niet kunnen weigeren.

كَيْلَيق **gélè** *manggélè'* uitwijken; *tagélè'* uitgeweken; op het punt van te vallen; wankelen; bijna bankroet van kooplieden; *tagélè' hati* geen lust of zin meer hebben in iets, 't niet meer willen doen; *tagélè' tangah hari* of *matŏ hari* ongeveer half één 's middags.

كَيلن **gilan** *bagilan-gilan* van personen: idioterig; zich dwaas aanstellen, doende wat een fatsoenlijk mensch gewoonlijk niet doet. (zie *gilŏ*).

كَيلي **gili** *manggili* aanhitsen, aanvoeren van hanen door ze tusschen de pooten te wrijven; opstoken, opruien; *manggili-gili kadjŏ* herhaaldelijk of voortdurend hetzelfde werk doen; *manggili-gili soengoei'* herhaaldelijk aan den knevel trekken; *manggili-gili aboeă'* herhaaldelijk met de haren bezig zijn.

كَيْماي **gémai** *manggémai* even aanraken met de vingers of met de hand.

كَيْنَيغ **génèng** schoon, fraai, bevallig, flink.

كَيْنَيه **génèh*** wat boven de maat, waarde of 't gewicht is (meer gebruikelijk *toekoeă'*); *hambŏ mambali mangga saratoeih dapè' tigŏ génèhnŏ* ik heb honderd mangga's gekocht, en er drie toegekregen; *bagénèh-génèh* bij kleine hoeveelheden of bij tusschenpoozen, b.v. *bagénèh-génèh hari hoedjan* het regent bij buien.

كَيْوَغ **géwang** paarlemoer.

كَيْنجغ **ginjang** *si ginjang* kuur, gril; *basiginjang* of *banja' si ginjang* veel noten op zijn zang hebben; *banja' banai si ginjang oerang toe kŏ' ta' dibari nan di hatinŏ* die man heeft zeer veel noten op zijn zang, als hem niet gegeven wordt, wat hij vraagt.

كَيْنجَيغ **génjèng** (zie het vorige).

كَيْنجَوه **génjòh** *manggénjòh* het hoofd afwenden uit afkeer of onwil voor iets.

ل L.

ل **la** uitroep van verwondering.

لاب **labŏ** winst, voordeel; *balabŏ* winst krijgen; *malabŏi* winst betalen; *inda꞉ labŏ roegi* zonder winst of verlies; *harò꞉ di labŏ* slechts op winstbejag uit zijn; *balabŏ di atèh* winst genieten boven eene, die al genoten is, b.v. van iemand die uitgezonden wordt, om iets te koopen en meer in rekening brengt, dan hij betaald heeft; *mangaoei꞉ labŏ djŏ sikoe* (zie *kaoei꞉*).

لابت **labè*** I dicht, overladen, zeer veel, dicht bijeen, overvloedig, b.v. van vruchten aan de boomen, regen, pokken, enz.; *hoedjan labè꞉* een dichte regen; *djanggoei꞉ nan labè꞉* een dichte, volle baard; *mahoedjan labè꞉ katŏnŏ* hij praat druk; II* naam van een rijstsoort (v. H.).

لابر **laboeă** I verwoest, vernield, uiteengegaan, gescheiden, oneenig; *malaboeă* smelten van metalen; *laboeăran* gesmolten metalen; *malaboeăkan* verwoesten, te niet maken, oneenig maken, nutteloos uitgeven, b.v. *malaboeăkan oeang; talaboeă moeloei꞉* zich versproken hebben, te ver gegaan zijn in 't spreken; II 't plompen van voorwerpen, die in modder en dergelijke vallen.

لابغ **labang** *malabang* uitkloppen van metalen.

لابق **laba**** (zie *raba꞉*).

لابق **laboeă*** los van den grond; *malaboeă꞉kan* los maken van den grond en aan strandplaatsen: laten vallen van een anker; *balaboeă꞉* losgemaakt; vallen van 't anker; *balaboeă꞉-laboeă꞉ mati** bij menigte sterven; *talaboeă꞉ moeloei꞉** onbedacht iets zeggen; iets zeggen, wat men niet nakomen kan; *palaboeă꞉* datgeen waardoor de aarde los gemaakt wordt, mest.

لابن **laban** naam van een boom.

لابو **laboe** kalebas, pompoen; *laboe aïë* een langwerpige, eetbare soort; *laboe tjakië꞉* een eetbare soort die, uitgehold zijnde, als kruik of kruithoorn dienst doet; *kajoe laboe* een soort zacht, week hout; *ba꞉ tjandŏ laboe* dik, mollig; *kapòpòh goelai laboe aloen disingkò꞉ lah rasan* 't is er mee als met het koken van *laboe*-saus, men heeft de deksel nog niet opgelicht of zij ruikt al; fig. hard schreeuwen, maar op stuk van zaken niets te beteekenen hebben (men zegt ook: *katjòpòh goelai laboe, aloen masa꞉lah rasan*).

لابه **labah** (ook *labah rajŏ*) bij, honigbij; *manisan labah* honig; *ba꞉ tjandŏ labah* in groote menigte; *ba꞉ tjandŏ labah mangirab* geschulpt, met ronde bogen uitgesneden zooals b.v. een dakrand.

لابه **laboeăh** I weg, pad, straat; *malaboeăh* jongen werpen, van buffels; *mahambè꞉ kabau malaboeăh* een buffel beletten jongen te werpen; fig. iemand dwarsboomen in 't geen hem veel voordeel kan opleveren; *malaboeăh djandji* afspraak maken, aangeven hoe men doen of wat men doen zal; *malaboeăhkan* den weg aanwijzen, opzetten, een begin maken met iets, de eerste hand aan iets leggen; *malaboeăhkan tanoen* het weefsel opzetten; II *balaboeăh* ankeren; *palaboeăhan* ankerplaats, reede.

لابيه **labiĕh** meer, van hoogeren rang, het meerdere, het overblijvende; *malabiĕhkan* vermeerderen met; *malabiĕhi* overtreffen, meer maken; *malabiĕh-labiĕh* trotsch zijn, bluffen.

لابي **labi** I naam van een landschildpad; II *panjaki꞉ labi* een maandziekte, die zich openbaart door het opzetten van den buik bij wassende maan.

لابي **labai** een geestelijke titel; geestelijke; *ba꞉ didjilè꞉ labai* geheel op, schoon op.

لات **latŏ** I vuil, gemeen, laag, stinkend; *malatŏ* indigo maken; *malatŏkan* vuil maken, doen stinken, een gemeenen naam geven, be-

kladden; *katŏ-katŏ latŏ* gemeene praat; II *malatŏ* kruipen, wriemelen, krioelen; *binatang malatŏ* kruipend gedierte.

لاتر **latoeă** bladder, blaar; *malatoeă* zich als blaar voordoen, blaren krijgen; *balatoeăran* vol blaren; *kada si latoeă* een huidziekte, waarbij er witte blaartjes op het lichaam komen.

لاتس **latèh** *malatèh* snoeien; *tjantjang latèh* (zie *tjantjang*); *latèh oerang di panjakiᶜ toe* er sterven veel menschen aan die ziekte.

لاتس **latoeih** *malatoeih* knallen, ontploffen; het geluid, dat men hoort als er vocht met kracht uit een opening springt; knetteren b.v. van nat hout in 't vuur, van olie met water vermengd, enz.; openspringen, barsten van zweeren, blaren, enz.; *malatoeih kaba* plotseling ruchtbaar worden; *salatoeih badiĕ* één geweerschot.

لاتغ **latiĕng** *malatiĕng* terugslaan van een tak, naar de hoogte wippen; *rangkèh nan malatiĕng* takken, die terugslaan; fig. personen, die tegenstand bieden; *pilatiĕng* of *djarèᶜ pilatiĕng* een vogelnet, waaronder vogels gevangen worden, door den terugslag of het wegwippen van een stokje, wanneer er getrokken wordt aan het koord, waaraan het verbonden is.

لاتق **lataᶜ** I *malataᶜ* plaatsen, stellen, zetten, leggen; *malataᶜkan* neerzetten, neerleggen, bepalen, vaststellen; *talataᶜ* gelegd, neergezet; opgeschort, uitgesteld, niet verder besproken of behandeld worden; *èlòᶜ lataᶜ kètjèᶜnŏ* hij spreekt goed; *malataᶜ tandŏ* een teeken stellen, een bewijs of onderpand geven, b.v. aan den rechter; *malataᶜ taroeăh* inzetten bij spelen of weddenschappen; *sakiᶜ talataᶜ* zwaar ziek zijn; *salataᶜ* één keer; *salataᶜ nan toen* die eene keer; *rami banai halèᶜnŏ agaᶜ hati dèn salataᶜ nan toen laï jò roegi saratoeih* het was een druk feest bij hem, volgens mijn gedachte heeft hij dien eenen keer wel honderd gulden uitgegeven; *indaᶜ tahoe dilataᶜnŏ* niet weten wat er bepaald is, hoe het er mee zit; *palataᶜ* doos, bus, koker om iets in te bewaren; *palataᶜ naratjŏ* een doosje, waarin de goudschaaltjes bewaard worden; II (gewoonlijk *taᶜ*) geluidnabootsing b.v. van een knikker, die op een steen valt.

لاتق **latoeăᶜ** *malatoeăᶜ* laten kraken, knappen van de vingers, door ze om te buigen; *balatoeăᶜ* kraken, knappen van de vingers.

لاتق **latiĕᶜ** I *malatiĕᶜ* een geluid voortbrengen, zooals dat van vallende regendruppels; *balatiĕᶜ* van de regendruppels gezegd: spatten, opspatten; II *latiĕᶜ-latiĕᶜ* de naam van een vogeltje in de sawah's; *sagadang latiĕᶜ-latiĕᶜ* zeer klein, zeer min; *lah sagadang latiĕᶜ-latiĕᶜ awaᶜnŏ tampaᶜ di dèn* fig. hij beteekent al heel weinig in mijn oogen.

لاتوىء **latoeiᶜ** (zie *latoeă*).

لاته **latah** vuil, vuilnis, b.v. afgevallen takken of bladeren; *balatah* met vuil, morsig; *katŏ latah* gemeene praat.

لاته **latoeăh** *malatoeăh* slaan, beuken, ranselen.

لاته **latiĕh** zwak, mat, afgemat, af.

لاجغ **ladjang** *maladjang* schoppen; *saladjang* één strekking van de beenen van een hardloopend paard; fig. een oogenblik; *saladjang koedŏ balari* (in toespraken of feestredenen) loftuiting op de groote lengte van een woning; *sia maladjang sia patah* fig. de aanvaller moet dikwijls de minste zijn of moet dikwijls de schade lijden.

لاجو **ladjoe** vlug, snel, geregeld door; van koopwaren: goed van de hand gaan; *ladjoe samiĕng batjŏannŏ* hij leest vlug; *basiladjoe* tegen elkander om het snelst.

لاچت **latjoeiᶜ** *malatjoeiᶜ* slaan met een rotting, zweep en dergelijke dunne voorwerpen; *malatjoeiᶜkan* de zweep gebruiken; met geweld neersmakken; *talatjoeiᶜ* geslagen, neergesmakt zijn; *palatjoeiᶜ* zweep; het voorwerp, waarmede geslagen wordt; *malatjoeiᶜ kabau djŏ gadŏ malatjoeiᶜ oerang djŏ moeloeiᶜ* of *moentjoeăng* fig. beesten moeten met slagen, menschen met spreken tot hun plicht gebracht worden; *kòᶜ èlòᶜ palatjoeiᶜ tjapèᶜ lari koedŏ* als de zweep goed is, loopt het paard hard; fig. zijn de bijspijzen lekker, dan gaat het eten goed naar binnen.

لاچت **latji**ᵖ *malatji*ᶜ knijpen, persen om het eene voorwerp uit het andere te verwijderen b.v. vuil uit een wond; voortschieten van een glad voorwerp, waarop gedrukt wordt b.v. een koffieboon uit de schil; *malatji*ᶜ *ingoeĕ* den neus snuiten; *malatji*ᶜ*kan oerang ingoeĕ* fig. iemand krenken; hoon, smaad aandoen; *balatji*ᶜ*an* in de verdrukking zijn; in 't nauw zitten van velen.

لاچوس **latjoeih** *malatjoeih* ontsnappen, verdwijnen, ongemerkt weggaan; *malatjoeih-latjoeih* telkens verdwijnen; zich nu eens wel, dan weer niet op een plaats ophouden; *salatjoeih* een oogenblik; *ba*ᶜ *koetjiĕng latjoeih* verstoppertje spelen.

لاچق **latja**ᵖ I van pinang: tot hardheid overgaan; II *balatja*ᶜ het geluid van voorwerpen, die in zachte zelfstandigheden dringen, b.v. als men op modderige plaatsen loopt; zijpelen, sopperen; *balatja*ᶜ*-latja*ᶜ sopperig b.v. van den weg na veel regen.

لاچه **latjah** modder, weeke grond; ook wel grond; b.v. *si Anoe di latjah dèn mamboeè*ᶜ *roemah* N.N. heeft op mijn grond een huis gebouwd; *maninggakan di nan latjah* fig. iemand verlaten, aan zijn lot overlaten, terwijl hij in moeielijke omstandigheden verkeert; gewoonlijk gezegd van mannen, die hun vrouw verlaten, als deze in zwangerschap verkeert; *inda*ᶜ *baloei*ᶜ *nan balatjah* er is geen *baloet*, waaraan de modder blijft kleven; fig. een fatsoenlijk man blijft toch fatsoenlijk, al verricht hij ook gering werk.

لاچيه **latjiĕh** slaaf.

لادو **ladŏ** peper; (*ladŏ gadang*, *l. kètè*ᶜ, *l. soelah*, *l. rani*ᶜ of *l. padi* zijn de meest bekende soorten); *samba ladŏ* een toespijs, bestaande uit fijngewreven peper met zout, uien en zuur vermengd; *kasiĕ*ᶜ *baladŏ* zand met peper vermengd en door dieven of roovers gebruikt, om hun vervolgers in de oogen te gooien; *kètè*ᶜ*-kètè*ᶜ *ladŏ padi* klein maar dapper; *tana*ᶜ *nasi pipih ladŏ, aga*ᶜ (of *rasŏ*) *ka* (of *di*) *hati baŏ kadadŏ* doe zooals ge wilt, dat anderen u doen; *na*ᶜ *padèh makan ladŏ na*ᶜ *masin makan garam* wilt ge heet eten, eet dan peper; wilt ge zout eten, eet dan zout; fig. ge moet dan maar zelf weten wat ge doet; ge moet maar zelf weten, wat u te wachten staat; *bialah na*ᶜ *ditjoebŏnŏ na*ᶜ *jŏ tahoe di padèh ladŏ di masin garam* laat hem zijn gang gaan, opdat hij door ondervinding wijs worde.

لادڠ **ladang** I bouwland, veld, droog veld, akker; *baladang ladangs* hebben, op de ladang werken; *paladangan* plaats als ladang gebruikt, verlaten ladang; *mampaladangi* van een stuk grond een ladang maken; *mampaladangkan* iets op een ladang planten; II* *l. gòdò*ᶜ, *l. poetiĕh*, *l. siamang*, *l. sirah* benamingen van rijstsoorten (v. H.).

لادوڠ **ladoeăng** gebogen, holvormig; *maladoeăng* zich krullen, zich buigen; *maladoeăngkan* een hollen vorm aan iets geven; *baladoeăng-ladoeăng* met holligheden.

لاديڠ **ladiĕng** kapmes; *poenggoeăng ladiĕng* de rug van een kapmes; een smalle bergrug tusschen twee afgronden; *mamakoeă*ᶜ *djŏ poenggoeăng ladiĕng* fig. hatelijkheden zeggen door woorden te gebruiken, waaraan men een omgekeerde beteekenis moet geven, b.v. je bent gauw klaar, als men bedoelt: je hebt geluierd.

لادن **ladan** naam van een plant, die geneeskrachtige hars oplevert.

لاده **ladah** kindsch, zenuwachtige gesteldheid vooral bij vrouwen, waarbij zij iemand alles nadoen of napraten.

لادىء **ladè**ᵖ een grove, onwelvoegelijke uitdrukking voor *makan*.

لارت **larè**ᵖ ver, verwijderd, afgedwaald van de gedachte; *balarè*ᶜ*-larè*ᶜ dwalen, zwerven, ver weggaan; *oerang larè*ᶜ zwerveling; *larè*ᶜ *hati* verlangend om ver heen te gaan; in weemoed of met verlangen denken aan hen, die zijn heengegaan of achtergebleven.

لاروت **laroei**ᵖ *malaroei*ᶜ smelten, oplossen; *laroei*ᶜ gesmolten, opgelost; fig. van personen: uitgeteerd, vermagerd zijn; van den tijd ver gevorderd; *laroei*ᶜ *malam* diep in den nacht; *lah laroei*ᶜ *hari* 't is al laat op den dag; *laroei*ᶜ *hati* begaan zijn, deernis hebben met het lot

van anderen; *balaroeiᶜ-laroeiᶜ* langwijlig, gerekt; *amoeäh balaroeiᶜ-laroeiᶜ tjoeritònò* zijn verhaal kan zeer lang worden.

لارت **lari‣*** (zie *lariëᶜ*).

لارس **larèh** I vallen, afvallen van de bladeren der boomen; *larèh di moentjoeäng* den mond ontvallen; gezegd zonder nadenken; *malarasi* of *mararasi* de bladeren verliezen, kaal worden van boomen; II geweerloop; loop van een rivier; *badië salarèh* één geweer; *nan salarèh batang Bangkoewèh* aan den oever van de Bangkoeas; III gebied, landstreek; *toeankoe larèh* larashoofd.

لارغ **larang** (zelden) I zelden, zeldzaam; *malarangkan* verbieden; *larangan* verbod, plaats, waar iets verboden is te doen; *palarang* verbod; II *malarang* den baas spelen; *diantarò djawi nan banjaᶜ toe sikoeä nan malarang banai* onder al die koeien is er een, die erg den baas speelt.

لارڤ **larap** het berekenen van den tijd door waarzeggers.

لارق **lara‣** losgegaan, uit zijn verband gegaan; van geweven stoffen: gescheiden van de draden door ouderdom; *malaraᶜ* uit zijn verband brengen, enz.

لارق **lariè‣** *malariëᶜ* draaien, uitbeitelen b.v. van meubels; boren, een gat maken b.v. van kevers; invreten van een wond; hoe langer hoe dieper worden van een opening; *palariëᶜ* beitel, gebruikt voor 't uitbeitelen van meubels.

لارو **larau** *malarau-larau* met heeschen stem schreeuwen.

لاروء **larò‣** *malaròᶜ* opensnijden, openspalken; *malaròᶜ paroeiᶜ* den buik opensnijden; *palaròᶜan* het vet aan de ingewanden van rund.

لاره **larah** I (zie *rarah*); II op, niet meer aanwezig van vruchten, houtgewas, enz.

لاروه **laroeäh** (zie *raroeäh*).

لاري **lari** I wegloopen, aan den haal gaan, vluchten; *balari* hard loopen; *malarikan* wegloopen met iets; *mampalarikan* hard laten loopen; *lari-lari andjiëng* op een sukkeldrafje loopen; *salarian* bij elkander passend; II* (zie *lariëᶜ*).

لاراي **larai** (zie *rarai*).

لازم **lazim** noodzakelijk, dringend; gebruikelijk, in zwang; *badjoe goentiëng kaliëng lah lazim kini* een baadje van Klingaleesche snit is tegenwoordig gebruikelijk; *lazim di saraᶜ kawi di adat* zoowel volgens de godsdienstige als gewoonte-instellingen voorgeschreven of gebiedend.

لاس **lasò** een ziekte, waarbij de ledematen en vooral de voeten sterk zwellen.

لاسيت **lasi‣** *malasiᶜ* zuigen, opzuigen, uitzuigen, uitspuiten b.v. van vuil uit een wond; fig. op bedriegelijke of gewelddadige wijze zich toeeigenen, wat van een ander is; *malasiᶜ ingoeä* den neus snuiten; *malasiᶜkan* doen uitspuiten; *palasiᶜ* een spook, dat zich voedt met het bloed van kraamvrouwen, met lijken, enz.

لاسير **lasiè** I (zie *dasiè*); II *balasiè* schermen, batonneeren.

لاشس **lasoeih** (zie *dasoeih*) *malasoeih* een sissend, blazend, snuivend geluid maken; *di dahoeloekan manjipaᶜ di koediankan malasoeih* wordt hij vooropgesteld dan schopt hij achteruit en plaatst men hem achteraan, dan snuift hij; fig. men kan 't hem nooit naar den zin maken; hij is altijd een dwarsdrijver.

لاسغ **lasang** *malasang* schrijdelings op iets zitten; fig. ruw behandelen; *malasang koedoeäᶜ oerang*, fig. iemand hard voor zich laten werken.

لاشغ **lasoeäng** vijzel, waarin padi ontbolsterd of tot meel gestampt wordt of de koffie van hare schil wordt ontdaan; *lasoeäng-lasoeäng* het onderste gedeelte van een suikerpers; *sagadang lasoeäng* groot, van voorwerpen, die doorgaans klein zijn; *lasoeäng pipi* kuiltjes in de wangen; *basilasoeäng* of *balasoeäng-lasoeäng* een voor een, ieder op zijn beurt.

لاسق **lasa‣** ijverig, werkzaam van aard, lastig, bemoeiziek, woelig, met de handen overal aanzittende; *malasaᶜ* zich ijverig, enz. toonen; het iemand lastig maken; *anaᶜ sadang lasaᶜ* een zeer jong kind.

لاسو **lasau** (zie *dasau*); ook klinken, ram-

melen van geldstukken; *balasau-lasau pitih masoeä‹ poerönö*, fig. er ging veel geld in zijn beurs; *balasau darah* kloppen van 't hart bij het plotseling vernemen van een of ander nieuws.

لاسه **lasah** gebruikt, niet nieuw meer; in dagelijksch gebruik zijn; *mampalasahkan* gebruiken, afdragen, dagelijks aantrekken.

لاسي **lasi** bang, bevreesd geworden van iets, afgeschrikt; *malasikan* bang maken, afschrikken; *lah lasi awa‹ mamandjè‹ karanö saisoeä‹ lah tarambau* ik ben bang om te klimmen want vroeger ben ik gevallen.

لاغيت **langi**• hemel, uitspansel; *langi‹-langi‹* een hemel van gekleurde stof ter versiering boven een zitplaats.

لاغيس **langih** afgeloopen; gedaan, weg, voorbij, b.v. van den tijd, die zekere vruchten meebrengt; *poekoeä anam lah langih pakan* om zes uur is de markt afgeloopen.

لاغغ **langang** doodsch, stil, eenzaam, dun bevolkt; wegblijven.

لاغغ **langoeäng** (zie *dangoeäng*).

لاغغ **langiëng** (zie *dangiëng*).

لاغقت **langoeä**• (zie *dangoeä‹*).

لاغو **langau** vleeschvlieg; ook wel vlieg in 't algemeen.

لاغو٢ **langö-langö** naam van een heester, waarvan de vezelstof tot touw verwerkt wordt.

لاغوه **langoeäh** loeien van een koe.

لاغيه **langièh** door den neus praten.

لاغيء **langè**• snijdingen, pijn in de ingewanden, waarbij men behoefte heeft telkens naar zekere plaats te gaan, doch weinig kwijt raakt.

لاڤت **lapè**• naam van een gebak van meel, pisang en stroop in een blad gewikkeld; fig. klein; *ana‹ sagadang lapè‹ lah maisö‹* een kind, dat zoo groot is als een *lapè‹* rookt al.

لاڤت **lapi**• (zie *dapi‹*).

لاڤر **lapa** hongerig; *balapa* honger te verduren hebben, niet genoeg te eten krijgen; *si Anoe tjèkè banai balapa samiëng awa‹ bakaradjö di roemahnö* N.N. is zeer gierig, ik lijd honger in zijn dienst; *malapakan paroei‹* den buik hongerig maken, d. w. z. iets verrichten of zoodanig werken, dat men honger krijgt.

†لاڤو **lapoeä** *balapoeä* klapwieken; slaan met de vleugels van vechtende vogels.

†لاڤر **lapiè** (zie *lapi‹*).

لاڤس **lapèh** vrij, ontslagen, ontheven, bevrijd, los zijn, na afloop van; *lapèh bataga‹ roemah kami datang* als 't huis opgericht is, komen wij; *lapèh nan sadö nan toen* na afloop van, daarna; *doeö hari lamönö oerang badjagö-djagö lapèh nan sadö nan toen baharoe nikah* twee dagen brengt men door met pret maken, daarna wordt het huwelijk gesloten; *lapèh* of *lapèh-lapèh ajam* (zie bij *ajam*); *lapèh badja‹* zoowat tien uur 's morgens; *lapèh lanang* geheel vrij zijn; doen kunnen, wat men wil; *lapèh oenggèh* vrij als een vogel in de lucht; *lapèh tjiè‹-tjiè‹* een voor een; *lapèh hati* naar hartelust; *lapèh hati si Anoe makan di roemah dèn* N.N. kan bij mij zooveel eten, als hij wil; *lapèh tabi‹** stadium van rijstgroei; de padi staat geheel in bloei (v. H.); *lapèh hoetang* afbetaald, van zijn schuld af zijn; *lapèh tangan* er af zijn met dit of dat, b.v. met het betalen van loon; zonder eten of iets anders er bij; zich met een zaak niet meer bemoeiende; *awa‹ dèn makan gadji di roemah toean toe doeö balèh roepiah lapèh tangan* ik dien bij dien heer voor twaalf gulden zonder kost; *malapèh* afgeloopen, gedaan of voorbij zijn; *djan ang pai djoeö lai karoemah oerang toe, alè‹nö lah malapèh* ga maar niet meer naar zijn woning, zijn feest is reeds afgeloopen; *malapèh badië* een geweer afschieten; *malapèh alang-alang* een vlieger oplaten; *malapèh niat* een gedane belofte ten uitvoer brengen; *malapèh tabè‹* het water uit den vijver laten loopen; ook grove uitdrukking voor: bij een vrouw slapen, van personen, die dit in lang niet gedaan hebben; *malapèh oerang* iemand voor eenig doel afzenden b.v. om iets te onderzoeken; *malapèh oerang badjalan* afscheid nemen van een vertrekkende; een vertrekkende een eind weegs vergezellen; *malapèh oerang baniagö* iemand een kapitaal leenen, om daarmede handel te drijven; *sarang malapèh* een

vogelnest, dat verlaten is; *malapèhkan* de vrijheid geven, loslaten; *malapèhkan hati* aan zijn begeerten, lusten, verlangens voldoen; *malapèhkan dari ahil* of *malapèhkan dari maloe* besnijden; *malapèhi* (ook wel *malapasi*) iemand den arbeid helpen verlichten, tegemoet komen in een of ander; *malapèhi hoetang* schuld afbetalen; een bedongen prijs terstond betalen; *balapèh* den vastentijd voorbij zijn of ten einde hebben; *balapèh diri* zich aan iets onttrekken, zich van iets afmaken; *djan ang tanjŏkan djoeŏ lai parakarŏ nan toen bakèh dèn awaᶜ dèn lah balapèh diri* vraag me toch naar die zaak niet meer, ik heb me er aan onttrokken; *malah salah balapèh diri jŏ* als het verkeerd gaat, dan maakt hij er zich van af; *balapèh-lapèh* ruim, in ruime mate; *balapèh-lapèh pantjaliĕᶜan* ruim uitzicht; *balapèh-lapèh djŏ oeang* ruim van middelen voorzien; *palapèh* gift aan iemand, die op reis gaat; *koedŏ palapèh* een paard, dat telkens los is; *mampalapèh* toegeven, laten begaan; *palapèh samiĕng kahandaᶜ hatinŏ* laat hem maar doen, wat hij wil; *palapèhan* of *palapasan* opening tot afvoer van vloeistoffen; aars; *bakalapèhan* vrij of onafhankelijk van elkander zijn; van elkander af zijn, nadat men vroeger verplichtingen aan elkander had; I *lapèh-lapèh* voortdurend of telkens vrij zijn; II* een vlechtwerk van bladeren; *salapèh* één keer, dikwijls gebruikt als men hanen laat vechten of paarden probeert; het eens zijn, om een ander iets te laten verrichten; *salapèh-lapèh mahimbau* zoover men roepen kan; *saoedjŏ salapèh* (zie *oedjŏ*); *baᶜ bantiĕng lapèh kaparaᶜ* fig. kunnen krijgen wat men begeert; *matŏ lapèh badan bakoeroeăng* geen volkomen vrijheid genieten, b.v. van huwbare meisjes, die niet mogen uitgaan; *baᶜ baban indaᶜ lapèh di bahoe* voortdurend in moeielijkheden verkeeren.

لاڤُس **lapoeih** *malapoeih* het geluid bij het ontsnappen van lucht uit eenig voorwerp, b.v. uit een blaas; ontsnappen; *kŏᶜ disikŏ diambèᶜ malapoeih jŏ kakèn* als hij hier tegengehouden wordt, ontsnapt hij naar dien kant.

لاڤڠ **lapang** ruim, vrij, niets te doen hebbende; *lé lapang biliĕᶜnan toen* is die kamer ruim? *kŏᶜ lé lapang dèn baikŏ naᶜ dèn datang* als ik niets te doen heb, zal ik straks komen; *tanah lapang* plein, veld; *lapang hati* geduldig, verdraagzaam zijn; *malapangkan* ruim, ruimte maken; *malapangi* ruim maken, helpen, behulpzaam zijn; *indaᶜ soerang djoeŏ nan malapangi dèn anaᶜkŏ* niemand van deze kinderen is mij ook behulpzaam; *mampalapang* ruimer maken.

لاڤق **lapaᵓ** *malapaᶜ* geluid van een klap met de vlakke hand; *lapoeăᶜ lapaᶜ* (*balapaᶜ-lapaᶜ*) smakken bij het eten, wawelen, gewawel.

لاڤُق **lapoeăᵓ** I versleten, vergaan, verrot; *katŏ lapoeăᶜ lapaᶜ* gewawel, onbeteekenende praatjes; *randjau lapoeăᶜ* (zie *randjau*); *matjŏ lapoeăᶜ* droge visch, die door het lange liggen tot bederf is overgegaan; fig. een grove uitdrukking voor: oude vrijster; *lapoeăᶜ di banaman* verrotten terwijl het in 't water gelegd was; fig. in 't vergeetboek geraakt; ook bedorven zijnde, omdat men er geen gebruik van maakt; *barang nan lapoeăᶜ maᶜ njŏ sakah*, fig. er kome van, wat er wil (zie bij *iroen*), (zie verder bij *oesang*, *taban* en *gantoeăng*).

لاڤق **lapiĕᵓ** mat, zitmatje; *lapiĕᶜ pandaᶜ* een matje op de zitting van stoelen of bultzakken gebruikt; *lapiĕᶜ pandan* een van pandan gevlochten matje; *lapiĕᶜ balambaᶜ* een dubbel matje, waarvan het bovenste van een fijner soort is; *lapiĕᶜ sampai* of *lapiĕᶜ batarawang* een van pandan gevlochten matje op een grove mat genaaid en met openingen, die figuren vormen, waardoor het bladkoper zichtbaar is tusschen beide lagen aangebracht; *lapiĕᶜ sŏrong* een matje door aanzienlijken op stoelen of kussens gebruikt; vorstelijk zitmatje; *malapiĕᶜ* zich als mat voordoen; fig. een groote oppervlakte vormen, b.v. *koedih malapiĕᶜ* als die huidziekte zich over een groot deel van het lichaam heeft verspreid; *manggantikan lapiĕᶜ* met de zuster van zijn overleden vrouw trouwen (wat doorgaans alleen geschiedt als deze laatste ouder was); huwen met de weduwe van een

overleden broeder; *salapiĕᶝ sakatidoeăran săbanta sakalang hoeloe* (zie *tidoeă*).

لاڤن **lapoen** *malapoen** den bovengrond onder brengen; omspitten; als versterking bij andere handelingen, b.v. *malapoen makan* veel, met graagte eten; II* een kogelvormig vischnet van rotting gevlochten.

لاڤو **lapau** winkel; *balapau* een *lapau* houden.

لاڤوي **lapoei**ᵉ (zie *dapoeiᶝ*).

لاڤه **lapah** *malapah* opslokken, opschrokken; met groote brokken in den mond nemen.

لاڤيه **lapiĕh** *malapiĕh* ineenstrengelen, vlechten; als versterking bij andere handelingen; *malapiĕh aboeăᶝ* het haar vlechten; *dilapiĕhnŏ minoen* hij drinkt veel, gulzig; *balapiĕh* gevlochten; *kain balapiĕh ramŏ-ramŏ* draperie in den vorm van bogen en strikken.

لاكت **lakĕ**ᵉ *malakĕᶝ* kleven, vastzitten; *loeloeăᶝ lakĕᶝ di badjoenŏ* de modder kleeft aan zijn baadje; *malakĕᶝkan* hechten, zetten, doen kleven aan iets; opzetten van een hoofddoek; *kŏᶝ naᶝ malakĕᶝkan hoeloe pisau djŏ hambalau* als men het hecht van een mes wil vastmaken, moet men het met gomlak doen; *malakĕᶝkan badjoe* een baadje aantrekken; *malakĕᶝkan tangan*, fig. een klap geven; *malakĕᶝkan pintoe* de deur inzetten; *malakĕᶝkan atŏᶝ* een dak leggen; *malakĕᶝkan dindiĕng* de omwanding aanbrengen; *malakĕᶝkan boeah badjoe* knoopen aan een baadje zetten; *malakĕᶝkan minjaᶝ* met olie besmeren; ook olie als toovermiddel gebruiken, ten einde iemand op zich verliefd te maken; *hati lakĕᶝ* liefhebben, gehecht zijn; *lakĕᶝ banai hati dĕn bakĕh naᶝ oerang toe* ik ben zeer gehecht aan dat kind; *lah lakĕᶝ pasaᶝ sariboe* er zijn al duizend spijkers ingeslagen, fig. verzadigd zijn door het eten van rijst; *lakĕᶝ kandji* (zie *kalakĕh kandji*).

لاكيت **laki**ᵖ *malakiᶝ* probeeren, trachten in staat te zijn tot iets of iets ten uitvoer te brengen; *lakiᶝ djoeŏlah ka Padang sahari barisoeăᶝ* ge moet trachten om morgen op Padang te zijn; *indaᶝ talakiᶝ* niet in staat zijn, niet kunnen doen; *maha amĕᶝ toe indaᶝ talakiᶝ di dĕn* het is te duur, er is voor mij geen aankomen aan; *indaᶝ talakiᶝ di dĕn mamboeĕᶝ roemah* ik ben niet in staat een huis te bouwen.

لاكر **laka** een vlechtwerk om potten of pannen in te zetten; de ring van rotting, die de pottenbakkers gebruiken, om de potten op de vereischte wijdte te houden; *malakari* in de *lakar* zetten; *malakakan* als *lakar* gebruiken; *laka-laka* een soort van duizendpoot.

لاكس **lakĕh** gauw, spoedig, vlug, weldra; *malakĕhkan* met spoed behandelen; *mampalakĕh* bespoedigen, tot meerderen spoed aanzetten.

لاكس **lakoeih** *malakoeih* met de vuist stompen; *malakoeih malakaᶝ* in hooge mate mishandelen.

لاكغ **lakang** gespleten, gebarsten; *lah lakang tanah di panĕh* de grond is gespleten door de warmte; *mamoeĕᶝi tanah lakang* een gespleten grond (met water) vullen; fig. het helpt niets b.v. om verkwisters bij te staan; *indaᶝ lakang di moentjoeăng* fig. er niet over zwijgen kunnen.

لاكغ **lakoeăng** holte, holligheid, kuil; hol, diepliggend van de oogen; *balakoeăng-lakoeăng* vol oneffenheden.

لاكق **lakŏ**ᵉ *balakŏᶝ* dicht tegen elkander aan; *malakŏᶝ* slinken, opdrogen van puisten of gezwellen; zich vereenigen, instemmen met iets; *bangkaᶝ ang lah malakŏᶝ kanai oebĕᶝ toe* je gezwel is door dat geneesmiddel al geslonken; *malah sĕnan paham datoeăᶝ malakŏᶝ lah hambŏ* als u er zoo over denkt, stem ik er mee in; *lakŏᶝ lah hambŏ sakali nangkŏ indaᶝ bapitih lai kataroeăh* (bij dobbelspelen b.v. tegen den winner) laat het mij ditmaal houden, want ik heb geen geld meer, om in te zetten; *malakŏᶝkan* iets op of tegen iets anders zetten of leggen; doen slinken; iets gebruiken als middel om te doen slinken.

لاكق **lakoei**ᵉ I naam van een wilde, eetbare *mangga*; II een staak, waarop een gedeeltelijk gespleten bamboe, waardoor een klepperend geluid wordt voortgebracht en welk werktuig dient, om de schadelijke dieren van het veld te houden.

لاكق **laka°** *malaka°* slaan met een stok, een ijzer of eenig ander hard voorwerp; *malaka°kan*, fig. verwijtingen doen b.v. over de hulp, die men verleend heeft; *salaka° toeroen salaka° naïě°* herhaaldelijke, onophoudelijke verwijtingen; *dima jŏ kaamoeăh di roemah ang, bagŏ salaka° naïě° salaka° toeroen di ang* hoe zou hij in uw woning willen blijven, daar hij voortdurend verwijtingen van u moet hooren; *malaka° koetjiěng di dapoeă* de kat in de keuken knuppelen; fig. een weldoener kwaad bejegenen.

لاكوق **lakoeă°** I kuil, holte, deuk; *lakoeă° matŏ* oogholte; *matŏ lakoeă°* holle oogen; *lakoeă° lihiě* (gewoonlijk *tjakoeă°-tjakoeă° lihiě*) het kuiltje in den hals; II (zie *dakoeă°*).

لاكو **lakoe** gedrag, handelwijs, manier; in trek zijn, aftrek hebben, gangbaar zijn; *inda° lakoe di akat* zelfs niet in trek zijn op de markt van Zondag; fig. geheel van onwaarde zijn; *balakoe* gewild zijn; voor inwilliging vatbaar; kuren, nukken hebben; *bakalakoean* kuren, nukken hebben.

لاكوه **lakoeăh** I vooruitstekend van het voorhoofd en de kin; II* vuil.

لاكي **laki** de man als echtgenoot; *laki bini* man en vrouw; *laki-laki* man, mannelijk; moed, moedig; *balaki* I een man hebben; II* met een man slapen (van een vrouw gezegd); *mampalaki* tot man nemen en ook wel voor *balaki* II; *laki-laki angin* I worden mannen genoemd, die den naam van man niet waard zijn; II* naam van een roofvogel; *kalaki-lakian* van vrouwen, die zich als mannen aanstellen; een manwijf zijn.

لاڬ **lagŏ** gevecht, botsing; *balagŏ* tegen elkander stooten, botsen, vechten van dieren.

لاڬ **laga** (zie *daga*).

لاڬق **laga°** *malaga°* grootspreken, bluffen, zich winderig aanstellen.

لاڬم **lagam** I galm, weerklank, b.v. als men hard op een planken vloer loopt; II* naam van een boom; *hitam lagam* pikzwart.

لاڬو **lagoe** toon, melodie; *malagoekan* zingende lezen, voordragen, opzeggen.

لاڬوه **lagoeăh** *lagoeăh-lagah* rammelen, gedurig stooten zooals b.v. een *padati*, die op groote steenen rijdt.

لالا **lala** uithuizig; *malala* rondslenteren; er niet met de gedachten bij zijn; *si lala si lalaï* iemand, die door droefheid overmeesterd, voortdurend heen en weer loopt of zich heen en weer wentelt.

لالس **lalèh** *malalèh* kaal worden, afslijten, doorgaan, schaven b.v. van den nek van een buffel door het dragen van het juk; *malalèh ajam* den kam van een haan afsnijden; *malalèh dagiěng hantoean* een gezwel afsnijden.

لالق **lalò°** slapen; van olie: verstijven; *malalò°kan* te slapen leggen; in slaap maken; *talalò°* in slaap gevallen, ingedommeld, zich verslapen; *basilalò°* zich voordoen alsof men slaapt, in slapenden toestand zijn van de somnabule; *lalò°-lalò° ajam* dutten, dommelen, sluimeren; *tidoeă ta° lalò° makan ta° kanjang* rust noch duur hebben.

لالن **lalan** naam van een houtsoort.

لالو **laloe** voorbij, over; flauw, smakeloos; ongepast, op onbehoorlijke wijze (waarvoor ook: *laloe-laloe*); *goelai kŏ° koerang garam laloe samiěng* als er te weinig zout in de *goelai* is, is deze smakeloos; *laloe* (*laloe-laloe*) *banai katŏnŏ bakèh dèn* hij spreekt ongepast, beleedigend tegen mij; *angin laloe* fig. praatjes; *djan diatjoeăhkan laï angin laloe toe mah* bekommer je er niet om, 't zijn praatjes; *langkah laloe* gunstig oogenblik, goede gelegenheid; *laloe lalang* onverhinderd, ongepast, ongemanierd; *hoedjan laloe* een overdrijvende regenbui; *panjaki° laloe* plotselinge ongesteldheid; ook wel eens voor cholera; *laloe aka* kans zien; *inda° laloe aka hambŏ manangkŏ° rang maliěng toe* ik zie geen kans dien dief te pakken; *malaloe* van scheuren of gaten: verder gaan, grooter worden; sterven; *djadi malaloe djoeŏnŏ rang toeŏ nan saki° toe* die oude zieke man is toch gestorven; *malaloekan* voorbij brengen, voorbij doen gaan, ergens heen brengen, doen doorgaan, ten uitvoer brengen, doen toekomen; doen overgaan aan of in handen laten van den

leener hetgeen als onderpand gegeven is, ingeval er niet betaald wordt; *malaloekan masoei*ᵋ een voornemen ten uitvoer brengen; *malaloekan roendiĕngan* een gesprek aan een ander meedeelen; *malaloei* voorbijgaan aan iets; fig. overtreden; *balaloe* 's morgens in den vasten vóór zonsopgang niet eten; *talaloe* in den zin van *mati; nja*ᵋ *mah si Manih sahari saki*ᵋ *mah talaloe sakali* daar heb je si Manis, die is gestorven na slechts één dag ziek te zijn geweest; *kalaloean* bedoeling, oogmerk; *a lah kalaloeannŏ moengkŏ oerang toe banja*ᵋ *kali banai kioen* wat is zijn bedoeling met daar zoo druk heen te gaan; *bakalaloean* in eens door, zonder ophouden, door en door; onverhinderd; er door of bepaald zijn; *poetiĕh bakalaloean pakaiannŏ* hij is bij voortduring in 't wit gekleed; *bakaloean kami djoea bali* de koop en verkoop werd tusschen ons in eens gesloten; *lah bakaloean si Anoe djŏ si Boengŏ nikah* 't huwelijk tusschen N.N. en Boengŏ is er door; *angan laloe paham tatoemŏoeă*ᵋ 't plan om iets te doen gaat door (blijft wel bestaan) maar de gedachte hoe 't te doen, wordt tegengehouden; fig. wel kans zien, om iets te doen maar geen middelen of gelegenheid hebben, om 't ten uitvoer te brengen; *laloe pandjahi*ᵋ *laloe koelindan* (zie *djahi*ᵋ); *bala laloe dibaŏ singgah* een ongeluk, dat voorbij gaat bij zich laten vertoeven; fig. den neus steken in zaken, waarvan men weet, dat zij onaangenaam voor ons kunnen worden; *ta*ᵋ *laloe dandang di aïĕ di goeroen boeliĕh dirangka*ᵋ*kan* kan 't vaartuig niet door 't water, dan moet het maar over land vooruit gebracht worden; fig. kan iets niet goedschiks, dan moet het maar met geweld; *laloelah malin* ga maar voorbij malin! in den zin van: ge krijgt het niet of: dat denk je maar.

لاله **lalah** *malalah* toeschieten, toesnellen, ergens op afkomen, achterna zitten; *talalah takadja* (*tandŏ béti* en *tandŏ djahĕ*ᵋ uit de Mal. oend[2]) achtervolgd zijnde maar niet gevat; van vermoedelijke misdadigers; *ba*ᵋ *mananti oerang dahoeloe ba*ᵋ *malalah oerang koedian* evenals dat men wacht op iemand, die al vooruit is of evenals dat men personen naloopt, die nog achter zijn; fig. achter het net visschen.

لالي **lali** kil, gevoelloos; *boekoe lali* de enkel, zoo geheeten omdat de Maleiers daar of daar dichtbij wrijven, als zij koortsig of rillerig zijn (zie v. d. W.).

لالاي **lalai** I nalatig, zorgeloos, onverschillig; nalatigheid, zorgeloosheid, onverschilligheid; *malalai hati* afleiding zoeken; zich tegen leed verzetten; *malalaikan* met nalatigheid enz. behandelen; talmen, treuzelen met iets; op de lange baan schuiven; *barampé*ᵋ *panghoeloe na*ᵋ *mahabihi parakarŏ awa*ᵋ *soerang samiĕng nan malalaikan* vier panghoeloe's willen mijn zaak uitmaken, doch een schuift ze op de lange baan; *talalai* zich verlaten, den goeden tijd voor iets voorbij laten gaan; *balalai-lalai* den tijd met kouten, keuvelen doorbrengen; *bakalalaian* eindeloos, zonder ophouden; *pilalai* tooverformule, waardoor iemand talmend wordt en hem telkens uitstel te beurt valt; *dilalai baroeă*ᵋ *barajoen* zich vermeiden in het zien van een slingerenden aap; fig. (zie *rintang*); II *malalai* tot aan den top klimmen.

لالي **lalèᵋ** *paniĕng-paniĕng lalè*ᵋ duizelig, draaierig.

لام **lamŏ** lang van den tijd, lang bestaande, lang in 't bezit of gebruikt; *lah lamŏ* 't is al lang geleden; *oerang lamŏ* menschen, die ergens reeds lang gewoond hebben; oudgasten; *roemah lamŏ* het oude huis; *pakaian lamŏ* kleederen, die men reeds lang heeft; ouderwetsche kleederen; *malamŏkan* iets lang doen duren; lang doen over of bezig zijn met iets; *lakèhlah soedahkan roemah nangkŏ djan dilamŏkan* maak dit huis spoedig af, laat het niet lang duren; *balamŏ* langdurig; *salamŏ nangkŏ* vroeger, tot op heden, zoo lang; *salamŏ nangkŏ ba*ᵋ *itoe djoeŏ* het is altijd zoo geweest; *ba*ᵋ*a salamŏ nangkŏ awa*ᵋ*nŏ badjalan* waarom blijft hij zoo lang weg of op reis; *salamŏ a* zeer lang hoe lang wel; *salamŏ a dèn nantikan ang sénan* wat heb ik daar een tijd op je gewacht; *lamŏ bakalamŏan* langzamerhand, op den langen

duur; *basilamŏ* tegen elkander probeeren, wie het langst iets volhoudt, (gewoonlijk onder water blijft); *salamŏ anggang maharam* zoolang de *anggang* op eieren zit; fig. een zeer langen tijd.

لامس **lamèh** 't benauwd krijgen; geen adem kunnen krijgen en daardoor in 't water verdrinken; in den rook stikken, enz.; *djan mandi sénan aïĕ dalam lamèh baikŏ* ge moet daar niet baden; het water is diep, ge zoudt verdrinken; *singkòᶜlah pintoe lamèh awaᶜ* maak de deur open ik raak buiten adem; *balamèh batindjoe* hevig vechten met elkander.

لامڠ **lamang** de kleefrijst met kokosmelk in een bamboe gekookt; *lamang gòlèᶜ* rijst, in een pot gaar gekookt en daarna in een droog pisangblad, in den vorm van saucys gerold; *tindjoe balamang* een krachtig gesloten vuist, een stevige vuistslag; *manjandang lamang angèᶜ oerang* warme lamang van een ander op den schouder dragen; fig. de moeiten of zorgen van een ander op zich nemen; *mambali naᶜ pélŏ mamakan naᶜ lamang* aardappelen willen koopen (d. w. z. voor aardappelen willen betalen) en lamang willen eten; fig. voor weinig geld mooie zaken willen hebben.

لامق **lamaᶜ** I vet, lekker, aangenaam; *lamaᶜ banai santŏ kŏ* deze tabak is zeer lekker; *indaᶜ lamaᶜ di dèn pisang* ik houd niet van pisang; *lamaᶜ di dèn sandoeăᶜ tèᶜ lai* 't smaakt me lekker, schep me nog wat op; *lamaᶜ laoeăᶜ* het vet van het rundvleesch; *nasi lamaᶜ* kleefrijst in klappermelk gekookt; *lamaᶜ kètjèᶜnŏ oerang toe* die man praat aangenaam; *nan lamaᶜ di nŏ samiĕng diboeèᶜnŏ* hij doet alleen, wat hem aangenaam is; *gadang lamaᶜ* vadzig; *malamaᶜkan* zeggen, dat iets lekker is; iets lekker vinden; *baᶜa djŏ hambŏ malamaᶜkan bagŏ indaᶜ katoedjoe di hambŏ* hoe kan ik 't lekker vinden, ik houd er immers niet van; *palamaᶜkan* hetgeen dient, om iets lekker of aangenaam te maken; *kalamaᶜan* onder den invloed van iets lekkers of aangenaams zijn; *takalòᶜ dèᶜ kalamaᶜan* door het aangename van iets ingesluimerd; *lamaᶜ-lamaᶜ di nŏ* het gaat hem voor den wind; *indaᶜ tahoe di nan lamaᶜ*, fig. dom zijn; *gapoeăᶜ mamboeang lamaᶜ tjădiĕᶜ mamboeang kawan*, een dikke, die zijn vet, een slimme, die zijn vrienden verwijdert; fig. bewijzen geven, dat men nog niet bijzonder slim is; II* naam van een rijstsoort. (v. H.).

لامون **lamoen** *malamoen* op een hoop doen vooral van kleeren, onder iets bedelven b.v. vuur onder den asch; omdelven van den grond; *balamoen* opgestapeld; onafgedaan blijven van zaken, terwijl er nieuwe bijkomen; *balamoen batindjoe* hevig vechten.

لامين **lamin** soort van troonhemel of versierde zitplaats voor bruid en bruidegom.

لامه **lamah** zwak, krachteloos, buigbaar, lenig, licht, jong; *lamah hati* met tegenzin; *lamah lamboeiᶜ* zachtaardig; *lamah pangoeih* een teer, ziekelijk voorkomen hebben; *lamah paloepoeăᶜ matŏ* er zwak, ziekelijk uitzien; ook van personen, die iemand niet goed durven aanzien; *kalamahan* het verschil in gewicht of ouderdom van twee of meer voorwerpen; *lamah banai amèh dari boengka tambahi kètèᶜ lai* het goud is veel lichter dan het gewicht, doe er een beetje bij; *djaoeăh lamahnŏ oerang toe padŏ hambŏ* die man is veel jonger dan ik; *pantai batitih lamah baraiĕh* als het hellend is wordt er over heen geloopen en is het zwak dan trekt men het naar zich toe; fig. misbruik maken van iemands zwakheden of omstandigheden; *basilamah* (of *lamah*) *taᶜ patah* wel buigen maar niet breken; fig. op kalme wijze zijn zaak verdedigen; beleefd te kennen geven, dat men zich niet onderwerpt aan hetgeen anderen willen.

لاو **laŏ** (zie *landŏ*).

لاءوت **laoeiᶜ** I zee; *malaoeiᶜ* over zee gaan; *kalaoeiᶜ* zeewaarts gaan; II *malaoeiᶜ* werpen, gooien naar iets; *malaoeiᶜkan* werpen, smijten met iets; *hambŏ malaoeiᶜ andjiĕng toe djŏ batoe* ik gooi dien hond met steenen; *hambŏ malaoeiᶜkan batoe kaandjiĕng* ik gooi steenen naar een hond; *malaoeiᶜi* werpen, smijten (veelheid van onderw., gezegde of voorw. uitdrukkende); *mampalaoeiᶜkan* met velen naar

iets werpen; veel voorwerpen werpen of wegwerpen; *balaoeiˤ lah ang* scheer je weg; III *salaoeiˤ salamŏ nangkŏ* veel vroeger, tot op den huidigen dag; (*laoeiˤ* voor *laroeiˤ*); IV* naam van een rijstsoort (v. H.); *dalam laoeiˤ* zwanger.

†لاءورت **laoeă** *malaoeă* buigen, ombuigen, doorbuigen; *malaoeăkan* iets buigen enz.; *poenggoeăng malaoeă* zegt men wel eens voor: een zadelrug hebben.

لاوس **lawèh** ruim, breed, uitgestrekt; *malawèhkan* ruim, enz. maken; *malawèhi* of *mampalawèh* ruimer, breeder maken; *balawèh-lawèh* een ruimen kring vormen; *djòkòˤ tagaˤ toean toean poeti ànaˤ dajang bala.wèh-lawèh* als de prinses opstond vormden de hofdames een ruimen kring om haar; *lawèh arang* een grooten mond hebben; een huilebalk zijn; *paroeiˤ nŏ lawèh* hij is gulzig.

لاوغ **lawang** naam van een boom, waarvan de bloesem en bast als geneesmiddel dienst doen.

لاوق٢ **lawaᵖ-lawaᵖ** ruif; etens- of drinkensbakje van een vogel; *tinggi lawaˤ-lawaˤ*, fig. er moeilijk met zijn verstand bij kunnen; moeielijk te bereiken zijn; ook van pedante personen: met het hoofd in de lucht loopen.

لاءوق **laoeăᵖ** vleesch en aan strandplaatsen ook visch; fig. domoor; ook wel voor een ontuchtige vrouw; *palaoeăˤ* iemand, die veel van vleesch houdt.

لاون **lawan** I tegenpartij, mededinger, bestrijder; het tegenovergestelde; *malawan* wederstreven, bestrijden, mededingen, wedijveren; met een ander verhandelen; *malawan mangètjèˤ* bespreken met iemand; *saláwan* dezelfde eigenschappen hebben, van dezelfde natuur zijn; *balawan* bij elkander behooren b.v. een buffel en een padati; *palawan* iemand, die van tegenspreken, tegenstribbelen houdt; *malawan boeajŏ basalam aïĕ* om het hardst duiken met een krokodil; fig. het opnemen tegen iemand, dien men niet aan kan; II* de klapperdop, die op een bamboestaak geplaatst is en waarin, bij het goudwasschen, het gevonden goud gelegd wordt.

لاوي **lawai** *salawai banang* een strengetje garen.

لاحد **lahad** in de zijde van een graf, holte of nis, die met een plank gesloten wordt.

لاهر **lahiĕ** openbaar, bekend; *lahiĕ dari ikoeă kòtŏ kakapalŏ kòtŏ* (*tandŏ djahèˤ* in de Mal. oend.) algemeen bekend; door iedereen besprokeu worden als een boosdoener te zijn.

لاهغ **lahiĕng** *malahiĕng* in dunne schijven snijden.

لاهق **lahaᵖ** erg stinkend, vunzig.

لاي **laï** I zijn, wezen, bestaan; *laï ang bapitih* hebt gij geld; *awaˤ nŏ laï di roemah* hij is thuis; *balaï* zeggen, dat het zoo is, bekennen; *djan baindaˤ djoeŏ lai*, *balaïlah* ontken maar niet meer, zeg maar, dat het zoo is; *malaïkan* zeggen, dat iets er is; *tjakŏ diindaˤ kannŏ pisau kini dilaïkannŏ* straks zeide hij, dat het mes er niet was, nu zegt hij van wel; *mampalaï* zorgen, dat iets er is; ook zeggen, dat iets er is, als het er niet is; *dèˤ banjaˤ kali amèˤ di mintŏnŏ itoe moengkŏ hambŏ palaï* omdat hij 't mij zoo dikwijls vroeg, zorgde ik, dat het er was of zeide ik, dat het er was; *oeräng toe rang laï banai*, fig. hij is zeer rijk; *laï, samŏ di makan*; *indaˤ, samŏ bahanti* als er is, samen eten, als er niet is, samen vasten; fig. trouwe vrienden zijn; *moerah pèˤ nan laï, maha pèˤ nan indaˤ* 't is gemakkelijk voor hem die heeft; maar moeilijk voor hem, die niet heeft; een rijke, een aanzienlijke, een verstandige heeft gemakkelijk praten over datgeen waarover een behoeftige, geringe of minder verstandige zich bekommert; II *lai* nog, meer, ook, zelfs.

لايو **lajoeă** verwelkt, verflenst, verlept; *malajoeăkan* doen verwelken, enz.; *kalajoeărannŏ* het einde, de afloop, het gevolg van iets.

لاير **laïe** zeil; *balaïĕ* zeilen, varen; *balaïĕ tèh angin* op kosten van anderen meedoen; *badjalan sampai kabatèh balaïĕ sampai kapoe lau*, fig. men moet, iets ten uitvoer willende brengen, niet halverwege blijven steken.

لايغ **lajang** *malajang* in de lucht zweven; even dichtvallen van de oogen; langs de op-

pervlakte afsnijden; *balajang* verdwijnen; *la-iang-lājang* zwaluw; *sabanta koebin malajang* zoo lang als de afstand, die een vliegende hagedis zweeft; fig. loftuiting op de groote lengte van een woning.

لايق **lajò°** *malajò^c* zwevende naar beneden gaan.

لايق **laja°** geheel slap; overdekt met vochtige of vuile zelfstandigheden; *badannŏ laja^c di kada* zijn lichaam zit vol schurft.

لايؤق **lajoeā°** *malajoeā^c* heen en weer buigen zooals b.v. de takken door de wind; coquette wijze van loopen, waarbij de lendenen sterk heen en weer bewogen worden.

لأين **lain** ander, anders, verschillend, verschil; *a lainnŏ* wat is het verschil; *balain* verschillen; *balainan* verschillend; *malainkan* uitzonderen, afzonderen; *mampalainkan* onderscheid maken; *malaini* anders maken.

لايه **lajah** plat, ondiep, met breede opening uitloopend; *lajah onggò^cnŏ* het heeft niet veel te beteekenen; 't is niet veel bijzonders; *pila-iah* een tooverformule, om iemand machteloos tegenover zich te maken.

لاڽق **lanjò°** uit het oog verdwenen, weg, verloren.

لاڽق **lanja°** *malanja^c* met de voeten kneden; als versterking bij andere werkwoorden; *malanja^c mamakai* afslonzen.

لاڽو **lanjau** *malanjau* trappen; als versterking bij andere werkw.; *malanjau makan* veel eten.

لاڽه **lanjah** modder, modderig, doornat; fig. overdekt door een weeke zelfstandigheid, b.v. *badannŏ lanjah di kada* hij zit vol schurft.

لُدڠن **loedangan** (in verhalen) naam van een instrument.

لداون **ladawan** (zie *dadawan*).

لريَن **larian** naam van een visch.

لِڠكر **lingka** rondte, kronkel, band om iets heen; *salingka* één slag in de rondte; *malingka* als band ergens omleggen; *malingkakan* in kronkels leggen.

لُڠكيس **longkèh** (of *loengkèh*) (zie *rongkèh*).

لڠكڠ **langkang** (zie *dangkang*); *malangkang* slaan met een voorwerp; slaan op 't weeftoestel; *panèh malangkang* buitengewoon warm drukkend warm; *goemarau langkang* een sterke droogte; *langkang sakali dang satahoen ma-manta^c manta^ckan dirinjŏ* (de nimph, die de kain geweven had) deed jaarlijks één slag op het weeftoestel, terwijl de kain zich zelve inspoelde.

لڠكؤڠ **langkoeāng** (zie *dangkoeāng*).

لڠكيڠ **langkiĕng** *malangkiĕng* zeer hard schreeuwen, een scherp of snijdend geluid maken, zooals de herten; *langkiĕng baoennŏ* erg stinken.

لُڠكڠ **longkang** *malongkang* overslaan; *malongkangi* over iets heengaan, over iets heenstappen, iets of iemand overslaan.

لِڠكؤڠ **lingkoeāng** wat iets omgeeft, omsluit, omringt; *malingkoeāng* omheinen, omringen; *balingkoeāng* in de rondte, in een kring; *doedoeā^c balingkoeāng* in een kring zitten; *salingkoeāng* één rondte om iets; *paga salingkoeāng roemah* de schutting om de woning; *lingkoeāngan* gebied.

لڠكڠق **langkò°** voltallig, in zijn geheel, compleet, alles omvattend, wat er toe behoort; *siriĕh langkò^c* de sirih met alle toebehooren er bij; *malangkò^ckan* voltallig, enz. maken; *malangkò^ci* voltallig maken met iets.

لَيڠكق **lèngkò°** (zie *lèkò^c*).

لڠكن **langkan** (zelden) portaal, balcon.

لڠكو **langkau** (zie *longkang*).

لڠكوس **langkoeèh** een soort van kurkema.

لڠكه **langkah** schrede, tred, stap, pas; fig. datgeen, wat iemand onderneemt; (waarvoor ook: *palangkahan*); *langkah baiĕ^c* of *langkah nan èlò^c* wat onder gunstige, gelukkige omstandigheden geschiedt; *langkah nan boeroeā^c* het tegenovergestelde daarvan; *èlò^c banai langkah hambŏ sakali nangkŏ tabuli di nan moerah, tadjoea di nan maha* het lot was me ditmaal zeer gunstig, ik heb goedkoop gekocht en duur verkocht; *èlò^c banai palangkahan hambŏ sahari nangkŏ, awa^c inda^c bapitih datang oerang mambaiĕ oetangnŏ* het lot is me dezen dag zeer gunstig, want ik had geen geld

en daar kwam iemand mij zijn schuld betalen; *hari kamih hambŏ naᶜ managaᶜkan roemah, kirŏnŏ mati oerang toeŏ hambŏ boeroeăᶜ banai langkah hambŏ* Donderdag wilde ik mijn huis gaan bouwen toen mijn vader stierf; dat trof ongelukkig; *langkah nan tigŏ* een pas bij het schermen, waarbij de schermer van front verandert; *malangkah* stappen, schrijden; *malangkahi* over iets heenstappen; fig. overtreden; *talangkah* een verkeerde schrede, een te verre pas gemaakt hebben; overtreden hebben; *langkahnŏ banjaᶜ anggoeăng gajŏ* hij onderneemt van alles maar raakt bij alles in de war.

لڠكّه **langkèh** op, niet meer aanwezig; voorbij b.v. van den tijd, waarin zekere vruchten voorkomen.

لڠكه **longkah** schrede, stap; *malongkah* overheen stappen; *malongkahi* over iets heen stappen; fig. een smadelijke, vernederende handeling doen ondergaan; *malongkahi laki*, fig. van vrouwen: het met een anderen man aanleggen; (zoo ook *malongkahi padoesi*); *kalongkahan* er is over heengestapt; b.v. *oebèᶜ kalongkahan* geneesmiddelen, waarover heengestapt is en die, tengevolge daarvan niet meer deugen; *salongkah* een schrede of stap zoover als de beenen van elkander gebracht kunnen worden.

لڠكاي **langkai** dun, slank, sierlijk, welgemaakt van lichaamsbouw.

لڠكيتڠ **langkitang** naam van een kleine, eetbare slak.

لڠكيساو **langkisau** *angin langkisau* windhoos; uitdrogende wind, vooral bij warm weder.

لڠݢاين **langgajan** stelling, gewoonlijk van hout of bamboe, om er iets op te leggen of te hangen.

لِڠݢايورن **linggajoeran** slank en hoog van boomen.

لڠݢ **langga** I (op hoofdpl.) *malangga* overtreden, weerstreven; *malangga parèntah* zich tegen bevelen verzetten; II* (zie *tangga*).

لڠݢ **loengga** los, ruim, speling hebbend, zacht, meegaande; *loengga pangabèᶜan* los van bindsel; fig. onstandvastig; weifelend van karakter; loslijvig, winderig; *sampiᶜ laloe, loengga batòkòᶜ* als het nauw is er door gaan en als 't ruim is moeten kloppen, om er doorheen te kunnen; fig. moeielijke zaken met gemak behandelen en tegen gemakkelijke optornen.

لڠݢ **lingga** een soort van blaasbalg; bijw. van graad bij andere werkwoorden, b.v. *lingga badjalan* flink loopen, stevig doorstappen.

لڠݢڠ **linggang** *balinggang* met velen in een kring staan.

لڠݢڠ **lènggang** de armen bij het loopen heen en weer slingeren; *malènggangkan* van vloeistoffen: doen uitstorten; *salah lènggang koeripé bédòᶜ* (*tandò tjémŏ* uit de Mal. oend.?) gedwongen in zijn bewegingen en traag, schuchter van oogopslag, alsof men bang is voor den boosdoener te worden aangezien; *kaki pékòᶜ lènggang mamangkoe* krom van beenen en de armen dwars voor het lichaam slingeren; fig. erg misvormd; *lènggang hiliĕ lènggang moediĕᶜ, hari patang nasi diandoeăᶜ, oerang bangih awaᶜ galaᶜ* fig. een domme leegllooper zijn; *malènggang tidaᶜ tapapèh* (zie bij *soendaᶜ*); *talènggang koemari pai baᶜ aïĕ di daoen talèh* zich heen en weer bewegen, als water op een kaladiblad; fig. er valt volstrekt niet op te rekenen; 't is zoo onzeker mogelijk.

لڠݢوق **loenggoeă*** hoop, verzameling; *maloenggoeăᶜkan* op een hoop brengen, bij elkander doen; *baloenggoeăᶜ* bij hoopen; *taloenggoeăᶜ* opgehoopt, bij elkander gedaan.

لڠݢم **langgam** manier, wijze van doen, voorkomen; *salanggam* van dezelfde manieren of gewoonten, doelende op de bewoners eener zelfde landstreek; *tampan soedah langgam tabaŏ* (zie *tampan*); *hari nan langgam-langgam panèh* zwoel weder.

لِڠݢم **linggam** *sadah linggam* (zie bij *sadah*).

لڠݢوندي **langgoendi** naam van een struik; *langgoendi loempoeăh* een langgoendisoort, waarvan de takken zich langs den grond uitbreiden en die door de Maleiers voor *sati* gehouden wordt.

لڠݢيتن **langgitan** naam van een plant met zure vruchten.

لقاري **lapari** (zie *lampari*).

لقس **lasŏ** tienduizendtal; *salasŏ* tienduizend.

لقسان **lasanŏ** (in geschr.) zooals, gelijk, bij voorbeeld.

لڠنديٓ **lagoendi** (zie *langgoendi*).

للنسير **lalansiĕ*** deurgordijn.

لليقن **lilipan** (zie *lipan*).

لمباك **limbagŏ** vorm, waarin iets gemaakt wordt; *adat limbagŏ* de oorspronkelijke adat, die, waarmede andere adat wordt vergeleken of die tot grondslag van andere ligt.

لمبايٓغ **limbajoeăng** naam van een klimplant, purperkleurig, karmijn.

لمبب **lambòᵋ** vochtig; *hari lambòᵋ* betrokken lucht; vochtig weder.

لمبت **lambèᵋ** I langzaam, langwijlig, treuzelend; *balambèᵋ-lambèᵋ* dralen, talmen, treuzelen; *basoelambèᵋ* zachtjes aan, voorzichtig; *mampalambèᵋ* langzamer doen zijn, vertragen; *padi lambèᵋ** langzaam groeiende padi (elders *padi anam boelan*); *nan lambèᵋ tibŏ dahoeloe nan tjapèᵋ tibŏ koedian* haastige spoed is zelden goed; II* *malambèᵋ* ontginnen van woeste gronden; *malambèᵋ hari* volgens overeenkomst elkander onderling om de beurt helpen bij het bewerken der sawahs.

لمبت **lamboeiᵋ** I week, zacht, lenig; II *malamboeiᵋ* slaan, smijten, ruw te werk gaan.

لمبت **limbèᵋ** naam van een vischje.

†لمبر **lamboeă** *malamboeă* overvloeien, over iets heen spoelen, over iets heen slaan, b.v. van de golven; over iets heen stuiven, b.v. van zand.

†لٓمبر **lomba** *malomba* vieren, den vrijen teugel laten.

†لمبر **limboeă** (zie het vorige); *adat poelau limboeăran pasang* bij vloed komt het water over de eilanden heen; de rijken of aanzienlijken zijn in tijd van nood de toevlucht van de menigte.

لمبغ **lambang**

لمبغ **lamboeăng** I *malamboeăng* opspringen, in de hoogte springen; *malamboeăngkan* naar boven werpen; II maag.

لمبغ **lambiĕng** werpspies; *lambiĕng lamboeăran* een werpspies met een haarbos er aan.

لٓمبغ **loemboeăng** naam van een rijstschuur.

لمبغ **limbang** (in geschr.) voorbij, over; *limbang tangah hari* na 12 uur 's middags; *limbang malam* in 't holst van den nacht.

لمبق **lambaᵋ** laag boven of om iets anders; *kain balàmbaᵋ* een dubbele kain over elkander gedragen; *pintoe balambaᵋ* een deur met een gordijn er voor; *lapiĕᵋ balambaᵋ* (zie bij *lapiĕᵋ*).

لمبق **lamboeăᵋ** I los, luchtig, b.v. van den grond, van gebak, van stoffen, enz.; *sarawa lamboeăᵋ* Atjesche broek van zijde; *malamboeăᵋ* luchtig, los maken van den grond; II* mest.

لمبق **lambiĕᵋ** week, leemachtig, breiachtig; langzaam, vadzig van personen; *lambiĕᵋ matahan* maar ten halve gedaan; op zijn elf en dertigst.

لمبق **limbaᵋ** *malimbaᵋ* overvloeien; *balimbaᵋ-limbaᵋ* fig. in overvloed bezitten.

لمبن **lamban** log, lomp, plomp.

لمبو **lamboe** de naam van het fabelachtig dier, dat de aarde op zijn horens draagt.

لمبوبو **limboeboe** (*alimboeboe*) windhoos, wervelwind.

لمبوسير **lamboesiĕ** de schoft bij het rund; *toelang lamboesiĕ* schouderblad.

لمبوكن **limboeăᵋan** naam van een wilde duif.

لمبه **lambah** I laag land, dal, vallei; *palambahan* plaats, waarin het vuile water geworpen en afgevoerd wordt; II* diepe verwijding van een rivier (v. H.).

لمباي **lambai** zoom, aangezet stuk, verlengstuk, b.v. aan de mouwen; *lambai-lambai* planken of latten tusschen andere planken aangebracht, als deze te smal zijn; de lijst, waarin glasruiten gevat zijn.

لٓمباي **lèmbai** *malèmbai* zwaaien, wuiven, wenken met een doek, wapperen, lekken, overslaan van de vlammen; *dilèmbai api njalŏ* door de vlammen aangetast.

لٓمبيٓ **lèmbé** traag, langzaam, talmend.

لٓمبيٓء **lèmbèᵋ*** een kain, die door vrouwen onder een andere gedragen wordt.

لِمڤو **limpŏ** lever; *inda*ᶜ *balimpŏ* zeer dom, zonder gedachte.

لمڤاتو **lampatŏ** een boomsoort, waarvan het hout een gele kleurstof oplevert.

لِمڤاتو **limpatoe** (of *limpatŏ*) naam van een vogel.

لمڤاري **lampari** een koperen bekken, waarop geslagen wordt.

لِمڤاڤس **limpapèh** naam van een grooten vlinder.

لٚمڤيت **lompèᵉ** (of *loempè*ᶜ); *malompè*ᶜ springen; *talompè*ᶜ *katŏ* zich vergeten bij het spreken; meer zeggen dan men verantwoorden kan; *sapalompè*ᶜ*an* een sprong afstands; *gadjah tadòrong dè*ᶜ *gadiëngnŏ, harimau talompè*ᶜ *dè*ᶜ *balangnŏ* een olifant schiet te ver vooruit, omdat hij te veel vertrouwt op zijn tanden en een tijger springt te ver, omdat hij dat doet op zijn strepen; fig. van personen, die zich, door hunne hooge betrekking of aanzien verleid, schuldig maken aan verkeerde handelingen en daarvan dan zelf het slachtoffer worden; *apŏ nan malompè*ᶜ *lah bilalang* is alles wat springt, sprinkhaan? fig. zijn 't alle koks, die lange messen dragen.

لِمڤيت **limpiᵉ** laag; een voorwerp op een ander liggende; *balimpi*ᶜ uit lagen bestaande, op elkander liggende; *mampalimpi*ᶜ*kan* op elkander leggen van platte voorwerpen; in lagen op elkander leggen; *talimpi*ᶜ gepasseerd, overgeslagen, b.v. bij het uitnoodigen.

لُمڤوا **loempoeä** (in geschr.) modder, slijk, slib.

†لٚمڤير **loempië** (= *lakang*).

لٚمڤر **lèmpa** (in geschr.) *malèmpa* werpen, gooien, smijten.

لمڤس **lampèh** *malampèh* slijpen, aanzetten van messen, enz.; afvijlen van de tanden.

لمڤوس **lampoeih** door en door; *malampoeihkan* iets doorsteken, doen doordringen in iets.

لمڤس **lampih** laag, voering, bekleedsel; *malampihkan* iets als zoodanig gebruiken; *mampalampihkan* twee of meer voorwerpen als laag enz. op elkander maken; *malampihi lakinŏ* van een getrouwde vrouw: overspel bedrijven.

لمڤڠ **lampang** *malampang* met de vlakke hand slaan.

لمڤوڠ **lampoeäng** I licht, niet zwaar, luchtig; II geluid van voorwerpen, die in het water vallen; *balampoeäng hati* kloppen van 't hart, b.v. als men bang is.

لُمڤڠ **loempang** (zie *oempang*).

لٚمڤوڠ **lompong** I lafhartig; II *lompong sagoe* een sagogebak; fig. een onbeteekenende persoon.

لِمڤيڠ **limpiëng** de naam van een gebak.

لٚمڤيڠ **lèmpèng** I pak of rol Java- of Pajakoemboeh tabak; II *malèmpèng* met de vlakke hand een tik geven.

لمڤوق **lampòᵉ** een hoop padi op de sawah; *malampò*ᶜ in hoopen leggen; als laag op iets leggen b.v. pap op een zweer; fig. bedekken, verborgen houden b.v. de fouten van iemand; bij andere werkw. ter versterking van beteekenis: *dilampò*ᶜ*nŏ bakadjŏ** hij werkt hard; *balampò*ᶜ bedekt, in hoopen; lang uit- of wegblijven; *panèh balampò*ᶜ* warmte bij een bedekte lucht.

لِمڤوق **limpòᵉ** hoop, stapel; *malimpò*ᶜ op een hoop doen, op elkander leggen; *balimpò*ᶜ opgehoopt, op hoopen; *talimpò*ᶜ onder andere voorwerpen liggende.

لمڤم **lampam** (zie *dampam*).

لمڤين **lampin** I (zie *lampih*); II lap of doek, om den buik van een klein kind geslagen.

لمڤاو **lampau** *malampau* voorbijgaan, verder gaan, te ver gaan, te boven gaan, overschrijden; *djan malampau* ga niet te ver; overdrijf niet; *malampaui* voorbij iets gaan, iets te bovengaan, overschrijden; *malampaui adat* de adat overschrijden, buiten de adat handelen; *kalampauan* overgeslagen, vergeten zijnde; *talampau* erg, bovenmatig, al te; *talampau kètè*ᶜ *badjoe kŏ di dèn* dit baadje is me te klein; *talampau djambŏ mahantakan* die te veel naar zich toehaalt, moet terug bezorgen; fig. wie neemt, wat hem niet toekomt, wordt tot teruggave ervan gedwongen.

لمڤويڠ **lampoejang** naam van een plant.

لُمڤوه **loempoeäh** lam, zwak, krachteloos in

de beenen; *langgoendi loempoeăh* (zie bij *langgoendi*).

لِمقه **limpah** *malimpah* overvloeien.

لمقي **lampai** rank, slank.

لُمقاي **loempai** een deel der ingewanden bij het rund.

لِنتابوغ **lintaboeăng** naam van een plant met groote, eetbare vruchten; volgens anderen een grassoort met dikken stengel en breede bladeren.

لنتاري **lantari** wit onderkleed door geestelijken gedragen.

لنتو **lantoeă** *malantoeă* ombuigen b.v. de vingers, om de gewrichten te doen knappen; *malantoeă pinggang* de heupen heen en weer buigen.

لُنتو **lonta** I een oorsieraad, ook wel aan de *tatah kandai* hangende; II* naam van een palmsoort.

لنتيس **lantèh** door iets heen, onverhinderd, tot aan het einde van iets toe; *lantèh kapakan* tot aan de markt; *inda꞉ lantèh di hambŏ sahari badjalan dari sikŏ kaPadang dŏ* ik kan van hier niet in één dag naar Padang gaan; *lantèh pikiĕran* geheel begrijpen b.v. hoe men iets doen moet; *malantèh* door en door gaan, doordringen b.v. van olie in papier; *malantèhkan* iets door en door maken; verder doen voltooien b.v. als men iemand de eerste woorden van een zin zegt, waaraan hij dan de volgende toevoegt; *malantèhkan masoei꞉ katŏ-katŏ* de bedoeling van een uitdrukking verklaren of vertolken; *bakalantèhan* door en door van een gat; onverhinderd, onbewimpeld; *bakalantèhan pantjaliĕ꞉an* een vrij, onbelemmerd uitzicht; *bakalantèhan mangatŏkan* op den man af, onbewimpeld zeggen, waarvoor ook *lantèh-lantèh katŏkan*.

لِنتيس **lintèh** *malintèh* dwars vóór iets heengaan; *malintèhi* dwars vóór iets heengaan; *kalintèhan* van het voorwerp vóór 't geen een ander heen gegaan is; *talintèh padŏ hati* dwars vóór 't gemoed heengaan; fig. op het gemoed liggen, op het hart hebben.

لنتغ **lantang** duidelijk voor 't gezicht of 't gehoor; helder klinkend; *lantang bakatŏkatŏ* duidelijk spreken; *malantang* een helder klinkend geluid voortbrengen, b.v. als men een stuk geld op de steenen werpt; van een pistool: het geluid *pang* maken.

لنتوغ **lantoeăng** *malantoeăng* I stooten, bonzen tegen iets; met zwaren galm klinken, b.v. van een gong; *balantoeăng* elkander stooten, tegen elkander bonzen; een zwaar galmend geluid voortbrengen: *hati talantoeăng* geraakt zijn; zich beleedigd gevoelen; II intensief stinken; *baoe lantoeăng* een doordringende stank; *lantoeăng lantang* verschillende geluiden door elkander, rinkelen, rammelen; allerlei onaangename geuren.

لنتيغ **lantiĕng** *malantiĕng* I een helder klinkend geluid maken b.v. als men een klein stuk geld op de steenen laat vallen; *balantiĕng* helder klinken; II gooien, werpen; *balantiĕng* zich uit de voeten maken; *sapalantiĕngan* een worp ver b.v. *sapalantiĕngan sapah* zoover een sirihpruim kan weggeworpen worden.

لِنتغ **lintang** breedte, overdwars; *malintang* dwars, overdwars liggen.

لَنتوغ **lèntoeăng** (zie *lantoeăng* II).

لنتق **lanta꞉** een pen of paal in den grond geslagen; de pennen geslagen in een boom, waarin bijen nestelen en die als ladder dienst doen; *lanta꞉ nagari* de steun, de algemeene beschermer van een streek; inboorling; *malanta꞉* indrijven, inslaan; stompen met de vuist; steken van zweeren; *malanta꞉kan* steken met iets; *balanta꞉* elkander stompen; *salanta꞉ sabatoe tanam* of *salanta꞉ sapasoepadan* van één afkomst, één familie zijn.

لنتوق **lantoeă꞉*** een huisje, waarin verschillende bakjes met geneesmiddelen. (v. H.).

لنتيق **lantiĕ꞉** gebogen, ingebogen, hol; *malantiĕ꞉* I buigen, inbuigen; hol uitvijlen van de tanden; II klapwiekende toepikken b.v. van kippen, wier jongen geplaagd worden; *palantiĕ꞉* de kip, of andere vogel, die dat doet.

لنتن **lantan** *malantan* ontzien, sparen, zuinig of voorzichtig behandelen; *malantan* helpen, tegemoet komen in iets; *malantan kain*

zijn kain sparen; *ana*ᶜ *toe malantan apa*ᶜ*nŏ* dat kind werkt voor zijn vader.

لنتن **lantoen** *malantoen* terugkaatsen, terugspringen, b.v. van een bal, die ergens tegen aan geworpen wordt; *tapilantoen* teruggekaatst; *pamintŏan tapilantoen* een verzoek, dat van de hand gewezen is.

لنته **lintah** bloedzuiger.

لنته **lintoeăh** week, zacht, weekhartig, begaan met het lot van anderen, waarvoor ook *lintoeăh toelang*.

لنتي **lantai** vloer; *malantai* bevloeren, een vloer leggen; *malantaikan* iets als vloer leggen, van iets een vloer maken; *balantai* van een vloer voorzien zijn; *sataba lantai* zeer dik, b.v. van kleedingstoffen; *tamakan di daki lantai* fig. van mannen, die door de *élémoe pikasiĕh* getroffen, en geheel onder den invloed van de betoovering eener vrouw gekomen zijn; *manari nan ta*ᶜ *pandai dikatŏkan lantai nan tadjoengkè*ᶜ (zie *djoengkè*ᶜ); *disapoe lantaikan* van eenige voorwerpen: zooveel als er zijn eenige handeling doen ondergaan; *disapoe lantaikan mahimbau* allen, zonder onderscheid, uitnoodigen: *disapoe lantaikan mambali* alles koopen, wat er is; *manjalè*ᶜ*kan lidah kalantai* den tong tusschen den vloer steken; fig. zijn lusten, begeerten bedwingen.

لنجئ **landjoei**ᶜ lang, gerekt; *aka landjoei*ᶜ scherpzinnigheid, doordachtzaamheid; *landjoei*ᶜ *banai pikiĕran ana*ᶜ *toe* dat kind is zeer verstandig; *landjoei*ᶜ *kètjè*ᶜ *toe* dat gesprek duurt lang; *malandjoei*ᶜ welig opgroeien, hoog worden.

لنجر **landja** *malandja* door slaan langer maken, uitslaan, uitkloppen; *salandja* een oogenblik; *pai salandja kakèn* ga even daarheen; *talandja* van schrik opspringen.

لنجر **landjoeă** (zie *talandjoeă*); *kaki tataroeăng inai padahnŏ, katŏ talandjoeă amèh padahnŏ* als men gestruikeld is, is *inai* daarvoor het geneesmiddel en gaat men zich bij het spreken te buiten, dan moet men boete betalen.

لنجڠ **landjoeăng*** *malandjoeăng* naar de hoogte werpen. (vergelijk *andjoeăng*).

لنجيڠ **landjiĕng** naam van een visch.

لنجق **londja**ᶜ *malondja*ᶜ opspringende naar iets grijpen; *malondja*ᶜ*kan hati* het hart doen opspringen; in verrukking brengen; *talondja*ᶜ fig. spoedig groot geworden; *pasa*ᶜ *malondja*ᶜ iemand, die vatbaar is voor vleierijen.

لنجن **landjan*** een kain, die over een andere gedragen wordt.

لنجي **landjai** rank, slank.

لنچيق **lontjè**ᶜ (zie *dontjè*ᶜ) kikvorsch.

لنچر **lantja** *malantja* met snelheid glijden, afglijden, van een helling glijden; snel vooruitschieten van een vaartuig; (men gebruikt ook *manjilantja*); *lantja kadji* als van een leien dakje opzeggen; *malantjakan* naar beneden laten glijden; *ba*ᶜ *poetjoeă*ᶜ *dilantjakan* evenals de *poetjoek*, die men naar beneden laat glijden; fig. zeer snel.

لنچر **loentjoeă** *maloentjoeă* vooruitschuiven; op den buik voortkruipen, voortschuifelen b.v. zooals een slang; afglijden b.v. van eenig kleedingstuk; naar achteren schuiven van een zadel; uitglijden van een mes uit de schede; *maloentjoeăkan kapa* een schip van stapel doen loopen; *tasiloentjoeă* afgezakt, uitgegleden, afgegleden zijn.

لنچر **lontjò** (zie het vorige).

†لنچر **lintjiĕ** glibberig; *tasilintjiĕ* door gladheid uitglijden; *manjilintjiĕ* glijden, afglijden.

لنچڠ **lantjang** I veel praats hebbende, een hoog woord voerende; *si lantjang* een veelpraats; *singa lantjang* brutaal, onbeschaamd; II (in geschr.) naam van een betelschaal; III (in geschr.) naam van een vaartuig.

لنچڠ **lantjoeăng** vervalscht, onecht, van minder gehalte zijnde, dan gezegd wordt; oplichterij, bedriegerij; *malantjoeăng* bedriegen; verkoopen voor datgeen, wat het niet is; *malantjoeăngkan* vervalschen; *talantjoeăng* bedrogen zijn, bij het koopen van iets.

لنچڠ **loentjang** spits b.v. van den snuit van een varken en andere dieren.

لنچڠ **loentjoeăng** (zie het vorige).

لنچڠ **lontjong** geheel op; *malontjongkan* geheel of alles opmaken.

لنچق **lantjò**ᵖ (zie *lantja*).

لِنچم **lintjam** *malintjam* indringen van een puntig voorwerp in iets; *talintjam* ingedrongen; *malintjamkan* doen indringen.

لِنچه **lintjah** levendig, onrustig, beweeglijk van aard.

لند **landŏ** *malandŏ* tegen iets aanloopen, tegen iets ingaan; geweld aandoen; overtreden van of zich verzetten tegen wetten of bepalingen; *balandŏ* tegen elkander aanloopen; *talandŏ hambŏ di pintoe* ik ben tegen de deur aangeloopen; *gadang na*ᶜ *malandŏ* van aanzienlijken, die hun minderen onderdrukken.

لئند **lèndŏ** (zie het vorige).

لندر **landiĕ** I naam van een heester, waarvan de vezelstof tot touw verwerkt wordt; II naam van een tor (zie *mandiĕ*).

لندس **landèh** I *malandèh* iets zwaars op iets anders leggen; onbehoorlijk bejegenen b.v. van een jongere, die een oudere bij den naam noemt; *landèhan* onderlaag, waarop iets gelegd wordt om het te kloppen, te hakken, enz.; aanbeeld, hakblok; II* muis; *sagadang landèh na*ᶜ *malawan poelŏ* zoo groot als een muis en al willen tegenstribbelen; III* een klein soort varken.

لِنديس **lindih** *malindih* drukken met iets zwaars; door middel van een rol of plank de oneffenheden van den grond gelijk maken; *palindih* rol, om den grond vast en effen te maken.

لُندغ **loendang** I (ook *loendang landiĕ*) naam van een harsgevende plant; II afdeeling, pit, bij sommige vruchten, vooral limau's; III* het vruchtslijm bij sommige vruchten (v. H.).

لُندغ **londong** *malondong* meevoeren; met den stroom meenemen; *malondongkan* iets meevoeren; opmaken, wegmaken; *londonglah ang* maak, dat ge wegkomt; *hari lah londong* het is al laat.

لِندغ **lindang** op, weg; *lah lindang pitih awa*ᶜ mijn geld is op; *malindangkan* op, wegmaken, verwijderen uit iets b.v. inkt uit een fleschje; *malindangi* schoonmaken, uit- omspoelen b.v. een fleschje, om er iets in te doen; *balindanglah ang* maak dat je wegkomt!

لِندوغ **lindoeăng** schaduw, beschutting tegen zonnewarmte; *balindoeăng* beschut zijn tegen zonnewarmte; in de schaduw zijn; zich verbergen, schuilen; fig. onder bescherming staan; *malindoeăngi* iets beschermen of beschutten b.v. jonge plantjes tegen zonnewarmte; *talindoeăng pantjaliĕ*ᶜ*an* in 't uitzicht belemmerd zijn; *palindoeăngan* (meer *bakèh balindoeăng*) plaats, waar men zich tegen zonnewarmte beschut; *kalindoeăngan* onder beschutting, bescherming zijnde.

لندق **landa**ᵖ stekelvarken; *soegi landa*ᶜ (zie bij *soegi*).

لِندن **lindan** (zie *landŏ*).

لِندق **lindò**ᵖ minder geworden, afgenomen; *panèh lah lindò*ᶜ de warmte is minder, dan zij geweest is; *bangihnŏ lah lindò*ᶜ zijn toorn is zoo erg niet meer.

لندي **landai** zacht hellend; laag strand, dat bij eb droog komt te liggen.

لُندي **loendi** masker van een kever?

لنسان **lansanŏ** een boomsoort met zeer licht hout.

لنست **lansè**ᵖ naam van een zuur vruchtje, met bittere pitten.

†لنسر **lansa** I *malansa* vaststampen, aanstampen, compakt maken b.v. den inhoud van een zak; *malansakan* iets gebruiken om iets anders vaster te maken of vast te stampen; *palansa* een laadstok; II* *malansa batoeăng* een bamboe doorsteken; *palansa* werktuig om door te steken.

†لنسُر **lansoeă** afgedragen, versleten; *lansoeăran* afgelegde kleeren.

†لنسِر **lansiĕ** tenger, slank.

لنسُغ **lansoeăng** afgeloopen, geeindigd, uit; *malansoeăngkan* iets afmaken, beeindigen.

لنسِغ **lansiĕng** I naam van een bloedzuiger, die dikwijls in den neus van het rund kruipt; II *malansiĕng* een scherp, schel geluid voortbrengen; op schellen toon gillen; *malansiĕng oerang toe kasakiᶜan* hij gilde het uit van de pijn; *malansiĕng ingoeă** den neus snuiten.

لُنسُغ **lonsong** *talonsong* (zie *tadòrong*).

لنسي **lansai** klaar, af, gereed, afbetaald; *ma-*

lansaikan iets afmaken, afbetalen; *malansai-i* hetzelfde; *bakalansaian* geheel gedaan of af zijn; van elkander af zijn, geen verplichtingen meer tegenover elkander hebben.

لوب **lŏbŏ** inhalig, vrekkig, begeerig; inhaligheid, gierigheid.

لوبڠ **loebang** gat, kuil; *piloebang* een gegraven kuil, dienende om dieren te vangen; *maloebangi* gaten, kuilen maken; *mampaboeè˜kan loebang* een kuil voor een ander graven.

لوبق **lŏba˜** naam van een groote radijssoort; knol; ook wel voor kool.

لوبق **loeboeă˜** diepe plaats in een rivier; put, om water uit te halen; ook wel: gebied, landstreek; *tanah taloeboeă˜* grond, die hier en daar door het water is uitgestroomd; *lain (asiĕng) loeboeă˜ lain (asiĕng) ikan, asiĕng padang asiĕng bilalang* (zie bij *asiĕng*).

لوتت **loetoei˜** knie; *doedoeă˜ bataga˜ loetoei˜* wijze van zitten n.l. met den eenen voet onder het achterste en den anderen met de knie naar boven gekeerd.

لوتر **lŏta** *malŏta* slaan, ranselen, terugslaan b.v. van gebogen takken; *pilŏta* (zie *pilatiĕng*); *malŏta-lŏta* uitloopen, rondslenteren; *ana˜ gadih nan toen malŏta-lŏta samiĕng kian koemari* die jonge maagd slentert overal heen.

لوتڠ **loetang*** knie.

لوتڠ **loetoeăng** knie; *ba˜ bakatŏ-katŏ djŏ loetoeăng* aan een dooven mans deur kloppen.

لوتق **loeta˜*** afgesleten, afgeslonst; *maloeta˜kan* iets afslonzen.

لوتو **loetoe*** oneffenheid, bobbel, b.v. op papier, katoen, enz.; *baloetoe* met oneffenheden zijn; ook vuil, morsig zijn; *inda˜ tahoe di loetoe* zeer dom.

لوتوء **loetò˜** *maloetò˜* in zijn geheel in den mond steken.

لوجر **loedjoeă** lang en dun; gerekt, uitgerekt.

لوچت **loetjoei˜** verdwenen, weg, verwijderd, verloren; *lah loetjoei˜ amèh dalam péti* het goud, dat in de kist was, is verdwenen; *lah loetjoei˜ oerang nan bakoedŏ toe* die man te paard is reeds uit 't oog; *maloetjoei˜kan* opmaken, wegmaken, doen verdwijnen; *oedjoeăng loetjoei˜ pangka tabanam* fig. het kapitaal zoowel als de winst is naar de maan.

لوچس **loetjoeih** (zie *galoetjoeih*).

لوچه **lòtjòh** (zie *òtjòh*); *salòtjòh* eventjes, een oogenblikje.

لوده **loedah** spuwen; *maloedahi* bespuwen; *aïĕ loedah* spuw, speeksel.

لور **loea** buiten; *diloea* buiten, zonder, uitgezonderd; *kaloea* naar buiten gaan of komen; opkomen b.v. van heerendienstplichtigen; *oerang kaloearan* vreemdeling.

لورت **loeroei˜** afgevallen van vruchten, bladeren, enz.; uitgevallen van de haren, enz.; *loeroei˜ aboeă˜ awa˜ dè˜ saki˜* mijn haren zijn ten gevolge van ziekte uitgevallen; *maloeroei˜* door afstrijken van den steel verwijderen; in groote hoeveelheid doen vallen b.v. vruchten, door er met een steen naar te werpen; *maloeroei˜ kain basah* het water uit een natten doek verwijderen, door dezen tusschen de hand door te trekken; *maloeroei˜ tjintjin* een ring van den vinger doen; *loeroei˜ oerang mati* er sterven veel menschen.

لورس **loeroeih** recht, rechtuit, rechtdoor; oprecht; *oerang loeroeih* een oprecht mensch; *loeroeih tèmba˜* juist aangelegd hebben; fig. juist uitgekomen, zooals men gedacht of bedoeld had; *maloeroeihkan* iets recht maken; *maloeroeihi* in de richting brengen, mikken; *saloeroeihnŏ* zooals het wezen moet, behoorlijk; *bakaloeroeihan* recht tegenover elkander; elkander oprecht behandelende; *talampau loeroeih djadi koeroeih* al te recht wordt mager; fig. als men al te oprecht is, wordt men er de dupe van; *loeroeih soempitan* zoo recht als een blaaspijp; fig. precies weten, hoe men het moet aanleggen, om anderen beet te nemen; een uitgeslapen vogel zijn; *toendjoeă˜ loeroeih kalingkiĕng bakai˜* (zie bij *toendjoeă˜*).

لورڠ **lòrong** aangaande, betreffende; *malòrongkan* den weg wijzen, aanwijzen, hoe iets gedaan moet worden.

لورو **lŏrŏ** *malŏrŏ* vieren, laten afrollen b.v. van touw; *malŏrŏkan pitih dalam poerŏ* geld uit een zak storten.

لوره **loerah** vallei, dal, laag gelegen land; *tampaᶜ banai loerah taᶜ babatoe* 't is duidelijk zichtbaar, dat de vallei geen steenen bezit; fig. overtuigd zijn, dat anderen er toch niets tegen doen kunnen b.v. van aanzienlijke personen, die zich tegenover den geringen man allerlei onbillijkheden veroorloven; *mantjampaᶜkan batoe kaloerah* nutteloos werk verrichten; *boekiᶜ lah tinggi loerah lah dalam* (zie bij *boekiᶜ*); *di loerah moengkŏ naᶜ angin di boekiᶜ moengkŏ naᶜ aïĕ* in de vallei wind en op den berg water willen hebben; fig. het hoogst moeielijke of onmogelijke willen; naar buitengewone dingen streven.

لوريء **lòrè**ᵃ (zie *larèᶜ*).

لوره **loeroeăh** invallen, instorten, b.v. van een huis, van den grond; verschoten, verbleekt van stoffen; *maloeroeăh* verschieten, verbleeken van stoffen; *maloeroeăh hari* door toovenarij het laten regenen; *maloeroeăh paroeiᶜ* een laxeerend middel innemen; *maloeroeăhkan barèh* rijst uitstorten; *maloeroeăhkan pitih* fig. veel geld uitgeven; *taloeroeăh hati* het hart voor iemand geheel uitgestort hebben.

لوسين **loesin** (op hfdpl.) dozijn.

لوسو **lŏsŏ** *malŏsŏ* het geluid van den regen bij een zware bui of van water, dat door een goot stroomt.

لوسه **loesoeăh** versleten, verteerd, afgedragen; *sapadoeŏ loesoeăh* halfsleten.

لوسه **loesèh** gekreukt, verfrommeld; *maloesèh* kreuken, verfrommelen.

لوڠ **loeang** ruimte, ledige plaats; *maloeangkan* ruimte maken; *taloeang* verlaten, ingeruimd, ledig van een plaats; *kènlah doedoeăᶜ disènan nan taloeang* ga daar zitten daar is een ledige plaats; *paloeangan* ruimte tusschen twee voorwerpen; *indaᶜ baloeang hati* fig. in druk, kommer of zorg verkeeren.

لوڤ **loepŏ** vergeten, verleerd; *maloepŏkan* doen vergeten, met opzet vergeten; *paloepŏ* vergeetachtig; *kaloepŏan* iets vergeten zijn; *loepŏ-loepŏ ingèᶜ* half vergeten zijn; zich nog maar flauw herinneren.

لوڤت **loepoei**ᵃ verdwenen, uit 't gezicht verloren, weg; *maloepoeiᶜkan* doen verdwijnen, wegmaken; *hilang di matŏ loepoeiᶜ di hati* uit het oog, uit het hart.

لوق **loea**ᵃ I gebied, landschap, district; II put, waar men water haalt; III aangebroken, minder zijnde, omdat er afgenomen is; *maloeaᶜi* aanbreken, beginnen met af te nemen van iets; III* bijna; *loeaᶜ kanai di nŏ* het scheelde weinig of hij had mij geraakt.

لوک **loekŏ** wond, gewond; *maloekŏi* verwonden.

لوکت **lŏkè**ᵃ losgelaten hebben, er van afgegaan zijn, n.l. van dingen, die aan iets anders vastgezeten hebben.

لوکر **lŏka*** (zie *laka*).

لوکس **loekih** *maloekih* teekenen, figuren maken; *loekisan* teekening, figuur.

لوکويء **loekoei**ᵃ van holle voorwerpen, zooals potten enz. naar boven nauw of smal toeloopend; *sandoeăᶜ loekoeiᶜ* een waterschepper.

لوکه **loekah** naam van een fuik, in den vorm van een kegel; *maloekah* met een fuik vangen; *basiloekah* de naam van een kunstgreep of toovenarij, waardoor men de *loekah* uit zich zelf laat bewegen; *aka saloekah* buitengewoon slim, zeer vernuftig; *loekah taᶜ panoeăh di aïĕ* fig. van personen: nooit genoeg hebben, niet te verzadigen zijn; *kahiliĕ masoeăᶜ loekah kamoediĕᶜ kanai indjŏᶜ* stroomafwaarts in de fuik, stroomopwaarts in de opening ervan komen; fig. hoe men 't ook aanlegt, altijd het kind van de rekening zijn.

لوکم **lŏgam** metalen, ertsen.

لولر **loeloeă** *maloeloeă* inslikken, doorslikken; *indaᶜ taloeloeă* zich niet tevreden stellen met, zich niet onderwerpen aan hetgeen anderen willen.

لولس **loeloeih** ergens door heen gaan, ergens door heen vallen; verdwijnen; van een kain: verschieten, verkleuren; *lah loeloeih tjintjin aèn di loebang nan toen* mijn ring is door dat gat gevallen; *maloeloeih badjoe* een baadje uittrekken; *loeloeihlah badjoe ang basah* trek je baadje uit, het is nat; *maloeloeihkan* ergens door heen laten gaan, door heen laten vallen;

ten einde brengen, opmaken; *kadjŏ diloeloeihkan sapakan* het werk werd in één week ten einde gebracht; *maloeloeihkan pamintŏan* een verzoek inwilligen; *saloeloeih* zoo groot als het voorwerp, dat er door gaat; door dezelfde opening heen gegaan; *lah baloebang dindiĕng saloeloeih oerang* er is in den muur een gat, zoo groot, dat er iemand door kan; *dansana*ᶜ *saloeloeih* kinderen van één vader en moeder; *sapaloeloeihan* of *sapaloeloesan* een stel kleeren; *kaloeloeihan* of *kaloeloesan* een miskraam hebben; *loeloeih lah ang* een verwensching in de beteekenis van: verrek!

لولغ **loeloeang** (gewoonlijk *haloeloeăng*) huilen, balken, jammeren.

لوّلغ **lòlong** zonder kauwen doorslikken, verzwelgen.

لوّلق **lŏla**ᐤ I naam van een schelpdier; II *balŏla*ᶜ*-lŏlai* (gewoonlijk *balalai-lalai*).

لولق **loeloeă**ᐤ I modder, slijk; II* (zie *loeloeă*).

لوّلوّ **lŏlŏ** naam van een boschplant, welker bladeren tot dakbedekking gebruikt worden.

لوله **loeloeăh** fijn, verbrijzeld, vergruisd; versleten, aan rafels, afgebruikt van kleeren; *lah loeloeăh badjoe awa*ᶜ *dè*ᶜ *bapakai* mijn baadje is totaal opgebruikt; *maloeloeăh* fijnmaken enz.; *mampaloeloeăh* fijner maken, enz.; *djan dipaloeloeăh banai manoemboeă*ᶜ *barèh* ge moet de rijst niet al te fijn stampen; *hantjoeă loeloeăh* heelemaal verbrijzeld, totaal vergruisd; *loeloeăh hati* aangedaan, bewogen; ook onaangenaam gestemd zijn; *bakaloeloeăhan* reeds sedert lang vertrouwde vrienden zijn; *tasiloeloeăh* geraakt zijn.

لولي **loeli** houten pen, om welke de ongesponnen katoen gerold wordt; de klos ongesponnen katoen zelve; *maloeli* de katoen om een pen of splinter rollen alvorens ze op de *kintjir* tot draden te maken; ook wel weeke zelfstandigheden tusschen de platte handen rollen.

لومت **loemè**ᐤ I fijn als poeder; aan poeder; *maloemè*ᶜ fijn maken, aan poeder maken; II* fijngevormd, welgemaakt.

لومت **loemoei**ᐤ I de groene, draadachtige zelfstandigheid in het water; mos, moskleurig; II* naam van een rijstsoort (v. H.).

†لومر **loema** *maloema* besmeren, bestrijken; de zaaiplantjes van de padi in een oplossing van mest dompelen of ze daarmede overgieten; *maloema djŏ kapoeă* met kalk besmeren, aansmeren, aanwitten.

لومس **loemoeih** bemorst, met morsigheid bedekt, doornat; *toengkoeih loemoeih* iemand, die voor allerlei moeielijke of vuile werkzaamheden gebruikt wordt; ongelukskind.

لوميس **loemih** gulzig, veel gebruikende vooral van toespijzen; *kŏ*ᶜ *loemih-loemih banai habih samba* als ge zoo heel veel neemt, dan is de sambal op.

لومغ **loemang** (zie *galoemang*).

لوموّ **lŏmŏ**ᐤ vlek, smeer; *balŏmŏ*ᶜ met vlekken, vuil.

لوماي **loemai** naam van een heester.

لونق **loena**ᐤ zacht, week; zachtheid, weekheid; *maloena*ᶜ*kan* iets zacht of week maken; *maloena*ᶜ*i* iemand tot bedaren brengen, sussen; met zachtheid behandelen; *mampaloena*ᶜ iets zachter of weeker maken; *loena*ᶜ *hati* zachtaardig, weekhartig, teergevoelig; *loena*ᶜ *haloeih**, *loena*ᶜ *nan gadang** en *loena*ᶜ *nan katjiĕ*ᶜ* namen van rijstsoorten (v. H.).

لونوّ **loenŏ**ᐤ *baloenŏ*ᶜ dik, vet zijn.

لونيء **loenoei**ᐤ bezinksel, aanhangsel in flesschen, enz.

لونو **loenau** slib, modder op den bodem van vijvers, enz.

لوّنيء **lŏnè**ᐤ* (of *lŏnèh**) een soort van slede, waarmede de gesneden padi van het veld gebracht wordt.

لوه **loeah** I *maloeah* uit den mond spuwen of laten loopen van eten of drinken, dat men niet slikken kan of wil; II verbleeken, verschieten van stoffen.

لوّهغ **lŏhong** hol, gat, opening, b.v. door instorting van den grond of door de werking van het water; *paroei*ᶜ *balŏhong* een leegen buik hebben, hongerig zijn.

لوهق **loeha**ᐤ (zie *loea*ᶜ).

لوي **lŏjŏ** I log, vadzig; *malŏjŏ paroei*ᶜ walgen van iets, misselijk worden b.v. bij het zien van iets.

لوييت **loejoei**ᵃ in groote hoeveelheid van iets voorzien zijn; *loejoei*ᶜ *padja toe di kada* dat kind zit vol schurft; *loejoei*ᶜ *basah* door en door nat.

لويڠ **lŏjang** klokkenmetaal; geel koper.

لويق **loeja**ᵃ zacht of week door te groote hoeveelheid water; b.v. van den grond, van gekookte rijst, enz.

لويو **loejoe** droomerig, sufferig, schaapachtig van voorkomen.

لوڽه **loenjah** *maloenjah* fijn trappen b.v. van de kluiten in de sawah; *maloenjahkan* iets gebruiken om fijn te trappen; laten fijn trappen b.v. door een buffel.

لي **lé** naast *laï* gebruikt vooral aan het hoofd van vragen; *lé ba*ᶜ*a ang kini* hoe gaat het je tegenwoordig? *lé bakaŏ* het begint (al beter te worden); *lé hambŏ pai kakèn awa*ᶜ*nŏ saki*ᶜ toen ik daar heenging was hij ziek.

لياير† **liaïë** naam van een liaan.

ليبر **léba** (op hfdpl.) breedte, breed.

ليت **liè**ᵃ I *maliè*ᶜ zien, kijken, opnemen, beschouwen, bekijken, onderzoeken, bezoeken; *maliè*ᶜ*kan* zien, kijken naar iets; het toezicht, het oog over iets houden; iets aanzien of aankijken zonder in den bestaanden toestand verandering te brengen; *maliè*ᶜ*kan oerang saki*ᶜ naar een zieke gaan zien; *doebalang maliè*ᶜ*kan oerang kalaboeăh* de doebalang houdt het toezicht over de lieden, die aan den weg werken; *ana*ᶜ *tarambau diliè*ᶜ*kannŏ samiĕng* het kind is gevallen, doch hij keek 't maar aan; *maliè*ᶜ*i* naar velen of velerlei zien, enz.; gedurig zien naar iets, enz.; goed toezien, opnemen, onderzoeken; zien van een ziener of waarzegger gesproken; *liè*ᶜ*ilah oerang bakaradjŏ, kŏ*ᶜ *inda*ᶜ *bahanti samiĕng awa*ᶜ*nŏ* kijk goed of dikwijls naar die lieden, anders scheiden zij er uit; *paliè*ᶜ spiegel, kijker; *paliè*ᶜ*an* het gezicht als zintuig; gezicht, uitzicht, gezichtsveld; *mampaliè*ᶜ*kan* iets voor den dag brengen, laten zien; met zijn velen naar iets zien, enz.; *inda*ᶜ *maliè*ᶜ*-liè*ᶜ niet achten, geringachten; *mampaliè*ᶜ*kan roemah boeroeă*ᶜ *kaoerang maliĕng* een slecht gebouwd huis aan een dief laten zien; fig. zich blootgeven aan niet vertrouwbare personen; zijn gebreken openbaren, aan personen, die daarvan misbruik kunnen maken; II zacht, taai, leemachtig; van personen: traag, langzaam, talmend in de uitvoering van iets; *tanah liè*ᶜ kleigrond; *liè*ᶜ *nan gadang** naam van een rijstsoort (v. H.); III onbebouwd, braak van den grond; *maliè*ᶜ*kan* braak laten liggen; aan iets niet arbeiden; onafgewerkt laten; *èlŏ*ᶜ *didjadikan padŏ diliè*ᶜ*kan tanah nangkŏ* 't is beter dezen grond te ontginnen, dan hem onbebouwd te laten; *sawah liè*ᶜ onbebouwde sawah's.

ليتڠ **létèng** *malétèng* van boven afnemen, toppen, afschuimen, afscheppen; *létèng lah aïë didiĕh toe* schep dat schuim af.

ليتق **lita**ᵃ uitgeput, afgemat, krachteloos; wee, hongerig.

ليتاي **létai** afgemat, uitgeput, krachteloos, b.v. door langdurige ziekte.

ليجي **lédji** lui, traag, zich niet gaarne inspannende voor eenigen arbeid; *si Anoe lédji banai koerisi doeŏ inda*ᶜ *tabaŏ di nŏ* N.N. is zeer traag, hij kan niet eens twee stoelen dragen.

ليچق **litja**ᵃ plat getrapt, plat gedrukt.

ليچين **litjin** glad, glibberig; op, weg; *lah litjin pitih awa*ᶜ mijn geld is op.

ليديس **lidih** hoofdnerf bij de palmbladeren; *malidih* ranselen; *lidih gilŏ* nerven van klapperbladen, die in voortdurende trilling zijn en als een der ingredienten dienst doen bij het bezweren; *oela lidih* een lang slangetje in de sawah's; *pisang lidih* naam van een pisangsoort; fig. een zweep of stok, waarmede men kinderen dreigt.

ليدق **lida**ᵃ kleinzeerig; spoedig tot huilen overgaande; *lida*ᶜ *banai oerang toe tasinggoeăng samiĕng jŏ manangih* die man is erg kleinzeerig, hij is maar even aangeraakt en huilt reeds.

ليده **lidah** de tong; *ana*ᶜ *lidah* de huig; *lidah aïë* (zie *kapalŏ aïë*); *lidah api* het puntige gedeelte van een vlam; *lidah boeajŏ* de aloë;

lidah badjoe aangezette zoom aan een baadje, om dit niet te doen gapen; *lidah kaliëng* onvertrouwbaar; zich met draaierijen ophouden; *pandjang lidah* langtong; *oedjoeăng lidah* de woordvoerder; hij, die afgezonden wordt om iets te bespreken; *mipih lidah* fijn van smaak; gemakkelijk kunnen spreken; *taba lidah* het tegenovergestelde daarvan; *lidah batoepang* een tong voorzien van een y-vormig teeken; fig. (zie *toepang*); *tahimpiᶜ lidah* niet weten, wat te zeggen, verlegen zitten met eenig antwoord; *lidah sadang tahimpiᶜ* terwijl men aan tafel zit; terwijl men bezig is met eten; *taoeloeă-oeloeă lidah* (zie bij *oeloeă*); *lidah indaᶜ batoelang* zeggen is gemakkelijk (maar doen moeielijk); *oerang bapasaᶜ lidah* iemand, dien men niet durft tegen te spreken; *indaᶜ baanaᶜ lidah* geen smaak hebben; *patah lidah* (*moeloeiᶜ*) *bakèh alah patah karih bakèh mati* als de tong stuk gaat is dit een teeken, dat men het verliest en als de kris breekt, dat wij sterven; fig. die zwijgt geeft zich gewonnen; *lidah-lidah* een boomsoort.

ليْر **lia** wild, ongetemd van dieren; *oerang lia* een uithuizig persoon; *sajòᶜ lia* de pennen aan den buitenkant der vleugels; *lia matŏ* rollend, naar alle zijden ziende van de oogen.

ليُر **lioeă** speeksel, spuw, kwijl; *lioeă barih* de kwijl, die iemand onder 't slapen uit den mond loopt; *malioeă* spuwen; *malioeăkan* iets uitspuwen; fig. zijn verachting voor iets toonen; *mandjilèᶜ aië lioeă* later graag willen, wat men vroeger versmaad heeft; *malioeă kalangiᶜ* fig. zich tegen zijn meerderen verzetten.

ليريت **liri**ᵉ rij, reeks; *saliriᶜ* op een rij.

ليريڠ **liriëng** (zie *iriëng*).

ليْريڠ **lèrèng** helling van een berg; *malèrèng* langs een berg loopen; *djalan malèrèng* een weg of pad langs de helling van een berg; *kabau di lèrèng* fig. er zit eten om den mond, tegen iemand, die b.v. rijstkorrels om den mond heeft zitten; *talèrèng roendiëngan* bij het spreken afdwalen; over iemand of iets anders spreken, tot wien of waartoe het gesprek zich eigenlijk niet bepalen moest.

ليْرق **léra**ᵉ* vergeetachtig, sufferig.

ليسُئت **lisoei**ᵉ *malisoeiᶜ* inkrimpen, uitdrogen, slinken; *lisoeiᶜ padja toe dèᶜ kanai bangih* dat kind krimpt in elkander, omdat het beknord wordt; *malisoeiᶜkan* doen inkrimpen, doen slinken, enz.

ليسو **lisoe** bedremmeld, vreesachtig, flauwhartig.

ليْسؤ **lésŏ** *talésŏ* vrij zijn in doen en laten.

ليْسه **lésòh** plat, verfrommeld, gekreukeld.

ليْسه **lésèh** *malésèh* te druk gebruiken, afslonzen, afbeulen.

ليْسيء **lésè**ᵉ (zie *lasaᶜ*).

ليْڠ **liang** opening, gat; *liang hidoeăng* neusgat; *liang lahad* of *liang landaᶜ* de nis in een Moeham. graf; *maliang* een gat maken; *baliang* van een gat voorzien; *baliang salérŏ* eetlust hebben; *hati indaᶜ baliang* in angst zitten, geen uitweg weten; *indaᶜ bakaliangan* niet duidelijk, onverstaanbaar.

ليْڠوڠ **lèngong** *malèngong* omkijken, over den schouder kijken; ook wel kijken, bekijken, bezoeken van een vriend, zieke enz.; *malèngonglah sia tagaᶜ dibalakang ang toe* kijk eens om, wie daar achter je staat; *lèngong baapi-api* (of *baapiĕh-apiĕh*) snel achter elkander omkijken.

ليڠو **lingau** eenzaam, stil, doodsch, verlaten; *lingau samiĕng kampoeăng toe oerang pai baralèᶜ* het is overal stil in de kampoeng, de bewoners zijn feest gaan vieren.

ليْڠه **lèngah** I onverschillig, zorgeloos, achteloos; *malèngah* op zij kijken, omkijken; *kòᶜ dihimbau oerang toe, djan malèngah* als ge door dien man geroepen wordt moet ge niet omkijken; het hoofd afwenden b.v. ten teeken van onverschilligheid of tegenzin; zich onverschillig toonen; doen alsof men iets niet hoort of ziet; afleiding geven, afleiding zoeken; *malèngah anaᶜ* een kind afleiding geven, bezig houden; *malèngah poeasŏ* afleiding zoeken in den vastentijd; *malèngahkan* verwaarloozen, veronachtzamen, onverschillig, enz. voor iets of iemand zijn; *basilèngah* zich onverschillig voordoen of houden; *palèngah* tijdverdrijf, tijdkorting; persoon, die afleiding verschaft; *galaᶜ*

lèngah met afgewend hoofd lachen; (gewoonlijk om iemand uit te lachen); II naam van een boozen geest in de gedaante van een vogel voorkomende.

ليقت **lipèʿ** I vouw; voud; *lipèʿ labŏnŏ* zijn winst is gelijk aan den inzet, 100%; *lipèʿ takoelai* de winst is grooter dan de koopprijs; *lipèʿ gandŏ* tweedubbel, viervoudig; *lipèʿ pandan* (of *roemah lipèʿ pandan*) model van huizenbouw; *malipèʿ* vouwen, opvouwen, verdubbelen; *malipèʿ taroeăh* den inzet verdubbelen; *palipatan* de wijze van vouwen; de knieholte; *balipèʿ* opgevouwen; *kadji balipèʿ* de studie, het leeren gestaakt hebben; II naam van een plant, welker bladeren tot dakbedekking dienen.

ليقت **lipoeiʿ** in zijn geheel, in zijn ganschen omvang; *lah lipoeiʿ nagari kŏ hambŏ djalani* deze stad heb ik in haar geheel afgeloopen; *malipoeiʿi* in zijn geheel of ganschen omvang bevatten; *aïĕ malipoeiʿi sawah* het water overdekt de geheele sawah; *satahoen panèh sahari hoedjan lipoeiʿ tandjoeăng djŏ poelau* al is het een jaar lang warm, één dag regen kan genoeg zijn om kapen en eilanden onder water te zetten; fig. hoeveel goede daden men ook heeft verricht, een enkele slechte daad kan ze alle als ongedaan maken.

ليقر **lipoeă** *malipoeă* wegmaken, uitvegen; *malipoeă djadjaʿ* de sporen of indrukken doen verdwijnen; *malipoeă hati* troosten, leed doen vergeten; *palipoeă* trooster, troost.

ليقس **lipèh** kakkerlak.

ليقن **lipan** duizendpoot (gewoonlijk *lilipan*).

ليَقّه **lépòh** *malépòh* verven, teeren, beplakken, bepleisteren.

ليَقي **lépai** *malépai* onder het loopen met den voet langs den grond slepen; fig. alles voor zich nemen, naar zich toehalen; *dilépainŏ mambali* hij koopt alles op.

ليَقيء **lépé** *malépé* dof, onduidelijk; *malépé soearŏ* dof, zwak, onverstaanbaar zijn van den stem b.v. van een zieke; *malépé doedoeăʿ* zitten zonder geluid te geven.

ليَقيء **lépèʿ** *malépèʿ* met de vlakke hand zachte klappen geven; *malépèʿ-lépèʿ* bij wijze van liefkozing dit doen, zooals men dit b.v gewoon is bij paarden.

ليَّق **lioeăʿ** *malioeăʿ* zich ombuigen, zic in bochten vormen; draaien met het bovenlij (waarvoor ook *lioeăʿ lènggang*); *manarilah aga salioeăʿ* dans eens een rondje; *lioeăʿ-lioeă pinggang* tusschen de lendenen.

ليكو **likoe** bocht, hoek, b.v. van een weg kromming b.v. van een rivier.

ليكوء **likòʿ** (zie *likoeiʿ*).

ليَكوء **lékòʿ** hoek, bocht, afwijking van d richting; *malékòʿkan* een andere richting aa iets geven; een bocht enz. doen maken; *malé-kòʿkan roendiĕngan* het gesprek op iets anders brengen; *kòʿ di nan pandai koemari dilékò kannŏ èlòʿ djoeŏ* fig. het werk van verstandigen, in welke richting ook, is altijd goed.

ليكوِيء **likoeiʿ** *malikoeiʿ* zich verbergen, verschuilen.

ليَكر **léga** *maléga* om de beurt of de een na den ander doen, b.v. uitnoodigen; *masŏ si Ano pai kakioen banjaʿ oerang maléganŏ* toen N.N. daarheen ging noodigden velen hem om de beurt uit; *baléga* om de beurt; *malégari* of *ma-légai* rondom iets gaan, de beurt geven; verschillende personen of zaken om de beurt een handeling doen ondergaan; *malégai djŏ aka* o verschillende wijzen probeeren; *malégakan* om de beurt behandelen b.v. bekijken; *légaran* beurt; (dikwijls beurt, om te sterven); *légaran tibŏ di nŏ* nu is hij aan de beurt; *kòʿ légaran tibŏ di awaʿ iŏlah roesoeăh awaʿ maagaʿinŏ dè ama bakoerang-koerang* als het mijn beurt mocht zijn om te sterven, zou ik zeer ongerust zijn, nagaande hoe weinig ik aan mijn godsdienst-plichten heb gedaan; *tasasaʿ padang karimbŏ taʿ dapèʿ bantiĕng baléga* (zie bij *rimbŏ*).

ليَل **lélŏ** I nuk, bui, manier, gedrag; *inda kataratjaʿ koedŏ toe dŏ banjaʿ lélŏnŏ* dat paard is niet te berijden, het heeft veel nukken; *ba lélŏ apaʿnŏ dibaŏnŏ* hij heeft veel van 't gedrag zijns vaders (zie verder bij *radjŏ*); II een soort van kleine draaibas.

ليلت **liliʿ** *maliliʿ* omwinden, zich winden om iets.

†لَيْلرَ **léla** suf, dommelig, nog niet goed wakker.

†ليلِر **lilië** *malilië* langs iets vloeien, b.v. het water uit den mond; *maliliëkan* iets met iets besmeren; *salilië* een klein beetje.

ليلس **lilih** *malilih* afstrijken van een maat, met den rand gelijk maken.

لَيْلغ **lélang** I uithuizig; afwezig, abcent; *kama lélangnŏ* waar blijft hij, waar is hij heen; II (op hfdpl.) openbare verkooping, vendutie; *malélang* vendutie houden.

لَيْلُغ **lëlong** (zie *lélang* I).

ليلِق **lilië*** (zie *lilië*); *liliëٖ oebi* wijze van omwinden; b.v. een hoofddoek, (de kruin blijft daarbij ongedekt).

ليلن **lilin** I was, waskaars; II* naam van een rijstsoort (v. H.).

لَيْلن **lélan** naam van een visch.

ليلِه **liliëh** zich niet storende aan hetgeen behoorlijk, voegzaam is; *maliliëh* de palen te buiten gaan; *maliliëh banai lakoe si Anoe* het gedrag van N.N. is te erg; *lah liliëh laloean amèٖ* in hooge mate brutaal, onbehoorlijk handelende; alle palen te buiten gaande.

لَيْلَه **lèlèh** *malèlèh* zacht vloeien, afloopen, afdruipen, b.v. van een kaars.

ليلي **lili*** (zie *lilih*).

ليم **limŏ** *limŏ; malimŏi* de vijfde zijn; (zie verder b.v. bij *ampèٖ*); *palimŏ* aanvoerder, hoofd van een troep, overste, gezaghebber; (in geschr. ook *panglimŏ*); *baٖ limŏ balèh djŏ tangah doeŏ poeloeăh* als vijftien om vijftien, 't is lood om oud ijzer, 't komt precies op hetzelfde neer.

ليمس **limèh** een ondiep bakje, gemaakt van de bladschede van de pinang en gebruikt om zaaiplantjes of mest naar de sawah te brengen; *malimèh* zich zoo voordoen, d.i. stil zitten zonder iets te zeggen; ook: een leelijk gezicht trekken, als men huilt; *salimèh* veel, b.v. *salimèh pitih* veel geld.

ليمغ **limang** *si limang* naam van een visch.

لَيْمق **léma*** *balémaٖ* vuil, morsig.

لَيْمن **léman** verkorting van Soelaiman; *tapaٖ léman* en *haoeă léman* namen van planten.

ليماو **limau** limoen, citroen; *limau manjih* chinaasappel; *limau kapèh* waarvan limonade gemaakt wordt; *limau karatan* en *limau poeroeiٖ* die o.a. als geneesmiddel gebruikt worden; eetbare zijn voorts de *limau gadang*, de *limau sampoe ragŏ*, de *limau kasoembŏ* die rood is van binnen; oneetbare o.a. de *limau kabau*, de *limau hantoe*; andere soorten zijn nog de *limau soendai*, de *limau kambiëng; balimau* zich schoon wasschen met *aïë limau; balimau bakasai adiëٖ tingga naٖ hilang baoe badan kami* reinig u, nu wij scheiden, mijn liefje, met *limau* en *kasai*, opdat de lucht van mij niet aan u blijvet; *balimau tjiٖ andjiëng* of *balimau palambahan* beschaamd gemaakt, vernederd; *malimaui* voor iemand, b.v. een zieke citroenwater maken; iemand met limauwater wasschen; ook wel beschaamd maken, vernederen.

لَيْمُوْء **lémò*** *balémòٖ* vuil, morsig.

لينوِيء **linoei*** zeer snel, pijlsnel in 't rond; *malinoeiٖkan* iets zeer snel in de rondte draaien.

†لَيْور **léwa** bekend; *maléwakan* bekend maken, publiceeren.

لَيْوغ **léwang** (dikwijls in verhalen voorkomende) in de beteekenis van deur en ook van kist, b.v. *léwang gadiëng* waarvoor men ook *géwang gadiëng* vindt; *léwang langiٖ* hemelruimte, hemelgewelf.

لَيْوق **léwa**** (zie *léwa*).

لَيْوِيء **léwè*** *maléwèٖ* voorbijsnellen, met snelheid overslaan b.v. van de vlammen.

لَيْه **lièh** stijl van den ladder, waarmede bijenzoekers in de boomen klimmen.

ليهر **lihië** hals; *lihië badjoe* de hals, de kraag van een baadje; *manggalangkan lihië* iemand of iets met al zijn krachten verdedigen.

لَيْيق **léja*** temend, zeurig in 't spreken; onbeteekenend, niet flink van voorkomen.

لينيق **linja*** plat gedrukt, ingedrukt; *malinjaٖ* plat drukken, indrukken; *malinjaٖ kain basăsah* uit gewasschen kleeren het water drukken.

لَيْنجُه **lénjòh** (zie het volgende).

لَيْنجاي **lénjai** zwak, slap; *malénjaikan* zwak, slap maken; *basilénjai* zich zwak voordoen of houden.

م M.

ما **ma** I waar; *dima* en *doema* waar; *dima-dima* waar ook; *kama* waarheen; *ma ajah ăng* waar is je vader; *dima talataᶜ badjoe dèn* waar ligt mijn baadje; *dima-dima kitŏ basoeŏ djŏ nŏ* waar wij hem ook ontmoeten; *doema dibalinŏ pisau toe* waar heeft hij dat mes gekocht; *kama oerang tjakŏ* waarheen is de man van daar straks; *ma ikŏ* of *ma kŏ roemahnŏ* wat hier of van deze is nu zijn huis; *sikakama* iemand, die tot gewoonte heeft te vragen, waar iemand heengaat; II *ma* achter znw. vraagt naar de plaats van afkomst; *oerang ma nan tarambau di koedŏ* van waar is de man, die van zijn paard gevallen is; *awaᶜ oerang ma* wat zijt ge voor een landsman; III wel, welaan; zeg; *ma oepièᶜ* welaan meisje of dochter; – IV *nama* welk, wie, wat voor; *nama di dèn* welk is voor mij; *nama nan kapai djŏ dèn* wie zal met mij gaan; *oerang nama nan kamari tjakŏ* welke of wat voor een persoon is daar straks hier geweest; V *dima* hoe, hoe is 't mogelijk; *dima anaᶜ toe taᶜ kasakiᶜ barangin samièng sahari-hari* hoe zou dat kind niet ziek worden, het loopt iederen dag in den wind; *dima jŏ kadatang kamari, hatinŏ roesoeăh* hoe zou 't mogelijk zijn, dat hij hier komt, daar hij in zorg of droefheid verkeert; VI praefix.

ماء **ma•** I evenals *naᶜ* een zullen, willen, aanduidende; *tŏ, kŏᶜ baᶜ itoe, maᶜ dèn soerang lah mamandangi aïè kasawah* zoo, als het zoo is, zal ik zelf naar het water op de sawah gaan kijken; *maᶜ baliau pandangi banai sakiᶜ hambŏ kŏ* opdat hij eens goed naar mijn ziekte zie; *maᶜ hambŏ rasŏi malah samalam kŏ* dan wil ik eens afwachten, hoe het dezen nacht zal zijn; *kŏᶜ maᶜ laï bara banai* als het nog veel was; II (zie *mamaᶜ*); *maᶜ toeŏ* oudste oom van moederszijde; *maᶜ tangah* de middelste in leeftijd; *maᶜ bongsoe* de jongste of derde en dan ook *maᶜ antjoe* de vierde.

مابۏق **maboeă•** bedwelmd, dronken; ook in fig. beteekenis; *mamaboeăᶜ* bedwelmen, een bedwelmenden invloed uitoefenen; maken, dat iemand zich bedwelmd aanstelt; *kaèlŏᶜan padoesi nan toen mamaboeăᶜ awaᶜ* de schoonheden van die vrouw bedwelmen mij; *mamaboeăᶜkan* bedwelmen, dronken maken; *padoesi nan toen mamaboeăᶜkan awaᶜ tiŏᶜ hari jŏ mahalintèh kahalaman* die vrouw maakt me dronken, elken dag loopt zij op het erf voorbij; *maboeăᶜ darah* flauw door het zien van bloed; *dimaboeăᶜ oerang* duizelig door het zien van of het verkeeren onder eene menigte menschen.

مابڠو **mabau** *si mabau boengŏ** naam van een boozen geest en de ziekte, die hij veroorzaakt door het water te vergiftigen.

مات **matŏ** oog, lus, maas, punt, snede, het scherp, b.v. *matŏ goentièng, matŏ padang, matŏ karih; matŏ pandjahiᶜ* punt van een naald; *matŏ kajoe* kwast in het hout; *matŏ harimau** naam van een padisoort (v. H.); *matŏ oeang* middel van bestaan; *matŏ oeang awaᶜ baniagŏ* mijn middel van bestaan is handeldrijven; *samatŏ* niet anders dan; bestaande alleen uit; *mandjoea matŏ* zich laten verleiden, om naar iets te zien en tengevolge waarvan men onaangenaamheden of schade ondervindt; *lah didjoea matŏ awaᶜ sahari nangkŏ malièᶜ oerang main indaᶜ badjaga laï* ik ben de dupe van mijn nieuwsgierigheid geworden dezen dag; ziende naar het spelen, heb ik niets verkocht; *bapoetièh matŏ* (zie bij *poetièh*); *maadoe matŏ pandjahiᶜ* fig. op de penning zijn; *mamatŏ-matŏi* in 't oog houden; ten zeerste letten op iets of iemand.

ماتن **matan** I het zekere, het ware of juiste; II* = *matŏ kajoe.*

ماته **matah** rauw, onrijp, onafgedaan; *malam masaᶜ siang matah* des nachts gaar en over dag rauw; fig. wispelturig zijn; den eenen keer zus, den anderen zóó willen.

ماتي **mati** dood, gestorven, levenloos; *mamatikan* dooden; *kamatian* een sterfgeval hebben.

ماجل **madja** stomp, bot; *madja pikiĕran* stompzinnig.

ماجُن **madjoen** werk, vulsel voor het dichtstoppen van naden.

ماچ **matjŏ** naam van een klein vischje, dat veelal gedroogd gegeten wordt; *matjŏ lapoeăᵋ* droge visch, die door het lange staan bedorven is; fig. oude vrijster; vaatje zuur bier.

ماچن **matjan** I model, staal, wijze; II bedorven, zuur van spijzen.

ماچو **matjoe** de hoofdpilaar in een gebouw (ook *toenggaᵋ matjoe*); top, uitsteeksel; *satoe poentjaᵋ toedjoeăh matjoenjŏ* één top met zeven punten.

مادت **madèᵒ** (en *madat*) geprepareerde opium.

†مادر **mada** vereelt, ongevoelig, onverschillig; *mada di adja* onbevattelijk voor onderwijs; *basimada* zich ongevoelig, onverschillig aanstellen.

مادغ **madang** *madang gêri* naam van een bovennatuurlijke kris.

مادو **madoe** I een groote behoefte doen; *paroeiᵋ madoe* het gevoel, aandrang daarvoor; *hati tamadoe* inwendig boos zijn; *ditoemboeăᵋ madoe* eene verwensching; II *oerang bamadoe* vrouwen, die met denzelfden man getrouwd zijn.

مار **marŏ** ongeval, letsel, leed, gevaar; *malah hari panèh pandjang banjaᵋ banai marŏ nan toemboeăh* als het lang droog is, ontstaan er zeer veel ongevallen; *marŏ bahajŏ* levensgevaar; *marŏ hinggŏᵋ* een plotseling ongeval; *marŏ talilië* buiten eigen schuld leed of ongeval ondervinden.

مارُس **maroeih** noemt men den kunstenaar, die gewond wordt door het wapen, waarmede hij kunsten doet en waardoor hij, zooals hij voorgaf, niet gewond kon worden.

مارق **maraᵒ** (zie *méraᵋ*).

ماره **marah** I (op hfdpl.) boos, toornig; II een adellijke titel: de zoon van een gewone vrouw en een *soetan; marah karèh soekoe* de zoon van een *siti* en een *soetan; marah* heeten ook de zoons van een *marah* en een *siti;* alsook de kinderen van een *marah karèh soekoe* en een *siti* of een gewone vrouw.

ماره **mariĕh** keel, strot, luchtpijp; *tamariĕh mandabiĕh* te hoog, te laag of te diep in de keel gesneden bij het slachten; nadeel, schade ondervindende; *baᵋa samoerah toe banai di hagŏ, tamariĕh amèᵋ mandabiĕh* hoe kunt ge 't zoo goedkoop willen hebben, ik zou al te veel schade lijden; *bakaroeăᵋ mariĕh* den strot uitkrabben; fig. van alles bijbrengen of aanvoeren b.v. om iemand te overtuigen (zie مآريب v. d. Wal).

مارءه **marèh*** toorn, boosheid, toornig, boos; *kamarèhan* onder den invloed van toorn zijn; een kwaad humeur hebben; reden tot boosheid; *mamarèhi* iemand met toorn of boosheid behandelen.

ماري **mari** herwaarts, hierheen; *kamari* hierheen, kom hier.

مارِاي **marai** (zie *darai*).

ماس **masŏ** tijd, toen; *masŏ baliau hidoeiᵋ* toen hij nog in leven was; *masŏkan* dan, alsdan (in de toekomst); – *masŏ dahoeloe* een lang verleden tijd.

ماسق **masaᵒ** gaar, rijp; in den toestand verkeeren, zooals die zijn moet; *masaᵋ roendiĕngan* voor goed, bepaald afgesproken; *masaᵋ matahan* nog twijfelachtig, onzeker; *masaᵋ saparaᵋ* fig. van eene geheele familie: in goeden doen verkeeren; *masaᵋ adja* welopgevoed; *masaᵋ tangan* gewoon zijn slaag te krijgen; *masaᵋ tjoemati* gewoon zijn met den zweep te krijgen; *mamasaᵋ* koken, rijp, gaar worden; *mamasaᵋkan* koken, gaar maken, voor het gebruik goed maken; *mamasaᵋi* overkoken, nog eens dezelfde handeling doen ondergaan; *nasi matah kŏ mah, masaᵋi sakali lai* deze rijst is nog niet gaar, kook ze nog eens over; *roemah toe lah kasoedahnŏ mamasaᵋi djanang samiĕng nŏ laï* dat huis is bijna klaar, het moet alleen nog overgeverfd worden; *indaᵋ mamasaᵋkan djamoeă* (van de warmte) de te drogen gelegde padi niet drogen; fig. niet af of klaarmaken,

wat af moet; *masa⸗ masam, moedŏ manjih* rijp zijnde wordt ze zuur, jong zijnde is zij zoet; raadsel, waarvan het antwoord is: een komkommer; ook: wat te lang duurt, gaat dikwijls vervelen; vervelend gaan vinden, wat men eerst aangenaam vond.

ماشق **masoeă°** *mamasoeă⸗* ingaan, binnengaan; ondergaan van de zon; van het eene tot het andere overgaan; *mamasoeă⸗ parakarŏ* zich in zaken mengen; *masoeă⸗ hajam* tegen den avond; *masoeă⸗ hati* gedachtig blijven aan iets; ter harte genomen hebben; *kaloea masoeă⸗* uitgaven en inkomsten; verkoop en ontvangst; *kamasoeă⸗an* (ook *kamasoeă⸗an ibilih*) door toorn, door den duivel bezeten zijn; *masoeă⸗ para⸗ kaloea para⸗ malandŏ-landŏ* in gebukte houding een tuin in- en uitgaan, nadat er b.v. diefstal heeft plaats gehad (*tandŏ tjémŏ*).

ماسيق **masiĕ°** droog van voorwerpen, die dit eerst niet waren; helder van een geluid; *dè⸗ masiĕ⸗ soearŏnŏ moengkŏ birahi awa⸗ mandangakan njanjinŏ* omdat hij zulk een helderen stem heeft, zijn wij er op verzot naar zijn gezang te luisteren.

ماسم **masam** zuur.

ماسين **masin** zout, ziltig; *diam di laoei⸗ masin tidŏ, diam di banda ta⸗ maniroe* in de zee leven en geen zout kennen; in de stad wonen en de gewoonten niet volgen; fig. niet weten, hoe het hoort.

ماسويء **masoei°** (zie مقصود).

ماكن **makan** eten; indringen; snijden van scherpe dingen; in aanraking komen b.v. *nan boengkoeă⸗ di makan saroeăng* (zie *boengkoeă⸗*); *mamakan* eten van spijzen gezegd; *mamakan oerang* uitvaren tegen iemand, iemand willen opeten; *salah makan mamoetahkan* wanneer men verkeerd eet, moet men braken; fig. wanneer men zich toeeigent wat het onze niet is, moet men dat teruggeven (oend[2]); *saminoen samakan* fig. echtpaar; *mamakankan* eten met, te eten geven aan; *makan hati baoelam djantoeăng* inwendig leed gevoelen; tobben over iets; *makan dada⸗* doodarm, zeer behoeftig; *sapamakan siriĕh* ongeveer een kwartier; *makanan* eten, voedsel; *makanan anggang na⸗ mamakan pipi⸗* het voedsel van een anggang wil een musch eten; fig. hij wil doen, wat verre boven zijn krachten is; *sadang adŏ djan dimakan, lah tida⸗ moengkŏ dimakan* als er is niet eten, als er niet is eten; men moet den voorraad dien men verzameld heeft, niet aanspreken, zoolang men goedkoop ter markt kan gaan.

ماكين **makin** (zie *mikin*).

ماكو **makau** goud- of zilverdraad.

ماكاي **makai** het beste, het deugdzaamste; *kajoe soerian nan makai kajoenŏ* het hout van den soerianboom is het deugdzaamste.

ماكت **magè°** adellijke titel; *ana⸗ magè⸗* groote mijnheer, seigneur.

ماكڠ **magang** I taai, hard, ongaar van vleesch; *magang laoeă⸗ lai kŏ moeah ba⸗a lah dibangki⸗* het vleesch is nog ongaar, waarom hebt ge 't van het vuur genomen; – *kilang magang* fig. schaamteloos, onverbeterlijk; II* wrang; *magang banai limau kŏ* deze limau is zeer wrang.

مال **malŏ** lijkvocht.

مالس **malèh** lui, loom, traag, vadzig; *pamalèh* luiaard.

مالڠ **malang** of *oentoeăng malang* tegenspoed; ongelukkig bij het verrichten van iets; *djari malang* benaming voor middelvinger; *malang salérŏ* niet krijgen, wat men graag lust; te laat gekomen, als er iets lekkers gegeten is.

مالڠ **maliĕng** *mamaliĕng* stelen, ontvreemden van uit een bewaarplaats; *pamaliĕng* dief; *kamaliĕngan* bestolen zijn.

مالق **mala°** bladwijzer; eenig voorwerp, dat men bij de bladzijde legt, waar men bij het lezen gebleven is.

مالم **malam** (ook *malam hari*) nacht; *tadi malam* gisteren avond; *malam-malam* tegen zonsopgang; *tangah malam* ongeveer middernacht; *tangah malam haniĕng* in 't holst van den nacht; *bamalam* overnachten; *mamalamkan* onder dak brengen, laten overnachten; *kamalaman* door den nacht overvallen; *datang malam pai malam* des nachts ergens gekomen

en van daar weer in denzelfden nacht weggegaan, terwijl er in dien tijd en op die plaats een misdaad gebeurde. (*tandŏ tjémŏ*).

مالن **malan** bedwelmd, bevangen.

مالين **malin** titel van een geestelijke; in het bijzonder van hem, die de *zakat* int en bij huwelijken en sterfgevallen tegenwoordig is; *malin batigŏ* de Imam, Chatib en Bilal; *lah malin* knap, volleerd zijn; *aloen laï malin* we zijn nog zoo ver niet; je bent er nog niet van op de hoogte; dat denk je maar.

مالو **maloe** beschaamd, verlegen; hoon, smaad, schande; *mambari maloe* beleedigen, beschaamd maken; *samaloe* (van hen, die tot dezelfde soekoe behooren): wat schande is voor den een, is het ook voor den ander; *maloe nan ta꞊ diagiăh* schande kan niet verdeeld worden, d. w. z. wordt er één door getroffen, dan geldt dit de geheele familie of allen, die van dezelfde afkomst zijn; *kamaloean* schaamdeel; *maloe oerang* de verloofde of de vrouw van een ander.

ماله **malah** I als, indien, bij geval; *malah ba꞊ nan toen, kaba꞊a poelŏ lai* als dat zoo is, wat is er dan nog aan te doen; of wat wilt ge dan nog, of dan is het goed; *malah soedah itoe* wanneer dat gedaan is; *malah hari hoedjan, hambŏ inda꞊ pai* als het regent, ga ik niet; II dan, toch, maar, in zinnen als: *malah inda꞊ ang amoeăh, inda꞊ malah* als ge niet wilt, doe het dan maar niet; *kò꞊ ba꞊ itoe djŏ ang, ba꞊ itoe malah* als ge zoo spreekt, of als ge er zoo over denkt, doe dan zóó maar of laat het dan maar zoo zijn; *kò꞊ kapai djoeŏ ang pai malah* als ge toch gaan wilt, ga dan maar; III ter aanduiding van een vriendelijke, verzoekende wijze van spreken; *kò꞊ kabadjalan ganti malah badjoe ang* als ge de deur uitgaat, trek dan eerst een ander baadje aan; *kò꞊ poelang ang basoeŏ malah djŏ biai dèn* als ge naar huis gaat, ga dan even bij mijn moeder aan; *tòlong malah sakètè꞊* help nu toch een handje; *doedoeă꞊ malah angkoe* neem plaats, angkoe; IV kan door »immers" teruggegeven worden in zinnen als: *hari hoedjan, basah malah awa꞊* het regent, ik zou immers nat worden; *djan ang impi꞊ taloeă toe patjah malah jŏ* druk die eieren zoo niet, zij zullen immers breken; V van *a* voorafgegaan als vriendelijke aansporing of uitnoodiging, in den zin van kom, kom aan; *a malah, lakèh malah sakètè꞊* kom, gauw dan een beetje; *a malah kitŏ makan* kom, laten wij gaan eten; VI na *malah* hoort men soms nog *hah; mari malahhah* kom hier; *kioen-kioen malahhah* schuif wat op.

مالي **mali** naam van een visch (v. H.).

مامت **mamè꞊** in *ramè꞊ mamè꞊* allerlei kleine voorwerpen bij elkander b.v. een weinig peper, zout, kruidnagelen, enz.; *mangatahoei ramè꞊ mamè꞊* van allerlei dingen verstand hebben.

†مامر **mama** stomp, afgeknot.

مامغ **mamang** I bang, bevreesd, beschroomd, verlegen; II* spreekwoord, gezegde; *mamamangkan* bevreesd, enz. maken.

مامق **mama꞊** oom als broeder van moeders zijde (op sommige plaatsen ook van vaderszijde); het hoofd van het gezin; als liefkozing gebruikt tegen kleine kinderen; *injiă꞊ mama꞊* de panghoeloe's.

مامم **mamam** eten, van kleine kinderen.

مامه **mamah** *mamamah* mummelen; wijze van eten, zooals oude lieden of kleine kinderen doen.

مامئه **mamèh** ordelijk, achtgevend, zuinig of spaarzaam met iets omgaande; *mamamèhkan* zuinig, ordelijk behandelen, opbergen; *mamamèhi* zuinig, ordelijk behandelen, opbergen; *sia nan mamamèhkan barang nan diloea* wie heeft de goederen, die buiten waren opgeborgen; *mamamèhi barang nan diloea* de goederen, die buiten zijn, opbergen.

مامي **mamai** het tegenovergestelde van het vorige.

مان **manŏ** welaan, zeg, wel; *manŏ ang boedjang salamat* zeg of welaan *salamat*.

مانيس **manih** zoet, vriendelijk, bevallig; *manihan labah* honig; *pamanih* wat zoet, vriendelijk, enz. maakt.

مانغ **manoeăng** *bamanoeăng* peinzen, in gedachte verzonken zijn; *mamanoeăngkan* over iets zijn gedachte laten gaan, over iets denken

of peinzen; *tamanoeäng* stil van verwondering, door verbazing getroffen zijn; *tamanoeäng awaᶜ mandanga chaba nan toen* ik was stil van verbazing op het hooren van die tijding.

مانق **maniëᵖ** koraal.

ماناو **manau** I een der dikste rottingsoorten; II* naam van een padisoort (v. H.).

مانه **manah** erfstuk, relequie; van oude tijden afkomstig, erfelijk.

ماني **mani** I teelvocht van menschen en dieren; II *si mani* naam van een boom.

ماءو **maoe** (zelden) willen.

ماوس **mawèh** de oerang oetan?

ماءوس **maoeih** (voor ma'af).

ماءوڠ **maoeäng** de reuk van spijzen, die te sterk gepeperd zijn; van bedorven klapperolie; stank van bedorven visch; menschenlucht in een vertrek; *maoeäng hati* inwendig boos, toornig.

ماهِ **mahië** gewoon, alom bekend; *indaᶜ mahië minoen araᶜ* niet gewoon araᶜ te drinken; *papatah nan toen mahië di oerang* dat spreekwoord is aan iedereen bekend.

ماهِڠ **mahiëng** een zeer sterke stank; lijklucht.

ماهل **maha** duur, schaarsch, moeielijk; *maha di nan indaᶜ, moerah di nan laï* duur voor hem, die niet, goedkoop voor hem, die wel heeft; gemakkelijk voor den bekwame, moeielijk voor een onbekwame.

ماهم **maham** *mamaham* een handvol te gelijk naar den mond brengen.

ماي **maï** = *mari; maïlah* kom hier.

ماءيت **maïᵖ** lijk, doode.

مايڠ **majang** I het haarachtig omhulsel van den bladsteel bij palmboomen; II pijnlijk, wee gevoel in den buik; *basimadoe majang hati* knagend, onrustig gevoel; III *majang karambië* naam van een padisoort (v. H.).

ماءين **main** spelen, bespelen; *bamain* spelen, dobbelen; *main-main matŏ* oogjes geven; (*paménan* spel, vermaak; fig. lieveling).

مايڠ **manjang*** een lekkernij bereid uit het sap van den anaupalm (v. H.).

مايه **manjih** (zie *manih*).

مُبَذِّر (en مُباجِر) **moebazir** minachten, met minachting of op vernederende wijze behandelen.

متهاري **matŏhari** zon; *matŏhari toeroen* omstreeks 3 uur op den dag; *rèndang matŏhari* zoo wat 6 uur 's avonds (zie *rèndang*).

مُتيار **moetiarŏ** parel, parelsnoer.

مُجاري **moedjari** *sari moedjari* (zie *sari*).

مجالِس **madjalih** I (zie *mandjalih*); II vergadering, raad.

مُخلوء **moekaloeäᵖ** = *machloek*.

مراول **marawa** een Maleische vlag, vaandel.

مرديک **mardika** vrij; geen slaaf of pandeling zijn.

مرڤالم **marapalam** (zie *ampalam*).

مرڤولي **marapoelai** bruidegom.

مرڤوين **marapoejèn** naam van een boom.

مرنتي **maranti** naam van een harsboom.

مرنسي **maransi** naam van een boom.

مروهُم **maroehoem** chef, hoofd; *maroehoem basa ampèᶜ balai* het hoofd van de vier rijksgrooten.

مِسكِن **misikin** arm, behoeftig.

مِسكي **misiki** ofschoon, hoewel.

مسيڠ **masiang** (zie *mansiang*).

مڠک **mangkŏ** (zie volgende).

مُڠک **moengkŏ** (= *maka*).

مُڠکِ **moengkië** ontrouw aan een gegeven woord of gedane belofte; liegen, draaien; niet geheel voor de waarheid uitkomen.

مڠکُس **mangkoeih** van kracht zijn van geneesmiddelen of gebeden of tooverformules; *boeangkanlah oebèᶜ toe indaᶜ mangkoeih* gooi die geneesmiddelen weg, zij helpen niet.

مڠکّق **mangkŏᵖ** kom, kop.

مڠکل **mangka** hard, onrijp van jonge vruchten; *limau nangkŏ mangka banai* deze limau's zijn zeer hard; – van zweren: nog niet rijp; *mangka hati* boos.

مڠکِن **mangkin** (zie *mikin*).

مُڠکِن **moengkin** mogelijk, wat gebeuren kan; *indaᶜ (taᶜ) moengkin indaᶜ (tidaᶜ)* (waarvoor ook wel alleen *indaᶜ (taᶜ) moengkin*) het moet; stellig, zonder twijfel; *mamoengkinkan* voor mogelijk houden; *doekoen mamoengkin-*

kan oerang nan saki^ε nan toen sanang de doekoen houdt het voor mogelijk, dat die zieke beter zal worden.

مِغكِين **mingkin** (zie *mikin*).

مِغكو **mingkau*** meisje.

مغكوت **mangkoetŏ** kroon.

مغكودو **mangkoedoe** (zie *bingkoedoe*) naam van een boom, met onaangenaam riekende vruchten.

مغݢ **manggŏ** een soort van *ampalam*.

مغݢاري **manggari** naam van een harsboom.

مغݢ **mangga** de hoofdnerf bij de bladeren der palmboomen; *mangga karambiĕ* of *mangga pinang* een gedeelte van den bloemstengel van den klapper of pinang door uitkloppen tot een bezem gevormd; *bakoedŏ-koedŏ mangga* fig. door eigen toedoen onaangenaamheden ondervinden.

مغݢيس **manggih** naam van eene eetbare vrucht.

مغݢون **manggoen** naam van een visch (v. H.).

مُغݢو **moenggoe** verhevenheden, bulten in den grond, zandheuvel; *pandirikan moenggoe nan roentoeăh roempoei^ε nan lajoeă* gebruikelijk voor: een panghoeloe in zijn eer herstellen.

مقصود **masoei*** doel, oogmerk.

مُلارت **moelarat** ellendig, kommervol; *oerang moelarat* iemand, die een kommervol leven leidt; zwerveling.

ملاݢغ **malagong** naam van een visch (v. H.).

ملايكت **malaikat** engel.

ملاءينكن **malainkan** (zelden) slechts, behalve, uitgezonderd.

ملايو **malajoe** Maleisch.

ملوكت **maloekoei*** (zie *loekoei^ε*) de afgebroken puntjes van de rijstkorrels.

مُليّ **moeliŏ** (zelden) edel, verheven, roemrijk, aanzienlijk.

مليݢاي **maligai** (zelden) paleis.

ممبغ **mambang** de kleurschakeering aan den hemel bij het ondergaan van de zon; *radjŏ mambang* de geest, die gebiedt over de kleurschakeeringen van het avondrood; *si mambang* naam van de dienaren van *radjŏ mambang;* ook een booze geest, die zwangere vrouwen vijandig is. (v. H.); *bangki^ε si mambang* fig. opwellen van toorn.

مُمبغ **moembang** zeer jonge, nog oneetbare klappers; ook wel voor afgevallen, onrijpe vruchten; *moembang djatoeăh kalapŏ djatoeăh* (zie *djatoeăh*).

ممبو **mamboe** I *si mamboe* een dikke rottingsoort; II *si mamboe tongga* opperhoofd van geesten, die allerlei ziekten onder het menschdom brengen.

ممڤس **mampoeih** grove uitdrukking voor: dood, doodaf; *mati mampoeih* plotseling doodgebleven; *mampoeih awa^ε bakaradjŏ sahari kŏ* ik ben doodaf van het werken dezen dag; – *mampoeih lah ang* ga dood, wordt gebruikt in tegenovergestelde beteekenis van hetgeen er door uitgedrukt wordt (de Maleiers doen dat meer; b.v. *boeroeă^ε padja kŏ* waar men bedoelt: dit is een mooi kind; *awa^ε ang pandai banai* je bent toch een slimmert).

مُمڤون **moempoen** stomp, zonder punt; *mamoempoenkan* stomp maken.

ممڤي **mimpi** droom; *bamimpi* droomen; *mamimpikan* van iets droomen, iets tot droom hebben.

ممڤيء **mampè*** geheel zooals het wezen moet; in alle opzichten ordelijk en netjes.

منت **mantŏ** tooverformule, tooverspreuk, vooral bij het toedienen van geneesmiddelen.

مُنت **moentŏ** knoopen, verdikkingen in graswortels.

مِنت **mintŏ** *mamintŏ* vragen; *pamintŏan* vraag, verzoek.

منتار **mantarŏ** terwijl.

منتاري **mantari** = *matŏhari.*

منتغ **mantang** (zie *koemantang*).

منتغ **mantoeăng** naam van een boom met roode vruchten, die olie opleveren; naam van een plant, als groenten gebruikt (v. H.).

مُنتغ **montong** (ook *kontong*) (zie *koentoeăng*).

منتق **mantoeă*** (= *bantoeă^ε*).

منتِق **mantiĕ*** bekwaam, ordelijk, netjes van aard.

مِنتق **mintaˁ** (zie *mintŏ*) *mintaˁ siriĕh tidaˁ mintaˁ pinang tidaˁ* betel noch betelnoot vragen (men verzuimt dit, omdat men van streek is) (*tandŏ tjémŏ*).

مُنتون **moentoen** (zie *moempoen*).

منتو **mantoeŏ** schoonouders; schoonvader, schoonmoeder; broers en zusters van beiden; *mantoeŏ bakèh binantoe baˁ kasiĕh kaanaˁ anaˁ andjiĕng hati kasiĕh dikakòˁ taˁ boeliĕh* de liefde van schoonouders voor de schoonkinderen is als die voor jonge honden; inwendig heeft men die lief, maar ze aanraken mag men niet.

مُنته **moentah** (zelden) *mamoentah* overgeven, braken.

منته **mantèh*** ontveld, geschramd, opengegaan b.v. van de voeten, als men lang in het zand heeft geloopen.

منتي **manti** minister, raadsman; *manti parésŏ* de opperceremoniemeester bij de hanengevechten; het hoofd, de oudste der djoearo's.

مُنتيک **moentikŏ** de bezoaar, in 't lichaam van sommige dieren aangetroffen, als ook op plaatsen, waar kostbaarheden verborgen zijn.

منتيلو **mantilau** (zie *bantilau*).

منجاهل **mandjahil** (*madjahil*) (zie *tandil*).

منجو **mandjŏ** (naast *andjŏ* gebruikt) (zie aldaar).

مِنجه **mindjòh** (waarschijnlijk met inschuiving van *n* uit *maï* of *mi* + *djòh*) kom, kom hier, geef hier (waarvoor ook *maïdjòh* en *midjòh*); *mindjòh kitŏ mangètjèˁ satjatjah* kom, laten we wat keuvelen; *mindjòh tjièˁ pisang ang* geef me een pisang van je.

منچيت **mantjiˁ** muis, rat; ook wel: konijn; *baˁ mantjiˁ mandjèˁ hadap* evenals een muis, die tegen een hadap opklimt; fig. vergeefsche moeite doen, om eenig doel te bereiken.

مُنچوغ **moentjoeăng** mond, tuit, opening; *bamoentjoeăng* babbelen, langs den neus heenpraten; *pamoentjoeăng* babbelaar; *pamoentjoeăngan* praatjes; *indaˁ dèn pitjajŏ di pamoentjoeăngan ang* ik vertrouw je praatjes niet.

منچق **mantjaˁ** I een soort van zwaardendans; dans, waarbij aan het lichaam allerlei houdingen wordt gegeven; *bamantjaˁ* dien dans uitoefenen; II *bamantjaˁ* elkander allerlei vragen ter beantwoording geven; *tahoe bamantjaˁ* op alles een antwoord kunnen geven, voor elk gat een spijker hebben; *mamantjaˁi* gepaste antwoorden op gedane vragen geven; *pandjang mantjaˁ* van iemand, die veel praatjes verkoopt, om zich omtrent een of ander te verantwoorden.

منچو **montjòˁ** *si montjòˁ* een wijsneus, een praatjesmaker.

مُنچه **moentjèh** toegift, opgeld, boven de gewone waarde; *laï bara moentjèhnŏ roepiah di pakan kini* hoeveel geeft de gulden thans boven zijn waarde op de markt; *laï bamoentjèh padi kau tahoen nangkŏ* heeft uw padi dit jaar meer gegeven dan gewoonlijk.

مندير **mandiĕ** een keversoort; *sagadang mandiĕ* klein, nietig.

مندراون **mandirawan** naam van een harsboom.

مندوغ **mandoeăng** een boomsoort.

مندوا **mandoeă** kinderloos, onvruchtbaar, onvatbaar voor voortteling.

مُندم **moendam** kom van koper of goud, waarin het limausap gedaan wordt vóór het baden of waarin men de kleeren legt na het baden; ook wel voor voorwerpen, die den vorm van een vingerglas hebben.

منده **mandah** (zelden) een stuk leder, een blad en dergelijke in het rijstblok gelegd, om te voorkomen, dat de korrels bij het stampen te veel breken.

مندي **mandi** zich baden; *mandi koeba* de eerste wassching van het lijk; *mamandikan* baden. (zie verder *djinabat*).

منداي **mandai** (*mandé*) moeder; tante; *mandai kètèˁ* tante van moederszijde (*mandai* wordt ook tot *dai* verkort); *samandai* huisgezin.

منديغ **mandiang** (zelden) wijlen; *mandiang toeankoe* wijlen de toeankoe.

منسي **mansi** indigo.

منساي **mansai** I mager, uitgeteerd; *mamansaikan* uitteren, vermageren. II* een vischsoort.

منسير **mansirŏ** I een boomsoort, die deugdzaam timmerhout oplevert; II* (zie *mansiang*).

منسيڠ **mansiang** een biezensoort, waarvan matten, zakken, enz. gevlochten worden.

منسيو **mansioe** buskruit.

مِنڠكابَو **minangkabau** naam van het oude rijk, waartoe o.a. de tegenwoordige Pad. Bovenlanden behooren; (kan de naam ook in verband staan met *maïnang* = verzorgen, oppassen; de uitspraak toch komt niet overeen met de legende omtrent den oorsprong van den naam, daar die dan *manangkabau* zou moeten wezen).

منڠكال **manangkalŏ** (zie *kalŏ*).

مِننتو **minantoe** (zie *binantoe*).

منوسي **manoesiĕ** mensch.

منيڠ **maniang*** (zie *mandiang*).

منيكم **manikam** (in geschr.) edelgesteente.

منين **manian*** zwanger.

مو **moe** (op hfdpl.) (zie *kamoe*).

موار **moearŏ** monding eener rivier.

موت **moetŏ** (zelden) (zie *moentŏ*).

موّت **moeè**ᵖ (zelden) *mamoeè*ᵋ laden in iets.

موته **moetah** (zie *moentah*).

موجُر **moedjoeă** zegen, geluk, voorspoed; (tegenovergestelde van *malang*); ook: lot, noodlot; *kŏ*ᵋ *laï moedjoeă* als het geluk wil; *moedjoeă hambŏ* ik heb een buitenkansje.

مود **moedŏ** jong; van kleuren: licht.

موديق **moediĕ**ᵖ bovenloop eener rivier; het land daar gelegen, bovenstrooms; *kamoediĕ*ᵋ bovenstrooms gaan; een rivier opvaren; *mamoediĕ*ᵋ*kan* eene rivier opvaren; *di moediĕ*ᵋ *saboela*ᵋ*an, dihiliĕ samoearŏ* aan den bovenloop hebben zij een zelfden oorsprong, aan den benedenloop één uitmonding; fig. zij zijn het in alle opzichten eens.

موده **moedah** (zelden) gemakkelijk, zonder veel moeite te doen.

مورڠ **mŏrong*** lont.

مورق **moera**ᵖ***** (zie *méra*ᵋ).

مورق **mŏra**ᵖ glanzend, vroolijk, vriendelijk, opgeruimd van het gelaat.

مورم **moeram** (*mŏram*) dof, glansloos, verdrietig, betrokken van het gelaat.

موره **moerah** goedkoop, gemakkelijk; *mamoerahkan* goedkoop geven, licht of gemakkelijk achten; *bamoerahkan* goedkoop gegeven of gekocht; *pamoerah* iemand, die goedkoop verkoopt; iemand, die inschikkelijk, goedgeefsch is; *pamoerahkan* iemand, die alles licht acht; *moerah hati* goedhartig, goedgeefsch; *moerah moeloei*ᵋ vriendelijk zijn in 't spreken; *badjoea moerah-moerah* beneden de waarde verkoopen. (*tandŏ béti*).

موري٢ **moeri-moeri** (in pantoens) zwervend, overal heen dwalende.

موراي **moerai** I naam van een vogel; *bakitjau moerai* als de moerai begint te roepen d.i. ongeveer half zes des morgens; *moerai tabang moerai hinggŏ*ᵋ *moerai taliliĕh sadang laloe* in hooge mate onrustig zijn; zich nergens op zijn gemak gevoelen (*tandŏ djahè*ᵋ); II *lah djadi moerai* weg, opgeraakt; *pitih awa*ᵋ *lah djadi moerai sadŏnŏ* mijn geld is geheel op.

موسڠ **moesang** naam van een civetkat.

موسين **moesin** tijd, waarop iets bepaalds gedaan wordt of waarop iets zich voordoet b.v. de tijd, waarin zekere vruchten zijn; jaargetijde; *tahoen moesin* een jaar van 12 maanden.

موڠ **moeang** (wel gebruikt voor *boeang*); *moeang* of *mamoeang balakang* aan den haal gaan b.v. voor den vijand.

موّق **moea**ᵖ zat, vol van iets, walging voor iets gevoelende.

موک **moekŏ** gelaat, aangezicht; voorzijde van iets; *moekŏ aïë* de oppervlakte van het water.

موکين **moekin** (zie *moengkin*); *laï moekin di ang* ziet ge er kans toe.

مول **moelŏ** begin, aanvang, oorzaak; *a moelŏnŏ* wat is de oorzaak of reden ervan; *mamoelŏkan* een begin geven aan iets; iets beginnen; *mamoelŏi* aan iets beginnen; *samoelŏ* van den beginne af; *bamoelŏ* eerst, aanvankelijk; *moelŏ-moelŏ* ten eerste.

مولُت **moeloei**ᵖ (zelden) mond, bek, snuit.

مومُق **moemoeă**ᵖ half vergaan, verlegen.

مون **moenŏ** in zich zelven gekeerd, stil, teruggetrokken zijn; *saki*ᵋ *moenŏ* eene soort van hypochondrie.

مونُت **moenoei**ᵖ er onbeteekenend, dom, onnoozel uitzien: *moenoei*ᵋ *gadang kaoei*ᵋ fig. het achter de mouwen hebben.

مونر† **moena** de hoop opgeven, den moed laten zakken; *djan dimoena samiëng, kòᶜ indaᶜ dapèᶜ banai kini kòᶜ laï isoeäᶜ* ge moet er niet moedeloos onder worden, al krijgt ge het nu niet, dan krijgt ge het misschien toch later; *djan di agaᶜ-agaᶜ banai lai moena samiënglah* reken er maar niet meer op, geef de hoop maar op.

موءه **moeah** nadrukswoordje vooral gebruikt met *kŏ, tŏ, toe* (men zie aldaar).

موه **mòh** nadrukswoordje zooals *moeah; iŏ mòh* ter uitdrukking van iets zekers of stelligs; toch; *iŏ mòh tapanggang roemah si Anoe* het huis van N.N. is toch werkelijk afgebrand; *iŏ mòh ang datang, tangah malam nangkŏ* ge zijt toch gekomen, en 't is al middernacht!

موۏيغ **mŏjang** (*moejang*) overgrootmoeder.

مه **mah** nadrukswoordje zooals *moeah; njaᶜ mah pitih nan ang mintaᶜ* ziehier het geld, wat ge gevraagd hebt; *njaᶜ mah nan tjakŏ* hier is 't van daar straks; (*mah, mòh* en *moeah* worden naast elkander gebruikt).

مها **maha** (in geschr.) groot, machtig, ongemeen.

ميتر† **mita*** een vischsoort.

ميٴجن **médjan** grafsteen.

ميدِق **midiëᵖ** zeer slim, geslepen, uitgeslapen.

ميٴدن **médan** open plein; open plaats voor het houden van vergaderingen, spelen, enz.; *médan chiali* naam van een hemeling.

ميٴرغ **mérang** (zie *bérang*).

ميٴرق **méraᵖ** naam van een bovennatuurlijken vogel; de pauw.

ميٴره **mérah** rood; *mérah padam* beurtelings rood en bleek worden.

ميغ **miang** I de kleine haartjes of stekeltjes van sommige bladeren, vruchten, bloemen, wormen, die bij aanraking branding of jeuking veroorzaken; *samiang* een weinigje; *si panèh miang* (zie *panèh*); *tagisiè kanai miangnŏ* onwillekeurig er langs gestreken hebben en met de *miang* ervan in aanraking gekomen zijn; fig. zich zonder opzet met de zaken van anderen bemoeid hebben en de onaangename gevolgen daarvan ondervinden; II *miang** jongen.

ميکن **mikin** des te; hoe ... hoe; *mikin lamŏ mikin gadang* hoe langer hoe grooter.

ميلِق **miliëᵖ** I gierig, zuinig, op de penning zijn; II bezitting.

مينم **minoen** *maminoen* drinken; *maminoenkan* te drinken geven aan; drenken; *paminoen* versnapering bij het drinken; b.v. koekjes bij de koffie.

مينۏ **minŏ** indien, als, zoo; *minŏ jŏ poelang* als hij naar huis gaat; *minŏ indaᶜ dapèᶜ anòᶜ anòᶜ samiënglah* als ge het niet kent, zwijg dan stil.

مينق **minjaᵖ** I olie, vet; *minjaᶜ tanah* petroleum; *minjaᶜ ikan* traan; *minjaᶜ haroen* reukwerk; *maminjaᶜi* met olie of vet insmeren; *kian toeŏ kian baminjaᶜ* hoe ouder hoe meer belust (hoe trouwlustiger); II* zeker, ongetwijfeld; *kòᶜ mati oerang toe lah minjaᶜ haratŏnŏ andjiᶜ dèn* als die man dood is, is zijn nalatenschap zeker voor mij.

ن N.

نا **na** met *tŏ* aan het begin van zinnen voorkomende in den zin van: zoo, nu, welaan, hoe; (zie bij *tŏ*); *na tŏ hambŏ tarimŏlah* welaan, welnu ik zal het in ontvangst nemen; welaan, welnu ik stem er mee in; *na tŏ djapoeiᶜlah agaᶜ lakèh* nu haal hem dan maar gauw.

ناء **naᵖ** I naast *maᶜ* gebruikt voor *handaᶜ; naᶜ dèn katŏkan malah* ik wil er over spreken; ik zal er over spreken; *djanjŏ naᶜ badjoea sawah* zij zeide, dat zij een sawah wilde verkoopen; *bara banjaᶜ nŏ naᶜ oeang* hoeveel geld vraagt (wil) zij; opdat, ten einde, om; *naᶜ samŏ kami ganggamlah* laten wij samen toezicht houden; *oepahkanlah roemah nangkŏ naᶜ lakèh soedah*

laat dit huis aannemen, om het gauw af te hebben; II = *ana*ᶜ.

نابو **naboe** afdeeling, pit van vruchten zooals *doerian*, *tjoebada*ᶜ enz.

ناجس **nadjih** onrein, vuil; uitwerpselen.

†نادر **nada** opzettelijk; *manada* opzettelijk doen; het voornemen of plan tot iets hebben; *hambŏ manada pai karoemah si Anoe* ik ging expres naar het huis van N.N.; *lah dèn nada djoeŏnŏ baalèᶜ kŏ* ik had toch het plan dit feest te geven.

ناره **narièh** (ook *njarièh*) op het punt van, bijna; *hambŏ narièh pai kakampoeăng* ik was op het punt van naar de kampoeng te gaan; *narièh hari hoedjan kŏᶜ indaᶜ riboeiᶜ* het dreigde te gaan regenen, als de wind niet opgestoken was.

ناسي **nasi** gekookte rijst; *nasi arian* de gewone, dagelijksche maaltijd van rijst; *nasi koenjiᶜ* geel gemaakte rijst, gegeten bij feestelijke gelegenheden; *nasiᶜ tjampaᶜ* ook wel *nasi pandoeŏ harian* de rijst, die gegeten wordt, wanneer jonggetrouwden huwelijksgemeenschap gehad hebben; *laoeăᶜ nasi* rijst met vleesch (wat men gewoonlijk eet); fig. voor datgeen, waaraan men reeds gewoon is; *batoelang di nasi* beenderen krijgen of hebben door de rijst; fig. kracht krijgen door het eten.

نافس **napas** adem, ademhaling.

نافل **napa** soort van eetbare aarde (ook ناڤر).

نافي **napi** standvastig, onveranderlijk.

ناكَ **nagŏ** draak, slang.

نام **namŏ** naam, benaming; *banamŏ* een naam hebben, geheeten; *banamŏ si Badoe* Badoe genaamd of geheeten; *manamŏkan* tot naam, als naam geven, met een zekeren naam noemen; *manamŏi* een naam geven aan, van een naam voorzien; *sanamŏ* denzelfden naam hebbende; *namŏlah* of *namŏnjŏ* het spreekt van zelf, natuurlijk.

نامن **namoen** voorwaardelijk voegwoord; *namoen hari hoedjan kami indaᶜ pai* als het regent, gaan wij niet; – wat betreft, wat aangaat; *misiki kamati, namoen pai, hambŏ pai djoeŏ* al moet ik sterven, als het op gaan aankomt, dat doe ik toch; *kŏᶜ banjaᶜ banai toekang, namoen roemah nangkŏ indaᶜ moengkin soedah* al zijn er ook veel werklieden, wat dit huis betreft, het komt toch niet klaar; al waren er ook veel werklieden, enz.

نامه **namoeăh** (zie *amoeăh*).

نانر **nana** verbaasd, verwonderd; er met zijn verstand niet bij kunnen, van streek zijn; *nana hambŏ diharièᶜ baliau* ik ben de kluts kwijt, omdat hij zoo hard tegen me spreekt (omdat hij mij zoo toesnauwt); *nana awaᶜ mantjalièᶜ bagai-bagai djaga di pakan* ik ben verbaasd zoo velerlei koopwaren op de markt te zien.

نانس **nanèh** de ananas.

نانغ **naniéng** naam van een groote wespensoort.

نانا **nanaᵒ** vader; naam uit eerbied gegeven aan personen op leeftijd; *bananaᶜ* vader zeggen.

ناته **nanah** etter.

ناءوغ **naoeăng** lommer, bescherming; *banaoeăng* schuilen, vertoeven; *tampat banaoeăng* plaats, die belommerd is; beschermer, toevlucht; *kŏᶜ hoedjan kami banaoeăng ka nan katadoeăhan* als het regent, dan schuilen we daar waar het droog is; *panaoeăngan* schuilplaats, tijdelijk verblijf.

نايق **naièᵒ** rijzen, klimmen, naar boven gaan; *manaièᶜkan* met iets klimmen, enz.; doen klimmen; *manaièᶜi* beklimmen, bestijgen.

نخوذ **nachŏda** gezaghebber op een vaartuig, kaptein.

نراچ **naratjŏ** weegschaaltje.

نراكَ **naragŏ** (*narŏgŏ*) hel.

نسچاي **nistjajŏ** (zelden) zeker, gewis, ongetwijfeld.

نغك **nangkŏ** (*nan* + *kŏ*) deze, dit; (bijvoeg. en zelfst. gebruikt); *roemah nangkŏ* dit huis; *baᶜ nangkŏ* zooals dit; *si nangkŏ* deze, in tegenstelling van een ander; *awaᶜnŏ nan bapitih si nangkŏ indaᶜ* hij is 't, die geld heeft, deze niet.

نكَري **nagari** stad, land, landstreek.

نلاين **nilajan** visscher.

نمبت **nambèᵒ** wacht, hou; 't is onnoodig, 't hoeft niet; *banambèᶜ* wacht zeggen; *basi-*

nambèᵋ er van houden of gewoon zijn dit telkens te zeggen; *nambèᵋ dahoeloe hambŏ manganaᵋkan kain* wacht eerst, ik trek mijn kain aan; *nambèᵋ tjatjah* wacht even; *barisoeăᵋ nambèᵋ datang* morgen behoeft ge niet te komen; *nambèᵋ masoeăᵋ* kom nog niet binnen; *nambèᵋ hambŏ masoeăᵋ?* mag ik nog niet binnenkomen; is er belet.

نمبي **nambi** puistje, een huiduitslag.

نمڤاء **nampaᵓ** (zie *tampaᵋ*).

نن **nan** het betrekkelijk vnw. die of dat; *nan toen* die, dat; bijv. en zelfst. gebruikt; (zie bij *toen*); *nan tan* dat dáár; *nan kadatang* voortaan, in het vervolg; *nan kadatang oelah lakoe ang* verbeter je voortaan; *nan kadatang* en *nan katibŏ* achter znw.: eerstkomende, eerstvolgende; *taoen nan kadatang* of *nan katibŏ* het aanstaande jaar; (*nan katibŏ* = ook voortaan, doch wordt niet alleen gebruikt).

نتي **nanti** straks, later; *mananti* wachten; (trans.) *nanti tjatjah lai* wacht nog even; *manantikan* wachten iemand of iets; *mananti harŏ hanjoeiᵋ* (*harŏ* = een groote boomsoort); fig. vruchteloos wachten; te vergeefs hopen; *banantian* elkander wederkeerig wachtende zijn; *panantian* plaats waar men wacht; datgeen, waarop men wacht).

ننچي **nantji*** (zie *nanti*).

ننچيء **nantji** (zie *nambiᵋ* en *nanti* in de beteekenis van *wacht*).

نوْ **nŏ** pers. en bezittelijk vnw. 3de pers.; *bakèhnŏ* voor hem, aan hem; *koedŏnŏ* zijn paard.

نوْبت **nŏbat** feesttrom, bij feestelijke gelegenheden, vooral bij het inhuldigen van vorsten, geslagen; *naiĕᵋ nŏbat* als vorst gehuldigd worden, den troon beklimmen.

نوري **noeri** (zelden) naam van een papegaai.

نون **noen** ginds; daar.

نونڠ **noenang** een boom, welks vruchten een kleverig vocht bevatten, dat als plakmiddel wordt gebruikt.

نوْنوْڠ **nŏnong** *manŏnong* in één keer leeg drinken; *manŏnongkan* ineens leeg laten drinken.

نونو **noenoe** (zie *njònjòh*).

نوْنوْه **nònòh** (zie *nŏnong*).

نه **nah** daar heb je 't! wat zeg ik je nu!

نياء **niaᵓ*** hier; hier is; *datanglah kaniaᵋ* kom hier; *niaᵋ si boejoeăng* hier is *boejoeng* (de jongen).

نياݢ **niagŏ** *baniagŏ* handeldrijven; *paniagŏan* handelswaar.

نياي **niajŏ** onrechtvaardig; willekeurig.

نير **nirŏ** ongegiste palmwijn; sap uit den bloemstengel van palmgewassen door insnijding verkregen.

نيرو **niroe** I zeef, rijstwan; *baᵋ niroe baᵋ tampian baᵋ goeroe baᵋ sasian* zoo heer zoo knecht; II (zie bij *boeroeăng*).

نيْسو **nésoe*** derde tante van moederszijde (v. H.).

نيكه **nikah** huwelijk; *nikah ganggang*, ook *nikah siriĕh* genoemd, huwelijk volgens de godsdienstige voorschriften, waarbij geen feesten behoeven gegeven te worden.

نيل **nilŏ** (zelden) indigo; indigoblauw.

نيلم **nilam** I naam van een welriekend plantje; II naam van een edelgesteente.

نيلاي **nilai** schatten, taxeeren; *nilaian* waarde.

نيَن **nian** werkelijk, zeker; *tidaᵋ nian* volstrekt niet; *èlòᵋ nian* zeer schoon.

†نيْنا **néna** duizelig; *manénakan* duizelig maken.

نيْنق **nénaᵓ** suf, verbijsterd; *baᵋa nénaᵋ samiĕng awaᵋ kŏ indaᵋ dapèᵋ nanditjari* hoe kom ik toch zoo suf, ik kan niet vinden wat ik zoek.

نينق **niniĕᵓ** grootvader; ook grootmoeder; *niniĕᵋ mamaᵋ* de *panghoeloe's*; *niniĕᵋ moejang* overgrootouders, voorouders; *saniniĕᵋ* zij, die van eene zelfde afstamming zijn.

نيْنيْه **nénèh** *manénèh* bij druppels uitvloeien; *banénèhan* op verschillende plaatsen, of achtereenvolgens bij druppels uitvloeien; *awaᵋ disalémŏ banénèhan ingoeă awaᵋ* ik ben verkouden; het water loopt me bij voortduring uit den neus.

نيَر **nioeă** klapper, kokosnoot; *nioeă balai* (= *kalapŏ nioeă gadiĕng*).

نيْئين **néèn** ginds, daar in de verte; *néèn apaᵋ awaᵋ lah datang* ginds komt mijn vader al aan.

و, ؤ. W, Ŏ.

ؤ ŏ I* (zie *nŏ* of *njŏ*); *roepŏ-ŏ* het schijnt; *banjaᶜ ŏ* de hoeveelheid er van; II o! hei!

واء waᵔ * = *awaᶜ*.

واجِب wadjiᵔ verplicht, plichtmatig, noodzakelijk.

واكيل wakil gemachtigde, agent, zaakwaarnemer.

والي wali vriend van God.

ؤرؤن ŏrŏnŏ (*wŏrŏnŏ*); kleur (ook ورن gespeld).

وضوء oeloeăᵔ reinigingswater vóór het gebed.

وڠ wang (zelden) geld.

ولايه oelajat bestuur, heerschappij, voogdijschap.

ه H.

ها ha (zie *hah*).

هابر haba tijd van ziekte onder het vee.

هابس haboeih (zie *aboeih*).

هابس habih op, niets meer over; allen, en als zoodanig om een meervoud aan te geven; *kahabih kama awaᶜnŏ toe* waar gaan zij heen; *kalian habih kama* waar gaat gijlieden heen; *habih dimakan* alles opgegeten; *habih boelan habih oeang* als de maand uit is, is het geld op; *bahabih aïĕ* zeer lang b.v. praten; *habih hari baganti moesin* immer, altijd door; *sahabih boelan diatèh* (zie *boelan*); *mahabihkan* opmaken, allen, die er zijn, de handeling doen ondergaan; *djan dihabihkan sadŏnŏ mamboenoeăh* ge moet ze niet allen dooden; *mahabihi* uitmaken, een einde aan iets maken; *kitŏ habihilah pasalisiĕhan toe* laten we aan dat geschil een einde maken; *bahabih* dobbelen; *kahabihan aka* ten einde raad zijn; *panghabihan doenia* (in geschr.) het einde der wereld; tusschenwerpsel: o, o jé, ach; *habih! lah tagòlèᶜ tjawan dama* o, o jé, ach daar is de damar omgevallen!

هاتي hati binnenste van sommige dingen; hart, lever, milt; gemoed, gevoelen, meening, neiging; *oeloe hati* de maagholte; *gadang hati* opgeruimd, vroolijk; *hati gadang* opgeruimdheid, vroolijkheid; *hati kètèᶜ* het beste gedeelte van het hart, de kern van het hart; *itoelah nan di hati kètèᶜ hambŏ* dat is juist, wat ik gaarne wil; *hati tangan* de muis van de hand: *katjiᶜ hati* kwalijk nemend; *mambari hati* aanmoedigen, iemand toegeven aan zijn neigingen; *djanjŏ hati dèn* volgens mijn gevoelen; *basoekŏ hati* zijn eigen zin volgen, naar eigen goeddunken handelen; *oerang indaᶜ bahati* iemand, die geen goed van kwaad, geen eer van oneer weet te onderscheiden; iemand zonder gevoel; *dipahatikan* met ernst behandeld, ter harte genomen worden; *paratian* (zonder *h*) gemoed; *sahati* eensgezind.

هاتق hatòᵔ (zie *atòᶜ*).

هاجت hadjat doel, bedoeling; bezigheden hebben; *hadjat hambŏ kamari naᶜ basoeŏ djŏ angkoe* het doel van mijn komst is u te ontmoeten; *kòᶜ indaᶜ hadjat hambŏ datang* als ik geen bezigheden heb kom ik.

هادق hadòᵔ I (zie *adòᶜ*); II een soort van tambourin.

هار harŏ I (zie *haroe* II); II *haroe harŏ* opschudding, leven.

هارڠ haroeăng (ook *aroeăng*) (zelden); *tali aroeăng* een touwen halster, waarmede een paard op stal vastgebonden wordt.

هارق haròᵔ hopen, vertrouwen; *haròᶜ-haròᶜ tjamèh* tusschen hoop en vrees; *taharòᶜ* teleurgesteld; *haròᶜ-haròᶜan* teleurgesteld.

هاروق haroeăᵔ (zie *aroeăᶜ*).

هارِق hariĕᵔ (zie *ariĕᶜ*).

هارن **haroen** welriekend, geurig; *randang haroen* gebraad, dat lekker riekt.

هارو **haroe** I (zie *aroe*); *haroe biroe* leven, opschudding; II *batang haroe* de tjamaraboom.

هاري **hari** dag; weder; *sahari* één dag; *tiòᶜ hari* elken dag; *baganti hari* om den anderen dag; *sahari-harian* den geheelen dag; *saganòᶜ hari* en *hari saganòᶜ* (zie bij *ganòᶜ*); *barang hari* (zie *barang*); *hari-harian* bij dagen, bij tijden; *hari-harian hoedjan* het regent bij tijden; *hari lah tinggi* 't is al laat; *pangapan hari* hoe laat is het; *alang hari* (zie bij *alang*); *bahabih hari* den dag zoek maken; *bahabih hari mangètjèᶜ* den dag met praten doorbrengen; *manghari* werken voor den kost; *hambŏ mangharikan anaᶜ-anaᶜ* ik werk om den kost voor mijn kinderen te verdienen.

هاڠوس **hangoeih** (zie *angoeih*); ook *roemah hangoeih* het huis is afgebrand; *hati hangoeih* spijt gevoelen.

هاڠق **hangò**ᵃ (zie *angòᶜ*).

هاڤو **hapa** (zie *apa*).

هاڤس **hapoeih** (zie *apoeih*).

هاڤڠ **hapang*** (zie *apang*); plat stukje bamboe, in den vorm van een vouwbeen bij het netten knoopen gebruikt; *hapang kajoe* blokje hout tusschen de tanden gezet, als deze gevijld worden.

هاڬ **hagŏ*** waarde, prijs; *mahagŏ* bieden; *mahagŏkan* den prijs bepalen; *bahagŏ* waarde hebben, kostbaar, duur.

هالت **halè**ᵃ (zie *alèᶜ*).

هالير **haliĕ** (zie *aliĕ*).

هالس **haloeih** fijn, dun, teeder, net, welgemanierd.

هالڠ **halang** (zie *alang*); ook nog *halang katoetoeih** een nachtvogel, wiens roepen den dood van een zieke verkondigt.

هالي **halai** *sahalai* één stuk, één vel, één bladzijde.

هام **hamŏ** (zie *amŏ*).

هاميس **hamih** zweetlucht, bokkelucht; de lucht aan glas en vaatwerk, wanneer dit niet goed is afgedroogd.

هامن **hamoen** beleediging, kwetsende woorden; *mahamoeni* uitschelden.

هانب **hanò**ᵃ (zie *anòᶜ*).

هانر **hana** (zie bij *rimbŏ*).

هانيڠ **haniĕng** (zie *aniĕng*).

هانو **hanau** (zie *anau*).

هاو **haŏ** lucht; *mahaŏ* zich als lucht voordoen; *baoen mahaŏ kahambŏ* de lucht (stank) komt me tegemoet; (als men b.v. in een gesloten vertrek komt, waarin veel menschen zijn.

هاءوس **haoeih** (zie *aoeih*).

هاوي **hawai** (zie *awai*).

هايم **hajam** (zie *ajam*).

هاڽ **hanjŏ** (zie *anŏ* en *anjŏ*); *hambŏ indaᶜ banjaᶜ baanaᶜ hanjŏ soerang samiĕng* ik heb niet veel kinderen, één slechts; *hambŏ indaᶜ kapai dŏ baalèᶜ hanjŏ kòᶜ laï dihimbaunŏ djŏ sapatoeiᶜnŏ* ik ga niet naar het feest, tenzij hij mij behoorlijk uitnoodigt; *pitih hambŏ tjièᶜ roepiah hanjŏ* ik heb slechts één gulden.

هاڽت **hanjoei**ᵃ drijven met den stroom mee; *mahanjoeiᶜkan* met den stroom laten meedrijven; *bahanjoeiᶜ-hanjoeiᶜ* ronddolen.

هرت **haratŏ** goederen, bezittingen, rijkdom; *haratŏ poesakŏ* erfgoed; *haratŏ pantjarian* door eigen arbeid verkregen goederen; *haratŏ hibah* goederen, met medeweten van rechthebbenden, aan anderen geschonken; *haratŏ pambaŏan* goederen aan den man toebehoorende; *haratŏ dapèᶜan* goederen aan de vrouw toebehoorende; *haratŏ soearang* goederen, gedurende het huwelijk verkregen; *haratŏ bandŏ* dikwijls voor: vaste goederen, als sawah's en ladangs.

هردق **haradiĕ**ᵃ *maharadiĕᶜ* schreeuwen, snauwen tegen iemand.

هروڠس **haroengoeih** *maharoengoeih* een brommend, knorrend geluid maken.

هروٓن **haroean*** een verscheurende vischsoort.

هريبن **hariban** (zie *riban*).

هريناي **harinai** *maharinai* neuriën.

هريڠه **harèngèh** (zie *ringih*).

هريمو **harimau** (ook *rimau*) tijger; *harimau aka* panter; *harimau boeloeăh* een soort van

tijgerkat; *harimau tjampö* (zie *tjampö*); *maharimau* zich als tijger voordoen, woedend zijn; *maharimau hatinö mantjaliëᶜ dèn* hij wordt woedend als hij mij ziet.

هست **hétö** (zie *étö*).

هڠ **hang** (zie *ang*).

هڠڬ **hinggö** tot, tot aan, tot dat; grens, einde; zelfs; *hinggö ikö kaatèh* van nu af, voortaan; *sadönö oerang pai malièᶜ hinggö oerang gaèᶜ pai poelö* iedereen gaat kijken, zelfs ouden van dagen gaan ook; *sahinggö* zoover als de grens, tot aan, tot dat; *indaᶜ bahinggö oerang kamaliëngan* er hebben onophoudelijk diefstallen plaats; *indaᶜ bahinggö di nö mahoekoen oerang* hij straft zonder aanzien des persoons; *awaᶜnö kamari indaᶜ bahinggö* hij komt op onbepaalde tijden hier; *bahinggökan* bepalen, vaststellen.

هڠڬق **hinggòˀ** zich neerzetten van een vliegenden vogel; *mahinggòᶜi* op iets gaan zitten; *hinggòᶜan* plaats, waar een vogel gaat zitten; *marö hinggòᶜ* (zie *marö*).

هڠڬن **hinggan** (naast *hinggö* gebruikt, echter niet in den zin van zelfs.).

هڠڬو **hinggoe** duivelsdrek; een stinkende stof op de markt verkocht en dienst doende als genees- of bezweringsmiddel; *daoen hinggoe* ook wijnruit.

هلامن **halaman** voorplein, voorerf; bladzijde.

هُلُبالڠ **hoeloebalang** (gewoonlijk *doebalang* z. a.).

هليمبوبو **halimboeboe** (zie *limboeboe*).

هليلنتر **halilinta** (zie *alilinta*).

هلنتڠ **halintang** (zie *lintang*).

هلوتڠ **haloetoeäng** (zie *loetoeäng*).

هلولڠ **haloeloeäng** (zie *loeloeäng*).

هلوان **haloean** (zie *aloean*).

هليّج **halédjö** (zie *alédjö*).

هليڤن **halipan** (zie *alipan*).

همب **hambö** I ik van minderen tegenover meerderen en omgekeerd; II* (zie *ambö*); *kama hambö* waar gaat u (oudere broeder) heen; *hambö dèn pai kapakan* mijn oudere broer gaat naar de markt.

همباچڠ **hambatjang** (zie *ambatjang*).

همبالو **hambalau** (zie *ambalau*).

همبت **hambèˀ** (zie *ambèᶜ*).

همبر **hamba** (zie *amba*).

همبُر **hamboeä** (zie *amboeä*).

همبُس **hamboeih** (zie *amboeih*).

هِمبس **himbèh** (zie *imbèh*).

همبن **hoemban** (zie *oemban*).

هِمبو **himbau** (zie *imbau*).

همڤ **hampö** (zie *ampö*).

همڤادو **hampadoe** (zie *ampadoe*).

هِمڤت **himpiˀ** *mahimpiᶜ* drukken, dringen, knellen, benauwen; *bakatö-katö tahimpiᶜ hambö di nö djö tangan mahimpiᶜ hambö* met spreken leg ik het tegen hem af, met de handen ben ik hem de baas.

همڤر **hampa** (zie *ampa*).

همڤِر **hampië** (zelden) dichtbij, nabij, bijna; *mahampiëkan* dichtbij brengen, doen naderen; *mahampiëri* iemand of iets naderen.

همڤس **hampèh** (zie *ampèh*).

همڤُس **hampoeih** *mahampoeih* uitvegen, wegwisschen; *mahampoeihkan* iets, of met iets uitvegen.

همڤڠ **hampang** (zie *ampang*).

همڤِڠ **hampiëng** (zie *ampiëng*); *djaoeäh tidaᶜ hampiëng tidaᶜ* noch naaste noch verre bloedverwanten.

همڤُن **himpoen** *bahimpoen* bijeenkomen, vergaderen; *mahimpoenkan* bijeenbrengen, verzamelen; *pahimpoenan* plaats van bijeenkomst; verzameling.

همڤه **hampoeäh** (zie *ampoeäh*).

همڤاي **hampai** (zie *ampai*).

هنتر **hanta** *mahanta* uitgeleide doen, wegbrengen van personen; *mahanta oeang* bruidsgeld brengen; *mahanta nasi djoedjoeäng* de hulderijst brengen, hetgeen gedaan wordt door de vrouw aan hare schoonmoeder, één dag na haar huwelijk; *mahantakan* brengen, bezorgen, wegbrengen.

هنتق **hantaˀ** (zie *antaᶜ*); *tahantaᶜ padang karimbö, taᶜ bantiëng baléga lai* (zie bij *tasasaᶜ padang* enz.).

هنتم **hantam** *mahantam tanah* stampvoeten;

mahantamkan trappen, stampen met den voetzool.

هنتو **hantoe** spook, booze geest; *boeroeăng hantoe* een nachtvogel, uil; *hantoe paboeroe* een booze geest, die vooral des nachts rondwaart; *djoeloeăᶜ-djoeloeăᶜ hantoe* (zie *djoeloeăᶜ*); *hantoe haroe-haroe* een dwaalgeest, die iemand meevoert naar een soort van schimmenrijk; *kandi hantoe* of *dihantoe* door stuipen overvallen, vooral van kinderen.

هنتي **hanti** *bahanti* stilstaan, ophouden, uitscheiden; *mahantikan* doen stilstaan, enz.; *pahantian* pleisterplaats, rustplaats.

هُنتاي **hoentai** (zie *oentai*).

هِنتي **hinti** (*inti*, zie bij *kapoendoeăng*); toespijs of vulsel voor gebak, bestaande uit geraspte klapper in suiker gekookt.

هِنتاي **hintai** *mahintai* loeren, bespieden.

هنتيمون **hantimoen** komkommer.

هنجر **handja** (zie *andja*).

هُنجُر **hoendjoeă** (zie *oendjoeă*).

هُنجم **hoendjam** (zie *oendjam*).

هُنجن **hoendjoen** (zie *oendjoen*).

هنجو **handjoe** (zie *andjoe*).

هنچر **hantjoeă** (ook *antjoeă*) (in geschr.) opgelost, ontbonden, vergruisd, verbrijzeld.

هنچاي **hantjai** (zie *antjai*).

هندس **handèh** (zie *andèh*).

هِندس **hindèh** (zie *indèh*); *tahindèh takasièᶜ boelan* het zand was diep uitgegraven; er was een kuil in het zand ontstaan.

هِندغ **hindang** (zie *indang*).

هندق **handòᵉ** (zie *andòᶜ*).

هندق **handaᵉ** willen, begeeren, verlangen naar, om; *handaᶜnŏ* het dient te zijn, het is zaak, het is raadzaam; *pai kitŏ handaᶜnŏ* het dient, dat wij er heengaan; wij dienen er heen te gaan; *baᶜ itoe handaᶜnŏ* zoo dient het te zijn; *manghandaᶜi* begeeren, verlangen (iets); *manghandaᶜkan* begeeren, verlangen; (zie verder *kahandaᶜ*).

هندم **handam** (zie *andam*).

هِندو **hindoe** (zie *indoe*).

هندي **handai** (zie *andai*).

هنديک **handikŏ** (zie *andikŏ*).

هُنديک **hoendikŏ** (zie vorige).

هِنسُت **hinsoeiᵉ** (zie *insoeiᶜ*).

هوبغ **hoeboeăng** (zie *oeboeăng*).

هوبه **hoebah** (zie *oebah*); *salah gawa mahoebah* (oend²), die iets verkeerd doet, moet daarvoor boeten.

هوت **hoeiᵉ** (ook *oeiᶜ*); *mahoeiᶜ* oplichten, uit iets lichten, door het einde van een voorwerp onder iets anders te zetten.

هوتغ **hoetang** (zie *oetang*).

هوتن **hoetan** (zie *oetan*).

هوجر **hoedja** (ook *oedja*) (in geschr.) spreken, zeggen.

هوجغ **hoedjoeăng** (zie *oedjoeăng*).

هوجن **hoedjan** (zie *oedjan*).

هوجو **hoedjoe** (zie *oedjoe*); *mahoedjoekan* ook aanvuren, aansporen van hanen tot het gevecht, door ze tot elkander te brengen en weer weg te trekken.

هوجه **hoedjah** (zie *oedjah*).

هودغ **hoedang** (zie *oedang*).

هورت **hoeroeiᵉ** (zie *oeroeiᶜ*).

هورس **hoerèh** (zie *oerèh*).

هورغ **hoeroeăng** (zie *oeroeăng*).

هوروهار **hoeroe-harŏ** leven, getier, opschudding.

هوسغ **hoesoeăng** (zie *oesoeăng*).

هوسق **hoesòᵉ** (zie *oesòᶜ*).

هوسه **hòsòh** *mahòsòh* voortkruipen; *mahòsòh-mahòsòh badjalan* zich op een waggelende, kruipende wijze voortbewegen.

هوق **hoeòᵉ** (zie *oeòᶜ*).

هول **hoelŏ*** *mahoelŏ* stil liggen, voor anker liggen.

هولت **hoelèᵉ** (zie *oelèᶜ*).

هولر **hoeloeă** (zie *oeloeă*).

هولم **hoelam** (zie *oelam*).

هولو **hoeloe** (zie *oeloe*).

هوني **hoeni** *mahoeni* bewonen; *mahoeni roemah* een huis bewonen; *bahoeni* bewoond; *mahoenikan* bewaken; *mahoenikan sawah* een sawah bewaken; *pahoeni* bewoner; *tampèᶜ bapahoeni* een plaats, waar zich geesten ophouden.

هويغ **hòjong** (zie *òjong*).

هوپي **hoenji** (zie *hoeni*).

هه **hah** ha; *hah ikŏ mah!* ha, deze! ha, deze is het!

هي **hé** hé! zeg!

هاي **hai** o! hei!

هيب **hibŏ** weemoedig, verdrietig gestemd, aangedaan, begaan met het lot van anderen; *bahibŏ-hibŏ* op eene klagende wijze, op eene wijze, die medelijden opwekt; *bahibŏ-hibŏ mamintaꞈ* op eene klagende wijze vragen.

هيبه **hibah** schenken, weggeven met medeweten van anderen, die recht op het geschonkene (*haratŏ hibah*) hebben.

هيتڠ **hètong** (*hitoeăng*) (zie *ètong*).

هيتم **hitam** (zie *itam*); *mahitam lasoeăng* het rijstblok zwart maken, (omdat dit gebruikt werd om er kruit in te maken).

هيجاو **hidjau** groen.

هيدڠ **hèdang** *mahédang* klaar zetten, opdisschen; *hédangan* opgedichte spijzen.

هيدڠ **hidoeăng** (zie *idoeăng*).

هيدوق **hidoei*** leven, levend; *api hidoeiꞈ* het vuur brandt; *hidoeiꞈ hati* vlug van begrip; *mahidoeiꞈkan* aansteken, aanmaken; *mahidoeiꞈkan api* vuur aansteken; *mahidoeiꞈi* in 't leven bewaren; zorgen dat iemand in 't leven blijft; *baꞈ mahidoeiꞈi anaꞈ hajam* fig. met zorg en moeite iemand groot brengen.

هيدم **hidam** (zie *idam*).

هيدو **hidoe** *mahidoe* ruiken; ruiken aan iets.

هيده **hidèh*** *mahidèh* in elkander draaien, zooals men b.v. een touw doet op de dij.

هيرڠ **hèrèng** scheef, ongelijk, niet in een rij; *hèrèng gèndèng* zeer onregel matig, schots en scheef door elkander; *akan mamandang hèrèng djŏ gèndèng* (van een feestcommissaris): opletten, dat niets buiten den regel gaat.

هيريس **hirih** (zie *irih*).

هيروق **hiroei*** (zie *iroeiꞈ*).

هيرق **hiriĕ*** (zie *iriĕꞈ*).

هيرم **héram*** rood ten gevolge van een slag (v. H.).

هيرن **héran** verbaasd, verwonderd.

هيروهار **hiroe harŏ** leven, rumoer, opschudding.

هيس **hièh** *mahièh* versieren, tooien; *mahièh oerang* iemand optooien of een aangenaam voorkomen geven door hem b.v. de haren te knippen of op te maken, te scheren, enz.; *mahièhi* (*mahiasi*) van versierselen voorzien; *mahièhi roemah* een huis versieren; *pahiasan* (*pariasan*) versiering, tooisel.

هيسڠ **hisang** (zie *isang*).

هيسق **hisò*** (zie *isòꞈ*).

هيڬاو **higau** (zie *igau*).

هيل **hélŏ** *mahélŏ* trekken, voorttrekken; *mahélŏkan* trekken (iets), voorttrekken (iets); *mahélŏ padati* een padatie trekken; *mahélŏkan padati* een padatie trekken; *soerèꞈ dihélŏ soeroeiꞈ* de brief wordt ingetrokken.

هيلر **hiliĕ** (zie *ilir*).

هيلڠ **hilang** verdwenen, verloren, weg, gestorven; *mahilangkan* wegmaken; *kahilangan* kwijt zijn; *mahilang diri* zich schuil houden. (*tandŏ djahèꞈ*).

هيلاو **hilau** (zie *ilau*).

هيمت **himè*** (zie *imèꞈ*).

هين **hinŏ** (zie *inŏ*).

هيناي **hinai** (zie *inai*).

هيو **hioe** haai.

هيون **héwan** I vergeetachtig, suf; II dier, levend wezen; de teekening van menschen of dieren.

ي I, J.

ياتيم **jatim** (zie bij *anaꞈ*).

ياسين **jasin*** een gebed voor een afgestorvene.

يڠ **jang** (in geschr.) betr. vnw.

يمن **jaman** Jemen.

يو **iŏ** (zie *iŏ*).

يودي **joedi** jood, joodsch.

يوڠ **joeng*** (of *joeng-joeng*)* jongen, knaap.

يهودي **jahoedi** (zie *joedi*).

ڽ Nj.

ڽ **njö** (zie *nö*).

ڽاء **njaʿ** I* = *handaʿ; njaʿ kama?* waar wilt ge heen; II kijk, zie, en daar, en nu; *awaʿ naʿ rintang njaʿ anaʿ maranjah djoeä* ik wil werken en kijk nu hindert me dat kind; *awaʿ naʿ mambali santö, njaʿ pitih indaʿ* ik wil tabak koopen en nu heb ik geen geld; III met *mah* zie hier, hier is; *njaʿ mah nan tjakö* hier is 't van daar straks; IV (zie bij *tjandö*).

ڽات **njatö** (zelden) klaar, duidelijk, blijkbaar.

ڽارس **njariëh** (zie *nariëh*).

ڽارڠ **njariëng** helder van een geluid; *njariëng talingö* scherp van gehoor; *manjariëngkan* scherp maken; *mampanjariëng* helderder doen zijn, b.v. een viool, door de snaren wat meer te spannen.

ڽارق **njaraʿ** helder van een vlam, van het zonlicht, enz.; *njaraʿ palitö kanai minjaʿ* de palitö wordt helder als er olie bij komt; *manjaraʿ* licht, schijnsel afwerpen; *manjaraʿkan* verlichten, verhelderen.

†ڽاڤو **njapoeä** een muggesoort.

ڽال **njalö** vlam; *manjalö* ontvlammen; *banjalö* vlammen, een vlam hebben als eigenschap van het vuur; *manjalökan* doen ontvlammen; ontsteken; aan 't branden maken; *mampanjalö* grooter doen worden van een vlam; *köʿ këtëʿ api mampanjalönö djö minjaʿ* als het vuur klein is, maakt men het grooter, door er olie bij te doen; *manjalökan hati* opstoken, opruien; in toorn doen ontsteken; *kalakoean oerang toe manjalökan hati dën, köʿa köʿa disoeroeähkan indaʿ didanganö* het gedrag van dien man maakt mij toornig, wat men hem ook gelast, hij hoort niet; *banjalökan* grooter gemaakt van een vlam, enz.; *njalö-njalö hati awaʿ makan ladö* ik brand van binnen, nu ik peper gegeten heb.

†ڽالر **njala*** zichtbaar, openbaar, geen geheim meer (v. H.).

ڽالڠ **njalang** geopend van de oogen; helder; zuiver; opzichtig; scherp; scherp afgeteekend; *njalang pantjaliëʿan* scherp van gezicht; *njalang bànai roepö intan toe* die diamanten zijn zeer helder of zuiver; *njalang amëʿ ragi kàin kö* het patroon van deze kain is te scherp afgeteekend; *manjalangkan* openen van de oogen; helder, enz. maken; *mampanjalang* helderder maken; *kanjalangan* helderheid; meerdere scherpte van gezicht; *sapambadiëlan laï kanjalangan matönö padö matö hambö* hij ziet op een geweerschot verder dan ik.

†ڽامو **njamoeä** regendruppels aan de uiteinden van grasssprietjes; *baʿ njamoeä di oedjoeäng roempoeiʿ* evenals de regendruppel op de punt van een grasscheut; fig. kortstondig van liefde of toegenegenheid (sommigen verklaren *njamoeä* = dauw).

ڽامق **njamoeäʿ** mug, muskiet.

ڽامه **njamiëh** (zie *njariëh*).

ڽاو **njaö** ziel, leven; *dëʿ sati njaö naʿ hilang* of *dëʿ takoeiʿ njaö kan hilang* moeielijk kunnen sterven, bang om te sterven.

†ڽاڽر **njanja** *manjanja* aanhoudend kloppen of slaan (iets); *manjanjakan* met iets aanhoudend kloppen of slaan.

†ڽاڽر **njanjië*** praatjes, gebabbel (zie *njinjië*).

ڽاڽڠ **njanjang** ondeugend, lastig, stout, hinderlijk.

ڽاڽق **njanjaʿ** door en door nat; *njanjaʿ di hoedjan* door en door nat van den regen; *manjanjaʿ* het water uit iets verwijderen b.v. uit natte kleeren, door ze op een steen te drukken.

ڽاڽق **njanjoeäʿ** *njanjoeäʿ hati* vurig verlangend, smoorlijk verliefd; *manjanjoeäʿ hati* vurig doen verlangen; *hati nan njanjoeäʿ gilö soerang indaʿ katoean karanönö* tot gek wordens toe verlangen naar iemand, zonder te weten waarom.

ڽاڽم **njanjam** *manjanjam* gulzig eten; schrokken.

ڽاڽي **njanji** gezang; *banjanji* zingen; *banjanji bondong* (zie bij *bondong*).

ڽمڤڠ **njampang** wellicht, waarschijnlijk, misschien; *kòᶜ taᶜ sakiᶜ badan hambŏ njampang hambŏ pai kakioen* was ik niet ziek geweest, dan was ik wellicht daar heengegaan; *kòᶜ njampang hajam di moesang kabau tàtjoeri* er zou een moesang bij de kip kunnen geweest of de buffel zou gestolen kunnen zijn; fig. het zou mogelijk zijn, dat de vrouw het met andere mannen heeft aangelegd.

ڽوء **njòᵓ** *njòᶜ hari* lang vervlogen tijden; *oerang njòᶜ hari makan tikoeih* (*mantjiᶜ*) de menschen van vroeger tijden aten muizen.

ڽوڽويت **njoenjoeiᵓ** I door en door nat; druipnat; II *manjoenjoeiᶜ* trekken met de hand, b.v. aan den baard of als men melkt.

ڽوڽوا† **njoenjoeă** oud, vergaan, versleten, b.v. van kleeren; zacht, murw, b.v. van gekookt vleesch.

ڽوڽوڠ **njònjong*** aan het bovengedeelte vooruitstekend of overhangend, zooals b.v. een hoogte, waarvan de benedengrond is uitgespoeld.

ڽوڽوه **njònjòh** *manjònjòh* ongevraagd ergens binnengaan b.v. in een huis, waar men feest viert; *njònjòh-njònjòhi* radeloos, gedachteloos overal heenloopen.

ڽه **njah*** = *njaᶜ mah.*

ڽيء **njiᵓ** in *njiᶜ sajŏ* onbruikbaar, nutteloos, vruchteloos; *kòᶜ kètjèᶜ amèᶜ tagoentiĕng badjoe nan toen njiᶜ sajŏ samiĕng* als dat baadje te klein is uitgeknipt, is het onbruikbaar; *njiᶜ tjandŏ* onbehoorlijk.

ڽيه **njiah** I daar, ziedaar; *njiah pisau ang nan dèn salang tjakŏ* daar hebt ge je mes, dat ik daar straks geleend heb; II weg, kwijt, vermist; *pisau hambŏ lah njiah* mijn mes is weggeraakt; *manjiàh* weggaan, zich uit de voeten maken; *djan ditjari djoeŏ lai oerang maliĕng nan toen awaᶜnŏ lah manjiah* zoek dien dief maar niet meer, hij heeft zich al uit de voeten gemaakt; *manjiahkan* wegmaken, kwijtmaken; *njiahlah ang* maak dat je wegkomt.

ڽيڽير† **njinjiĕ** praatjes, gebabbel; babbelachtig; *banjinjiĕ-njinjiĕ* babbelen, praten, wawelen; *si njinjiĕ* een babbelaar.

ڽيڽيق **njinjièᵓ** (zie *injièᶜ*).

ڽيڽيه **njènjèh** (zie *njinjiĕ*).

VERBETERINGEN.

bij art. *barang* bij te voegen: II *barang-barang* = otter.

» » *bakar* bij te voegen: II *si baka* = bult, bochel, voornamelijk op den nek van dieren.

» » *bakèh* bij te voegen: voor.

» *bagoeŭᶜ* bij te voegen: ook kropgezwel.

» » *baŏ* staat *katèh*; lees *kaatèh*; en hij gaat liggen met of wegens hoofdpijn.

na » *bangka* in te vullen *boengka-boengka*, naam van een diertje, dat zich bij aanraking in elkander rolt.

» *boengkoeŭᶜ* staat klapperdop; lees klapperbast.

» *banda* bij te voegen: *mambandakan aĭĕ kaboekiᶜ* fig.: het onmogelijke willen doen.

» *baniŏ* staat één; lees een.

» *boekaᶜ* bij te voegen: *mamboekaᶜkan* openen voor iemand; openlaten.

» *boekoe* bij te voegen: *boekoe lidah* fig.: onwillig, koppig; eigenzinnig.

na » *bŏlèng* in te vullen *boelaᶜ*; *mamboelaᶜ* te voorschijn komen; opborrelen van water; *boelaᶜan* de bron, oorsprong van een rivier.

» » *buhagi* in te vullen *bahalŏ* afgodsbeeld.

» *bisŏ* staat verzweering; lees verzwering.

» *biaᶜ* staat kankang; lees *kangkang*.

» *taboeŭng* staat een geleding; lees één geleding.

» *taraᶜ* staat *iŏ*; lees *jŏ*.

» *ta'ang* staat de pot; lees den pot.

» *tangèᶜ* staat *minoem*; lees *minoen*.

art. *tagŏᶜ* staat *djandi*; lees *djandji*.

» *tanam* staat *aoeŭr*; lees *aoeŭ*.

» *tahoe* bij te voegen: *indaᶜ tahoe manahoe* volstrekt niets weten.

» *tajŏᶜ* staat ontelbaar veel; lees ontelbaar, veel.

» *tingkèᶜ* staat als; lees al.

» *toengkoe* zie ook *djarang*.

» *tinggiĕ* staat laag, lees lang.

na » *toeladan* in te vullen *tilakŏ* (zie *tjilakŏ*).

» » *toentadaᶜ* in te vullen *tintadoe* (zie *sintadoe*).

» » *toendŏ* in te vullen *tindadaᶜ* (zie *sintadoe*).

» *toedoeŭng* staat *manoendoeŭngi*; lees *manoedoeŭngi* en bij te vullen *manoedoeŭngkan* beschermen tegen zonnewarmte; als *toedoeng* gebruiken.

» *toeroen* bij te voegen *manoeroenkan* doen dalen, dalen met iets.

na » *tètèᶜ* in te vullen *titoe** (zie *itoe*); *titoe mah roemah hambŏ* dat is mijn huis.

» *tidoeŭ* bij te voegen: *pan-* of *pindjondjang* een paard, dat steigert.

» *djŏlèng* moet staan جولڠ.

» *djoeloeŭᶜ* staat *larih*; lees *larèh*.

» *tjapèᶜ* bij te voegen: *basitjapèᶜ* om het snelst.

» *tjampah* staat spreiden zich uit; lees: gaan open.

» *tjindŏrong* lees (zie *tjondong*).

» » *tjémŏ* in te vullen *tjioen** of *tjion** (zie bij *kian*).

» *datang* bij te voegen: *mandatangkan* komen met iets b.v. *mandatangkan*